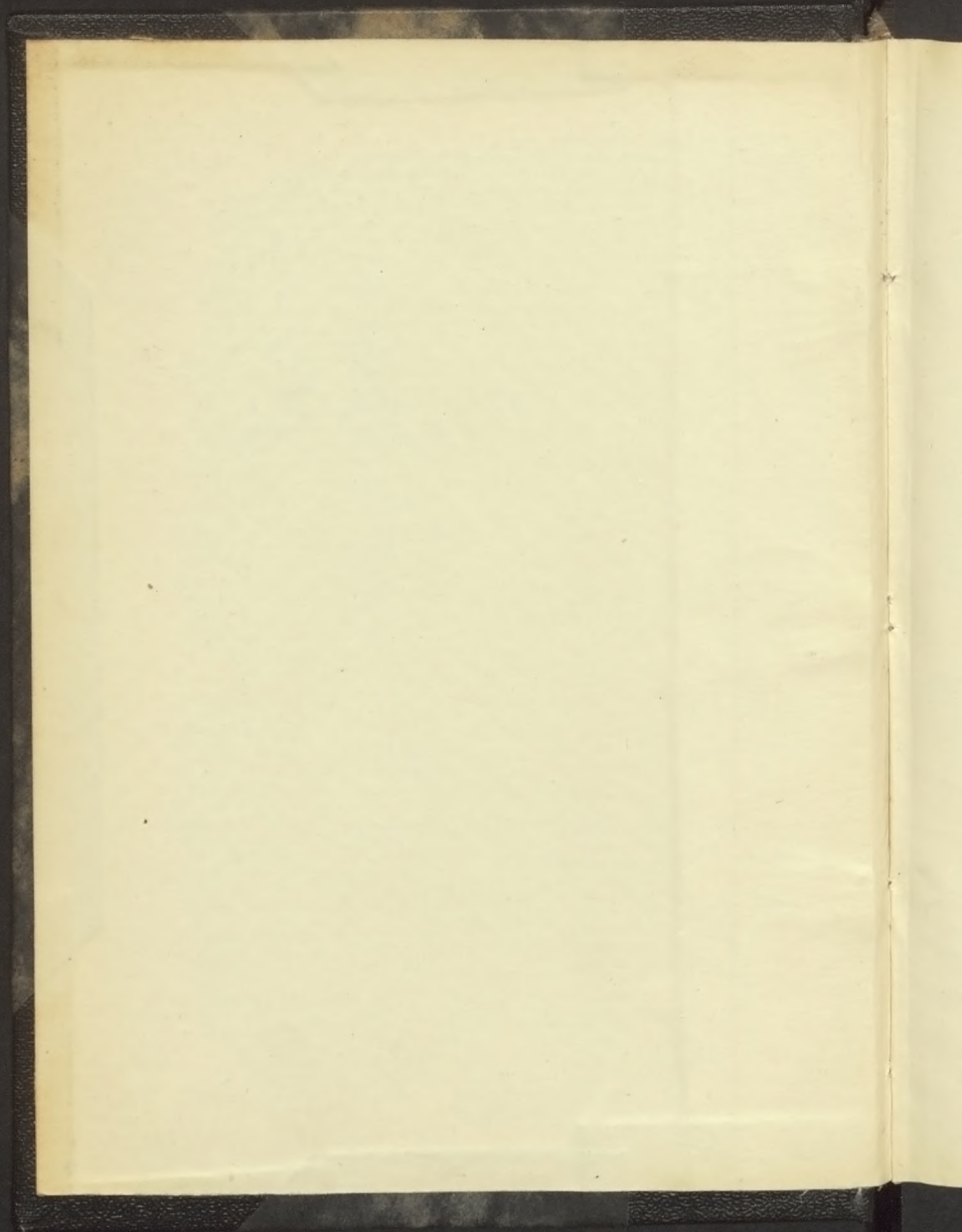

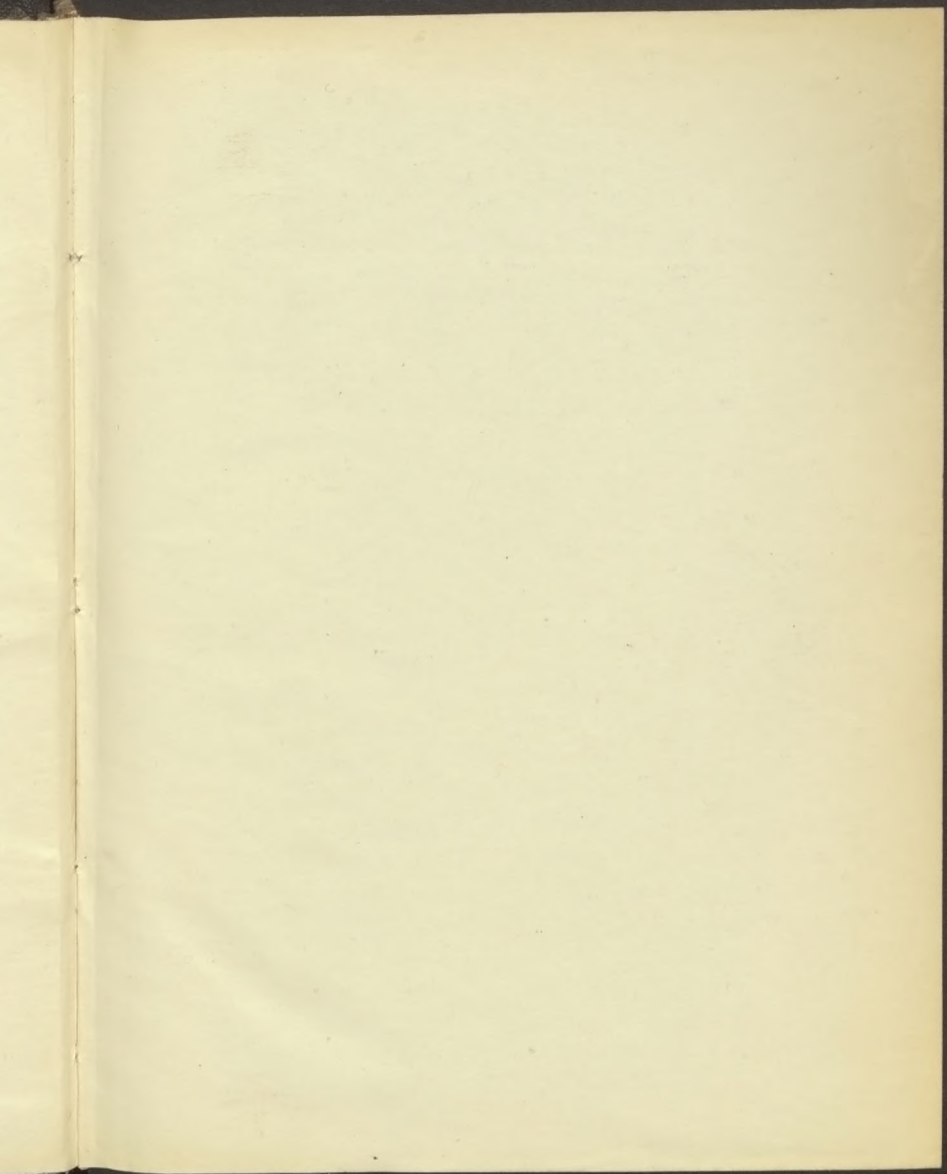
OSZK

37

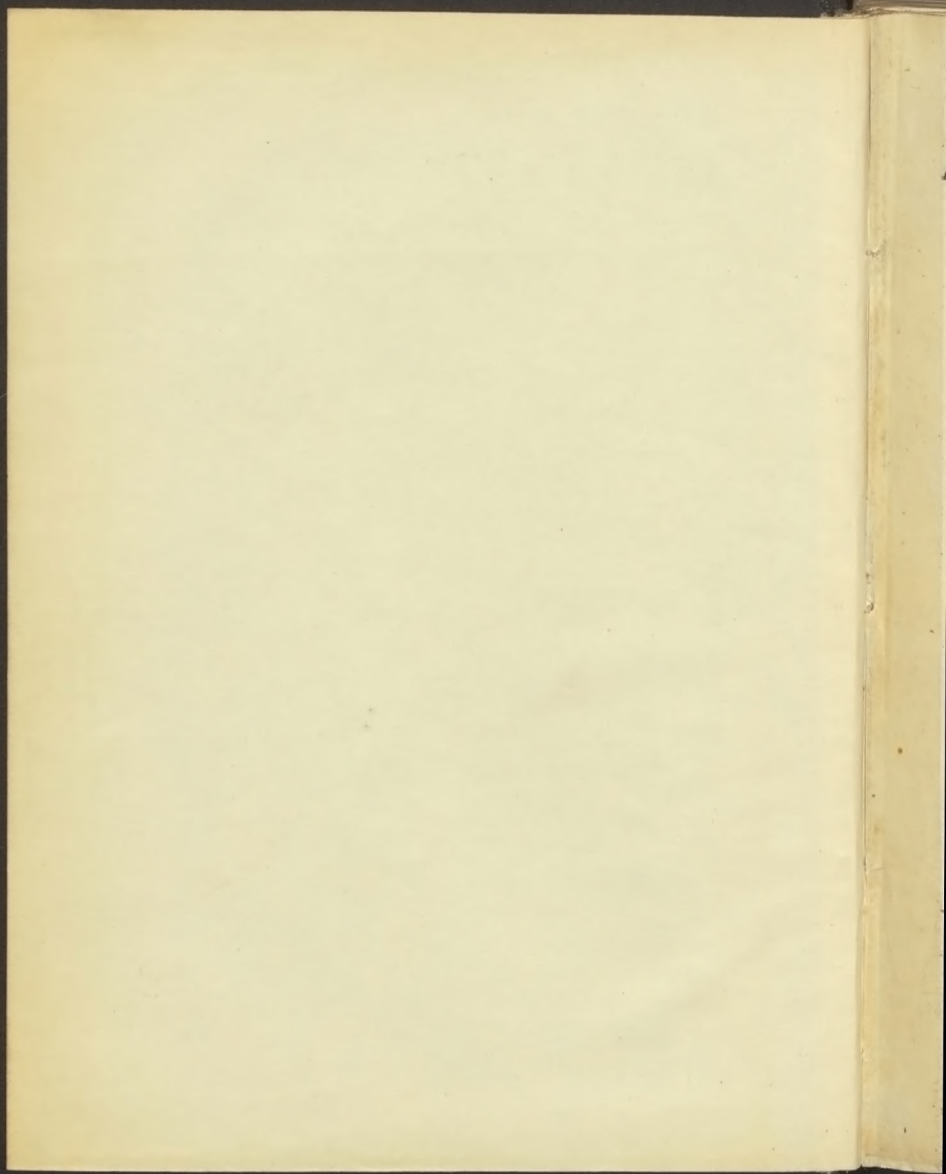
51
1845

A. POLGÁRI PERRENDTARTÁS ZSEBKÖNYVE

ÖSSZEÁLLÍTOTTA, JEGYZETEKKEK, UTALÁSOKKAL, RENDELETEKKEL
ÉS A JOGGYAKORLAT KÖZLÉSÉVEL ELLÁTTA :

DR. FABINYI TIHAMÉR

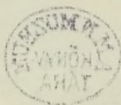
EGYET. M. TANÁR, ÜGYVÉD

22 1931. 56

GRILL KÁROLY KÖNYVKIADÓVÁLLATA,
BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 73—80.

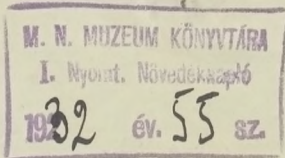

Slung. j.

~~25.797~~

82137

Rövidítések magyarázata.

- B.** = budapesti kir. ítélőtáblai határozat.
Bp. Tábla = Budapesti kir. Itélőtábla.
Bp. tszék = budapesti törvényszék határozata.
Bsz. = Békeszerződés.
Btk. = Büntetőtörvénykönyv (1878: V. t.-c.)
C. vagy K. = Kúriai határozat.
D. = debreceni kir. ítélőtáblai határozat.
D. = a fellebbezések lajstroma a törvényszéknél a sommás eljárásban.
Dt. = Döntvénytár: a Jogtudományi Közlöny melléklete.
Itv. = döntvény.
E. = a felfolyamodások és a felülvizsgálatok lajstroma a törvényszéknél volt sommás eljárásban.
L. H. = a kir. Kúriának a Polgári jogi határozatok tárában közzétett elvi határozata.
It. vagy Ppé. = Életbeléptetési törvény (1912: LIV. t.-c.).
I. v. ut. = a felfolyamodás visszautasított.
Füsz. = Felsőbíróági ügyviteli szabályok (42400/914. I. M. sz. r.).
G. = a felülvizsgálati lajstrom a kir. Kúrián és a kir. ítélőtáblán a sommás eljárásban.
Gr. vagy Grill Dt. = Grill-féle Döntvénytár.
Gy. = győri kir. ítélőtáblai határozat.
H. = a felfolyamodások lajstroma a kir. Kúria és a kir. ítélőtáblán a volt sommás eljárásban.
Hb. = a hatásköri bíróság határozata.
hb. = helybenhagyó határozat.
Hj. Dt. = Hiteljogi Döntvénytár. Kiadja a Jogtudományi Közlöny 1907-től kezdve.
M. = igazságügyminiszteri rendelet.

IV

- I. M. E. = igazságügyminiszteri elnöki rendelet.
 Ib. = a képviselőház igazságügyi bizottsága.
 I. K. vagy Ig. K. = Igazságügyi Közlöny. Kiadja a m. kir. igazságügyminiszterium. A római szám az évfolyamot, a követ. szám a kötet lapszámát jelzi.
 J. = Jog. Szerk. dr. Révai Lajos és dr. Stiller Mór. Az első szám az évfolyamot, a második a lapszámot jelzi.
 J. D. = A m. kir. Kúria jogegységi tanácsának határozata.
 J. H. = Jogi Hírlap. Szerkeszti dr. Boda Gyula. A római szám az évfolyamot, a másik szám a lap számát jelenti.
 Jegt. K. vagy J. K. = Jogtudományi Közlöny. Az első szám az évfolyamot, a második a lapszámot jelzi.
 J. Sz. = Jogi Szemle. Szerk. Márkus Dezső. A római szám a kötet számát, az utána levő szám a kötet lapszámát jelzi.
 Jűsz. = Járásbíróági ügyviteli szabályok. (42100/914. I. M. sz. r.)
 K. v. C. = a m. kir. Kúria határozata.
 k. v. köt. = kötet.
 K. M. = kereskedelemügyi miniszteri rendelet.
 L. vagy L. = lásd; l. = lap.
 Lli. = legfőbb ítélőszéki határozat.
 M. = dr. Márkus Dezső. Felsőbíróágaink elvi határozatai. Budapest, Grill Károly I—XV. kötet. II. kiadás.
 Mars. = dr. Marschalkó János. A hatályban lévő igazságügyminiszteri rendeletek rendszeres gyűjteménye. Budapest, Grill Károly. A római szám a kötet számát, a másik szám a lapszámot jelzi; Kieg. k. = kiegészítő (VIII. és IX. kötet).
 Mi. = a Pp. kormányjavaslatának miniszteri indokolása.
 Mj. Dt. = Magánjogi Döntvénytár. Kiadja a Jogtudományi Közlöny.
 Mjog. tára = Magánjog tára, a Magyar Jogi Szemle melléklete.
 Mt. = minisztertanácsi határozat.
 P. = pécsi kir. ítélőtáblai határozat.
 Pdt. = Perjogi Döntvénytár. Kiadja a Jogtudományi Közlöny
 PHT. = Polgárijogi Határozatok Tára, a m. kir. Kúria hivatalos kiadványa.
 P. M. = pénzügyminiszteri rendelet.
 Pp. = polgári perrendtartás.
 Ppé. v. Ét. = a polgári perrendtartást életbeléptető törvény (1912: LIV. t.-c.).
 Ppn. v. Pn. = a polgári perrendtartás novellája. (1915: VIII. t.-c.)
 Ptt. = Polgári Törvénykezési Jog Tára. Kiadja a Magyar Jog Szemle.

P. T. = Polgári Törvénykezés, a Büntető Jog Tára melléklapja.
A római szám a kötetet, a másik a lapot jelzi.

rend. = rendelet.

Rp. = a régi (rendes) perek megjelölése.

R. T. = Magyarországi Rendeletek Tára. Kiadja a m. kir. bel-
ügyminisztérium.

Smsz. = semmitőszéki határozat.

S. E. = sommás eljárás (1893: XVIII. t.-c.).

Sz. = szegedi kir. íelótáblai határozat.

T. = Térfy Gyula. A kir. ítelőtáblák felülvizsgálati tanácsai-
nak elvi jelentőségű határozatai.

t.-c. = törvénycikk.

Te. = a törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930: XXXIV.
törvénycikk.

Ter. = a m. kir. igazságügyminiszternek 49000/1930. I. M. számú
rendelete az 1930: XXXIV. t.-c. életbeléptetése stb. tár-
gyában.

Tkvi. rdt. = Telekkönyvi rendtartás.

t. ü. h. vagy T. Ü. H. = a kir. Kúria teljes ülési határozata.

Tűsz. = Törvényszéki ügyviteli szabályok (42200/914. I. M.
sz. r.).

Ü. L. = Ügyvédek Lapja. Az első szám az évfolyamot, a má-
sodik szám a lap egyes számát jelzi.

V. K. M. = vallás és közoktatásügyi miniszteri rendelet.

V. ö. = vesd össze.

Tartalom.

Bevezetés.

A Pp. megalkotása, alapelvei és a Te. újításai	Oldal
A bírói hatalom gyakorlása	1
	9

1911: I. t.-c. a polgári perrendtartásról.

	Első cím. Biróságok. 1—69. §§.	11
I. fejezet.	Bírói hatáskör. 1—12. §§.	12
II. "	Jogsegély. 13—18. §§.	36
III. "	Bírói illetékesség. 19—53. §§.	39
IV. "	A bíróságok belső szervezete. 54—58. §§.	72
V. "	Bíróági személyek kizárása. 59—69. §§.	74
	Második cím. Felek 70—128. §§.	81
I. fejezet.	Perképeség. 70—76. §§.	85
II. "	Pertársak. 77—81. §§.	97
III. "	Harmadik személyek részvétele a perben	
	82—93. §§.	100
IV. "	Meghatalmazottak és ügyvédek	94—111. §.
V. "	Szegénységi jog. 112—123. §§.	109
VI. "	Biztosíték. 124—128. §§.	123
	Harmadik cím. Eljárás az elsőfolyamodási	
	bíróságok előtt. 129—475. §§.	132
I. fejezet.	Keresetlevél és egyéb beadv. 129—139. §§.	136
II. "	Idézés. 140—149. §§.	136
III. "	Kézbesítés. 150—177. §§.	151
IV. "	Perfelvételi tárgyalás. 178—193. §§.	162
V. "	Az érdemleges tárgyalás előkészítése.	
	194—205. §§.	175
VI. "	Érdemleges tárgyalás. 206—254. §§.	220
		226

	VII
	Oldal
VII. fejezet. Előkészítő eljárás számadási, vagyoneklőnítési és hasonló perekben. 255—262. §§.	255
VIII. „ Bizonyítás. 263—285. §§.	255
IX. „ Tanúk. 286—314. §§.	297
X. „ Okiratok. 315—339. §§.	320
XI. „ Szemle. 340—349. §§.	338
XII. „ Szakértők. 350—367. §§.	342
XIII. „ A félnek eskü alatti kihallgatása és a fél esküje. 368—380. §§.	356
XIV. „ Előleges bizonyítás. 381—386. §§.	368
XV. „ Bírói határozatok. 387—423. §§.	372
XVI. „ Perköltség. 424—435. §§.	422
XVII. „ Mulasztás. 436—450. §§.	434
XVIII. „ Igazolás és ellentmondás. 451—464. §§.	447
XIX. „ Az eljárás félbeszakadása és felfüggesztése. 465—475. §§.	461
Negyedik cím. Fellebbvitel.	468
I. fejezet. Fellebbezés 476—519. §§.	468
II. „ Félútvizsgálat 520—547. §§.	513
III. „ Felfolyamodás 548—562. §§.	558
Ötödik cím. Perújítás. 563—574. §§.	569
Hatodik cím. Eljárás a sommás visszahelyezési és a sommás határperekben. 575—582. §§.	582
Hetedik cím. A bányáügyekben való bíráskodás. 583—587. §§.	584
Nyolcadik cím. Fizetési meghagyásos eljárás. 588—605. §§.	586
Kilencedik cím. Meghagyás váltó, kereskedelmi utalvány, kötelezőjegy és csekk alapján 606—620. §§.	597
Tizedik cím. Eljárás a bérleti viszonyok megszüntetése tárgyában. 621—638. §§.	604
Tizenegyedik cím. Eljárás a házassági ügyekben. 639. §.	612
I. fejezet. Illetékesség a házassági perben. 639—686. §§.	612
II. „ Eljárás a házassági perben érvényesíthető vagyoni jogi keresetekre nézve. 687—695. §§.	643

	Oldal
Tizenkettedik cím. <i>Eljárás a gyermek törvényességének megtámadása iránti perekben.</i> 696—701. §§.	648
Tizenharmadik cím. <i>Kiskorúság meghosszabbítása, gondnokság alá helyezés iránti és az atyai hatalom gyakorlatának megszüntetését megtámadó eljárás.</i>	650
I. fejezet. <i>A kiskorúság meghosszabbítása és a meghosszabbítás megszüntetése iránti eljárás.</i> 702—717. §§.	650
II. fejezet. <i>Gondnokság alá helyezés és gondnokság megszüntetése iránti eljárás.</i> 718—729. §§.	657
III. " <i>Az atyai hatalom gyakorlatának megszüntetését megtámadó eljárás.</i> 730—731. §§.	661
Tizennegyedik cím. <i>Holtnaknyilvánítási eljárás.</i> 732—748. §§.	662
Tizenötödik cím. <i>Okirat megsemmisítése iránti eljárás.</i> 749—754. §§.	669
Tizenhatodik cím. <i>Községi bíráskodás.</i> 755—766. §§.	672
Tizenhetedik cím. <i>Választott bíróság.</i> 767—788. §§.	678
Tizennyolcadik cím. <i>Záró határozatok.</i> 789—792. §§.	703
1912: LIV. törvénycikk a polgári perrendtartásról szóló	
1911: I. t.-c. életbeléptetéséről.	704
Első cím. <i>Életbeléptető rendelkezések.</i>	704
Második cím. <i>Végrehajtási eljárási rendelkezések.</i>	716
Harmadik cím. <i>Atmeneti rendelkezések.</i>	716
Negyedik cím. <i>A kir. Kúria döntvényei.</i>	716
Ötödik cím. <i>A bírói és ügyészi szervezetet módosító és kiegészítő rendelkezések.</i>	720
Hatodik cím. <i>Vegyes rendelkezések.</i>	722
1925: VIII. t.-cikk. <i>A polgári eljárás és az igazságügyi szervezet módosításáról.</i>	727
1928: XXII. t.-c. <i>a polgári ügyekben a törvényszéki egyesbíráskodás hatályának meghosszabbításáról.</i>	735

1930: XXXIV. t.-c. a törvénykezés egyszerűsítéséről. 737

- A m. kir. igazságügyminiszternek 49000/930. sz. rendelete a törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930: XXXIV. t.-c. életbeléptetése, valamint az arra vonatkozó átmeneti és végrehajtási szabályok tárgyában. (Ter.) 744

Pengőértékkel kapcsolatos rendeletek.

- A polgári eljárásban irányadó értékhatároknak pengőértékben megállapítása. (62600/926. I. M.) 750
- A külön eljárási költség címén fizetendő összegeknek pengőértékben megállapítása. (62996/926. I. M.) 752
- A munkaügyi bíraskodás körében meghatározott értékhatároknak pengőértékben megállapítása. (62999/926., 49100/930. I. M.) 755
- A gazdasági munkaviszonyból származó kártérítési ügyekben irányadó értékhatárnak pengőértékben megállapítása. (62998/926. I. M.) 755

Külön bíróságok és külön eljárások.

- Főudvarnagyi bíróság. 756
- A munkásbiztosítási bíraskodás. 757
- A kereskedelmi és iparkamarai választott bíróság. 757
- A szabadalmi bíróság. 758
- Az Országos Földbirtokrendező Bíróság. 758
- A munkaügyi bíróság. 758
- A tőzsdebíróság. 759
- A közigazgatási bíróság. 760
- Vegyes bíróságok. 760
- A munkaügyi bíraskodás. 761
- 1907: LXI. t.-c. a hatásköri bíróságról. 771
- A hatásköri bíróság. 782

A békeszerződéssel kapcsolatos, polgári eljárást érintő rendelkezések. 784

- A m. kir. bíróságok és ügyészségek hatáskörének és illetékességének a trianoni békeszerződéssel összefüggő szabályai. 784
- Magyarországtól a trianoni békeszerződés alapján elszakított területen működött bíróságoknak személyi állapotot tárgyazó ügyekben hozott határozatai 792

1870. évi XXXVII. évfolyam 1. kötet 1. szám

A Magyar Királyság és az Erdélyi Fejedelemség közötti
határrendezési szerződésről

A Magyar Királyság és az Erdélyi Fejedelemség közötti

határrendezési szerződésről. A szerződés a magyar királyi és az erdélyi fejedelmi kormányok közötti egyetemes béke- és határrendezési szerződés részeként készült. A szerződés a magyar királyi és az erdélyi fejedelmi kormányok közötti egyetemes béke- és határrendezési szerződés részeként készült.

A szerződés a magyar királyi és az erdélyi fejedelmi kormányok közötti egyetemes béke- és határrendezési szerződés részeként készült. A szerződés a magyar királyi és az erdélyi fejedelmi kormányok közötti egyetemes béke- és határrendezési szerződés részeként készült.

A szerződés a magyar királyi és az erdélyi fejedelmi kormányok közötti egyetemes béke- és határrendezési szerződés részeként készült.

A szerződés a magyar királyi és az erdélyi fejedelmi kormányok közötti egyetemes béke- és határrendezési szerződés részeként készült. A szerződés a magyar királyi és az erdélyi fejedelmi kormányok közötti egyetemes béke- és határrendezési szerződés részeként készült.

A szerződés a magyar királyi és az erdélyi fejedelmi kormányok közötti egyetemes béke- és határrendezési szerződés részeként készült. A szerződés a magyar királyi és az erdélyi fejedelmi kormányok közötti egyetemes béke- és határrendezési szerződés részeként készült.

A szerződés a magyar királyi és az erdélyi fejedelmi kormányok közötti egyetemes béke- és határrendezési szerződés részeként készült. A szerződés a magyar királyi és az erdélyi fejedelmi kormányok közötti egyetemes béke- és határrendezési szerződés részeként készült.

A szerződés a magyar királyi és az erdélyi fejedelmi kormányok közötti egyetemes béke- és határrendezési szerződés részeként készült. A szerződés a magyar királyi és az erdélyi fejedelmi kormányok közötti egyetemes béke- és határrendezési szerződés részeként készült.

ho
na
al
18
ko
ké
t-
az
így
bír
rós
18
zel
zás
ren
Fő
nov
(18
kép
len
és
don
Dez

Bevezetés.

A Pp. megalkotása, alapelvei és a Te. újításai.

I. Az alkotmányosság helyreállítása után törvényhozásunk a polgári igazságszolgáltatás tekintetében két nagy feladat előtt állott. *Egyrészt ugyanis meg kellett alkotnia az új bírósági szervezetet.* Ezt a feladatot az 1869: IV. t.-c., majd az 1871. évben hozott több idevonatkozó (VIII., IX., XXXI., XXXII., XXXIII. t.-c.) és néhány későbbi törvény (1881: LIX., 1890: XXV., XXIX. és 1891: XI. t.-c.) megalkotásával lényegében be is fejezte, úgy hogy azóta csak kevés törvény érintette a bírósági szervezetet, így főleg az 1907: LXI. t.-c. és 1928: XLIII. t.-c. hatásköri bíróságról s az 1909: XVI. t.-c. a magyar főudvarnagyi bíróságról. Az ügyvédséget és a közjegyzői intézményt az 1874. évi XXXIV. és XXXV. t.-cikkek szervezték. *Nehezebb volt a második feladat: a polgári eljárás szabályozása.* Az 1868: LIV. t.-c.-ben foglalt polgári törvénykezési rendtartás csak ideiglenesnek szánt tökéletlen alkotás volt. Főhibáinak megszüntetése végett hozták meg az ú. n. novellát (1881: LIX. t.-c.) és a külön végrehajtási törvenyt (1881: LX. t.-c.), de már 1880. április 23-án utasította a képviselőház a kormányt, hogy a szóbeliségen és közvetlenségen alapuló végleges perrend javaslatát készíttesse el és erre vonatkozólag dr. Emmer Kornél és dr. Plósz Sándor már 1885-ben közzétettek egy-egy tervezetet. Szilágyi Dezső, midőn az igazságügyi tárcát 1889-ben átvette, a

végleges perrendi reformot nem egyszerre, hanem rázkód-
tatások elkerülése végett részenként óhajtotta keresztül-
vinni. Így alkottatott meg Plósz tervezete alapján az
1893: XVIII. t.-c. a sommás eljárásról. Közben több-keve-
sebb félbeszakítással a végleges reform munkálatai is
folytatódtak és Plósz ismételten átdolgozott tervezete
alapján a polgári perrendtartásról szóló 1911: I. t.-c.-ben
(Pp.) nyertek befejezést, amely az 1912: LIV. t.-c.-ben
foglalt életbeléptetési törvényben (Ppé.) kontemplált 1914.
évi szeptember hó 1. helyett az 1914: XXXIV. t.-c. értelmé-
ben 1915. évi január hó 1-én lépett életbe. Reformjainak
egy részét már korábban az 1912: VII. t.-c. megvalósította.
Azóta főleg két törvény módosította a Pp-t és pedig az
1925. évi VIII. t.-c.-ben foglalt ú. n. perrendi novella (Ppn.)
és a törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930: XXXIV.
t.-c. (Te.), amely utóbbi a 49000/1930. I. M. sz. rendelet
(Ter.) értelmében 1931. január 1-én lép életbe.

II. A Te. és a Ter. a következő lényegesebb módosi-
tásokat tartalmazza:

A) *Általában* lényegesen felemeli az értékhatárokat
és kimondja, hogy a bírói hatalmat az állami bíróságok a
Magyar Szent Korona nevében gyakorolják. (1. §.) Ki-
egészíti a pertárgy értékének meghatározását illető sza-
bályokat (3—4. §§.), az ügyvédi díjakra vonatkozó ked-
vezményes illetékességet kiterjeszti az orvosi díjakat és
költségeket tárgyzó perekre is (5. §.) és intézkedik a ki-
zárási kérelmeknél (6—7. §§.), továbbá a szegénységi jog-
nál (8—9. §§.) mutatkozó visszaélések meggátlásáról.

B) *Az elsőfolyamodású bíróság előtti eljárásban* le-
hetővé teszi a hatáskör vagy az illetékesség hiánya miatt
megszüntetett pernek az eljárásra hivatott bírósághoz való
áttételét (12. §.), kimondja, hogy a törvényszéki eljárás-
ban a perfelvételi határnapon az érdemleges tárgyalás
is megtartandó, ha annak előkészítése nem mutatkozik

szükségesnek (10. és 13. §§.), megakadályozni törekszik az előkészítő iratok túltengését (14.—15. §§.) s a tanú vagy szakértő hiábavaló megjelenését igyekszik kiküszöbölni (16. §.). Ha a pertárgynak értéke 1000.— pengőt meg nem halad, vagy ha valamelyik fél szegénységi jogon pereskedik, a tanút — a közvetlenség elvének áttörésével — rendszerint lakóhelyén kell ezentúl kihallgatni s az ilyen tanú illetményei is korlátozva vannak (17.—18. §§.), ami főleg az államkincstár tehermentesítését célozza, éppen úgy, mint a szegénységi jogon folytatott perben a szakértők meghallgatását tárgyazó 19. és 20. §. Fontos újítás, hogy az előleges bizonyítás felvételét a bíróság kir. közjegyzőre is bízhatja (21. §.) és hogy az ítélet indoklását az eddiginél sokkal rövidebben és egyszerűbben lehet a 22. §. szerint szerkeszteni. A bírói egyezséget tudomásul vevő végzés ellen beadott felfolyamodás nem akadályozza a bírói egyezés végrehajtását (23. §.).

C) A Te. újításai a *fellebbvitel* körében a legjelentékenyebbek, mert a Te. főcélja a fellebbviteli bíróságok munkaterhének fokozott csökkentése. 1. Ebből a célból a fellebbviteli értékhatárok megállapításánál a Te. többé nem a pertárgy értékét, hanem az ítélet sérelmes rendelkezését veszi irányadóul, vagyis a fellebbezési, illetve felülvizsgálati értéket a felperesre nézve az *elutasított* követelésnek vagy követelésrésznek értéke, az alperesre nézve pedig a *megítélt* követelésnek vagy követelésrésznek értéke képviseli. Ez a rendelkezés, mely a Pp. 476. §-ánál közölt miniszteri indokolás szerint főleg abból indul ki, hogy igen csekély összeg miatt fellebbvitelt engedni nem helyes, irányadó a) a fellebbezés és a felülvizsgálat megengedettsége (Te. 24. és 37. §.), b) a fellebbezésnek, illetve felülvizsgálatnak nyilvános előadás alapján való elintézése (Te. 35. és 44. §.), valamint c) a felülvizsgálati bíróság meghatározása (Te. 38. §.) tekintetében is.

2. Jelentékenyen növeli ennek a rendelkezésnek a fellebbvitelt korlátozó hatását a Ter. 2. §-ának 5. pontja, mely számszerűleg is jelentékenyen magasabb fellebbviteli értékhatárokat állapít meg, amennyiben: a) a fellebbezést (még pedig a Pp. 476. §-ától eltérően, törvényszéki ítélet ellen is) csak 200 pengőn, a felülvizsgálatot pedig csak 2000, illetve táblai ítéletnél 5000 pengőn felül engedi meg; b) a fellebbezést 2000 pengőig, a felülvizsgálatot pedig 4000 pengőig nyilvános előadás útján intézteti el és c) a járásbírósnál indított perekben 5000 pengőn felül a kir. Kúriát teszi meg felülvizsgálati bíróságnak és pedig a Te. 38. §-a szerint (elejtve a Pp. 525. §-ának 2. bekezdésében tett különböztetést) akkor is, ha a per elsőfokon csak az értékre tekintettel tartozott a járásbíróság hatáskörébe.

3. A fellebbviteli bíróságok tehermentesítését célozza az az újítás is (Te. 27., 39. és 45. §§.), hogy a meg nem engedett fellebbvitelt (fellebbezést, felülvizsgálatot, felfolyamodást) ezután nem a fellebbviteli, hanem maga az az alsóbíróság utasítja vissza, amelynek határozata ellen a fellebbvitel irányul. A visszautasító végzés ellen nyilvánvalóan alaptalanul felfolyamodással élő felet a felsőbíróság a Pp. 544. §-ának megfelelő alkalmazásával pénzbírságban marasztalja.

D) Miután a Pp.-nak az az álláspontja, hogy a *fellebbezés* az elsőbíróági eljárás folytatása, melyben novumok mindvégig korlátlanul felhozhatók, a fellebbezési bíróságok túlságos megterhelésére vezetett, a perek elintézését nagyon meglassította és úgy az államra, mint a felekre is költségessé tette: ennek megakadályozása végett a Te. igen messzemenően megreformálta a fellebbezést.

1. Mindenekelőtt nem a pertárgy értékét, hanem az ítélet sérelmes rendelkezését, az ú. n. *fellebbezési értéket* szabta meg irányadóul a fellebbezés megengedhetősége (Pp. 476. §. Te. 24. §.) és nyilvános előadás alapján való elintézése

(Pp. 513. §. Te. 35. §.) tekintetében. 2. A Ter. 2. §-ának 5. pontja számszerűleg is jelentékenyen felemelt összegben állapította meg a fellebbezési értéket és pedig a) a fellebbezés megengedhetősége szempontjából 200 pengőben (Pp. 476. §. Te. 24. §.), nyilvános előadás alapján való elintézése tekintetében pedig 2000 pengőben. (Pp. 513. §. Te. 35. §.) 3. A fellebbezési érték kiszámítása tekintetében kifejezetten rendelkezik arról, hogy a járulékok csak akkor vehetők figyelembe, ha önmagukban véve is meghaladják az értékhatárt, de a perköltség ilyenkor nem vehető figyelembe, viszont azonban az egyébként kizárt fellebbezés, önállóan — csak a perköltség kérdésében — igénybevehető, ha a megítélt perköltség összege meghaladja a fellebbezés kizárására irányuló értékhatárt (Te. 24. §. ut. bek., Pp. 476. §.). — 4. 200 pengős fellebbezési értéken alul a fellebbezés nemcsak a járásbíróság, hanem (eltérően a Pp. 476. §-ától), a törvényszék ítélete ellen is ki van zárva (Te. 24. §.). — 5. Leglényegesebb újítás, hogy a fellebbező félnek a fellebbezés indokait és a novumokat már a fellebbezésben (Te. 25. §., Pp. 481. §.), az ellenfélnek pedig a maga novumait és esetleges csatlakozását (az idézési időköz első felében benyújtandó) válasziratban (Te. 28. §., Pp. 489. §.) kell előadnia s a novumok utóbb csak akkor terjeszthetők elő, ha azok figyelembevétele nem teszi szükségessé a tárgyalás elhalasztását vagy ha a fél nyomban valószínűvé teszi, hogy iratában hibáján kívül nem érvényesíthette azokat. Előkészítő irat azonban ilyenkor sincs, hanem az utólagos előadások írásban (különirat) csatolandók a jegyzőkönyvhöz. (Te. 32. §., Pp. 498. §.). Nincs tehát indokolás nélküli fellebbezés, a meg nem felelő fellebbezésért perköltség nem jár, nincs előkészítő irat, a válaszirat pedig lényegében a felülvizsgálati válasziratnak felel meg. — 6. A meg nem engedett fellebbezést maga az elsőbíróság utasítja vissza.

(Te. 17., Pp. 483. §.) — 7. A fellebbezéshez való csatlakozásnak legkésőbb a válasziratban kell megtörténnie, s az elkésve benyújtott vagy csak a fellebbezési tárgyaláson pótoltt válasziratban foglalt csatlakozási kérelmet csak abban az esetben lehet figyelembe venni, ha a fél valószínűvé teszi, hogy válasziratával hibáján kívül késett (Te. 28. §., Pp. 489. §.) — 8. A fellebbezésben és a válasziratban előterjesztett kérelmeket — a Te. 31. §-ában felsorolt esetektől eltekintve — a szóbeli tárgyaláson megváltoztatni nem lehet. (Te. 31. §., Pp. 495. §.) — 9. Át van törve a szóbeliség elve, mert „a tárgyaláson meg nem jelent fél helyett a fellebbezési kérelmet és ellenkérelmet az elnök vagy az előadó olvassa fel”. (Te. 29. §., Pp. 492. §.) — 10. Nincs mulasztási eljárás, mert „a kellően értesített feleknek vagy egyiküknek elmaradása a fellebbezés elintézését nem gátolja. A tárgyalásról való elmaradás miatt igazolásnak nincs helye”. (Te. 34. §. 1. bek., Pp. 510. §.) — 11. Az eljárás szünetelése csak akkor áll be, ha a bíróság azt a feleknek kellő időben beadott indokolt közös kérelmére fontos okból megengedi, de ilyen engedélyt csak egyszer adhat. (Te. 34. §. 3. bek., Pp. 475. §.) — 12. Fölösleges írásmunkát tesz mellőzhetővé az, hogy nyilvános előadás esetében — mely a Ter. szerint 2000 pengőig úgy a járásbíróság, mint a törvényszék ítélete elleni fellebbezés elintézésénél kötelező — a bíróság belátására van bízva, hogy vesz-e fel jegyzőkönyvet (Te. 36. §., Pp. 514. §.) és hogy az elsőbíróság ítélete egyszerűen „indokainál fogva” is helybenhagyható. (Te. 33. §., Pp. 507. §.)

E) A felülvizsgálat tekintetében kevésbé lényeges módosításokat tartalmaznak a Te. 31—44. §-ai, amelyek jellemzése a Pp. 520. §-át megelőző jegyzetben található.

F) A perújításra vonatkozó 46—48. §-okban foglalt módosításokra nézve lásd a Pp. 563. §-át megelőző jegyzetet.

G) Igen lényegesek a *fizetési meghagyásos eljárás* illető újítások (Te. 49—53. §§.), amelyekről összefoglalóan szólunk a Pp. 588. §-át megelőző jegyzetben.

H) A *házassági perekben* való eljárás tekintetében fontos módosításokat hoznak az 54—57. §§., amelyekkel a Pp. 639. §-át megelőző jegyzetben foglalkozunk.

I) A *vegyes rendelkezések* közül kiemelendő a kir. Kúria jogegységi döntvény-alkotási jogának kiterjesztése (128—129. §§.), a köztisztviseléből lett ügyvédek képviseleti jogának korlátozása (131. §.), az elsőfokú törvényszéki egyesbíráskodásnak a törvényhozás további rendelkezéséig való fenntartása¹⁾ (140. §.), az ügyvédi jóléti hozzájárulás rendszeresítése (142. §.), a polgári peres eljárás szabályainak egységes szerkezetbe foglalására irányuló (145. §.), továbbá a perrendi értékhatárok megállapítására és a megállapítás öt éven belül tetszés szerinti módosítására vonatkozó igazságügyminiszeri felhatalmazás (144. §.).

III. E felhatalmazás alapján az értékhatárok lényegesen felemeltettek és ezzel polgári perjogunk oly mélyrehatóan módosult, hogy szükségesnek látjuk már itt közölni a Ter. 2. §-át, amely szerint:

„A polgári perrendtartásról szóló 1911: I. törvénycikkben (Pp.) értékhatárul megállapított összegek helyett a következő értékhatárok állapíttatnak meg:

1. a *járásbíróság hatásköre* tekintetében a Pp. 1. §-ának 1. pontjában és 5. §-ának utolsó bekezdésében *háromezer pengő*;
2. a *részletügyletből* eredő követelésre nézve az alávetésen alapuló illetékesség tekintetében a Pp. 45. §-ának utolsó bekezdésében *1000 pengő*;
3. a *járásbíróság előtti kötelező ügyvédi képviselet* tekintetében a Pp. 94. §-ának 2. bekezdésében *ezer pengő*;

¹⁾ Viszont visszaállította az elsőfokú törvényszéki társasbíráskodást a 46000/1930. I. M. sz. rendelet az ennek 1. §-ában felsorolt ügyekben (I. a II. kötetben).

4. a hirdetményi kézbesítés esetében a hirdetés közzététele tekintetében a Pp. 176. §-ában ezer pengő;

5. a fellebbvitel körében:

a) a fellebbezés korlátozása tekintetében a Pp. 476. §-ának 2. és 3. bekezdése helyébe lépett Te. 24. §-ában *kétszáz pengő*;

b) a fellebbezésnek szóbeli tárgyalás nélkül nyilvános előadás alapján elintézése tekintetében a Pp. 513. §-ának 2. bekezdése helyébe lépett Te. 35. §-ában *kétezer pengő*;

c) a felülvizsgálat korlátozása tekintetében a Pp. 521. §-a helyébe lépett Te. 37. §-ában a kir. törvényszék, mint fellebbezési bíróság ítélete tekintetében *kétezer pengő* és a kir. ítélőtábla ítélete tekintetében *ötezer pengő*;

d) a felülvizsgálati bíróság meghatározása tekintetében a Pp. 525. §-ának 2. bekezdése helyébe lépő Te. 38. §-ában *ötezer pengő*;

e) a felülvizsgálati kérelemnek szóbeli tárgyalás nélkül nyilvános előadás alapján elintézése tekintetében a Pp. 545. §-ának 1. bekezdésében, illetőleg a Te. 44. §-ában *négyszer pengő*;

f) a házassági perben érvényesített vagyonjogi keresetnél a fellebbezés korlátozása tekintetében a Pp. 691. §-ának 1. bekezdésében *ezer pengő*;

g) a házassági perben érvényesített vagyonjogi keresetnél a felülvizsgálat korlátozása tekintetében a Pp. 691. §-ának 2. bekezdésében *ötezer pengő*;

6. az ítélet fellebbvitelre tekintet nélkül végrehajthatósága szempontjából:

a) a Pp. 415. §-ának 4. pontjában *háromszáz pengő*;

b) a Pp. 509. §-ában *ötezer pengő*;

7. a fizetési meghagyásból származó perben az ítéletnek a tárgyalási jegyzőkönyvbe felvétele tekintetében a Pp. 603. §-ának utolsó bekezdésében *kétszáz pengő*;

8. a *községi bíróság* hatásköre tekintetében a Pp. 758. §-ában *száz pengő*, az egyesületi *tagsági díjak* és egyéb egyesületi tagsági hozzájárulások iránti perekben azonban csak *öt pengő*.

IV. A polgári peres eljárás tekintetében a Pp.-nek fő alapelvei a következők: 1. a felek kétoldalú (kölcsönös) meghallgatásának elve (audiatur et altera

pars), vagyis a bíróság köteles alkalmat adni mindkét félnek, hogy előterjesztéseit megtehesse és az ellenfél előadásaira nyilatkozthassék, 2. az eljárásnak két részre, ú. m. perfelvételre és érdemleges tárgyalásra való tagozása (percezura), 3. szóbeliség, 4. közvetlenség, 5. nyilvánosság, 6. rendelkezési és tárgyalási elv (utóbbi lényeges korlátozásokkal), 7. bizonyítékok szabad mérlegelése, 8. az érdemleges tárgyalás egysége, 9. különleges mulasztási eljárás és 10. kétfokú jogorvoslati rendszer.

A bírói hatalom gyakorlása.

Te. 1. §. A bírói hatalmat az állami bíróságok a Magyar Szent Korona nevében gyakorolják.

Ennek megfelelően módosulnak az eljárási szabályoknak azok a rendelkezései, amelyek meghatározzák, hogy a bíróságok kinek a nevében hozzák ítéleteiket és más határozataikat. —

A bírói hatalom állami felségjog, mely az 1869: IV. t.-c. 1. §-a szerint a közigazgatástól el van választva és a Pp. 401. §. 1. pontja (valamint a Bp. 327. §-a, a közig. bíróságról szóló 1896: XXVI. t.-c. 136. §-a és a hatásköri bíróságról szóló 1907: LXI. t.-c. 20. §-a) értelmében „Ö Felsége a Király”, illetve az 1920: I. t.-c. szerint „a Magyar Állam” nevében gyakoroltatott, a Te. fentidézett 1. §-a értelmében pedig ezentúl „a Magyar Szent Korona” nevében lesz gyakorlandó. Az államfő a bírói hatalmat nem személyesen, hanem az 1869: IV. t.-c. 3. §-a értelmében az általa az igazságügyminiszter ellenjegyzése mellett kinevezett ítélőbírák útján gyakorolja, akik „a törvények, a törvények alapján keletkezett és kihirdetett rendeletek és a törvényerejű szokás szerint tartoznak eljárni és ítélni”. (1869: IV. t.-c. 19. §.) Polgári ügyekben a bíraskodást (a polgári igazságszolgáltatást) elsősorban a rendes

bíróságok gyakorolják, de megjegyzendő, a polgári rendes bíróságnak kivételesen büntető hatásköre is van. *Rendes bíróságok* (egyúttal *királyi* bíróságok, ú. m. kir. járásbíróságok, törvényszékek, ítélőtáblák és Kúria) azok, amelyek elé tüzetes felsorolás nélkül *szabályként* minden ügy tartozik. A Pp. I. címében (1—69. §§.) csak ezekről szól. Vannak azonban polgári ügyek, amelyek nem tartoznak a rendes bíróságok elé, hanem külön szervezett kivételes bíróságokhoz vagy (nem bírói funkciókat is végző) közigazgatási hatóságokhoz vannak utasítva. Mindezeket a *rendkívüli* (kivételes, külön) *bíróságok* gyűjtőneve alatt foglalhatjuk össze, értvén rajtuk azokat, amelyek csak a kifejezetten eléjük utalt ügyekben járhatnak el, még pedig vagy *véglegesen*, vagy pedig csak ideiglenesen, azaz olyképen, hogy a határozatukkal meg nem elégedő fél a rendes bírósághoz, „a törvény rendes útjára” fordulhat. A rendkívüli bíróságok a fentebb említett szemponton (külön bíróságok és közigazgatási hatóságok) kívül a szerint is osztályozhatók, hogy: vagy *királyiak*, úgymint a m. kir. főudvarnagyi bíróság, a szabadalmi bíróság és felsőbíróság, a m. kir. közigazgatási bíróság, a munkásbiztosítási bíróságok, a m. kir. kereskedelmi, földművelési és belügyminiszterek — vagy pedig *nem királyiak*, úgymint a községi bíróság, az ipartestületi békéltető bizottságok, a magánjogi ügyekben bíráskodó egyéb közigazgatási hatóságok, a budapesti áru- és értéktőzsde, valamint a vidéki termény- és gabonacsarnokok választott bíróságai. Ide sorozhatók a magánjogi igény felett határozó büntető bíróságok és az alkotmányvédelmi bizottság, mely a miniszterek (1848: III. t.-c. 32—36. §-ai) bizonyos hivatali bűncselekményei és mulasztásai felett bíráskodván, az okozott kár megtérítése felett is ítélhet. Nem polgári bíróság a hatásköri bíróság. (Fentiekre I. Kovács: Kommentár II. kiad. 34—35. l.)

1911 : I. t.-c. a polgári perrendtartásról.

ELSŐ CIM.

Bíróságok.

Első fejezet.

Bírói hatáskör.

A Ppnek ez a fejezete nem meríti ki a hatásköri szabályokat; a megkeresésekre vonatkozó hatáskört a 14. §., a főbeavatkozási perre vonatkozó hatáskört a 83. §., a viszontkereseti hatáskört a 189. §., az előleges bizonyításra nézve a 382. §., a bányabírói hatáskörré az 583., 584. §., a fizetési meghagyásos eljárásra az 588., 589. §., a bérleti viszonyok megszüntetése iránti eljárásra a 621. §., a községi bíráskodásra a 758. §. állapítja meg a hatáskört.

Polgári bíróság büntető hatásköre: 1921: LIV. t.-c. (szerzői jog) 25. §.; kereskedelmi vétségek: 1875: XXXVII. t.-c. 218., 219., 246. §§.; 1906. I. 215/6.; 668400/914. I. M. sz. r. (I. K. 451., 666.), 1908: LVIII. t.-c. (Csekk tv. 25., 26., 27. §§.), hazaárulók vagyoni felelőssége: 1915: XVIII.; 1921: XLIII. t.-c.; 3512/1915. M. E. sz. r. (I. K. 523.) 56200/1925. I. M. sz. r. (I. K. XXXIV. 176.)

A békeszerződés rendelkezéseivel kapcsolatos elszámolásról szóló törvény alkalmazása körében felmerülő ügyekben a Felülvizsgáló és Kiegyenlítő Hivatal, illetőleg a mellette szervezett Döntőbíróság jár el. (1923: XXVIII. t.-c. 21. és 22. §§.) I. a II. kötet végén. V. ö. az 1923: XXVIII. t.-c. 38. §.

Védjegyügyekben követendő peres és nem peres eljárás: 1925: XII. t.-c. 5. §.; 1890: II. t.-c. 27. §.; 1895: XVI. t.-c. 10., 11. §§.

Eltartásra jogosult családtagok és a házasságon kívül született gyermekek fokozottabb magánjogi védelméről: 3982/1916. M. E. (I. K. XXV. 196.) I. a II. kötet végén.

Pénzüntézeti Központ döntőbizottságának hatásköre a hivatali járandóságból való kielégítés szempontjából: 1918: XXII. t.-c. 9. §.

A miniszterek felelősségrevonása esetében az államkincstár magánjogi igénye felől az 1848: III. t.-c. 34. §-a szerint alakuló bíróság határoz. (1926: XXII. t.-c. 49. §.; 1920: X. t.-c. 15. §.)

Az Orsz. Földbirtokrendező Bíróság hatásköre: 1920: XXXVI. t.-c., 1924: VII. t.-c. 1928: XLI. t.-c.

Járásbíróági hatáskör.

1. §. A járásbíróóság hatáskörébe tartoznak:

1. azok a vagyoni jogi perek, amelyek tárgyának értéke háromezer pengőt meg nem halad, amennyiben tekintet nélkül az értékre, a törvényszék hatáskörébe nincsenek utasítva;

2. tekintet nélkül a per tárgyának értékére:

a) azok a vagyoni jogi perek, amelyekre nézve a járásbíróóság hatásköre ki van kötve; a kikötés csak akkor érvényes, ha közokiratba vagy a 317. §-nak megfelelően kiállított magánokiratba van foglalva, ha az okiratban meg van határozva az a jogviszony, amelyből a per ered és ha a per nincs értékre tekintet nélkül a törvényszék hatáskörébe utasítva;

b) a bérleti és a haszonbérleti viszonyból felmerülő perek;

c) a sommás visszahelyezési perek, valamint a sommás határpererek (575—582. §§.);

d) bérleti és haszonbérleti viszonyon kívül határozott időtartamra, felmondásra, vagy visszavonásig használatul át bocsátott épület, épületrész vagy egyéb ingatlan visszabocsátása iránt a használati időtartam lejártá, felmondás vagy visszavonás alapján indított perek;

e) a szolgálati szerződésből a munkaadó és a munkavállaló közt felmerülő perek;

f) az állat hibájából eredő szavatosságon alapuló perek;

g) egyrészről az utas, másrészről pedig a fogadó vagy szállásadó, fuvaros vagy hajós között az elszállásolás, az ellátás és az utazás alkalmából keletkezett perek;

h) ideiglenes nőtartási követelések iránt indított pe-

rek, amennyiben nincsenek a házassági per bíróságához utasítva (674. §.);

i) a házasságon kívüli nemzésből származó követelések iránt indított perek, ideértve a törvénytelen gyermek tartása iránt indított pereket is;

k) azok a perek, amelyeket külön törvény a járásbíróság hatáskörébe utasít.

1930: XXXIV. t.-c. 2. §. A Pp. (1911: I. t.-c.) 1. §-ában felsorolt ügyek csak annyiban tartoznak a járásbíróság hatáskörébe, amennyiben nincsenek a községi bíróság hatáskörébe utalva.

Az 1. ponthoz.

Az értékre tekintet nélkül a törvényszék hatáskörébe utasított pereket a 2. §. határozza meg; községi bíróság: 758. §. L. Ppé. 7. §. is.

Jogalapok halmazata esetében a kereset elbírálására csak annak a bíróságnak hatásköre állapítható meg, amely a keresetben felhozott bármelyik jogalaphoz érvényre jutása esetében is hatáskörrel bír. (P. 1943/1915. Pdt. II. 130. I.)

Az a kereset, amely oly bizonyítvány kiállítására irányul, melyben az alperes a felperes ellen elkövetett rágalmozás és becsületsértés alaptalanságát elismeri, mint *nem vagyoni jogi per*, a járásbíróság hatáskörébe akkor sem tartozik, ha a felperes a keresetben egyúttal az alperest a vád visszavonása folytán megszüntetett büntető eljárásban felmerült és a járásbírósági értékhart meg nem haladó ügyvédi költségben marasztalni kéri. (Bp. tábla P. II. 8821/1916. Pdt. IV. 94.)

A községi bíróság ítéletének végrehajtásából keletkező igényper elbírálása nem a községi bíróság, hanem a járásbíróság hatáskörébe tartozik. (Hb. 2/1916. Pdt. II. 359.)

Nincs olyan törvényes rendelkezés, melynek értelmében az alperes csak oly ellenkövetelést számíthatna be a kir. járásbíróság előtt beadott keresettel érvényesített követelésbe, melynek a felperes követelését meghaladó része feletti bíraskodás a járásbíróság hatáskörébe tartozik. (P. III. 1116/1916. Pdt. IV. 115.)

A 2. a) ponthoz. A Pp. itt hatásköri „kikötést”, tehát kétoldalú szerződést ír elő, mely csak kizárólagos lehet, alternatív nem, míg a Pp. 45. §-a az illetékességhez csak egyoldalú „alá-

vetést" kíván meg, melytől el is lehet térni s az eltérés csak a 45. §. 2. bekezdésében említett kétoldalú külön megállapodással zárható ki. — Nem kell okirat a Te. 11. §. esetében.

Valamely meghatározott járásbíróvási döntésének való alávetés nemcsak az illetékességi, hanem a hatásköri kikötést is magában foglalja. A Pp. 45. §-a 2. bekezdésének az alávetés kötelező voltá szabályozó rendelkezése csupán az illetékességi alávetésre vonatkozik és nem a Pp. 1. §. 2. a) pontja szerinti hatásköri kikötésre is. (Bp. tábla 8. P. 1562/1917. Pdt. IV. 152.)

Ha a jogügyletből eredhet minden per esetére valamely járásbíróvási illetékessége kikötött, ebben a járásbíróvási hatáskör kikötése is bennfoglaltatik. (P. III. 1177. Pdt. IV. 236.)

A hatásköri és illetékességi alávetés terhe átszáll az alávető örököseire. (Soproni tsz. Pf. 627/1916. Pdt. III. 31.) 31.)

Az ügyletből származó perre nézve irányadó hatásköri szabályoknak az ügyletbe belépő jogutóddal szemben is rendszerint érvényesülniök kell. (P. IV. 2340/1920. Pdt. VI. 28.)

I. Az ugyanazon ingatlanra egyaránt fennálló járásbíróvási és törvényszéki illetékesség mellett a Pp. 1. §. 2. a) pontjában foglalt jogszabály rendelkezéseinek a betartása esetén a járásbíróvási hatáskör jogérvényesen kiköthető. — II. Mindaddig, amíg a szerződés érvénytelenítve nincs, az abban foglalt hatásköri és illetékességi kikötés érvényes, az tehát a szerződés — akaratelhatározási képesség hiánya miatti — érvénytelenítése iránti perre is megáll. (P. III. 3868/1927. Pdt. XIII. 102.)

A hatásköri kikötést tartalmazó okirat a hatáskör tekintetében irányadó akkor is, ha éppen ennek az érvényessége van megátadva. (K. 5841/1922. Ptt. IV. 67.)

I. A váltóperekben is a hatásköri és illetékességi kikötések a közvetlen jogviszonyban álló felek között érvényesek akkor is, ha azok nem magában a váltóokiratban, hanem külön és a hivatkozott törvényhelyek rendelkezéseinek megfelelően kiállított okiratban állapítottak meg. — II. Az adóslevélben foglalt hatásköri és illetékességi kikötés az okirat szerint a kölcsön biztosítására adott váltó alapján folyamatba tett meghagyásos eljárásra is kiterjed. (Bp. tszék 8. Pf. 5357/1926. Pdt. XII. 6.)

A magyarázásnak az okiraton való tanusítását, a polgári perrendtartás 1. §. 2. a) pontja, 45. §-a és 317. §-a szempontjából nem pótolhatja a tanuknak a megmagyarázás megtörténtét bizonyító vallomása. (P. VI. 3206/1918. Pdt. V. 39.)

A 2. b) *ponthoz*. Egyes haszonbéri ügyek vegyes bíróság elé tartoznak. A Pp. szempontjából a feles bérletet is haszonbérleti

szerző
tet ne
magán
vítés e
6. §. 7
nyok r
A
tehát
az al
teljesít
adni l
értékre
(Bp. t
Z
így az
alá. (I
rozat.)
H
az ing
között
lan bí
pontja
A
lehet.
ben a
hírdet
peres
igazod
átruha
ellené
tulajd
ebből
zik. (k
kor i
szerző
láma
nyibe
a ker
pontj
vonal
XV.

szerződésnek kell tekinteni: Ppé. 90. §. E perek értékre tekintet nélkül akkor is járásbírószág elé tartoznak, ha a perben magának a bérleti vagy haszonbérleti viszonynak a fentartása vitás és akkor is, ha a kereset kártérítésre irányul. L. még 6. §. 7. p., 9. §., 41. §. és a 415. §. 5. pontját. A bérleti viszonyok megszüntetését tárgyzó külön eljárás: Pp. 621—638. §§.

Az a kereset, amely abból ered, hogy a felperes *ponyvát*, tehát nem elhasználásra szánt ingót engedett át használatra az alperesnek azzal, hogy az ennek fejében ellenszolgáltatást teljesíteni (díjat fizetni) és a használat után a ponyvát visszaadni köteles, mint ingóbérleti viszonyból származó kereset, értékre való tekintet nélkül a járásbírószág hatáskörébe tartozik. (Bp. tábla P. II. 2814/1915. Pdt. III. 33.)

Zsákkölcsönzés nem bérleti-, hanem kölcsönszerződés és így az ebből származó kereset nem esik a Pp. 1. §. 2. b) pontja alá. (Debreceni tábla P. II. 926/1917. Pdt. III. 155.; téves határozat.)

Ha az adásvételi szerződés szerint a vevőnek jogában állott az ingatlanban még bizonyos ideig bent maradni, ezzel a felek között bérleti viszony nem keletkezett és a vevő ellen az ingatlan birtoka iránt indított kereset nem esik a Pp. 1. §. 2. b) pontja alá. (P. VI. 4855/1921. Pdt. VII. 119.)

A bérlet tárgya nemcsak dolog (testi tárgy), hanem jog is lehet. Ha tehát a kereseti követelés alapját képező szerződésben alperes a kiadásában megjelenő hetilapban közzéteendő hirdetmények kizárólagos felvételének a jogát ruházta át a felperesre, a hirdetés céljára igénybeveendő lapok száma szerint igazodó bérösszeg fizetése ellenében, ez a szerződés nem a jog átruházását, hanem a jog időleges gyakorlásának bérfizetés ellenében való átengedését tárgyazza, következésképpen az nem tulajdonátruházási (adásvevési), hanem bérleti szerződés; az ebből származó kereset tehát a járásbírószág hatáskörébe tartozik. (Bp. tábla 5311/1921. Pdt. VII. 130.)

Túlfizetett bér visszakövetelése iránt indított keresetet akkor is bérleti viszonyból eredőnek kell tekinteni, ha a fél a szerződés részleges megtámadására szolgáló okot hoz fel, a megtámadott szerződés alapján teljesített fizetéseket pedig, amennyiben túlzottak, kárnak minősíti. Az, hogy a bérleti viszony a kereset megindításakor már nem állott fenn, a hatáskör szempontjából nem lényeges, mert a Pp. 1. §-ának 2. b) pontja ilyen vonatkozásban különbséget nem tesz. (P. VI. 6088/1928. Pdt. XV. 114.)

A 2. c) *ponthoz*. A c) pont alá tartoznak a határjárási és meszgeigazítási perek is, amelyek tisztán határperek, szóval mindazok a perek, amelyeket az 1893: XVIII. t.-c. 1. §-ának 5. m) pontja felsorolt; ezekkel a perekkel azonban a jog iránti per, tehát a tulajdoni kereset is összeköthető lesz (579. §.), de e keresettel építmény lebontása ezután sem követelhető. (576. §.) L. még Pp. 38., 39., 575–582. §§.

Aki az ő tetszésétől függő visszavonásig (*precarium*) engedte át valamely dolgot másnak birtokába, nincsen jogosítva a visszavonás alapján a használati birtoklást önhatalommal megszüntetni (megháborítani), s amennyiben ily irányban önhatalmat gyakorolna, a használati birtokos egy éven belül sikerrel léphet fel ellene sommás visszahelyezési keresettel. (K. 1927. jún. 22., 28. sz. polg. dtv.)

Nem vonatkozik ez a szabály arra az esetre, amikor a használat pusztá szivességen alapult. V. ö. 1894: XII. t.-c. 34. §.

A 2. d) *ponthoz*. L. Pp. 41. §. és 415. §. 5. p. A d) pont alapján a birtoklás megszüntetése is kérheti, aki a birtoklást átruházónak jogutóda vagy kitől az alperes ideiglenes birtoklási jogát származtatja. (C. 97. okt. 20. I. J. 237. F. III. 113.)

A nőnek férje ellen, az ő tulajdonát képező házában birtokos lakásának elhagyására irányuló keresete a d) ponton alapul. (C. 97. febr. 26. I. G. 4. F. II. 239., 900. jan. 23. I. G. 9. F. V. 256.)

A felperes a keresetben említett házat alperesnek akként engedte át, hogy ezek azt addig jogosultak használni, míg felperest jó bánásmódban részesítik, ez a kikötés tehát feltétel, melynek beálltával az átengedett használat visszavonható lévén, az ugyanaz a tekintet alá esik, mint mikor a visszavonás az átadó tetszésétől tetetik függővé. (C. 97. okt. 29. I. G. 279. F. III. 125.)

A d) p. szerint a visszabocsátani kért ingatlan átengedett használatának ingyenesnek, a visszavonás jogosultságának pedig feltétlennek, a felperes tetszésétől, tehát egyoldalú elhatározásától függőnek kell lennie. (K. G. 324/914. Pdt. I. 121.)

Szénbányákra engedélyezett használati jog lejártá alapján a visszabocsátás iránt indított kereset (Pp. 1. §. 2. b) vagy d) pontja alapján) járásbíróági hatáskörbe tartozik. (P. V. 4866/1921. Pdt. VII. 107.)

A 2. e) *ponthoz*. A munkaügyi bíráskodásra nézve l. a 9180/920. M. E. sz. r. 51.000/1925. I. M. (I. K. 170.) (I. K. XXIX., érték: 62.999/1926. sz. és 49.100/1930. I. M. sz. rend. Bp. Közl.

1930. évi 286. sz.) L. Ppé. 8. §-át is (mindezeket a jelen mű II. kötetében).

Alkalmazott által a Kisbirtokosok Orsz. Földhitelintézete ellen szolgálati viszony alapján indított per nem a munkaügyi bírósághoz, hanem a budapesti tszékhez tartozik. (1871: XXXIV. t.-c. 1. §.; 1879: XXXIX. t.-c. 2. §. Ppé. 7. 15. §.; B. 2596/922. Pdt. IX. 27.)

A munkavállaló vagy az utas által szenvedett vasúti bal- esetből származó kártérítési perek nem esnek a Pp. 1. §. 2. e) és g) pontjai alá. (Budapesti törvényszék elvi megállapodása. Pdt. I. 219.)

Szolgálati bizonyítvány ki nem adásával okozott kár megtérítése iránti per e §. alá esik. (P. II. 4765/1924. Pdt. X. 77.)

Habár felperes az alperes kövezőmesternél, mint kövező főpallér, meghatározott fizetés mellett volt alkalmazva, a kereset mégsem tartozik járásbíróági hatáskörbe, ha a peres felek, mint társak voltak a cégjegyzékbe bevezetve, ha a felperes vagyonbetéttel is járult az üzlethez, ha felperesnek a megállapodás szerint az évi nyereségből (bár nem egyúttal a veszteségből is) részesednie kellett és ha a kereset egyedül a vagyonilletőség kiadására irányul. (Bp. tábla 6. P. 6270/1918., Pdt. VI. 12.)

A szolgálati viszonyban a felmondási időre járó, bíróilag már jogerősen megítélt szerződésszerű illetmények késedelmes kifizetése folytán a korona értékének időközi csökkenése miatt előállott különbözet megtérítése iránt indított kereset a Pp. 1. §. e) pontja alá esik. (P. II. 4766/1924. Pdt. X. 77.)

A 2. f) *ponthoz*. Állatszavatosság: 1923: X. t.-c. 1924/1923. M. E. sz. r.

A 2. g) *ponthoz*. Fogadás felelőssége: 1924: XIII. t.-c. Nem tartozik e p. alá a vaspályák által okozott halál vagy testi sértes, valamint árufuvarozás alapján indított per: 1874: XVIII. t.-c. 7. §., bérni egyezmények. L. még 415. §. 5. p.

A 2. h) *ponthoz*. A férjes nő ideiglenes tartásdíja felett való határozathozatal a Pp. 674. §-ában foglalt rendelkezés szerint a házassági per bíróságának hatáskörébe abban az esetben tartozik, ha a házassági per alapjául szolgáló kereset már beadatott, vagy ha a házastársak előzetes békéltetése iránt kérelem terjesztetett elő; és nincs jelentősége perjogi szempontból annak a körülménynek, hogy felperes egyidejűleg adott meghatalmazást perbeli képviselője részére a bontó- és a tartási per megindítására. (P. III. 28.761/1917. Pdt. IV. 5.)

A Pp. 1. §-ának 2. h) pontja és 674. §-ának 1. bekezdése értelmében a kir. járásbíróság az ideiglenes nőtartás iránti perre csak akkor bír hatáskörrel, ha a házassági per nincsen folyamatban. (Debr. tábla P. I. 2637/1915. Pdt. II. 116.)

Az ideiglenes nőtartási követelés nem tartozik a házassági per bíróságának hatáskörébe, ha az nemcsak a férj ellen, hanem egyetemlegesen a férj atyja ellen is érvényesítették. (3042/1920. Pdt. VI. 39.)

I. Ha az ideiglenes nőtartási kereset és a férj bontókeresete ugyanazon a napon adatott be, a nőtartási igény a bontóper bíróságának hatáskörébe tartozik. — II. Ezt a vitás hatásköri kérdést nem érinti az, hogy ezt megelőzőleg az illetéktelen bírósághoz beadott bontókereset hivatalból visszautasított és ezután ez a kereset az illetékes bíróságnál harminc napon belül adatott be; mert a hatáskörre irányadó megelőzés nem tartozik a Pp. 184. §-ában említett hatályok közé. (Bp. tábla P. III. 3973/1929. Pdt. XIV. 130.)

Az ideiglenes nőtartási díj érvényesítése iránt a Magyarországon tartózkodó külföldi nő az ugyancsak Magyarországon tartózkodó külföldi férje ellen a magyar bíróság előtt perrel fellépni jogosult; és ennek nem állhatja útját az, hogy a különélő felperes keresete a felek ágytól és asztaltól való különélésének elrendelésére nem irányul, hanem pusztán ideiglenes nőtartás megítélését célozza. — A Pp. 674. §-a csak magyar állampolgárok között már megindított vagy az előzetes békéltetés után megindítandó házassági pereiben nyerhet alkalmazást és a külföldi bíróság előtt folyamatban levő házassági per pedig a H. T. 118. §-ában megengedett intézkedésre hivatott magyar bíróságok hatáskörének a megállapítására befolyással nincs; a nőtartási per tehát a járásbíróság hatáskörébe tartozik. (P. III. 136/1924. Pdt. IX. 135.)

Az 1. §. 2. i) ponthoz. A természetes apaság megállapítása iránti kereset nem tartozik a járásbíróság hatáskörébe. (V. 2833/1922. Ptt. VIII. 63.)

Az 1. §. 2. k) ponthoz. A járásbíróság hatáskörébe külön törvénnyel vannak utasítva pl. a következő perek:

1. a fenntartandónak nyilvánított és megvizsgált műemlék helyreállítási költségének megtérítése. (1881: XXXIX. t.-c. 16. 18. §§.);

2. a kisajátítás alá eső ingatlanon található függő termés, ültetvények s állaguk sérelme nélkül elmozdítható egyéb tárgyakban okozott kár megtérítése. (1881: XLI. t.-c. 24. §.);

3. a végrehajtási eljárás folyamán indított igényperek 1881: LX. t.-c. 92. és 100. §.);

4. azok a keresetek, melyeket a végrehajtás megszüntetése iránt indított az a harmadik személy, aki bizonyos ingó vagyonnak vagy határozott nemű vagy fajú ingóságok bizonyos mennyiségének átadása erejéig foganatósított végrehajtás által magát tulajdoni vagy használati jogában sértve érzi (1881: LX. t.-c. 214., 216. §§.); továbbá az itt említett tárgyak készpénzbeli értékének megállapítása, ha azok természetben le nem foglalhatók (u. o. 217., 218. §§.);

5. a végrehajtási eljárásban kirendelt zárgondnok költségeinek és díjainak megállapítása (u. o. 253. §.);

6. a biztosítási végrehajtásból és zárlatból eredőleg az 1881. évi LX. t.-c. 236. és 244. §-ai értelmében indított kártérítési perek, ha a biztosítási végrehajtást vagy zárlatot kir. járásbírótság rendelte el;

7. az 1885: XXIV. t.-c. 37. §-a szerint indítható házközösségi örökösödési és születés törvényességi perek;

8. a telepesek kimozdítására vonatkozó perek (1894. évi V. t.-c. 18. §.);

9. majorsági zsellérbirtok megváltása (1896: XXV. t.-c. Ppé. 29. §.) L. Ppé. 7. §.

Törvényszéki hatáskör.

2. §. A törvényszék hatáskörébe tartoznak mindazok a perek, amelyek a járásbírótság hatáskörébe utasítva nincsenek.

Tekintet nélkül az értékre, a törvényszék hatáskörébe tartoznak:

1. a hitbizományi viszonyból származó perek;

2. a bírák és más állami tisztviselők, a választott bírák, valamint a budapesti áru- és értéktőzsde és a vidéki termény- és gabonacsarnokok külön bíróságainak bírái, továbbá a törvényhatóságok és a községek tisztviselői és elöljárói, bizottsági tagjai és képviselői által hivatalos eljárásukban okozott károk megtérítése iránt ellenük vagy jogutódaiik ellen indított perek;

3. az előbbi pontban említett személyek hivatalos el-

járásából eredő kár megtérítése iránt az állam, illetőleg a törvényhatóság vagy a község ellen indított perek;

4. azok a perek, amelyeknek tárgya a kereskedelmi cég használásának a joga, továbbá a kereskedelmi cég jogosulatlan használásából származó kártérítési perek az ily céghasználás által jogaikban sértettek és a céget jogosulatlanul használók között;

5. azok a perek, amelyeket a közkereseti vagy betéti társaság tagja a társaság feloszlata, egyes tag kizárása, a képviselői jog vagy az üzletvezetési megbízás visszavonása vagy az ellenőrzési jog érvényesítése végett indít; továbbá azok a perek, melyeket a tag magánhitelezője a társaság feloszlata végett indít;

6. a részvénytársaság vagy a szövetkezet közgyűlési határozatának megtámadása iránt indított perek;

7. azok a kártérítési perek, amelyeket a váltóóvások felvétele körüli szabálytalanságok és mulasztások alapján az óvatoló személyek vagy jogutódai ellen indítanak (1876: XXVII. t.-cikk 98. §.);

8. azok a perek, amelyeket külön törvény a törvényszék hatáskörébe utasít.

A végleges nőtartás felemelése iránti kereset nem a járás-bíróság, hanem a bontóperben eljáró törvényszék hatáskörébe tartozik. (P. III. 1990/1922. Pdt. VIII. 33.)

A 2. §. 1. pontjához. L. 42. §. A hitbizományi bíróság hatásköre szigorúan körvonalazva lévén, az csak a kétségtelen hitbizományi javakra terjed ki, miért is multhatatlanul szükséges, hogy az illető javak hitbizományi minősége a tkvi rendtartás 54. §-a szerint azokról felvett telekkönyvi teherlapján határozottan és kétségtelenül kitüntetve legyen. (Smsz. 2873. május 23. 5638. Dt. r. f. IX. 663.)

A hitbizományi ügyekben irányadó anyagi jogszabályokra nézve l. az 1867: IX., 1723: V. t.-c. 1862. nov. 9-én 15.742. sz. a. kelt és a kir. Curiához intézett udvari rend., az eljárásra nézve irányadó az 1869. ápr. 7-én 1090. sz. a. kelt I. M. rend.

A 2. §. 2. *p.-hoz*. L. 1871: VIII. t.-c. 66—75. §§.; 1886: XXI. t.-c. 89—94. §§. és 1886: XXII. t.-c. 86—88. §§.

A Pp. 2. §. 2. pontja csak az állam, mint közjogi testületnek a szorosan vett állami teendők ellátása körül ennek elvégzésére hatósági jogkörrel felruházott tisztviselők felelősségének kérdésére terjed ki, de nem a kir. zálogháznál vagy az állam más kereskedelmi vállalatánál alkalmazott tisztviselők ily cselekményeire. (P. II. 4228/1922. Pdt. IX. 29.)

Közigazgatási hatáskör, l. a Pp. 180. §-ánál. Bírák és bírósági hivatalnokok felelőssége: 1871: VIII. t.-c. 1., 2., 9., 19., 66., 67., 68., 71—73. §§. Bírósági végrehajtók: 1871: LI. t.-c. 20. §.; tőzsdebírók tagjai: 1881: LIX. t.-c. 99. §.; közigazgatási bíróság tagjai: 1896: XXVI. t.-c. 6. §. Törvényhatósági tisztviselő felelőssége: 1872: XXXVI. t.-c. 115—117. §§., 1886: XXI. t.-c. 89—91. §§. Községi tisztviselőkre nézve: 1886: XXII. t.-c. 86—88., 95. §§. (Ppé. 6. §.). Közjegyző felelőssége: 1874: XXXV. t.-c. 172. §.

A 2. §. 3. *pontjához*. Állami postaalkalmazott által a telefonvezeték szerelése közben elkövetett mulasztással okozott kár megtérítése iránt a kincstár ellen indított kereset a 2. §. 3. pontja alapján törvényszéki hatáskörbe tartozik. (Pécsi tábla 1943/915. Pdt. II. 174.)

A 2. §. 5. *pontjához*. A „csendes társasági” viszonyból származó kereset nem tartozik a 2. §. 5. pontja alá. (Bp. tábla 6/P. 7543/1917. Pdt. IV. 90.)

A Pp. 2. §. 5. pontja szempontjából közömbös, hogy a társaság a cégjegyzékbe be van-e vezetve. Döntő csak az, hogy bejegyzésre köteles társaságról van-e szó, s hogy a társaság működését tényleg megkezdette-e. (Bp. tábla 5763/1920. X. 8.)

Az a kereset, mely annak megállapítására irányul, hogy a felek közti közkereseti társaság feloszlásának közös megegyezéssel történt elhatározása folytán a felperesnek az üzlethez kizárólagos joga van, nem esik a Pp. 2. §. 5. pontja alá. 4223/1925. Pdt. XI. 17.)

A 2. §. 6. *pontjához*. L. K. T. 174. §. Pp. 33. §.

A 2. §. 8. *p.-hoz*. Külön törvénnyel a törvényszék hatáskörébe vannak utasítva:

1. a közforgalom tárgyát képező értékpapírok (1881. évi XXXIII. t.-c.); a kereskedelmi utalványok és a közraktári jegyek (1875: XXXVII. t.-c. 298., 452. §§.); a váltók (1876. évi XXVII. t.-c. 77. §.); a zálogjegyek (1881: XIV. t.-c. 14. §.); a postatakarékpénztári betétkönyv (1885: IX. t.-c. 21. §.); vala-

mint a magyar földhitelintézet, a kisbirtokosok országos földhitelintézete okiratainak és a csekknek (1908. évi LVIII. t.-c. 20. §.) megsemmisítésére irányuló eljárás;

2. az úrbéri birtokelkülönítési és arányosítási ügyek (1871: XXXI. t.-c. 18. §. — 1880: XLV. t.-c. 2. §.);

3. az ügyvéd ellen az ügyvédi rdts. 44., 46., 48. §-aiban felsorolt kötelességszegések valamelyike miatt emelt panaszok (1874: XXXIV. t.-c. 66. §.);

4. a kir. közjegyzői biztosíték őrzése és visszaadása: a kir. közjegyző által használandó névaláírás hitelesítése; a közjegyzői iroda megnyitásának közzététele (1874: XXXV. t.-c. 11—16. 43—47. §§.). A közjegyzőnek hivatalból elmozdítása, ha hivatalos kötelességeinek teljesítésére végképpen képtelenné lesz; csdó vagy gondnokság alá kerül; ha büntető vagy fegyelmi ítélet folytán elmozdított; ha honpolgári minőségét elvesztette. (U. o. 33—37. §§.) A közjegyzői iratok leltározása az állás megszűnése esetén. (U. o. 40. §. 1886. évi VII. 15—18. §§.) Határozat oly esetben, midőn a közjegyző szolgálatát megtagadja. (1874: XXXV. 56., 148—149. §§.) Közjegyzői aláírás hitelesítése külföldön használandó okiratokon. (U. o. 67. §.) Ismételt hiteles kiadvány engedélyezése. (U. o. 144. §.);

5. az elmebetegség megállapítása elmeorvóintézetbe felvétel és onnan elbocsátás céljából. (Ppé. 19., 20. §§.);

6. a görög-keleti hitközségben a hívek közt a templomok s azokhoz tartozó egyházi vagyon, alapítványi javak és iskolák iránt felmerülő vitás kérdések, úgyszintén a két metropolia különválásából eredő mindennemű követelések (1868: IX. t.-c. 8. §. — 1881: XXV. t.-c. 1. §. Ppé. 10. §.);

7. a kártalanítási eljárás kisajátítási ügyekben (1881. évi XLI. t.-c. IV. fej.);

8. a szerzői jog megsértéséből eredő perek, úgyszintén a büntetések kiszabása, beleértve az elkobzás elrendelését is (1921: LIV. t.-c. 25. §.);

9. a közös hadsereg és honvédség hatóságai által közigazgatási úton hozott, kártérítésben marasztaló határozatok megszüntetése iránti kereset (1887: XXX. t.-c. 2. §.);

10. vízhasználati vagy vízi munkálat engedélyezéséből eredő kártérítési igény megállapítása. (1885: XXIII. t.-c. 171. §.);

11. a kiméleti térré nyilvánításból (halászat) eredő kártalanítási igény megállapítása, ha a fél a közigazgatási határozatban meg nem nyugszik (1888: XIX. t.-c. 59. §.);

12. a távirda, távbeszélő és egyéb villamos berendezések-

nél a huzalvezetés által okozott károk eseteiben a kártalanítás megállapítása. (1888: XXXI. t.-c. 9. §.);

13. a tisztességtelen verseny alapján indítható perek, ha a keresk. és iparkamara vál. bírósága elé nem tartoznak (1923: V. t.-c. 38. §.);

14. az állami anyakönyvekről szóló 1894: XXXIII. t.-c. 60. és 61. §-ában írt eljárás a házassági kihirdetés és a házasságkötés megtagadása esetében;

15. tömeggondnoki számadások (1881: XVII. t.-c. 163. §.) kényszeregyesség hatálytalanítása (1881: XVII. t.-c. 230. §.); csődönkívüli kényszeregyesség hatálytalanítása. (1410/926. M. E. sz. r. 95. §. (I. K. 25.))

16. tszék által elrendelt végrehajtás megszüntetése stb.; biztosítási végrehajtás vagy zárlat foganatosisából származó kár megtérítése. (1881: LX. t.-c. 236., 244. §. Ppé. 39. §.).

17. szabadalmi perek (1895: XXXVII. t.-c. 59.);

18. kereskedelmi megtartási jog tárgyának eladása. (1875: XXXVII. t.-c. 310. §.)

A budapesti kir. törvényszék külön hatáskörét állapítják meg egyes törvényeink a hazaárulók vagyoni jogi felelősségéről szóló perekre (1915: XVII. t.-c. 2. §.), az aranyban teljesítendő fizetések iránti perekre (950/923. M. E. sz. r. I. K. XXXII. 207.); tengerészeti ügyekre (Ppn. 22. §.); a görög-keleti egyházak kebelében felmerült kérdésekre az ő Felsége által delegált (budapesti) kir. törvényszék (1868: IX. t.-c. 8. §.; 1881: XXV. t.-c. 1. §.); a m. földhitelintézetre (1871: XXXIV. t.-c. 1. §.; 1879: XLV. t.-c. 1. §.); a kisbirtokosok orsz. földhitelintézetére (1879: XXXIX. t.-c. 2. §.); a magyar földhitelintézetek orsz. szövetségére nézve (1911: XV. t.-c.); az Orsz. Közp. Hitelszövetkezetekre nézve (1920: XXX. t.-c. 29. §.); az osztrák-magyar bank ellen indítható keresetre (1899: XXXVII. t.-c. alapszab. 95. c); az állami jegyintézetre és fióktelepeire nézve (1921: XIV. t.-c. 22. §.); a Magyar Nemzeti Bank elleni perekre, valamint a Bank és a kormány közti vitás ügyre (1924: V. t.-c. 49., 115., 119. §.); házassági perekre nézve a Pp. 639., 640. §§. esetében; szerzői jogi perre az 1921: LIV. t.-c. 79. §-a esetében; mintaoltalmi jog védelmére (107709/1907. K. M. sz. r.), (R. T. 190.); tengeri hajókra és tengeri áru fuvarozásra vonatkozó perekre (Ppn. 22. §.); a vasutak és csatornák külön összpontosított tkveire nézve (1868: I. t.-c. 2. §-a); a gabonygyűjtés orsz. kormánybiztosságának perére nézve 10724/1921. M. E. (I. K. XXX. 366.); az egyes hajózási vállalatokra

nézve (1914: XX. t.-c. 94. §., 1926: XXIV. t.-c. 60. §., 1914: XXIII. t.-c. 78. §.), szintén a budapesti tszék hatásköre van megállapítva.

Tisztességtelen verseny miatt indított per: 1923: V. t.-c. 38. §.

Az 1871: XXXIV. t.-c. 1. §-a s az 1879: XXXIX. t.-cikk 2. §-a, valamint a Ppé. 7. és 15. §-a értelmében a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete elleni pereket a budapesti kir. törvényszéknél kell megindítani. Ezt a személyes kiváltságot a Ker. t. 55. §-a s az 1884: XVII. t.-c. 176. §-a meg nem szüntette. Az alkalmazott által a szolgálati viszonyból kifolyólag az intézet ellen indított kereset tehát nem az iparhatóság vagy munkaügyi bíróság, hanem a Bp. tszék elé tartozik. (Bp. tábla 1922. máj. 10. 2896. Pdt. IX. 127.)

A Magyar Nemzeti Bank elleni minden perre, valamint a Bank és a kormány közt felmerült vitás ügyre a bpesti kir. tszéknek van hatásköre és illetékessége. (1924: V. t.-c. 49. 115. cikk.)

Bányabírósági hatáskör.

3. §. *A bányaugyekben eljáró bíróságokat és hatáskörüket a hetedik cím szabályozza.*

Felsőbíróság.

4. §. *E törvény értelmében felsőbíróság:*

1. *a kir. járásbíróság felett az a kir. törvényszék, amelynek kerületébe a kir. járásbíróság tartozik;*

2. *a kir. törvényszék felett az a kir. ítélőtábla, melynek kerületébe a kir. törvényszék tartozik,*

3. *a kir. ítélőtábla felett a kir. Kúria,*

A fellebbviteli hatáskört a fellebbvitelről szóló negyedik cím szabályozza.

Jegyzet. Felsőbíróság nem azonos a fellebbviteli bírósággal. — A felsőbíróság jelöli ki az eljáró bíróságot hatásköri vagy illetékességi összeütközés esetében: 51. §., és határoz rendszert a felfolyamodás felett: 550. §. Kivétel: Pp. 525., 550. §§., Ppé. 13., 27., 40. §§.; V. ö. továbbá Pp. 17. §.

A per tárgya értékének vizsgálata és megállapítása.

5. §. A per tárgyának a felperes által előadott értéke — amennyiben az a köztudomással vagy a bíróság hivatalos tudomásával nem ellenkezik, vagy különben valószínűtlennek nem mutatkozik — a hatáskör megállapításában mindaddig irányadó, míg azt az alperes vitássá nem teszi. Egyébként a bíróság a per tárgyának értékét hatáskörének megállapítása céljából belátása szerint állapítja meg. E megállapításnál a felek részéről ajánlott bizonyítás felvételét mellőzheti, de hivatalból is tudakozódhatik, szemlét tarthat és szakértőket is meghallgathat.

Amennyiben más adat nincs, ingatlan értékét hatósági adó- és becslési bizonyítvánnyal igazolt becsérték alapján kell megállapítani.

Nem pénzkövetelés iránt indított perekben a járásbíró a fellebbvitel szempontjából jelentőséggel bíró értéket (476., 513., 521., 525., 545., 550. §§.) a tárgyalás során hivatalból is lehetőleg tisztába hozni köteles.

Azokban az ügyekben, amelyek a per tárgyának értékére tekintettel tartoznak a járásbíró hatáskörébe, a per tárgyának értéke a fellebbviteli eljárásban sem tehető háromezer P-nél nagyobbra, kivéve, ha a fellebbviteli bíróságnak azt a kérdést kell eldöntenie, hogy az ügy a járásbíró hatáskörébe tartozik-e.

1930: XXXIV. t.-c. 3. §. A Pp. 5. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

Ha a felperes nem pénzkövetelés iránt indított perben a keresetlevélben kijelenti, hogy a per tárgya helyett meghatározott pénzösszeget elfogad, vagy ha vagylagos kérelmet terjeszt elő pénzösszegben marasztalásra, a per tárgyának értékét nem lehet ennél a pénzösszeegnél magasabbra tenni.

A Te. 24. és 37. §-a szerint már nem pertárgy értéke, ha-

nem a „fellebbezési“, illetve „felülvizsgálati“ érték irányadó a fellebbevitelnél.

A per tárgyának értéke alatt ezen fogalomtól függő kérdések eldöntésénél is azt kell érteni, amit általában valamely dolog értéke alatt, vagyis azt az értéket, amellyel a per tárgyát képező dolog a forgalomban bír. (N. 1899. jan. 12. 4. polg. hat. T. III. 421.)

A pertárgy értékének azt a pénzben kifejezett jogi érdeknek kell tekinteni, mely a feleket a per mikénti eldöntéséhez köti. (G. 319/1914. Pdt. I. 155.)

Az értékpapír értékét annak kisorsolása folytán felvett készpénzbeli érték helyettesíti. (P. 1904. jan. 18. 903. G. 90. T. VIII. 544.)

Az ingatlan tulajdona iránti keresetben előadott és a Pp. 5. §-a szerint irányadó értéket a telekkönyvben bejegyzett alacsonyabb és nem hiteles érték nem teszi valószínűtlenné. (Kolozsvári tábla 1999/1915. Pdt. II. 28.)

A per tárgyának értékének kiszámítása.

6. §. A per tárgyának értékének megállapításában irányadó:

1. tulajdoni és birtokperben a dolognak, illetőleg a dolog azon részének értéke, melynek tulajdona vagy birtoka vitás;

2. telki szolgalmat tárgyazó perben a szolgáló telek értéke; ha azonban az uralkodó telek tulajdonosa igazolja, hogy a szolgalmat az uralkodó telek értékét a szolgáló telek értékén felül emeli, az az érték, amellyel a szolgalmat az uralkodó telek értékét nagyobbítja;

3. osztályperben a felosztandó vagyon, határperben pedig a vitás terület értéke;

4. követelés biztosítását, zálogjogot vagy jelzálogjogot tárgyazó perben a követelés összege, ha pedig a zálog értéke kisebb, ez az érték;

5. örökösödési jogot tárgyazó perben az egész hagyatéka értéke az adósságok és terhek levonása nélkül;

6. tartási vagy élelmezési követelést megalapító jog-

viszori
értéke
vagy
indító
korlá
tízsz
szor
még
határo
gáltat

7
ben a
8

tott p
követ
adási
pedig
adás

1
ügy n
tárgya
iránya

J
támad
szünte
korlat
kapcsá

A
a pert
határo
A
In

iránya
ápr. 20
In
amaz

viszony iránti perben a három évi tartás vagy élelmezés értéke; egyéb járadékok, más időszakos szolgáltatások vagy haszonvételek követelését megalapító jogviszony iránt indított perben, ha a jogviszony fennállásának időtartama korlátolt, de bizonytalan, az évi szolgáltatások értékének tizszereze, és ha ez az időtartam korlátlan, akkor húszszorosa, határozott időtartam esetében pedig az összes még teljesítendő szolgáltatások értéke és amennyiben a határozott időtartam húsz évet meghaladna, az évi szolgáltatásoknak húszszoros összege.

7. bérleti vagy haszonbérleti viszonyt tárgyzó perben az egy évi bérösszeg vagy egy évi haszonbérösszeg;

8. számadás helyességének megállapítása iránt indított perben a követelések összege, és ha a tartozások a követeléseket meghaladják, a tartozások összege; számadási kötelezettség megállapítása iránt indított perben pedig az az összeg, amelyet a felperes keresetében a számadás elő nem terjesztésének esetére felszámít. (130. §.)

1930: XXXIV. t.-c. 4. §. A Pp. 6. §-ának 3. és 5. pontja úgy módosul, hogy osztályperben és örökösödési jogot tárgyzó perben a keresettel érvényesített jognak értéke irányadó a per tárgya értékének megállapításában.

Jegyzet. A Pp. 6. §-ának szabályai nem kimerítők. A megátadási per, a megajándékozott elleni per, a végrehajtás megszüntetési per tárgyának értékére nézve l. az alábbi joggyakorlatot; az igényper tárgyának értékére nézve l. az 521. §. kapcsán is.

A 6. §. 2. pontjához. Vízmerítési szolgálat iránti perben a pertárgy értékét nem a kút, hanem a szolgáló telek értéke határozza meg. (Bp. tábla 1914. G. 403. Pdt. I. 42.)

A 6. §. 4. pontjához:

Ingatlan tehermentesítése iránti perben az ingatlan értéke irányadó, ha az kisebb, mint a bekebelezett teherérték. (1915. ápr. 20. Rp. I. 5675. Pdt. II. 31.)

Ingatlan tehermentesítésére irányuló per tárgyának értéke amaz anyagi érdek szerint állapítandó meg, mely a felperes ré-

széről a perhez fűződik; ez az érdek azonban legfeljebb az, hogy felperes az alperes által töröltetendő terhek miatt az ingatlant el ne veszítse, illetve, hogy ily esetre az őt érhető károsodás ellen megfelelő biztosítékot nyerjen; ez az érdek tehát a kereseti ingatlan forgalmi értékénél nagyobb nem lehet. (786/1917. Pdt. III. 157.)

Zálogjog törlése iránti per tárgyának értékét az ingatlan értéke határozza meg, ha az kisebb mint a törölni kért zálogjoggal biztosított követelés. (Rp. V. 2737. és 3018. Pdt. II. 29.)

Jelzálogos követelésnek a kielégítési sorrendből kihagyása iránt indított perben a kereset tárgyának értékét az a vagyoni érdek határozza meg, mely felperes részén a feltételelesen sorozott alperesi követelésnek a sorrendből való kihagyásához fűződik, ennek a vagyoni érdeknek a legfelsőbb határát pedig a felperes javára sorozott tőkének, kamatnak és költségnek az összege adja. (4065/1914. Pdt. I. 275.)

Zálogjog törlése iránti per tárgya értékének meghatározásánál a bekebelezett koronákat aranykoronának kell tekinteni. (1925. jún. 12. P. I. 685. Pdt. XI. 74.)

Ha több telekkönyvi bejegyzés csak egy zálogjogot alkot és egy és ugyanazon követelés zálogjogi biztosítására szolgál, a követelés a *törlési per* tárgyának értéke szempontjából csak egyszer jön számításba. (4851/1914. Pdt. I. 185.)

A 6. §. 5. pontjához. A már befejezett hagyatéki eljárás után egy meghatározott ingatlan tulajdona iránt egyik örökös részéről a többiek ellen indított keresetnél, a per tárgya értéke meghatározására nézve, magának az ingatlannak értéke az irányadó. (C. 1898. dec. 1. I. G. 462. F. IV. 195.)

A köteles rész iránt a megajándékozott ellen indított pernek — mint örökösödési pernek — tárgyát az adósságok és terhek levonása nélkül számításba veendő egész hagyatéknak és az ebből ajándékozás útján elvont, tehát a hagyatékkal egy tekintet alá eső egész vagyonnak együttes összértéke képezi. (Bp. tábla 14567/1913. Pdt. II. 170.) Ez a két döntés most már az 1930:XXXIV. t.-c. 4. §-a folytán nem helytálló.

A 6. §. 6. pontjához. Ellátási díj fejében ígért, már lejárt készpénzkövetelés iránt indított perben nem valamely tartási kötelezettség és nem különösen annak a jövőre kiható megállapításáról lévén szó, a kereset tárgyát maga a követelt összeg adja meg. (C. 1896. jan. 9. 95. 168. F. I. 75.)

Gyermektartás iránti per tárgyának értéke, ha a gyermek

a per
1909. j.

La
indított
értékén
II. 30.)

I.
perekb
évi tar
Vagyla
határoz
tartalm

A
perekb
körül
tárgy
mezés
II. 567
186. (k

T
ugyana
zethez
elsőbir
sem c
elsőbir
(Bpest

A
eset a
szolgá
pesti b

A
lékai
kárkér
dított
kell v

H
padlás
egész
haszná
máj. 9

L
szenvo

a per alatt meghalt, a gyermek életbenlétére eső összeg. (C. 1909. jún. 22. G. 561. sz. T. XIII. 354.)

Lakhatási jog megállapítása és telekkönyvi biztosítása iránt indított perekben a per tárgyának értékét az évi haszonvétel értékének tízszeres összege teszi ki. (Rp. I. 2277/1914. Pdt. II. 30.)

I. A tartás biztosítását célzó életjáradék megítélése iránti perekben a peres tárgy értékének megállapításánál a három-évi tartás vagy élelmezés értékének összege irányadó. — II. Vagylagos kérelem előterjesztése esetén a per tárgyának meghatározása szempontjából az első helyen előterjesztett kérelem tartalma az irányadó. (Rp. 9305/1915. Pdt. II. 35.)

A tartás biztosítását célzó életjáradék megítélése iránti perekben, a Pp. 6. §-ának 6. pontja és az ennek értelmezése körül kifejlődött állandó felsőbbírói gyakorlat szerint, a peres tárgy értékének megállapításánál, a három évi tartás vagy élelmezés értékének összege irányadó. (Bp. tábla 1917. okt. 9. P. II. 5673. Pdt. III. 193.) *Ugyanígy*: Kúria 1914. G. 346. Pdt. I. 186. (bányatársulati nyugdíj).

Tartás felemelése iránti per (413. §.) tárgyának értéke nem ugyanaz, mint az előző perben, hanem a keresetbe vett különbözethez igazodik; ha pedig a felperes a csak részben helytadó elsőbírói ítélet elutasító rendelkezése ellen sem fellebbezéssel, sem csatlakozással nem élt, a felülvizsgálat szempontjából az elsőbíróóság által megítélt különbözet 3 évi összege irányadó. (Bpesti tábla P. III. 887/1930. Pdt. XV. 87.)

A munkavállaló vagy az utas által szenvedett vasuti baleset alapján indított kártérítési per tárgyának értéke az évi szolgáltatásoknak nem háromszorosa, hanem tízszerese. (Budapesti törvényszék megállapodása.) Pdt. I. 219.

A 6. §. 7. pontjához. Lakfelmondás érvényessége és járulékai iránt indított perben hozott ítélet hatálytalanítása és a kárként érvényesített előző eljárási költség megítélése iránt indított perben a per tárgya értékének az egyévi bér összegét kell venni. (G. 378/1914. Pdt. I. 276.)

Ha nem az egész bérlet, hanem annak csak egy része, a padlás használata vitás, az érték meghatározásánál nem az egész bérleményért fizetendő bérösszeg, hanem csupán a padlás használatának évi egyenértéke veendő számításba. (B. 1909. máj. 9. 168. sz. T. XIII. 340.)

Lefoglalt követelés behajtása iránti per. A végrehajtást szenvedő ellen a tőketartozáson felül megítélt kamat, per- és

végrehajtási költség abban a perben, melyet a végrehajtató vagy az 1881. LX. t.-c. 124. §-a alapján kirendelt ügygondnok a letiltott fizetés behajtása iránt indít, nem járulékként, hanem az eredeti tőkével együtt — a pertárgy értékének meghatározása szempontjából — egységes követelésként, illetve a munkaadó alperes egységes tartozásaként jelentkező főtárgy. (B. 11067/1915. Pdt. III. 3.)

Végrehajtás-megszüntetési stb. per. Végrehajtás megszüntetése iránti per tárgyának értékét az a tőke, kamat és költség határozza meg, melynek erejéig a megszüntetni kért végrehajtás elrendeltetett. (K. 6356/1914. Pdt. II. 32.)

Végrehajtás korlátozása iránti per tárgyának értékét az a tőke, kamat és költség határozza meg, melyre nézve a végrehajtási jog a kereset szerint fenn nem áll. (K. 7716/1915. Pdt. II. 54.)

Megtámadási per. A csődtömeg gondnoka által indított megtámadási perben egyik fél érdeke sem terjedhet nagyobb értékre, mint amennyit alperesek követelése összesen kitett. (C. 1906. jan. 24. I. G. 602/1905. F. XI. 2360. sz. 1901. szept. 4. I. G. 424. F. VII. 3.)

A megajándékozott elleni per tárgyának értékét nem a közvetlen adós elleni tőke összege, hanem az ez adós ellen már megítélt tőkének és járulékainak összege, mint egységes tőke képezi. (Gy. 1897. okt. 14. G. II. 60. T. H. 505.)

Igényper:

Az *igényper* tárgyának értéke nem haladhatja meg azt az összeget, melynek erejéig a felek vagyoni érdeke a szerzett zálogjog fennállásához, illetve megszűnéséhez fűződik. (1914. G. 284. Pdt. I. 116.)

Az *igényper* tárgyának értéke nem haladhatja meg azt az összeget, melynek erejéig a felek vagyoni érdeke a szerzett zálogjog fennállásához, illetve megszüntetéséhez fűződik. (B. H. 77/914. Pdt. I. 74. old.)

Igényperben a pertárgy értékének megállapításánál a végrehajtató tőkekövetelése mellett a járulékok is figyelembe veendők. (K. 6606/1917. Pdt. V. 40.)

Igényper tárgyának értékét a végrehajtató követelésének összege és a lefoglalt ingók értéke közül a kisebbik érték teszi. A követeléshez hozzászámítandó a fellebbvitel tárgyát képező ítélet meghozatala napjáig lejárt kamat és az iratokból megállapítható az a költség, amely a követelés érvényesítése körül felmerült. (1917. jún. 6. P. V. 2994. Pdt. IV. 7.)

Per tárgyának értéke részkövetelés perlése és kereset-halmazat esetében.

7. §. Ha valamely követelést csak részben perelnek be, az érték megállapításában a fennálló egész követelés értéke irányadó, a még le nem járt részletek azonban figyelembe nem vétetnek.

Ha egy vagy több személy ugyanabba a keresetlevélbe egy vagy több személy ellen több követelést foglal össze, az értéket össze kell számítani.

Értékelés időpontja. Járulék.

A kereset leszállítása, felemelése.

8. §. A hatáskör megállapításában a keresetlevél beadása alapján fennállott értéket kell alapul venni.

A főkövetelés mellett járulékként követelt haszon — ideértve a kamatot és a gyümölcsöt is — kár és költség az érték megállapításában nem számít.

Ha a fél a per folyamában a követelést felemeli, ez a hatáskörre befolyással van; a követelés leszállítása ellenben a hatáskört nem érinti.

Jegyzet. 1. A fellebbezési érték: 476. §., Te. 24. §.; a felülvizsgálati érték: 521. §., Te. 37. §.

A perjog szempontjából minden gyümölcs, haszon, kártérítés, kamat, valamint a vonatkozó per költsége iránt támasztott követelés mindig a pertárgy járulékainak tekintendő, ha a felsorolt mellékköveteléseket a felperes az alapjoggal vagy alapköveteléssel együtt egy perben érvényesítheti. (Gy. 1896. szept. 10. G. II. 46. II. polg. hat. T. II. 119.)

A pertárgy fogalma alá a kamat csak akkor vonható, ha akár a törvény, akár a felek szerződése alapján jogosan tőkésítendő, vagy ha egymagában önállóan lesz követelésbe véve. (Gy. 1896. febr. 13. II. 2. T. II. 414. 1896. szept. 15. G. I. 17., 12., polg. hat. Sz. 1897. G. 200. T. 559.)

Valamely tőke után már a keresetben a tőkeösszeg nélkül önálló követelésként felszámított kamat a pertárgy értékének meghatározásánál számításba veendő; ellenben a keresetben

felszámított tőke utáni kamat akkor sem vehető számításba, ha a felperes keresetét e tőkét illetőleg a per során leszállította. (Sz. 1898. jún. 28. G. 139. T. II. 868.)

Az a kamat, amelyet a felperes nem a folyó perben érvényesített tőke után, hanem a korábbi perben megítélt és természetben késedelmesen kiadott gabona értéke után követel, nem járulék, hanem önálló kárkövetelés természetével bír, az tehát a folyó per főtárgyához tartozik. (Bp. tábla 1565/1914. Pdt. I. 375.)

Ha nem az ingatlan iránt, hanem csak elvont haszon iránt folyik a per, a pertárgy értékét az elvont haszon összege képezi. (Sz. 1897. jún. 11. 72. II. 871.)

Regáleváltóság összege s elvont haszon iránti perben az elvont haszon a pertárgy értékének meghatározásánál nem vehető számításba. (D. 1896. szept. 28. G. 102. T. II. 400.)

Ingó dolog kiadása iránt indított perben a ki nem adás címén számított kár összege a kereset főtárgyának járuléka lévén, a per tárgya értékének meghatározásánál tekintetbe nem vehető. (B. 1897. dec. 30. I. G. 285. T. II. 117.)

Sommás visszahelyezési perben a kár vagy elvont haszon járulék. (B. 1897. dec. 28. G. 280. T. II. 115. D. 1897. nov. 27. G. 119. T. II. 402.)

Zálogjoggal biztosított követelésnek a sorrendből való kihagyása iránt indított per tárgyának meghatározásánál a bekebelezési költség, a perköltség és végrehajtási költség — melynek erejéig bekebelezett zálogjog törlése szintén kéretik — mint járulék számításba nem vehető. (P. 1898. nov. 7. G. 65. T. III. 464.)

Az állat szavatossági hibájából eredő kártérítés iránt indított perekben a per tárgyának értékeül egyedül a kérdéses állat értéke tekintendő, míg a tartási költség s esetleges kezelési, gyógyítási költségek járuléknak tekintendők, amennyiben az alapköveteléssel egy perben érvényesíttetnek. (Bp. tábla 1505/1914. Pdt. I. 277.)

Az előleges bírói szemle költsége a per tárgya értékének meghatározásánál számításba nem vehető. (P. 1899. márc. 15. 98. I. G. 328. T. III. 229.)

Az előző perben felmerült költség a folyamatban levő perbeli alperessel szemben is járuléknak tekintendő. (Sz. 1899. nov. 14. G. 175. T. IV. 673.) Ellenkező: Már előbb lefolyt perben, egyenes adós elleni perben felmerült perben nem járulék,

hanem
261. D.

járulék
a korá
és beh
kerese
gedhet
1914. I.

A
iránt i
mely a
lék, ha
3. P. I.

A
a pert
lyamár

V
szerző
szegén
het fig

K
zásáná
dését
VII. 10

A
ség a
1908. s
A

vissze
oly eg
lést eg
bírói h
pul. (B

E

9

értelm
földi
jog sz

Fabi

hanem a kereset főtárgya. (B. 1899. dec. 14. II. G. 95. T. IV. 261. D. 1906. jan. 17. G. 2. T. X. 310. sz.)

Az ingatlan új tulajdonosa által megfizetett csatornázási járulék, késedelmi kamat és behajtási illeték megtérítése iránt a korábbi tulajdonos ellen indított perben a késedelmi kamat és behajtási illeték már nem járulék, hanem része az egységes kereseti tökékövetelésnek és mint ilyen, a fellebbvitel megengedhetősége szempontjából számításba veendő. (Bp. tábla 3293/1914. Pdt. I. 276.)

A végr. t. 124. §-a alapján a letiltott fizetés behajtása iránt indított perben, az a kamat, per- és végrehajtási költség, mely a végrehajtást szenvedő ellen meg volt ítélve, nem járulék, hanem a tökéhez számítandó főtárgy. (Bp. tábla 1915. dec. 3. P. IV. 10067. Pdt. III. 3.)

A felülvizsgálati költség összegének megállapításánál nem a pertárgynak a kereset beadásakor értéke, hanem a per folyamán emelkedett érték irányadó. (5544/1922. Pdt. VIII. 103.)

Vételügyletből folyóan a szerződés teljesítése, vagy a szerződés felbontása iránt indított perekben a perköltség összegének megállapítása szempontjából csak a vételár összege jöhet figyelembe. (5999/1921. Pdt. VIII. 104.)

Külföldi pénznem fizetése iránti perben az ügyvéd díjazásánál a pertárgy értékének a kereset beadása utáni emelkedését nem lehet figyelmen kívül hagyni. (1923. ápr. 10. Rp. VII. 1066. Pdt. VIII. 105.)

Az egyenes adóssal szemben már megítélt kamat és költség a dologi szavatosok irányában a per főtárgya. (Sz. 953. 1908. szept. 11. G. 133. sz. T. XIII. 839.)

Az az összeg, amit a forgató az öt követő forgamányosnak visszkereseti kötelezettsége és a V. T. 51. §. alapján kifizet, oly egységes követelésként jelentkezik, melyet mint főkövetelést egy összegben jogosult követelni, s amely, mint ilyen, a bírói hatáskör megállapításánál egész összegében veendő alapul. (Bpesti tábla P. I. 5057/1929. Pdt. XV. 50.)

Bírói hatáskör területenkívüli személyekre.

9. §. Abban a kérdésben, hogy a nemzetközi jog értelmében területenkívüliséget élvező személyekre a bel-
földi bíróság hatásköre mennyiben terjed ki, a nemzetközi jog szabályai irányadók.

Ilyen személyek ellen belföldön — önkéntes alávetés esetén kívül — csak olyan perek indíthatók, amelyekre nézve a bíróság illetékessége az ingatlan fekvése alapján kizárólag vagy a 41. §. értelmében van megállapítva, kivéve, ha a per tárgya bér vagy haszonbér megfizetése, vagy pedig a bérleti vagy haszonbérleti viszony fennállásának megállapítása.

Az igazságügyminiszternek az a nyilatkozata, hogy valamely személyt a területenkívüliség egyáltalán és mennyiben illet meg, a bíróságokra kötelező. E nyilatkozatot kétség esetében hivatalból kell kikérni.

A főudvarnagyi bíróságnak e személyek elleni perekre való bírói hatóságára nézve l. az 1909: XIV. t.-cikk 3—5. §-ait.

A magyar állam területén a nemzetközi jog értelmében területenkívüliséget élveznek az idegen államfők és kíséretük (vagyis családjuknak és egyéb kíséretüknek tagjai), továbbá azok a diplomáciai tisztviselők (agents diplomatiques), kik, amennyiben az alábbi 1., 2. vagy 3. osztályba tartoznak, az államfőnél, amennyiben pedig a 4. osztályba tartoznak, a külügyminiszternél akkreditálva vannak. A diplomáciai tisztviselők osztályozása a bécsi kongresszus alkalmával 1815. évi március hó 19-én megállapított szabályzat és az 1818. évi november hó 21-én Achenben kelt jegyzőkönyv szerint a következő: 1. a nagykövetek (ambassadeurs), valamint a pápai legátusok és nunciusok; 2. a követek, akiket rendkívüli követeknek és meghatalmazott minisztereknek is neveznek (envoyés extraordinaires et ministres plénipotentiaires); a pápai internuntiusok velük egy sorban állanak; 3. a ministeresidensek (ministres résidents); 4. a diplomáciai ügyvivők (chargés d'affaires).

A területenkívüliség a diplomáciai missió vezetőjén kívül kiterjed: a) családjának vele lakó tagjaira; b) a missió tagjaira, a katonai és műszaki attachékat is ideértve, úgyszintén mindezen személyek családjának velük lakó tagjaira; d) a missióhoz tartozó egyéb hivatali személyzet tagjaira, úgymint titkárokra, irodatisztekre, lelkészekre, orvosokra; d) a szolgálószemélyzetnek tagjaira.

Ama kérdés eldöntésénél, hogy valakit a területenkívüliség megillet-e, bizonyos szerepet játszik az is, vajjon az a személy, kiről szó van, a diplomáciai missió államának honosa-e,

vagy nem. (A magyar főudvarnagyi bíraskodásról szóló 1909. évi XIV. t.-c. 3. §-ának indokolásából.)

A külföldi államokat és államfőket nemcsak közjogi jellegű államhatalmi cselekményekből kifolyólag, hanem — bizonyos kivételektől eltekintve — még szorosan vett magánjogi ügyletekből kifolyólag sem lehet a belföldi bíróság joghatósága alá vonni. Ily kivételek: az önkéntes alávetés esete, a belföldi ingatlanok és hagyatékok tekintetében keletkezett perek, a külföldi állam vagy államfő által a belföldi bíróságnál indított perben emelt viszontkereset és — habár ez sem áll vitán kívül — a külföldi állam vasuti, hajózási és hasonló forgalmi vállalataiból származó perek. (B. 5081/1916. Pdt. II. 314. oldal).

A bírói hatáskör vizsgálata.

10. §. Hatáskörét a bíróság hivatalból veszi figyelembe.

Amennyiben a törvény eltérően nem rendelkezik, a hatáskörnek vagy a hatáskör hiányának megalapítására előadott tényállítások valóságát — ha azok a köztudomással vagy a bíróság hivatalos tudomásával nem ellenkeznek — a bíróság csak az ellenfél tagadása esetében vizsgálja.

Amennyiben a hatáskör a per tárgyának értékétől függ, a bíróság hatáskörének hiányát az alperes perbebocsátkozása után hivatalból többé figyelembe nem veheti.

11. §. A törvényszék határozata azon az alapon, hogy az ügy a járásbírói hatáskörébe tartozik, fellebbevitellel meg nem támadható.

Ha a tszék mint elsőbírói elveti azt a pergátló kifogást, hogy az ügy a járásbírói hatáskörébe tartozik, ily ítélet ellen a Pp. 11. §-a értelmében fellebbevitelnek helye nincs. (Pdt. VI. 13.) *Ugyanígy:* Pdt. X. 68.

A törvényszék, mint elsőbírói ítélete, mely a Pp. 180. §. 3. pontjára alapított pergátló kifogást elveti, nem támadható meg fellebbezéssel azon az alapon, hogy az ügy a járásbírói hatáskörébe tartozik. Ha a fellebbezési bíróság a Pp. 11. §-a ellenére mégis belebocsátkozik e pergátló kifogás elbírálásába,

ítéletét hatályon kívül kell helyezni, még ha az ügy nincs is a törvény által értékre tekintet nélkül a törvényszék hatáskörébe utalva. (Pdt. VI. 14.)

Ellenkező: A 11. §-nak az a rendelkezése, amely szeriát „a törvényszék határozata azon az alapon, hogy az ügy a járásbíróság hatáskörébe tartozik, fellebbvitellel meg nem támadható” — csakis egy érdemi határozat hatáskört illető döntésének megtámadhatatlanságára vonatkozik. (K. 1563/1920. Ptt. II. 161.)

A 11. §. szempontjából mellékes, hogy az ügy a per tárgyának értékére tekintettel vagy anélkül, avagy kikötés alapján tartozik a járásbíróság hatáskörébe. Ha a törvényszéknél indított keresettel szemben emelt pergátló kifogás arra van alapítva, hogy a felek az ezen törvényszék területéhez nem tartozó valamely járásbíróság hatáskörében és illetékességében állapodtak meg és ha a törvényszék a pergátló kifogást elveti, akkor a Pp. 11. §-a a fellebbvitelt nemcsak a hatáskör, hanem az illetékesség kérdésében is kizárja: mert a kikötött járásbíróság illetékessége elsősorban ennek a hatáskörét feltételezi. (Bp. tábla 1562/1918. Pdt. IV. 152.)

12. §. *Ha valamely bíróság hatáskörének hiánya jogerős ítélettel ki van mondva, az utóbb eljáró bíróságok oly ok miatt, amely a korábbi ítélet alapjával ellenkezik, az ügyet hatáskörükből el nem utasíthatják.*

Második fejezet.

Jogsegély.

13. §. *Más bíróság területén bírói cselekmények rendszerint megkeresés útján foganatosítandók, kivéve, ha a cselekmény a bíróság székhelyén teljesítendő.*

A bíróság területén kívül is eljárhat, ha ez a határon foganatosítandó cselekmény befejezése végett szükséges. vagy ha a cselekménynek közvetlen foganatosítását a sürgősség vagy az ügy alapos elbírálhatása indokolja. Azt a járásbíróságot, amelynek területén a cselekményt foganatosítják, lehetőleg előre kell értesíteni és ez megkeresésre a cselekmény véghezvitelében segédkezni köteles.

A törvényszékek és a felsőbiróságok székhelyükön kívül megkeresés útján is foganatósíthatnak bírói cselekményeket.

14. §. A megkeresést ahhoz a járásbirósághoz kell intézni, melynek területén a cselekmény teljesítendő.

Felsőbiróságok a perben eljáró alsőbiróságot is megkereshetik.

15. §. A megkeresés teljesítését megtagadni nem szabad.

Ha azonban a cselekmény tiltó törvénybe ütközik, vagy megkeresés útján egyáltalában nem teljesíthető, a megkeresés teljesítését meg kell tagadni.

Ha a megkeresés teljesítésére más bíróság vagy hatóság van hivatva, a megkeresett bíróság a megkeresést ennek küldi meg és erről a megkereső bíróságot értesíti.

A megkeresett bíróság is eljárhat területén kívül, ha ez a határon foganatósítandó cselekmény befejezése végett szükséges.

Külföldi bírói hatósági megkeresések.

16. §. Külföldi bírói hatóságok megkereséseire — amennyiben e részben külön jogszabály másként nem rendelkezik, — az előbbi §. alkalmazandó. Az ilyen megkereséseket, eltérő nemzetközi megállapodás hiányában csak a viszonyosság feltétele alatt kell teljesíteni. Az igazságügyminiszternek a viszonyosság felől tett nyilatkozata a bíróságokra kötelező. E nyilatkozatot kétség esetében hivatalból kell kikérni.

Az eljárás külföldi bírói hatóságok megkeresése alapján is a hazai jogszabályok szerint történik. A megkereső bírói hatóság kifejezett kívánságára azonban a külföldi jogban megszabott eljárást is teljesíteni kell, ha az eljárásnak ezt az alakját hazai törvény nem tiltja.

A külföldi bírói hatóságok megkeresésének teljesítését tüzetesen szabályozza az 1909: XIV. t.-cikkbe iktatott hágai nemzetközi egyezmény II. része (8—16. cikke) és a 9000/1909. sz. Im. végrehajtási rendelet III. része (25—34. §§.).

Egyezményes tagok: Belgium, Csehszlovákia, Dánorság, Danzig, Lengyelország, Luxemburg, Marokkó spanyol védnöki területe, Magyarország, Németalföld, Németausztria, Német-birodalom, Norvégia, Olaszország, Románia, Spanyolország, Svájc, Svédország, Finnország.

A hágai egyezmény alá eső jogsegély érintkezési nyelve tekintetében Belgiummal, Norvégiával és Portugáliával létrejött megállapodás: 43.110/1913. (I. K. XXII. 521.) Portugália újabban nem csatlakozott az egyezményhez.

Csehszlovákia csatlakozása a hágai perjogi egyezményhez: 59.832/1926. I. M. (Bp. K. 282. I. K. 205.)

Polgári jogsegély-szerződés Romániával: 1925: VI. t.-c. Bírósági iratok és telekkönyvek kicserélése Jugoszláviával: 3430/1925. M. E. VII. Függelék (Bp. K. 129.); 32.600/1925. I. M. (Bp. K. 163., I. K. 124.), Romániával: 1925: VI. t.-c. 7534/1924. M. E. (Bp. K. 266. I. K. 231.) — Jogsegély Olaszországgal: 1927: I. t.-c. 6—12. c. A Vegyes Döntőbíróságoknak nyújtandó jogsegély: 2930/1925. M. E. I. K. 74.)

Megkeresés megtagadása ellen jogorvoslat.

17. §. *A megkeresés teljesítésének megtagadása, valamint a 15. és 16. §. ellenére történt foganatosítása felől — amennyiben külföldi megkeresésekre külön jogszabály másként nem rendelkezik — az érdekeltek kérelmére, vagy a megkereső bíróság, illetőleg az erre hivatott külföldi hatóság felszólalására az a kir. ítélőtábla határoz, amelynek a megkeresett bíróság alá van rendelve.*

A kir. ítélőtábla szóbeli tárgyalás nélkül határoz és határozata csak a jogsegély megtagadása esetében vihető fellebb, még pedig a megkereső bíróság részéről csak akkor, ha az a kir. ítélőtáblának nincsen alárendelve.

A 17. §-ban megengedett felszólalás nem függ attól, hogy a megkeresés teljesítését megtagadó bírói határozat egyébként

jogorvoslattal megtámadható-e vagy nem. (10.097/1915. Pdt. III. 32. old.)

Külföldön teljesítendő megkeresések.

18. §. *Külföldön teljesítendő megkeresések az e részben irányadó külön szabályok szerint történnek. Eltérő szabály hiányában a megkeresés az igazságügyminiszter útján történik.*

A bíróságok azokról az esetekről, amelyekben a külföldi bírói hatóságok viszonzást nem gyakorolnak, kötelesek az igazságügyminiszternek jelentést tenni.

A külföldön teljesítendő megkeresésekről az 1909: XIV. t.-cikkbe iktatott hágai nemzetközi egyezmény II. 8—16. cikke és a 9000/1909. sz. végr. rend. III. B. (19—24. §§.) rendelkeznek.

Harmadik fejezet.

Bírói illetékesség.

Általános illetékesség.

A lakhely illetékessége.

19. §. *Az a bíróság, amelynek területén az alperes lakik, mindazokban a perekben illetékes, amelyekre nézve más bíróság kizárólagos illetékessége megállapítva nincsen (általános illetékesség). Több lakhely közül bármelyik megalapítja az illetékességet.*

Országgyűlési képviselő személyes keresetekben azon alapon, hogy ezen hivatásánál fogva Budapesten kell bizonyos ideig laknia, a budapesti bíróságok, mint ezen lakhelyéhez képest illetékes bíróság előtt beperelhető. (Smsz. 12.380/76. M. III. 37.)

A bejelentési hivatalnál nyilvántartott lakás a Pp. 19. §-án alapuló illetékességet megállapítja, ha a kijelentés csak a kereset beadása után történt. (P. III. 7637/1922. Pdt. IX. 162.)

20. §. Magyar állampolgár, (akinek e törvény hatályosságának területén van községi illetősége), ha külföldön területenkívüliséget élvez, vagy ha a magyar állam szolgálatában (vagy az Ausztriával közös hatóságoknál és hivataloknál), mint tisztviselő, altiszt vagy szolga van külföldön alkalmazva, az illetékesség tekintében megtartja utolsó belföldi lakhelyét, ennek hiányában pedig úgy tekintendő, mintha Budapest IV. kerületében lagnék.

A tartózkodási hely illetékessége.

21. §. Oly személynek általános illetékességét, akinek lakhelye nincsen, az a hely alapítja meg, ahol tartózkodik, ha pedig tartózkodásának helye ismeretlen, vagy külföldön van, akkor az utolsó lakhely.

Kiskorú és gondnokság alatt álló általános illetékessége.

22. §. Oly kiskorúnak és gondnokság alatt álló személynek általános illetékességét, akinek lakhelye meg nem állapítható, illetékes gyámhatóságának székhelye alapítja meg; ha pedig az illetékes gyámhatóság sem állapítható meg, az előbbi §. alkalmazandó.

A gyámhatóság illetékességét az 1877: XX. t.-c. 198—303. §-ai határozzák meg.

A kir. kincstár, állami kezelés alatt álló alapok, alapítványok általános illetékessége.

23. §. A királyi kincstár és az állam kezelése alatt álló alapok és alapítványok általános illetékességét annak a hatóságnak a székhelye alapítja meg, amely az illető perben a képviselőre hivatva van. (A közös katonai hatóság ellen indított perekben ezt az illetékességet a képviselőre hivatott belföldi hatóságnak a székhelye alapítja meg.)

Törvényhatóság, község, a kezelésük alatt álló alapítványok általános illetékessége.

24. §. A törvényhatóságok és a községek, valamint a kezelésük alatt álló alapítványok általános illetékességét a törvényhatósági bizottság, illetőleg a községi képviselőtestület székhelye alapítja meg.

Közüntézetek, testületek, kereskedelmi társaságok, egyesületek, alapítványok stb. általános illetékessége.

25. §. Közüntézetek, testületek, kereskedelmi társaságok, bányatársulatok, egyesületek, alapítványok és más vagyontömegek általános illetékességét — amennyiben a 23. és a 24. §. rendelkezése alá nem esnek, vagy általános illetékességük törvényben másképen szabályozva nincsen — székhelyük alapítja meg. Székhelynek kétség esetében az ügyvezetés helye tekintendő.

Vasút általános illetékességét a 25. §. értelmében az a hely alapítja meg, ahol a cégjegyzék szerint a társaság főtelepe van; nem pedig az a hely, ahol a r.-t. üzletigazgatósága és betegsegélyző pénztára az okiratait keltezi: mert elsősorban a székhely irányadó és csak kétség esetében az ügyvezetés helye. (Győri tábla 445/1915. Pdt. I. 151.)

Különös illetékesség.

Huzamosabb tartózkodás illetékessége.

26. §. Olyan vagyoni jogi perekben, amelyekre nézve kizárólagos illetékesség megállapítva nincsen, az a bíróság is illetékes, amelynek területén az alperes huzamosabb tartózkodásra utaló körülmények közt tartózkodik, (pl. mint cseléd, kézi vagy gyári munkás, iparossegéd, tanuló). Ez a rendelkezés a fegyveres erőnek tényleges szolgálatban álló azokra a tagjaira, kik csakis védkötelezettségüket teljesítik, olyképen alkalmazandó, hogy irányukban az

állandó katonai állomás helye határozza meg ezt az illetékességet.

Az e §-ban szabályozott illetékességnek nincs helye olyan alperessel szemben, aki perbeli cselekvőképességgel nem bír.

Jegyzet. A kiskorú peren kívül arról rendelkezhetik, amit szolgáltatásával vagy munkájával szerez, ha 14. évét betöltötte és fenntartásáról maga gondoskodik. (1877. évi XX. t.-c. 3. §.) V. ö. a 71. §.

A Pp. 26. §-a oly tartózkodást feltételez, amelyből arra lehet következtetni, hogy az alperes vagyoni viszonyai a tartózkodás helyén összpontosulnak. (Bp. tábla P. I. 11.563/1915. Pdt. II. 1.)

A Pp. 26. §-ában említett tartózkodásnak nem kell állandónak lennie; az illetékességet tehát megállapítja az a hely, ahol az alperes — hónapos szobát bérelve — az általa elvállalt és hónapokig tartó építkezés céljából, ezen idő alatt, megszakításokkal, egy-egy napig tartózkodik. (Bpesti tábla P. III. 13.017/1916. Pdt. II. 431.)

A dolog vagy a vagyon illetékessége.

27. §. *Az előbbi §-ban említett vagyonjogi perekben olyan személy ellen, akinek belföldön lakhelye nincs, az a bíróság is illetékes, amelynek területén a per tárgyát tevő dolog vagy az alperesnek oly vagyona van, amely bírói foglalás tárgya lehet. Ha a vagyon követelésből áll, akkor az az adós lakhelyén, ha pedig a követelés valamely dologgal biztosítva van, azon a helyen is létezőnek tekintendő, ahol ez a dolog van.*

Külföldi közintézetekre, testületekre, kereskedelmi társaságokra, bányatársulatokra, egyesületekre, alapítványokra és más vagyontömegekre ezenfelül ezekben a perekben az a bíróság is illetékes, amelynek területén állandó képviselőségük, ilyennek hiányában pedig ügyeik vitelével megbízott közegük van.

az ille-
helye
sséggel

k, amit
tötte és
3. §.)

öl arra
a tar-
63/1915.

állan-
a hely,
elvéallalt
egszaki-
P. III.

erekben
incs, az
tárgyát
amely
ből áll,
amely
k tekin-

kedelmi
lapítvá-
ekben a
erületén
ügyeik

Ha azt az összeget, mely a felek közti jogviszonyból kifolyólag nem a felperest, hanem az alperest illeti, mégis — bár felhatalmazás nélkül — a felperes veszi fel, alperesnek ebből oly követelése keletkezik a felperes ellen, melynél fogva a felperes lakhelyének bírósága — mint amelynek területén az alperesnek lefoglalható vagyona van — a külföldi alperes elleni perre nézve a Pp. 27. §-a értelmében illetékessé lesz. Az a körülmény, hogy felperes a nála befolyt készpénzre — de anélkül, hogy azt saját követelésébe beszámítaná — a K. T. 309. §-a alapján megtartási joggal él, nem szünteti meg az alperesnek ezen összeg iránti követelését és az erre alapított illetékességet: mert a megtartási jog önmagában véve különben is csak biztosítást nyújt és kielégítésre — az ellenfél beleegyezésének esetén kívül — csak a K. T. 310. §-ában említett kereset folytán vagy a végrehajtási törvényben szabályozott elsőbbségi bejelentés útján vezethet. (Bp. tábla 3765/1916. Pdt. II. 433.)

Az a körülmény, hogy felperes vevő az árut az eladó és külföldön lakó alperesnek rendelkezésére bocsátotta, nem állapítja meg a vételár visszafizetésére és kártérítésre irányuló perben annak a bíróságnak illetékességét, amelynek területén az áru fekszik (Pp. 27. §.), habár a kereset annak a kimondására is irányul, hogy alperes az árut visszavenni köteles. (Bpesti tábla P. I. 5461/1916. Pdt. II. 432.)

A Pp. 27. §-ában szabályozott illetékesség szempontjából elegendő annak kimutatása is, hogy az illetékesség megállapítására alapul szolgáló vagyon az alperes foglalás alá vonható vagyonról jelentkezik és az alperes a pergátló kifogás keretében nem vitathatja sikerrel azt, hogy az a vagyon a kereset beadásakor már harmadik személy tulajdonát képezte: mert nem engedhető meg az illetékesség feletti határozatban való elbírálása annak, hogy az illetékesség alapjául megjelölt vagyon az alperesnek, vagy más peren kívül álló harmadik személynek a tulajdonát képezi-e. (P. IV. 3036/1917. Pdt. IV. 91.)

A belöldi vagyon hollétére alapított illetékesség (Pp. 27. §. 1. bek.) akkor is megáll, ha e vagyon egyedül a felperes által az alperes részére bírói letétbe helyezett összegből áll és ha a felperesnek az alperes ellen a bírói letétbe helyezett összeget meghaladó követelése van, sőt a kereset éppen a felperesi követelésnek és az alperesi ellenkövetelésnek felszámolását célozza. (Bpesti tábla 14. P. 1339/1918. Pdt. IV. 150.)

Belföldön fiókteleppel bíró külföldi cég ellen a Pp. 27. §. 1. bekezdése nem alkalmazható. (P. II. 3648/1920. Pdt. VII. 124.)

Alperes által bírói letétbe helyezett és a felperes részére — azonban utóbbinak kérelme és hozzájárulása nélkül, sőt jogi álláspontja ellenére — kiutalványozott és felperes által fel nem vett összeg a Pp. 27. §-a szempontjából, mint alperesi vagyon, megállapítja az illetékességet. (P. IV. 5480/1921. Pdt. VIII. 5.)

A Pp. 27. §-ának második bekezdése alkalmazhatósága szempontjából nem szükséges, hogy a külföldi közkereseti társaság belföldi közege a cégvezető vagy a kereskedelmi meghatalmazott jogkörével birjon és tevékenységét kizárólag a szóbanforgó külföldi társaság ügyeinek ellátására fordítsa: hanem elegendő, ha hosszabb időn át, előre meg nem állapított számú eladási ügyletek kötésére nyert a külföldi közkereseti társaságtól megbízást és ha a megbízott a megbízó tudtával kifejezetten mint az ő „képviselője” szerepel harmadik személyekkel szemben. (Bpesti tábla 6. P. 6967/1917. Pdt. IV. 97.)

Ha a külföldi biztosítótársaságnak belföldön állandó képviselősege van, amelynek székhelye szerint illetékes bíróságnál a Pp. 27. §-a 2. bek. szerint perelhető, akkor egy másik bíróságnak a belföldi vagyon fekvésén (Pp. 27. §. 1. bek.) alapuló illetékessége meg nem állapítható. (P. IV. 1734/1918. Pdt. IV. 185. sub. I.)

A telep, a jószág illetékessége.

28. §. Az ellen, akinek gyári, kereskedelmi, ipari, vagy más olyan telepe van, ahol ügyletek kötésével közvetlenül foglalkozik, a telep ügykörét illető perek annak a helynek a bírósága előtt is megindíthatók, ahol a telep van. Az ellen, aki lak- és gazdasági épületekkel ellátott jószágon gazdaságot folytat, a jószág gazdaságát illető perek annak a helynek bírósága előtt is megindíthatók, ahol a jószág fekszik vagy ahonnan a gazdaságot vezetik.

A gazdaság vezetésének helye akkor is megalapítja az illetékességet, ha nem a jószág helyén van.

A Pp. 28. §-a alapján az ügyletek kötésével közvetlenül foglalkozó fióktelep ügykörét érintő per a fióktelep helyének bírósága előtt akkor is megindítható, ha ez nem az ügylet kötésének és teljesítésének helye. (Bp. tábla P. I. 411/1916. Pdt. II. 209. sub. I.)

Habár a gazdatiszt által a birtokos ellen, a felmondási

időre járó illetmények kiadása iránt indított per a jószág gazdaságát illető perek közé tartozik; mégis a Pp. 28. §-ának 2. mondatában szabályozott illetékesség csak úgy áll meg, ha a kereset beadásakor még az alperes az elsőbíróság területéhez tartozó jószágon gazdálkodik. (1917. dec. 4. P. II. 5288. Pdt. IV. 10.)

A Pp. 28. §-ának 2. pontja nem terjeszthető ki azokra a perekre, amelyek magának az ingatlanak, a gazdálkodás folytatására szolgáló alapvagyonnak, eladásából, avagy annak eladása közvetítéséből származtatott követelésekre vonatkoznak. (1918. dec. 12. P. VIII. 4883. Pdt. V. 59.)

Ha valamely közösségben az alperesnek csak szőlő- és pincegazdasága van, de ott ügyletek kötésével rendszeresen nem foglalkozik, ott tehát üzleti telepe nincs, ez a Pp. 28. §-ában meghatározott illetékesség megalapítására nem alkalmas. (P. IV. 4050/1921. Pdt. VII. 125.)

A külföldi részvénytársaság belföldi fióktelepe a Pp. 28. §-a szempontjából fennállónak tekintendő, ha az a cégjegyzékből törölve nincs és a régi ügyek lebonyolítása még folyamatban van. (1926. nov. 24. P. II. 4277. Pdt. XII. 43.)

Ha a külföldi *biztosítótársaságnak* a belföldön állandó képviselősege van és más helyen lévő főügynöksége is, utóbbi azonban biztosítási szerződések megkötésére önálló, a képviselőségtől független hatáskörrel nem bír, akkor ez nem tekinthető a Pp. 28. §-a értelmében az illetékességet megalapító telepnek. (P. IV. 1734/1918. Pdt. IV. 185.)

A *biztosítótársaság* vidéki képviselőségének székhelye a tüzkárösszeg iránti perben az illetékességet úgy a Pp. 28., mint a Pp. 29. §-ai értelmében megállapítja, ha a képviselőség a kötvényt saját hatáskörében önállóan állította ki és ha a kárösszeg a kötvénymegilletékek szerint a képviselőségnél fizetendő. (P. IV. 4816/1919. Pdt. V. 58.)

Vasút, vasúti állomás.

699. sz. E. H. A vasút ellen fuvarozás alapján indított perben az árut felvevő vasúti állomás a Pp. 28. §-a értelmében az illetékesség szempontjából a vasút telepének nem tekinthető. (1916. febr. 25. P. IV. 9948/1915. sz. P. H. T. 699. Pdt. II. 198.)

Vasút ellen az áru fuvarozásból keletkező per a Pp. 28. §-a alapján a feladóállomás bíróságánál indítható. (Nagykikindai tszék Pf. 953/1915. Pdt. I. 152.)

Vasút ellen a fuvarozási ügyletből származó perben a fel-

adó állomás helye nem állapítja meg a Pp. 28. §-ában szabályozott illetékességet. (Bpesti tábla P. II. 9525/1915. Pdt. I. 370.)

Fuvarozási ügyletből származó per a Pp. 28. §-a alapján a vasút ellen a feladó állomás bíróságánál indítható, mert a vasút ezen a telepen bonyolítja le fuvarozási ügyletkörének egy részét. (Debreceni tábla P. II. 1441/1915. Pdt. II. 2. — Tárgytalanná vált a 699. E. H. folytán.)

A Pp. 28. §-a alapján feladó állomás bíróságának illetékessége a vasút ellen igénybe nem vehető. (Debreceni tábla P. I. 2806/1915. Pdt. II. 3.)

Az a körülmény, hogy a H. E. vasút Budapesten visszatérítési igények elintézésére irodát tart fenn, a Pp. 28. §-ában szabályozott illetékességet vele szemben meg nem állapítja. (P. IV. 3399/1920. Pdt. VI. 40.)

Az állandó bírói gyakorlat szerint a vasútállomások nem esnek a Pp. 28. §-ában említett kereskedelmi telep fogalma alá. Sem a vasúti állomások, sem az üzletvezetőségek nem tekinthetők a kir. államvasutak önálló jogosultsággal bíró telepeinek... ennelfogva a fuvarozási ügyletből kifolyólag a vasút elleni kártérítési kereset az üzletvezetőségi székhely bíróságánál a Pp. 28. §-a értelmében meg nem indítható. Amde köztudomású, hogy Pécs városa az éveken át tartott szerb megszállás folytán Magyarországtól el volt vágva... a vélelem tehát amellett szól, hogy a megszállás ideje alatt a pécsi üzletvezetőség sem érintkezhetett a Budapesten levő igazgatósággal... hanem ügyleteit önállóan intézte. Ily körülmények között, amikor felperes a záros határidőhöz kötött keresetet beadta, a Máv. pécsi üzletvezetősége a Máv.-nak oly kereskedelmi telepe volt, amely ügyletek kötésével közvetlenül foglalkozott... és minthogy a bíróság illetékességét a Pp. 49. §-a értelmében a keresetlevél beadásának időpontja szerint kell megítélni: a pécsi kir. törvényszék illetékességét a Pp. 28. §-ának első mondata alapján meg kellett állapítani. (P. IV. 2944/1922. Pdt. VIII. 27.)

A teljesítési hely illetékessége.

29. §. Szerződés fennállásának vagy fenn nem állásának elismerését, a szerződés teljesítését vagy felbontását, valamint a szerződésszerű teljesítés elmulasztásából eredő kártérítést tárgyzó perek a szerződés teljesítése

helye
helye
peres
Több
megá

tékes
vevő

lően
129.
láson
§. 2.
ügyek
ö.: 68

helyn
akár
ennek
§.-ának
megá
hely
gyen.
igéri,
tábla

telés

helye
szerz
a ke
ható
volt.

telje
megl
II. 4

bet,

helyének bírósága előtt is megindíthatók, ha a teljesítés helye okiratból megállapítható, vagy ha az idézés az alperesnek a bíróság területén vagy székhelyén kézbesíthető. Több teljesítési hely közül az illetékességet bármelyik megállapítja.

Részletügyletből származó követelésre nézve az illetékesség a jelen törvény hatályosságának területén lakó vevővel szemben e §. alapján meg nem állapítható.

Jegyzet. Az okiratnak nem kell a 317. §-nak megfelelően kiállítva lenni. Az okiratot a keresetlevélhez kell csatolni: 129. §.; az alperes elmaardása esetében a perfelvételi tárgyaláson eredetiben vagy hiteles másolatban fel kell mutatni: 443. §. 2. p.; okirat megsemmisítési eljárás: Pp. 749. §.; tengerészeti ügyekben: Ppn. 22. §. 3. bek.; községi bíróság: Pp. 760. §.; V. ö.: 68900/1914. I. M. sz. r. 5. §. (I. a II. kötet végén).

A Pp. 29. §-a szerint nem szükséges ugyan a teljesítési helynek okiratban való kikötése; de szükséges, hogy a felek akár csak szóbelileg bizonyos teljesítési helyet kikötöttek és ennek a kikötésnek megtörténte a felperes által a Pp. 129. §.-ának utolsóelőtti bekezdése értelmében bemutatott okiratból megállapítható, vagy az idézés az alperes részére a teljesítési hely bíróságának területén, illetve székhelyén kézbesíthető legyen. Nem ily okirat az alperesnek az a levele, melyben azt igéri, hogy a tartozást a felperesnek meg fogja küldeni. (Bp. tábla P. IV. 6038/1915. Pdt. I. 408.)

A Pp. 29. §-án alapuló illetékesség készpénzkölcsönköveteléseknél is igénybe vehető. (Pk. V. 3775/1916. Pdt. III. 36.)

A Pp. 29. §-a szempontjából a szerződés teljesítésének helye alatt azt a helyet kell érteni, ahol a kötelezett fél a szerződésszegés hiányában teljesíteni tartozott volna; ha tehát a kereset a vevő szerződésszegésére van alapítva, az ott indítható, ahol a vételár — okiratból megállapíthatólag — fizetendő volt. (P. IV. 5098/1916. Pdt. III. 37.)

A Pp. 29. §-a nem kívánja, hogy az okirat, amelyből a teljesítés helye megállapítható, a Pp. 315. §. vagy 317. §-ának megfelelően legyen kiállítva. (Bp. Tábla P. I. 3765/1916. Pdt. II. 433.)

Az okiratnak az a kitétele „Franco Haus” nem jelent egyebet, minthogy az eladó alperes az áruknak a vevő felperes te-

lepeíg való elszállításával és fuvarozásával járó kiadások és költségek viselését magára vállalta; ez tehát nem oly okirat, melyből a teljesítési hely a Pp. 29. §-a értelmében meg volna állapítható. (Bp. Tábla P. II. 5111/1916. Pdt. II. 434.)

A fuvarleveleknek pusztán a fuvarozási ügylet feltételeit (a feladási és a rendeltetési állomást) feltüntető tartalma a vételi ügylet tekintetében a teljesítési hely megállapítására nem alkalmas. (P. IV. 9784/1916. Pdt. II. 435.)

A Pp. 29. §-a szempontjából nem szükséges, hogy a teljesítési hely megállapítása az adós részéről illetékességi alávetést jelentsen, vagy hogy a felek akarata per esetére ily illetékességi alávetésre irányuljon; viszont nem elegendő, hogy a teljesítési hely egyedül az ügylet természetéből vont következtetés útján meg legyen állapítható. És az, hogy a tartozás az okirat szerint abban megnevezett egyén kezéhez fizetendő, akinek lakhelye az okirathoz kitűnik, határozott teljesítési hely megállapítására szintén nem alkalmas. (Bp. Tábla P. IV. 4288/1916. Pdt. II. 436.)

Ha az okirat szerint a vételár fizetésének úgy kell történnie, hogy a vevő azt egy meghatározott pénzügyi intézményben helyezze és az eladó azt a fuvarlevélmásodlat bemutatása ellenében ott veszi fel, a Pp. 29. §-a alapján az eladó a szerződés nem kellő teljesítéséből származó kárának megtérítése iránti keresetet a vevő ellen a pénzügyi intézmény főtelepének bíróságánál teheti folyamatba. (Bpesti Tábla P. I. 3765/1916. Pdt. II. 443. sub I.)

Eladott állatok át nem vételéből származó kártérítési perben az illetékességet megállapító teljesítési hely kimutatásához elegendő, ha az okirat tartalmából megállapítható, hogy az adásvétel az eladónak, az elsőbíróság területéhez tartozó birtokán levő állatokra nézve jött létre és ha a feleknek az okirathoz megállapítható akarata arra irányult, hogy az eladó a szerződést az állatoknak a helyszínén leendő etetésével és azután ugyanott leendő átadásával teljesíti. (Bp. Tábla P. II. 1406/1917. Pdt. III. 121.)

A Pp. 29. §-a kizárja azt, hogy illetékes bírósággént az a bíróság állapíttassék meg, amelynek területén az a hely fekszik, ahol a szerződés a dolog természetéből vagy a törvényből folyóan teljesítendő. Így alapon tehát nem állapítható meg a tehermentesítési perben annak a bíróságnak az illetékessége, amelynél az illető telekkönyv vezetettik. (P. V. 1518/1917. Pdt. IV. 164.)

helye
ződés
vény
nek,
árút
jesíté
szerz
iránti
(Bpes

tartoz
6205/

kötve
zik t
lendő
hogy
megál
hez k
akkor
V. 41

tűzká
a Pp
kötvé
össze
(P. I

utánv
a cég
séget
szerin
zal, n
kötöt

el a
jogi
száll
harm
kötés

I. A Pp. 29. §-a szempontjából a szerződés teljesítésének helye alatt azt a helyet kell érteni, ahol a kötelezett fél a szerződösszegés hiányában teljesíteni tartozott volna; de a ker. törvény 322. és 344. §-aiból nyilvánvaló, hogy a rendeltetési helynek, vagyis annak a helynek a kijelölése, ahova az eladó az árut elfuvaroztatni köteles, még nem jelenti reá nézve a teljesítés helyének meghatározását. — II. A törvény az adásvételi szerződés nem kellő teljesítéséből származó kár megtérítése iránti keresetekre nézve, kizárólagos illetékességet nem ír elő. (Bpesti Tábla P. II. 4823/1917. Pdt. III. 204.)

Tartozatlan fizetés visszatérítésére irányuló keresetek nem tartoznak a Pp. 29. §-ában felsorolt keresetek közé. (P. VIII. 6205/1917. Pdt. IV. 163. sub I.)

Minthogy a kereset alapjául szolgáló okiratban az van kikötve, hogy az alperes a nyitrai határban levő ingatlant tartozik tehermentesíteni s minthogy a tehermentesítés ott eszközölendő, ahol a tehermentesítendő ingatlan fekszik: nyilvánvaló, hogy alperes teljesítésének helye az okirat alapján s akként megállapítható, hogy annak Nyitrán kell megtörténnie. Ezekhez képest a fellebbezési bíróság a Pp. 29. §-át sértette meg akkor, amikor alperes pergátló kifogásának helyt adott... (P. V. 4138/1918. Pdt. V. 42. sub II.)

A biztosítótársaság vidéki képviselőségének székhelye a tüzkárösszeg iránti perben az illetékességet úgy a Pp. 28., mint a Pp. 29. §-ai értelmében megállapítja, ha a képviselőség a kötvényt saját hatáskörében önállóan állította ki és ha a kárösszeg a kötvényfeltételek szerint a képviselőségnél fizetendő. (P. IV. 4816/1919. Pdt. V. 58.)

Habár a számlából kitűnik, hogy a butorszállító cég által utánvételezett költségek a rendeltetési helyen kifizetettek, ez a cég elleni kártérítési perben a Pp. 29. §-a szerinti illetékességet meg nem állapítja, mert az a körülmény, hogy az okirat szerint a szerződés hol lett teljesítve, nem egy jelentőségű azal, mintha a felek a teljesítés helyeül okiratban azt a helyet kötötték volna ki. (P. II. 3648/1920. Pdt. VII. 124.)

Az a kikötés, hogy az alperes az árut „ab Fabrik” adta el a felperesnek, nem bir a teljesítési hely meghatározásának jogi jelentőségével, ha az alperes nem a saját gyári telepéről szállítandó árut adott el, hanem olyan árut, amelyet ő maga harmadik személyi telepéről szerez be s így az „ab Fabrik” kikötés csak a szállítási költség viselésének korlátozására bir je-

lentőséggel, de nem a Pp. 29. §. szerinti illetékességre. (1921. szept. 1. P. IV. 1350. Pdt. VII. 13.)

A Pp. 29. §-a szempontjából szükséges, hogy az a körülmény, mely szerint a felek az alperes kötelezettségének teljesítése helyéül a felperes telepe helyét kikötötték; okiratról legyen megállapítható. (P. IV. 4139/1921. Pdt. VII. 118.)

Ha a vételár-fizetés helye nem esik össze azzal a hellyel, ahol az eladó tartozott a szerződést teljesíteni, a vevő, aki az eladó elállása miatt kártérítést követel, a kétféle teljesítési hely illetékessége közül választhat. (P. IV. 5480/1921. Pdt. VIII. 5. sub I.)

I. A Pp. 29. §-a szempontjából nem elégséges az olyan okirat, amelyből az anyagi jogi jogszabályok (KT. 322., 324. §-ai) megfelelő alkalmazása mellett volna csak megállapítható, hogy a szerződést hol kell teljesíteni. — II. Az a hely, ahol a megbízó az árút eladás végett megbizottnak átadta, nem alapítja meg az illetékességet a megbízott által a jutalék megfizetése iránt indított keresetre nézve. (P. II. 21/1922. Pdt. VIII. 58.)

Az „ab Waggon” kitétel nem a teljesítés helyét, hanem a fuvardíj-fizetési kötelezettség kérdését szabályozza. P. IV. 3417/1922. Pdt. VIII. 62.)

A Pp.-nak az illetékességi okokat megállapító rendelkezései törvényt magyarázat útján ki nem terjeszthetők és újakkal ki nem egészíthetők. Ennélfogva az a körülmény, hogy a megállapítási perben az alperes illetékességi kifogást nem emelt és a hazai bíróság a jogviszony fennállását jogerősen megállapította, a teljesítési perre nézve illetékességet nem létesít; és az a kérdés, hogy a külföldi bíróság a hazai bíróság ítéletének anyagi jogerejét tartozik-e és mennyiben elismerni, az illetékesség kérdésének eldöntése keretébe nem vonható. — Frachtfrei Paritát Waggon Budapest-Józsefváros nem jelenti a teljesítés helyét. (1923. nov. 7. P. IV. 3050. Pdt. IX. 31.)

Adásvételi szerződés nem teljesítéséből kifolyólag az előlegezett vételár valorizált visszafizetése iránt indított kereset nem minősíthető a szerződés nem teljesítéséből eredő kártérítési igénynek és így nem esik a Pp. 29. vagy 37. §-a alá. (P. IV. 3016/1925. Pdt. XI. 10. sub I.)

Az egyik kezes által a másik ellen indított kártérítési kereset, mely arra van alapítva, hogy alperes a peres felek kezességével biztosított hitelösszeget nem arra a célra fordította, amelyre azt a hitelnyújtó és az adós között létrejött szerződés szerint fordítani kellett volna, nem a Pp. 29. §-a, hanem a Pp.

37. §-a alá esik és így a károsítás helyének, vagyis annak a helynek a bíróságánál megindítható, ahol alperes a kapott hitelösszeget a szerződésellenes célra fordította. (P. IV. 4274/1927. Pdt. XII. 66.)

Az a hely, amely a haszonbérlo által eladott termés átadására kijelöltetett, nem állapítja meg az illetékességet a termést lefoglaló haszonbérbeadó által a vevő ellen a vételár megfizetése iránt indított perben. (P. V. 6714/1927. Pdt. XIII. 101. sub I.)

A 29. §. 2. bekezdéséhez: Részletügyletnek tekintendő az eladó részéről kereskedelmi ügyletet képező oly ügylet, melyben az eladó az árut még a vételár lefizetése előtt átadja, a vevő pedig a vételár hátrálékos részének előre meghatározott részletekbeni törlesztésére kötelezi magát. Nem tekintendő ellenben részletügyletnek az oly ügylet, amely az alperes részéről kereskedelmi ügyletnek tekintendő. (A budapesti közp. kir. járásbíróság 1915. febr. 6.-án tartott teljes ülésén létrejött megállapodás. Pdt. I. 89. sub 11.)

A fizetési hely illetékessége.

30. §. Váltókeresetek és visszkeresetek, akár fizetésre, akár biztosításra irányulnak, valamint a váltótörvény alapján a megtartási jogot érvényesítő keresetek a váltó fizetési helyének bírósága előtt is megindíthatók. A csekk fizetési helyének bírósága előtt is megindítható.

A váltótörvényen, valamint a csekkokról szóló törvényen alapuló perbejelentést kizárólag annál a bíróságnál kell megtenni, amely a visszkeresetre illetékes.

Több váltókötelezett együttes perlése esetében az illetékeségről a 77. §. rendelkezik.

Az ügyletkötéskori lakhely vagy tartózkodási helynek, a telep vagy üzlet helyének illetékessége.

31. §. Kereskedő és iparos üzlete körében kötött ügyleteiből eredő követelését az előtt a bíróság előtt is perelheti, amelynek területén a vele szerződő fél az ügylet

kötésekor lakott vagy a 26. §-nak megfelelően tartózkodott, ha okirattal igazolja, hogy attól az időponttól számítva, amikor az alperes a bíróság területéről elköltözött, vagy a 26. §-nak megfelelő tartózkodását megszüntette, a kereset beadásáig egy év még nem telt el.

Bejegyzett kereskedő üzlete körében történt eladásból származó követelését az utolsó megrendeléstől számított két éven belül telepe helyének bírósága előtt is perelheti, ha a követelés alapjául szolgáló megrendelést és az áru tényleges átvételét okirattal igazolja.

Iparos üzlete körében történt eladásból származó követelését üzlete helyének bírósága előtt ugyanezen feltételek mellett perelheti, ha az alperes a felperessel ugyanazon törvényszék területén, vagy a felperes üzletének helyén levő törvényszék területén lakik.

Részletügyletből származó követelésre a második és a harmadik bekezdés a jelen törvény hatályosságának területén lakó alperessel szemben nem alkalmazható.

Meghatalmazással kötött ügyleteknél a megrendelő meghatalmazását okirattal kell igazolni.

A Pp. 31. §-a 2. bekezdésének az a rendelkezése, hogy az itt meghatározott illetékességi okot igénybe vevő felperes a követelés alapjául szolgáló megrendelést és az áru tényleges átvételét okirattal tartozik igazolni, azt jelenti, hogy az ügylet létrejöttén kívül az árúnak a vevő birtokába jutását is okirattal kell igazolni, de nem azt, hogy minden egyes esetben különálló előzetes megrendelésnek okirati igazolására van szükség; ami az árúnak a vételi ügylet létrejövetelkor való azonnali elvitele esetén fogalmilag ki is van zárva. Ebből a szempontból a háborús jogszabályok folytán közhatóságilag igénybevett áruknak erre a célra létesített jogi személyek által a termelőtől, illetőleg az áru birtokosától a fogyasztóhoz és illetőleg a forgalomba hozóhoz eljuttatása végett való átvétele és az érte járó hatósági árak kifizetésének elvállalása adásvételnek tekintendő. (P. IV. 5649/1918. Pdt. V. 25. sub I.)

Részletügyletnek tekintendő az eladó részéről kereskedelmi ügyletet képező oly ügylet, melyben az eladó az árut

még a vételár lefizetése előtt átadja, a vevő pedig a vételár hátralékos részének előre meghatározott részletekben törlesztésére kötelezi magát. Nem tekintendő ellenben részletügyletnek az oly ügylet, amely az alperes részéről kereskedelmi ügyletnek tekintendő. (Bp. kp. jb. megállap. 1915. febr. 6., Pdt. I. 89.).

A könyvvezetés helyének illetékessége.

32. §. *Bejegyzett kereskedőnek más kereskedővel szemben létrejött követelése, ha a felperes az arra vonatkozó könyvkivonatot bemutatja, az utolsó ügylet bejegyzésének keltétől számított két éven belül annak a helynek a bírósága előtt is perelhető, ahol az ügylet megkötésekor a könyvet vezették. A cégbejegyzés kitörlése ezt az illetékességet nem szünteti meg.*

Az a felperes, aki nyilvánvalóan jobb tudomása ellenére e §. alapján nem-kereskedőt von perbe, husz P-től 240 P-ig terjedhető pénzbírsággal büntetendő.

A Kt. 25. §-a szerint a kereskedő az ügyletet könyveli el; ennek a folyománya az, mikép a kereskedő a könyvnek bizonyító erejét nem terjesztheti ki időbelileg akként, hogy az ügylet alapján a véleménye szerint őt megillető tökekövetelés után esetleg követelhető kamatot időnként elkönyveli. A kamatnak időnként ekként elkönyvelése a könyv bizonyító erejének időbeli határait ki nem terjeszti. (P. V. 6484/1914. Pdt. II. 33.)

A Pp. 32. §-án alapuló illetékesség megállapítása céljából hiteles könyvkivonatot, alperes kereskedői mivoltáról való cégjegyzékkivonatot, továbbá felperes bejegyzett voltára hiteles cégjegyzékkivonatot, illetőleg helyhatósági bizonyítványt bekívánni nem szükséges. Mert a Pp. 50. §-ának harmadik bekezdése értelmében a bíróság az illetékesség megállapítására előadott tényállítások valóságát, ha azok a köztudomással, vagy a bíróság hivatalos tudomásával nem ellenkeznek, csak az ellenfél tagadása esetében vizsgálja. *Elég tehát, ha a keresetben előadatik, miszerint felperes bejegyzett kereskedő, alperes szintén kereskedő, s a kereset mellett egyszerű könyvkivonat van csatolva.* (A budapesti közp. kir. járásbíróság 1915. febr. 6.-i teljes ülésén létrejött megállapodás. Pdt. I. 89. sub 1.)

A K. T. 4. §-a értelmében a kereskedőkre vonatkozó határozatok a kereskedelmi társaságokra is alkalmazandók lévén... úgy felperes, mint az I. rendű alperes (közkereseti társaság) kereskedőknek tekintendők. Ezek szerint a kereset I. rendű alperest illetőleg a Pp. 32. §-ánál fogva, II. és III. rendű alpereset illetőleg pedig azért nem utasítható vissza hivatalból, mert ezek az alperesek az I. rendű alperesi cégnek tagjai; már pedig a közkereseti társaság, tagjaitól különböz, önálló jogalanynak nem lévén tekinthető, a társasági jogok és kötelezettségek alanyai maguk a társasági tagok, minélfogva a közkereseti társaság ellen indított perben általánosan, vagy különösen illetékes bíróság előtt a társaság tagjai ellen a K. T. 88. §-ában megállapított felelősségen alapuló követelés iránt pert lehet indítani. (Bp. Tábla P. II. 2910/1915. Pdt. II. 443.)

I. Számla nem pótolja a könyvkivonatot. — II. A könyvkivonat a pergátló kifogás kérdésében a Pp. 517. §-a alapján kitűzött szóbeli fellebbezési tárgyaláson pótolható. (Bpesti Tábla P. II. 4737/1915. Pdt. I. 270.)

I. A könyvkivonati illetékesség a kereskedő örökösei ellen is igénybe vehető. — II. Felperes bejegyzett kereskedői minőségét az idézés kibocsátásakor eléggé igazolja a másolatban csatolt könyvkivonatra ugyancsak másolatban rávezetett közjegyzői hitelesítési záradéknak ezt tanúsító tartalma. (Kassai Tábla. P. II. 4783/1915. Pdt. I. 88.)

Váltófizetési meghagyás kibocsátására irányuló kereset javára a könyvkivonati illetékesség (Pp. 32. §.) nem vehető igénybe. (Bp. Tábla P. II. 4842/1915. Pdt. I. 295.)

I. Annak a helynek bíróságánál, ahol az engedményező könyveit vezeti, a Pp. 32. §-a alapján az engedményes is keresetet indíthat. II. A Pp. 32. §-ában említett „utolsó ügylet” fogalma és az adós javára írt tételek. III. A moratóriumfeloldó rendelet 35. §-ának az a rendelkezése, mely szerint a halasztás ideje a tartozásnak halasztás alá eső része tekintetében sem az elévülés idejébe, sem a jog érvényesítésére vagy fenntartására megállapított határidőbe nem számítható be, a Pp. 32. §-ában megszabott két évi határidőre is alkalmazandó. (Bpesti Tábla P. I. 1975/1916. Pdt. II. 438.)

A könyvkivonati illetékesség az osztrák kereskedővel szemben is igénybe vehető. (P. VI. 2127/1916. Pdt. II. 439.)

Kártérítési keresetekre a könyvkivonati illetékesség ki nem terjed. (Bp. Tábla P. I. 5461/1916. Pdt. II. 432.)

Az árú visszaküldésének a „Követel” oldalon történt be-

jegyzé-
nek ne

A
vel sze
tesz k
örökös
bevon
szüksé
kes-e

I.

nem k

II. Az

tételbe

kerese

tékess

(P. IV.

E

könyv

P. II.

V

lésre

előleg

IV. 38

A

könyv

kedő

dóan

K

gon f

igényb

A

reset

azon

pithat

I

csönő

lés; e

felper

megál

árkül

követ

az ug

jegyzése a Pp. 32. §-ában említett „utolsó ügylet” bejegyzésének nem minősíthető. (Bp. Tábla 33. P. 4094/1916. Pdt. III. 29.)

A könyvkivonati illetékesség az elhalt kereskedő örökösével szemben is igénybe vehető, habár ez nem is kereskedő. Nem tesz különbséget, hogy a kereset szerint az alperes nemcsak örökösi minőségben, hanem saját személyében is mint vevő perbevonatott: mert ha az egyik jogalapon az illetékesség megáll, szükségtelen annak vizsgálata, hogy a másik jogalapon illetékes-e a bíróság. (Bpesti Tábla P. I. 1666/1916. Pdt. IV. 26.)

I. Vétélárelőleg és fuvardíj visszatérítése iránti követelés nem kárkövetelés: ellenben a raktárdíj követelés kárkövetelés. II. Az egy és ugyanazon alapon támasztott követelés tekintetében az illetékesség kérdése szét nem választható, hanem a kereseti követelés nagyobb részére nézve illetékes bíróság illetékessége a kereseti követelés kisebb részére is megállapítandó. (P. IV. 6478/1916. Pdt. IV. 74.)

Elszámolás és árkülönbözet jogcímén alapuló keresetre a könyvkivonati illetékesség igénybe nem vehető. (Bpesti Tábla P. II. 6173/1917. Pdt. III. 190.)

Vétélárelőleg visszafizetése és kártérítés iránti követelésre a könyvkivonati illetékesség meg nem állapítható, ha az előleg összege kisebb, mint a kárkövetelés. (1917. dec. 13. P. IV. 3860. Pdt. IV. 70.)

A könyvkivonati illetékesség csak azon a helyen vezetett könyv kivonata alapján állapítható meg, amely hely a kereskedő telepeként be van jegyezve, ahol tehát a könyvek állandóan vezetettek. (1917. okt. 9. P. VIII. 4396. Pdt. IV. 71.)

Kereskedelmi cég üzletvezetőjével szemben, aki négy waggon fát saját nevében vásárol, a könyvkivonati illetékesség igénybevehető. (1917. szept. 28. P. IV. 905. Pdt. IV. 72.)

Az a körülmény, hogy a könyvkivonati illetékesség a kereset egyik részére megállapítatik, nem teszi azt az ugyanazon szerződésből származó kártérítési követelésre is megállapíthatóvá. (P. VII. 4389/1917. Pdt. IV. 73.)

I. A vétélár visszafizetése iránt — az ügylettől történt kölcsönös elállás alapján — támasztott követelés nem kárkövetelés; erre tehát a könyvkivonati illetékesség igénybe vehető, ha a felperes cége akkor, amikor a kölcsönös elállásra vonatkozó megállapodás létrejött, már be volt jegyezve. II. Raktárdíjra és árkülönbözetre, mint a szerződés felbontásából származó kárkövetelésre, a könyvkivonati illetékesség akkor sem áll meg, ha az ugyanazon jogügyletből származó másik és nagyobb követé-

lésre nézve az illetékesség megállapítatik. (P. II. 737/1917 Pdt. IV. 75.)

A Pp. 32. §-a szempontjából az alperes kereskedői minősége nem a perindítás, hanem csupán a követelés létrejötte idejében szükséges. (Besztercebányi Tszék 1323/1917. Pdt. IV. 98.)

Megvett árú szállítása iránt az eladó ellen indított perben a könyvkivonati illetékesség nem vehető igénybe. (P. VIII. 6784/1917. Pdt. IV. 113.)

I. A könyvkivonati illetékesség a könyvbe bejegyzett vételárelőleg visszafizetése iránti követelésre is kiterjed: mert az a kérdés, hogy a kifizetett vételár részlet visszaigénylésére a felperesnek van-e követelése, a per érdemére tartozik; és mert nem szükséges, hogy a bejegyzés tárgyát képező tétel már a bejegyzéskor az ellenfél ellen érvényesíthető követelés összes alkatelemeit magában foglalja. II. A nagyobb követelés illetékessége alá az ugyanazon jogalaptól származó kisebb követelés is vonható. (P. VIII. 5558/917. Pdt. IV. 76.)

A Pp. 32. §-a szempontjából a földhaszonbérlet nem kereskedő s nem minősíthető annak az alapon sem, hogy bér gazdaságában állattenyésztéssel foglalkozik s állatokat is szokott hizlalás és hizlalt állapotban való továbbeladás céljából vásárolni. (P. VIII. 6205/1917. Pdt. IV. 163.)

Annak a helynek a bíróságánál, ahol az engedményező vezeteti könyveit, a Pp. 32. §-a alapján az engedményes is indíthat keresetet. A könyvkivonati illetékesség a könyvbe bejegyzett, előre kifizetett vételár visszafizetése iránti követelésre is kiterjed. (Bpesti Tábla 8. P. 1562/1918. Pdt. IV. 152. sub III.)

Az árú szállítására irányuló kereset tekintetében a könyvkivonati illetékességi okot nem állapít meg: mert csak oly követelésre vonatkozólag áll meg ez az illetékesség, amely a kereskedelmi forgalomban uralkodó szokások és gyakorlat értelmében könyvelés tárgya. (Bpesti Tábla 7. P. 1944/1918. Pdt. IV. 191.)

A Pp. 32. §-a szempontjából a cukorközpont, amely hivatásszerűen tehát a K. T. 3. §-ának megfelelően iparszerűleg azzal foglalkozik, hogy a hatóság által igénybevett cukrot azzal a szándékkal szerezze meg a cukorgyáraktól, illetőleg a cukrot birtokló más személyektől, hogy ezt a cukrot továbbadja, kereskedőnek tekintendő. (1918. nov. 26. P. IV. 5649. Pdt. V. 25.)

A Pp. 32. §-a alapján a bejegyzett kereskedő telepének helyét időközben változtatva, mégis az ügyletkötéskor volt telepének bírósága előtt perelhet. De a Pp. 32. §-a nem joga-

sítja
tosít
kívü
(191

ségn
het

zetés
a kö
meg
alpe
pere
lítja
vizsg
sitta
Tábl
Pdt.

lyóla
kere
rinti

köny
kivo
köve
Pdt.

A

kiza
nak
beje
voln
szün

rüle

sítja fel a bejegyzett kereskedőt arra, hogy az ezen §-ban biztosított illetékesség elnyerése végett könyveit telepének helyén kívül fekvő és tetszés szerint választott helyen vezethesse. (1918. okt. 11. P. IV. 3010. Pdt. V. 43.)

Csak a főkönyvi kivonat lehet a könyvkivonati illetékességnek alapja, a főkönyvbe pedig csakis pénzköveteléseket lehet bejegyezni. (Bp. Tszék 30. P. 2964/1918. Pdt. V. 48.)

Amikor a vevő a K. T. 348. §-a alapján a vételár visszafizetése és ennél kisebb összegű kártérítés iránt keresetet indít, a könyvkivonati illetékesség, amely az egész keresetre nézve megáll, a Pp. 49. §-a értelmében nem szűnik meg azáltal, hogy alperes a vételárat a kereset beadása után visszafizeti és alperes ennek következtében a keresetet a kárvételre leszállítja. Ily esetben a pergátló kifogást elvető ítélet elleni felülvizsgálat a Pp. 522. §-a első bekezdése értelmében visszautasítván, az 544. §. alapján pénzbírság szabandó ki. (Bpesti Tábla 6. P. 4771/1918., illetve Curia 1919. febr. 4. P. VII. 122. Pdt. V. 62.)

A KT. 352. §-a értelmében foganatósított árverésből kifolyólag a késedelmes vevő rovására felmerülő árkülönbözet iránti kereset a kártérítési kereset jellegével bírván, a Pp. 32. §-a szerinti illetékesség alá nem esik. (P. IV. 4139/1925. Pdt. VII. 118.)

A Cs. T. 42. §-ára alapított visszakövetelési igény elkönyvelés tárgya nem lehet, és így a Pp. 32. §-a szerinti könyvkivonati illetékesség az ingók visszaadására irányuló kereseti követelés tekintetében helyt nem foghat. (P. VII. 9312/1926. Pdt. XIII. 17.)

A 2. §. 4., 5. és 6. pontjában felsorolt perekben illetékesség.

33. §. A 2. §. 4., 5. és 6. pontjában felsorolt perek kizárólag annak a bíróságnak az illetékességéhez tartoznak, amelynél az illető cég bejegyeztetett, vagy ha a cégbejegyzést elmulasztották, amelynél a cég bejegyzendő lett volna. A cégbejegyzés kitörlése ezt az illetékességet nem szünteti meg.

A cég annál a törvényszéknél jegyzendő be, amelynek kerületében a kereskedelmi telep van: 1875: XXXVII. t.-c. 16. §.

Testületek, kereskedelmi társaságok, egyesületek stb. tagjainak a tagsági viszony alapján indított perére vonatkozó illetékesség.

34. §. Az a bíróság, amely a testületekre, kereskedelmi társaságokra, bányatársulatokra és egyesületekre a 25. §. értelmében általánosan illetékes, azokban a perekben is illetékes, amelyeket ezek tagjaik ellen vagy a tagok egymás ellen a tagsági viszony alapján indítanak.

A kereskedelmi társaságra általánosan illetékes bíróság előtt a társaság tagja ellen a társasági kötelezettségekért való felelősségen alapuló követelés iránt is meg lehet a pert indítani.

Vagyonkezelési, számadási perben illetékesség.

35. §. Vagyonkezelésből az abban érdekelték közt felmerülő perek, ideértve a számadási pereket, az előtt a bíróság előtt is megindíthatók, amelynek területén a vagyont kezelték.

Ha a vagyonkezelés bírói felügyelet alatt történik, kizárólag az a bíróság illetékes, amely a felügyeletet gyakorolja, ha pedig az ügy ennek a bíróságnak hatáskörét meghaladná, az a törvényszék, amelynek kerületében a felügyelő bíróságnak székhelye van.

Ügyvédi és orvosi díj iránti perben illetékesség.

36. §. Ügyvéd díjait és költségeit tárgyzó perek annak a helynek a bírósága előtt is megindíthatók, ahol az ügyvéd irodája a megbízás idejében volt.

Ez az illetékesség abban az esetben is alkalmazandó, ha a helyettesítéssel megbízott ügyvéd díjait és költségeit az ellen az ügyvéd ellen érvényesíti, aki őt megbízta.

Te. 5. §. A Pp. 36. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

Gyakorló orvosnak díjait és költségeit tárgyzó perek annak a helynek bírósága előtt is megindíthatók, ahol az orvos rendelő helyisége a kezelés idejében volt.

Ezt az illetékességet nem az ügyvéd lakása, hanem irodája alapítja meg. Az ügyvédi rendtartás 56., 58., 59. §-ait a Ppé. 17. §. hatályon kívül helyezte.

Az ügyvéd nem veheti igénybe a 36. §-ban szabályozott illetékességet, amikor a megbízás nélkül végzett munkák díjait érvényesíti vagy a követelést nem a megbízóval szemben érvényesíti. (B. tsz. megállap. Pdt. I. 369.)

A 36. §-ban foglalt kivételes bírói illetékességet nem csupán az ügyvéd, hanem az ügyvédi követelés engedményese is igénybeveheti. (Debr. tsz. megállap. Pdt. I. 329.)

A károsítás helyének illetékessége.

37. §. A 29. §. alá nem tartozó kártérítési perek az előtt a bíróság előtt is megindíthatók, amelynek területén a károsítás történt.

Ingókra vonatkozó sommás visszahelyezési perben illetékesség.

38. §. Ingókra vonatkozó sommás visszahelyezési perek az előtt a bíróság előtt is megindíthatók, amelynek területén a háborítás történt.

Az ingatlan fekvésének illetékessége.

39. §. Ingatlanra vonatkozó tulajdon és más dologi jog vagy dologi teher érvényesítését, vagy az ingatlanak ezek alól mentességét tárgyzó perek, továbbá az ingatlanra vonatkozó osztály-, határ- és birtokperek, — ideértve a sommás visszahelyezési, valamint a sommás határpereket is — úgyszintén a telekkönyvi kitörlési perek kizárólag annak a bíróságnak illetékességéhez tartoznak, amelynek területén az ingatlan fekszik.

Telki szolgalmat tárgyzó perekben a szolgáló, do-

logi terhet tárgyazó perekben pedig a terhelt ingatlan fekvése irányadó.

Ha az ingatlan több bíróság területén fekszik, a per e bíróságok bármelyike előtt megindítható.

A 39. §-ban meghatározott illetékesség „kizárólagos”; i. ennek fogalmát a 19. §-nál. Más bíróság illetékessége tehát alávétéssel (45. §.) sem alapítható meg. Választott bírósági szerződés ellenben a kizárólagos illetékesség alá tartozó perekben is kiköthető. Csak az ingatlanra vonatkozó *dologi* jellegű perek esnek a 39. §. alá. *Kötelmi* igények esetében a 40. §. szerint fakultatív (nem kizárólagos) illetékességet állapít meg az ingatlan fekvése. Kiterjed a 39. §. a telekkönyvi kiigazítási perekre is. (Ppé. 12. §.)

Ingatlan tulajdona és birtoka iránti kereset elbírálására az a bíróság illetékes, amelynek területén a kereseti ingatlan fekszik. (1915. nov. 24. Rp. V. 202. Pdt. II. 35.)

A Pp. 39. §-a szempontjából: a telekkönyvi bejegyzésre különben alkalmas jogok, illetve az ingatlanra vonatkozó kötelmi igények a *dologi* jog jellegét csak a nyilvánkönyvbe való bejegyzés által szerzik meg s ennél fogva a *dologi* jog érvényesítése alatt a természeténél fogva *dologi* jog minőségével nem bíró személyes, helyesebben kötelmi jognak érvényesítését érteni nem lehet. (P. VII. 641/1916. Pdt. II. 441.)

A vevő által az eladó ellen indított tehermentesítési per nem esik a Pp. 39. §-ában szabályozott illetékesség alá. (Bpesti tábla P. IV. 4343/1916. Pdt. II. 442.)

Az ingatlan tehermentesítése iránt a vevő által az eladó ellen vagy a tehermentességért szavatoló harmadik ellen indított kereset nem esik a Pp. 39. §-a alá. (P. V. 1518/1917. Pdt. IV. 164. sub I.) — Ugyanígy: Pdt. I. 68., V. 42., XI. 63.

A telekkönyvi tulajdonjog megszerzése iránt kötelmi alapon indított kereset nem esik a Pp. 39. §-a alá. (P. III. 2740/1917. Pdt. IV. 165.)

A vevő által az eladó ellen és a rosszhiszemű későbbi vevő ellen az ingatlan tulajdonjogának telekkönyvi szolgáltatása iránt indított kereset nem esik a Pp. 39. §-a alá. (P. V. 3966/1920. Pdt. VI. 38.)

Ingatlanra vonatkozó vagyonátruházási szerződés érvénytelenítése s ez alapon az ingatlan birtokának visszaadása iránt indított (de a telekkönyvi állapot helyreállítására nem irányuló) kereset nem esik a Pp. 39. §-a alá. (P. I. 4409/1920. Pdt. VI. 69)

I. Az úrbéri erdőbirtokosságnál törzskönyvezett faizási és legeltetési jogilletőségre vonatkozó tulajdonjog átírására alkalmas szerződés kiállítása iránti kereset nem a Pp. 39., hanem annak 40. §-a alá esik. — II. Ha az egyaránt illetékes bíróságok mindegyike illetéktelennek jelentette ki magát, ezek közül az alperes lakhelye szerinti bíróság jelölendő ki illetékesnek, amelyhez a felperes utóbb fordult. (1922. okt. 26. P. III. 3789. Pdt. VIII. 31.)

I. Bekebelezett faletarolási, kihasználási és elővásárlási jogra vonatkozó vagyonközösség megszüntetése iránti kereset a Pp. 39. §-a alá esik. — II. Ha a bíróság a keresetre nem illetékes, a permegszüntetés a viszontkeresetre is kiterjed. (P. V. 7518/1922. Pdt. VIII. 144.)

Haszonbérlet ingatlanba való sommás visszahelyezés és a háborítással okozott kár megtérítése iránti kereset akkor is a Pp. 39. §-a alá esik, ha a visszahelyezés már tárgytalanná vált és a kereset csak a kártérítésre fenntartatott. (1922. máj. 11. P. VI. 620. Pdt. IX. 32.)

Az a kereset, amely arra irányul, hogy az alperesek, a köztük és a felperesek között létrejött adás-vételi szerződésből folyólag, ítéletileg annak türéseire köteleztessenek, hogy felperesek a tulajdonjognak az alperesek nevére leendő telekkönyvi bekebelezését kérelmezhessék akként, hogy ezzel egyidejűleg a jelzálogjog a vételárhátralék erejéig az alperesek költségére a felperesek javára bekebeleztessék, nem dologi jognak, hanem kötelmi jogi alapon a felek között létrejött szerződésnek, vagyis személyes jognak az érvényesítésére irányul és ekként a Pp. 39. §-ában meg szabott — az ingatlan fekvése szerint igazodó — kizárólagos bírói illetékesség alá nem tartozik. (1927. nov. 3. P. V. 4644. Pdt. XIII. 18.)

40. §. Az ingatlan fekvése szerint illetékes bíróság előtt a telekkönyvi előjegyzés igazolását tárgyzó per is megindítható. Ugyanez előtt a bíróság előtt is megindíthatók továbbá a bekebelezéssel vagy előjegyzéssel biztosított követelésnek és más személyes jognak érvényesítését, fennállását vagy fenn nem állását, úgyszintén a dologi teher után hátralékos személyes szolgáltatások behajtását tárgyzó perek, ha ugyanaz ellen a személy ellen irányulnak, aki ellen az ingatlanra vonatkozó do-

logi jog iránt meg lehetne indítani a keresetet. Ugyanez előtt a bíróság előtt megindíthatók végre azok a perek is, amelyeket személyes jognak érvényesítése, fennállása vagy fenn nem állása iránt az ingatlan tulajdonosa vagy birtokosa ellen ebben a minőségben indítanak.

Bekebelezett követelésnek a sorrendből való kihagyása iránti keresetre nézve az ingatlan fekvésének helye az illetékességet meg nem állapítja. (Győri tábla, illetve Kúria 1914. aug. 24. — 212. Pdt. I. 69. — Ugyanott Kovács Marcell megjegyzése: Nem felel meg a Pp. 40. §-ának, mely a bekebelezett követelés fenn nem állását tárgyzó pernek az ingatlan fekvése szerint illetékes bíróságnál való megindítását megengedi, ha ugyanazon személy ellen irányul, „aki ellen az ingatlanra vonatkozó dologi jog iránt” [jelen esetben a zálogjog törlése iránt] keresetet lehetne indítani.)

Ingatlanokra vonatkozó szerződési foglaló visszatérítése iránt egyedül kötelmi alapon indított keresetre nézve a Pp. 40. §-ában körülírt illetékességnek esete fenn nem forog. (P. V. 4576/1917. Pdt. V. 45.)

Az úrbéri erdőbirtokosságnál törzskönyvezett faizási és legeltetési jogilletőségre vonatkozó tulajdonjog átírására alkalmas szerződés kiállítás iránti kereset nem a Pp. 39., hanem annak 40. §-a alá esik. (P. III. 3789/1922. Pdt. VIII. 31.)

L. a 39. §-nál közölt határozatokat is.

41. §. *Az ingatlanra vonatkozó bérleti vagy haszonbérleti viszonyból eredő perek, valamint az 1. §. 2. d) pontjában meghatározott perek annak a helynek bírósága előtt is megindíthatók, ahol az ingatlan fekszik.*

Hitbizományi viszonyból eredő perekben illetékesség.

42. §. *A hitbizományi viszonyból eredő perek kizárólag annak a törvényszéknek az illetékességéhez tartoznak, amely a hitbizomány felett a felügyeletet gyakorolja.*

Felügyelő hatóság: Ppé. 98. §.

Örökösödési, közszerzeményi stb. perekben illetékesség.

43. §. Örökösödést, hagyományt és általában halál esetére szóló intézkedésből eredő jogot, valamint közszerzeményt és özvegyi jogot tárgyazó perek, még ha ingatlanra vonatkoznak is, az előtt a bíróság előtt is megindíthatók, amely az örökösödési eljárásra illetékes, illetőleg ha az ügy ennek a hatáskörét meghaladná, az előtt a törvényszék előtt, amelynek területén e bíróságnak székhelye van.

Ugyanezekre a perekre nézve az a belföldi bíróság, amely előtt az örökösödési eljárás folyik, illetőleg amelynek területén ennek a bíróságnak a székhelye van, mindaddig kizárólag illetékes, míg az örökösödési eljárás jogerősen befejezve nincsen.

A belföldön levő ingatlanokra nézve az első bekezdésben említett perekben kizárólag a belföldi bíróság illetékes.

A második bekezdés szerint illetékes bíróság előtt az örökösödési eljárás jogerős befejezéséig a hagyatéki hitelezők is érvényesíthetik követeléseiket.

Házasság érvénytelennek nyilvánításából, felbontásából vagy az elválasztásból eredő vagyoni jogi perekben illetékesség.

44. §. A házasság érvénytelennek nyilvánításából, felbontásából vagy az ágytól és asztaltól való elválasztásból eredő vagyoni jogi perek az előtt a bíróság előtt is megindíthatók, amely a házassági perre illetékes, ha pedig a vagyoni jogi per a járásbíróság hatáskörébe tartozik, az előtt a járásbíróság előtt, amelyre nézve a házassági per bíróságának illetékességét megalapító okok (639—641. §§.) fennforognak.

Illetékesség alávetés alapján.

45. §. Olyan vagyoni jogi perekben, amelyekre nézve a törvény kizárólagos illetékességet meg nem állapít, az a bíróság is illetékes, amelynek az alperes aláveti magát. Az alávetés — ha azt az alperes nem a perben jelenti ki — csak akkor érvényes, ha közokiratba vagy a 317. §-nak megfelelően kiállított magánokiratba van foglalva, ha az okiratban meg van határozva az a jogviszony, amelyből a per ered és ha az illetékességet egy meghatározott belföldi bíróságra ruházza.

Alávetés esetében az egyébként fennálló illetékességet csak akkor nem lehet igénybe venni, ha a felek a fentebbi minőségű okiratban úgy állapodtak meg, hogy a perben csak az okiratban meghatározott bíróság legyen illetékes.

Részletügyletből eredő követelésre nézve az illetékesség a jelen törvény hatályosságának területén lakó vevővel szemben okiratban sem köthető ki, ha az áru teljes vételára ezer P-t nem halad meg.

Meghatározott járásbíróság döntésének való alávetés nemcsak az illetékességi, hanem a hatásköri kikötést is magában foglalja. A Pp. 45. §-a 2. bekezdésének az alávetés kötelező voltát szabályozó rendelkezése csupán az illetékességi alávetésre vonatkozik és nem a Pp. 1. §. 2. a) pontja szerinti hatásköri kikötésre is. (B. 1562/1918. Pdt. IV. 165. l.)

A kötlevel ezen kikötése: „...unterwerfen Sie sich, sowohl wie ich, der ausschliesslichen Kompetenz des sachlich zuständigen Wiener Gerichtes” (alávetjük magunkat a hatáskörrel bíró bécsi bíróság kizárólagos illetékességének) nem tartalmazza egy meghatározott, magából az okirattól kitűnő bíróság illetékességének kikötését, amennyiben az okiratban foglalt megjelölés a felek idevágó jogviszonyából származó per értékével kapcsolatos hatáskör szempontjából még további meghatározásra szorul s így e kikötés nem felel meg a Pp. 45. §-a rendelkezésének. (Bpesti tábla P. I. 14.460/1915. Pdt. II. 329.)

A Pp. 45. §-ának az a rendelkezése, mely szerint az alá-

vetés c
ságra r
egyezm
ságnak
I. 318.

A
seire.

I.
nem k
Pp. él
a Pp.
1868: I
ekként
alapjá
a Pp.
korábl
ilyen
állott
teljes
bott a
I. 280

A
uralm
Pp. 4
Pdt.

merül
tékes
II. 1
Ellen

alapi
ségssz
hatal
az ál
kessé
sub.

s ki
a be
aláv
5329

F

vetés csak akkor érvényes, ha az illetékességet belföldi bíróságra ruházza, az 1914: XLII. t.-c.-ben becikkelyezett jogsegélyegyezmény első cikk 5. pontja szerint az osztrák tőzsdebírósnak való alávetést nem zárja ki. (P. II. 5198/1915. Pdt. I. 318.)

Az illetékességi alávetés terhe átszáll az alávető örököseire. (Soproni tszék Pf. 627/1916. Pdt. III. 31.)

I. A Pp. 45. §-a szerint külföldi bíróság illetékessége ki nem köthető. — II. Az illetékesség kérdésének elbírálásánál a Pp. életbelépése után indított perekben a Pp. szabályait és nem a Pp. életbelépésével a Ppé. 3. §-a szerint hatályát veszített 1868: LIV. t.-c. vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni és ekként az illetékességi kikötés érvényességét is a Pp. 45. §-a alapján kell elbírálni, azzal a korlátozással, hogy amennyiben a Pp. életbelépése előtt kiállított okirat bizonyító erejéhez a korábbi törvények kevesebb alakszerűséget kívántak meg, az ilyen okirat a Ppé. 67. §-a értelmében a kiállítása idején fennállott jog szerinti bizonyító erejét akkor is megtartja, ha az a teljes bizonyító erejű magánokiratra nézve a Pp.-ben megszabott alakszerűségeknek nem is felel meg. (Kolozsvári tábla P. I. 2808/1916. Pdt. II. 440.)

A Pp. életbelépte után indított perben, a korábbi törvény uralma alatt történt illetékességi alávetés kötelező erejét is a Pp. 45. §-a 2. bek. szabályozza. (1919. jan. 17. P. IV. 4816. Pdt. V. 58.)

Az a megállapodás, hogy a szerződéses viszonyból felmerülhető per eseteiben a budapesti IV. ker. járásbíróság illetékes, a törvényi illetékesség igénybevételét ki nem zárja. (P. II. 142/1920. Pdt. VI. 37.) Ugyanígy: 4997/1917. (Pdt. V. 58.) Ellenkező, de helytelen: P. II. 5198/1917.

Egyedül a K. T. 43. §-a értelmében nyert meghatalmazás alapján a vételi ügylet folytatásával nem járó és abból szűkszerűen nem is következő olyan megállapodásra a meghatalmazott jogköre ki nem terjed, hogy megbízójának terhére az általánosan illetékes bíróságtól eltérő különleges bírói illetékességet kikössön. (Bpesti tábla 7. P. 4618/1921. Pdt. VI. 86. sub. I.)

A kereskedelmi ügyletekkel iparszerűleg nem foglalkozó s kizárólag katonai célokra vásárló kir. katonai kincstár által a bevásárlással megbízott katonatiszt jogköre az illetékességi alávetésre külön felhatalmazás nélkül, ki nem terjed. (P. II. 5329/1921. Pdt. VIII. 21.)

A Pp. 45. §-ában szabályozott illetékesség sohasem esik a kizárólagos illetékesség fogalma alá. Azon az alapon tehát, hogy más bíróság illetékessége kikötött, a pergátló kifogást elvető másodbírói ítélet ellen felülvizsgálatnak helye nincs. (P. IV. 3259/1921. Pdt. VI. 86. sub. IV. — Ugyanígy: P. II. 217. és 218/1919.)

I. A váltóperekben is a hatásköri és illetékességi kikötések a közvetlen jogviszonyban álló felek között érvényesek akkor is, ha azok nem magában a váltóokiratban, hanem külön és a hivatkozott törvényhelyek rendelkezéseinek megfelelően kiállított okiratban állapították meg. — II. Az adóslévélben foglalt hatásköri és illetékességi kikötés az okirat szerint a kölcsön biztosítására adott váltó alapján folyamatba tett meghagyásos eljárásra is kiterjed. (Bp. tszék 1926. jún. 8. Pf. 5357. Pdt. XII. 6.)

Meghatározott bíróság illetékességének kikötése esetében a Ppé. 62. §-a nem alkalmazható. (Pancsovai tszék 22. Pf. 568/1915. Pdt. I. 142.)

Ad 45. §. utolsó bek.: Részletügyletnek tekintendő az eladó részéről kereskedelmi ügyletnek képező oly ügylet, melyben az eladó az árut még a vételár lefizetése előtt átadja, a vevő pedig a vételár hátralékos részének előre meghatározott részletekbeni törlesztésére kötelezi magát. Nem tekintendő ellenben részletügyletnek az oly ügylet, amely az alperes részéről kereskedelmi ügyletnek tekintendő. (A budapesti közp. kir. járás-bíróság 1915. febr. 6-án tartott teljes ülésén létrejött megállapodás. Pdt. I. 89. sub 11.)

Illetékesség viszonyosság alapján.

46. §. *Ha más államban magyar állampolgár ellen polgári pereket az előtt a bíróság előtt is meg lehet indítani, amely e törvény szerint ezekben a perekben vagy egyáltalában nem vagy nem ugyanígy volna illetékes, akkor annak az államnak polgárával szemben az e törvényben megállapított illetékességen kívül ezt az illetékességet is lehet alkalmazni.*

Jegyzet. V. ö. 414. §. 1. p.; vasúti áru- és személyfuvarozásra nézve 1928: III. és IV. t.-c. 42. cikk.; a választott bírósági ítélet érvénytelenítése iránti perre nézve: 784. §.

Több egyenlően illetékes bíróság.

47. §. Több egyenlően illetékes bíróság közül a felperes szabadon választhat.

Hely fogalma az illetékesség szempontjából.

48. §. Hely alatt az illetékesség szempontjából a községet kell érteni.

Ha a község területe több járásbíróság között van felosztva, hely alatt az illető járásbíróság területét kell érteni. Ha pedig az illetékességet ezen az alapon nem lehet megállapítani, a felperes a község területén levő járásbíróságok közül szabadon választhat.

Az illetékesség megalapításának időpontja.

49. §. A bíróság illetékességét, amennyiben a törvény másként nem rendelkezik, a keresetlevél beadásának időpontja szerint kell megítélni.

Amikor a vevő a KT. 348. §-a alapján a vételár visszatérítése és ennél kisebb összegű kártérítés iránt keresetet indít, a könyvkivonati illetékesség, amely az egész keresetre nézve megáll, a Pp. 49. §-a értelmében nem szűnik meg azáltal, hogy alperes a vételárat a kereset beadása után visszafizeti és felperes ennek következtében a keresetet a kárvételésre leszállítja. (Bpesti tábla 6. P. 4771/1918. Pdt. V. 62. sub I.)

Az illetékességnek, hiányának és a megalapítására előadott tényállítások valóságának vizsgálata.

50. §. A bíróság illetékességét hivatalból veszi figyelembe.

Ha az alperes a bíróság előtt jelen van vagy ha már perbebocsátkozott, a bíróság illetékességének hiányát csak ott veszi hivatalból figyelembe, ahol a törvény kizárólagos illetékességet állapít meg.

Amennyiben a törvény eltérően nem rendelkezik, a

biróság az illetékességnek vagy az illetékesség hiányának megalapítására előadott tényállítások valóságát — ha azok a köztudomással vagy a bíróság hivatalos tudomásával nem ellenkeznek, — csak az ellenfél tagadása esetén vizsgálja.

Mi. A Pp. álláspontja az illetékesség kérdésében a következő:

1. A kizárólagos illetékességet, amelyet a törvény köztekinetekből szabályoz és amelytől a felek el nem térhetnek, a bíróság az eljárás egész folyamában hivatalból veszi figyelembe. E szabály alól a javaslat két kivételt állapít meg: a) az 540. §. szerint a bíróság a felülvizsgálati eljárásban a kizárólagos illetékesség hiányát sem veszi többé hivatalból figyelembe; b) a 677. §. szerint házassági perekben már a fellebbezési bíróság az illetékesség hiányát csak a 640. és 641. §§. esetében veszi hivatalból figyelembe.

2. Azokban az esetekben, amelyekben a törvény az illetékességet nem kizárólagosan állapítja meg, amelyekben tehát a törvény az illetékességre kevesebb súlyt helyez és a feleknek is megengedi, hogy az illetékességtől eltérjenek, a Pp. szerint annak a hiányát a bíróság csak annyiban vizsgálja hivatalból, amennyiben az az alperes jogos érdekében szükséges; ez a szükségesség pedig fennforog: a) az idézés kibocsátása alkalmával, mivel az alperest nem lehet annak kitenni, hogy őt a felperes nem illetékes bíróság elé idéztesse és így e bíróság előtti megjelenésre kényszerítse, b) akkor, ha az alperes az illetéktesen bíróság elé idéztetvén, a perfelvételi tárgyaláson nem jelenik meg, mert ebben az esetben ő — bízva a törvénynek abban a védelmében, amelyet az neki az illetékesség szabályozásával nyújt — nem szenvedhet hátrányt amiatt, hogy meg nem jelenik. Ha azonban az alperes a bíróság előtt jelen van, akkor már nincs szükség erre a védelemre, mert minden nehézség nélkül megteheti az illetékesség elleni kifogását. (V. ö. Te. 11. §.)

A §. utolsó bekezdésének indokai ugyanazok, mint a hatáskörre vonatkozó 10. §. második bekezdésében foglalt hasonló szabálynak indokai.

Jegyzet. A kizárólagos illetékesség esetei a 19. §. jegyzetében vannak felsorolva. — *Az illetékesség hivatalból vizsgálata* a keresetlevél elintézésekor: 129., 140., 141. §§., az alperes elmaradása esetében a perfelvételi tárgyaláson 443. §. 1., 2. p.;

a per
§. ut
eset
sos el
a bér
házass
677. §
iránti
ban: 7
747.,
§.; ki
540. §
A
bírósa
31., 3
A
ok ve
(Győr
A
tében
a ker
sége
sem a
Pdt.
A
kessé
rends
VI. 2
A
sőbb
kéts
illet
nítu

a perfelvételi tárgyaláson és az eljárás bármely szakában: 180. §. utolsó bekezdés; a fellebbezési eljárásban 499. §.; perújítás esetében: 571. §.; bányautygyekben: 587. §.; a fizetési meghagyásos eljárásban: 591. §.; a váltó meghagyásos eljárásban: 608. §.; a bérleti viszony megszüntetésére irányuló eljárásban: 623. §.; házassági ügyekben: 652. §.; a fellebbezési bíróság részéről: 677. §. 4. bek.; felülv.: 681. §.; a törvényesség megtámadása iránti perben: 696. §.; a kiskorúsági, gondnoksági stb. eljárásban: 707., 717., 720., 729., 731. §§.; a holtánnyilvánító eljárásban: 747., 748. §§.; az okirat megsemmisítése iránti eljárásban: 750. §.; *kivételek*: 50. §. 2., 3. bek., 499. §. 1. bek., 522. §. 1. bek., 540. §., 677. §§. 4. bek., 681. §. 1. bek.

A tényállítások valóságát (3. bek.) hivatalból vizsgálja a bíróság, ahol az illetékesség okiratra van alapítva, pl. a 29., 31., 32., 45. §. esetében, a felülv. eljárásra nézve l. 540. §.

A keresetlevél elintézésékor csak oly különös illetékességi ok vehető figyelembe, amely a keresetlevélben elő van adva. (Győri tábla P. II. 445/1915. Pdt. I. 151.)

Az egy és ugyanazon alapon támasztott követelés tekintetében az illetékesség kérdése szét nem választható, hanem ha a kereseti követelés nagyobb részére nézve a bíróság illetékessége meg nem állapítható, a kereseti követelés kisebb részére sem állapítható meg a bíróság illetékessége. (P. IV. 6479/1916. Pdt. III. 132.)

Az ügyletből származó perre nézve irányadó különös illetékességi szabályoknak az ügyletbe belépő jogutóddal szemben is rendszerint érvényesülniök kell. (1920. nov. 2. P. IV. 2340. Pdt. VI. 28. sub. II.)

A bíróság kijelölése hatásköri vagy illetékességi összeütközés esetében.

51. §. Az eljáró bíróságot a legközelebbi közös felsőbíróság jelöli ki:

1. ha több bíróság területi határaitra való tekintettel kétséges, hogy közülök melyik van hivatva eljárni;

2. ha ugyanaz az ügy jogerősen különböző bíróságok illetékességéhez vagy hatáskörébe tartozónak van nyilvánítva;

3. ha több bíróság, amelyek közül az egyiknek ille-

tékesnek kell lennie, jogerősen illetéktelennek van nyilvánítva, vagy ha ugyanilyen összeütközés merül fel több bíróság között a hatáskör tekintetében;

4. ha több bíróság előtt ugyanazon tárgyú kereset van indítva s a megelőzés alapján nem lehet eldönteni, hogy melyik per függősége akadályozza meg a többiek folytatását.

Az eljáró bíróságot a legközelebbi nem akadályozott felsőbbbíróság jelöli ki akkor is, ha az egyébként illetékes bíróság a bírói hatalom gyakorlatában tényleg akadályozva van.

Nemleges hatásköri összeütközés még nem forog fenn, ha az egyik bíróság hatáskörének hiányát csak ennek az elnöke mondotta ki, jöllehet az ügyet a tanácsnak kellett volna elintéznie. (Bpesti tábla 4. P. 6623/1927. Pdt. IV. 166.)

Ha az ügyben az 1894: XVI. t.-c. 7. §-ának első négy bekezdése értelmében az ott felsorolt illetékességi okok valamelyike alapján van az eljárásra illetékes hagyatéki bíróság, s két vagy több azonos hatáskörű hagyatéki bíróság között, amelyek egyikének az eljárásra illetékesnek kell lennie, csupán az illetékesség megalapítására alkalmas tények vitásak, úgy az eljárásra illetékes bíróság kijelölése nem az igazságügyminiszternek, mint közigazgatási hatóságnak, hanem a Pp. 51. §-ában említett legközelebbi közös felsőbbbíróságnak, vagyis a rendes bíróságnak a hatáskörébe tartozik. (1925. április 20. Hb. 12. sz.)

A H. községben elhalt F. J. hagyatéki ügyében az örökösödési eljárást úgy a veszprémi, mint a budapesti központi kir. járásbíróság megindította és minthogy mindkét bíróság a maga illetékességét állapította meg, a veszprémi kir. járásbíróság hivatalból tett előterjesztést az eljáró bíróság kijelölése iránt. Ebben az esetben az 1894: XVI. t.-c. 128. §-ának utolsó bekezdése, a Pp. 9. §-a és a Pp. 51. §-a értelmében a Kúria mint a legközelebbi közös felsőbbbírósága elé tartozik az illetékes bíróság kijelölése. Az örökösödési eljárás két testvére van halván meg, utána törvény alapján egyenlő arányban azt hivatva öröklésre, ezek az örökösök pedig beadványukban azt kérték, hogy megállapodásuknak megfelelően az örökösödési eljárást a bpesti közp. kir. bíróság folytassa le. Minthogy pedig az örökösök felváltva Budapesten és H. községben lakott, és

az 18
az ös
ben ..
a fele
eljárá
tettel
illeték
P
összet
az ill

A

5
megir
szolg
nem
Kurid

ságán
(Pk. I

H
séget
lakásr
alapít
bírókú

A
perben
ennek
van h

A
mond
való

a ház
azonb
élést
felek
Kúria
folyta
3469/

az 1894. XVI. t.-c. 7. §-ának utolsóelőtti bekezdése értelmében az összes érdekelték között... létrejött megállapodás esetében... e járásbíróóságok közül az egyébként illetékes bíróság a felek megállapodásában kijelölt másik bíróságnak köteles az eljárást átengedni, az összes érdekelték megállapodására tekintettel a budapesti közp. kir. járásbíróóságot kellett az eljárásra illetékes bíróságnak kijelölni. (Pk. I. 7033/1926. Pdt. XII. 11.)

Perenkívüli örökösödési eljárásban felmerült illetékességi összeütközés folytán a legközelebbi közös felsőbíróóság jelöli ki az illetékes bíróságot. (Pk. VII. 986/1916. Pdt. II. 519.)

A bíróság kijelölése az illetékességet megalapító körülmények hiánya esetében.

52. §. *Ha a per e törvény hatályosságának területén megindítható, a bíróság illetékességének megalapítására szolgáló ténykörülmények azonban hiányoznak, vagy ki nem nyomozhatók, az ügyben illetékes bíróságot a kir. Kuria jelöli ki.*

A Pp. 52. §-a esetében azt, hogy a per e törvény hatályosságának területén megindítható, a kérvényben igazolni kell. (Pk. II. 6923/1915. Pdt. II. 467.)

Ha a házasság megkötése után az életközösséget meg sem kezdték és így velük szemben utolsó közös lakásról szó sem lehet, a Pp. 639. §-ának az illetékességet megalapító körülményei tehát hiányoznak: a Pp. 52. §-a alapján bíróküldésnek van helye. (Pk. III. 410/1917. Pdt. III. 159.)

A végleges nőtartásdíj felemelése iránti kereset a bontóperben eljáró bíróság kizárólagos illetékességéhez tartozik. Ha ennek székhelye idegen államhoz csatoltatott, bíróküldésnek van helye. (1922. nov. 14. P. III. 1990. Pdt. 33.)

A Pp. 639. §-a értelmében a házasság semmisségének kimondását, megtámadását, felbontását és az ágytól és asztaltól való elválást tárgyzó perekben a kizárólagos illetékességet a házasság utolsó közös lakhelye állapítja meg. Minthogy azonban a házasság megkötése után az együttélést meg sem kezdték és azóta is különváltak élnék: a házasság utolsó közös lakhelye meg nem állapítható, miért is a kir. Kuria a Pp. 52. §-a alapján a folyamatba tett pernek továbbfolytatására a budapesti kir. törvényszéket jelölte ki. (Pksz. 3469/1924. Pdt. IX. 128.)

Az a körülmény, hogy a szolgáltatás jogerős ítélettel megállapított mennyiségének megváltoztatására irányuló keresetet a Pp. 413. §-ának 1. bekezdése értelmében oly per bíróságánál kellene megindítani, amely ma már a magyar bírósági szervezet-hez nem tartozik, nem akadályozza annak, hogy a per a magyar királyi bíróság előtt megindíttassék; a Pp. 52. §-a szerinti bíróküldésnek azonban nincs helye, ha az alperesnek Magyarországon rendes lakhelye van, a per tehát ennek a bíróságánál megindítható. (Pk. VI. 4337/1927. Pdt. XIII. 12.)

Az a nő, aki magyar állami alkalmazotti, illetve nyugdíjasi minősége, a trianoni békeszerződés életbeléptetése előtt Magyarország területére visszatérése, itt letelepedése s folyton ittlakása következtében a 6500/1921. M. E. sz. rendelet 21. §-a értelmében magyar állampolgárnak tekintendő, az elszakadt területen maradt és külföldi honossá lett férj ellen a Pp. 413. §-a alapján az ideiglenes nőtartás felemelése iránt a Pp. 52. §-a értelmében kijelölt bíróságnál keresetet indíthat. A pernek a magyar bíróságnál történt megindítása a bíróság kijelölése iránti kérelemnek tekinthető. (P. III. 2013/1927. Pdt. XIV. 19.)

A bíróság kijelölése iránti eljárás.

53. §. *Az illetékes bíróság kijelölése a felek bármelyikének kérelmére, vagy a bíróság hivatalból tett előterjesztésére történik. A fél a kérelmet a felsőbíróságnál is benyújthatja.*

A bíróság a kijelölés tárgyában szóbeli tárgyalás nélkül is határozhat. (254. §.)

A határozat, amellyel az illetékes bíróságot kijelölték, fellebbezettel meg nem támadható.

A felsőbíróság a kijelölés előtt a halaszthatatlan intézkedéseket közvetlenül elrendelheti.

Negyedik fejezet.

A bíróságok belső szervezete.

Egyesbíráskodás az első fokban.

54. §. *helyett: Ppn. 1. §. A kir. járásbíróság valamilyen elsőfokban a kir. törvényszék polgári peres és nem peres ügyekben mint egyes bíróság jár el.*

A Pp. 54. §-a szerint a járásbíróság egyesbíróság volt, ellenben a kir. törvényszék háromtagú tanácsban határozott. Takarékosági szempontból 1920-tól kezdve rendeletileg kimondatott, hogy a kir. törvényszék is mint egyesbíróság jár el *elsőfokon* polgári peres és nem peres ügyekben. Ezt törvényerőre emelte a Ppn. 1. §-a, melynek hatálya azonban a Ppn. 60. §-a szerint maximálisan (1925. június 1-től számított) 3 évre szólt, de ezt az 1928: XXII. t.-c. 1. §-a, majd a Te. 140. §-a — és pedig utóbbi a törvényhozás további rendelkezéséig — meghosszabbította, de az igazságügyminiszter a Ppn. 2. §-ában *kapott felhatalmazás alapján 1931. január 1. napjával visszaállította a törvényszéki társasbíráskodást a 46.000/1930. I. M. sz. rendelet 1. §-ában felsorolt ügyekben.*

Társasbíróságok tanácsai.

55. §. helyett: Ppn. 2. §. *A kir. törvényszék mint fellebbezési bíróság, a kir. ítélőtábla és a kir. Kuria tanácsban határoznak. A kir. törvényszéknek, mint fellebbezési bíróságnak és a kir. ítélőtáblának tanácsa az elnökön kívül két bíróból, a kir. Kuriának tanácsa pedig az elnökön kívül négy bíróból alakul.*

56. §. *A tanácsok csak a törvényes számú tagokkal határozhatnak. Hosszas tárgyalásokhoz azonban póttagok is alkalmazhatók, akik közül a tanács magát valamelyik tagjának akadályoztatása esetében kiegészíti.*

Elnök, bíró, önálló működési körrel felruházott jegyző.

57. §. *Az ebben a törvényben az elnökhöz utasított teendőket az illető tanács elnöke, járásbírósnál pedig az elnökhöz, a tanácshoz vagy a tanács tagjához utasított teendőket a bíró végzi. Ppn. 3. §. A kir. törvényszéknél az egyesbíró a törvényszéki eljárás szabályai szerint, vagy ha az ügyre külön eljárási szabályok vannak megállapítva, e szabályok szerint jár el és végzi mindazokat a tennivalókat, amelyeket a Pp. vagy az említett külön jog-*

szabály a tanácsnak, a tanács elnökének vagy tagjának hatáskörébe utal.

A bíróság elnökéhez utasított teendőket járásbírósnál a járásbírószék vezetője végzi.

Nem peres ügyben bírói határozatot hozhat, peres ügyben megkeresés vagy kiküldés alapján foganatosítandó bírói cselekményeket végezhet az igazságügyminiszter részéről önálló működési körrel felruházott jegyző is. A működési kört az igazságügyminiszter rendelettel állapítja meg. Ebben a működési körben a törvényben a bíróra megállapított eljárási szabályok a jegyzőre is alkalmazandók.

Kiküldött bíró.

58. §. Bírói cselekményeket kiküldött bíró (jegyző) csak a törvényben kijelölt esetekben végezhet.

Ötödik fejezet.

Bírószági személyek kizárása.

A törvény erejénél fogva kizáró okok.

59. §. A bíró már a törvénytől fogva nem járhat el olyan ügyben:

1. amelyben mint fél szerepel, vagy a féllel együtt jogositva vagy kötelezve van, avagy a per eredményétől függő megtérítéssel tartozik;

2. amennyiben felesége vagy volt felesége, jegyese, egyenes ágba rokona vagy sógora, oldalágban rokona unokatestvéréig bezárólag, feleségének a testvére vagy testvérének a házastársa van az 1. pont értelmében érdekelve;

3. amelyben oly személy van az 1. pont értelmében érdekelve, akivel örökbefogadó szülői vagy nevelő szülői illetőleg gyermeki, vagy gyámi vagy gondnoki viszonyban áll;

4. amelyben mint valamelyik félnek törvényes képviselője, meghatalmazottja vagy ügyvédje közreműködött, továbbá amelyben valamelyik félnek törvényes képviselőjével, meghatalmazottjával vagy ügyvédével a 2. vagy a 3. pontban meghatározott viszonyban áll;

5. amennyiben mint tanut vagy szakértőt kihallgatták;

6. amelyben, mint az alsóbíróságnak vagy választott bíróságnak a tagja, a megtámadott határozat hozatalában részt vett, vagy amelyben kiküldött vagy megkeresett bíróként járt el, amennyiben eljárásnak vagy határozatának előterjesztés következtében való felülvizsgálásáról van szó.

Az eljárás további folyamában nem vehet részt az a bíró, akire mint tanura hivatkoznak, ha a bíróság kihallgatását elrendeli.

1. p. Az, hogy a részvénytársaság vagyona vonatkozó perben oly bíró vett részt, aki e társaság tagja vagy részvényese, semmisségi eset. (Smsz. 74. dec. 29. 20.452. T. ül. megáll. Dt. r. f. XIII. 8.)

Az a körülmény, hogy az ítéldbíró vagy az ítéldbíróság egy tagja a város képviselőtestületének is tagja, csak akkor állapítja meg a város elleni perben az érdekeltséget, ha a bíró résztvett azokon a közgyűléseken, ahol a perben sérelmesnek állított képviselőtestületi határozat hozatott. (D. 96. ápr. 9. G. 30. II. 352.)

Az, hogy a peres ügy előadója házbirtokos azon városban, mely ellen a per folyik: nem érdekeltség. (C. 85. márc. 4. 6508/84. M. III. 64.)

4. p. Nem forog fenn a bíró érdekeltsége, ha nem a felet képviselő ügyvéddel, hanem annak helyettesével áll sógorsági viszonyban. (D. 900. márc. 8. G. 2. T. IV. 316.)

6. p. Aki a pert mint járásbíró több ízben tárgyalta, de ítéletet nem hozott, azt a törvény az ítélet elleni fellebbezés elbírálásából nem zárja ki. (Bpesti tábla P. IV. 3912/1915. Pdt. II. 36.)

Aki a végrendeletérvénytelenítési perben az elsőbírói ítélet hozatalánál résztvett, ugyanezen végrendelet érvénytelenítése iránt más alapon indított új per másodfokú elbírálásából nincs

a Pp. 59. §. 6. pontja által kizárva. (1927. dec. 5. P. I. 7338. Pdt. XIII. 19. sub I.)

Az alapperben eljáró bíró az újított perben való részvételéből nincs kizárva. (1927. okt. 14. P. V. 6065/1926. Pdt. XIII. 20. sub. I.)

60. §. A bíróság hivatalból ügyel arra, hogy az előbbi §. értelmében törvénynél fogva kizárt bíró az eljárásban részt ne vegyen. Az a bíró, akinek tudomása van arról, hogy ellene ily kizáró akadály van, azonnal köteles ezt a bíróság elnökének bejelenteni.

A törvénynél fogva kizárt bírót bármelyik fél az eljárás bármely szakában kifogásolhatja.

A fél kifogásán alapuló kizárás; aggályosság.

61. §. Bármelyik fél kifogására ki kell zárni azt a bírót is, aki az ügyben aggályos.

Aggályos a bíró, ha oly okok forognak fenn, amelyek az ügyre való tekintettel elfogulatlansága iránt alapos kétséget támasztanak.

A bíró ellen hivatali köteletségére vonatkozólag elkövetett becsületsértés vagy rágalmazás, vagy ellene a per megindítása után tett bűnvádi vagy fegyelmi feljelentés magában véve aggályosság okául nem szolgálhat.

A fél a bírót aggályosság okából többé nem kifogásolhatja, ha anélkül, hogy a már meglevő és előtte ismert aggályossági okot érvényesítette volna, a bíró előtt tárgyalásba bocsátkozott, vagy előtte kérelmet terjesztett elő.

A fél kifogására kizárt bíró részvétele miatt hivatalból feloldás: 504. §. 3. p.; 540., 543. §§.; e miatt perújítás: 563. §. 3. p.; 564. §.; kizárás a községi bíróságnál: 758. §. u. e. bek.; a választott bíróságnál: 774. §., 748. §. 3. p.; szakértő kizárása: 352., 353. §.

A Pp. 61. §-a értelmében nem a peres fél ügyvédje, hanem csak a peres fél maga élhet kizárási kérelemmel és csak ez bír felfolyamodási joggal az e tárgyban hozott végzés ellen; de a

fél oly aggályossági okot is felhozhat, mely az ő ügyvédje és a bíró közötti viszonyból származik. Az aggályosság kérdése minden ügyben külön és a kérdésben lévő ügyre való tekintettel bírálendő el. (Kolozsvári Tábla 1915. szept. 21. P. I. 2178. Pdt. I. 380.)

Abból, hogy a bíró az eldöntendő tény- vagy jogkérdésre nézve valamely korábbi perben már bizonyos irányú jogi álláspontot foglalt el, a bíró elfogultságára és a Pp. 61. §-a értelmében a kizárás alapjául szolgáló aggályosságára akkor sem lehet következtetést vonni, ha a bírónak a korábbi álláspont-hoz való ragaszkodása és az újabbi pernek hasonló irányú eldöntése valószínűnek is látszik; és a kizárásnak csak akkor van helye, ha oly adatok merülnek fel, amelyek a döntés teljes pártatlanságát veszélyeztetik. (Bpesti tábla 1916. nov. 27. P. IV. 7643. Pdt. III. 30.)

Olyan teljesen szubjektív feltevések, amelyekből a fél arra következtet, hogy a fia büntető ügyében eljáró bíróságok tagjai a fia ügyében fiával szemben ellenszenvvel viseltettek, s ez okból elfogultak voltak, hogy továbbá az összes ottani bíróságok összes tagjainak a fia elleni ellenszenvre és elfogultsága még vele szemben is fennáll, tárgyi adatok teljes hiányában nem szolgálhatnak okul arra, hogy a kizárási indítvánnyal megátadott bírói testület tagjainak elfogulatlansága iránt kétséget támasszanak. (Pk. V. 4537/1921. Pdt. VII. 123.)

Az ügyvédi megbízás folytán a megbízó nem jut az ügyvéddel szemben függési, illetve olyan érdekeltségi viszonyba, amelynél fogva a megbízó az ügyvédje által képviselt és az ügyvédhez egyébként is közel álló harmadik személyek ügyében elfogultnak volna tekintendő; a megbízó tehát az ugyanazon ügyvéd által képviselt harmadik személy ügyében választott bíróként eljárhat. (Pdt. IX. 182.)

Pp. 61. §. utolsó bek.: Ha a fél a felülvizsgálati tárgyaláson az ügy előadójának előterjesztése és az elnöknek ama felhívása után, hogy a felek a Pp. 532. §-a értelmében kérelmeiket szóval is indokolhatják, terjeszti elő kizárási kérelmét oly aggályossági okok alapján, amelyek már az előadó előterjesztése előtt fennforogtak és amelyekről a fél előzetesen is tudott, a kérelem, mint elkészt, visszautasítandó. (1917. márc. 20. P. 7021. Pdt. III. 215.)

Az a panasz, hogy a perújítást ugyanaz a tanács intézte el, amely az alapperbeli ítéletet hozta, nem vehető figyelembe, ha a felülvizsgálattal élő fél ezt a kifogását a fellebbezési bí-

róságnál nem érvényesítette és ha a perújítási ügyben olyan bíró is a tanács tagja volt, aki az alapperbeli ítélet hozatalában nem vett részt. (P. V. 4548/1921. Pdt. VII. 53. sub IV.)

62. §. Az a bíró, ki aggályosság miatt kifogásolható, jogosítva van az aggályosság okának bejelentése mellett kívánni, hogy az eljárásban való részvételtől felmentsék.

A kizárási eljárás.

63. §. A kizárási kérelmet annál a bíróságnál kell előadni, amelyhez a kifogásolt bíró tartozik.

A fél a kérelmet, ha szóbeli tárgyaláson kívül adja elő, írásban nyújthatja be, vagy jegyzőkönyvbe mondhatja.

A kifogásoló félnek nyomban valószínűvé kell tenni a kérelem okát, ideértve azt a körülményt is, hogy az aggályossági ok akkor, amikor a bíró előtt tárgyalásba bocsátkozott, vagy előtte kérelmet terjesztett elő, még nem állott fenn, vagy előtte ismeretlen volt. (61. §.) A valószínűsítés végett a kifogásolt bíró nyilatkozatára is lehet hivatkozni.

A kifogásolt bíró a kifogás felől nyilatkozni köteles

Te. 6. §. A Pp. 63. §-ának 3. bekezdését a következő rendelkezés egészíti ki:

A kizárási kérelemhez a fél köteles hiteles másolatban csatolni a per folytatásához szükséges azokat az iratokat, amelyekre hivatkozik. Ha ezt nem teszi, a bíróság a kizárási kérelmet visszautasítja.

64. §. A járásbíróság bírójának kizárása felől a törvényszék, más bírónak kizárása felől pedig rendszerint az a bíróság határoz, amelyhez a kifogásolt bíró tartozik.

A törvényszék elnökének, tagjai többségének, vagy egész tanácsának kizárása felől a kir. ítélőtábla, a kir. ítélőtábla elnökének, tagjai többségének, vagy egész ta-

nács
elnö
záró
bírói

vehe

az ü
tal n

kizár
folya
adni.
a kir
kezet
(Pk.

bezés
kérel
zés e
hozot
helye

sében

fél m

lemn
gadó

tárgy
555. §

delke

nácsának kizárása felől a kir. Kúria határoz. A kir. Kúria elnökének, tagjai többségének, vagy egész tanácsának kizárása felől a kir. Kúria polgári és büntető osztályának bírói tagjaiból alakított teljes ülésben határoz.

A kifogásolt bíró a határozathozatalban részt nem vehet.

A kizárási kérelem a kifogásolt bíró beleegyezésével az ügyvezetés körében, helyettesítés útján, határozathozatal nélkül is elintézhető.

A kir. ítélőtábla által a Pp. 64. §-a szerint valamely bíró kizárása kérdésében első folyamodásban hozott végzés elleni felfolyamodást a Pp. 553. §-a szerint a kir. ítélőtáblánál kell beadni. Az ennek ellenére a kir. törvényszéknél beadott és onnan a kir. ítélőtáblához a felfolyamodási határidőt lejártá után érkezett felfolyamodást a kir. Kúria hivatalból visszautasítja. (Pk. VI. 9497/1915. Pdt. II. 377.)

Járásbírósnál indított perben a törvényszék, mint fellebbezési bíróság elnökének és bíráj többségének kizárása iránti kérelmet a Pp. 64. §-a értelmében elutasító kir. ítélőtáblai végzés ellen — valamint a kir. ítélőtáblának ebben az eljárásban hozott felfüggesztő végzése ellen is — felfolyamodásnak van helye. (1916. nov. 16. Pk. II. 5934. Pdt. III. 40. sub II.)

Törvényszéki egyes bíró nem dönthet a bírókizárás kérdésében. (Bpesti Tábla 1927. febr. 5. P. VII. 301. Pdt. XII. 78.)

65. §. *A bíróság a kizárási kérelem felett az ellenfél meghallgatása nélkül határozhat.*

Az ellen a határozat ellen, amely a kizárási kérelemnek helyt ad, nincsen fellebbezettel helye. A megtagadó határozat ellen felfolyamodásnak van helye.

A bíróság szükség esetében meghallgatja az ellenfelet és tárgyalást is tarthat: 254. §. — Felfolyamodás: 550., 551., 555. §§.

A kifogásolt bíró cselekményei.

Te. 7. §. A Pp. 66. §-ának helyébe a következő rendelkezések lépnek:

A kifogásolt bíró a kizárási kérelem elintézéséig az

eljárást folytathatja, a per érdemében azonban ítéletet nem hozhat.

Ha valamelyik fél kizárási kérelme alapján a bíróság bár nem jogerős határozattal, a kizárást megtagadta és a fél ugyanabban a perben ismételtén terjeszt elő kizárási kérelmet, ez nem akadályozza, hogy a kifogásolt bíró az ügy érdemében is ítéletet hozzon.

A bíróság azt a felet, aki nyilvánvalóan alaptalan kizárási kérelmet terjeszt elő, a Pp. 544. §-ának megfelelő alkalmazásával pénzbírságban marasztalja.

A bíró kizárási vagy aggályossági bejelentése.

67. §. A 64. és a 66. §. megfelelően alkalmazandó kizárási kérelem esetén kívül is, midőn a bíró bejelenti, hogy törvénynél fogva ki van zárva, vagy erre nézve egyéb-ként kétség merül fel, valamint ha a bíró aggályosság alapján felmentését kívánja.

A határozatot ezekben az esetekben a felek meghallgatása nélkül kell meghozni.

Az eljáró bíróság kijelölése kizártság okából (bíróküldés).

68. §. Ha a bíróság tagjainak kizárása vagy felmentése (62. §.) következtében meg nem alakulhat, valamint abban az esetben, ha a járásbírósnak a vezetője, a törvényszéknek vagy a kir. ítélőtáblának az elnöke van az 59. §. 1—4. pontjai értelmében kizárva, akkor az a felső bíróság, amely a 64. §. értelmében a kizárás felől határoz, a területén levő hasonló hatáskörű bíróságok közül az eljáró bíróságot kijelöli.

A felek meghallgatására és a kijelölő határozat megtámadhatatlanságára, valamint a halaszthatatlan intézkedések elrendelésére az 53. §. alkalmazandó.

Ügyvédi kamarai választmány fegyelmi bírósága helyett más kamarai választmány fegyelmi bíróságának kiküldése a Pp. életbelépése óta már nem az igazságügyminiszternek, hanem — tekintettel a Pp. 68. §-ából és a Bp. 29. §-ából levonható analógiára, valamint tekintettel az 1907: XXIV. t.-c. 3. §-ára — a Kúria ügyvédi tanácsának hatáskörébe tartozik. (Az igazságügyminiszter 8213/1915. IV. sz. leírata. Pdt. I. 305.)

Ha a törvényszéki elnöknek egyenes ágba rokona a felfolyamodás alatt álló hagyatéki ügyben mint örökös vagy hagyományos érdekelve van, a kir. táblának más törvényszéket kell mint felfolyamodási bíróságot kijelölnie. (Bpesti Tábla P. IV. 15. 110/1915. Pdt. II. 518.)

Egymagában az a körülmény, hogy a járásbíróság vezetője a Pp. 61. §-a alá eső aggályosság miatt az ügyből ki van zárva, a Pp. 68. §-a értelmében más bíróság kijelölésére alapul nem szolgálhat. (Bpesti Tábla 1916. jún. 15. P. IV. 4215. Pdt. III. 39.)

A jegyzőkönyvvezető kizárása.

69. §. *Ez a fejezet a jegyzőkönyvvezetőre is megfelelően alkalmazandó.*

A kizárás felől az a bíróság határoz, amelynél a jegyzőkönyvvezető alkalmazva van.

MÁSODIK CIM.

Felek.

I. A felek és a perképesség fogalmának helyes megértése céljából élesen meg kell különböztetni egymástól a következő kérdéseket és pedig azt, hogy: 1. ki szerepel peresfél (felperes illetve alperes) gyanánt egy konkrét polgári perben; 2. kinek van meg a *perbeli jogképessége*, vagyis az a képessége, hogy a közjogi perviszonyban mint jogosított vagy kötelezett peres fél állhat; 3. hogy megvan-e a peresfelek gyanánt fellépő személyeknek a *kereshetőségi joguk (ügylegitimációjuk)* vagyis, hogy a konkrét perben éppen az illető felperest és éppen az illető alperes ellen illeti-e meg a jog; 4. megvan-e a peresfelek gyanánt fellépő személyeknek a *perbeli cselekvőképességük*, vagyis az a minőségük, hogy maguk végezhetnek érvényes perbeli cselekményeket, avagy helyettük és nevükben törvényes képviselő

jüknek kell-e a percselekményeket végeznie és 5. vajjon a fél vagy törvényes képviselője a pert személyesen viheti-e, avagy köteles-e meghatalmazott (különösen ügyvéd) által cselekedni.

A 2—4. alattiaknak párdarabjai a magánjogban a jogképesség, a rendelkezési jog és a cselekvőképesség. Vegyük sorra ezt az öt kérdést egyenként.

II. A polgári per fogalmi elemei a felek (felperes és alperes) és a bíróság. *Felperes* az, aki a maga nevére (javára) szóló ítélet formájában nyújtandó jogvédelmet kér; *alperes* az, aki ellen a jogvédelmet, az ítélet meghozatalát kérik; a *bíróság* pedig az államnak az a szerve, amely a jogvédelmet nyújtja. Miután egymás ellen kérnek jogvédelmet, fogalmi képtelenség, hogy ugyanaz a fél egy személyben egyazon perben felperes és alperes is lehessen (4251/1914. Pdt. II. 43.) Arra nézve, hogy ki a peresfél, irányadó az, hogy ki van peresfélként a keresetlevélben megnevezve és hogy kinek szól és kinek kézbesítendő az idézés Annak, hogy valaki peres fél, az a perjogi jelentősége, hogy a pernek mint közjogi viszonynak a hatása (perfüggőseég) és az ítélet hatása is közvetlenül a peresfeleket érinti. Ha kiderül, hogy nem létezik az, aki felperesként fellépett, illetve alperesként perbevonatott, úgy peresfél hiányában az eljárás megszüntetendő.

III. A *perbeli jogképesség* abban áll, hogy az, akinek jogképessége van, a perben félként szerepelhet. Ez a perbeli jogképesség, amelyet a Pp. 70. §-a szabályoz, a gyakorlatban rendszerint összeesik a magánjog szerinti jogképességgel. „Ügyfél a perben rendszerint az lehet, aki az anyagi magánjog szerinti jogképes, tehát természetes vagy jogi személy. Kivételesen perben állhat olyan közös elnevezésű személyösszesség is, mely jogi személyiséggel felruházva nincs (közkereseti, betéti társaság, közös legelők társtulajdonosai), ha neki valamely külön jogszabály (K. T. 63. §. 1913: X. t.-c. 1—3. §.) az ügyfélképességet kifejezetten megadja. Mindazonáltal olyan személyek, akiknek magánjogi jogképessége nem teljes, pl. egyházak, szerzetesek stb., mégis teljes perbeli jogképességgel bírnak.” (Kovács: Kommentár II. kiadás 247. l.)

Ha valamelyik félnek perbeli jogképessége nincs, a per létre nem jöhet. Az ilyen fél javára vagy ellen hozott ítélet végre sem volna hajtható, mert akinek a magánjog szerint nem lehetnek jogai és kötelezettségei, azt az ítélet sem ruházhatja fel azokkal. A *perbeli jogképesség hiánya* esetében tulajdonképpen nincs peresfél, ennél fogva a Pp. (75., 180., 465., 466.,

505.,
vetke-
nya-
pótol-
§. 6.
a Pp

illetv
tők,
csele-
lőre.
által-
pessé-
nem
és h
perbe-
sorol-
azza
eljár-
tárid-
vágó

jelen-
(Pos-
vise-
pl. a
csele

pess
ker-
tező
ker-
és
per-
mén
ille-
seti
igy-
het
elut-
kiv-
és

505., 540—543. és 563. §-aiban) a perképesség hiányainak következményeit olyképp szabályozza, hogy ezen perelőfeltétellel hiánya a per bármely szakában hivatalból veendő figyelembe, nem pótolható és miatta az eljárás megszüntetendő (Pp. 75. és 180. §. 6.) A további részleteket és az idevonatkozó joggyakorlatot a Pp. 70. §-a kapcsán közöljük.

IV. *Perbeli cselekvőképessége* annak van, akinek részéről, illetve aki ellen perbeli cselekmények joghatályosan végezhetők, vagy aki erre a célra meghatalmazottat állíthat és a per-cselekmények végzése céljából nem szorul törvényes képviselőre. Kiterjed minden perbeli cselekményre és folyománya az általános szerződő képességnek (Pp. 71. §.). A perbeli jogképesség mindíg előfeltétele a perbeli cselekvőképességnek, de nem viszont. A perbeli cselekvőképesség szintén perelőfeltétel és hiányának következményei ugyanazok, mint amelyeket a perbeli jogképesség hiánya tekintetében fentebb III. alatt felsoroltunk (Pp. 75., 180., 465., 466., 505., 540—543. és 563. §§.), azzal a zeltéréssel, hogy ez a hiány rendszerint pótolható és az eljárás csak akkor szüntetendő meg, ha a pótlásra kitűzött határidő eredménytelenül telt el. 9 további részleteket s az idevágó bírói határozatokat l. a Pp. 71. és 72. §-ánál.

V. A perbeli jog- és cselekvőképesség fennforgása még nem jelenti azt, hogy a félnek megvan az ú. n. *előadási képessége* (*Postulationsfähigkeit*), vagyis az a joga is, hogy ügyvédi képviselőt nélkül személyesen eljárhasson, hanem előfordul, hogy pl. a törvényszéki eljárásban a félnek — noha perbeli jog- és cselekvőképessége megvan — ügyvédet kell vallania.

VI. Bíróságaink gyakran összetévesztik a perbeli jogképességgel az ettől lényegesen különböző *ügyletlegitimációt* vagy *kereshetőségi jogot*. Ez az utóbbi nem a közjogi perviszony létezésének, hanem érdemi megnyerhetésének az előfeltétele. „A kereseti tényalapnak egy különös része és tulajdonképen a fél és a pertárgy közti anyagi jogi kapcsolatból áll, tehát nem a per létrejöttének előfeltétele és hiánya nem pergátló körülmény. Abban áll, hogy éppen felperest és éppen alperes ellen illeti meg a jós. Hatására nézve miben sem különbözik a kereseti alapnak más részétől; de sokszor mégis különválasztható, így pl. amidőn felperesként az engedményes lép fel. A *kereshetőség hiánya nem a per megszüntetését, hanem az érdemi elutasítást eredményezi*. Hivatalból rendszerint nem vizsgálják, kivéve házassági és törvénytelen ségi perekben (652. §. 2. bek. és 696. §.), — felperesi részről telekkönyvi perekben, — al-

peresi részről örökösök elleni perekben, — mert itt a per által harmadik személyek jogai is sérelmet szenvedhetnek. *Aktiv értelemben* vett keresetösségi jog (*felperesség*) az, amelynél fogva valaki a peres igényt a konkrét esetben felperesként érvényesítheti. *Keresetösségi jog passzív értelemben (alperesség)* az, amelynél fogva az alperes a konkrét esetben a per tárgyához való viszonyánál fogva helyesen idéztetett perbe. A kifogás különböző okokból történhetik. Pl. mert alperes a felperessel nincs jogviszonyban, — mert a kereseti igény nem, vagy már nem a felperest illeti meg, hanem harmadik személyt, — mert az nem az alperes ellen, hanem más személy ellen érvényesítendő." (Kovács: Kommentár II. kiadás 246. l.)

Rendkívüli figyelemre méltó jelenség, hogy a mai jog a keresetösségi jogot nemcsak azoknak adja meg *a) akik a peres magánjognak alanyai*, hanem — mint erre Kovács Marcel is (Kommentár II. kiadás 243. l.) Gaupp-Stein (137—138. l.) nyomán helyesen rámutat, azoknak is, *b) akik a peres jogviszonynak nem alanyai, de ennek védelmét mégis valamely azal kapcsolatos joguk vagy érdekük alapján igényelhetik*, mint pl. a végr. tv. 124. és 132. §§. szerint a lefoglalt követelés behajtására feljogosított végrehajtó vagy ügygondnok, valamint az, aki a végrehajtást szenvedőnek valamely ingatlanvagyonra vonatkozó élők közti jogügylet által szerzett jogát foglalta le és ezt a jogot a végrehajtást szenvedő javára, de saját felperessége alatt érvényesíti, — a követelésre hasznélvezeti joggal bíró és ez alapon behajtásra jogosult személy, — a H. T. 47. §. *a), b), c)* pontjai alapján a házassági semmisségi per indítására a házasságleleken kívül jogosult harmadik személyek; továbbá *c) akik a pert saját nevükben, de másnak számlájára indítják*, pl. a v. t. 15. §. (új terv. 17. §.) értelmében az, akire a váltót „behajtás végett” „meghatalmazásul” forgatták, — aki formailag mint engedményes lép fel, de a hitelezővel történt megállapodás szerint csak behajtásra van jogosítva és elszámolni köteles, — a bizományos, aki a követelést a ker. t. 374. §. szerint a megbízónak át nem engedi és saját nevében érvényesíti vagy akit a hitelező a követelésnek saját nevében való perlésére feljogosított (43. sz. polg. jogegységi döntvény) és végül *d) akik hatóságtól nyert megbízásból vagy hatósági ellenőrzés alatt álló tisztségből kifolyólag szerepelnek peres felekként az őket anyagilag közvetlenül nem érintő jogvitában*, mint pl. a hagyatéki gondnok, végrendeleti végrehajtó, csődtömeggondnok, zárgondnok, kir. ügyész. (Pp. 644. §.)

beli
(72. §
alatt)

A m
men
örök

Méhn
3982/
és 21
hagy
18., 3
PHT
§.; M
társ

csak

felve
l. 50

ségge
jóváb
alapu
bár ö
szege
II. 3

peres
10.81
össze
nem
dohá

Első fejezet.

Perképesség.

A Pp. „perképesség” közös név alatt foglalja össze a perbeli jogképességet (Pp. 70. §.) és a perbeli cselekvőképességet (72. §.), amelyeken pedig a fentebb (a 110—111. lapon III. és IV. alatt) előadottak szerint két különböző fogalmat kell érteni.

Perbeli jogképesség.

70. §. *Fél lehet az, aki a magánjog szerint jogképes. A magánjog szabályai szerint kell megítélni azt is, hogy mennyiben lehet fél a születendő magzat és az ismeretlen örökös.*

Az ember születésétől kezdve jogképes. (Mt. 8. §.) *Méhmagzat:* 1877: XX. t.-c. 30. §. a) p.; 1894: XVI. t.-c. 53. §.; 3982/916. M. E. sz. r. 7. §. (I. K. 494.); Mt. 8., 260., 422., 1768. és 2130. §§. *A még meg sem fogant személy lehet utóörökös, hagyományos;* 1877: XX. t.-c. 30. §. c) p.; 1894: XVI. t.-c. 2., 18., 34., 50., 53., 78., 79. §§. Mt. 95., 423., 1911., 1916., 2052. §§.; PHT. 202. és 300. sz. *Ismeretlen örökösök:* 1894: XVI. t.-c. 57. §.; Mt. 423. §.; 42. T. Ü. H. (PHT. 303. sz.) *Elmebeteg házastárs jogképessége házassági perben:* Pp. 643. §.

Az egyéni cégnek nincs külön perbeli jogképessége, hanem csak a cégtulajdonos a peres fél. (650/922. Pdt. VIII. 57.)

A pert a keresetlevél beadása előtt elhalt felperes örököse felveheti s ezzel a perbeli jogképesség hiánya pótolva van. (P. I. 5020/1926.)

Magánjogi társaságok és egyesületek. Perbeli jogképességgel bír a *politikai párt*, amelynek — bár kormányhatósági jóváhagyással még el nem látott — szervezeti szabályzata s ezen alapuló rendes vezetősége és képvisellete van s amelynek tagjai bár önkéntes adakozás útján, de mégis juttatnak bizonyos összegeket pártcélokra a pártvezetőséghez. (B. tsz. 4327/915. Pdt. II. 37.)

Mint *nem jogi személyek*, perben nem állhatnak sem felperesként, sem alperesként: az *uradalom* (Smsz. 74. júl. 23. 10.811. Dt. r. f. XII. 83.): *közös ingatlanok társulajdonosainak összessége*, ha az alapszabályok létesítésével közbirtokossággá nem alakult (B. 1903. febr. 27. I. G. 364/902. T. VII. 238.); *dohánytermelők* ilyen társas megjelölés mellett (Smsz. 79. jún.

17., 10.771. Dt. r. f. XXIII. 21.); a hagyatéknak, mint ilyen (C. 89. jún. 14. 10.406. Dt. XXIII. 104.); vállalat, ha nem kereskedelmi társaság (Sz. 98. G. 24. T. III. 560.)

Kereskedelmi társaságok.

A be nem jegyzett részvénytársaság perbeli képviselétéről perképesség hiánya miatt szólni sem lehet. (Sz. 1907. júl. 2. S. 143. sz. T. XII. 781.)

A hitelezők kielégítéséig vagy biztosításáig a beolvadó részvénytársaság a külön kezelendő vagyontömegére nézve tovább fennálló jogi személyiségét és perbeli jogképességét nem veszti el, hanem azt továbbra is megtartja. (P. II. 7479/1928. Pdt. XIV. 110.)

Közbirtokosság, úrbéri közösség, legeltetési társulat:

A közbirtokosság, ha kellő testületi szervezettel bír, jogi személynek tekintendő s a közös vagyon kezelése s a felett való rendelkezés tekintetében kormányhatósági jóváhagyás nélkül is a jogi személyt megillető jogokkal, tehát egyebek közt a perbeli joggal is bír. (C. 1908. febr. 6. 2801/907. Mj. Dt. II. 80.)

Alapítvány perképessége:

Az alapítványokról szóló törvényeink, jelesen az 1715: LXXIV., 1723: LXX., 1781: XXIII. és XXVI. törvénycikkek rendelkezése szerint az alapítványokra csak a főfelügyeleti jog van fenntartva. Ebben a főfelügyeleti hatalomkörben az a jog, hogy a kormányt közreműködés is illeti meg a jóváhagyás megadása által az alapítvány létesítésében — nemcsak benn nem foglaltatik, de a magyar alapítványi jognak hosszú történelmi fejlődés folyamán kialakult rendszere a kormánynak ezt a közreműködési jogát az ilyen alapítványok létesítésében egyenesen kizárja. Ennek a rendszernek a „*piae causae*” fogalmi körébe eső alapítványok tekintetében garanciális természetű elve az, hogy a főfelügyelet csak a már létrejött és az illetékes testületek kezelésébe jutott ilyen alapítványok fölött gyakorolható, s a főfelügyeletből folyó összes jogok a már létrejött alapítvány, illetve annak kezelése ellen érvényesítendők. (1916. szept. 26. Pk. I. 5227. Pdt. II. 520.)

A közalapítványi kir. ügyigazgatóság — a marasztalni kívánt jogi személyre utalás nélkül is — alperesként perbe vonható. (Bp. tábla 1915. dec. 4. P. IV. 10. 465. Pdt. II. 101. sub III.)

Egyházak.

Jogi személyek a latin, a görög és az örmény szertartású katolikus, az ev. ref., ág. ev., görög kel. szerb, görög-keleti

román,
XLIII.
tek is,
alakúl
merve

N

A

többl

H

vény r

lönöser

désene

törvény

sedelm

gyonal

intézet

júl. 27

O

K

J

gek, d

A

1922: X

8. §§:

A

1905.

A

mány

képess

hető.

M

kincst

A

(megy

perber

58. és

7

aki s

T

román, unitárius, és izraelita, *bevett* egyházak (1895: XLII. és XLIII. t.-c.), úgyszintén a jövőben elismerendő vallásfelekezetek is, ha az 1895: XLIII. t.-c. 7. s. köv. §-ai értelmében megalkakulnak; a nazarénus vallásfelekezet nem, mert nincs elismerve (20103/1904. I. M. Ig. Közl. XIII. 280.)

Nyugdíjalapok.

A Máv. nyugdíjintézete önálló jogi személy; a nyugdíjtöbblet iránti kereset ellene indítandó. (3153/1914. Pdt. I. 367.)

Habár a Máv. nyugdíjintézete az ő alapszabályait a törvény rendelkezéseivel összhangba még nem hozta és azokba különösen az 1914: XVII. t.-c. 31. §-a 5. pontja második bekezdésének megfelelő rendelkezést fel sem vett: az életbelépett törvény hatályosulását a nyugdíjszabályok módosításának késedelmé vagy elmaradása még nem hiusíthatja és a külön vagyonal rendelkező, külön szervezet mellett működő nyugdíjintézet perbeli jogképességét nem érinti. (Bpesti Tábla 1915. júl. 27. P. I. 9748. Pdt. I. 368.)

Országos ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet (1908: XL. t.-c.)
Köztisztviselők.

Jogi személyek az állam, a törvényhatóságok és a községek, de hivatalaik, szerveik, közegeik rendszerint nem.

Az Orsz. Magyar Gyűjteményegyetem jogi személyisége: 1922: XIX. t.-c. 1. §. 3. p.; fővárosi pénzalap: 1870: X. t.-c. 7., 8. §§.; nagyközség: 1894: XII. t.-c. 61. §.

A fővárosi közmunkák tanácsának per képessége van. (C. 1905. dec. 13. 1006/904. Dt. IV. f. IV. 13. sz. 25. l.)

A „Népruházati bizottság bőripari osztálya”, mint a kormány egyik alárendelt szerve, külön önálló léttel, perbenállási képességgel nem bír és ez okból alperesként perbe nem idézhető. (P. II. 2383/1920. Pdt. VI. 36.)

Minisztérium ellen indított pere esetében alperesnek a kincstár tekintendő. (P. V. 7172/1926. Pdt. XIII. 21.)

Az *árvaszék* önálló hatóságot nem képez és csak a város (megye) közege, a magánjog szerint nem jogképes személy s a perben félként nem szerepelhet. (C. 83. febr. 7. 110. Dt. XXXV. 58. és Bp. tábla 1900. aug. 30. I. G. 132. T. V. 181.)

Perbeli cselekvőképesség.

71. §. *Perbeli cselekvő képessége mindenkinek van, aki szerződéssel lekötöztetheti magát.*

Perbeli cselekvő képessége van annak is, aki a szó-

ban levő per tárgyról peren kívül jogérvényesen rendelkezhetik.

A 71. §. a perbeli cselekvőképességet határozza meg és azt mint az általános szerződő képesség folyományát fogja fel, melynek szabályai (ép úgy, mint a jogképessége) a magánjogba tartoznak. A §. második bekezdése a gyámi tv. alább idézett 3. §-ával függ össze.

A bíróság a kiskorú személyes föllépését csak ott engedheti meg, ahol arra nézve, hogy a kiskorú a per tárgyról rendelkezhetik, kétség nem forog fenn. Ebből az okból nevezetesen a kiskorú, illetőleg a gondnokság alatt levő alperes törvényes képviselője nem mellőzhető azokban a perekben, amelyekben az ellene hozandó marasztaló ítélet oly vagyonára nézve is végrehajtható volna, amelyről a peren kívül szabadon nem rendelkezhetik. Ebben az irányban, minden kétség elkerülése végett a Pp. 395. §-a kimondja, hogy abban az esetben, ha a félnek csak a 71. §. második bekezdése alapján volt perbeli cselekvő képessége, az ítéletben ki kell mondani, hogy a végrehajtás ez ellen a fél ellen csak arra a vagyonra rendelhető el, amiről a fél jogérvényesen rendelkezhetik.

Törvényes képviselet. Pervitelre való különös felhatalmazás.

72. §. *A törvényes képviselet, valamint a pervitelre való különös felhatalmazás szükségességét az erre nézve fennálló szabályok szerint kell megítélni.*

Mi. Minthogy a törvényes képviselet szabályozása részben más törvényekben (gyámsági, kereskedelmi törvény, csődtörvény, a kincstár jogi képviselését szabályozó rendeletek stb., stb.) foglaltatik, részben az alkotandó magánjogi törvénykönyvnek lesz a tárgya, a Pp. célszerűbbnek találja, hogy e tekintetben a magánjogi szabályokra hivatkozzék.

A magánjog és a kereskedelmi jog keretébe tartozik annak a kérdésnek a megoldása is, hogy mennyiben szükséges a pervitelére különös meghatalmazás.

Jegyzet. Pervitelre való különös felhatalmazásra van szükség házassági perben: Pp. 643. §., 1894: XXXI. t.-c. 56., 59., 87. §§.; a cselekvőképtelen szülő törvényes képviselőjének a gyermek törvényességét megtámadó perben: 698. §.; a kiskorú törvényes képviselőjének törzsvagyon elidegenítésére irányuló per-

ben: 18
t.-c. 16
XXXV
37—42
K
t.-c. 1
1877: X
A
gondn
T. XII
A
hatalm
gyerm
névébe
25.490/
A
tiszt
gyámh
Rp. II
A
pítá
lember
ellenté
820/19
H
séget
a per
létező
1921.
A
jogkör
ügyele
külön
nokolt
véli, l
állapí
heli.
A
veszti
törvé
tartás
Pdt. l

ben: 1877: XX. t.-c. 20., 113. §.; egyes csődperekben: 1881: XVII. t.-c. 160. §. stb.; a kereskedelmi meghatalmazottnak (1875. évi XXXVII. t.-c. 43. §. 2. bek. — Cégvezető: 1875: XXXVII. t.-c. 37—42. §§.

Kiskorúak és gondnokoltak képvisellete. L. az 1877. évi XX. t.-c. 15., 20., 27—30., 89. §-ait. Erdekösszeütközés esetében: 1877: XX. t.-c. 30. §. Pp. 697. §.

A gyengeelméjű önképviselőre jogosult mindaddig míg gondnokság alá helyezve nincs. (B. 1908. jun. 30. C. 260. sz. T. XII. 292.)

Azáltal, hogy az apa vizsgálati fogságban tartatik, apai hatalmától nem fosztatván meg, ez idő alatt felesége kiskorú gyermekük felett a gyámhatóságot nem gyakorolhatja s annak nevében érvényesen pert nem indíthat. (Smsz. 80. jan. 2. 25.490/79. M. III. 86.)

A törvénytelen származás megállapítása iránti perben a tisztí ügyész a gyermeket — úgy mint más perben is — csak gyámhatósági kirendelés alapján képviselheti. (1915. márc. 23. Rp. III. 2137. Pdt. II. 474.)

A gyám és a kiskorú közötti érdekösszeütközés megállapítása visszahat az előző tények és cselekményekre is oly értelemben, hogy a kiskorú már kezdettől fogva nem volt a vele ellentétes érdekű gyám által törvényszerűen képviselve. (P. III. 820/1917. Pdt. III. 119.)

Ha a gyámhatóság a kiskorú nevében kötött bírói egyességet nem hagyta jóvá, azt nem kell perújítással megtámadni; a perújítási keresetet vissza kell utasítani, az egyességet nemlétezőnek tekinteni s az alappert tovább folytatni. (P. I. 5441/1921. Pdt. VII. 136. sub I.)

A gyámi törvény 259. §. értelmében az ideiglenes gondnok jogköre a gondnokolt személyi ügyeire és a vagyonára való felügyeletre terjed ki. Ennek következtében az ideiglenes gondnok, külön gyámhatósági feljogosítás nélkül, az ideiglenesen gondnokolt perébe bele nem avatkozhatik, még akkor sem, ha úgy véli, hogy a peres eljárásban meghozott határozat által megállapított kötelezés a gondnokolt vagyonát túlzottan megterheli. (P. III. 5773/1926. Pdt. XII. 65.)

Az 1885: VI. t.-c. 5. §-a alapján a zárlatot szenvedő nem veszti el perbeli cselekvőképességét és a zárgondnok őt — a törvéynél fogva — csak a zárlat tárgyát képező vagyon fenntartása érdekében indított perekben képviseli. (1914. H. 12. Pdt. I. 39.)

A szabadságvesztésre ítélt félnek jogában áll ügyeinek vite-lére megbízottat nevezni, amiből következik, hogy a személyes védekezésben helyzeténél fogva akadályozott ilyen alperes csak akkor idézhető perbe kirendelt gondnok útján, ha ügyének vite-lére megbízottat nem nevezett. (B. 901. ápr. 23. I. H. 2. T. V. 283.)

A szabadságvesztésre ítélt gondnoka gondnokoltjának külö-nös megbízása hiányában pert nem indíthat. (C. 96. márc. 5. I. G. 163. F. II. 254.)

A szabadságvesztés büntetését töltő fél képviselőtéről a bíróság hivatalból köteles gondoskodni. (C. 1906. nov. 20. J. H. 25. P. T. LIII. 94. I.)

A távollévő gondnoka jogi képviselőre hivatva nincs. (C. 97. ápr. 12. 3963. M. IX. 381.)

Az 1877: XX. t.-cikk 28. §. d) pontja alapján a távollévő részére kirendelt gondnoknak az árvaszék sem adhat jogot arra, hogy a gondnokolt nevében pereket folytathasson. (P. III. 1012/1921. Pdt. VII. 67.)

Habár a távollévő férj ingatlanát a nő mint kirendelt gond-nok adta el és a szerződés érvénytelenítése iránti perben is ő képviselte, a vevő által a vételár valorizált visszafizetése iránt indított perben mégsem képviselheti, mert ez a vagyonnevelés jogkörét túlhaladja. (P. III. 4414/1927. Pdt. XIV. 59.)

A hagyatéék képviselője. L. az 1894: XVI. t.-c. 55., 90., 114. §-át.

A hagyatéék képviselőjére, annak átadása előtt csakis vala-mennyi örökös van hivatva. (C. 90. nov. 21. 1490. J. 91. 21. 90. ápr. 9. 1460. Ü. L. 90. 25.)

Egyik örökös az egész hagyatéék képviselőjében az örökösödési eljárás mellőzésével fel nem léphet, hanem a behajtásra az örökösök között megállapodás nem léteben ügygondnok ren-delendő. (C. 1905. okt. 12. I. G. 178. P. J. LI. 71.)

A hagyatéki követelés biztosítása végett kirendelt ügygond-nok a hagyatéék képviselőjében lép fel, de csakis a hagyatéki követelés biztosítása vagy behajtása végett. (P. 904. szept. 5. G. 63. T. IX. 596.)

42. sz. T. Ü. H.: Ha az örökhagyó hitelezője az örökség birtokbavétele avagy bírói átadása előtt kívánja követelését a törvény útján érvényesíteni, tartozik a meghalt adósnak vala-mennyi örökösait és az ismeretlen örökösöket is ügygondnok által perbe idéztetni. (1889. márc. 1. P. H. T. 302.)

A kir. Kúria 1917. február 3-án megtartott teljes ülésében

a 42. sz.
VII. 43.
Cs
102. §§
kereshe
állított

A
ban a p
tömegh
márc. 4

A
személy
gyát ne
(C. 190

Ke
XXXVII
§§. Ben
kötvény

60.300/9
birtokos
jegyzett
társaság
szabályo
akár bí
tagokat

Be
maraszt
A be no
idézhető
lezhető,

jegyzett
C. Hely
törvény

tagjai, n
nyitva,
beidézé
(C. 89.

B. 5428
184. Ü.
séges. (

Bá
34. §§.

a 42. sz. teljes ülési döntvényét változatlanul fenntartotta. (Pp. VII. 4398/1916. Mdt. XI. 209.)

Csődtömeggondnok, vagyonfelügyelő. 1881: XVII. t.-c. 100., 102. §§. A tömeggondnoknak a csődtömeg képviseletében van kereshetőségi joga arra, hogy a közadás által tartozatlanul kiállított váltót visszakövetelje. (C. 92. dec. 2. 5786. M. III. 87.)

A tömeggondnok nem törv. képviselője a közadósnek abban a perben, amelyben a felp. egyedül a közadósnek a csődtömeghez nem tartozó vagyonából követel kielégítést. (C. 96. márc. 4. 163/95. F. I. 133.; B. 97. márc. 26. II. G. 2. T. I. 370.)

A csőd nem érinti a közadás perbenállási képességét a személyes perbeidézésével indított azon perben, amelynek tárgyát nem a csődtömeghez tartozó javak vagy jogok képezik. (C. 1905. febr. 21. 1567/904. Dt. IV. f. I. 219. sz. 287. l.)

Kereskedelmi társaság, egyeslet stb. képvisellete. 1875. évi XXXVII. t.-c. 38., 43., 93., 112., 119., 141., 146., 186., 197., 241. §§. Bemutatóra szóló vagy forgatmány útján átruházható részkötvények és záloglevelek képvisellete: 1922: XVII. t.-c. 23. §. 60.300/922. I. M. sz. r. (I. K. XXXI. 639.), déli vasúti kötvénybirtokosok képvisellete: 1923: XXXVI. t.-c. 30. c. Még be nem jegyzett, azonban üzletét már tényleg megkezdett közkereseti társaság egyik tagja által — a társasági képviseletre vonatkozó szabályok értelmében — folytatott per, úgyszintén az általa akár bíróság előtt, akár bíróságon kívül kötött egyesség a többi tagokat is kötelezi. (Lfi. 194. 77. Dt. r. f. XVIII. 106.)

Be nem jegyzett társaság is, mint ilyen, idézhető és elmarasztható. (C. 679/86. B. 761/87. M. III. 88.) — *Ellenkező:* A be nem jegyzett közkereseti társaság, mint ilyen, perbe nem idézhető, mint ilyen sem számadásra, sem fizetésre nem kötelezhető, hanem a felhívó vagy felperes jogait csak a be nem jegyzett cég tagjai ellen érvényesítheti. (B. 89. május 29. 5308.) C. Helybenhagyja, mert az a perjogi kérdés: vajjon valamely törvényszékileg be nem jegyzett közkereseti társaságnak kik a tagjai, mint oly ténybeli kérdés, mely a közokirattal nincs bizonyítva, csak a társaság tagjaiul állított egyéneknek személyes beidézése és meghallgatása mellett állapítható meg bíróilag. (C. 89. szept. 12. 1018. P. T. XIX. 4.) Ezzel azonos határozatok: B. 5428/96. J. 86. 43. C. 92. jan. 301/91. Sz. VI. 288., 88. ápr. 12. 184. Ü. L. 88. 24. A cég képviselőjének megnevezése nem szükséges. (Smsz. 75. jan. 21. 20.416. Telj. ül. máll. Dt. r. f. XIII. 13.)

Bányatársulat, társláda képvisellete. Id. tkvez. szab. 33., 34. §§. A bányakapitányság a társládák peres ügyeiben képvisel-

tetési joggal felruházva nincs, a képviseletre csak az alapszabályokban e végre kirendelt közegek hivatvák, az alapszabályok megalkotása előtt pedig a társládákra is alkalmazandók más testületknél hasonló esetekben a képviseleti jogosultságra nézve fennálló elvek. (C. 85. október 1. 191. Dt. XIII. 66.)

A bányatárszpénztárt a bíróságokkal szemben — eltérő alapszabályszerű intézkedés hiányában — az elnök képviseli. (P. V. 4506/1914. Pdt. II. 42.)

A *közbirtokosság képvisellete*. 1894: XIII. t.-c. 8., 10., 11. §§. 1898: XIX. t.-c. 25., 26. §§., 1894: XII. t.-c. 8. §. A szervezetlen volt úrbéreseket, amennyiben valamennyien személyesen perben nem állanak, oly tárgyú perekben, amelyek az urbéri rendezés folytán nekik jutott közös ingatlanokra, vagy ezekkel kapcsolatos kérdésekre vonatkoznak, a községi bíró, vagy a volt úrbéreses közgyűlése által erre a célra kijelölt egy vagy több úrbéres van hivatva képviselni. (K. 315/1915. Pdt. II. 59. Ugyanígy: P. V. 9067/1927. Pdt. XV. 100.)

A *kir. kincstár képvisellete*. (16.719/1870. I. M. sz. r.)

b) A *kir. kincstári jogügyi igazgatóság szervezete és hatásköre tárgyában*. L.: a pénzügyminiszter által 1883. december 7én 49.240. szám alatt kibocsátott szolgálati utasítás.

A *m. kir. államvasutaknak és az ezekkel együttesen kezelt magánvasutaknak jogi képvisellete*. Ő császári és apostoli királyi Felségétől nyert felhatalmazás alapján a királyi közgazgatósága számára kibocsátott szervezeti utasítás 30. §-ának b) pontja értelmében, a magyar királyi államvasutaknak és az ezekkel együttesen kezelt magánvasutaknak jogi képvisellete, — amennyiben a királyi kincstári jogügyek igazgatósága nem jár közbe — a magyar kir. államvasutak kebelében szervezett jogügyi osztályra bízott.

Erről a királyi törvényszéket (járásbírószéket), utalással az 1870. évi szeptember 26-án 16.791. szám alatt kibocsátott igazságügyminiszteri körrendelet (1870. évi Rendeletek Tára 77. szám) II. 7. pontjára, azon hozzáadással értesítem, hogy a jogügyi osztálynak a képviselettel megbízott tagjai igazolásuk céljából a magyar királyi államvasutak igazgatóságának elnöke vagy alelnöke által kiállított meghatalmazással lesznek ellátva. (7922/85. I. M. sz.)

A *m. kir. államvasutak gépgyáranak és a diósgyőri kir. vas- és acélgyárnak* a kereskedelmi tárca kezeléséből a pénzügyi tárca kezelésébe történt átvétele folytán ezen gyárak az állami gyárak jellegét öltötték magukra, amelyeknek jogi kép-

viselate
gyar k
tartoz

Ez
zett gy

képvisel
gyar k

jan. hó
és szem

ügyeibe
Er

26-án
bocsátó

adással
gatóság

ból, ann
által k

I. M. s

A
selektér

kereset

alperesi

perbe,

XIV. 7

A
A kere

deletév

tóságát

viselét

útján ö

Ez

gyakor

gatóság

képvisel

szükség

A

bizva;

vetkezt

igazgat

A

alapítv

gatóság

viselője a m. kir. kincstári jogügyi igazgatóságnak, mint a magyar kir. kincstár törvényes jogi képviselőjének hatáskörébe tartozik.

Ez alapon a magyar kir. pénzügyminiszter úr a megnevezett gyárakat a magyar kir. államvasutak igazgatóságának jogi képviselője alól — ahová edigélé tartozott — kivonta és a magyar kincstári jogügyi igazgatóságot utasította, hogy 1900. évi jan. hó 1-től kezdve a megnevezett gyárakat összes cselekvő és szenvedő pereiben, valamint mindennemű perenkívüli jogi ügyeiben képviselje.

Erről a kir. bíróságokat — utalással az 1870. évi szept. 26-án 16.791. és 1885. évi február 23-án 7922. szám alatt kibocsátott igazságügyminiszteri körrendeletekre, — azon hozzáadással értesitem, hogy a magyar kir. kincstári jogügyi igazgatóságnak a képviselővel megbízandó tagja igazolásuk céljából, annak igazgatója, aligazgatója, vagy valamelyik főtanácsosa által kiállított meghatalmazással lesznek ellátva. (75101/899. I. M. sz.)

A kir. postahivatalnak — mint jogi személynek — képviselőjére a kincstári jogügyek igazgatója lévén hivatva, oly kereset, mely e hivatal nevére bejegyzett jogra irányoztatik s alperesként a postahivatal azon időszerinti kezelője idéztetik perbe, hivatalból elutasítandó. (Lfi. 75. jún. 7. 4382. Dt. XIV. 78.)

A m. kir. postatakarékpénztár képviselője a bíróságok előtt A kereskedelemügyi miniszter úr 63549/1923. XIV. számú rendeletével felhatalmazta a m. kir. postatakarékpénztár igazgatóságát, hogy a m. kir. postatakarékpénztár bíróság előtti képviselőjét polgári peres és nem peres ügyeiben illetékes osztálya útján önállóan láthassa el.

Ez a felhatalmazás nem érinti az eddig követett azt a gyakorlatot, hogy továbbra is a m. kir. kincstári jogügyi igazgatóság bizassék meg az intézetnek oly peres ügyeiben való képviselőjével, amelynél az intézet érdeke ezt a képviseltetést szükségessé teszi. (23.224/1923. I. M. sz.)

A katonai kincstár képviselője előbb magánügyvédekre volt bízva; ez a rendelkezés az Ausztriával fennállott kapcsolat következtében megszűnt s a kincstár katonai ügyekben is jogügyi igazgatóság képviseli. (130/1919. I. M. sz. r. I. K. XXVIII. 35.)

A közalapítványok képviselője. Az állam által kezelt közalapítványok jogi képviselőjére a közalapítványi kir. ügyigazgatóság van hivatva, mely a vallás- és közoktatásügyi minisz-

ter hatóságának van alárendelve. Szervezetét e miniszternek 1867. szeptember 27-én 10.165. sz. a. kiadott szolgálati utasítás (R. T. 456.) állapítja meg.

A törvényhatóságok, árvaszék képvisellete. A megyei törvényhatóság képviselője az alispán (1886: XXI. t.-c. 67., 68. §§.), a városié a polgármester (1872: XXXVI. t.-c. 74., 77. §§.); V. ö. a tiszti ügyészre nézve 1886: XX. t.-c. 70. §.); a fővárost bíróság előtt a t. ügyész meghatalmazás nélkül képviseli: 1870—2060/1914. a Keres. szab. rend. 54. §.

A községek képvisellete. 1886: XXII. t.-c. 115., 116. §§.

A község ellen indított per folyamatbátételéről a vármegye alispánját a bíróság értesíteni köteles. (D. 1905. máj. 25. G. 53. T. IX. 359.)

Olyan jogszabály nincs, mely a községi bírót arra kötelezné, hogy a község érdekében általa indított per viteléhez az alispán jóváhagyását kérje. (Gy. 510. 1909. jan. 13. 1908. G. 102. 17. T. XIII. 459.)

A vármegyei tiszti ügyész a községet képviselheti. (P. 1900. nov. 13. G. 73. T. V. 523.)

Az egyházi testületek képvisellete. a) Róm. és gör. kath. egyház. A róm. kath. főpapságot feltétlenül megilleti a hozzátartozó kath. egyházak nevében való felperesség. (C. 83. máj. 8. 7318. M. III. 96.)

A róm. kath. lelkész és választott gondnok, mint az egyház vagyonának számadás és felelősség melletti rendes kezelői, az egyház vagyonát érdeklőleg az egyházközség képviselőinek tekintendők s a vagyonkezelésnek az egyház vagyonát képező követeléseknek esetleg per útján behajtására is ki kell terjeszkedni. (C. 85. ápr. 9. 7574/84. Dt. XI. 262.)

A róm. kath. szerzetesrendnek törvényes képviselője nem az egyes rendház élén álló házfőnök (perjel), hanem a tartományi főnök, még pedig tekintet nélkül arra, hogy a per tárgya ingatlan, amely az illető egyházi rend egyetemének vagyonához tartozik, a telekkönyvben mégis mint egyéki rendház tulajdona szerepel. (1924. máj. 30. P. V. 502. Pdt. IX. 165.)

b) A gör. kel. szerb metropoliára nézve l. az 1868. aug. 10-én kelt legfels. rend. II. 8—10., 34., IV. 1., 14., 21., V. 1—3., 5., 15. §-ait, a *gör. kel. román egyházra* nézve pedig az 1869. máj. 28-án kelt legfelsőbb elhatározással jóváhagyott szerv. szab. ált. hat. V., VI., továbbá 17., 87., 92., 110., 111., 145., 147., 158—159. §-át a zárdák és zárdajavakra nézve: 908. ápr. 6.

1427.

(cong

viseli

59. sz

c

I. t.-c

§. c),

márci

(149/e

c

egyház

képvis

e

r. és

a hitk

évi 77

vall. r

7

jogos

lenfél

véve,

ség, e

lönös

meg.

7

pesse

pesse

azon

rint

A

nyes

1427. sz. M. E. r. (1908. márc. 28. legf. elhat.) 13. §. m) p. (congress. választmány). R. T. 669. l.

A gör. kel. szerb zárdákat a congressusi választmány képviseli. (1908. márc. 28. legfels. elhat. Szab. 13. §. m) p. R. T. 59. sz. 1909. febr. 24. 4465. l. M. r. Ig. Közl. XVIII. 81.)

c) A ref. egyházra nézve l. az 1904. évi zsinati törvények I. t.-cikk (2968/907. sz. M. E. r. 1907. évi R. T. 569. l.) 38. 161. §. c), 165. §. c), 180. §. c), az ág. ev. egyházra nézve az 1893. március 18. szentesített alkotmány 58., 92., 118., 145., 156. §-ait (149/eln. 96. vall., közokt. min. rend. R. T. I. 559.)

d) Az unitárius egyházközséget a lelkész és a gondnok, az egyházkört pedig a papból és a gondnokból álló presb. elnökség képviseli.

e) A zsidó hitközségekre nézve l. az 1871. nov. 15. 26.915. r. és a rendszerinti képviselő a hitközség elnöke; de irányadó a hitközségi szabályzat, amely eltérően is rendelkezhetik. (1877. évi 7768. sz. vallás- és közokt. min. rend. és 88. jan. 16. kelt vall. min. rend.)

73. §. A törvényes képviselő, ha a pervitelre fel van jogosítva, egyes perbeli cselekmények tekintetében az ellenféllel szemben különös felhatalmazásra nem szorul, kivéve, amennyiben a fennálló szabályok a pernek egység, elismerés vagy lemondás útján való befejezéséhez különös felhatalmazást vagy utólagos jóváhagyást kívánnak meg.

Nem magyar állampolgár perbeli cselekvő-képessége.

74. §. Nem magyar állampolgár perbeli cselekvő-képességének hiánya nem vehető figyelembe, ha őt ez a képesség a perbiróság joga szerint megilleti. Ez a szabály azonban nem zárja ki, hogy helyette a külföldi jog szerint erre jogosult törvényes képviselője felléphessen.

A perképességnek, a törvényes képviselő igazolásának vagy felhatalmazásának vizsgálata.

75. §. A bíróság a perképességnek, valamint a törvényes képviselő igazolásának és netalán szükséges felha-

talmazásának hiányát a per bármely szakában hivatalból veszi figyelembe.

Ha a hiány pótolható, a bíróság a hiány pótlására határidőt tűz, és ha a késedelem veszéllyel járna, időközben az eljárást a féllel, illetőleg a képviselővel folytathatja, véghatározatot azonban a hiány pótlása, illetőleg a kitűzött határidő letelte előtt nem hozhat.

Ha a hiány nem pótolható, vagy ha azt az előbbi bekezdés értelmében kitűzött határidő alatt nem pótolják, a bíróság az eljárást ítélettel (181. §.) megszünteti és a jogosulatlanul fellépőt az okozott költségekben elmarasztalja.

A törvényes képviselő igazolása nem szükséges, ha a képviselet köztudomású, vagy ha a bíróságnak arról hivatalos tudomása van.

A törvényes képviselő fellépéséig a fél által, vagy annak nevében végzett cselekmények hatálytalanok, ha azokat a törvényes képviselő kifejezetten vagy hallgatólag jóvá nem hagyja.

Hogy a törvényes képviselő élt fellebbezéssel, még nem jelenti azt, hogy utóbbi a megelőző perbeli cselekményeket jóváhagyta volna. (B. 1908. márc. 4. 1907. I. G. 777. sz. T. XII. 229.)

Cselekvőképtelen személy részére ügygondnok rendelése.

76. §. Ha valamely cselekményt oly, cselekvő képességgel nem bíró személy ellen kellene teljesíteni, akinek törvényes képviselője nincsen és a késedelem veszéllyel járna, a bíróság kérelemre a törvényes képviselő fellépéséig terjedő időre ügygondnokot nevez.

A gondnoknevezés költségéről a 434. §. rendelkezik.

Második fejezet.

Pertársak.

Pertársaság. Keresethalmazat. Illetékesség pertársaság alapján.

77. §. Több fél együtt perelhet, vagy együtt vonható perbe, ha a per tárgya közös jog, illetőleg kötelezettség, vagy ha a felek lényegileg ugyanazon ténybeli és jogi alapon vannak jogosítva, illetőleg kötelezve.

Ha valamennyi alperesre nézve illetékes belföldi bíróság nincsen, a felperes az alpereseket bármelyik alperesre nézve általánosan illetékes belföldi bíróság előtt perelheti. A mellékkötelezett azonban a főkötelezettel együtt az utóbbinak általánosan illetékes belföldi bírósága előtt ezen az eseten kívül is perelhető. A főkötelezettet a mellékkötelezett illetékessége alá, valamint a belföldön általános illetékességgel bíró fő- vagy mellékkötelezettet külföldi bíróság illetékessége alá vonni nem szabad.

Váltókötelezettek valamennyi alperesre nézve illetékes belföldi bíróság hiányában csak az elfogadóval, illetőleg a saját váltó kibocsátójával, csekk alapján kötelezettek pedig csak a csekk kibocsátójával együtt perelhetők ennek általánosan illetékes belföldi bírósága előtt. A váltókezes a főkötelezettel együtt az ez utóbbira nézve általánosan illetékes belföldi bíróság előtt is perelhető.

78. §. Több fél abban az esetben is együtt perelhet, vagy vonható perbe, ha a per tárgyát lényegben hasonló ténybeli és jogi alaphoz eredő jogok és kötelezettségek teszik és a bíróság illetékessége mindegyik alperessel szemben megállapítható.

Ingatlan birtoka iránti perben nem szükséges az összes tkvi érdekelt perbevonása. (C. 904. szept. 13. 1695. P. T. XLIX. 39.)

Vagyonközöségnek árverés útján megszüntetése iránti per-

ben a jelzálogos hitelezőket nem kell perbevonni. (C. 905. ápr. 13. 5362/904. Dt. IV. f. II. 104. sz. 156. l.)

I. Nincs meg a pertársaság anyagi előfeltétele, ha a kereset az egyik alperes ellen a rosszhiszeműen szerzett zálogjog törlésére, a többiek ellen pedig a közhivatalnoki minőségükben okozott kár megtérítésére irányul. II. A pertársaság anyagi előfeltételeinek hiánya a Pp. 232. §-ának alkalmazását vonja maga után. (Nagyváradai Tábla P. I. 66/1916. Pdt. II. 145.)

A Pp. 77. §-ának a pertársaságból folyó illetékességre vonatkozó szabályai nem alkalmazhatók arra az alperesre, akivel szemben az ügy valamely más bíróság kizárólagos illetékessége alá tartozik. (1921. szept. 7. P. IV. 1471. Pdt. VII. 23.)

A „Concern Nyugdíjegyessel” és a munkaadó együttes perlése esetében a nyugdíjegyessel a Pp. 77. §-a szempontjából „mellékkötelezettnek” nem tekinthető, az ő illetékessége tehát a külföldi munkaadóra is kiterjed. (P. II. 1036/1929. Pdt. XV. 91.)

A pertárs perbeli cselekménye vagy mulasztása.

79. §. Amennyiben a törvény kivételt nem tesz, a perben mindegyik pertárs önálló és egyik pertárs cselekménye vagy mulasztása a másiknak sem javára, sem hátrányára nem szolgál.

A 79. §. szabálya alól a 80. §. tesz kivételt.

A pertárs eskü alatti kihallgatása: 374. §. — A pertársak költsége: 429., 508., 543. §§.; a pertársak fellebbezése: 491. §.

A fizetési meghagyásos eljárásra nézve l. 593. §.; — a váltómeghagyásos eljárásra nézve 616. §.; — bérletfelmondási eljárásra nézve 629. §.

Bírói egyesség ellen az egyik pertárs által használt perújítás a másik pertársra ki nem hat. (K. 5269/922. Pdt. VIII. 117.)

Szülő tartása iránt indított perben mindegyik pertárs önálló és az egyik pertárs cselekménye vagy mulasztása a másiknak sem javára, sem hátrányára nem szolgál és ezekre tekintettel a fellebbezés elmulasztása következtében ezzel az alperessel szemben már az elsőbíróság ítélete jogerőre emelkedett. (C. III. 4280/1926. J. H. I. 14. sz.)

80. §. Ha a vitás jogot a pertársak részére vagy ellen csak egységesen lehet eldönteni, vagy ha a perben hozott

ítélet jogereje a pertársakra törvényes szabálynál fogva akkor is kiterjedne, ha a perben részt nem vettek volna, akkor a cselekvő pertársak cselekményei azokkal a pertársakkal szemben is hatályosak, akik valamely határnapot vagy határidőt elmulasztanak, amennyiben maguk cselekvőleg nem lépnek fel.

Ez a szabály nem terjed ki az egyességre, az elismerésre és a joglemondásra.

Az első bekezdés eseteiben a pertársak ellentétes vagy eltérő előadásainak befolyását az ügy eldöntésére a bíróság a per körülményei szerint ítéli meg.

Jegyzet. Ez a §. megfelelően alkalmazandó a mellékbeavatkozó cselekményeire is: 88. §. Pertárs fellebbvitele: 410. §., 487. §., új alperes perbevonása: 189. §. Fizetési meghagyás: 593. §. Váltómeghagyás: 616. §. Bérletfelmondás: 629. §.

Tekintve, hogy minden végrehajtató alperes saját követelése erejéig önálló zálogjogot szerez és erről szabadon, a többi foglaltatótól függetlenül rendelkezik, ezért az ugyanazon igényperben beidézett több végrehajtató között az anyagi magánjog szabályain alapuló oly pertársaság, melynél fogva a per valamennyi pertársra nézve csak egységesen volna eldönthető, fenn nem forog, ehhez képest a felülvizsgálattal nem élő végrehajtatók részéről a fellebbezési bíróság ítélete megtámadottnak nem tekinthető. (1914. H. 17. Pdt. I. 2.)

Ha a jelzálogos adós azzal védekezik, hogy a törlesztés kölcsön esedékes részletét kellő időben megfizette és így a hitelezőnek nincs joga az egész követelést lejáratnak tekinteni, ez a védekezés a nem védekező személyes adósra mint alperestársra is szükségképen kihat. (1914. G. 234. Pdt. I. 162.)

A letétben lévő tűzkárbiztosítási összeg hovaforditása kérdésében az egyik végrehajtató felfolyamodása a másakra ki nem hat. (P. V. 5696/1914. Pdt. I. 387.)

A feloszlott közkereseti társaság volt tagjai elleni perben az a kérdés, hogy a közkereseti társaságot szerződésszegés terheli-e, a társaság összes tagjaival szemben csak egységesen bírálható el. (P. V. 339/1914. Pdt. II. 45.)

Ha az igényper fellebbezési tárgyalásán jelen volt felperes nem szólalt fel az ellen, hogy a fellebbezési bíróság az ítéletet a nem fellebbező alperes által is fellebbezettnek tekin-

tette és utóbbit is tárgyalásra bocsátotta, a felülvizsgálati bíróság ezt a szabálytalanságot hivatalból nem észlelheti. (Bpesti tábla P. IV. 4605/1915. Pdt. II. 61. sub III.)

A telekkönyvi rendtartásban nincsen olyan szabály, mely szerint az egyik tulajdonostárs által beadott felfolyamodás a többi tulajdonostárs által is beadottnak volna tekintendő, habár ugyanazon okirat alapján és ugyanolyan értelmű rendelkezést tartalmaz is a végzés a többi tulajdonostársakra vonatkozóan, mint a felfolyamodással élő tulajdonostársra vonatkozóan. (Pk. V. 5912/1921. Pdt. VII. 70.)

Habár az ügynek csak egységes elbírálhatása esetében az egyik pertárs által használt fellebbvitel a másikra is kiterjed, azonban az utóbbit nem lehet a megbízása nélkül közbetett sikertelen jogorvoslat költségével megterhelni. (P. II. 369/1922. Pdt. VIII. 134.)

Ha úgy az eladó, mint a vevő ugyanazt az összeget követeli a meghitelezett pénzintézettől a maga részére, a két igény csak egységesen bírálható el, mert az egyiknek a megítélése a másiknak az elutasítását szükségképpen maga után vonja. Ennélfogva a pénzintézetnek a vevő javára történt marasztalása ellen az eladó részéről használt fellebbvitel a pénzintézet javára is kihat. (P. VII. 4592/1924. Pdt. X. 73. sub II.)

81. §. *A per szorgalmazására bármelyik pertárs jogosítva van, tekintet nélkül a köztük levő viszonyra. Határnapra valamennyi pertársat meg kell idézni.*

Magától értetődik, hogy abban az esetben, ha a per valamely pertársra nézve jogerősen be van fejezve, (például a fellebbezés elmulasztásával) őt többé nem kell idézni.

Harmadik fejezet.

Harmadik személyek részvétele a perben.

Főbeavatkozás.

82. §. *Aki valamely dolgot vagy jogot, amely iránt más személyek közt per van folyamatban, egészben vagy részben maga részére követel, jogát a per jogerős eldöntéséig főbeavatkozási perrel érvényesítheti.*

Jegyzet. A főbeavatkozási pert a felülvizsgálati eljárás folyamán is meg lehet indítani.

Az elsőbírósnál előterjesztett és érdemlegesen elbírált főbeavatkozási keresetet a fellebbezési bíróság vissza nem utasíthatja, hanem azt a beavatkozó fellebbezése folytán érdemlegesen el kell döntenie. (Temesvári tábla Fs. 279/1913. Pdt. I. 3.)

83. §. *A főbeavatkozási pert a főper első folyamodásu bírósága előtt mind a két fél ellen intézett keresettel kell megindítani.*

Az idézés a főperben kitűzött határnapra is történhetik.

A főbeavatkozási per önálló per. A bíróság azonban a főpert a főbeavatkozási per jogerős eldöntéséig felfüggesztheti s a pereknek együttes tárgyalását is elrendelheti. (236. §.)

Felperes beleegyezésével az ő jogutódja, főbeavatkozási kereset nélkül is, új felperesként perbe léphet ugyan; de az a körülmény, hogy az eredeti felperes a beavatkozónak jogutódlását elismeri, még nem vonhatja maga után a beavatkozónak elutasítását. Főbeavatkozásnak végrehajtási igényperben is helye van. (B. 4605/915. Pdt. II. 61.)

Ugyanannak a dolognak a közvetítéséért ugyanattól az eladótól két különböző ügylet alapján más-más ügynök követelte jutalék nem azonos követelés. Az ilyen követelés alapján beavatkozó fél nem főbeavatkozó. (B. 8126/922. Ptt. IV. 15.)

A főperben a főbeavatkozónak mint nem peres félnek fellebbviteli joga nincs, a főpert megszüntető végzés ellen tehát felfolyamodással nem élhet. (Pk. V. 2605/1929. Pdt. XIV. 147.)

Mellékbeavatkozás.

84. §. *Aki jogilag érdekelve van abban, hogy más személyek között folyamatban levő per az egyik fél javára dőljön el, a fél pernyertességének elősegítése céljából a perbe beavatkozhatik (mellékbeavatkozás).*

A törvénynek a mellékbeavatkozásra vonatkozó rendelkezései azokban az esetekben is alkalmazandók, amelyekben a mellékbeavatkozást külön törvény engedi meg.

Míg a főbeavatkozási per önálló per jellegével bír, addig a mellékbeavatkozás járulékos természetű. A mellékbeavatkozó nem önálló perfél, akinek a peres felektől eltérő érdeke van, hanem segédje annak a félnek, akinek pernyertessége érdekében áll. Ez határozza meg viszonyát és perbeli cselekvési körét a peres felekkel szemben.

A mellékbeavatkozónak a felek beleegyezésétől független joga van arra, hogy az eljárásban résztvegyen és pedig a törvény által meghatározott sui generis szerepkörrel, amelyben az illető felet bizonyos perbeli cselekményekkel támogathatja s egyúttal pervitelét ellenőrizheti. A mellékbeavatkozás pusztán tényéhez az a specifikus jogkövetkezmény fűződik, hogy a mellékbeavatkozó a peres féllel szemben az ítélet helytelenségét sikerrel nem állíthatja s a fél hibás pervitelére is csak bizonyos korlátok között hivatkozhatik. Nevezetesen csak akkor emelheti a hibás pervitel kifogását (exceptio male gesti processus), ha a fél őt perbeli cselekményeiben akadályozta vagy ha a fél a csak előtte ismeretes támadó vagy védő eszközöket szándékosan, vagy súlyos gondatlanságból fel nem hozta, vagy ha a beavatkozás idejében a per már oly stádiumban volt, hogy a beavatkozó már nem cselekedhetett sikeresen.

A gondnokság alá helyezési eljárásban a Pp. 704. §-ának a Pp. 720. §-a szerint alkalmazandó rendelkezése értelmében a perbe, mint mellékbeavatkozó, csak a keresetindításra jogosítottak léphetnek be; nincs tehát helye a beavatkozásnak azon az alapon, hogy a beavatkozó az alperestől ennek ingatlanait megvette s így felperesek keresete, illetve alperes gondnokság alá helyezése folytán az ő vételi szerződése a megtámadás veszélyének van kitéve. (1923. nov. 13. P. III. 4667. Pdt. IX. 52.) Elfogadandó a mellékbeavatkozás, ha a keresetbe vett határvonal megszüntetésével kapcsolatban lebontani kért építmény részben a mellékbeavatkozó telkén áll. (P. I. 2336/1923. Pdt. X. 11. sub III.)

85. §. *A mellékbeavatkozás a per bármely szakában a per jogerős eldöntéséig és fellebbvitellel kapcsolatban is történhetik.*

Nincs kizárva a beavatkozás a felülvizsgálati eljárásban sem.

A tartalma és lényege szerint mellékbeavatkozásnak tekintendő cselekmények e jellegén nem változtat az, hogy a

„beava
az els
a más
XV. 7

8

közön

A

a fel

lenté

A

136—

8

vissz

zóval

avatk

szaba

A

dásn

A

melle

A

4

bíró

gyal

felfo

jár e

ítélet

ellen

szemp

nevez

lehet

abból

a tar

Pdt.

A

melle

beava

„beavatkozás” szó nem használtatott. — A pertárs, akire nézve az elsőbírói ítélet jogerőre emelkedett, a fellebbezési eljárásban a másik pertárs mellett beavatkozhatik. (P. V. 1869 1929. Pdt. XV. 78.)

86. §. *A mellékbeavatkozás bejelentésében a beavatkozónak érdekét is elő kell adnia.*

A mellékbeavatkozás bejelentése írásban történik és a felekkel közlendő. A járásbírói eljáráshoz a bejelentést a tárgyalási jegyzőkönyvbe is fel lehet venni.

A mellékbeavatkozást kijelentő önálló irat alaki kellékei: 136—138. §§.

87. §. *Ha a felek bármelyike a mellékbeavatkozás visszautasítását kéri, a bíróság a felekkel és a beavatkozóval tartott tárgyalás után végzéssel határoz. Ha a beavatkozó érdekét valószínűvé teszi, a beavatkozást nem szabad visszautasítani.*

A beavatkozást visszautasító végzés ellen felfolyamodásnak van helye.

Amíg a visszautasítás jogerősen kimondva nincs, a mellékbeavatkozó a perben részt vehet.

Jegyzet. Felfolyamodás: 550—555. §§. — Perbehívás: 90. §.

A Pp. 87. §-ának helyes értelme csakis az lehet, hogy a bíróság a mellékbeavatkozás kérdését a pertől elkülönítve tárgyalja és külön végzéssel dönti el; az ilyen végzés ellen pedig felfolyamodásnak van helye. Ezért a bíróság szabályellenesen jár el, amikor a mellékbeavatkozás visszautasítása felett az ítéletben határoz. Mindazonáltal a beavatkozó az ítélet e része ellen felülvizsgálati kérelemmel élhet: mert a jogorvoslatok szempontjából a bírói határozatnak a bíróság által adott elnevezése (ítélet, végzés) az irányadó és mert a felektől nem lehet akkora gondosságot megkövetelni, hogy a határozatot abból a szempontból is vizsgálat alá vegyék, hogy annak a címe a tartalmának megfelel-e? (Kolozsvári tábla P. II. 2326/1915. Pdt. III. 17.)

Ha a beavatkozó által támogatott félnek az ellenfele a mellékbeavatkozásnak a visszautasítását nem kérte és a mellékbeavatkozóval érdemben tárgyal, ezzel lemondott arról a jogá-

ról, hogy a beavatkozás jogosultságát kifogásolhassa és így pervesztessége esetében őt a beavatkozó költségeiben is marasztalni kell. (P. V. 5376/1917. Pdt. IV. 218.)

88. §. *A mellékbeavatkozó jogosítva van a fél érdekében a per állása szerint megtehető minden cselekményt véghezvinni; a félre nézve azonban e cselekménynek csak annyiban van hatálya, amennyiben a fél cselekményével ellentétben nem áll.*

A féllel közlendő határozatokat és iratokat a mellékbeavatkozóval is közölni kell.

Ha a perben hozandó ítélet jogereje a mellékbeavatkozónak az ellenfélhez való viszonyára is kiterjed, cselekményeire a 80. §. megfelelően alkalmazandó.

Az alsóbíróági eljárásban részt nem vett mellékbeavatkozó csak az általa támogatott fél részére nyitva álló határidőn belül élhet — beavatkozással kapcsolatos — fellebbvitellel. (P. IV. 2883/1921. Pdt. VII. 11.)

Azt a tényállást, amely szerint a kereset alapjául szolgáló ügylet büntetendő vagy a jó erkölcsökbe ütköző cselekménynek minősül, a bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján hivatalból észleli. Az ellenkezőnek a beismerése nem joghatályos; az alperest támogató beavatkozó tehát nincs elzárva attól, hogy az alperesnek ilyen hatálytalan beismerésével ellentétes, de végeredményben az alperes pernyertességét elősegítő védekezést előterjeszthessen. (1921. okt. 13. P. IV. 1772. Pdt. VII. 117.)

A felperest támogató mellékbeavatkozó a felperestől költségmegtérítést nem igényelhet; ellenben mindketten a pernyertes alperes javára a perköltségekben külön-külön marasztalandók. (P. III. 2297/1923. Pdt. IX. 161.)

A Pp. 88. §-a 3. bekezdésének fennforgásához nem elegendő az, hogy a felperes pernyertessége az alperes mellett beavatkozónak a helyzetét tényleg károsan befolyásolja, hanem az szükséges, hogy az ítélet a vitás kérdést a beavatkozó s a támogatott fél ellenfele között jogilag is eldöntse s közöttük ítélt dolgot létesítsen. (P. IV. 3400/1924. Pdt. X. 69. sub I.)

A mellékbeavatkozó peres félnek nem tekinthető, amiből következik, hogy nem félként, hanem tanuként hallgatandó ki; ha azonban a fellebbezési bíróság, ítéletének indokolása szerint, a mellékbeavatkozót azért bocsátotta esküre, mert úgy találta,

hogy
sítik
hane
hallg
szab
és a
Pdt.

vizsg
Pdt.

tése
állap
tulaj
nyila
VI. 2

jogat
mond

mély
vénye
köve
perel
igény
séig
élhet

A
hez f
kényt
ezen
felvev
toskér
nyítás
P. IV.
A

hogy vallomását a per egyéb adatai nagymértékben valószínűsítik és így vallomása nem a perben elfoglalt helyzeténél fogva, hanem úgy volt mérlegelhető, mintha tanuként lett volna kihallgatva: nem sértett a fellebbezési bíróság lényeges eljárási szabályt, amikor vallomását mint bizonyítékot figyelembe vette és a tényállást ez alapon állapította meg. (P. II. 5631/1926. Pdt. XIV. 41.)

Mellékbeavatkozásnak a per jogerős befejezéséig, a felülvizsgálati határidő eltelte után is, helye van. (P. IV. 4946/1928. Pdt. XIV. 103.)

Az egész ház főbérője által a bérló ellen a bér megfizetése iránt indított perben a felperes keresetösségi jogának megállapításához elegendő, ha a mellékbeavatkozóként fellépő háztulajdonos a keresetösségi jogot elismeri. Ez mint rendelkező nyilatkozat a felülvizsgálati eljárásban is előterjeszthető. (P. VI. 2985/1928. Pdt. XIV. 119.)

A Pp. 88. §. 3. bekezdése alá eső beavatkozó fellebbezési jogát nem érinti, hogy a támogatott fél a fellebbezésről lemondott. (P. V. 1869/1929. Pdt. XV. 78.)

Perbehívás.

89. §. *Az a fél, aki pervesztés esetére harmadik személy ellen szavatossági vagy kártérítési követelést vél érvényesíthetni, vagy pervesztés esetére harmadik személynek követelésétől tart, úgyszintén az, akit oly követelés iránt perelnek, amelyet a harmadik személy is a maga részére igényel, a harmadik személyt a pernek jogerejű eldöntéséig perbe hívhatja. A perbehívott további perbehívással élhet.*

Az az adós, aki a tartozást a pénzfelvételi megbízott kezéhez fizette és utóbb a hitelező által indított kereset folytán kénytelen volt a tartozást másodszor is megfizetni, pusztán ezen az alapon még nem perelheti sikeresen az első fizetést felvevő személyt, ha ezt a hitelező által indított perbe szavatosságnak be nem hívta. Utóbbi tehát nincs elzárva annak a bizonyításától, hogy a pénz felvételére fel volt jogosítva. (Bp. tábla P. IV. 5916/1915. Pdt. II. 48.)

A perbehívási kérelemnek helyt adó végzés (Pp. 89. §.)

felfolyamodással meg nem támadható. (P. II. 9297/1915. Pdt. II. 364. sub a)

A bíróság a szavatos perbeidézése végett a tárgyalást elhalasztani nem köteles. Ennek megtagadása miatt tehát nincs helye felülvizsgálati panasznak. (P. IV. 7933/1922. Pdt. IX. 33.)

90. §. *A perbehívásban elő kell adni a perbehívás alapját és a per állását.*

A perbehívás írásban történik és az ellenféllel is közlendő. A járásbíróági eljárásban a perbehívást a tárgyalási jegyzőkönyvbe is fel lehet venni.

Jegyzet. A perbehívási irat alaki kellékei: 136—138. §§. Visszautasítandó a felülvizsgálati tárgyaláson bemutatott perbehívási kérelem, ha nem tartalmazza a per állásának előadását. (P. IV. 3262/1920. Pdt. VI. 72.)

91. §. *Ha a perbehívott a perbehívóhoz csatlakozik, mellékbeavatkozóként szerepel.*

A perbehívó és a perbehívott közötti jogviszony a perben el nem dönthető és a védelem elvállalásából a szavatossági vagy kártalanítási kötelezettség elismerése nem következtethető.

A perbehívás a mellékbeavatkozás joghatásainak (melyeket a 84. §-nál részleteztünk) kényszerű előidézésre irányul. Ha a perbehívott a perbehívóhoz csatlakozik, úgy mellékbeavatkozóként szerepel, de a Pp. nem köti össze a perbehívás következtében való beavatkozást a szavatossági igény tárgyalásával. Ha ellenben a perbehívott a felhívásnak nem tesz eleget, úgy egyfelől nem élvezzi azt az előnyt, hogy a perbehívót a perben támogathatja és pervitelét a szükséghez képest ellenőrizheti, másfelől viszont feltétlenül beáll reá nézve a mellékbeavatkozásnak az a hátrányos következménye, hogy az ítélet helytelenségét fel ne mhozhatja és a fél hibás pervitelére csak bizonyos (a 84. §-nál fentebb részletezett) korlátok között hivatkozhatnak.

A szavatossal szemben a perbehívás el nem fogadásának a jogi következménye az, hogy a szavatos az ellene a perbehívó által indított perben nem állíthat és nem bizonyíthat oly tényeket, amelyek a perbehívó ellen lefolytatott perben való érvényesítésük esetén az ezen perbeli felperesnek részben vagy

egészben való elutasítására alapul szolgálhattak volna. (C. 907. jun. 27. 946/906. V. p. 1. Mj. Dt. I. 215. sz. 387. l.)

Azon körülmény, hogy az elsőbíróság alperes perbehívási kérelmének teljesítését elmulasztotta, az eljárás törvényszerűségébe ütköző szabálytalanságot képez, mert felek a perbehívásra feltétlenül joggal bírnak, miből következik, hogy az elsőbíróság a perbehívási kérelmet teljesíteni köteles. (C. 88. jul. 31. 6469. Ü. L., 88. 34.)

A perbehívott szavatos a felfüggesztés szempontjából a féllel egy tekintet alá esik. (Bpesti tábla 1915. jun. 1. P. IV. 6148. Pdt. I. 347.)

Harmadik igénylő személy perbehívása.

92. §. Ha a beperelt adós azt a harmadik személyt aki a követelést egészben vagy részben a maga részére igényli, perbe hívja és a perbehívott a perbe belép, az adóst kérelmére a perből végzéssel el kell bocsátani, ha a követelés összegét az igénylők javára a visszavétel jogáról való lemondás mellett bírói letétbe helyezi.

Az adós elbocsátása esetében a pert csakis az igénylő hitelezők között a követeléshez való jog iránt kell folytatni. A pernyertes félnek a letett összeget oda kell ítélni és a perevsztes igénylőt az adósnak okozott költségben is el kell marasztalni, ideértve a letétel költségét is; az alaptalanul okozott költségben azonban az adós ilyenkor is marasztalandó.

Az ellen a végzés ellen, amellyel a bíróság az adóst a perből elbocsátja, felfolyamodásnak van helye.

Aki a jogosult személyére nézve alapos kételyben van, a tartozást fizetés helyett letétbe helyezheti. A Pp. 92. §-a csak jogot ad alperesnek ahhoz, hogy a tartozás letétbe helyezése és a harmadik igénylő perbehívása mellett a perből kilépjen; de a jog nem gyakorlása nem zárja el alperest attól, hogy a felperessel szemben önállóan védekezhessék. (Bp. tábla P. IV. 11.253/1915. Pdt. II. 92.)

A Pp. 92. §-a szerint a perből való elbocsátásnak az a feltétele, hogy a beperelt adós a követelés összegét, az igénylők

javára, a visszavétel jogáról való lemondás mellett, bírói letétbe helyezi; s a követelés összege alatt nemcsak a tőkekövetelés, hanem a keresetben érvényesített járuléka, így tehát a kereset előd köamatok is értendők, az a kérdés pedig, hogy felperes milyen kamatokat jogosult követelni, a perből való elbocsátás szempontjából nem vizsgálható. Azt a kijelentést, hogy alperes a letett összeget az igénylők javára a visszavétel jogáról való lemondás mellett helyezi bírói letétbe, a Pp. 92. §-ára való egyszerű hivatkozás nem pótolhatja, különösen akkor nem, amikor alperes a felperes elutasítását kéri. Ily védekezés mellett tehát az alperes a perből el nem bocsátható. (Bpesti tábla P. V. 3698/1929. Pdt. XIV. 144.)

Az előd megnevezése.

93. §. Az, akit, mint valamely dolog birtokosát, amelyeket harmadik személy nevében birlal, vagy oly szolgálatot vagy más dologi jog iránt perelnek, amelyet harmadik személy nevében gyakorol, a perbebocsátkozást megtagadhatja, ha ezt a harmadik személyt elődjeként megnevezte és nyilatkozattétel végett megidézését kéri.

Ha a kitűzött határnapon az elődként megidézett harmadik személy ezt a minőségét kétségbe vonja, vagy nem nyilatkozik, az alperes a perbebocsátkozást többé meg nem tagadhatja és az elődként megnevezett személlyel szemben jogosítva van a kereseti követelésnek eleget tenni.

A harmadik személy, ha elődi minőségét a kitűzött határnapon elismeri, az alperes beleegyezésével a perbe léphet és ebben az esetben az alperest kérelmére a felperes beleegyezésével a perből végzéssel el kell bocsátani.

Nehogy a perbe vont alperes, aki látja, hogy a pert el fogja veszteni, a per költségétől szabadulhasson, ha teljesen fizetéseképtelen egyént nevez meg elődül és ezt állítja perbe, az alperesnek a perből való elbocsátásához mindig szükséges a felperes beleegyezése. — Ha a birlaló alperes nem kéri a Pp. 93. §-ának megfelelően az elődnek nyilatkozattétel végetti megidézését, akkor az előd pusztá megnevezése még nem szolgálhat

Jegyz.
121.,
196.,
468.,
643.,
Járásb
94. §
pviselő
a ker
ott kép
emélyes
Ha
ltóperre
gyánah
agát ké
A k
Érték
nélkül
pviselő
ekre, jo
ott, meg
g iránti
rásban a
ai megha
Járásban
§.; a
é. 25. §

kereset elutasításának alapjául, hanem a per a felperes és
előd közti jogviszony alapján bírálendő el. (Kolozsvári tábla
II. 2390/1915. Pdt. II. 119.)

Negyedik fejezet.

Meghatalmazottak és ügyvédek.

Jgyzef. Ügyvédi képviselő: Pp. 36., 94—100., 113., 116.,
121., 129., 134., 137., 140., 141., 142., 153—155., 159., 194.,
196., 199., 202., 207., 213., 214., 257., 299., 336., 401., 425.,
468., 470., 482., 485., 488., 512., 527., 531., 544., 545., 553.,
643., 705., 776., Ppé.: 15—17., 26., 87., 92. §§.

**Járásbíróság előtt személyes eljárás és kötelező
ügyvédi képviselő.**

94. §. Járásbíróság előtt a fél, valamint a törvényes
képviselő, a cégvezető és az, aki a kereskedelmi társasá-
g a kereskedelmi törvény rendelkezései szerint bíróság
előtt képviselni jogosítva van, perbeli cselekményeket
többemélyesen vagy meghatalmazott által végezhet.

Ha a per tárgyának értéke ezer pengőt meghalad,
elegendő tőpereken pedig a váltókereset vagy a visszkereset
tárgyának értékére tekintet nélkül a félnek ügyvéddel kell
megbíznia.

A kivételeket a törvény határozza meg.

Érték: Ter. 2. §. 3. p. A fellebbezést is ügyvédi képviselő-
nélkül lehet benyújtani: 482. §. Nem kötelező az ügyvédi
képviselőt a második bekezdés esetében sem a bírákra, ügy-
bírokra, jogtudorokra nézve stb.: 97. §.; az egyességre, a kikül-
perbeli megkeresett bíró előtti eljárásban: 98. §., a szegénységi
iránti eljárásban: 122. §.; a váltófizetési meghagyásos el-
járásban a kifogásra nézve: 613. §.; felfolyamodás: 553. §.; fize-
rési meghagyásos eljárásban képviselő: 601. §.; a lakfelmondási
járásban 625. §.; ügyvédi díj megállapítási eljárásban Ppé.
§.; a majorsági zsellérbirtok megváltása iránti eljárásban:
25. §.

Meghatalmazottak a járásbíróság előtt.

95. §. Ha a fél nem személyesen jár el, a járásbíróság előtt meghatalmazottul rendszerint csak ügyvédet nevezhet. Ha az ügyvédi képviselő nem kötelező, az ügyvéd kívül mint meghatalmazott képviselheti:

1. a felmenő ágbeli rokon lemenő ágbeli rokonát, a vizont, a férj nejét és nejének felmenő vagy lemenő ágbeli rokonát, a nő férjét, a testvér testvérét és a perfdertársát;

2. a gazdatiszt, az erdőtiszt és a bányatiszt, valamint az, aki valamely ingatlan kezelésével járó ügyletek köntse sére állandóan meg van hatalmazva, a gazdaságból vagy az ingatlan kezeléséből eredő ügyekben azt, akinél a mazva van;

3. a kereskedőnek az üzletben állandóan alkalmazó kereskedelmi meghatalmazottja és az iparosnak üzletvezetője az üzletből származó perekben főnökét;

4. a gazda cselédjét és a gazdatiszt a gazdaságból alkalmazott cselédet.

Aki nem önjogú, csak akkor lehet meghatalmazott ha huszadik életévét betöltötte.

Társasbíróságok előtti kötelező ügyvédi képviselő

96. §. A törvényszék, a kir. ítélőtábla és a kir. Kúria előtt a félnek ügyvéddel kell magát képviseltetnie. A kivételeket a törvény határozza meg.

Nem kötelező az ügyvédi képviselő: a 97. §-ban megjelölt személyekre nézve; továbbá az egyességre nézve a kiküldő vagy megkeresett bíró előtti eljárásban: 98. §.; a szegénység jog iránti eljárásban: 122. §.; a váltófizetési meghagyásos eljárásban a kifogásra nézve: 613. §.; a kiskorúság meghosszabbítását tárgyzó eljárásban: 705. és 717. §§.; a gondnoksági eljárásban: 720., 729. §§.; az atyai hatalom gyakorlatának megszüntetését megtagadó eljárásban: 731. §.; felfolyamodási e

járásb
18. §.
ban: P
ban: P
Választ
786., 78
A
viselet
ügyvéd
492. §§
A
folyam
nyujtha
Ki
nem kö
Pdt. II.
Tö
védi ok
gyermek
Pdt. II.
VI.
előtt, ha
a felek
június 8

97

államh
az, aki
levele
alatt ál
ügyében
képviselő
E
kozó re
alapítva
ideértve
álló sz
A
melyek

járásban 553., 557. §.; ügyvédi díjmegállapítási eljárásban: Ppé. 18. §.; a majorsági zsellérbirtokok megváltása iránti eljárásban: Ppé. 25. §.; az illetékes bíróság kijelölése iránti eljárásban: Pp. 53. §.; a bíró kizárása iránti eljárásban: Pp. 63. §. — Választott bírósági eljárásra nézve: Pp. 772., 774., 780., 784., 786., 787. §§.

A tszék, mint fellebbviteli bíróság előtt az ügyvédi képviselet kötelező (484. §.), de a fellebbezést a járásbíróságnál ügyvédi képviselet nélkül is elő lehet terjeszteni: 94., 481., 492. §§.

A törvényszék, mint fellebbezési bíróság végzése elleni felfolyamodás, a Pp. 96. és 553. §-a értelmében csak ügyvéd útján nyújtható be. (Nagyvárad tábla P. I. 1368/1915. Pdt. I. 313.)

Kisajátítási kártalanítási eljárásban az ügyvédi képviselet nem kötelező, mert ez nem peres eljárás. (Pk. VII. 130/1915. Pdt. II. 50.)

Törvényszék előtti végrehajtási eljárásban az, akinek ügyvédi oklevele van, de a kamaránál bejegyezve nincs, nagykorú gyermekét nem képviselheti. (Kolozsvári tábla P. II. 1639/1915. Pdt. II. 51.)

VI. T. Ü. H. A végrehajtási eljárásban a kir. törvényszékek előtt, ha ezek nem mint megkeresett tkvi hatóságok járnak el, a feleknek magukat ügyvéd által kell képviseltetniök. (1897. június 8-án. P. H. T. 374. sz.)

97. §. A bírói vagy ügyészi minőségben alkalmazott államhivatalnok, a kir. közjegyző, a nyilvános jogtanár, az, akinek bírói hivatalra vagy ügyvédségre minősítő oklevele van és a jogtudor saját ügyében vagy atyai hatalom alatt álló kiskorú gyermeke, gyámoltja, vagy gondnokoltja ügyében, továbbá mint nevének meghatalmazottja ügyvédi képviseletre nem szorul.

E törvénynek a kötelező ügyvédi képviseletre vonatkozó rendelkezései nem érintik a királyi kincstár és a közalapítványok perbeli képviseletére vonatkozó szabályokat, ideértve a m. kir. államvasutak képviseletére nézve fennálló szabályokat is.

Az első és a második bekezdés szerint jogosult személyek és községek ennek a törvénynek szempontjából,

amennyiben a törvény kivételt nem tesz, az ügyvédekkel ugyanazon tekintet alá esnek.

A kir. kincstár, a közalapítványok, az államvasutak képviselőjére vonatkozó szabályokat l. a 72. §. kapcsán.

Az e §. szerint képviselőre jogosult személyek nem esnek az ügyvédekkel ugyanazon tekintet alá a 111., 213. és 425. §. harmadik bekezdése esetében. E személyek költsége: 425. §.

A fél személyes megjelenése kötelező ügyvédi képviselő esetében.

98. §. Azokban a perekben is, amelyekben az ügyvédi képviselőt kötelező, a felek ügyvédi képviselő nélkül személyesen vagy a 95. §. 1—4. pontjában megjelölt meghatalmazott által a perbiróság előtt egyességet köthetnek, a peres jogot egészben vagy részben elismerhetik, vagy arról lemondhatnak, továbbá a jegyzőkönyvvezető előtt, a bírósági irodában, valamint a megkeresett bíró előtt és amennyiben a törvény másként nem rendelkezik, a kiküldött bíró előtt eljárhatnak.

A fél azokban a perekben is, amelyekben az ügyvédi képviselőt kötelező, képviselőjével együtt az elsőbíróság és a fellebbviteli bíróság előtt személyesen megjelenhet és szóval előterjesztéseket tehet.

Felperesnek a rendes perben a törvényszék kiküldött bírája előtt személyesen tett perletételi nyilatkozata az 1912: VII. t.-c. 18. §-a szerint joghatályosnak tekintendő és ezen az alapon a per megszüntetendő. (6543/1914. Pdt. I. 331.)

Törvényszéki per folyamán is joghatályos és a kereset elutasításának alapjául szolgál a felperes által ügyvédi képviselő nélkül, bíróságon kívül tett és az alperes által elfogadott az a nyilatkozat, mely szerint lemond a perben érvényesített igényéről, a pertől elállását s a per megszüntetésére készségét kijelenti s a peres felek abban is megállapodnak, hogy egymástól perköltség megtérítését nem igénylik. (P. I. 2085/1920. Pdt. VI. 78.)

A felülvizsgálati kérelem visszavonása nem tartozik azon jogcselekmények közé, amelyek ügyvédi képviselő nélkül is

jogha
jegyz
bead
Pdt.

nem
az üg
csaki
az es
tartás
sát o
peror
Enné
ket, a
ben is
melye
amen
vényt
kötele

a bír
talbó
ügyvé
meg,
halas
nélkü
Ezt a
védi
vizsor
mán
csak
az üg

A
határo

Fab

joghatályosan teljesíthetők, ennél fogva a félnek ügyvédi ellenjegyzés nélkül benyújtott, a felülvizsgálati kérelmet visszavonó beadványát, hivatalból vissza kell utasítani. (P. II. 2790/1922. Pdt. VIII. 150.)

A házasságbontó ítélet elleni fellebbezésről az ügyvéd által nem képviselt alperesnek a lemondása nem joghatályos. Mert az ügyvédi képviselet nélkül személyesen eljáró alperesnek (de csakis ennek) házassági perbeli jogcselekményei csakis abban az esetben joghatályosak, ha ezeket kizárólag a házasság fenntartása érdekében védekezésül teljesíti, a házasság felbontását célzó vagy más támadó jogcselekményeknél, valamint a perorvoslatoknál azonban az ügyvédi képviselet mellőzhetetlen. Ennél fogva a Pp. 98. §-ában felsorolt azokat a jogcselekményeket, amelyeket a fél az ügyvédi képviselet kötelező volta esetében is személyesen végezhet, a házassági perben álló felek személyesen csakis akkor és annyiban végezhetik joghatályosan, amennyiben ezzel nem a házassági kötelék megsemmisítését, érvénytelenítését vagy felbontását, hanem ellenkezően a házassági kötelék fenntartását célozzák. (P. III. 4860/1927. Pdt. XIV. 49.)

A kötelező ügyvédi képviselet hiányának következménye.

99. §. Amennyiben az ügyvédi képviselet kötelező, a bíróság az ügyvéd nélkül fellépő fél cselekményét hivatalból visszautasítja; ha pedig a fél, akit a perben még ügyvéd nem képviselt, a tárgyaláson ügyvéd nélkül jelent meg, a tárgyalást költségére azzal a figyelmeztetéssel halasztja el, hogy őt, ha az újabb tárgyaláson ügyvéd nélkül jelenne meg, meg nem jelenőnek fogja tekinteni. Ezt a rendelkezést akkor is alkalmazni kell, ha az ügyvédi képviselet a kereset felelmezése, új kereset vagy viszontkereset támasztása következtében a tárgyalás folyamán válik szükségessé. Ha az ügyvédi képviselet hiánya csak az eljárás folyamán derül ki, a végzett cselekmények az ügyvédi képviselet hiánya miatt nem támadhatók meg.

Az ügyvédi ellenjegyzés nélkül és a Pp. 137. §-ában meghatározott alakiság mellőzésével beadott irat, mely szerint a fel-

peres válni nem akar, a bontóperben figyelmen kívül nem hagyható és a felperest erre nézve személyesen meg kell hallgatni. (P. III. 4810/1927. Pdt. XIII. 104.)

A meghatalmazás bemutatása és alakja.

100. §. *A meghatalmazott köteles írásbeli meghatalmazását eredetiben vagy hiteles másolatban első fellépése alkalmával a bírósági iratokhoz csatolás végett bemutatni.*

A magánokiratba foglalt meghatalmazást a kiállítónak két előttemező tanú jelenlétében alá kell írnia, vagy előtjük az aláírást sajátkezű aláírásával elismernie; ha pedig írni nem tud, két előttemező tanú jelenlétében, akiknek egyike a kiállító nevét is aláírja, kézjegyével kell ellátnia.

Ha a meghatalmazás ügyvéd részére szól, elég, ha a kiállító azt sajátkezűleg aláírja.

A külföldön kiállított meghatalmazás közokiratba vagy hitelesített magánokiratba foglalandó.

Ha az ügyvéd részére szóló meghatalmazás nem magyar nyelven van kiállítva, a meghatalmazott annak magyar fordítását is köteles bemutatni.

A meghatalmazó ellenfele nincs jogositva a Pp. 100. §-ának megfelelően kiállított meghatalmazás valóságát kétségbevonni. (1916. jan. 11. P. II. 7154. Pdt. II. 134.)

Az az alperesi kifogás, hogy felperes mint írástudatlan a keresetlevélhez csatolt meghatalmazást alá nem írhatta, nem jöhet figyelembe, ha alperes nem tagadja, hogy a felperes neve ennek a megbízásból iratott a meghatalmazás alá. (Marosvásárhelyi Tábla P. 60/1916. Pdt. II. 335. sub II.)

Kiskorú nevében a törvényes képviselő által indított perben utóbbinak törvényes képviselői minőségét a meghatalmazáson ki kell tüntetni. (Rp. VI. 6726/1916. Pdt. III. 95.)

Általános jogszabály, hogy a törvényes képviselőnek a képviseleti jogból folyó hatásköre ellenkező intézkedés hiányában kiterjed a pervitelre és általában a pervittel rendszerint együtt járó cselekményekre, tehát ügyvédvallásra is. Ezt nem korlátozzák az alapszabályok ama rendelkezései, amelyek a

törvényes képviselő utalványozási jogát megszorítják s amelyek szerint az egyesület jogügyeinek a választott központi és vidéki jogtanácsosok az intézői (P. III. 7703/1916. Pdt. III. 160.)

101. §. *A személyesen megjelert fél szóval is adhat meghatalmazást, amelyet a tárgyalási jegyzőkönyvbe kell felvenni és a félnek alá kell írnia.*

Habár az eredetileg védelemmel nem élő pertárs a védekező pertárs védelmét a per későbbi szakában kifejezetten magáévá teszi, ez a csatlakozás a pertárs és nem az őt képviselő ügyvéd tényéhez történik, ezért ilyen perjogi lépés nem teremt sem megbízási, sem egyéb kötelmi viszonyt a pertárs képviselője és a csatlakozó pertárs között. (P. VI. 4625/1928. Pdt. XIV. 141.)

Általános meghatalmazás.

102. §. *A fél ügyvédének perek vitelére adott általános meghatalmazását a törvényszéknél vagy a járásbírósnál előre bejelentheti. A bejelentéshez a bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesített meghatalmazás eredetiben csatolandó.*

A bíróság a bejelentésekről jegyzéket vezet. A jegyzékek nyilvánosak.

A jegyzékbe iktatott meghatalmazás az előtt a bíróság előtt, amelynél a jegyzéket vezetik, igazolásra nem szorul. A meghatalmazásra az első beadványban, illetőleg az első megjelenés alkalmával minden perben hivatkozni kell. Más bíróság előtt a meghatalmazás a jegyzéknek a bírósági iroda által kiállított kivonatával igazolandó. A meghatalmazás visszavonását vagy felmondását bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesített alakban a jegyzékbe való iktatás végett a bíróságnál be kell jelenteni, mert különben a meghatalmazásnak ez okokból való megszűnése harmadik személyekkel szemben nem érvényesíthető. Ez a rendelkezés a 107. §-t nem érinti.

Kézbesítés: 153. §. — Ez a meghatalmazás nem korlátozható: 105. §.

A per vitelére szóló meghatalmazás.

103. §. Amennyiben az ügyvédi képviselet kötelező, az ügyvédnek a per vitelére szóló meghatalmazással kell bírnia. Egyéb esetekben a meghatalmazás egyes cselekményekre is szólhat.

Az ügyvéd, habár a perben hiteles másolatban bemellékelt meghatalmazványa szerint nem bizonyos ügyre, hanem általánosságban van meghatalmazva, a meghatalmazványt kiállító felet perben képviselni jogosult. (C. 99. jan. 25. I. G. 509. F. IV. 281.)

A Pp. 103. §-ának az a rendelkezése, hogy az ügyvédnek a per vitelére szóló meghatalmazással kell bírnia, nem értelmezhető akképp, hogy a meghatalmazás szövegében az illető pert a felek neve, a per tárgya vagy más adatok idézésével különösen megjelölni kellene. Polgári peres ügyben tehát a felek képviseletében fellépő ügyvéd meghatalmazotti minőségének igazolására alkalmas az oly meghatalmazás is, amelynek szövegében a pervitelre szóló megbízás általánosságban jut kifejezésre. Különös meghatalmazásra csak a törvényben kifejezetten előírt esetekben van szükség. Pl. házassági és személyállapotot tárgyzó perekben. (Pp. 643., 696., 716., 717., 720., 729., 731. §-ok.) (A budapesti kir. törvényszék tanácsvezetőinek 1915. március 8.-ikán tartott értekezletén létrejött elvi megállapodás. Pdt. I. 149. sub 2.)

A Pp. 133. §-a értelmében a kereset első példányához csatolt meghatalmazás a többi példányokhoz is másolatban is csatolandó. (U. ott sub 3.)

Kiskorú fél által aláírt meghatalmazás alapján eljáró ügyvéd ré szvételével lefolytatott alsóbírószági eljárás orvoslva van, ha az időközben nagykorúvá lett fél a saját kezéhez kézbesített ítélet ellen nem élt felebbvitellel. (P. VI. 6134/1914. Pdt. I. 278.)

A per vitelére szóló meghatalmazás terjedelme.

104. §. A per vitelére adott meghatalmazás kiterjed a perre vonatkozó minden cselekményre, ideértve a tár-

gyalás folyamán indított keresetekre, a beavatkozási keresetre, továbbá a biztosítási intézkedésekre és a végrehajtási eljárásra, valamint az ennek folyamán indított perekre vonatkozó cselekményeket is; kiterjed továbbá a pernek egyesség, elismerés vagy lemondás útján befejezésére s a peres pénz vagy dolog és a perköltség átvételére, nyugtatványozására és helyettes nevezésére is.

A bíróság által kinevezett ügygondnok jogköre — amennyiben a törvényből más ki nem tűnik — ugyanaz, mint a per vitelére meghatalmazott jogköre, azzal a megszorítással, hogy az ügygondnok egyességet nem köthet, elismerést és joglemondást nem tehet és a bíróság külön megbízása nélkül a peres pénzt vagy dolgot át nem veheti és nem nyugtatványozhatja.

Jegyzet. Kézbesítés a per vitelére meghatalmazott kezéhez: 154. §. Hadviselt ügyvédek ügygondnoki kirendelése: 4800/922. I. M. (I. K. 41.); 8790/925 I. M. (I. K. 31.)

Ügygondnok: 76., 104., 163., 176., 384., 625., 649., 650., 676., 707., 717., 736. §§. Ügyvéd nem köteles az ügygondnoki kirendelést elfogadni az 1874: XXXIV. t.-c 50. §-ának esetében: 51. §. (l. a 116. §. kapcsán). — Ügygondnok költsége: 434. §.

A kitörlési per vitelével meghatalmazott ügyvéd a perfeljegyzési ügy vitelével is meghatalmazottnak tekintendő. (Pk. V. 5667/1915. Pdt. II. 52.)

Ha a birtokrendező per folyamán hatályba lépett új eljárási szabályok szerint ügygondnok kirendelésének helye nincs, az addigi ügygondnok az új eljárás folyamán hozott határozatok ellen jogorvoslattal nem élhet. (1915. nov. 16. Rp. III. 5369. Pdt. II. 385.)

A meghatalmazás korlátozása.

105. §. A per vitelére szóló meghatalmazás törvényes terjedelmének korlátozása az ellenféllel szemben csak annyiban hatályos, amennyiben a korlátozás magába a meghatalmazásba kifejezetten felvétellett.

Amennyiben az ügyvédi képviselőt kötelező, a meg-

hatalmazás törvényes terjedelmét hatályosan csak a pernek egység, lemondás vagy elismerés útján való befejezhetése, valamint a peres pénz vagy dolog átvétele és nyugtatványozása tekintetében lehet korlátozni.

A 102. §. értelmében bejelentett meghatalmazás nem korlátozható.

A meghatalmazás megszűnése.

106. §. *A per vitelére szóló meghatalmazás nem szűnik meg sem a megbízó halálával, sem pedig a megbízó perbeli cselekvőképességében, vagy törvényes képviselőjének személyében történt változás következtében. Ha azonban a meghatalmazott a jogutódok nevében kíván fellépni, azok meghatalmazását kell felmutatni.*

1874: XXXIV. t.-c. 43. §. A fél halála esetében tartozik az ügyvéd, — habár hatalmazványa az örökösök nevére is szól, — azonnal, mielőtt a fél elhalálozása tudomására jut, mind az előtte ismert örökösöket, mind pedig azon bíróságot vagy hatóságot értesíteni, mely előtt a zelhunynak ügye folyamatban van.

A megbízó halála esetében az örökösök további rendelkezéséig az ügyvéd köteles mindazon intézkedéseket megtenni, amelyek jogtárányok elkerülésére, és a megbízó örökösei érdekeinek fenntartására szükségesek; a 41. §-ban említett felmondás jogával azonban az örökösök ellenében is élhet.

Jegyzet. V. ö. 1875: XXXVII. 51. §. A fél halála, cselekvőképességének hiánya miatt az eljárás félbeszakadása vagy felfüggesztése: 465—466., 470. §§. — Az eljárás félbeszakadása az ügyvéd halála esetében: 468. §.

Habár a kiskorú nevében a törvényes képviselő által kiállított perviteli meghatalmazás a fél nagykorúvá válta folytán nem szűnik meg (106. §.), az utóbbtól újabb meghatalmazást nem nyert ügyvéd által kötött bírói egyezség ellen mégis hely adandó a perújításnak azon az alapon, hogy a fél nagykorúvá váltáról (férjhezmeneteléről) az ellenfél tudomással bírt és így az egyezség nem érvényes. (P. I. 5441/1921. Pdt. VII. 136. sub II.)

A gondnokolt halálával a gondnokság az anyagi magánjog

szerint megszűnik — a polgári perrendtartás 465. §-ának az alól a szabálya alól pedig, hogy a fél halála esetében az eljárás félbeszakad — a 470. §. csak arra az esetre tesz kivételt, ha a félnek a per vitelére meghatalmazottja volt, de nem tesz kivételt arra az esetre, ha az ügyvéd csak az ő törvényes képviselője volt. Az a körülmény tehát, hogy a gyengeelméjű peres félnek gondnoka egyúttal gyakorló ügyvéd, nem indokolja a Pp. 106. §-ának alkalmazását és a 465. §-on alapuló félbeszakadás mellőzését. (P. 2404/1922. Pdt. VIII. 100.)

Ha a nő a keresetet, mint a férj gondnoka tette folyamatba s a meghatalmazást mint ilyen írta alá, utóbb azonban a pert mint az időközben elhalt férj örököse kívánja folytatni, saját nevében új meghatalmazást kell az ügyvéd részére kiállítani. (P. IV. 7096/1924. Pdt. X. 12.)

107. §. *Ha az ügyvédi képviselet nem kötelező, az ellenféllel szemben a meghatalmazásnak a fél részéről történt visszavonása a visszavonás közlésével, a meghatalmazásnak a meghatalmazott részéről történt felmondása pedig a meghatalmazás megszűnésének közlésével válik hatályossá.*

Ha az ügyvédi képviselet kötelező, a meghatalmazásnak visszavonása vagy felmondás folytán megszűnése az ellentféllel szemben másik ügyvéd vallásának közlésével válik hatályossá.

A közlés írásban történik, amelyet a bíróság az ellenfélnek kézbesített. A tárgyaláson jelenlevő ellentfél szóval is értesíthető.

1874: XXXIV. t.-c. 41. §. Az ügyvéd köteles a neki felajánlott megbízás el- vagy el nem fogadása iránt késedelem nélkül nyilatkozni.

Az ügyvéd a megkereső félnek a képviselet elvállalását a 28. §-ban foglalt eset kivételével megtagadhatja, és a már elvállalt képviseletet is felmondhatja.

A felmondási idő harminc napot tesz, a képviselt fél értesítése napjától kezdve, mely időig az ügyvéd a képviseletet híven vinni és a felet minden joghátrány ellen megóvni köteles.

42. §. A fél az ügyvédtől a képviseletet előleges felmondás nélkül is bármikor elvonhatja.

Annak a körülménynek, hogy a felperes a per folyama alatt ismeretlen helyre távozott és hogy emiatt az ügyvédnek a képviseletről való lemondásáról nem értesíthető, nem az a következménye, hogy a per bírósága az ilyen felperes részére ügygondnokká nevezze ki az addig meghatalmazott ügyvédet, hanem az 1874:XXXIV. t.-c. 41. §-a értelmében az, hogy az ügyvéd a képviseletet híven tovább vigye és a meghatalmazó felet minden joghátrány ellen megóvja. (P. V. 5332/1914. Pdt. I. 282. U. ott *Kovács Marcell* megjegyzése: A Pp. 107. §-a szerint az ügyvédi kényszer alá eső perben a meghatalmazás megszűnése az ellenféllel szemben csak a másik ügyvéd vallásának közlésével válik hatályossá. Ebből azonban nem következik, hogy az ismeretlen helyre távozott felperes ügyvédje a képviseletet a per befejezéséig vinni köteles mert a Pp. 174. és 176. §-ai szerint a felperes részére is lehet hirdetmény útján kézbesíteni és ügygondnokot rendelni.)

A Pp. 96. és 553. §-án alapuló ügyvédi kényszer a Pp. 107. §-a szerint a meghatalmazás visszavonásának közlésére is kiterjed. (P. II. 1961/1921. Pdt. VII. 65. sub II.)

Ha új ügyvéd mutatja be meghatalmazását anélkül, hogy a korábbi ügyvéd a képviseletről lemondot vagy meghatalmazása visszavonatot volna, az ítélet a régi ügyvédnek a Pp. 107., 109., 154. §-ai értelmében joghatályosan kézbesíthető és a bíróság azt e mellett az új ügyvédnek is kézbesíteni nem köteles. (3679/921. Pdt. VII. 33.)

Ugyanazon fél nevében ugyanazon ítélet ellen két ügyvéd által külön-külön beadott fellebbezések esetében az ügyet mindkét fellebbezés folytán kell felülbírálni. (5004/915. Pdt. IV. 19.)

Ha új ügyvéd mutatja be meghatalmazását anélkül, hogy a korábbi ügyvéd meghatalmazásának megszűnése bejelentetett volna, az ítélet a két ügyvéd közül bármelyiknek kézbesíthető; ha pedig mindkettőnek kézbesítettett, a fellebbviteli határidő az első kézbesítéstől számítandó. (1924. máj. 15. P. IV. 3315/923. Pdt. IX. 84.)

A meghatalmazott cselekményének hatálya.

108. §. *A meghatalmazott részéről meghatalmazása körében végzett cselekményt az ellenféllel szemben olyanak kell tekinteni, mintha a fél maga végezte volna, ha-*

csak a jelenlevő fél azt azonnal vissza nem vonja vagy ki nem igazítja.

Több meghatalmazott.

109. §. *Több meghatalmazott közül a felet bármelyik képviselheti. Ellenkező kikötés az ellenféllel szemben hatálytalan.*

Ha új ügyvéd mutatja be meghatalmazását anélkül, hogy a korábbi ügyvéd meghatalmazásának megszűnése bejelentetett volna, az ítélet a két ügyvéd közül bármelyiknek kézbesíthető: ha pedig mindkettőnek kézbesítették, a fellebbviteli határidő az első kézbesítéstől számítandó. (P. IV. 3315/1923. Pdt. IX. 84.) — *Ellenkező:* Ha a félnek két ügyvéde van és az ítélet mindkettőnek kézbesítették, a fellebbviteli határidő a későbbi kézbesítéstől számítandó. (P. I. 5129/1928. Pdt. XIV. 75.)

A meghatalmazás hiányának figyelembevétele.

110. §. *A meghatalmazás hiányát a bíróság a per bármely szakában hivatalból veszi figyelembe.*

Ha az, aki mint meghatalmazott lép fel, meghatalmazását nem igazolja, a bíróság a hiány pótlására rövid határidőt tűz ki és emellett a meghatalmazás nélkül fellépett személyt egyelőre az eljárásban való részvételre bocsáthatja, az ellenfél kívánságára pedig az eljárásban való részvételre bocsátani köteles.

A bíróság a meghatalmazás nélkül fellépett személynek az eljárásban való részvételre bocsátását a költségek és károk iránt nyújtott biztosítéktól teheti függővé, melynek módját és mennyiségét a bíróság belátása szerint állapítja meg.

A meghatalmazás igazolására kitűzött határidő lejártá, illetőleg az igazolás megtörténte vagy az eljárás jóváhagyása előtt véghatározat nem hozható.

Ha a kitűzött határidő alatt a hiányt nem pótolják, vagy az eljárást jóvá nem hagyják, a fél helyett eljáró személy cselekményei hatálytalanok és ehhez képest a

meghatalmazás nélkül indított kereset végzéssel hivatalból visszautasítandó, a meghatalmazás hiányának egyéb eseteiben pedig a fél meg nem jelentnek tekintetvén, ellene a meg nem jelenés következményei alkalmazandók és egyúttal mind a két esetben a fél helyett eljáró személy az ellenfélnek okozott költségben elmarasztalandó.

A fél a meghatalmazás hiányát nem érvényesítheti, ha a meghatalmazást csak szóval adta is vagy az eljárást akár kifejezetten, akár hallgatólag jóváhagyta.

Jegyzet. A meghatalmazás hiányának hivatalból figyelembevétele: a keresetlevél elintézésakor: 140., 141. §§.; a fellebbezési eljárásban: 505. §. 2. p.; a felülvizsgálati eljárásban 540—543. §§.; ez alapon perújítás: 563. §. 5. p.; 564. §.

A meghatalmazás szabályszerűsége mindig hivatalból vizsgálendő. (Sz. 1900. jan. 17. 99. G. 192. T. IV. 676.)

A külföldi ügyvéd ellenjegyzése ügyvédi ellenjegyzésnek tekinthető nem lévén, hivatalosan visszautasítandó olyan írásbeli beadvány, mely a kir. bíróságokhoz külföldi ügyvéd ellenjegyzése mellett adatott be. (B. 40.365/85.)

Ügyvéd nevének nedves bélyegzővel történt lenyomata ellenjegyzésnek nem tekinthető. (Gy. 923. 1907. szept. 2. S. T. 51. sz. T. XII. 386.)

Ügyvédi ellenjegyzés hiányát az ügyvéd nevének a külzeten nyilván idegen kézzel történt megjelölése nem pótolja. (Gy. 1907. okt. 10. G. II. 97. 18. T. XII. 395.)

A képviselőről lemondó, de lemondását utóbb visszavonó ügyvédnek nincs újabb meghatalmazásra szüksége, ha az ügyfél nem bízott meg más ügyvédet. (P. III. 705/1921. Pdt. VI. 73.)

Olyan helyettes-ügyvédnek, akinek nincs pervitelre szóló meghatalmazása, az ítélet joghatályosan nem kézbesíthető. (P. IV. 1101/1921. Pdt. VII. 74. sub I.)

A 110. §. ut. bek. szerinti jóváhagyást jelenti az, hogy az ügyvéddel együtt a tárgyalásban a fél személyesen is részt vett. (P. VI. 7574/1922. Pdt. VIII. 123. sub II.)

Elszakadt területen bejegyzett ügyvéd által — bár még az elszakadás előtt — kiállított helyettesítési meghatalmazás alapján a magyar ügyvéd a magyar bíróságnál el nem járhat. (P. IV. 4874/1923. Pdt. IX. 136.)

Az előadástól való eltiltás.

111. §. A bíróság azokat a feleket és meghatalmazottakat, akiknek nincs érthető előadó képességük, a további előadástól eltilthatja, azokat a meghatalmazottakat pedig, akik a 95. §. szerint a kéviseletre jogosítva nincsenek, vagy akik zugírászat miatt jogerősen el voltak ítélve, az előadástól eltiltani köteles.

Ha ennek következtében a fél képviselet nélkül marad, a tárgyalást a fél költségére azzal a figyelmeztetéssel kell elhalasztani, hogy a bíróság a felet a tárgyalás ismételt meghiusítása esetében meg nem jelenőnek fogja tekinteni.

Az, aki a 95. §. 1—4. pontjai alapján, mint meghatalmazott fellép, ha a meghatalmazásra jogosító viszony tekintetében valótlan tényt ad elő, nyolcvan pengőig terjedhető pénzbírságban marasztalendő. A marasztaló határozat ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye.

Ügyvédekre ez a §. nem alkalmazható. A 97. §. első bekezdésében említett személyek e §. alkalmazásában ügyvédeknek nem tekintetnek.

Jegyzet. Egyfokú felfolyamodás jelentősége: 550., 551. §§. Pénzbírság: 791. §., 63800/1926. sz. r. Zugírász: Ppé. 15. §.

Ötödik fejezet.

Szegénységi jog.

A szegénységi jogban részesítés.

112. §. Szegénységi jogban rendszerint az a fél részesíthető, akinek jövedelme nem nagyobb, mint a lakhelyén szokásos közönséges napszám.

A bíróság azonban az összes körülmények tekintetbe vételével szegénységi jogban részesítheti azt a felet is, aki a perköltséget fedezni nem tudja anélkül, hogy a saját és

azoknak a hozzátartozóinak szükséges tartása sérelmet szenvedne, akiknek tartására törvéynél vagy törvényes gyakorlatnál fogva köteles.

Az, akinek perlekedése már előre teljesen eredménytelennek mutatkozik, szegénységi jogban nem részesíthető.

Nem részesíthető szegénységi jogban az a fél sem, aki mint engedményes lép fel, kivéve, ha valószínűnek mutatkozik, hogy az engedményezés nem a szegénységi jogon való perelhetés végett történt.

Külföldieknek a szegénységi jogot eltérő nemzetközi megállapodás hiányában csak viszonyosság esetében lehet megadni. Az igazságügyminiszternek a viszonyosság felől tett nyilatkozata a bíróságokra kötelező. E nyilatkozatot kétség esetében hivatalból kell kikérni.

Külföldi vagyontalan perlekedők viszonyosság esetében szintén kapnak szegényjogot. (1600/915. I. M. sz. r.) Perköltség-biztosítókra sem kötelesek. Irányadó az állampolgárság, nem a lakhely. Viszonyosságunk van azokkal az államokkal, melyekkel a szegénységi jogra vonatkozó viszonyainkat a hágai nemzetközi egyezmény szabályozza, ezek: Ausztria (52703/1924.), Csehszlovák köztársaság, Belgium, Dánia, Finnország, Lengyelország, Luxemburg, Németalföld, Németbirodalom, Olaszország, Románia (1925: VI. t.-c.), Spanyolország, Svájc, Svéd- és Norvégország. — A Németbirodalommal (1877: X. t.-c.); Olaszországgal (1883: XXXIX., 1927: I. t.-c.) és Svájccal (1884: XXXVI. t.-c.), a szegényjogról külön szerződéseink vannak. Szegényjoga van a bolgár állampolgárnak is. (1912: XXVIII. t.-c. VIII—X. c.)

A szegénységi jog tartalma.

113. §. A szegénységi jog megadása következtében a fél:

1. egyelőre fel van mentve a szegénységi jog megadása iránti kérelem előterjesztésétől kezdődőleg az ügyben felmerülő illetékek és bélyegek fizetése alól;

2. a perköltség fedezéséül nem köteles biztosítékot adni;

3. jogot nyer arra, hogy ügyének egyelőre díjtalan vitelére ügyvédet rendeljenek ki számára (116. §.);

4. egyelőre fel van mentve a bírósági kiküldöttek díjainak és kiadásainak, a tanuk és szakértők illetményeinek, valamint a szükséges hirdetmények és az ügygondnok költségének fizetése alól és ezeket az államkincstár előlegezi.

Hogy a szegénység miatt mennyiben van helye bélyeg- és illetékmentességnek, azt külön jogszabályok határozzák meg.

Te. 8. §. A Pp. 113. §-a 1. bekezdésének 4. pontja úgy módosul, hogy az ügygondnok költségét az államkincstár nem előlegezi és az ügygondnok költségének fizetését csak a perköltségben marasztalt féltől követelheti. Ez a szabály áll a szegénységi joggal perlekedő fél házassági perében kirendelt házasságvédő (55. §.) költségeire is.

A Pp. 113. §-át a következő rendelkezések egészítik ki:

Ha a perben az egyik fél szegénységi jogban részesül, ellenfelét a Pp. 112. §-ában foglalt feltételek nélkül is megilleti az a jog, hogy az illetéknek arra a részére nézve, amelyet kizárólag a szegénységi jogban részesülő fél keresete vagy viszontkeresete következtében kellene lerónia, egyelőre fel van mentve az ügyben felmerülő, akár bélyeggel, akár készpénzzel lerovandó illetékek lerovása alól. Ebben az esetben a szegénységi jogban részesülő fél ellenfele az ügy jogerős befejezése után, ha pervesztes, kiszabás alapján, a marasztalási összegnek aránylag megfelelő illetéket utólag megfizetni köteles, mégpedig mind a saját magáért, mid az ellenfeléért lerovandó illetékeket, ideértve az ítéleti illetéket is.

Ha a vagyoni jogi perben szegénységi jogot kérő fél a perköltség egy részét fedezni tudja anélkül, hogy a saját és a Pp. 112. §-ának 2. bekezdésében megjelölt hozzátartozóinak szükséges tartása sérelmet szenvedne, a bíróság a szegénységi jogot megadó határozatban kimondja, hogy a Pp. 113. §-a 1. bekezdésének 1., 3. és 4. pontjában felsorolt költségeknek e része tekintetében egyelőre nincs a fizetés alól felmentve.

Ha az olyan felperes terjeszt elő szegénységi jog megadása iránt kérelmet, aki ugyanazzal az alperessel szemben szegénységi jogon folytatott perben három éven belül jogerősen megítélt perköltséget nem fizette meg, a bíróság a szegénységi jog megadása előtt vizsgálja, hogy felperes perlekedése nem rosszhiszemű-e.

Ter. 4. §. A Te. 8. §-ában a szegénységi jogban részesülő félnek az ellenfelét a zilletékmentesség tekintetében megillető jog nem mentesíti őt annak az illetéknek a lerovása alól, amelyet a Te. életbelépése (1931. január 1.) előtt kellett lerónia.

Jegyzet. Az illetékmentességet az 1914: XLIII. t.-c. 75—79. §-ai eltérően szabályozzák; a Pp. 112. §-ának második bekezdése alapján megadott szegénységi joggal illetékmentesség nem jár. — Főudvarnagyi bíróságnál előlegezés: 9100/917. I. M. sz. r. (I. K. XXVI. 67.)

A bíróság a perbeli ügygondnok díjainak az irodaátalányterhére való utalványozása iránt hivatalból intézkedni nem köteles; és ha a szegényjogos és pervesztes felperes a perköltségben marasztaltatik, az ismeretlen örökösök alpereseket képviselő ügygondnok díjait a kincstár előlegezni nem köteles. (P. VI. 3560/1925. Pdt. XII. 58. sub IV.)

114. §. A szegénységi jog megadása az ellenfélle szemben a perköltség megtérítésének kötelezettségét nem érinti.

A szegénységi jog megadására iránti kérelem.

115. §. A szegénységi jog megadása a per bíróságánál írásban vagy szóval kérhető.

Ha a fél a perbíróság székhelyén kívül fekvő járásbíróság területén lakik vagy tartózkodik, kérelmét szóval lakhelyének vagy tartózkodási helyén ek járásbírósága előtt is előadhatja, amely az erről felve, a jegyzőkönyvet a perbírósághoz teszi át.

A kérelemben a szükséghez képest el kell adni a peres ügy állását a bizonyító eszközök megnevezésével. A kérelem mellett továbbá be kell mutatni a hatósági bizonyítványt, amely tanúsítja a félnek állását vagy foglalkozását, vagyoni viszonyait, az általa fizetendő egyenes állami adó mennyiségét, továbbá azt a körülményt, hogy jövedelme a lakhelyén szokásos közönséges irapszámot nem haladja meg. Ha a fél a 112. §. második bekezdése alapján kéri a szegénységi jog megadását, a hatósági bizonyítványnak a fél állásán, foglalkozásán, vagyoni viszonyain és az általa fizetendő egyenes állami adó mennyiségén felül tanusítania kell a félnek családi viszonyait azoknak a személyeknek a megnevezésével, akiknek tartásáról gondoskodni köteles és a félnek perköltség viselésére való tehetetlenségét. Gyámság vagy gondnokság alatt állók részére a bizonyítványt a gyámhatóság is kiállíthatja.

Egyebekben a hatósági bizonyítvány kiállítását rendelet szabályozza.

Te. 9. §. A Pp. 115. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

Az igazságügyminiszter rendelettel megállapíthatja, hogy a szegénységi jog a Pp. 112. §-ának 1. bekezdése alapján csak akkor adható meg, ha a kérelmező fél egyenes állami adójának — ide értve a kereseti adót is —

mennyisége bizonyos meghatározott összeget nem halad meg.

Jegyzet. A kérelmet ügyvédi képviselet nélkül lehet előterjeszteni: 122. §.

A hatósági bizonyítvány kiállításáról a 72.500/1914., a szegénységi jog tekintetében szükséges bírói intézkedésekről pedig a 72.600/1914., a 29.200/1923. és a 31.950/1926. I. M. sz. rend. szól. (I. K. XXIII. 14. sz. mell. XXXII. 424. 1926. 142.)

Szegénységi jog megadása a felülvizsgálati eljárásban: A szegényjogon való perfolytatásra vonatkozó engedélyt a kir. Kúria a felülvizsgálati kérelemhez csatolt, az ill. szab. 85. tétele 12. §. a) és b) pontjainak megfelelő alakban kiállított szegénységi bizonyítvány alapján adta meg. (1914. G. 352. sz. 1915. márc. 26. Pdt. II. 190.)

A kir. Kúria B. E. alperesnek a feüllvizsgálati kérelmében előterjesztett felfolyamodása következtében az ahhoz mellékelte s a 72500/1914. I. M. sz. a. kibocsátott rendeletnek megfelelő hatósági bizonyítvány alapján a szegénységi jogot a Pp. 112. §-ának 1. bekezdése alapján megadja s erről az elsőbíróságot s a nevezett alperest a jelen ítélet közlésével a 72.600/1914. sz. I. M. R. 1. §-a értelmében értesíti. (1916. febr. 22. P. III. 258. Pdt. II. 210. sub II.)

Ha a szegénységi jogra igénnyel bíró fél a Pp. 115. §-a szerint szükséges hatósági bizonyítvány beszerzésében hibáján kívül (a megszálló hatóságok magatartása folytán) gátolva van és emiatt a kereset megindításával késedelmeskedik, ezen akadály tartama alatt a keresetelévülés szünetel. (1922. nov. 9. IV. 3070. Pdt. VIII. 108. — Ugyanígy P. III. 209/1921. a pártfogó ügyvéd kirendelése miatt eltelt idő tekintetében.)

116. §. A szegény fél részére ügyének díjtalan vite-lére ügyvédet csak akkor lehet kirendelni, ha ezt kifeje-zetten kéri. Amennyiben az ügyvédi képviselet nem köte-lező, a bíróság a körülményekhez képest ítéli meg, hogy ügyvéd kirendelésére szükség van-e.

Sürgős esetben a bíróság rendel ki a szegény fél ré-szére ügyvédet és erről az ügyvédi kamarát értesíti. Az ügyvéd kirendeléséről egyébként az ügyvédi rendtartás rendelkezik.

A szegény fél részére való kirendelés az ügyvédre nézve a per vitelére szóló meghatalmazást pótolja.

A szegénységi jog terjedelme.

A kirendelt helyett más ügyvéd kirendelése.

117. §. A megadott szegénységi jog a fellebbviteli és a végrehajtási eljárásra is kiterjed.

A szegény fél részére kirendelt ügyvéd, ha nem lakik a fellebbezési bíróság székhelyén, a fellebbezési tárgyalásra a fellebbezési bíróságnál más ügyvéd kirendelését kérheti.

A szegény fél részére kirendelt ügyvédnek a perbíró-ságnál előterjesztett kérelmére más ügyvéd rendelhető ki, ha az ő lakhelyétől távoleső helyen megkeresés útján teljesítendő perbeli cselekménynél az ügyvédi képviselő szükségesnek mutatkozik.

A kirendelésre az előbbi §. második bekezdése alkalmazandó akként, hogy sürgős esetben az ügyvédet a megkeresett bíróság rendeli ki.

Nincs helye annak, hogy a szegényjogos fél részére ügyvédje helyett a felülvizsgálati tárgyalásra más ügyvéd rendeltesse ki: mert a Pp. 117. §-ának 2. bekezdésében foglalt rendelkezések a felülvizsgálati tárgyalásra nem terjednek ki. (1917. okt. 31. P. VI. 3746. Pdt. IV. 21.)

A Pp. 117. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezések a felülvizsgálati tárgyalásra nem terjednek ki. (P. V. 2155/1927. Pdt. XIV. 65.)

A szegénységi jog megszűnése.

118. §. A szegénységi jog annak a félnek halálával, akinek részére megadatott, megszűnik. A megszűnés azonban nem zárja ki, hogy a szegény felet képviselő ügyvéd a szükséges cselekményeket szegénységi jogon végezhesse.

A perbíró-ság a szegénységi jogot a féltől az eljárás

bármely szakában hivatalból is megvonja, ha kitűnik, hogy a szegénységi jog feltételei nem voltak meg, vagy már nincsenek meg. Azon az alapon, hogy a perlekedés már előre teljesen eredménytelennek mutatkozik, a szegény fél részére kirendelt ügyvéd kérelmére is köteles a bíróság határozni a szegénységi jog megvonása kérdésében.

Az a fél, aki a szegénységi jog megadását a vagyoni feltételekre nézve tudva hamis előadás alapján eszközölte ki, kétszáznegyven pengőig terjedhető pénzbírságban marasztalandó.

A Pp. 118. §. második bekezdése értelmében csak a teljes eredménytelenség előre mutatkozása esetén van helye a konok perlekedés okából a szegénységi jog megvonásának. (Ptk. V. 8675/1928. Pdt. XIV. 83.)

Az utófizetés.

119. §. A szegénységi joggal perlekedő fél azokat az összegeket, amelyek fizetése alól szegénységi joga alapján egyelőre fel volt mentve, utólag köteles megfizetni, mielőtt a szegénységi jog vagyoni feltételei már nincsenek meg.

120. §. A 113. §. 4. pontjában említett azokat a költségeket, amelyek fizetése alól a szegény fél egyelőre fel volt mentve, az elenfélről kell behajtani, ha ez a perköltség megtérítésében el lett marasztalva.

Erre nézve a bíróság határozatában (424. §.) megfelelően intézkedik. Egyebekben a behajtást rendelet szabályozza.

121. §. A szegény fél részére kirendelt ügyvéd a perköltségben marasztalt ellenfélről közvetlenül behajthatja megállapított kiadásait és díjait. Az ellenfél az ügyvéddel szemben oly kifogással, amely őt a szegény félhez való viszonyából illeti meg, csak annyiban élhet, amennyiben

azt a
gény

nem
fél ál
ügyi
XI. 2

utófi
hallg
közö

delé

kor
ban
gát,

az a
hely
meg
foly

jog
lebb
Pdt.

bíró
hatá
belü
elte
ten
(192

azt a költséget, amely részére ugyanebben a perben a szegény fél ellen meg van állapítva, felszámíthatja.

Annak elhatározása, hogy a szegénységre perlekedő által nem adott bélyeg- és ítéleti illeték mily esetben melyik peres fél által térítendő meg a kincstárnak, nem a bírói, hanem pénzügyi hatósági hatáskörbe tartozik. (C. 99. dec. 9. G. 456. M. XI. 229.)

A szegénységi jog iránti eljárás.

122. §. A szegénységi jog megadása, megvonása és az utófizetés elrendelése tárgyában a bíróság az ellenfél meghallgatása nélkül határozhat. A netalán szükséges tudakozódást a bíróság hivatalból is megteheti.

A szegénységi jog megvonása és az utófizetés elrendelése előtt a szegény felet meg kell hallgatni.

A szegénységi jogot kérő fél ebben az eljárásban akkor is személyesen járhat el, vagy a 95. §. 1—4. pontjaiban meghatározott meghatalmazottal képviseltetheti magát, ha az ügyben az ügyvédi képviselet kötelező volna.

123. §. A szegénységi jogot megadó, megvonását vagy az utófizetés elrendelését megtagadó végzés ellen nincs helye felfolyamodásnak. A szegénységi jogot megtagadó, megvonó és az utófizetést elrendelő végzés ellen a fél felfolyamodással élhet.

Meghallgatás: 254. §.

A másodbírósági ítélet ama része ellen, mely a szegénységi jog iránti kérelmet elutasító végzést helyben hagyja, további fellebbezések helye nincsen. (Bpesti Tábla P. IV. 11.374/1916. Pdt. II. 367.)

Ha a szegénységi jog megadása kérdésében a fellebbezési bíróság ítéletével egyidejűleg ugyan, de külön végzésben hozott határozatot, ez ellen tehát a Pp. 552. §-ában meghatározott időn belül van felfolyamodásnak helye; az ezen nyolc napi határidő eltelte után csupán a felülvizsgálati kérelemben, tehát elkészen előterjesztett felfolyamodást hivatalból vissza kell utasítani. (1922. okt. 25. P. VI. 2482. Pdt. VIII. 85.)

Hatodik fejezet.

Biztosíték.*A biztosítékadás kötelezettsége.*

124. §. *A külföldi felperes az alperes kívánatára a perköltség és az ítéleti illeték fedezéséül biztosítékot köteles adni, kivéve, ha abban az államban, amelynek a felperes polgára, a magyar állampolgárt megfelelő esetben biztosíték adására nem kötelezik.*

Az igazságügyminiszternek erről tett nyilatkozata a bíróságokra kötelező. E nyilatkozatot kétség esetében hivatalból kell kikérni.

Jegyzet. A perbeli biztosítékról rendelkeznek az 1909. évi XIV. t.-cikkkel becikkelyezett hágai nemzetközi egyezmény III. része (17—19. cikk) és a 9000/909. IM. sz. végr. rend. IV. része (35—41. §§.).

Perbeli biztosíték nem követelhető különösen a bolgár el-lampolgártól (1912: XXVIII. t.-c. V. c.), a belga, cseh-szlovák, dán, fin, lengyel, németalföldi, németbirodalmi, olasz, osztrák, román (1925: VI. t.-c.), spanyol, svájci, svéd honostól (1909. évi XIV. t.-c. hágai egyezm. 17. c. 9000/909. sz. IM. rend. 35. §.), ha a a szerződő államok egyikében lakóhellyel bírnak; a belga, olasz, svájci, németbirodalmi honostól, ha szegényjogon perlekednek, akkor sem, ha nem laknak a szerződő államok valamelyikének területén (id. rend. 36. §.).

Törökország törvényhozása a perköltségbiztosíték intézmé-nyét nem ismeri; ezért ez állam honosaitól sem lehet biztosíté-
kot követelni. Ellenben biztosítékot lehet kívánni Nagy-Britan-
nia polgárától, ha nem lakik Magyarországon és az északame-
rikai Egyesült-Államok polgárától. A nemzetközi fuvarozási
szerződés alapján indított kereseteknél (48.464/95. sz. min. rend.
9000/909. sz. r. 36. §.) perköltség-biztosíték nem követelhető,
úgyisint a dunai hajózással kapcsolatos ügyekben sem (1923:
XIV. t.-c. XXXI. c.). Olaszországra nézve I. az 1927. I. t.-c.
1. c. is. Törökországban fennálló szabályok 30110/925. I. M.
(I. K. 146.) Az Egyesült Államokban a perbeli biztosíték te-

kintetében fennálló szabályok: 50094/924. I. M. (I. K. 214. 28932/925. I. M. sz. I. K. XXXIV. 171.)

Az állampolgárságra az 1879: L. t.-c. irányadó.

A költség-biztosíték nem adását pergátló kifogással lehet érvényesíteni: 180. §. 8. p., 182. §.; a fellebbezési eljárásban: 499. §.; a felülv. eljárásban 347. §.

A fél perceselekményének a bíróság nem tulajdoníthat olyan jelleget és célzatot, amelyet attól a fél maga kifejezetten megtagad: ha tehát az alperes a felperest mint külföldi honost perköltségbiztosíték adására kéri kötelezni, de kifejezetten kijelenti, hogy ezt a kérelmet nem pergátló kifogásként terjeszti elő, a bíróságnak nincs joga azt mint pergátló kifogást elbírálni. Ha mégis így jár el, ez a legszélesebb körű perorvoslatra és ezzel a per elnyújtására alapot nyújtván, nem az alperesre, hanem a felperesre sérelmes. (1920. dec. 9. P. VII. 2670. Pdt. VI. 23. sub II.)

A perköltségbiztosítékot követelő alperesnek kell bizonyítania, hogy a magyar honosként született, de külföldön lakó felperes magyar állampolgárságát elvesztette. Ez még nem állapítható meg abból, hogy a felperesnek Magyarországon nincs községi illetősége. (P. VII. 2800/1920. Pdt. VI. 34.)

A mellékbeavatkozó nem követelhet perköltségbiztosítékot (1923. jún. 20. P. VII. 2472. Pdt. VIII. 147. sub II.)

Viszonosság.

Osztrák állampolgártól perköltségbiztosíték nem követelhető, mert a 36,452/1920. I. M. VII. sz. nyilatkozat szerint a viszonzosság fennáll. (Bpesti Tábla 1920. nov. 18. P. 5831. Pdt. VI. 35.)

Az a körülmény, hogy a perköltségbiztosíték alól mentesítő viszonzosság szabályozása kérdésében a diplomáciai tárgyalások (*Lengyelországgal*) folyamatban vannak, sem a pergátló kifogás (180. §. 8. p.) elvetésére, sem a tárgyalás felfüggesztésére alapul nem szolgálhat. (1922. márc. 17. P. IV. 4048/1921. Pdt. VII. 116.)

A *Bulgáriával* 1911. évi május hó 31/18. napján kötött és az 1912: XXVIII. t.-cikkbe iktatott egyezmény hatályban lévén, ennek V. cikke szerint bulgár állampolgár felperes magyar bíróságnál perköltségbiztosítékot adni nem köteles. (Igazságügyminiszter 1922. jún. 21. 22,973/1922. I. M. VII. Pdt. IX. 34.)

I. A perköltségbiztosíték alóli mentesség kérdésében az *S. H. S. állammal nincs viszonzosság*. II. A tényleges viszonos-

ság bizonyítása csak konkrét eset állításával és a bizonyítás módjának megjelölésével történhetik. (P. VII. 6419/1923. Pdt. IX. 97.)

A perköltségbiztosíték viszonyos elengedése tekintetében *Franciaországgal* szemben nemzetközi szerződés *nem* rendelkezik, mert Franciaország a Hágában 1905. júl. 17.-én kötött és az 1909. évi XIV. törvénycikkbe iktatott nemzetközi egyezmény alkalmazását Magyarországgal szemben a trianoni békeszerződés 221. cikkében kizárta, a szegényjogon perlekedőkre vonatkozó és az 1880. XIV. t.-cikkbe iktatott szerződés alkalmazását pedig, a trianoni békeszerződés 224. cikke értelmében, nem kívánta. És a két állam között, kormánynyilatkozatokkal meg erősített viszonyossági gyakorlat sem áll fenn. (Igasságügyminiszter 1923. febr. 14. — 5749/1923. I. M. VII. Pdt. IX. 101.)

A *Romániához átcsatolt területtel*, a perköltségbiztosíték alóli mentesség tekintetében viszonyosság *nem* áll fenn. (P. IV. 3047/1923. Pdt. IX. 102. sub I.)

Az 1905. július hó 17.-én kelt hágai perjogi egyezmény hatálya *Fiume* területére is kiterjed; minél fogva Fiumében lakóhellyel bíró olasz állampolgárok, akik a magyar bíróság előtt felperesként fellépnek, perköltségbiztosítékadására nem kötelezhetők. (P. IV. 3852/1924. Pdt. X. 102.)

Aki a S. H. S. államhoz átcsatolt területen állandóan lakik és azóta a Magyar Állam fennhatósága alá tartozó valamely községbe állandó ittmaradási szándékkal vissza nem tért, a perköltségbiztosíték kérdésében S. H. S. honosnak vélelmezendő. (1928. jan. 20. P. V. 8938/1926. Pdt. XIV. 20.)

Utólagos biztosítékadás.

125. §. *Az alperes abban az esetben is követelhet biztosítékot, ha a biztosíték adásának oka a per folyamán áll be, kivéve, ha a felperesi követelés elismert része eleendő biztosítékul szolgál.*

I. A perbebocsátkozás után a Pp. 180. §. 8. pontja alapján emelt pergátló kifogás el nem késett, ha addig az alperes jóhiszeműen feltehetette, hogy a külföldi felperesnek Magyarországon is van kereskedelmi telepe: mert e feltevés valósága esetén perköltségbiztosítékot nem is követelhetett volna. II. Viszonyosság hiánya a S. H. S. állammal szemben (P. IV. 5186/1924. Pdt. X. 14.).

A felülvizsgálati eljárásban a Pp. 180. §. 8. pontja alapján emelt új pergátló kifogás elbírálása az elsőbíróshoz utalandó, ha a biztosítékadás előfeltételül szükséges tényállás nincs megállapítva s az ügy egy másik pergátló kifogás elvetése folytán ügyis visszakerül az elsőbíróshoz. (P. IV. 4482/1924. Pdt. X. 75.)

A biztosíték mennyisége.

126. §. *A biztosíték mennyiségét az alperes költségének valószínű összege szerint a bíróság állapítja meg.*

Az alperes által a per folyamán indított keresetből származó költséget a megállapításnál nem lehet figyelembe venni.

Ha a megállapított összeg a per folyamán elégtelennek mutatkozik és a felperesi követelésnek elismert része sem szolgálna elegendő biztosítékkal, az alperes további biztosítékot követelhet.

A fellebbeviteli eljárásban a felperestől további biztosíték csak az esetben követelhető, ha ő élt fellebbezéssel vagy felülvizsgálati kérelemmel és ha a követelésnek már még nem jogerősen megítélt része elegendő biztosítékkal nem szolgál.

A Pp. 126. §-ának 4. bekezdése értelmében abban az esetben, ha a kereseti követelésnek még nem jogerősen megítélt része a perköltség fedezésére elegendő biztosítékként mutatkozik: a felperestől további biztosíték nem kérhető ugyan; de ez csak az esetre szól, ha a felperes perköltségbiztosítékot már adott és a marasztalt alperes a fellebbezési eljárásban még további biztosítékot kér. (Pdt. IX. 86.)

Ha a perköltségbiztosíték adásának kötelezettsége a felek között nem vitás, a bíróságnak csak az a feladata, hogy a Pp. 124. és 126. §-ai értelmében a perköltségbiztosíték mennyiségét végzéssel megállapítsa és ennek letétbehelyezésére határidőt szabjon. (Pdt. IX. 91.)

Az alperes csatlakozási kérelmét abban a részében, amely a fellebbezési bíróság által megszabott biztosíték összegének felelmesére irányul, hivatalból vissza kellett utasítani, mert a

Pp. 182. §-ának utolsó bekezdése értelmében a költségbiztosíték mennyisége kérdésében a jogorvoslat ki van zárva. (P. IV. 3047/1923. Pdt. IX. 102. sub II.)

127. §. A biztosítékot, hacsak a felek a biztosítás módját egyetértően másként nem állapítják meg, készpénzben vagy óvadékképesnek nyilvánított értékpapírosban kell letenni. Az értékpapírosok a budapesti tőzsdén a letétel napját megelőzőleg utoljára jegyzett árfolyam kétharmadáig fogadhatók el, de semmiesetre sem a nev-értékükön felül.

A biztosíték visszaadása.

128. §. Ha a biztosíték adásának oka a per folyamán megszűnik, a felperes kérelmére a biztosítékot vissza kell adni, illetőleg a felperest a biztosíték adásának kötelezett-sége alól fel kell menteni.

E kérelem felett az alperest meg kell hallgatni.

A biztosíték visszaadását elrendelő határozat ellen felfolyamodásnak van helye.

HARMADIK CIM.

Első fejezet.

Keresetlevél és egyéb beadványok.

A keresetlevél tartalma.

129. §. A keresetlevélnek magában kell foglalnia:

1. a bíróság megjelölését;
2. a felek megjelölését nevük, állásuk vagy foglalkozásuk, perbeli állásuk és lakásuk szerint, valamint a felek képviselőinek nevét, állását vagy foglalkozását és lakását;
3. a perfelvételi határnapon előadandó kereset közlését, vagyis a jog előadását, amelyet a felperes érvénye-

síteni akar, és határozott kérelmet. A jog alakszerű megnevezése nem szükséges, hanem a jogállítást a keresetnek egész tartalmából kell megállapítani.

A keresetlevélben továbbá a tárgyalás előkészítése végett előadandók azok a tényállítások is, amelyekből a felperes keresetét származtatja, valamint ezek bizonyítékai.

A keresetlevélben a szükséghez képest azokat az adatokat is elő kell adni, amelyek a bíróság hatáskörének és illetékességének, valamint a hivatalból figyelembe veendő körülményeknek a megállapítására szolgálnak. Amennyiben e körülmények igazolására okirat szükséges, ezt az okiratot eredetiben vagy másolatban (kivonatban) csatolni kell. Okiratot kell különösen azokban az esetekben csatolni, melyekben a törvény a hatáskört vagy az illetékességet okiratra alapítja.

A keresetlevélben megjelölendők a mellékletek annak előadásával, hogy eredetiben vagy másolatban vannak csatolva.

Magában véve az ellenfél nevének hiányos megjelölése nem szolgálhat a kereset elutasítására indokul oly esetben, amidőn a valódi ellenfél ennek dacára a bíróság előtt megjelenik és védelmét előterjeszti. (D. 1903. ápr. 23. G. 19. T. VIII. 256.)

A 129. §. első bekezdésének harmadik pontjában a keresetlevél tartalmára nézve előírt az a követelmény, hogy *határozott kérelemnek kell előadatnia*, olyan lényeges kellék, hogy ennek hiányában idéző végzés ki nem bocsátható, hanem a Pp. 140. §. szerinti kijavíttatás van helyén. Ha azonban ilyen hiány dacára az idéző végzést mégis kibocsátották és az alperes a perfelvételi határnapot elmulasztja, még a hiánynak a szóval előadott keresetben való pótlása esetében sem hozható (a Pp. 443. §. 3. pontja értelmében) mulasztási ítélet, hanem az idézett §. harmadik bekezdése szerint a tényleg előadott kereset közlendő alperessel. Ha pedig ilyen előzetes közlés nélkül mégis mulasztási ítélet hozatnék: úgy a Pp. 477. §. és 504. §-nak 6. pontja alapján a mulasztási ítélet feloldása s az idéző végzés hatályon

kívül helyezése mellett a keresetlevél kijavíttatása van helyén. (Bp. tszék 1076/Ptt. III. 105.)

A gy. t. 28. §. c) pontja és az 1885: VI. t.-c. 4. §-a alapján indított keresetben elő kell adni a gondnokság alá helyezés jogi lehetőségét megadó körülményeket és fel kell sorolni az erre alkalmas bizonyítékokat; azt azonban, hogy az alperes gondnokság alá helyezésének törvényes feltétele tényleg és jogilag valójában fennforog-e, nem a keresetben, hanem a tárgyaláson kell kimutatni. (9118/1927. Pdt. XIII. 98.)

Ha a kereseti tényállításokból és kérelemből világos, hogy a kereset ki ellen irányul, az alperesnek a külzeten történt helytelen megjelölése a per érdemi eldöntését nem akadályozhatja. (P. V. 4506/1914. Pdt. II. 42.)

A félnek a keresetlevélben történt helytelen megjelölése utólag pótolható és az egyéni cég neve alatt folyamatba tett kereset a cégbirtokos által indítottak tekintendő. (1921. máj. 19. P. IV. 1101. Pdt. VII. 74. sub II.)

Egy és ugyanazon beadvánnyal peren kívüli és peres eljárást folyamatba tenni nem lehet. Ha tehát a folyamodó a felszámolás peren kívüli kimondása és a felszámoló kirendelése iránt a cégbírósághoz kérvényt adott be és egyúttal — a másik fél ellenzése esetére — ezt a beadványt keresetlevélnek kéri tekinteni: akkor a peren kívüli kérelem jogerős elutasítása után az eljárás perré át nem alakulhat, hanem a per csak önálló keresetlevéllel tehető folyamatba. (Budapesti tábla P. II. 1913/1917. Pdt. IV. 23.)

Megállapítási kereset.

130. §. Keresetet valamely jogviszony vagy jog fennállásának vagy fenn nem állásának, úgyszintén annak bírói megállapítása iránt is lehet indítani, hogy valamely okirat valódi vagy nem valódi, ha e megállapítás szükségének mutatkozik, a felperes jogállapotának biztosítására az alperessel szemben.

Számadási kötelezettség megállapítására a számadást követelő fél, valamely számadás helyességének megállapítására pedig mind a számadást követelő, mind a számadásra kötelezett fél indíthat keresetet. A számadási kö-

telez
egy
állap
elő
Perb

reszé
felpe
forog
miké
megá
lanok
ként
ingat
rend
zálog
nyeri
nek
hogy
(1916

zött
ügyl
kötn
a bi

valla
nega
eller
ugya
— k
szen
mén
sodo
alap
és j
gesn
hatá
3503

teleleztség megállapítására indított keresetben a felperes egyuttal számadást is terjeszthet elő, melyet meg kíván állapíttatni arra az esetre, ha az alperes nem terjesztene elő számadást.

Perben nem álló személy jogára vagy kötelezettségére vonatkozó megállapítási keresetek.

Az a körülmény, hogy a lefoglalt ingókra nézve a felperes részéről igénypernek van helye, még nem zárja ki azt, hogy felperes, ha a Pp. 130. §-ában előírt egyéb előfeltételek fennforognak, keresetet ne indíthasson annak megállapítása iránt, mikép az alperesnek zálogjoga fenn nem áll. Szükséges ez a megállapítás, ha a felperes zálogjogot szerzett azokra az ingatlanokra, amelyeken a kereseti tárgyak az ingatlanok tartozékaként összeíratlak, zárgondnoki kezelés alá adattak, azokra az ingatlanokkal együtt a bíróság a felperes javára az árverést elrendelte, viszont az alperes ugyanezekre a dolgokra, mint ingó zálogra, a KT. 305. és 306. §-a alapján bírói árverést kért és nyert. Elegendő azonban annak a megállapítása, hogy alperesnek zálogjoga nincs és így szükségtelen annak a megállapítása, hogy a felperest ugyanezekre az ingókra minő jog illeti meg. (1916. okt. 4. P. V. 5592. Pdt. III. 48. sub II.)

Szükséges a megállapítási kereset, ha a peres felek között vitás, hogy valamely ingatlanra vonatkozó adásvételi jog-ügyletet az ingatlan tulajdonosával melyiköknek van joga megkötni s ha a tulajdonos őket az egymás között vitás igényükkel a bírósághoz utasította. (P. V. 1389/1921. Pdt. VII. 27.)

A részvény eladója, aki a vevővel szemben szavatosságot vállalt arra nézve, hogy a részvénytársaságnak adóssága nincs, negatív megállapítási keresetet indíthat azon harmadik személy ellen, aki a részvénytársasággal szemben követelést vitat. Aki ugyanis másnak jogvédte érdekét jogellenesen és vétkesen — bár csak közvetve is — megsérti, azt a jogában sérelmet szenvedő féllel szemben felelősség terheli; ekként a sértő cselekmény a sértőt a sértettel szerződésen kívül is jogviszonyba sodorja s mindez a sértettnek lehetőséget nyújt arra, hogy az alaptalan akadályozást elhárítandó, jogos érdekeinek megóvása és jogállapotának biztosítása céljából, amennyiben ez szükségesnek mutatkozik, a sértővel szemben, a Pp. 130. §-ában meghatározott megállapítási per útját igénybe vehesse. (P. IV. 3503/1924. Pdt. X. 76.)

Nem megállapítási (hanem teljesítési vagy konstitutív) perek:

A haszonbérleti szerződésnek megszüntetése végett a felmondás jogérvényességének megállapítása iránt indított kereset, annak tárgyánál fogva, megállapítási keresetnek nem tekintendő, ha a felperesnek már a haszonbérleti viszony megszüntetéséhez is joga van. (C. 96. ápr. 24. I. G. 103. F. I. 204.)

Ha a szerzői jog bitorlása miatt indított perben a felperes a büntetés kiszabása iránti kérelmet az 1884: XVI. t.-c. 27. §-a értelmében elejti, de a vétkeesség kimondása iránti kérelmet fenntartja, ebben a bitorlástól való eltiltás iránti kérelem is befoglalatik. Ez tehát nem a S. E. 16. §-a alá eső megállapítási kérelem, hanem marasztalási kérelem, melynek szükségességét nem kell igazolni. (1915. jún. 9. P. IX. 73. Pdt. I. 342.)

Megállapítási kereset tárgya csak az a jog lehet, amelyet a peres felek valamelyike perbeli ellenfelével szemben a köztük létrejött jogviszony alapján létezőnek vagy nem létezőnek vitat, de nem olyan jog is, amelynek a felek közti jogviszonyban fenn nem állása kétségtelen. Az olyan kereset tehát, amely a szerződés viszonyban álló felek valamelyikét ebből a szerződéses jogviszonyból meg nem illető, hanem a szerződésnek a keresettel célba vett módosításával előálló új jogi helyzet folytán létesülő jog érvényesítésére irányul, tárgyánál és céljánál fogva megállapítási keresetnek nem minősíthető. (P. IV. 5163/1917. Pdt. IV. 175.)

A végrendeleti örökösnek joga van ahhoz, hogy a hagyaték cselekvő és szenvedő állagának bírói megállapítását s ezáltal az örökösödési jogosultság szempontjából minden vitás tény- és jogkérdés rendezését kérelmezze; következőleg a végrendeleti örökösnek arra irányuló kereseti kérelme, hogy a hagyaték szenvedő állagába az ő kölcsönkövetelése hagyatéki teherül vétessék fel, nem a Pp. 130. §-a alá eső megállapítási keresetnek, hanem az örökösödési per keretébe tartozó örökösödési jogigény érvényesítését célzó keresetnek minősül; s erre a jogi állásponton nincs visszaható joghatálya annak a körülménynek, hogy a fellebbezési bíróság ítéletének a felperes által nem fellebbezett rendelkezésével a végrendelet érvényességének megállapítására irányult kereseti kérelem jogérvényesen elutasított, mert a kereseti kérelem megbírálása szempontjából az annak előterjesztése időpontjában fennállott állapot irányadó. Ilyen kereset tehát a megállapítás szükségességének hiánya okából el nem utasítható. (P. I. 9811/1915. Pdt. II. 353 sub II.)

Mib

M

jogvis

kül az

jún. 24.

H

kézbesí

indíthat

szembe

A

hagyaték

örökösöd

pitása

(II. 68.)

A

felmond

alapuló

a felmo

el nem

A

munkás

addigi

mazza,

nem tes

III. 46.

A

évült,

indítson

lési jog

áll, hog

követel

nem az

sem jöt

az elév

azt hiva

190.).

Eg

levelére

merését

Miben áll és mikor forog fenn a megállapítás szüksége?

Megállapítási kereset csak akkor indítható, ha felperes jogviszonyainak az alperessel szemben való megállapítása nélkül az ő jogi helyzete az ő kárával befolyásoltatnék. (C. 1903. jún. 24. I. G. 104. F. VIII. 417.)

Ha a kereset és ítélet alperes helyett más személynek kézbesítettett és végrehajtás vezetettett: megállapítási kereset indítható az iránt, hogy a korábbi perbeli ítélet a felperessel szemben hatálytalan. (B. 1905. nov. 10. II. G. 131. P. T. LI. 88.)

Az örökösnek jogi érdeke, hogy azzal szemben, aki a hagyatékra nézve utóörökösödési igénnyel fellép s akit ő utóörökösének el nem ismer, jogviszony nem létezésének megállapítása végett keresettel felléphessen. (P. II. 6686/1915. Pdt. II. 68.)

A hitelező megállapítási keresetet indíthat a kölcsönfelmondás érvényességének kimondása iránt, ha a felmondáson alapuló lejárat ideje még be nem következett és ha az adós a felmondást — hosszabb lejáratú megállapodásra hivatkozva — el nem fogadta. (P. III. 10.432/1915. Pdt. III. 45.)

Az a körülmény, hogy a vasút a balesetet szenvedett munkást, vesztett munkaképességére való tekintet nélkül, az addigi keresményének megfelelő díjazással továbbra is alkalmazza, a kártérítési kötelezettség megállapítása iránti keresetet nem teszi szükségletenné. (1916. szept. 21. Rp. IV. 2130. Pdt. III. 46.)

Az a körülmény, hogy a hitelező követelési joga elévült, nem zárja ki azt, hogy az adós megállapítási pert ne indítson annak a kimondása iránt, hogy a hitelezőnek követelési joga létre sem jött: mert egyfelől az adósnak érdekében áll, hogy ő a vele szemben vitatott kötelezettség alól nem a követelés létrejöttét és lételet feltételező elévülés okából, hanem azért mentessék fel, mert a követelés egyáltalában létre sem jött és mert másfelől az adós épp jelzett érdekénél fogva az elévülés kifogásával élni nem tartozik, maga a bíróság pedig azt hivatalból figyelembe nem veheti. (P. V. 239/1918. Pdt. IV. 190.)

Mikor nincs szükség a megállapításra?

Egymagában az a körülmény, hogy alperes a felperes levelére nem válaszolt, még nem jelenti a bérleti jog el nem ismerését; és ha nem állapíthatók meg oly tények, melyekkel al-

peres felperest a bérlemény használatában bármikép megháborította volna, a megállapítási kereset szükségessége nem forog fenn. (1914. G. 29. Pdt. I. 71.)

Nincs szükség külön megállapítási keresetre annak a kimondása végett, hogy felperes — iparossegéd — a szolgálati szerződést az ipartörvényben biztosított jogai épségbentartásával felbonthatja. Ily kereset szükségességét az iparhatóság elutasító határozata sem indokolja. (P. II. 1772/1915. Pdt. II. 70.)

Az a lehetőség, hogy felperes megállapítási kereset nélkül bizonyítékaitól eleshetnék, nem indok a megállapítási kereset helytfoghatására; de nem indokolja azt a felperesnek az az érdeke sem, hogy az ellenfél álláspontját megismerje, sem pedig az, hogy igényét nem akarná járásbíróság előtt érvényesíteni. (P. VI. 41/1917. Pdt. IV. 224.)

Nincs szükség megállapítási perre, ha ennek sorsa egy más, korábban indított másik per eredményétől függ, vagy ha a keresetnek helyt adó ítélet a felperes jogállapotának biztosítására nem volna „alkalmas”. Az a cél, hogy egy esetleges kártérítési igény jogalapja teremtesse, egymagában még nem teszi a megállapítási keresetet megengedetté. (P. IX. 5685/1916. Pdt. IV. 195.)

Nincs szükség megállapításra, ha már teljesítést lehet követelni.

A munkásbiztosító pénztár azt a kérdést, hogy a betegség esetére való biztosításból eredő biztosítási kötelezettség valamely munkaadót terhel-e vagy sem, nem önmagában véve, hanem csak úgy bocsáthatja bírói döntés alá, ha egyszersmind a vitás biztosítási kötelezettség alapján valamely összegnek befizetését vagy megtérítését is keresetbe veszi. (1915. okt. 5. Rp. VI. 5106. Pdt. II. 65.)

Az a kérdés, vajon valamely jogviszony létezésének vagy nem létezésének megállapítása a felperes jogviszonyának biztosítására az alperessel szemben szükséges-e vagy sem, a keresetindítás idejére való tekintettel bírálendő el. Ha tehát a per folyamán a felperesnek joga is nyílt, hogy teljesítést követelhesen, — de ezzel a joggal nem élt, — a megállapítási keresetet azon a címen, hogy felperes keresetét teljesítés iránt fel nem emelte, el nem utasítható. (Bpesti Tábla 1915. máj. 5. 1914. G. 1519. Pdt. II. 62.) (?)

A bírói gyakorlat szerint nincs helye megállapítási keresetnek akkor, ha a felperes teljesítést is követel. Ez a szabály

áll abban az esetben is, ha a kereset olyan tényállításokon alapszik, amelyekből arra kell következtetni, hogy a peres felek között létrejött ugyan valaminő szerződéses jogviszony, ez a szerződéses jogviszony azonban a peres felek egyikének a szerződésszegése következtében, vagy a szolgáltatás lehetetlenléne válsa miatt megszűnt s ebből az okból felperes a már teljesített szolgáltatást visszakövetelheti. (1916. okt. 4. P. V. 5459. Pdt. III. 47.)

Tulajdonjog és használati jog megállapítása iránti keresetre sincs szükség, ha az ingatlan a telekkönyvben a felperes korlátlan tulajdonaként van felvéve és ha a felperes az alperes által elfoglalt ingatlan birtokbabocsátása, valamint az elidegenített ingók értékének megtérítése iránt keresetet indíthat. (Rp. VII. 5482/1915. és P. III. 1290/1916. Pdt. IV. 226.)

Nincs helye megállapítási keresetnek, ha a teljesítés iránti igény objektív előfeltételei fennforognak és csakis szubjektív akadályai vannak annak, hogy teljesítését követelje felperes annak az igénynek, amelynek viszontteljesítésére ő ezeitől időszert nem képes. (P. VIII. 6485/1916. Pdt. IV. 205.)

Egyedül az adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt az eladó a vevő ellen keresetet nem indíthat, ha a birtokban levő vevőtől az ingatlan visszabocsátását a telekkönyvi tulajdonjog alapján követelheti. (P. V. 5197/923. Pdt. X. 15.)

Szabály ugyan, hogy oly esetben, amikor teljesítés követelhető, megállapítási keresetnek helye nincsen; adott esetben azonban ennek a szabálynak alkalmazása mellőzhető, mert olyan alperesről van szó, aki kényszerfelszámolás alatt áll és bizonytalan, hogy a felperes követelés valódiságának esetében is kielégítéshez juthat-e, a bírói megállapítás szüksége tehát az ő jogi helyzetének biztosítása szempontjából kellően indokolt. (K. 2603/1926.)

Megállapítás szükségének vizsgálata (hivatalból).

A jogviszony megállapításának szükségessége akkor is hivatalból vizsgálendő, ha alperes a szükségesség fennforgásának kimondását fellebbezésében meg nem támadta. (P. VI. 4206/1914. Pdt. II. 64.)

A Pp. 540. §-a csak az eljárásra vonatkozó, tehát csak a perjogi természetű alaki szabályok hivatalból figyelembe vételét szabályozza: de nem zárja ki a felülvizsgálati eljárásból

a megállapítási kereset (Pp. 130. §.) szükségességének — mint közjogi jellegű kérdésnek — hivatalból vizsgálatát. (1916. máj. 16. P. IX. 217. Pdt. II. 354.)

A megállapítási kereset hivatalbóli vizsgálatát nem gátolja az a körülmény, hogy a felek megállapodtak abban, miszerint felperes az általa szorgalmazott bírói megállapítás végett keresetet fog indítani. (P. VIII. 5664/1916. Pdt. IV. 172.)

Megállapítás szükségének megszűnése a per folyamán.

Ha az alperes a felperes jogát a perindítás előtt kétségbevonta s így a megállapítási keresetre szükség volt, akkor felperes jogosultságára a perindítás szempontjából nem bír befolyással az, hogy alperes a kereset jogossága ellen a per során nem tiltakozott. (P. VII. 5024/1916. Pdt. IV. 186.)

Ha az okirat tartalmi valódiságának megállapítása iránti perben alperes maga mutatja be az okiratot és annak a feleket egyaránt kötelező voltára maga is hivatkozik, a keresetet, mint szükségtelent, el kell utasítani. (1914. G. 1085. Pdt. I. 73.)

Megállapítási per a csődben.

A csődtömeggondnok a hitelező ellen indíthat oly pert, melynek célja, hogy a hitelező által bejelentett és valódinak el nem ismert követelése valótlannak mondassék ki. (Rp. IV. 6056/1915. Pdt. III. 49.)

Egyéb kérdésekre vonatkozó határozatok.

Valamely okirat valótlanságának bírói megállapítását csak az okirat szerint kötelezett fél vagy ennek jogutóda kérheti. (D. 903. nov. 26. 143. T. VIII. 256.)

A beszámítás lényegileg megszüntető kifogást képezvén, az ahhoz való jog megállapítása iránti kereseti kérelem marasztalásra irányulónak nem tekinthető. (B. 1907. oki. 24. I. G. 349. sz. T. VII. 168.)

A bíróság nem állapíthatja meg a kártérítési keresetnek a jövőben leendő megindíthatása végett azt, hogy a felek között valamely jogviszony a múltban fennállott; ha a kereset nem erre, hanem a jogviszony jelenlegi fennállásának megállapítására irányul. (P. IX. 6088/1914. Pdt. II. 63.)

A felek között létrejött jogviszony, ha annak jogi minősége és az ellenszolgáltatás mértéke az ellentétes érdekű felek mindegyike között vitássá vált, csakis a jogviszony megalapí-

tásában résztvevett valamennyi félnek perbenállásával s a jogviszony tárgyaúl szolgáló minden dologra kiterjedően egységesen bírálendő meg. (P. III. 6392/1914. Pdt. II. 69.)

Számadási per.

A számadási per folyamatba vételét az a körülmény, hogy a követelés mennyiségének megállapítása elszámolás útján eszközölhető, sem szükségessé nem teszi, sem a folyamatba tett pert számadási perré nem minősíti. (C. 1902. jan. 17. I. H. 32/901. F. VII. 277.)

Ha az eladó az állandó vevővel szemben arra kötelezte magát, hogy mindaddig, míg ez az ő vevője marad és ő a konkurrens cég részére is árukat szállít, az utóbbi által eszközölt vásárlások után neki jutalékot ad: ez a vevő a másikkal kötött eladásokról és az ezek után neki járó jutalékokról az eladótól számadást követelhet. (1914. G. 1135. Pdt. I. 197.)

Számadási perekben az ítéletek akként szerezstendők, hogy a számadás tételei alapján bíróilag megállapított összegek az érdekelt felek és a felsőbbíróságok által is áttekinthető módon külön elsősorolva feltüntettedsenek és hogy magából az ítélet rendelkező részéből a megállapított tételek és azok összege kitűnjék és azok számtanilag összegezhethők legyenek. (1916. ápr. 12. Rp. III. 2117. Pdt. IV. 176.)

A közkereseti társaság fennállása alatt az üzletvezetésben részt nem vevő tag a többiektől formaszerű számadást nem követelhet. (Pdt. IX. 87. sub I.)

Az ítélet után lejárandó szolgáltatásokra irányuló marasztalási kérelem.

131. §. Járadékok és viszontszolgáltatástól nem függő más időszakos szolgáltatások iránt indított keresetekben a marasztalást az ítélet hozatala után lejárandó szolgáltatásokra is lehet kérni.

Ha valamely ingatlan, lakás vagy más helyiség viszontszolgáltatásának naptárilag meghatározott napon kell törtennie, a keresetet e határnap előtt is meg lehet indítani.

A balesetet szenvedő, de koránál fogva még keresetképtelen egyén csak a jövőben lejárandó kártérítési követelés a Pp. 131. §-a alapján keresetet indíthat: mert a károsodás ténye

bekövetkezvén, az a körülmény, hogy az annak folytán jelentkező vagyoni hátrány későbbi időpontban állana be, csupán a már nem vitás kötelezettség teljesítési idejét a jogosított bizonyos életkora elértétől teszi függővé; ez pedig a kötelezettség fennállta és ennek érvényesíthetése szempontjából anyagi jogi értelemben véve, időelőttiiséget nem képez. (1916. nov. 2. P. VI. 4109. Pdt. IV. 25.)

*Több keresetnek egy keresetlevélbe foglalása.
Tárgyi keresethalmazat.*

132. §. *A felperes ugyanazon alperes ellen több keresetet egy keresetlevélbe foglalhat, ha azok a bíróság hatáskörébe (7. §.), illetékességéhez és az eljárás ugyanazon neme alá tartoznak.*

Ha a kártérítési kereset alapjául alperesnek ugyanaz a cselekménye hozatik fel, bár a kártétel a felperesek külön-külön tulajdonát képező többrendbeli birtokrészleten történt, felperesek közös keresettel érvényesíthetik kártérítési követelésüket. (C. 85. máj. 6. 6843/84. Dt. XII. 4.)

Elszámolás és végrehajtás korlátozása iránti kérelem egy perben elbírálható, ha a felek ebbe kölcsönösen beleegyeznek. (C. 1883. nov. 22. 6067. Dt. VII. 103.)

Egy és ugyanazon beadvánnyal peren kívüli és peres eljárást folyamatba tenni nem lehet. Ha tehát a folyamatodó a felszámolás peren kívüli kimondása és a felszámoló kirendelése iránt a cégbírósághoz kérvényt adott be és egyúttal — a másik fél ellenzése esetére — ezt a beadványt keresetlevélnek kéri tekinteni: akkor a peren kívüli kérelem jogerős elutasítása után az eljárás perré át nem alakulhat, hanem a per csak önálló keresetlevéllel tehető folyamatba. (Bpesti Tábla P. II. 1913/917. Pdt. IV. 23.)

A keresetlevél alakja, példányai és felszerelése.

133. §. *A keresetlevélben idézett és a fél birtokában levő okiratokat a keresetlevél első példányához eredetiben vagy egyszerű, illetőleg — ahol a törvény elrendeli, — hitelesített másolatban, a keresetlevél többi példányához pedig egyszerű másolatban kell csatolni. A bírósági iroda*

a félne
mervén
Ha
gel, ele
vezetés
az aláí
Ha
vagy h
gendő
lani. E
csatola
Az
pon az
eredeti
tolva
§. szer
A
zőköny
tása ne
133. §.
198., 48
A
meghat
Uj hat
annyi
egy-egy
13
nyelve
felzett
dányb
son. H
részér
saját
nvújth
A

a félnek kívánatára az eredetiben csatolt okiratról elismervényt köteles adni.

Ha az okiratnak csak egyes részei birnak jelentőséggel, elég az olyan kivonat csatolása, mely az okirat bevezetését, a jelentős részt, az okirat végszavait, keltét és az aláírásokat tartalmazza.

Ha az okiratok az ellenfélnek is birtokában vannak, vagy ha nagyon terjedelmesek, vagy igen számosak, elegendő azokat tüzetesen megjelölni s megtekintésre felajánlani. Ez a szabály a 129. §. utolsóelőtti bekezdése szerint csatolandó okiratokra nem alkalmazható.

Az idézett okiratok eredetijét a perfelvételi határnapon az ellenfél kívánatára fel kell mutatni, kivéve, ha az eredetiek a keresetlevél első példányához vannak csatolva vagy a perfelvételi határnapot megelőzőleg a 201. §. szerint le vannak téve.

A másolatok és mellékletek elkészítése a keresetlevél jegyzőkönyvbe mondása esetében: 135. §. — A tárgyalás elhalasztása nem kellő közlés miatt: 179. §.; költség: 203., 431. §§. A 133. §. az előkészítő iratra és a fellebbezésre is alkalmazandó: 198., 481. §§.

A 133. §. értelmében a kereset első példányához csatolt meghatalmazás a többi példányokhoz is másolatban csatolandó. Új határnap kitűzése iránti kérvény a Pp. 137. §. értelmében annyi példányban nyújtandó be, hogy mindegyik ellenfélnek egy-egy példány jusson. (Bp. tsz. megáll. Pdt. I, 149.)

134. §. A keresetlevelet a per bíróságánál magyar nyelven írásban kell benyújtani két példányban és egy felzettel, ha pedig több alperes van, annyi további példányban, hogy mindegyik alperesnek egy-egy példány jusson. Ha a felperes a keresetlevél kézbesítését az alperes részére egyidejűleg több helyen kívánja megkíséreltetni, saját költségén a keresetlevélnek több példányát is benyújthatja.

A keresetlevélhez csatolni kell továbbá az idéző vég-

zésnek a 142. §-ban meghatározott szöveggel kiállított annyi példányát, ahány példány kézbesítendő.

Ha több érdekeltnek közös képviselője van, vagy ha valamely érdekeltnek több képviselője közül egynek kezéhez is érvényesen történhetik a kézbesítés, a keresetlevelet részükre csak egy példányban kell benyújtani.

Ha a felperest ügyvéd képviseli, a keresetlevél minden egyes példánya az ügyvéd ellenjegyzésével ellátandó. Ügyvédi képviselet hiányában a félnek vagy meghatalmazottjának a 100. §. második bekezdése szerint kell a keresetlevelet kiállítani.

Ha a fél a szükséges kereseti példányt, felzetet vagy mellékletet be nem nyújtja, a bírósági iroda az iratról a fél költségére hivatalból másolatot készít és azt hitelesíti.

Ha a fél az idéző végzés példányait nem csatolja, azokat hivatalból kell elkészíteni.

A keresetlevélhez, valamint a Pp. későbbi helyein (így a 137., 487., 512., 590., 607., 621., 749. §-ban) más beadványhoz is már a beadó fél köteles csatolni a beadványra hozandó határozatnak (nevezetesen idéző végzésnek, fizetési meghagyásnak stb.) a meghatározott szöveggel kiállított annyi példányát, ahány példány kézbesítendő lesz.

Község ellen indított perben az alispánnak átíráttal leendő értesítése végett a Pp. 134. §-a értelmében nem szükséges, hogy a felperes külön kereseti példányt vagy felzetet csatoljon. (Bpesti közp. járásbíróság bíráinak 1915. szept. 10.-iki megállapodása, Pdt. I. 373.)

Kereskedőnek ügyvédi ellenjegyzés nélküli beadványát a cégszerű aláíráson kívül két tanú aláírásával is el kell látni. A visszautasítás előtt hiánypótlásnak van helye. (Bpesti Tábla P. IV. 1561/1915. Pdt. II. 72.)

A kereset szóbeli előadása.

135. §. A járásbírósági eljárásban a kereset a per bírósága előtt jegyzőkönyvbe is mondható.

A kereset szóbeli előadása esetében a bíróság a felet

a szül
figyel
ha e
tagad
A
tait és
róság

A szö

1
kekke
beli k
beadv
kell j
levő
kell t

A
lésére
kalma

C
tárgy

adana
nyek

P
kül

tétel
csato

1
csato

séges

egyes

minő
kötel

a szükséges utbaigazítással ellátni s az előadás hiányaira figyelmeztetni köteles, a jegyzőkönyvbe vételt azonban, ha ezt a fél a figyelmeztetés után is kívánja, meg nem tagadhatja.

A jegyzőkönyvnek a kézbesítéshez szükséges másolatait és az ezekhez szükséges mellékleteket (133. §.) a bírósági iroda hivatalból készíti el és hitelesíti.

A szóbeli tárgyaláson kívül előadható egyéb kérelmek és nyilatkozatok kellékei.

136. §. A 129. §. 1. és 2. pontjában felsorolt kellékekkel a szóbeli tárgyaláson kívül előadható minden írásbeli kérelmet és nyilatkozatot is el kell látni. Az írásbeli beadványban továbbá az ügylet, amelyre vonatkozik, meg kell jelölni, és ha a beadvány valamely már folyamatban levő perre vonatkozik, azon a bírósági ügyszámot is ki kell tenni.

A 129. §. utolsó bekezdésének a mellékletek megjelölésére vonatkozó szabálya az ilyen beadványokra is alkalmazandó.

Olyan beadványban, amelynek következtében szóbeli tárgyalásra határnapot kell kitűzni, a határnapon előadandó kérelem és az ennek megalapítására szolgáló tények és ezek bizonyítékai is közlendők.

Ha a bíróság a beadvány felett szóbeli tárgyalás nélkül határozhat, a szükséges bizonyítás vagy valószínűvé tétel végett az okiratokat eredetiben kell a beadványhoz csatolni. Egyebekben a 133. §. alkalmazandó.

137. §. Írásbeli beadványokat a bírósági iratokhoz csatolandó első példányon kívül a kézbesítés végett szükséges számú példányban kell benyújtani (134. §.). Az egyes példányokon megjegyzendő, hogy azok kinek és mily minőségben kézbesítendő. Saját értesítése végett felzetet hiteles a fél csatolni.

A beadványok nyelvére, a példányok ügyvédi ellenjegyzésére, illetőleg aláírására, valamint a hiányzó példányok pótlására a 134. §. alkalmazandó.

Jegyzet. A 137. §-ban említett példányszám csak akkor szükséges, ha a kérvény tartalmát az ellenféllel közölni kell; új határnap kitűzése iránti kérvényt rendszerint elég egy példányban beadni. (Bp. kp. jb. megáll. Pdt. I. 89.)

138. §. A járásbírószági eljárásban a szóbeli tárgyaláson kívül előadható kérelmek és nyilatkozatok a per bírósága előtt jegyzőkönyvbe is mondhatók.

A törvényszéki eljárásban csak a törvényben megjelölt esetekben lehet az ilyen kérelmeket és nyilatkozatokat szóval előadni. A szóbeli előadás ez esetben a jegyzőkönyvvezető előtt történik és jegyzőkönyvbe veendő.

A 136. §. rendelkezéseit a jegyzőkönyvre is megfelelően alkalmazni kell.

A fél utbaigazítására és figyelmeztetésére, valamint a szükséges másolatok készítésére a 135. §. alkalmazandó.

Egyességi kísérletre idézés.

139. §. Keresetindítás előtt annál a járásbírószágnál, amely per esetében az értékre tekintet nélkül illetékes volna, egyességi kísérletre idézést lehet kérni. Az idézést, melyben az ügy röviden megjelölendő, csak a bíróság területén vagy székhelyén szabad kézbesíteni. Az idézést kérő félnek a határnapot szóval is tudtára lehet adni.

A létrejött egyesség jegyzőkönyvbe veendő és bírói egyesség hatályával bír.

Ha mind a két fél megjelent, de az egyesség nem sikerül, a bíróság, amennyiben az ügy hatáskörébe tartozik és az ügyvédi képviselő hiánya akadályul nem szolgál (94. §. második bekezdése), a felperes kívánatára a keresetet jegyzőkönyvbe veszi és az ügyet nyomban tárgyalja, ha pedig a tárgyalás elhalasztása szükségesnek

mutatkozik, azonnal tárgyalási határnapot tűz és ezt a feleknek szóval tudtukra adja.

Ha az egyességi kísérletre kitűzött határnapon az idéző fél meg nem jelent, vagy az ellenfél kívánatára keresetét — ha az a járásbíróság hatáskörébe tartozik — elő nem adja, az ellenfél kérelmére az okozott költség megterítésében végzéssel marasztalendő. Ha pedig az ellenfél nem jelent meg, az eljárás költségét a megindítandó per költségéhez kell számítani.

Ha az egyességi kísérletre kitűzött határnapon az egyesség nem sikerült és az idéző fél keresetét nem adja elő, jegyzőkönyvet csak akkor kell készíteni, ha az ellenfél az idézőfélnek költségben marasztalása iránt kérelmet terjesztett elő (Pp. 139. §. Jűsz. 160. §.).

Második fejezet.

Idézés.

Az idéző végzés kibocsátása. A keresetlevél kijavitása.

140. §. A keresetlevélre az idéző végzést az elnök bocsátja ki.

Ha a felperes a keresetlevélben nem terjesztette elő azokat az adatokat és okiratokat, amelyek a bíróság hatáskörének és illetékességének, valamint a hivatalból figyelembe veendő egyéb körülményeknek a megállapítására szükségesek (129. §.), vagy ha a keresetlevél egyéb pótolható hiányok miatt, különösen a felek vagy az ügy hiányos megjelölése, a meghatalmazásnak, az ügyvédi ellenjegyzésnek, vagy az aláírásnak hiánya miatt az idézés kibocsátására nem alkalmas, az elnök a keresetlevelet rövid határidő kitűzése mellett kijavítás végett visszadja.

A járásbíróági eljárásban a bíróság a helyben lakó felet a keresetlevél kijavitása végett maga elé idézheti.

A keresetlevél kijavítását elrendelő végzés ellen felfolyamodásnak nincs helye.

A kitűzött időben kijavított keresetlevél úgy tekintetik, mintha eredetileg helyesen lett volna beadva.

Ezt a §-t — amennyiben a törvény eltérően nem rendelkezik — egyéb beadványokra is megfelelően alkalmazni kell.

A keresetlevél visszautasítása.

141. §. Ha már a keresetlevél elintézése alkalmával nyilvánvaló, hogy a 180. §. 1., 2., 3., 5. és 6. pontjában meghatározott valamely pergátló körülmény, az ügyvédi bépviselet hiánya (98. §.), vagy valamely hivatalból figyelembe veendő s nem pótolható más hiány forog fenn, úgyzintén ha a felperes a kijavítás végett visszaadott keresetlevelet újból hiányosan adja be, a bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül hivatalból visszautasítja.

Ha az elnök a törvényszéki eljárásban a keresetlevelet visszautasítandónak találja, azt a tanács elé terjeszti, mely a visszautasítás kérdésében a felek meghallgatása nélkül határoz. Ha a tanács a keresetlevelet nem utasítja vissza, az elnök az idéző végzést a tanács határozatának közlése nélkül bocsátja ki.

A járásbírósi eljárásban a keresetlevél szóbeli előadása esetében (135. §.) a visszautasító végzést, ha nyomban meghozatik, a felperesnek szóval kell kihirdetni s írásban csak kívánatra kell kézbesíteni.

Ha valamely bíróság a keresetlevelet az első bekezdés alapján hatáskörének hiánya miatt hivatalból visszautasította, az utóbb eljáró bíróság oly ok miatt, amely a korábbi határozat alapjával ellenkezik, az idézés kibocsátását meg nem tagadhatja.

A 184. §. rendelkezése a keresetlevélnek a zelső be-

kezdés
mazan

Je
eljárás
ég me
hosszab
ban: 72
szüntete

Be
571., 55
750. SS
Hi
ily viss
ban: 59

Gy
matbat

sz. r.
Az
kelt kö
alatt le
korúak
is értes
árvaszé
99. jan.

Az
VIII. é
ápolási
óvása d
törvény
ról érte

Tá
megind
ertesite
aug. 12
Id
idézteti
bányam

A
szóbeli
és az
viszont

kezdés alapján történt visszautasítása esetében is alkalmazandó.

Jegyzet. A 140., 141. §§. alkalmazása a váltómeghagyásos eljárásban: 608. §.; a házassági eljárásban: 652. §.; a törvényesség megtámadása iránti eljárásban: 696. §.; a kiskorúság meghosszabbítási eljárásban: 707., 717. §§.; a gondnoksági eljárásban: 720., 723., 729. §§.; az atyai hatalom gyakorlatának megszűntetését megtámadó eljárásban 731. §.

Beadvány visszautasítása: 455., 463., 486., 519., 529., 558., 571., 591., 652., 696., 707., 717., 720., 722., 723., 729., 731., 750. §§.

Hiánypótlás végett visszaadása a fellebbezésnek: 186. §.; ily visszaadásnak nincs helye a fizetési meghagyásos eljárásban: 591. §.; a lakfelmondási eljárásban: 623. §.

Gyámság és gondnokság alatt álló személyek perei folyamatbafejtésének az árvaszékkal való közlése. 40662/86. I. M. sz. r.

Az igazságügyminiszternek 1891. ápr. 21-én 12.430. sz. a. kelt körrendelete szerint nemcsak a gyámság és gondnokság alatt levő személyek, hanem az atyai hatalom alatt álló kiskorúak által vagy ellene folyamatba tett perek megindításáról is értesíteni kell a 40.662/86. sz. a. kelt rendeletben megjelölt árvaszéket. — Az értesítés elmaradása nem semmiségi ok. (B. 99. jan. 23. I. G. 57. T. IV. 2. sz.)

Az 1908. máj. 9. 3838. I. M. sz. a. kelt rendelet: Az 1901. VIII. és XXI. t.-c. rendelkezéseiből folyólag az országos betegápolási alap és az illetőségi községek anyagi érdekeinek megóvása céljából szükségesnek mutatkozik, hogy az árvaszékek a törvénytelen gyermek tartása iránt folyamatba tett minden perrel értesüljenek.

Törvényhatósági és községi tisztviselő elleni kártérítési per megindításáról felettes hatósága azonnal a kereset beadása után értesítendő. (1886: XXI. t.-c. 89. §., 1886: XII. t.-c. 88. §., 1886. aug. 12-én 28.702. sz. I. M. rend.)

Id. törv. szab. 33. §. Midőn bányászati munkás vagy altszizt idéztetik: egyszersmind az illető bányatársulati képviselő vagy bányaműtelep főnöke vagy tisztje is afelől tudósítandó.

A Pp. 189. §. első bekezdése szerint a végítéletet megelőző szóbeli tárgyalás bezárásáig csak a felperes az alperes ellen és az alperes a felperes ellen indíthat új keresetet, illetve viszontkeresetet... Az alperesnek tehát harmadik felperesként

fel nem lépett személyt viszontkeresetileg perbevonni nem áll módjában. Minthogy pedig a viszontkereset eme hiánya nem pótolható, a Pp. 141. §-ához képest az, — idézés kibocsájtása nélkül — hivatalból visszautasítandó. (Kecskeméti tszék 9. P. 3318/1920., hh. a bpesti tábla 4 P. 1407/1921. Pdt. VII. 9.)

Bár a perújítási keresetnek beadása egymagában véve közvetlenül semmiféle magánjogi hatást sem gyakorol, mégis — siker esetében — az alapperbeli jogerős ítéletnek egészben vagy részben való hatálytalánítására és így az ítélet anyagi jogerejének egészben vagy részben való megszüntetésére vezethet, tehát magánjogi következménnyel járhat. Ha tehát a perújítási kereset, illetékesség hiánya miatt, hivatalból visszautasítatik, a Pp. 141. §. utolsó bekezdése és 184. §-a itt is alkalmazást nyer. (P. III. 1457/1921. Pdt. VII. 32.)

Az idéző végzés tartalma.

142. §. A törvényszéki eljárásban a keresetlevélre hozott idéző végzésben a feleket fel kell hívni, hogy a tüzetesen megjelölt helyen és a megjelölt határnapon és órában meghatalmazott ügyvéd által a perfelvételi tárgyalásra a törvényes következmények terhe alatt jelenjenek meg.

A járásbírósi eljárásban a felek akként idézendők meg, hogy a per felvételére és érdemleges tárgyalására a törvényes következmények terhe alatt személyesen vagy a 95. §. szerint képviselőre jogosult és igazolt meghatalmazott által jelenjenek meg, és egyuttal felhivandók arra is, hogy a tárgyalásra az ügyre vonatkozó eredeti okirataikat és a lehetőség szerint egyéb bizonyítékaikat, nevezetesen tanúikat is hozzák magukkal (205. §.). A 94. §. második bekezdésében említett perekben a feleket akként kell megidézni, hogy meghatalmazott ügyvéd által jelenjenek meg.

Az idéző végzés az alperesnek a keresetlevél másod példányán, és ha több alperes van, ezeknek a további példányokon, a felperesnek pedig felzeten kell kézbesi

teni.
tand

a je

kező

idéz
felvé
tart

hely
rően

a biz
ügy
költ

rinti
nap

dás

törv
(189

tése
felu

teni. A keresetlevél első példánya a bíróságnál megtartandó.

A keresetlevél szóbeli előadása esetében az alperest a jegyzőkönyv másolatával kell megidézni.

Te. 10. §. A Pp. 142. §-ának 1. bekezdését a következő rendelkezés egészíti ki:

A törvényszéki eljárásban a keresetlevelekre hozott idéző végzésben figyelmeztetni kell a feleket, hogy a perfelvételi határnapon esetleg az érdemleges tárgyalás megtartásának is helye lesz.

A tárgyalás helye.

143. §. A tárgyalást a bíróság székhelyén és hivatalos helyiségében kell megtartani, amennyiben a törvény eltérően nem rendelkezik.

A bíróság a tárgyalást vagy egy részét, nevezetesen a bizonyításfelvételt más helyen is megtarthatja, ha ezt az ügy alapos elbírálhatása indokolja, vagy ha ez jelentékeny költségkiméléssel jár.

A tárgyalás ideje.

144. §. Határnap vasárnapra és Gergely-naptár szerinti közönséges ünnepnapra, valamint nemzeti ünnepnapra csak sürgős szükség esetében tűzhető ki.

A határnap ily kitűzése vagy kitűzésének megtagadása miatt nincs helye fellebbevitelnek.

Nemzeti ünnepnap április 11-e (1898: V. t.-c. az 1848-iki törvények megalkotásának emlékére), Szent István király napja (1891: XIII. t.-c. 1. §.) és március 15-ike (1927: XXXI. t.-c.)

A perfelvételi időköz.

145. §. Az időköz, amellyel az idéző végzés kézbesítésének a perfelvételi határnapot meg kell előznie (perfelvételi időköz), a törvényszéki eljárásban legalább nyolc

nap, ha a kézbesítés alperes részére a bíróság székhelyén történik és legalább tizenöt nap, ha belföldön egyebütt történik.

A járásbíróági eljárásban a perfelvételi időköz az első bekezdés eseteihez képest három, illetőleg nyolc nap.

Sürgős esetben az elnök az ellenfél meghallgatása nélkül rövidebb perfelvételi időközt is szabhat.

Ha az idéző végzés külföldön kézbesítendő, úgyszintén hirdetményi idézés esetében is a megfelelő perfelvételi időközt az elnök szabja meg.

Tárgyalás idézés nélkül.

146. §. A járásbíróági eljárásban a felek a bíróság által meghatározott és közzétett rendes törvénynapokon idézés nélkül is megjelenhetnek a bíróság előtt ügyük tárgyalása végett. Ily esetben a keresetet a tárgyalási jegyzőkönyvbe kell iktatni.

A bíróság a felek személyazonosságáról meggyőződést szerez.

Te. 11. §. A Pp. 146. §-át a következő rendelkezések egészítik ki:

Ha a felek a rendes törvénynapon ügyük tárgyalása végett megjelennek:

1. a tárgyának értéke folytán a törvényszék hatáskörébe utalt per a Pp. 1. §-ának 2/a) pontjában meghatározott előzetes írásbeli kikötés nélkül is a járásbíróóság hatáskörébe tartozik,

2. az egyébként nem illetékes járásbíróóság a Pp. 45. §-ában meghatározott alávetés nélkül is illetékessé válik, kivéve, ha a törvény a perre kizárólagos illetékességet állapít meg.

A perindítás hatályai.

147. §. Az idéző végzéssel ellátott keresetlevél kézbesítésével beállanak a perindítás hatályai, úgymint:

1. a megindított per folyama alatt ugyanazon jog iránt újabb pert sem ugyanazon, sem más bíróság előtt nem lehet indítani (perfüggőség);

2. a kereset kézbesítéséhez kötött magánjogi hatályok.

Azok a magánjogi hatályok, amelyek a kereset beadásához vannak kötve, már a keresetlevél beadásával, illetőleg jegyzőkönyvbe vételével beállanak.

Ha a keresetlevél az alperesnek halála miatt, vagy más okból nem kézbesíthető, a keresetlevél beadásához kötött magánjogi hatályok elenyésznek, ha a felperes a kézbesítés sikertelen megkísérléséről történt értesítésétől számítva harminc nap alatt a hirdetményi idézést nem kéri, vagy a kézbesítés végett szükséges adatokat be nem jelenti.

A keresetlevéllel nem közölt kereset tekintetében a perindításnak valamint a keresetlevél beadásának hatályai akkor állanak be, mikor benyújtják a keresetet a tárgyalási jegyzőkönyvhöz leendő melléklés végett, a járásbírói eljárásban pedig, amikor a keresetet jegyzőkönyvbe veszik.

Jegyzet. A fizet. meghagyásra nézve l. 594. §., elállás esetére: 186. §.

A perindítás hatályai. Az elévülést már a kereset beadása megszakítja, (C. 89. dec. 9. 2932. sz. Dt. XXV. 201. I., 1880. márc. 31. 70. Dt. r. f. XXV. 37. I.), de csakis az esetben, ha az illetékes bíróság előtt lett indítva, „az illetéktelen bíróság előtt, bár kellő időben indított, de illetékesség hiányából visszautasított kereset nem szakíthatja meg az elévülési időt”. (C. 362/82. Dt. III. 140. I. 921/81. P. T. VII. 16.) Megszakítja akkor is, ha a keresetnek hely nem adatik, de az elutasító határozat jogerőre emelésével az elévülés újra kezd folyni. (B. 83. márc. 6. 29/v.)

A perindítás hatályai a Pp. 186. §. utolsó bekezdése alapján a tárgyaláson előterjesztett viszontkereset folytán akkor állanak be, amikor az a jegyzőkönyvhöz csatoltatott. (1922. jún. 20. P. IV. 2606. Pdt. VII. 122. sub II.)

Perfüggőség.

A perfüggőség alapfeltétele a perbe vitt jog és a peres felek ugyanazonossága. Nem lehet szó perfüggőségről, ha az igény tárgya nem azonos, még ha a két különböző igény ugyanaból a jogviszonyból származik és ugyanazon jogügyleten alapszik is. (K. 1955/1921. Ptt. III. 117.)

Ha az eladó még hátralékos vételár iránt, utóbb pedig a vevő a vételárelőleg visszafizetésére perel, nem perfüggőségről, hanem csak perfelfüggesztést (Pp. 234. §.) indokoló összefüggésről lehet szó. (K. 198/921. Ptt. II. 216.)

Nincsen perfüggőség, ha az eladó az ingatlanra jelzálogilag bekebelezett vételár megfizetése iránt perli a vevőt, aki utóbb a vételár letétbehelyezése alapján a jelzálogjog törlése iránt indít pert az eladó ellen. (K. 5012/921. Ptt. III. 69.)

A korábban indított szünetelő per is létesíti a perfüggőséget. A korábban indult pernek az utóbb indult per során történő megszűnése elhárítja a kezdetben létezett perfüggőséget. (2183/923.)

Ha azonos tárgyú kereseteket indítottak: a perfüggőség akadálya arra a perre nézve keletkezik, amelyben az idézővéggzessel ellátott keresetlevelet későbbben kézbesítették. (1925. máj. 6. 13.389/1924. sz.)

Perfüggőség nincs az utóbb indított közönséges perben, ha a felperesek az ellenük alperes által már korábban folyamatba tett váltóperben kifogáskép ugyanazokat a tényeket hozták fel, mely tényekre az utóbbi keresetüket is alapítják. (1926. jan. 14. P. VII. 4934/1925.)

A kártérítési járadék iránt indított per jogerős befejezése előtt a Pp. 413. §-ára alapított új per meg nem indítható és a Pp. 180. §. 5. pontja alapján megszüntetendő. (Bpesti Tábla P. I. 6810/1915. Pdt. I. 306. sub II.)

A vételár megfizetése iránti perben a perfüggőség mindaddig fennforog, míg a vétel hatálytalanítása iránti per folyamatban van. (1915. febr. 19. R. P. 64. Pdt. I. 307.)

A perfüggőség elbírálásánál azt is vizsgálni kell, hogy a másik perben nem forog-e fenn valamely pergátló körülmény. (Bpesti Tábla 8380/1915. Pdt. II. 73.)

Közjegyzői okirat alapján elrendelt végrehajtással szemben nincs helye perfüggőségi kifogásnak. (P. IV. 12327/1915. Pdt. II. 79.)

Nem forog fenn a perfüggőség, ha előbb a bérbeadó kéri a bérlo által emelt felülepítményre eszközölt tulajdonjogi bekebelezésnek eredeti érvénytelenség okából való törlését, utóbb pedig a bérlo kéri a bérleti szerződés megszüntetését és a felülepítmény értékének megtérítését. (P. II. 9046/1915. Pdt. II. 208.)

Az 1881: LIX. t.-c. 95. §. első bekezdésében foglalt az a korlátozás, hogy azokban az ügyekben, amelyek a polgári bíróság előtt még folyamatban vannak, a tőzsdebíróság el nem járhat, nem perfüggőségi, hanem hatásköri szabály, melytől a do-log természetű szerint eltérni nem lehet. Ha a zálogjog törlése iránti per a rendes bíróság előtt folyamatban van, a követelés behajtása iránti per a tőzsdebíróságnál meg nem indítható. (1916. jún. 15. P. IV. 2794. Pdt. II. 491. sub I.)

A perfüggőség joghatályát a Pp. 147. §-a értelmében csu-pán az ugyanazon jog iránt a korábban megindított per folyama-alatt folyamatba tett újabb per állapítja meg: ennek folytán a korábbi perben beszámítási kifogással érvényesített követelés iránt folyamatba tett perrel szemben az alperes a perfüggőség pergátló kifogását ellen nem vetheti. (P. IV. 6009/1916. Pdt. IV. 27.)

A korábban indított rendes per letétele folytán a perfüg-gőség akkor is megszűnik, ha a bíróság a per letételét még nem vette tudomásul. (P. III. 4819/1917. Pdt. IV. 234. sub I.)

A perfüggőség előfeltétele a perbevitt jogigénynek az azo-nossága; ez az azonosság fennforog, ha a perbevitt jog ugyan-azon jogi tényeken alapszik és mindkét pernek ugyanabban a terjedelemben képezi tárgyát. Nem elég, ha mindkét igény ugyanabból a jogviszonyból származik és azonos jogügyleten alapszik, de az igény tárgya nem azonos. (P. VI. 2022/1918. Pdt. V. 60.)

Alperes a perbebocsátkozás után történt elállást ellenez-vén, a meg nem engedett elállás a perfüggőséget meg nem szűn-teti s a viszontkereset emelését nem gátolja. Ugyanez áll a joglemondás esetében is mindaddig, amíg a joglemondás foly-tán a Pp. 390. §-a alapján ítélet nem hozott. (P. IV. 2212/920. Pdt. VI. 29. sub. I.)

Az előjegyzés alapjául szolgáló szerződés érvénytelenségé-nek megállapítása iránt indított per nem létesít perfüggőséget az előjegyzés igazolása iránt utóbb indított perrel szemben; mert amennyiben a korábban indított keresetnek hely nem ada-tik, a második per tárgytalanná nem válik, ha pedig a koráb-ban indított keresetnek hely adatik is, ez a körülmény csak a

második per érdemi elbírálására bírhat befolyással, magát az érdemi elbírálást azonban mellőzhetővé nem teszi. (P. V. 3466/1918. Pdt. VI. 32.)

A perfüggőség szempontjából a peres felek azonosságával egy tekintet alá esik, ha az egyik perben a jogelőd, a másik perben pedig oly jogutód szerepel peres félként, akivel szemben a jogelőd ellen hozott ítélet az ítélt dolog erejével bírna és külön ítélet hozatalát feleslegessé tenné. Az a körülmény azonban, hogy a külön perelt adósok egymással egyetemleges kötelezettségben állanak, nem állapítja meg a perfüggőség előfeltételül szolgáló ügyfél-azonosságot. És e szempontból teljesen lényegtelen az a körülmény, hogy az egyik perfél a másik perben szavatосsként perbehivatott; mert a Pp. 89. §-a esetében, a szavatosságot elvállaló perbehívott nem a peres fél, hanem csak a mellékbeavatkozó fogalma alá esik. (P. IV. 662/1920. Pdt. VI. 33.)

A Pp. 147. §-a utolsóelőtti bekezdésének az a szabálya, amely a keresetlevél beadásához kötött magánjogi hatályok elenyészéséről szól, a ker. törv. 54. §-ában szabályozott elévülésre még akkor is alkalmazandó, ha a keresetlevél a felperesnek, postai kézbesítés végett, kiadatott. (P. IV. 3666/1921. Pdt. VII. 113.)

Perfüggőségről csak akkor lehet szó, ha a korábban indított keresetnek akár helyt adó, akár azt elutasító ítélet anyagi jogereje a későbbi kereset érdemleges elbírálását — az ítélt dologra (res judicata) vonatkozó jogszabályok értelmében — akadályozná és ezért az utóbbi kereset eleve is feleslegesnek mutatkoznék. De az egységes jogügyletből az egyik fél által, az ő részéről támasztott követelés megítélése iránt a másik ellen indított per folyamatban léte nem pergátló körülmény a másik fél követelését érvényesítő keresettel szemben. (1921. szept. 1. P. IV. 1354. Pdt. VII. 115.)

A perfüggőség fennforog, ha a korábbi per szünetel ugyan, annak hatálya azonban három éven át tartó szünetelés következtében még meg nem szűnt. Ha az ideiglenes nőtartási per folyamatban van, a perfüggőség folytán a nő nem indíthat férje ellen a szülési költség megtérítése iránt keresetet. (P. III. 3541/1922. Pdt. VIII. 146. sub II. és III.)

Valamely ellenkövetelésnek beszámítási kifogás útján törént érvényesítése esetén mindaddig, amíg a beszámítási kifogástól a fél el nem áll, illetőleg a beszámítás nemlegesen végleg el nem döntetik, ugyanezt a követelést ugyanazzal az ellen-

féllel
érvény

A

dított

tulajd

szemb

elleni

az íté

Pdt. X

B

iránt a

A

perben

14.021.

S

az elac

séget

a szál

indított

pező p

hanem

Tábla

J

mellöz

III. 46

A

Ppé. 1

és a c

határo

men k

A

csak a

azon j

ban, m

1927. I

1

ellent

alább

jelené

féllel szemben keresettel vagy viszontkeresettel más perben érvényesíteni nem lehet. (P. VII. 7263/1923. Pdt. IX. 94. sub I.)

A kötelmi jog alapján a tulajdonjog megítélése iránt indított kereset nem létesít perfüggőséget az utóbb a telekkönyvi tulajdonjog alapján a birtokbaadás iránt indított keresettel szemben. A perfüggőség megszűnéséhez nem szükséges az ítélet elleni fellebbezéstől való lemondás bejelentése, hanem elegendő az ítéletnek jogorvoslattal meg nem támadása. (P. III. 1914/923. Pdt. X. 16.)

Beszámítási kifogás útján érvényesíthető a követelés, amely iránt a per már folyamatban van. (P. IV. 4232/1924. Pdt. X. 17.)

A perfüggőség nem gátolja ugyanazon követelésnek más perben beszámítás útján való érvényesítését. (Bpesti Tábla 14.021/1923. Pdt. X. 88.)

Szállítmányozónál elveszett áru értékének megtérítése iránt az eladó által a szállítmányozó ellen indított kereset perfüggőséget létesít a vevő, úgyis mint az eladó engedményese által a szállítmányozó ellen ugyanily alapon kártérítés iránt utóbb indított keresettel szemben, mert a perfüggőség előfeltételét képező perfélazonosság nemcsak a fizikai személy azonosságában, hanem a perérdék azonosságában is jelentkezhetik. (Bpesti Tábla P. 13.467/1923. Pdt. XII. 80.)

Jogszabályt nem sért az olyan követelés beszámításának mellőzése, amely követelés iránt a per folyamatban van. (P. III. 4653/1927. Pdt. XIII. 26.)

A költség iránti per folyamatban léte nem akadályozza a Ppé. 18. §-a alapján előterjesztett kérelem érdemi elbírálását, és a díjmegállapítási kérelem felett hozott perenkívüli jogerős határozat a behajtási per bíróságának érdemi döntésénél függetlenül kívül nem hagyható. (P. VI. 2829/1926. Pdt. XIII. 67.)

A perfüggőség szempontjából a perbevitt jog azonosságáról csak akkor lehet szó, ha mindkét perben a perbevitt jog ugyanazon jogi tényeken alapszik, s mindkét pernek ugyanazon alakban, mérvben s terjedelemben alkotja tárgyát... (P. III. 7888/1927. Pdt. XIV. 7.)

Idézés folyamatban levő ügyekben.

148. §. *Folyamatban lévő ügyekben az idézésnek az ellenfél részére való kézbesítése és a határnap között legalább annyi időnek kell közülni maradni, amennyi a megjelenésre elegendő.*

A 140. §. első bekezdése és a 142. §. egyéb idézésekre is megfelelően alkalmazandók.

149. §. A kihirdetett határozatokban kitűzött határrapra azt a felet, akinek részére a határozat ki van hirdetve, megidézni nem szükséges.

Harmadik fejezet.

Kézbesítés.

A kézbesítések hivatalból közvetítése.

150. §. A kézbesítéseket, amennyiben a törvény kivételt nem tesz, a bírósági iroda hivatalból közvetíti.

Kézbesítő közegek.

151. §. Kézbesítő közegek: a kir. posta közegei, a bírósági kézbesítők, a törvényhatósági joggal felruházott vagy rendezett tanácsu város hatóságának, a nagy- és kis-községnek valamely alkalmas közege, továbbá — ahol bejelentő intézmény van szervezve — a bejelentő hivatal. Kis- és nagyközségekben a községi kézbesítő közeg működését a községi vagy körjegyző ellenőrizni és felügyelni köteles arra, hogy a kézbesítő közeg köteleességét szabályszerűen teljesítse.

Azt, hogy egyes esetekben mely kézbesítő közegek és mily részletes szabályok szerint járnak el, az igazságügy-miniszter rendelettel állapítja meg még pedig a postai közegeket illetőleg a kereskedelemügyi miniszterrel, a köz-igazgatási közegeket illetőleg pedig a belügyminiszterrel egyetértve.

Az érdekelt fél kívánatára és költségére a kézbesítéssel bírósági végrehajtót kell megbízni.

Az előkészítő iratok kézbesítése a 199. §-ban talált szabályozást.

Kézbesítési rendelet: 42300/914. I. M. sz. r. (I. K. XXIII. 7. sz. mell.); 52900/922. I. M. sz. r. (I. K. XXXI. 580.), 25800/1922. B. M. sz. (R. T. 249.).

Községi kézbesítés: 31337/925. I. M. sz. r. (I. K. 133.)

Kézbesítés idegen államok Magyarországon székelő külképviseletek hatóságainál alkalmazott személyek részére: 25744/1925. I. M. (I. K. 137.)

A vegyes Döntőbíróság iratainak kézbesítése: 2930/1925. M. E. (I. K. 74.)

A kézbesítési megbízás közvetlensége.

152. §. *Hogy a bírósági iroda a kézbesítő közegeket mennyiben bízhatja meg közvetlenül kézbesítéssel, rendelet szabályozza.*

Kinek a kezéhez kell kézbesíteni?

153. §. *A fél helyett kézbesíteni lehet annak, akit a törvény vagy külön meghatalmazás kézbesítések elfogadására feljogosít, továbbá a 102. §. értelmében bejelentett ügyvédnek, kereskedelmi üzlet folytatásából eredő perekben pedig a cégvezetőnek.*

A kényszeregyesség alatt álló fél ellen kielégítési végrehajtást elrendelő végzést a vagyonfelügyelőnek is kézbesíteni kell. Ha ez nem történt meg, a végrehajtást szenvedő részére történt kézbesítéstől számított kilencedik napon a vagyonfelügyelő által beadott felfolyamodás elkésztettnek nem tekinthető. (Pk. V. 826/1926. Pdt. XII. 72.)

154. §. *Ha a félnek a per vitelére meghatalmazottja (104. §.), van, a per folyamában ennek a kezéhez kell kézbesíteni.*

Ha a fél a kézbesítés átvételére külön megbízottat — kézbesítési megbízottat — jelentett be a bíróságnál, a kézbesítés ennek a kezéhez történik.

Több érdekelt kézbesítési megbízottjának a kézbesítendő iratot mindegyik érdekelt részére külön példányban kell átadni.

Ha az ügyvéd, akinek részére a kézbesítésnek történnie kellene, elhalt, a kamara részéről kirendelt gondnok kezéhez nem szabad kézbesíteni (1874: XXXIV. t.-c. 37. §.), hanem az iratot a bíróságnak vissza kell mutatni, a bíróság pedig azt a félnek — amennyiben másképp nem intézkedett — saját kezéhez kézbesíteti és őt újabb képviselő rendelésére hívja fel (1888. jún. 15. 11.579/I. M. rend. Mars. I. 1. 194. és 627.); kézbesítés házassági perben: 645. §.

Az önképviselőre nem jogosult személyek részére történt kézbesítésre nézve l. az 1894. 30.567/1897. sz. I. M. rend. (Mars. kieg. k. 195.), mely szerint nem az árvaszéknek, hanem a törvényes képviselőnek kell kézbesíteni.

Az egy évnél hosszabb szabadságvesztésre ítélték részére történt kézbesítésre nézve l. az 1894. évi 425.633/3. M. sz. rend.

A mulasztásos ítélet is a per vitelére meghatalmazott ügyvédnek kézbesítendő. (Pk. V. 5786/1921. Pdt. VII. 56.)

Olyan helyettes-ügyvédnek, akinek nincs pervitelre szóló meghatalmazása, az ítélet joghatályosan nem kézbesíthető. (1921. máj. 19. P. IV. 1101. Pdt. VII. 74. sub I.)

Ha a perenkívüli cégügyben hozott másodbírósági végzés úgy a kérelmező meghatalmazott ügyvédjének, mint magának a kérelmezőnek is kézbesítettett, a felfolyamodási határidő az ügyvéd részére korábban történt kézbesítéstől számítandó. (1922. nov. 14. Pk. IV. 6309. Pdt. VIII. 37.)

A kir. Kúria a felfolyamodást elkészttség okából visszautasíthatónak nem találta: mert a másodbíróság végzése a felfolyamodó cég igazolt ügyvédjének a Pp. itt is alkalmazandó 154. §-a ellenére egyáltalán nem kézbesítettett (csak magának a felfolyamodó cégnek) és a felfolyamodási határidő csak ezen kézbesítést követő nappal vehetné kezdetét. (1925. márc. 3. Pk. IV. 627. Pdt. X. 85.)

Ha a félnek két ügyvédje van és az ítélet mindkettőnek kézbesítettetik, a fellebbviteli határidő a későbbi kézbesítéstől számítandó. (P. I. 5129/1928. Pdt. XIV. 75.)

155. §. *Ha a kézbesítési megbízott a megnevezés hiányossága miatt fel nem található, a kézbesítés úgy történt, hogy a kézbesítendő ügydarabot a félnek, ha pedig a per vitelére meghatalmazottja van, ennek az utolsó ismert címe alatt feladják a postára. A kézbesítés ily esetben a*

postára való feladással teljesítve van, ha a küldemény mint kézbesíthetetlen érkeznek is vissza.

A postára feladással történik a kézbesítés akkor is, ha a per vitelére meghatalmazott azért nem található fel, mert lakása nincs bejelentve, vagy hibásan van bejelentve. Ebben az esetben a feladás a fél utolsó ismert címe alatt történik.

Az 1909: XIV. t.-c. (hágai egyezmény) s ennek végrehajtására vonatkozó 9000/1909. I. M. sz. rend. hatálya alá nem tartozó Szerb-Horvát-Szlavon királysággal való közvetlen érintkezési, valamint kézbesítési egyezmény hiányában a királyság területén a magyar hatóságok polgári ügyeiben a kézbesítés szabályszerűen csak a m. kir. igazságügyminiszterhez intézett felterjesztés útján történhetik, az elsőbírósági ítéletnek a felperes kérelmére, az Ujvidéken lakó alperes részére posta útján kézbesítésének megkísérlése tehát a Pp. 155. §. 1. bekezdésében meghatározott hatállyal nem bír, hanem a szabálytalan kézbesítésből eredő veszélyt és hátrányokat az azt kieszköző felperes viseli. (K. III. 3107/1926. J. H. I. 12. sz.)

A kézbesítés helye és ideje.

156. §. Kézbesíteni bárhol lehet, ahol a személyt, akinek a kézbesítendő irat szól, megtalálják.

Ha azonban e személynek a kézbesítés helyén lakása, üzlethelyisége vagy irodája van, az e helyiségen kívül történt kézbesítés csak úgy érvényes, ha ő az átvételt meg nem tagadta.

Kézbesítés családtag, szolgálatban álló személy részére. Kézbesítés letétel által.

157. §. *Ha a kézbesítő a személyt, akinek részére kézbesíteni kell, otthon nem találja, a vele a lakásban együtt lakó felnőtt családtag kezéhez, ilyennek hiányában pedig az ő vagy a vele közös háztartásban élő családtag szolgálatában álló felnőtt személy kezéhez kézbesíthet.*

Ha a lakáson ilyen személyek nem találhatók, a kéz-

besítendő iratot a községi közeg a községi előljárásnál, más kézbesítő pedig a kézbesítés helyének járásbírósiánál — ha pedig helyben járásbírósg nincs, a községi előljárásnál — leteszi.

A letett irat harminc nap elteltével a kézbesítést kövvetítő bírósági irodának visszaküldhető.

A kézbesítő a letételről a címzettet — lehetőleg két felnőtt tanu jelenlétében, kik a házban vagy a szomszédságban laknak — lakása ajtajára kifüggesztendő vagy lakásán hagyandó értesítvényvel értesíti. Az értesítvény tartalma az alkalmazott tanukkal és, ha lehetséges, a bérbeadóval vagy a házfelügyelővel közlendő.

A kézbesítés az értesítvény kifüggesztésével vagy a lakáson hagyásával teljesítettnek tekintetik.

Jegyzet. Letételnek nincs helye a 158., 159., 160., 164., 165. §§. esetében.

158. §. Ha azt, akinek különálló nyílt üzleti helyisége van, üzleti helyiségében nem találják, ott levő felnőtt ségége kezéhez lehet kézbesíteni.

A kézbesítésnek letétel által olyanokkal szemben, akiknek a községben, amelyben a kézbesítés teljesítendő, a kézbesítendő iraton kitüntetett vagy a lakáson nyert értesülés alapján nyomban kipuhatolható nyílt üzleti helyiségük van, csak akkor van helye, ha az iratot az üzleti helyiségben sem lehetett kézbesíteni. Az értesítvényt ily esetben is a lakáson kell kifüggesztetni vagy hagyni.

A végrehajtató felfolyamodásához csatolt, a végrehajtást szenvedő ez ügybeni képviselőjének, dr. B. T. ügyvédnek a végrehajtató képviselője, dr. L. O. ügyvédhez intézett, már a kielégítési végrehajtás elrendelése után kelt leveléből kitűnik, hogy végrehajtást szenvedő tudomással bírt arról, hogy a végrehajtató részére neki ez ügyben fizetést kell teljesítenie és pedig bírói intézkedés folytán, mert képviselője a további behajtási eljárás felfüggesztését és részletfizetési kedvezményt kért a végrehajtató ügyvédjétől. Kétségtelen tehát, hogy . . . . . a váltó-

fizet
tott,
don,
tás
két
haj
nem
szer
üzle
póto
szen
vált
(Pk.

dáj
leho

a 1
kül
kás

ben

és a
(P.

név
aká
kéz
192

let,
nyo
üzl
tal
tés
ako

fizetési meghagyás a végrehajtást szenvedőnek a kezéhez jutott, bár azt üzletében nem a Pp. 158. §-ában megszabott módon, felnőtt segédje kezéhez — amilyenek ottlétét a végrehajtást szenvedő egyébként nem is igazolta — hanem anyjának kézbesítették. Ily körülmények között pedig amidőn a végrehajtást szenvedő üzletében a kézbesítő közeg felnőtt segédet nem talált, anyja — tehát családtagja — kezéhez a Pp. 158. §-a szerint is helyesen történtnek tekintendő a kézbesítés, mert az üzletben talált felnőtt családtag a felnőtt segédet mindenestre pótolhatja a kézbesítést illetőleg. A fentiek szerint a vhajtást szenvedő kezéhez is jutott kézbesítés... joghatállyal bír és a váltófizetési meghagyás... jogerőre emelkedettnek tekintendő. (Pk. V. 7859/1925. Pdt. XI. 117.)

159. §. *Az ügyvéd és a kir. közjegyző részére, ha irodájában nem találják, ott levő segéde vagy irnoka kezéhez lehet kézbesíteni.*

Ügyvéd és kir. közjegyző részére való kézbesítésnél a 157. §. szerinti eljárásnak csak akkor van helye, ha külön irodája nincs, vagy ha a kézbesítés kísérlete a szokásos irodai órák alatt az irodában is sikertelen maradt.

A 159. §. szerint lehet kézbesíteni az ügyvéd saját ügyében kelt kiadmányt is.

Az ügyvéd részére a kézbesítést perbeli meghatalmazáson és a beadványaiban megjelölt irodai helyiségben kell teljesíteni. (P. VI. 1685/1926. Pdt. XI. 91. sub I.)

Az ügyvéd irodájában talált az az egyén, aki az ügyvéd névbélyegzőjének a vétívre alkalmazásában akár tilalommal, akár pedig a bélyegző elzárása útján meggátolva nincsen, a kézbesítések átvételére jogosítottak tekintendő. (P. VI. 1392/1928. Pdt. XV. 77.)

160. §. *Ha valamely hatóság, község, intézet, testület, egyesület, részvénytársaság vagy szövetkezet törvényes képviselője vagy előjárója a szokásos hivatalos vagy üzleti órákban a hivatalos vagy az üzleti helyiségben nem található, vagy az átvételben akadályozva van: a kézbesítés az iratok átvételére rendelt, ilyennek hiányában vagy akadályoztatása esetében pedig más hivatalnok vagy szol-*

gáiati viszonyban álló személy kezéhez történhetik, aki a hivatalos vagy üzleti helyiségben található.

Ha a törvényes képviselő illetőleg az előljáró lakásán nem található, a 157. §. szerint eljárásnak csak akkor van helye, ha külön hivatalos vagy üzlethelyisége nincs, vagy ha a kézbesítés kísérlete ott is sikertelen maradt.

161. §. A 157—160. §-ok eseteiben a kézbesítés nem érvényes, ha olyan személy kezéhez történt, aki a perben ellenfele annak, akinek részére kézbesíteni kell.

162. §. Ha a kézbesítő eljárásában arról értesül, hogy az a személy, akinek az iratot kézbesíteni kellene, távol van és iratainak átvételére helybenlakó megbízottat rendelt, a letételről szóló értesítvényt a megbízottnak is átadja. Ha pedig ily megbízott hiányában a távollevő fél jelenlegi tartózkodásáról nyer tudomást, erről a 157. §. második bekezdésében említett hatóságnak jelentést tesz, amely az értesítvényt a távollevő félnek címe alatt postán ajánlva elküldi. Ez a hatóság az értesítésről abban az esetben is gondoskodik, ha a távollevő fél megbízásáról vagy tartózkodási helyéről neki van tudomása.

Az idézéssel ellátott keresetlevél kézbesítése.

163. §. Az idézéssel ellátott keresetlevelet az alperesnek saját kezéhez vagy a 153. §-ban megjelölt személy kezéhez kell kézbesíteni.

Ha a kézbesítés ily módon nem teljesíthető, a kézbesítő az alperes lakásán illetőleg üzleti, hivatalos vagy irodai helyiségében a 157. §. első bekezdésében, a 158., 159., vagy a 160. §-ban megjelölt személyeknek átadott értesítvénnel tudtára adja az alperesnek, hogy a kézbesítés végett a körülményeknek megfelelően kitűzendő időben ismét meg fog jelenni és hogy a kézbesítendő irat a kézbesítő hivatalos helyiségében a személyazonosság igazolása mellett át is vehető. Ha pedig az értesítvényt a

157—
adni,
módo
kell

H
időbe
bekez
jelölt

H
a kéz
zett §
tést k

A
peres
nek k
zett aj
kineve
kisérel

Je
439. §.
meghag
625., 6
648. §.

16
tényleg
vagy a
mint fe
való h
ben, ha
idejű é
Az
az első

157—160. §-okban megjelölt személyeknek nem lehet átadni, azt a 157. §. negyedik bekezdésében meghatározott módon a lakás ajtajára kell kifüggeszteni, vagy a lakáson kell hagyni.

Ha a kézbesítő az alperest az értesítvényben kitűzött időben ismét nem találja, akkor a kézbesítés a 157. §. első bekezdésében, illetőleg a 158., a 159. és a 160. §-ban megjelölt személyek kezéhez történik.

Ha pedig a kitűzött időben olyan személyt sem talál a kézbesítő, akinek a kezéhez az előbbi bekezdésben idézett §-ok szerint kézbesíthetne, akkor az iratot a kézbesítést közvetítő bírósági irodához visszajuttatja.

A perbíróság ez esetben a felperes kérelmére az alperes részére ügygondnokot nevez és a keresetlevelet ennek kézbesíti, egyuttal erről az alperest — lakására címzett ajánlott levélben — értesíti. A bíróság az ügygondnok kinevezése előtt elrendelheti, hogy a kézbesítés újból megkíséreltessék.

Jegyzet. E §. szerint kell kézbesíteni a mulasztási ítéletet: 439. §.; az újrafelvételi kérelmet: 465., 468., 470. §§.; a fizetési meghagyásokat: 594., 610. §§.; a felmondást és a felhívást: 625., 627. §§.; az életközösség visszaállítására szóló végzést: 648. §., a választottbírósági ítéletet: 782. §.

Katonai személyek részére kézbesítés.

164. §. A fegyveres erőnek vagy a csendőrségnek tényleges szolgálatban levő tagja, valamint a rendőrség vagy a pénzügyőrség személyzetéhez tartozó egyén akár mint fél, akár mint tanu vagy szakértő, illetékes fellebbvaló hatósága útján idézendő meg; azonban sürgős esetben, ha fellebbvaló hatósága nincs helyben, utóbbinak egyidejű értesítése mellett, közvetlenül is megidézhető.

Az idézést nem tartalmazó határozatok kézbesítése az első bekezdésben említett személyek részére a polgári

kézbesítő közegek által történik, ha azonban a kézbesítés saját kézhez, vagy a 157. §. első bekezdésében említett személyek kezéhez nem történhetik, a kézbesítés teljesítése végett a fellebbvaló hatóságot kell megkeresni. A fellebbvaló hatóság a kézbesítés végett ezen az eseten kívül is megkereshető.

A megkeresést az elnök, illetőleg a kiküldött vagy a megkeresett bíró eszközli.

Katonai épületekben kézbesítés.

165. §. Katonai vagy katonailag megszállott épületben (hajón) kézbesítést csak az épület (hajó) parancsnokának értesítése után az általa kirendelt katonai személy jelenlétében szabad teljesíteni. Ha a parancsnok e célra katonai személyt nem rendelt ki, vagy a kirendelt katonai személy nem jelenik meg, ez a körülmény a kézbesítést nem akadályozza.

Katonai vagy katonailag megszállott épületben (hajón) a fegyveres erő vagy a csendőrség tényleges szolgálatban álló tagjának szóló iratot — ha saját kézhez vagy a 157. §. első bekezdésében felsorolt valamely személy kezéhez nem kézbesíthető — az épület (hajó) parancsnokságának kell kézbesíteni.

Kényszerkézbesítés.

166. §. Ha az a személy, akinek kezéhez érvényesen kézbesíteni lehet, a kézbesítendő irat átvételét megtagadja, ez a kézbesítés hatályával nála hagyatik.

Ha a megtagadásnak törvényes oka volt, a kézbesítés hatálytalan.

A kézbesítési bizonyítvány.

167. §. A kézbesítés kézbesítési bizonyítvány mellett történik.

Kézbcsítés olvasni nem tudó, vagy az irat nyelvét nem értő személy részére.

168. §. *Ha az a személy, akinek a kézbcsítendő iratot átadták, olvasni nem tud, vagy az irat nyelvét nem érti, a kézbcsítő neki a kézbcsített irat lényeges tartalmát szóval is tudtul adja, és hogy ez meg történt, a kézbcsítési bizonyítványban megjegyzi.*

Postára feladással történő kézbcsítés.

169. §. *Ha a kézbcsítésnek postára feladással kell történnie (155. §.), a küldemény boritékán feljegyzendő, hogy a kézbcsítés a postára feladással ment végbe.*

A feladás megtörténtét és idejét ebben az esetben a bírósági iroda az iratoknál tanusítja.

Az irat átvétele bírósági irodában.

170. §. *Ha a kézbcsítendő irat a kézbcsítést közvetítő bírósági irodában van, az, akinek részére kézbcsíteni kell, az iratot ott közvetlenül is átveheti, ha e célból a bírósági irodában jelentkezik és személyazonosságát igazolja.*

Az átvétel elismerése ez esetben az iratoknál történik.

A kézbcsítés körülményeire nézve a netáni hiányok a kézbcsítő utólagos nyilatkozatával pótolhatók. (B. 31.004/87. Dt. XXIV. 356. l.), de szabálytalan a kézbcsítés, ha a vétív nem a kézbcsítéskor iratott alá. (C. 906. febr. 27. 1771. v. sz. P. T. LI. 200. l.)

A vétív hiányát a konzuli jelentés és a fél átvételi aláírásával ellátott postai vevény pótolja. (C. 902. szept. 9. 3167. M. XV. 456.)

A kézbcsítő vevény a kézbcsítésnek nem érvényességi kelteke, hanem csak közokirati bizonyító eszköz lévén, oly esetben, amikor a kézbcsítő vevény eltűnt vagy nem található, a kézbcsítésnek szabályszerűen megtörtént volta egyéb bizonyító eszközökkel is kétségtelenné tehető. (B. 908. ápr. 29. 3572/1908. sz. a. Mj. Dt. II. 103.)

171. §. A kézbesítést közvetítő bírósági iroda a kézbesítés szabályszerűségére hivatalból felügyel és az eljárás hibáinak orvoslása iránt intézkedik.

Az a kézbesítő közeg, aki a kézbesítés szabályait meg nem tartja vagy késedelmesen jár el, négy pengőig, ismétlés esetében nyolc pengőig terjedhető bírsággal büntetendő. A bírságot a kézbesítést közvetítő bírósági iroda jelentése alapján annak a bíróságnak az elnöke, illetőleg annak a járásbíróságnak a vezetője szabja ki, amelynek az irodája a megbízást adta.

172. §. Ha a postai közeg vagy a bejelentő hivatal nem tartja meg a kézbesítési szabályokat, fellebbvaló hatóságához kell fordulni.

Külföldön teljesített kézbesítés érvényessége.

173. §. A külföldön teljesített kézbesítés érvényességét, ha a kézbesítés e törvény szabályainak megfelel, a kézbesítés helyének törvénye alapján nem lehet megtagadni.

A külföldön történő kézbesítéseket és külföldi iratoknak belföldi kézbesítését az 1909: XIV. t.-cikkel becikkelyezett hágai nemzetközi egyezmény I. része (1—7. cikk) és a 9000/1909. IM. sz. végr. rend. II. része (3—17. §§.) szabályozzák. Kézbesítési megbízott Romániában: 1925: VI. t.-c. Kézbesítés Olaszországot illetőleg: 1927: I. t.-c. 6—12. c.

A S. H. S. királyságban kézbesítendő ítéletet az igazságügyminiszterhez kell felterjesztetni. Az ennek ellenére posta útján küldött ítélet átvételének megtagadása nem alkalmas a fellebbviteli határidő folyamatba tételére. (P. III. 3107/1926. Pdt. XII. 88.)

A főudvarnagyi bíróság alá tartozó, valamint a területenkivüliséget élvező személyek részére, továbbá ezek lakásában v. épületében történő kézbesítéseket a magyar főudvarnagyi bíróság elnöke, mint egyes bíró útján kell foganatosítani: 1909: XVI. t.-c. 12. §.

Idegen államok területenkivüliséget élvező itteni külképviseleti alkalmazottai részére vagy az ilyen személyek lakásán

bárki részére kézbesítendő iratokat az igazságügyminiszterhez kell felterjesztetni kézbesítés végett. (25.744/1925. I. M. I. K. XXXIV. 537.)

A hirdetményi kézbesítés.

174. §. Ha a kézbesítést ennek a fejezetnek egyéb határozmányai szerint a fél tartózkodási helyének ismeretlensége miatt, vagy más okból nem lehet teljesíteni, vagy ha a kézbesítés megkísérlése előre is eredménytelennek mutatkozik, a kézbesítés hirdetmény által történik.

A hirdetmény által való kézbesítés megengedhetősége felől a perbiróság az érdekelt fél kérelmére határoz. Azt, hogy a fél tartózkodási helye ismeretlen, valószínűvé kell tenni. Az elutasító határozat ellen felfolyamodásnak van helye.

Hirdetményi kézbesítésnek nincs helye: a fizet. megh. 594. §.; a váltómegh. 610. §.; a felmondás v. a felhívás: 625., 627. §§.; az életközösség visszaállít. kötelező végzés kézbesítése esetében: 648. §.

A Pp. 174. és 176. §-a értelmében hirdetmény útján kézbesítendő a keresetlevél, ha az alperes rendes lakásáról megszállott területre távozott, ahol bírósági végzéseket nem lehet kézbesíteni. (P. III. 2780/1922. Pdt. VIII. 3.)

Hirdetmény és ügygondnok útján való kézbesítés el nem rendelhető, ha az alperes lakhelye nem ismeretlen, a felperes az alperes kanadai lakhelyét pontosan megjelölte, a postai közlekedési lehetőség meg volt, sőt annak folytán, hogy Kanadában a magyar államnak főkonzulátusa van, a kézbesítés is ennek útján lehetséges volt, és nincs semmi perbeli adat arra, hogy a kézbesítés ennek dacára is lehetetlennek látszott. Ily esetben a Pp. 505. §. 2. pontja alkalmazandó. (Bpesti tábla 19. P. 8091/1928. Pdt. XIV. 60.)

175. §. Ha bebizonyul, hogy a fél a keresetlevélben az ellenfélnek előtte tudvalevő tartózkodási helyét vagy az előtte ismeretes örökösöket elhallgatta, az egész eljárás, ha pedig a hirdetményi kézbesítést utóbb kérte, ez a kézbesítés és az ezt követő eljárás érvénytelen és a fél a

költség megtérítésén felül négyszáz pengőig terjedhető pénzbírságban marasztalendő. E következményeket a bíróság a felek meghallgatása után hivatalból végzéssel mondja ki.

Ha a hirdetménnyel értesített fél az eljárást akár kifejezetten, akár hallgatólag jóváhagyta, az eljárás érvénytelensége orvosolva van. Ez azonban a pénzbírság alkalmazását nem zárja ki.

Jegyzet. Pénzbírság: 63.800/1926. sz. r. (I. K. XXXV. 210.)

176. §. A hirdetményi kézbesítést a bírósági iroda fogatosítja.

A hirdetményi kézbesítés a közlendő bírósági határozat és az irat külzete hiteles másolatának a bíróság hirdetményi táblájára való kifüggesztésével történik.

Ha idéző végzéssel ellátott keresetlevelet kell az alperesnek hirdetmény útján kézbesíteni, a bíróság az alperes részére ügygondnokot nevez ki és a keresetlevelet az idézéssel ennek is kézbesítetteti, egyuttal pedig a kifüggesztésén felül hirlapi hirdetményt bocsát ki, melyben meg kell jelölni a perbíróságot, a feleket, a per tárgyát, a kifizetett határnapot és a kinevezett ügygondnokot.

A hirlapi hirdetményt a félnek a hivatalos lapban legalább egyszer közzé kell tennie. A perbíróság azonban elrendelheti, hogy a hirdetmény más, a körülményekhez képest külföldi hirlapokban is és a megállapított időközben többször is közzététessék.

Ha a pertárgy értéke ezer pengőt meg nem halad, a hirdetés a hirlapi közzététel helyett a fél utolsó ismert lakhelyén vagy tartózkodási helyén a helyi szokásnak megfelelő módon történhetik.

Ha az idézést ügygondnoknak kézbesítették, a további kézbesítések, a hirdetményi kézbesítés mellőzésevel, az ügygondnok kezéhez történnek.

A 176. §. ut. előtti bekezdésében szereplő értékhatárt, mely eredetileg 200 korona volt, a 62600/1926. sz. rend. 500 pengőre, a Ter. 2. §. 4. pontja pedig 1931. január 1-től kezdve 1000 pengőre emelte fel. Hivatalos hirdetménynek közzététele: Ppn. 50. §.

A Pp. 174. és 176. §-a értelmében hirdetmény útján kézbesítendő a keresetlevél, ha az alperes rendes lakásáról megszálolt területre távozott, ahol bírósági végzéseket nem lehet kézbesíteni. (P. III. 2780/1922. Pdt. VIII. 3.)

177. §. Midőn a kézbesítés hirlapi közzététellel is történik, a hirdetmény utolsó hirlapi megjelenésétől, a hirdetményi kézbesítés egyéb eseteiben pedig a hirdetményi táblára való kifüggesztéstől számított tizenötödik nap tekinthetik a kézbesítés napjának. A bíróság hosszabb határidőt is szabhat.

Jegyzet. Rosszhiszemű hirdetményi idézés miatt az ítélet hatályon kívül helyezése a fellebbezési bíróság részéről: 505. §. 3. p.; a felülv. bíróság részéről: 540—543. §§.; perújítás: 563. §. 6. p., 564., 567. §§.

Negyedik fejezet.

Perfelvételi tárgyalás.

A kereset előadása.

178. §. A perfelvételi tárgyalás kezdetén a felperes keresetét (129. §. 3. pont) adja elő.

A felperes keresetének előadásában az idézéssel közölt keresetlevél tartalmához nincs kötve.

Ha a felperes kijelenti, hogy a keresetlevélben közölt keresetéhez raagszkodik, a kereset szóbeli előadása vagy felolvasása csak annyiban szükséges, amennyiben a bíróság elrendeli.

Ha a felperes a keresetlevélben közölt keresetétől el akar térni, köteles keresetét a törvényszéki eljárásban a tárgyalási jegyzőkönyvhöz mellékelés végett a bíróságnál

leteendő iratból — figyelmen kívül hagyás terhe alatt — felolvasni.

A járásbírószági eljárásban a határnapon előadott keresetnek az idézéssel közölt keresetlevélről való eltéréseit, ha a felperes írásban be nem mutatta, hivatalból föl kell venni a tárgyalási jegyzőkönyvbe.

Halasztás a keresetre való nyilatkozás végett.

179. §. A bíróság az alperes kérelmére a keresetre való nyilatkozás végett halasztást köteles adni, ha úgy találja, hogy az előadott kereset az alperessel éppen nem, vagy nem idejekorán, vagy nem a 129. és 133. §. szerint volt közölve, s az alperes e miatt a perfelvételre elő nem készülhetett.

A halasztás költségét a 431. §. értelmében a felperes viseli. Annak megítélését, vajjon eléggé idejekorán közölték-e alperessel a keresetet arra, hogy a keresetre való nyilatkozás végett a perfelvételre előkészülhessen, a Pp. 179. §-a az elsőfolyamodású bíróság belátására bizza: az elsőbíróságnak a halasztást megtagadó végzése tehát fellebbeviteli panasz tárgyává nem tehető. (P. VIII. 2670/1920. Pdt. VI. 23.)

A pergátló kifogások.

180. §. Ha az alperes pergátló kifogásokat akar tenni, ezeket a kereset előadása után perbebocsátkozása előtt együttesen kell előadnia, és azokkal utóbb csak annyiban élhet, amennyiben oly akadályokra vonatkoznak, amelyeket a bíróság az ítélelhozatal előtt az eljárás bármely szakában hivatalból figyelembe venni köteles, vagy amennyiben az alperes nyomban valószínűvé teszi, hogy kifogásait korábban hibáján kívül nem érvényesíthette.

Pergátló kifogások:

1. hogy a kereset érvényesítése egyáltalában nem tartozik a polgári peruttra, vagy hogy külön eljárásnak van fenntartva;

2. hogy törvény szerint a polgári pert más hatósági eljárásnak kell megelőznie;

3. hogy a per nem tartozik a bíróság hatáskörébe, vagy hogy a bíróság nem illetékes;

4. hogy az ügyben választott bíróságnak kell eljárni;

5. a perfüggőség kifogása (147. §.);

6. hogy a felek valamelyikének nincs perképessége, illetőleg hogy törvényes képviselője mellőzve van, vagy nincsen igazolva;

7. hogy a felperes a megelőző eljárásnak a 186. és a 439. §. alapján megállapított költségét a törvény értelmében meg nem térítette;

8. hogy a felperes a perköltségre nézve biztosítékot nem adott (124—128. §.).

Az 1., a 2., az 5. és a 6. pontban említett pergátló körülményeket, valamint a jelen törvényben meghatározott esetekben a 3. pontban említetteket is, az eljárás bármely szakában hivatalból figyelembe kell venni.

A pergátló kifogások általában.

Az esetleg pergátló kifogás előterjesztésére alkalmas körülményeknek szabatos kérelem nélküli pusztá felemlítése pergátló kifogásnak nem tekinthető. (Rp. II. 782., 1915. jan. 27. Pdt. I. 200.)

A fél perccselekményének a bíróság nem tulajdoníthat olyan jelleget és célzatot, amelyet attól a fél maga kifejezetten megtagad: ha tehát az alperes a felperest mint külföldi honost perköltségbiztosíték adására kéri kötelezni, de kifejezetten kijelenti, hogy ezt a kérelmet nem pergátló kifogásként terjeszti elő, a bíróságnak nincs joga azt mint pergátló kifogást elbírálni. Ha mégis így jár el, ez a legszélesebb körű perorvoslatra és ezzel a per elnyújtására alapot nyújtván, nem az alperesre, hanem a felperesre sérelmes. (P. VIII. 2670/1920. Pdt. VI. 23.)

A felmerült költségeknek a peres felek közötti kölcsönös megszüntetését az teszi megokolttá, hogy az alperes pergátló kifogást nem emelt és a költség felszaporodására evvel a magatartással okot adott. (P. VI. 6463/1914. Pdt. II. 109. sub II.)

Ha az egyéni cég pergátló kifogás emelése nélkül már perbeocsátkozott, a vele együtt alperesként perbevont cégtulajdonos a Pp. 180. §. utolsó bekezdése alá nem eső pergátló kifogást hatályosan nem emelheti. (Bpesti kir. tábla P. II. 3642/1917. Pdt. III. 191.)

Nem pergátló, hanem érdemleges kifogások.

Amennyiben a jelzálogjog érvényességének kérdése, vagyis az, hogy érvényes zálogjog nincsen, más hatóság előtt esetleg folyamatban levő eljárásnak a tárgya, ez nem mint pergátló akadály, a kereset megindítását zárja ki, hanem mint kereseti jogalaphiány a kereset elutasítását vonja maga után. (K. 901. nov. 19. I. G. 391. J. K. 902. 11.)

Nem hatásköri, hanem érdemi kérdés az, hogy a löversenyen történt fogadásból származó vitás követelések mennyiben érvényesíthetők azzal a jogszabállyal szemben, amely a szerencseszerződések bírói úton való érvényesítését kizárja. (B. 1900. okt. 18. I. G. 183. T. V. 17.)

Ha valamennyi érdekeltre nézve csak egységesen eldönthető jogviszonyban szereplő urbéresek egy részét nem vonták perbe, ez nem pergátló, hanem érdemi kifogás, mely a kereset elutasítását vonja maga után. (K. 2283/920. Ptt. II. 47. *Ellenkező*: A per érvényes létrejöttéhez megkívánt és a per bármely szakában hivatalból vizsgálandó előfeltételek közé tartozik az is, vajjon a per tárgyában érdekelt minden fél perbe vonatott-e vagy sem? Hivatalból megszüntetendő tehát a közösség-megszüntetési per, ha a tkv-ben bejegyzett utóörökös perbe nem vonatott. (P. V. 397/1921. Pdt. VII. 112.)

Amidőn a tulajdonközösségnek bírói árverés útján való elrendelése peres eljárás útján szorgalmaztatik, az ily tárgyú pert az összes telekkönyvi tulajdonostársak ellen kell megindítani. (P. V. 6755/1927. Pdt. XIV. 26.)

I. Valamely érdekelt alpereskénti perbevonásának elmulasztása a felülvizsgálati eljárásban már nem pótolható; de helye van a tárgyalás felfüggesztésének ama per befejezéséig, amelyben az ugyanazon hagyatéokra igényt tartó összes felekre kihatóan eldöntést nyer az a kérdés, hogy a hagyatékban van-e anyagi ági érdek, s az mennyiben nyerhet kielégítést. (P. I. 7187/1927. Pdt. XIV. 66.)

I. Sem a VHT. 197. §-a, sem más törvényes jogszabály nem tartalmaz olyan rendelkezést, mely szerint a sorrendi tárgyaláson az egyik hitelező által tett kifogás folytán perre utasított

másik hitelező a pert meg nem indíthatná a kifogást tevő hitelező ellen az előírt ingatlan tulajdonosának, a perre utasított hitelező személyes adósának, egyidejű perbevonása nélkül. Sőt amennyiben az utóbbi a követelést nem kifogásolja és ennek folytán vele szemben a hitelező perre nem utasított, a tulajdonos (egyben személyes adós) perbevonására jogi szükség nincs is. (P. VI. 5960/1928. Pdt. XIV. 123.)

Az a körülmény, hogy az érseki uradalommal kötött haszonbérleti szerződésnek a haszonbérelő részéről másra történt átruházása a vallás- és közoktatásügyi miniszter útján jóváhagyást nem nyert, esetleg a szerződés átruházása hatályának terjedelmére s így az ügy érdemére birhat befolyással, azonban az 1. pontban meghatározott pergátló kifogás alapjául szolgálhat. (K. 1902. jan. 29. I. G. 522/901. F. VII. 300.)

Annak megvizsgálása, hogy a lakásügyi hatóság intézkedéséből kifolyólag lehet-e kártérítési igényt érvényesíteni, nem a pergátló kifogásra, hanem az ügy érdemére tartozik. (P. IV. 17/1921. Pdt. VII. 49.)

Az ipartörvény 176. §-ában megszabott záros határidő elmulasztása nem pergátló körülmény, hanem a per érdemére vonatkozó kifogás alapjául szolgál. (Bpesti tábla P. II. 7229/1916. Pdt. IV. 28.)

Az 1923. VII. t.-c. 48. §-a kimondja ugyan, hogy a köztartozások behajtására irányuló közigazgatási úton vezetett végrehajtás esetén lefoglalt dolgoknak a végrehajtási zár alól való feloldását célzó (igény) keresetnek a törvényben meghatározott előfeltételek fennforgása mellett bizonyos esetekben helye nincs; azonban a most idézett törvény nem rendelkezik akként, hogy az érintett kereset érvényesítése nem tartozik polgári perútra, vagy hogy az külön eljárásnak van fenntartva: ez a kérdés tehát a per érdemére tartozik. (P. V. 7172/1926. Pdt. XIII. 21. sub I.)

Abból a célból, hogy megközelítően tiszta képet kaphassunk arról, hogy a Pp. 180. §. 1. pontjában írt pergátló körülmény mikor forog fenn vagyis, hogy a törvény törvényerejű rendeletek és a bíróságoknak (köztük elsősorban a Hatásköri Bíróságnak), valamint a közigazgatási hatóságoknak gyakorlata minő ügyeket utasít: 1. polgári perútra azaz a rendes bíróságokhoz, 2. bírói, de perenkívüli eljárásra, 3. a külön (rendkívüli) bíróságokhoz és illetve 4. a közigazgatási hatóságok elé — az alábbiakban erre vonatkozólag egy összeállítást közlünk, melynek beosztása a következő:

A) *Törvényi rendelkezések, amelyek egyes ügyeket a polgári rendes bíróságokhoz utasítanak.* B) *Törvényi rendelkezések, amelyek egyes ügyeket közigazgatási útra utasítanak.* C) *Törvényi rendelkezések, amelyek magánjogi ügyeket részben a bíróságok, részben a közigazgatási hatóságok döntése alá bocsátanak.* D) *A polgári perút megengedettségének, illetve kizártságának és a külön eljárásra tartozásnak megállapításánál irányadó általános alapelvek.*

A) Törvényi rendelkezések, amelyek egyes ügyeket a polgári rendes bíróságokhoz utasítanak:

1. a görög-keleti hitközségekben a hivek közt a templomok s az azokhoz tartozó egyházi vagy alapítványi javak és iskolák iránt felmerülő vitás kérdések, úgyszintén a két metropolita különválásából eredő mindennemű követelések valamely Ő Felsége által kirendelendő kir. törvényszék elé. (1868: IX. 8. §., 1881: XXV. 1. §.); 2. a bíró vagy kir. hivatalnok elleni kártérítési kereset (1871: VIII. 68. §.); végrehajtóra nézve: 1871: LI. t.-c. 20. §.; 3. az írtványoktól járó szolgáltatások behajtása (1871. évi LIV. 15. §.); 4. az ügyvéd ellen köteleességszegés miatt emelt panasz azon törvényszék elé, amelynek kerületében a panaszlott ügyvéd lakik (1874. évi XXXIV. 66. §.); kártérítés (71. §.); 5. a kir. közjegyző elleni kártérítési kereset (1874. évi XXXV. 1888. §.); 6. ha a kir. közjegyző a törvényszerű díjat elégtelennek tartja és a magasabb díj tekintetében egység nem létesül, e díj összegének meghatározása a közjegyző személyes bírósága elé (id. törv. 199. §.); 7. a kézbesítésből eredő kárkeresetek (1875: X. 6. §.); 8. az elmebetegség megállapítása magán-
tébolydákban és kórházakban levő tébolydai osztályokba végleges felvétel céljából (Ppé. 19., 20. §§.); 9. a kiskorúság meghosszabbítása (1877: XX. 9. §.); 10. a teljeskorúság kimondása a kiskorúság meghosszabbítása után (1877: XX. 9. §.); 11. a gondnokság alá helyezés bizonyos esetekben (1877. évi XX. 31. §.; 1885: VI. 1. §.); 12. a törvénytelen gyermek tartását és nevelését tárgyazó kötelezettség, törvényes gyermek tartása (Ppé. 21. §.); 13. a gyám számadásának előterjesztésére való kötelezés (1877: XX. 124., 125. §§.) és az önjogosultnak vagy jogutódjának a volt gyám vagy gondnok ellen, valamint a gyámhatósági tagok ellen indított perei (1877: XX. 135.) és 137. §§.); 14. laktanya átengedéséből eredő kárpótlási igény (1879. évi XXXVI. 35. §.); 15. a kártalanítási eljárás kisajátí-

tásnál (1881: XLI. 4. fejezet és 7. fejezet 93. §.); 16. a vadászati kihágások által okozott költségek és közvetlen károk megtérítése, ha bővebb bizonyítási eljárást igényel, vagy ha a kihágás feletti ítélet hozatalát késleltethetné (1883: XX. 45. §.); vad okozta kár (7. §.); 17. az adótartozás miatt történt foglaltsokból eredő igénypercek (1923: VII. t.-c. 48. §. 7. bek.); 18. a szerzői jogi tv. alá eső magánjogi igény, büntetés, elkobzás (1921: LIV. t.-c. 25—30. §§.); 19. az iparhatósági telepengedély fölötti tárgyaláson oly kifogások, melyek magánjogi címen alapulnak (1884. évi XVII. 28. §.); 20. ha a postatakarékpénztár betétkönyvecskéje elvesz és a hirdetményi határidőn belül arra más is igényt támaszt (1885: IX. 21. §.); 21. vízhasználat vagy vízi munkát engedélyezése alkalmából nyújtandó kártalanítási összeg megállapítása (1885: XXIII. 170. §.); 22. az alispánnak (polgármesternek) az ártérfejlesztési munkát, osztályozás és kivéti kulcsra vonatkozó határozatában meg nem nyugvó fél orvoslása (1885: XXIII. 108. §.); hasonló rendelkezést tartalmaz a vízjogi törvény (152. §.) az esetre, midőn az ár elleni védekezés okozta károk megbecslése alapján az alispán vagy polgármester megállapítja az árvédelmi társulat által megtérítendő költségek összegét; 23. azon vagyon, jog vagy haszonvétel iránt, melyekről a községi képviselői közgyűlés rendelkezett, a község vagyonához tartozás tekintetében a község és tagjai között felmerülő magánjogi kérdések (1886: XXII. 114. §.); 24. a községi vagyon védelme a községi képviselőtestület ellenében, úgyszintén az ezen utóbbi okozta kár megtérítése (id. törv. 115. §.); 25. a községi számadás kifogásolt tételeinek felülvizsgálata (1886: XXII. 144. §.); 26. pusztá területének szomszéd község területéhez csatolása esetében az a kérdés, fog-e és mennyiben részesülni a pusztá törzsvagyon jövedelmében, vagy tartozik-e s mennyiben az eddigi adóssághoz járulni (1886: XXII. 156. §.); 27. a törvényhatósági és községi tisztviselő ellen indítható kártérítési keresetek (1886: XXI. 89. és 1886: XXII. t.-c. 86. §.); Budapest főváros tisztviselői tekintetében az 1872. évi XXXVI. t.-c. 115. §-a; 1893: XXXIII. 14. §., törvényhatósági tisztviselő és bizottsági tag ellen a közszolgáltatások körül, valamint általában hivatalos eljárás közben okozott kár megtérítésére irányuló kereset (1923: VII. t.-c. 87. §.); 28. a honvédség hatóságai által közigazgatási úton hozott kártérítésben marasztaló határozatok hatálya ellen és megtámadása tárgyában indítható keresetek (1887: XXXV. 2., 3. §§.); 29. a magánorvoslás díjazása (1876: XIV. t.-c. 48. §., 1888: VII. 121. §.); 30. a közhasználatu

távírdák, távbeszélők és villamos jelzők huzalainak felerősítése vagy bekapcsolása körüli kérdések (1888: XXXI. 9. §.); 31. a vámszedési jogosultság megállapítása, amennyiben az 1890: I. t.-c. életbelépése előtt gyakoroltatott és annak igazolása köz-igazgatási úton nem sikerült (1890: I. 92. §.); azon vámtárgy becsárának megállapítása, melynek fentartása a közlekedés érdekében okvetlenül szükséges s amely tulajdonosától megszerzhető (id. törv. 92., 94., 95. §§.); 32. a telepesek kimozdítására vonatkozó perek (1894: V. 18. §.); 33. a gazdasági munkást vagy cselédet ért baleset alapján a munkaadó és a gazdasági munkás- és cselédsegélypénztár között felmerülő vitás kérdések (1900: XVI. t.-c. 15. §.); 34. a jövőben elismerendő vallásfelekezet által kivetett egyházi adó stb. behajtása (1895: XLIII. t.-c. 9. §. 3.); 35. ipari minta tulajdona, kártérítés iránti ügyek: 107.709/907. sz. KM. r. 30., 40., 41. §§. (R. T. 2238.); 36. erdőrendészeti áthágással, erdei termék szállításával, fa-uszta-ssal okozott kár (1879: XXXI. 60., 180., 204. §§.); 37. megromlott műemlékek helyreigazítási költsége (1881: XXXIX. 16., 18. §§.); 38. vasuti alkalmazott magánjogi igényei a szolgálati rendtartás ellenére történt fegyelmi elbocsátás, felmondás v. létszámból törlés esetében (1914: XVII. t.-c.); 39. új mezei közös dűlőútnak kihasításánál vagy a meglevő szélesbítésénél v. át-helyezésénél felmerülő kártérítési kérdések (1894: XII. 40. §.).

B) Törvényi rendelkezések, amelyek egyes ügyeket közizgazgatási utra utasítanak:

1. a mozgósításkor hadiszolgáltatásból felmerült térítés, kártalanítás (1912: LXVIII. t.-c. 33. §.);
2. állami, községi és hitfelekezeti tanító, tanár stb. illetményére vonatkozó kérdések (1907: XXVI. t.-c. 11. §.; 1907: XXVII. t.-c. 8., 10. §§.);
3. törvényes gyermek tartása különválás esetében, ha a házassági per nincs folyamatban. (Ppé. 21. §., 1894: XXXI. t.-c. 96., 97. §§.);
4. a gyermektartás költségei fejében az anyának fizetendő összeg meghatározása. (1877: XX. t.-c. 37. §.);
5. a beszállásolási ügyek vezetése és végrehajtása (1879. évi XXXVI. 20. §.);
6. a fegyvergyakorlat és összpontosítás okozta kár megállapítása (1895: XXXIX. 13. §.);

7. azok az ügyek, amelyek a vízjogi törvény szerint a víz-szabályozásra, vízhasználatra és a vizek elleni védelemre vonatkoznak (1885: XXIII. 156. §.; 1896: XXVI. t.-c. 54., 57., 58. §§.);

8. a hatóságok kiírtott állatok utáni kártalanítás (1888. évi VII. 107., 112., 125. §§.);

9. becslés és kártalanítás iránti eljárás a ragadós tüdőlob kiírtása céljából történt intézkedés esetében (1893: II. t.-c. 6. §.);

10. az a kérdés, hogy cukor után fizetendő-e fogyasztási adó vagy teljesítendő-e a kivitt cukor utáni megtérítés vagy sem, továbbá a fogyasztási adó vagy a megtérítés mérvének meghatározása; hasonlóképen rendelkezik a törvény a szeszadóról; a söradóról; az ásványolajadóról és az italmérési engedélyilletékről; a gyujtószeradóról (1921: XI. t.-c. 16. §.), a szivarkahüvely- és szivarkapapiradóról (1921: XIX. t.-c. 16. §.).

11. az állami, törvényhatósági és községi tisztviselőket, altiszteket és szolgákat, a MÁV. alkalmazottakat, a tanítókat megillető illetményekre és nyugellátásra stb. való igényből eredő kérdések és követelések; (1912: LXV. 120., 1923: XV. 27., 1913: XXXIX. 10., 1913: XL. 21., 1913: XLI. 19., 7000/1925. M. E. 7200/1925. M. E. sz. r.);

12. a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvény szerint hatósági intézkedést igénylő ügyek (1894: XII. 102. §.); vadászati ügyek (1883: XX. t.-c. 3. §., 1896: XXVI. t.-c. 75., 76. §§.); halászati ügyek (1888: XIX. t.-c. 2., 11., 12., 47., 60. §§.; 1896: XXVI. t.-c. 77., 78. §§.); erdészeti ügyek (1879: XXXI. t.-c. 191., 199., 200.; 1896: XXVI. t.-c. 74. §.);

13. a szőlőfelújítási kölcsön hátralékának az adóstól behajtása (1896: V. t.-c. 13. §.);

14. a nyilvános betegápolás költségeinek viselése, valamint a magánosokat terhelő nyilvános betegápolási költségek behajtása körül felmerülő vitás kérdések (1898: XXI. t.-c. 13. §.);

15. bevett egyházfelekezetek egyházi adójának és a kilépett egyén részéről az elhagyott felekezetnek fizetendő járulékának behajtása stb. (1895: XLIII. t.-c. 6., 25. §§.);

16. ipari védjegy törlése, használata (1890: II. t.-c. 29. §.; 1895: XLI. t.-c. 4., 6. §§.);

17. állami gyermekmenhelyben elhelyezett gyermek tartása (1901: VIII. t.-c. 5. §.); közsegélyre szorulóknak tartása (1886. évi XXII. 21. §. g), 145. §.); Budapestre nézve: 1872: XXXVI. t.-c. 105. §.; 1893: XXXIII. t.-c. 18. §. 6. p.);

18. mezőgazdasági népiskolák építésére kötelezés; a költség kivetése és behajtása (1926: VII. t.-c. 5., 8. §§.);

19. a népköztársaság, tanácsköztársaság intézményeinek közszállítási közmunka szerződéseiből támasztott követelések (1370., 5360., 7080/921. M. E. sz. r. I. K. 80., 487., 666.);

20. mindazoknak a vitás jogi kérdéseknek az eldöntése, amelyek a magyar állam, illetve a Gyűjteményegyetem és az Akadémia között az 1923: I. t.-c. alapján létrejött jogviszonyból felmerülnek, a közigazgatási bíróság elé: 1923: I. t.-c. 4. §.;

21. belvizek lecsapolási költségének a mentesítendő területek arányban megállapítása: (1923: XLI. t.-c. 7. §. 3., 4. bek.).

C) Törvényi rendelkezések, amelyek egyes magánjogi ügyeket részben bíróságok, részben a közigazgatási hatóságok döntése alá bocsátanak:

1. a házi cseléd és gazda közti szolgálati viszonyból felmerülő viták (1876: XIII. 115., 116. §§., 1896: XXVI. t.-c. 79. §.); ellenben az ezen viszonyból felmerülő kártérítési kérdések a bíróság elé tartoznak (u. a. t.-c. 119. §.);

2. hogy a gyermeket tartós különélés esetében melyik szülő tartsa magánál s a tartás és nevelés költségeit melyik legyen köteles viselni, ha a tartási per nincs folyamatban, a gyámhatóság határoz (Ppé. 21. §.), akkor is, ha a házassági per bírāja a határozatot mellőzi, vagy határozata utóbb a gyermek érdekeinek nem felel meg (1894: XXXI. t.-c. 96., 97. §§.);

3. gazdasági munkaviszonyból felmerülő kérdések közigazgatási útra tartoznak, de bírói útra tartoznak a 80 pengőt meghaladó kártérítés iránti ügyek és bizonyos esetekben a törvényes alakszerűségek megtartása nélkül kötött szerződésekben eredő vitás kérdések (1923: XXIV. t.-c. 1. §., 1898: II. 72., 73. §§.); ugyanígy a vízmunkálatoknál stb. alkalmazott munkásokra (1899: XLI. t.-c. 36. §.); a gazdasági munkavállalkozókra és segédmunkásokra (1890: XLII. t.-c. 18. §.); az erdőmunkásokra (1900: XXVIII. t.-c. 45. §.); és a dohánymunkásokra nézve (1900: XXIX. t.-c. 35. §.); a gazdasági cselédekre (1907: XLV. t.-c. 62., 63. §§., 62998/926. I. M., J. K. 210.)

4. árvíz levonulta után víz alatt maradó vagy ezekkel összeköttetésbe jutott területeken gyakorolható halászatra jogosultak és azoknak halászati jogát gyakorló között létrejött bérleti viszonyból felmerült vitás kérdésekben a törvényhatóság első

tisztvis-
összeg
bevéte-
fellebl

D) A
zárt

F
(B. 19
A

leg ez
1909.

F
zös m

A
körre

A
kifeje-
nőstít

1909.

A
ját be

minős
jogvis

ápr. 2
K

amely
(Hb.

A
lási k

köri,
(Hb.

A
lenkö

(pana
elbír

mitot
nem.

tisztviselője határoz, a határozattal meg nem elégedő fél a bíróság tekintetében a bírósághoz fordulhat, a bérbeadási és bérbevételi kötelezettség tekintetében pedig közigazgatási hatósági fellebbezésnek van helye. (1925: XLIII. t.-c. 6. §.)

**D) A polgári perút megengedettségének, illetve ki-
zártságának és a külön eljárásra tartozásnak meg-
állapításánál irányadó alapelvek.**

Hatáskör szempontjából a követelés jogi természete döntő. (B. 1909. febr. 28. H. 4.)

A hatáskör kérdésében a kereset vagy panasz mellett, esetleg ezekkel szemben is a tárgyalás eredménye is irányadó. (Hb. 1909. dec. 6. 90.)

Hatásköri szabályt a felek nem változtathatnak meg közös megállapodással sem. (Hb. 1909. dec. 13. 69.)

A támasztott igénynek a felek részéről minősítése a hatáskörre közömbös. (Hb. 1909. nov. 22. 41.)

A kereset jogalapját nem a felek által abban használt jogi kifejezések, hanem az abban előadott tényállás helyes jogi minősítése szerint kell elbírálni. (Hb. 1908. nov. 9. 23., 22., 42. 1909. máj. 24., 20.)

A hatáskör alapjául szolgáló jogviszony jogi minősége saját belső anyagi ismérveihez és nem ahhoz az elnevezéshez vagy minősítéshez igazodik, amelyet annak a felek adnak. Vagyis a jogviszony és az igény jogi minősítése hatósági feladat. (1927. ápr. 25. Hb. 4. sz.)

Költségfizetés felől végérvényesen az a hatóság határoz, amely az ügy főtárgyában végérvényesen határozni hivatott. (Hb. 1909. aug. 24. 3210/1909. K. sz.)

Az a kérdés, hogy a községi bíróság előtt használt igazolási kérelem perorvoslatnak tekinthető-e vagy nem, nem hatásköri, hanem a peres eljárás menetére vonatkozó vitás kérdés. (Hb. 1908. nov. 16. 42.)

A hatáskör kérdését nem a védelemként érvényesített ellenkövetelés, hanem a kereset alapján kell elbírálni s a kereset (panasz) felett ítélni hivatott hatóság dönt a követelés érdemi elbírálásánál abban a kérdésben is, hogy a követelést a beszámított ellenkövetelés egészben vagy részben megszüntette-e vagy nem. (1923. évi október hó 8. napján. Hb. 23. sz.)

A magánjog körébe tartozó jogviták, ha csak törvény vagy

más törvényes jogforrás kivételt nem tesz, általában a rendes bíróság hatáskörébe tartoznak. (1925. okt. 12. Hb. 27.)

Magánjogi jogviszonyból származó vitás ügyek csak abban az esetben tartoznak a közigazgatási hatóság hatáskörébe, ha van olyan törvényes jogszabály, amely azokat kifejezetten közigazgatási útra utalja. (1924. Hb. 40. sz.)

Magánjogi viszonyból eredő vitás ügyek csak abban az esetben nem tartoznak rendes bírói útra, ha van olyan törvényes jogforrás, amely az ilyen ügyeket kifejezetten elzárja a polgári perúttól. (1925. október 12. Hb. 15. sz.)

A vadászati jognak, mint az 1883: XX. t.-c. 1. §-a értelmében a földtulajdon elválaszthatatlan tartozékának használata tekintetében a magánosok között felmerülő jogviták, — ámbár a közérdekkel is kapcsolatosak, mégis tekintettel a magánérdek túlnyomó voltára, — általában magánjogi természetűek.

A Közigazgatási Bíróság mindenkor csupán olyan kérdésekben határoz, amelyek minden fokozaton közigazgatási hatáskörbe tartoznak. Abból tehát, hogy valamely vitás kérdésben végső fokban a Közigazgatási Bíróság van hivatva határozni, feltétlen bizonyossággal lehet következtetni arra, hogy abban a kérdésben alsóbb fokon is a közigazgatási hatóságokat illeti az eljárás. (Hb. 1924. 43. sz.)

A határozat végrehajtására, ellenkező tételes jogszabály hiányában, a végrehajtás tárgyául szolgáló határozat hozatalára hatáskörrel bíró hatóság van hivatva; kifejezett ellenkező tételes rendelkezés hiányában bírói hatóság határozatát bíróság, közigazgatási hatóság határozatát közigazgatási hatóság hajtja végre. (1924. június 21. 1923. Hb. 66. sz.)

Törvényhatóság a rendes bírói hatáskört megszorító szabályrendeletet alkotni nincs jogosítva. (Hb. 1909. nov. 15. 86.)

Közigazgatási jellegű követelés csak külön törvény alapján tartozik bírói útra. (B. 1909. febr. 1. G. 657/1908.)

A rendes bíróságnak a Pp. 130. §-ában szabályozott megállapítási keresetre rendszerint csak akkor terjed ki a hatásköre, ha a megállapítás tárgyául szolgáló jogviszony keretén belül a marasztaló ítélet hozatala is a kir. bíróság hatáskörébe tartozik. Megállapítási kereset feletti ítélkezésnek ugyanis csak úgy van értelme, ha megvan a jogi lehetősége annak, hogy a megállapító ítélet idővel esetleg marasztaló ítélet hozatalának szolgálhat alapjául. (1927. márc. 14. 1925. Hb. 43. sz.)

A követelés jogi természetét nem változtatja meg és a

hatáskörre nincs befolyással az, hogy a követelést átértékelve érvényesítik. (1926. dec. 20. Hb. 76. sz.)

Ha maga a jog tárgyánál fogva nem tartozik a rendes bíróság elé, e jog birtokának védelme sem tartozik oda. (Hb. 1909. febr. 22. 1908. 68.)

Más hatáskörbe tartozó kérdés előkérdésként a bírói útra tartozó kereset alapján megbírálható. (C. 1903. szept. 29., 7034. Dt. IV. f. I., V., 10. sz. 20. l.)

Annak eldöntésénél, hogy valamely kereset érvényesítése a polgári perútra tartozik-e vagy sem, általában azt kell vizsgálat tárgyává tenni, hogy mire irányul a kereseti kérelem, nem pedig azt, hogy a kereseti igény végeredményében magánjogi ügyletből származik-e vagy sem. (P. II. 5945/1916. Pdt. III. 17.)

Mindazok a magánjogi követeléseket tárgyzó ügyek, melyeket törvény vagy törvényerejű szabályrendelet, valamely közigazgatási hatóság hatáskörébe kifejezetten nem utal, a rendes bíróságok hatáskörébe tartoznak és azok által bírálandók el. (P. II. 4107/1917. Pdt. IV. 147.)

Az a körülmény, hogy valamely jogsértő cselekmény büntető úton is megtorolható, nem zárja ki azt, hogy ha ugyanaz a cselekmény valakinek magánjogi érdekét is sérti, a sérelmet szenvedő fél a polgári bíróság jogsegélyét vegye igénybe; a felperesnek az a cselekménye tehát, hogy keresete szerint az alperes által elkövetett birtokháborítás miatt nem a mezei rendőri kihágásra hatáskörrel bíró közigazgatási hatóság, hanem a polgári bíróság eljárását vette igénybe, nem nyújt jogalapot az alperesnek a bírói hatáskör ellen emelt pergátló kifogásra. (P. II. 668/1919. Pdt. VIII. 39.)

Abban a kérdésben, hogy a pernek a rendes bíróságnál történt folyamatba tétele után keletkezett új tételes jogszabály folytán az ügy valamely külön bírósághoz tartozik-e és így a peres eljárást meg kell-e szüntetni vagy sem, a Pp. 8. és 49. §-ainak a bírói hatáskör és illetékesség szempontjából irányadó időpontról intézkedő szabályai nem alkalmazhatók, mert ezek csak a rendes bíróságok egymásközi viszonyára vonatkoznak. (P. VI. 2154/1920. Pdt. VII. 40.)

Rendes bíróság hatásköre alá tartozó követelésekkel kapcsolatos és esetleg nem rendes bírósági hatáskörbe tartozó vagyonyjogi követelések tekintetében is a rendes bíróság hatásköre irányadó; még pedig annál is inkább akkor, ha az utób-

biakra nézve az eljárás a külön bíróságnál már lefolytatott. (P. II. 5559/1921. Pdt. VIII. 29.)

Annak a kérdésnek elbírálásánál, hogy a kereset érvényesítése külön eljárásnak van-e fenntartva, az eljárási szabályok szerint nem az ítéletben a kereseti tényállításoktól eltérően megállapított tényállást, hanem a kereset tartalmát kell irányadónak venni. (P. IV. 6303/1927. Pdt. XIII. 100.)

A 180. §. 2. pontjához (megelőző hatóság eljárás). Ez a pergátló körülmény is mindhárom fokon hivatalból veendő figyelembe. A 2. pontban említett más hatósági eljárás: Pp. 563. §. 7—8.; 651. §. 1. bek., 653. §. és 763. §. 1877: XX. t.-c. 22. §., 1885: VI. t.-c. 12. §., 1885: XXIII. t.-c. 170., 171. §§., 1888: XIX. t.-c. 58., 59. §§., 1890: I. t.-c. 88. §., 1895: XXIX. t.-c. 12. §., 1887: XXXV. t.-c. 1., 3. §§., 1907: XIX. t.-c. 66., 82. §., 1877: XX. t.-c. 130. §., 1871: VIII. t.-c. 68. §., 1897: XXI. t.-c. 138. §., 1886: XXI. t.-c. 97. §., 1885: XXIII. t.-c. 152. §. stb. Az 1907: XIX. t.-c. 82—83. §-ában foglalt pergátló körülményt fenntartotta a betegségi és baleseti kötelező biztosításról szóló 1927: XXI. t.-c. 90. §-a is. L. még a Ppé. 8. §-át.

A 2. pontban említett hatósági eljárás alatt olyan, a törvény rendelkezésénél fogva teljesítendő hatósági eljárás értendő, melynek eredménye multhatatlanul szükséges ahhoz, hogy a követelés a polgári bíróság előtt érvényesíthető legyen. (C. 98. okt. 7. I. G. 244. F. IV. 71.)

A felpereseknek arra alapított kártérítési kereseti igényük, hogy a malmaiknak üzemből tartásához szükségeltető vízmennyiség az alperes jogellenes cselekménye következtében lett az ő használatuk elől elvonva, csakis annak előzetes eldöntése után, hogy a kérdéses víz használata a peres feleket minő terjedelemben illeti meg, hogy kit terhel a part helyreállításának kötelezettsége? lévén megbíráható, ezekben a kérdésekben pedig a közigazgatási hatóság lévén hivatva határozni, a pergátló kifogásnak hely adandó. (C. 97. szept. 29. I. G. F. III. 55.)

Az alperesnek az az előterjesztése, hogy a kereseti követelés bírói úton mindaddig nem érvényesíthető, míg az a kérdés, vajon őt fegyelmi vétség terheli-e vagy sem, az illetékes hatóság által eldöntve nincs, a §. 2. pontjára alapított pergátló kifogásnak tekintendő. (B. 115. 1908. okt. 13. G. 411. sz. T. XIII. 168.)

Arankás löheremag eladásából származó kártérítés iránti polgári pert az 1894: XII. t.-c. általi büntető eljárásnak kell megelőznie. (B. 99. ápr. 28. I. G. 30. T. III. 138.)

K
érvény
A
eljárás
kereset
rende
P. 458
A
ható, i
előznie
Ü.
nélkül
I. G. 6
T
fegyvel
tők. (C
A
bíró c
kérdés
fegyvel
T. II.
ság el
H
kötele
t.-c. 8
tatja,
veend
A
180.
előzni
kevés
vagy
kül is
iránt
perne
szám
álló,
kötel
§-ába
1915.

tatott. *Körjegyző elleni kártérítés* előző fegyelmi eljárás nélkül is érvényesíthető. (C. 901. febr. 12. 5481. J. 901. 49.)

Az örökös az örökhatyó elhalta után nyomban a hagyatéki eljárásra tekintet nélkül érvényesítheti a törvény rendes útján keresettel mindazokat a jogokat, amelyek törvényes vagy végrendeleti örökösödő jogánál fogva megilletik. (B. 1923. nov. 12. P. 4581/923. Ptt. V. 1.)

Az örökösödési per hagyatéki eljárás nélkül is megindítható, így a pert nem kell más hatóság előtti eljárásnak megelőznie. (B. 189. 1908. dec. 29. 963. sz. T. XIII. 216.)

Ügyvéd elleni kártérítési igény előzetes fegyelmi eljárás nélkül is érvényesíthető a rendes bíróság előtt. (B. 96. ápr. 16. I. G. 66. T. I. 155.) *Ellenkező*: B. 900. máj. 2. G. 22. T. IV. 126.

Törvényhatósági tisztviselő elleni kártérítési keresetek a fegyelmi eljárás előzetes megindítása nélkül is folyamatba tehetőek. (Gy. 97. dec. 28. G. I. 26. T. II. 500.)

A községi elöljárók elleni kártérítési perekben a polgári bíró csak a kártérítés összege felett ítél, ellenben azt az előkérdést, hogy az elöljáró kártérítéssel tartozik-e, az illetékes fegyelmi bíróságoknak kell eldönteni. (Gy. 97. ápr. 8. G. II. 14. T. II. 439.) *Ellenkező*: A kártérítési kereset egyenesen a bíróság előtt érvényesíthető. (C. 91. máj. 6. 7673/90. Dt. XXIX. 187.)

Ha felperes balesete az 1907: XIX. t.-c. szerint biztosítási kötelezettség alá eső üzemből következett be és felperes az id. t.-c. 82., 83. §-aiban meghatározott előfeltételeket ki nem mutatja, ez az eljárás bármely szakában hivatalból figyelembe veendő pergátló körülmény. (2287/1914. Pdt. I. 139.)

Az alatt a „más hatósági eljárás” alatt, amelynek a Pp. 180. §. második pontja értelmében, a polgári pert meg kell előznie, valamely még le nem folytatott hagyatéki eljárás annál kevésbé érthető, mert a hagyatéki tárgyat képező valamely vagyon tekintetében a per, a hagyatéki eljárás lefolytatása nélkül is folyamatba tehető. (P. V. 5871/1925. Pdt. XI. 118.)

Csendőrt által hivatalos eljárásában okozott kár megtérítése iránt a kincstár ellen indított pert nem kell a csendőrt elleni pernek megelőznie. (Temesvári tábla Ps. 80/1914. Pdt. I. 19.)

A szövetkezet és annak üzletvezetője között megéjtett elszámolás és az ennek alapján történt kötelezettségvállalás önálló, a felek között fennállott szolgálati viszonytól független kötelmi alap; az ebből származó követelés az *ipartörvény 176. §-ában előírt megelőző eljárásra* nem tartozik. (P. IV. 3602/1915. Pdt. I. 356.)

Nincs oly törvény vagy jogszokás, mely a MÁV alkalmazottainak szolgálatadójukkal szemben támasztandó vagyoni igényük érvényesítését ahhoz az előfeltételhez kötné, hogy előzőleg valamely más perenkívüli út kimeríttessék. (3153/1914. Pdt. I. 367.)

Ha az 1907: XIX. t.-c. értelmében baleset ellen biztosított alkalmazott balesete folytán megindított büntető eljárás, büntető felelősség hiányában, be lett szüntetve, a munkaadó elleni kártérítési keresetet nem lehet érdemlegesen elbírálni, hanem azt pergátló körülmény alapján vissza kell utasítani. (1915. Rp. VI. 166. Pdt. II. 108.)

Az 1907: XIX. t.-c. 82. §-án alapuló pergátló körülmény akkor is fennforog, ha a büntetőbíróság a munkaadót vagy megbízottját nem valamely törvény alapján hatóságilag elrendelt óvórendszabály foganatosításának, illetőleg a hatóságilag elrendelt óvókészülékek alkalmazásának elmulasztása miatt, hanem másnemű gondatlanság miatt mondotta ki bűnösnek. (6463/914. VI. p. Pdt. II. 109. sub I.)

A városi rendőr az 1907: XIX. t.-c. 3. §-a értelmében nem esik balesetbiztosítási kötelezettség alá és így a 82. §-ban előírt előzetes büntető eljárás kimutatása nélkül indíthat a város ellen kártérítési keresetet. (1915. Rp. VI. 1608. Pdt. II. 110.)

A község ellen indított kereset, mely arra van alapítva, hogy a község a főszolgabírónál tett alaptalan feljelentéssel a felperesnek kárt okozott, nem kell fegyelmi vagy más közigazgatási eljárásnak megelőznie. (Kolozsvári tábla 1915. P. I. 2099. Pdt. II. 111.)

A községi alkalmazott és a község elleni kártérítési kereset indítása az 1886: XXII. t.-c. 86., 88. és 95. §-ai értelmében nem függ attól, hogy a községi alkalmazott kártérítési felelőssége fegyelmi úton előzetesen megállapíttassék. (1915. Rp. VII. 2834. Pdt. II. 112.)

A m. kir. államvasutak gépgyárában alkalmazott munkás, aki az 1907: XIX. t.-c. 10. §-a 2. bekezdésének rendelkezéséhez képest az Orsz. Munkásbetegségélyző és Balesetbiztosító Pénztár útján való balesetbiztosítás kötelezettsége alól ki volt véve, nincs elzárva attól, hogy akkor, amidőn akár a baleseti kártérítéshez való jog, akár a miniszter által meghatározott ellátás összege vitássá válik, az 1907. évi XIX. t.-c. VII. fejezetében meghatározott mérvű kártérítés iránti igényét a munkaadó ellen a rendes bíróságnál érvényesítse; és ily kereset indításához elő-

zetes b
II. 113

térítési
nincs a
állapít
VI. 239

telés e
tási el
köre k
nyesité
gatási
4778. E

Se
tettes i
személ
t.-c. 83

A
idézett
-ádia
nem te
mely n
nem vo
zását.

B
nem b
mében
t.-c. 82
tőbír
elvégz
egyedt
ítélte

A
az ipa
erő ál
t.-c. 3.
elvi h
nem e
munka
előző
III. 11

zetes büntető eljárás nem szükséges. (1915. Rp. VI. 165. Pdt. II. 113.)

A *bánya üzeménél balesetet szenvedett alkalmazott kártérítési követelésének* a bíróság előtt való érvényesíthetősége nincs ahhoz az előfeltételhez kötve, hogy kárkövetelésének megállapítása végett előbb a bányatársuláshoz forduljon. (1915. Rp. VI. 239.)

Olyan esetben, amikor a felperes által érvényesített követelés egy része olyan, amelyre nézve a polgári pert közigazgatási eljárásnak megelőznie nem kell, a rendes bíróság hatásköre kiterjed a követelésnek arra a részére is, amelynek érvényesítése, ha az elkülönítve történt volna, elsősorban a közigazgatási hatóság előtt volt volna megkísérlendő. (1915. Rp. IX. 4778. Pdt. II. 500.)

Sem a büntető eljárásban beállott elévülés, sem a netaláni tettes ismeretlen volta nem tekinthető a balesetet előidézettnék személyében rejlő oknak s nem eredményezheti az 1907: XIX. t.-c. 83. §-ának alkalmazását. (P. VI. 3310/916. Pdt. II. 25. sub I.)

Az a körülmény, hogy a büntetőbíróság a balesetet előidézett vasúti alkalmazottakat azért mentette fel a gondatlanság vádja alól, mivel a hosszas szolgálat folytán ki voltak merülve nem tekinthető a balesetet előidézett személyében rejlő oknak, mely miatt a büntetőbírósági eljárás nem volt lefolytatható és nem vonhatja maga után az 1907: XIX. t.-c. 83. §-ának alkalmazását. (P. VI. 10.849/1915. sz. Pdt. III. 26.)

Bányaterméket feldolgozó aszfaltgyár alkalmazottja, aki nem bányatársulási tag, az 1907: XIX. t.-c. 3. §. 1. pontja értelmében balesetbiztosítási kötelezettség alá esik. Az 1907: XIX. t.-c. 82. §-án alapuló pergátló körülmény fennforog, ha a büntetőbíróság alperesnek kellőleg ki nem oktatott, tehát a munka elvégzésére nem megfelelő képességgel rendelkező munkását egyedül a járatlanságára visszavezethető gondatlansága miatt ítélte el. (Rp. VI. 583/916. Pdt. III. 27. sub I., II.)

A *kertészet* az 1884: XVII. t.-c. 183. §. a) pontja értelmében az ipari üzem fogalma alá nem esvén, az ott használt, bár elemi erő által hajtott gép körül alkalmazott munkás az 1907: XIX. t.-c. 3. §. 26. pontja és az állami munkásbiztosító hivatal 17. sz. elvi határozata értelmében balesetbiztosítási kötelezettség alá nem esik és így a balesetből kifolyólag a kártérítési kereset a munkaadó ellen az 1907: XIX. t.-c. 82., 83. §-aiban előírt megelőző büntető eljárás nélkül megindítható. (P. VI. 818/917. Pdt. III. 118.)

Az 1899: XLII. t.-cikkének a 100 K-t meghaladó kártérítési követeléseket tárgyzó hatásköri szabálya csak a cséplőgép mellett alkalmazott gazdasági munkásokra vonatkozik, nem pedig a minősítéshez kötött munkát végző gépészre, aki a cséplést iparszerűen folytató géptulajdonoshoz való szolgálati viszonyban az iparossgéd fogalma alá esik. Ennélfogva a gépész által az ilyen géptulajdonos ellen a szolgálati viszonyból kifolyólag támasztott kártérítési követelés az 1894: XVII. t.-c. 176. §-a értelmében elsősorban az iparhatóságnál érvényesíthető. (6/P. 387/1918. Pdt. V. 146.)

Az 1907: XIX. t.-c. 82. §-a első bekezdése szerinti pergátló körülmény nem forog fenn, ha a vasútnak a mozdonyon való rendelkezésre hivatott alkalmazottja jelzés nélkül, vagyis a jelzési utasítás rendelkezése betartásának az elmulasztásával indította meg a mozdonyt és ezen mulasztása alapján a nevezett mozdonyvezető büntetéssel is sújtott. (P. IV. 727/1918. Pdt. V. 14.)

Az 1907: XIX. t.-c. 82. §-ának első bekezdése szerinti pergátló körülmény fennforog, ha az alperes alkalmazottja nem a törvényben körülírt minősített, hanem csak közönséges gondatlanság miatt lett bűnösnek kimondva. Ennek nem áll az útjában az, hogy a felperes kártérítési keresetét nemcsak az 1874: XVIII. t.-c.-re, hanem az alperes üzemének veszélyes voltára is alapította, mert az 1907: XIX. t.-c. általában véve valamint annak 81. és 82. §-ai kiváltképpen, az annak szabályozása alá vont összes veszélyes üzemek munkaadóira és alkalmazottaira alkalmazandók. (P. IV. 5903/1917. Pdt. V. 17.)

A megelőző büntető eljárás hiánya nem állapítja meg az 1907: XIX. t.-c. 82. §-ának első bekezdése szerinti pergátló körülményt, ha a kereset nem a munkaadó ellen, hanem annak megbízottja ellen indítatik. (P. VI. 3523/1917. Pdt. V. 18.)

Az 1907: XIX. t.-c. 82. §-ának első bekezdése szerinti pergátló körülmény szempontjából a hatóságilag ekendelt övrendszabály alatt nem valamely törvényileg előírt általános, hanem a hatóság által külön az illető üzemre nézve rendelt övrendszabály értendő. (P. VI. 1133/1918. Pdt. V. 22.)

Az 1907: XIX. t.-c. 82. §-ának első bekezdése szerinti pergátló körülmény fennforgása ugyane törvéycikk harmadik §-a értelmében ki van zárva, ha az alperes gértulajdonos ugyan, a felperes azonban nem az ő gyári vállalatában, hanem mezőgazdaságában mint mezői munkás volt alkalmazva. (D. VI. 7287/1916. Pdt. V. 23.)

szóló
bad
amely
kell

illetm
vétele
hatós
lészn
tábla

behat
ben b
sérül
ben t
az 19
— a
pergá

sára
déses
kerül
delet
nak a

tatur
5193/
és bü
1921.

köre
kötele

kegye
szem
a kár
és 82
VI. 8

mény
bíró

Fa

Annak megállapítása, hogy valamely *forrásvíz* a vízjogról szóló 1885: XXIII. t.-c. 10. §-a értelmében a *telektulajdonos szabad rendelkezése alá esik-e?* Közigazgatási eljárásra tartozik, amelynek a vízvezetési szolgálat korlátozása iránti pert meg kell előznie. (P. I. 6503/1917. Pdt. V. 37.)

A *kerületi munkásbiztosító pénztár alkalmazottjára* nézve, illetményeinek érvényesítésére vonatkozóan, a bírói út igénybevétele nincs ahhoz kötve, hogy jogait előbb a pénztár felettes hatósága előtt érvényesítse. (L. azonban az orvosokra és szülésznőkre nézve az 5400/1919. M. E. sz. 42. §-át.) (Temesvári tábla P. II. 946/1918. Pdt. V. 56.)

Az 1907: XIX. t.-c. szempontjából nemcsak a fizikai külső behatás folytán hirtelen támadt, hanem minden az üzem körében bekövetkezett előre nem látható egészségkárosításból eredő sérülés is baleset. Ily sérülésből kifolyólag a munkaadóval szemben támasztott kártérítési kereset ellenében is fennforog, tehát az 1907: XIX. t.-c. 82. §-án és a Pp. 180. §. 2. pontján alapuló — a kötelezően előírt megelőző büntető eljárásra vonatkozó — pergátló körülmény. (P. VI. 263/1919. Pdt. V. 83.)

Ha a kereset a felperes tulajdonát képező ingók kiadására és oly személy ellen irányul, akinek — állítólag — a kérdéses ingók a *proletárdiktatura szerveinek intézkedése* folytán kerültek a birtokába, ez az igény az 5193/1919. M. E. sz. rendelet szerinti felszámolási eljárásra nem tartozik és ily eljárásnak a pert nem kell megelőznie. (P. II. 3371/1920. Pdt. VII. 37.)

A zsarolással okozott kár megtérítése iránt a *proletárdiktatura volt közege* ellen saját személyében indított keresetet az 5193/1919. M. E. sz. rendelet a rendes bírói útról el nem terelte; és büntető eljárásnak sem kell a pert megelőznie. (P. IX. 871/1921. Pdt. VII. 38.)

Azokban a perekben, amelyekre a *munkaügyi bíróság* hatásköre kiterjed, a megelőző iparhatósági eljárás lefolytatása nem kötelező. (P. II. 1421/1922. Pdt. VIII. 70.)

Ha az üzemi baleset miatt megindított bünvádi eljárás közkegyelem folytán megszüntették, ez a balesetet előidézettnek személyében rejlő ok fogalma alá esik (1907: XIX. t.-cikk 83. §.), a kártérítési keresettel szemben tehát az 1907: XIX. t.-cikk 81. és 82. §-ain alapuló pergátló körülmény nem forog fenn. (P. VI. 8029/1922. Pdt. IX. 3.)

Az 1907: XIX. t.-c. 81. és 82. §-ain alapuló pergátló körülmény fennforog, ha az üzemi balesetből kifolyólag a büntetőbíróság az alperesi vállalat igazgatóját nem valamely törvény

alapján hatóságilag elrendelt övrendszabály foganatosításának, illetőleg a hatóságilag elrendelt óvókészülék alkalmazásának az elmulasztása miatt, hanem másnemű gondatlanság, nevezetesen a munkásleányoknak a gépek kezelésére való kioktatásának az elmulasztása miatt mondotta ki bűnösnek. (P. VII. 3312/1921. Pdt. IX. 4.)

Magyarországban lakó magyar honos által a trieszti általános biztosítótársaság ellen olasz lírák megfizetése iránt indított per a rendes bíróság hatáskörébe tartozik; mert a Bsz. 239. cikk b) pontjában szabályozott döntőbírósági hatáskör csak azokra a vitákra áll, amelyek mostani magyar állampolgár és olyan ellenfél között merülnek fel, aki a Bsz. megkötése előtt is a „Szövetséges és társult hatalmak” polgárai közé tartozott. A Bsz. 198. cikkében említett döntőbírósági eljárásnak nem kell a polgári pert megelőznie, mert az nem magánjogi viták felett, hanem az egyes államok között a pénzügyi szabályozás kérdésében fog határozni. (P. VII. 7357/1922. Pdt. IX. 30.)

Az 1907: XIX. t.-c. 82. §-ában előírt megelőző büntető eljárás nem vonatkozik azokra a magán-gőzvasúti alkalmazottakra, akik nem tartoznak az 1907: XIX. t.-c. értelmében biztosítási kötelezettség alá eső vasúti alkalmazottak közé s a vaspálya üzeménél balesetet szenvednek. Ezek kártérítési igényüket a vaspályavállalat ellen az 1874: XVIII. t.-c. alapján s ennek 7. §-a értelmében a rendes bíróság előtt jogosítottak érvényesíteni. (P. VI. 7123/1924. Pdt. XI. 54.)

A gazdasági munkásnak balesetből származó kártérítés iránti peres igényeinek elbírálása a rendes bíróság hatáskörébe tartozik és ezt a polgári pert más hatósági eljárásnak nem kell megelőznie. (P. VI. 1792/1927. Pdt. XII. 86.)

Az 1928: XLI. t.-c. 12. §-a szerint a földhözjuttatást kérők vagy juttatásban részesülők részéről megbízott ügyvéd díját és költségét a már befejezett és kiegyenlítés által megszünt ügyek kivételével bármelyik érdekelt fél kérésére kizárólag az O. F. B. állapítja meg, tehát ezeknek a díjaknak és költségeknek csak a megállapítása nem tartozik a rendes bíróság hatáskörébe: mert ebből a törvényes rendelkezésből nem vonható az a következtetés, hogy a törvényhozás a fizetési kötelezettség megállapítását is az Országos Földbirtokrendező Bíróságra bízta volna, és a rendelkezésből csak az következik, hogy az ügyvéd által a földhözjuttatást kérők vagy földhözjuttottak ellen díjainak és kiadásainak a rendes bíróság előtt való érvényesítését az O. F.

B. ál
pesti

üzlet
a kiv
kedő
raktá
adtak
nak
utasi

megv
esetb
désb
írt m
108.
ter d

iparh
(Bpe

útján
előbb
alapt
nasz
azt
megs

Pp.
12.,
SS.

köve
birna

újító
Pdt.

anna
ben
hatá

B. által előzőleg történt megállapításnak kell megelőznie. (Bpesti tábla P. IX. 274/1929. Pdt. XIV. 128.)

Adótartozás miatt a hátralékosnak rendelkezése alatt álló üzlet- vagy raktárhelyiségben lefoglalt ingókra nézve, azoknak a kivételével, amelyeket iparosnak feldolgozás céljából, kereskedőnek eladás céljából, fuvarosnak, szállítmányozási és beraktározási vállalatnak fuvarozás, illetőleg elraktározás céljából adtak át, igénykeretek helye nem lévén, *közigazgatási eljárásnak sem kell a keresetet megelőzni* s azt érdemlegesen el kell utasítani. (Bpesti kir. ítélőtábla P. XIV. 8313/1929. Pdt. XV. 4.)

A társulat tagjai az elkészült ártérfejlesztési munkálatok megváltoztatására irányuló kereseti igényüket csak abban az esetben érvényesíthetik polgári per útján, ha előzően az e kérdésben előírt közigazgatási hatósági eljárást a törvényben előírt módon igénybe vették. És az 1885: XXIII. t.-c. 105., 106., 108. §-aiban előírt alispáni határozatot a földmívelési miniszter döntése nem pótolja. (P. V. 8115/1927. Pdt. XV. 107. sub III.)

A járásbíróság nem teheti vizsgálat tárgyává, hogy az iparhatóság a megelőző eljárásra helyileg illetékes volt-e. (Bpesti tábla P. IV. 5747/1915. Pdt. I. 359. sub II.)

„Nincs olyan jogszabály, mely az öröklési igénynek per útján való érvényesítését ahhoz a feltételhez kötné, hogy az előbb a perenkívüli örökösödési eljárásban érvényesíttessék, alaptalan ennél fogva az alpereseknek azon az alapon emelt panasza, hogy mert a pert az örökösödési eljárás nem illozta meg, azt a Pp. 180. §. 2. pontja alá eső pergátló körülmény miatt megszüntetni kellett volna”. (K. P. I. 5977/1928., 1930. V. 5.)

A 180. §. 3. pontjához (hatáskör és illetékesség). Hatáskör: Pp. 1., 2. és 758. §§., hiányának figyelembevétele: Pp. 10., 11., 12., 499., 522., 540., 585. és 759. §§.; illetékesség: Pp. 19–53. §§., hiánya: 50. §., 1. még 141. §. és 443. §. 1.

A beszámításnak nem akadályozza az, hogy a beszámítani kért követelésre nézve a kir. törvényszék per esetén hatáskörrel nem bírna. (Bpesti tábla 1915. márc. 2. — 1914. G. 1365. Pdt. I. 215.)

A Pp. 180. §. 3. pontja szerinti pergátló kifogásnak az újított perben is helye van. (Kolozsvári tábla P. I. 127/1916. Pdt. I. 423.)

Jogalapok halmazata esetében a kereset elbírálására csak annak a bíróságnak hatásköre állapítható meg, amely a keresetben felhozott bármelyik jogalapnak érvényre jutása esetében is hatáskörrel bír. (Pécsi tábla P. II. 1943/1916. Pdt. II. 174. sub II.)

Az az alperes, akire nézve a bíróság illetékessége a Pp.

77. §-a értelmében csupán a pertársaság alapján volt igénybevehető, a perbebocsátkozás után is sikerrel emelheti az illetékesség hiányán alapuló pergátló kifogást, ha felperes a keresettől a másik alperessel szemben csak akkor állott el és így a pertársaság a felperes ténye folytán csak ekkor szűnt meg. (P. IV. 10.861/1916. Pdt. II. 242.)

A marasztaló határozatnak illetékesség hiánya miatt törént hatályon kívül helyezése nem eredményezheti a kifizetett összegnek jogtalan gazdagodás címén leendő visszatérítését, ha a marasztalás megfelelt az anyagi jogszabályoknak. (Marosvásárhelyi tábla 1914. G. 254. Pdt. II. 271.)

Ha a felsőbíróság az alsóbírósági ítéleteket hatáskör hiánya miatt hatályon kívül helyezi, az ítéletek alapján elrendelt végrehajtás is hatályát veszti és azt a végrehajtási költségek erejéig sem lehet hatályban tartani. (Bpesti tábla P. III. 2409/1916. Pdt. III. 2.)

Ha a perújítási kereset a Pp. 566. §. 2. bekezdése ellenére nem a fellebbezési bíróságnál, hanem az első bíróságnál adatott be, amely azt, a hatáskör hiánya dacára, érdemlegesen elbírált, a fellebbezési bíróság az eljárást a Pp. 180. §. 3. pontja és utolsó bekezdése, valamint az 566. §. 3. bekezdése alapján hivatalból megszüntetni köteles. (P. III. 1399/1921. Pdt. VI. 77.)

Az a körülmény, miszerint a perben eljáró elsőfokú bíróság illetékessége ellen emelt pergátló kifogást elvető ítélet az ellene beadott fellebbezés folytán a kielégítési végrehajtás kérésekor még jogerős eldöntést nem nyert, az érdemben hozott ítélet jogerőre emelkedésének s végrehajtásának nem akadálya. (Pk. V. 3339/1929. Pdt. XIV. 138.)

Bírói egyezség hatálytalanítása iránt az egyezség megkötése után beállott körülmények alapján indított kereset, amely nem esik a Pp. 413. §-a alá és nem irányul végrehajtás megszüntetésére, nincs az alapper bíróságának, mint ügybíróságnak hatáskörébe utalva. (P. IV. 6911/1922. Pdt. VIII. 95.)

Folytatólagos végrehajtás megszüntetése iránti kereset is kizárólag az alapvégrehajtást elrendelő bíróságnál tehető folyamatba és e szabály megsértése esetében a fellebbezési bíróság hivatalból észleli a Pp. 180. §. 3. pontjában írt pergátló körülményt. (1920. máj. 18. P. V. 1016. Pdt. VI. 16.)

Jogerősen megítélt követelés átértékelése iránti kereset nem a Pp. 413. §. hatásköri szabálya alá, hanem a Pp. 1. és 2. §-aiban foglalt általános hatásköri szabályok alá esik. (Bpesti kir. ítéletábla. P. XIV. 11143/1929. Pdt. XV. 38.)

788.

kör-
mél-
értel-
1922
Pdt.

nyes-
ián

alatt
igén-
szer-
lyek-
bíró

gátló
a fe-
1927

ját
kére-
bíró-
—
Pdt

az d

indí-
lés
223

ha
ala-
az
(C.

per
a p
10.

A 4. ponthoz. (Választott bírósági kikötés.) L. Pp. 767. §., 788. §. és az ott közölteket.

A budapesti áru- és értéktőzsde választott bíróságának kikötése a Pp. 180. §-ának 4. pontjában megjelölt pergátló körülmény tekintete alá esik, s mint ilyen, a 180. §. utolsó bekezdése értelmében hivatalból figyelembe nem vehető. (P. VII. 6521/1922. Pdt. VIII. 151.) *Ugyanígy*: P. IV. 2223/1916. Pdt. II. 490., Pdt. IX. 92.

Azt a kérdést, hogy az osztrák tőzsdebíróság eljárása érvényesen kötött-e ki, a magyar bíróság az osztrák törvény alapján bírálja el. (P. IV. 2223/1916. Pdt. II. 490. sub III.)

A Pp. 180. §. 4-ik pontjában említett választott bíróságok alatt nemcsak azok a választott bíróságok értendők, melyek igénybevétele a Pp. 767. és következő szakaszaiban szabályozott szerződésen alapul, hanem azok a választott bíróságok is, melyek állami rendelkezésen alapszanak, úgy a tőzsdei választott bíróságok is. (P. IV. 527. és 535/1922. Pdt. VII. 103.)

Ha az elsőbíróság a tőzsdebírósági alávetésre alapított pergátló kifogást elveti s alperes e miatt fellebbezéssel nem él, a felülvizsgálati eljárásban erre vissza nem térhet. (P. V. 6714/1927. Pdt. XIII. 101.)

Nem elég azt előadni, hogy a felek a peres követelés alapját képező jogügyletből kifolyólag felmerülő mindennemű vitás kérdések elbírálására a budapesti áru- és értéktőzsde választott bírósága eljárását kötötték ki: hanem — perbebocsátkozás előtt — kifejezetten pergátló kifogást kell emelni. (P. VII. 5737/928. Pdt. XV. 45. sub I.)

A Pp. 180. §. 5. pontjához (perfüggőség). L. a 147. §-t és az ott közölteket is.

Pergátló kifogás alapját nem képezheti olyan korábbi per indítása, amely pernek hatálya a három éven át tartó szünetelés következtében megszűnt. (C. 98. dec. 21. I. H. 28. F. IV. 223. P. 99. jún. 12. H. 4. T. III. 461.)

Az 5. pontban említett pergátló eset nem forog fenn akkor, ha az egyidejűleg folyamatban levő perben csak a követelés alapja, az ügylet ugyanaz, tárgya azonban nem azonos, hanem az ügyletből eredő érvényesíthető követelésnek más részlete. (C. 902. jún. 21. I. G. 497/901. T. VII. 286.)

Az egyetemlegesen kötelezett adósokat a hitelező külön is perelhetvén, az egyik ellen folyamatba tett per a másik ellen a pernek indítását nem akadályozhatja. (C. 95. május 14. I. H. 10. F. I. 1.)

A beszámítási kifogás érdemleges elbírálását nem akadályozhatja meg az, hogy a beszámíttatni kért követelés iránt az alperes már megelőzőleg külön pert tett folyamatba, miután a perfüggőség kifogása csak úgy volna érvényesíthető, ha viszontkereset emeltetett volna. (C. 97. jan. 22. I. G. 402/96. F. II. 179.)

A korábban indított keresetben támasztott követelésbe a jogosított világos követelésnek egyoldalú beszámítása e követelésnek perrel érvényesítését nem akasztja meg. (B. 96. jún. 12. I. G. 110. T. I. 243.)

A végrehajtás megszüntetése iránti per folyamatban léte miatt a perfüggés kifogása nem érvényesíthető. (B. 902. október 13. G. 185. T. VII. 184.)

Az 5. pont alapján emelhető pergátló kifogás feltételezi azt, hogy a korábban kézbesített vagy előadott kereset *ugyanazok a peres felek között* indíttatott meg. (C. 904. nov. 9. I. G. 295. F. X. 106.)

A bíróság és a közigazgatási hatóság között keletkezett hatásköri összeütközésnek a minisztertanács (ma hatásköri bíróság) által eldöntése előtt ugyanazon az alapon új per nem indítható. (C. 904. febr. 12. I. H. 4. F. IX. 299.)

A korábban indított per folyamatbanléte (perfüggőség) akkor is pergátló körülmény, ha ugyanazt a jogot ugyanaz a felperes ugyanazon alperesek ellen egy másik perrel szemben indított főbeavatkozási alakjában érvényesíti. (P. V. 7663/1928. Pdt. XV. 35.)

A 180. §. 6. pontjához (perképesség és törvényes képviselő). L. Pp. 70—72. és 75. §. Vonatkozik úgy a perbeli jogképességnek, mint a cselekvőképességnek hiányára.

Az ügyfélképességnek a hiánya pergátló kifogás. (C. 96. jan. 16. II. H. 23/95. F. I. 86.)

A felperesség (= keresetösségi jog) hiánya nem pergátló kifogás. (B. 97. jún. 3., I. G. 89. T. I. 984.)

A törvényes képviselő szabályszerűségét kizáró érdekösszeütközés okából a per meg nem szüntethető, ha az érdekösszeütközés a határozathozatalkor már nem forog fenn. (P. I. 7277/1925. Pdt. XII. 84.)

Azt a körülményt, hogy olyan esetben, amelyben a törvényes képviselőnek az anyagi jog szerint a per megindítására felhatalmazása van szüksége, — a törvényes képviselőnek ilyen felhatalmazása nincs, a Pp. nem sorolja fel a pergátló kifogások alapjául szolgálható körülmények között a 180. §-ban, hanem a 75. §-ban csak azt rendeli, hogy ennek a felhatalmazás-

nak
lemb

és

arra
elma
T. I'

megf
ját a

csak
indít
ben

128.

vetn
perk
Pdt.

dem
el.
vég

vég
las
egy

ság
az
ked

ko
na

nak a hiánya a pernek bármelyik szakában hivatalból figyelembe vétessék. (P. V. 6907/1925. Pdt. XII. 4. Téves!)

A 180. §. 7. pontjához. (Előző eljárás költsége.) L. Pp. 186. és 439. §.

A 7. pontra alapított pergátló kifogás nem terjeszthető ki arra az esetre, ha az előző eljárás költségében az alperes lett elmarasztalva és azt meg nem fizette. (Sz. 99. nov. 21. G. 172. T. IV. 672.)

Perújításnál a perújító félnek az alapperbeli perköltség megfizetésére vonatkozó mulasztása szintén nem képezheti alapját a pergátló kifogásnak. (C. 97. márc. 26. I. G. 17. F. H. 288.)

A Pp. 180. §-ának 7. pontjában említett pergátló kifogás csak akkor támasztható, ha a felperes ugyanazt a keresetet indítja meg, amelytől az előző perben a Pp. 186. §-a értelmében elállott. (P. I. 1314/1926. Pdt. XIII. 28.)

A 180. §. 8. pontjához. (Perköltségbiztosíték.) L. Pp. 124—128. §§.

A Pp. 180. §. 8. pontjára alapított pergátló kifogást el kell vetni, ha felperes a kifogás emelése után a megfelelő összegű perköltségbiztosítékot bírói letétbe helyezi. (P. IV. 1545/1919. Pdt. V. 85.)

A pergátló kifogások tárgyalása és eldöntése.

181. §. *A pergátló kifogások nyomban és a per érdemétől elkülönítve tárgyalandók és ítélettel döntendők el. A járásbírói eljárásban a pergátló kifogás elvetése végzéssel történik.*

Ha a pergátló kifogások tárgyalásának folytatása véget a perfelvételi határnapot hosszabb időre kell elhalasztani, a bíróság a felperes kérelmére az új határnapot egyúttal az érdemleges tárgyalásra is kitűzheti.

A bíróság a kifogások elvetése esetében a járásbírói eljárásban mindig, a törvényszéki eljárásban pedig az ellenfél kérelmére köteles a határozat jogerőre emelkedésére tekintet nélkül az eljárás folytatását elrendelni.

Ha az alperes a pergátló kifogásokat a perbebocsátkozás után adta elő, a bíróság a felperes kérelmére azoknak a per érdemével együttes tárgyalását is elrendelheti

és a pergátló kifogások elvetését a végítéletben mondhatja ki.

A járásbíróági eljárásban a pergátló kifogást elvető végzés ellen csak az ügy érdemében hozott határozat ellen használt fellebbezettel lehet orvoslást keresni.

182. §. Ha a bíróság a pergátló kifogásnak helyt ad, a pert megszünteti, a 180. §. 6. pontja esetében pedig a 75. §. értelmében jár el.

Ha a bíróság a 180. §. 7. vagy 8. pontja esetében ad helyt a pergátló kifogásnak, a pert csak arra az esetre mondja ki megszüntnek, ha felperes az ítélet jogerőre emelkedésétől számított nyolc nap alatt a 7. pont esetében a megelőző eljárás költségét le nem fizeti vagy a bíróságnál készpénzben le nem teszi, a 8. pont esetében pedig a megállapított összeget biztosítéskul készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban (127. §.) a bíróságnál le nem teszi, vagy pedig az alperessel közösen be nem jelenti, hogy a biztosítás módját egyetértően másként alapították meg.

A 180. §. 8. pontja esetében az alperes a biztosíték összegének kérdésében nem élhet fellebbezettel.

Alperest már a pergátló kifogást elvető határozatban el kell marasztalni a sikertelen pergátló kifogással okozott költségben. (Szegedi tábla P. I. 1092/1915. Pdt. I. 220.) Ugyanígy: Kolozsvári tábla P. I. 2104/1915. Pdt. I. 425. és P. I. 2241/1915. Pdt. III. 15. — Bp. tábla P. I. 411/1916. Pdt. II. 209.

A sikertelen pergátló kifogással okozott költségben az alperest a kifogást elvető végzésben el lehet marasztalni. (P. IV. 2223/1916. Pdt. II. 490.)

A pergátló kifogást elvető ítélet elleni sikertelen felülvizsgálati kérelemmel okozott költség megfizetésére az alperes a Pp. 508. §-a értelmében azonnal kötelezhető. (P. IV. 10.319/1915. Pdt. II. 493.) Ugyanígy: P. VII. 641/1916. Pdt. II. 441.

Ellenkező: A pergátló kifogást elvető ítéletben az alperes a költségben nem marasztalható: mert a perköltségnek melyik peres fél által és milyen mérvben viselésének kérdése a Pp. 424.

§-a ér
ból a
költsé
csak
9046/1

A
viteli
(Bpest)

A
térítés
azonb
alpere
ítéleté
támad
§-aira
gátló
csak a
alpere

H
gátló
ban m
tábla

H
vált a
kérdés
X. 102

H
külön
a per
emelk
11.128

I
kihírd
terjes
bekez
Pdt.

H
merül
róság
dotta
felven
határo

§-a értelmében a végítéletben döntendő el; és a törvénynek ebből a rendelkezéséből az következik, hogy az előző eljárásnak költségei tekintetében, valamelyik peres fél elmarasztalásának csak a törvényben meghatározott esetben van helye. (P. II. 9046/1915. Pdt. II. 208.)

A sikertelen pergátló kifogással okozott per- és fellebbviteli költség feletti döntés az érdemleges végítéletre tartozik. (Bpesti tábla P. III. 14.567/1916. Pdt. II. 170.)

A pergátló kifogások tárgyalásával felmerült költség megítélésének kötelezettsége az ügy végelintézésétől független. Az azonban az elsőbíróóság a pergátló kifogást elvető ítéletben az alperest a költségekben el nem marasztalta és az elsőbíróóság ítéletét e hiányossága miatt a felperes fellebbezéssel meg nem támadta, a fellebbezési bíróság e tekintetben a Pp. 519. és 503. §-aira való figyelemmel nem intézkedhetik, hanem — a pergátló kifogást elvető ítélet elleni alperesi fellebbezés folytán — csak a fellebbezési (észrevételi) költségben marasztalhatja az alperest. (Kolozsvári tábla P. I. 220/1916. Pdt. II. 280.)

Ha a felperes nem kéri, hogy az alperes a sikertelen pergátló kifogással okozott költségben már az azt elvető határozatban marasztaltassék, ez a kérdés a végítéletre hagyható. (Bpesti tábla P. I. 3765/1916. II. 433.)

Ha a pergátló kifogás csak a felülvizsgálati eljárás során vált adataivá, azt el kell vetni, de a költségek viselésének kérdése a véghatározatra hagyandó. (P. IV. 3852/1924. Pdt. X. 102.)

Ha a pergátló kifogást elvető ítélet és a végítélet ellen külön-külön fellebbezés adatott be, utóbbinak tárgyalására csak a pergátló kifogást elvető ítéletet helybenhagyó ítélet jogerőre emelkedése után kell határnapot kitűzni. (Bpesti tábla P. I. 11.128/1915. Pdt. I. 26.)

Ha a pergátló kifogást elvető fellebbezési bírósági ítélet kihirdetése után a felek a per érdemére vonatkozó kérelmeket terjesztenek elő, a fellebbezési bíróság (Pp. 181. §. harmadik bekezdése) az ügy érdemében azonnal eljár. (P. V. 3465/1921. Pdt. VII. 68. sub I.)

Ha a polgári bíróság és a közigazgatási hatóság között felmerült negatív hatásköri összeütközés folytán a hatásköri bíróság az ügyet a polgári bíróság hatáskörébe tartozónak mondogatta ki, az eljárást hivatalból kell a polgári bíróságnál újra felvenni, még pedig azon a fokon, ahol az első permegszüntető határozat folytán legelőször akadt meg az érdemleges eljárás.

De ez nem zárja ki az eljárásnak más pergátló körülmény alapján leendő újbóli megszüntetését. (Bp. tábla P. IV. 13.102/1915. Pdt. II. 12.)

Pergátló körülmény hivatalból figyelembevétele.

183. §. *Midőn a bíróság akár a perfelvételi tárgyaláson, akár később hivatalból figyelembe veendő pergátló körülményt tapasztal, amelyet a felek el nem oszlatnak, a 181. §. és a 182. §-nak első bekezdése megfelelően alkalmazandók.*

Hivatalból észlelendő pergátló körülmény miatti permegszüntetés esetében a pergátló kifogást nem emelő alperes szükségtelen érdemleges védekezésével felmerült költség a felperest nem terheli. (Rp. V. 2039. I. Pdt. 16. és Bpesti tábla P. IV. 13. 102/1915. Pdt. II. 12.)

Nincs perjogi akadálya annak, hogy az eljáró bíróság valamely hivatalból észlelendő pergátló körülményt csupán a kereseti, vagy csupán a viszontkereseti követelésre vonatkozóan észleljen és hogy a pert csupán erre a követelésre szüntesse meg, ellenben azt a hatásköre alá eső másik viszontkereseti, illetve kereseti követelés tekintetében érdemben elbírálja. (P. VI. 2581/1926. Pdt. XIII. 3.)

A magánjogi hatályok fennmaradása a per megszüntetése vagy a kereset visszautasítása esetében.

184. §. *Midőn a bíróság a pert a 182. vagy a 183. §. alapján megszüntette vagy a keresetet más okból hivatalból visszautasította, a keresetlevél beadásának és a perindításnak magánjogi hatályai fennmaradnak, ha a felperes a megszüntető, illetőleg visszautasító határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc nap alatt a keresetlevelet szabályszerűen benyújtja vagy magánjogi követelését egyébként szabályszerűen érvényesíti.*

Te. 12. §. A Pp 184. §-át a következő rendelkezések egészítik ki:

Ha a bíróság a pert hatáskörének vagy illetékességé-

nek h
kezté
megs
legké
előtt
lett k
tegyé
a per
ges t
fennm
mellé
perme
rása
léklet
csatol

T
kérelm
át, abl
január
táridő
alatt t

J
perre r
rozatol

A
indítás
102/96.

A
közö r
bíróság
utasító
P
közö r
tőzsdeb
sághoz.

Az
az 1907
kor is
elen b

nek hiánya miatt (Pp. 180. §. 3. pont) akár kifogás következtében, akár hivatalból, bár nem jogerős határozattal, megszüntette, felperes a határozat kihirdetése után, de legkésőbb a határozat közlését követő tizenöt nap eltelté előtt a fellebbvitelről való lemondásának bejelentése mellett kérheti, hogy keresetlevelét meghatározott bírósághoz tegyék át. Ebben az esetben a keresetlevél beadásának és a perindításnak magánjog hatályai — ideértve az esetleges telekkönyvi feljegyzés (perfeljegyzés) hatályát is — fennmaradnak. A bíróság ilyen esetben a keresetlevelet mellékleteivel a felperes részéről megjelölt bírósághoz a permegszüntető határozat jogerőre emelkedésének bevárása nélkül átteszi, ha felperes a keresetlevélnek és mellékleteinek bélyegmentes példányát a bírósági iratokhoz csatolás végett bemutatja.

Ter. 5. §. A Te. 12. §-ának alkalmazásában felperes azt a kérelmét, hogy keresetlevelét meghatározott bírósághoz tegyék át, abban az esetben, ha a Te. életbelépésének napján (1931. január 1.) az erre a kérelemre megszabott tizenöt napos határidő még nem telt le, a Te. életbelépését követő tizenöt nap alatt terjesztheti elő.

Jegyzet. L. a fiz. megh. eljárásra nézve a 600., a házassági perre nézve a 652. §-t. L. a 140., 141. §-ok kapcsán közölt határozatokat is.

A perindításnak az elévülést félbeszakító hatálya a perindítás magánjogi hatályai közé tartozik. (C. 96. jún. 18. I. G. 102/96. F. I. 295., B. 97. jan. 29. II. G. 96/96. T. I. 228.)

A perindítás magánjogi hatályának fennmaradására vonatkozó rendelkezés nem alkalmazható akkor, ha a keresetet a bíróság az alperes kifogására a kérelem halmozottsága miatt utasította el. (Gy. 1901. nov. 21. G. II. 65. T. VI. 345.)

Pp. 184. §-ának a magánjogi hatályok fenntartására vonatkozó rendelkezése akkor is alkalmazást nyer, ha felperes a tőzsdebírói hatáskör leszállítása után fordul a rendes bírósághoz. (339/1924. Pdt. II. 74.)

Az iparhatóság határozatával meg nem elégedő fél részére az 1907: XIX. t.-c. 156. §-ában megszabott 15 napi határidő akkor is be van tartva, ha a kereset e határidőn belül az illetéktelen bírósághoz, ennek permegszüntető határozatának jogerőre

emelkedésétől számított 30 nap alatt pedig a Pp. 184. §-a értelmében az illetékes bírósághoz érkezett. Ez a határidő meg nem hosszabbítható. (Kolozsvári tábla P. II. 1659/1915. II. 75.)

A Pp. 184. §-ának 30 napi határidőt engedő rendelkezése nem alkalmazható abban az esetben, amikor a bíróság az illetéktelen helyen beadott felfolyamodást visszadta. (Pksz. 3428/1924. Pdt. X. 18.)

Az ellenkérelem előadása.

185. §. A törvényszéki eljárásban az alperes érdemleges ellenkérelmét írásból köteles felolvasni. Az irat felolvasása után a tárgyalási jegyzőkönyvhöz melléklendő. E szabály meg nem tartása esetében az ellenkérelmet nem lehet figyelembe venni. Az elismerés akkor is hatályos, ha csupán szóval adják elő.

A járásbírósi eljárásban az ellenkérelmet szóval kell előadni és hivatalból fel kell venni a tárgyalási jegyzőkönyvbe.

Elállás a keresettől és a pertől.

186. §. Az alperes perbebocsátkozása előtt a felperes elállhat keresetétől.

Az ellátás a perfelvételi határnapon szóval, azon kívül pedig a bíróságnál benyújtandó irattal történik, amelyet alperessel közölni kell.

Az elállás következtében a keresetlevél benyújtásának és a perindításnak e törvényben megszabott hatályai elenyésznek; a keresetlevél beadásának és a perindításnak magánjogi hatályai azonban fennmaradnak, ha a felperes az elállás bejelentésétől számított harminc nap alatt a keresetlevelet szabályszerűen benyújtja vagy magánjogi követelését egyébként szabályszerűen érvényesíti. Az alperesnek a perfelvételi határnapon előadható kérelmére a bíróság az elállást végzéssel megállapítja és egyuttal a

felper
még r
H
perbel
peres
E
határn
nem d
(189.
1
a per
Ebben
gyedil
A
fejeze
tekint
tett j
A
a pert
való e
lásnak
magát
utóbb
Pdt.
A
ján a
állana
2606/
lentet
9342/
kivül
peres
bírósa
G. 12

felperest a felmerült költségben, amennyiben erre nézve még nincsen jogerős határozat, elmarasztalja.

Ha a felperes a pert újra megindítja, az alperes a perbebocsátkozást mindaddig megtagadhatja, míg a felperes a megállapított költséget meg nem téríti.

Ez a §. nem zárja ki, hogy az alperes a pertelvélteli határnapon a felperes keresetével érvényesített jog fenn nem állásának bírói megállapítása iránt keresetet indítson. (189. §.).

187. §. *Az alperes perbebocsátkozása után a felperes a pertől már csak az alperes beleegyezésével állhat el. Ebben az esetben az előbbi §. második, harmadik és negyedik bekezdése megfelelően alkalmazandó.*

Az alperes beleegyezésének hiányában a felperes kifejezett elálló nyilatkozata a tárgyalás elmulasztásának tekintendő. Ha azonban a felperes a keresettel érvényesített jogáról is lemond, a 390. §. alkalmazandó.

A részvénytársaság által történt ama bejelentés, miszerint a pert a maga nevében indítottak el nem ismeri, a keresettől való elállásnak nem minősíthető, mert a keresettől való elállásnak (Pp. 186. és 187. §§.) előfeltétele az, hogy a kereset magától a féltől, illetve törvényes képviselőjétől eredt vagy utóbbi azt ilyenül utólag elismerte legyen. (P. IV. 1207/1922. Pdt. VII. 120. sub I.)

A perindítás hatályai a Pp. 186. §. utolsó bekezdése alapján a tárgyaláson előterjesztett viszontkereset folytán akkor állanak be, amikor az a jegyzőkönyvhöz csatoltatott. (P. IV. 2606/1922. Pdt. VII. 122. sub II.)

A keresetlevél kézbesítése után a tárgyaláson kívül bejelentett elállás alapján nem lehet a határnapot beállítani. (P. V. 9342/1927. Pdt. XIII. 109.)

Ha felperes azt állítja, hogy a felek egymással bíróságon kívül kiegyeztek és ezért az ítélethozatal mellőzését kéri, alperes azonban az ügy érdemleges elbírálásához ragaszkodik, a bíróság az ítélethozatalt nem mellőzheti. (Bpesti Tábla 1914. G. 1263. Pdt. I. 75.)

Ha alperes a felperesi joglemondás következtében végíté-

let hozatalát nem kérte, a követelésről lemondás kizárólag a keresettől való elállás perjogi következményeit és a tárgyalás folytatásának megszüntetését vonhatja maga után. Ily esetben a joglemondás jegyzőkönyvi bejelentése után ugyanazon per keretében sem viszontkereset, sem új kereset megindításának helye nincs. Ha a bíróság a keresetet mégis elutasítja, ez az alperesre nem sérelmes. (P. II. 8746/1915. Pdt. II. 14.)

A per megszüntetése iránt előterjesztett közös kérelem a felperesnek a keresettől való elállását és az alperesnek ehhez való hozzájárulását jelenti. (Bpesti tábla 1914. dec. 11. 1914. G. 1263. Pdt. I. 75.)

Az az alperes, akire nézve a bíróság illetékessége a Pp. 77. §-a értelmében csupán a pertársaság alapján volt igénybe vehető, a perbebocsátkozás után is sikerrel emelheti az illetékesség hiányán alapuló pergátló kifogást, ha felperes a keresettől a másik alperessel szemben csak ekkor állott el és így a pertársaság a felperes ténye folytán csak ekkor szűnt meg. (P. IV. 10.861/1915. Pdt. II. 242.)

Perfüggőség nem forog fenn, ha a felperes a korábban indított keresettől a perfüggőségi kifogás emelése előtt elállott. (P. IV. 2223/1915. Pdt. II. 490.)

Ha a felek a fellebbezési eljárás folyamán bejelentik, hogy bíróságon kívül kiegyeztek és a pert folytatni nem kívánják, ez nem a fellebbezés visszavonásának, hanem a keresettől — az alperes beleegyezésével való — elállásnak tekintendő. Ennek folytán a pert meg kell szüntetni; és a költségekről — ha a felek eziránt kérelmet elő nem terjesztettek — nem kell intézkedni. (P. VII. 1346/1917. Pdt. III. 130.)

Nem lehet helye a kereset felemelésének oly igény tekintetében, amely a keresetben eredetileg nemcsak érvényesítve volt, hanem attól a felperes el is állott. (Bpesti törvényszék P. 815/916. Pdt. IV. 30.)

A meg nem engedett elállás (Pp. 187. §.) a perfüggőséget nem szünteti és a viszontkereset emelését nem gátolja. (P. IV. 2212/1920. Pdt. VI. 29.)

Feleknek a fellebbezési eljárásban a per megszüntetése iránt beadott közös kérvénye a keresettől való elállást (187. §.) és az alperesnek ehhez való hozzájárulását jelenti, aminek következtében nem a fellebbezés hatályát, hanem az elsőbírói ítélet hatályát és a pert kell megszüntetnek nyilvánítani. (P. III. 3587/1920. Pdt. VI. 30.)

A keresetnek a felülvizsgálati eljárásban történt visszavo-

nása a
vül h
ról a
felülviz
(P. III
H
mellett
kérték
egyező
zés pe
perjog
egyold

1
kerese
változ
H
gyalá
felsz
N
1
tozta
hoz
2
tekin
detile
függő
tet a
indít
azok
tása
állot

nása a per megszüntetését és az alsóbírói ítéletek hatályon kívül helyezését eredményezi, ha az alperes, bár a visszavonásról a válaszirattal értesítettett, ez ellen nem tiltakozott és a felülvizsgálati tárgyaláson kellő idézés dacára meg nem jelent. (P. III. 2706/1921. Pdt. VII. 54.)

Ha a felek a fellebbezési tárgyaláson — annak bejelentése mellett, hogy perenkívül kiegyeznek — a per megszüntetését kérték, e nyilatkozat a felperesnek a pertől az alperes beleegyezésével történő elállását (Pp. 187. §.) az erre hozott végzés pedig az elállás megállapítását jelenti. Ily esetben nincs perjogi akadálya az új tárgyalási határnap újbóli kitűzése iránti egyoldalú kérelemnek. (P. IV. 3734/1925. X. 100.)

A kereset megváltoztatása.

188. §. Az alperes perbebocsátkozása után a felperes keresetét az alperes beleegyezése nélkül többé meg nem változtathatja.

Ha az alperes a megváltoztatott kereset szóbeli tárgyalásába bocsátkozik, a nélkül, hogy a változtatás ellen felszólalna, a keresetváltoztatást többé nem ellenezheti.

Nem tekintendő megváltoztatásnak:

1. ha a felperes a keresettel érvényesített jog megváltoztatása nélkül annak megállapítására újabb tényeket hoz fel, vagy a felhozottakat kiigazítja;

2. ha a kereseti kérelmet a főtárgy vagy a járulékok tekintetében felemeli vagy leszállítja, vagy kérelmét eredetileg nem követelt járulékokra is kiterjeszti;

3. ha a járadékok, vagy viszontszolgáltatástól nem függő más időszakos szolgáltatások iránt indított keresetet azokra a részletekre is kiterjeszti, melyek a kereset indítása után járnak le;

4. ha a bér vagy haszonbér iránt indított keresetet azokra a részletekre is kiterjeszti, melyek a kereset indítása óta lejártak;

5. ha az eredetileg követelt tárgy helyett utóbb beállott változás miatt más tárgyat vagy kárpótlást követel;

6. ha a 130. §. alapján kért megállapítás helyett teljesítést, vagy teljesítés helyett a 130. §. alapján megállapítást követel.

A bíróságnak az ellen a határozata ellen, hogy keresetváltogatás nincs, fellebbevitelnek nincs helye.

Bírói gyakorlat.

A) A keresetváltogatás általában.

A keresetbe vett jogot akkor váltogatja meg a felperes, ha az eredeti kereset iránt hozott elutasító ítélet jogereje az újabb keresetre nem terjedne ki. (B. 99. szept. 19. I. G. 5. T. H. 1.).

Kereseti jogalapnak nem az tekintendő, amit felperes esetleg helytelenül annak nevez, hanem a tényállás, melyből felperes keresetét származtatja. (B. 1903. jún. 4. I. G. 57. T. VII. 274.)

Készpénzre irányuló követelésnél a kereseti jogcím annak a jogügyletnek vagy ténynek a megjelölése, amiből az adósnak fizetési kötelezettsége keletkezett, ilyen megjelölés tehát a fél részéről elégséges és a bíróságnak feladata az érvényesített követelés alapját az anyagi jog szabályainak megfelelően, esetleg a féltől eltérően, jogilag minősíteni. (C. 98. május 5. I. G. 75. R. III. 353.)

A perben érvényesített igényeknek jogi minősítése a bíróságnak lévén feladata, a helytelen minősítés a félnek hátrányára nem szolgálhat és következőleg a felperesnek a jogi minősítésre vonatkozó nyilatkozata egymagában, t. i. a jogalkotó tények előadásának módosítása nélkül sohasem keresetváltogatás. (B. 1901. jan. 10. II. G. 110/900. T. V. 268.)

Keresetváltogatásról nem lehet szó akkor, ha a bíróság a keresetbeli ténykörre csupán más jogot alkalmaz, mint a melyet a felek ilyenül megjelöltek, úgyszintén akkor sem, amidőn a felperes a keresetbeli tények foglalatját utóbb, keresetétől eltérően, jogilag másképpen minősíti. (C. 1899. febr. 21. I. G. 559/1898. F. IV. 335.)

Teljesítési keresetnél a jogsértés, megállapítási keresetnél a felperes jogviszonyai biztosításának szükséges volta, vagyis a keresetnek azok a ténybeli állításai, melyek a bírói eljárás szükségességét indokolják, a kereset alapjának nem alkotórészei. (B. 98. május 20. I. G. 50. T. II. 166.)

B) Mikor nem forog fienn keresetváltoztatás?

Nem keresetváltoztatás: ha a megállapítás helyett ugyanazon a jogalapon teljesítés vagy teljesítés helyett megállapítás követeltetik. (B. 98. május 20. I. G. 50. T. II. 166.; C. 1902. jún. 3. I. G. 153. 187. F. VII. 493.)

Nem tekinthető keresetváltozásnak az, hogy felperes kérelmét a jogviszony megállapítására terjesztette ki, ha a bíróság ebben a kérdésben mint előfeltételben az ítélet indokaiban kifejezett kérelem nélkül is dönteni hivatva van. Ilyen előfeltétellel a közös tárgy jövedelmeinek kiadására irányuló perben a tulajdonközösség kérdése. (C. 1903. ápr. 29. I. G. 693/92. F. VIII. 344.);

ha felperes tulajdonjogát előbb vételre, majd elbirtoklásra alapítja (B. 1902. jan. 29. I. G. 278/901. T. VI. 22.);

ha a felperes a kölcsönügylet érvénytelensége esetére az előbb kölcsön címén követelt összegnek az érvénytelen jogügylet folytán visszaadását követeli. (B. 99. ápr. 20. I. G. 28. T. III. 135.)

ha a felperes az eljárás folyamán kifejtette, hogy követelése nem kölcsönből, hanem árúk vételárából származik, s a kötelezvény csak ennek biztosításául állíttatott ki. (C. 95. okt. 23. II. G. 45. F. I. 36.);

az alperesnek előbb örökös minőségben, utóbb saját ígérete alapján marasztalását kéri. (Gy. 99. jún. 8. II. 42. T. IV. 360.);

a munkabért alperesektől előbb saját személyükben vállalt fizetési ígéret, utóbb pedig készfizetői kezesség címén követeli. (B. 99. május 3. I. G. 32. T. III. 234.);

ha a felperes, ki keresetében az árú vételárának megfizetését követelte, a tárgyalás folyamán kijelenti, hogy azokat természetben is kész átvenni. (B. 1902. szept. 12. I. G. 131. T. VII. 167.);

ha a kereset eredetileg a fedezeti vétel által szenvedett tényleges kár megtérítésére irányul, míg utóbb az árkülönbözethez, mint elmaradt haszonnak fizetésére korlátoztatott. (Gy. 99. május 5. G. II. 54. T. III. 312.);

ha a fekbér címén követelt összeg az elfoglalt terület használati díja címén állapíttatik meg. (B. 96. jún. 19. II. G. 39. T. I. 126.);

ha a felperes a keresetében a szerződés és jogosulatlan elbocsátatása alapján kárpótlás címén követelt összeget a fel-

lebbezési tárgyaláson kötbérnek minősíti. (B. 96. okt. 9. II. G. 59. T. I. 149.);

ha a felperes a bérelt lakás kiürítését előbb a bérszerződés felmondása, utóbb a kikötött határidő letelte okából követeli. (D. 99. nov. G. 105. T. IV. 310.), vagy a haszonbérleti szerződés megszüntetése iránti perben új megszüntető okot hoz fel. (K. 1902. ápr. 17. I. G. 128. F. VII. 426.);

ha eredetileg cselédbér címén követelt összeg utóbb gazdaságban végzett munkálkodás jutalma címén követeltetik. (B. 97. dec. 17. I. G. 241. T. II. 86.);

ha az igényperben az igénylő nő a tárgyalás folyamán kijelenti, hogy az általa igényelt tárgy nem az ő, hanem kis-korú gyermekének tulajdonát képezi. (K. 1901. dec. 18. I. G. 504. F. VI. 299.);

ha tartozatlan fizetés alapján indított keresetét utóbb kár-terítés címére alapítja. (Gy. 1900. dec. 11. G. I. 44. T. V. 349.);

ha megtámadási perben a felperes keresetét a végrehajtási kényszer alatt bírói letétbe helyezett összeg felvétele következtében ez összeg visszafizetésére is kiterjeszti, mert a visszatérítési kötelezettség a kereset főtárgyának, vagyis a végrehajtási jogcselekmény hatálytalanításának járuléka. (P. 98. jun. 13. G. 43. T. II. 750.);

ha a végrehajtás megszüntetése helyett a végrehajtási eljárás következtében lefizetett összeg visszatérítése kéretik. (B. 97. dec. 30. I. G. 255. T. II. 96.)

ha a felperes valószínűsítést kér, az ügylettől elálló vevő a vételárelőleg visszakövetelésével az előbbi állapot helyreállítás iránti jogát érvényesíti; és azzal, hogy a törvényes fizetési eszköz időközi értékvesztése miatt most már névértékben több magyar korona fizetésére kéri az eladót kötelezni, a keresettel érvényesített jog ugyanaz marad, ily kérelem tehát a lebbezési eljárásban a Pp. 494. §-a és 188. §-a 2. és 5. pontja értelmében előterjeszthető. (K. 1924. jún. 4. P. IV. 4602/923. Pdt. IX. 104.);

ha a felperes előbb az idegen valutának a perléskori árfolyam szerint megfelelő magyar koronát, utóbb pedig magát az idegen valutát követeli. (K. II. 611/1924.)

ha a felperes csak az alperes ellenkérelmének előterjesztése után hozta fel azt, hogy a keresetet nemcsak saját jogánál fogva, hanem az egyaránt jogosult érdektársai megbízásai alapján is indította az egész követelés iránt. (K. 905. ápr. 5. I. G. 680/904. F. X. 305.);

ha a felperes amiatt, mert a per folyama alatt az új gazdasági év következett be, utóbb a szerződés megszüntetése idejéül már csak a most folyó gazdasági év végét kérte megállapítani. (K. 904. ápr. 14. I. G. 126. F. IX. 388.);

ha a keresetben alperes kötelezettségét készfizető kezeségnek, az érdemleges ellenkérelem előterjesztése után pedig tartozás-átvállalásnak minősíti, keresetváltoztatásnak nem tekinthető. (B. 359. 1909. máj. 17. G. 164.sz. T. XIII. 340.);

ha a hitelező adásától vételárhátralék, majd pedig kölcsön címén követel fizetést, (Gy. 1908. nov. 16. II. 117. sz. 465. T. XIII. 465.);

ha a felperes előbb az árú felajánlása mellett annak vételárát, utóbb pedig az árúnak a per folyama alatt történt elárverezése után az árverésen befolyt összeg és a szerződési vételár közötti különbözetet követelte, (Sz. 1908. febr. 14. G. 3. sz. T. XII. 804.);

ha természetben való teljesítésre irányuló kereset mellett vagy vagylagosan, a nem teljesítés esetére, az ebből származó kár megfizetésére kérte alperest kötelezni. (D. 1909. jún. 9. G. II. 110. sz. T. XIII. 428.);

ha felperes a kártérítést előbb egyezség, majd törvény alapján követeli. (Sz. 905. ápr. 28. G. 57. F. IX. 673.);

ha a felperes az előbb közvetítési díj címén támasztott követelését utóbb részben a közvetítéssel felmerült költségek minősítette. (Gy. 905. jún. 9. G. 81. F. IX. 363.);

ha felperes kereseti kérelmét akképpen módosítja, hogy az alperes ügyis mint örökös marasztaltassék. (B. 903. dec. 18. I. G. 257. T. VIII. 147.).

ha a felperes, aki a lefoglalt ingók iránti kereseti igényének eredetileg megjelölt alapját: a tulajdonjogot kereseti alapul mindvégig megtartotta, tulajdonjogának megalapítására a fellegbezési eljárásban más tényeket hozott fel, mint az elsőbíró-ság előtt lefolyt eljárásban. (1914. G. 21. Pdt. I. 6.);

ha felperes a tartozás átvállalása mellett létrejött üzletátvételre alapított igényt utóbb csak az üzlet átvételéből folyó törvényes felelősség alapján érvényesíti. (Bpesti tábla 1914. G. 1193. Pdt. I. 101.);

ha felperes a bérleti szerződés megszüntetése iránti per során — a bérlemény időközi használata folytán — a szerződésnek egy későbbi időpontban leendő megszüntetését kéri. (1914. G. 238. Pdt. I. 102.);

ha a felperes a követelés összegét és a keletkezés idejére

vonatkozó ténybeli előadást kiigazítja. (Bpesti tábla 1914. G. 1204. Pdt. II. 93.);

ha a felperes az alperessel szemben marasztalás iránti kérelmét ugyanazon a jogalapon az első bíróság előtt a saját nevében, a fellebbezési eljárásban pedig, mint kiskorú gyermekei törvényes képviselője terjesztette elő. (Kolozsvári tábla P. IV. 250/1916. Pdt. IV. 32.);

ha felperes a szolgalmi jog bekebelezésének türése iránti keresetet előbb az alperessel, mint örökösrel szemben, hagyományi jogcímre, utóbb pedig a telekkönyvbe jutott örökös jogelismerő nyilatkozatára és ígéretére alapítja. (P. V. 1217/1921. Pdt. VI. 88.);

ha a haszonbérleti szerződés megszüntetése iránti kereset megalapítására a fellebbezési tárgyalás befejezéséig oly tényeket hoz fel a felperes, amelyek a keresetindításkor még nem léteztek. (P. VI. 5126/1925. Pdt. XIII. 31.).

ha a jelzálogból való külön kielégítés iránti perben felperes a fellebbezési tárgyaláson azt kéri, hogy az alperes csődtömeggondnok a költségeknek az általános csődtömeg terhére leendő megfizetésében is marasztaltassék. (1914. G. 186. Pdt. I. 56.);

ha a felperes a váltó kiadása iránti perben ugyanazon váltó összegét a kereseti előadástól eltérően jelöli meg. (Bpesti tábla 1914. G. 1378. Pdt. I. 201.)

Ha a felperes a kereseti jog megalapítására szolgáló tények azonossága mellett, az előbb általa bizományi szerződésnek minősített ügyletet, utólag adás-vételi ügyletnek minősíti. (Bp. tábla P. VII. 2950/1930. Pdt. XV.)

ha felperes kamatot a keresetben nem követelt, de az első bírósági ítélet elleni alperesi fellebbezéshez a kamatmegítélés végett a Pp. 493. §-a alapján csatlakozott; ez a 188. §. 2. pontja és a 494. §. értelmében a fellebbezési eljárásban is megengedett keresetfelemeléssel egyértelmű (Bpesti tábla 20. P. IV. 6957/1925. Pdt. I. 377.);

ha felperes a haszonbérleti szerződés megszüntetése iránti kérelmet — esetlegesen és vagylagosan — a bérösszeg leszállítása iránti kérelemmel kiegészíti; ez keresetleszállítás, mely a fellebbezési eljárásban is meg van engedve. (1914. G. 351. Pdt. II. 85.);

ha a váltómeghagyás elleni kifogás folytán keletkezett perben a kereset felemeltetik. (Bpesti tábla P. I. 11.520/1915. Pdt. II. 448.);

14. G.

ati ké-
át ne-
rmekei
P. IV.iránti
hágyo-
s jog-
7/1921.kereset
ténye-
g nemfelpe-
s csöd-
terhére
6. Pdt.n válto-
ti táblaáló té-
szződés-
nősíti.az első-
egítés
pontja
ngedett
6957/e iránti
eszállí-
mely a
51. Pdt.ett per-
15. Pdt.

ha az ingók kiadására vagy azoknak meghatározott értékére irányuló kereset a fellebbezési eljárásban felemeltetik olyképen, hogy az ingók ki nem adása esetében az alperes fizesse meg a végrehajtási eljárás során megállapítandó értéket. (P. VI. 4652/1921. Pdt. VII. 55.);

ha az adásvételi szerződés hatálytalanítására és az eladás tárgyának birtokára indult kereset a hatálytalannak vitatott szerződés alapján eszközölt tulajdonjogbekebelezés kitörlesztésére is kiterjesztetik; ez a keresetnek megváltoztatása, sem pedig új keresetnek fogalma alá nem esik, hanem csak a 188. §-ának 2. pontja és 494. §-a szerint a fellebbezési eljárásban is megengedett kérelemkiterjesztést tartalmaz. (P. V. 3405/1921. Pdt. VII. 68.);

ha a felperes előbb a szerződés tartalmi, utóbb emellett az azt tartalmazó okirat alaki hiányai miatt kér telekkönyvi törlést. (B. 2752/1920. Ptt. II. 125.);

ha a felperes közszerzemény címén olyat is igényel a fellebbezési eljárásban, amelyre a kereset nem terjedt ki, mert ezzel a keresetnek jogalapja, a kereseti, vagyis a közszerzeményi igény nem változik meg, csak kibővül és így keresetváltoztatás nincs. (P. I. 6288/1924. Pdt. XIII. 30.)

ha ingatlan kétszeri eladása esetében az első vevő által az eladó és a második vevő ellen a tulajdonjog iránt indított perben a második vevő jóhiszeműnek bizonyulván, felperes a Pp. 188. §. 5. pontja alapján kéri az eladónak a vételárban való marasztalását. (Temesvári tábla 195/1914. Pdt. I. 7.);

ha felperes, aki az elsőbírói eljárás rendén az ingók természetbeni kiadása, ellenesetben meghatározott egyenérték megfizetése iránt terjesztett elő vagylagos kérelmet, a fellebbezési eljárás rendén már csak az ingó kiadására irányzott kérelmet terjeszt elő, mert ezáltal a felperes nem változtatta meg a kereset alapját. (P. V. 1379/1921. Pdt. VII. 2.);

ha a felperes a terményekben nyújtandó kártérítés helyett valorizált készpénzbeli kártérítést követel. (P. VI. 6200/1923. Pdt. IX. 177.);

ha az értékviszonyoknak a per folyamán a felperes hátrányára bekövetkezett változása az eredetileg követelt szolgáltatáshoz való jogi érdekét elenyészttetvén, a felperes a cséplési jutalék egyenértéke helyett utóbb annak természetben való kiszolgáltatására vagy a teljesítéskori valóságos értékének megfizetésére irányított keresetét. (P. II. 6882/1920. Pdt. X. 19.);

ha a felperes előbb az idegen valutának a perléskori ár-

folyam szerint megfelelő magyar koronát, utóbb pedig magát az idegen valutát követeli (II. 611/1924. Pdt. X. 56.);

a hagyatéki vagyron, amelynek erejéig a marasztalás kére-
tik, a fellebbezési eljárásban is megjelölhető és kimutatható.
(P. VII. 10.697/1915. Pdt. II. 328. sub I.)

A Pp. 188. §. 5. pontjában érintett „utóbb beállott válto-
zás” kifejezése alatt a kereset beadása után történt változást
kell ugyan érteni, de ezzel egy tekintet alá esik, ha a fél a
már korábban beállott változásról hibáján kívül csak a kere-
setindítás után értesül. (Kolozsvári tábla. P. II. 89/1916. Pdt.
III. 59.).

C) Mikor forog fenn keresetváltoztatás?

Keresetváltoztatás: ha a felperes az előbb az alperesért
vállalt kezesség alapján érte fizetett összeget, utóbb az alperes
által ő irányában harmadik személyért vállalt kezesség alapján
követeli. (B. 98. jan. 21. II. G. 113/97. T. II. 282.);

egyszerű kötelem helyett egyetemleges kötelem iránti ké-
relem. (Gy. 96. jún. 25. G. II. 33. T. II. 495.); kötbér helyett
kártérítés. (K. 905. szept. 26. I. G. 113. F. 2266. sz.);

ha felperes keresetét az alperes ellen az elsőbíróság előtti
eljárásban ennek károsító tényére, a fellebbezési eljárásban pe-
dig jogtalan gazdagodásra alapítja. (K. 99. nov. 22. I. G. 427.
F. V. 182.);

ha felperes keresetét előbb kötelező ígéretre, utóbb jog-
talan gazdagodásra alapítja. (P. 99. okt. 3. G. 71. T. IV. 357.);

ha felperes az elsőbíróság előtt készpénzkölcsön címén in-
dított keresetét a fellebbezési eljárás során akkép változtatja
meg, hogy a kereseti összeget vételi ügyletből származott össze-
számokzódás eredményeként követeli. (B. 97. szept. 14. G. 47.
T. II. 634.);

ha a felperes nőtartás iránti igényét kereseti kérelmében
az alperes által eziránt tett szóbeli ígéretre, a fellebbezési tár-
gyaláson pedig a férjnek ez irányban a törvény erejénél fogva
háruló kötelezettségére alapította, aminél fogva a szóbeli ígé-
retre alapított eredeti keresetét elejtette. (K. 98. nov. 19. I. G.
340. F. IV. 159.);

ha a felperes az alperest előbb a nejének temetéséhez szük-
séges cikkek ára fejében megrendelése alapján, utóbb pedig
mint férjet kéri marasztalni. (D. 1901. júl. 16. G. 102. T. VI.
299.);

ha a felperes az alperesként perbe idézett cég helyett a cég egyik alperesként perbe nem idézett tagjának marasztalását kéri a fellebbezési tárgyaláson. (B. 97. ápr. 9. II. G. 9. T. I. 389.);

ha az ügyvéd díjkövetelését szerződésre alapítja s utóbb költségjegyzék alapján érvényesíti. (B. 1902. jan. 23. I. G. 285/901. T. VI. 173.).

Keresetváltoztatás az, ha a lefoglalt követelés behajtására kirendelt ügygondnok a per folyamán a végrehajtatót szerepelteti maga helyett és nem a végrehajtást szenvedőnek az ő adósát ellen fennálló követelési jogát, hanem a végrehajtatónak egy korábbi enegdeményesi jogát kívánja érvényesíteni. (K. 1906. máj. 5. I. G. 687/905. Dt. IV. f. V. 195. 1.);

ha az árú vételára iránt indított kereset jogalap nélküli gazdagodásra alapittatik. (B. 904. szept. 29. II. G. 90. T. IX. 90.);

ha a felperes előbb a szerződés hatálytalanítását és az eredeti állapot visszaállítását, utóbb pedig a szerződés teljesítését és a szerződéssellemes teljesítés miatti kártérítést követeli. (K. 1924. nov. 25. P. VII. 5166.);

ha teljesítésre vagy kártérítésre irányuló keresetet kizárólag kártérítésre változtatnak. (Gy. 1902. február 22. G. II. 2. sz. T. XIII. 481.).

ha a felperes az ellenbeszéd előterjesztése után, az egyenes adósként perbevont alperest mint készfizető kezest kéri marasztalni. (Bpesti tábla P. IV. 200/1915. Pdt. II. 81.);

ha a tulajdonjog alapján indított „keresetét szolgalmi jog elismerésére leszállítja”, mert ezzel a keresettől eltérően idegen dologbeli jogot kíván érvényesíteni. (Kolozsvári tábla 1914. G. 401. Pdt. II. 82.);

ha ideiglenes nótartási keresetében felperesnő azt adta elő, hogy az alperes őt kényszerítette az elutazásra, a per folyamán pedig az alperessel való megállapodásra alapította keresetét. (Rp. II. 307/1915. Pdt. II. 83.);

ha ereszt eltávolítására irányuló kereset oly módon egészítették ki, hogy nem teljesítés esetén a felperes az eltávolításra feljogosíttassék. (Bpesti tábla P. IV. 3606/1915. Pdt. II. 84.);

ha az eladó által a szerződés hatálytalanítása iránt indított kereset előbb a felfüggesztő feltétel be nem következésére

és a viszontkötelezettség nem teljesítésére, utóbb pedig az ingatlan értékelkedésére s a pénz értékcsökkenésére alapított. (P. VI. 841/1922. Pdt. VIII. 4.);

ha a felperes előbb a szerződés hatálytalanítását és az eredeti állapot visszaállítását, utóbb pedig a szerződés teljesítését és a szerződésellenes teljesítés miatti kártérítést követeli. (P. VII. 5166/1924. Pdt. X. 20.);

ha felperesnek a fellebbezési eljárásban vagylagosan előterjeszti azt a kérelmet, hogy amennyiben az ügylet nem volna hatálytalanítható, az alperes a még hátralékos vételárnak valórizált értékében marasztaltassék el. (P. IV. 1680/1926. Pdt. XIII. 29.).

Kártérítés iránt indított perben a vételár fizetése iránti igény utólagos támasztása nem esik a Pp. 188. §. 2. pontja alá, ily új igény tehát a Pp. 494. §-a értelmében a fellebbezési eljárásban elő nem terjeszthető. (P. IV. 1568/1921. Pdt. VIII. 10.)

D) A Pp. 188. §-ának utolsó bekezdéséhez.

Ha a fellebbezési bíróság azt állapítja meg, hogy keresetváltoztatás nem történt, ez a döntés fellebbvitellel meg nem támadható. (P. VII. 10.797/1915. Pdt. II. 352. sub I.)

Az a határozat, amely kimondja, hogy a fellebbezési eljárásban keresetváltoztatás nem történt, fellebbvitellel meg nem támadható, mégpedig akkor sem, ha a fellebbezési bíróság ezt nem külön végzésben, hanem az ítélet indokaiban mondotta ki. (P. V. 173/1918. Pdt. IV. 196.)

A fellebbezési eljárásban történt keresetváltoztatás meg nem állapítása miatt nincs helye felülvizsgálati panasznak. (P. III. 6449/1923. Pdt. IX. 106.)

A felülvizsgálati kérelemnek azt a részét, amely azt panaszolja, hogy a fellebbezési bíróság nem látta a keresetváltoztatás esetét fennforogni, a Pp. 188. §. ut. bek. alapján vissza kell utasítani. (P. V. 5003/1926. Pdt. XIII. 33.)

A tárgyaláson indított új kereset és viszontkereset.

189. §. A végítéletet megelőző szóbeli tárgyalás be-
zárásáig mind a felperes az alperes ellen, mind pedig az
alperes a felperes ellen a tárgyaláson új keresetet, ille-
tőleg viszontkeresetet támaszthat, ha az új kereset tárgya

ugyanaz (188. §.), mint az előbbi vagy ha az új kereset az előbbivel összefügg; az alperes pedig a felperes ellen ezen az eseten kívül akkor is, ha az alperes keresete a felperes ellen védelemként is érvényesíthető volna. A kereset illetőleg a viszontkereset a perben vitássá vált oly jogviszony fennállásának vagy fenn nem állásának bírói megállapítására, melytől a peres ügy eldöntése egészben vagy részben függ, a 130. §. feltétele nélkül is megindítható.

Ha a keresettel érvényesített jogot több személy ellen csak egységesen lehet eldönteni (80. §.), a felperes keresetét az elsőbírósági végítéletet megelőző szóbeli tárgyalás bezárásáig az eredetileg perbe nem vont alperesekre is kiterjesztheti.

A törvényszék előtt az új kereset vagy a viszontkereset akkor is megindítható, ha egyébként a járásbíróóság hatáskörébe volna utasítva.

A járásbíróóság előtt oly viszontkeresetet is meg lehet indítani, mely a követelés egész összegére tekintettel a törvényszéki hatáskörbe tartoznék, ha a viszontkeresettel érvényesített követelés beszámításra is alkalmas és ha a követelés összegének a felperes követelését meghaladó része a járásbíróóság hatáskörébe tartozik.

A viszontkeresetre egyéb illetékességi ok hiányában is illetékes a bíróság, kivéve, ha a bíróság illetékességét a viszontkeresettel megindított perben az alávetés sem alapítaná meg.

Olyan jog iránt, amelyért külön per van folyamatban, viszontkeresetet támasztani nem lehet. (B. 1040/919. Ptt. I. 224.)

A bérlo jogutódja által a bérleti szerződés átruházásának megállapítása iránt indított keresettel szemben a bérbeadó a felek közötti bérleti viszony nemlétezésének a megállapítása iránt viszontkeresetet támaszthat. (3927/922. Pdt. VIII. 50.)

Alperes beszámításkép a kereseti követeléssel össze nem függő ellenkövetelést is érvényesíthet. (K. 10356/916. Pdt. III. 89. l.).

Alperes az ő pertársa ellen keresetet, illetve viszontkeresetet nem támaszthat. (P. I. 5814/1922. Pdt. IX. 18.)

Ingatlan kétszeri eladása esetében az a viszontkereset, amelyet a telekkönyvbe jutott második vevő az ingatlan birtoka iránt az első vevő ellen indít, az eladó perben állása nélkül el nem bírálható. Ezért a fellebbezési bíróság ítéletét fel kell oldani, hogy az alperes az eladót perbe vonhassa. (P. III. 290/1924. Pdt. IX. 151.)

Perben nem álló féllel szemben támasztott viszontkeresetet akkor is vissza kell utasítani, ha a peres kérdés ennek a félnek perbenállása nélkül érdemlegesen el nem bírálható. (P. V. 2047/1924. Pdt. X. 24.)

Akinek perbenállása nélkül a per el nem bírálható, az a fellebbezési eljárásban is alperesként perbevonható és a felülvizsgálati bíróság hivatalból is feloldhatja a fellebbezési bíróság ítéletét avégből, hogy felperes az új alperes perbevonására felhívassék. (P. III. 8557/1927. Pdt. XIII. 99.)

Örökösödési perben az összes örökösök perbenállása rendszerint csak akkor szükséges, ha a kereset azok mindenike ellen igényt érvényesít. Egyébként azonban azoknak az örökösöknek perbenállására, kik ellen a kereset kérelmet nem tartalmaz, nincs szükség, mert az ítélet csak a perbenálló felek közt szabályozza a peressé tett jogviszonyt, annak hatálya tehát a perben nem álló örökösökre nem terjed ki. (P. I. 6410/1926. Pdt. XIII. 32. — Ugyanígy: 305. sz. E. H.: 1907. márc. 20. 2036/1906. P.; P. H. T. I. köt. 178. l.)

190. §. *Ha az ellenfél jelen van, a bíróság az új keresetre a perfelvételi tárgyalást és folytatólag az új pernek érdemleges tárgyalását is nyomban megtarthatja.*

Ha az ellenfél nincs jelen, a bíróság az új keresetre perfelvételi határnapot tűz és erre a jelen nem levő felet a 142. §. szerint a keresetlevélnek, illetőleg a járásbíró-sági eljárásban a jegyzőkönyv másolatának közlésével idézi meg.

Az új keresetre tűzött perfelvételi határnapon az új kereset a körülményekhez képest érdemlegesen is tárgyalható.

Az érdemleges tárgyalás megtartása.

191. §. *Ha a törvényszéki eljárásban az ügy a perfelvételi tárgyaláson mulasztás, elismerés, elállás vagy lemondás alapján hozott határozattal avagy egyességgel el nem intézhető, és ha a per pergátló körülmény miatt meg nem szűnik, a bíróság az alperes érdemleges ellenkérelmének előterjesztése után (185. §.) az érdemleges tárgyalásra határnapot tűz.*

A határnap az érdemleges tárgyalásra mintegy harmincnapos időközzel tűzendő ki.

Ha a felek kölcsönösen beleegyeznek, sürgős esetben pedig az egyik fél kérelmére is, a bíróság a tárgyalási időközt megrövidítheti, sőt az érdemleges tárgyalást a perfelvételre bejelentett ügyek elintézése után a perfelvételi határnapon is megtarthatja.

A járásbíróági eljárásban az érdemleges tárgyalás az alperes perbebocsátkozása után rendszerint folytatólag megtartandó. A bíróság azonban az érdemleges tárgyalásra a körülményekhez mért időközzel új határnapot tűz, ha ezt a felek kölcsönösen kérik. Egyik fél kérelmére vagy hivatalból a bíróság csak akkor tűzhet új határnapot, ha a megjelent felek, illetőleg képviselőik valamennyien a bíróság székhelyén laknak.

Te. 13. §. A Pp. 191. §-ának 3. bekezdését a következő rendelkezés egészíti ki:

A bíróság az érdemleges tárgyalást a perfelvételre bejelentett ügyek elintézése után a perfelvételi határnapon sürgősség esetén kívül is köteles megtartani abban az esetben, ha az érdemleges tárgyalás előkészítése nem mutatkozik szükségesnek.

192. §. *Ha a törvényszék a pergátló kifogás elvetése esetében az eljárás folytatását el nem rendelte (181. §. harmadik bekezdés), az elvető határozat jogerőre emelke-*

dése után a per felvételére s egyuttal az érdemleges tárgyalásra, ha pedig az alperes érdemleges ellenkérelmét (185. §.) már előadta, az érdemleges tárgyalásra hivatalból, tűz határnapot.

Ez a rendelkezés megfelelően alkalmazandó abban az esetben is, ha az alsóbíróságnak permegszüntető határozatát a felsőbíróság jogerősen megváltoztatja.

Az érdemleges tárgyalást előkészítő irat közlése: 194. §.

A perfelvételi tárgyalás egyéb szabályai.

193. §. Amennyiben a 178—192. §-okból más ki nem tűnik, a perfelvételi tárgyalásra az érdemleges tárgyalásra nézve megállapított szabályok alkalmazandók.

Ötödik fejezet.

Az érdemleges tárgyalás előkészítése.

Járásbíróági eljárás: 205. §.; perújítás: 570. §.; fellebbi eljárás: 485., 489. §§.

Előkészítő iratok.

194. §. Ha a felperes a keresetének megalapítására szolgáló ténybeli állításokat és bizonyítékait írásban még nem közölte volna, köteles ezeket az érdemleges tárgyalás kitűzése, illetőleg a kitűző végzés (192. §.) vétele után három nap alatt az alperes ügyvédnek kézbesítendő előkészítő irattal közölni.

195. §. A tárgyalási időköz első felében az alperes ügyvédje a felperesi ügyvédnek előkészítő iratot köteles kézbesíteni, melyben a vele közölt kereseti tényállításokra s bizonyítékokra nyilatkozik és egyszersmind saját tényállításait és bizonyítékait, valamint netaláni új kérelmeit közli.

Ha a tárgyalási időköz tizenöt napnál rövidebb, a

biróság határozza meg, hogy van-e előkészítő iratok közlésének helye s hogy mikor kell ezeket kézbesíteni.

Az előkészítő iratban foglalt joglemondás és rendelkezés nyilatkozat általában hatályos akkor is, ha az előkészítő irat tartalma a szóbeli tárgyaláson nem adatott elő. (B. 2807/940. Ptt. II. 72.)

196. §. *Ha valamelyik fél további oly tényállítást, bizonyítékot vagy kérelmet akar a szóbeli tárgyaláson előterjeszteni, melyre az ellenfél ügyvéde előzetes tudakozódás nélkül előreláthatólag nem nyilatkozhatik, azokat az ellenfél ügyvédével idejekorán, azaz oly időben köteles közölni, hogy a tudakozódás a szóbeli tárgyalás előtti megtörténhessék. (Ppn. 4. §.) Ezen az alapon mindegyik fél egy-egy előkészítő iratot közölhet. A bíróság kivételesen kérelemre több előkészítő irat közlését is megengedheti, ha a szóbeli tárgyalásnak a határnapon befejezése végett szükségesnek látszik.*

Ha az érdemleges tárgyalást kellő előkészítés hiánya miatt el kell halasztani, a szükséges előkészítő iratok közlésére a bíróság tűz határidőt.

Te. 14. §. A Pp. 196. §-át és a Ppn. (1925: VIII. t.-c.) 4. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

Az előkészítő iratoknak csak a tényállításokat, a bizonyítékokat, az alkalmazandó jogszabályra való utalást és a kérelmeket szabad, mégpedig legrövidebben tartalmazniok.

A meg nem felelő előkészítő iratért perköltség nem jár.

197. §. *Ha az alperes a felperes ellen a szóbeli tárgyaláson viszontkeresetet kíván támasztani. (189. §.), előkészítő iratában ezt is közölje.*

198. §. *Az okirat másolatának közlésére vonatkozólag a 133. §. az előkészítő iratokra megfelelően alkalmazandó.*

199. §. Az ügyvéd az előkészítő irat másodpéldányát illetőleg további példányait az ellenfél ügyvédének, ha vele ugyanazon helyen lakik, közvetlenül kézbesíti vagy postán ajánlva megküldi. Az átvevő ügyvéd (159. §.) a közvetlen kézbesítést az előkészítő irat első példányán ismeri el. Ha az ellenfél ügyvéde az irat átvételét vagy a kézbesítés elismerését megtagadja, vagy ha más helyen lakik, a közlő ügyvéd az előkészítő iratot postán ajánlva küldi meg neki. A kézbesítési megbízott kezéhez az előkészítő irat csak akkor kézbesíthető, ha ügyvéd a megbízott és ha a közlő ügyvéddel ugyanazon a helyen lakik.

200. §. Az előkészítő irat első példányát a mellékletekkel felszerelve, a kézbesítés elismerésével ellátva vagy a postai feladóvevénnyel együtt a kézbesítés illetőleg a feladás után haladéktalanul le kell tenni a bírósági irodában az iratokhoz csatolás végett.

Okiratok előzetes letétele és közlése.

201. §. Mindegyik fél köteles, ha ellenfele kellő időben felszólította rá, a birtokában levő okiratokat, amelyekre előkészítő iratában hivatkozott, a 324. §-ban említett okiratot kivéve, a tárgyalás előtt kellő időben a bírósági irodában eredetiben letenni. A letétel előleges felszólítás nélkül is megtörténhetik. A letételről az ellenfél mind a két esetben értesítendő.

Az okiratokat az ellenfél az értesítéstől számítandó nyolc nap alatt megtekintheti. Az elnök az érdekelt fél kérelmére a határidőt meghosszabbíthatja, vagy meg is rövidítheti. A határidő megrövidítését az ellenféllel a letételről szóló értesítéssel együtt kell közölni.

202. §. Ügyvédek az okiratokat egymással bíróságon kívül is közölhetik.

Az az ügyvéd, akinek az okiratot felmutatták, a felmutatás megtörténtéről írásbeli elismervényt köteles adni.

Az előkészítés elmulasztásának következményei.

203. §. A felek a szóbeli tárgyaláson az előkészítő iratok tartalmához nincsenek kötve s e tartalom az ügy eldöntésében csak annyiban vehető figyelembe, amennyiben szóval elő lett adva. Az a fél azonban, aki a tárgyalás előkészítésére vonatkozó köteleességét (129. §. második bekezdése, 133. és 194—202. §§.), elmulasztja vagy elkésve teljesíti, ha e miatt a tárgyalást el kell halasztani, az okozott költségben a 431. §. értelmében elmarasztalendő.

Hogy az előkészítő iratokban foglalt beismerés mennyiben tekinthető bíróságon kívüli beismerésnek és mint ilyennek mily bizonyító ereje van, a bíróság a 270. §. értelmében ítéli meg.

A Pp. 203. §-a szerint öt terhelő költségben a mulasztó fél nyomban marasztalendő. (K. 1924. aug. 19. 4318/1924.)

A keresetben a felperes keresetének megalapítására szolgáló tényállításokat, bizonyítékait hiányosan adta elő és ezt a hiányt a Pp. 194. §-ának rendelkezése ellenére nem pótolta és így, bár alperes előkészítő iratát elkésve közölte felperessel, nemcsak ő, hanem a felperes is hibás, hogy a tárgyalási határnapon a per nem volt előkészítve, ily körülmények között a Pp. 203., 424. és 431. §-aiban megszabott előfeltételek hiányoznak arra, hogy alperes a tárgyalás elhalasztásával felmerült költség fizetésére az elhalasztásra szintén okot adó felperes javára a per kimenetelére tekintet nélkül előzetesen köteleztessék. (1925. szept. 10. P. 9410/1925. sz. Ptt. VI. 135.)

A Pp. 203. és 431. §-ai parancsoló rendelkezéseiből következik, hogy az előkészítés elmulasztása folytán felmerült halasztási költségben a mulasztó felet, a halasztással egyidejűleg és az ügy vég-lintézésétől függetlenül el kell marasztalni. (P. IV. 4010/1916. Pdt. II. 427.)

A költségviselés, mint az előkészítés elmulasztásának következménye, a Pp. 203. és 431. §-ai értelmében csak akkor állhat

be, ha az ellenfél a tárgyaláson előterjesztett, de vele előzetesen nem közölt tényállításokra nyilatkozni nem tud, vagy ha az elő nem készített és a tárgyaláson előadott ügyállás felől — ennek bonyolultsága miatt — a bíróság nem tud kellően tájékozódni és a tárgyalást ez okok valamelyike miatt el kell halasztani. Az első érdemleges tárgyalás költsége az alperest terheli, ha a vele kellően közölt keresetlevélben vagy annak mellékleteiben foglaltakra nem tud nyilatkozni és így a tárgyalás elhalasztására hibájával okot ad. A Pp. 203. §-a szerint a mulasztó fél a halasztásból eredő és a Pp. 431. §-a értelmében őt mindenesetre terhelő költségben marasztalandó, a megtérítés kötelezettsége tehát az ügy végelintézésétől független és így a bíróság e költség megtérítése iránt a Pp. 424. §. 2. bek. alapján az eljárás befejezése előtt is intézkedhetik. (P. IV. 6479/1917. Pdt. III. 131.)

A tárgyalás előkészítése a bíróság részéről.

204. §. *Az elnök, ha az előkészítő iratokból kitűnik, hogy az érdemleges tárgyalásnak a határnapon való befejezhetése végett szükséges:*

1. *a törvényszék székhelyén és a székhelyen levő járásbíróságok területén lakó felet a tárgyalásra hivatalból személyes megjelenésre (226. §.) idézheti;*

2. *az előkészítő iratban megnevezett tanut bármelyik fél kérelmére a tárgyalásra megidézheti s egyuttal felhívhatja, hogy a birtokában levő s az ügyre vonatkozó okiratot és költség nélkül a bíróság elé vihető kisebb szemle-tárgyat a tárgyalásra hozza el (308., 345. §§.);*

3. *hivatalból utasíthatja a felet, hogy a birtokában levő okiratot és költség nélkül a bíróság elé vihető kisebb szemletárgyat, amelyre előkészítő iratában hivatkozott, a tárgyalásra hozza el (326., 340. §§.), továbbá, hogy az előkészítő irathoz csatolt okiratot, amely nem magyar nyelven van szerkesztve, a tárgyaláson hiteles fordítás-ban mutassa be (332. §.);*

4. *a tárgyalásra hivatalból beszerezheti a közhatóság-*

nál, közhivatalnoknál, vagy közjegyzőnél levő okiratot és azok őrizetében levő, költség nélkül a bíróság elé vihető kisebb szemletárgyat, amelyre az előkészítő iratok szerint vitás ténykörülmény bizonyítása végett szükség lesz (329.. 343. §§.).

Előkészítés a járásbíróági eljárásban.

205. §. helyett: Ppn. 5. §. A járásbíróági eljárásban előkészítő iratok közlésének rendszerint nincs helye. Ha azonban az érdemleges tárgyalást előkészítés hiánya miatt el kell halasztani, a bíró az olyan perben, amelyben az ügyvédi képviselő a törvény (94. §.) szerint kötelező, elrendelheti előkészítő iratok közlését és erre határidőt tűz. Egyebekben az előkészítésre a 194—203. §-ok a járásbíróági eljárásban is megfelelően alkalmazandók.

A bíró, ha a tárgyalást el kell halasztani, előkészítő iratok közlésének elrendelése nélkül is meghagyhatja bármelyik félnek, hogy azokat az okiratokat, amelyeket használni kíván, bizonyos határidő alatt a bírósági irodában tegye le, hogy az ellenfél megtekinthesse. Az a fél, aki e meghagyásnak eleget nem tesz és az okiratot a 202. §. szerint sem közölte, ha e miatt a tárgyalást el kell halasztani, az okozott költségben a 431. §. értelmében elmarasztalandó.

A 204. §-nak megfelelő intézkedéseket már a keresetlevél vagy az előkészítő irat alapján és külön kérelemre a járásbíróág is megteheti.

Te. 15. §. A Ppn-nek a Pp. 205. §-át helyettesítő 5. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

A járásbíróági eljárásban a Ppn. 5. §-ának 1. bekezdése alapján előkészítő iratok közlését csak örökösödési, közszerzeményi és özvegyi jogot tárgyzó perekben, továbbá számadási, vagyonekülönítési és más hasonló viszo-

nyokat tárgyzó perekben lehet elrendelni, amennyiben ez a vitás követelések vagy ellenkövetelések nagy száma miatt szükségesnek mutatkozik.

Ter. 6. §. Ha a járásbíróági eljárásban a bíró Te. életbelépése (1931. január 1.) előtt az 1925: VIII. t.-c. (Ppn.) 5. §-ának 1. bekezdése értelmében előkészítő iratok közlését rendelte el, a határozat érvényességét és az előkészítő iratok közlését nem érinti az, hogy a Te. 15. §-a értelmében az illető perben előkészítő iratok közlését elrendelni nem lehet.

Hatodik fejezet.

Érdemleges tárgyalás.

A nyilvánosság.

206. §. *A tárgyalás és a határozatok kihirdetése a perbíróság előtt nyilvános.*

Gyermekek és olyan személyek, akik nem a helyméltségének megfelelően jelennek meg, a hallgatók közül kizárhatók.

Az elnök helyszüke esetében a később jelentkezőket kizárhatja, vagy egyes személyeknek a jelenléte különösen megengedheti.

207. §. *A bíróság a nyilvánosság kizárását hivatalból is elrendelheti, ha a tárgyalás nyilvánossága a közrendet vagy a közérkölcöket veszélyeztetné.*

A bíróság valamelyik fél kérelmére elrendelheti a nyilvánosság kizárását, ha a tárgyalás nyilvánossága a fél méltányos érdekét sértené.

A nyilvánosság kizárása — indokához képest — a tárgyalás egész folyamára, beleértve a határozatok kihirdetését is, elrendelhető, vagy a tárgyalás egy részére szorítható.

A felek és képviselőik, úgyszintén mindegyik fél részéről megjelölt két-két egyén a nyilvánosság kizárása esetében is jelen lehetnek a tárgyaláson.

Amennyiben a tárgyalás nyilvánossága ki van zárva, a tárgyalás tartalmának bármely módon közlése tilos.

A tilalom megszegésének büntetése: Ppé. 96. §. 1. p.

208. §. *A nyilvánosság kizárásának kérdését zárt ülésben kell tárgyalni; a hozott határozatot azonban nyilvánosan kell kihirdetni.*

A nyilvánosságot elrendelő végzés ellen fellebbezettel, a nyilvánosságot kizáró végzés ellen pedig külön fellebbezettel nincs helye.

Jegyzet. A kiküldött vagy a megkeresett bíró előtti eljárásra nem állapít meg a Pp. nyilvánosságot. Nem nyilvános a tanácskozás és a szavazás: 393. §.; a házassági perben előkészítő eljárás: 656. §.; a gyermek törvényességének megtámadása iránti perben: 696. §.; a többi státusperben: 710., 717., 720., 723., 729., 731. §§. — Az ügyek kifüggesztése: 218. §.

A tárgyalás rendjének fenntartása.

209. §. *A rendnek és a tárgyalás méltóságának fenntartása az elnök feladata.*

A hallgatóság közül azokat, akik a tárgyalás rendjét zavarják vagy méltóságát sértik, tetszést vagy nem tetszést nyilvánítanak, az elnök rendreutasítja, s ha ez eredménytelen maradt, a teremből kiutasíthatja, szükség esetében kivezetheti. Ha a tárgyalás rendjét másképp nem lehet fenntartani, az elnök elrendelheti az egész hallgatóság eltávolítását.

A bíróságnak a rend fenntartására vonatkozó intézkedéseit az elnök foganatosítja.

210. §. *A tárgyalásban részt nem vevő személyeket, valamint a feleket, képviselőket, a tanukat és a szakértőket súlyosabb rendzavarás, különösen a bíróság tagjai-*

nak, az ellenfélnek vagy képviselőjének, a tanuknak vagy a szakértőknek sértése esetében az elnök nyolcvan pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetheti.

211. §. A bíróság a feleket, képviselőket, a tanukat és a szakértőket, ha az elnök intézkedésének nem engedelmeskednek, a teremből kiutasíthatja, szükség esetében kivezettetheti.

A félnek vagy képviselőjének kiutasítása esetében a 111. §. második bekezdése, a tanunak vagy a szakértőnek kiutasítása esetében pedig a 303., illetőleg a 357. §. alkalmazandó.

212. §. A 209. és a 211. §. a katonai büntető bíróságnak alávetett személyek ellenében is alkalmazható, a 210. §-ban említett pénzbüntetést azonban ellenük az elnök vagy a járásbíróság nem mondhatja ki, hanem megbüntetésük végett a fellebbvaló katonai hatóságot keresi meg.

213. §. A 210. és a 211. §. a tárgyalásban résztvevő ügyvédre nem alkalmazható.

Ha a tárgyalásban résztvevő ügyvéd rendzavarást követ el, az elnök őt rendreutasíthatja, ismételt vagy súlyosabb rendzavarás esetében pedig a bíróság nyolcvan pengőig terjedhető bírsággal büntetheti.

Amennyiben a rendzavarás oly mértékű, hogy a tárgyalás az ügyvéddel nem folytatható, a bíróság a tárgyalást az ügyvéd költségére el is halaszthatja.

A 97. §. első bekezdésében említett személyek e §. alkalmazásában ügyvédeknek nem tekintetnek.

Katonai büntetőbíróságnak alávetett személyek: 790. §. 1921: XLIX. t.-c. 24–26. §§., nyugállományú katonai egyénekre nézve: 1921: XXXII. t.-c. 80. §. — Pénzbírság, pénzbüntetés: 91. §., összege: 63.800/1926. sz. r.

214. §. Ha a bíróság vagy az elnök rendzavarás miatt pénzbüntetést vagy bírságot mondott ki, a határozatot a

tényár
azonb
tott k
zökö
A
az ill
dése s
hatós

21
nyek
cselek
zökö
sággal
H
tatásn
ladékt

21
ben er
dik be
raszta
A kik

21
gyako
megill
A
járásá

21
sorren
naplót

tényállással együtt külön jegyzőkönyvbe kell venni. Ha azonban a bíróság tárgyalásban résztvevő személyt utasított ki, a határozat a tényállással együtt a tárgyalási jegyzőkönyvbe veendő.

A 213. §. esetében a határozatot a tényállással együtt az illetékes ügyvédi kamarának, a 97. §. második bekezdése szerint jogosult képviselőkre nézve pedig fellebbvaló hatóságuknak meg kell küldeni.

215. §. Ha a tárgyalás folyama alatt a büntető törvények szerint vagy fegyelmi eljárás útján is megtorlandó cselekményt követtek el, ennek tényálladéka külön jegyzőkönyvbe veendő és a jegyzőkönyv az illetékes hatósággal közlendő.

Ha a bűnvádi perrendtartás szerint előzetes letartóztatásnak van helye, a bíróság a tettest letartóztatja és hadaléktalanul az illetékes hatóság elé állíttatja.

216. §. A 210. §-ban és a 213. §. második bekezdésében említett határozatok ellen, valamint a 213. §. harmadik bekezdésében említett határozatnak a költségben marasztaló része ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye.

A kiküldött és a megkeresett bíró előtti eljárás rendjének fentartása.

217. §. A járásbíróság által a 209—213. §-ok alapján gyakorolható jogok a kiküldött és a megkeresett bírót is megilletik eljárásában.

A 214—216. §-ok a kiküldött és megkeresett bíró eljárásában is alkalmazandók.

Az ügyek kikiáltása (felhívása).

218. §. Az ügyek kikiáltása a határnapon abban a sorrendben történik, amelyben az ügyek a tárgyalási naplóba vannak iktatva.

A kikiáltás a kitűzött óra előtt meg nem történhetik.

A tárgyalandó ügyeknek a napló sorrendjében egybeállított jegyzéke a bíróságnál kifüggesztendő.

A Pp. 218. §-ából nem következik, hogy az ugyanazon napra és órára kitűzött ügyek kikiáltása csak akkor történhetik meg, ha a sorrendben megelőző ügyek már letárgyaltak. (P. VIII. 322/1919. Pdt. V. 93.)

A tárgyalás szóbelisége.

219. §. A tárgyalás szóbeli.

Szóbeli előadás helyett iratok tartalmára hivatkozni nem szabad. Iratok felolvasásának csak ott van helye, ahol e törvény rendeli, vagy ahol szószerinti tartalmuk irányadó.

Írásbeli beadványban felajánlott bizonyíték figyelembe nem vehető. (C. 99. dec. 19. I. G. 503. F. V. 227.)

Az a kívánság, hogy egyidejűleg folyamatba tett olyan ügyekben, amelyekben a tényállás teljesen azonos és a felek képviselői is ugyanazok, a tárgyalás mindenik ügyben külön tartassék, illetve ugyanazok az előadások a felek által ismételtessenek, a szóbeliség és közvetlenség elvének oly túlhajtása volna, amely a törvény céljával egyáltalán nem volna indokolható. (C. 96. okt. 29. I. G. 239. F. II. 68.)

A kérelmek előadása.

220. §. A tárgyalás kezdetén a felek kérelmeiket adják elő,

A tárgyalás egységessége.

221. §. Tényállítások, az ellentél tényállításaira való nyilatkozatok, a bizonyítékok megnevezése vagy felmutatása és a rájuk vonatkozó nyilatkozatok rendszerint bármikor megtehetők annak a tárgyalásnak a bezárásáig, amely a fennforgó kérdést elintéző határozatot megelőzi,

A fél azonban, aki előterjesztéseivel, amelyeket a bíróság meggyőződése szerint korábban érvényesíthetett volna, a tárgyalás elhalasztására okot ad, az ebből eredő költségben még akkor is elmarasztalandó, ha a perben nyertes.

Ha a tárgyalást a kellő előkészítés elmulasztása miatt kell elhalasztani, a mulasztó felet csak az eljárást befejező határozatban lehet a halasztással okozott költségben marasztalni. A halasztás költségei nem terhelik a pernyertes alperest, ha a keresetben fel sem említett és csak a tárgyaláson csatolt okiratra nem tudott nyilatkozni. (Bpesti tábla B. I. 11.659/1915. Pdt. II. 294.)

222. §. A bíróság a félnek az előbbi §-ban említett oly utólagos előadásait és utólagosan ajánlott bizonyítékait, amelyek figyelembevételre a tárgyalás elhalasztását tenné szükségessé, hivatalból is figyelmen kívül hagyhatja, ha arról győződik meg, hogy a fél előadásait az ügy elintézésének késleltetése végett szándékosan halogatta.

Azt a felet vagy képviselőt, aki jobb tudomása ellenére az ügyre tartozó oly tényt állít, amely nyilvánvalólag valótlan, az ügyre tartozó tényt nyilvánvalólag alaptalanul tagad vagy nyilvánvalólag alaptalanul hivatkozik valamely bizonyítékra, a bíróság kétszáznegyven pengőig terjedhető pénzbírsággal bünteti.

Jegyzet. A 222. §. alapján mellőzött előadást az ítéletben fel kell említeni: 401. §. u. e. bek. Pénzbírság összege: 63800/926. sz. r. E. §. nem alkalmazható a holtaknyilvántárási eljárásban: 744. §. Pénzbírság: 791. §.

E §. alapján a tanúkihallgatás elrendelése csak akkor mellőzhető, ha a tárgyalás elhalasztását tenné szükségessé. (B. 1903. jún. 4. I. G. 60. T. VII. 277.)

Az olyan utólagosan ajánlott bizonyításra, melynek alkalmazása hivatalból is helyt foghat, minő a félnek eskü alatti kihallgatása, e §. nem nyerhet alkalmazást. (B. 1901. dec. 19. II. G. 101. T. VI. 251.)

Jogszabálysértés az, hogy a félnek utólagosan ajánlott bizonyítékai olyan esetben hagyattak figyelmen kívül, amikor csak

egy tárgyalás tartatott. (K. 99. jan. 28. I. G. 504/98. F. IV 292.).

A fél kitanításának hiányában a bizonyíték késedelmes előadása terhére nem róható. (D. 903. dec. 31. G. 167. T. VIII. 259.)

Nem áll a §. esete, ha a fél tanuit a második tárgyaláson nevezte meg. (K. 1904. okt. 21. I. G. 269., f. P. T. XLIX. 60.)

A fellebbezési bíróság azzal, hogy valamely, a Kúria feloldó végzésének meghozatala előtt ugyan előterjesztett, de utóbb — a feloldó végzés meghozatala után — már fel nem hozott érdemleges kifogást figyelmen kívül hagy, azzal új ítéletében már nem foglalkozik, jogszabálysértést nem követ el. (P. III. 822/1921. Pdt. VI. 58.)

I. A Pp. 222. §-ában előírt pénzbírság kiszabásának előfeltétele fennforog, ha az alperes kifogásait az elsőbíróságnál nem hozta fel, ha a fellebbezési tárgyaláson bejelentett 4 tanú közül három a bizonyítandó tényről mitsem tud, a negyedikről pedig az alperes eláll és ha a folytatólagos fellebbezési tárgyaláson sem a személyes meghallgatásra idézett alperes, sem ügyvédje, kellő idézés dacára nem jelent meg. Az ellenkező bizonyításáig pedig megállapítandó, hogy az ügyvéd a valódi tényállásról a féltől értesülést szerzett. II. A Pp. 222. §-ában előírt pénzbírság az ítéletben szabandó ki, ha a bíróság csak az ítélet hozatalakor mérlegelhetette és állapíthatta meg, hogy a bírság kiszabásának előfeltétele tényleg fennforog. III. Az ügyvéd a Pp. 222. §-a alapján ellene pénzbírságot kiszabó határozat ellen jogorvoslattal élhet. (P. VII. 4791/1915. Pdt. III. 62.)

A Pp. 222. §-ában előírt pénzbírságnak külön végzésben való kiszabása esetében a végzés ellen felfolyamodásnak van helye. A Pp. 222. §-ában említett „jobb tudomás” a félre nézve már abból állapítható meg, hogy neki saját tényeiről tudomással kell bírnia. (Bpesti tábla P. II. 117/1917. Pdt. III. 64.)

A Pp. 498. §-a értelmében a felek a fellebbezési bíróság előtt oly tényállításokat és bizonyítékokat is felhozhatnak, amelyeket az elsőbíróság előtt fel nem hoztak. Következésképpen az első fellebbezési tárgyaláson ajánlott bizonyítás a Pp. 498. és 221—222. §-ainak egybevetett értelme szerint egyáltalán nem mellőzhető abból az okból, hogy az alperes ezt a védekezést az elsőbíróság előtt egyáltalán nem, hanem csak a fellebbezési bíróság előtt hozta fel és hogy az arra ajánlott bizonyítás a tárgyalás elhalasztásával járna és hosszas időt igényelne. (P. VII. 4685/1923. Pdt. IX. 116.)

Felszólalás az eljárás szabálytalansága ellen.

223. §. *A fél az eljárás szabálytalansága, nevezetesen valamely perbeli cselekmény hibái ellen nem szólalhat fel, ha a szabálytalanságba beleegyezett, vagy ha — bár a szabálytalanságot ismerte vagy ismernie kellett — az ügynek szóbeli tárgyalásába bocsátkozott vagy a tárgyalást folytatta anélkül, hogy a szabálytalanság ellen felszólalt volna.*

Ez a rendelkezés nem terjed ki az olyan eljárási szabály megsértésére, amelynek alkalmazásáról a felek le nem mondhatnak.

Ha a fél a szabálytalanság ellen a szóbeli tárgyaláson szólal fel és felszólalása nyomban eredményre nem vezetett, azt a jegyzőkönyvbe fel kell venni.

Jegyzet. A felszólalás elmulasztásának következményei a fellebbezési eljárásban: 500. §., a felülv. eljárásban: 536. §.

E §. alapján nem vette figyelembe a bíróság: a kereset helytelen kézbesítését. (K. 96. jún. 17. I. G. 96. F. I. 293.);

hogy az elsőbíróság a fél kifogásait és előadott viszonykeresetét nem vette jegyzőkönyvbe, mert a fél képviselője a jegyzőkönyvet aláírta s az ellen a fellebbezésben sem szólalt fel (B. 95. jún. 27. III. G. 22. T. I. 33.);

azt, hogy egyidejűleg folyamatba tett olyan perekben, amelyekben a tényállás teljesen azonos és a felek képviselői is ugyanazok, a tárgyalás minden ügyben külön meg nem tartott és ugyanazok az előadások a felek részéről nem ismételtettek, mert a több hasonperben a tárgyalási jegyzőkönyvek másodlatának szerkesztése, a panaszló képviselőjének hozzájárulása mellett történt. (K. 96. okt. 20. I. 239. F. II. 69.);

a bíró érdekltsége miatt emelt panaszt, mert a fél azon a tárgyaláson, amelynél a bíró a tanács tagja volt, ellene érdekltségi kifogást nem emelt. (D. 900. márc. 8. G. 2. T. IV. 316.);

hogy a bíróság tolmácsot nem alkalmazott (B. 1901. szeptember 19. I. G. 129. T. VI. 129.);

hogy a megkeresett bíróság a tanút a kitűzött határidő előtt hallgatta ki és így a felet az ellenkérdezés jogától megfosztotta (B. 1901. jún. 20. II. G. 54. T. V. 282.);

hogy a tanú a vallomás megtagadásának jogosultására figyelmeztetve nem lett (Gy. 1903. jan. 15. G. II. 78/902. T. VII. 422.);

a szemletárgy azonosságára vonatkozó panaszt. (Sz. 1900. nov. 20. G. 164. T. V. 604.);

hogy a szemlét a bíróság közbenjötté nélkül foganatosították (B. 1901. máj. 2. I. G. 26. T. V. 233.);

hogy a felhívott tanú kihallgatására kitűzött határnapról a fél csak a kihallgatás után értesült (B. 98. márc. 3. I. G. 14. T. II. 136.);

az egy szakértő kinevezése miatt emelt panaszt (B. 98. nov. 25. I. G. 242. T. III. 223.);

hogy a szakértő a féllel perben áll (B. 96. dec. 18. II. G. 88. T. I. 210.);

az idézésnek azt a szabálytalanságát, hogy a bíróság a felet az eskü alatti kihallgatásra nem személyesen, hanem ügyvédje útján idézte (B. 1902. dec. 11. I. G. 258. T. VII. 208.);

hogy a bíró az eskü alatt kihallgatott felet az eskü szentsegére s a hamis eskü következményeire nem figyelmeztette (B. 96. jún. 25. I. G. 127. T. I. 251.)

A másik fél eskü alatti kihallgatását, mivel a fél ezt nem ellenezte (B. 96. szept. 25. I. G. 154. T. I. 271.);

azt a panaszt, hogy a bíróság a horvát nyelvű félnek eskü alatt tett vallomását meg nem érthette (K. 99. márc. 16. I. G. 8/98. F. IV. 391.).

A felszólalás kényszere csak az eljárási szabályokra vonatkozván, az alperesség anyagi jogi feltételeinek hiánya felszólalás nélkül is figyelembe veendő. (K. 96. jún. 16. I. G. 72. F. I. 290.)

Annak az eljárási szabálynak alkalmazásáról, mely szerint a kiskorú helyett ennek törvényes képviselője vonandó perbe, lemondani nem lehet. (K. 1901. dec. 3. I. G. 425. F. VII. 180.).

Szabálytalan idézés hivatalból nem észlelhető. (B. 381/1909. jún. 22. G. 265. sz. T. XIII. 351.)

Felszólalás hiányában nem lehet figyelembe venni azt a panaszt, hogy a tárgyaláson a tanúbizonnyítást kellőleg nem ismertették s az ellenfél egyoldalú ismertetése alapján hozta a bíróság az ítéletét. (K. 1924. szept. 23. P. II. 6474/923. sz. Hj. Dt. X. 61.)

Felszólalás hiányában nem vehető figyelembe az a panasz, hogy a bíróság tagjainak hiányos német nyelvismerete ellenére tolmácsot nem alkalmaztak. (K. 1925. jan. 29. P. IV. 2864/1924. sz.)

A tárgyalás vezetése s az ügy kimerítő tárgyalása.

224. §. *A tárgyalást az elnök vezeti.*

Az elnök nyitja meg a tárgyalást, ő hívja fel a feleket szólásra és ő vonja meg tőlük a szót; ő kérdezi ki a kihallgatandó személyeket, ő zárja be a tárgyalást s ő hirdeti ki a bíróság határozatait.

Az elnök gondoskodni köteles arról, hogy az ügy kimerítő tárgyalásban részesüljön, mindazonáltal a tárgyalás hosszadalmassággal és az ügyre nem tartozó kitérésekkel ne zavartassék és megszakítás nélkül lehetőleg ugyanabban az ülésben befejeztessék.

Ha az elnök oly intézkedése ellen, amely nem csupán a rend fenntartására vonatkozik, a felek felszólalnak, a bíróság dönt.

Ha a tehermentesítés iránti perben a felperes nem terjeszt elő kérelmet arra az esetre, ha alperes a tehermentesítési kötelezettségnek nem tesz eleget: a Pp. 224. §-a értelmében a bíróság a felpereshez ez irányban kérdést intézni tartozik. (P. V. 4147/1924. Pdt. XI. 63.)

225. §. *Az elnök gondoskodni köteles arról, hogy a felek homályos kérelmeiket, tényelőadásait és nyilatkozataikat magyarázzák meg, hiányos tényelőadásait és bizonyítékaikat egészítsék ki s általában a szükséges kérelmeket és nyilatkozatokat tegyék meg. Köteles továbbá a hivatalból figyelembe veendő körülmények felderítésére ügyelni.*

E végre az elnök a felekhez kérdéseket intézhet. Ily kérdések intézésére a bíróság minden egyes tagja is jogosítva van. Kérdéseket a felek is indítványozhatnak. A felek kérdéseinek megengedhetősége felől a bíróság határoz.

Az ellenfél tényállítására vagy okiratára teendő nyilatkozat elmulasztottnak csak akkor tekinthető, ha a felet a nyilatkozat megtételére az elnök vagy a bíróság valamelyik tagja felszólította.

A járásbíróági eljárásban köteles a bíró az ügyvéd által nem képviselt felet a szükséghez képest cselekményeinek és mulasztásainak következményeire, úgyszintén a kihirdetett határozatok ellen használható fellebbevitel határidejére és a képviselet szabályaira (96. §.) figyelmeztetni.

Jegyzet. Elnök: 57. §. Figyelmeztetési kötelesség van még a 98., 122., 302., 485., 512., 647. §§. esetében.

Valamely tényállítás valótlanságát a bizonyítás elmulasztása okából megállapítani nem lehet, ha az ellenfél azt nem tagadta. A bíró tehát a nem nyilatkozó ellenfelet a Pp. 225. §-nak 3. bek. és 266. §-a értelmében nyilatkozattételre felhívni tartozik. (K. 5350/916. Pdt. IV. 40.)

A bíróság kérdezési joga s kötelessége csak a felek által előadott tényállításokra s az ezekkel összefüggő körülmények kiderítésére vonatkozik, de nem terjed ki a tárgyalásnál elő nem fordult és a felhozottakkal össze nem függő ténykör!-ményekre. (B. 95. jún. 27. III. G. 22. T. I. 33.)

A bíróság pervezetési tevékenységét szabályozó §-okat nem lehet úgy értelmezni, hogy a bíróság a peres fél részére bizonyítékokat kutasson és szerezzen be, hanem maga a peres fél, különösen az ügyvédi képviseletében részesült peres fél köteles a bíró kérdésére döntő körülmények megállapítására szolgáló összes bizonyítékait megnevezni. (B. 1900. dec. 6. II. G. 98. T. V. 269.)

A bíróságnak nem áll feladatában az, hogy az ügyvéd által képviselt feleket külön értesítse arról, hogy tanúk megidézhetőek nem voltak. (K. 1901. okt. 9. I. G. 324. F. VII. 66.)

Az ügyvédi képviseletben részesülő felet nem köteles a bíróság figyelmeztetni arra, hogy mi következményei lesznek annak, ha felhívás dacára bizonyítékait elő nem terjeszti. (B. 96. dec. 18. G. II. 87. T. I. 207.)

Ha a felek a köztük fennálló jogviszonyt helytelenül minősítik, a bíróság az általa megállapíthatónak talált jogviszony létrejöttére s előfeltételeire vonatkozólag a feleket nyilatkoza-

taik megtételére és bizonyítékaik előterjesztésére felhívni köteles. (P. VI. 104/1920. Pdt. VI. 75.)

Ha a fél arra vállalkozott, hogy bizonyítékait a következő tárgyaláson elő fogja terjeszteni, a bizonyításra való újabb bírói felhívás nem szükséges. (P. IV. 1586/1922. Pdt. VII. 34.)

Ha a fél kijelenti, hogy az ellenfél új kérelmét keresetváltotzatásnak tekinti s ezért nem kíván az új kérelem alapjául felhozott tényekre nyilatkozni, fel kell őt hívni, hogy a keresetváltotzatás meg nem állapításának esetére nyilatkozzék. (P. II. 6449/1923. Pdt. IX. 106.)

A bíróság a bizonyítás kötelezettségének iránya, módja és elmulasztásának következményei iránt csak az ügyvéd által nem képviselt feleket köteles kioktatni; az ügyvédi képviselőben részesülő alperessel szemben tehát ily kötelességmulasztásról s így alaki jogszabálysértésről szó sem lehet s a bíróság pervezetési tevékenységére vonatkozó törvényes rendelkezéseket nem lehet akként értelmezni, hogy a bíróság a peres fél részére az általa védelmére fel nem hozott irányban és ténykörülményekre bizonyítékok felkutatása és beszerzése tekintetében nyomozás teljesítésére lenne köteles. (P. III. 2534/1925. Pdt. XI. 110.)

A felek esküre bocsátása kérdésében a bíróság nem köteles a feleket indítványtételre felhívni. (Bpesti tábla P. IV. 8232/1915. Pdt. II. 87.)

A fél személyes megjelenésének elrendelése.

226. §. *A bíróság a tényállás felderítése végett az egyik vagy mind a két fél személyes megjelenését a félhez intézendő kérdések előleges közlésével vagy anélkül elrendelheti. Szükség esetében a bíróság a fél megkérdezését kiküldött vagy megkeresett bíró útján is foganatosíthatja.*

A 290. és a 294. §. ebben az esetben is alkalmazandó.

A fél személyes megjelenésre a perbeli képviselő előtt ki-bírdetett végzéssel idézhető. (Központi járásbíróági megállapodás. Pdt. I. 218.)

Jogszabályt sért a bíróság, ha a félnek a tárgyalásról törént elmaradását az eskü alatt kihallgatási határnap elmulasztásának jogkövetkezményével sújtja és ezen az alapon álla-

pítja meg a tényállást, jöllehet nem bizonyítást, nevezetesen a felek eskü alatti kihallgatását, hanem pusztán a személyes meghallgatásukat és pedig ezt is a meghallgatás céljának minden megjelölése nélkül rendelte el. (P. VII. 1457/1920. Pdt. VI. 80.)

227. §. A bíróság a 270. §. szerint ítéli meg annak a körülménynek a következményeit, hogy a fél vagy képviselője a hozzá intézett kérdésre nem felel, vagy a személyes megjelenésre idézett fél nem jelenik meg.

A személyes megjelenés elmulasztása miatt igazolási kérelemnek nincs helye, a bíróság azonban a körülmények figyelembevételével a személyes megjelenést újból elrendelheti.

Jegyzet. Személyes meghallgatás a házassági eljárásban: 657., 671., 679., a többi státusperben 696., 710., 717., 720., 723., 729., 731. §§. — A személyes meghallgatásra megjelent fél költsége: 425. §.

A személyes megjelenésre idézett fél elmaradásához fűzött jogkövetkezmény nem alkalmazható akkor, ha a fél mint tanú idéztetett. (B. 1902. jún. 13. I. G. 89. T. VI. 232.)

Nem lényeges szabálytalanság az, ha a bíróság a feleket személyesen egymás jelenlétében hallgatja ki. (B. 904. május 26. I. G. 18. T. VIII. 181.)

Leszármazási táblák, tervek, vázlatok stb. előterjesztése.

228. §. A bíróság a tényállás felderítése céljából elrendelheti, hogy a fél leszármazási táblákat, terveket, vázlatokat és más felvilágosító rajzokat terjesszen elő.

Hogy a bíróság a tényállás felderítése végett mennyiben rendelheti el tanu kihallgatását, okirat felmutatását, szemle tartását és szakértők meghallgatását, e cím IX—XII. fejezetei határozzák meg.

Tolmács alkalmazása.

229. §. Ha akár a tárgyalás folyamán, akár azon kívül, oly személy hallgatandó meg, aki magyarul nem tud, tolmácsot kell alkalmazni.

A jegyzőkönyvbe nem magyar nyelven csak egyes kifejezéseket és csak akkor szabad felvenni, ha ezt a bíróság az ügyre nézve fontosnak itéli; a nem magyar nyelven felvett kifejezés kapcsán ennek fordítása is jegyzőkönyvbe veendő.

Ha az eljáró bírák a használt nyelvben jártasak és a felek tolmács alkalmazását nem kívánják, tolmács alkalmazása nem szükséges.

Tolmácsot kell alkalmazni akkor is, ha siket, néma vagy siketnéma személy hallgatandó meg, akivel más megbízható módon közlekedni nem lehet.

230. §. Tolmácsul a jegyzőkönyvvezető vagy a bíróságnak az ügyben nem bíráskodó tagja vagy más hivatalnok is alkalmazható.

Más tolmács, ha állandóan van alkalmazva, kinevezése után, különben pedig esetről-esetre megeskendő arra, hogy a vele közlőtteket hiven fogja tolmácsolni.

Egyebekben a szakértőkre megállapított szabályok a tolmácsokra is alkalmazandók.

A kir. bírósági hites tolmácsokra nézve l. az 58600/916. I. M. sz. r. (I. K. XXV. 11. sz. mell.); e rendelet módosítása: 60000/1926. (I. K. 236.) Tolmácsok névjegyzéke: I. K. XXXV. 11. Kisebbségi nyelvek ismeretének biztosítása: 1924: II. t.-c.; Bsz. 58. c) 4. bek.; 4800/923. M. E. (I. K. XXXII. 239.), 7500/924. M. E. sz. r. (I. K. XXXIII. 205.); kisebbségi nyelvek használata: 4044/919. M. E. (I. K. XXVIII. 314.), 1262/920. I. M. (I. K. XXIX. 1. l. a II. kötetben.)

Egyességi kísérlet.

231. §. A bíróság a per bármely szakában megkísérélheti a jogvitának vagy egyes vitás kérdéseknek egyességi elintézését.

E célból a feleket közös kérelmükre kiküldött vagy megkeresett bíró elé utasíthatja.

Az egyességet vitás ténykörülményekre vonatkozó esküktől is függővé lehet tenni. (377. §.)

A felek az ügy elintézését egyes vitás tény- vagy jogkérdés birói eldöntésétől is függővé tehetik. Ily esetben a bíróság tevékenységét a vitás kérdések megítélésére szorítja, egyebekben pedig ítéletét a felek megállapodására köteles alapítani.

A követelések elkülönített tárgyalása.

232. §. *A bíróság elrendelheti, hogy a perben érvényesített több követelés közül egy vagy több, továbbá a megosztható követelésnek egy része vagy a követelésnek előkérdése, úgyszintén a követelés megalapítására vagy megerősítésére szolgáló vitapontok közül egy vagy több a megállapított sorrendben elkülönítve kerüljön tárgyalás alá.*

A pertársaság anyagi előfeltételeinek hiánya a Pp. 232. §-ának alkalmazását vonja maga után. A Pp. 232. §-a szerinti elkülönítés a Pp. 234. §-a szerinti felfüggesztéssel összekapcsolható. (Nagyváradai tábla P. I. 66/1916. Pdt. II. 145.)

A perek egyesítése.

233. §. *A bíróság közös tárgyalás és eldöntés végett elrendelheti olyan pereknek egyesítését, amelyek előtte egymással összefüggő követelések iránt vannak folyamatban, akár ugyanazon, akár különböző felek között.*

Egyesítés a házassági eljárásban: 642., 687. §§. a berni egyezmény (1892: XXV. t.-c.) 52. cikke kártérítési pernek visszakereseti perrel egyesítését kizárja.

A fellebbezési bíróság előtt folyamatban levő per az első bíróság előtt folyó perrel nem egyesíthető. (B. 99. okt. 4. I. H. 14. T. IV. 251.)

Az egyesítést a felülvizsgálati bíróság is elrendelheti. (D. 1904. nov. 4. G. 151. T. IV. 345.)

Új per újított perrel is egyesíthető. (K. 1901. febr. 5. I. G. 611. 900. F. IV. 376.)

A sommás visszahelyezési per az ugyanazon ingatlan birtoka iránt indított jogperrel a Pp. 233. §-a alapján egyesíthető és közös ítéletben eldönthető. (P. III. 788/1922. Pdt. VII. 106.)

Miután a fellebbezési bíróság a fellebbezés során egyesített perekben már ítéletet hozott, a felülvizsgálati bíróság pedig az egyesített pereket közösen tárgyalta és feloldó végzésében együttesen és egységesen bírálta el: a fellebbezési bíróság az egyesítést többé már meg nem szüntetheti. (P. VI. 763/1928. Pdt. XV. 103. sub II.)

A házaspár által egymás ellen külön-külön indított bon-tóperek esetében felfüggesztésnek helye nincs, hanem azokat egyesíteni kell. (P. III. 7593/1928. Pdt. XV. 104.)

A per tárgyalásának felfüggesztése.

234. §. *Ha a per eldöntése egészben vagy részben olyan körülménytől függ, amelynek megállapítása már megindított más polgári peres vagy perenkívüli vagy büntető eljárásnak szolgál tárgyául, vagy pedig közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, úgyszintén ha a perben olyan büntetendő cselekmény jelenségei merülnek fel, amelyek megállapítása a per eldöntésére lényeges befolyással van, a bíróság a per tárgyalását a polgári vagy büntető eljárás jogerős befejezéséig, illetőleg a közigazgatási hatóság vég-
érvényes döntéséig felfüggesztheti.*

Ha az eljárás még megindítva nincs, a büntető eljárás megindításáról a bíróság hivatalból gondoskodik, ille-tőleg magánindítványra üldözendő büntetendő cselekmény esetében az indítvány megtételére, valamint a közigazga-tási hatóság előtti eljárás megindítására határidőt tűzhet.

A pernek a felfüggesztés kimondásakor kell folyamatban lenni. (K. 1905. nov. 18. H. 35. Dt. IV. f. III. K. 237. sz. 323. l.)

Más polgári per. A perbeli további eljárás ugyanazon felek közt, nem ugyanazon jog érvényesítése iránt indított per esetében is felfüggeszthető. (B. 98. febr. 24. I. H. 6. T. H. 337.)

A §. megengedi a felfüggesztést bármely már megindított, tudniillik a felfüggesztő határozat hozatalakor folyamatban levő

per alapján, arra való tekintet nélkül, hogy előbb indult-e a másik pernél. (B. 1909. március 18. H. 4. sz. T. XIII. 355.)

A királyi Kúria döntése s illetve a felek közt folyamatban levő rendes pernek más módon jogérvényes befejezése előtt a legfőbb bíraskodás tekintetében korlátozottabb hatáskörrel bíró kir. ítélőtábla a jogvitának legfőbb fokú eldöntésébe nem bocsátkozhatik. (B. 1909. márc. 16. 1908. G. 775. sz. T. XIII. 251.)

Folyamatban lévő per tárgyalása más polgári peres eljárás jogerejű befejezéséig csak abban az esetben függeszthető fel, ha a különböző perek közt oly összefüggés van, hogy bizonyos körülményeknek az egyik perben megállapítása a másik per eldöntésére is befolyást gyakorol. (B. 1909. jan. 5. 1908. H. 55. sz. T. XIII. 276.)

Az a körülmény, hogy az alperes a szerződésileg kikötött követelés megfizetése iránti per megindítása után felperes ellen a követelés erejéig az alperes ingatlanára bekebelezett zálogjog törlése iránti pert tett folyamatba, az előző per érdemi eldöntésére mi jogi jelentőséggel sem bír, következésképp ez a per a későbbi per befejezéséig fel nem függeszthető. (K. 905. máj. 9. I. G. 769. F. X. 335.)

A bérbeadó által a bérlő ellen a bérösszeg iránt indított sommás kereset felfüggesztésére nem szolgálhat okul, hogy a bérlő a bérbeadó ellen ugyancsak ezen szerződésből kifolyólag rendes úton számadási pert tett folyamatba. (K. 1905. márc. 3. I. H. 4. F. X. 266.)

Az igényper a felperes és a végrehajtást szenvedő között folyamatban lévő hasontárgyú per befejezéséig fel nem függeszthető. (1914. H. 26. Pdt. I. 10.)

A haszonbérlő hadbavonulása folytán az ingatlan visszaszadását az 1019/1915. M. E. sz. rendelet értelmében elrendelő közigazgatási határozat hatálytalanítása iránti per nem függeszthető fel abból az okból, hogy a felek között a haszonbérleti viszony megszüntetése iránti per is folyamatban van. (P. II. 8424. Pdt. I. 411.)

A Pp. 232. §-a szerinti elkülönítés a Pp. 234. §-a szerinti felfüggesztéssel összekapcsolható. Felfüggesztendő a tárgyalás, ha az alperes marasztalása egy másik alperes ellen indított kereset elutasításától függ. (Nagyváradai tábla P. I. 66/1916. Pdt. II. 145.)

Ha a haszonbérbeadó a haszonbérkövetelést egy harmadik személlyel szemben fennálló tartozásának fedezetére feltétlenül és minden megszorítás nélkül ezen harmadik személyre enged-

mén
azt
köv
fej
per

lajd
dönt
tási
jár

sítő
lásol
kifog
sére

ben
493.

perb
függ
F. I.

okira
okira
kező
hely

bíró
tarta
jelen
szolg

per
leend
26. I

vádi
anna
bíró
hog

ményezte, akkor az engedményezettnek nem áll jogi érdekében azt kutatni, hogy az engedményesnek az engedményező elleni követelése letörlesztett-e? Az utóbbi kérdést eldöntő per befejezéséig tehát az engedményezett követelés behajtása iránti per fel nem függeszthető. (1914. G. 130. Pdt. I. 8.)

Ingatlan birtoka iránti perben, ha a kereseti ingatlan tulajdonjogára vonatkozó kérdés jogerős ítélettel már el van döntve, egymagában az a körülmény, hogy ez az ítélet perújítási keresettel meg van támadva, nem szolgálhat alapul az eljárás felfüggesztésére. (P. II. 3420/1920. Pdt. VI. 81.)

Az a körülmény, hogy a perköltségbiztosíték alól mentesítő viszonyosság szabályozása kérdésében a diplomáciai tárgyalások (Lengyelországgal) folyamatban vannak, sem a pergátló kifogás (180. §. 8. p.) elvetésére, sem a tárgyalás felfüggesztésére alapul nem szolgálhat. (P. IV. 4048/1921. Pdt. VII. 116.)

Büntető eljárás. V. ö. a magánjogi igénynek bűnvádi perben érvényesítésére nézve az 1896: XXXIII. t.-c. 5—7. és 486—493. §-ait.

Az olyan büntetőbíróági határozat, amelynek hatálya a perben álló félre ki nem terjed, a polgári peres eljárásnak felfüggesztésére nem lehet alkalmas. (K. 96. jan. 9. I. G. 111/95. F. I. 713.)

Az okiratra alapított kereseti jognak megbírálása, ha az okirat valódisága a perben tagadva lett, nincs függővé téve az okirat hamissága iránt a büntető eljárás megindításától, következésképp e miatt a polgári eljárás felfüggesztésének sem lehet helye. (K. 97. máj. 6. I. H. 16. F. II. 361.)

Az ügy a polgári eljárás felfüggesztése mellett a büntető bírósághoz csak akkor tehető át, ha a jegyzőkönyv és az ítélet tartalma szerint merülnek fel a büntetendő cselekménynek olyan jelenségei, melyek a bűnvádi eljárás folyamatba tételére alapul szolgálhatnak. (B. 96. ápr. 24. II. G. 23. T. I. 105.)

Habár mind a két fél ellentétes vallomására esküt tett, a per eldöntése a hamis tanuzás bűncselekményének büntető úton leendő előzetes kihirdetésétől nem tehető függővé. (K. 99. jan. 26. I. G. 498/98. F. IV. 287.)

Amikor olyan cselekményről van szó, amelyre nézve a bűnvádi eljárás csak a sértett fél indítványára tehető folyamatba, annak nincs törvényszerű akadálya, hogy a tényállás polgári bíróság által megállapíttassék és a polgári bíró döntse el azt, hogy fennfiorognak-e olyan körülmények, amelyek a büntetendő

cselekmény tényállásának a megállapítására alkalmasak. (K. 960/924. Grill Dt. 1925.)

Ha a felperes jogerős büntető ítélettel és a bűnügyben ki nem hallgatott újabb tanúkkal kívánja bizonyítani az általa megajándékozott alperes durva hálátlanságát, nincs helye annak, hogy a bűnügyben kihallgatott tanúk ellen hamis tanúzás miatt indított bűnvádi eljárás befejezéséig felfüggesztessék. (Temesvári tábla 98/1914. Pdt. I. 9.)

Mindaddig, amíg a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozó az a kérdés nem nyer végleges eldöntést, hogy a felperesek mint telekkönyvi tulajdonosok által dologiogi címen igényelt útterület az 1890: I. t.-c. 1. §., illetőleg az 1894: XII. t.-c. 36. §. körülírt közút, illetve mezei dülőútak sorába nem tartozik, a polgári peres eljárás nem folytatható és az ügy érdemét eldöntő ítélet nem hozható. (K. 1925. nov. 12. P. I. 6359/1924. sz. Ptt. 1926.)

235. §. *Ha a per eldöntése egészben vagy részben házasság érvényességétől vagy érvénytelenségétől, létezésétől vagy nem létezésétől vagy gyermek törvényességétől függ, és ez iránt olyan per van folyamatban, amelyben hozandó határozat mindenkivel szemben hatályos: a bíróság a tárgyalást ennek a pernek jogérvényes befejezéséig felfüggeszteni köteles.*

Ha a per eldöntése egészben vagy részben valamely házasság semmisségétől függ és ez a semmisség csak semmisségi keresettel érvényesíthető: a bíróság a semmisségi per megindítására határidőt tűz, amelynek sikertelen eltelte után a felfüggesztett tárgyalást folytatni köteles.

Házasság érvénytelensége: 1894: XXXI. t.-c. 41., 44., 45., 51—55. §§.; nem létező házasság: 1894: XXXI. t.-c. 30. §. Pp. 686. §.; gyermek törvényességének megtámadása: Pp. 696. s. köv. §§.; határozat hatálya mindenkivel szemben: 1894: XXXI. t.-c. 50., 70., 71. §§. Pp. 686. §.; Ppé. 94. §.; házasság semmissége: 1894: XXXI. t.-c. 41., 44., 45., 46., 47., 49., 62., 73. §§.

236. §. *A felfüggesztést elrendelő, valamint a felfüggesztés megszüntetését megtagadó végzés ellen felfolyamodásnak van helye.*

A bíróság az elkülönítés, egyesítés vagy felfüggesztés tárgyában hozott határozatát hivatalból is megszüntetheti.

Mint hogy a felfüggesztés v. a felfüggesztés megtagadása iránti kérelem a per befejezésének késleltetésével jár és ha kellő ok nélkül történik, a felek sérelmére válhatik, e határozatok ellen a 236. §. felfolyamodást enged, a 232—235. §-ok alapján hozott többi végzés ellen azonban az 549. §. általános rendelkezésénél fogva felfolyamodásnak nincs helye.

A tárgyalás felfüggesztését mellőző fellebbezési bírósági határozat ellen emelt felülvizsgálati panasz csak akkor vezethet sikerre, ha a pereknek vitatott összefüggése az illető per érdemleges megbirálhatását kizárja. (B. 97. okt. 22. I. G. 191. T. II. 52.)

A tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmet elutasító másod-bíróági végzés ellen a Pp. 236. és 551. §-ai értelmében felfolyamodásnak helye nincs. (P. II. 8293/1915. Pdt. II. 373.)

Felfüggesztést mellőző végzés ellen felfolyamodásnak helye nincs. (P. 3800. és Psz. 376/1924. Pdt. IX. 123. sub III.)

A tárgyalás bezárása.

237. §. *Ha az ügy vagy külön eldöntésre alkalmas valamely kérdés a bíróság nézete szerint a határozathozatalra megérett, az elnök a tárgyalást bezárja.*

A bíróság a bezárt tárgyalást a határozat kihirdetése előtt újból megnyithatja.

A tárgyalás berekesztése után, a határozat kihirdetésére kitűzött határnap előtt nem köteles a bíróság a tárgyalást az egyik fél kérelmére újból megnyitni. (P. II. 6449/1923. Pdt. IX. 106.)

A határnap elnapolása s a tárgyalás elhalasztása.

238. §. *A határnap az ügy kikiáltása előtt bármelyik fél kérelmére elnapolható, ha a fél nyomban valószínűvé teszi, hogy a határnapon való megjelenésben fontos ok gátolja és ha az ellenfél az elnapolásról még idejekorán értesíthető.*

Az elnapolási kérelem felett az elnök az ellenfél meghallgatása nélkül határozhat.

Ismételt elnapolást csak a bíróság és csak az ellenfél meghallgatása után engedélyezhet.

239. §. A bíróság a tárgyalást az ügy kikiáltása után a törvényben meghatározott eseteken kívül fontos okból bármelyik fél kérelmére elhalaszthatja.

A halasztási kérelem felől az ellenfél, ha jelen van, meghallgatandó.

Te. 16. §. A Pp. 239. §-át a következő rendelkezések egészítik ki :

Ha a határnapon a bíróság idézésére tanú vagy szakértő megjelent, a bíróság a tárgyalást a tanú kihallgatása, illetőleg a szakértő meghallgatása előtt nem halaszthatja el, ha pedig a tárgyalást a bíró akadályoztatása miatt el kell napolni, a tanút vagy a szakértőt más bíró, önálló működési körrel felruházott bírósági titkár vagy jegyző hallgatja ki, illetőleg hallgatja meg.

240. §. A felek a tárgyalás előtt legkésőbb nyolc nappal a bíróságnál bejelentett közös megegyezéssel a tárgyalást elnapolhatják. Ezen az eseten kívül az ellenfél beleegyezése az elnapolásnak és az elhalasztásnak a 238. és a 239. §-ban megjelölt törvényes feltételeit nem pótolja.

241. §. A bíróság a határnap elnapolását és a tárgyalásnak vagy folytatásának elhalasztását hivatalból csak akkor rendelheti el, ha a tárgyalás megtartását vagy folytatását másnemű halaszthatatlan hivatalos tennivaló vagy egyéb fontos ok gátolja.

A tárgyalás ismételése.

242. §. Elnapolás vagy elhalasztás esetében az elnök egyidejűleg kitűzi az új határnapot.

Ha az új határnapon a bíróság más tagokból alakul — és a szükséghez képest ezen az eseten kívül is — a tárgyalás ismétlendő. A korábbi tárgyalás eredménye, amennyiben az iratokból vagy egyébként — azonban bizonyítás felvétele nélkül — megállapítható, ebben az esetben is megtartja érvényességét.

Ha a felek előadása a korábbi tárgyalásnak az iratokból vagy egyébként megállapítható eredményétől eltér, az elnök az előadás kiigazításáról gondoskodik és szükség esetében az iratokat a bíróság valamelyik tagjával vagy a jegyzőkönyvvezetővel fel is olvastathatja.

A fellebbező félnek az a perbeli jogselekménye, mely szerint írásbeli fellebbezési kérelmét a fellebbezési bíróság előtt tartott első érdemleges tárgyaláson szóval előadta, a S. E. 107. §. második bekezdése s a 162. §. negyedik bekezdése értelmében megtartja hatályát a részben változott bírói tagokból alakult és a fellebbező fél részvétele nélkül megtartott második (folytatólagos) fellebbezési tárgyaláson is. (Bpesti kir. tábla 1915. febr. 17. 1914. G. 1192. Pdt. I. 203., 134.)

A közvetlenség elvének megsértéséről nem lehet szó, ha a bíróváltás után tartott tárgyalásról felvett jegyzőkönyv nem tartalmazza ugyan azt, hogy az eljáró bíró az első érdemleges tárgyalást a felekkel megismételte, azonban az ítéleti ténymegállapítás alapjául szolgáló egész tanúbizonyítást a második tárgyaláson az a bíró vette fel, aki az ítéletet is meghozta, sőt e bíró előtt az egyik fél további bizonyításfelvételt kért és a felek tárgyaltak. (Marosvásárhelyi tábla 149. 338. sz. Pdt. I. 316.)

Tanácsváltás esetében a tőzsdebíróság a Pp. 242. és 392. §-a értelmében szabályszerűen megalakítottnak nem tekinthető, ha a tárgyalás nem ismételtetett. Az az eljárás, hogy az új tanácstaggal „az előző tárgyalás eredményét megismertetik”, a tárgyalás ismétlését nem pótolja. (P. II. 5801/1915. Pdt. I. 317.)

A tárgyalási jegyzőkönyv.

243. §. *A tárgyalásról jegyzőkönyvet kell készíteni. (440. §.).*

Ppn. 6. §. *A tárgyalásnál a lehetőséghez képest jegyzőkönyvvezetőt kell alkalmazni. A jegyzőkönyvvezető al-*

kalmazását nem lehet mellőzni a fellebbezés és a felülvizsgálati kérelem szóbeli tárgyalásán.

243. §. 3. bek. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell:

1. a bíróság megjelölését és a tárgyalás helyét és idejét;

2. a bírák, esetleg a jegyzőkönyvvezető és a tolmács megnevezését;

3. a megjelent felek és képviselők nevét és perbeli állását;

4. az ügy megjelölését;

5. annak a megemlítését, hogy a tárgyalást nyilvánosan tartották, vagy hogy a nyilvánosság ki volt zárva.

243. §. 4. bek. A több határnapon folytatott tárgyalásról egy jegyzőkönyvet lehet készíteni. Ebben az esetben az 1—5. pontokban megjelölt körülményeket csak annyiban kell ismételni, amennyiben az új tárgyaláson módosulnak.

244. §. A tárgyalás menetét a jegyzőkönyvben csak általánosságban kell feltüntetni.

A jegyzőkönyvbe való felvétellel vagy a jegyzőkönyvhöz mellékelte és benne felhívott irattal különösen tanúsítandók:

1. az elismerés, a lemondás és az egyesség, amely által a peres ügy egészben vagy részben elintéztetik, valamint a feleknek a 231. §. utolsó bekezdése szerint létrejött megállapodása;

2. azok a kérelmek és nyilatkozatok, amelyeknek jegyzőkönyvbe vételét a törvény megszabja;

3. a per bírósága előtt felvett bizonyítás eredménye, nevezetesen a tanúk vallomása, a szakértők véleménye, az eskü alatt kihallgatott felek nyilatkozatai, a felek megállapodása az esküre nézve (377. §.) és az eskü letétele vagy megtagadása, valamint a szemle eredménye;

4.
zések é
A
lamint
kérdése
jegyzőkö
Jeg
1907. de
A
bálytala
tetése n
pán meg
245
áll oly
amelyen
tartalm
könyvh
az irat
csatolas
Az
son elő
netére
vábbá
mint az
tára a
lenül a
A
tani, h
sait a
másodí
kal elő
E
484. §.
Az
nek me

4. az ítéletek, a szóbeli tárgyalás alapján hozott végzések és kihirdetésük.

A szakértőknek külön írásba foglalt véleményét, valamint a bizonyítás felvételéről és a felek személyes megkérdezéséről szóló külön jegyzőkönyveket a tárgyalási jegyzőkönyvhöz kell mellékelni.

Jegyzőkönyvbe nem vett elismerés nem irányadó. (Sz. 1907. dec. 20. G. 298. sz. T. XII. 764.)

A fellebbezés szóbeli tárgyalásáról kelt jegyzőkönyv szabálytalan akkor, ha abban az ellenkérelem tartalmának kitűntetése nélkül a fellebbezési ellenkérelemnek előterjesztése csupán meg van említve. (B. 96. szept. 4. II. G. 49. T. I. 132.)

245. §. A törvényszéki eljárásban a félnek jogában áll olyan kérelmeket és ténybeli előadásokat (221. §.), amelyek az előkészítő iratokban nincsenek előadva, vagy tartalmuktól eltérnek, a tárgyalás folyamán a jegyzőkönyvhöz melléklendő irattal megállapíttatni. A bíróság az irat helyességét ellenőrizi és a meg nem felelő irat csatolását megtagadhatja.

Az elnök hivatalból is elrendelheti, hogy a tárgyaláson előterjesztett, az ügy eldöntésére vagy az eljárás menetére jelentőséggel bíró kérelmek és módosításaik, továbbá beismerések és más lényeges nyilatkozatok, valamint az, hogy a fél az ellenfél tényállítására vagy okirataira a bíróság felszólítása után sem nyilatkozott, közvetlenül a jegyzőkönyvbe vétessenek fel.

A fél kérelmére meg kell a jegyzőkönyvben állapítani, hogy az előkészítő iratban foglalt ténybeli előadásait a szóbeli tárgyaláson változatlanul, vagy az első és második bekezdés értelmében megállapított módosításokkal előadta.

E szabályok a fellebbezési tárgyalás jkvére is állanak: 484. §.

Az, hogy az eskü alatt kihallgatott féltől az eskü kivételének megtörténte a tárgyalási jegyzőkönyvbe felvétek, köte-

lezőleg nincs előírva, elég az, ha az eskünek megtörténte az ítéletben van tényként megállapítva. (K. 99. jan. 26. I. G. 498/98. F. IV. 287.)

A jegyzőkönyvhöz csatolandó külön irat. Az a peres fél, akinek tényállításait és eme tényállításokra alkalmaztatni kívánt bizonyítékait a fellebbezési bíróság a tárgyalási jegyzőkönyvekben felvenni nem akarja, a jegyzőkönyvhöz melléklendő irattal tartozik megállapítani, hogy mily ténybeli nyilatkozatot tett és hogy ezt mivel akarja bizonyítani. (B. 99. dec. 6. I. G. 380. T. IV. 205.)

A fellebbezési bíróságnak szabad mérlegelésére van bízva az, vajjon a peres félnek valamely új ténykörülményre vonatkozó állítását vagy nyilatkozatát a jegyzőkönyvbe bevégye-e, vagy a jegyzőkönyvhöz melléklendő irattal való megállapítását megengedje, vagy mellőzze. (Gy. 96. dec. 3. G. II. 53. T. II. 423.)

A §-nak meg nem felelő irat melléklése megtagadható. (K. 1905. jan. 18. I. G. 702/904. Grill Dt. 1907. 204.)

Visszautasítandó az a külön irat, mely nemcsak tényállításokat és ténybeli nyilatkozatokat, hanem túlnyomó részben jogi fejtegetéseket tartalmaz. (Bpesti tábla 4082/1913. Pdt. II. 89.)

A Pp. 245. §-a értelmében csakis szóbeli előadásokat lehet különirattal megrögzíteni. A különirat visszautasítása miatt nyomban fel kell szólalni. (Pdt. IX. 90.)

Amiatt, hogy a fellebbezési tárgyaláson a tanúbizonyítást kellőleg nem ismertették, s az ellenfél egyoldalú ismertetése alapján hozta a fellebbezési bíróság az ítéletét, azonnal fel kell szólalni. A bíróság nem köteles a feleket az új bizonyítékoknak külön iratban való előterjesztésére utasítani. (P. II. 6474/1923. Pdt. X. 84. sub I.—II.)

246. §. A járásbíróági eljárásban a tárgyaláson előterjesztett kérelmeket, amelyek az ügy eldöntésére vagy az eljárás menetére jelentősek és módosításaikat hivataltól jegyzőkönyvbe kell venni. Szintén hivataltól jegyzőkönyvbe veendő a feleknek az ügy eldöntésére vagy az eljárás menetére nézve lényeges tényállításai és az ellenfélnek valóságukra vagy valótlanóságukra tett nyilatkozatai, a felajánlott bizonyítékokra való hivatkozással, tekin-

tet nélkül
szövege

Ez
rozatáb
vételéb
amely

24
olvasan
zőköny

A
szíthet

3.
bíró —
esetleg
is aláí

Pp
megta

24
a soro
a törle
radjan
kell i

A
a felel
tatta e
súlyoz
zását

E
jkvre:
A
oldásá
érdem
19. G.

az
G. tet nélkül a felek szóváltásainak sorrendjére, lehető rövid
szövegezéssel.

fél.
ki- Ez a rendelkezés nem zárja ki, hogy a bíróság hatá-
rozatában a felek szóbeli előadásából és a bizonyítás fel-
vételéből kiderült olyan körülményre is hivatkozassék,
amely a tárgyalási jegyzőkönyvbe nincs felvéve.

G. 247. §. A jegyzőkönyv és mellékletei a felek előtt fel-
olvasandók vagy megtekintés végett feltárandók. A jegy-
zőkönyvbe ennek megtörténtét fel kell venni.

A jegyzőkönyv a felek megjegyzései alapján kiegé-
szíthető és kiigazítható.

(K. 3. bek. helyett: Ppn. 7. §. 1. bek. A jegyzőkönyvet a
bíró — ha a törvényszék tanácsban határoz, az elnök —
esetleg a jegyzőkönyvvezető és a tolmács, továbbá a felek
is aláírják.

Ppn. 7. §. 2. bek. Ha a felek a jegyzőkönyv aláírását
megtagadják, ezt a jegyzőkönyvben meg kell jegyezni.

le- 247. §. 5. bek. A jegyzőkönyvben semmit sem szabad
niatt a sorok közé, fölé vagy alá írni. Ha szavakat kell törölni,
itást a törlést úgy kell megtenni, hogy a szavak olvashatók ma-
tése radjanak. Pótlásokat a jegyzőkönyv szélére vagy aljára
kell kell írni és — ha lényegesek — külön kell aláírni.

923. A Pp. a törvényszéki eljárásban nem kívánja meg, hogy
elő- a felek a jegyzőkönyvet aláírják. A Ppn. 7. §-a ezt megváltoz-
agy tatta és a jkv. aláírását meghagyó rendelkezést vett fel, ellen-
tal- súlyozásul annak, hogy a jegyzőkönyvvezető kötelező alkalma-
ző- zását a törvényszéki eljárásban elejtette.

az E §. alkalmazása a kiküldött v. megkeresett bíró előtti
en- jkvre: 251. §. — Tanuvallomási jkv.: 309. §.

za- A jegyzőkönyv felolvasásának elmulasztása az ítélet fel-
in- oldására csak akkor szolgál alapul, ha a tárgyalási jegyzőkönyv
érdemleges tartalmának helyessége aggályos. (D. 357. 907. dec.
19. G. sz. T. XII. 333.)

A tárgyalás gyorsírói feljegyzése.

248. §. A bíróság a fél kérelmére elrendelheti a szóbeli tárgyalásnak vagy egy részének gyorsírással való feljegyzését, ha a kérelmező fél a gyorsíró alkalmazásának költségét a kérelem előterjesztésekor a bíróságnál leteszi.

A tárgyalást gyorsíró alkalmazása végett elhalasztani vagy elnapolni nem szabad.

Ha a bíróság a gyorsírói feljegyzést elrendelte, a gyorsírót a kérelmező fél meghallgatásával az elnök rendeli ki.

A gyorsíró működésének megkezdése előtt esküt tesz arra, hogy a hallottakat hiven fogja feljegyezni és helyesen fogja közönséges írásba áttenni. A gyorsíróul alkalmazott bírósági hivatalnok nem tesz ily esküt.

A közönséges írásba való áttételt a feljegyzés befejezésétől 48 óra alatt át kell adni az elnöknek, aki azt az iratokhoz csatolja.

Ha a gyorsírói feljegyzést nem valamennyi fél kérte, annak a költségét a kérelmező fél vagy felek viselik akkor is, ha a perköltségben az ellenfél van marasztalva.

A gyorsírói feljegyzést a bíróság csakis az ítéleti tényállás kiigazításánál (408. §.) használhatja fel a körülményekhez képest.

Az e §. alapján hozott végzés vagy tett intézkedés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

A 6. bekezdés csak akkor alkalmazható, ha ily költség felmerül.

A gyorsírói feljegyzést a fél csak akkor érvényesítheti, ha egyúttal a tényállás kiigazítását kéri: 408. §.; kiigazítási eljárás nélkül, pl. felülv. kérelemmel nem lehet a gyorsírói feljegyzés alapján a tényállást megtámadni.

249. §. A tárgyalásra megszabott alakszerűségek megtartása csak a tárgyalási jegyzőkönyvvel bizonyítható.

küld
vett
róság

Jegy

sett
köny
ben
végz

vevő
vagy
gyez
alka

küld
Tan

mel
teki
tott

sold
eng
har

szt
koz

250. §. A tárgyalási jegyzőkönyvnek, valamint a kiküldött vagy megkeresett bíró előtt a per folyamában felvett jegyzőkönyvnek és mellékleteinek tartalmát a perbíróság hivatalból figyelembe veszi.

Jegyzőkönyv a kiküldött vagy a megkeresett bíró eljárásáról.

251. §. helyett Ppn. 8. §. A kiküldött vagy a megkeresett bíró előtti eljárásban a lehetőséghez képest jegyzőkönyvvezetőt kell alkalmazni. A jegyzőkönyvet ily esetben a 243. §. 1—4. pontjaiban említett kellékeken felül a végzett eljárást kimerítően kell tartalmaznia.

251. §. 2. bek. A jegyzőkönyvet az eljárásban résztvevő személyek előtt fel kell olvasni és velük aláírni. vagy aláírásuk hiányának okát a jegyzőkönyvben megjegezni. Egyebekben ezekre a jegyzőkönyvekre a 247. §. alkalmazandó.

A Ppn. a jegyzőkönyvvezető kötelező alkalmazását a kiküldött vagy a megkeresett bíró előtti eljárásban is elejtette. Tanúvallomási jkv. 309. §.

Az iratok megtekintése.

252. §. A felek a tárgyalási jegyzőkönyvet, valamint mellékleteit és az ügyükre vonatkozó egyéb iratokat megtekinthetik és a bírói ügyviteli szabályokban megállapított módon másolatot is vehetnek róluk.

Harmadik személynek az iratok megtekintését és másolat vételét a felek beleegyezése nélkül a bíróság elnöke engedheti meg. Az engedély meg nem tagadható, ha a harmadik személy jogos érdekét valószínűvé teszi.

A határozatok tervezeteit és a bíróságnak ezek előkészítésére szerkesztett iratait, valamint a szavazásra vonatkozó iratokat a felek nem tekinthetik meg.

A második bekezdésben írt engedélyt nem a tanácselnök v. az eljáró bíró, hanem a társas bíróság elnöke v. a járás-bíróság vezetője adja.

*Az érdemleges tárgyalás szabályainak alkalmazása
egyéb szóbeli tárgyalása.*

253. §. Az ebben a fejezetben foglalt szabályok azokban az esetekben is megfelelően alkalmazandók, amelyekben a törvény szerint szóbeli tárgyalásnak van helye, vagy amelyekben a törvénytől a feleket szóbeli tárgyalás útján hallgatja meg.

Közbenszóló kérdésekben az ellenfél előkészítő iratot adni nem köteles.

*Szóbeli tárgyalás nélkül elintézhető kérelmek esetében
meghallgatás alakja.*

254. §. Oly kérelmek felől, amelyek a törvény szerint az ellenfél meghallgatásával szóbeli tárgyalás nélkül elintézhetőek, az elnök vagy az általa megbízott bíró az ellenfelet írásban vagy jegyzőkönyvileg hallgatja meg. Ha a bíróság ilyen esetben szóbeli tárgyalást talál szükségesnek, határnapot tűz és a feleket arra megidézi.

Ha azokban az esetekben, amelyekben vaalmely kérelem a törvény szerint az ellenfél meghallgatása nélkül elintézhető, meghallgatás mutatkozik szükségesnek, az első bekezdés megfelelően alkalmazandó.

Mi. A Pp. értelmében rendszerint tárgyaláson kell az ellenfelet a fél kérelme felől meghallgatni. Vannak azonban egyes csekélyebb jelentőségű kérdések, „amelyekben a Pp. a dolog egyszerűsítése végett a félnek tárgyaláson kívüli meghallgatását, illetőleg a kérelemnek az ellenfél meghallgatásával, de tárgyaláson kívül történő elintézését megengedi, például a 65., 122., 238., 407., 472. §. eseteiben.

A Pp. egyes esetekben, például a 65., 122., 238. §§. eseteiben az ellenfél meghallgatását sem kívánja meg feltétlenül, ha-

nem a
hogya
kése
hallga

V
409., 4
384., 4

Előke

J
a Pp
Minth
elsőfo
hetedi
száma
gyazó
előké

szób

rese
nek

hata
nyila

679.
731.

336.

nem a bíróságra, illetőleg az elnökre bízva annak megítélését, hogy a meghallgatás szükséges-e és nem jár-e célt meghiusító késedelemmel. Ha mindazonáltal ily esetekben az ellenfél meghallgattatik, ez szintén a fenti módon történik.

V. ö. 557. §. Szóbeli tárgyalás kötelező: 87., 257., 282., 408., 409., 456., 774., 780. §§. Szóbeli tárgyalás mellőzhetése: 53., 68., 384., 407., 674. §§. Ppé. 18. §. Szóbeli tárgyalás kizárása: 17. §.

Hetedik fejezet.

Előkészítő eljárás számadási, vagyonekülönítési és hasonló perekben.

Jegyzet. Az előkészítő eljárást tartalmazó 255—262. §-okat a Ppn. 9. §-a hatályon kívül helyezi a következő indokokból: Minthogy a javaslat szerint a kir. törvényszék polgári ügyekben elsőfokban mint egyes bíróság jár el, tárgyalanná válik a Pp. hetedik fejezetében szabályozott az az eljárás, amely szerint számadási, vagyonekülönítési s más hasonló viszonyokat tárgyzó perekben a tanács egyik tagja mint kiküldött bíró előtt előkészítő eljárás tartható.

Nyolcadik fejezet.

Bizonyítás.

263. §. Olyan tényállításokat, amelyeket az ellenfél a szóbeli tárgyaláson beismert, bizonyítani nem szükséges.

Ugyanez a hatálya van a kiküldött vagy a megke- resett bíró előtt történt és jegyzőkönyvbe vett beismerés- nek is.

Jegyzet. A szóbeli tárgyaláson tett beismerés akkor is hatályos, ha nincs jkvbe véve. (263., 245., 246. §§.) Beismerés, nyilatkozat elmulasztásának jkvbe vétele: 215. §.

Beismerés, nyilatkozat elmulasztása házassági perben: 669., 679. §§.; a többi status perben: 696., 716., 717., 720., 723., 729., 731. §§.

A 276. §. alkalmazása okirat valódiságának kérdésében: 336. §. A rosszhiszemű tagadás bírsága: 222. §.

Az a kijelentés, mely szerint az alperes a kártérítési kötelezettséget nem teszi vitássá, nem tény beismerése, hanem jog (jogalap) elismerése. (K. 4230/1922. Ptt. IV. 89.)

A perben tett jogelismerés vissza nem vonható; hanem csak a magánjog szabályai szerint kényszer, tévedés és meg tévesztés alapján támadható meg. (K. 4230/1922. Ptt. IV. 89.)

264. §. *A beismerés hatályosságára nincsen befolyással az, ha önálló, a beismert tényállítással nem ellenkező állítások vannak hozzákapcsolva.*

Mennyiben legyen valamely nyilatkozat, amely az ellenfél tényállításait módosítja, beismerésnek vagy tagadásnak tekintendő, az eset körülményei szerint a bíróság ítéli meg.

265. §. *A bíróság a körülmények szorgos méltatásával ítéli meg, hogy a perben tett beismerés visszavonással mennyiben veszti el hatályát.*

A beismerés hatályát veszti, ha az ellenfél a visszavonásba beleegyezik.

263—265. §§. *A beismerés. Lényeges eljárási szabálytalanság valamely ténynek hallgatólag beismerés alapján megállapítása. (B. 97. okt. 21. I. G. 181. T. II. 487.)*

A tárgyaláson tett beismerő nyilatkozattal szemben a tévedés bizonyítása s figyelembevétele nincs kizárva. (B. 97. jún. 4. II. G. 32. T. I. 434.)

Az ítéletben foglalt ama megállapítás ellenében, hogy a fél a tárgyaláson beismerést tett, annak tanukkal bizonyítása, hogy ilyen beismerés nem történt, nem engedhető meg. (B. 96. nov. 20. II. G. 77. T. I. 183.)

Az a kifogás, hogy a fél a bíróság ítélete szerint a tárgyaláson tett beismerést nem tette, akkor sem érvényesíthető, ha a tárgyalásról kelt jegyzőkönyvben a beismerés megtörténtének nincs nyoma. (B. 96. dec. 11. I. G. 218. T. I. 308.)

A bíróságon kívüli beismerés és az ezzel egy tekintet alá eső más perben vagy perenkívüli eljárásban, avagy a büntető bíróság előtt tett beismerés, mint bármely más bizonyítási adat, a bírói meggyőződésnek és ekként a szabad mérlegelésnek tárgyát képezi. (B. 901. szept. 6. I. G. 114. T. VI. 127. P. 901. szept. 20. G. 45., T. VI. 563.)

A ténybeli beismerés visszavonható és a bíróság szabadon mérlegeli, hogy visszavonása esetén az mennyiben veszíti el erejét. Ellenben a vitás jognak elismerése, mint rendelkezés jelle gével bíró oly jogi tény, mely magát az igényt állapítja meg, vissza nem vonható s annak hatálya csakis az akaratnyilvánítások érvénytelenségére nézve fennálló magánjogi elvek alapján támadható meg. (K. 96. okt. 7. I. G. 188. F. II. 27. Sz. 97. G. 40. T. III. 557.)

Jogerős bírói intézkedésnek érvényessége a felek elismerésétől feltételezve nem lévén, az azzal ellentétes beismerés jogelismerést nem is képezhet. (D. 900. február 8. 99. G. 128. T. IV. 315.)

Ha alperes a gyermektartási perben csak a kritikus időt megelőző közösülést ismeri be, ez nem beismerés, hanem tagadás. (Temesvári kir. tábla, Fs. 109/1914. Pdt. I. 12.)

A birtokrendező törvények alá tartozó jogviszonyokra vonatkozó kérdésekben nyomozó bírói eljárásnak van helye és épen azért a beismerést vagy valamely ingatlan jogi természetének elismerését a bíró nem veheti figyelembe, ha a beszerzett bizonyítékok, vagy a hivatalból megejtett nyomozás adatai mást derítenek ki. (16/1914. sub. III. Pt. Pdt. I. 244.)

Holtnaknyilvánítási eljárásban az ügygondnok beleegyezése hatálytalan. (5754/1914. III. pt. Pdt. I. 265.)

Ha a felperes a Pp. 27. §-ában szabályozott illetékesség megállapítása végett azt hozza fel, hogy alperesnek követelése van ellene, ez a bíróság előtti beismerés, mely az alperesi követelés fennállása kérdésében az ügy érdemére is kihat. (1114/1917. P. — Pdt. VI. 11.)

Azt a tényállást, amely szerint a kereset alapjául szolgáló ügylet büntetendő, vagy a jó erkölcsökbe ütköző cselekménynek minősül, a bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján hivatalból észleli. Az ellenkezőnek a beismerése nem joghatályos; az alperest támogató beavatkozó tehát nincs elzárva attól, hogy az alperesnek ilyen hatálytalan beismerésével ellentétes, de végeredményben az alperes pervesztességét elősegítő védekezést előterjesztessen. (P. IV. 1772/1921. Pdt. VII. 117. sub I.)

A fellebbezési eljárásban tett beismerést az ítéleti tényállás teljesen bizonyítja. (P. IV. 1442/1922. Pdt. VIII. 56. sub II.)

Egymagában az, hogy a fél valamely nem vitás külső tényből (a hordók lepecsételéséből) helytelenül következtet valamely jogi ténynek (a bor átvételének) megtörténtére, illetve a külső tényt jogilag helytelenül minősíti, nem tekinthető a Pp.

263. §-a szerinti beismerésnek és nem szolgálhat az ő hátrányára. (P. IV. 981/1922. Pdt. IX. 35.)

A Pp. 265. és 498. §-ainak a beismerés hatályára és nem feltétlen visszavonhatóságára vonatkozó rendelkezései nem alkalmazhatók a csupán az előkészítő iratban foglalt, de szóval elő nem adott és már az elsőbírósági szóbeli tárgyaláson visszavont beismerése. (P. IV. 981/1922. Pdt. IX. 35.)

266. §. Olyan tényállításokat, amelyeket az ellenfél a szóbeli tárgyalás folyamában a nyilatkozásra történt felhívás után kifejezetten nem tagad és amelyek valóságukkal össze nem érő előadás által közvetve tagadottaknak sem tekinthetők, bizonyítani nem szükséges, hacsak az ellenfél egyéb előadásaiból nem következik, hogy azokat tagadni akarja.

A bíróság a körülmények szorgos méltatásával ítéli meg azt, hogy a félnek olyan nyilatkozata, mely szerint az ellenfél tényállításának valóságáról nincs tudomása vagy arra nem emlékezik, tagadásnak tekinthető-e.

A tagadás. Az általánosságban előadott tagadással a visszakövetelt ingók becsértéke nincs kifogásolva. (B. 903. márc. 12. I. G. 378/1912. T. VII. 50.)

A bíróság csak azt a tényt fogadhatja el beismertként olyannak, mely bizonyításra nem szorul, amelyet a fél a szóbeli tárgyaláson bírói felhívásra nem tagadott; következésképp a bíróság a fél tagadásával szemben nem veheti beismertnek azt a tényt, melyre nézve az elsőbíróság ítéleti tényállásából csak az tűnik ki, hogy a fél a döntő tényállást nem tagadta, de nem tűnik ki, hogy a fél e tekintetben nyilatkozattételre felhívott. (K. 1901. dec. 19. I. G. 442. F. VII. 222.)

Valamely tényállítás valótlanságát a bizonyítás elmulasztása okából megállapítani nem lehet, ha az ellenfél azt nem tagadta. A bíró tehát a nem nyilatkozó ellenfelet a Pp. 225. §-ának 3. bek. és 266. §-a értelmében nyilatkozattételre felhívni tartozik. (P. I. 5350/1916. Pdt. IV. 36.)

A csatlakozást tartalmazó válaszirat beadásának elmulasztása okául felhozott körülmény valóként elfogadandó, ha az ellenfél azt nem vonja kétségbe. (P. IV. 4176/1923. Pdt. IX. 103.)

A Pp. 510. §. 3. bekezdése — a Pp. 266. §-ára való te-

kintettel — nem nyerhet alkalmazást akkor, amikor a fellebbezési eljárás során tett s a fellebbezési tárgyaláson még nem jelent féllel közölt tényállítások olyanok, amelyek az ellenfélnek a perben korábban tett előadása által tagadottaknak tekintendő. (P. I. 6250/1927. Pdt. XV. 54.)

A köztudomás és a bíróság hivatalos tudomása.

267. §. *A bíróság által köztudomásúnak ismert tényeket bizonyítani nem szükséges. Ugyanez áll azokra a tényekre is, amelyekről a bíróságnak hivatalos tudomása van.*

Ezeket a tényeket a bíróság akkor is figyelembe veszi, ha a felek fel nem hozták, köteles azonban a feleket e tényekre a tárgyaláson figyelmeztetni.

Jogszabályok bizonyítása.

268. §. *Más államban érvényes jogszabályokat, ideértve a viszonyosságra vonatkozó szabályokat is, továbbá a helyi és különyszerű szokásokat, valamint a helyhatósági szabályokat csak akkor kell bizonyítani, ha a bíróság nem ismeri azokat. A bíróság azonban a jogszabályok megismerése végett felhasználhat a felek részéről fel nem hozott forrásokat is és az e végre szükséges lépéseket hivatalból is megteheti.*

Oly jogi kérdésekben, amelyek bírói eldöntés tárgyát képezik és az érvényben lévő jogszabályok alkalmazásával a bíróságok által oldandók meg, a bíróságoknak közigazgatási úton és különösen az igazságügyminisztérium részéről jogi vélemény nem adható. (13.148/1890. I. M. sz. r.)

Magyar jogszabályról külföldi használatra igazságügyminiszteri bizonyítvány: Ppé. 101. §. Kereskedelmi szokás bizonyítása a kereskedelmi és iparkamara által: 1868: VI. t.-c. 3. §. Lakbérleti szabályok: Ppé. 102. §.

A hazai törvényekben és rendeletekben foglalt jogszabályokat a bíróság hivatalból köteles ismerni s ha nem ismerné, a fél részéről elég az arra való egyszerű hivatkozás, de valamely hazai jogszabály létezését a hiteles törvény- vagy rendelet-

kiadás-szövegén kívül más okirattal bizonyítani elvileg nem lehet, de nem is szükséges. (Sz. 1907. szept. 17. G. 176. sz. T. XII. 750.)

A bíróság a peres fél kérelme nélkül nincs hivatva arra, hogy az ügylet érvényességét a fennálló hazai törvényes rendelkezések által megszabott feltételektől eltérő alapon tegye vizsgálat tárgyává. (P. IV. 2838/1922. Pdt. VIII. 129.)

A bíróság a más államban érvényes jogszabályokra vonatkozóan ismeretét bármely alkalmas módon is megszerezheti. (P. IV. 3449/1924. Pdt. X. 55.)

A bizonyítási teher.

269. §. *A bizonyítás azt a felet terheli, akinek érdekében áll, hogy a bíróság az állított tényt valónak tekintse. Ehhez képest azokat a tényeket, amelyek a jog megalapítására szolgálnak, annak a félnek kell bizonyítania, aki a jogot érvényesíteni akarja, ellenben azokat a tényeket, amelyek az érvényesített jog létrejöttét kizárják, vagy a jogot megszűnnettik, annak a félnek kell bizonyítania, ki a jog érvényesítését ellenzi.*

Annak bizonyítása, hogy az örökölt vagyon az örökhatározott peressé vált tartozásai fedezésére nem elegendő, a perben ezt állító örökösöket terheli. (K. 6610/83. M. III. 116.)

Felperest terheli a bizonyítás, ha kölcsönt követel, alperes pedig ajándékot vitat. (B. 900. május 23. I. G. 83. T. IV. 235.)

A bizonyítás a felperest terheli, ha kölcsönt követel, az alperes pedig azt vitatja, hogy vételár fejében vagy más tartozásra vette fel a pénzt. (Sz. 99. okt. 18. G. 114. T. IV. 268. B. 99. dec. 11. G. 91. T. IV. 608.)

A jogügylet feltételes voltát az tartozik bizonyítani, aki a feltétel kikötését állítja. (Gy. 1904. dec. 14. G. I. 44. T. IX. 384.)

Azt terheli a bizonyítás, aki azt állítja, hogy a pénznek az intézetnél elhelyezése nem a közforgalomban szokásos módon, hanem külön borítékban, az átadott pénz egyedi jellegével történt. (K. 2932/1924.)

Azt a megállapodást, hogy a szolgáltat, felmondás nélkül, bármikor megszüntethető, az e megállapodásra hivatkozó félnek kell bizonyítania. (K. P. II. 445/1923.)

Ha alperes munkaadó azzal védekezik, hogy az alkalma-

zás próbaidőre szólott, az alkalmazás véglegességét az ebből jogokat származtató felperesnek kell bizonyítania.

A bizonyítási teher kérdése nem pusztán az eljárásra vonatkozó kérdés és így e részben nincs a felülvizsgálati bíróság, a jogszabálysértés észlelésénél, a felek által felhozott panaszhoz kötve. (K. 1925. febr. 3. P. II. 3825/1924.)

Rabattlevonás tévességére alapított perben a felperesnek kell bizonyítania, hogy az alperest a rendelés feltételei szerint rabatt nem illette meg. (B. 1517/1915. Pdt. II. 95.)

A bizonyított meghatalmazással szemben annak korlátozottságát az ezt állító fél tartozik bizonyítani. (B. 96. jún. 19. II. G. 40. T. I. 128.)

Az elszámolás megtámadható ugyan, amennyiben a tényállás hibás, avagy a szerződést érvénytelenítő okokból is, bizonyítani azonban az adós köteles. (B. 904. jún. 24. I. G. 243. T. VIII. 190.)

A kezet terheli a bizonyítás abban a tekintetben, hogy az adósnak volt olyan vagyona, melyből a hitelező követelését kielégíthette volna. (K. 1903. dec. 3. G. 113. T. VIII. 353.)

Ha valamely tartozás visszafizetése azon időre köteleztetett, midőn azt az adós körülményei lehetővé teszik s alperes a tartozás megfizetését azért tagadja meg, mert e körülmények még be nem állottak: ez utóbbit, mint a kereset időelőttiiségére vonatkozó kifogást, ő tartozik bizonyítani. (Lfi. 1914/77. Dt. r. f. XVIII. I.)

Midőn valamely összeg lefizetésének megtörténte bizonyíthatik, de a hitelező azt állítja, hogy az nem a beperesített tartozás rovására fizettetett, azt, hogy neki az adós ellen más fennálló követelése is van, ő tartozik bizonyítani. (Lfi. 2381/78. M. III. 116. Mv. 99. febr. 28. G. 4. T. III. 408.)

Az időelőttiiségre vonatkozó kifogást az azt állító alperes tartozik bebizonyítani. (Lfi. 77. márc. 13. 1914. M. III. 117.)

Adásvételre alapított perben, ha az alperes az áruknak bizománybavételével védekezik, a felperesnek kell a vétel ismérveit bizonyítani. (B. 2597/1917. Pdt. II. 95.)

A beismerő tényállításhoz adott, azzal nem ellenkező állítást ez az állító fél tartozik bizonyítani. (K. 1902. okt. 16. G. 56. T. VIII. 469.)

A vételt beismerő, de azt más személy nevében és részére kötöttnek állító alperest illeti e részben a bizonyítás terhe. (K. 910/883. Dt. IX. 28.)

Ha a követelés alapjául szolgáló ügyletet megkötött fél

azt vitatja, hogy az ügyletet más nevében és részére kötötte meg az ellenfél, ennek a ténynek, mint kifogásnak bizonyítását terheli. (B. 96. jún. 5. G. II. 34. T. I. 122.)

Az üzl. tvezető által kötött vétel esetében az alperesként perbevont cég köteles bizonyítani, hogy a vétel nem a cég, hanem az üzletvezető részére történt. (B. 97. jan. 15. 96. II. G. 92. T. I. 218.)

Az eladót terheli attól eltérő megállapodás bizonyítása, hogy az eladó az ingatlant oly állapotban tartozzék átadni, amely a tulajdonjognak a vevő nevére azonnali bekebelezését lehetővé teszi. (B. 97. ápr. 9. I. G. 53. T. I. 459.)

Ha alperes az áru meg- és átvételét beismeri, de a vételár nyomban kifizetését állítja, a hitelbe vásárlást felperes köteles bizonyítani. (K. 9474/1899. 372. sz. elvi hat.)

Ha alperes beismeri a vásárlást, de tagadja, hogy hitelre vásárolt, vagy hogy a vételár egy részével akkor adós maradt volna, felperes kötelessége igazolni, hogy alperes hátralékban van. (Lfi. 81. május 11. 214. Dt. r. f. XXVII. 192.)

Helyi ügyletnél alperes vevő tagadván, hogy a beismeri vásárlás készpénzfizetésre történt: a hitelbe vásárolt eladó tartozik bizonyítani. (B. váltótan. 88. nov. 27. megállap. M. III. 118.)

Ha a vevő az áru minősége ellen az átvétel alkalmával kifogást nem tesz, később azonban oly minőségi hiányokat érvényesít, melyek az átvételkor felismerhetők nem voltak: a bizonyítási teher szabályszerinti megoszlása változtatást szenved, azaz a bizonyítási kötelezettség az eladóról ez esetben a vevőre száll át; miért is vevő tartozik feltett esetben bizonyítani azt, hogy az áru már az átvételkor a szerződés-, illetve a törvényszerű minőséggel nem birt. (K. 2763/82. Dt. II. 245.; Lfi. 1422/78. Dt. r. f. XIX. 125.)

Az árut ért kár esetén a fuvarozót terheli olyan tények bizonyítása, melyekből megállapítható, hogy a kár bekövetkezése kellő gondosság mellett nem volt elhárítható. (B. 96. okt. 2. II. G. 57. T. I. 145.)

Ha az alperes a felperes rendszerint való üzleti eljárásától eltérő ügyletnak létrejöttét vitatja, a bizonyítás terhe őt illeti. (B. 98. jan. 21. 97. I. G. 271. T. II. 108.)

A munkabérkövetelés rendszerint a munka befejezésével azonnal lejárván, az ellenkezőt, vagyis azt, hogy a fizetésre nézve a felek közt az említett szabálytól eltérő megállapodás jött létre, annak kell bizonyítani, aki ezt állítja. (Gy. 901. nov. 28. G. II. 66. T. VI. 346.)

Eltűnt személy életbenlétét vagy halálát (holtányilváníttatási eljárás kivételével) annak kell bizonyítani, aki az egyik vagy a másik körülmény fennforgására igényét alapítja. (B. 902. okt. 9. I. G. 168. T. VIII. 8.)

Ha a felperes adásvételre alapítja keresetét, alperes pedig azzal védekezik, hogy az árut felperestől még nem vette, hanem bizományba kapta, felperes tartozik oly tényeket bizonyítani, amelyek az adásvétel ismérveitől szolgálnak és bizománynál elő nem fordulhatnak. (Bpesti tábla P. IV. 2597/1915. Pdt. II. 125.)

Ha a perújításnak ügyvédi mulasztás alapján (nov. 69. §. 1. p.) hely adatik, a bizonyítás kötelezettsége a vitás tényállítások tekintetében arra a peres félre hárul, akit az eredetileg is terhelt. (5732/1914. Pdt. II. 405.)

Az alapperben megállapított tényállás megdöntése az újító felet terheli. (Bpesti tábla P. III. 3710/1915. Pdt. II. 406.)

A Pp. 1. §-a 2. d) pontjában írt perekben, különleges sajátosságuknál fogva, sem a tulajdonjog, sem a vele járó birtokjog kérdése el nem dönthető, hanem döntés tárgyává egyedül az tehető, hogy a tulajdonos a kérdéses ingatlant valójában határozott időtartamra, felmondásra, vagy visszavonásig bocsátotta-e át az alperesnek, minél fogva a perbevitt jognak megállapítására szolgáló ama felperesi tényállítást, hogy felperes a per tárgyát tevő ingatlant az alperesnek valójában ideiglenes használatra átengedte, az alperes tagadásával szemben a Pp. 269. §-a értelmében a felperes tartozik bizonyítani. (P. IX. 851/1916. Pdt. III. 156.)

A hitelezők kijátszását eredményező vagyonátruházásra alapított törési perben az alperesnek kell bizonyítania, hogy az adós a követelés kiegyenlítésére elegendő más vagyonnal is rendelkezik. (P. II. 3648/1916. Pdt. IV. 44.)

Ha a felperes kártérítés iránti keresetét arra alapította, hogy az elhunyt vasúti tisztviselő halálát a vasút okozta az által, hogy a kolerafertőzés ellen szükséges óvintézkedéseket, különösen a kolera ellen való beoltását vétkesen elmulasztotta: nem az alperesnek kell állítania és bizonyítania, hogy ő a tisztviselőt az oltásra egyenesen felhívta, hanem a felperesnek kell állítania és bizonyítani azt, hogy a tisztviselő jelentkezett a beoltás fogadtatására végett, alperes azonban ezt nem teljesítette. (P. IV. 1297/1916. Pdt. IV. 61.)

A pergátló kifogás megalapítására alkalmas tényeket az alperes tartozik bizonyítani. (P. IV. 7514/1923. Pdt. IX. 144. sub II.)

Azt a megállapodást, hogy a szolgálat, felmondás nélkül bármikor megszüntethető, az e megállapodásra hivatkozó félnek kell bizonyítania. Ha alperes munkaadó azzal védekezik, hogy az alkalmazás próbaidőre szólott, az alkalmazás véglegességét az ebből jogokat származtató felperesnek kell bizonyítania. (P. II. 445/1923. és P. II. 3825/1924. Pdt. X. 58. sub I—II.)

Az ügylet feltétlen létrejöttét az arra hivatkozó félnek kell a felfüggesztő feltételt állító ellenféllel szemben bizonyítania. (P. IV. 3400/1924. Pdt. X. 69. sub III.)

Ha a külföldi lakos eladó a vételért külföldi pénzbenben számlázta, a vevőnek kell bizonyítania azt a megállapodást, hogy a vételár bizonyos árfolyam mellett átszámítandó magyar koronában fizetendő. (P. VII. 5903/1924. Pdt. XI. 46.)

A szerződés érvénytelenítése iránti perben a felperest terhelő a bizonyítás arra a körülményre, hogy vele egy kitöltetlen adásvételi szerződés ürlapját iratták alá, annak tartalmát meg nem magyarázták s hogy az aláírás idejekor öntudatlan állapotban volt. (P. V. 164/1925. Pdt. XI. 60.)

Ingatlanhasználat ellenében nyújtandó eltartásról szóló szerződésben joghatályosan ki lehet kötni, hogy a szerződés hatálytalanítása iránti perben nem a felperes köteles bizonyítani azt, hogy az alperesek vele nem jól bántak, hanem alperesek kötelesek bizonyítani azt, hogy a felperes által megjelölt szerződésbontó ok nem felel meg a valóságnak. (P. III. 6287/1926. Pdt. XII. 97.)

A bizonyítékok szabad mérlegelése.

270. §. *A bíróság a tényállítás valóságát vagy valótanságát a tárgyalás és a bizonyítás egész tartalmának szorgos méltatásával ítéli meg. Azok az okok, amelyek a bíróság meggyőződését előidézték, úgyszintén azok, amelyek miatt a bíróság a bizonyítást elégtelennek tartja vagy a fél ajánlotta bizonyítást mellőzte, az ítéletben tüzetesen előadandók.*

Törvényes bizonyítási szabályokhoz a bíróság meggyőződésének alkotásában csak az e törvényben kijelölt esetekben van kötve.

Jegyzet. Bizonyítás kereskedelmi könyvvel stb.: 322. §.;

eskü alatti kihallgatás és esküre bocsátás sorrendje: 369—371. §§. Ez a §. a vélelmeket nem érinti: 272. §.

V. ö. 203., 288., 318., 320., 322., 327., 334., 338., 342., 371., 376., 386., 669. §§., továbbá: 264., 265., 266., 271., 273., 283., 498., 501. §§. V. ö. a 322., 376. §§. Ppé. 17. §. (ügyvédi könyvekre nézve), Ppé. 23. §. (csődmegtámadási perekre nézve). A szabad mérlegelés korlátozása: 249., 269., 272., 315., 317., 319. §§.

A mezőőrnek mezőrendőrségi kihágási ügyekben saját ér-zéki észleletek alapján lett esküjére való hivatkozással tett val-lomása, amennyiben a bíró által aggályosnak nem találta, ellenbizonyíték hiányában teljes bizonyító erővel bír. (1894: XII. t.-c. 50. §.)

A vizek és vízi művek mellett alkalmazott örök ugyanazon bizonyítási képességgel bírnak, mint a mezei rendőrcsöszök. (1885: XXIV. t.-c. 178. §.)

A Pp. 270. §-át sérti az az eljárás, hogy a bíróság az elő-leges szemle iratait, mint új bizonyítékot, a perújítás alapjául elfogadja ugyan, de ezen iratok beszerzése és beható ismerete nélkül azt mondja ki, hogy az új bizonyíték az alapperbeli tény-állás megdöntésére nem alkalmas. (Bpesti tábla P. IV. 10.929/1915. Pdt. II. 131.)

A bizonyítékoknak a Pp. 270. §-ában meghatározott szabad mérlegelésének elengedhetetlen követelménye az, hogy az ítélet-ben megnyilvánuló bírói meggyőződés a felek részéről szolgál-tatott összes bizonyítékok figyelembevételével alkottassék meg és az összes szolgáltatott bizonyítékok alkalmazására vagy mel-lőzésére vonatkozó indokok tüzetes előadásából kitűnjék az is, hogy a bíróság az összes perbeli adatokat figyelembe vette. (P. III. 802/1922. Pdt. IX. 154.)

Az összes bizonyítékok beható mérlegelése különösen akkor szükséges, amidőn a rendelkezésre álló bizonyítékok nem oly szembeszököen egybevághók és nyilvánvalók, hogy a felhívott bizonyítékokból vont következtetés okszerű kifejtése s az ellen-tetés bizonyítékok mérlegelése nélkül, pusztán a bizonyító fél hivatkozta tanuk vallomására való egyszerű utalással volna a ténymegállapítás megokolható. És pusztán a per „adataira” hivatkozással az elsőbíróság ítéletében megállapított tényállás-nak a Pp. 507. §-a alapján való egyszerű elfogadása ugyancsak sérti a Pp. 270. §. rendelkezéseit. (P. IV. 5796/1923. Pdt. X. 90.)

Házassági perben a család legszűkebb, sokszor elzárt köré-ben előforduló cselekmények és magaviselet tekintetében a bizo-

nyítékok szabad mérlegelésének, sőt a közvetett bizonyítási módnak a dolog természeténél fogva különösen tágabb tere van. Nem lehet tehát a tanubizonyítást azon az alapon mellőzni, hogy a tanuk tudomása csak a bizonyító fél részéről történt bemon-dáson és panaszkodásokon alapszik. (P. III. 5445/1925. Pdt. XI. 32.)

Tanubizonyítás. Sem a tanunak a peres felekkel vagy azok egyikével való közeli rokonsági vagy sógorsági viszonya, sem pedig az, hogy a tanu gondnokság alá helyezve volt, vagy van, elmebetegségben szenved, sem a tanu kihallgatása iránt előter-jesztett kérelem megtagadására, sem pedig vallomásának kötöt-ten, azaz miként való mérlegelésére törvényes indokul nem szol-gálhat. (K. 267/1920. Ptt. II. 13.)

A tanuk érdekeltsége, a tanuságtételből kizáró törvényes ok fenn nem forgása esetén, a szabad mérlegelésnek tárgya. (K. 95. okt. 2. II. G. 39. F. I. 31.)

A bíróság a tanuk vallomását s e vallomások bizonyító erejét akkor is, ha az a tanuk saját tényére vonatkozik, szaba-don mérlegelheti. (K. 97. dec. 31. I. G. 405. F. III. 236.)

A bíróság a bizonyítékokat csak valódi tartalmuk szerint mérlegelheti szabadon, ellenben a tanuk vallomásának a való-ságtól eltérő, vagyis a tárgyalási jegyzőkönyvbe vett vallomással ellenkező tartalmat nem tulajdoníthat. (D. 1908. febr. 13. 1907. G. I. 1270. sz. T. XII. 344.)

Vérségi összeköttetés tanuval bizonyítható. (K. 7137/99. 371. sz. elvi hat.)

A hozomány átadása és átvétele nemcsak közjegyzői ok-irattal, hanem más bizonyítási eszközzel is bizonyítható. (Gy. 99. febr. 16. G. II. 3. T. III. 306.)

Az elmeállapot nem tekinthető nem szakértő tanu által bizonyítható ténykérdésnek. (B. 98. nov. 24. T. G. 239. T. III. 57.) Ellenkező: (K. 906. nov. 13. I. G. 356. F. XII. 2250.)

A tulajdonjog bekebelezését gátló telekkönyvi akadály fennforgása nem tanukkal, hanem telekkönyvi hiteles kivonat-tal bizonyítandó. (K. 96. okt. 21. I. G. 224. F. II. 53.)

A pszichikai kényszer fenn- vagy fenn nem forgása, mint a körülményekből levont jogi, eszmei megállapítás, tanukkal nem bizonyítható. (B. 98. jún. 3. I. G. 90. T. II. 200.)

A fellebbezési bíróság jogszabálysértést követ el, ha vala-mely ténykörülményt több oly tanunak vallomása alapján fogad el bizonyítottnak, akikre nézve ítéleti tényállásban maga jelzi, hogy vallomásaik ellentétesek, anélkül, hogy az ellentéteket

egymással szembeállítva, a vallomásokat részletesen és kimerítően méltatta volna. (K. 98. okt. 17. I. G. 280. F. IV. 80.)

A tanuk vallomása mint bizonyíték, csak az esetben vehető figyelembe és mérlegelhető, ha a tanuk vallomásukra az esküt letették. Ha az elsőbíróság a tanuknak vallomásukra való megeskütését azért mellőzte, mert a tanuk vallomásának az esküvel való megerősítése esetén sem tulajdonított hitelt, a fellebbezési bíróság a bizonyítás megismétlése vagy kiegészítése és a tanuk megeskütése nélkül a tanuknak esküvel meg nem erősített vallomását, mint bizonyítékot figyelembe nem veheti. (K. 1663/1917. Pdt. IV. 55.)

Megállapítása annak, hogy valaki Magyarországon székelő külképviseleti hatóságnál alkalmazásban van-e: 7862/1926. I. M. 74. (nem az illető külképviseleti hatósághoz, hanem közvetlenül — sürgős esetben távirati úton — a m. kir. külügyminisztérium elnöki osztályához kell fordulni). A területenkivüliség és személyes mentesség tekintetében érintetlenül marad a Pp. 9. és a Bp. 31. §-a.

„A megbízottnak tanúvallomását a bíróság szabadon mérlegelheti ugyan, de olyan jogszabály nincs, amelynek értelmében a fél helyett eljáró megbízott vallomása a megbízó peresfél vallomására vonatkozó jogszabályok alapján bírálendő el és ezért a fellebbezési bíróság a megbízott vallomásának bizonyító erejét külön mérlegelni tartozik.” (K. P. VII. 4099/1929., 1930. okt. 15.)

A bizonyítékok mérlegelésének szabadsága. A §-nak világos és így ellenkező joggyakorlatot kizáró rendelkezése szerint a bíróság a tények megállapításánál a törvényben kötelezőnek kijelölt kivételes bizonyítási szabályoktól eltekintve, a bizonyítékoknak felhasználásában nincs korlátozva, hanem valamely tény valóságát vagy valótlanságát a tárgyalás és a bizonyítás egész tartalmának szorgos méltatása alapján lévén hivatva megítélni, meggyőződését az arra alkalmasaknak talált bizonyítékoknak és perbeli adatoknak szabad mérlegelésével alkotja meg és csak arra van kötelezve, hogy azokat az okokat, melyek a tényeknek valósága vagy valótlansága iránt meggyőződését előidézték, ítéletében tüzetesen adja elő. (K. 98. jan. 14. I. G. 914/97. F. III. 243.)

A §-t sérti a bíróságnak az az álláspontja, mely szerint a lakás közegészségellenes minősége másként, mint hatósági eljárás vagy bírói szemle által nem bizonyítható. (B. 902. nov. 14. I. G. 165. T. VII. 178.)

Nincsen kötelező bizonyítási szabály arra nézve, hogy a bűnvádi per vizsgálati szakában tett vallomásokat bizonyítékul nem lehet elfogadni. (K. 290/1914. Pdt. II. 96. I.)

Az államvasutak szolgálati rendtartása s az ezzel kapcsolatos rendszabályok irányadók abban a kérdésben, hogy az államvasúti alkalmazottaknak a szolgálatból fegyelmi úton elbocsátása jogellenesen történt-e. (B. 99. febr. 9. 98. I. G. 312. T. III. 96.)

A bizonyítékok szabad mérlegelésének elvéből folyik, hogy a bíróság a tanúvallomásokat egyes részeikben önállóan is mérlegelheti, minél fogva az a körülmény, hogy a bíróság a tanú vallomását valamely részében aggályosnak találta, nem állhatja útját annak, hogy az illető tanú vallomása egyéb részeiben bizonyítékul elfogadtassék. (P. I. 610/1924. Pdt. XI. 72.)

Perenkívüli meghallgatás során a felek jelenlétében eskü alatti kihallgatott *tanúk* vallomásai a per bírósága által, a kihallgatás megismétlése nélkül is mérlegelhetők és bizonyítékul elfogadhatók, ha a feleknek a perben alkalmuk volt arra, hogy a vallomásokra észrevételeiket megtehessék. (Bpesti tábla 1914. G. 111. Pk. I. 55.)

A tanúvallomás el nem fogadását nem lehet azzal indokolni, hogy az a bizonyító fél ellenfelének vallomásával ellentétben áll, mert egymagában a fél eskü alatti vallomása, a kihallgatott tanúvallomás ellenbizonyítékul nem szolgálhat. A Pp. 270. §-a szerint nem elegendő a tanúkihallgatás mellőzésének okául felhozott az a körülmény, hogy a fellebbezési bíróság a tanú kihallgatásától eredményt nem vár, mert ez nem nyújt felvilágosítást az iránt, hogy a tanúkihallgatás előre jelzett eredménytelenségének mi az oka. (Bpesti tábla P. IV. 4753/1915. Pdt. II. 177.)

Nem követ el jogszabálysértést a bíróság, ha a perben kihallgatott tanúk mérlegelése mellett a bűnügyi nyomozat során ugyanazon körülményre kihallgatott tanúk vallomásaira csak általánosságban, ezeknek névszerinti felsorolása nélkül hivatkozik és ha a meggyőződése szerint súllyal nem bíró mellékkörülményekre az indokolásban külön ki nem terjeszkedik. (P. VII. 4626/1916. Pdt. III. 224. sub I.)

Nincs oly jogszabály, mely szerint abban az esetben, ha az egyik fél az általa felhívott tanúk kihallgatását nem kívánja, a bíróság kérdést tartoznék intézni a másik félhez az iránt, hogy ő nem kívánja-e ugyanennek a tanúnak a kihallgatását. (Bpesti tábla P. II. 7437/1916. Pdt. IV. 34. sub II.)

Az a körülmény, hogy a tanúk — nem is kihallgatásuk idejében, hanem azt megelőzőleg — az alperes részvénytársaságnak felügyelőbizottsági tagjai voltak, nem olyan természetű, hogy a bíróságnak kötelességében állana azt a tanúk szavahihetősége szempontjából külön mérlegelés tárgyává tenni. (Bpesti tábla P. IV. 2094/1916. Pdt. IV. 56.)

A tanúk vallomása, mint bizonyíték, a Pp. 270. §-a értelmében csak az esetben vehető figyelembe és mérlegelhető, ha a tanúk vallomásukra az esküt letették. Ha az elsőbíróság a tanúknak vallomásukra való megeskütését azért mellőzte, mert a tanúk vallomásának az esküvel való megerősítése esetén nem tulajdonított hitelt, a fellebbezési bíróság a bizonyítás megismétlése vagy kiegészítése és tanúk megeskütése nélkül a tanúknak esküvel meg nem erősített vallomását mint bizonyítékot figyelembe nem veheti. (P. III. 1663/1917. Pdt. IV. 55.)

A Pp. nem tiltja az oly tanúk vallomásának mérlegelését, akik a bizonyítandó tény megfigyelésekor 12 évesek, és a 270. §-ban gyökerező jogánál fogva a bíróság az ilyen tanúk vallomásait is szabadon mérlegelheti. (P. III. 8086/1917. Pdt. IV. 64.)

Nem felel meg a Pp. 270. §-ának, ha a fellebbezési bíróság anélkül, hogy tüzetesen kifejténé ítéletének indokolásában, hogy mely okból nem fogadja el bizonyítéknak a kihallgatott tanúk egy részének vallomását, annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy e tanúk vallomását egy másik tanú vallomása lerontja, de már azt, hogy ezzel az utóbbi tanúvallomással mely okból tekinti lerontottnak a többi tanúk vallomását, elmulasztja indokolni. (P. III. 836/1910. Pdt. VI. 26.)

Jogsegélyviszonosság híján megkeresés útján ki nem halgatható és meg nem idézhető tanú közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozata bizonyítékként indokoltan elfogadható. (P. IV. 4176/1923. Pdt. IX. 103.)

Jogszabályt sértő az a ténymegállapítás, amely oly tanúk vallomásaira alapított, akiknek, mint a bizonyító fél jogelődjének vallomása, hitelt érdemlőség szempontjából csak az ügyfél vallomásként vehető figyelembe, vagy akiknek vallomása csak az előbbieket bemonddásán alapszik és esküvel sincs megerősítve. És jogszabályt sért az is, ha a bíróság minden bírálat nélkül egyszerűen magáévá teszi az Igazságügyi Orvosi Tanács oly véleményét, amelynek indokolása a perbeli tényállással össze nem egyeztethető. (4918/1925. Pdt. XI. 55.)

Szabálytalan a tanú által felmutatott okiratra alapított tényállás, ha sem az okirat másolata be nem csatoltatott, sem

pedig annak tüzetes tartalmát a bíróság az ítéletben elő nem adta. (P. VII. 4273/1925. Pdt. XI. 79.)

A tanúk vallomásának a Pp. 270. §-ában meghatározott szabad mérlegelés útján való felhasználásában a bíróság nincs kötve ahhoz, hogy a tanúk vallomása egészben közvetlen észleleten vagy e mellett esetleg bizonyos részben a bírói meggyőződés megalkotásánál még ily alakjában is figyelmet érdemlőleg hallomáson alapul-e, hanem a hallomáson alapuló vallomásoknak is tulajdoníthat bizonyító értéket és erőt, amennyiben azokat a tárgyalás és bizonyítás egyéb adatainak a szorgos méltatásával a per többi adataival is megegyezőknek, valószínűsítetteknek és megerősítetteknek, azokkal ellentétben nem állóknak, önmagukban nem ellentmondóknak ismeri fel és az okszerűség szabályaival is megegyezőknek találja. (P. III. 533/1925. Pdt. XI. 92.)

Az a körülmény, hogy a tanúra hivatkozó fél ellenfele elfogadja azt, hogy a tanú a már kihallgatott más tanú vallomásának megfelelően fog vallani, a kihallgatás mellőzésére nézve csak abban az esetben szolgálhat jogi alapul, ha ahhoz a tanúra hivatkozó fél is hozzájárul. Az érdekeltség nem zárja ki azt, hogy a bíróság a tanú vallomását valónak fogadja el, azonban annak az ítélet indokolásából ki kell tűnnie, hogy a tanú vallomása érdekeltsége dacára mért fogadott el bizonyítékul. (P. IV. 6937/1925. Pdt. XI. 113.)

Nincs oly eljárási szabály, amely szerint a tanúvallomás csak újabb kihallgatás során volna joghatályosan visszavonható és amely szerint a bírósághoz intézett beadványban foglalt vallomás-visszavonás, valamint a kihallgatott tanúnak nem a perbíróság előtt tett utólagos kijelentései a Pp. 270. §-a szerinti mérlegelés körébe vonhatók nem volnának. (P. VII. 4621/1927. Pdt. XIII. 89.)

Nem mellőzhető a tanú kihallgatása oly pusztá feltevés alapján, hogy a tanú a négy év előtt történtekekre nem emlékeztetik. (P. V. 8294/1926. XIII. 37.)

Az a körülmény, hogy a tanú a felek valamelyikének közeli hozzátartozója, a megbízhatatlanság megállapítására egy magában még nem alkalmas, hanem a tanú vallomása mindenkor az ő egyéniségére és általános szavahihetőségére tekintetel bírálendő el. — A Pp. 312. §-ában említett kivételes esetektől eltekintve, a tanúk vallomása a tényállás megállapításánál mint bizonyíték a Pp. 270. §-a értelmében csak akkor vehető figyelembe és csak abban az esetben mérlegelhető, ha a

tanúk v
XIV. 56

Szo
mennyib
szabad
43. T. 1

Mű
nem gy

Ha
nem szü

lem szü
mellőzh

delkezik
okt. 28.

A
kérdése

gép-e)
tók. (B.

Az
előíró é

róságot
A

lap tár
zik-e. (

Ne
állapítá

hatja, a
alapul.

Ha
bizosít

alkalma
A

tól, hog
tásának

meg. (E
szakért

§-ánál.
A

zárva
ellenfél

tosíték
302.).
Ha

tanúk vallomásukra az esküt letették. (P. III. 3514/1927. Pdt. XIV. 56.)

Szakértői bizonyítás. Annak megbírálása, hogy a szakértők mennyiben bírnak kellő szakismerettel, szintén a bizonyítékok szabad mérlegelésének körébe tartozik. (B. 98. ápr. 1. 98. I. G. 43. T. II. 156.)

Műszaki kérdésekben a bíróság hivatásszerűen bírálatot nem gyakorolhat. (B. 1902. szept. 9. I. G. 197. T. VII. 190.)

Ha a perben jelentős ténykérdés megítéléséhez szakértelem szükséges, a bíróság a szakértő meghallgatását csak akkor mellőzheti, ha a tények megítélésére kellő szakértelemmel rendelkezik és ha ezt a meggyőződését kellően indokolja. (B. 904. okt. 28. II. G. 113. T. IX. 102.)

A törvény nem tartalmaz oly intézkedést, hogy a műszaki kérdések (hogy a cséplőgép teljesen jó karban lévő hibátlan gép-e) csak szakértők véleménye alapján volnának elbírálhatók. (B. 904. szept. 7. I. G. 88. T. IX. 158.)

Az 1876: XIV. t.-c. 48. §-ának a szakértők meghallgatását előíró és így bizonyítási szabályt megállapító intézkedése a bíróságot nem köti. (B. 1902. máj. 30. I. G. 61. T. VI. 224.)

A bíróság szakértők nélkül is megállapíthatja, hogy heti lap tárcáirójának tevékenysége fontosabb teendők közé tartozik-e. (B. 1901. febr. 15. I. G. 288/900. T. V. 218.)

Nem sért a bíróság jogszabályt, ha annak a ténynek megállapításánál, hogy a közadós ipara a kisipar körét meghaladhatja, a kereskedelmi és iparkamara hivatalos értesítését veszi alapul. (B. 97. szept. 5. II. G. 70. T. II. 235.)

Ha a felek a szakbizottsági eljárást állapították meg a biztosító kártérítésre nézve, a prdts. bizonyítási eszközei nem alkalmazhatók. (B. 904. febr. 17. I. G. 562/903. F. IX. 302.)

A felek nincsenek elzárva annak szerződési szabályozásától, hogy a tartásba adott állatnak egészségi állapota és tartásának minősége mily bizonyítási mód szerint állapíttassék meg. (B. 1902. jún. 13. I. G. T. VI. 58.) Ez az ú. n. döntőszakértői szerződés, melyről bővebben szólunk a Pp. 767. §-ánál.

A bíróság valamely kacsérték megállapításánál nincs elzárva attól, hogy valamely perenkívüli becsüt, bár annál az ellenfél mellőztetett, ténybeli meggyőződése megalkotásánál biztosítékul elfogadhasson. (K. 904. febr. 17. I. G. 562/903. F. IX. 302.)

Ha a felek a fél által megtérítendő érték megállapítását

három becsüsre bízták s a becsüsök által megállapítandó összeget magukra nézve kötelezőnek elfogadták, de a becsüsök az értékre nézve megegyező megállapodásokra nem jutottak, a kiküldött bizottság becslése és véleményük különbözőségénél fogva az érték megállapítására nézve irányadót el nem fogadható. (Sz. 1900. dec. 12. G. 190. T. V. 651.)

Ha az építtető és az építési vállalkozó a megalakított szakértőbizottság határozatának magukat mindenben alávetették és nem lett kikötve, hogy abban az esetben, ha a szakértők nem jutnának egyhangú megállapodásra, a többség határozata a feleket ne kötelezze, akkor egyhangú határozat hiányában a többség határozata az irányadó; és az egyhangúság hiánya nem szolgálhat alapul arra, hogy a bíróság utóbb a perben új szakértői bizonyítást rendeljen el. (K. 433/1917. Pdt. III. 206. I.)

A magyar mérnök- és építészegylet díjszabását jogosítva van a bíróság a követelés mennyiségének a bizonyítására alapul elfogadni. (D. 1902. febr. 6. G. 179/901. T. VI. 304.)

Azt, hogy a műszaki munkák díjainak megállapításánál a mérnök- és építészegylet által kiadott díjszabályzat irányadó: sem törvény meg nem állapította, sem pedig a törvényes bírói gyakorlat követendő szabályul el nem fogadta. (Gy. 1901. szept. 13. G. II. 41. T. VI. 339.)

E §-al ellenkezik a lakbérleti szabályoknak olyan rendelkezése, mely szerint a lakás hiányát csak bírói szemlével lehet megállapítani. (B. 904. jún. 9. I. G. 36. T. VIII. 187.)

Más perben kihallgatott szakértők véleményéből merített hivatalos tudomás is a tényállás alapjául szolgálhat. (Bpesti kir. tábla. P. IV. 3372/1915. Pdt. II. 130.)

Szabálytalan a gyengeelméjűség megállapítása, ha az ítélet pusztán az orvosszakértő véleményére utal, anélkül, hogy tüzetesen megjelölné és megállapítaná azokat a tényeket, amelyek alapján az orvosi szakvéleményt magáévá tette, amelyek a szakértői vélemény el- vagy el nem fogadásának alapjául szolgálhatnak s amelyek a felperes elmebeli állapotára vonatkozó meggyőződésének megalkotásához vezettek. (P. V. 178/1922. Pdt. VIII. 22.)

A bíróság a perben előterjesztett minden lényeges körülményre vonatkozó bizonyítékot, tehát a büntető-ügyben meghallgatott szakértő véleményét is mérlegelés tárgyává tenni köteles. (P. VII. 7545/1925. Pdt. XI. 75.)

Eskü alatti kihallgatással való bizonyítás. A félnek eskü alatti vallomása a polgári perjog szempontjából a félnek nem

jogalkotó cselekménye, hanem csak bizonyítási eszköz, aminek bizonyító erejét a bíróság szabadon mérlegeli. (K. 99. jan. 26. I. G. 498/98. F. IV. 287.)

A fellebbezési bíróságnak az a megállapítása, mely szerint az eskü alatt kihallgatott fél vallomását, az abban fennálló ellentétek dacára hitelt érdemlőnek és a per egyéb adatai által valószínűsítettnek fogadta el, amennyiben meggyőződésének okait kellően kifejtette, felülvizsgálati panasz alapját nem képezheti. (K. 97. febr. 16. I. G. 394. F. II. 223.)

Ténymegállapítás következtetés útján. Egyességi ajánlatból a kötelezettség elismerésére nem lehet következtetni. (B. 98. dec. 16., I. G. 249. T. III. 223.)

Abból a konkludens tényből, hogy a hitelező alkalmazottja ellen az adóstól beszedett pénz elsikkasztása miatt bűnvádi feljelentést tett, alaposan lehet arra következtetni, hogy ezt az összeget alkalmazottja által beszedettnak és a tartozást kiengyelítettnek elismerte. (B. 98. dec. 16. II. G. 92. T. III. 249.)

Abból a körülményből, hogy az elárusító az elküldött sorsjegy árával a felet könyveiben megterhelte s a sorsjegyet kiséző levélben tulajdonjogát fenn nem tartotta, nem lehet következtetni azt, hogy a sorsjegy árát hitelezni kívánta. (B. 99. május 12. II. G. T. 3. 207.)

Abból a megállapított tényből, hogy az erdő a vasút gőzmozdonyából kihullott szikráktól gyuladt meg, okszerűen következik, hogy a gőzmozdony tűzbiztonsági készülékei a tűzveszély elhárítására alkalmatlanok voltak. (B. 96. okt. 23. I. G. 137. T. I. 264.)

Ha a tanúvallomások tartalmából a bizonyítandó tény nem közvetlenül folyik, akkor azokat a valószínűsítő adatokat, amelyek alapján a bizonyító fél esküre bocsátatott, a tanúvallomások belső tartalmának részletes kiemelésével az ítéletben elő kell adni. (P. IV. 5119/1921. Pdt. VII. 121. sub I.)

Más perbeli álláspont, ténymegállapítás, bizonyíték figyelembevétele. A felek között lefolyt más perben kihallgatott tanúk vallomása ép úgy, mint más bizonyítási adat, szabad mérlegelésnek tárgya. (K. 99. jún. 22. I. G. 190. F. IV. 538.)

A bíróság arról, hogy az előbb lefolyt egy másik perben minő ténybeli adatok merültek fel, hivatalos tudomást szerezni nem köteles és a bíró minden perben önálló jogi álláspontot van hivatva elfoglalni, az pedig, hogy a bíró előtt ugyanama bíróságnál lefolyt másik perbeli adatok ismeretesek és köztu-

domásuak-e, a fokozatos megvizsgálás tárgya nem lehet. (K. 1901. jún. 27. I. G. 244. I. VI. 576.)

A bíróság felhasználhatja bizonyítékul a jogerőre nem emelkedett bírói határozatnak, valamint olyan pernek adatait is, melyben nem vett részt az a peres fél, aki ellen a bizonyíték alkalmaztatik. (B. 97. szept. 16. I. G. 109. T. II. 3.)

Szabálytalanul jár el a bíróság, ha olyan perben megállapított tényállást fogad el ítéletnek alapjául, amely per nem az eldöntött perben álló személyek között folyt, csupán azon az alapon, hogy az a tényállás már megállapított. (B. 98. márc. 11. I. G. 25. T. II. 143.)

A perbeli fél által más perben tett beismerés, mint a bíróságon kívüli beismerés, a bírói meggyőződésnek s így a szabad mérlegelésnek képezi tárgyát. (K. ápr. 8. I. G. 212/95. F. I. 176.)

A bíróság meggyőződését a megelőzően folyamatba tett büntető per adataiból is meritheti, de meggyőződése eredetét ítélete indokaiban tüzetesen megjelölni köteles. (K. 97. szept. 14. I. G. 134. F. III. 20.)

Szabályellenesen jár el a fellebbezési bíróság, ha olyan bünper adatait is ítéleti tényállása megállapításánál és meggyőződése megokolásánál figyelembe vett, amelyeket be nem szerezett és amelyekre a feleket még nem hallgatta. (K. 96. febr. 5. I. G. 198/95. F. I. 89.)

A peres feleknek egymás között folytatott más pereiben hozott ítéletek tartalma bizonyítási anyagul felhasználható. (1914. okt. 28. 1914. G. 166. Pdt. I. 109.)

Feloldandó a fellebbezési bíróság ítélete, ha a tényállást egy másik pernek általa megtekintett, de nem csatolt iratai alapján állapította meg, és a tényállást azon az alapon támadják meg, hogy az a fellebbezési bíróság ítéletében említett per iratainak tartalmával ellenzök. (P. VII. 2994/1927. Pdt. XII. 96.)

Súlytalan az a felülvizsgálati panasz, hogy a fellebbezési bíróság a periratok beszerzését tárgyzó végzését a fél előtt ki nem hirdette s ezeket az iratokat nem is szerezte be, hanem csak betekintette, anélkül, hogy módot adott volna a feleknek e periratok tekintetében való nyilatkozattételre: ha a tényállás nem ezekre a periratokra alapított. (P. VII. 558/1927. Pdt. XIII. 90.)

Büntető bírósági határozat hatálya polgári perben. L. a 411. §-nál is.

A polgári bíróság, bár a büntető bíróság sem szándékossá-

got, se
megáll
vagyon
összefü

Ha
terhére
ily tén
tárgyá

Ha
tevő b
pittato
megvan
szefügg
a mag
szembe

A
lása a
így új
eljárás
tés ala
kimond

Ha
nak a
sára a
a bánt
szükség
ság a
gelése
vetése
elitelt
ben ejt

Cs
len ind
határoz

An
nem ta
vagy n
sának
talmát

A
kihágá
lete, h

got, sem vétséget nem állapított meg, nincs korlátozva annak megállapításában, hogy a baleset, a magánjog szabályai szerint, vagyoni felelősséget megállapító gondatlansággal áll okozati összefüggésben. (B. 1902. okt. 17. I. G. 184. T. VII. 183.)

Ha a büntetőbíró megállapítja, hogy az illető terhelt a terhére rótt cselekményt tényleg elkövette, a büntetőbírósnak ily ténymegállapítása a polgári bíróság részéről többé vizsgálat tárgyává nem tehető. (K. 6821/1915. Pdt. II. 150.)

Ha a kár büntetendő cselekmény által okoztatott és a kártevő bűnössége a büntetőbíró ítéletével jogerősen megállapított, a polgári bíróság vizsgálata arra szorítkozik, hogy megvan-e a büntetendő cselekmény s a kár között az oki összefüggés és nem forognak-e fenn olyan körülmények, melyek a magánjog szabályai szerint a kártérítési igényt az elítélttel szemben megszüntetik. (K. 1750/1922. Pdt. VIII. 113.)

A bűnösségnek a büntető eljárás során történt megállapítása a kártérítési perben kötelező kiindulási alapul szolgál és így újból felül nem bírálható, de csak az esetben, ha a büntető eljárásban az ott megállapított cselekmény és a polgári kártérítés alapjául szolgáló eredmény közötti okozati összefüggés is kimondatott. (B. 1295/914. G. Pdt. II. 151.)

Ha a bűnperben hozott jogerős ítéletek szerint a vádlottnak a beszámíthatóság hiányára és a jogos védelem fennforgására alapított védekezése elvettetett és megállapított, hogy a bántalmazást oly körülmények közt alkalmazta, amelyek azt szükségessé nem tették; e tényállással szemben a polgári bíróság a büntetőperben kihallgatott tanúk vallomásainak mérlegelése alapján nem állapíthatja meg, hogy a testi sértés elkövetése alkalmával a másik fél lépett föl támadólag és hogy az elítélt a személye ellen intézett támadás elleni védekezés közben ejtette a testi sértést. (K. 5134/1922. Pdt. VIII. 112.)

Csendőrt által elkövetett testi sértés alapján a kincstár ellen indított kártérítési perben a katonai büntetőbírószám felmentő határozata res judicata. (K. 3715/914. Pdt. II.)

Amikor a büntetőbírószám a bűnösséget megállapíthatónak nem találta, a polgári bíróság a vád tárgyává tett cselekmény vagy mulasztás tárgyában a polgárjogi felelősség megállapításának kérdésében a felmentő büntető bírósági határozat tartalmától eltérően is ítélezhet. (K. 747/920. Ptt. II. 136.)

A rendes bíróságra is kötelező a pénzügyminiszternek a kihágás vádja alól azon az alapon hozott jogerős felmentő ítélete, hogy az idegen valuta vételére vonatkozó megbízás adása

a deviza-rendelet tilalmát nem sértette. (K. 1925. nov. 26. 5592/1925. Ptt. 1926. 14. I.)

Gyermeektartás iránt indított perben a bíróság az egyházi fegyelmi eljárásban kihallgatott tanúknak vallomását szabadon mérlegelheti. (K. 96. ápr. 17. I. G. 62. F. I. 200.)

Sem a bűnvádi nyomozást megszüntető ügyészi határozat indokolásában, sem a törvényszéki vádтанácsnak valamely határozata indokolásában foglalt az a jogi kijelentés, hogy valamely betétkönyvnek a tulajdona kit illet, a polgári bíróság előtti eljárásban nem kötelező; az ilyen jogi kijelentések sem tényeket, sem jogokat, sem a polgári bíróságokra, sem a felekre kötelezően nem állapítanak meg, és ítélt dolog jelentőségével a bűnvádi nyomozásnak és a vádтанács eljárásnak az 1896: XXXIII. t.-c.-ben meghatározott természete szerint nem bírnak. (K. 8448/915. Pdt. II. 153.)

A tényállásnak a gondatlanság kérdésében megállapítását nem lehet mellőzni amiatt, mert a biztosítót — a hamu leolvasására vonatkozó védelme alaposágának megállapítása nélkül — a büntető bíróság tüzvész okozás vétségében bűnösnek mondotta ki. (B. 1902. jún. 12. G. 33. T. VI. 124.)

A bűnperben jogerősen megállapított tényállás a polgári bíróra a törvényben külön megjelölt esetek kivételével nem kötelező. (Gy. 98. jan. 20. 97. G. II. 85. T. II. 462.)

A váltóaláírás hamisságát, az uzsoravétség, a hamis vagy vétkes bukás esetét csak a büntetőbíró állapíthatja meg. (Gy. 98. jan. 20. 97. G. II. 85. T. II. 462.)

Csak a bűnösséget kimondó és következményeit megállapító határozat irányadó, de a felmentő nem. (B. 902. nov. 28. I. G. 246. T. VII. 204. Po. 95. szept. 14. G. 19. T. II. 802.)

A büntetőjogi beszámítás alá vonható szándék hiánya a rosszhiszeműségnek a polgári perben megállapítását nem zárja ki. (B. 900. jún. 27. I. G. 125. T. IV. 148.)

Csakis a bűnösséget kimondó büntető bírósági ítélet teremt a polgári bírót is kötelező ítélt dolgot, az is csupán a büntetéssel sújtott cselekménnyel kapcsolatos magánjogi igények tény- és jogalapját illetőleg (B. 1907. nov. 6. G. 366. sz. T. XII. 170., B. 1908. jún. 12. G. 201. sz. T. XII. 260., Gy. 1907. nov. 21. G. II. 86. és nov. 14. II. 95. sz. T. XII. 394.)

A kocsmai adósságnak valamely színlelt ügylet (váltó, adóslévél) alakjában érvényesítését célzó jogügylet érvényességének kérdése a polgári bíróság hatáskörébe tartozik, míg a büntető bíróság hatáskörébe csak a kihágás megállapítása s a

büntető
III. 318
Ni
vizsgál
adatul
sub I.)
Ha
nak a
gására
a bánt
azt szü
bírósa
legelés
követés
az elít
közben
Uz
(1883: 2
t.-c. 7.
K
§-nál i
Az
vizsgál
hozta-e
vánval
a magy
rében e
polgárs
állapít
pon el
pontbó
rognak
azokat
Pdt. V
N
vagyor
kor a
alakisa
ben bí
A
gatási
rozata

büntetés kiszabása tartozik. (Gy. 99. jan. 26. 98. G. II. 91. T. III. 318.)

Nincsen kötelező bizonyítási szabály arra, hogy a bűnper vizsgálati szakában tett vallomást bizonyítékul, vagy támogató adatul ne lehessen elfogadni. (P. I. 4522/1917. Pdt. IV. 58. sub I.)

Ha a bűnperben hozott jogerős ítéletek szerint a vádlottnak a beszámíthatóság hiányára és a jogos védelem fennforrására alapított védekezése elvettetett és megállapítottatott, hogy a bántalmazást oly körülmények között alkalmazta, amelyek azt szükségessé nem tették: e tényállással szemben a polgári bíróság a büntetőperben kihallgatott tanúk vallomásainak mérlegelése alapján nem állapíthatja meg, hogy a testi sértés elkövetése alkalmával a másik fél lépett fel támadólag és hogy az elítélt a személye ellen intézett támadás elleni védekezés közben ejtette a testi sértést. (P. I. 5134/1922. Pdt. VIII. 133.)

Uzsoravétség, hamis vagy vétkes bukás, váltóhamisítás (1883: XXV.) t.-c. 11., 12. §§., 1874: XXII. t.-c. 7. §., 1874: XVI. t.-c. 7. §.) tekintetében: Ppé. 3. §.

Közigazgatási határozat hatálya a polgári perben. L. a 411. §-nál is.

Az 1869: IV. t.-c. 19. §-a szempontjából a bíróság csak azt vizsgálhatja, hogy a kormányhatóság törvényes hatáskörében hozta-e meg a rendeletet s annak intézkedése nem áll-e nyilvánvaló ellentétben a törvénnyel. Abban a kérdésben tehát, hogy a magyar bíróság a magyar nőnek az osztrák férj elleni bontó perében eljárhat-e, a bíróság a belügyminiszter által kiadott állampolgársági bizonyítványt, amely a felperesre vonatkozóan megállapította, hogy nála az opció feltételei megvannak, s ez alapon elismerte, hogy felperes magyar állampolgár, abból a szempontból, hogy az opció törvényes előfeltételei tényleg fennfognak-e s hogy az idevonatkozó szabályok alkalmazásával azokat miként értelmezte, felül nem bírálhatja. (K. 3735/923. Pdt. VIII. 89.)

Nem vizsgálhatja a bíróság azt a kérdést, hogy a községi vagyont érdeklő elsőfokú közigazgatási határozat meghozatalakor a törvényben előírt alakiságot megtartották-e és hogy az alakiságok meg nem tartása a határozat érvényességére mennyiben bír befolyással. (B. 900. márc. 22. I. G. 22. T. IV. 103.)

A bíróság hatásköre nem terjed ki arra, hogy a közigazgatási hatóságnak eljárását és saját hatáskörében hozott határozatait felülvizsgálja. (Sz. 98. febr. 15. G. 3. T. II. 870.)

A bíróság nem bocsátkozik annak vizsgálatába, hogy a megyei törvényhatóságnak a törzsvagyon elidegenítését célzó határozatát jóváhagyó felsőbb közigazgatási hatóságok a törvényben előírt közigazgatási alakszerűségeket megtartották-e vagy nem. (D. 97. febr. 10. 96. G. 126. T. II. 360.)

Épület veszélyességének kérdését a bíró önállóan eldöntheti. (K. 1906. máj. 9. I. G. 721. F. XI. 2450. sz.)

Községi bíró ellen fegyelmi úton megállapított mulasztásnak a kárral összefüggése bírói döntés tárgya. (K. 1904. dec. 7. 4265/903. Dt. IV. f. I. 192. sz. 244. l.)

A vagyoni felelősség érintetlen hagyása mellett a bíróságnak áll feladatában mindazokat a körülményeket megállapítani, amelyekről a kártérítés és a kár mennyisége függ a tekintetben, hogy a fegyelmileg marasztalt előljáró cselekvéséből vagy mulasztásából minő tényleges kár származott. (Sz. 1904. márc. 8. G. 18. VIII. 574.)

Közigazgatási hatóság részéről hivatali hatáskörében kiállított okirat helyességének (arról, hogy a díjnak hanyagság miatt bocsájtott el) felülvizsgálata a bíróság hatáskörébe nem tartozik. (B. 1903. nov. 27. I. G. 310. T. VIII. 155.)

Annak a vizsgálata, hogy a törvényhatóság határozata a kellő alaki szabályok betartásával hozott-e vagy sem, a törvényben kijelölt felsőbb közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (B. 1903. nov. 11. I. G. 165. T. VIII. 134.)

Fegyelmi határozat hatálya a polgári perben. L. a 411. §-nál is.

A fegyelmi határozattal szemben a bíróság nem vizsgálhatja azt, vajjon a tény, amelyet a fegyelmi hatóság megállapított, megtörtént-e, de nincs elzárva attól, hogy megvizsgálja azt, vajjon a megállapított tények szolgálati vétséget képeznek-e. (B. 1909. máj. 5. G. 83. sz. G. XIII. 296.)

A tisztviselő vagyoni felelősségének fey. hatósága által megállapítsa nem zárja ki annak vizsgálatát, hogy a terhére rótt cselekmény vagy mulasztás és a bekövetkezett kár között van-e okozati összefüggés. (Sz. 1905. jan. 31. 1904. G. 276. T. IX. 713.)

A joggyakorlatban elismert elv, hogy a Máv. kebelében működő fegyelmi hatóságok autonóm jog- és hatáskörrel bírnak és hogy határozataik abból a szempontból, hogy a fegyelmi alá vont alkalmazott a fegyelmi bíróság által megállapított fegyelmi vétségrel illetőleg az azt kimerítő cselekményt elkövette, tehát a fegyelmi bíróságok ténymegállapításának a he-

lyes
tárg
az
nak
rend
vább
zotts
tartá
véts
a sz
szab
Rp.

bizto
szerz
mara
{K.

elbo
vizsg
szab
T. II

akko
nyeir
ellen
III.

§-ai
mega
a fe
és a
gosit
tik,
olya
mag
27.

közs
a bí
1904

lyessége és bizonyított volta a bíróságok részéről felülvizsgálat tárgyává nem tehető. A fegyelmi bíróság határozatai csupán azon szempontból képezhetik a kir. bíróságok felülvizsgálatának tárgyát, hogy a fegyelmi bíróság határozatát a szolgálati rendtartás eljárási szabályainak betartásával hozta-e meg, továbbá, hogy az a tény, amelynek a fennforgását a fegyelmi bizottság bizonyítottan látta és megállapította, a szolgálati rendtartás értelmében a fegyelmi bizottság által minősített fegyelmi vétséget képez-e és hogy ezen fegyelmi vétség miatt helye van-e a szolgálati rendtartás értelmében a fegyelmi bíróság által kiszabott fegyelmi büntetés alkalmazásának. (K. 1917. máj. 22. Rp. VI. 7616/1916. Mjdt. XI. 269.)

A vasúti alkalmazott ellen a vád és védelem egyenlőségét biztosító, a vádlott meghallgatásával és a bizonyítékok megszerzésével járt szabályszerű fegyelmi eljárás alapján hozott marasztaló fegyelmi határozat a kir. bíróságokra is irányadó. (K. 1926. jan. 28. P. II. 1985/1925. Ptt. 1926. évf.)

Az államvasutak fegyelmi hatóságának az alkalmazottat elbocsátó határozata a perben nem irányadó, hanem a bíróság vizsgálja meg, hogy az elbocsátás és az illetmények elvonása a szabályok értelmében történtek-e. (B. 99. febr. 9. I. G. 312/98. T. III. 96.)

A fegyelmi úton elbocsátott államvasuti alkalmazott csak akkor kereshet a bíróság előtt elégtételt, ha elbocsátása illetményeinek és nyugdíjigényeinek elvonása a szolgálati rendtartás ellenére jogellenesen történt. (B. 99. febr. 9. 91. I. G. 312. T. III. 97.)

A gőzhajótársaságnak az id. hajórendszabály 106. és 11. §-ai (köz. és közl. min. rend. 69. ápr. 21. 2362.) értelmében megadott fegyelmi jogi hatóság következtében a rendes bíróság a fegyelmi hatóság elhatározási körébe eső tények valóságát és a kiszabott fegyelmi büntetés mérvét felülvizsgálni nincs jogosítva, hanem a rendes bíróság elé csak az a kérdés tartozhatik, hogy az elbocsátott alkalmazott terhére rótt cselekmények olyan természetűek-e, melyek a nyugdíjigény elvesztését vonják maguk után. (K. 1901. nov. 10. 220. Ú. L. 1902. 2. B. 901. jún. 27. II. G. 56. T. V. 290.)

Az árvaszéknek fegyelmi hatósági jogköre nem lévén, a községi előljáró vagy más személy ellen a vagyoni felelősséget a bíróságra is kötelező hatállyal nem állapíthatja meg. (Sz. 1904. márc. 8. G. 18. VIII. 574.)

A magyarországi ev. ref. egyház hatóságai egyházi törvé-

nyek keretén belül, tehát az egyházi közegek elleni fegyelmi ügyekben is, mint az állam által elismert szervek járnak el, de határozataik harmadik személyekkel szemben nem mentesítik a fegyelmi eljárás alatt állott közeget a bennük foglalt s a fegyelmi eljárásban résztvett személyek javára szolgáló s a polgári magánjog körébe vágó tényeknek a polgári bíróságok előtt bizonyítása alól. (P. 1904. máj. 9. G. 22. T. VIII. 520.)

A rendes bíróság az illetékes fegyelmi hatóságnak elhatározási körébe eső tények valóságát és a lefolyt fegyelmi eljárás során kiszabott büntetés mérvét nincs jogosítva felülbírálni, hanem elbírálása körébe csak az a kérdés tartozik, hogy a fegyelmi határozattal megállapított cselekmények olyan természetűek-e, amelyek a fegyelmi büntetetre nézve a fennálló viszonynál fogva maguk után vonják a magánjogi igények elvesztését. (B. 1906. dec. 7. I. G. 298. T. XI. 7.)

A bizonyítás mellőzése. A bizonyítékok szabad mérlegelése elvének folyamányát képezi az, hogy olyan esetben, amikor a bíróság az általa szabadon felhasználható bizonyítékokat ténybeli megállapításánál meggyőződésének megalkotására elegendőnek tartja és azokat annyira meggyőzőeknek tekinti, hogy már eleve kizártnak tartja azt, hogy a bizonyító fél által ajánlott további bizonyítási adat az ellenkező meggyőződése előidézésére alkalmas lehessen, az okoknak előadása mellett a további bizonyítást a bíróság mellőzheti és meggyőződését a már keresztlvitt bizonyítás eredményére alapíthatja. (K. 96. febr. 16. I. G. 159/95. F. I. 118.)

A bíróság csak a keresettel vagy viszontkeresettel érvényesített jog felett határozhat és csak az e részben ügödöntő tényeket tartozik megállapítani. A felek tehát nem kívánhatják, hogy a bíróság a perben érvényesített jog szempontjából közömbös tényeket a további perek elkerülése végett állapítsa meg. (B. G. 874/914. I. 15.)

A fellebbezési bíróság tényállásának a felülvizsgálat sikeres megejthetése céljából oly tényekre is ki kell terjedni, amelyek, ha a fellebbezési bíróság nem fogadott is el döntőnek, de amelyek a kérdés eltérő megítélése esetében ügödöntők lehetnek. Kivételt e tekintetben csakis azok az esetek képezhetnek, amelyekben az eltérő megítélés folytán jelentékenyebb költség-többlettel járó bizonyítási eljárás válnék szükségessé. (K. 95. nov. 6. II. G. 50. F. I. 41.)

Amennyiben a fellebbezési bíróság valamely egyénnek munkaképtelensége és ennek mérve iránt ténybeli meggyőződés-

sét a p
ugyanan
szakértő
534/98.

A
dani ne
csak az
zés oka

A
nem vá
nem ve
vetkező

A
el olyan
fél az

mert, va
szerint
ki, ame
zik, vag
helyi tá

A
dani ne
csak az
okai elő

1916. P
A
mérlege

vánuló
figyelen
és felaj

zására
amelyek
zették,
beli a

F. I. 87
A
kolási l

jesztett
azoknak
perbeli
gét és
1925. o

sét a perben szolgáltatott egyéb adatok alapján megalkothatta, ugyanarra nézve a bizonyító fél kérelme ellenére az orvosszakértők meghallgatását mellőzheti. (K. 99. febr. 10. I. G. 534/98. F. IV. 317.)

A bíróság a bizonyítás mellőzését külön végzéssel kimondani nem tartozik, hanem a Pp. 270. és 401. §-ai értelmében csak az ítéletben köteles a bizonyítási indítványt — a mellőzés okai előadásával — felemlíteni. (B. 7437/916. Pdt. IV. 34.)

A bíróság a bizonyítást azon az alapon, hogy attól sikert nem vár, meg nem tagadhatja akkor, ha bizonyítást egyáltalán nem vett fel. (Sz. 1905. máj. 2. G. 61. T. IX. 674.) (L. a következő határozatok között is.)

A bíróság ítéletében csak azt a ténykörülmenyt fogadhatja el olyanak, amely bizonyításra nem szorul, amelyet valamely fél az 1911: I. t.-c. 263., 266. §-a szerint a bíróság előtt beismert, vagy bírói felhívásra nem tagadott, vagy amely a 267. §. szerint köztudomású; és nem vitásnak csak oly tényt jelenthet ki, amelynek ily minősége a per adataiból okszerűen következik, vagy az előbbieket szerint nem bizonyítandó. (Marosvásárhelyi tábla P. 1133/1915. Pdt. II. 121.)

A bíróság a bizonyítás mellőzését külön végzéssel kimondani nem tartozik, hanem a Pp. 270. és 401. §-ai értelmében csak az ítéletben köteles a bizonyítási indítványt — a mellőzés okai előadásával — felemlíteni. (Bpesti kir. tábla P. II. 7437/1916. Pdt. IV. 34. sub I.—III.)

A bíróság indokolási kötelessége. A bizonyítékok szabad mérlegelésének elengedhetetlen feltétele, hogy az ítéletben nyilvánuló bírói meggyőződés a szolgáltatott összes bizonyítékok figyelembe vételével alkottassék meg s az összes szolgáltatott és felajánlott bizonyítékok alkalmazására vagy nem alkalmazására vonatkozó indokok tüzetes előadásával azok az okok, amelyek a bíróságot ítéletében nyilvánuló meggyőződésére vezették, felismerhetők legyenek s kitűnjék, hogy az összes perbeli adatok számbavétettek. (K. 96. jan. 28. I. G. 177/95. F. I. 87.)

A szabad mérlegelés következményeként jelentkező indokolási kötelességnek nem felel meg a fél védekezéseül előterjesztett előadása „egyszerű elfogadhatóságának” kimondása azoknak az okoknak tüzetes kifejtése nélkül, melyek az ily perbeli — védekezési — előadások bizonyító erővel bírói jellegét és bizonyítékul való elfogadhatóságát megállapítják. (K. 1925. okt. 29. P. III. 6030/1924. sz.)

A Pp. 270. §-a értelmében ugyan szabadon mérlegeli a bíróság valamelyik tényállítás valóságát vagy valótlanságát, de mérlegelésénél a tényállás és bizonyítás egész vonatkozó anyagának szorgos méltatására, valamint arra köteles, hogy az okokat, melyek meggyőződését előidézték, úgyszintén azokat, melyeknél fogva valamely ajánlott bizonyítást mellőzött, tüzetesen előadja. All ez különösen adott esetben, midőn a rendelkezésre álló bizonyítékok nem oly szembeeszköken egybevéágók és nyilvánvalók, hogy a felhívott bizonyítékokból vont következtetés okszerű kifejtése s az ellentétes bizonyítékok mérlegelése nélkül, pusztán az alperes hivatkozta tanúk vallomására való egyszerű utalással volna az alperes vitatta egyezségi rendelkezés létrejöttére, tartalmára és foganatbamenetelére vonatkozó ténymegállapítás megokolható. (K. 1924. szept. 16. P. VI. 5796/1923. sz.)

Házassági perben a család legszűkebb, sokszor elzárt körében előforduló cselekmények és magavaviselet tekintetében a bizonyítékok szabad mérlegelésének, sőt a közvetett bizonyítási módnak a dolog természeténél fogva különösen tágabb tere van. Nem lehet tehát a tanubizonyítást azon az alapon mellőzni, hogy a tanúk tudomása csak a bizonyító fél részéről történt bemondáson és panaszzkodásokon alapszik. (K. 1925. okt. 1. P. III. 5445/1925. sz.)

A tényállás megállapítása nem pusztán a tanúk neveinek elsorolásával, hanem a tanúvallomások tartalma valószínűsége kérdésének a perben felhozott egyéb adatok egybevetésével történő gondos mérlegelése folyamánaképpen tekinthető szabályszerűnek. (K. 1932/1924. sz.)

A szóbeli tárgyaláson szóval elő nem adott kérvényben megjelölt tanú kihallgatásának megokolás nélkül való mellőzése nem sért jogszabályt; ellenben a szóbeli tárgyaláson felhozott s a jegyzőkönyvhöz is csatolt okirat lényeges tartalmának megokolás nélkül történt figyelmen kívül hagyása szabálytalan. (K. 1924. szept. 11. P. IV. 5702/1923. PH. VI. 47. sz.)

Az indokolás kötelességéből következik, hogy a fellebbezési bíróság köteles a felek részéről felhozott összes perbeli állításokat jogi jelentőségük és valóságuk szempontjából vizsgálat tárgyává tenni. (B. 97. máj. 28. II. G. 27. T. I. 426. I. 41.)

Nem elég a perben kivett bizonyítékoknak egyenként lajstromszerű felsorolása, hanem azok belső tartalmának kiemelése és általában az egész gondolatmenet előadása szükséges, mellyel a bíróság a tényállítás való vagy valótlanságát

nak
IV.lent
lege
az,
tese
foga
csup
dokközé
III.taít,
vitás
1299az e
talán
indo
felel
dönt
a ki
bíró
1297zésé
kiha
gosi
telerkoln
ben
gásta
4753tokb
viszo
G. 3

védi

nak a megállapításához eljutott. (D. 99. okt. 12. G. 87. T. IV. 283.)

A 270. §. értelmében nem elégséges az az általános kijelentés, hogy a szolgáltatott adatok és bizonyítékok beható mérlegelése és az ügy körülményeiből vont okszerű következtetés az, ami a bíróságot a ténymegállapításnál vezette, hanem tüzetesen felsorolandók azok az okok: mely bizonyítási adatot miért fogadott vagy nem fogadott el bizonyító erejűnek és nem lehet csupán egyes bizonyítékokat kiragadni a ténymegállapítás indokolására. (K. 18/922. Pdt. VIII. 22.)

Valamely ténynek mint „nem vitásnak” megállapítása — közelebbi indokolás nélkül — szabálytalan. (B. 3223/1916. Pdt. III. 286.)

Azokat a perbeli adatokat és a feleknek ama nyilatkozatait, amelyek alapján a bíróság valamely ténykörülmenyt „nem vitásnak” nyilvánít, az ítélet indokaiban elő kell adni. (B. G. 1299/1914. Pdt. I. 49.)

Az a kijelentés, hogy a fellebbezési bíróság „a tényállást az eddigi bizonyítékok alapján tisztázottnak találta”, egész általánosságban tartott kijelentésnél nem egyéb és mint ilyen, az indokolás ama célzatának, hogy az meggyőző legyen, meg nem felel. Ezzel a felhívott bizonyítékok bizonyító erejének megdöntése nincs indokolva és ily kijelentés nem zárja ki azt, hogy a kihallgatandó tanúk vallomásának ismeretével a fellebbezési bíróság meggyőződése mégis másképp alakulhasson. (B. G. 1297/1914. Pdt. I. 76.)

A 270. §. szerint nem elegendő a tanúkihallgatás mellőzésének okául felhozott az a körülmény, hogy a bíróság a tanú kihallgatásától eredményt nem vár, mert ez nem nyújt felvilágosítást az iránt, hogy a tanúkihallgatás előre jelzett eredménytelenségének mi az oka. (B. 4753/1915. Pdt. II. 95. I.)

A tanúvallomás el nem fogadását nem lehet azzal indokolni, hogy az a bizonyító fél ellenfélnek vallomásával ellentétben áll: mert egymagában a fél eskü alatti vallomása, a kifogástalan tanúvallomás ellenbizonyítékaul nem szolgálhat. (B. 4753/913. Pdt. II. 95.)

A fellebbezési bíróságnak az a kitétele, hogy a „periratokban nyoma sincs”, a megszábott tüzetes és a per anyagához viszonyított indokolásnak nem tekinthető. (K. 1901. okt. 23. I. G. 353. F. VII. 104.)

Nem tekinthető tüzetes indokolásnak, ha a bíróság az ügyvédi munkadíj és költség iránti perben hozott ítéletében a díjak

és költségek leszállítását csak általánosságban azzal indokolja, hogy azok a költségjegyzékben felsorolt ügyek és kiadások mérvére és terjedelmére és a szellemi tevékenységre figyelemmel mérséklendők voltak. (K. 1901. márc. 2. I. G. 25/1901. F. VI. 420.)

A bíróság az indokolásban tüzetesen kifejtteni tartozik az okokat, amelyek miatt a fél ajánlotta bizonyítást mellőzte. Ámde az az ok, amit a fellebbezési bíróság ítéletében felhozott, hogy t. i. a tanúk kihallgatását azért mellőzi, mert a „perbeli ténykörmények a tárgyalások rendjén teljesen tisztáztattak”, egész általánosságban tartott szólásmódnál nem egyéb, és mint ilyen, az indokolás célzatának, hogy az meggyőző legyen, meg nem felel. (K. 97. nov. 16. I. G. 304. F. III. 163.)

Eljárási jogszabálysértést követ el a bíróság, ha ítéletében fel nem hozza, hogy a tanúk vallomásai által minő tényeket lát bebizonyítottaknak s ha a tanúk vallomásában előadott tényeket nem részletezi s a védelemül felhívott ellenbizonyítékoknak méltatását hallgatással mellőzi. (K. 97. febr. 3. 389/96. F. II. 396.)

A tanúk megesketezése mellőzésének és vallomásuk figyelmen kívül hagyásának az az indoka, hogy vallomásuk habozó s ellentétes, az ellentét mibenállásának és lényegességének tüzetes előadásával részletesen kifejtendő. (B. 96. ápr. 17. I. G. 71. T. I. 167.)

Kifejezett indokolás hiányában, a tanúk vallomásának mérlegelése által az újból kihallgatás mellőzésének oka is meg van adva. (K. 95. dec. 4. II. G. 64. F. I. 53.)

Szabályellenes ugyan, ha a bíróság a tanúvallomások egy részét figyelembe nem véve, az eljárást tüzetesen nem indokolja, de ha a bíróság más eredményre úgy se juthatott volna, e szabálytalanság nem lényeges. (B. 95. május 28. I. H. 25. T. I. 39.)

A szakértői szemle-bizonyítás a bíróságnak szabad mérlegelési körébe tartozván, annak eredménye felett a bíróság ítélete indokolásaiban saját meggyőződésének okait, de nem a feleknek vitáját köteles előadni. (K. 97. nov. 19. I. G. 289. F. III. 166.)

Az eskü alatti kihallgatás a bizonyításnak egyik megengedett módját képezvén, ha azt valamelyik ügyfél megajánlotta, a bíróság jogi méltatás alá köteles venni, hogy a megajánlott bizonyítás alkalmazásának van-e helye? és amennyiben azt mel-

lőzendőnek találta, az erre szolgáló okok az ítéletben tüzetesen előadandók. (K. 1900. febr. 8. I. G. 100/99. F. V. 286.)

Nincs olyan jogszabály, amely a bíróságot a peresfélnek — bár kérelmezett — eskü alatt kihallgatására kötelezné. Ha tehát a bíróság a per adatait meggyőződésének kialakulására a fél eskü alatt kihallgatása nélkül is elegendőnek találja, a félnek kérelmezett eskü alatt kihallgatását is indokoltan mellőzheti. (K. I. 5320/1926. J. H. I. 11. sz.)

Nem vehető tüzetes indokolásnak a tanúk mellőzésére felhozott az a kijelentés, hogy a tanúk kihallgatását azért mellőzi a bíróság, mert meggyőződésének másképp alakultát a tanúk vallomásától nem várhatja. (B. 1905. ápr. 7. 1904. I. 520. T. IX. 227.)

Az eskü alatt már kihallgatott fél vallomása esküvel való megerősítésének mellőzését a fellebbezési bíróság indokolni köteles. (K. 96. május 12. I. G. 44. F. I. 243.)

Jogszabálysértést követett el a fellebbezési bíróság akkor, midőn ítétele szerint a bizonyító félnek esküvel megerősített vallomását, a döntő ténykörülmenyre nézve ez által szolgáltatott részbizonyíték kiegészítéséül fogadta el bizonyítéku, anélkül, hogy ténymegállapításában oly adatokat felemlített volna, amelyek kiegészíthető részbizonyítéku felismerhetők volnának. (K. 97. dec. 17. I. G. 397. F. III. 210.)

Oly eljárási szabály nem áll fenn, hogy a fellebbezési bíróság akkor, ha az elsőbíróság ítéletét egész terjedelmében helybenhagyván, ennek indokait is kimerítőeknek és helyeseknek ismerte el, köteles lenne a fellebbezésben felhozottaknak cáfolatára külön indokokat felhozni. (K. 96. nov. 13. I. G. 10. F. II. 92.)

Azokat a perbeli adatokat és a feleknek ama nyilatkozatait, amelyek alapján a bíróság valamely ténykörülmenyt „nem vitásnak” nyilvánít, az ítélet indokaiban elő kell adni. (Bpesti kir. tábla 1914. Pdt. G. 1299. Pdt. I. 77.)

Valamelynek ténynek mint „nem vitásnak” megállapítása — közelebbi indokolás nélkül — szabálytalan. (Bpesti kir. tábla. P. IV. 3223/1916. Pdt. III. 212. sub II.)

A Pp. 270. §-ába ütközik, ha a bíróság mivel sem indokolja meg azt, hogy a székhelyén kívül és távol eső teljesítési helyen az újtársi viszonyok ismeretét mi alapon tekinti köztudomásúnak. (P. VIII. 2877/916. Pdt. IV. 42.)

A Pp. 270. §-ának nem felel meg az a ténymegállapítás, mely „a per adataira” utal és „a többi számos tanú”, vagy

„egyes tanú” vallomásaira hivatkozik, de nem adja elő, hogy a bíróság mely tanúk, mely vallomását fogadta el — a bizonyítékok ellentétessége esetén — mely okból nem vett figyelembe. (Kolozsvári kir. tábla P. II. 255/1916. Pdt. IV. 54.)

Nem elég azt megállapítani, hogy valamely tény a felek között „nem vitás”: hanem meg is kell indokolni, hogy milyen alapon állapítja meg ezt a bíróság. (P. VIII. 2736/1918. Pdt. V. 47.)

Az az ítéleti kijelentés, hogy az egyik fél tényállítását az ellenfél „nem tette vitássá”, nem felel meg az indokolási kötelességnek. (P. IV. 5119/1921. Pdt. VII. 121. sub I.)

A Pp. 270. §-a értelmében nem elégséges az az általános kijelentés, hogy a szolgáltatott adatok és bizonyítékok beható mérlegelése és az ügy körülményeiből vont okszerű következtetés az, ami a bíróságot a ténymegállapításnál vezette, hanem tüzetesen felsorolandók azok az okok: mely bizonyítási adatot miért fogadott vagy nem fogadott el bizonyító erejűnek; és nem lehet csupán egyes bizonyítékokat kiragadni a ténymegállapítás indokolására. (P. IV. 18/1922. Pdt. VIII. 25.)

Szabálytalan a tényállás, ha a fellebbezési bíróság csak általánosságban hivatkozik a felvett bizonyítás eredményére, de az egyes bizonyítási eszközök tartalmát a Pp. 270. §-ában előírt módon és tüzetes indokolással nem méltatja. (P. IV. 7394/1926. Pdt. XII. 95.)

Kár, elmaradt haszon stb. mennyiségének megállapítása.

271. §. A bíróság kárnak, elmaradt haszonnak vagy alapjára nézve nem vitás vagy bebizonyított más követelésnek bírói megállapítástól függő mennyiségét, ha a felek részéről ajánlott bizonyítás megnyugtató eredményt nem nyújtott, vagy eredményt előreláthatólag nem ígér, minden körülmény figyelembevételével legjobb belátása szerint állapítja meg. A bíróság, amennyiben véleményének alkotásához szükségesnek találja, nemcsak szakértők meghallgatását, hanem bizonyításfelvételt és tudakozódásokat is hivatalból fogatanosíthat.

A valóban felmerült kiadás nem oly kártérítési követelés, amelyet a bíróság belátása szerint állapíthatna meg, hanem

arra nézve a követelő félnek megfelelő bioznytíkot kell előterjeszteni. (Gy. 1903. jan. 15. G. II. 79/902. T. VII. 393.)

A §. alkalmazható annak megállapítására nézve, hogy kórházon kívüli ápolás esetében mekkora összeg az, amely a kórházi ápolás költségének megfelel. (Sz. 904. §. G. T. VIII. 580.).

Miután a tényállás szerint annak a kérdésnek eldöntése, hogy vajjon felperes mily kárt szenvedett, magának a kár létezésének kérdésével elválaszthatatlan összefüggésben van és így a két együttesen eldöntendő kérdés alapjául szolgáló tények megállapítása is csak egységesen történhet: a fellebbezési bíróság azt a körülményt, hogy felperes károsodását nem találja bebizonyítotttnak, e §. értelmében a fennforgó és kellően méltott adatok alapján belátása szerint szabadon volt hivatva megállapítani. (K. 97. 14. I. G. 152. F. III. 202.)

Minden kártérítési követelésnél a kártérítési jog megállapításának az előfeltétele, hogy kárt okozó tény valóban fennforogjon, s a kárt okozó ténynek megállapításánál e §. rendelkezései, melyek csak a kár mennyiségére vonatkoznak, nem alkalmazhatók. (K. 98. nov. 2. I. G. 282. F. IV. III.)

A bíróság azt is belátása szerint szabadon ítéli meg, hogy mely körülmények lehetnek alkalmasak a kár fennforgásának megállapíthatására. (K. 97. dec. 14. I. G. 352. F. III. 202.)

Ha a károsodás megtörténte a károsultak ténykedése és mulasztása is hozzájárult, a kár megosztásának a károsító és a károsult között van helye, azt, hogy a károsult félnek magatartása mily befolyást gyakorolhat az őt megillető kárösszeg nagyságára, a bíróság belátása szerint ítéli meg. (K. 99. dec. 9. I. G. 456. F. V. 208.)

A kárra és elvont hasznokra nézve a bizonyítási eljárás tekintetében különböző szabályok fenn nem állanak s a bíróság a kár vagy elmaradt haszon mennyiségét ha a felek ajánlotta bizonyítékok megnyugtató eredményt nem nyújthatnak, az összes körülmények figyelembevételével legjobb belátása szerint alapítja meg. (K. 96. okt. 29. I. G. 239. F. II. 191.)

Ha a felek között a biztosítási kár megállapításának módja (szakbizottsági eljárás) tekintetében szerződési megállapodás van, csak a megállapodás szerint megállapított kár térítendő meg és csak ily megállapodás hiányában alkalmazhatók a perrendtartással szabályozott bizonyítási módok. (1875: XXXVII. t.-c. 272., 478., 479., 481. §§.) (B. 900. dec. 13. II. G. 99. T. V. 152.)

Ha a szakbizottság tagjainak véleményei egymástól eltér-

rők és a felek megállapodása nem intézkedik aziránt, hogy erre az setre a felek az elnök döntését fogadják el magukra nézve kötelezőnek, akkor a perben az értékelés a Pp. által a bizonyításra előírt szabály alkalmazásával eszközölendő. (P. VI. 266/1928. Pdt. XV. 34.)

Az ilyen szakbizottsági vagy döntőszakértői megállapodásra nézve l. a Pp. 767. és 270. §-ánál közölteket is.

A tartásdíj mennyisége a kötelezett fél vagyonának és jövedelmének leltárszerű kimutatása nélkül is megállapítható. (P. II. 5488/1911. Pdt. II. 88. sub III.)

Az életszükséglet mindennapi kielégítésére szolgáló fogyasztási cikk tekintetében a helyi szükséglet kielégítésének esélyeit a helyi viszonyokat közvetlenül ismerő bíróság, mint köztudomású tény, szakértői, avagy egyéb bizonyítás alkalmazása nélkül is jogszabály sértése nélkül megállapíthatja s a Pp. 271. §-a alapján az elmaradt haszon mennyiségét a köztudomásból vett közvetlen tapasztalat nyomán legjobb belátása szerint megállapíthatja és bizonyításfelvételt csupán akkor rendel, ha ezt véleményének megalkotásához szükségesnek találja. (P. II. 1038/1917. Pdt. IV. 116.)

A Pp. 271. §-a értelmében a bíróság hosszas, bonyolult és költséges bizonyítási eljárás nélkül is megállapíthatja azt a mértéket, amelyben a magánalkalmazott nyugdíját a változott gazdasági és pénzügyi viszonyok folytán fel kell emelni. (P. II. 998/1925. Pdt. X. 59.)

A vélelem. Ténykörülmény valónak elfogadása.

272. §. Azokat a jogszabályokat, amelyek szerint valamely ténykörülmény egyáltalában, vagy az ellenkező bizonyításáig valónak tartandó, valamint a törvényes vélelmeket a 269. és 270. §. rendelkezése nem érinti.

A tulajdonjognak a vevő javára történt bekebelezése a vételár teljes lefizetésének vélelmét állapítja meg. (K. 93. apr. 20. 4346/92. M. III. 119.)

Az adóslevélnek az adós birtokában léte esetében a vélelem a követelés fenn nem állása mellett van. (K. 1905. febr. 28. G. 507. Ü. L. 1905. 13. sz.)

A későbbi időben hitelre vásárolt áruk kifizetéséből az vélelmezhető, hogy a korábbi tartozás kifizettetett. (K. 94. febr. 4. 7313/93. F. M. 334.)

Későbbi kamat fizetése a korábbi kamat kifizetésére nyújt vélelmet; a régi kamatról kiállított okirat birtoka a ki nem fizetést nem bizonyítja. (K. 1901. nov. 22. 6046/903. Ü. L. 1905. 1. sz.)

Későbbi negyedre járó bérrel felmutatott nyugta a korábbi bér kifizetésére nyújt vélelmet. (Lfi. 76. okt. 12. 7965. Dt. r. f. XVI. 107.)

Későbbi részletek követeléséből nem lehet a korábbi részlet elengedésére következtetni. (B. 904. nov. 3. I. G. 359. T. IX. 203.)

Üzleti felszerelés annak a tulajdonául vélelmeztetik, akinnek mint iparjogosultnak nevén az üzlet vezetetik. (B. 98. okt. 20. I. G. 200. T. III. 220. I. 1905. ápr. 26. I. G. 593/1904. T. IX. 64.)

A vélelem amellett van, hogy a házasság tartama alatt szerzett mindaz a vagyon, melyre nézve a nő ki nem mutatja, hogy az az ő külön vagyonából, illetve jövedelméből, avagy önálló, a szerzést eredményező tevékenységéből állott elő, közös szerzemény. (Sz. 1903. febr. 10. G. 239/1902. T. VII. 753. 1904. jan. 29. 5268/1900. T. VIII. 563.)

A vélelem amellett szól, hogy a házasság tartama alatt a nőnek a férje által kezelt külön vagyonának jövedelmei is, amennyiben azokról a nő másként nem rendelkezett, a közös háztartás szükségleteinek fedezésére szolgálnak. (Sz. 1903. dec. 4. G. 192. T. VIII. 598.)

Kötelezvénynek ellenérték vétele nélkül kiállításából a kötelezett összegnek ajándékozására kell következtetést vonni. (B. 1902. dec. 5. I. G. 262. T. VII. 25.)

A fennálló házassági viszonyból következtethető, hogy a nő a férjének zilált vagyoni helyzetéről tud. (K. 86. május 5. 6725. Dt. XV. 48. 1904. dec. 21. 6584. Ü. L. 1905. 2. sz.); ugyanígy családtagra nézve: K. 1905. jan. 12. I. G. 456/1906. Ü. L. 1905. 6. sz.

Jogi vélelem az, hogy az ingatlan terményei annak tulajdonát képezik, kinek javára az ingatlan haszonélvezeti joga telekkönyvileg be van kebelezve. (B. 95. nov. 29. II. G. 70. T. I. 75.)

Ellenkező megállapodás hiányában az a vélelem, hogy a közös vagyon szerzéséhez a tulajdonostársak egyenlő arányban járultak. (B. 97. ápr. 8. I. G. 46. T. I. 152.)

Teljesített szolgáltatások tekintetében az a vélelem, hogy azok ellenszolgáltatás fejében teljesítették. (B. 97. jún. 24. I. G. 114. T. I. 514.)

Abból, hogy a fél 24 éven át vezette a házi teendőket, szolgáltatási bér követelése nélkül, az a jogi vélelem áll elő, hogy a felek akarata arra irányult, hogy a gazdaasszonyi teendőkért ellátásán kívül díjat ne kapjon. (P. 1904. okt. 31. G. 101. T. IX. 600.)

Midőn a gyám gyámoltját terhelő adósságot kifizet, a vélelem az, hogy gyámoltja vagyonából fizetett. (Lfi. 76. 21. 1391. Dt. r. f. XV. 79.)

Az a tény, hogy a takarékpénztári betét valakinek a nevére szól, nem zárja ki annak bizonyítását, hogy a betétkönyv tulajdonjoga mást illet. (Sz. 99. jún. 13. G. 63. T. III. 558.: 904. márc. 18. G. 37. T. VIII. 617.)

A betevő részére kiállított betétkönyv, mint a hitelező követelésének írott bizonyítéka, annak tulajdona gyanánt tekintendő, akinek nevére az ki van állítva. (B. 1904. febr. 18. 1903. II. G. 145. T. VIII. 89.)

A birtok mellett a tulajdon vélelme szól. (B. 98. szept. 10. G. 160. T. III. 29. Sz. 99. máj. 23. 59. T. III. 566.) Ellenkező: (K. 97. márc. 4. I. G. 425. F. II. 251. B. 98. jún. 27. I. G. 115. T. III. 213.; K. 1904. nov. 9. 5. 300. F. X. 110.)

A helyszínelési tulajdonos mellett a tulajdon vélelme szól. (K. 1905. dec. 19. 650. Dt. IV. f. 84. sz. 128. I.)

A birtok mellett a jóhiszeműség vélelme szól (birtokperben). (K. 1904. szept. 7. 5457/1903. J. 1905. 4. sz.)

Távollevő személyeknek sem életbenlétét, sem halálát nem lehet (kivéve a holtttányilvánítási okokat) vélelmezni, hanem bizonyítani kell. (B. 1902. okt. 9. I. G. 168. T. VII. 8.)

Egymagában az, hogy a fizetést férjes nő részben férje érdekében is teljesítette, nem rontja le azt a vélelmet, hogy a fizetés a fizetőnek vagyonából teljesítettett. (Gy. 1905. márc. 22. G. I. 8. T. IX. 396.)

A fogamzási időben való közösülésen alapuló vélelemmel szemben nem bizonyítható, hogy ez időben a terhesség mikor kezdődött, hogy a nő a közösüléskor már teherben volt. (K. 1904. dec. 16. I. G. 403. P. T. XLIX. 116.)

Az a törvényes vélelem, hogy a házasság tartama alatt született gyermek a házasságból származott, csak arra az esetre állhat fenn, ha a nemzés ideje is a házasság tartama alatti időbe esik, a házasságkötés előtti időben fogantatott gyermek törvényes származása azonban csak úgy állapítható meg, ha bizonyítatik, hogy a gyermeket a házasságkötés előtti időben a férj nemzette, vagy ha a házasságkötés idején a férj a nőnek terhes

állapot
ellenér
4083/19

H
szenve
vette r
hagytat
csen b
pénzér
az, hog
csak r
ját sz
végreh
felper
alpere
I. G.

A
a hitel
hogy
a hite
zót ki
kell b
kijáts
I. G.

A
az át
tudom
törvé
ség m

E
XIII.
A
szülöl
kívül
megka
ges sz
1929.

amel

állapotáról tudomással birt s a házassági életközösséget ennek ellenére fenntartotta és folytatta. (K. 1926. márc. 17. P. III. 4083/1925.)

Ha az igénylő az általa igényelt tárgyakat a végrehajtást szenvedett ellen vezetett bírói vagy hatósági nyilvános árverésen vette meg és azután közvetlenül a végrehajtást szenvedettnek hagyta használatul s ezzel szemben a végrehajtatók által nincsen bizonyítva, hogy felperes a tárgyak vételét nem a saját pénzén, nem a maga részére vette és nem nyert megállapítást az, hogy a végrehajtást szenvedettnek birtoklása a foglalás előtt csak rövid időre tartott árverés utáni időben bekövetkezett saját szerzési tényén alapuló, mely körülményeket szintén a végrehajtató köteles bizonyítani, a vélelem az árverésen vevő felperes tulajdona mellett szól mindaddig, amíg a végrehajtató alperes bizonyítás útján meg nem döntötte. (B. 1904. jún. 30. I. G. 39. T. VIII. 187.)

Amidőn a közeli rokonok között létrejött jogügylet által a hitelező elől a kielégítési alap elvonatik, fennáll az a vélelem, hogy az átvevő tudott az átadónak arról a szándékaról, hogy a hitelezője elől a kielégítési alapot elvonni s ezáltal a hitelezőt kijátszani akarja, ezt a körülményt tehát nem a hitelezőnek kell bizonyítania, hanem az átvevő által bizonyítandó, hogy a kijátszási szándékról tudomással nem birt. (B. 1904. nov. 17. I. G. 227. T. IX. 23.)

Azt a vélelmet, hogy a fél, akire a vagyon átruházatot, az átruházásnak a hitelezők kijátszására irányuló célzatáról tudomással birt, alkalmazni kell oly személyeknél is, akik bár törvényesen egybe nem keltek, közös háztartásban férj és feleség módjára éltek. (B. 1908. szept. 24. G. 353. sz. T. XIII. 159.)

Ellenkező: (Gy. 1909. febr. 15. 1908. G. H. 164. sz. T. XIII. 474.)

A köteles rész iránti igénnyel szemben a vagyonátruházó szülőknek akár szerződésbe foglalt, akár ügyletkötés keretén kívül tett az az elismerése, hogy az ellenértéket gyermeküktől megkapták, a bírói gyakorlat értelmében az ellenérték tényleges szolgáltatására bizonyítékul el nem fogadható. (P. I. 3965/1929. Pdt. XIV. 87. sub III.)

Közzetett bizonyítás.

273. §. *Bizonyítani olyan ténykörülmenyekkel is lehet, amelyek magukban véve vagy együttvéve a tényállítás va-*

lóságára vagy valótlanságára alapos következtetést engednek. Ezenkívül a bíróság a tényállítás valóságára vagy valótlanságára a tárgyalás egyéb körülményeiből is következtetést vonhat.

L. a 270. és a 272. §. kapcsán közölt határozatokat.

Az adóslevélbeli összeg kifizetése végett kért fizetési halasztásban a kölcsönösszeg kézhezvételének beismerése is bennfoglaltatik. (K. 94. jan. 9. 4308/90. J. 91. 41.)

Beismertnek tekintendő az aláírás valódisága, az azt tagadó alperesnek tanúk által bizonyított ama ténye által, hogy a névaláírásával ellátott váltót személyesen vitte a pénztintézethez, ott ezt rendezte, az esedékes kamatokat fizette s névaláírását akkor sem kifogásolta. (K. 509/87. M. III. 119.)

A vétel létrejöttének elismerése a vételár iránti megállapodást is feltételezi. (K. 90. máj. 8. 1435. B. 119.)

A bizonyítás felvétele.

274. §. *A bizonyítást a perbíróság a szóbeli tárgyalás folyamán veszi fel és a bizonyítás felvételét csak az e törvényben meghatározott esetekben bizhatja a tanácsnak kiküldött tagjára vagy megkeresett bíróra.*

Jegyzet. A bizonyításfelvétel eredményének előadása: 285. §. Tanúkihallgatás megkeresett bíróság útján: 289. §. Lakásukon kihallgatandó személyek: 290. §. Megkeresés: 13. s köv. §§. — Jegyzőkönyv: 251. §.

Bizonyítás az öröklési illeték szempontjából jelentős tények tekintetében: 1920: XXXIV. t.-c. 64. §.

Jogszabálysértés, ha a fellebbezési bíróság a székhelyén lakó peres felek eskü alatti kihallgatását, minden indokolás nélkül, kiküldöttje útján foganatosítja, jöllehet a közvetlen bizonyításfelvétel szabálya alól a Pp. 274. §-ában felsorolt kivételek (Pp. 375. §.) egyike sem forgott fenn; és így a törvény egyik vezérelvével ellenkező eljárás folytán a fellebbezési bíróság nem is lehetett abban a helyzetben, hogy a fennforgó ellentmondást tisztázza vagy megnyugtatóan mérlegelje. (B. 287/1915. Pdt. I. 267. l.)

275. §. *Ha a bizonyítás felvételének elrendelése következtében a tárgyalást el kell halasztani, a bíróság a bi-*

zonyít
tények
kitüzi

H

bíró v

tás fel

az es

idejét

a tárg

telene

H

mutat

zik,

vagy

tásár

azt a

terjes

A

szóló

nak

fenfo

végz

lése

küld

szób

tess

bíró

a k

nap

rüb

zonyítás felvételét elrendelő végzésben a bizonyítandó tényeket és a bizonyító eszközöket megjelöli és egyuttal kitüzi az új tárgyalási határnapot.

Ha azonban a bizonyítást kiküldött vagy megkeresett bíró veszi fel, a bíróság a tárgyalás folytatására a bizonyítás felvételét elrendelő végzésben a határnapot csak abban az esetben tüzi ki, ha a bizonyításfelvétel befejezésének idejét előre megállapíthatja; ellenkező esetben a bíróság a tárgyalás folytatására a határnapot a bizonyítás felvételének befejezése után hivatalból tüzi ki.

Ha a bizonyításfelvétel fogatosíthatása kétségesnek mutatkozik, vagy bizonytalan ideig tartó akadályba ütközik, a bíróság a bizonyítás felvételének elrendelésekor vagy utóbb is, bármelyik fél kérelmére, a tárgyalás folytatására megfelelő határnapot tűzhet ki. A kérelem felől, ha azt a szóbeli tárgyaláson kívül a bizonyító fél ellenfele terjeszti elő, a bizonyító felet meg kell hallgatni.

Az előbbi bekezdés esetében a bizonyításfelvételtől szóló jegyzőkönyv csak akkor vehető figyelembe, ha annak a tárgyalásnak bezárása előtt érkezik meg, amely a felforgó kérdést elintéző határozatot megelőzi.

276. §. A bíróság a bizonyítás felvételét elrendelő végzéséhez nincs kötve.

A bíróság elrendelheti a bizonyítás felvételének ismétlését vagy kiegészítését. Elrendelheti továbbá, hogy a kiküldött vagy a megkeresett bíró által felvett bizonyítás a szóbeli tárgyalás folyamában ismételtessék vagy kiegészítettessék.

277. §. Ha a bíróság a bizonyítás felvételét kiküldött bíróra bizza, a bizonyítás felvételét elrendelő végzésben a kiküldött bírót megnevezi és a bizonyításfelvétel határnapját is kitüzi, kivéve, ha a határnap kitűzését célszerűbbnek mutatkozik a kiküldött bíróra bízni.

A bizonyítás felvétele végett netalán szükséges új határnapot a kiküldött bíró tűzi ki.

Ha a kiküldött bíró a megbízás teljesítésében akadályozva van, helyette az elnök nevez kiküldöttet.

278. §. Ha a bizonyításfelvételt más bíróságnak kell foganatosítania, e bíróságot az elnök keresi meg.

Ha a bizonyítási eljárás folyamában más belföldi bíróságot kell megkeresni, ezt a bíróságot a bizonyítás felvételére kiküldött vagy megkeresett bíró keresi meg és erről a feleket értesíti.

Jegyzet. Elnök: 57. §. A mellőzött bizonyíték érvényesítése a fellebbezési eljárásban: 498. §.; perújítás útján: 563. §. 12. p., a 275. §. utolsó bekezdése alkalmazandó a 283., a harmadik és utolsó bek. a 293. §. esetében is. A bizonyító fél meghallgatása (273. §.); 254. §. Megkeresés: 13—18. §§.

A 275. §. alapján történt mellőzést az ítéletben fel kell említeni: 401. §. u. e. bek. Ez a §. a holtánnyilv. fellebb. eljárásban nem alkalmazható, 744. §.

279. §. A felek a bizonyításfelvételnél abban az esetben is jelen lehetnek, ha az nem a perbíróság előtt történik. Evégből a kiküldött vagy a megkeresett bíró a feleket az általa kitűzött határnapról értesíti.

280. §. A bizonyítás felvétele a kellően értesített felek távollétében is a lehetőség szerint foganatosítandó.

A bizonyítás felvételénél jelen nem volt fél a határnap elmulasztása miatt igazolást nem kérhet, a perbíróság azonban kérelmére és költségére a bizonyításnak új felvételét vagy kiegészítését elrendelni köteles, ha a fél nyomban valószínűvé teszi, hogy a bizonyítás felvételénél hibáján kívül nem lehetett jelen és hogy a bizonyítás felvétele e miatt hiányos.

A bizonyításfelvétel feltétlenül nem támadható meg azon a címen, hogy valamelyik fél annál igazoltan nem volt jelen. (K. 1925. jan. 10. P. II. 36/1925. sz. Ptt. 1925. évf.)

281. §. Ha a bizonyítás felvétele vagy folytatása véget ért, új határnapot kell kitűzni, a határnapot a kiküldött vagy a megkeresett bíró abban az esetben is hivatalból tűzi ki, ha a korábbi határnapon a bizonyító fél meg nem jelent, vagy ha egyik fél sem jelent meg.

282. §. Ha a bizonyításfelvétel alkalmával a kiküldött vagy a megkeresett bíró előtt olyan vitás kérdés merül fel, amelytől a bizonyításfelvétel folytatása függ, a perbíróóság határoz, kivéve, ha e kérdés elintézését a törvény a kiküldött vagy a megkeresett bíró hatáskörébe utasítja. E közbenszóló kérdések tárgyalására a perbíróóság hivatalból tűz határnapot.

Ha a megkeresés külföldi bíróságtól származott, a megkeresett bíró a felől a kérdés felől is határoz, amely egyébként a perbíróósághoz van utalva.

A megkeresett bíró határoz pl. a tanú felmentése kérdésében 246., 297., 313. §§.; a szakértő kinevezése, kizárása, felmentése, a vélemény felvilágosítása kérdésében: 351., 353., 356., 360., 361. §§. — V. ö. 314., 348., 778. §-t. A perbíróóságnak van fenntartva a 302., 308., 312., 356., 363. §-ban meghatározott tennivaló.

Bizonyításfelvétel külföldön.

283. §. Ha a bizonyításfelvételt külföldön kell fogatosítani, a megkeresést az elnök az illető állammal szemben fennálló jogszabályok szerint teljesíti. Ha a felek a bíróság felhívására kijelentik, hogy a bizonyításfelvételnél jelen kívánnak lenni, az illető hatóságot az iránt is meg kell keresni, hogy a bizonyításfelvétel idejét és helyét idejekorán közölje.

A bíróság az arra alkalmas esetben a bizonyító fél kérelmére a megkeresvényt a fogatosítás kieszközlése véget a bizonyító félnek átadhatja, vagy pedig a megkeresés mellőzésével a bizonyító félre bízhatja, hogy a bizo-

nyítás felvételéről az illető állam törvényeinek megfelelő közokiratot szerezzen be. Ezekben az esetekben a félnek a bizonyítás felvételéről szóló iratok bemutatására határidő tűzendő ki, melynek sikertelen letelte után bármelyik fél kérheti, hogy a tárgyalás folytatására határnapot tűzenek. A 275. §. utolsó bekezdése megfelelően alkalmazandó.

A bizonyító fél az előbbi bekezdés eseteiben ellenfelét a bizonyításfelvétel idejéről és helyéről a lehetőség szerint idejekorán értesíteni köteles. Ha a fél a kellő értesítést elmulasztotta, a bíróság állapítja meg, hogy a bizonyításfelvétel mennyiben használható a perben.

A bíróság a külföldön foganatosítandó bizonyításfelvétel elrendelését az ellenfél kérelmére mellőzheti, ha a felek meghallgatása után valószínűnek mutatkozik, hogy a bizonyításfelvétel elrendelése eredményre nem fog vezetni.

Ha pedig attól lehet tartani, hogy a külföldön foganatosítandó bizonyításfelvétel a per befejezését rendkívül késleltetné, a bíróság a 275. §. harmadik és utolsó bekezdése szerint járhat el.

A második, a harmadik, a negyedik és az ötödik bekezdésnek rendelkezései nem alkalmazandók, ha a bizonyítás felvételét a külföldi hatóságnak a belföldi bíróság közvetlen megkeresésére kell foganatosítania.

Külföldi megkeresések: 16—18. §§. Külföldön foganatosítandó bizonyításfelvétel iránti megkeresések: hágai egyezm. 8—16. c.; 9000/1919. sz. r. 19., 22., 23—28., 31—33. §§. — Közvetlen érintkezés Ausztriával, Poroszországgal: I. a II. kötet végén. Vegyes Döntőbíróság megkeresése: 2930/1925. M. E. (I. K. 74.) Elnök: 57. §. — A mellőzött bizonyítékok érvényesítése a fellebbezési eljárásban: 498. §.; perújítás útján: 563. §. 12. p.

A 283. §. alapján történt mellőzést az ítéletben fel kell említeni: 401. §. u. e. bek. Ez a §. a holtánnyilv. fell. elj.-ban nem alkalmazható: 774. §.

Csak akkor alkalmazható a Pp. 283. §-ának második bekezdése, ha a bizonyító fél azt kéri és az illető külállamban az ilyen bizonyításfelvételt foganatosítják. (P. III. 2629/1925. Pdt. XI. 116.)

284. §. *Ha az a bizonyításfelvétel, amelyet e törvény hatályosságának területén kívül foganatosítottak, ennek a törvénynek megfelel, a bíróság azt akkor is figyelembe veheti, ha érvényessége a felvétel helyének törvénye alapján megtámadható.*

Észrevételek a bizonyítás felvételére és eredményére.

285. §. *A bizonyítás felvételére és eredményére a felek az ügy érdemének folytatólagos tárgyalásával együtt tehetik meg észrevételeiket.*

Ha a bizonyítást nem az ítéldbíróság vette fel, eredményét a felek adják elő a tárgyaláson. Ha a felek, illetőleg a megjelent fél előadása az iratok tartalmának meg nem felel, az elnök az előadás kiigazításáról gondoskodik, szükség esetében az iratokat a bíróság valamelyik tagjával vagy a jegyzőkönyvvezetővel felolvastatja. Ezek a szabályok abban az esetben is megfelelően alkalmazandók, ha a perbíróság előtt a tárgyalás folyamában történt bizonyításfelvétel eredményének előadása a bíróság tagjaiban beállott változás következtében vagy más okból szükséges. A bíróság a korábban történt bizonyításfelvételt tagjaiban beállott változás esetében is felhasználhatja.

Kilencedik fejezet.

TANUK.

A tanuk megnevezése.

286. §. *Annak a félnek, aki tanuval akar bizonyítani, a tanuval bizonyítandó tényeket meg kell jelölnie és a tanut akként kell megneveznie, hogy meg lehessen idézni.*

A tanunak a tárgyalásra hozása.

287. §. A fél a szóbeli tárgyalásra magával is hozhatja tanuját. Ez esetben a bíróság a tanút, ha kihallgatása különben szükségesnek mutatkozik, a tárgyalás folyamán kihallgatni köteles.

A tanukihallgatás hivatalból elrendelése.

288. §. A bíróság a tényállás felderítése, vagy a felek között vitás ténykörülmények bizonyítása végett hivatalból is rendelhet tanukihallgatást, ha a feleknek — habár csak az előkészítő iratokban foglalt — előadásaiból, más bizonyításfelvétel eredményéből vagy a pernek egyéb adataiból kitűnik, hogy a tanukihallgatás a tényállás felderítésére vagy a ténykörülmény bizonyítására szolgálható.

A bíróság a tanu kihallgatása végett bármelyik felet felhívhatja a tanú megnevezésére (286. §.) és a 270. §. szerint ítéli meg annak a körülménynek a kérdés eldöntésére való befolyását, ha a fél a tanut elegendő ok nélkül meg nem nevezi.

A bizonyító fél megjelölni tartozik azokat a ténykörülményeket, amelyeket tanúi által bizonyítani akar. (K. 97. okt. 13. I. G. 282. F. III. 97.)

Vérségi összeköttetésnek tanúval bizonyítása nincs kizárva. (K. 7133/1899. 371. sz. elvi hat.)

A bíróság jogszabályt nem sértett azzal, hogy a területén kívül lakó és a reá hivatkozott fél által előállított tanút kihallgatta. (K. 1905. dec. 18. G. 427/1905. F. XI. 2328. sz.)

Tanú lehet az, aki nem ügyfél, vagy ennek törvényes képviselője. Nem ütközik ezért eljárási jogszabályba a bíróságnak az az eljárása, hogy a szentegyleti alelnököt, aki az alperes szentegylet alapszabálya szerint az együletet hatóságok és harmadik személyekkel szemben képviselő elnöknek akadályoztatása vagy távolléte esetén helyettese, valamint a szentegyleti jegyzőt, aki az alapszabályok szerinti előjárásának sem tagja, tanúként hallgatta ki. (P. II. 3705/1924. Pdt. X. 25.)

A peres félnek ügyvédje tanúként kihallgatandó. (K. 96. márc. 27. I. G. 50. F. I. 165.)

Igényperben az igénylő felperes által felhívott végrehajtást szenvedő tanúként kihallgató s ennek tanúvallomása bizonyítékul szolgálhat. (K. 99. május 26. I. G. 25. IV. 499.)

A bíróság nem köteles tanút kihallgatni oly célból, hogy ez a tanú további tanúkat nevezzen meg, hanem a bizonyító fél maga tartozik bizonyítékait beszerezni. (K. 1905. jún. 9. I. G. 20. F. X. 367.)

A Pp. 286. §-a szerint a félnek kell a tanút — akivel bizonyítani akar — megneveznie, a bíróság pedig a 288. §. szerint hivatalból is felhívhatja ugyan a felet a tanú megnevezésére, kötelezve azonban erre nincsen. (Bpesti tábla P. IV. 11.578/1915. Pdt. II. 94.)

Felperes cég tagja tanúként kihallgatható. (Bpesti tábla 1914. G. 1327. Pdt. I. 50.)

Ha a bizonyító fél és az általa hivatkozott tanúk vallomásai között ellentmondás észlelhető, ez nem a bizonyító fél által kért további tanúkihallgatás mellőzésének, hanem éppen ellenkezőleg — a tényállás tisztázása végett — a további tanúkihallgatás elrendelésének indokolásául szolgál. (Bpesti tábla P. IV. 287/1915. Pdt. I. 376.)

A távollévő felet a perben képviselő gondnok tanúként kihallgatható és az ő érdekeltségének kérdése csak a kihallgatás után, annak eredményéhez képest, mérlegelhető. (P. III. 439/1922. Pdt. VIII. 61.)

Tanúkihallgatás meg nem indokolt mellőzése nem lényeges szabálytalanság, ha oly szakkérdésről van szó, melyet nem tanúkihallgatással, hanem szakértő meghallgatásával kell kideríteni. (Pdt. IX. 74.)

A cégvezető nem ügyfélként, hanem tanúként hallgatódó ki, ily esetben tehát a Pp. 370. §. második bekezdése nem nyer alkalmazást. (P. IV. 3091/1924. Pdt. X. 27.)

Résztvénytársaság igazgatója, vagy igazgatósági tagja tanúként kihallgatható akkor is, ha az ügylet kötésénél személyesen járt el és az ügyletnél vagy az ügyletet kötő vállalatnál maga is anyagilag érdekelt. Ha a tanú az ügyletkötésnél a peres fél képviselőként járt el, vallomása az ügyfél vallomásával egy tekintet alá esőként méltatandó. (P. VII. 4357/1924. és P. IV. 3677/1924. Pdt. X. 79.)

Más indokkal kapcsolatban azon az alapon is mellőzhető a tanú kihallgatása, hogy ő, mint engedményező, a bizonyító féllel egy tekintet alá esik. (P. I. 7338/1927. Pdt. XIII. 19.)

A közkereseti társaság perében annak a per során kilépett

tagja tanúként kihallgatandó. Nincs perjogi akadálya az ügyvéd kihallgatásának, ha a Pp. 299. §. 4. pontjában biztosított jogával élni nem kíván. (P. II. 2235/1928. Pdt. XIV. 10.)

Felperesként fellépő, de utóbb megszűnt cég egyik tagja tanúként kihallgatandó. (B. 1905. ápr. 18. 1904. I. G. 554. F. IX. 233.)

Az érdektársaknak a kereset megindítására adott megbízás tényére nézve a perben tett kijelentése, mint ügyleti kijelentés, tanúvallomásnak nem vehető. (K. 1905. ápr. 5. I. G. 680. 1904. F. X. 305.)

Tanúként és nem félként hallgatható ki: a fél megbízottja. (K. 96. okt. 25. I. G. 229. F. II. 55.; B. 99. május 26. I. G. 81. T. III. 236. Sz. 99. okt. 18. G. 114. T. IV. 628.);

a cégjegyzésre jogosult vezérigazgató. (B. 1902. okt. 17. II. H. 5. T. VII. 341.);

a részv.-társaság üzletvezetője. (K. 96. jún. 17. I. G. 92. F. I. 293.);

a polgármester a város perében. (K. 1907. jan. 23. I. G. 585/1906. F. XII. 2606.);

az egyetemleges adós a kezes külön védekezése esetében. (K. 1901. febr. 7. I. G. 612/1900. F. VI. 382.);

a bizonyító fél jogelődje, engedményese. (K. 95. dec. 12. II. G. 71. F. I. 57.);

a fellebbezési bíróság előtt a pertárs, akire nézve az elsőbírói ítélet jogerőre emelkedett (K. 99. jan. 12. I. G. 463. 98. F. IV. 256.); a pertárs, ha a pertől elállott (K. 1902. máj. 28. I. G. 30. F. VII. 486.)

Ha a felperes követelését másra ruháztatva, helyette az engedményes lép a perbe, a felperesi jogelőd (az engedményező) csak tanúként hallgatandó ki. (B. 1903. okt. 8. I. G. 149. T. VIII. 131.)

Nincs törvényes akadálya, hogy valamely részvénytársaság igazgatója az azon részvénytársaság ellen folytatott perben tanúként kihallgattassék. (K. 1908. jún. 21. v. 1333/1907. sz. a IV. p. t. Hj. Dt. II. 112.)

Perben álló részvénytársaság igazgatója tanúként kihallgatható. (B. 10.034/1915. Pdt. II. 136.)

A társaság egyes tagjai nem mint tanúk, hanem mint felek eskü alatt hallgatandók ki. (K. 1903. okt. 20. I. G. 500. F. IX. 95.)

A bíróság magukat a feleket is, mint tanúkat hallgathatja ki, ha ezek a döntő ténykörülmenyre vonatkozó okiratot mint előttemező tanúk irták alá. (K. 1900. szept. 13. I. G. 286. F. VI. 38.)

Ha a vallomás a per eldöntésére befolyással nem volt, lényegtelen az, hogy a vallomástevőt félként vagy tanúként kellett-e kihallgatni. (Sz. 1902. júl. 1. G. 93. T. VI. 676.)

A tanu kihallgatása kiküldött vagy megkeresett bíró által.

289. §. A bíróság a tanu kihallgatását kiküldött vagy megkeresett bíróra bízhatja:

1. ha a valóság kiderítése végett a tanunak a helyszínen való kihallgatása mutatkozik célszerűnek;

2. ha a tanu a perbíróság előtt való megjelenésben akadályozza van;

3. ha a tanunak a perbíróság előtt való kihallgatása aránytalanul nagy költséget okozna, kivéve, ha valamelyik fél készen nyilatkozik arra, hogy az ebből eredő költség-többletet megtérítés nélkül viselni fogja és a többlet fedezésére a megállapított összeget a bíróság utasítására a kitűzött határidő alatt a perbíróságnál leteszi;

Ppn. 10. §. A Pp. 289. §-a első bekezdésének 3. pontja azzal egészítettetik ki, hogy a bíróság, ha tanácsban jár el, a tanu kihallgatását székhelyén levő járásbíróság területén kívül megkeresett bíróra bízhatja akkor is, ha a kihallgató tanuk nagy száma vagy egyéb körülmény miatt a perbíróság előtti kihallgatásuk tetemes idővesztéssel járna. Ebben az esetben a fellebbezési bíróság kiküldött bíróra bízhatja a tanu kihallgatását, vagy e végett a székhelyén lévő elsőbíróságot is megkeresheti.

289. §. 4. ha a tanunak a perbíróság előtt való kihallgatása tetemes nehézségbe ütközik.

Katonai vagy katonailag megszállott épületben (hajón) tanukihallgatást csak az épület (hajó) parancsnokának értesítése után és az általa kirendelt katonai személy jelenlétében szabad fogatosítani. Ha a parancsnok e

célra katonai személyt nem rendelt ki vagy a kirendelt katonai személy nem jelenik meg, ez a körülmény a tanú kihallgatását nem akadályozza.

Te. 17. §. A Pp. 289. §-át a következő rendelkezések egészítik ki:

Ha a per tárgyának értéke ezer pengőt meg nem halad, vagy ha valamelyik fél szegénységi jogon pereskedik, a tanút rendszerint lakóhelyén kell kihallgatni. A perbíró-ság a székhelyén kívül lakó tanúk kihallgatása végett a tanú lakóhelye szerint illetékes járásbíró-ságot keresi meg. Ha a tanú nem lakik a járásbíró-ság székhelyén és csak egyszerű tényeknek, különösen aláírás valóságának bizonyítása végett kell őt kihallgatni, a perbíró-ság a tanú lakóhelyének községi bíró-ságát is megkeresheti, amely ebben az esetben a Pp. 313. §-ának a megkeresett bíróra vonatkozó rendelkezései szerint jár el, ehhez képest a tanút meg is esketheti, azonban ellene kényszerítő intézkedéseket (pénzbüntetés, letartóztatás) nem alkalmazhat, hanem, ha ilyennek alkalmazására szükség van, ebből a célból a perbíró-sághoz fordul.

A perbíró-ság az előbbi bekezdés esetében is maga elé idézheti a székhelyén kívül lakó tanút, ha ezt különös okból szükségesnek tartja vagy ha valamelyik fél az ezzel járó költségtöbbletet magára vállalja és a tanúkihallgatás költségét a bíró-ság által meghatározott összegben előlegezi.

Ter. 7. §. A Te. 17. §-a nem érinti a Pp. 289. §-ának és a Ppn. 10. §-ának azokat a rendelkezéseit, hogy mikor lehet a tanú kihallgatását kiküldetés útján foganatosítani. A Te. 17. §-ának az a rendelkezése, amely szerint a tanút az ott meghatározott perekben rendszerint lakóhelyén kell kihallgatni, nem szolgálhat okul arra, hogy a bíró a lakóhelyen kihallgatással fölösleges kiküldetési költségeket okozzon és csakis a tanú lakóhelye szerint illetékes járásbíró-ságnak vagy községi bíró-ságnak megkeresését teszi lehetővé az ott meghatározott esetekben.

*A tanunak lakásán való kihallgatása.***290. §.** *Lakásukon hallgatandók ki:*

1. a királyi ház tagjai;
2. azok, akik aggkoruk, betegségük, testi fogyatkozásuk vagy más ok miatt az idézésre meg nem jelenhetnek.

A királyi ház tagjait Budapesten a kir. Kúria elnöke, a kir. ítélőtáblák vidéki székhelyén a kir. ítélőtábla elnöke, más helyen pedig annak a törvényszéknek az elnöke hallgatja ki, melynek területén a királyi háznak kihallgatandó tagja lakik vagy tartózkodik.

A nemzetközi megállapodások és a nemzetközi jognak egyéb szabályai, melyek a személyes mentességet élvező személyeknek tanuként való kihallgatására vonatkoznak, érintetlenül maradnak. A 9. §. utolsó bekezdése megfelelően alkalmazandó.

A tanu megidézése és a tanunak a bíróság elé állítása.

291. §. A tanut, ha megidézése szükséges, az elnök, ha pedig a kihallgatás kiküldött vagy megkeresett bíró útján történik, a kiküldött, illetőleg a megkeresett bíró idézi meg.

Az idézésnek a tanukihallgatást rendelő végzésre való hivatkozással magában kell foglalnia a felek megnevezését, a tanu felhívását, hogy a megjelölt időben és helyen a törvényes következmények terhe alatt jelenjen meg és a szükséghez képest a ténykörülményeknek, amelyekre a tanu kihallgatandó lesz, tájékoztató megjelölését.

Tanúként idézett országgyűlési képviselők mentelmi joga. (1889. máj. 8. 18050/89. I. M. sz. r.)

Polgári peres és perenkívüli ügyekben tanúként megidézett tényleges katonai (honvéd, csendőr) szolgálatban álló egyének részére kézbesítendő idézések mikénti kiállítás. (11463/1901. I. M. sz. r.)

Bűnvádi és polgári peres és perenkívüli ügyekben terhel-

tek, vádlottak, tanúk- vagy szakértőkként megidézett tényleges katonai (honvéd-, csendőr-) szolgálatban álló egyének részére kézbesítendő idézések mikénti kiállítása. (5282/1902. I. M. sz. r.)

Tényleges állományhoz tartozó katonai egyéneknek polgári ügyekben való megidézése alkalmából intézendő megkezeső levelek megjelölése. (21730/908. I. M. sz. r.)

Tényleges szolgálatban álló katonák csak a feltétlen szükség esetében idéztessenek az állomási helyüktől távolabb eső polgári bíróságok elé. (13365/88. I. M. sz. r.)

Közkórházi orvos tanuként megidézése. (46.681/1918. I. M. sz.)

Az ellen, hogy az újpesti tanut a budapesti perbíróság maga elé idézte, csupán a tanú szólalhatna fel, de a megkérés mellőzése nem szabályellenes. (B. 1908. okt. 16. G. 413. sz. T. XIII. 169.)

292. §. *Ha a fél a tanunak a bíróság elé állítására vállalkozik, a tanu megidézése nem szükséges. Ha a fél a tanut a kihallgatásra kitűzött határnapon elő nem állítja, a bíróság kihallgatását mellőzheti.*

Jogszabálysértés, ha a bíróság a külföldön (Wienben) lakó tanú előállítására négy napi, tehát nyilván nem elegendő határidőt szabott. (P. IV. 5296/1923. Pdt. IX. 166.)

293. §. *Ha a tanu megidőzését sikertelenül kísérelték meg és alaposan lehet attól tartani, hogy a kísérlet ismétlése is sikertelen lesz, a 275. §. harmadik és utolsó bekezdése megfelelően alkalmazandó.*

A mellőzött tanu érvényesítése a fellebbezési eljárásban: 498. §.; perújítás útján: 563. §. 12.

A 293. §. alapján történt mellőzést az ítéletben fel kell említeni: 401. §. ut. e. bek. Ez a §. a holttányilv. fellebb. elj. ban nem alkalm.: 774. §.

Tanu előállítása igényperben: 1881: LX. t.-c. 95. §. Ppé. 55. §.

A tanu megidezéséről fellebbvalójának értesítése.

294. §. *Ha a tanukép megidézendő személy oly közszolgálatban áll vagy oly magánvállalatnál van alkal-*

mazva, amelynél eltávozása esetében helyettesítése a közérdek szempontjából szükséges, megidézéséről fellebbvalója egyidejűleg értesítendő.

A fegyveres erő vagy a csendőrség tényleges szolgálatban levő tagjának, valamint a rendőrség vagy a pénzügyőrség személyzetéhez tartozó egyénnek megidézéséről a 164. §. intézkedik.

A tanukihallgatás költségének megtérítése.

295. §. A perbiróság a tanu megidézését, vagy, ha a tanu kihallgatása más biróság által foganatosítandó, a biróság megkeresését attól teheti függővé, hogy a bizonyító fél a tanu illetményeinek (314. §.), a tanukihallgatásnál netalán felmerülő tolmácsköltségnek és díjnak, valamint a birósági költségnek a fedezésére, a végzésben kitűzendő határidő alatt bizonyos összeget tegyen le a perbiróságnál.

A letétel annak a félnek hagyandó meg, aki a tanura hivatkozott; ha pedig a biróság a tanu kihallgatását hivatalból rendelte el, annak a félnek, akinek a tényállás tisztázása, illetőleg a bizonyítás érdekében van.

Ha a fél a letételt a kitűzött határidőben nem teljesíti, a tanu megidézése, ha pedig a tanu kihallgatása más biróság által foganatosítandó, ennek megkeresése mellőzendő, kivéve, ha a fél a letételt még oly időben pótolja, hogy a tanut az eljárás késleltetése nélkül ki lehet hallgatni.

A tanu elmaradásának következményei.

296. §. Azt a kellően megidézett tanut, aki a kihallgatásra kitűzött határnapon meg nem jelenik, az elmaradásával okozott költségben, valamint kétszáznegyven pengőig terjedhető pénzbüntetésben el kell marasztalni.

Ha a kellően megidézett tanu ismét nem jelenik meg,

a költségben és a pénzbüntetésben újra elmarasztalható és elővezetethető.

A költségben és a pénzbüntetésben marasztaló határozat ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye.

Katonai büntető bíróságnak alávetett személy megbüntetése és elővezetése végett a fellebbvalójához kell fordulni.

E §. a tanú engedély nélkül eltávozása esetére is áll, 304. §. Házassági eljárásra nézve l. a 657., 671. §-t; egyéb státus-perre a 696., 716., 717., 720., 723., 729., 731. §§-t.

E §. alkalmazása a vagyonváltság megállapítása iránti közíg. eljáráskor: 1921. XV. t.-c. 44. §., 1921. XLV. t.-c. 153. §. Országgyűlési képviselő és főrendiházi tag ellen kényszereszközök csak a mentelmi jog felfüggesztése esetében foganatosíthatók. (18.050/89. IM. rend.)

A 296. §. értelmében a szabályszerű idéztetés dacára meg nem jelent tanút az elmaradásával okozott költség viselésében marasztalni kell. A törvény parancsolólag rendelkezvén, a költségben való marasztalás a felek kérelmére való tekintet nélkül megközlendő és azt csak abban az esetben lehet mellőzni, ha a felek, illetőleg azok egyike vagy másika kifejezetten lemondana a költségmegtérítés iránti igényről. A marasztalás nem az érdemleges ítéletben, hanem ama határozatban történik, amelyet a bíróság az elmulasztott határnapon vagy ezzel kapcsolatosan hoz. A tanú terhére megállapított e költség a perköltség megállapításánál többé nem jöhet számításba. (Központi járásbíró-sági megállapodás. Pdt. I. 89.)

A Pp. 296. §. szerint a tanú elmaradásával okozott költségek alatt csupán azt a többköltséget lehet érteni, amely a tanú megjelenése és kihallgatásának foganatosíthatása esetén fel nem merült volna. — A tanú marasztalását külön végzésben kell kimondani, mihelyt az elmaradás következtében előállott kár felmerülte és összege nyilvánvalóvá vált. — A tanú terhére megállapítandó költségösszeget az ellenfél ellen megítélt perköltséghez is hozzá kell számítani és abban a pervesztes felet a tanúval egyetemlegesen marasztalni kell, kivéve ha ki egyenlítése az ügy adataiból megállapítható. (Budapesti törvényszék megállapodása. Pdt. I. 219.)

A tanúnak a költségben történt marasztalását hatályon

kívül he
tábla 6

Kat
tosítható
1901. IN
rad: 29

297

a költs
már el
lyon k

A

lembe

A

hatja i

mondh

legköz

val ke

A

nélkül

A

nak va

rozat

rendel

A

szerint

A felel

mazan

tása ir

t.-c. 15

29

1

ként

2

kívül helyező határozat ellen fellebbevitelnek helye nincs. (Bpesti tábla 6/P. 45/1916. Pdt. IV. 106.)

Katonai személy ellen kényszereszköz nem lévén foganasítható, a §-ra nem szabad az idézvényben utalni. (11.463/1901. IM. rend.) A tanú kimentése esetében a büntetés elmarad: 297. §.

297. §. *Ha a tanu elmaradását alapos okkal kimenti, a költségben és büntetésben nem marasztalható, ha pedig már el volna marasztalva, a marasztaló határozatot hatályon kívül kell helyezni.*

A perbiróság a tanu által előadott körülmények figyelembe vételével a kiszabott pénzbüntetést leszállíthatja.

A tanu e részben bejelentését és kérelmeit benyújthatja írásban, vagy a jegyzőkönyvvezetőnél jegyzőkönyvbe mondhatja, legkésőbbben azonban a kihallgatásra kitűzött legközelebbi határnapon, amelyen a tanu megjelent, szóval kell előadnia.

A bíróság a tanu kérelme felől a felek meghallgatása nélkül határozhat.

A kérelmet megtagadó határozat ellen felfolyamodásnak van helye. A kérelemnek, valamint a megtagadó határozat ellen használt felfolyamodásnak a végrehajtás elrendelésére és folytatására halasztó hatálya van.

A 296. és a 297. §-ban meghatározott szabályokra a 313. §. szerint a kiküldött és a megkeresett bíró is fel van jogosítva. A felek meghallgatása: 254. §. — E §. a szakértőkre is alkalmazandó: 365. §. E §. alkalmazása a vagyonváltság megállapítása iránti közíg. eljárásban: 1921: XV. t.-c. 44. §., 1921: XLV. t.-c. 153. §.

Tanukép ki nem hallgatható személyek.

298. §. *Tanukép ki nem hallgatható:*

1. *lelkész arra, amit vele a gyónásban, vagy egyébként a titoktartás egyházi kötelessége alatt közöltek;*
2. *közszolgálatban levő vagy abból kilépett egyén oly*

kérdésre, melyre nézve a tanuságtétellel a hivatali vagy szolgálati titoktartás kötelességét megsértené, ha e kötelesség alól illetékes fellebbvaló hatósága fel nem menti;

3. közszolgálatban lévő egyén oly ténykörülményre, mely közokirattal bizonyítható, kivéve, ha a közokirat aggályos, hézagos, vagy kiállításának körülménye tárgya a bizonyításnak.

A magyar és a közös miniszterekre, (Horvát-Szlavon- és Dalmátországok bánjára), az állami és a közös számvevőszék elnökeire nézve a felmentést a király adja.

A 2. pont szerint szükséges felmentés végett a perbiróság hivatalból keresi meg a felmentésre illetékes fellebbvaló hatóságot, a második bekezdés esetében pedig az igazságügyminiszterhez fordul. A felmentés csak abban az esetben tagadható meg, ha megadása közérdekbe ütközik.

Jegyzet. E §. alkalmazandó az okirat kiadása vagy felmutatása alóli felmentésre: 329. §. és a szemletárgy felmutatása alóli felmentésre is: 243. §. a zárjelben tett rész tárgytalan.

Konzuli tisztviselő tanuságtétele: 1926: XXI. t.-cikkbe foglalt washingtoni szerződés XIX. c. (I. a II. kötet végén).

Közhivatali orvosnak olyan tényre tanuként kihallgatása, melynek tárgyában hivatalos jelentést tett, indokoltan mellőzhető. (B. 96. okt. 15. I. G. 194. T. I. 289.)

Perben álló pénzintézet igazgatói nem tartoznak azon egyének közé, kiket a §. a tanuságtételtől eltilt. (Gy. 1907. máj. 28. G. VI. 42. T. XI. 440.)

A postai (távíró, távbeszélő) alkalmazottaknak tanuként való megidézése és kihallgatása. (5383/910. I. M. sz. r.)

A tanuságtétel megtagadása.

299. §. A tanuságtétel megtagadható:

1. ha a tanu a felek valamelyikének egyenes ágban rokona, testvére, házastársa, vagy jegyese.

2. ha a kérdésre adandó felelet bünvádi eljárás alapjául szolgálhatna a tanu ellen, továbbá egyenes ágban rokona vagy sógora, unokatestvére és még közelebbi oldal-

rokona
testvér
örökbe
gyámo
vagy s
arra, k
ság va

3.

vele a

valama

tékeny

4.

nyilat

kötele

gyógy

amenn

tették;

5.

vagy i

H

sekkel

tételt

vallon

A

a kéra

másár

J

dalmi

K

feljog

sági p

716., 7

A

Közje

rokona, házastársa vagy jegyese, házastársának testvére, testvérének házastársa, örökbefogadó vagy nevelő szülője, örökbefogadott vagy nevelt gyermeke, gyámja, gondnoka, gyámoltja, vagy gondnokoltja ellen, még pedig a házasság vagy sógorsági viszonyban levőkre nézve tekintet nélkül arra, hogy fennáll-e még a viszony alapját képező házasság vagy nem;

3. ha a kérdésre adandó felelet által a tanu vagy a vele az 1. pontban említett viszonyban álló személyek valamelyike becsületében vagy a tanu vagyonában jelentékeny sérelmet szenvedne;

4. oly ténykörülmenyre nézve, melyre a tanu nem nyilatkozhatik anélkül, hogy a hivatásával járó titoktartás köteleességét, különösen mint ügyvéd, közjegyző, orvos, gyógyszerész, szülésznő vagy segédük meg ne sértse, amennyiben a titoktartás kötelessége alól fel nem mentették;

5. ha a tanu a kérdésre adandó felelettel műszaki vagy ipari titkot árulna el.

Ha a tanu több pertárs közül csak egygyel vagy egyséssel áll az 1. pontban megjelölt viszonyban, a tanúságtételt a többiekre nézve csak akkor tagadhatja meg, ha vallomása el nem különíthető.

A tanut e §. eseteiben a kihallgatás előtt, vagy midőn a kérdéses viszony kiderül, figyelmeztetni kell, hogy vallomásának megtagadására fel van jogosítva.

Jegyzet: A 4. p. felsorolása csak példaszerű, pl. a szabaddalmi ügyvivő is megtagadhatja a vallomást.

Kivétel: 300. §. L. a 345. §-t. Ezek az okok a szakértőt is feljogosítják a véleményadás megtagadására: 355. §. A házassági perre nézve l. a 657., 671., a többi státusperre a 696., 710., 716., 717., 720., 723., 729., 731. §-t.

Az ügyvéd titoktartó kötelessége: 1874: XXXIV. t.-c. 49. §. Közjegyzőre nézve: 1874: XXXV. t.-c. 57. §.

300. §. Az előbbi §. 1. és 3. pontja alapján a tanuságtétel meg nem tagadható:

1. ha a kérdés oly jogügyletre vonatkozik, amelyben a kihallgatandó mint tanu volt alkalmazva;

2. ha a kérdés oly cselekményre vonatkozik, amelyet a tanu a vitás jogviszony tekintetében, mint valamelyik fél képviselője vagy megbízottja teljesített, vagy amelyre nézve a félnek megbízást adott, vagy ha a tanu a vitás jogviszony tekintetében mint jogelőd jelentkezik;

3. ha a tanu családtagjának születésére, házasságára, életbenlétére vagy elhalálozására vonatkozó ténykörülmény bizonyítandó;

4. ha a kérdés családi viszonyon alapuló vagyoni jogi ügyre vonatkozik.

301. §. A tanu, ha a tanuságtételt a 299. §. értelmében megtagadja, a megtagadás okát a kihallgatásra kitűzött határnap előtt írásban bejelentheti vagy jegyzőkönyvbe mondhatja, legkésőbbben azonban a kihallgatás alkalmával adhatja elő. E joggal az is élhet, akit tanukép megidézték, habár a 298. §. szerint tanukép ki nem hallgatható.

A megtagadás okát szükség esetében valószínűvé kell tenni. E végből a bíróság a tanut a megtagadás okára nézve kihallgathatja és vallomására megesketheti.

A tanu bejelentéséről a feleket lehetőleg a kihallgatásra kitűzött határnap előtt kell értesíteni.

302. §. A tanuságtétel megtagadásának jogosultsága felől a felek meghallgatása után a perbíróság végzéssel határoz.

Ha a tanu kihallgatására a határnap a perbíróság előtt volt kitűzve, a perbíróság e határnapon a felek és a tanu újabb megidézése nélkül határoz a megtagadás jogosultsága felől.

Ha pedig a kihallgatást kiküldött vagy megkeresett

birónak kellett volna foganatosítani, a perbiróság a megtagadás jogosultságának tárgyalására és esetleg az ügy tárgyalásának folytatására hivatalból határnapot tűz ki és erről a tanút értesíti.

A tanu bejelentése a tárgyalásnál abban az esetben is figyelembe veendő, ha a tanu a tárgyaláson nem jelenik meg. A tanu a tárgyaláson ügyvédi képviselőre nem szorul.

Az ellen a végzés ellen, amely a tanut vallomástételre kötelezi, a tanu egyfokú felfolyamodással élhet, amelynek halasztó hatálya van.

Jegyzet. Egyfokú felfolyamodás jelentősége: 550., 551. §§. E §-ok alkalmazandók az okirat felmutatásának megtagadása esetében: 308. §. és a szemletárgy felmutatásának megtagadása esetében is: 344., 345. §. Választott bírósági eljárásra nézve: 778. §.

A tanúk családi viszonya a perben álló csődtömeggondnok irányában, a tanúságtétel megtagadhatása szempontjából nem esik az ügyféllel fennálló viszonyal azonos tekintet alá. (K. 97. jan. 27. H. 51. 96. F. II. 187.)

Ügyvéd titoktartási kötelezettsége és ezzel kapcsolatban tanúvallomás megtagadási joga kiterjed az ügyfele ügyére vonatkozó, a képviselése folytán tudomására esett tényekre is és nem csupán arra, amit ügyfele vele közölt. (B. 1907. febr. 27. 484/907. V. p. t. sz. a. Mj. Dt. 27. sz. 144.)

Az ügyvéd a nem ügyvédi hivatás gyakorlása körében tudomására jutott tényekre a tanúskodást nem tagadhatja meg. (B. 1907. ápr. 24. 380/v. P. T. LIV. 72. I.)

Ha a bizonyító fél hivatkozik a perben eljáró saját képviselőjének helyettesére tanuként, ez meg nem tagadhatja a tanúságtételt a titoktartás köteletségének megszegése okából. (K. u. ott.)

A közadós által a hitelező ügyvédje részére teljesített fizetés felvétele nem oly tény, amelyre nézve az ügyvéd által a vallomás megtagadható lenne. (B. 1905. febr. 24. II. G. 182. T. IX. 277.)

A 302. §. ama rendelkezéséből, hogy a végzés ellen, mely a tanút vallomástételre kötelezi, a tanú élhet felfolyamodással, következik, hogy a perbeli fél részéről az ítélet azon az alapon

meg nem támadható, hogy valamely tanú, aki a tanúságtételt esetleg megtagadhatja, erre való jogosultságára figyelmeztetve esetleg nem lett. (K. 1904. szept. 28. I. G. 200. F. X. 43.)

A lefoglalt követelés behajtására kirendelt ügygondnok által indított perben a végrehajtást szenvedő mint jogelőd a tanúskodást meg nem tagadhatja. (B. 1904. dec. 29. I. G. 300. T. IX. 33.)

A tanúságtétel jogellenes megtagadásának következményei.

303. §. *Ha a megjelent tanu ok előadása nélkül vagy az előadott ok jogerős elvetése után a tanúságtételt, idéértve az eskü (310. §.) letételét is, a következményekre való figyelmeztetés ellenére megtagadja: a megtagadás által okozott költségben és kétszáznegyven pengőig terjedhető pénzbüntetésben elmarasztalandó.*

Ha e büntetés kimondása eredménytelen maradt, a tanu letartóztatható és hat hétig elzárva tartható. Ezt az elzárást azonnal meg kell szüntetni, ha a tanu kötelességének eleget tesz és enélkül is, ha vallomásának felesleges volta kiderül, ha a pernek illető folyamodási szaka befejeződik, vagy ha a per szünetel.

A költségben és pénzbüntetésben marasztaló, valamint a letartóztatást rendelő végzés ellen a tanu egyfoku felfolyamodással élhet.

Katonai büntető bíróságnak alávetett személy ellen a bíróság az e §-ban említett pénzbüntetést és elzárást nem alkalmazhatja, hanem a megfelelő kényszerítő eszközök alkalmazása végett az engedetlen tanu fellebbvalójához fordul, aki a vonakodót a törvény megtartására szorítja.

A tanuk kihallgatása.

304. §. *A tanukat egyenkint kell kihallgatni. Ugyanabban az ügyben kihallgatandó több tanu közül egyik nem*

lehet jelen a másik tanu kihallgatásánál. Az elnök eltílt-hatja a tanut attól, hogy az ügy tárgyalásánál jelen legyen.

A kihallgatás sorrendjét az elnök határozza meg.

A tanu a tárgyalás bezárása előtt, a 296. §-ban foglalt következmények terhe alatt, csak az elnök engedelmével távozhatik el.

Oly tanuk, akiknek vallomásai egymással ellenkeznek, szembeállíthatók egymással.

305. §. A kihallgatás előtt a tanut figyelmeztetni kell arra, hogy köteles legjobb tudomása és lelkiismerete szerint a tiszta és teljes valóságot vallani és hogy vallomását esküvel kell megerősítenie, egyúttal a tanut műveltségi fokához képest az eskü jelentőségére és a hamis tanu-zás következményeire nézve is fel kell világosítani.

A figyelmeztetés a szükséghez képest a kihallgatás folyamában és az eskütétel előtt ismételtethető.

306. §. A kihallgatás kezdetén a tanutól meg kell kérdezni nevét, korát, születési és lakhelyét, családi állapotát és foglalkozását. A szükséghez képest továbbá a tanut a felekhez való viszonyára és egyéb oly körülményekre nézve is meg kell kérdezni, melyek szavahihetőségét befolyásolhatják.

Ezután a tanunak alkalmat kell adni arra, hogy mind-azt, amit a kihallgatás tárgyára nézve tud, összefüggően mondja el. A tanuhoz vallomásának felvilágosítása és kiegészítése, nevezetesen tudomása okának felderítése végett a szükséges kérdéseket kell intézni.

307. §. A tanut az elnök hallgatja ki.

A bíróság többi tagja is jogosítva van a tanuhoz kérdéseket intézni.

Kérdéseket a felek is indítványozhatnak. Az elnök a

feleknek kérelmükre megengedheti, hogy a tanuhoz közvetlenül is intézhessenek kérdéseket.

A felek indítványozott kérdéseiket írásban is átadhatják.

A fél részéről indítványozott vagy a tanuhoz közvetlenül intézett kérdés megengedhetősége felől a bíróság határoz.

Jegyzet. Elnök: 57. §. — 307. §. alkalmazása szakértőkre: 361., 362., 365. §§. — A 305—307. §§. alkalmazása a fél eskü alatti kihallgatása esetében: 375. §. — V. ö. 378. §-t.

Az a rendelkezés, hogy a tanúk egyenként és az ugyanazon ügyben kihallgatandó többi tanúk jelen nem léteben hallgatandók ki, nem zárja ki azt, hogy a perbeli képviselő, ha ebbeli hivatásából kifolyólag a tanúk kihallgatásánál jelen volt, vagy azok vallomásáról más úton szerzett tudomást, utólag mint tanú kihallgattassék. (K. 99. okt. 4. I. G. 320. F. V. 67.)

A §. arra nézve kötelező bizonyítási szabályt nem tartalmaz, hogy egymással ellentétes vallomást tevő tanúk szembesíttessenek, hanem ennek eszközzése a bíróság belátásától függ, amennyiben meggyőződése megalkotásához azt szükségesnek tartja. (K. 97. dec. 31. I. G. 405. F. III. 236.)

Nincs perjogi akadálya annak, hogy az oly tanú vallomása, aki a tárgyalás alatt a peres fél személyes meghallgatásánál jelen volt, bizonyítékul elfogadtassék. (B. 1908. okt. 28. G. 436. sz. T. XIII. 178.)

A tanú hiteltérdemlőisége és megbízhatósága iránti meggyőződés csupán a kihallgatás után és a per többi anyagával való egybevetés mellett alkotható meg. (Sz. 1909. ápr. 16. G. 68. sz. XIII. 873.)

A tanu okirattelmutatási kötelessége.

308. §. *A per bírósága elrendelheti, hogy a tanu mutassa fel a kihallgatás alkalmával a birtokában levő okiratot, amely az ügyre vonatkozik és hogy a felmutatott okirat másolatban az iratokhoz csatoltassék és bizonyos időn át eredetiben is az iratokhoz csatolva vagy a bíróságnál letéve maradjon. Ha a felmutatott okiratnak csak egy része vonatkozik az ügyre, a tanu beleegyezése nélkül*

az okirat eredetijét egész terjedelmében csak a bíróság és esetleg a bírósági szakértők tekinthetik meg, a felek előtt ellenben csak az okirat bevezetése, kelte és aláírási, valamint az ügyre vonatkozó része tárható fel és csak az ezeket tartalmazó és a bíróság által elkészített kivonat csatolható az iratokhoz, az eredeti pedig szükség esetében a bíróságnál lepecsételve őrizendő meg.

Az oly tanuval szemben, aki annak az okiratnak a felmutatását, amely vallomása szerint birtokában van és az ügyre vonatkozik, alaptalanul megtagadja, a tanuságtétel megtagadásának következményeit (303. §.) kell alkalmazni.

Azokon az eseteken kívül, amelyekben a tanuságtétel megtagadható, a tanu az okirat felmutatását akkor is megtagadhatja, ha a perben nem álló harmadik személy nevében bírja az okiratot. A megtagadás bejelentésére, valamint a jogosultsága felőli tárgyalásra, a határozathozatalra és a felfolyamodásra a 301. és a 302. §. alkalmazandó.

A félnek azt a jogát, hogy a tanutól az okirat kiadását vagy felmutatását és a felmutatás elmulasztásából eredő kárának megtérítését külön perrel követelhesse, ez a §. nem érinti.

A tanuvallomás jegyzőkönyvbe vétele.

309. §. A kihallgatás után a tanu előtt vallomását a jegyzőkönyvből fel kell olvasni és ennek megtörténtét a jegyzőkönyvbe fel kell venni. A jegyzőkönyvet a tanu megjegyzései alapján ki kell egészíteni és ki kell igazítani.

A járásbírósi eljárásban vallomását a tanu aláírja. Ha a tanu az aláírást megtagadja, ezt az ok megjelölésével a jegyzőkönyvben meg kell jegyezni.

A kiküldött és a megkeresett bíró előtti eljárásban a 251. §. alkalmazandó.

A tanu megesketése.

310. §. A tanukat vallomásuk felolvasása, illetőleg aláírása után egyenkint meg kell esketni.

Az esküt arra kell letenni, hogy a tanu legjobb tudomása és lelkiismerete szerint az igazat és csak az igazat mondotta és hogy abból semmit sem hallgatott el.

Az eskü ezekkel a szavakkal kezdődik:

„Esküszöm a mindentudó és mindenható Istenre“ és ezekkel a szavakkal végződik: „Isten engem úgy segéljen.“

Aki azt állítja, hogy az eskü vallási meggyőződésével ellenkezik, eskü helyett ünnepélyes fogadással erősíti meg vallomását. A fogadás ezekkel a szavakkal kezdődik:

„Becsületemre és lelkiismeretemre fogadom.“

A bíró azzal a tanuval, akit a perben ismételten vagy pótlólag hallgatnak ki, a későbbi vallomást ismételt megesketés helyett a már letett esküre való hivatkozással erősíttetheti meg. Ez a megerősítés az eskü hatályával bir.

A tanú (Pp. 310. §.), az eskü alatt kihallgatott fél (Pp. 375. §.), valamint az állandóan nem alkalmazott szakértő (Pp. 358. §.) és tolmács (Pp. 230. §.) eskütétele (ünnepélyes fogadása) alatt a jelenlévők felállanak. (Jusz. 165. §. Tusz. 137. §.)

311. §. A tanu az esküt rendszerint előszóval, a felolvasott esküminta utánmondásával teszi le és ez alatt jobb kezét szívéen tartja.

A némák és a siketnémák, ha írni és olvasni tudnak, az esküt szövegének aláírásával teszik le, az ilyen siket tanuk pedig a velük közlött esküszöveget felolvassák.

Ha pedig a siketek, a némák és a siketnémák írni vagy olvasni nem tudnak, előre megesketett tolmács közreműködésével jelbeszéddel esküsznek.

A kir. ház tagjai nem tesznek esküt: 1909: XVI. t.-c. 12. §. utolsó bekezdése (l. a 290. §. kapcsán).

E §. alkalmazása a fél eskü alatti kihallgatása esetében: 375. §. — A fél esküje: 378. §.

Hamis tanúzás büntetése: 378: V. t.-c. 215—218., 221., 223. §§.

312. §. A tanu megeskötését mellőzni kell:

1. ha kihallgatásakor é. é. é. tizennegyedik évét még be nem töltötte, vagy ha értelme fejletlenségénél vagy gyengeségénél fogva az eskü jelentőségéről kellő fogalma nincs;

2. ha elmebeli vagy testi fogyatkozásánál fogva a valóságot meg nem tudhatta vagy közölni nem képes;

3. ha a tanu hamis tanuzására vagy hamis esküért jogerősen el volt ítélve, habár büntetését kiállotta;

4. ha az érdekelt felek a tanu megeskötésétől közös megegyezéssel elállanak.

Mellőzendő a megeskötés akkor is, ha a kihallgatott csupán rendelkező nyilatkozik, tesz, amelynek hatálya az esküvel való megerősítéstől nem függ.

A tanu megeskötése mellőzhető — és pedig, amennyiben a felek jelen vannak, meghallgatásuk után — ha a tanu vallomása az esküvel való megerősítés esetében sem érdemelne hitelt. Ha ebből az okból a tanu megeskötését a kiküldött vagy megkeresett bíró mellőzte, a perbiróság elrendelheti a tanu utólagos megeskötését.

Jegyzet. E §. alkalmazása a fél eskü alatti kihallgatása esetében: 375. §.; a fél vagy harmadik személy esküje esetében: 377. §.

A tanu kihallgatása kiküldött vagy megkeresett bíró által.

313. §. A tanu kihallgatása végett megkeresett vagy kiküldött bíróval a tanu által bizonyítandó tényállást a kihallgatásához szükséges iratokkal együtt, valamint a tanuhoz intézendő kérdéseket is közölni kell.

A kiküldött vagy a megkeresett bíró a tanuhoz a vele

közölt és a felektől a 307. §. értelmében indítványozott kérdéseken kívül a kihallgatáskor szükségeseknek mutató egyéb kérdéseket is intézhet, okirat felmutatására (308. §.) azonban a tanut csak akkor kötelezheti, ha ezt a perbiróság elrendelte. Előzetesen határoz továbbá egyes kérdések megengedhetősége, valamint a tanu megeskete felől. Ő teszi meg a tanu meg nem jelenése esetében a törvényes intézkedéseket és ő szünteti meg ezeket. Az ellen a tanu ellen, aki ok előadása nélkül vagy az előadott ok jogerős elvetése után megtagadja a tanuságtételt, ő rendeli el a 303. §-ban megállapított következményeket. A tanu költségének és károsodásának megtérítése.

314. §. A tanu a megjelenésével járó szükséges úti költségének és esetleg szükséges ellátási költségének megtérítését követelheti.

Időmulasztásának megtérítését csak akkor követelheti a tanu, ha a megjelenéssel keresetében károsodott.

Minden tanut meg kell kérdezni, hogy illetményeit követeli-e. A tanunak követelését azonnal be kell jelentenie és felszámítania. Utólagos bejelentésnek vagy felszámításnak nincs helye.

Az illetményeket a kihallgató bíróság, illetőleg bíró állapítja meg és a letett összegből azonnal utalványozza; ha pedig letétel nem volt elrendelve, vagy a letett összeg nem elegendő, a 295. §. második bekezdésében megjelölt félnek az azonnali fizetést vagy pótlást végrehajtás terhe alatt meghagyja. Az illetmények megállapítása kérdésében hozott végzés ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye, melynek halasztó hatálya nincs. A képviselő ellen az illetmény behajtása végett végrehajtásnak nincs helye.

Ha a tanut más helyről idézik, az elnök, illetőleg a kiküldött vagy a megkeresett bíró neki kérelmére az utazás és a kihallgatás helyén való tartózkodás költségének

fedezé
gatás

T
egészi

H
lad, v
a lak
elkerü
nyelhe
csak

A
kást
végett
semm
nem
a mu
hog

A
mat s
kell
zései
tartoz

— El
szemé
R
egyez
iümin
nem

ahon
nyelb

által
heti,
P. 43

fedezésére szükséges összeget a letett összegből a kihallgatás előtt előlegkép utalványozza.

Te. 18. §. A Pp. 314. §-át a következő rendelkezések egészítik ki:

Ha a per tárgyának értéke ezer pengőt meg nem halad, vagy ha valamely fél szegénységi jogon pereskedik, a lakóhelyén meghallgatott tanú csak a megjelenéséhez elkerülhetetlenül szükséges útiköltségnek megtérítését igényelheti. Az időmulasztással járó károsodás megtérítésére csak napszámosnak van igénye.

A munkaadó semmi hátránnyal nem sujthatja a munkást amiatt, mert az tanúzási kötelességének teljesítése végett munkát mulasztott. Így különösen munkabéréből semmit le nem vonhat, a helyettesítés költségét terhére nem róhatja, ha pedig a végzett munka arányában fizeti a munkást, a lehetőség szerint alkalmat kell adnia arra, hogy a munkás elmulasztott keresetét pótolhassa.

A munkaadót, aki az előbbi bekezdésben foglalt tilalmat szándékosan megszegi, kihágás miatt pénzbüntetéssel kell büntetni; a pénzbüntetésre az 1928: X. t.-c. rendelkezései irányadók. A kihágás a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozik.

Jegyzet. Egyfokú felfolyamodás jelentősége: 550., 551. §§. — Elnök: 57. §. — E §. alkalmazandó a szemléken megjelent személy illetményeire is: 346. §.

Külföldön fogاناتosítandó tanúkihallgatás költsége: Hágai egyezm. 16. c. — V. ö. 349., 364. §§. Tanúdíj megállapítására az iúmin. felhatalmazása: Ppé. 104. §. a min. e felhatalmazással nem élt).

Ha a tanú más helyről jelenik meg kihallgatásra, mint ahonnan idézték: utazása költségeinek a megtérítését nem igényelheti. (B. 4315/1923. Ptt. IV. 134.)

Mint hogy az ügyvéd tanúskodási kötelességének teljesítése által kereseti foglalkozásban időt veszít, ennél fogva követelheti, hogy az időmulasztása megtéríttessék. (Bpesti törvényszék P. 437/1917. Pdt. IV. 68.)

Tizedik fejezet.

OKIRATOK.

A közokirat bizonyító ereje.

315. §. Az oly okirat, amelyet e törvény hatályosságának területén közhatóság hivatalos hatáskörén belül vagy közhitelességgel felruházott személy ügykörén belül az erre nézve megszabott alakban kiállít, mint közokirat, teljesen bizonyítja a benne foglalt intézkedést, határozatot, nyilatkozatot vagy tanusítást, úgyszintén teljesen bizonyítja azt is, hogy a közhatóság vagy közhitelességű személy által abban tanusított nyilatkozatok és egyéb tények a valóságnak megfelelően vannak tanusítva.

Az első bekezdésben meghatározott bizonyító ereje van annak az okiratnak is, amelyet külön törvényes rendelkezés közokiratnak nyilvánít.

Az e törvény hatályosságának területén kívül közhatóság által hivatalos hatáskörén belül, vagy közhitelességgel felruházott személy által ügykörén belül kiállított okiratnak, amely kiállítása helyének joga szerint teljes bizonyító erejű közokiratnak tekintendő, ugyanaz a bizonyító ereje van, mint az e törvény hatályosságának területén kiállított közokiratnak.

A magyar állam hatóságai vagy az Ausztriával közös hatóságok által e törvény hatályosságának területén kívül kiállított okiratok e törvény értelmében közokiratok.

Jegyzet. A közjegyzői okiratokra nézve l. az 1874. évi XXXV. t.-c. 68—84. és az 1886: VII. t.-c. 21—24. §-ait; a végrehajtható közokiratokra nézve az 1881: LX. t.-c. 1. §-át. Az anyakönyvi kivonat, mint közokirat bizonyító erejére nézve l. az 1894: XXXIII. t.-c. 1., 28. és 30. §-át, előbbi felekezeti anyakönyv biz. ereje: 1894: XXXIII. t.-c. 93., 94. §§. Kereskedelmi és iparkamara bizonyítványa a helyi szokásokról közokirat: 1886: VI. t.-c. 3. §. f) p.; a budapesti ker. előjáróságok bizo-

nyitványai: 1893: XXXIII. t.-c. 18. §. — Halálesetfelvétel biz. ereje: 1894: XVI. t.-c. 55. §.

Közkirát bizonyító erejével bírnak: a központi hitelszövetkezet és a Pénzügyi Központ könyvei és könyvkivonatai (1898: XXIII. t.-c. 76. §., 1920: XXX. t.-c. 32. §., 1920: XXXVII. t.-c. 8. §.), az állami jegyintézet, ill. a Magyar Nemzeti Jegybank könyvei és kivonataik (1921: XIV. t.-c. 23. §., 1924: V. t.-c. 11. §. c), a szőlőfelújítási kölcsönre vonatkozó hátralékkimutások és másolataik (1896: V. t.-c. 15. §.); az Iparosok Orsz. Közp. Szövetkezetének könyvei és alapszabályszerű cégjegyzéssel ellátott kivonatai 1924: XVIII. t.-c. 7. §.

Végrehajtható közkirát az osztatlan közös legelőtársulat által kiállított hátralékkimutató vagy e kimutatónak a községi előjáróság által hitelesített másolata vagy kivonata (1913: X. t.-c. 40. §.); az Orsz. Erdei Alapból előlegezett köztartozásokról kiállított hátralékkimutató (1923: XX. t.-c. 6. §.); a m. kir. Felülvizsgáló és Kiegyenlítő Hivatal elszámolása, ha fizetési kötelezettséget állapít meg. (1923: XXVIII. t.-c. 31. §.)

Magyar és osztrák bíróságok és közjegyzők által kiállított vagy hitelesített okiratok felülhitelesítésének mellőzése. (16500/1925. I. M.)

Felülhitelesítés Olaszországgal szemben sem szükséges: 1927: I. t.-c. 18., 19. c.

A fegyelmi hatóság határozatát tartalmazó okirát közokiratot csak abban a tekintetben képez, hogy a határozat a fegyelmi hatóság által meghozott, de nem azon tényállás tekintetében is, amelyre a határozat alapítva van. (B. 99. szept. 7. II. G. 59. T. IV. 254.)

Vétkes gondatlanságból származó kártérítés iránti perben a károsító tény tekintetében folyamatban volt közigazgatási eljárás iratai, mint közkiratok, bizonyítékul elfogadandók. (B. 97. jan. 14. 96. I. G. 257. T. I. 340.)

A helyi szokást a kereskedelmi és iparkamara átírta, mint közkirát bizonyítja. (D. 1900. márc. 15. G. T. IV. 302.)

A kereskedelmi és iparkamara által az 1868: VI. t.-c. 3. §. f) pontja értelmében kiállított bizonylat közkirát; az a kérdés, hogy a kamara e bizonylathoz szükséges információt honnan szerezte, felülvizsgálat tárgya nem lehet. (B. 97. dec. 10. II. G. 101. T. II. 275.)

Annak bizonyítása, hogy telekkönyvezett ingatlan a természetben minő ingatlannal azonos, a községi előjáróság törvé-

nyes hatáskörébe nem tartozik. (K. 1902. jan. 30. G. II. 79. T. VI. 325.)

A községnek törvényes illetőségi köréhez nem tartozik valamely épületnek ki által történt felépítése tényére nézve okiratheli bizonyítványt kiállítani. (K. 1900. aug. 27. I. G. 250. F. VI. 5.)

Valamely község részéről kiállított ügyvédi meghatalmazványt az a körülmény, hogy arra az illető község pecsétje alkalmaztatik, nem teszi közokirattá. (K. 1902. szept. 12. I. G. 101. F. VIII. 11.)

Az okirat tartalma az annak kiállítása idejében érvényben levő törvények szerint bírálendő meg. (B. u. ott.)

A marhalevél olyan közokirat, amely az abban említett marhák tulajdonjogának igazolására alkalmas, ez azonban nem zárja ki annak bebizonyítását, hogy az adásvétel nem a marhalevélben megjelölt eladó és vevő között, hanem az eladó és egy olyan harmadik személy között jött létre, aki a marhalevélben vevőként meg nem jelöltenetett. (D. 1901. márc. 14. G. 146/1900. T. V. 318.)

A ker. előjáráságnak az állat elhullását és a betegség nemét tartalmazó bizonyítványa közokirat. (D. 97. dec. 23. I. G. 245. T. II. 88.)

E bizonyítványnak közokirati bizonyító erejét le nem rontja az a körülmény, hogy az állatorvos a boncjegyzőkönyvet az állat boncolásakor nyomban fel nem vette. (B. 97. dec. 23. I. G. 245. T. II. 88.)

A vásárfelügyelőség annak igazolására, hogy az elkobzott és megsemmisített áru azonos a vásárra küldött áruval, hatósági körrel nem bír. (B. 1902. nov. 27. II. G. 84. T. VII. 304.)

Közhivatalnok, mint szerződő fél részéről másik szerződő féllel létesített jogügylet létrejöttének módozatairól a felettes hatósághoz intézett jelentés közokirat erejével nem bír. (B. 1901. okt. 30. I. G. 185. T. VI. 10.)

Becslevélnek más esetben, mint törvényben odautalt célra kiállítása a községi előjáróság hatáskörébe nem tartozik. (Sz. 98. ápr. 21. G. II. T. II. 474.)

Nem tartozik a községi előjáróság hatáskörébe magánjogi jogvitákban bizonyítvány kiállítása arról, hogy valamely haszonbérleti viszony megszűnt-e, hogy kinek van és minő értékű ingó vagy ingatlan vagyona, hogy továbbá egy harmadik személynek a magánjogi igényei veszélyeztetve vannak-e. (K. 1198/1917. Pdt. III. 289.)

Ha a közokirat kelettel, aláírással és pecséttel el van látva, nem állapítható meg olyan szabálytalanság, amely miatt az nem bírna bizonyító erővel. (B. 97. szept. 30. I. G. 151. T. II. 25.)

Rabbinak, nem az anyakönyvre alapítottan kiállított bizonyítványa, a születés idejére nézve nem közokirat. (K. 647/86. M. III. 122.)

A születés ideje csak hiteles anyakönyvi kivonattal igazolható, kivéve akkor, ha az anyakönyvnek elveszése, megsemmisülése, vagy hiányos vezetése be van bizonyítva. (C. 86. dec. 16. 1031. Dt. XIX. 51.) Ily esetben a születés egyébként is, nevezetesen oly egyének vallomásával bizonyítható, kik az illetőnek születési évéről közvetlen tapasztalatból szerzett tudomással bírnak. (K. 88. márc. 11. 1046/86. Dt. XIX. 53.)

Az utólagos házasság általi törvényesítés anyakönyvön kívül is bizonyítható, mert törvényeink ily esetben a gyermek elismerése tényének bizonyítási alakiségához nem kötik. (K. 88. jan. 18. 5639/87. Dt. XIX. 346.)

Hogy a bizonyítványt hatósági orvos állította ki, az általa észlelt tünetekre alapított orvosi vélemény helyességét a bírói szabad mérlegelést kizáró módon nem igazolja. (B. 1908. nov. 12. 581. sz. T. XIII. 201.)

Siketnémaság községi bizonyítvány alapján nem állapítható meg. (D. 1908. márc. 5. G. jan. 12. sz. T. XII. 346.)

Vérségi összeköttetés tanúk által bizonyítása nincs kizárva. (K. 7133/99. sz. 371. sz. elvi hat.)

A katonai hadbiztosság által kiállított nyilatkozat oly közokirat, mely a katonai kincstár mellett is teljes bizonyító erővel bír. (P. II. 9891/1915. Pdt. III. 14.)

A bírói kiküldött hivatalos nyugtája harmadik személlyel szemben bizonyítja, hogy a nyugtázott díjak bíróilag megállapítottak. (Bpesti tábla P. IV. 3704/1915. Pdt. IV. 4.)

Arra nézve, hogy az alperes községgel szerződéses viszonyban álló felperes a községi képviselőtestület közgyűlésén a község javára joglemondó nyilatkozatot tett, a közgyűlési jegyzőkönyv nem bír a közokirat bizonyító erejével. (Kolozsvári tábla P. II. 288/1916. Pdt. IV. 57.)

A községi bizonyítvány, mely szerint a felek közti vétei tárgyát képező áru a főszolgabíró rendelete folytán zár alá vétetett, közokirat bizonyító erejével bír. (P. VII. 3356/1916. Pdt. IV. 62.)

A Pp. 315. §-a értelmében a hagyatéktárgyalási jegyző-

könyv teljesen bizonyítja a benne foglalt nyilatkozat vagy tanúsítást, úgyszintén teljesen bizonyítja azt is, hogy a közhiteles-gű személy által abban tanúsított nyilatkozatok és tények a valóságnak megfelelően vannak tanúsítva. (P. I. 2935/1924. Pdt. XI. 42.)

Az a körülmény, hogy valamely érték a hagyatéki leltárba nem íratott be, magábanvéve még nem bizonyítja, hogy az értékpapír nem a hagyatékhoz, hanem más harmadik személy tulajdonához tartozó tárgy. (P. III. 8657/1927. Pdt. XIII. 99.)

Az a körülmény, hogy az osztályos egyességben a felek olyan jogviszonyokat is szabályoztak, amelyek nem tartoznak szorosan a tárgyalás alatt volt hagyatéki ügghöz, a hivatalos hatáskörben felvett okiratot közokirati jellegétől meg nem fosztja. (P. I. 8563/1926. Pdt. XV. 70.)

Közokirattal szemben ellenbizonyítás.

316. §. *Az ellenbizonyítás a közokirattal szemben is meg van engedve.*

A magánokirat bizonyító ereje.

317. §. *A magánokirat, ha valódisága nincs kétségbevonva, vagy be van bizonyítva, az ellenkező bebizonyításáig teljes bizonyítékul szolgál arra nézve, hogy kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot magáévá tette:*

- 1. ha a kiállító a sajátkezüleg irt okiratot aláírta;*
- 2. ha az idegen kézzel irt okiratot két előttemező tanu jelenlétében aláírta, vagy előttük az aláírást sajátkezü aláírásának elismerte;*
- 3. ha a kiállító aláírása vagy kézjegye az okiraton biróilag vagy közjegyzőileg hitelesítve van.*

Ha a kiállító olvasni nem tud, vagy az okirat nyelvét nem érti, szükséges még az is, hogy a jelenlevő tanuk vagy a hitelesítő személy az okirat tartalmát a kiállítóknak az általa értett nyelven megmagyarázzák és hogy ez megtörtént, az okiraton, illetőleg a hitelesítési záradékban tanusítsák.

Az ebben a §-ban meghatározott bizonyító ereje van az idegen kézzel írott magánokiratnak akkor is, ha bejegyzésre köteles kereskedő cégével alá van írva.

318. §. *Oly magánokirat bizonyító erejét, amely nincs a 317. §-ban megszabott alakban kiállítva, a bíróság a 270. §. értelmében szabadon mérlegeli.*

Az Iparosok Orsz. Közp. Szövetkezetének könyvei: 1924: XVIII. t.-c. 7. §. Bizonyító ereje a M. Nemzeti Bank részére kiállított okiratoknak: 1924: V. mell. 116. c.; a magyar földhitelintézetre nézve: 1840: XVI. t.-c., 1871: XXXIV. t.-c. 7., 8., 9. §§., 1889: XXX. t.-c. 1. §., a kisbirtokosok orsz. földhitelintézetre nézve: 1879: XXXIX. t.-c. 2. §. Ppé. 15. §. — Vasúti áru fuvarozásra nézve: 1892: XXV. t.-c. (Berni Egyezm.) 8. c. — Meghatalmazás kellékei: 100. §. — Pp. életbelépte előtt kiállított magánokirat: Ppé. 67. §., a mezőgazdasági hitel céljaira záloglevél kibocsátására jogosított szövetkezet okirata: 1925: XV. t.-c. 1. §. Magánokirat a végrehajtási eljárásban: Ppé. 50., 55.

Magánokirat csak akkor felel meg a §. rendelkezéseinek, ha nemcsak külsőleg tünteti fel e §. kellékeit, hanem tényleg ama körülmények között lett kiállítva, amelyeket az okirat külsőleg feltüntet. (Sz. 99. jún. 20. G. 92. T. III. 550.)

Az, hogy a magánokirat kellékeinek megfelelően van kiállítva, nem zárja ki annak mérlegelését és megállapítását, hogy az okiratban foglalt nyilatkozat, ha azzal össze nem egyeztethető más bizonyított ténykörülményekkel ellenmondásban van, nem felel meg a szerződő felek valódi akaratának. (K. 98. április 16. I. G. 234/95. F. I. 195. B. 96. jan. 21. I. G. 11. T. I. 88.)

A S. E. 73. §-a megengedi az 1868. évi LIV. t.-c. 167., 168. §-ainak megfelelően kiállított okirattal szemben is annak bizonyítását, hogy az okirat a szerződő felek akaratát ennek megfelelően nem tartalmazza: következőleg jogszabály szerint a szerződő felek közötti jogviszony és abból folyó jogok és kötelezettségek bírói eldöntésénél a szerződő felek valódi akarata lévén irányadó, e jogszabálynak megfelelően jár el a fellebbezési bíróság, midőn a szerződő felek valódi szerződési akaratát kutatja és ítélete alapjául nem az okirat szöszterinti kifejezéséből, hanem a szerződési akarat tekintetében megállapított tényekből vonja le jogi álláspontját. (G. 81/1914. Pdt. I. 106.)

A megmagyarázásnak az okiraton való tanúsítását a Pp. 1. §. 2. a) pontja, 45. §-a és 317. §-a szempontjából, nem pótol-

hatja a tanúknak a megmagyarázás megtörténtét bizonyító valamósa. (K. 3206/1918. Pdt. V. 55. l.)

Valamely okiratban tett beismerő nyilatkozattal szemben a tévedés bizonyítása s figyelembevétele nincs kizárva. (B. 97. jún. 4. G. 32. T. I. 434.)

A bíróság szabadon mérlegelheti az olyan okiratnak bizonyító erejét, amelyet az azt kiállító fél, tartalmát ismerve, sajátkezüleg aláírt akkor is, ha az okirat nyelvét nem értette s annak tartalma, megmagyarázása nincs tanúsítva. (K. 1900. márc. 22. G. 52. F. V. 345.)

A felek által nem ismert gyorsírási jelekkel készült, bár a felek részéről aláírt okiratnak nincs bizonyító ereje. (K. 1906. febr. 13. 3361/1904. Dt. IV. f. IV. 142. sz. 215. l.)

Ha a kiállító az okirat nyelvét nem érti, az okirat teljes bizonyító erejűségének feltétele az, hogy a tartalomnak anyanyelvén történt megmagyarázása az okiratnak tartalma által legyen tanúsítva. (K. 97. okt. 8. I. G. 232. F. III. 77.)

Az okirat teljes bizonyító erejűségéhez az, hogy abban még külön tanúsítva legyen e §. rendelkezéséhez képest is, hogy a tartalom a kiállító félnek az általa értett nyelvben megmagyaráztatott, csak abban az esetben szükséges, ha az a kifogás, hogy a kiállító az okirat nyelvét nem értette, érvényesítve lett. (K. 96. dec. 22. I. G. 331. F. II. 136.)

Két tanú előtt aláírt, habár az aláíró előtt ismeretlen nyelven szerkesztett okirat jogérvényességéhez nem szükséges, hogy ezen okirat a kötelezett előtt felolvastassék és megmagyaráztassék, ha egyébként igazolható, hogy a kötelezett fél az okirat tartalmát ismerve, a felolvasást és megmagyarázást maga engedte el. (K. 85. márc. 18. 7194/84. Dt. XI. 240.)

Az írásbeli szerződés dacára a szóbeli megállapodások bizonyítása ki nem zárható, mert a szerződő felek mindegyikének szabadságában áll kimutatni, hogy valójában mi képezte a szerződés tárgyát és annak feltételeit, habár arról írásbeli okmány lett is kiállítva; és pedig annyival kevésbé oly esetben, midőn nem is az írásbeli szerződésben foglalt valamely feltétellel ellenkező szóbeli megállapodások, hanem csak az okiratban ki nem tüntetett valamely szerződési feltétel kikötésének bizonyítása céloztatik. (K. 841/82. Dt. IV. 24.)

A cselédkönyvbe, a szolgálatadók által, magántanúsítvány alakjában tett nyilatkozatoknak bizonyító erejét a bíróság szabadon mérlegelheti, s azokra nézve a magánokiratokra vonat-

kozó fennálló kötelező bizonyítási szabályok alkalmazást nem nyerhetnek. (K. 97. márc. 23. G. 1. F. II. 282.)

A későbbi törvényben szabályozott bizonyítási mód a törvény életbeléptetése előtt kiállított okiratokra is kiterjed. (K. 98. jan. 18. I. G. 465. F. IV. 260.)

Amennyiben a magánokirat tartalma nem valamely jogügylet felőli rendelkezést, hanem beismerést foglal magában, ennek a bíróságon kívüli beismerésnek nem tulajdonítható erősebb hatály, mintha ugyanaz a beismerés a bíróság előtt tétetett volna, következésképp a bíróság ítéli meg, hogy az okiratban foglalt beismerés visszavonása által mennyiben veszti erejét. (B. 98. febr. 18. I. G. 2. T. II. 127.)

Az olyan levelet, amelyben szerződést alkotó vagy jogügyletre vonatkozó nyilatkozatok nem foglaltatnak, s így a perben vitás kötelmet nem szabályozza, a bíróság a tényállás megállapításánál eszközül felhasználhat és szabadon mérlegelhet. (K. 1903. dec. 23. I. G. 446. F. IX. 221.)

Nincs olyan bizonyítási szabály, amelynek értelmében valamely vagyontárgynak az örökhatárolás után hagyatékként maradása és valakire mint örökösre történt háramlása csak okirattal volna kimutatható. (Sz. 1900. szept. 26. G. 115. T. V. 639.)

A két tanú által előttemezett okirat nem felel meg a Pp. 317. §-ának, ha a tanúk az okiratnak a kiállító általi aláírásánál már nem voltak jelen. (Bpesti tábla P. IV. 7798/1915. Pdt. I. 389.)

Ügyvédi jutalomdíj nem teljes bizonyító erejű okiratban is kiköthető és a behajtott pénzből visszatartható. (5037/1914. Pdt. II. 10.)

A Pp. életbelépése előtt létrejött járásbíróági hatásköri kikötés érvényességét a Pp. 1. §. 2. a) pontja alapján kell elbírálni; de a kikötés akkor is érvényes, ha az okirat a kiállítás idejében fennállott jognak megfelelt. (Bpesti tábla P. I. 11.128/1915. Pdt. II. 26. sub I.)

Az a körülmény, hogy valamely okiraton az előttemező tanú neve hamisítva van, még nem zárja ki, hogy az okirat tartalmilag való nem lehetne; s ha ez utóbbi bizonyítva van, az okirat ezen alaki hiánya nem jön tekintetbe. (Kolozsvári tábla 1914. G. 372. Pdt. II. 96.)

Figyelembe veendő az okirat kiállítása előtt létrejött és az okirattal ellentétes szóbeli megállapodás, ha az okirat tartalma az annak nyelvét nem értő kiállítónak az általa értett nyel-

ven meg nem magyaráztatott. (Bpesti kir. tábla P. IV. 979/1915. Pdt. II. 138.)

Az 1881: LIX. t.-c. 94. §. b) pontja értelmében nem szükséges, hogy a tőzsdebírószági kikötést tartalmazó és a felek által elfogadott alkuszi kötjeggy a Pp. 317. §-ának megfelelően legyen kiállítva. (Bpesti tábla P. I. 8203/1915. Pdt. II. 495.)

Tőzsdebírószági kikötés érvényességéhez bizonyító erővel bíró okirat szükséges; a vak egyén által aláírt magánokiratba foglalt alávetés tehát az 1886: VII. t.-c. 21. §. c) pontja értelmében nem érvényes. (Rp. VI. 10.507/1915. Pdt. II. 496.)

Az a tény, hogy a fél neve előtt keresztvonás van, nem zárja ki annak bizonyítását, hogy a kézjeggy mellett előforduló névaláírás sajátkezűleg vagy megbízásból iratott. (Rp. IV. 8338/1916. Pdt. IV. 48.)

A KT. 313. §-a értelmében kiállított okirat arra nézve, hogy kiállítója a benne foglalt nyilatkozatot tette, ha megtevésztés esete fenn nem forog, teljes bizonyítékul szolgál az esetben is, ha kiállítója az okirat nyelvét nem érti és annak tartalma kiállítójának az általa értett nyelven nem is magyaráztatott meg. (Rp. IV. 8597/1915. Pdt. IV. 51.)

Oly ürlap, amelynek nyomtatott szövege az aláírás alkalmával kitöltve nem volt, teljes bizonyítékul nem szolgál; és a kitöltetlen ürlap utólagosan kitöltött tartalmának valódiságára nézve a bizonyítás azt terheli, aki arra jogot alapít. (P. V. 4522/1917. Pdt. IV. 58. sub II.)

A Pp. 317. §-ának megfelelően kiállított magánokirattal szemben a szerződés meg nem értésére alapított védekezés figyelembe nem jöhet. (P. VI. 1235/1927. Pdt. XIV. 72.)

A fuvarlevél nemcsak a feladó és a fuvarozó között (ker. t. 394. §.) bír bizonyító erővel, hanem általában mindazok mellett és ellen is bizonyítékul szolgál, akik annak alapján a fuvarozási szerződésbe lépnek, tehát (a fuvarozó elleni perben) a címzett mellett és ellen is. (Kolozsvári tábla 1914. G. 266. Pdt. II. 95.)

A valódiság tekintetében tagadott és nem bizonyított magánokirat a mérlegelés körébe nem vonható és még a tanúvallomás által nyújtott bizonyítás kiegészítésül sem vehető a tényállás alapjául. (Marosvásárhelyi tábla P. 1424/1915. Pdt. II. 97.)

Az örökhatáronak a végrendeletben foglalt nyilatkozata az örökös kielégítésének megtörténtét az utóbbival szemben nem bizonyítja. (Bp. VII. 1841/1915. Pdt. II. 137.)

Az okiratba foglalt szakvélemény figyelembevehetésének az nem lehet akadálya, hogy az okiratot kiállító szakértő arra ki nem hallgattatott. (P. II. 133/1922. Pdt. VIII. 60.)

Amikor a jogügyletnek írásbafoglalása sem törvénynél fogva, sem a felek akaratából nem érvényességi kellék, akkor a felek egyező jogügyleti akaratáról felvett okirat csupán bizonyító eszköz, amellyel szemben a szerződő feleket nem lehet elzárni annak bizonyításától, hogy az okirat nem helyesen tartalmazza a feleknek kifejezésre jutott megegyező akaratkijelentéseit. (Rp. II. 1329/1915. Pdt. II. 139.)

A jogügyletek alaki érvényességére s az okirati bizonyítás kizárólagosságára vonatkozó rendelkezések.

319. §. Azokat a különös törvényes rendelkezéseket, amelyek a jogügyletek alaki érvényességére vonatkoznak, ez a törvény nem érinti.

Nem érinti ez a törvény azokat a törvényes rendelkezéseket sem, amelyek szerint az okirati bizonyítás csak közjegyzői okirattal történhetik.

Aggályos okirat bizonyító ereje.

320. §. A bíróság a 270. §. szerint itéli meg, hogy az okiraton levő törlések, vakarások és más külső hiányok vagy rendellenességek az okirat bizonyító erejét mennyiben csökkentik vagy szüntetik meg.

A törvény hatályosságának területén kívül kiállított magánokirat bizonyító ereje.

321. §. Az e törvény hatályosságának területén kívül kiállított magánokirat bizonyító erejét a bíróság e törvény szabályai szerint itéli meg. Az a magánokirat azonban, amelyet kiállítója valamely jogügylet bizonyítása céljából adott ki, a kiállítás helyének joga szerint megillető bizonyító erejét akkor is megtartja, ha az a teljes bizonyító erejű magánokiratokra ebben a törvényben megszabott alakszerűségeknél nem felel meg.

Kereskedelmi könyvekkel való bizonyítás.

322. §. Az 1875: XXXVII. törvénycikknek a kereskedelmi könyvekkel, továbbá az alkuszok naplóival és kötegyeivel való bizonyításra vonatkozó 31—36. és 541—543. §-ait ez a törvény nem érinti. Az 1875: XXXVII. t.-c. 31. és 541. §-ában említett eskü kivételére és bizonyító erejének megítélésére nézve azonban a jelen törvény 375. és 376. §-a alkalmazandó.

A külföldön vezetett kereskedelmi könyveknek és a külföldi alkuszok naplóinak és kötegyeinek bizonyító erejét a bíróság, amennyiben e részben irányadó nemzetközi megállapodások másként nem rendelkeznek, a 270. §. szerint szabadon mérlegeli.

Az okirattal való bizonyítás módja.

323. §. Azt az okiratot, amellyel a fél bizonyítani akar, a tárgyaláson fel kell mutatni.

Az ellenfél kívánatára vagy a bíróság rendeletére azt az okiratot, amellyel a fél bizonyítani akar, a tárgyaláson azonnal eredetiben kell felmutatni. Ezen az eseten kívül a fél az okiratot másolatban és ha az okiratnak csak egyes részei jelentősek, kivonatban (133. §.) is felmutathatja.

Ha az okirat eredetije, másolata vagy kivonata a perre vonatkozó bírósági iratok mellett már le van téve, felmutatása helyett elég erre hivatkozni.

324. §. Ha a fél a kereskedelmi könyvnek csak egyes tételeivel akar bizonyítani, a tárgyaláson csak könyvnek bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesített kivonatát kell felmutatnia. A bíróság azonban az ellenfél kérelmére vagy hivatalból is elrendelheti a könyveknek eredetiben leendő megsejmlését. (331. §.)

Az ellenfél kötelessége okirat felmutatására.

325. §. A bizonyító fél kérelmére az ellenfél a birtokában levő okiratot köteles felmutatni, ha a magánjog szabályai szerint az okiratot kiadni vagy felmutatni különben is köteles.

A bíróság az ellenfél felmutatási kötelessége felől vita esetében végzéssel határoz. A végzés ellen külön fellebbezvitelnek nincs helye.

Jegyzet. Okiratfelmutatási kötelesség: Ppé. 92. §.

326. §. A bíróság a tényállás felderítése vagy a felek között vitás ténykörülmeny bizonyítása végett hivatalból is elrendelheti, hogy a fél mutassa fel azt az okiratot, mely a félnek — habár csak az előkészítő iratokban foglalt — előadása vagy a bizonyításfelvétel eredménye szerint birtokában van.

327. §. Ha a 325. vagy a 326. §. szerint az okirat felmutatására kötelezett fél tagadja, hogy az okirat birtokában van, a bíróság eskü alatt hallgathatja ki (373. §.) a tagadás valóságának, valamint az okirat hollétének és annak a körülménynek a kiderítése végett, hogy az okiratot nem szándékosan semmisítette meg vagy tette hasznavehetetlenné.

Ha a fél azt az okiratot, amely beismerése vagy a bizonyítás eredménye szerint birtokában van, fel nem mutatja, valamint ha az eskü alatti vallomást megtagadja, vagy ha vallomásából vagy egyébként kitűnik, hogy az okiratot szándékosan megsemmisítette, vagy hasznavehetetlenné tette, a bíróság ennek a körülménynek a befolyását a per eldöntésére, valamint azt, hogy a féltől vagy az ellenféltől felmutatott másolat vagy az okirat tartalmára előadottak mennyiben érdemelnek hitelt, a 270. §. szerint ítéli meg.

Szükség esetében a bíróság a feleket az okirat tartalmára nézve eskü alatt kihallgathatja. (373. §.)

Jegyzet. A 325. §. esetében fellebbevitel: 479. §. — Az okirat felhasználása a fellebbezési eljárásban: 498. §. perújítás útján: 563. §. 11. p. Közös okirat: Ppé. 92. §.

Közös okirat azon okmány, mely az érdekelt felek vagy jogelődek kölcsönös jogalkotó, vagy jogmegszüntető nyilatkozatait tartalmazza, vagy közös jogelődők viszonyaira vonatkozásánál fogva az utódok jogviszonyaira is kihatást gyakorol, vagy abból a célból készült, hogy mindkét fél érdekében bizonyítékul szolgáljon. (K. 89. febr. 26. 1340/88. Dt. XXIII. 95.)

Tekintve, hogy biztosítási ajánlat nélkül biztosítási szerződés nem létesülhet, a biztosítási ajánlat tehát az annak folytán létrejött biztosítási szerződés alapján s ebből kifolyólag a létrejött ügyletnek bizonyítékát is képezi; az oly okirat, mely azért állíttatott ki, hogy a szerződő felek közt létrejött ügylet bizonyítékául szolgáljon, mely tehát mindkét fél érdekét érinti, közös okiratot képez és pedig mindaddig, míg a kötött jogügylet bármely okból végkép meg nem szűnik. (B. 91. ápr. 11. 1668. M. III. 133.)

A nyugta nem képez közös okiratot, a hitelező és a fizető adós között. (K. 89. május 29. 1258. J. 89. 133. K. 905. okt. 3. 6709. Dt. IV. f. III. 154. sz. 206. l.)

Bevásárlási könyvecske közös okirat. (K. 1904. dec. 29. 1646. Dt. IV. f. I. 66. sz. 86.)

Közös okirat a biztosítottaknak adott halasztásról a vezér-ügynökség által írt levél. (K. 1904. dec. 29. 1566. Dt. IV. f. I. 107. sz. 130.)

Az üzleti könyvek természetüknél fogva a felekkel közös okmányoknak nem tekinthetők. (Lfi. 73. május 5. 3796. M. III. 134.)

A kilépett társ a könyvek, mint közös okiratok közlését követelheti, ha társa az ő jutalékának kimutatásával rosszhiszeműen járt el. (K. 1906. szept. 4. 790/2. P. T. LIII. 9. l.)

Az egyik fél által a perhez csatolt okirat közös okirattá válik s mindkét fél előnyére az ítéleti érvelés alapjául szolgálhat. (K. 96. máj. 28. I. G. 63. F. I. 265.)

Közha

328

közhiv

eredeti

irat hi

Ha a f

szerezh

sége

megsze

A

vítás t

más k

levő ok

kivona

32

tőleg f

tartalm

mát az

tette.

A

alkalm

33

amely

bizony

Zá

ható. (

Az o

33

lehets

Közhatóság stb. őrizetében levő okirat felmutatása.

328. §. *Ha az okirat bíróság vagy más közhatóság, közhivatalnok vagy közjegyző őrizetében van és a fél azt eredetiben nem szerezheti meg, a tárgyaláson csak az okirat hiteles másolatát vagy kivonatát kell felmutatnia. Ha a fél az okirat hiteles másolatát vagy kivonatát sem szerezheti meg, valamint ha a bíróság ezek mellett is szükségesnek találja az eredeti okirat megtekintését, az eredeti megszerzése végett hivatalból intézkedik.*

A bíróság a tényállás felderítése vagy a felek között vitás ténykörülmeny bizonyítása végett bíróságnál vagy más közhatóságnál, közhivatalnoknál vagy közjegyzőnél levő okiratot eredetiben vagy hiteles másolatban, illetőleg kivonatban hivatalból is megszerezhet.

329. §. *Az előbbi §. esetében az okirat kiadása, illetőleg felmutatása (331. §.) csak akkor tagadható meg, ha tartalma hivatali vagy közszolgálati titok vagy ha tartalmát az illetékes hatóság hiteles módon és alakban közzette.*

A titoktartás kötelessége alóli felmentésre a 298. §. alkalmazandó.

Az okirati bizonyítás kizárólagossága.

330. §. *A bíróság olyan ténykörülmeny tekintetében, amelyet a fél megszerezhető okirattal bizonyíthat, egyébb bizonyítást mellőzhet.*

Zárlat foganatósítása csak a hivatalos jkönyvvel bizonyítható. (B. 1903. ápr. 22. I. G. 423/1901. T. VII. 298.)

Az okiratnak kiküldött vagy megkeresett bíró előtt felmutatása.

331. §. *Ha az okiratnak a perbíróság elé vitele nem lehetséges vagy az okirat fontossága és az elveszés vagy*

megsérülés veszélye miatt aggályosnak mutatkozik, avagy különben nagy nehézséggel járna, a bíróság az okirat eredetijét a helyszínen is megsejmelheti vagy elrendelheti, hogy az okirat eredetijét kiküldött vagy megkeresett bíró előtt mutassák fel. Az okirat eredetijét a kiküldött vagy a megkeresett bíró szükség esetében a perbíróság utasítása nélkül is a helyszínen is megsejmelheti.

A bíróság meghatározza, hogy a kiküldött vagy a megkeresett bíró a felveendő jegyzőkönyvben mely körülményeket állapítson meg és elrendelheti, hogy a jegyzőkönyvhöz az okiratnak hiteles másolatát vagy kivonatát mellékeljék.

Ha a fél az okiratot a kiküldött vagy a megkeresett bíró előtt a kitűzött határnapon fel nem mutatja, vagy megsejmelését másként meggátolja, a per folytatását az okira-ra való tekintettel nem lehet elhalasztani.

Nem magyar nyelvű okirat fordításának bemutatása.

332. §. A bíróság elrendelheti, hogy a fél az olyan okiratot, amely nem magyar nyelven van szerkesztve, hiteles fordításban mutassa be.

Ha a fordítást a fél csak nagyon nehezen szerezhetné meg és a szükséghez képest ezen az eseten kívül is, a bíróság a fordításról a fél költségére hivatalból is gondoskodhatik.

Idegennyelvű okiratot nem köteles a bíróság lefordíttatni. (B. 1900. nov. 29. II. G. 93. máj. 28. II. G. 36. T. V. 150. VII. 149.)

Ha a fél nem tesz eleget annak a bírói meghagyásnak, hogy az idegennyelvű ügyvédi meghatalmazást hiteles magyar fordítással mutassa be, a bíróság nem szüntetheti be az eljárást, hanem csak a fordításnak a fél költségén elkészítését rendelheti el. (K. 1900. nov. 24. II. 42. P. T. XLI. 135.)

A bíróság a nem magyarnyelvű okiratot, ha ő s a felek értik, belátása szerint elfogadja; e belső ügykezelési dologhoz a félnek hozzászólása nincs. (K. 1904. szept. 7. G. 131.)

333.

pedig
azonba
a bíró
ellenté
ügyre

333.

másola
nithato
ság re
detijét
íteli m

Az
Könyvt
11. §.

333.

nül je
tekint

A
találj
mélyt
valód

H
valód
sek
A k
mona
hitele

A felmutatott okirat megtekintése.

333. §. A felmutatott okiratot mind a bíróság, mind pedig az ellenfél egész terjedelmében megtekintheti. Ha azonban az okiratnak csak egy része vonatkozik az ügyre, a bíróság kérelemre elrendelheti, hogy az okiratot az ellenfél csak annyiban tekinthesse meg, amennyiben az ügyre jelentősége van.

Az okirat másolatának bizonyító ereje.

334. §. Hogy az okirat hitelesített, vagy egyszerű másolatának egyáltalában és milyen bizonyító erő tulajdonítható, ha az eredetit az ellenfél kívánatára vagy a bíróság rendeletére fel nem mutatják, vagy ha az okirat eredetijét meg nem szerezhetik, a bíróság a 270. §. szerint ítéli meg.

Az Orsz. Levéltár, a Nemzeti Múzeum és az Egyetemi Könyvtár által kiállított másolatok hitelessége: 1922: XIX. t.-c. 11. §.

335. §. Közokirat, ha tartalma és alakja szerint ilyenül jelentkezik, az ellenkező bebizonyításág valódinak tekintendő.

A bíróság azonban, ha a valódiságot kétségesnek találja, hivatalból is felhívhatja a hatóságot vagy a személyt, akinek az okirat kiállítását tulajdonítják, hogy a valódiság iránt nyilatkozzék.

Hogy a külföldi közokiratot mennyiben illesse meg a valódiság vélelme, a bíróság különös törvényes intézkedések hiányában az eset körülményei szerint ítéli meg. A közös külügyminisztérium, vagy (az osztrák-magyar monarchia) Magyarország követének vagy konzulának hitelesítése a valódiság bizonyítására elegendő.

A magánokirat valódisága és hamisítatlansága.

336. §. *A magánokirat valódiságát annak a félnek kell bizonyítani, ki az okirattal bizonyítani akar.*

A magánokirat valódiságát nem kell bizonyítani, ha az ellenfél a szóbeli tárgyalás folyamán nem tagadja.

A nyilatkozat megítélésére nézve a 266. §. szabályai alkalmazandók.

Ha bebizonyul, hogy akár maga a kiállító, akár képviselője jobb tudomására ellenére tagadta meg saját, illetőleg képviseltje írását vagy aláírását, a megtagadó kétszáznegyven pengőig terjedhető pénzbírságban marasztalendő.

Jegyzet. Pénzbírság: 791. §., összege: 63800/1906. sz. r. — E §. alkalmazása házassági perben: 669. §., a többi statusperben: 696., 710., 717., 720., 723., 729., 731. §§.

337. §. *Ha a magánokirat aláírását nem tagadják vagy bebizonyítják, az aláírást megelőző szöveget az ellenkező bebizonyításáig hamisítatlannak kell vélelmezni, kivéve, ha az okirat külső hiányai vagy rendellenességei ezt a vélelmet lerontják.*

338. §. *Azt, hogy az írás vagy aláírás valódi-e vagy hamis, más oly írással való összehasonlítás útján is lehet bizonyítani, amelynek valódisága nincs kétségbevonva vagy be van bizonyítva.*

A bíróság az összehasonlítás végett elrendelheti, hogy a fél, aki írását vagy aláírását kétségbe vonta, írja le a bíróságtól megjelölendő szavakat a bíróság előtt, illetőleg a kiküldött vagy a megkeresett bíró előtt. Ha a fél a meghagyásnak eleget nem tesz, a bíróság ennek a körülménynek az ügy eldöntésére befolyását a 270. §. szerint ítéli meg.

A bíróság az összehasonlítás bizonyító erejét szak-

értők
képe

által
nézve
szaké
F. III

általá
mellet
is igé
illetve
VIII.

A
ményé

A

3

mások
höz k
nincs.

H

vagy
erős

A

hogy
szerze
csatol

A

telve

értők meghallgatása nélkül is megítélheti, a szükséghez képest azonban szakértőket is meghallgathat.

A bíróság az összehasonlítás alapjául nem köteles a fél által erre kijelölt okiratot elfogadni, hanem csak valóságára nézve kétségbe nem vont vagy bebizonyított okiratot köteles a szakértők rendelkezésére bocsátani. (K. 97. nov. 4. I. G. 277. F. III. 142.)

A bíróság a meghallgatott írásszakértők véleményéhez egyáltalán nincsen kötve, s azok véleményének indokolt mérlegelése mellett maga is eldöntheti a különös szakértői ismereteket nem is igénylő összehasonlítás útján azt, hogy a kétségbevont írás, illetve aláírás az illető féltől származik-e. (K. 7713/1922. Pdt. VIII. 53.)

A bíróság nincs kötve a meghallgatott írásszakértők véleményéhez. (P. III. 7713/1922. Pdt. VIII. 153.)

A felmutatott okiratnak az iratokhoz csatolása.

339. §. *A felmutatott okiratot akár eredetiben, akár másolatban, illetőleg kivonatban a tárgyalási jegyzőkönyvhöz kell mellékelni, hacsak a bírósági iratokhoz csatolva nincs.*

Ha az ellenfél az okirat valóságát kétségbe vonja vagy meghamisítását állítja, az eredeti okiratot a per jogerős eldöntéséig a bíróságnál meg kell őrizni.

A bíróság ezeken az eseteken kívül is elrendelheti, hogy a felek által felmutatott vagy a bíróság által megszerzett okirat eredetije bizonyos időn át az iratok mellé csatolva vagy a bíróságnál letéve maradjon.

A bíróság elrendelheti, hogy az eredeti okirat lepecsételve őriztessék.

Tizenegyedik fejezet.

Szemle.

A szemle elrendelése.

340. §. A bíróság a tényállás felderítése vagy a felek között vitás ténykörülmények bizonyítása végett hivatalból is szemlét rendelhet, ha a feleknek — habár csak az előkészítő iratokban foglalt — előadásaiból, más bizonyításfelvétel eredményéből vagy a pernek egyéb adataiból kitűnik, hogy a szemle a tényállás felderítésére vagy a ténykörülmény bizonyítására szolgálhat.

A szemlének kiküldött vagy megkeresett bíró részéről foganatósítása.

341. §. Ha a szemletárgy nem vihető a perbíróság elé, vagy ha a szemle közvetlen teljesítése nagy nehézséggel jár, a szemle teljesítését kiküldött vagy megkeresett bíróra lehet bízni.

Katonai vagy katonailag megszállott épületben (hajón) szemlét csak az épület (hajó) parancsnokának értesítése után és az általa kirendelt katonai személy jelenlétében szabad foganatósítani. Ha a parancsnok e célra katonai személyt ki nem rendel vagy a kirendelt katonai személy meg nem jelenik, ez a körülmény a szemle teljesítését nem akadályozza.

A szemletárgy felmutatása.

342. §. A bíróság annak a körülménynek az ügy eldöntésére való befolyását, hogy valamelyik fél a szemle tárgyát a szemle határnapján fel nem mutatja vagy a szemlét másként meggátolja, a 270. §. szerint ítéli meg.

Ha a fél a szemle tárgyának birtokát tagadja, a bíróság eskü alatt hallgathatja ki (373. §.) a tagadás valósá-

gának
nek a
dékos

3.
hatós
hatós
van, a
intézk

A
ha az
megsér

A
alkalm

3.
szemlé
a hoz
ben is

A
ha ab
a tár
Az el
tüzött
jegyz
szeml
szinü

A
A
sára
a 302
P
harm
ezt sz
házka

gának, valamint a tárgy hollétének és annak a körülménynek a kiderítése végett, hogy a szemle tárgyat nem szándékosan semmisítette meg vagy tette hasznavehetetlenné.

343. §. Ha a szemle tárgya bíróságnak, vagy más közhatóságnak, közhivatalnoknak, közjegyzőnek vagy pedig hatósági megbízás alapján magánszemélynek őrizetében van, a szemlét teljesítő bíróság, illetőleg bíró hivatalból intézkedik a tárgy megszemléltetése iránt.

A tárgy megszemlélése csak akkor tagadható meg, ha az a hivatali vagy szolgálati titoktartás kötelességének megsértésével járna.

A titoktartás kötelessége alóli felmentésre a 298. §. alkalmazandó.

344. §. Ha a szemletárgy a perben nem álló harmadik személy birtokában van, őt a szemle határnapjára azzal a hozzáadással kell megidézni, hogy a szemlét távollétében is meg fogják tartani.

A harmadik személy a szemle megtartását ellenezheti, ha abból reá vagy más olyan személyre, akinek a nevében a tárgyat bírja, kár vagy jelentékeny sérelem származik. Az ellenzést a szemlét teljesítő bíróságnál a szemlére kitiűzött határnap előtt írásban be lehet jelenteni vagy jegyzőkönyvbe lehet mondani, legkésőbbben azonban a szemle alkalmával kell előadni. Az ellenzés okát valószínűvé kell tenni.

Az ellenzés jogosultsága felől a perbíróság határoz.

A felek, valamint a harmadik személy meghallgatására és a végzés ellen használható felfolyamodásra nézve a 302. §. szabályai megfelelően alkalmazandók.

Ha az ellenzést jogerősen elvetették, úgyszintén ha a harmadik személy ok előadása nélkül gátolja a szemlét, ezt szükség esetében karhatalommal is foganatosítani kell, házkutatás azonban nem tartható.

345. §. Ha a szemlét harmadik személynél az ő közreműködése nélkül nem lehet foganatosítani, a perbiróság a szemle elrendelésekor vagy a foganatosítás sikertelen megkísérlése után elrendelheti, hogy a harmadik személy tanuként kihallgattassék. A perbiróság elrendelheti továbbá azt is, hogy a tanuként megidézett személy költség nélkül a bíróság elé vihető kisebb szemletárgyat magával hozzon.

A tanuként kihallgatott harmadik személlyel szemben, aki a szemletárgy felmutatását, amely vallomása szerint birtokában van, alaptalanul megtagadja, a tanuságtétel megtagadásának következményei (303. §.) alkalmazandók.

Azokon az eseteken kívül, amelyekben a tanuságtétel megtagadható, a szemletárgy felmutatását akkor is meg lehet tagadni, ha a harmadik személy a tárgyat nem saját nevében bírja. A megtagadás bejelentésére, valamint jogosultságának tárgyalására, a határozathozatalra és a felfolyamodásra a 301. és a 302. §. megfelelően alkalmazandók.

A fél jogát, hogy a harmadik személytől a szemletárgy kiadását vagy felmutatását és a felmutatás elmulasztásából eredő kárának megtérítését külön perrel követelhesse, ez a §. nem érinti.

346. §. Az a harmadik személy, aki a birtokában levő tárgy megszemléléséhez megjelent, a tanuk részére megállapítható illetményeket követelheti, habár tanuként megidézve nem volt. Egyebekben a 314. §. ebben az esetben is megfelelően alkalmazandó.

Ha pedig a harmadik személy a szemle teljesítésével kárt szenved, a kár megtérítését az esetben is követelheti, ha a szemle megtartását nem ellenezte. A harmadik személyt erre a jogára a bíróságnak figyelmeztetnie kell.

A kár összegét a szemlét teljesítő bíróság illetőleg bíró állapítja meg és megfizetését végrehajtás terhe alatt

annak a félnek hagyja meg, aki a szemle költségét fedezni köteles. A végzés ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye.

A szemle iránya és módja.

347. §. *A felek a szemle irányára és módjára nézve indítványokat tehetnek.*

348. §. *A szemlét teljesítő bíró a perbiróság utasítása nélkül is elrendelheti, hogy a szemletárgynak szükség esetében szakértő által készített rajzát vagy fényképét a jegyzőkönyvhöz csatolják.*

A szemle költsége s a költség előzetes letétele.

349. §. *A szemle költségét az a fél köteles egyelőre megfizetni, akinek érdekében a bíróság a szemlét elrendelte. Erről a bíróság a szemlét elrendelő végzésben határoz.*

Ha a szemle előreláthatólag költséggel fog járni, a bíróság a szemlét elrendelő végzésben egyuttal megállapítja azt az összeget, amelyet a szemle költségének fedezésére a kitűzött határidő alatt a bíróságnál le kell tenni.

Ha a fél a letételt a kitűzött határidőben nem teljesíti, a szemlét mellőzni kell, kivéve, ha a fél a letételt még oly időben pótolja, hogy a szemlét az eljárás késleltetése nélkül meg lehet tartani.

A szemle költségét a szemlét teljesítő bíróság, illetőleg bíró állapítja meg és a letett összegből azonnal utalványozza; ha pedig letétel nem volt elrendelve, vagy a letett összeg nem elegendő, a letételre kötelezett félnek a fizetést vagy pótlást azonnali végrehajtás terhe alatt meghagyja. A megállapítás kérdésében hozott végzés ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye, melynek halasztó hatálya nincs.

A költséget hivatalból kell behajtani. A képviselő ellen a költség behajtása végett végrehajtásnak nincs helye.

Tizenkettedik fejezet.

Szakértők.

A szakértők kinevezése.

350. §. *Ha a perben jelentős ténykérdés megítéléséhez vagy szemle teljesítéséhez olyan különös szakértelem szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik, a bíróság egy vagy több szakértőt nevez ki.*

A szakértők számának megállapításában a bíróság a per tárgyának értékére is legyen figyelemmel.

A szakértők kinevezése előtt a bíróság a feleket a szakértők számára és személyére nézve meghallgatja. Ha a felek egy vagy több szakértő személyében megegyeznek, a bíróság a szakértőket a felek javaslatához képest nevezi ki. A bíróság azonban a felek részéről javaslatba hozható szakértők számát korlátozhatja.

Ha az illető szakkérdésre nézve állandóan alkalmazott szakértő van, a bíróság más szakértőt csak akkor nevezzen ki, ha a felek egyetértően kívánták vagy különös körülmények javasolják.

A bíróság a kinevezett szakértő mellé vagy helyébe mást nevezhet ki. Ha azonban a szakértőt a felek egyetértő javaslatára nevezte ki, ez a jog őt a szakértő meghallgatása előtt csak akkor illeti meg, ha a kinevezett szakértő el nem járhat vagy a véleményadással fontos ok nélkül késik.

Te. 19. §. *A Pp. 350. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:*

Ha valamelyik fél szegénységi jogon pereskedik, a

bíróság csak egy szakértő meghallgatását rendeli el, még pedig ha ilyen van, az illető szakkérdésre állandóan alkalmazott helyben lakó szakértőt.

A perbíróság az előbbi bekezdés esetében is a szükséghez képest több szakértőt hallgathat meg, ha a szegénységi jogon perlekedő fél ellenfele az ezzel járó költségföbbletet pernyerése esetére is magára vállalja és a költséget a bíróság által meghatározott összegben előlegezi.

Ter. 8. §. Ha a bíróság a Te. életbelépte (1931. január 1.) előtt szegénységi jogon folyó perben egy vagy több szakértőt kinevezett, a rendelkezésének hatályát a Te. 19. §-a nem érinti. A bíróság azonban ebben az esetben, ha ez célszerűnek mutatkozik és költségkíméléssel jár, a szakértő meghallgatása, illetőleg véleményének előterjesztése előtt a szakértő kinevezésére vonatkozó végzését visszavonhatja és a Te. 19. §-ának 1. bekezdése értelmében új határozatot hozhat.

Jegyzet. Szakértői megvizsgálás a gondnokság stb. eljárásban: 711., 720., 723., 729. §§.

Szakértő alkalmazására nézve a kereskedelmi törvény körében 1875: XXXVII. t.-c. 35., 347., 409., a csődeljárásban 1881. XVII. t.-c. 114., 255., 256., a birtokrendezési eljárásban 1892: XXIV. t.-c. 26., a kisajátítási eljárásban az 1881: XLI. t.-c. 49—54., a végrehajtási eljárásban az 1881: LX. t.-c. 104., 242., 127., 148., 149., 159., 160., 203., 217.; a szerzői jog körében az 1921: LIV. t.-c. 31—35. §§.

Állandó szakértő: 1897. febr. 4. 7128. sz. imr. (I. K. VI. 75. 3700/99., 14270/907. sz. r.) Erdészeti ügyekben államvizsgálóval bíró erdészeket kell alkalmazni: 6980/82. I. M. sz. r. Mezőgazdasági szakértőknek alkalmas személyek névsorát a gazdasági egységek közlik a bíróságok vezetőivel; állandó ily szakértő kinevezése előtt a tszék elnöke kérdezze meg a vármegyei gazd. egyesületet, ha nincs, a mezőgazd. bizottságot: T. 196/2—1904. I. M. sz. r.

A felek részéről peren kívül eleve kölcsönösen kijelölt

szakértő véleménye mellett a perben szakértők meghallgatására szükség nincs. (P. 1900. okt. 1. G. 53. T. V. 532.)

Kereskedelmi és iparkamara véleménye bizonyíték arra, hogy a balesetet szenvedettnek mennyi volt a keresete. (K. 508/1925. Grill Dt. 1926.)

Amennyiben a bíróság valamely egyénnek munkaképtelensége s ennek mérve iránt ténybeli meggyőződését a perben szolgáltatott egyéb adatok alapján megalkothatta, ugyanarra nézve a bizonyító fél által, kérelmezett orvosszakértők meghallgatását mellőzheti. (K. 99. febr. 10. I. G. 534/98. F. IV. 347.)

Oly esetben, midőn a jogelv alkalmazásáról van szó (arról t. i., hogy a zálogbavevő tartozik-e a nála elzálogosított sorsjegyek kisorsolását figyelemmel kísérni), szakértők meghallgatása helyt nem foghat. (K. 93. jan. 10. 378/92. Ü. L. 93. 5.)

A bíróság nem sértett meg jogszabályt, hogy a kiválóan műszaki ténykérdést, az ez irányban kihallgatott szakértők véleménye és a műszaki vizsgálat alapján állapítván meg, ebbeli megállapításánál egyéb, a műszaki szempontokon kívül eső adatokat méltatni szükségesnek nem talált. (K. 97. nov. 19. I. G. 289. F. III. 167.)

Annak megítéléséhez, hogy csekélyebb terjedelmű gazdasághoz mily nagyságú istálló szükséges, műszaki ismeret nem kívántatik. (K. 96. nov. 26. I. G. 280. F. II. 109.)

Nőtartás iránt indított perben a bíróság a tartásdíj mennyiségére nézve nem köteles szakértőket meghallgatni, ha a fél vagyoni állapota felől, a per egyéb bizonyítékaiból magának kellő meggyőződést szerezhet. (K. 97. február 3. 389/96. F. II. 196.)

L. a 270. §. kapcsán közölt határozatokat.

Annak a megállapításához, hogy a nyomorék kifejezés alatt a testrészek milyen állapota értendő, nem szükséges orvosszakértőnek meghallgatása. (Sz. 1908. jún. 23. G. 149. sz. T. XII. 827.)

Az a körülmény, hogy a szakértők véleményüket a „legnagyobb valószínűséggel” birónak jelzik, nem foszthatja meg e véleményt perdöntő súlyától. Ha e véleményt csökkentő ellentétes adatok nem forognak fenn, az a bírói meggyőződés megalkotására elegendő lehet. (3328/1914. Pdt. II. 99.)

Más perben kihallgatott szakértők véleményéből merített hivatalos tudomás is a tényállás alapjául szolgálhat. (Bpesti tábla P. IV. 3372/1915. Pdt. II. 130.)

szak
becs
érhe
2086

rásba
elme
génél
talma

értő
és ne
jutná
leket
több
szolg
értő

ingók
a bír
nem a
gelése
geli.

A
az ne
ki ne

A
ményn
hallga
teles.

A
don m
megjel
vizsgá
jogabó
tétess
ségébe
gelésé
hatja
pítasa
értéké

A kisajátítási kártalanítás összegének megállapításánál, a szakértők becslésében mutatkozó eltérés esetében a különböző becslési eredmények összeadása és arányos elosztása által elérhető középérték irányadó nem lehet. (Bpesti tábla P. IV. 2086/1915. Pdt. II. 143.)

Elmebetegség miatti gondnokság alá helyezés iránti eljárásban, ellenőrző szakértő orvos kirendelése nincs kizárva. Az elmebetegséget megállapító orvosszakértői vélemény helyességének támogatására az alperes személyes beadványának tartalma is felhasználható. (Rp. VIII. 8180/1916. Pdt. II. 480.)

Ha az építtető és az építési vállalkozó a megalakított szakértő bizottság határozatának magukat mindenben alávetették és nem lett kikötve, hogy abban az esetben, ha a szakértők nem jutnának egyhangú megállapodásra, a többség határozata a feleket ne kötelezze, akkor egyhangú határozat hiányában a többség határozata az irányadó; és az egyhangúság hiánya nem szolgálhat alapul arra, hogy a bíróság utóbb a perben új szakértői bizonyítást rendeljen el. (P. VII. 933/1917. Pdt. III. 140.)

Ha a szerződésben a felek megegyezték abban, hogy az ingók értékét a felek által kijelölt szakértők állapítják meg, a bíróság nemcsak a per során meghallgatott szakértőknek, hanem a peren kívül eljáró szakértőknek a véleményét is mérlegelése körébe tartozik vonni; azonban ezt is szabadon mérlegeli. (P. V. 962/1918. Pdt. IV. 198.)

Az okirathoz foglalt szakvélemény figyelembevehetésének az nem lehet akadálya, hogy az okiratot kiállító szakértő arra ki nem hallgattatott. (P. II. 133/1922. Pdt. VIII. 60.)

A bíróság a perben előterjesztett minden lényeges körülményre vonatkozó bizonyítékot, tehát a büntető-ügyben meghallgatott szakértő véleményét is mérlegelés tárgyává tenni köteles. (P. VII. 7545/1925. Pdt. XI. 75.)

A szakvéleményt a bíróság a Pp. 270. §-a szerint szabadon mérlegeli s a mérlegelés eredménye csak a Pp. 534. §-ában megjelölt támadási okok fennforgása esetén képezhetné felülvizsgálat tárgyát; és a bizonyítékok szabad mérlegelésének a jogából következik az, hogy a bíróság nem köteles az ellentétes szakvélemények közül az egyik véleményét a maga teljességében elfogadni, hanem az ellenkező szakvélemények mérlegelésével azokból a bíróság az adatokat egyaránt felhasználhatja a ténymegállapításnak az alapjául. — Annak a megállapítása, hogy tervezési hibák vannak-e s hogy azok az épület értékét csökkentik-e, szakkérdés; az a kérdés ellenben, hogy e

tervezési hibák címén megállapított százalék, mint értéksökentő tényező, a megváltási ár meghatározásánál az eladó terhére betudandó-e, már jogkérdés. (P. VI. 5122/1926. Pdt. XIII. 38.)

Az orvosi szakvélemény figyelembevételét, magában véve az, hogy magánúton adatott, törvényszerűen ki nem zárja, mert az orvos, mint szakközeg, általában hasonló vélemények adására és írásban kiadására jogosult. (P. VI. 8062/1927. Pdt. XIV. 76.)

Szakértő meghallgatása kiküldött vagy megkeresett bíró előtt.

351. §. A perbiróság a szakértők meghallgatását kiküldött vagy megkeresett bíróra bízhatja, ha a meghallgatás a helyszínén történendő szemlével van összekapcsolva vagy ha a szakértők közvetlen meghallgatása különben nagy nehézséggel jár.

A perbiróság ez esetekben a szakértők kinevezését is — számuk meghatározásával vagy e nélkül — rábízhatja a kiküldött vagy a megkeresett bíróra, aki a kinevezésben a 350. §. szerint jár el.

A szakértő kizárása.

352. §. Szakértőül ki nem nevezhető, aki az ügyben mint bíró az 59. §. értelmében el nem járhatna, vagy a 61. §. értelmében a fél kifogására kizárandó volna. Az a körülmény azonban, hogy a szakértőt az ügyben mint tanút vagy szakértőt kihallgatták, mellőzésére okul nem szolgálhat.

Hogy a felek közös megegyezése mennyiben szünteti meg a szakértő mellőzésének okát, a bíróság az eset körülményei szerint ítéli meg.

353. §. Az előbbi §. ellenére kinevezett szakértő kizárását a felek is kérhetik.

A kizárási kérelem a szakértő véleményének előter-

jesztése előtt annál a bíróságnál, illetőleg bírónál, aki a szakértőt kinevezte, legkésőbbben a szakértői vélemény előterjesztésének megkezdéséig, illetőleg az írásbeli vélemény benyújtásáig szóval vagy írásban adható elő. A kérelem okát nyomban valószínűvé kell tenni.

A bíróság, illetőleg a bíró a kizárási kérelem felett az ellenfél meghallgatása nélkül határozhat. A végzés ellen külön fellebbevitelnek nincs helye.

A szakértő véleményének előterjesztése után a felek a szakértő elleni kifogásukat csak a tárgyalás folyamán adhatják elő a perbíróság előtt, amely azok felől, illetőleg az újabb szakértő kinevezése felől a szakértő véleményének figyelembevételével határoz.

Jegyzet. A kizárási kérelem alakja: 136. §. — Az ellenfél meghallgatása: 254. §. — Fellebbevitel: 479. §. Választott bírósági eljárás: 778. §.

A perben kihallgatott tanú szakértőként alkalmazható. (B. 275. 1909. márc. 11. 1968. G. 873. sz. T. XIII. 272.)

Külföldi szakértő alkalmazható. (B. 99. máj. 12. II. G. 41. T. III. 210.)

Ha a fél a szakértők érdekeltsége miatt sem a szemle alkalmával, sem azelőtt fel nem szólalt, az érdekeltségre vonatkozó felülvizsgálati panasz nem jöhet figyelembe. (Bpesti tábla P. IV. 627/1915. Pdt. II. 98.)

A szakértő véleményadási kötelessége.

354. §. A bíróság részéről kinevezett szakértő e minőségében köteles eljárni, ha az illető szakmában véleményadásra állandóan alkalmazva van, vagy ha a szakmát, amelynek ismerete a kívánt véleményadáshoz szükséges, keresetképen gyakorolja.

A szakértő felmentése a véleményadás kötelessége alól.

355. §. Az 59. §-ban felsorolt, valamint azok az okok, amelyek miatt a tanu a tanuságtételt megtagadhatja, a szakértőt a véleményadás megtagadására jogosítják.

A bíróság más okból is felmentheti a szakértőt a véleményadás kötelessége alól.

Az a szakértő, ki a véleményadásra a bíróság előtt késznek nyilatkozott, habár különben arra kötelezve nincsen, a vélemény adását csak oly okból tagadhatja meg, mely a véleményadás elvállalása után keletkezett.

Közszolgálatban álló egyén nem alkalmazható szakértőül, ha ezt fellebbvaló hatósága a közszolgálat érdekébe ütközőnek nyilvánítja.

356. §. Ha a szakértőt a kiküldött vagy a megkeresett bíró nevezte ki, a véleményadás kötelessége alól a felmentést is megadhatja.

Ha azonban a kiküldött vagy a megkeresett bíró a véleményadás megtagadását jogosnak nem találja, úgyszintén, ha a szakértőt a perbíróság nevezte ki, a felmentés felől ez a bíróság határoz. A felmentést megtagadó végzés ellen a szakértő egyfokú felfolyamodással élhet, amelynek halasztó hatálya van.

A szakértő elleni kényszereszközök.

357. §. Ha a véleményadásra köteles szakértő kellő idézésre meg nem jelenik, vagy az eskütételt vagy a véleményadást ok előadása nélkül vagy az előadott ok jogerős elvetése után megtagadja, úgyszintén ha a véleményt megintés után a kellő időben elő nem terjeszti, a meghallgatást teljesítő bíróság, illetőleg bíró által nyolcvan pengőig, ismétlés esetében pedig kétszáznegyven pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő s ezenfelül az okozott költségben elmarasztalandó.

E végzés ellen a szakértő egyfokú felfolyamodással élhet.

Katonai büntető bíróságnak alávetett személy megbüntetése végett fellebbvaló hatóságához kell fordulni.

5. §.
556.
(1921)
a. 212

fokál
és a
ketni
tudás

dásra

felek

tett s
kell i

gédé
gett

megh
tárgy
hatja
méve
kérde

a bír
értő

Jegyzet. Pénzbüntetés: 791. §., összege: 63800/1926. sz. r. 5. §., egyfokú felfolyamodás: 550., 551. §§.; halasztó hatály: 556. §.; katonai büntető bíróságnak alávetett személy: 907. §., (1921: XLIX. t.-c. 24—26., 1921: XXXII. t.-c. 80. §§.) (l. fentebb a. 212. §. kapcsán).

A szakértő megesketése.

358. §. A szakértőt meghallgatása előtt műveltségi fokához képest figyelmeztetni kell az eskü jelentőségére és a hamis eskü következményeire; ezután meg kell esketni arra, hogy véleményét részrehajlás nélkül legjobb tudása és lelkiismerete szerint fogja előadni.

Az eskü szavaira és az eskü helyett letehető fogadásra nézve a 310. §. alkalmazandó.

A szakértő megesketése mellőzendő, ha az érdekelt felek megesketésétől közös megegyezéssel elállanak.

Az állandóan alkalmazott és ilyen minőségben esküt tett szakértőt külön megesketése helyett hivatali esküjére kell figyelmeztetni.

A szakértői vélemény előkészítése.

359. §. A szakértővel azokat az iratokat és egyéb segédeszközöket, amelyekre véleményének előterjesztése végett szüksége van, közölni kell.

A szakértő a vélemény előkészítése céljából a felek meghallgatását, tanuk kihallgatását, okiratok és szemle tárgyak felmutatását vagy megszerzését is indítványozhatja a bíróságnál. A szakértő továbbá a bíróság engedelmével a felekhez vagy a tanukhoz közvetlenül is intézhet kérdéseket.

A szakértői szemle.

360. §. Ha a szakértőkkel szemlét kell teljesíteni, a bíróság vagy a bíró, ki a szakértőt meghallgatja, a szakértő bevezetése után a körülmények szerint elrendelheti,

hogy a szakértő a szemle tárgyát az ő jelen nem létében vizsgálja meg, valamint fontos okból elrendelheti azt is, hogy a vizsgálatnál a felek ne lehessenek jelen.

Jegyzet. A gondnoksági stb. eljárásra nézve l. a 711., 712., 720., 723., 729. §-t.

A szakértő meghallgatása.

361. §. *Ha a szakértő alapos és kimerítő véleményt azonnal nem terjeszthet elő, a meghallgatást teljesítő bíróság vagy bíró a vélemény szóbeli előterjesztésére új határnapot tűz ki, vagy pedig a véleménynek az egyuttal kiűzött határidő alatt írásban való benyújtását rendeli el.*

Az írásbeli vélemény beérkezéséről a felek értesítendőek.

Az írásbeli vélemény felvilágosítása végett a szakértőt mind a perbíróság, mind pedig a kiküldött vagy a megkeresett bíró megjelenésre idézheti.

362. §. *Több szakértő együtt hallgatható meg és közös véleményt adhat.*

Orvosszakértők olyan véleménye is szolgálhat bírói döntés alapjául, amely nem alapul a szakértők közvetlen tapasztalatán, hanem tanúk vallomásán. (Sz. 1905. márc. 17. G. 3. F. IX. 722.)

Külföldi szakértők véleménye is elfogadható. (B. 99. máj. 12. II. G. 41. T. III. 210.)

A szakértőknek nem kell közösen tanácskozníok. (K. 1905. nov. 29. I. G. 273. F. XI. 2315. sz.)

Jegyzőkönyvbe nem vett nyilatkozat is figyelembe vehető. (B. 1900. szept. 14. I. G. 176. G. 176. T. X. 74. sz.)

Nem állhat meg az az indok, hogy bármely ügyben alkalmazott szakértőknek azon véleménye fogadandó el irányadóul, mely a többség véleményét képezi, minthogy a bíróság a bizonyítékok szabad mérlegelésében a szakértők véleménye által korlátozva nem lévén, irányadó és döntő nem a szakértők kisebbségének vagy többségének véleménye, hanem csak az lehet, miben a bíróság megállapodik, mit a bíróság talál bizonyított-nak. (K. 91. május 5. 10.345/90. J. Sz. IV. 808.)

Olyan esetben, midőn a becsérték tekintetében mindhárom szakértő különböző eredményre jut és közülük egynek a véleménye a másik kettőtől nagyban eltér, a becsérték nem a három szakértő összbecsüje eredményéből vont középszámítás útján, hanem azon szakértő véleményének alapján állapítandó meg, aki a másik két szakértő közt középen áll, mivel a három szakértő összbecsüjének eredményéből vont középszámítással nem volna kizárva, hogy az érték megállapítására, egy esetleg alaptalan szakvélemény gyakorolna döntő befolyást. (K. 1901. júl. 15. 3853. Ü. L. 1901. 33.)

Szakértői vélemény alapján értékül nem a három szakértői vélemény összeredményének középáránya, hanem a három szakértő közül a középen álló véleménye, illetőleg becseje tekintendő. (K. 1904. szept. 13. 2758/1904. Dt. IV. f. I. K. 276. sz. 865. l.)

Szakértők meghallgatása a jégverés idején fennálló piaci árra nézve szakbizottsági becse kikötése esetében. (K. 1905. jún. 17. 6/1904. v. I. 1905. 11. sz.)

Hogy a tanúk és a szakértők közül melyiknek vallomása, illetve véleménye meggyőzőbb és megbízhatóbb, csak az illetők kihallgatása után mérlegelhető. (Gy. 1909. máj. 10. G. II. 35. sz. T. XIII. 453.)

Ha az épített és az építési vállalkozó a megalakított szakértőbizottság határozatának magukat mindenben alávetették és nem lett kikötve, hogy abban az esetben, ha a szakértők nem jutnának egyhangú megállapodásra, a többség határozata a teleket ne kötelezze, akkor egyhangú határozat hiányában a többség határozata az irányadó; és az egyhangúság hiánya nem szolgálhat alapul arra, hogy a bíróság utóbb a perben új szakértői bizonyítást rendeljen el. (K. 433/1917. Pdt. III. 206. l.)

Gondnokság alá helyezés iránti perben a törvényszéki orvosnak az a véleménye, amely nem terjeszkedik ki a vizsgálat adatainak felsorolására és nem tartalmazza a vélemény indokolását, nem tehető mérlegelés tárgyává és nem alkalmas az elmeállapot kérdésének eldöntésére. (P. III. 3038/1924. Pdt. XI. 69.)

A szakértő meghallgatásának ismételése.

363. §. *Ha a perbíróság a véleményt nem találja kielégítőnek, a szakértők meghallgatását ismételheti, vagy más szakértőket is meghallgathat.*

Ha a szakértő véleménye nagy mértékben aggályosnak mutatkozik, a bíróság hivatalból köteles a kihallgatást megismételni, esetleg más szakértőt meghallgatni. (P. V. 4725/1924. Pdt. X. 82.) — L. a 350. §-nál közöltek is.

A szakértő meghallgatásának költsége.

364. §. *A szakértő meghallgatásának költségét az a fél köteles egyelőre megfizetni, akinek érdekében a bíróság a szakértő meghallgatását elrendelte. E kérdésben a perbíróság a meghallgatást elrendelő végzésben határoz és egyuttal megállapítja azt az összeget, amelyet a költség fedezésére a bíróságnál előzetesen le kell tenni.*

A szakértő készkiadásának és időmulasztásának megtérítésén felül megfelelő munkadíjat követelhet. Kiadásának fedezésére a szakértő előleget is kérhet.

A szakértő illetményeinek megállapítása kérdésében hozott végzés ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye, amelynek az utalványozásra, illetőleg a fizetésre halasztó hatálya van.

Te. 20. §. *A Pp. 364. §-át a következő rendelkezések egészítik ki:*

Ha valamelyik fél szegénységi jogon pereskedik és a bíróság helyben lakó állandóan alkalmazott szakértőt hallgatott meg, ennek a szakértőnek az államkincstárral szemben csak készkiadása előlegezésére van joga, munkadíjat az államkincstár nem előlegez. Az olyan állandó szakértőt, aki a díjazásért teljesített szakértői munkához képest aránytalanul nagymértékben végzett díjazás nélküli munkát, a törvényszéki elnök előterjesztésére az igazságügyminiszter évi jutalomban részesítheti.

Ha olyan perben, amelyben valamelyik fél szegénységi jogon pereskedik, olyan szakkérdésre kell szakértőt meghallgatni, amelyre a bíróság székhelyén lakó állandóan alkalmazott szakértő nincs, a szakértő díját a bíróság

állapítja ugyan meg, de száz pengőnél nagyobb összeget az államkincstár nem előlegez.

Jegyzet. Egyfokú felfolyamodás: 550., 551. §§.

Szakértői díjszabás megállapítására felhatalmazás az ig. ü. min. részére: Ppé. 104. §. (általános díjmegállapítás polgári ügyekre nézve még nincs).

Allami földmérési tisztviselők szakértői díjazása: 21.135/1925. (I. K. 1926. 56.) Szakértői díj birtokrendezési ügyekben: 64556/1924. I. M. sz. r. (I. K. XXXIV. t.-c. 2. §.)

Allatorvosi Főiskola Felülvéleményező Tanácsa által adott szakvélemény díjazása: 35862/1926. I. M. (I. K. XXXV. 155.) Az Orsz. Középítési Tanács felülv. díja: 21443/1922. I. M. (I. K. XXXI. 183.)

Csak a pervita eldöntéséhez szükséges mértékben kifejtett szakértői működésért illeti a szakértőt díjazás. A mérnöki kamara díjszabása a bíróságra nem kötelező. Szakértői díj előlegezése kérdésében felfolyamodásnak van helye. (K. 14391/1925.)

A magyar mérnök- és építészegylet bemutatta az általa a mérnöki, a gépészmérnöki, az építész, valamint a vízépítő és talajjavító mérnöki munkálatokra vonatkozólag készített díjszabályzatot, amelyek felsőbbhatóságilag meg is vizsgáltattak. A kir. igazságügyminiszter az elmitett díjszabályzatok egy-egy példányát a kir. bíróságoknak, kir. ügyészségeknek s általában az igazságügyi hatóságoknak oly megjegyzéssel küldötte meg, hogy felmerülő vitás esetekben, amennyiben külön szerződés fenn nem áll, a szabályzatokban megállapított díjtételek tájékoztató útmutatásul szolgálhatnak, de ezen szabályzatok a bíróságokra s igazságügyi hatóságokra nézve nem kötelezők. (45.870/93. I. M. Mars. II. 116.)

A bánya- és kohómérnökök ügykörébe tartozó munkák díjszabályzata. (34.115/1902. I. M. sz.)

Ha államhivatalnok (kir. vasúti és hajózási felügyelő) szakértői alkalmaztatása ideje alatt más hivatali teendő teljesítése alól felmentve nem volt s ekként rendes hivatali munkáján kívül külön munkásságot fejtett ki a szakértői teendők végzésénél, részére szakértői díj jár. (Az átalány terhére felvett díj visszafizetésére a szakértő nem köteleztetett.) 38.990/1900. I. M. rend. (Mars. kieg. kötet 54. l.)

A szakértők járandóságát a szemlét teljesítő bíró határozza meg, amiből következik, hogy a szakértők járandóságának meg-

állapítása nem képezheti a főügyben hozandó bírói ítélet tárgyát, hanem akkor, amidőn a szakértők munkálatukat bemutatják, a jelentés elintézésével egyidejűleg kell a szakértők járandóságát is végzésileg megállapítani. (K. 80. márc. 2. 7407/85. Dt. XIV. 103.)

Helye van megállapítási keresetnek annak a kimondása iránt, hogy a felperes fél és a szakértők között létrejött előzetes megegyezés értelmében a szakértő a perbíróság által utóbb végzésileg megállapított díjakat nem követelheti. A kereset nem esik a végrehajtási törvény 30. §-a alá, mert az alapjául szolgáló megegyezés a végrehajtás alapjául szolgáló végzés kelte előtt jött létre; ez a kereset tehát nincs a végrehajtást elrendelő bíróság kizárólagos illetékességéhez utasítva. (574/914. V. Pdt. II. 72.)

Ha a szakértőnek a díjak felemelése iránti felfolyamodása sikerre vezet, a díjak előlegezésére kötelezett peres fél a felfolyamodási költség előlegezésére is kötelezendő. (Bpesti tábla 9523/1914. Pdt. I. 118.)

A szakértői bizonyítást költségelőleg letétbehelyezésétől függővé tevő végzés ellen sem a letétbehelyezési kötelezettség, sem az előleg összege kérdésében nincs helye felfolyamodásnak. (Pdt. II. 364.)

Sem az 1923: XXXIX. t.-c., sem a végr. t. 43. §. utolsó bekezdésének a késedelmi kamatra vonatkozó rendelkezése a bírói végzésben megállapított szakértői díjra nem vonatkozik. Szakértői díj valorizálásának mellőzése. Szakértő marasztalása a sikeres felfolyamodás költségeiben. (Pksz. 4550/1925. Pdt. X. 97.)

A szakértői költség előlegezésének elmulasztása miatt a kereset el nem utasítható, ha a szakkérdés valamely hatóság vagy testület költségmentes megkeresésével tisztázható. (P. I. 1318/1926. Pdt. XIII. 43.)

A tanukra vonatkozó szabályoknak a szakértőkre kiterjesztése.

365. §. Amennyiben ebből a fejezetből más nem következik, a tanukra vonatkozó szabályok a szakértőkre is megfelelően alkalmazandók.

A szakértő tanuk.

366. §. Amennyiben szakértő személyek olyan elmul-
ténykörülményről vagy állapotról tanuskodnak, amelynek
észleléséhez szakértelem volt szükséges, tanuknak kell
őket tekinteni és ilyenekül kihallgatni.

Szakértő hatóság vagy testület megkeresése.

367. §. A bíróság szakértői vélemény adása vagy szak-
értői vélemény felülvizsgálata végett hivatalból is meg-
keresheti az erre hivatott hatóságot vagy testületet.

Jegyzet. Az igazságügyi orvosi tanács igénybevételére
nézve l. az 1890. évi XI. t.-c. 1. és 2. §-át.

A gondnokság alá helyezési perben, amikor a különös
szakértői ismereteket igénylő perdöntő kérdésben, hogy alperes
elmebeteg, elmeegyenge-e, avagy nem? az alperest megvizsgált
orvossal szakértők lelete és arra alapított véleménye között lénye-
ges ellentét van, az igazságügyi orvosi tanács felülvéleményé-
nek megszerzése nem mellőzhető. (VIII. 6893/1922. Pdt. VIII.
106.)

Az állatorvosok műhibái és díjszabásai felett a bíróság
megkeresésére az 1900: XVII. t.-c. 28. §-a alapján szervezett
országos állategészségügyi tanács van hivatva véleményt mon-
dani (1907. május 17. 21.065. I. M. rend. Ig. Közl. XVI. 177. l.)
Az állatorvosi főiskola szakvéleményére nézve l. az
5900/1918. I. M. 4735/1926. és 35862/1926. sz. r. (I. K. XXVII.
62., XXXV. 7., 155.)

Szakértői testületek: kereskedelmi és iparkamarák: 1868.
VI. t.-c. 3. §. b), f) p.; szerzői jogi állandó szakértő bizottság:
1921: LIV. t.-c. 31—35. §., e bizottság ügyrendje: 52800/1922.
I. K. XXXI., 507., borvizsgáló szakértő bizottság: 1924: IX. t.-c.
53. §.; állatorvosok munkabér és díjszámlái tekintetében orsz.
állategészségügyi tanács: 1900: XVII. t.-c. 28. §.; 21065/1907.
I. M. sz. r.; állatszavatossági perekben az állatorvosi főiskola:
(5900/1918., 4735/1926. sz. r. I. K. XXVII. 62. 1926. évi 7.).

A félnek eskü alatti kihallgatása és a fél esküje.

A fél eskü alatti kihallgatásának elrendelése.

368. §. A bíróság kérelemre vagy hivatalból is elrendelheti a félnek eskü alatti kihallgatását, ha döntő ténykörülményekre nézve a bizonyíték kiegészítése szükséges, vagy ha más bizonyíték egyáltalában nem áll rendelkezésre.

Valamely állítás valószínűvé tétele végett a fél eskü alatt ki nem hallgatható.

Tanúkihallgatás és a fél eskü alatti kihallgatása együttesen el nem rendelhető. (K. 1896. jan. 21. I. G. 119. febr. 28. G. II. 4. T. V. 334.)

A bíróság nem köteles a feleket előzetesen meghallgatni, hanem elrendelheti egyenesen azoknak eskü alatti kihallgatását. (K. 1897. dec. 31. I. G. 401. F. III. 235.)

A félnek eskü alatti kihallgatására nézve a tanukra nézve felállított szabályok alkalmazandók és csak a vallomástétel és eskütétel kötelességére nézve forog fenn a félre és a tanukra nézve lényeges különbség annyiban, hogy a tanuval szemben vallomás, illetve eskütétel megtagadása esetében kényszereszközök alkalmazhatók, míg az ügyféllel szemben kényszereszközök alkalmazásának helye nincs. (K. 1896. márc. 31. I. G. 207/1895. F. I. 175.)

A bíróság a bizonyító fél ellenfelét csupán más bizonyíték hiányában bocsájthatja eskü alatti kihallgatásra, ennek tehát helye nincs, ha a bíróság a bizonyítandó ténykörülmenyt egyéb bizonyítékok alapján már valónak elfogadta. (K. 1896. ápr. 16. I. G. 234/1895. F. I. 195.)

Az eskü alatti kihallgatás más bizonyíték fenforgásának okából csak akkor mellőzhető, ha a perben már van más bizonyíték, vagy a perbeli adatokból, világos, hogy a bizonyító fél valamely kétségtelenül rendelkezésre álló bizonyítékot használni elegendő ok nélkül nem akar. (Gy. 1898. jún. G. II. 26. T. II. 981.)

A bizonyító fél saját eskü alatti kihallgatását felajánhatja anélkül, hogy ezt megelőzően az ellenfélnek eskü alatti kihallgatását kérni tartoznék. (K. 1899. okt. 4. I. G. 320. F. V. 67.)

Eskü alatt félként nem hallgatható ki az, aki perben nem áll. (B. 1902. dec. 23. I. G. 271. T. VII. 28.)

Az a pertárs, aki irányában az elsőbírósági ítélet jogerőre emelkedett, s eljárás további folyamában peres félnek nem tekinthető s félként eskü alatt ki nem hallgatható. (B. 1902. nov. 20. I. G. 235. T. VII. 19.)

Aki a per folyamán mint örökös, a peres fél helyébe lépett, nem mint tanu, hanem mint ügyfél hallgatatandó ki eskü alatt. (K. 1902. márc. 19. I. G. 614/1901. F. VII. 381.)

Az a szabálytalanság, hogy az elsőbíróság előtt peres félként hallgattatott ki és eskü alatti kihallgatásnak minősített annak vallomása, aki ügyfélként nem, hanem tanuként lett volna kihallgatatandó, nem lehet lényeges akkor, ha a fellebbezési bíróság ennek vallomását ítéletének tényállásában nem mint ügyfélnek, hanem mint tanunak vallomását vette ítéletének alapjául. (K. 1898. febr. 4. I. G. 445/1897. F. III. 257.)

Eskü alatt kihallgatása az ellenfélnek más bizonyíték hiányában törvényesen azt indokoló különös körülmények fennforgása nélkül sem mellőzhető. (K. 1905. febr. 11. I. G. 531. Ü. L. 1905. 11. sz. 7. l.)

Szabálytalan, ha az eskü alatti kihallgatás végett megkeresett bíróság az iránti külön megkeresés nélkül az esküt is kivesszi, de a szabálytalanságot pótolja az, ha a perbíróság ezt a felet tartván esküre bocsájtandónak, az eskü újabb kiételét mellőzi. (B. 1901. jan. 22. 903. I. G. 247. T. VIII. 146.)

A fél eskü alatti kihallgatásra a perbeli képviselő előtt kihirdetett végzéssel idézhető. (Pdt. I. 218.)

A felek esküre bocsátása kérdésében a bíróság nem köteles a feleket indítványtételre felhívni. (Pdt. II. 87.)

A felek eskü alatti kihallgatása iránti kérelem teljesítése nem tagadható meg abból az okból, hogy a bizonyítandó tényre nézve a per adatai bizonyítékot nem tartalmaznak. (Bpesti tábla 1914. G. 1509. Pdt. II. 100.)

A végr. törvény 96. §. 3. bekezdése szerint az igényperekben hozott ítélet az igénylő és a végrehajtást szenvedő közötti jogviszonyra hatállyal nem bír, ennél fogva és a Pp. 88. §-ában foglaltakra figyelemmel a végrehajtható érdekében a végr. törvény 92. §-a alapján az igényperben beavatkozott végrehajtást szenvedett, perjogi állását illetőleg a Pp. 80. §-ában szabályozott jogkörrel bíró pertársnak nem tekinthető, hanem csak oly mellékbeavatkozónak, aki a fél érdekében a pernyertesség elősegítése céljából a per állása szerint megtehető, de a fél per-

beli cselekményeivel ellentétben nem álló cselekményeket véghez vinni jogosítva van (Pp. 84., illetve 88. §. első bek.). Ily beavatkozó ügyfélként ki nem hallgatható és a perköltségben a pernyertes ellenfél javára a Pp. 433. §-a értelmében nem marasztalendő. (Bpesti tábla P. IV. 978/1916. Pdt. II. 524.)

A fél nem kérheti saját pertársának eskü alatti kihallgatását. (P. IV. 3470/1918. Pdt. V. 30.)

Az, hogy az állandóan külföldön lakó félnek a perbíróság elé idézése nagy költséggel és idővesztéssel járna, nem törvényes ok az eskü alatti kihallgatás mellőzésére. De e mellőzést a bíróságnak az a meggyőződése sem indokolhatja, amely szerint a fél az általa kiállított nyilatkozatban foglalt tagadásra úgyis letenné az esküt. (P. V. 4464/1923. Pdt. IX. 173.)

Abban az esetben, ha döntő körülmény megállapítása főrog szóban és bizonyíték egyáltalában hiányzik, vagy a szolgáltatott bizonyíték kiegészítése válik szükségessé, az eskü alatti kihallgatás csak a törvénynek megfelelő indokolással mellőzhető. (P. II. 6474/1923. Pdt. X. 84.)

A fél eskü alatti kihallgatására vonatkozó indítvány azon az alapon, hogy a fél személyesen már meghallgattatott, nem mellőzhető. (P. VI. 6937/1925. Pdt. XI. 113.)

Az eskü alatti kihallgatás sorrendje.

369. §. *Ha a döntő ténykörülményre nézve a bizonyíték kiegészítése szükséges, a bíróság a per körülményeihez képest belátása szerint itéli meg, hogy a bizonyító felet vagy ellenfelét hallgassa-e ki.*

Ha ellenben a döntő ténykörülményre nézve más bizonyíték nem áll rendelkezésre, a bíróság a bizonyító fél ellenfelét hallgassa ki, kivéve, ha ez maga kéri a bizonyító félnek eskü alatti kihallgatását, vagy pedig ha a vallomástételt megtagadja.

Az ellenfél eskü alatti kihallgatása.

370. §. *Ha a bíróság valamelyik félnek kihallgatását elrendelte, ennek a megeskütése előtt hivatalból is elrendelheti a másik fél kihallgatását is.*

Ha a másik fél ez iránti kérelmét az eskü letétele előtt előterjeszti, kihallgatását csak akkor lehet mellőzni, ha e miatt a tárgyalást el kellene halasztani.

Az, hogy a bizonyító fél állításait nem valószínűsítette, az ellenfél eskü alatti kihallgatása iránti kérelem nem teljesítésének alapjául nem szolgálhat. (1914. G. 339. Pdt. II. 140.)

Abban az esetben, ha a házassági bontókeresetet megdöntő ténykörülmenyre nézve válik szükségessé a bizonyíték kiegészítése, a Pp. 369. és 371. §-ai szerint a bíróság a bizonyító felet is esküre bocsáthatja, ha a körülményeknek a Pp. 270. §-a értelmében való mérlegelésével úgy találja, hogy az ellentétes vallomások körül a bizonyító fél vallomása mutatkozik valószínűnek. (P. III. 1656/1917. Pdt. III. 227.)

Az egyik fél eskü alatti kihallgatása esetén a másik félnek — saját kihallgatása iránt — kellő időben előterjesztett kérelmét csak abban az esetben lehet a tárgyalás elhalasztása szükségességének indokából megtagadni, ha ez a fél tudja, hogy a bíróság az ő ellenfelét eskü alatt ki fogja hallgatni és még sem jelent meg a tárgyaláson, ellenben abban az esetben, ha a fél kihallgatására nem volt külön határnap kitűzve, hanem a kihallgatás elrendelése után nyomban foganatosított, a bíróság a másik fél kihallgatása végett a tárgyalást csak abban az esetben nem köteles elhalasztani, ha a perbeli adatok szerint a jelen nem levő felet úgysem lehetne esküre bocsátani. (K. 1924. máj. 13. P. II. 6449/1923. Pdt. IX. 106.)

Az eskü alatti vallomásában új tényt felhozó peresfél megesketezése előtt, a jelen nem lévő másik fél kihallgatását is kérelemre el kell rendelni. (K. 4076/1924. Grill Dt. 1926. és Pdt. X. 78.)

A bíróság az egyik fél esküre bocsátása előtt az ellenfelet kihallgatni (Pp. 370. §. 2. bek.) nem köteles, ha az utóbbit a bizonyítandó tényre nézve már személyesen (Pp. 226. §.) meghallgatta s vallomását jegyzőkönyvbe vette, azt tehát mérlegelheti. (P. IV. 5587/1921. Pdt. VIII. 1.)

A Pp. 370. §-ának az a szabálya, hogy az egyik fél megesketezése előtt a jelenlévő ellenfelet is kérelemre ki kell hallgatni, a fellebbezési eljárásban is és akkor is alkalmazandó, ha a kihallgatás a bizonyíték kiegészítése végett történik. (P. VII. 6409/1922. Pdt. VIII. 152.)

Az esküre bocsátás.

371. §. *Ha a bíróság mind a két felet kihallgatja, a kihallgatás után dönti el, hogy melyik felet bocsátja vallomásának esküvel való megerősítésére. Ha azonban a döntő ténykörülmenyre nézve más bizonyíték nem áll rendelkezésre, a bíróság mind a két fél kihallgatása esetében is, a bizonyító felet csak akkor bocsássa esküre, ha a körülményeknek a 270. §. szerinti mérlegelése után úgy találja, hogy az ellentétes vallomások közül a bizonyító fél vallomása mutatkozik valószínűnek, vagy ha az ellenfél az eskü letételét megtagadja.*

Ha a döntő ténykörülmenyről csak a bizonyító félnek van közvetlen tudomása, vagy esküre csak a bizonyító fél bocsátható (375. §.), ezt a bíróság az ellenfél beleegyezésének esetén kívül csak akkor bocsáthatja esküre, ha a 270. §. szerint mérlegelendő oly ténykörülmények forognak fenn, amelyek a bizonyító fél vallomásának valóságát támogatják.

Szabálytalanság ugyan, hogy elsősorban nem a bizonyító félnek ellenfele hallgattatott ki, de miután az eskürebocsátás iránt a bíróság a tanúk és mindkét félnek meghallgatása után határozott, az a szabálytalanság az ügy eldöntésére befolyással nincs. (K. 1897. dec. 31. I. G. 401. F. III. 235.; 1904. I. G. 157. F. X. 27.)

A bíróság jogosítva van a bizonyító fél ellenfelétől az esküt vallomására azt támogató adat hiányában is kivenni. (K. 1896. dec. 22. I. G. 331. F. II. 136.)

Ha a bizonyító fél ellenfele az eskü letételét megtagadja, a bizonyító fél bocsátandó esküre és pedig nemcsak akkor, ha vallomása valószínűnek mutatkozik. (B. 1902. jún. 23. I. G. 48. T. 219.)

Eljárási szabályt sért meg a bíróság, ha a bizonyító felet hallgatja ki eskü alatt anélkül, hogy az ő vallomását valószínűsítő okokat felsorolta volna. (B. 1895. május 7. I. G. 176. polg. hat. T. I. 24.)

A valószínűsítő tények megállapításában nincs a bíró ah-

hoz köt
felek va
78. T.
Am
alatt ki
tárnapo
s képvis
ság mag
hatta ki
G. 295.

A
1895. jú
502.) E
per ada
(D. 97.

Lén
ellentéte
valószínű
rőben té
lett ada
21. I. G.

A
lezett f
valószínű
alatt, ne
eljárásb
hallgatt

A
rendelh
(K. 189

Ha
sát a d
sél fo
nyek ki
17. I. G.

A
tény al
mében
szinüsi
bocsáto
legelés
1911. F

hoz kötve, hogy e tények tényállásként való megállapítását a felek valamelyike kérte-e vagy nem. (Gy. 1898. dec. 22. G. II. 78. T. III. 296.)

Amikor a bizonyításra kötelezett fél ellenfele az eskü alatt kihallgatásra megidézttét, a kihallgatásra kitűzött hallárnapon elegendő indok nélkül személyesen meg nem jelent s képviselője kijelentette, hogy megjelenni nem is fog, a bíróság magát a bizonyító felet jogszabály sértése nélkül hallgathatta ki eskü alatt és bocsáthatta esküre. (K. 1904. nov. 9. I. G. 295. F. 109.)

A valószínűsítő adatokat a bíró szabadon mérlegeli. (B. 1895. jún. 5. I. G. 28. T. I. 41. Gy. 97. ápr. 1. G. II. 18. T. II. 502.) *Ellenkező:* A felülvizsgáló bíróság mérlegeli azt, hogy a per adatai a bizonyító fél előadását valószínűsítik-e vagy nem. (D. 97. jún. 30. G. 70. T. II. 376.)

Lényeges eljárási szabályt sért meg a bíróság akkor, ha az ellentétes vallomást tevő felek közül a bizonyító felet olyan valószínűsítő okok felsorolásával bocsátja esküre, amelyek mérőben tévesek és a tárgyalási jegyzőkönyv mellékleteiből merített adatokban semmi támpontot sem találnak. (B. 1898. jan. 21. I. G. 271/87. T. II. 108.)

A fellebbezési bíróságot abban, hogy a bizonyításra kötelezett felperesnek előadását a per adatai által nem találván valószínűnek, ennek ellenfelét, az alperest hallgatta ki eskü alatt, nem gátolhatja az a körülmény, hogy az elsőbíróság előtti eljárásban az alperes maga kérte a felperesnek eskü alatti kihallgatását. (K. 1899. febr. 25. I. G. 582/98. F. IV. 342.)

A bizonyítékok kiegészítésénél a bíróság hivatalból is elrendelheti a félnek kihallgatását és a felet esküre bocsáthatja. (K. 1896. nov. 3. I. G. 247. F. II. 76.)

Ha a bíróság a bizonyító félnek eskü alatt kivett vallomását a döntő ténykörülményre nézve a részbizonyíték kiegészítésül fogadta el, felemlíteni tartozik azokat az adatokat, amelyek kiegészíthető részbizonyítékkul felismerhetők. (K. 1897. dec. 17. I. G. 397. F. III. 210.)

A következtetés arra, hogy valamely tény más bizonyított tény alapján valószínű-e, a Pp. 534. §-ának 3. bekezdése értelmében a felülvizsgálat körébe tartozik; de az, hogy az ily valószínűsítő adat alapján a Pp. 371. §-ának megfelelően esküre bocsátott perfél vallomásával mi veendő bizonyítotttnak, a mérlegelés körébe tartozik és felül nem vizsgálható. (P. VII. 935/1911. Pdt. II. 339.)

Abban az esetben, ha a házassági bontókeresetet megdöntő ténykörülményre nézve válik szükségessé a bizonyíték kiegészítése, a Pp. 369. és 371. §-ai szerint a bíróság a bizonyító felet is esküre bocsáthatja, ha a körülményeknek a Pp. 270. §-a értelmében való mérlegelésével úgy találja, hogy az ellentétes vallomások közül a bizonyító fél vallomása mutatkozik valószínűnek. (P. III. 1656/1917. Pdt. III. 227.)

Bár a fellebbezési bíróság az egyik felet esküre bocsátotta, mégis kellő megokolással, valónak elfogadhatja az elsőbíróság által megeskettetett másik fél vallomását. (P. II. 6882/1923. Pdt. X. 28. sub I.)

Az a körülmény, hogy felperes eskü alatt kihallgattatott és esküre bocsáttatott, nem változtat a fellebbezési bíróságnak azon a jogán, hogy a tanúvallomások és felperes eskü alatti vallomásának belső tartalmát mérlegelve, azokat a vitatott tényállás bizonyítására elégteleneknek találja. (P. II. 6333/1923. Pdt. X. 30.)

A Pp. 371. §-a nem zárja ki azt, hogy az eskü alatt kihallgattott és egymással szemben álló peres felek mindegyike — különálló más-más ténycsoportra nézve — egyéb valószínűsítő adatok mellett egyaránt esküre bocsáttassék. (P. II. 9451/1926. Pdt. XIV. 52.)

Eskü alatti kihallgatás kár vagy elmaradt haszon nagyságának megállapítására.

372. §. *Kár vagy elmaradt haszon mennyiségének megállapíthatása végett (271. §.) a bizonyító fél — még pedig a 369—371. §-okban foglalt korlátozásokra való tekintet nélkül — eskü alatt arra is kihallgatható, hogy kárát vagy elmaradt hasznát mennyire becsüli.*

Eskü alatt kihallgatás felfedezés végett.

373. §. *Az a fél, aki vagyont, ennek egyes alkotó részeit, adósságot vagy bizonyító eszközt köteles felfedezni, erre az ellenfél kérelmére a szóbeli tárgyalás folyamán eskü alatt kihallgatható.*

Az eskü alatt kihallgatandó személy meghatározása.

374. §. A bíróság a per körülményeihez képest belátása szerint ítéli meg, hogy több pertárs közül, a közkereseti vagy betéti társaság több tagja közül vagy jogi személy több képviselője közül egyet vagy többet, vagy pedig valamennyit, továbbá hogy kiskorú vagy gondnokolt perében a felet vagy törvényes képviselőjét, vagy mind a kettőt, a csődtömeg perében pedig a közadóst vagy a tömeggondnokot, vagy mind a kettőt hallgassa-e ki eskü alatt.

A §. csak akkor alkalmazható, ha a pertársak egy és ugyanazon jogalapon védekeznek. (B. 1902. nov. 20. I. G. 235. T. VII. 19.)

A Pp. 374. §.-ának világos rendelkezéséhez képest a kiskorú félnek perében annak törvényes képviselője félként eskü alatt, nem pedig tanúként, hallgatandó ki. (P. V. 5045/1921. Pdt. VII. 88.)

Kikérdezés; figyelmeztetés; megesketés; jegyzőkönyv.

375. §. A fél kikérdezésére nézve a 306. és a 307. §-ban, előzetes figyelmeztetésére és megesketésére nézve a 305., a 310. és a 311. §-ban, a jegyzőkönyvre nézve pedig a 309. §-ban foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók.

A 312. §. 1., 2. és 4. pontjai esetében a fél megesketését is mellőzni kell; a 3. pont esetében a fél csak akkor eskethető meg, ha az ellenfél beleegyezik.

Mellőzni kell a megeskétést akkor is, ha a fél vallo-mása az esküvel való megerősítés esetében sem érdemelne hitelt vagy ha a bíróság a megeskétést más okból fölöslegesnek ítéli.

A felet megkeresés útján vagy kiküldött bíró által is ki lehet hallgatni, ha a félnek a perbíróság előtt megjele-nése elháríthatatlan akadályba ütközik vagy a per tár-

gyával arányban nem álló költséget okozna. Ilyen esetben a vallomás beérkezése után a perbiróság dönti el, hogy a kihallgatott fél esküre bocsátandó-e. A perbiróság azonban a megbízásban a kiküldött vagy a megkeresett bírónak utasítást adhat a fél megeskütésére nézve is, ha az ellenfél előreláthatólag nem lesz kihallgatandó.

A 290. és a 294. §. a fél eskü alatti kihallgatásának esetében is alkalmazandó.

Jegyzet. V. ö. a 322. §-t a kereskedelmi könyv bizonyító erejére nézve. A hamis vallomás következményeire nézve l. a Ppé. 95. és az 1878: V. t.-c. 215., 216., 218., 221—223., 226., 419., 477. §-ait.

Nem lényeges szabálytalanság az, hogy a fél eskü alatti kihallgatásakor nem lett az általános kérdésekre is kihallgatva. (K. 1896. 9. I. G. 109. F. I. 277.)

Arra nézve, hogy a fél eskü alatt olyan ténykörülmenyre hallgattattott-e ki, melyről közvetlenül tapasztalaton alapuló tudomással bírt, a tárgyalási jegyzőkönyv szolgál bizonyítékul. (K. 1895. okt. 2. II. §. 39. F. I. 31.)

Csak törvényesen elismert vallásfelekezethez tartozók tehetnek eskü helyett ünnepélyes fogadalmat. (Sz. 1899. okt. 18. G. 114. T. IV. 628.)

A nazarénus felekezet nem tartozik a törvényesen elismert vallásfelekezetek közé. (Sz. u. o.)

A fellebbezési bíróság által eskü alatt kihallgatott ügyfél a jegyzőkönyvet nem írja alá. (K. 1899. szept. 15., okt. 20. 66. sz. p. dtv. Igazs. K. VIII. 337.; 1899. jún. 5. I. G. 144. F. IV. 511.)

A bíróság a felet eskü alatt kivett vallomásának teljes tartalmára köteles esküre bocsátani, és nem tagolhatja szét a félnek a maga teljességében mérlegelendő vallomását az egyes ténybeli állítások hitelt érdemlősége szempontjából olyképpen, hogy az esküre bocsátást csak egyes ténybeli állításra rendeli el, míg más irányban azt mellőzi. (K. 1896. ápr. 8. I. G. 212/1895. F. I. 176.)

A felek ellentétes vallomása esetében helye lehet annak, hogy a több tényt tartalmazó vallomások egyes részeire az egyik, másik részeire pedig a másik fél bocsáttassék esküre. (Sz. 1901. máj. 1. G. 58. T. V. 628.)

A bíróság azt, hogy a fél vallomása a bizonyítandó tény

idejében volt életkorára figyelemmel, mennyiben érdemel hitelt s ehhez képest a perben tett vallomása esküvel megerősíthető-e, szabadon mérlegeli. (Gy. 1902. jan. 23. G. II. 68/1901., T. VI. 348.)

Igényperben a tanúk előállítása iránti kötelezettségre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a félnek eskü alatti kihallgatása körüli eljárásra. (K. 1897. szept. 17. I. G. 200. F. III. 31., B. 1902. nov. 14. 286. T. VII. 216.)

Váltóhamisítás miatt vizsgálat alatt állás nem ok a megeskütés mellőzésére. (K. 1897. szept. 15. I. G. 159. III. VI. 126.)

Jogszabálysértést képez, ha a fellebbezési bíróság a székhelyén lakó peres felek eskü alatti kihallgatását minden indokolás nélkül kiküldöttje útján foganatosítja, jöllehet a közvetlen bizonyításfelvétel szabálya alól (Pp. 274. §-a) felsorolt kivételek (Pp. 375. §-a) egyike sem forgott fenn; és így a törvény egyik vezérelvével ellenkező eljárás folytán a fellebbezési bíróság nem is lehetett abban a helyzetben, hogy a fennforgó ellentmondást tisztázza, vagy megnyugtatóan mérlegelje. (Bpesti tábla P. IV. 287/1915. Pdt. I. 376.)

A félnek oly vallomása, amely közvetlen tudomáson nem alapszik, bizonyító értékkel és hatállyal nem bír. Ily vallomásra a fél meg nem eskethető, ily vallomás a bizonyíték kiengesztetéseként csak jogszabálysértéssel vehető a tényállás megállapításánál figyelembe. (P. VI. 5422/1921. Pdt. VII. 86.)

Ha a fél kihallgatásáról felvett jegyzőkönyv a Pp. 375. és 309. §-ai ellenére nem tanúsítja, hogy kihallgatása után a vallomás előtte a jegyzőkönyvből felolvastatott és ha ő azt panaszkolta, hogy vallomása helytelenül vétetett jegyzőkönyvbe: a fellebbezési bíróság ha a vallomást fontosnak tartja, a kihallgatást megismételni tartozik. (P. IV. 3400/1924. Pdt. X. 69.)

*Az eskü alatti vallomás bizonyító ereje.
A vallomás vagy az eskütétel megtagadásának
következményei.*

376. §. A bíróság a 270. §. szerint ítéli meg a fél vallomásának bizonyító erejét, valamint annak a körülménynek a tényállítások valóságára vagy valótlanságára való befolyását, hogy a kihallgatásra megidézett fél meg nem jelent vagy a vallomástételt egészben vagy részben, avagy az eskü letételét megtagadta.

A kihallgatási határnap elmulasztása miatt igazolási kérelemnek nincs helye; a bíróság azonban a körülmények figyelembe vételével a kihallgatást újból elrendelheti.

Jegyzet. V. ö. a 322. §-t a kereskedelmi könyv bizonyító erejére nézve: A fellebb. eljárásra nézve l. az 501. §-t, a házassági eljárásra a 671., a többi status-perre a 696., 716., 717., 720., 723., 729., 731. §§-t.

Valamely ténynek pusztán az eskü alatti kihallgatásra meg nem jelenés alapján a tárgyalás egész tartalmának mérlegelése nélkül megállapítása szabálytalan. (B. 97. jan. 15. II. G. 93/96. T. I. 219.)

A § csak szabályszerűen megidézett fél ellenében alkalmazható. (B. 98. márc. 24. II. G. 5. T. II. 307.)

Az a jogkérdés, hogy a fél az eskü alatt kihallgatásra szabályosan idéztetett-e, az eredeti kézbesítési vévény nélkül meg nem bírálható. (B. u. ott.)

Az eskü alatti kihallgatásról elmaradás következményei nem alkalmazhatók akkor, ha a fél tanúként idéztetett. (B. 1901. okt. 24. II. G. 78. T. VI. 244.)

A fél eskü alatti vallomásának mérlegelésénél jelentőséggel bírhatnak a vallomást tevő fél előéletére vonatkozó azok az adatok, melyek alapján, ha a fél esküre bocsátása nem is ütköznék a tiltó rendelkezésbe, de azok az adatok a fél erkölcsiségére oly világot vetnek, hogy ennek folytán az eskü alatt kihallgatott fél szavahihetősége aggályossá válhat. (B. 1909. jan. 20. 1908. G. 709. sz. T. XIII. 233.)

Az eskü alatt megidézett fél meg nem jelenéséből vagy a vallomástétel és az eskütétel megtagadásából más tények valóságára vagy valótlanságára következtetni nem lehet, mint ami a bizonyítást rendelő végzésben megjelölve van. (Gy. 1908. máj. 25. G. II. 56. sz. T. XII. 378.)

Az eskü alatti kihallgatás határnapját elmulasztó fél kihallgatásának újbóli elrendelése (Pp. 376. §.) helyt nem foghat, ha a bíróság a megjelenést gátló körülményről csak az ellenfél megengesketése és az ítélet meghozatala után értesül. (Bpesti tábla P. IV. 2086/1915. Pdt. II. 141.)

Jogsabályt sért a bíróság, ha a félnek a tárgyalásról törént elmaradását az eskü alatti kihallgatási határnap elmulasztásának jogkövetkezményével sújtja és ezen az alapon állapítja meg a tényállást, jöllehet nem bizonyítást, nevezetesen a felek

eskü a
gátásu
jelölés

33.
tényk
félnek
leteen
A

tényk
vagy n
tes viz
hogy
akként
közöde
körülm

A
madik

37.
telét a
küt, ha
delő ve
ki. E h
Az

bíró ele
A
személy
szerezn
felfogta
előtte é
Az

és a ha

eskü alatti kihallgatását, hanem pusztán a személyes meghallgatásukat és pedig ezt is a meghallgatás céljának minden megjelölése nélkül rendelte el. (P. VII. 1457/1920. Pdt. VI. 80.)

A fél esküje.

377. §. *A felek megállapodhatnak abban, hogy a döntő ténykörülmeny valósága vagy valótlansága valamelyik félnek vagy harmadik személynek erre a ténykörülmenyre leteendő esküjétől tétessék függővé.*

Az esküt a felek vagy akként szövegezhetik, hogy a ténykörülmeny az esküvő közvetlen tudomása szerint való vagy nem való, vagy akként, hogy az esküvő lelkiismeretes vizsgálat és tudakozódás alapján arról győződött meg, hogy a ténykörülmeny való vagy nem való, vagy végre akként, hogy az esküvő lelkiismeretes vizsgálat és tudakozódás alapján nem győződött meg arról, hogy a ténykörülmeny való.

A 312. §. 1. és 2. pontja esetében a fél vagy a harmadik személy esküire nem bocsátható.

378. §. *A bíróság az előbbi §. esetében az eskü letételét a tárgyalás folyamán végzéssel rendeli el és az esküt, ha lehetséges, nyomban kiveszi vagy pedig az elrendelő végzésben az eskü letételére egyuttal határnapot tűz ki. E határnap elmulasztása miatt igazolásnak van helye.*

Az esküt fontos okból kiküldött, vagy megkeresetti bíró előtt is le lehet tenni.

A bíróságnak, mielőtt a felet illetőleg a harmadik személyt az eskü letételére bocsátja, meggyőződést kell szereznie arról, hogy az esküminta értelmét tökéletesen felfogta. E végből a bíróság az eskü szavait olvassa fel előtte és a szükséghez képest magyarázza meg.

Az eskütétel előtt az esküvőt az eskü jelentőségére és a hamis eskü következményeire a 305. §. értelmében

figyelemztetni kell. Az eskü kezdő- és végszavaira nézve a 310. §. alkalmazandó.

379. §. Ha az a személy, kinek esküt kellene tenni, az eskü letétele előtt meghalt vagy esküvé képességét elvesztette, az esküre vonatkozó megállapodás hatályát veszti.

380. §. A 377—379. §-ok abban az esetben is megfelelően alkalmazandók, ha a felek eskü helyett a félnek vagy harmadik személynek lelkiismeretére és becsületére teendő fogadásától teszik a döntő körülmény valóságát vagy valótlanságát függővé.

Ugyane §-ok megfelelő alkalmazásának van továbbá helye akkor is, ha az egyesség van eskütől vagy az első bekezdésben említett fogadástól függővé téve.

Tizennegyedik fejezet.

Előleges bizonyítás.

Az előleges bizonyítás elrendelése.

381. §. Az érdekelt fél kérelmére a bizonyítás biztosítása végett a per bármely szakában, sőt a per megindítása előtt is előleges tanukihallgatásnak vagy szemlének van helye, ha valószínűnek mutatkozik, hogy a bizonyítás az eljárás rendes menetében már nem lesz sikeresen felvehető vagy a felvétel meg lesz nehezítve, valamint e nélkül is, ha az ellenfél a bizonyítás előleges felvételébe beleegyezik.

Kérheti továbbá a fél az előleges bizonyítást az első bekezdésben megjelölt feltételek nélkül is, ha dolognak vagy műnek olyan hiányát kell megállapítani, amelyekért az ellenfél szavatosságával tartozik. Ha a vevő az eladót a hiányról értesítette, vagy a dolog átvételét annak hiánya miatt megtagadta, az eladó is kérheti az előleges bizonyít-

tás felvételét. Hasonlóképp kérheti ezt a vállalkozó is, ha a megrendelő őt a mű hiányáról értesíti vagy a mű átvételét a mű hiánya miatt megtagadta.

Az előleges szemléhez szakértő is alkalmazható.

Az előleges bizonyítás iránti kérelem.

382. §. A kérelmet a perbiróságnál, ha pedig a per még folyamatban nincs, annál a járásbiróságnál kell előadni, melynek területén a tanu tartózkodik vagy a szemle tárgya van. Sürgős esetben a kérelem a per folyamában is ennél a járásbiróságnál adható elő.

Ha a tanuk több járásbiróság területén tartózkodnak vagy a szemle tárgya több járásbiróság területén van, a kérelmet e bíróságok bármelyikénél elő lehet adni.

A kérelem alakja: 136., 137., 383. §§.

Ha a per fellebbezés következtében a fellebbezési bíróságnál van folyamatban, illetőleg a fellebbezési bíróság által felfüggesztett, az előzetes bírói szemle iránti kérelem elintézésére és az előzetes szemle megtartására a fellebbezési bíróság illetékes. (K. 1908. júl. 18/1908. I. F. XIII. 2823.)

A Pp. 382. és köv. §-aiban foglalt rendelkezések kizárják azt, hogy a felülvizsgálati bíróság érdemi intézkedés alapjául elfogadhassa az előleges bizonyítás iránt hozzá közvetlenül benyújtott kérvényt. (P. II. 6413/1916. Pdt. V. 1. sub. II.)

383. §. A kérelemnek, amely a járásbiróság előtt jegyzőkönyvbe is mondható, magában kell foglalnia:

1. az ellenfél megjelölését vagy meg nem jelölhetésének okát, amely^{ek} szükség esetében valószínűvé teendő;
2. a bizonyítandó tények megjelölését;
3. a tanuknak vagy a szemle tárgyának a megjelölését és esetleg a szakértők meghallgatása iránti kérelmet;
4. ha az ellenfél beleegyezése nincs igazolva, azoknak a tényeknek a megjelölését, amelyek a bizonyítás előleges felvételét indokolják. E tényeket szükség esetében valószínűvé kell tenni.

384. §. A bíróság a kérelem felől szóbeli tárgyalás nélkül, sürgős esetben pedig, valamint ha az ellenfél ismeretlen vagy beleegyezése kellően igazolva van, az ellenfél meghallgatása nélkül is határozhat. A bizonyításfelvétel elrendeléséről, úgyszintén határnapjáról az ismert ellenfelet a lehetőség szerint értesíteni kell az írásbeli kérelemnek, illetőleg a szóbeli kérelemről felvett jegyzőkönyv másolatának közlésével abban az esetben is, ha a bíróság a kérelem felett meghallgatása nélkül határozott.

Ha az ellenfél ismeretlen vagy jókor nem értesíthető és a körülményekhez képest feltételezhető, hogy érdekei a bizonyítás felvételénél képviseletre szorulnak, részére a bíróság a folyamodó fél költségére hivatalból ügygondnokot nevez.

A bizonyítás felvételét elrendelő végzés ellen nincs helye felfolyamodásnak.

A kérelmet megtagadó végzés ellen felfolyamodásnak van helye.

Te. 21. §. A Pp. 384. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

Ha a bíróság előleges bizonyítás felvételét rendeli el, annak foganatosítását kir. közjegyzőre bízhatja. Ebben az esetben a bizonyításfelvétel határnapjáról a feleket és az ügygondnokot a kir. közjegyző értesíti.

Ha a fél szegénységi jogban részesül, egyelőre a kir. közjegyző díjának fizetése alól is fel van mentve.

Az előleges bizonyítás felvétele.

385. §. Amennyiben ebből a fejezetből más nem következik, az előleges bizonyítás felvételére a bizonyításfelvétel általános szabályait, valamint a tanukra, a szemlére és a szakértőkre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

Az ellenfél meghallgatása: 254. §.

Az előleges bírói szemlének a fél közbenjötté nélkül megtartása nem szabálytalan akkor, ha a fél értesítése iránt kellő intézkedés történt, de az a fél hibája (elutazása) miatt sikertelen maradt. (B. 98. okt. 7. I. G. 187. III. 43.)

Az előleges szemléhez az ellenfél csak akkor idézendő meg, ha az idézése nem jár a célt megghiúsító idővesztéssel. (Gy. 99. ápr. 13. G. II. 21. T. III. 325.)

Az előleges szemle nem szolgál bizonyítékkul annak terhére, aki arra elkésztett idéztetvén, jogaira nem ügyelhetett. (P. 97. júl. 21. G. 39. T. II. 734.)

386. §. Az előleges bizonyításfelvétel eredményét a perben bármelyik fél használhatja.

A perbíróóság az előleges bizonyítás eredményének méltatásában a 270. §. szerint ítéli meg annak a körülménynek a befolyását, hogy az ellenfél a bizonyítás felvételéről jókor értesítve nem volt.

A perbíróóság hivatalból is elrendelheti az előlegesen felvett bizonyítás ismételését vagy kiegészítését.

Az előleges bizonyításfelvétel költsége a per költségéhez számítandó.

Az előleges szemlét a bíróság a perben az ellenfél kérelmére ismételni nem köteles ugyan, s meggyőződésének okait az előleges szemle adataiból is merítheti, az arról felvett jegyzőkönyvet azonban a fél a perben bizonyítékkul csak akkor használhatja fel, ha annak fogatosítását az ellenfél lényeges alakszerűségek hiánya miatt sikerrel meg nem támadhatja. (K. 97. szept. 10. I. G. 188. F. III. 17.)

A szóbeli végrendelet tanúinak a hagyatéki bíróság részéről való kihallgatása az előzetes bizonyítás szempontja alá esik és így a perbíróóság nincsen elzárva attól, hogy a perben a végrendeleti tanúkat újból kihallgassa, amely esetben a perbíróóság a végrendeleti tanúknak a hagyatéki bíróság előtt tett előadását kiegészítő és módosító vallomását is figyelembe veheti. (P. I. 1230/1926. Pdt. XIII. 46.)

Tizenötödik fejezet.

Bírói határozatok.*A végítélet.*

387. §. *Ha a per érdeme végeldöntésre alkalmas, a bíróság végítélettel határoz.*

Végítéletet (elkülönített végítéletet) hoz a bíróság akkor is, ha egy eljárásba egyesített több per közül csupán egy is alkalmas a végeldöntésre és a többi perre nézve el kell halasztani a tárgyalást; ha azonban az egy eljárásba egyesített keresetek egymással összefüggenek, vagy ha az egyik kereset a másik ellenében védelemként érvényesíthető, a bíróság az elkülönített végítélet hozatalát mellőzheti.

Jegyzet. Perek egyesítése: 189., 233. §.

Eldöntheti ítélettel a bíróság a befejezettnek mutakozó pert akkor is, ha az egyik fél a tárgyalásra nem jelent meg, a megjelent fél pedig az ellenféllel való megállapodásra hivatkozva a tárgyalás elhalasztását kérte. (P. 98. márc. 7. H. 2. T. II. 752.)

Amikor a bíróság úgy a keresetnek, mint a viszontkeresetnek helyt ad, a felek az ítélet rendelkező részében kifejezetten kölcsönösen feljogosítandók, hogy a megítélt követelést a tartozásba beszámíthassák. (K. 145/1915. Pdt. II. 113.)

A bíró ítéletét csak a kereseti alapra s csak a per folyamán kifejtett tényekre alapíthatja. (K. 98. 2. I. G. 282. F. IV. 122. Sz. 1900. jan. 31. I. G. 221/99. T. IV. 646.)

A szerződés teljesítésére irányuló s ez alapon kifejezetten fenntartott kereset alapján a bíróság, ha úgy találja, hogy a teljesítéshez való igény jogszerű alappal nem bír, ehelyett kártérítést nem ítélt. (K. 1905. ápr. 27. I. G. 767. F. X. 322.)

Ha felperes keresetét haszonbérleti szerződés nem teljesítése miatt az ingatlan visszaszolgáltatására irányította és ezt a kereseti alapot az egész eljárás folyamán fenntartotta, alperes más jogalapon az ingatlan visszaszolgáltatására nem kötelezhető. (K. 1904. máj. 31. I. G. 288. F. X. 442.)

Ha a felperes jutalékkövetelését az alperes kötelező nyilatkozatára alapítja, a bíróság nem bocsátkozik annak a vizsgálataiba, hogy a felperest törvény vagy szokás alapján illeti-e jutalék. (B. 1905. márc. 30. 1904. II. G. 175. T. IX. 276.)

A bíróság csak a keresettel vagy viszontkeresettel érvényesített jog felett határozhat és csak az érészben ügydöntő tényeket tartozik megállapítani. A felek tehát nem kívánhatják, hogy a bíróság a perben érvényesített jog szempontjából közömbös tényeket a további perek elkerülése végett állapítsa meg. (Bpesti tábla 1914. okt. 22. 1914. G. 874. Pdt. I. 24.)

Szerződésre alapított kereset felett nincs helye elkülönített végítélet hozatalának, ha a viszontkereset ugyanezen szerződés érvénytelenségének megállapítására irányul. Ily esetben az ügy, együttes elbírálás végett, az elsőbírósághoz visszautasítandó. (P. VII. 41/1925. Pdt. XII. 26.)

A részítélet.

388. §. *Ha több követelés közül, amelyek egy keresetlevélben vannak érvényesítve, csupán egy is alkalmas a végeldöntésre, továbbá ha a kereseti követelésnek — ideértve a bíróság rendeletéből egy eljárásba egyesített keresetet is — csupán egy része alkalmas a végeldöntésre: a bíróság részítéletet hozhat.*

Részítéletnek hozatala szintén függővé van téve a per vonatkozó részének érdemi végeldöntésére alkalmas voltától s így a fellebbezési bíróság lényeges eljárási jogszabályt sértett meg akkor, amidőn részítéletben az alperest a felperes irányában ideiglenes nőtartási díjban egy bizonyos időtől kezdődőleg marasztalta, annak az alapkérdésnek megállapítása nélkül, hogy a házasfelek különülésére melyik fél vétkessége szolgáltatott okot. (K. 97. máj. 21. I. G. 132. T. II. 391.)

A részítélet hozhatóságának alapfeltétele, hogy az azzal eldöntött rész olyannyira tisztán álljon s elkülöníthető legyen, hogy az abban eldöntött vitás kérdésre a többi résznek tárgyalása és eldöntése kihatással ne bírjon. (P. 1900. okt. 23. G. 55. T. V. 532.)

Szerződés hatálytalanítására, ingatlan tulajdona, birtoka és elvont haszna iránti perben, amelyben az alperes viszontkeresettel és beszámítási kifogással él, nincs helye oly közbenszóló

ítéletnek, amely egyedül a szerződés hatálytalansága felett határoz; de helye van a hatálytalanság, a tulajdonjog és a birtok feletti részítéletnek. (P. V. 3465/1921. Pdt. VII. 68.)

A részítélet elleni fellebbevitel költségeinek viselése feletti határozathozatal a végítéletre hagyandó. (P. IV. 2212/1920. Pdt. VI. 29.)

389. §. *Ha az alperes beszámítási kifogáskép oly elenkövetelést érvényesít, amely a kereseti követeléssel összefüggésben nincs és ha az ellenkövetelés eldöntése a tárgyalás elhalasztását tenné szükségessé, a bíróság a felperes kérelmére a kereseti követelés felől részítéletet hozhat. Ebben az esetben a beszámítás kérdésében a tárgyalást folytatja és eredményéhez képest a részítéletet fenntartja, korlátozza vagy hatályon kívül helyezi.*

Az alperes a részítélet teljesítéséből vagy végrehajtásából származott kárának megtérítését a folyamatban levő perben még a fellebbezési bíróság előtt is kérheti.

Minden oly esetben, hol összeszámolási viszony áll fenn, azok a követelések, melyek a számadás tárgyául szolgálhatnak, egymással már annál fogva, hogy azok ugyanegy számadás tárgyául szolgálhatnak, összefüggésben állanak. (Gy. 1902. ápr. 17. G. II. 4. T. VI. 355.)

A követelés és az ellenkövetelés akkor összefüggő, ha ugyanazon egy jogalapból erednek, vagy ha a jogviszony olyan, hogy a kereseti követelés jogossága, fennállása vagy összege felett az ellenkövetelés jogosságának elbírálása nélkül döntenem lehet. (Gy. 97. szept. 16. G. II. 47. T. II. 450.)

A perfüggőség nem zárja ki a beszámítást. Beszámítás visszaható ereje. Osztrák korona és magyar korona követelés kölcsönös beszámítása. (K. 4232/924. Grill Dt. 1925.)

Ügyvédi munkadíjperben az ügyvéd mulasztásából származó kár beszámítása iránti kifogás a keresettel együtt döntendő el. (Temesvári tábla Fs. 131/1913.)

Ha az alperes által beszámítani kívánt összeg a felek közt már folyamatban lévő külön per tárgyát képezi, a fellebbezési bíróság nem tartozik a külön per tárgyát képező ennek az alperesi ellenkövetelésnek elbírálásába belebocsátkozni. (1914. G. 169. Pdt. I. 107.)

Azt a követelést, amely jogerősen el nem döntött más pernek a tárgya, beszámítani nem lehet. (1914. G. 235. Pdt. I. 199.)

Beszámításnak a perelőfeltételek fennforgása nélkül is helye van. (Budapesti tábla 1914. G. 1365. Pdt. I. 215.)

Az első fellebbezési tárgyaláson előterjesztett ténybeli előadások, bizonyítékok és kifogások abból az okból, hogy a fél azokkal az ügy elintézésének késleltetését célozza, figyelmen kívül nem hagyhatók és az a körülmény, hogy az első fellebbezési tárgyaláson beszámítási kifogáskép érvényesített ellenkövetelés a kereseti követeléssel összefüggésben nincs és eldöntése a tárgyalás elhalasztását tenné szükségessé, ugyancsak nem vonhatja maga után az ellenkövetelés teljes figyelmen kívül hagyását, hanem csak azt, hogy a bíróság a Pp. 389. §-a értelmében a kereseti követelés felől részítéletet hoz és a beszámítás kérdésében a tárgyalást folytatja. (Bpesti tábla P. IV. 7164. Pdt. I. 407.)

Amikor a bíróság úgy a keresetnek, mint a viszontkeresetnek helyt ad, a felek az ítélet rendelkező részében kifejezetten kölcsönösen feljogosítandók, hogy a megítélt követelést a tartozásba beszámíthassák. (Bp. II. 145/1915. Pdt. II. 151.)

Alperes beszámításkép a kereseti követeléssel össze nem függő ellenkövetelést is érvényesíthet. (P. II. 10.356/1916. Pdt. III. 60.)

Hasonnemű, lejárt és teljesíthető szolgáltatás beszámítására irányuló kifogás elbírálása nem mellőzhető. (P. VII. 7263/1923. Pdt. IX. 94.)

Ingatlan vételára iránti perben az ingatlannal együtt eladott, de az eladó által elhordott tartozékok értéke erejéig emelt beszámítási kifogás teljesen azonos alapból fakad a keresetével; mert az alapja az, hogy felperesek nem teljesítették hiánytalanul a szerződést. Ily esetben tehát a Pp. 389. §-a szerinti részítélet hozatalának nincs helye. Ha az elsőbíróság a Pp. 389. §-ának helytelen alkalmazásával részítéletet hozott, viszont a fellebbezési bíróság ugyancsak az ellenkövetelés eldöntése nélkül, más okból, de anyagi jogszabály megsértésével, utasította el a keresetet: mindkét alsóbíróági ítélet hatályon kívül helyezésével az elsőbíróság az ügy egységes elbírálására utasítandó. (P. II. 1175/1925. Pdt. XI. 37.)

A kereseti követelésnek az alperesi ellenköveteléssel való összefüggése abban az esetben állapítható meg, ha ezek az ellen-
tées követelések vagy ugyanabból a jogügyletből származnak

vagy ha a kereseti követelés felől az ellenkövetelés jogszerűségének elbírálása nélkül döntené nem lehet. (Pp. 389. §.) (P. VII. 5105/1926. Pdt. XII. 51.)

Elismerés vagy lemondás alapján hozott ítélet.

390. §. *Ha az alperes a kereseti követelést egészben vagy részben elismeri, úgyszintén ha a felperes követeléséről egészben vagy részben lemond, a bíróság az ellenfél kérelmére az elismerés vagy a lemondás értelmében végítéletet vagy részítéletet köteles hozni.*

Jegyzet. Az elismerés alapján hozott ítélet előzetes végrehajthatósága: 415. §. 1. p. Részítélet sommás visszahelyezési perben: 579. §. — Elismerés házassági s más statusperben: 669., 696., 716., 717., 720., 723., 729., 731., 740. §§. —

Felperesnek a rendes perben a törvényszék kiküldött bírāja előtt személyesen tett perletételi nyilatkozata az 1912: VII. t.-c. 18. §-a szerint joghatályosnak tekintendő és ezen az alapon a per megszüntetendő. 6543/1914. Pdt. I. 331.)

Ha alperes a felperesi joglemondás következtében végítélet hozatalát nem kérte, a követelésről lemondás kizárólag a keresettől való elállás perjogi következményeit és a tárgyalás folytatásának megszüntetését vonhatja maga után. Ily esetben a joglemondás jegyzőkönyvi bejelentése után ugyanazon per keretében sem viszontkereset, sem új kereset megindításának helye nincs. Ha a bíróság a keresetet mégis elutasítja, ez az alperesre nem sérelmes. (P. II. 8746/1915. Pdt. II. 14.)

A kereseti jog elismerése visszavonható, ha az alperes képviselője tévedésből tette az elismerő nyilatkozatot. (Bpesti tábla P. IV. 337/1915. Pdt. II. 152.)

Az igényperben, a végrehajtást szenvedő perben állása nélkül is, helye van a kereseti jog elismerésének; és az elismerés egyoldalú visszavonása csak akkor bír joghatállyal, ha az elismerő nyilatkozat érvénytelenítésére alkalmas anyagi megtámadási ok (megtévesztés, csalás, kényszer, stb.) forog fenn, vagy ha a marasztaló ítélet hozatalát valamely hivatalból figyelembe veendő pergátló vagy ehhez hasonló körülmény gátolja, végül ha az alperes az elismert jog fenn nem állására nézve oly bizonyítékot hoz fel, melyet az elismerő nyilatkozat megtétele előtt nem használhatott. (Pdt. II. 525.)

Alperes a perbecsátkozás után történt elállást ellenezvén, a meg nem engedett elállás a perfüggőséget meg nem szünteti s a viszontkereset emelését nem gátolja. Ugyanez áll a joglemondás esetében is mindaddig, amíg a joglemondás folytán a Pp. 390. §-a alapján ítélet nem hozatott. (P. IV. 2212/1920. Pdt. VI. 29.)

Törvényszéki per folyamán is joghatályos és a kereset elutasításának alapjául szolgál a felperes által ügyvédi képviselő nélkül, bíróságon kívül tett és az alperes által elfogadott az a nyilatkozat, mely szerint lemond a perben érvényesített igényéről, a pertől elállását s a per megszüntetésére készségét kijelenti s a peres felek abban is megállapodnak, hogy egymástól perköltség megtérítését nem igénylik. (P. I. 2085/1920. Pdt. VI. 78.)

A teljesítési készség kijelentése a jogelismerést (Pp. 390. §.) magába foglalja, és a félnek vagy ügyvédjének tévedése, az ellenfelük részéről való megtévesztés hiányában az elismerés hatályára nem lehet befolyással. (P. III. 4121/1920. Pdt. VI. 59.)

A perben minden feltétel nélkül történt jogelismerés hatályát nem érinti az a körülmény, hogy a felperes a kereseti összeg valorizálását az elismerés után kérte; az elismerés tehát ebből az okból vissza nem vonható. (P. VII. 1393/1926. Pdt. XII. 50.)

Alperesnek az a nyilatkozata, hogy a követelés a perben nem álló harmadik személyt illeti meg, a Pp. 390. §-a alá nem esik. (P. IV. 3913/1928. Pdt. XIV. 111.)

A közbenszóló ítélet.

391. §. *A bíróság a követelés alapja és mennyisége szerint elkülöníthető vitáknál az alap fennállását közbenszóló ítélettel előzetesen megállapíthatja. A követelés alapjának megállapítása esetében a tárgyalás a mennyiségre nézve csak az ítélet jogerőre emelkedése után folytatható. (506. §.)*

Közbenszóló ítélet: 465., 506. §§.

A követelés alapja és mennyisége szerint elkülöníthető vitánál, az alap fennállása közbenszóló ítélettel megállapíthatván, ugyanabban az ítéletben, annak jogerőre emelkedésének bevárása nélkül a tanúkihallgatás a követelés mennyiségének

bebizonyítása céljából el nem rendelhető. (K. 96. ápr. 28. I. G. 8. F. I. 209.)

Annak a megbírálása, hogy a kereseti követelésnek az alapja, az annak mennyiségére elkülöníthető vitánál közbenszóló ítélettel megállapítható-e vagy pedig, hogy a kereseti alap elkülöníthetőségének nem lévén helye, ennek megállapítása is a végítéletnek tartassék-e fenn? teljesen a bíróság belátásától függvén, a fellebbezési bíróságnak az az intézkedése, hogy a felperes kereseti követelése alapját elkülönítetten megbírálnak és így közbenszóló ítélet hozatalának helyét nem találta, jogorvoslással meg nem támadható. (K. 97. jún. 23. I. G. 154. F. II. 433.)

A követelés alapjának meg nem állapítását végítélettel kell kimondani. (Bp. tszék 94. D. 13.)

Közbenszóló ítélet hozatalánál elsősorban az a tény döntendő el, melyből felperes keresetének jogalapját származtatja. (B. 1902. szept. 11. I. G. 125. T. VII. 164.)

A közbenszóló ítéletben a kár létezésének kérdését is el kell dönteni. (Sz. 1901. jún. 18. G. 97. T. V. 630.)

Az elsőbíróság ítélete közbenszóló ítéletnek csak akkor tekintendő, ha az elsőbíróság a kártérítési kötelezettséget kimondja, nem pedig akkor, ha az elsőbíróság a keresetet a kártérítési kötelezettség fenn nem állása okából elutasítja, amidőn is ítélete végítéletnek tekintendő. (K. 1909. márc. 4. 1908. I. G. 208. sz. F. XIV. 152.)

A kártérítési kötelezettség kimondásához nem elég a tilos cselekmény megállapítása, hanem az is szükséges, hogy kár tényleg felmerült és hogy az a szóbanforgó cselekménnyel vagy mulasztással okozati összefüggésben is álljon. (Temesvári tábla Fs. 331/1913. Pdt. I. 19.)

A követelés alapját megállapító és jogerőre emelkedett közbenszóló ítélethez a bíróság kötve van és ebben a kérdésben újabb ténykörülmenyek ugyanabban a perben nem hozhatók fel. (Kolozsvári tábla P. II. 2232/1915. Pdt. II. 153.)

Közbenszóló ítéletben kimondható, hogy a felek a kárt közösen, és ha a károkozás aránya megállapítható nem volna, egyenlő részben tartoznak viselni. (Bpesti tábla P. IV. 5917/1915. Pdt. II. 321.)

Szerződés hatálytalanítása, ingatlan tulajdona, birtoka és elvont hasznai iránti perben, amelyben az alperes viszontkeresettel és beszámítási kifogással él, nincs helye oly közbenszóló ítéletnek, amely egyedül a szerződés hatálytalansága felett

határo
birtok

történ
matba
406/19

perbe
leg s
kérdé
Pdt.

kedet
tott
VIII.

közbe
7961/

lensé
törlés
valan
szolg
Pdt.

88. §
adás
ítélet
hogy
korlá
(P. I.

állás
határ
közé
zett-
dönt
nem

hogy
lőjén
felpe

határoz; de helye van a hatálytalanság, a tulajdonjog és a birtok feletti részítéletnek. (P. V. 3465/1921. Pdt. VII. 68.)

A kártérítési kötelezettségnek jogerős közbenszóló ítélettel történt megállapítása után a per tárgyalása a bűnügyben folyamatba tett újrafelvétel okából fel nem függeszthető. (P. III. 406/1922. Pdt. VII. 110.)

Zálogtárgy szabálytalan eladása miatt indított kártérítési perben az, hogy a szabálytalan eladás folytán a felperes tényleg szenvedett-e kárt, nem tartozik a jogalap fennállásának kérdéséhez és így ez a végítéletre hagyható. (P. IV. 1169/1922. Pdt. VIII. 59.)

A kártérítési kötelezettséget megállapító és jogerőre emelkedett közbenszóló ítéletet nem dönti meg az azután kibocsátott ügylet-hatálytalánító rendelet. (P. II. 2176/1922. Pdt. VIII. 97.)

Azt a kérdést, hogy kár egyáltalában felmerült-e, már a közbenszóló ítéletben (Pp. 391. §.) el kell dönten. (P. II. 7961/1922. Pdt. IX. 95.)

Adásvételi szerződés és tulajdonjogi bejegyzés érvénytelensége közbenszóló ítéletben kimondható; míg a tulajdonjog törlése, a birtokba való visszabocsátás és az elvont haszon, valamint a visszabocsátás ellenében netalán teljesítendő ellenszolgáltatás megítélése a végítéletre hagyható. (P. III. 3573/1922. Pdt. IX. 11.)

Ha a közbenszóló ítélet kimondotta, hogy a vasút az Ü. Sz. 38. §-a szerinti kártérítéssel tartozik (vagyis az árunak a feladáskori rendes kereskedelmi értékét kell megtéríteni), ezen ítélet jogerőre emelkedése után a vasút nem hozhatja fel azt, hogy felperes csak az Ü. Sz. 35. §. (2.) bekezdése értelmében korlátozott, kilogrammonkénti legmagasabb összeget követelheti. (P. IV. 5960/1922. Pdt. IX. 12.)

A Pp. 391. §-ából folyik, hogy a követelés alapjának fennállása ellen emelt összes kifogások a követelés alapja fölött határozó közbenszóló ítélettel döntendőek el és ezen kifogások közé tartozik az a kérdés is, hogy a felperesnek kára keletkezett-e? Ha tehát a jogerős közbenszóló ítélet ezt a kérdést eldöntötte, ezután az alperes a kár felmerültének kérdésére vissza nem térhet. (P. II. 796/1922. Pdt. IX. 159.)

A közbenszóló ítélet annak a kimondására szorítkozhatik, hogy a MÁV jogellenesen mondta fel a szolgálatot tisztviselőjének; és a végítéletre hagyhatja annak az eldöntését, hogy a felperes igényelheti-e a nyugdíj és a tényleges illetmények

közti különbözetet, valamint a további előléptetést és hogy a MAV a felperes tényleges szolgálatára igényt tarthat-e? (P. II. 5788/1923. Pdt. IX. 181.)

A jogerős közbenszóló ítélet után az alperes a követelés alapjára ható támadásokat már nem érvényesítheti. (P. V. 4464/1923. Pdt. IX. 173.)

A kártérítési kötelezettségnek jogerős közbenszóló ítélettel történt megállapítása nem zárja ki a kárt megosztó végítélet hozatalát. (P. IV. 6837/1925. Pdt. XI. 21.)

Annak a kérdésnek eldöntése, hogy a kár mily arányban terheli az egyik vagy másik felet, vagyis, hogy a kármegosztás feltételei fennforognak-e, nem a kereseti követelés alapjának fennállása kérdését érinti, hanem a követelés mennyiségének a keretébe tartozik. (P. IV. 6820/1925. Pdt. XII. 17.)

A felperesség kérdésében a per többi kérdéseinek eldöntését megelőzően közbenszóló ítélet hozatalára az 1911: I. t.-c. 391. §-a és a per ezen többi kérdéseinek tárgyalása és ítéleti eldöntése végett az ügynek az elsőbírósághoz való visszautasítására az 1911: I. t.-c. 506. §-a nem nyújtanak törvényes alapot. (P. V. 8680/1927. XIII. 84.)

A kötelezettség alapjának közbenszóló ítéletben történt jogerős megállapítása nem minden esetben vonja maga után a keresetbe vett kárkövetelésnek egészben vagy részben való megítélését is, mert a mennyiség kérdésében való marasztaló rendelkezés már a dolog természete szerint sem állhat meg olyan esetben, ha a megállapított kártérítési felelősségnek hiányzik az anyagi tartalma abból az okból, mert a vitatott kár a valóságban be nem következett. (P. VI. 4541/1928. Pdt. XV. 119.)

A közvetlenség; a tárgyalás ismételése bíró-változás esetében.

392. §. *Az ítéletnek, valamint a szóbeli tárgyalás alapján más határozatnak hozatalában csak az a bíró vehet részt, aki az alapul szolgáló szóbeli tárgyaláson jelen volt.*

Ha a határozathozatal előtt a bíróság más tagokból alakul, a tárgyalást újra meg kell nyitni. A 242. és a 285. §. ebben az esetben megfelelően alkalmazandó.

E §. alkalmazása csődperekben: Ppé. 23. §. 2. bek.

A tanácskozás és a szavazás.

393. §. *A tanácskozás és a szavazás nem nyilvános.*

Az ítélet tartalma.

394. §. *A marasztalás a kérelmen túl nem terjedhet. Ez a szabály a kamatra, gyümölcsre és más mellékkövetelésre is alkalmazandó.*

A perköltség viselésének kérdésében a bíróság kérelem nélkül is határoz.

A bíróság a kereseti kérelemhez csak annyiban van kötve, amennyiben a felperes javára többet, mint ami kéretett, meg nem ítélt, abban azonban nincs korlátozva, hogy az alperes kötelezettségét, a kérelem korlátain belül kisebb arányban szabja meg. (K. apr. 9. I. G. 312/95. F. I. 182.)

Túlterjeszkedik a bíróság a kereseti kérelmen, amidőn a keresetbe vett késedelmes teljesítésből eredő kár helyett a nemteljesítésből eredő kár megtérítésében marasztalja alperest. (K. 9530/1915. Pdt. III. 76.)

A cseh koronában való marasztalásra irányuló kérelemben, mint nagyobbban bennfoglaltnak jelentkezik a valorizált magyar koronához való kisebb terjedelmű igény. (P. IV. 5590/1923.; ugyanígy P. IV. 5518/1923. J. K. 1924. 135.)

A személyes adós gyanánt marasztalásra irányuló kereseti kérelemben, mint többen, a dologi adós gyanánt marasztalásra irányuló kérelem, mint kevesebb, benne foglaltatik. (K. 1903. nov. 25. I. G. 353. F. IX. 150.)

Nincs helye a fizetésre irányuló felperesi keresettel szemben olyan viszontkeresetnek, hogy az alperes ne fizetésre, hanem bírói létébe helyezésre köteleztessék. (P. 1902. okt. 13. G. 60. T. VII. 643.)

A kereset elutasítása iránti kérelemben az elévülési kifogás bennfoglaltnak nem tekinthető. (K. 1905. jún. 15. 1674/1904. Dt. IV. f. III. K. 14. sz. 15. l.)

Kifogás hiányában nem lehet attól a kereseti kérelemtől eltérni, hogy az alperes elsősorban az értékpapír kiadására, készpénzbeli fizetésre pedig csak a kiadás nem teljesítése esetére köteleztessék. (Gy. 1903. febr. 12. G. II. 4. T. VII. 396.)

A bérleti viszony megszüntetése iránti kérelemben a bérlemény visszaadása iránti kérelem is bennfoglaltnak tekintendő.

ennek a kimondása tehát a Pp. 394. §-ába nem ütközik. Ha az elsőbíróság a kereseti kérelmen túl is terjeszkedett, de a felperes az elsőbírói ítélet helybenhagyását kérte, a túlterjeszkedés az ítélet megváltoztatásának alapjául nem szolgálhat. (P. II. 4552/1915. Pdt. I. 322.)

Ha a felperes keresetét kifejezetten kötelesrész iránt indítja ugyan, azonban a keresetből és felperes további előadásából megállapítható, hogy az elhalt apja házastársának nevén álló ingatlanokat atyai különvagyonnak, esetleg a szülők közszerzeményének állítja s hogy azok tulajdonát és birtokát az örökösök számának arányában és természetben kéri elsősorban megítélni, a keresetet a felperes atyai örökrészére irányulónak kell tekinteni. (4216/1914. Pdt. II. 25.)

Ha a kereset „nőtartásra” irányulónak van címezve, de tartalma szerint a női különvagyon jövedelmének kiadására irányul, azt nem az elnevezés, hanem a belső tartalom alapján kell elbírálni. (1915. febr. 4. 1914. G. 264. Pdt. II. 27.)

A bíróság nem állapíthatja meg a kártérítési keresetnek a jövőben leendő megindíthatása végett azt, hogy a felek között valamely jogviszony a multban fennállott: ha a kereset nem erre, hanem a jogviszony jelenlegi fennállásának megállapítására irányul. (6088/1914. IX. p. t. Pdt. II. 63.)

Amikor felperes vevő a megvett áru feltétlen kiadását, alperes pedig a kereset feltétlen elutasítását kéri, a bíróság nem követ el túlterjeszkedést, ha alperest — viszontkereset nélkül is — csak fekbér megfizetése ellenében kötelezi az áru kiadására. (Bpesti tábla P. IV. 5912/1915. Pdt. II. 155.)

Túlterjeszkedés nem forog fenn, ha a vevő által az eladó ellen a szerződés teljesítése (áru szállítása) iránt indított perben a bíróság — a teljesítés lehetetlensége folytán — az alperest nem erre, hanem oly kártérítés fizetésére kötelezi, mely kisebb értékű, mint az az érték, amelyhez felperes a teljesítés által jutott volna. (Bpesti tábla P. I. 13890/1915. Pdt. II. 158.)

Túlterjeszkedik a bíróság a kereseti kérelmen, midőn a keresetbe vett, késedelmes teljesítésből eredő kár helyett, a nemteljesítésből eredő kár megtérítésében marasztalja az alperest. (P. IV. 9530/1915. Pdt. II. 53.)

Ha az alperes kezén elveszett ingóknak a károsodáskori értéke iránt indított keresetet a felperes az időközi áremelkedés címén felemeli, a bíróság a károsodáskori érték címén — a szakértők véleménye alapján — a felemelt összeget ítélni meg,

anélkül
VI. 15

A

peres

nélkül

V

terjesz

tekint

évi XX

térítés

a felü

IX. 37

E

jesítés

§-ai sz

még p

Pdt. I

H

irányu

ingó k

ellenez

lezni.

A

rona v

bentfog

A

helyre

1924. F

K

mészre

totta s

mint a

kifogás

ily me

rányár

A

lember

állapít

2178/1

B

zódést

mégis

anélkül, hogy ezen a kereseti kérelmen túlterjeszkednék. (P. VI. 1546/1921. Pdt. VII. 3.)

Adásvételi szerződés teljesítése iránti kereset folytán alperes a vételárelőleg valorizált visszafizetésében, külön kérelem nélkül, maraszthalható. (P. IV. 723/1922. Pdt. IX. 16.)

Valorizációs kérelem a felülvizsgálati eljárásban elő nem terjeszthető. De a valorizáció iránti kérelemben bentfoglaltnak tekintendő — mint kevesebb — az a kérelem, hogy az 1923. évi XXXIX. t.-c.-nek a késedelmi kamat helyett fizetendő kártérítésre vonatkozó rendelkezései alkalmaztassanak; ez pedig a felülvizsgálati eljárásban is kérhető. (P. IV. 759/1923. Pdt. IX. 37.)

Egyedül teljesítésre irányuló kereset folytán — ha a teljesítés gazdaságilag lehetetlen — úgy a keresk. törv. 353., 356. §-ai szerinti árkülönbözet, mint a vételárelőleg visszafizetése, még pedig valorizáltan is, megítélhető. (P. 2417. és 4680/1923. Pdt. IX. 107.)

Ha a kereset az ingó kiadására, vagy annak egyenértékére irányult, de felperes utóbb a keresetet kifejezetten csak az ingó kiadására tarotta fenn és alperes ezt a módosítást nem ellenezte: alperest nem lehet az egyenérték kifizetésére kötelezni. (P. VII. 6096/1923. Pdt. IX. 108.)

A cseh korona megítélése iránti kérelemben a magyar korona valorizált megítélése iránti kérelem is, mint kevesebb, bentfoglaltnak tekintendő. (P. IV. 3321/1923. Pdt. IX. 109.)

A teljesítési kereset elutasítása esetében az előbbi állapot helyreállításához kifejezett kérelem nem szükséges. (P. IV. 3091/1924. Pdt. X. 27. sub. II.)

Közösség megszüntetése iránti perben, ha a felperes a természetben való megosztást kérte s az alperes maga sem tartotta sérelmesnek a természetben való megosztást oly módon, mint azt a felperes kérte, hanem csakis a terület mennyiségét kifogásolta, a kereset nem utasítható el abból az okból, hogy ily megosztás csak a gazdasági használhatóság jelentékeny hátrányára lenne keresztülvihető. (P. V. 1218/1925. Pdt. XI. 23.)

A hagyatékban való részesedés megállapítása iránti kérelemben a hagyomány biztosítására irányuló kötelezettség megállapítását célzó kérelem is bentfoglaltnak tekintendő. (P. I. 2178/1924. Pdt. XI. 28.)

Bár az ingatlanra nézve szóbelileg létrejött adásvételi szerződést a perben mindkét fél érvényesnek elismerte, a bíróság mégis alkalmazni köteles azt a jogszabályt, hogy az ügylet a

köztekintetekből előírt okiratba foglalás hiánya miatt semmis; de mégsem rendelheti el a bíróság a vételár megfizetése iránti perben az eredeti állapot helyreállítását, ha azt mindkét fél ellenzi. (P. II. 1158/1925. Pdt. XI. 35.)

A felülvizsgálati bíróság a valorizációs kulcsot a sem felülvizsgálati kérelemmel, sem csatlakozással nem élő felperes javára 50%-ról 100%-ra felemelheti, ha egyúttal a valorizáció kezdőpontját az alperes felülvizsgálati kérelme folytán az alperes javára megváltoztatja s végeredményben papirkoronákban nem haladja meg a marasztalási összeget a fellebbezési bíróság által megítélt összeget. (P. V. 6217/1925. Pdt. XII. 7.)

A választott bíróság nem követ el túlterjeszkedést, ha bírói értelmezés alá veszi a szerződésnek azt a részét, amelyre a felperes a marasztalási kérelmet alapította. (P. IV. 6120/1925. Pdt. XII. 20.)

Meg nem engedett túlterjeszkedés forog fenn, ha az ítélet a csupán türesre irányuló kereset alapján fizetésben marasztal. (P. VII. 658/1927. Pdt. XIII. 90. sub. II.)

Ha a felperes az ingatlan szolgáltatának díjazása fejében követelte, az ingatlanra irányuló keresetében a szolgáltatának pénzbeli díjazására irányuló kereset is bentfoglaltnak tekintendő. (P. I. 5973/1927. Pdt. XIV. 121.)

Az ítéleti illeték kiszabása s annak ki által leendő viselése kérdésében az intézkedéstétel ítélkezés tárgyává nem tehető, mert ez a pénzügyi hatóságok hatáskörébe tartozik, ezért a kir. Kúria ebben a részében a fellebbezési bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte s a határozást mellőzte. (P. I. 690/1930., 1930. IX. 4.)

395. §. Abban az esetben, ha a 71. §. értelmében a félnek a perben csak azon az alapon volt perbeli cselekvőképessége, hogy a szóban forgó per tárgyról peren kívül jogérvényesen rendelkezhetik, az ítéletben ki kell mondani, hogy a végrehajtás ez ellen a fél ellen csak arra a vagyponra rendelhető ellen, amelyről ez a fél jogérvényesen rendelkezhetik.

396. §. Az, hogy a követelés csak a per folyamán járt le, a marasztalást nem gátolja. Ha a követelés csak a szóbeli tárgyalás befejezése után járt le, ítélethozatal előtt a feleket szükség esetén újra meg kell hallgatni.

A peressé tett jogkérdés rendszerint a per megindításakor létező tények tekintetbe vétele alapján bírálendő meg. (K. 99. jún. 12. I. G. 251. F. IV. 521.)

A peres ingatlanok a kereset utáni elidegenítése a felperes elutasítását nem indokolja. (K. 1901. nov. 14. 947. M. XV. 450.)

Az a jogszabály, hogy a per a keresetnek megindítása idejében fennálló állapot szerint bírálendő meg, ily általánosságban feltétlenül fenn nem tartható, mivel foroghatnak fenn a perben oly különleges viszonyok, hogy a perközben létesült újabb körülmények az ítélet hozatalánál nem mellőzhetők. (K. 97. okt. 4. I. G. 221. F. III. 68.)

Azon körülmény, hogy a követelés a kereset benyújtásakor még nem járt le, nem szolgál akadályul a követelés megítélésére akkor, ha a teljesítési határidő és feltétel a per folyama alatt, az elsőbíróság ítélethozatala előtt bekövetkezett. (K. 86. ápr. 9. máj. 21. 32. sz. dtv. 572/83. 33. és 712/85. sz.)

A bírói ítéletben olyan kötelezettségnek a teljesítésére a fél, amely időközben az ítéletnek meghozataláig ő általa teljesítve lett, nem kötelezhető. (K. 98. ápr. 5. I. G. 6. F. IV. 418.)

A keresetindításkor nem esedékes követelés, ha a szóbeli fellebbezési eljárásban esedékessé vált, nem időelőtti (K. 99. márc. 10. I. G. 616/98. F. IV. 373.); ellenben időelőtti a kereset akkor, ha a lejárati nyilvános előadásos fellebbezési eljárás folyamán következett be (K. 98. márc. 7. I. G. 603/98. F. IV. 368.). A K. 95. ápr. 24-én II. G. 6. sz. a. (F. I. 6.) a 32. dtvt. csak akkor mondta ki alkalmazhatónak, ha a teljesítési határidő és feltétel a per folyama alatt, az elsőbíróság ítélethozatala előtt következett be.

Nem létezik olyan tételes törvény vagy állandóan követett bírói gyakorlat, hogy a tényleg gyakorolt jog megszűntnek kimondását tárgyazó keresetnek hatálya a kereset beadása időpontjára visszahatólag szüntetné meg a jogot, illetve az erre a jogra alapul szolgált jogviszonynak egyszerű következményeit. (K. 99. szept. 20. I. G. 272. F. V. 40.)

Az időelőttiség abból a szempontból bírálendő meg, hogy bekövetkezett-e az a feltétel vagy időpont, amelynek beálltával az igény az anyagi jog értelmében érvényesíthető. (K. 905. jan. 31. I. G. 515. Dt. III. t. 526.)

A kereset időelőttiség miatt és egyttal érdemi okból el nem utasítható. (C. 901. jún. 28. I. G. 237. F. VI. 583.)

Habár az alperes a szövetségi tagságot fel nem mon-

dotta, az általa befizetett üzletrész a szövetkezet kölcsönkövetelésébe mégis beszámítandó, ha az alapszabályszerű felmondási határidő a felmondást pótló beszámítási kifogás előterjesztésétől a fellebbezési tárgyalás befejezéséig letelt. (Bp. tábla 1915. márc. 2./1914. G. 1365. Pdt. I. 215.)

Lényeges eljárási szabályt sért a bíróság, ha a H. T. 99. §-ában előírt ágy- és asztaltóli különülésre kiszabott határidő eltelte előtt beadott felbontási kérelmet vissza nem utasítja és a határidő eltelte előtt felbontó ítéletet is hoz. (5823/914. III. Pdt. I. 149.)

Az, hogy a perfüggőség a másodbírói ítélet hozatala után megszűnt, a Pp. 535. §-a értelmében a felülvizsgálati eljárásban figyelembe nem jöhet. (P. II. 6458/1915. Pdt. I. 414.)

A teljesítési határidő.

397. §. Az ítéletben megállapított kötelezettség teljesítésére tizenöt napos határidőt kell szabni. Szükség esetében a bíróság a felperes kérelmére rövidebb határidőt, rendkívüli körülmények között pedig az alperes kérelmére hosszabb határidőt szabhat. A bíróság továbbá a felperes hozzájárulásával a kötelezettségnek részletekben teljesítésére külön-külön határidőket szabhat, még pedig akként is, hogy valamely részlet teljesítésének elmulasztásával a még hátralékos összes részletek azonnal teljesítendők.

A 131. §. esetében az ítélet hozatala után lejáró szolgáltatásokra nézve a teljesítésnek napját kell az ítéletben meghatározni.

Oly ítéletben, amely munka végzésére, vagy a dolog természete szerint hosszabb időt kívánó másnemű teljesítésre kötelez, a bíróság a körülményekhez mért teljesítési határidőt szab.

A teljesítés határideje az ítélet közlését (399. §.) követő napon kezdődik és meg nem hosszabbítható.

Ha az értékeltolódás folytán az adósra háruló nagyobb teher az adós késedelmére vezetendő vissza, ez a körülmény

egymagában nem szolgálhat alapul arra, hogy a teljesítési határidő a rendes időnél hosszabb időben állapíttassék meg. (K. 1922. nov. 16. 2668/922. Hjdt. XVI. 2.)

Átértékelt követelés iránti perben Kúria a teljesítési határidőt az ítéletileg engedélyezett 3 egyenlő részletre az ítélet kézbesítésétől számított 2, 4 és 6 hónapban állapítja meg, mert a még most is meglevő súlyos gazdasági- és hitelviszonyokra tekintettel a Kúria indokoltnak találja hosszabb teljesítési határidő megállapítását és a részletekben való fizetés megengedését. (K. I. 1221/1925. J. H. I. 11. sz.)

Az ingatlan tehermentesítésére 60 napi határidő, ezen kötelezettség nem teljesítése esetén pedig a megfelelő összeg bírói letétbe helyezésére a 60 nap lejártától számítandó további 8 napi határidő tűzetett. (1914. nov. 26. G. 165/1914. Pdt. I. 20. sub. II.)

Arról, hogy alperes a Pp. 397. §-a alapján az ingatlanak nem 15 nap alatt, hanem csak a gazdasági év leteltével leendő visszaadására köteleztessék, csak valamely előbb hatályosan fennállott szerződés megszűnése esetén lehet szó, de nem akkor, amikor jogi alapot nélkülöző helyzet megszüntetése a per tárgya. (P. III. 1012/1921. Pdt. VII. 67.)

Ha a követelés még a Devizaközpont felállítása előtt lejárt, az ezen intézmény létesítésével felmerült beszerzési nehézségek a teljesítési határidőnek a Pp. 397. §-a értelmében leendő meghosszabbítását nem indokolhatják. (P. VII. 2657/1923. Pdt. IX. 46.)

Ahhoz, hogy a büntetőbíróági ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó teljesítési idő kezdetét vegye, a végrehajtási eljárásban is alkalmazandó Pp. 397. §. utolsó bekezdése értelmében szükséges a jogerőre emelkedő határozatnak a marasztalttal való közlése. (Pk. V. 3392/1929. Pdt. XV. 12.)

Az ítélet kihirdetése.

398. §. *Az ítéletet a tárgyalás határnapján, esetleg azonnal kitűzendő más határnapon kell kihirdetni. A kihirdetés nyolc napnál hosszabb időre nem halasztható el.*

A kihirdetés az ítélet rendelkező részének felolvasásával történik. Ha az ítélet a kihirdetés alkalmával még teljesen írásba foglalva nincs, az indokok lényegét szóval kell előadni.

A kihirdetés a felek távolléte esetében is érvényes. A kihirdetésről való elmaradás miatt igazolást nem lehet kérni.

A kihirdetés megtörténte és napja annak a megemlítésével, hogy a felek a kihirdetésnél jelen voltak-e, az ítéleten feljegyzendő; a feljegyzést az elnök és a jegyzőkönyvvezető aláírják.

A fellebbviteli felülbírálásnak az ítéleti indokolásnak az írásba foglalt, nem pedig a tárgyaláson szóval kihirdetett tartalma az alapja és ehhez képest közömbös kérdés, vajjon az írásban foglalt indokolás a szóval kihirdetett tartalommal meg egyezik-e. (K. 1925. okt. 7. P. II. 1282/1925. sz.)

Az ítélet azzal a féllel közlendő kézbesítés útján, aki az ítélet hozatalát megelőző szóbeli tárgyaláson nem volt jelen, ha azonban a tárgyaláson jelen volt, közömbös az, hogy az ítéletnek a tárgyalás után történt kihirdetésénél még jelen volt-e vagy sem. (K. 97. febr. 6. G. 19. F. 208.)

A kihirdetés hatályos, habár egyik vagy másik fél a kihirdetés megtörténtét be sem várja. A kihirdetés hatályát az a körülmény sem szünteti meg, hogy az ítélet utóbb kézbesített. (Gy. 1902. ápr. 17. G. II. 25. T. VI. 360. Sz. 1901. jan. G. 257/900. T. V. 662.)

Ha a fél az ítéletet megelőző tárgyaláson jelen volt, nincs szükség a határozat kézbesítésére. (Sz. 903. jan. 30. G. 170/2—902. T. VII. 943.)

Az ítéletnek a személyesen jelen volt fél előtt történt kihirdetése ugyanazzal a hatállyal bír, mintha az a kihirdetés a fél ügyvédje előtt történt volna. (Sz. 904. aug. 9. H. 5. T. IX. 732.)

Arra nincs tiltó jogszabály, hogy a bíróság az esetben, ha a Pp. 398. §-a alapján az ítélet kihirdetését elhalasztja, az ítéletet a kitűzött hirdetési határnap előtt is meg ne hozhatná. (P. V. 389/1924. Pdt. XI. 65.)

Az ítélet közlése.

399. §. *A törvényszéki eljárásban a kihirdetett ítéletet a felekkel teljes kiadmányának kézbesítése útján kell közölni, kivéve a perfelvételi határnap elmulasztása alap-*

ján hozott ítéletet és a pergátló kifogások tárgyában hozott ítéletet.

A járásbíróági eljárásban az ítélet közlése a felekkel kihirdetés (398. §.) útján történik; azzal a féllel azonban, aki az ítélet hozatalát megelőző szóbeli tárgyaláson jelen nem volt, az ítéletet, kihirdetése és teljes írásba foglalása után az indokolást nem tartalmazó kiadmány kézbesítésével kell közölni, kivéve, ha a bíróság a tárgyalás bezárása után az ítélet kihirdetésére határnapot tűz és erre a meg nem jelent felet megidézi.

A második bekezdés szerint kell közölni a törvényszéki eljárásban az alperes mulasztása alapján hozott, úgyszintén a pergátló kifogások tárgyában hozott ítélet is.

Az, hogy az elsőbíróságnak szóval kihirdetett és nem vitás tartalmú ítélete írásba foglalva és indokolva nem lett, a fellebbezési bíróság ítéletének feloldására nem szolgálhat okul. (Kolozsvári tábla P. II. 1922/1915. Pdt. I. 416.)

Ha az ítéletkihirdetési határnapot kitűző járásbíróági végzés sem kihirdetési záradékkal nincs ellátva, sem pedig a feleknek nem kézbesített, az ítélet kihirdetése az annál jelen nem levő féllel szemben nem tekinthető szabályszerű közlésnek. (Pdt. II. 159.)

A Pp. 399. §-ának utolsó bekezdése értelmében a törvényszéki eljárásban a pergátló kifogások tárgyában hozott ítélet közlése a jelenlevő felekkel kihirdetés útján történik és a fellebbezési határidő a kihirdetéstől számítandó. (Bpesti tábla P. III. 524/1916. Pdt. II. 160.)

A járásbíróági eljárásban az ítélet kihirdetését nem bizonyítja a tárgyalási jegyzőkönyv lezárását és aláírását követő az a megjegyzés, mely a felek előtt fel nem olvastatott vagy fel nem táratott és általuk alá nem íratott. (P. II. 5749/1916. Pdt. III. 57.)

A házasságnak az 5166/1919. M. E. sz. rendelet alapján kölcsönös hűtlen elhagyás miatt leendő felbontása iránti kérelmet elutasító ítéletet a felekkel az ítélet teljes kiadmányának kézbesítése útján kell közölni. (P. III. 4050/1920. Pdt. VII. 60.)

A fellebbezési bíróságnak a pergátló körülmény tárgyában

hozott ítéletét kézbesítés útján kell közölni. De a kézbesítés elmaradása nem lényeges szabálytalanság, ha a fél az ítélet ellen, a kihirdetéstől számított kellő időben felülvizsgálati kérelemmel élt. (P. V. 3465/1921. Pdt. VII. 68. sub II.)

A felelbbviteli felülbírálnak az ítéleti indokolásnak az írásba foglalt, nem pedig a tárgyaláson szóval kihirdetett tartalma az alapja, és ehhez képest közömbös kérdés, vajjon az írásba foglalt indokolás a szóval kihirdetett tartalommal meg-egyezik-e. (P. II. 1282/1925. Pdt. XI. 24.)

Az alperes, aki ügyvédjének szóbeli meghatalmazást adott, nem kifogásolhatja a végrehajtást elrendelő végzéssel szemben azt, hogy a Pp. 110. §. ötödik bekezdése értelmében az írásbeli meghatalmazás be nem mutatása miatt hozott mulasztásos ítélet vele nem kézbesítés, hanem kihirdetés útján közölte. (Pk. V. 7523/1925. Pdt. XI. 83.)

Az ítélet írásba foglalása.

400. §. 1. bek. *Ha a bíróság az ítélet kihirdetését elhalasztja, az ítéletet a kihirdetés előtt teljesen írásba kell foglalni.*

400. §. 2. bek. helyett Ppn. 11. §. *Az oly ítéletet, amelyet a szóbeli tárgyaláson hirdetnek ki, a kihirdetést követő nyolc nap alatt kell teljesen írásba foglalni.*

Ter. 9. §. Az írásba foglalás napját az ítélet fogalmazványán és a tárgyalási napló „Észrevételek” rovatában fel kell jegyezni.

A teljesen írásba foglalt ítélet tartalma.

401. §. *A teljesen írásba foglalt ítéletnek tartalmaznia kell:*

1. *annak a kijelentését, hogy az ítélet (ő Felsége a király) a Magyar Szent Korona (Te. 1. §.) nevében hozatott;*
2. *a bíróság megjelölését;*
3. *a feleknek és képviselőiknek a nevét, állását vagy foglalkozását, lakhelyét és perbeli állását, valamint a per tárgyának a megjelölését;*

4. a szóbeli tárgyalás befejezésének és az ítélet hozatalának napját;

5. az ítélet rendelkező részét, amely az indokolástól elkülönítendő;

6. az indokolást, amelyben a tényállás is röviden előadandó.

(A tényállásnak nevezetesen magában kell foglalnia a szóbeli tárgyalás alapján: a kereseti kérelmet és ellenkérelmet, úgyszintén az ügy eldöntésére és az eljárás menetére befolyással bíró egyéb kérelmeket és nyilatkozatokat, a tényállításokat és az ezekre vonatkozó nyilatkozatokat, valamint a netaláni bizonyításfelvétel eredményét. A tényállásba továbbá fel kell venni a felek által a szóbeli tárgyaláson felajánlott és a bíróság által mellőzött bizonyítékokat, valamint azokat a kérelmeket, amelyeknek a bíróság eleget nem tett. A bíróság által megállapított tények külön kiemelendők.

A tényállás előadása az előkészítő iratok és a bírósági iratok tartalmára való hivatkozással is kiegészíthető vagy pótolható, azonban a per tárgyát tevő jogvita és azok a ténykörmények, amelyek az ítélet megértéséhez szükségesek, az ítélet indokolásában ilyenkor is előadandók.)

Ha a bíróság a fél utólagos előadását, vagy utólag ajánlott bizonyítékát a 222. §. értelmében vagy a fél bizonyítékát a bizonyításfelvételre engedett idő sikertelen letelte miatt mellőzi (275., 283., 293. §.), ítéletében ezt a mellőzött előadás és bizonyíték kijelölésével felemlíteni köteles.

A járásbíróági eljárásban a pergátló kifogások elvetése esetében az erre vonatkozó tényállást az ügy érdemében hozott ítélet indokolásába kell felvenni.

Ppn. 12. §. Az elsőbíróság oly ítéletének indokolásául, amely ellen a törvény a fellebbezést kizárja, csak a megállapított tényeket és az alkalmazott jogszabályt kell röviden írásba foglalni.

Ugyanez áll az elsőbíróságnak és a fellebbezési bíróságnak oly ítéletére is, amely ítélet elleni fellebbvitelről

lemondását a fél az ítélet kihirdetésétől számított három nap alatt bejelentette.

Te. 22. §. A Pp. 401. §-ának (fentebb zárójelben közölt) 2. és 3. bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Az ítélet indokolásának magában kell foglalnia a bíróság által valónak elfogadott tényállást és ismertetnie kell a felek által a szóbeli tárgyaláson felajánlott és a bíróság által mellőzött bizonyítékokat, valamint azokat a kérelmeket, amelyeknek a bíróság eleget nem tett (Pp. 270. §.). A kereseti kérelmet és ellenkérelmet, úgyszintén az ügy eldöntésére és az eljárás menetére befolyással bíró egyéb kérelmeket és nyilatkozatokat, a tényállításokat és az ezekre vonatkozó nyilatkozatokat, valamint a netaláni bizonyításfelvétel menetét nem kell ismertetni, ha azok az iratokból kitűnnek; ha azok ismertetése mégis szükségesnek mutatkoznék, e részben a tényállás előadását az előkészítő iratok és a bírósági iratok tartalmára való hivatkozással is lehet kiegészíteni vagy pótolni.

Az, amit a peres felek előadnak: ügyállás, ellenben az, amit a bíróság állapít meg, tényállás. (K. 1901. dec. 3. I. G. 415. F. VII. 173.)

Az ítéleti tényállásban annak előadása egymagában, hogy a fél mit állított és a tanúk mit bizonyítottak, még nem vehető ténymegállapításnak, mert a bíróság a per összes anyagának méltatása mellett kellő indokolással azt tartozik kijelenteni, hogy a fennforgó bizonyítékok alapján mit tekint bizonyított-nak és pedig akként, hogy a felek közt fennforgó jogviszony kételyt kizáró módon felderítve és megállapítva legyen. (K. 1898. okt. 17. I. G. 348. F. IV. 79.)

A felek előadásainak, bizonyítékoknak és általában a per adatainak a felsorolása a tényállás megállapításának a hiányát nem pótolhatja, mert ezek a tényállásnak, vagyis a jogok és kötelezettségek létrejöttének, átváltoztatásának vagy megszüntetésének alapját képező és a fennforgó jogkérdés eldöntésére befolyással bíró, érzékileg észlelhető tények megállapításának

csal
VI.

sait,
szür
lyok
1900

bíró
hogy
előa

kört
1896

terje
pán
hez
jeszt

83.
emel
kere
H. T
amel

az t
amic
lemr
vitát
gyal

a fe
vall
kéts
lans:
1915

iratt
(Bp
sub

csak anyagát képezhetik. (B. 1902. ápr. 10. I. G. 398/1901. T. VI. 203.)

Tényállás alatt nem a feleknek a bíróság előtti előadásait, hanem azokat a jogalkotó, illetve jogváltoztató vagy megszüntető tényeket kell érteni, amelyekre a bíróság a jogszabályokat alkalmazza. (B. 1900. nov. 23. I. G. 201. T. V. 30. T. 1900. nov. 14. G. 70. T. V. 695.)

Nem lehet szabályszerű ténymegállapításnak tekinteni a bíróságnak olyan kijelentését, mely egyedül arra szorítkozik, hogy tényként kijelenti a bíróság azt, „hogya a felperesnek az előadásai valók”. (B. 1902. dec. 23. I. G. 271. T. VII. 28.)

Az ítélet indokaiban a perben felmerült minden ténybeli körülménynek jogi jelentősége elbírálás tárgyává teendő. (K. 1896. febr. 26. III. G. 95. F. I. 122.)

A bírósági ítélet tényállásában, a feleknek a perben előterjesztett jogi fejtegetéseit nem köteles előterjesztteni és csupán a felek által a perben elfoglalt és a vitás ügy megértéséhez szükséges jogi álláspont megismertetésére tartozik kiterjeszkedni. (K. 97. nov. 19. I. G. 289. F. III. 166.)

Házasság felbontását tárgyzó perben az ítéletben a H. T. 83. §-ban foglalt rendelkezésre való tekintettel szabatosan kiemelendők azok a tények (vétkes cselekmények), amelyek a kereset beadásához viszonyítva bontó okul fogadtattak el és a H. T. 84. §-ára tekintettel külön választandók azok a tények, amelyek támogató okul fogadtattak el. (B. 10.252/1924. sz.)

Szabálytalan a fellebbezési bíróság ítéleti tényállása s ez az ügy érdemi elbírálására a felülvizsgálatnál nem alkalmas, amidőn az nem tünteti fel a feleknek a támadásra és védelemre szolgáló nyilatkozatait és a per tárgyául szolgáló jogvitát és hogy mi alapon tárgyaltak a felek a fellebbezési tárgyaláson. (K. 1899. márc. 15. I. G. 626/98. F. IV. 386.)

Feloldandó a fellebbezési bíróság ítélete, ha indokolása a felek vallomásainak ismertetése helyett csak hivatkozik a vallomásokra, e hivatkozásnak a felülvizsgálati kérelemben kétségbevont helyességét azonban — a jegyzőkönyv olvashatatlansága folytán — nem lehet ellenőrizni. (Bpesti kir. tábla 1915. febr. 19. 1914. G. 1138. Pdt. I. 174.)

A szakértői véleménynek sem a jegyzőkönyvbe, sem külön iratba fel nem vett része nem szolgálhat az ítélet alapjául. (Bpesti kir. tábla 1915. márc. 2. 1919. G. 1290. Pdt. I. 204. sub II.)

Ha a közösség megszüntetése iránti perben bemutatott váz-

rajz az új birtokrészletek fekvését feltünteti ugyan, de lejegyzésre mégsem alkalmas, az ítéletben kimondandó, hogy a szabályszerű vázrajz beszerzése a végrehajtási eljárásra marad és hogy ennek a költségei a peres feleket egyenlő arányban fogják terhelni. (4646/1914. Pdt. II. 161.)

Az ítéleti tényállás bizonyító ereje.

402. §. *Az ítéletben foglalt tényállás a felek szóbeli előadásaira nézve teljes bizonyítékul szolgál. Ezt a bizonyítékot csak a tárgyalási jegyzőkönyv vagy mellékletei ronthatják le.*

Az ítéleti tényállásban foglalt ama bírósági kijelentéssel szemben, hogy a fél a fellebbezési eljárásban új bizonyítékokat nem hozott fel, a Pp. 402. és 534. §-ai értelmében az ellenkezőt nem lehet a felülvizsgálati eljárásban tanúkkal bizonyítani. (Bpesti tábla P. IV. 7518/1915. Pdt. I. 374.)

Az a körülmény, hogy az elsőbírósági ítélet az iratok mellől eltűnt, az érdemleges felülvizsgálatot nem gátolja, ha az ítéletnek a peres felek képviselői által gyorsírással feljegyzések alapján kiállított és felterjesztett szövegét a tárgyaláson megjelent perbeli meghatalmazottak kölcsönösen helyesnek és az elveszett ítélet tartalmával egyezőnek fogadták el. (P. V. 614/1923. Pdt. IX. 36.)

A tárgyaláson tett beismerést az ítéleti tényállás teljesen bizonyítja. (K. 1442/1922. Pdt. VIII. 54. I.)

Az ítélet aláírása.

403. §. *Az ítéletet azok a bírák, akik hozatalában részt vettek, aláírni kötelesek. Ha a tanács valamelyik tagja az aláírásban akadályozva van, ezt az elnök, akadályoztatása esetében pedig a rangidősb bíró az ítéleten megjegyzi.*

Amennyiben az ítélet szerkesztésekor az abban részt vevő tanácstag még tényleges szolgálatban állott, úgy az a körülmény, hogy ez a bíró az írásba foglalt ítélet aláírásakor — nyugdíjazás folytán — már állásától fel volt mentve, az eljárás érvényességét nem érinti. (B. G. 24/1914. Pdt. I. 330.)

A teljesen elkészített ítéletek jegyzékének kifüggesztése.

404. §. A kihirdetés után teljesen írásba foglalt ítéletekről (400. §. második bekezdése) a bírósági iroda jegyzéket készít, amely az elnök által előre megállapított hétköznapiokon legalább egy heti időre kifüggesztendő. A kifüggesztés napját a bírósági iroda az ítéletre feljegyzi.

Az ítélet megtekintése és kiadmánya.

405. §. Az ítéletet kihirdetése és teljes írásba foglalása után mindegyik fél megtekintheti és arról egyszerű vagy hitelesített másolatot vehet. Az a fél, akinek az ítéletet nem kell kézbesíteni, saját költségén teljes, vagy az indokolást nem tartalmazó kiadmányt kívánhat.

Minden ítélet teljes vagy kivonatos kiadmányát a bírósági iroda vezetőjének aláírásával és a bírósági pecséttel kell ellátni.

Az ítéletben foglalt határozat kötelező ereje.

406. §. A bíróság kihirdetett ítéletében foglalt határozathoz abban a perben, amelyben hozta, kötve van.

Az ítélet kijavítása.

407. §. Az ítéletbe becsuszott név-, szám-, számadási és más efféle nyilvánvaló hibákat a bíróság, amelynél a hiba történt, hivatalból is bármikor kijavítja. Ugyanez történik akkor is, ha az ítélet kiadmánya az eredeti szövegtől eltér.

A kijavítás tárgyában a bíróság szóbeli tárgyalás nélkül is határozhat.

A kijavító végzést, amely a feleknek kihirdetendő vagy kézbesítendő, az ítélet eredetijére és lehetőleg kiadmányaira is fel kell jegyezni.

A kijavítást megtagadó végzés ellen felfolyamodásnak nincs helye.

A kijavítást a felsőbiróság hivatalból is elrendelheti.

Szabálytalan az ítélet elrendelt kiigazításának akkép fogantatása, hogy a kiigazító szavak egyszerűen az ítélet szövegébe beszúró jegy alatt beiratnak. (B. 96. május 22. I. G. 45. T. II. 226.)

Az ítélet kijavítása tárgyában hozott végzésbe helytadás esetében felveendő, hogy az ítélet miképpen rendeltetik kijavítani és a végzés a feleknek kihirdetendő vagy kézbesítendő. (K. 1902. márc. 7. I. H. 42/901. F. VII. 353.)

A kellő időben nem fellebbezett ítéletre nézve, ha azt a bíróság kijavítja, a fellebbezési jog a kijavítás következtében fel nem éled. (B. 896. febr. 20. I. H. 3. T. I. 84.)

A bíróság részéről a tárgyaláson kihirdetett saját ítéletnek oly irányban történt utólagos kiigazítása, mely a rendelkező részben bizonyos irányban kimondott marasztalási kötelezettség teljesítésének felmentését eredményezte, nem eshetik a 123. §-ban megengedett kijavítások közé. (K. 1896. dec. 22. I. G. 330. F. II. 138.)

A határozatnak az a része, mely az ügygondnok munkadíját anélkül állapítja meg, hogy annak előlegezésére a felperest köteleznék, tollhibának nem tekinthető. (B. 1897. nov. 26. I. G. 237. T. II. 89.)

Az ítéletben megállapított marasztalási összeg csak abban az esetben tekinthető olyan nyilvánvaló hibának, amelynek az utólagos kijavítását a §. megengedi, ha a marasztalásnak a rendelkező részben foglalt összege az ítélet erre vonatkozó indokolásában felhozott, vagy felhívott számadatokkal ellentétben áll. (Sz. 1901. jan. 29. H. 15. T. V. 672.)

Ha az ítéleti indokolás tartalmából kivehetőleg a keresetével elutasított felperes tartozik az alperes költségeit megfizetni, de a fellebbezési bíróság ítéletének rendelkező része az alperest marasztalja a felperes költségeiben, a felülvizsgálati bíróság a rendelkező részbe becsúszott tollhibát a S. E. 123. §-a értelmében hivatalból kijavítja, habár csak a felperes élt felülvizsgálattal. (1914. márc. 26. G. 414/1913. Pdt. I. 21.)

A végrehajtási eljárásban is helye van annak, hogy a felsőbíróság a nyilvánvaló tollhibát a Pp. 407. §. utolsó bekezdése értelmében kijavítsa. (Pk. V. 9126/1915. Pdt. II. 226.)

Az a körülmény, hogy a felperes a reá nézve sérelmes számadási hibát tartalmazó ítélet ellen nem fellebbezett, csak a marasztalási összeg felemelését zárja ki; egyébként azonban az alperesi fellebbezés elbírálásánál a számadási hibát a felperes javára helyre kell hozni. (Rp. VIII. 5788/1915. Pdt. II. 318.)

A Pp. 407. §-a szerinti kijavításnak van helye, ha a megítélt felülvizsgálati költség, a pertárgy értékére, a kifejtett munkára s különösen a bélyegkiadásra tekintettel, nyilvánvalóan túlkevés. (P. IV. 447/1924. Pdt. X. 74. sub II.)

A felsőbbíróság hivatalból javítja ki az alsóbíróági ítélet meg nem támadott rendelkezését, ha annak a végrehajtása fizikailag és jogilag lehetetlen. (4909/1914. III. p. t. Pdt. II. 163.)

Az ítélet kiigazítása.

408. §. *Ha az ítéletben foglalt tényállásban az előbbi §. alá nem vonható hibák, továbbá hiányok, ellentmondások vagy homályosságok fordulnak elő, kiigazításukat nyolc nap alatt bármelyik fél kérheti. Ez a határidő az ítélet kihirdetésétől, ha pedig az ítélet a kihirdetés alkalmával még teljesen írásba foglalva nem volt, az ítéletek jegyzékének kiüggesztésétől folyik, az a fél azonban, akinek az ítéletet kézbesítették, a kérvényt a kézbesítéstől számított nyolc nap alatt is beadhatja.*

A kiigazítási kérvényben a kiigazításra nézve határozott kérelmet kell előadni.

A bíróság a kérelem felől szóbeli tárgyalás után bizonyítási eljárás nélkül határoz. A határozathozatalban csak az a bíró vehet részt, aki az ítélet hozatalában részt vett. Ha a tanács valamelyik tagja akadályozva van, szavazategyenlőség esetében az elnöknek, az elnök akadályoztatása esetében pedig a rangidősb bírónak szavazata dönt.

A kellően értesített feleknek vagy egyiküknek elmaradása a kérelem elintézését nem gátolja.

A kiigazítás csak a szóbeli tárgyaláson már felhozottakra terjedhet ki.

A kiigazítás elrendelése az ítélet többi részét nem érinti. A kiigazítást elrendelő határozatot az eredeti ítéletre és lehetőleg kiadmányaira is fel kell jegyezni.

A kiigazítási kérelem elutasítása esetében a kiigazítást kérő felet az okozott költségben el kell marasztalni. Egyebekben a költség viselésére nézve az általános szabályok alkalmazandók.

A kiigazítási kérelem felett hozott végzés ellen nincs helye felfolyamodásnak.

A kiigazítási kérelem és tárgyalás elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

A kiigazítási kérelemnek a hozott ítélet elleni felbontásra és az ítélet végrehajtására halasztó hatálya nincs.

A fellebbezési határidőn belül beadott kiigazítási kérvény folytán az elsőbírói ítélet peres feleknek a helyes szöveggel egész terjedelmében újból kiadatván, az ezen ítélet elleni jogorvoslat határideje annak kézbesítésétől számítandó. (Rp. IX. 1637/1915. Pdt. I. 401.)

A Pp. 408. §-ában szabályozott kiigazítási eljárás nem kérhető abból az okból, hogy a bíróság valamely tényállítás valódiságának, illetve valótlanságának megállapítását mellőzte, vagy a tényekből bizonyos következtetést le nem vont. (Bpesti kir. törvényszék P. 2187/1915. Pdt. II. 164.)

Az ítélet kiegészítése.

409. §. Ha a bíróság az ítéletben a kereseti kérelemnek vagy ellenkérelemnek valamely részéről a fő- vagy mellékkötelezettség tekintetében, vagy a perköltség viseléséről nem intézkedett, úgyszintén ha a bíróság az ítélet végrehajthatóságára vonatkozó kérelmekről nem határozott, vagy az ítélet végrehajthatóságát a törvény ellenére

ki nem mondotta, bármelyik fél kérheti az ítélet kiegészítését.

A kiegészítési kérelmet a törvényszéki eljárásban az ítélet kézbesítésétől, a járásbíróági eljárásban pedig az ítélet kihirdetésétől, illetőleg annak a félnek, akinek az ítéletet kézbesítették, a kézbesítéstől számított nyolc nap alatt kell előterjeszteni.

A kérvényben a kiegészítésre nézve határozott kérelmet kell előterjeszteni.

A bíróság a kérelem felől szóbeli tárgyalás után határoz. A határozat csak a kiegészítés kérdésére és a jogvitának még el nem intézett részére terjedhet ki. A feleknek vagy egyiküknek elmaradása a határozathozatalt nem gátolja. Ha a bíróság a kérelemnek helyt ad, kiegészítő ítélettel határoz, amely az eredeti ítélethez csatolandó, ellenkező esetben pedig a kérelmet végzéssel elutasítja.

A kiegészítési kérelmet elutasító végzés ellen fellebbezésnek van helye.

A költségre nézve a 408. §. szabályai alkalmazandók.

A kiegészítési eljárásnak a hozott ítélet elleni fellebbezéstől és az ítélet végrehajtására nézve halasztó hatálya nincs.

Nemcsak az elsőbíróság, hanem a fellebbezési bíróság ítéletének kiegészítését is lehet kérni. Ez a §. végzésre is alkalmazandó: 422. §. Kiegészítő eljárás miatt fellebb. tárgy. felfüggesztése: 491. §.

Az ítélet kiegészítése iránt elkésztett beadott kérelmet szóbeli tárgyalás kitűzése nélkül hivatalból vissza kell utasítani. (B. 43/1922. Ptt. IV. 97.)

Fellebbezési kérelemnek a fellebbezési bíróság részéről el nem döntése által szenvedett sérelem az ítélet kiegészítése iránt előterjeszthető kérelem útján lévén orvosolható, felülvizsgálat tárgyát nem képezheti. (B. 96. máj. 1. II. G. 24. T. I. 109.)

Ha a felülvizsgálati bíróság az alsóbíróági költségek felémelése iránti csatlakozás felett nem határozott, a Pp. 409.

§-a értelmében az ítélet kiegészítése kérhető s az ellenfél a sikeres kiegészítési kérelem és tárgyalás költségeiben is marasztalando. (P. II. 5801/1921. Pdt. IX. 20.)

A marasztaló ítélet megváltoztatása s a kereset elutasítása folytán a végrehajthatóság tárgyában hozott kiegészítő ítélet ipso jure hatályát veszti. (P. V. 5297/1921. Pdt. X. 108.)

Az ítélet kiegészítése iránti kérelmet elutasító végzés megváltoztatása nem ítélet, hanem végzés alakjában történik. (P. I. 3021/1925. Pdt. XI. 31.)

Amikor az alperes olyan kérelmet, avagy ellenkérelmet, hogy felperes a részére megítélt járadékrészletek felvételekor életbenlétének helyhatósági bizonyítvánnyal való igazolására köteleztessék, — az eljárás során elő nem terjesztett — a fellebbezési bírósági ítélet ilyen értelemben való kiegészítésének helye nincs.

A másodbíróság kiegészítő ítéletének megváltoztatása, s a kiegészítési kérelem elutasítása — amikor a törvény nem írja elő a nyilvános előadást — tárgyalás alapján, ítélet alakjában történik. (P. II. 5715/1927. Pdt. XV. 8.)

Az ítélet jogereje.

410. §. *Az ítélet, amennyiben fellebbvitellel vagy ellentmondással megtámadható, csak ezen törvényes határidejének lejártát követő napon emelkedik jogerőre. A kellő időben benyújtott fellebbvitelnek vagy ellentmondásnak a jogerőre emelkedésre halasztó hatálya van. Pertárs fellebbvitelének vagy ellentmondásának hatálya a többi pertársra a 80. §. esetén kívül nem terjed ki.*

Az az ítélet, amely sem fellebbvitellel, sem ellentmondással meg nem támadható, a kihirdetéssel (398. §.) emelkedik jogerőre; azok a határidők azonban, amelyek a fél részére az ítélet jogerőre emelkedésétől számítandók, az ilyen ítéletnek vele történt közlésétől kezdenek folyni.

410. §. 3. bek. helyett Ppn. 13. §. *Ha a szóbeli tárgyalás befejezése előtt a felek egyezően kijelentik, hogy a fellebbvitelről kölcsönösen lemondanak, ennek az a ha-*

tálya, hogy a bíróság ítélete kihirdetésével jogerőre emelkedik. Az ily lemondást az ítélet jogerőre emelkedésének megállapítása szempontjából csak akkor lehet figyelembe venni, ha a bíróságnak írásban bejelentették.

A fellebbvitelről az ítélet kihirdetése előtt történt lemondásnak az előbbi bekezdés esetén kívül nincs hatálya. Az ítélet kihirdetése után történt lemondás az ítélet jogerőre emelkedésének megállapítása szempontjából csak akkor vehető figyelembe, ha a kihirdetés alkalmával szóval kinyilvánítva és jegyzőkönyvbe véve vagy a bíróságnak írásban bejelentve volt. A bíróság a bejelentést az ellenféllel közli.

411. §. Az ügy érdemében hozott ítélet csak annyiban válik jogerőssé, amennyiben a keresettel érvényesített jog iránt határoz. Ez a rendelkezés nem zárja ki a határozat szükségképpen következményeinek jogerőre emelkedését.

A bíróság az ítélet jogerejét hivatalból veszi figyelembe.

I. A jogerő általában. Az ítélet csupán a jogviszonyból folyó vitás kérdések eldöntése, de nem alapja a jognak és kötelezettségnek. (B. 1903. márc. 6. I. G. 5/1902. T. VII. 259.)

A követelési perben keletkezett ítélettel a fél nem szerez új jogot, hanem a bíró, ha a követelést megítéli, csakis azt fejezi ki, hogy a követelés már keletkezése idejében jogos volt s most már az bírói segéllyel érvényesíthető. (Gy. 1901. nov. 7. G. II. 63. T. VI. 343.)

Az ítélt dolog feltétele az általa érintett jogviszony ugyanazonossága s a feleknek ugyanazon jogviszonyra vonatkozó perben állása. (K. 96. ápr. 8. G. 212/85. F. I. 176. B. 78. márc. 11. I. G. 25. T. II. 143.; Gy. 98. febr. 24. G. II. 7. T. II. 471.)

A rendes per letétele a Pp. 411. §-a értelmében ítélt dolgot nem teremt: mert csak a keresettel érvényesített jog iránt hozott érdemleges ítélet válik jogerőssé. (P. III. 4819/1917. Pdt. IV. 234. sub. II.)

II. Az ellenkező rendelkezés kizártsága. A már lefolytatott perben hozott marasztaló ítélet után fizetett vételár határozatlan fizetés címén is csupán perújítás útján követelhető vissza,

annak önálló keresettel történt érvényesítése ellen tehát az ítélet dologra alapított kifogás sikerrel ellenvethető. (K. 98. május 3. G. 64. F. III. 347.)

Az ítélt dolog kifogása sikerrel csak a már megítélt jognak újabb keresettel való érvényesítése ellen emelhető, tehát akkor, ha felperes ugyanazon jogviszony alapján és ugyanabban a terjedelemben, amelyre nézve az alperes korábban jogerősen elmarasztaltatott, indít új, marasztalásra irányuló keresetet; de nem akkor is, ha felperes az alperessel szemben nem érvényesített káranak megtérítése iránt indít keresetet. Az a körülmény tehát, hogy az alperesek a felperessel létesült jogviszonyból kifolyólag a felperes részéről szolgáltatott készpénzfizetés visszafizetésére köteleztettek jogerősen, nem zárja ki azt, hogy a felperes a tökekövetelés és törvényes kamatainak megfizetésére jogerős ítélettel kötelezett, de a fizetési késedelem tekintetében vétkes alperesekkel szemben, azok vétkességéből származtatott káranak megtérítése iránt új keresetet indíthasson. (P. VII. 2277/1924. Pdt. X. 32.)

III. *Ítélet utáni tények.* A szerződés teljesítése iránti perben hozott jogerős marasztaló ítélet után, a késedelmes teljesítésből származott kár megtérítése iránt indított perben az alperes a res judicata kifogását sikerrel nem érvényesítheti. (Bpesti tábla 1915. márc. 26., 1914. G. 1565. sz. Pdt. I. 375.)

IV. *Anyagi jogerőre képes ítéletek.* Ítélt dolog fennforgása csak abban az esetben állapítható meg, ha a korábbi perben hozott ítéletben hozott döntés a keresettel érvényesített jog tekintetében az ügy érdemére vonatkozik. Ha tehát a váltókereset csak az óvás szabálytalansága miatt utasítottatott el, a felperes az óvási cselekmény pótlása után új váltókeresetet indíthat. (P. IV. 7447/1916. Pdt. IV. 232.)

A követelés alapját megállapító és jogerőre emelkedett közbenszóló ítélethez a bíróság kötve van, és ebben a kérdésben újabb ténykörülmények ugyanabban a perben nem hozhatók fel. (Rp. II. 145/1915. Pdt. II. 153.)

Az egész terjedelmében feloldott fellebbezési bírósági ítéletnek semmiféle jogereje nincsen, amely a feloldás folytán lefolytatandó új eljárást korlátozhatná, tehát a fellebbezési bíróság oly új ítéletet is hozhat, amely a felülvizsgálattal élő félre nézve a korábbi fellebbezési bírósági ítéletnél kedvezőtlenebb. (P. VII. 3445/1926. Pdt. XII. 19.)

V. *A jogerő hivatalból vizsgálándó. (Pp. 411. §. 2. bek.)*
Az ítélt dolog kifogása, mint érdemleges kifogás, a per érde-

mére tartozik és ez alapon a per meg nem szüntethető, de ítélettel érdemlegesen döntendő el. (B. 1903. ápr. I. G. 417/1902. T. VII. 256.)

Ítélt dolog kifogása osztrák bírói ítélettel eldöntött perre is vonatkozhatik. (K. 1905. febr. 22. 333/1904. Dt. IV. f. I. 203. sz. 264. l.) L. a 414. §-t.

A bíróság akkor sem hagyhatja figyelmen kívül, hogy ez ügyben jogerős ítélet van, ha a felek kölcsönösen megegyeznének aziránt, hogy a jogerős ítélettel eldöntött ügy újabb elbírálás tárgyává tétessék. (D. 1904. jún. 28. 1903. G. 1903. T. VIII. 239. G. T. VIII. 239.)

VI. *Azonos tartalom.* A nő férjével közösen használt lakásának használatát férjétől, a lakás használatának visszavonhatási joga és közöttük a különélésnek a bontó per bírósága által történt elrendelése következtében kívánván elvonatni, a keresetileg érvényesített ezen jogánál fogva, a felperes nő által már korábban, az alperes férjjel közösen használt lakásba való sommás visszahelyezés iránt indított kereset jogerős elintézése következtében, az ítélt dolog hatálya a két perben érvényesített jogok különbözősége szerint fenn nem állhat. (K. 97. febr. 26. I. 94. F. II. 239.)

Az örökösödési perben hozott és a létesítendő alapítványnak végrendeleti örökös jogait megállapító ítélet még nem teremtet res judicatát abban a kérdésben, hogy az alapítvány érvényes létrejöttéhez a kormányhatóság által jóváhagyott alapítólevél szükséges-e? (Bpesti tábla P. IV. 10.465/1915. Pdt. II. 101.)

Az ítélt dolog kifogása sikerrel csak a már megítélt jognak újabb keresettel való érvényesítése ellen emelhető, tehát akkor, ha felperes ugyanazon jogviszony alapján és ugyanabban a terjedelemben, amelyre nézve az alperes korábban jogerősen elmarasztaltatott, indít új marasztalásra irányuló keresetet; de nem akkor is, ha alperessel szemben nem érvényesített kárának megtérítése iránt indít keresetet. (P. VII. 4040/1925. Pdt. XI. 80.)

Az anya utáni hagyatéki ingók iránti örökösödési perre nézve nem res judicata az apa utáni örökösödési perben hozott elutasító ítélet, mely arra volt alapítva, hogy ugyanazokat az ingókat az apa visszatértes szerződéssel átruházta. (P. I. 3963/1928. Pdt. XIV. 87.)

VII. *Azonos tárgy (kérelem).* Bizonyos meghatározott ingatlanok elvonása miatt az özvegyi jog alapján indított kártérítési perben hozott ítélet az utóbb, ugyanazon özvegyi jog alapján,

egyéb ingatlanok elvont hasznai iránt indított perben nem res judicata: mert ítelt dologgá csak a kereseti kérelem határai között perbe vitt jog válhatik. (Bpesti tábla. P. IV. 2698/1915. Pdt. II. 184.)

A balesetből kifolyólag felmerült gyógykezelési költség megtérítése iránti keresetet jogerősen elutasító ítélet az ugyanazon baleset alapján indított életjáradék perben is res judicata. (Rp. VII. 95/1918. Pdt. IV. 235.)

A kényszeregyességi eljárásban csupán a szavazati jog szempontjából hozott határozat a zálogjog fennállása kérdésében nem ítelt dolog. (P. VII. 3865/1926. Pdt. XII. 18.)

VIII. *Azonos tényalap.* Itélt dolog a jogcím elnevezésének különbözősége mellett is fennforog, ha a felperes ugyanazt a követelést ugyanazon alperes ellen mindkét keresetben ugyanazokra a jogalkotó tényekre alapítja. (Rp. 14936/1916. Pdt. IV. 211.)

Az ingatlan birtokosa, aki a tulajdonjog iránt vétel címén indított keresetével elutasított, az utóbb a birtok iránt indított kereset ellenében az elbirtoklás kifogásával perújítás nélkül védekezhetik. (Temesvári tábla Fs. 106/1914. Pdt. I. 19.)

Az ítelt dolog kizárja azt, hogy az újabb bontóperben oly bontóokok érvényesíttessenek, melyekre nézve a korábbi bontóperben kimondatott, hogy alperes azokat részint el nem követte, részint pedig felperes azokat megbocsátotta. (P. III. 10.273/1915. Pdt. II. 466.)

A sommás visszahelyezési perben hozott ítélet az ezután elkövetett birtokháborítás folytán indított perben nem res judicata. (P. III. 1285/1921. Pdt. VII. 71.)

Az alperes az előző perben (mint felperes) a szerződés nem teljesítése miatt követelt a ker. törv. 353. §-a alapján kártérítést; a jelen perben pedig a beszámításként érvényesített ellenkövetelést a felperesnek a szerződés megkötése körüli rosszhiszemű és törvényellenes eljárására alapítja; az előző kereset jogerős elutasítása tehát az itteni ellenkövetelés érvényesítését nem gátolja. (K. 440/1923.)

IX. *A jogerő terjedelmét korlátozza a kereseti kérelem és az ítéleti rendelkezés.* A felülvizsgálati bíróságnak jogerejű végítélete, habár az csak az egyik évre kivetett adóösszeg iránt indított perben keletkezett, kihatással van a többi évekre ugyanazon az alapon kivetett adó ki által viselésének jogkérdésére is, mivel az az ítéleti döntés a perbe vitt jogra, mint egészre vonatkozik és mivel az ítelt dolog lényege éppen a jogvitának az

anyagi jogszabályok szerint eldöntésében áll. (B. I. G. 238. 98. és I. G. 210/1901. M. XIII. 456.)

Korábbi perben a tőke után a mutlban már lejárt kamatkövetelésnek csak egy évre történt megítélése nem bír az ítélt dolog hatályával a későbbi kamatokra. (K. 96. máj. 8. I. G. 83. F. I. 240.)

Abban a kérdésben, hogy a váltók kölcsön, avagy üzleti betét fejében adattak-e, az ugyanazon ügylethől származó két váltókereset közül az egyik felett hozott ítélet nem teremti res judicatát. (P. IV. 6679/1917. Pdt. IV. 237.)

Az a tény, hogy az alperes nem fellebbezte meg az elsőfokú bíróságnak azt az ítéletét, amely felperesnek végkielégítés címén bizonyos összeget megállapított, nem fosztja meg az alperest attól a jogától, hogy felperessel szemben, aki a végkielégítés címén a részére az elsőbírőilag megítélt összegnél többet igényel, a jogos okból való elbocsátás kifogását sikerrel ne érvényesíthesse. Mert a fellebbezés elmulasztása folytán ítélt dolog erejére csak az emelkedhetett, hogy alperes köteles a megítélt összeget a felperesnek kiszolgáltatni, de ő a felperes nagyobb követelésével szemben, úgy az alap, mint a mennyiség kérdésében összes jogszerű kifogásait a per további folyamán érvényesítheti. (P. II. 786/1921. Pdt. VII. 108.)

X. A ténymegállapítás, az indokolás és az előkérdés jogereje. Az ítélt dolog fogalma alá nem az előző perben megállapított ténybeli adatok, hanem csak maga az elbírált jogviszony vonható. (K. 1901. jún. 13. 83. M. XII. 359.)

Bér iránti perben nem vehető figyelembe a res judicata címen emelt az a kifogás, hogy előbbi bérreszlet iránti perben az alperesek használhatatlanság miatt támasztott kifogását elvetették, ha az alperes emiatt nem viszontkeresetet indított és így a kártérítés kérdésében nem bírálták meg. (K. 1904. dec. 20. I. G. 414. P. T. XLIX. 129.)

Az igénykereset jogerős elutasítása után az igénylő és a végrehajtható között is helye lehet oly pernek, amelynek tárgya az, hogy ki az igényelt ingók tulajdonosa és hogy vagyoni felelősséggel tartozik-e az igénylő amiatt, hogy ő, mint tulajdonos, a saját tulajdonát tevő ingóságok felett rendelkezve, azokat a végrehajtás alól elvonta. E perben a dolog tulajdonosa azzal védekezik, hogy azoknak az ingóknak, amelyeket ő a végrehajtás alól elvont és amelyeknek az egyenértékét tőle követelik, ő a tulajdonosa, mert az igényperből folyólag nem ítélt dolog

az, hogy a lefoglalt ingóknak ki a tulajdonosa. (Rp. V. 1531/1916. Pdt. III. 172.)

Ha alperes jogerős ítélettel a kereseti összeg megfizetésére köteleztetik, az ítélet indokaiban a kereset alapjául szolgáló szerződés érvényesnek mondatik ki; ítélt dolog az, hogy az érvényteleníteni kívánt szerződés jogérvényes. (K. 82. júl. 20. 1585. Dt. II. 250.)

Az indokolásnak az a kijelentése, mely az eladó szerződésszegését megállapítja, határozat jellegével bír és fellebbezés hiányában jogerőre emelkedik. (K. 1905. nov. 15. 764/1904. Dt. IV. f. III. K. 227. sz. 316. l.)

Az *ítélet indokai* rendszerint nem emelkednek jogerőre. Indokok elleni felülvizsgálatnak is tehát csak akkor van helye, ha az indokolás a keresettel érvényesített jog tekintetében rendelkezést tartalmaz s ekként *határozat* jellegével bír; vagy oly lényeges kijelentést vagy megállapítást tárgyaz, amely a peres felek jogviszonyára a jövőre vonatkozólag kihatással bírhat s akár új perben, akár újított perben a félre sérelmes lehet. (K. P. II. 5618/1929., 1930. IX. 11.)

Ha a bíróság a sommás visszahelyezési perben hozott ítélet indokaiban kimondotta, hogy a kereseti ingatlanok haszonbérletére nézve a felek között érvényes megállapodás létre nem jött, ez a haszonbéri szerződés érvényesítése iránti perre nézve nem ítélt dolog. (P. III. 82/1924. Pdt. IX. 155.)

Az a váltóperbeli tényállás, hogy alperes a váltótartozást nagykorúságának elérése után el nem ismerte, a köztörvényi ügylet alapján ugyanezen követelés iránt indított perben nem res judicata. (P. IV. 523/1923. Pdt. IX. 183.)

XI. Az *ítélet szükségképeni következményei*. Ha a bíróság az ingók tulajdonjogára alapított és az ingók jogtalan eladásából befolyt vételár kiadására irányuló perben kimondotta, hogy az ingók tulajdonjoga a felperest megillette, a bíróságnak a tulajdonjogra vonatkozó döntése abban a perben, mely a hátralékos érték megfizetésére, mint a tulajdonjog következményére irányul és azzal az alperessel szemben, aki az előző perben is alperesként szerepelt, a Pp. 411. §-a értelmében ítélt dolog erejével bír. (P. IX. 7045/1916. Pdt. III. 79.)

Balesetből kifolyólag a kártérítési kötelezettséget a károsodás mérvét megállapító ítélet a későbbi időszakra eső tartási részletek iránti perben is irányadó. (3638/1914. sz. VI. p. Pdt. I. 399.)

Amikor a korábban elbírált jog (az adásvétel érvényes

létrejötte) az újabb keresettel érvényesített jognak (a vételár-követelésnek) előzménye (praejudicium), az újabb per bírósága is kötve van a jogerős ítéletben foglalt döntéshez. (1915. jan. 20. 1914. G. 183. sz. Pdt. I. 398. sub. I.)

Tulajdonjog törlése iránti keresettel szemben ítélt dolog, hogy felperes a helyszínelési felvétel kiigazítása iránti keresetével elutasíttatott. (K. 1905. ápr. 27. 2614. Dt. IV. G. II. 77. sz. 123. l.)

Ha a bíróság a felpereseket az ingatlan birtoka iránti keresettel elutasította azon az alapon, mert azt, hogy az ingatlant csak ideiglenes használatra, visszavonásig engedték volna át — tehát a kereseti alapot — bizonyítva nem látta: alperes az ingatlan birtoka iránt általa utóbb indított perben anélkül, hogy az ingatlanra vonatkozó tulajdonjogát kimutatni tartoznék, előző birtoklásának jogszerűségére, mint ítélt dologra, sikerrel hivatkozhatik. (P. V. 2007/1924. Pdt. X. 34.)

XII. *Ítélet utáni ártértékelés.* V. ö. 1928: XII. t.-c., főleg 13., 15., 17., 19. és 28. §§.

Hogy alperes a korábbi perben valorizálatlan tőke és kamat fizetésére köteleztetett, nem perjogi akadályja annak, hogy felperes az alperes fizetési késedelmével előidézett pénzromlás következményeként, már megítélt követelésének ártértékelését külön perben igényelje.

A kereskedelemügyi miniszteri irat, melyben a miniszter azt bizonyítja, hogy alperes vasút fizetési kötelezettsége csupán abban az időpontban állapítható meg, melyben teljesítő képességének helyreállta várható, nem olyan közigazgatási hatósági intézkedés, mely a bírói határozatot kizárná s amellyel a vasút elleni perben ítélő bíróság hatásköri összeütközésbe kerülhetne. (K. 1925. jún. 3. P. IV. 2388. sz. Pjdt. X. 77.)

A valorizálatlan keresetnek részben helytadó s az alperes által meg nem támadott elsőbírói ítélet anyagi jogereje a fellebbezési eljárásban érvényesített valorizációs többletre a jogalap kérdésében sem hat ki. (P. IV. 6366/1924. Pdt. X. 92.)

XIII. *Részkövetelés vagy járulék utólagos perlése.* Ha a kereset nem valamely jog, vagy jogviszony fennállásának megállapítására, hanem csak a felek között létrejötnék állított jogügyletből származó követelés egy részének érvényesítésére irányul, az ily keresetnek helytadó ítélet csak a keresettel érvényesített részkövetelés tekintetében lesz jogerössé; és ennek az ítéletnek sem ténybeli, sem jogi álláspontja nem kötelező, az

utóbb a követelés másik része felett ítélkező bíróságra nézve. (Rp. IV. 5622/1918. Pdt. V. 24.)

Az alapperben nyertes fél perújítással nem élhet. Perújítási keresete azonban, mint új kereset, elbírálható; és ily módon orvosolható az a körülmény, hogy az alapperben a kereseti kérelmet tévedésből kisebb mérvben terjesztette elő, mint aminőhöz joga volt. (Rp. VII. 5117/1915. Pdt. II. 402.)

XIV. *A jogerő kihatása egyetemes jogutódokra.* Az ítélet csak a perben álló felek közti jogviszonyt szabályozhatja, de harmadik személyek javára jogokat, illetve azokkal szemben kötelezettségeket meg nem állapíthat. (Po. 1903. jan. 12. G. 124. T. VII. 688.)

Az örökhatgyóval szemben hozott jogerős ítélet az örökhatgyó özvegyével szemben is res judicata: mert az özvegyi jog is örökösödési természetű és így az özvegy a res judicata alanyi terjedelme szempontjából az örökösselel egy tekintet alá esik. (Kolozsvári tábla 1915. jan. 18. 1914. G. 361. Pdt. II. 188.)

Az egyik örökös elutasítása a többit nem zárja el attól, hogy igényüket az elévülési időn belül érvényesítsék. (K. 1905. ápr. 27. 2614. 1904. Dt. IV. f. 77. sz. 123. l.)

XV. *Singularis jogutódlás.* Az egyenes adós elleni perben hozott ítélet a jelzálogadásra nézve nem ítél dolog. (Sz. 99. okt. 10. G. 34. T. IV. 667.)

A nyilvánkönyvi jog megszünte okából tett kifogást elutasító ítélet azokra is hatályos, akikre a nyilvánkönyvi joggal (hasznélvezet) terhelt ingatlan singularis successio útján háramlott át. (B. 96. szept. 25. I. G. 151. T. I. 268.)

A törlési perben hozott ítélet azzal a féllel szemben, aki az ingatlant az alperestől a perindítás előtt — bár csak nyilvánkönyvön kívül szerezte meg — és aki a perben részt nem vett, ítél dolog hatályával nem bír. (Temesvári tábla Fs. 9/1914. sz. Pdt. I. 28.)

Azzal az engedménnyel szemben, akire a követelés a hitelező és az adós között jogérvényesen kötött bírói egység után engedményeztetett, az adós sikerrel emelheti a res judicata kifogását. (Rp. II. 1089/1915. Pdt. II. 194.)

XVI. *Jogközösség.* A jelzálogos adós a költségbiztosíték keretén belül sem kötelezhető többnek, mint annak a tüzésére, hogy a hitelező magát a követelése érvényesítésével szükségképen felmerült költség erejéig kielégíthesse; és az okozott költség szükségtelenségére vonatkozó kifogását az egyedül a személyes adós ellen hozott sommás végzések és végrehajtást el-

rendelő végzések jogerőre emelkedése után is felhozhatja. (Rp. V. 3478/1915. Pdt. I. 395.)

A végrendelet érvénytelenítése a perben részt nem vett törvényes örökös javára ki nem hat. (200. 1/1914. VII. pt. Pdt. II. 192.)

A csődtömeg elleni visszakövetelési perben hozott marasztaló ítélet nem zárja el az ama perben részt nem vett csődválasztmányi tagokat attól, hogy az utóbb ellenük indított kárterítési perben olyan beszámítási, vagy akár az ügy érdemére tartozó kifogásokkal is élhessenek, amelyeket a tömeggondnok a visszakövetelési perben elő nem terjesztett. (Bp. VIII. 2007/1915. Pdt. II. 193.)

Az eredeti adós ellen hozott ítélet az adósság átvállalóra, aki a perben részt nem vett, ítelt dolog hatályával nem bír: az előbbi perben a korábbi adóst marasztaló ítélet tehát nem zárja el az adósságátvállalót az őt az anyagi jog szerint megillető annak a jogának az érvényesítésétől, hogy a perben mindazokat a kifogásokat ellenvehesse, amelyek az előbbi adós és a hitelező közötti jogviszonyból erednek. (P. VII. 3503/1925. Pdt. XII. 33.)

Minthogy a per csak a perbeli ellenfelek viszonyában dönthető el, nem pedig a pertársaknak egymáshoz való viszonyában is, a végrendeletet csak a felperesek javára lehet érvénytelennek nyilvánítani, de nem a végrendeleti örökös pertársai javára. (P. I. 5775/1918. Pdt. XIV. 73.)

XVII. *Egymástól függő jogviszonyok.* A házasságot a H. T. 54. §. e) pontja alapján érvénytelenítő ítéletnek a nemző személyére vonatkozó döntése a gyermek törvénytelenítése iránti perben is res judicata. (5246/1914. III. p. Pdt. I. 238.)

XVIII. *Konstitutív ítélet.* A részvénytársaság közgyűlésén hozott határozatot megsemmisítő ítélet nem hat ki azokra a jóhiszemű harmadik személyekre, akik a határozat alapján megkötött és létrejött ügyletekből jogokat szereztek. (1139/1914. Pdt. II. 191.)

XIX. *Váltóper és köztörvényi per.* A váltói úton marasztalt alperes köztörvényi keresetet a visszafizetés iránt csak oly ügydöntő kifogás vagy tényállás alapján indíthat, melyet a váltóperben nem érvényesíthetett volna. (3852/1914. IX. Pdt. I. 239.)

A váltókövetelés egy részlete iránt indított perben az aláírás hamisságára alapított elutasító ítélet a még nem érvényesített részletekre nézve res judicatát nem teremt. Ily perben te-

hát helye van az egész követelés fenn nem állásának megállapítása iránti viszontkeresetnek. (Nagyváradai tábla P. II. 1641/1915. Pdt. I. 400.)

XX. Büntetőbíróági ítélet. (L. a 270. §-nál közöltek is.)

Ha a büntetőbíró megállapítja, hogy az illető terhelt a terhére rótt cselekményt tényleg elkövette, a büntetőbírósnak ily ténymegállapítása a polgári bíróság részéről többé vizsgálat tárgyává nem tehető. (Bp. VI. 6821/1915. Pdt. II. 199.)

A bűnösségnek a büntető eljárás során történt megállapítása a kártérítési perben kötelező kiindulási alapul szolgál és így újból felül nem bírálható, de csak az esetben, ha a büntető eljárásban az ott megállapított cselekmény és a polgári kártérítés alapjául szolgáló eredmény közötti okozati összefüggés is kimondatott. (Bpesti tábla 1915. ápr. 14. 1914. G. 1295. Pdt. II. 202.)

Csendőr által elkövetett testi sértés alapján a kincstár ellen indított kártérítési perben a katonai büntetőbíróóság felmentő határozata res judicata. (3715/1914. VI. pt., Pdt. II. 204.)

A felmentő büntetőbíróági jogerős ítéletben megállapított tényállás is mindig irányadó a polgári perben, míg ez a tényállás új bizonyítékokkal megdöntve nincs. (Bp. VI. 3479/1915. Pdt. II. 206.)

Ha katonai büntető bíróság jogerősen megállapította, hogy a csendőr az emberölést szolgálaton kívül követte el, ez a megölt egyén hozzátartozói által a kincstár ellen indított kártérítési perben ítélt dolog, amely a polgári bíróság által felül nem bírálható. (Bp. VI. 6510/1915. Pdt. IV. 228.)

Ha a kár büntetendő cselekmény által okoztatott és a kártevő bűnössége a büntetőbíróóság ítéletével jogerősen megállapított, a polgári bíróság vizsgálata arra szorítkozik, hogy megvan-e a büntetendő cselekmény s a kár között az oki összefüggés és nem forognak-e fenn olyan körülmények, amelyek a magánjog szabályai szerint a kártérítési igényt az elítélttel szemben megszüntetik. (P. VI. 1750/1922. Pdt. VIII. 135.)

XXI. Fegyelmi határozat. (L. a 270. §-nál is.) A rendes bíróság felülbírálja azt, hogy a *Máv. fegyelmi bírósága* a határozatot az előirt eljárási szabályok betartásával hozta-e és hogy ama cselekmény miatt, amelynek elkövetését a fegyelmi bíróság bizonyítva látta és amelyet szolgálati vétségnek minősített, a szabályzat rendelkezése értelmében helye van-e a fegyelmi bíróság által kiszabott fegyelmi büntetésnek. Ellenben a beszámítást

kizáró okokat és az enyhítő körülményeket a rendes bíróság nem mérlegelheti. (P. II. 7514/1922. Pdt. IX. 38.)

Semmis a fegyelmi bíróságnak az alkalmazott elbocsátását kimondó határozata, ha az a korábbi fegyelmi határozat jogerőre emelkedése után elrendelt, de a *Máv. fegyelmi szabályzata* által kizárt újrafelvétel folytán hozatott. (P. II. 1370/924. Pdt. X. 5. sub II.)

Nem köti a rendes bíróságot a *bank fegyelmi bíróságának* olyan határozata, melynek alapjául szolgáló bizonyítási anyag a vádlott részvétele nélkül gyűjtetett és arra észrevételeket sem tehetett. (P. II. 2890. Pdt. IX. 41.)

A *szerződésileg kikötött fegyelmi bíróság* határozatával csak a vád tárgyává tett és a határozatban megállapított tények és kirótt büntetések alapján lehet magánjogi következményeket levonni; a tények valóságát és a kiszabott büntetés megfelelő voltát, ha a fegyelmi határozat szabályszerűen hozatott, a rendes bíróság felül nem vizsgálhatja. A fegyelmi eljárás szabálytalan, ha új szolgálati szabályzat anyagi fegyelmi jogszabályai alkalmaztattak az életbelépésük előtt elkövetett cselekményekre. (P. II. 4955/1922. Pdt. X. 23.)

XXII. *Közigazgatási határozat.* (L. a 270. §-nál is.) Nem közút jellegével bíró út elzárása miatt folyamaiban volt vagy még folyamatban levő közigazgatási eljárás az útszolgálat megállapítása iránti per eldöntését nem akadályozza. (6580/1914. I. Pt. Pdt. II. 217.)

Ha a kereset tárgyává tett útnak magánúti minőségét az illetékes közigazgatási hatóságok a pert megelőző közigazgatási eljárás során már megállapították, ezt a polgári bíróság felül nem bírálhatja: mert az út köz-, vagy magánúti minőségének a megállapítása a közigazgatási hatóságok kizárólagos hatásköréhez tartozik. (P. VII. 620/1916. Pdt. V. 20.)

Az osztatlan közös legelőből a peres feleket illető részese-dés szabályozása csupán a peres felek egymásközi jogviszonyában hatályos; és úgy a bírói ítélet, mint az ez alapon kérelmezhető telekkönyvi bejegyzés nem érinti a birtokrendezési eljárás és az 1913: X. t.-c. valamint a 7000/1914. F. M. sz. rendelet értelmében lefolytatandó legelőtársulati eljárás során esetleg más jogosultak részére megállapítandó részeltetés alapját és mérvét. (Bpesti tábla 1915. ápr. 10. 1913. G. 827. Pdt. II. 196.)

Korábbi betegségélyezési járuléktól felett hozott iparhatósági elutasító határozat a későbbi járulékokra nézve nem bír az ítélt dolog erejével. (P. VI. 3513/1917. Pdt. IV. 233.)

XXIII. *Perenkívüli eljárás. Hagyatékátadó végzés* nem res judicata. (K. 1899. máj. 25. 193. M. X. 388.); de abból, hogy az ezzel megállapított jogviszony mindaddig fennáll, míg az a törvény rendes útján meg nem változtatatik, önként következik, hogy a hagyatékot átadó végzéssel megállapító jogviszony megváltoztatását kívánó fél ebbeli jogát a perben érvényesíteni tartozik. (K. 1907. febr. 20. 9063/1905. sz. a. VIII. p. t. Mj. Dt. 102. 156. l.)

Szabályszerű *végrehajtási eljárás* során eldöntött kérdések utóbb — ugyanazon felek között — peres útra nem terelhetők. (P. V. 2063/1914. Pdt. II. 216.)

Az a körülmény, hogy a követelés az ingatlan árverési vételarából kizárólag a biztosítási zálogjog alapján soroztatott, e követelés valódiságára és fennállására nézve ítélt dolgot nem teremti. (V. 17. P. V. 2272/1916. Pdt. IV. 219.)

Ha az *ügyvéd díjai és kiadásai a Ppé. 18. §-a szerinti külön eljárás útján* megállapítottak, azok összege a behajtási perben többé vitássá nem tehető. (P. VI. 7896/1922. Pdt. IX. 60.)

A költség iránti per folyamatbanléte nem akadályozza a Ppé. 18. §-a alapján előterjesztett kérelem érdemi elbírálását; és a díjmegállapítási kérelem felett hozott perenkívüli jogerős határozat a behajtási per bíróságának érdemi döntésénél függetlenül nem hagyható. (P. VI. 2829/1926. Pdt. XIII. 67.)

412. §. *Oly ellenkövetelés, amely az ítéletben be van számítva, a beszámítás erejéig újabban nem érvényesíthető.*

A szolgáltatás ítéletben megállapított mennyiségének vagy tartamának megváltoztatása iránti kereset.

413. §. *Ha a fél a 131. §. alapján az ítélet hozatala után lejáró szolgáltatás teljesítésére jogerős ítélettel köteleztetett, és azok a körülmények, amelyek alapján a bíróság a szolgáltatás mennyiségét vagy tartamát megállapította, lényegesen megváltoztak, az érdekeltek bármelyike az előbbi per bíróságánál keresetet indíthat a szolgáltatás*

megállapított mennyiségének vagy tartamának megváltoztatása iránt.

A körülmények változása csak annyiban vehető figyelembe, amennyiben oly időben állott be, hogy a keresetet indító fél azt az előbbi perben már nem érvényesíthette.

A korábbi ítéletet csak az új per megindításának időpontjától kezdődő hatállyal lehet megváltoztatni.

Jegyzet. Minthogy a §. kifejezetten kijelöli az illetékes bíróságot, az az illetékesség kizárólagos.

Bírói egységesség hatálytalanítása iránt az egységesség megkövetése után beállott körülmények alapján indított kereset, amely nem esik a 413. §. alá és nem irányul végrehajtás megszüntetésére, nincs az alapper bíróságának, mint ügybírósnak hatáskörébe utalva. (K. 6911/922. Pdt. VII. 83. I.)

A bontóperbeli ítélet nem áll útjában annak, hogy a házasság felbontásának vagyoni viszonyokban beállott változás folytán a gyermektartás tekintetében újabb ítélet hozatalát ne kérhesse. (Temesvári tábla Fs. 118/1914. Pdt. 26.)

A kártérítési járadék iránt indított per jogerős befejezése előtt a Pp. 413. §-ára alapított új per meg nem indítható és a Pp. 180. §. 5. pontja alapján megszüntetendő. (Bpesti tábla P. I. 6810/1915. Pdt. I. 306. sub. II.)

Minthogy az újabb bírói gyakorlat a gyermek részére az önálló eltartási képesség korhatárát a 16. életév betöltésében jogvédelemszerűen állapította meg, felperes már ezen az alapon kérheti a 12. évig megítélt tartási kötelezettség időbeli kiterjesztését; és ezzel szemben az alperesnek kell bizonyítania, hogy a gyermek már 16. év betöltése előtt is keresőképes. (Bpesti tábla 1915. márc. 16. G. 1422/1914. Pdt. II. 267.)

Közjegyzői okiratban az életközösség megszűnésének okára való tekintet nélkül, meghatározott összegben feltétlenül kötelezett nőtartás a vagyoni viszonyok változása alapján le nem szállítható. (1915. febr. 18. 1914. G. 372. Pdt. II. 268.)

A H. T. 91. §-ának a végleges nőtartás felemelésére vonatkozó rendelkezéseit a Pp. 413. §-a — a Pp. 3. §-a értelmében — hatályon kívül helyezvén, a végleges nőtartásdíj nemcsak a H. T. 91. §. a) és b) pontjaiban felsorolt esetekben, hanem a szolgáltatás mennyiségére befolyással bíró körülmények más lényeges megváltozása alapján is felemelhető. — A Pp. 413. §-a értelmében a jogerősen megítélt nőtartásdíj leszállítása kérhető,

ha a nő vagyoni viszonyai lényegesen megjavultak. (P. III. 181. Pdt. VI. 4. sub. I. és P. III. 2666/1918. Pdt. VI. 4. sub. II.)

Ha a baleseti kártérítési perben a sérült nem kért kártalanítást az olyan keresményi résznek az elvesztéseért, melytől a baleset folytán elesett s melyet már abban a perben módjában állott volna érvényesíteni, ezt a mulasztást a Pp. 413. §-a alapján indított perben nem pótolhatja. (P. V. 12/1920. Pdt. VI. 6.)

A baleset folytán megítélt járadékot a sérült személyén kívül eső körülményeknek, jelesül a gazdasági viszonyoknak időközben beállott változása alapján a Pp. 413. §-a értelmében sem felemelni, sem leszállítani nem lehet. (K. 1921. okt. 3. a jogegységi tanács 24. sz. polg. döntvénye.)

Bíróságon kívül egyezségben megállapított nőtartás a viszonyok változása okából fel nem emelhető, mert a Pp. 413. §-a csupán a jogerős bírói ítélettel, valamint az állandó bírói gyakorlat szerint a jogerős bírói ítélet erejével bíró bírói egységgel eldöntött ügyekben nyer alkalmazást. (P. III. 2106/1921. Pdt. VII. 21.)

A házasság felbontása után a törvényes gyermek tartásdíjának felemelése iránt indított kereset nem tartozik a rendes bíróság hatáskörébe. (P. III. 5118/1921. Pdt. VII. 141.)

A végleges nőtartás felemelése iránti kereset a bontóperben eljáró bíróság kizárólagos illetékességéhez tartozik. Ha ennek székhelye idegen államhoz csatoltatott, bíróküldésnek van helye. (P. III. 1990/1922. Pdt. VIII. 33.)

A házasságot felbontó ítéletben megállapított gyermektartás felemelése iránti kereset akkor is az árvaszék és nem a rendes bíróság hatáskörébe tartozik, ha a felperes a felemelést szerződés alapján kéri. (P. III. 189/1922. Pdt. VIII. 120.)

A kiskorú részére a nagyszülők ellen a korábbi jogszabályok uralma alatt a gyámhatóság által megállapított tartás felemelése a rendes bíróság hatáskörébe tartozik. (Hatásköri bíróság 1922. okt. 30. H. B. 42. Pdt. VIII. 121.)

Az a körülmény, hogy a törvénytelen gyermek tartása iránti perben kötött egyességet a gyámhatóság nem hagyja jóvá, nem zárja el az anyát mint a gyermek t. és t. gyámját attól, hogy a tartásdíj felemelését a Pp. 443. §-a alapján, gyámhatósági felhatalmazás nélkül is kérje. (P. III. 1307/1923. Pdt. IX. 40.)

Ha a bíróság a peresfelek közös gyermekei elhelyezése és tartása felől a házasság felbontása tárgyában hozott ítéletben

már
ben
Ht. 9
árvas

rülme
settel
3208/

állapí
a Pp.
kellen
zethe
király
küldé
gon r
indíth

A
jasí n
Magy
ton it
§-a é
terüle
§-a a
§-a é
2013/1

4
nem
vénye

1
törvé
ségi
törvé
mazh

2
meg

már határozott s az anya a változott körülmények következtében kéri a gyermektartásdíj felemelését, e kérdés eldöntése a Ht. 97. §. értelmében már nem a bíróság, hanem kizárólag az árvaszék hatáskörébe tartozik. (P. III. 1849/1925. Pdt. XI. 99.)

Nem zárja ki a Pp. 413. §-ára alapított keresetet az a körülmény, hogy a bíróság a nőt a tartás felemelése iránti keresettel, a Pp. életbelépése előtt, jogerősen elutasította. (P. III. 3208/1925. Pdt. XI. 111.)

Az a körülmény, hogy a szolgáltatás jogerős ítélettel megállapított mennyiségének megváltoztatására irányuló keresetet a Pp. 413. §-ának 1. bekezdése értelmében oly perbíróságnál kellene megindítani, amely ma már a magyar bírósági szervezethez nem tartozik, nem akadályozza annak, hogy a per a magyar királyi bíróság előtt megindíttassék; a Pp. 52. §-a szerinti bíróküldésnek azonban nincs helye, ha az alperesnek Magyarországon rendes lakhelye van, a per tehát ennél a bíróságnál megindítható. (Pk. VI. 4337/1927. Pdt. XIII. 12.)

Az a nő, aki magyar állami alkalmazotti, illetve nyugdíjas minősége, a trianoni békeszerződés életbeléptetése előtt Magyarország területére visszatérése, itt letelepedése, s folyton ittlakása következtében a 6500/1921. M. E. sz. rendelet 21. §-a értelmében magyar állampolgárnak tekintendő, az elszakadt területen maradt és külföldi honossá lett férj ellen a Pp. 413. §-a alapján az ideiglenes nőtartás felemelése iránt a Pp. 52. §-a értelmében kijelölt bíróságnál keresetet indíthat. (P. III. 2013/1927. Pdt. XIV. 19. sub. I.)

Külföldi ítélet érvényessége.

414. §. Amennyiben nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik, a külföldi bíróság ítéletét nem lehet érvényesnek elfogadni:

1. ha az a bíróság, amely az ítéletet hozta, a magyar törvény szerint nem volt illetékes, vagy ha oly illetékességi ok alapján járt el, amely az eljáró bíróság államának törvénye szerint ennek a polgárával szemben nem alkalmazható;

2. ha a marasztalt alperes magyar állampolgár és még nem jelenése következtében perbe nem bocsátkozott,

kivéve, ha az idézés neki saját kezéhez, vagy megkeresés következtében valamely belföldi bíróság útján szabályszerűen kézbesítettett;

3. ha a fél magyar állampolgár és a perben való részvételből az eljárás szabálytalansága következtében ki volt zárva;

4. magyar állampolgár személyi állapotát tárgyzó perekben;

5. ha az ítélet érvényességének elismerése hazai jogerős ítélettel, a közerkölcsiséggel vagy hazai törvény céljával ellenkezik;

6. ha azzal az állammal, amelynek bírósága az ítéletet hozta, e részben viszonyosság nincs megállapítva, kivéve, ha az ítélet nem vagyoni jogi perben hozatott és a pernek nincs belföldön illetékes bírósága.

Az igazságügyminiszternek a viszonyosság felől tett nyilatkozata a bíróságokra kötelező. E nyilatkozatot kétség esetében hivatalból kell kikérni.

Vegyes döntőbíróság határozatának stb. hatálya: 2930/925. M. E. 4. §. I. K. 74.

Az ítélet előzetes végrehajthatósága.

415. §. Tekintet nélkül a fellebbvitelre, végrehajthatóknak nyilvánítandók:

1. az elismerés (390. §.) alapján marasztaló ítéletek, illetőleg az ítéletnek elismerés alapján marasztaló része;

2. pénzösszeg fizetésében, vagy helyettesíthető dolgok és értékpapirosok szolgáltatásában marasztaló ítéletek, ha az adós magát a teljesítésre közokiratban vagy a 317. §. szerint kiállított magánokiratban kötelezte és a kereset megalapításához szükséges összes ténykörülmények is ily okirattal voltak bizonyítva;

3. tartási vagy élelmezési kötelezettségben marasztaló

ítéletek a keresetlevél benyújtása előtt félére hátralékos és a per folyama alatt lejárt követelésre nézve.

Ppn. 14. §. A Pp. 415. §-ának 3. pontjában megjelölt ítéleteken felül az e pontban meghatározott terjedelemben a balesetből származó kártérítési kötelezettség alapján járadék fizetésében marasztaló ítéletek is fellebbvitelre tekintet nélkül végrehajthatók.

415. §. 4. oly ítéletek, amelyekben a marasztalás összege járulékok nélkül háromszáz pengő készpénzt meg nem halad, vagy ha a nyertes fél a perben a marasztalás tárgya helyett a költség nélkül háromszáz pengőt elfogadni késznek nyilatkozik;

5. a bérelt lakás, más helyiség vagy terület átadását vagy visszabocsátását, a bérlő részéről a bérlet területére behozott ingók kiadását avagy az 1. §. 2. d) pontja esetében használatul birt épület, épületrész vagy egyéb ingatlan visszabocsátását rendelő, valamint az 1. §. 2. g) pontjának esetében hozott marasztaló ítéletek.

Ezekben az esetekben a marasztaló ítélet rendelkező részében kimondandó, hogy az ítélet egészben vagy kijelölendő részében, a kötelezettség teljesítésére kitűzött határidő lejártá után, a fellebbvitelre való tekintet nélkül, végrehajtható.

Az ítéletet csupán a perköltség tekintetében nem lehet végrehajthatónak nyilvánítani.

Jegyzet. Érték a 4. pontban: eredetileg 200 korona, azután a 62600/1926. sz. rend. szerint 200 pengő, jelenleg a Ter. 2. §. 6. a) pontja értelmében 300 pengő. A munkaügyi bíraskodásban a végrehajthatóság 1 havi járandóság erejéig terjed, de 300 P-t az összeg nem haladhat meg. (62999/1926. sz. r.)

416. §. A bíróság ítéletét az előbbi §. esetein kívül, az ítéletet megelőző szóbeli tárgyalás befejezése előtt előadott kérelemre biztosíték ellenében végrehajthatónak köteles nyilvánítani, ha a marasztalás sem pénzösszegre,

sem telekkönyvi előjegyzéssel biztosítható jogra nem terjed és ha a kérelmező nyomban valószínűvé teszi, hogy a végrehajtás elhalasztásából nehezen pótolható vagy nehezen megállapítható kára származnék.

417. §. *Ha az adós nyomban valószínűvé teszi, hogy a végrehajtásból meg nem téríthető kára származnék, kérelmére a végrehajthatóság kimondása elmarad. Ha pedig az adós azt teszi nyomban valószínűvé, hogy esetleg visszévégrehajtási igénye veszélyeztetve van, a bíróság a végrehajthatóságot biztosíték adásától feltételezheti.*

A kérelmet az ítéletet megelőző szóbeli tárgyalás befejezése előtt kell előadni.

A gyermektartásban marasztaló határozat hatályon kívül helyezése a kiízetett és elhasznált tartási részletek visszakövetelésének alapjául nem szolgálhat. — A marasztaló határozatnak illetékesség hiánya miatt történt hatályon kívül helyezése nem eredményezheti a kiízetett összegnek jogtalan gazdagodás címén leendő visszatérítését, ha a marasztalás megfelelt az anyagi jogszabályoknak. (Marosvásárhelyi tábla 1914. G. 254. Pdt. II. 271. sub I.)

Azon az alapon, hogy a felsőbíróság az előzetesen végrehajtható ítéletet, további eljárás elrendelése mellett feloldotta, alperes a végrehajtható ítélet folytán fizetett összeg bírói letétbehelyezését csak abban az esetben követelheti, ha oly feltételek forognak fenn, amelyek alapján ő a törvény szerint biztosítási végrehajtást kérhetne. (P. V. 6143/1916. Pdt. III. 71.)

Nincs helye felfolyamodásnak a fellebbezési bíróság ama végzése ellen, amellyel a végrehajthatóságot az elsőbíróság végzésének a megváltoztatásával másodfokban mondatta ki. (P. VI. 6835/1916. Pdt. III. 139.)

Ha a felülvizsgálat az érdemben sikertelen, az ítélet végrehajthatónak nyilvántartása miatti panasz tárgytalan. (P. III. 4530/1922. Pdt. VIII. 111.)

Végrehajtás megszüntetése iránti keresetnek van helye, ha az előzetesen végrehajtható ítéletet a felsőbíróság jogerősen megváltoztatta s a keresetet elutasította. (P. V. 6210/1922. Pdt. VIII. 117.)

Tartásban marasztaló, feltétlenül végrehajtható elsőbíró-

rósági í
bíróság
a követ
2778/191

A
vonatko
kelte na
is kiter
eljárás
137.)

Ak
ján vég
gére teh
let meg
kezdődő
1924. P

Az
alá esik
felülviz
4134/192

Az
kereset
peres á
szeget
letkezet
kereske
kereske
amely
345/192

A
a fogar
terjed,
viselnie
költsegi
sub I.)

41
ben a
végzés.

rósági ítélet ismét végrehajthatóvá válik, ha a felülvizsgálati bíróság a fellebbezési bíróság elutasító ítéletét megváltoztatja s a követelés alapját megállapítja. (Bpesti kir. törvényszék 2778/1919. Pdt. VIII. 136.)

A Pp. 415. §. 3. pontja szerint a megítélt tartásdíjakra vonatkozó végrehajthatóság nem csupán az ezt kimondó ítélet kelte napján már lejárt, hanem azokra a tartásdíjrészletekre is kiterjed, amelyek a per folyama alatt, tehát a fellebbviteli eljárás folyama alatt járnak le. (Pk. V. 7711/1922. Pdt. VIII. 137.)

Aki az ingatlant az előzetesen végrehajtható ítélet alapján végrehajtás útján birtokba veszi, azt csak saját felelősségére teheti, s ennél fogva ha a felsőbbíróság a végrehajtható ítélet megváltoztatásával a keresetet elutasítja, a birtokbavételtől kezdődően elvont hasznokat megtéríteni tartozik. (P. V. 2007/1924. Pdt. X. 34. sub II.)

Az előzetes végrehajthatóság kimondásával egy tekintet alá esik, ha a fellebbezési bíróság ítéletéből kitűnik, hogy a felülvizsgálattal meg nem támadhatónak tekintette. (Pksz. 4134/1924. Pdt. X. 38. sub I.)

Az előzetesen végrehajtható ítélet megváltoztatása és a kereset jogerős elutasítása esetében a felperes nemcsak az alperes által a végrehajtás elkerülése végett önként fizetett összeget visszafizetni, hanem az alperesnek a fizetés folytán keletkezett kárát is megtéríteni tartozik; e kár pedig abban a kereskedői nyereségben jelentkezik, amelytől az alperes mint kereskedő a fizetett összegnek nem forgathatásával elesett és amely a törvényes kamaton felül is megítélhető. (P. VII. 345/1925. Pdt. XII. 39.)

A perköltségre nézve kimondott előzetes végrehajthatóság a foganatosisított biztosítási végrehajtás ama költségeire is kiterjed, amelyeket az ellenfélnek ugyanolyan arányban kell viselnie, amily arányban ő a perköltségben és fellebbviteli költségben marasztaltatott. (Pk. V. 6674/1927. Pdt. XIII. 48. sub I.)

A végzés.

418. §. Azoknak az eseteknek a kivételével, amelyekben a törvény szerint ítélettel kell határozni, a bíróság végzéssel határoz.

A végzésben megállapított kötelezettség teljesítésére, ha törvény másként nem rendelkezik, legfellebb nyolcnapos határidőt kell szabni, amely a végzés kihirdetését, ha pedig a végzés kézbesített, a kézbesítést követő napon kezdődik.

419. §. A bíróság, amennyiben a törvény kivételt nem tesz, az eljárás további folyamában kötve van saját végzéséhez.

Egyoldalú kérelemre hozott elutasító végzéséhez és a pervezetést tárgyzó végzéséhez a bíróság nincs kötve. Bírságot, pénzbüntetést, vagy elzárást rendelő végzését a bíróság fontos okból hivatalból is visszavonhatja.

Határidőhöz kötött cselekményt visszautasító végzését azonban a bíróság az 555. §. esetén kívül vissza nem vonhatja.

A bíróság a keresetet visszutasító végzéstől utóbb eltérhet és az újból bemutatott keresetlevelet elfogadhatja. (P. III. 5591/1916. Pdt. III. 42. sub II.)

A bíróság nincs kötve ahhoz a végzéshez, mellyel az ügyvédet a meghatalmazásnak pótlólag leendő bemutatására hívta fel. (P. VI. 3892/1916. Pdt. 152. sub II.)

420. §. Szóbeli tárgyalás folytán hozott végzéseket a felekkel kihirdetés útján kell közölni.

Azok a végzések, amelyek ellen külön felfolyamodásnak van helye, vagy amelyek új határnapot tüznek ki, kézbesítés útján közlendők azzal a féllel, aki a végzés hozatalát megelőző szóbeli tárgyaláson jelen nem volt.

A bíróságnak, valamint az elnöknek és a kiküldött vagy megkeresett bírónak ki nem hirdetett végzései az érdekelteknek kézbesítendők.

A végzések kihirdetésére és írásba foglalására nézve a 398. és a 400. §. azzal az eltéréssel alkalmazandó, hogy a végzés kihirdetése előtt írásba foglalása nem szükséges.

421. §. *Elutasító végzéseket és oly végzéseket, amelyek valamely vitás kérelem felől határoznak, indokolni kell.*

422. §. *A bíróságnak a tárgyalási jegyzőkönyvhöz mellékelt végzéseit az elnök, illetőleg járásbíróságnál az eljáró bíró — és ha jegyzőkönyvvezető van alkalmazva, ez is; — a bíróságnak tárgyaláson kívül hozott végzéseit a végzés hozatalában résztvett bírák; — az elnök, továbbá a kiküldött és a megkeresett bíró végzéseit pedig ezek írják alá.*

A végzések kiadmányaira a 405. §., a végzéseknek és kiadmányaiknak kijavítására nézve a 407. §., jogerőre emelkedésükre nézve pedig a 410. §. megfelelően alkalmazandó.

Ha a bíróság olyan végzésben, amely az eljárást előtte befejezi, a perköltség viseléséről nem intézkedik, a 409. §. azzal a módosítással alkalmazandó, hogy a bíróság a kiegészítési kérelem felől a felek meghallgatása nélkül és abban az esetben is végzéssel határoz, ha a kiegészítési kérelemnek helyt ad.

A bírói egyesség.

423. §. *A bírói egyességet a bíróság, amennyiben nincs akadály, végzéssel tudomásul veszi és a felek kérelmére a költséget megállapítja.*

A bírói egyességet mindegyik fél bármikor megtekintheti és arról egyszerű vagy hitelesített másolatot vehet.

Az a bírói egyesség, amelyet a bíróság jogerős végzéssel tudomásul vett, jogerős bírói ítélet hatályával bír.

Te. 23. §. *A Pp. 423. §-ának 3. bekezdését a következő rendelkezés egészíti ki:*

A bírói egyességet tudomásul vevő végzés ellen be-

adott felfolyamodás nem akadályozza a bírói egyesség végrehajtását.

Jegyzet. Az egyesség költsége: 432. §.

A volt úrbéreszek megbízásából pert indító egyének által a per tárgyára nézve peren kívül kötött egyesség az úrbéreszekkel szemben hatályos, tekintet nélkül arra, hogy az egyességet az úrbéreszek közgyűlése utóbb jóváhagyta-e. (Rp. V. 5467/915. Pdt. II. 132.)

A bírói egyesség, amely ítélet hatályával bír (Pp. 423. §.), csakis perújítási keresettel támadható meg és nem vonható a magánjogi egyesség szabályai alá. (P. V. 6065/1926. Pdt. XIII. 20.)

Tizenhatodik fejezet.

Perköltség.

A perköltségről határozás helye és a költség összegének megállapítása.

424. §. A bíróság a végítéletben, valamint az olyan határozatban, amely az eljárást előtte befejezi, a perköltség megtérítése iránt hivatalból intézkedik.

Más határozatban ily intézkedésnek csak akkor van helye, ha a megtérítés kötelezettsége az ügy végelintézésétől független, vagy az ítélethozatal után merült fel.

A költség összege a marasztaló határozatban a netalán még kiszabandó illetékektől eltekintve számszerűen megállapítandó. Amennyiben a fél költségét az eljárás folyamában nem számította fel, vagy nem igazolta, a bíróság az összeg megállapításában csak a lefolyt eljárásból ismert adatokat veszi figyelembe. Utólagos felszámításnak nincs helye és az alsóbíróság előtt elmulasztott felszámítás a fellebbeviteli bíróság előtt sem pótolható.

Jegyzet. A perújítás költsége: 572. §. V. ö. a 676. §-t.

Kártérítési kötelezettséget megállapító (közbenző) ítélet elleni alperesi felülvizsgálati kérelem sikertelensége esetében a felülvizsgálati költség viselésének kérdése a végítéletre hagyandó. (1914. szept. 16. G. 30. Pdt. I. 89.)

A Pp. 764. §-a tüzetesen körülírja, hogy a községi bíróságtól a Járásbíróság elé hozott ügyekben követett eljárás mennyiben különbözik az egyébkénti járásbírósági eljárástól. Mint-hogy itt perköltségről szó nincsen, e tekintetben a XVI. fejezetben foglalt rendelkezések nyernek alkalmazást. Képviseltes által felmerülő költségben tehát a pervesztes felet épúgy lehet marasztalni, mint Járásbíróság előtti ügyben. A 762. §. világos rendelkezésénél fogva azonban a községi bíróság előtti képviselet körül felmerült költségtöbblet az ellenfél terhére a Járásbíróságnál sem ítéltető meg. (A Bpesti közp. kir. Járásbíróság 1915. február 6-án tartott teljes ülésén létrejött megállapodás.)

Az 1380/1915. M. E. rendelet 5. §-a értelmében az eljárás felfüggesztésének megszüntetése iránt előterjesztett kérelem elkülönített önálló eljárás alapján döntendő el, minél fogva az ezt a kérdést eldöntendő és ezt az eljárást befejező külön határozatban, ebben a külön eljárásban felmerült és a felek részéről felszámított költség viselése iránt is intézkedni kell. (Bpesti tábla P. II. 5108/1916. Pdt. II. 428.)

Tanácselnök vagy egyes bíró nem határozhat a törvényszéki perben az ítélet meghozatala után felmerült költség kérdésében. (Kolozsvári tábla P. I. 2588/1915. Pdt. II. 117.)

A biztosítási végrehajtás elkerülése végett történt letébehelyezés, valamint a kiutalás és a pénzfelvétel költségét, a per befejezése után előterjesztett alperesi kérelem folytán, a pervesztes és a perköltségekben elmarasztalt felperes ellen megállapítandók. (Bpesti törvényszék P. 393/1916. Pdt. II. 283.)

A részítélet elleni fellebbvitel költségei viselése feletti határozathozatal a végítéletre hagyandó. (P. VII. 2212/920. Pdt. VI. 29. sub. II.)

Ha a Kúria a viszontkereset tárgyában feloldó, a kereset tárgyában pedig érdemleges határozatot hoz, ez részítélet, amelyben a költségek viselése felett határozni nem kell. (P. V. 3718/920. Pdt. VII. 66.)

Ha a felsőbíróság az ügyet a mennyiség kérdésében leendő döntés végett az alsóbírósághoz visszautasítja (Pp. 506. §.), a fellebbviteli költségben marasztalásnak helye nincs, hanem azt csak meg kell állapítani. (P. III. 3573/922. Pdt. IX. II. sub. II.)

Ha a bírói letét visszautalványozásának kérdése a főpertől függetlenül is el volt bírálható, a másodbíróság az alperest az alaptalannak találó visszautalványozási kérelem elutasítása mel-

lett a felperesnek okozott sikeres felfolyamodás költségeinek viselésére helyesen kötelezi. (Pksz. 4769/1925. Pdt. XI. 1.)

Költségre vonatkozó intézkedés a pergátló kifogások tárgyában hozott határozatokban. A sikertelen pergátló kifogással okozott költségben az alperest már a pergátló kifogást elvető ítéletben el kell marasztalni. (Szegedi tábla P. I. 1092/1915. Pdt. I. 220. sub. III.)

A pergátló kifogások tárgyalásával felmerült költség megtérítésének kötelezettsége az ügy végelintézésétől független. Ha azonban az elsőbíróság a pergátló kifogást elvető ítéletben az alperest a költségekben el nem marasztalta, és az elsőbíróság ítéletét e hiányossága miatt a felperes fellebbezéssel meg nem támadta, a fellebbezési bíróság e tekintetben a Pp. 519. és 503. §-aira való figyelemmel nem intézkedhetik, hanem — a pergátló kifogást elvető ítélet elleni alperesi fellebbezés folytán — csak a fellebbezési észrevételi költségben marasztalhatja az alperest. (Kolozsvári tábla P. I. 220/1916. Pdt. II. 280.)

Ha a felperes nem kéri, hogy az alperes a sikertelen pergátló kifogással okozott költségben már az azt elvető határozatban marasztaltassék, ez a kérdés a végítéletre hagyható. (Bpesti tábla P. I. 3765/1916. Pdt. II. 433. sub. IV.)

Hasonló, ha az elsőbíróságok érdemi határozatot is hoztak: P. IV. 6163/1918. Pdt. V. 53.; P. III. 3942/1920. Pdt. VI. 39.; P. II. 4257/1923. Pdt. IX. 117.; P. II. 5063/1924. Pdt. X. 2.; P. VI. 7095/1924. Pdt. XI. 25.; P. II. 7479/1927. Pdt. XIV. 110.

A kezdetben fennforgott, de utóbb megszűnt pergátló körülmény tárgyalásával felmerült költségben az alperes, még pedig az e tárgyban hozott határozatban (Pp. 424. §. második bekezdése) marasztalandó, ha e költségek a pergátló körülmény megszűnte után és az alperes védekezése folytán merültek fel. (P. V. 3465/1921. Pdt. VII. 68. sub. IV.)

Ha az elsőbíróság nem kifogás folytán, hanem hivatalból észlelt pergátló körülmény miatt szüntette meg a pert, a sikeres fellebbezés költségei viselésének kérdése a véghatározatra hagyandó. (P. II. 5060/1922. Pdt. IX. 45. sub. II.)

A perköltség viselése és mértékének meghatározása.

425. §. *A vesztes fél a nyertes fél költségének megtérítésében elmarasztalandó, amennyiben ezt a költséget a bíróság a jog célirányos érvényesítésére vagy a véde-*

lemre szükségesnek itéli, tekintet nélkül arra, hogy a költség a bíróság előtt vagy a bíróságon kívül merült fel.

A megtérítendő költséghez számítandók az ügyvéd kiadása és díja is. Ha a képviselettel a bíróság székhelyén kívül lakó ügyvéd volt megbízva, az ebből származó költségtöbblet csak akkor térítendő meg, ha a bíróság a székhelyén kívül lakó ügyvéd megbízását a pernek célirányos vitelére szükségesnek találja.

A 97. §. első bekezdésében említett személyek részére munkadíj nem állapítható meg.

A megtérítendő költséghez számítandó az ügyvéd által nem képviselt, valamint a személyesen meghallgatott (226. és 368. §§.) félnek, úgyszintén a 95. §. 1—4. pontjában említett meghatalmazottnak úti és esetleges ellátási költsége, úgyszintén időmulasztásának megtérítése is, amelyek megállapítására nézve a 314. §. rendelkezései alkalmazandók.

A perköltség kölcsönös megszüntetése.

426. §. Ha mindegyik fél részben nyertes, részben vesztes, a perköltség kölcsönösen megszüntetendő. A bíróság azonban az eset minősége szerint az egyik felet az ellenfél egész költségében, vagy ennek egy részében is elmarasztalhatja. Különösen elmarasztalhatja a bíróság a felet a per egész költségében, ha az ellenfél meg nem ítélt többkövetelése aránytalanul csekély volt, vagy onnan eredt, hogy a követelés összege bírói megállapítástól, vagy kölcsönös leszámolástól függött.

A perköltség kölcsönös megszüntetésének fogalma alatt azt kell érteni, hogy mindegyik fél maga viseli a perben felmerült költségét, s a megszüntetés nem nyújt alapot arra, hogy az egészben az egyik fél terhére eső s általa előlegezett költség felerészét a másik fél megtérítse. (B. 1900. május 3. I. G. 56. T. IV. 129.)

A perköltség megszüntetésére nem ok az, hogy a kár a keresetben felszámított összegnél kisebb összegben állapítottatott meg. (Sz. 1901. márc. 5. G. 22. T. V. 665.)

A kereseti követelés esedékessége csak a per folyamán következvén be, a perköltség kölcsönösen megszüntetendő. (K. 1903. február 26. I. G. 533. F. VIII. 255.)

Ha a felmondási idő csak a per folyama alatt járt le, a perköltség kölcsönösen megszüntetendő. (K. 1903. febr. 4. I. G. 503/1902. F. VIII. 207.)

A perköltség kölcsönös megszüntetése akkor sincs kizárva, ha a perre az egyik fél adott okot. (B. 1902. dec. 5. I. G. 239. T. VII. 228.)

A bontókereset elutasítása esetében a perköltségek a peres felek között a házasság fenntartásából származó érdekközösség folytán kölcsönösen megszüntetendők. (P. III. 4902/1914. Pdt. I. 255.)

Egyik fél sem követelheti a másiktól a mellékletek kiadásával esetleg felmerülő költség megtérítését. (Szabadkai tv. szék Pf. 2995/1915. Pdt. I. 289.)

A zárgondnoki számadások elleni észrevételek túlnyomó részbeni alapossága esetén a zárgondnokot az észrevételek és a tárgyalás költségeiben el kell marasztalni. (Pk. V. 7232/1915. Pdt. II. 287.)

Rendes perben, a bármily kis részben is nyertes felperes az 1868: LIV. t.-c. 251. §-a értelmében nem marasztható a perköltségben. (Rp. III. 11.037/1915. Pdt. II. 288.)

Ügyvédi munkadíj-perben, kötelesrész iránti perben, kártérítési perben a követelés mennyisége bírói megállapítástól függvén, a kereset részbeni elutasítása a perköltség megszüntetésének alapjául rendszerint nem szolgál. (K. 1007/1914. és bpesti tábla P. IV. 14.333/1914. Pdt. II. 289.)

Ha a felperes teljesen pervesztes lett, egyedül az a körülmény, hogy az alperesek pergátló kifogása alaptalannak találtatott, nem szolgálhat törvényes alapul a költségeknek a Pp. 426. §-a értelmébeni kölcsönös megszüntetésére, hanem csupán arra, hogy az alpereseknek a pervesztes felperestől igényelhető költségeiből levonassanak azok a költségek, melyeket ő alaptalannak talált pergátló kifogásukkal a felperesnek okoztak. (P. VII. 973/1916. Pdt. IV. 207. sub. III.)

A részben vesztes alperes aránylagos perköltségben marasztható, ha a megfelelő összeget per előtt felajánlotta ugyan, de bírói letétbe nem helyezte. (P. I. 1292/1921. Pdt. VII. 26.)

Ha a törvény által tiltott cselekmény (lánckereskedés) elkövetésében mindkét peres fél részes és ezért a kereset elutasíttatik, a per- és fellebbviteli költségeket kölcsönösen meg kell szüntetni. (P. IV. 6112/1921. Pdt. VIII. 18.)

Közösség megszüntetése iránti perben a perköltségek megszüntetésének természetes következménye az, hogy a mindkét fél érdekében hivatalból elrendelt és fogatosított szakértői bizonyítás költségét a felek, a birtokaránynak megfelelő részben közösen viseljék. (P. V. 4711/1925. Pdt. X. 98.)

Nem szolgálhat a költségek megszüntetésére az a körülmény, hogy a bíróság a keresetet idézés kibocsátása nélkül hivatalból nem utasította vissza, hanem a hivatalból is figyelembe veendő pergátló körülményt csak később észlelte. (P. VI. 6088/1928. Pdt. XV. 114.)

A perköltségben a pernyertes felperes elmarasztalása.

427. §. *Ha az alperes a perre okot nem adott és a követelést az első tárgyaláson azonnal elismeri, a költség a felperes köteles viselni.*

V. ö. 428. §.

Ha az alperes a követelés megítélt részét sem ismerte el és a követelést per nélkül nem egyenlítette ki, a perre okot adott és őt késedelem terheli. (B. 1902. szept. 9. I. G. 197. T. VII. 189.)

Ha az alperes fizetési kötelezettsége a fellebbezési bíróság által kitűzött tárgyalás és az ítélet meghozása előtt beállott és alperes a fizetés elmulasztásával a fellebbezési bíróság előtti eljárást és a pernek ítélettel való eldöntését szükségessé tette, nem alkalmazható e §. (Sz. 1900. szept. 26. G. 152. T. V. 645.)

Ha a felperes a kereseti jogát előző bírói egység alapján végrehajtás útján is érvényesíthette volna, felperes pernyertesége mellett is az alperesnek okozott perköltségben marasztalható. (K. 1903. márc. 12. I. G. 48. F. VIII. 273.)

Nem létező személyösszesség ellen indított per megszüntetése esetében a felperes a helytelenül perbeidézett alperesi képviselők költségeit megtéríteni tartozik. (5849/1914. sz. V. p. Pdt. I. 188.)

Amidőn az ítélet csak vizontszolgáltatás ellenében ad helyt a keresetnek, az alperes a perköltségekben is csak ettől függően marasztalendő. (4761/1914. VI. pt. Pdt. II. 282.)

Alperes a vételár feltétlen megfizetése iránt indított per költségeiben nem marasztható, ha ő tehermentes átírás ellenében kész volt a vételárat megfizetni és az ítélet is így rendelkezik. (Rp. VII. 3893/1915. Pdt. II. 290.)

Nem utasítható el a végrehajtás-megszüntetési kereset abból az okból, hogy a végrehajtató a követelés kifizetése után nem tett további végrehajtási lépéseket, de ily esetben a végrehajtás-megszüntetési per költségeire a Pp. 427. §-a nyer alkalmazást. (1915. márc. 18. G. 313. Pdt. II. 291.)

428. §. *A követelés átszállásának bizonyításával járó költség a felperest terheli, ha a bíróság az átszállás bizonyítását szükségesnek találja a végből, hogy az alperes megnyugvással teljesíthessen.*

A pertársak költségviselési kötelezettsége.

429. §. *Pertársak az eljárás költségét rendszerint fejenként egyenlő részekben térítik meg.*

A részesedés nagyobb különbözősége esetében a bíróság a költséget a részesedés arányában megoszthatja.

Olyan pertársak, akikre nézve a per tárgya oszthatatlan, vagy akik egyetemlegesen jogosítvák vagy kötelezvék, a perköltségben egyetemlegesen marasztalandók.

Egyik pertársnak külön támadó vagy védő cselekménye következtében felmerült költség a többit nem terheli.

Ha a felperes az egy ügyvéd által képviselt két alperes közül csak az egyikkel szemben pervesztes, nem sért jogszabályt a bíróság, amikor a pernyertes alperes javára az együttes alperesi költségeket csak felerészben ítéli meg. (Bpesti tábla P. IV. 7360/1915. Pdt. II. 293.)

Ha a bíróság által a kiskorú részére kirendelt ügygondnok azzal a keresettel, melyet ő a kiskorúnak gyámja ellen a kiskorúság meghosszabbításának megszüntetése iránt indított, elutasítatlik, a kiskorút a gyám költségeiben végrehajtás terhével el kellett marasztalni; ha azonban a megszüntetés iránti keresettel a kiskorú valamelyik rokona is felperesként lépett fel,

ez és a
talán

P
a per
együtt
(P. IV.

H
egyik
azonba
sikerte
VIII.

A
amely
kereté
ségben

H
járásr
get eg
38. su

A
fizetés
hetett
állapít

C
is per
ha ö
részt
is ter
kezte

mén
visel

a fél
gond
csola
véde
80.

ez és a kiskorú a gyám költségeiben egyenlő arányban marasztalándók. (Rp. III. 1014/1915. Pdt. II. 477. sub. I.)

Per folyamán történt engedményezés és perbelépés esetében a pervesztes engedményes az engedményező eredeti felperessel együtt egyetemlegesen marasztalandó az összes perköltségekben. (P. IV. 1326/1921. Pdt. VII. 75.)

Habár az ügynek csak egységes elbírálhatása esetében az egyik pertárs által használt fellebbvitel a másikra is kiterjed, azonban az utóbbit nem lehet a megbízása nélkül közvetett sikertelen jogorvoslat költségével terhelni. (P. II. 369/1922. Pdt. VIII. 134.)

A végrehajtási törvény nem tartalmaz oly intézkedést, amely szerint a kielégítési sorrend megállapítása iránti eljárás keretében kifogást emelt hitelezők a másik hitelező javára költségben volnának marasztalhatók. (Pk. V. 7227/1926. Pdt. XII. 13.)

Ha a vételár megállapítását a szerződő felek a bírói eljárásra utalták, a szakértők meghallgatásával felmerült költséget egyformán kell, hogy viseljék. (P. VI. 5122/1926. Pdt. XIII. 38. sub. IV.)

Aránylagos költségben marasztalhatók az alperesek, ha a fizetés teljes megtagadásával a pert a felperesre nézve elkerülhetetlenné tették és a követelés összege különben is bírói megállapítástól függött. (P. II. 9451/1926. Pdt. XIII. 52. sub. IV.)

Oly peres felek közt, akik egymást kölcsönösen alperesként is perbevonták, költségben való marasztalásnak nincsen helye, ha ők a harmadik alperessel szemben azonos érdekek, másrészt pedig ugyanők egymással szemben kereseti kérelmet nem is terjesztettek elő és egymás keresetével szemben nem védekeztek. (P. I. 4705/1928. Pdt. XIV. 79.)

Egyes cselekménnyel okozott költség viselése.

430. §. *Az a fél, aki egyes támadó vagy védő cselekményt sikertelenül vesz igénybe, az ezzel okozott költség viselésére kötelezhető, habár az ügyben nyertes is lett.*

A bíróság belátására van bízva annak a megítélése, hogy a félnek valamely támadó vagy védőeszköz igénybevételére elegendő oka volt-e vagy nem, továbbá, hogy a védekezéssel kapcsolatos költség előidézése a jog célirányos érvényesítése s a védelem szempontjából indokolt volt-e. (B. 98. dec. 16. II. G. 80. T. III. 248.)

Ha a perújítás törvényes előfeltétele hiányzott, és az alperes védekezése e feltétel hiányának kimutatása helyett elejétől fogva az ügy érdemére voltak irányítva, sikertelen védőcselekményeinek költségét a Pp. 430. §-a értelmében a felperestől nem követelheti. (Marosvásárhelyi tábla P. 1352/1915. Pdt. II. 419. sub. IV.)

Mulasztással okozott költség viselése.

431. §. *Az a fél, aki határnapot vagy határidőt elmulaszt, az ebből eredő költséget, valamint az ellentmondás és az igazolás költségeit is viselni köteles, kivéve, ha a mulasztást az ellenfél okozta.*

Az a fél, aki elnapolásra, halasztásra, vagy új határnap kitűzésére hibájával okot ad, az ebből eredő költséget mindenesetre viselni köteles.

Az igazolást kérő fél az igazolási költségben nem marasztalható, ha az igazolás kérdése az ellenfélnek külön költséget nem okozott. (Bpesti tábla 1915. febr. 8. 1914. G. 1135. Pdt. I. 197. sub. II.)

A Pp. 431. §. második bekezdésében említett költségben való marasztalás azonnal mondandó ki; és ily végzés ellen felfolyamodásnak van helye. (Debreceni tábla P. II. 2174/1915. Pdt. II. 4.)

Ha a tárgyalást a kellő előkészítés elmulasztása miatt el kell halasztani, a mulasztó felet csak az eljárást befejező határozatban lehet a halasztással okozott költségben marasztalni. Halasztási költségben végrehajtás terhe alatt marasztaló végzés ellen felfolyamodásnak van helye. (Nagyvárad tábla P. I. 1974/1915. Pdt. II. 135. sub. II.)

A halasztás költségei nem terhelik a pernyertes alperest, ha a keresetben fel sem említett és csak a tárgyaláson csatolt okiratra nem tudott nyilatkozni. (Bpesti tábla B. I. 11.659/1915. Pdt. II. 294.)

A tárgyalás elnapolásával felmerült költség nem terheli a pernyertes felperest, aki a háborús közlekedési zavarok folytán csak nagy nehézséggel jelenhetett meg a tárgyaláson. (P. II. 9193/1915. Pdt. II. 295.)

A Pp. 203. és 431. §-ai parancsoló rendelkezéseiből következik, hogy az előkészítés elmulasztása folytán felmerült halasz-

tási kö
az ügy
4010/19
Ig
besítés
ség az
zolassa
sub. II
Az
viselni,
tében t

43
nyában
áll az
eziránt
A
ségei

43
eredő
dése e
A
fél az
ségében
eseten
terhelő

A
hívóhoz
fogva a
Pp. 43
mében
talt fél
geiben
1926. P

tási költségben a mulasztó felet, a halasztással egyidejűleg és az ügy végelintézésétől függetlenül el kell marasztalni. (P. IV. 4010/1916. Pdt. II. 427.)

Igazolás útján is orvosolható az, hogy a mulasztást a kézbesítés szabálytalansága okozta; az igazolással felmerült költség azonban — a Pp. 431. §-a szerint — ez esetben is az igazolással élt peresfelet terheli. (P. VI. 1685/1926. Pdt. XI. 91. sub. III.)

Az elhalasztott tárgyalásnak költségét az a fél tartozik viselni, akinek érdekében, illetve akinek mulasztása következtében történt a halasztás. (K. 95. szept. 25. II. G. 38. F. I. 28.)

Az egyesség költsége.

432. §. Az egyesség költsége más megállapodás hiányában kölcsönösen megszüntetettnek tekintendő. Ugyanez áll az egyességgel befejezett per költségére is, amennyiben eziránt még jogerős határozatot nem hoztak.

A bíróság előtti sikertelen egyességi kísérletek költségei a perköltséghez számítandók.

A mellékbeavatkozás költsége.

433. §. A 425—432. §-ok a mellékbeavatkozásból eredő költségére is alkalmazandók. A 88. §. utolsó bekezdése esetében a 429. §. irányadó.

A 424—431. §-ok szerint perköltségben elmarasztalt fél az ellenfél érdekében történt mellékbeavatkozás költségében is marasztalandó a beavatkozó javára. Ezen az eseten kívül a mellékbeavatkozás költsége a beavatkozó terheli.

A Pp. 91. §. 1. bekezdése szerint, ha a perbehívott a perbehívóhoz csatlakozik, mellékbeavatkozóként szerepel, s ennél fogva a beavatkozástól kezdve felmerült költségek viselésére a Pp. 433. §-nak rendelkezései az irányadók. Ez utóbbi §. értelmében pedig a 424—431. §-ok szerint perköltségben elmarasztalt fél az ellenfél érdekében történt mellékbeavatkozás költségében is marasztalandó a beavatkozó fél javára. (VII. 1406/1926. Pdt. XII. 71.)

A végr. törv. 96. §. 3. bekezdése szerint az igényperekben hozott ítélet az igénylő és a végrehajtást szenvedő közötti jogviszonyra hatállyal nem bír, ennél fogva a Pp. 88. §-ában foglaltakra figyelemmel, a végrehajtató érdekében a végr. törv. 92. §-a alapján az igényperben beavatkozott végrehajtást szenvedett, perjogi állását illetőleg a Pp. 80. §-ában szabályozott jogkörrel bíró pertársnak nem tekinthető, hanem csak oly mellékbeavatkozónak, aki a fél érdekében a pernyertesség elősegítése céljából a per állása szerint megtehető, de a fél perbeli cselekményeivel ellentétben nem álló cselekményeket véghezvinni jogosítva van. (Pp. 84., illetve 88. §. első bek.) Ily beavatkozó ügyfélként ki nem hallgatható és a perköltségben a pernyertes ellenfél javára a Pp. 433. §-a értelmében nem marasztalandó. (P. IV. 918/1916. Bpesti tábla Pdt. II. 524.)

A Pp. 433. §-a 2. bek. értelmében a perköltségben elmarasztalt fél a beavatkozó javára az ellenfél érdekében történt mellékbeavatkozás költségeiben akkor is elmarasztalandó, ha a beavatkozó szavatossági kötelezettségét nem ismerte el: mert a perbehívó és perbehívott közötti jogviszony az ellenfélre nem tartozik. (P. II. 5244/1915. Pdt. IV. 216.)

Ha a mellékbeavatkozóként fellépő ügyvéd egyszersmind alperesnek az ügyvédje, az ő beavatkozása tehát, mivel mint az alperesnek az ügyvédje, az alperes érdekeit amúgy is köteles védeni, nem tekinthető az alperes érdekében történni: akkor a beavatkozó javára a pervesztes felperest a beavatkozás költségében marasztalni nem lehet. (P. V. 283/1916. Pdt. IV. 27.)

A felperest támogató mellékbeavatkozó a felperestől költségmegtérítést nem igényelhet; ellenben mindketten a pernyertes alperes javára a perköltségekben külön-külön marasztalandók. (P. III. 2297/1923. Pdt. IX. 161.)

A mellékbeavatkozó az általa sikertelenül emelt pergátló kifogással az ellenfélnek okozott költségben marasztalandó. (P. VI. 1133/1928. Pdt. XIII. 105. sub. III.)

A pervesztes félnek az ellenfél mellett beavatkozók költségeiben való marasztalását nem zárja ki az, hogy a mellékbeavatkozók védekezésének egy része téves és sikertelen volt. (P. II. 756/1929. Pdt. XV. 69. sub. II.)

A perbehívó a perbehívott költségeiben nem marasztalható. (K. 7229/1922. Pdt. VIII. 119. I.)

43
a fél
gondn
előleg
érinti.

A
kiskor
kirend
felpere

A
sege e
ben m
A
tesség
talni.

H
az örö
örökös
s így
gondn
Pdt. V

F
nevez
együtt
járás
szenv

ben,
költs
és di
ítelte
rint
végre
IX. 5

gond
a fe
rend
javá

F

Az ügygondnok költsége.

434. §. *Az ügygondnok nevezéséből eredő költséget az a fél köteles előlegezni, akinek perbeli cselekménye a gondnoknevezésre okot szolgáltatott. Ez a szabály az előlegező félnek esetleges megtérítéshez való jogát nem érinti.*

A születés törvényességének megtámadása iránti perben a kiskorú részére a Pp. 697. §-a értelmében a gyámhatóság által kirendelt gondnok díjai is a Pp. 434. §-a alá esnek és így a felperes által előlegezendők. (P. III. 2105/1916. Pdt. II. 475.)

A Vht. 124. §-a alapján kirendelt ügygondnok pervesztessége esetében a kirendelést kérő végrehajthatót kell a költségekben marasztalni. (P. V. 1537/1919. Pdt. V. 89. sub. IV.)

A végr. t. 124. §-a alapján kirendelt ügygondnok pervesztessége esetében a végrehajthatót kell a költségekben marasztalni. (P. V. 1776/1919. Pdt. VII. 48. sub. II.)

Ha a halálesetfelvételtől és a végrendeletből kitűnik, hogy az örökgyónak az ott megnevezett leszármazókon kívül más örököse nincs, fölösleges az ismeretlen örökösök perbevonása s így a pervesztés alperesek a szükségtelenül felmerült ügygondnoki költség viselésére nem kötelezhetők. (P. V. 1577/1921. Pdt. VII. 133. sub. I.)

Ha a zárlat foganatosítását elrendelő és a zárgondnoki ki nevezést tartalmazó végzés, az ezt követő egész eljárással együtt hivatalból megsemmisített, akkor a megsemmisített eljárásnak költségeivel, tehát a zárgondnok díjaival is a zárlatot szenvedő nem terhelhető. (P. V. 3926/1922. Pdt. VIII. 64.)

A perbíróság az ügygondnok által indított behajtási perben, csakis az itt felmerült s ítélete szerint az alperest terhelő költségeket ítélheti meg, míg az ügygondnoknak azon költségei és díjai, amelyek a végrehajtást szenvedő adósa ellen meg nem ítéltettek, a végrehajtási törvény 126. §-ának 3. bekezdése szerint az árfeosztási eljárás alkalmával állapíttatnak meg a végrehajtási ügyben eljáró bíróság által. (P. V. 1226/1923. Pdt. IX. 56. sub. III.)

Az 1877: XX. t.-c. 30. §-ának a) pontja alapján kirendelt gondnok költségére a Pp. 434. §-a nem alkalmazható s ezért a felek közti jogviszonyt eldöntő ítéletben nincs helye a kirendelt gondnok részére való díjmegállapításnak és a gondnok javára való marasztalási rendelkezésnek, hanem a gondnok el-

járásával felmerült költség perjogi szempontból csak mint a gondnok által képviselt fél költsége vehető figyelembe és a gondnok az ő költségének megtérítését csak a saját felével szemben követelheti. (R. I. 8800/1926. Pdt. XIII. 50.)

A perben eljáró bírósági személynek és az ügygondnoknak költségben marasztalása.

435. §. *Bírósági hivatalnokokat, valamint kézbesítéssel megbízott közegeket, továbbá a bíróság által kinevezett ügygondnokot a per bírósága, a bírakat pedig a fellebbviteli bíróság hivatalból is elmarasztalhatja annak a költségnek a megtérítésében, amelyet nyilvánvaló vétésük által okoztak.*

A határozat az illetőnek előleges szóbeli vagy írásbeli meghallgatása után a folyamatban levő pertől elkülönítve hozandó meg.

A határozat ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye.

Jegyzet. Meghallgatás: 254. §. — Egyfokú felfolyamodás jelentősége: 550., 551. §§. Árvaszéki ügyész elmarasztalása a gondnoksági stb. eljárásban: 714., 720., 723., 729. §§.

Még abban az esetben is, ha a bíró a törvény rendelkezését tévesen fogja fel s tévesen értelmezi, ez nyilvánvaló vétéséget a bíró ellen meg nem állapít s így amiatt, hogy az eljáró bíró a mulasztás következményének kimondását mellőzte, iránnyában nyilvánvaló vétéség fenn nem forog. (Gy. 1902. ápr. 3. H. II. 2. T. VI. 363.)

Tizenhetedik fejezet.

Mulasztás.

A perbeli cselekmény elmulasztásának következményei általában.

436. §. *Valamely perbeli cselekmény elmulasztásának általában az a következménye, hogy az elmulasztott cselekmény többé hatályosan nem teljesíthető.*

A különös következményeket, amelyek ezenfelül valamely mulasztással egybekötve, a törvény állapítja meg.

Ahhoz, hogy három évnél régebb kamatok, a végrehajtási törvény 192. §. a) pontja ellenére, a tőkével egyenlő rangsorban soroztassanak, az összes érdekeltet kifejezett beleegyezése szükséges: és ezt sem a kifogásolás elmulasztása, sem a sorrendi tárgyalásról való elmaradás nem pótolja. (Pk. V. 5222/1915. Pdt. II. 258.)

Telekkönyvi bekebelezési ügyekben a felek jogkövetkezmények terhe mellett való idézésének helye nincs. A hitelezőnek a telekkönyvi rendtartás 168. §-a értelmében kitűzött tárgyaláson meg nem jelenése az ő szerzett telekkönyvi jogai elvesztését nem vonja maga után. (Kolozsvári kir. tábla P. I. 1333/1915. Pdt. II. 298.)

437. §. *A mulasztás következményei, amennyiben a törvény kivételt nem tesz, előzetes figyelmeztetés nélkül is és maguktól állanak be.*

Ha a mulasztás következményei csak kérelemre állanak be, az elmulasztott cselekmény a kérelem előterjesztéséig, ha pedig a kérelmet szóbeli tárgyalás alkalmával adták elő, a kérelem felett tartott szóbeli tárgyalás bezáráásig pótolható.

Elnapolási kérelem nem akadályozza a mulasztás következményeinek kimondását. (H. 8/1914. Pdt. I. 11.)

A határnap elmulasztásának bekövetkezése.

438. §. *A határnap el van mulasztva, ha a fél a határnapon az ügy kikiáltásától kezdve a szóbeli tárgyalás bezáráásig meg nem jelenik, vagy a perbeli cselekményt nem teljesíti.*

A perfelvételi határnap elmulasztása.

439. §. *Ha a perfelvételi határnapot a felperes mulasztja el, az alperes kérelmére az idézést végzéssel fel kell oldani és a felperest a felmerült költségben, amennyi-*

ben eziránt még jogerős határozatot nem hoztak, el kell marasztalni.

Ebben az esetben a felperes a határnap elmulasztása miatt igazolást nem kérhet, a keresetlevél benyújtásának és a perindításnak hatályai azonban fennmaradnak, ha a felperes az elmulasztott határnaptól számítva tizenöt nap alatt az idézés ismétlését kéri.

Ha a felperes az idézés ismétlését kéri vagy a pert újabban megindítja, az alperes a perbebocsátkozást mindaddig megtagadhatja, míg a megállapított költség meg nincs térítve.

Ez a §. nem zárja ki, hogy alperes a perfelvételi határnapon a felperes keresetével érvényesített jog fenn nem állásának birói megállapítása iránt keresetet indítson.

Váltóperben a Pp. 615. §-a alapján kitűzött első határnapon alperes a mulasztó felperessel szemben nem a 445. §., hanem csak a 439. §. alkalmazását kérheti. (Budapesti kir. tábla P. I/a. 9829/1915. sz. Pdt. I. 418. sub II.)

A Pp. 439. §-a alapján támasztott viszontkereset abból az okból, hogy alperes azt a Pp. 134. §-a rendelkezése ellenére írásban a tárgyaláson azonnal be nem adta, visszautasítani nem lehet, hanem a bíróság a Pp. 140. §-a értelmében a hiányosan előterjesztett viszontkereset hiányainak pótlása végett, nevezetesen a Pp. 134. §-ának megfelelően szerkesztett viszontkereset beadására az alperesnek kellő időt engedni tartozik. (Bpesti kir. tábla P. I. 3359/1916. Pdt. III. 51.)

Az idézés akkor is feloldandó (439. §.), ha a perfelvételi határnapot a perújító alperes mulasztja el. (P. VIII. 322/1919. Pdt. V. 93.)

440. §. Ha a perfelvételi határnapot az alperes mulasztja el, őt a felperes kérelmére a kereseti kérelemhez képest ítélettel el kell marasztalni. Ez az ítélet az alperesnek a 163. §. szerint kézbesítendő.

Ha a bíróság az alperes meg nem jelenése alapján ítéletet hoz, a tárgyalásról nem kell jegyzőkönyvet készíteni, hanem a keresetlevélre kell a legrövidebben fel-

jegyezni a felek részéről megjelenteket, az ítélethozatalban résztvevő bírakat, a kereseti kérelmet és az ítélet rendelkező részét. Az ítélet indokolásául elég az ítéletet mulasztási ítéletként megjelölni. Ezt a feljegyzést csak az elnök, akadályoztatása esetében a rangidősb bíró, továbbá a jegyzőkönyvvezető írják alá.

Az alperes meg nem jelenése alapján hozott ítélet kézbesítésének céljára a megjelent fél a perfelvételi tárgyaláson az ott előadott kereseti kérelmét annyi példányban írásbafoglalva köteles bemutatni, hogy mindegyik félnek, akinek az ítélet kézbesítendő, egy példány jusson. Az iratnak a peres felek neveit és a kérelem tárgyának járulékokkal együtt tüzetes megjelölését kell tartalmaznia.

Ha a megjelent fél az irat példányait nem mutatja be, a kiadmány kézbesítése utólagos bemutatásukig elmarad. Ha az iratot a tárgyaláson ügyvéd által nem képviselt fél nem mutatja be, azt hivatalból kell elkészíteni kézbesítés végett.

Ha a perfelvételi határnapon az alperes a keresetre csak részben nem nyilatkozik, vagy több követelés közül, amelyek egy keresetben érvényesítvék, nem valamennyire nyilatkozik, a mulasztás következménye a felperes kérelmére részítélettel mondható ki.

Perbeli cselekvőképességgel nem bíró személy elmaradásának a §-ban meghatározott jogkövetkezmény nem tulajdonítható. (Gy. 1901. okt. 29. G. 32. T. VI. 331.)

Ha az a határnap, amelyen a szabályosan megidézett alpereseknek csak egyike jelent meg, az érdemleges ellenkérelem előterjesztése előtt elhalasztatik, az újabb határnapra az előbb meg nem jelent alperest is meg kell idézni. (B. 1902. jan. 16. I. G. T. VI. 19.)

Ha az alperesekre, mint egyetemleges adóstársakra nézve a per csak egységesen bírálható el és a perfelvételi határnapon csak az alperesek egyike is megjelenik: a meg nem jelent alpereseket sem lehet a perfelvételi határnapot elmulasztóknak

tekinteni és ő ellenük sem lehet mulasztásos ítéletet hozni, hanem a további érdemleges tárgyalások határrnapjának elmulasztása esetében ő ellenük is a Pp. 445. §-a alapján kell ítéletet hozni, amely ellen ők úgy sem védekezhetnek ellentmondással, mint a perfelvételi határrnapon megjelent pertársuk. (B. 1925. szept. 12. P. 10.589/1925. sz.)

A Pp. 440. §-ából nem következik, hogy a meg nem jelent alperes ellen a perköltséget a felszámított összegben kellene megítélni.

A perbebocsátkozással az alperes már bizonyos perbeli jogokat szerzett a felperessel szemben (pernyertesség esetén perköltségkövetelés, viszontkereset emelhetése). Az eredeti felperes kilépésével ezek a jogok sérelmet szenvedhetnek; ezért függ a kilépés az alperes beleegyezésétől, amelynek hiányában az eredeti felperes, az engedményesnek mint új felperesnek perbelépése után is, perbenállónak tekintendő. Ha tehát az eredeti felperes az ellene emelt viszontkeresetre nem nyilatkozik és szabályszerű ellenkérelmet (Pp. 185. §.) elő nem terjeszt, mulasztásos ítélet hozandó. (Bpesti kir. tábla P. 5459/1918. Pdt. VI. 8.)

A mulasztásos ítélet is a per vitelére meghatalmazott ügyvédnek kézbesítendő. (Pk. V. 5786/1921. Pdt. VII. 56.)

441. §. *Perfelvételi határrnapnak tekintendő az a határrnap is, amelyre a tárgyalást az alperes perbebocsátkozása előtt a bíróság elhalasztotta.*

Perfelvételi határrnapnak tekintendő az a határrnap is, amely a perfelvételen felül érdemleges tárgyalásra is kitűzetett.

Az I. r. alperes a Pp. 441. §-a szerint perfelvételi tárgyalásnak tekintendő újabb tárgyalási határrnapon a kötelező ügyvédi képviselet dacára a tárgyalásnak egy ízben történt elhalasztása után is ügyvéd nélkül jelenvén meg, a Pp. 99. §-a értelmében meg nem jelentnek tekintendő:

a II. r. alperes pedig ezen a határrnapon jelen sem volt: az előző tárgyalás (perfelvétel) pedig nem az alperesek kérelmére, hanem a perbeli képviselet hiánya okából „hivatalból” halasztatván el, alperesek a mulasztási ítélet ellen a Pp. 460. §-a alapján ellentmondással élhettek. (K. VI. 354/1926. J. H. I. 7. sz.)

A mulasztás következményei kimondásának megtagadása.

442. §. *Ha a meg nem jelent fél a tárgyalási határnapról törvényesen nem volt értesítve, vagy ha az idézés kézbesítése és a határnap között a törvényben megkivánt időköz nem volt meg, vagy a mulasztó felet megjelenésében köztudomású természeti esemény vagy más elháríthatatlan akadály gátolta, a mulasztás következményeinek kimondását új határnap kitűzése mellett végzéssel meg kell tagadni.*

Ha a kézbesítési bizonyítvány a határnapig be nem érkezett, a bíróság a meg nem jelenés és következményei felől a kézbesítésre vonatkozó értesítés beérkezése után határoz, kivéve, ha a mulasztás következményeinek kimondását a kézbesítésre tekintet nélkül meg kell tagadni. A hozott határozatot ebben az esetben a járásbíróági eljárásban is mind a két félnek kézbesíteni kell.

443. §. *A 440. §. esetében a bíróság a mulasztás következményeinek kimondását végzéssel akkor is megtagadja:*

- 1. ha hivatalból figyelembe veendő pergátló körülmény miatt az eljárás megszüntetésének esete forog fenn;*
- 2. ha a megjelent fél hivatalból figyelembe veendő körülmény tekintetében a szükséges bizonyítékot nem adja elő, különösen ha a hatáskör vagy az illetékesség megállapítására szükséges okiratot (129. §.) eredetiben vagy hitelesített másolatban nem mutatja fel s annak a körülménynek a fennforgása vagy fenn nem forgása e miatt kétséges marad;*

- 3. ha a perfelvételi határnapon előadott kereset a meg nem jelent alperessel még nem volt közölve;*

- 4. ha a kereseti kérelem a közölt kereset tartalma szerint nincs megalapítva.*

A 2. pont esetében az eljárás szünetel, s erről a meg

nem jelent fél is értesítendő. Az eljárás újra felvételét ebben az esetben bármelyik fél kérheti.

A 3. és a 4. pont esetében a bíróság a felperes kérelmére, mely mellett az előadott, illetőleg a kijavított keresetnek alperessel közlendő másolatát be kell mutatni, új határnapot tűz. A járásbíróági eljárásban az előadott, illetőleg a kijavított kereset jegyzőkönyvbe is vehető és ebben az esetben alperessel a jegyzőkönyv másolatát kell közölni.

Az 1. pont esetében a 141. §. negyedik bekezdése és a 184. §. megfelelően alkalmazandó.

A tárgyalási határnap elmulasztása csak akkor jár jogkövetkezménnyel, ha a mulasztás törvényszerű idézés ellenére következett be. (B. 1904. dec. 15. I. H. 28. T. IX. 250.)

Ha a perbeli félnek a szóbeli tárgyalásra idéző végzés a fegyházban kézbesített, ahol az a fél a szóbeli tárgyalás idejére is kiterjedő tartalmu szabadságvesztés büntetését tölti ki és az a fél a szóbeli tárgyaláson meg nem jelenik, a mulasztás következményeinek kimondása megtagadandó és annak a félnek törvényes képviseltetése iránt hivatalból intézkedés teendő. (K. 1906. nov. 28. H. 35/1906. F. XII. 2565. sz.)

Sem a per nem szünetel, sem a mulasztás következményeinek kimondását nem lehet megtagadni akkor, ha az egyedül megjelent felperes bíróságon kívüli egységnek megfelelő marasztalást kér. (B. 1906. dec. 20. I. H. 36. T. XI. 262.)

A nem saját nevében, hanem harmadik személy megbízottjaként keresetet indító vagyongazdálkodó képviselői jogosultsága hivatalból vizsgálendő. Ha ezt a Pp. 100. §-ában előírt módon nem igazolja a mulasztás következményeinek kimondását, a meg nem jelent alperessel szemben a Pp. 443. §-ának 2. pontja alapján meg kell tagadni. (Budapesti tábla P. IV. 13080/1915. Pdt. II. 76.).

Ha alperes a perfelvételi határnapot elmulasztja, a mulasztás következményeinek kimondása a Pp. 443. §. 4. pontja értelmében nemcsak akkor tagadandó meg, ha a kereseti kérelem hiányos, érthetetlen, önmagában lehetetlen, vagy az anyagi jog által el nem ismert jogalapon nyugszik: hanem a bíróságnak meg kell vizsgálnia a kereseti tényelőadásoknak a kereseti jogállításhoz való viszonyát, vagyis azt, hogy a ke-

reseti jogra vonatkozó anyagi jogszabály alkalmazható-e a keresetben előadott tényekre s ha igen, az anyagi jogszabálynak a keresetben előadott tényekre való alkalmazása azt a jogi következtetést eredményezi-e, hogy a keresetileg érvényesített jog a felperest megilleti, mert csak ebben az esetben tekinthető a kereseti kérelem a kereset tartalma szerint megalapítottnak. (P. II. 674/1917. Pdt. III. 142.)

Amikor a törvényszéki eljárásban az alperes mindkét perfelvételi határnapon személyesen jelent meg, így tehát a bíróság előtt tényleg jelen volt, hatályosan azonban nem cselekedhetett, pergátló kifogást elő nem terjeszthetett, mert nem volt ügyvéd által képviselve, akkor a bíróság a Pp. 443. §. 1. pontja értelmében nemcsak a Pp. 180. §. utolsó bekezdésében felsorolt pergátló körülményeket, hanem minden pergátló körülményt hivatalból figyelembe venni tartozik. (Bpesti tábla P. II. 4823/1917. Pdt. III. 204.)

444. §. *A mulasztás következményeinek kimondását megtagadó határozat ellen az új tárgyalás megtartására nézve halasztó hatályú felfolyamodásnak van helye.*

Az előbbi §. 4. pontja esetében a másodbíróságnak helybenhagyó határozata ellen is van helye felfolyamodásnak, kivéve, ha ez az ügyben, mint fellebbezési bíróság, végleg határoz.

Ha a felfolyamodásnak hely adatik, a bíróság a hivatalból kitűzendő új határnapon a mulasztás következményei felől a mulasztó fél meghallgatása nélkül határoz.

Az érdemleges tárgyalás határnapjának elmulasztása.

445. §. *Ha a felek valamelyike az érdemleges tárgyalásra vagy folytatására kitűzött határnapot mulasztja el, a bíróság az ellenféllel kérelmére a tárgyalást megtartja, illetőleg folytatja.*

Ebben az esetben a mulasztó fél irányában a mulasztás általános következményein felül az e törvényben az egyes cselekmények elmulasztására nézve megállapított következmények állanak be.

A mulasztó fél távollétében előadott tényállításra vagy bizonyítékra vonatkozó nyilatkozatot elmulasztottnak csak akkor lehet tekinteni, ha az előadás a távollévő féllel kellően közölve volt.

Az érdemleges tárgyalás folytatásának elmulasztása esetében a korábbi tárgyalások eredményét, amennyiben a jegyzőkönyvben vagy mellékleteiben meg van állapítva, vagy a bíróság egyébként megállapíthatja, valamint a bizonyítás eredményét a határozathozatalkor figyelembe kell venni.

Ha a megjelent fél a tárgyaláson az ellenféllel a keresetlevélben, előkészítő irattal vagy korábbi tárgyaláson még nem közölt új tényállításokat, bizonyítékokat, vagy kérelmeket akar előadni, vagy a korábbi tárgyaláson előadottakat a meg nem jelent fél hátrányára akarja módosítani, a bíróság a tárgyalás elhalasztásával az előadásoknak előkészítő irattal közlését köteles elrendelni.

A meg nem jelent fél ellen a tárgyalás folyamán indított keresetről a 189. §. intézkedik.

Egyebekben a 442. §. alkalmazandó, azzal az eltéréssel, hogy a kézbesítési bizonyítvány be nem érkezése esetében a bíróság a tárgyalást elhalaszthatja. Ha a meg nem jelent fél az elmulasztott határnapról kellően értesítve volt, a bíróság az új határnapon a mulasztás következményei felől az ő meghallgatása nélkül határoz.

A járásbíróági eljárásban a jelen §. azzal a módosítással alkalmazandó, hogy a meg nem jelent fél ellen a mulasztás következményei az előre nem közölt tényállítások és bizonyítékok tekintetében is beállanak és hogy a kérelmek és a korábbi tárgyaláson előadottak módosítása, valamint a szóbeli tárgyaláson előadott kereset a megjelent fél kérelmére jegyzőkönyvbe veendő és a meg nem jelent fél az ügy tárgyalására a jegyzőkönyv ide vonatkozó másolatának közlésével idézendő meg.

A fellebbező fél ellenfele részéről az elsőbírósági eljárás során megnevezett tanúk kihallgatását a fellebbezési bíróság nem rendelheti el akkor, ha a fellebbező fél ellenfele a fellebbezési tárgyalás határnapját elmulasztotta. (Rp. V. 296/1916. Pdt. II. 324.)

A Pp. 504. §. 6. pontjában írt feloldás esete forog fenn, ha a bíróság a megjelent és halasztást kérő felperest a viszontkeresettel szemben leendő ellenkérelem előterjesztésére és az alperesi ténybeli előadásokkal szemben leendő nyilatkozattételre fel nem hívja, hanem az ellenkérelem és a ténybeli nyilatkozat elmulasztása okából ítéletet hoz. Bpesti tábla P. I. 6902/1916. Pdt. III. 56.)

A jelzálogos hitelezőknek a tkvi rendtartás 56. §. d) pontja szerinti előleges meghallgatásra való meghívása nem történhet oly figyelmeztetéssel, hogy elmaradásuk esetén a lejegyzésbe s a jelzálogos terheknek a lejegyzett ingatlanról törlésébe bejegyzőknek fognak tekinteni: miután tkvi kérvényi ügyekben jogkövetkezmény terhe alatt való idézésnek helye nincs. (Pk. V. 6702/1923. Pdt. IX. 42.)

Az eljárás szünetelése határnap elmulasztása miatt.

446. §. *Ha a perfelvételi vagy a tárgyalási határnapra a felek közül egyik sem jelent meg, vagy a megjelent fél az ügy tárgyalását nem kívánja, az eljárás mindaddig szünetel, amíg valamelyik fél új határnap kitűzését nem kéri. A kérelem költségét mindenesetre a kérelmező fél viseli.*

Az új határnap kitűzése az elmulasztott perfelvételi vagy tárgyalási határnaptól számított négy hónap eltelle előtt nem kérhető, kivéve, ha a fél valószínűvé teszi, hogy a határnapot hibáján kívül mulasztotta el.

Ha még az ülés folyamán mind a két fél megjelenik, a bíróság bármelyik fél kérelmére megtarthatja a tárgyalást a kikiáltáskor megjelent felekkel befejezett tárgyalások után, vagy pedig a tárgyalás megtartására azonnal új határnapot tűz.

Az elmulasztott perfelvételi vagy tárgyalási határnaptól számított három év leteltével a per megszűntnek

tekintendő. Ez a rendelkezés a 443. §. 2., 3. és 4. pontja esetében is megfelelően alkalmazandó.

Ppn. 15. §. 1. bek.: A Pp. 446. és 475. §-ának 2. bekezdésében említett két hónapi határidő helyett négy hónap állapíttatik meg.

Ppn. 15. §. 2. bek.: Ugyane §. utolsó bekezdésében említett három év letelte után új határnap kitűzését kérni nem lehet

A bizonyításfelvételre határnapnak kitűzése a tárgyalási határnap kitűzésével egy tekintet alá esik, következésképp, ha a bizonyítás felvételét maga a per bírása teljesíti és a kitűzött határnapon a felek egyike sem jelent meg, a per a felek szorgalmazásáig szünetel. (K. 1906. máj. 2. I. G. 680/1905. F. XI. 2441. sz.)

A per megszüntére vonatkozó eljárási jogszabályok nem érintik azokat a magánjogi következményeket, amelyek az anyagi jog szerint a per abbanhagyásához kötve vannak, s a pernek hosszú időn át való szünetelésével járó magánjogi joghátrány a per elévülésétől függetlenül áll be. (K. 1897. márc. 19. I. G. 36. F. II. 279.)

A per megszüntetésének következménye csak az, hogy azok a joghatások, amelyek a per folyamatban lételehez vannak kötve, így különösen az újabb perindítás tilalma elenyésznek, és az elévülés a feleknek utolsó perbeli cselekményétől, illetve az elmulasztott utolsó tárgyalási határnaptól számítva újra kezdődik, de az elévülésnek már egyszer megtörtént félbeszakítását el nem enyészti. (Sz. 1904. dec. 2. G. 204. T. IX. 655.)

A pernek szünetelés alapján megszűnése új kereset indítását nem zárja ki. A szüneteléssel a követelés elévülése újból kezdődik és a szünetelés ideje alatt be is következhetik. (K. Rp. 5124/1925. Grill Dt. 1926.)

Abban az esetben, ha a peres eljárás a felek mulasztása vagy megállapodása következtében szünetel, az elévülésnek a keresetindítás folytán történt félbeszakítása a feleknek vagy a bíróságnak utolsó perbeli cselekményével — és ha ez perfelvételi vagy tárgyalási határnap kitűzésében áll — az elmulasztott határnapkal véget ér, ez időponttól számított két hó elteltétől kezdve tehát — amikor ugyanis az új határnap kitűzése a Pp. 446. és 473. §. második bekezdése értelmében újra kér-

hető
5066/

Polgá
tároz
ban a
gyalá
vállik
két h
nem
félbes
szünet
lasi h
évi h
1572/
elmul
(P. H

hogy
tárgy
talált

intéz
bár a
eredn
a jog
újából

tént
megs
intéz
hároz
vissz
Pdt.

tel,
tott
Áll
kárto
pere
telés

hető — az elévülés újra kezdődik. (K. 1923. máj. 23. P. IV. 5066/1922.)

A bírói gyakorlatban kifejlődött és a m. kir. Kúriának a Polgárjogi Határozatok Tárába 99. szám alatt felvett elvi határozatában is kifejezésre jutott anyagi jogszabály szerint abban az esetben, ah a per a feleknek a perfelvételi vagy a tárgyalási határnapra meg nem jelenése következtében szünetelővé válik és valamelyik fél az elmulasztott határnaptól számított két hónap elteltével (Pp. 446. §. 2. bek.) új határnap kitűzését nem kéri, a keresetindítás magánjogi hatálya s így az elévülést félbeszakító hatálya is az említett két hónap elteltével megszűnik. Már pedig a fennforgó esetben az elmulasztott tárgyalási határnaptól két hó elteltével megkezdődött elévülésnek egy évi határideje a szünetelés alatt be is fejeződött. (K. IV. 1572/1926. J. H. I. 7. sz.)

Az eljárás szünetelése esetén a félbeszakadt elévülés az elmulasztott tárgyalási határnaptól számítva, újra kezdődik. (P. H. T. 99. sz.)

Téves ezek szerint a fellebbezési bíróság amaz álláspontja, hogy az elévülés újból való megkezdését nem az elmulasztott tárgyalási határnaptól, hanem a per megszüntének napjától találta számítandónak. (K. VI. 1314/1926. J. H. I. 11. sz.)

Az a körülmény, hogy a fél a bizonyítás kérdésében hozzá intézett bírói felhívásra nem válaszolt, a per szünetelését — bár a felhívás a jogkövetkezményre utalással történt — nem eredményezheti és nem vonhatja maga után a szünetelésnek azt a joghatását, amely szerint a keresettel félbeszakított elévülés újból kezdetét veszi. (Rp. IV. 3860/1925. Pdt. X. 99.)

Az eljárásnak az 1380/1915. I. M. sz. rendelet alapján történt felfüggesztésével a három évi szünetelési határidő folyása megszakad; hatálytalan tehát a fellebbezési bíróságnak az az intézkedése, mellyel — az akadály beállta után — az iratok a három évi szünetelési határidő letelte okából az elsőbírósághoz visszaküldettek. (Kolozsvári kir. törvényszék Rp. 6434/1915. Pdt. II. 311.)

Ha a peres eljárás a felek mulasztása következtében szünetel, a keresetindítás folytán félbeszakadt elévülés az elmulasztott határnaptól számított két hó elteltével újból kezdődik. Áll ez akkor is, ha az elsőbírósági közbenszóló ítélet az alperes kártérítési kötelezettségét megállapította, de ez ellen az alperes fellebbezéssel élt és csak ezután következett be a szünetelés. (P. IV. 3116/1922. Pdt. VIII. 102.)

A határidő elmulasztása.

447. §. *A határidő el van mulasztva, ha a fél azon belül a perbeli cselekményt nem teljesíti.*

A határidő számítása.

448. §. *A bíróság részéről kitűzött határidő, amennyiben a bíróság a kitűzéskor mást nem rendel, a határidőt kitűző határozat kihirdetésétől, ha pedig a határozat kézbesítés útján közlendő, a kézbesítéstől kezd folyni.*

449. §. *Oly határidőknél, amelyek napokban vannak megállapítva, az a nap, amelyen a határidő kezdődik, a határidőbe nem számítandó be.*

Az oly határidők, amelyek hetekben vagy hónapokban vannak megállapítva, azzal a nappal járnak le, amely elnevezésénél vagy számánál fogva a kezdő napnak megfelel, ha pedig ez a nap a lejárat hónapjában hiányzik, a határidő a hó utolsó napjával végződik. Az éveket és évrészeket hónapokra kell átszámítani.

Ha a határidő vége fél nappal járna le, az egész nap a határidőbe számítandó.

Ha a határidő utolsó napja vasárnapra, Gergely-naptár szerinti közönséges ünnepnapra, vagy nemzeti ünnepnapra esik, a határidő a legközelebbi köznapon jár le.

A határidő meghosszabbítása.

450. §. *A bíróság valószínűvé tett fontos okból a fél kérelmére a bírói és ahol a törvény megengedi, a törvényes határidőket is meghosszabbíthatja.*

A meghosszabbítást a határidő lejártá előtt kell kérni.

A bíróság a kérelmet az ellenfél meghallgatása nélkül intézheti el, a határidő ismételt meghosszabbítását azonban csak az ellenfél meghallgatása után rendelheti el.

Az új határidőt, egyéb intézkedés hiányában, az előbbinek lejáratától kell számítani.

A meghosszabbítási kérelemnek helyt adó határozat fellebbevitellel egyáltalában nem támadható meg, a meghosszabbítási kérelmet elutasító határozat pedig külön fellebbevitellel meg nem támadható.

Az e §. szerint a bíróságot megillető jogokat az elnök, valamint a kiküldött és megkeresett bíró is gyakorolhatja az általa kitűzött határidők tekintetében.

A Pp. 450. §-ának ötödik bekezdése nem vonatkozik a telekkönyvi előjegyzés igazolására szolgáló időtartam meghosszabbítása iránt beadott kérvény érdemének elintézése tárgyában a telekkönyvi rendelet értelmében hozott végzésre. (Pk. V. 552/1926. Pdt. XI. 115.)

Tizennyolcadik fejezet.

Igazolás és ellentmondás.

Az igazolás esetei.

451. §. Ha a fél vagy képviselője határnapon önhibáján kívül nem jelent meg, vagy záros határidőt önhibáján kívül mulasztott el, a mulasztás következményei igazolással orvosolhatók.

Záros határidőnek csak a törvényben ilyenül megjelölt határidő tekintetik.

Azokban az esetekben, amelyekben a törvény az igazolást kizárja, vagy a meg nem jelenés esetében ellentmondást enged, úgyszintén amidőn a határnap elmulasztása bírói határozatban kimondandó hátránnyal nem jár, igazolásnak nincs helye.

Az igazolás esetei: A §. azokat az eseteket, melyekben igazolásnak van helye, tüzetesen megjelölve sorolja elő; ezek között az az eset, midőn külön törvény által valamely kereset megindítására meghatározott határidő mulasztatik el: nem foglaltatik. (B. 90. máj. 28. 31.179/89. M. III. 180.)

Kereskedelmi könyvek felmutatására kitűzött határidő tárgyalási határnapnak lévén tekintendő, annak vétlen elmulasztása miatt igazolás kérhető. (B. 4143/1882. M. III. 180.)

Igazolással nem élhet azon fél s erre irányzott kérvénye hivatalból visszautasítandó, aki az igazolni kívánt mulasztás folytán jogsérelmet nem szenvedett; ami nem forog fenn akkor, ha igazolással élni kívánó alperes nem jelent ugyan meg a perfelvételi határnapra, de ennek dacára felperes keresetével jogerejűleg elutasított. (B. 33.018/84. M. III. 180.)

Törvényes határidőben beadott jogorvoslati beadványnak a törvényben előírt alaki kellékek hiánya okából való visszautasítása igazolással nem orvosolható. (Sz. 1908. márc. 31. G. 40. sz. T. XII. 810.)

Nincs felvéve az igazolás esetei közé az az eset, amikor a mulasztás abban áll, hogy a különben törvényes határidőben benyújtott jogorvoslati beadvány nincs ellátva a törvényben előírt tartalommal és a fél ennek a hiányának a pótlását célozza. A 451. §-nak az igazolás eseteit tüzetesen meghatározó rendelkezése kiterjesztőleg nem magyarázható. (K. 2856/1921. Ptt. III. 141. l.)

Felülvizsgálati kérelem hiányának orvoslása céljából igazolásnak nincse helye. (B. 6613/1920. Ptt. III. 9. K. 1914. G. 221. Pdt. II. 305.)

Igényperben az igénylő az eskütételi határnap elmulasztása miatt igazolással nem élhet. (B. 92. márc. 26., ápr. 6. 1. sz. polg. hat. Sz. 91. nov. 11. 3278. M. III. 182. (E határozatok a 378. §-ra tekintettel közöltetnek.)

Az elsőbírósági ítélet ellen beadott és nyilvános tárgyalás útján elintéztetni kért fellebbezésre a másik fél részéről beadható nyilatkozat beadási határidejének elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye. (B. 96. febr. 20. I. H. 3. T. I. 84.)

Örökösödési eljárásban felfolyamodási határidő elmulasztása miatt nincs igazolás. (K. 5641/1918. 552.) — *Ellenkező:* 6163/1916. Pdt. V. 93. (Ü. L. 1917. Pdt. V. 92.)

A perenkívüli örökösödési eljárásban igazolásnak általában nincs és a felfolyamodás elmulasztása miatt sincs helye. (P. VI. 2351/1929. Pdt. XIV. 142.)

A H. T. 100. §-ában meghatározott háromhavi záros határidő nem perjogi, hanem a házasság felbontására irányuló jog érvényesítésére a H. T.-ben — vagyis az anyagi jogban — meghatározott határidő, melynek elmulasztása kizárólag csak a H. T. 100. §-a második bekezdése értelmében a H. T. 83. §.

2. bekezdésében meghatározott, a jog érvényesíthetését gátló jogi akadályok fennforgásának kimutatásával orvosolható: következtetésképpen ennek a mulasztásnak jogi következménye a Pp. 451. s. köv. §-ában meghatározott igazolás útján sem hárítható el. (P. III. 3014/1925. Pdt. XI. 106.)

Felfolyamodási határidő elmulasztása miatt a végrehajtási eljárásban is igazolásnak van helye, amely az elmulasztott felfolyamodással egybekapcsolandó és a felfolyamodással bíróság által elintézendő. (K. 5267/1915. Pdt. II. 212.)

A mulasztás vétlensége. Ha a bíró szabálytalanul tüzte ki a tárgyalás idejét a hivatalos órák kezdődését egy órával megelőző reggeli 7 órára, alperesnek az a mulasztása, hogy a tárgyalási helyiségben csak az ítélet kihirdetése után jelent meg, vétlen. (Gy. 92. okt. 5. 5935/92. M. III. 181.)

A tárgyaló helyiség kellő megjelölésének hiánya igazolási ok. (Bp. tszék 99. nov. 13. IV. D. 419. Ü. L. 99. 17. sz. 8. l.)

Vétlen a tárgyalás elmulasztása, ha a fél a kellő intézkedéseket megtette aziránt, hogy a tárgyaláson kellőleg képviselve legyen. (P. 99. június 16. H. 1. T. III. 521. V. ö. K. 98. december 6. I. G. 396. F. IV. 203.)

A fél akaratából bekövetkezett mulasztás nem vétlen. (B. 97. márc. 11. I. H. 4. T. I. 377.)

Igazolás alapja nem lehet az, hogy valamely fél a tárgyalásra nem törvényszerűen idéztetett meg, mert meg nem jelenés folytán csak azon fél lesz pervesztessé, aki szabályszerűleg megidéztetett. (B. 27.499/95. M. III. 180.)

Vétlen mulasztás, ha a fellebbviteli beadvány a posta tévedéséből késett el. (K. 99. január 19. 98. I. G. 392. F. IV. 269. B. 96. szept. 24. I. G. 162. T. I. 278.)

Vétlen a felülvizsgálati kérelem beadása körüli mulasztás, ha a más helyről postán küldött kérelem a határidő utolsó napján d. e. 8 órakor a bíróság székhelyére megérkezett, de a bíróság belkezelési szabályai szerint a polgári iktató által aznap délután átvétetvén, csak másnap délelőtt adatott át a jegyzői irodának. (B. 99. május 2. 98. I. G. 277. T. III. 80.)

Az, hogy a felülvizsgálati kérvény beadásához szükséges okirat az ügyvédhez postán nem kellő időben érkezett, nem véletlen mulasztás. (K. 1904. ápr. 20. I. G. 536/1905. F. XI. 2396.)

Nem tekintendő véletlennek az a mulasztás, mely szerint a fél a felülvizsgálati kérvény beadásával azért késett meg, mert nem tudta, hogy a felülvizsgálati kérvény csak ügyvédi ellenjegyzés mellett adható be, a később részére kirendelt párt-

fogó ügyvéd pedig a kirendelést csak a felülvizsgálati határidő lejártá után vette kézhez. (K. 1906. márc. 8. I. G. 536/1906. F. XI. 2396.)

Az igazolási kérelemnek hely adandó, ha a fél a folyamatban volt egyességi tárgyalások elhúzódása miatt mulasztotta el a felülvizsgálati kérelemnek kellő időben beadását és az eredményesnek ígérkező egyezkedés a határidő elteltével hiúsult meg váratlanul, az ellenfél pedig a késedelmet maga is vétlennek kívánta tekinteni. (K. 1924. jan. 24. P. IV. 7352/1922. sz.)

Ha a felek az egyességi tárgyalásokat oly késői határnapig tolták ki, hogy a tárgyalások eredménytelenségéről a lakhelyüktől távol lakó ügyvédjüket a szerintük váratlanul közbejött közlekedési akadály miatt kellő időben értesíteniök már nem lehetett, nem jártak el a mindenkitől elvárható köteles gondossággal és így a felülvizsgálati kérelem beadásának elmulasztása végső eredményében a saját hibájuknak tudható be. (P. VI. 3615/1926. Pdt. XIII. 52.)

Igazolás alapjául nem szolgálhat, hogy a fél az ellenféllel a fellebbezési bíróság ítéletének kézbesítése utáni időben egyességi tárgyalásokat folytatott, melyek eredményeseknek ígérkeztek, azonban a felülvizsgálati határidő eltelte után az egyességi tárgyalások váratlanul meghiusultak és ezért felülvizsgálati kérelmét csak ezt követőleg nyújtotta be. (P. VII. 2952/1929. Pdt. XV. 79.)

Az a körülmény, hogy a fél az ő perbeli képviselőjének betegsége miatt a fellebbezési tárgyaláson meg nem jelenvén, ez okból sem érdemi előterjesztésre, sem tanújának a kihallgatására nem kerülhetett sor, alapul szolgálhat ugyan az igazolásra, de az ítélet feloldására nem vezethet. (P. IV. 1452/1924. Pdt. X. 86. sub. I.)

Ügyvédi mulasztás. Az ügyvédnek az elmulasztott cselekmény idejében betegsége igazolási ok. (B. 96. okt. 23. I. G. 69. T. I. 160. K. 97. szept. 29. I. H. F. III. 58.)

A fél képviselőjét nem terhelheti gondatlanság, ha úgy intézkedik, hogy intézkedésének rendes körülmények között sikerrel kell járni. (B. 99. márc. 3. I. G. 15. T. III. 233.) —

A fellebbezési tárgyalásra való meg nem jelenés vétlennek tartandó akkor, ha a bíróság székhelyén kívül lakó képviselő, az ügynek az előre meghatározott sorrendben leendő tárgyalásán való megjelенhetésére, a bíróságnál divó gyakorlatra való tekintettel szükséges intézkedéseket megtette, úgy azonban a

rend megváltoztatásával előbb került tárgyalás alá. (K. 98. dec. 21. I. H. 16. F. IV. 222.)

Maga az a körülmény, hogy a képviselő a felülvizsgálati kérelem beadására nyitva levő határidő utolsó napján távoleső más városban adta postára a felülvizsgálati kérelmet, bizonyítja, hogy a felülvizsgálati kérelem benyújtásánál nem vétlenül, hanem vétkes gondatlansággal járt el. (B. 1905. máj. 24. I. G. 67. T. IX. 244.)

Az irodai személyzet hibája az érte mindenben felelős ügyvéd hibájának tekintendő. (Sz. 1900. febr. 27. G. 6. T. IV. 684.)

Nem vétlen a mulasztás, ha a képviselő ügyvéd a felülvizsgálati határidő utolsó napján a beadványok elfogadására megszabott hivatalos órák letelte előtt pár perccel megjelent a jegyzői irodában, felülvizsgálati kérelmét azonban a jegyzői irodában szerelvén fel, a kiszabott időben már nem volt képes benyújtani. (B. 97. szept. 24. I. G. 147. T. II. 23.)

Az ügyvédnek az a tévedése, hogy a felülvizsgálati kérelmet nem a fellebbezési, hanem az elsőbíróságnál adta be, a mulasztás vétlenségét nem állapítja meg. A felülvizsgálati kérelemnek ügyvédi gondatlanságból téves címzése nem vétlen mulasztás. (B. 99. május 19. I. G. 65. T. III. 235. Sz. 1900. febr. 27. G. 6. T. IV. 683.)

Vétlen a felülvizsgálati határidőnek amiatt történt elmulasztása, hogy a fellebbezési bíróság ítélete a kihirdetéstől számított tizenegyedik napon foglaltatott írásba, az irodába csak a tizenhatodik napon adatott be. (B. 1901. május 23. I. G. 59. T. V. 114.)

Az a körülmény, hogy az ügyvéd elfeledte a felülvizsgálati kérvény ellenjegyzését, nem valamely az ügyvéd személyén vagy tényein kívül eső akadály, aminek alapján a mulasztást vétlennek lehetne tekinteni. (K. 1902. dec. 3. I. G. 336. F. III. 122.)

Vétkes a mulasztás, ha az ügyvéd a felülvizsgálati kérelmet a határidő utolsó napján a kiürítésre megszabott idő után helyezte el a gyűjtőszekrényben. (B. 98. máj. 12. I. G. 72. T. II. 185.) *Ellenkező:* (B. 96. okt. 23. I. G. 69. T. I. 460.)

A határnapnak az ügyvédi naplóba téves bejegyzése igazolási ok. (B. 1305/98. M. IX. 388. Sz. 95. H. II. T. III. 556.) *Ellenkező:* Vétkes a mulasztás, ha az okozta, hogy az ügyvéd irnoka a kiadványra az érkezés napját elnézésből tévesen jegyezte fel. (Gy. 99. febr. 9. G. II. 1. T. II. 318.)

Vétkes a mulasztás, ha a tárgyalási határnapot sem az

ügyvéd, sem alkalmazottja naplójába be nem jegyzi. (Gy. 96. dec. 10. H. I. 2. T. II. 425.)

Elnapolási kérelem elutasításáról való elkészett értesülés az igazolás alapjául szolgálhat. (8/1914. Pdt. I. 11.)

Az a körülmény, hogy a felperesi képviselő a felülvizsgálati kérelemnek kellő időben való beadását azért mulasztotta el, mert azon hiszemben volt, hogy az expedálásra kikészített darabok között sürgős beadvány nincs, a mulasztás vétlenségének megállapítására nem alkalmas. (Bpesti tábla 1914. G. 1298. sz. Pdt. I. 110.)

Hely adandó az igazolásnak, ha az ügyvéd a hadbavonult ügyféltől a jogorvoslat használatára való utasítást a felfolyamodási záros határidő lejártáig meg nem kapta. (Pk. V. 5267/1915. Pdt. II. 36. sub. I.)

Hely adandó az igazolásnak, ha az ügyvéd a beadványt törvényes időben elkészítette és irodai alkalmazottjának benyújtás végett kiadta, a beadvány elkallódása tehát sem a félnek, sem ügyvédjének vétkes mulasztásul fel nem róható. (Bpesti tábla P. IV. 5144/1915. Pdt. II. 307.)

Alperes azt kérte 16. sorsz. beadványában, hogy a hozandó bírósági határozatok ezentúl Dr. S. J. ügyvéd kezéhez kézbesítenessenek s mivel ennek folytán a 17. sorsz. idézővégzés is már ennek az ügyvédnek kézbesítettett, ez okból alperes utóbbi ügyvédje abban a hitben lehetett, hogy a fellebbezési bíróság a hozott ítéletet is az ő kezéhez fogja kézbesíttetni; mivel pedig a fellebbezési bíróság az ítéletet mégis az előbbi perbeli képviselőnek kezéhez kézbesítette, ezért elfogadja a kir. Kúria az igazolási kérelemben felhozott azt az alapot, hogy utóbbi perbeli képviselő, várván az ítélet kézbesítését, önhibáján kívül mulasztotta el a felülvizsgálati kérelemnek a törvényes határidőn belüli beadását. (P. IV. 4469/1923. Pdt. IX. 147.)

Az ügyvédi irodai alkalmazottjának az a ténykedése, miszerint a kézbesítés időpontját a kézbesített ítéleti kiadványra tévesen jegyezte fel, oly vétkes gondatlanságnak minősül, amelyből származó mulasztás is vétkesnek jelentkezik, amelynek következményeit tehát az irodai alkalmazottai ténykedéséiért felelős ügyvéd viselni tartozik. (P. IV. 3152/1924. Pdt. XI. 12.)

Nem önhibáján kívüli, tehát nem vétkes a mulasztás, amellyel annak a következménye, hogy a céget képviselő ügyvéd az ítélet kézhezvételéről nem a céget, hanem a cég tisztviselőjét értesítette ajánlott levélben, aki történetesen nem tartózkodott Budapesten, a levelét át nem vehette s emiatt az ügyvédhez vissza-

kerü
febr.

ság
utol
csak
(P.

hibá
(P.

zott
alka
igaz
fél
lat
érke
(Bp

nem
foly
(P.

ellá
más
má

elő
am
vo

eln
ute
vis
da
tás

került és a felperes csak most értesült az ítéletről. (K. 1926. febr. 10. P. I. 4313/1925. sz.)

Nem vétlen a mulasztás, ha az ügyvéd a fellebbezési bíróság székhelyétől távoleső városban, a felülvizsgálati határidő utolsó napját közvetlenül megelőző napon és pedig akkor is csak este hét órakor adta postára a felülvizsgálati kérelmet. (P. V. 172/1926. Pdt. XII. 1.)

Az igazolási kérelem elbírálásánál az irodai személyzet hibája az érte mindenben felelős ügyvéd hibájának tekintendő. (P. VII. 4253/1928. Pdt. XIV. 100.)

I. A perbeli képviselő szolgálatában álló irodai alkalmazott mulasztása — kivéve azt az esetet, amikor az ügyvédet az alkalmazott kiválasztása körül nyilvánvaló vétség terheli — az igazolás kérdésében az ügyvéd, még kevésbé az azt megbízó fél terhére jogszerűen nem eshetik. II. Nem vétlen a jogorvoslat elmulasztása, ha az ítéleti kiadványra vezetett többrendbeli érkezési időpontok közül az ügyvéd a legutolsót veszi alapul. (Bpesti tábla P. XII. 3984/1929. Pdt. XV. 46.)

Igazolás alapjául szolgáló, önhibáján kívüli mulasztásnak nem tekinthető az, ha a kötelező ügyvédi képviselő mellett folyó perben a fél képviselője tudatosan nem él jogorvoslattal. (P. V. 2217/1929. Pdt. XV. 99.)

Hely adandó az igazolásnak, ha az ügyvédet a tárgyalás ellátásában az a körülmény gátolta, hogy ugyanazon a napon más tárgyalása volt, melyet az idő rövidsége miatt másra bízni már nem tudott. (P. VI. 3116/1930. Pdt. XV. 111.)

Az igazolási kérelem.

452. §. *Az igazolási kérelmet annál a bíróságnál kell előterjeszteni, amelynél a határnapot elmulasztották, vagy amelynél az elmulasztott cselekményt teljesíteni kellett volna.*

Az igazolási határidő tizenöt nap. Ez a határidő az elmulasztott határnaptól, határidőknél pedig a határidő utolsó napjától, ha pedig a mulasztás a félnek vagy képviselőjének csak később jutott tudomására, vagy az akadály csak később szűnt meg, a mulasztás tudomásra jutásától, illetőleg az akadály megszűnésétől számítandó.

A mulasztás napjától számított hat hónap eltelte után igazolást kérni többé nem lehet.

A felülvizsgálati kérelemnek a Kúria részéről elkéssetten történt beadása miatti visszautasítása esetén az igazolási határidő a Kúria visszautasító határozata hozatalának napjától számítandó. (K. 1900. ápr. 28. I. G. 119. F. V. 374.)

A fellebbezési határidőnek elmulasztása okából igazolással élő félnek személyesen szerzett tudomását a fellebbezés beadásánál perbeli képviselője részéről elkövetett mulasztásáról egymagában véve az, hogy ellenében a fellebbezéssel meg nem támasztott ítélet alapján kielégítési végrehajtás fogantatosított, nem igazolhatja. (K. 97. szeptember 29. I. H. 29. F. III. 58.)

A mulasztás napjától számított hat hónap eltelte után is lehet igazolást kérni, ha az igazolási kérelemnek hat hónapon belül való előterjesztése a bíróság eljárása körüli késedelem (késői kézbesítés) folytán nem volt lehetséges. (K. 2877/1920. Ptt. II. 58.)

A mulasztás tudomásra jutásától számított 15 nap alatt benyújtott igazolási kérelem is elkéssett, ha a benyújtás a mulasztás napjától számított hat havi véghatáridő eltelte után történt. (K. 1924. máj. 15. P. II. 2957/1923. PH. VI. 79.)

Alperes felülvizsgálati kérelmét nyilván elkéssetten adta be és a felülvizsgálati tárgyalásra szabályszerű idéztetése dacára meg nem jelent, ennél fogva felülvizsgálati kérelmében előterjesztett igazolási kérelmet szóval elő nem adván, a felperes által különben is ellenezett eme kérelem tárgyában érdemi határozat hozható nem volt; következőleg a nyilván elkéssett felülvizsgálati kérelmet hivatalból vissza kellett utasítani. (G. 297/1914. Pdt. I. 30.)

Amikor az ítélet nem a peres fél ügyvédjének, hanem más hasonnevű ügyvédnek kézbesítettett, a felülvizsgálat határidő folyása meg nem kezdődött és így a határidő elmulasztása miatti igazolás felesleges, mert mulasztás nem forog fenn. Ha a fél mégis igazolással él, a felülvizsgálati kérelmet, mint kellő időben beadottat, el kell fogadni. Közömbös, hogy a fél mikor szerzett a hibáról tudomást és hogy akár a hibás kézbesítéstől, akár a hiba megtudásától több mint hat hó telt el, mert a Pp. 452. §-ának az igazolási határidőre vonatkozó rendelkezései ily esetben nem nyerhetnek alkalmazást. (P. IV. 328/1920. Pdt. V. 92.)

A Pp. 567. §-a első bekezdése szerint hat havi perújítási

határidő elmulasztása miatt igazolásnak van helye. Ily esetben az igazolási véghatáridő a fellebbezési bíróság jogerős alperbeli ítéletének kézbesítésétől számított egy év és 15 nap eltelté előtt le nem jár. (P. V. 1034/1919. Pdt. VI. 1. sub. I.)

Az 1877: XX. t.-c. b) és c) pontja alapján indított gondnokság alá helyezési perben az igazolási kérelem az elmulasztott határidő utolsó napjától számítandó 15 nap alatt adandó be. (P. III. 890/1922. Pdt. VIII. 26. sub. I.)

Igazolási kérelmét ugyan felperes a Pp. 452. §-ában említett hathónapi határidőn túl adta be; s ezért az a Pp. 455. §-a értelmében visszautasítandó lett volna; figyelemmel azonban arra, hogy felperes felülvizsgálati kérelmének elkésztetten történt beadásáról a Kir. Kúria P. IV. 4063/1921. sz. végzése kézbesítésekor szerzett tudomást, amikor az igazolási kérelem beadására törvényben megszabott hathavi határidő már letelt, tekintve, hogy a hathavi határidőnek ily módon való elmulasztása a felperes hibájának be nem tudható, mert az a felülvizsgálati kérelem elkésztettségének késedelmes megállapítása és az erről szóló végzés késedelmes kézbesítésének tulajdonítható, ami a mulasztó fél hátrányára nem eshetik. (P. IV. 2481/1922. Pdt. VIII. 99.)

A hathavi véghatáridő eltelté után beadott igazolási kérelem elfogadását nem indokolja az a körülmény, hogy az elkészített felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzés több mint hathavi késedelemmel kézbesítettett. Az elsőbírósági eljárásban felmerült igazolási ok a másodbírói végzés ellen beadott felfolyamodás kapcsán, a Pp. 452. §-ának első bekezdése értelmében nem érvényesíthető. (Pk. V. 3074/1928. Pdt. XIV. 134. sub. II.)

453. §. *Az igazolási kérvényben az igazolási kérelem megalapítására szolgáló ténykörülmények, valamint valószínűvé tételű eszközei előadandók.*

Határnap elmulasztása esetében az igazolást az elmulasztott határnap helyett új határnap kitűzésének kérésével, határidő elmulasztása esetében pedig az elmulasztott cselekmény pótlásával kell egybekapcsolni.

Amiatt, hogy az igazolási kérelem a Pp. 453. §. kellékeinek nem felel meg, azt hivatalból nem lehet visszautasítani: mert ez a hiány a tárgyaláson pótolható. (P. I. 162/1917. Pdt. III. 94.)

A felülvizsgálati határidő elmulasztása miatt beadott igazolási kérelemben a felülvizsgálati kérelmet is elő kell terjeszteni. Ellen esetben, ha a hiány a tárgyaláson sem pótoltatik, az igazolási kérelem visszautasítandó. (P. I. 924/1922. Pdt. VIII. 92.)

454. §. *Az igazolási kérelem felett az a bíróság határoz, amely arra van hivatva, hogy a pótoltt cselekmény felett határozzon, vagy amely előtt a határnap el volt mulasztva.*

455. §. *A bíróság azt az igazolási kérelmet, amelyet a 452. §-ban megállapított hat hónapos határidőn túl, vagy oly határnap, vagy határidő elmulasztása esetében adtak elő, melyben az igazolás a törvény szerint ki van zárva, végzéssel hivatalból visszautasítja.*

Ha a törvényszéki eljárásban az elnök az igazolási kérelmet az előbbi bekezdés értelmében visszautasítandónak találja, a tanács elé terjeszti, mely a visszautasítás kérdésében a felek meghallgatása nélkül határoz. Ha a tanács az igazolási kérelmet nem utasítja vissza, határozatát a felekkel nem kell közölni.

456. §. *Az igazolási kérelmet azon eljárás szerint kell elintézni, mely a pótoltt cselekmény, illetőleg az új határnap tekintetében irányadó.*

Ha ehhez képest szóbeli tárgyalás tartandó, az igazolás kérdését előzetesen kell tárgyalni és eldönteni.

Az igazolás meg nem tagadható, ha a fél az igazolási kérelem megalapítására szolgáló ténykörülmenyeket valószínűvé teszi.

Ha a bíróság az igazolásnak helyt ad, a tárgyalást a pótoltt cselekmény, illetőleg az elmulasztott határnapon tárgyalandó kérdés felett nyomban megtartja.

Az ellenfél beleegyezése az igazolás törvényszabta feltéte-

leinek
Ptt. I.
A
szinüv
véd k
3020/1
A
zolási
zetten
Pdt. I
I
kérele
igazol
igazol
az ell
febr.
F
igazol
1914.
F
nyilván
idő e
előad
A
ehhez
1. bel
1919.
A
matba
el a
eredn
sult
vétlen
mula
1158/
sem
adat
előac
modá
tény

leinek (Pp. 451. és 456.) hiányát nem pótolhatja. (P. 680/1918. Ptt. I. 108.)

Az igazolási kérelem megalapítására szolgáló tények valószínűvé tételére az ügyvédi könyvben tett feljegyzés és az ügyvéd kihallgatása nem elégséges. (K. 1926. febr. 23. Pk. IV. 3020/1925. sz.)

A kellő időben beadott és a törvény által ki nem zárt igazolási kérelemnek helyt kell adni, ha az ellenfél abba kifejezetten beleegyezik. (Bpesti tábla 1914. dec. 29. 1912. G. 1297. Pdt. I. 112.)

I. Hely adandó az igazolásnak, ha az ellenfél az igazolási kérelemben felhozott tényállításokat valóknak elfogadja és az igazolási kérelemhez hozzájárul. II. Az igazolást kérő fél az igazolási költségben nem marasztalható, ha az igazolás kérdése az ellenfélnek külön költséget nem okozott. (Bpesti tábla 1915. febr. 8. 1914. G. 1135. Pdt. I. 197. sub. I—II.)

Hely adandó az igazolási kérelemnek, ha az ellenfél az igazolás megadásához hozzájárul. (Bpesti tábla 1915. márc. 2. 1914. G. 1280. Pdt. I. 204.)

Ha a fellebbező fél fellebbezését szóbeli tárgyalás nélkül, nyilvános előadás útján kérte elintéztetni, a fellebbezési határidő elmulasztása miatt beadott igazolási kérelem is nyilvános előadás útján intézendő el. (P. III. 6984/1916. Pdt. III. 82.)

Az igazolási kérelemnek helyt kell adni, ha az ellenfél ehhez a tárgyaláson kifejezetten hozzájárul és a Pp. 455. §. 1. bek. esete nem forog fenn. (P. IV. 1640/1919. és P. IV. 1887/1919. Pdt. V. 84.)

Az igazolási kérelemnek hely adandó, ha a fél a folyamatban volt egyszéki tárgyalások elhúzódása miatt mulasztotta el a felülvizsgálati kérelemnek kellő időben beadását és az eredményesnek ígérkező egyezkedés a határidő elteltével hiúsult meg váratlanul, az ellenfél pedig a késedelmet maga is vétlennek kívánta tekinteni.

Igazolásnak hely adandó, ha az ellenfél elimeri, hogy a mulasztás vétlen volt és beleegyezik az igazolásba. (P. IV. 1158/1922. Pdt. VIII. 192.)

Azon az alapon, hogy sem a tárgyalási jegyzőkönyvben, sem a felfolyamodással megtámadott végzés indokolásában nincs adat arra, hogy az igazolási kérelem alapjául felhozott tényelőadás valóságát az ellenfél kétségbe vonta volna, a felfolyamodási bíróság maga állapítja meg az igazolás kérdésében a tényállást. (P. VI. 1685/1926. Pdt. XI. 91. sub. II—III.)

Az igazolási kérelem alapjául felhozott tények valószínűsítését feleslegessé teszi az ellenfél beismerése. (P. VI. 2351/1929. Pdt. XIV. 142.)

Az igazolásnak helyt kell adni, ha az ellenfél az igazolási kérelem alapjául szolgáló tények valóságát vitássá nem tette és ezek a tények a fennforgó esetben alkalmasak annak valószínűsítésére, hogy a felperes a záros határidőt önhibáján kívül mulasztotta el. (P. V. 7600/1928. Pdt. XV. 76.)

457. §. *Az igazolási kérelmet visszautasító vagy az igazolást megtagadó végzés ellen felfolyamodásnak van helye.*

Az igazolásnak helyt adó végzés ellen felfolyamodásnak nincs helye és az igazolás megengedését fellebbezéssel egyáltalában csak annyiban lehet megtámadni, amennyiben az igazolási kérelmet a 452. §-ban megállapított hat hónapos véghatáridő eltelte után adták elő, vagy amennyiben a bíróság az igazolásnak oly határnap vagy határidő elmulasztása miatt adott helyet, amelyben az igazolást a törvény kizárja.

Az igazolást megtagadó végzés a Pp. 457. §-a szerint nem oly végzés, mely ellen egyfokú felfolyamodásnak minden esetben helye volna. A Pp. tizedik címe alá eső lakfelmondási perben hozott ilyen fellebbezési bírósági végzés tehát az 551. §. és 634. §. értelmében felfolyamodással meg nem támadható. (P. II. 5309/1915. Pdt. I. 308.)

Igazolást megtagadó végzést helybenhagyó másodbírósági végzés ellen további felfolyamodásnak helye nincs. Pk. VII. 4349/1915. Pdt. II. 308.)

458. §. *Az igazolást kérő fél az igazolási kérelem következtében kitűzött határnap elmulasztása miatt további igazolást nem kérhet.*

Nincs helye az igazolási kérelem visszautasításának, ha az igazolással élő fél, köztudomású forgalmi akadály alapján kérte az igazolás tárgyalására kitűzött határnap elhalasztását. (P. VII. 1153/1919. Pdt. VI. 2.)

45
sem a
a bírósá
roz, a
ideigle
kül is
lási ké
felfüg
szavon
A
vissza
viteln
A
gedett
nak, l
monda
felfoly

4
jelen
l
mely
az e
vagy
nyuj
idő z
mon
nyuj

Az igazolási kérelem halasztó hatálya.

459. §. Az igazolási kérelemnek sem a végrehajtásra, sem az eljárás folytatására nincs halasztó hatálya. Az a bíróság azonban, amely az igazolási kérelem felől határoz, a fél kérelmére a végrehajtásnak vagy az eljárásnak ideiglenes felfüggesztését az ellentél meghallgatása nélkül is elrendeli, ha az előterjesztett adatokból az igazolási kérelem sikere valószínűnek mutatkozik. A bíróság a felfüggesztés tárgyában hozott határozatát kérelemre visszavonhatja.

A végrehajtás felfüggesztése, vagy a felfüggesztés visszavonása tárgyában hozott végzés ellen külön fellebbezvitelnek nincs helye.

Amiatt, hogy a végrehajtásnak a Pp. 459. §-ában megengedett felfüggesztése megtagadtatott, nincs helye felfolyamodásnak, ha a felfüggesztés megtagadása oly végzés indokaiban mondatott ki, amely végzés más tárgyú rendelkezése elleni felfolyamodás visszautasított. (Pnm. 4553/1925. Pdt. XI. 7.)

Az ellentmondás.

460. §. Ha az alperes a perfelvételi határnapon nem jelent meg, az ítélet ellen (440. §.) ellentmondással élhet.

Nincs helye ellentmondásnak, ha az alperes valamelyik előbbi perfelvételi határnapon megjelent, vagy ha az előbbi perfelvételi határnap kérelmére elnapoltatott, vagy ha az ügyben ellentmondással már élt.

461. §. Az ellentmondást a perbíróságnál kell benyújtani.

Az ellentmondás határideje tizenöt nap. Ez a határidő záros és az ítélet kézbesítésétől számítandó. Az ellentmondást azonban már az ítélet kihirdetése után be lehet nyújtani.

Ha a kézbesítés külföldön vagy hirdetmény által tör-

ténik, a bíróság az ellentmondási határidőt ítéletében vagy utólag végzéssel állapítja meg.

A kellő időben benyújtott ellentmondásnak a végrehajtásra halasztó hatálya van.

462. §. Ha az ítélet ellen ellentmondásnak van helye, az alperes részéről az ítéletnek bármely elnevezés alatt előterjesztett megtámadását ellentmondásnak kell tekinteni.

Az ellentmondás egyuttal a perfelvételi, valamint az érdemleges tárgyalás előkészítésére szolgáljon.

463. §. A bíróság hivatalból vizsgálja, hogy az ellentmondásnak egyáltalán helye van-e és hogy törvényes időben volt-e benyújtva. Ha e kellékek valamelyike hiányzik, a bíróság az ellentmondást végzéssel hivatalból visszautasítja.

A törvényszéki eljárásban a 455. §. második bekezdése ebben az esetben is megfelelően alkalmazandó.

464. §. Az ellentmondás következtében kitűzött határrapon az alperes perbebocsátkozása után a bíróság az érdemleges tárgyalást folytatólag megtartja és ennek eredményéhez képest ítéletében az ellentmondással megtámadott ítéletet egészben vagy részben fenntartja vagy hatályon kívül helyezi.

Ha az alperes a határnapot elmulasztja, a felperes kérelmére az ellentmondást végzéssel vissza kell utasítani és a korábbi ítéletet fenn kell tartani.

Az alperes az ellentmondás következtében kitűzött határnap elmulasztása miatt igazolást nem kérhet.

A felperes által a mulasztásos ítélet ellen beadott és az alperes ellen megítélt perköltség felemelésére irányuló fellebbezés csak akkor felterjesztendő, ha az alsóbíróság a mulasztásos ítéletnek a perköltségre vonatkozó részét az érdemleges tárgyalás eredményéhez képest (464. §.) fenntartja. (Bpesti kir. tábla P. II. 5979/1917. Pdt. III. 1914. sub IV.)

Tizenkilencedik fejezet.

Az eljárás félbeszakadása és felfüggesztése.

Az eljárás félbeszakadása a fél halála miatt.

465. §. Az eljárás valamelyik fél halála esetében félbeszakad. (470. §.)

A félbeszakadt eljárás felvételét az eljárás folytatására hivatott bíróságnál mind a jogutód, mind az ellenfél kérheti.

A felvétel idézési kérelemmel történik, amellyel — ha ennek a per állása szerint helye van — a főügy tárgyalására való idézést is kell kérni.

Ha a felvételt a jogutód ellenfele kéri, az idézés a jogutódnak azon szabályok szerint kézbesítendő, mint az idézéssel ellátott keresetlevél az alperesnek.

A bíróság a felvételi jogosultság vagy köteleesség felől közbenszóló ítélettel határoz, ha azonban az idézés a főügy tárgyalására is történt és a bíróság az utódlást megállapítja, ezt a végítéletben mondja ki.

A bíróság a felvételi jogosultságot vagy köteleességet csak abban az esetben állapíthatja meg, ha azt valószínűvé tesz.

Ha a bíróság az utódlást közbenszóló ítélettel megállapítja, az eljárás félbeszakadása a közbenszóló ítélet közlésével (399. §.) szűnik meg, e közléssel azonban a bíróság a főügyben netalán szükséges közléseket is összekapcsolhat és szükség esetében a főügyben megszakadt határidőt újból kitüzi. (473. §.).

Ez a §. abban az esetben is megfelelően alkalmazandó, ha a jogutód a felvételt a szóbeli tárgyaláson a jelenlevő ellenfélnek bejelenti.

A gondnokolt halálával a gondnokság az anyagi magánjog szerint megszűnik — a 465. §-nak az alól a szabályai alól pedig, hogy a fél halála esetében az eljárás félbeszakad — a 470. §.

csak arra az esetre tesz kivételt, ha a félnek a per vitelére meghatalmazottja volt, de nem tesz kivételt arra az esetre, ha az ügyvéd csak az ő törvényes képviselője volt. Az a körülmény tehát, hogy a gyengeelméjű peres félnek gondnoka egyúttal gyakorlóügyvéd, nem indokolja a Pp. 106. §-ának alkalmazását és a 465. §-on alapuló félbeszakadás mellőzését. (K. 2404/922. Pdt. VIII. 100.)

A felperesként fellépő személyeknek közelebbi megjelölésére és más személyektől való megkülönböztetésére szolgáló adatok a fellebbezési eljárás folyamában is előterjeszthetők, illetőleg pótolhatók és az egyéni cég neve alatt folyamatba tett kereset a cégbirtokos által indítottnak és annak elhalálózása folytán a perbelépett örökösök, mint felperesek álal folytatott-nak tekintendő. (P. IV. 1101/1921. Pdt. VII. 74.)

Ha a fellebbezési bíróság az eljárás félbeszakadását kimondó határozat helyett helytelenül permegszüntető ítéletet hoz, a felülvizsgálati bíróság a másodbírói ítéletnek végzéssel való hatályon kívül helyezése mellett maga mondja ki az eljárás félbeszakadását és az iratokat további intézkedés végett a fellebbezési bírósághoz visszaküldi. (P. I. 7277/1915. Pdt. XII. 84.)

Az eljárás félbeszakadása a fél perbeli cselekvő-képességének elvesztése, a törvényes képviselő halála vagy képviselői jogosultságának elvesztése miatt.

466. §. Ha valamelyik fél perbeli cselekvőképességét elveszti, valamint, ha valamelyik fél törvényes képviselője meghal vagy képviselői jogosultságát elveszti, a nélkül, hogy a képviselt fél perbeli cselekvőképességet nyerne, az eljárás mindaddig félbeszakad, míg a törvényes képviselő vagy az új törvényes képviselő az ellenfelet, vagy az ellenfél a képviselőt nem értesíti, hogy az eljárást folytatni akarja.

Az értesítés írásban történik, amelyet a bíróság az ellenféllel közöl. A tárgyaláson jelenlevő ellenfél szóval is értesíthető. Az értesítéssel a főügyre vonatkozó cselekmények is összekapcsolhatók.

Ez
H
viselet
kalma

46
járás
törvén
nem l

A

vény
megsz

A

kalma

H

466. §

peres

folyan

nem s

jelent

útján

XIV.

A

tás fo

perbe

Pdt.

I

reset

Pdt.

Az

üggy

félbe

Ez a §. a 76. §. alkalmazását nem zárja ki.

Ha valamelyik fél halála esetében hagyatékának képviselőjére gondnok van kinevezve, ez a §. megfelelően alkalmazandó.

Az eljárás félbeszakadása csőd miatt.

467. §. Ha valamelyik fél ellen csődöt nyitnak, az eljárás félbeszakad azokban a perekben, amelyeket a csőd-törvény szerint a közdós ellen vagy a közdós részéről nem lehet folytatni.

A félbeszakadás, amennyiben tartamáról a csőd-törvény nem rendelkezik, az eljárás felvételéig vagy a csőd megszűnéséig tart.

Az eljárás felvételére az előbbi §. megfelelően alkalmazandó.

Ha Pp. 467. §-hoz képest félbeszakadt eljárás a törvény 466. §-a értelmében a csődtömeggondnok perbelépése és alperesnek arról történt értesítése folytán újból szabályszerűen folyamatba tetetett, az eljárás félbeszakítására jogszerű alapul nem szolgál a tömeggondnok által utóbb előterjesztett az a bejelentés, hogy a csődválasztmány a peres követelésnek árverés útján való értékesítését elrendelte. (P. IV. 1452/1929. Pdt. XIV. 139.)

A közdós által adott ügyvédi meghatalmazás a csődniytás folytán hatálytalanná válik s az ügyvéd a tömeget érintő perben hozott ítélet ellen fellebbezést be nem adhat. (1328/914. Pdt. I. 339.)

Egyedileg megvett és kifizetett bútorok kiadása iránti keresetre a Pp. 467. §-a nem alkalmazható. (P. VII. 3876/1925. Pdt. XI. 86.)

Az eljárás félbeszakadása az ügyvéd halála vagy ügyvédkedő képességének elvesztése miatt.

468. §. Az eljárás félbeszakad, ha valamelyik fél ügyvéde meghal, vagy ügyvédkedő képességét elveszti.

Amennyiben az ügyvédi képviselő kötelező, ez a félbeszakadás megszűnik, ha az ellenfelet más ügyvéd val-

lásáról értesítik. Az értesítésre a 466. §. második bekezdése irányadó. Az ellentfél azonban kérheti, hogy a fél az ügy tárgyalására a 142. §. első bekezdésének megfelelően megidéztessek, vagy új ügyvédének az elnök által kitűzendő határidő alatti bejelentésére felhivassék.

Az idézést és a felhívást a félnek úgy kell kézbesíteni, mint az idézéssel ellátott keresetlevelet az alperesnek.

Ha a felhívás sikertelen marad, az eljárás félbeszakadása megszűnik, és a fél részére, ha nem a bíróság székhelyén lakik, a postára feladással lehet kézbesíteni.

Amennyiben az ügyvédi képviselőt nem kötelező, a félbeszakadás megszűnik, ha a fél személyesen vagy meghatalmazott által fellép, vagy ha a határozatot bármelyik fél kérelmére magának a félnek kézbesítik. A kézbesítésre a harmadik bekezdés irányadó.

Az eljárás félbeszakadása háboru vagy más esemény miatt.

469. §. Ha a bíróság működése háboru vagy más esemény következtében megszűnik, az eljárás ez akadály tartamára félbeszakad.

Az eljárás felfüggesztése.

470. §. Ha annak a félnek, aki meghalt, vagy perbeli cselekvőképességét vagy törvényes képviselőjét elvesztette (465., 466. §§.), a per vitelére meghatalmazottja volt, az eljárás nem szakad félbe, a bíróság azonban az eljárást a meghatalmazott kérelmére és a fél halála esetében az ellentfél kérelmére is felfüggesztheti.

A felfüggesztés tartamára és az eljárás felvételére a 465. és 466. §. megfelelően alkalmazandó. A fél halála esetében az idézést a meghatalmazottnak is kézbesíteni kell.

A gondnokolt halálával a gondnokság az anyagi magán-jog szerint megszűnik — a 465. §-nak az alól a szabálya alól pedig, hogy a fél halála esetében az eljárás félbeszakad — a 470. §. csak arra az esetre tesz kivételt, ha a félnek a per vite-lére meghatalmazottja volt, de nem tesz kivételt arra az esetre, ha az ügyvéd csak az ő törvényes képviselője volt. Az a kö-rülmény, tehát, hogy a gyengeelméjű peres félnek gondnoka egyúttal gyakorló ügyvéd, nem indokolja a Pp. 106 §-ának al-kalmazását és a 465. §-on alapuló félbeszakadás mellőzését. (K. 2404/1922. Pdt. VIII. 86. l.)

A cselekvőképtelen fél halálával a peres eljárás abban az esetben is félbeszakad, ha gondnoka ügyvéd és őt a perben nem más ügyvéd, hanem maga a gondnok képviseli; mert a Pp. 470. §-a ily esetre nem alkalmazható. (P. VI. 2409/1921. Pdt. VII. 22.)

Egyedül a pergátló kifogás kérdésében harmadfokú elbírá-lás alatt álló ügyben az eljárás a fél halála okából a Pp. 470. §-a alapján fel nem függeszthető. (P. IV. 5319/1922. Pdt. VIII. 93.)

A Pp. 470. §-a akkor is alkalmazandó, ha az alperest nem az általa vallott ügyvéd, hanem a részére ismeretlen tartózko-dása okából kirendelt ügygondnok képviseli. (P. I. 1090/1924. Pdt. XI. 41.)

471. §. *Ha valamelyik fél háború idején katonai szol-gálatot teljesít, vagy ha a fél olyan helyen tartózkodik, amellyel a perbiróság székhelyéről hatósági intézkedés, háború vagy más esemény következtében közlekedni nem lehet, a bíróság az eljárást az akadály tartamára hivatal-ból is felfüggesztheti.*

Tartási pernek az alperes hadbavonulása miatt történt fel-függesztése megszüntetett, mert csak a tartás mértéke volt vitás. (28. 1914. Pdt. I. 25.)

Az illetmények lefoglalásáról rendelkező végzés kézbesí-tése végett nem lehet a hadbavonult végrehajtást szenvedő ré-szére ügygondnokot kirendelni. (Bpesti tábla 12926/1914. Pdt. I. 193.)

Az eljárás felfüggesztendő, ha az alperes a mulasztás alapján hozott járásbíróági ítélet elleni fellebbezés beadása után hadbavonult. (Bpesti tábla P. IV. 1560/1915. Pdt. I. 144.)

Egyik pertárs hadbavonulása miatt az eljárás az egyetem-

legesen marasztalni kért másik pertárs ellen fel nem függeszthető. (Rp. II. 1722/1915. Pdt. I. 146.)

A tanú hadbavonulása az eljárás felfüggesztésének alapjául nem szolgálhat. (Bpesti tábla P. IV. 6901/1915. Pdt. I. 349.)

Felfüggesztendő az eljárás, ha a félként perben álló bárryatársulatnak igazgatója hadbavonult. (Rp. V. 1733/1915. II. 310.).

Nincs megállható alapja annak az álláspontnak, hogy a hadbavonulás okából az eljárás felfüggesztése s illetve a felfüggesztés megszüntetése iránt folyamatba tett joglépések folytán felmerült költség az ügyvesztes fél terhére meg nem volna állapítható. (Bpesti tábla P. IV. 5329/1916. Pdt. II. 429.)

472. §. *Az eljárás felfüggesztését a perbiróságnál kell kérni.*

A bíróság a kérelem felől, ha tárgyaláson kívül adták elő, az ellenfél meghallgatása nélkül határozhat.

A bíróság csupán kérelemre mondhatja ki visszahatólag a felfüggesztés következményeit. (Bpesti tábla P. IV. 1105/1915. Pdt. I. 145.)

A perbehívott szavatosa a felfüggesztés szempontjából a féllel egy tekintet alá esik. (Bpesti tábla P. IV. 6148/1915. Pdt. I. 347.)

A perenkívüli örökösödési eljárásban nincs helye felfüggesztésnek. (R. P. I. 55/1915. Pdt. I. 348.)

Ha a postakincstár elleni kereseti kérelem természetbeni szolgáltatásra, ennek lehetetlensége esetén pedig meghatározott összegben felszámított pénzkövetelésre irányul, az eljárás tárgya tehát nem olyan pénzkövetelés, amelyet a hitelező a keletkezés kori névértéknél magasabb összegben érvényesít, az eljárásnak az 1926. XV. t.-c. 17. §. 1. bekezdésében foglalt rendelkezés értelmében való felfüggesztése helyt nem foghat. (P. IV. 5161/1926. Pdt. XII. 74.)

473. §. *Az eljárás félbeszakadásával vagy felfüggesztésével minden határidő folyása megszakad és a határidő a félbeszakadás vagy felfüggesztés megszűnésétől egészen újból kezd folyni.*

Az eljárás félbeszakadásának vagy felfüggesztésének

tartama alatt bármelyik fél részéről a főügyben véghezvitt perbeli cselekmény az ellenféllel szemben hatálytalan. Hatálytalan a bíróság részéről a főügyben hozott határozatok közlése. (399., 420. §§.) is.

474. §. A bíróság azt a határozatát, amellyel az eljárást felfüggeszti, vagy a felfüggesztést megtagadja, ahhoz képest, amint a felfüggesztés tárgyában kérelemre vagy hivatalból is határozhat, kérelemre vagy hivatalból visszavonhatja.

Az olyan határozat ellen, amely az eljárás felfüggesztését mondja ki, valamint az olyan határozat ellen, amely a felfüggesztés megszüntetését megtagadja, felfolyamodásnak van helye.

A másodbírósági ítéletnek az eljárás felfüggesztését helybenhagyó rendelkezése ellen felülvizsgálati kérelemnek helye nincs. (Bpesti tábla P. IV. 6038/1915. Pdt. I. 408. sub. I.)

Az eljárás szünetelése a felek megegyezése következtében.

475. §. A feleknek a bíróságnál bejelentett kölcsönös megegyezése következtében az eljárás mindaddig szünetel, amíg valamelyik fél a folytatását nem kéri.

Ha a felek az eljárás szünetelésének időtartamát megállapították, az eljárás folytatása a kikötött idő lejártá előtt az ellenfél beleegyezése nélkül nem kérhető; a szünetelés iránti megegyezés bejelentésétől számított négy hónap eltelte előtt azonban az eljárás folytatása egyáltalában nem kérhető.

Az eljárásnak e §. értelmében való szünetelése a törvényes határidők folyására és az ezekben véghezviendő cselekmények érvényességére nincs befolyással.

A szünetelés iránti megegyezés bejelentésétől számítandó három év leteltével a per megszűntnek tekintendő.

Ppn. 15. §. 1. bek. *A Pp. 446. és 475. §-ának 2. bekezdésében említett két hónapi határidő helyett négy hónap állapítatik meg.*

Ppn. 15. §. 2. bek. *E §. utolsó bekezdésében említett három év letelte után új határnap kitűzését kérni nem lehet.*

Jegyzet. Az eljárás szünetelése a fellebbezési eljárásban: Te. 34. §.; a felülvizsgálati eljárásban az eljárás szünetelésének nincs helye. Te. 41. §.

NEGYEDIK CIM.

FELLEBBVITEL.

Első fejezet.

Fellebbezés.

Fellebbezési érték.

476. §. *Fellebbezésnek a törvényszék, mint elsőbíróság és a járásbíróság ítéletei ellen van helye, kivéve, ha a törvény a fellebbezést kizárja.*

Te. 24. §. *A Pp. 476. §-ának 2. bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:*

Az elsőbíróságnak pénz fizetése, munka teljesítése vagy ingó dolog iránt indított perekben hozott ítélete ellen felperes nem élhet fellebbezéssel, ha az ítélettel elutasított követelésnek vagy követelésrésznek — alperes pedig nem élhet fellebbezéssel, ha a megítélt követelésnek vagy követelésrésznek értéke (fellebbezési érték) nem haladja meg a fellebbezés kizárására irányadó értékhatárt.*)

Ez a korlátozás nem terjed ki az elsőbíróságnak olyan

*) Ezt a Ter. 2. §. 5. a) pontja 200 pengőben állapítja meg.

perekben hozott ítéleteire, amelyek tekintet nélkül az értékre, ki vannak véve a községi bíróság hatásköréből.

A Pp. 476. §-ának 3. bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Az értéket a fellebbező fél szükség esetében valószínűvé tenni köteles. Egyebekben az érték megállapítására a Pp. 5—8. §-ait megfelelően kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a perköltség kivételével a járulékokat, ha magukban véve meghaladják a fellebbezés kizárására irányadó értékhatárt, figyelembe kell venni. Az elsőbíróságnak olyan ítélete ellen, amely ellen egyebekben a fellebbezés mind a két félre nézve e §. szerint ki volna zárva, egyedül a perköltség viselésének és mennyiségének kérdésében fellebbezésnek csak abban az esetben van helye, ha a megítélt perköltség összege meghaladja a fellebbezés kizárására irányadó értéket. Az egy eljárásba egyesített (Pp. 189. és 233. §.) perekben hozott közös ítélet esetében a fellebbezés megengedhetősége tekintetében az az ítélet irányadó, amelynek tárgya a legnagyobb értékű.

Ter. 2. §. 5. a) pontja: A Pp.-ban értékhatáruul megállapított összegek helyett a következő értékhatárok állapítatnak meg: ... a fellebbezés korlátozása tekintetében a Pp. 476. §-ának 2. és 3. bekezdése helyébe lépett Te. 24. §-ában *kétszáz pengő*.

Jegyzet. A Pp. eredetileg csak akkor zárta ki a fellebbezést, ha a *pertárgy értéke* 50 koronát (illetve a 62.600/1926. sz. rendelet szerint 100 pengőt) meg nem haladta. A fellebbezési érték (= 200 P a Ter. 2. §. 5. a) pontja szerint) behozatala a fellebbviteli bíróságok tehermentesítését célozta és egyike a Te. legfontosabb újításainak. Újítás az is, hogy (a Pp. 476. §-ától eltérően) nemcsak a járásbíró, hanem a törvényszék ítélete ellen is ki van zárva a fellebbezés, ha a fellebbezési érték 200 P-t meg nem halad. Új rendelkezés a Te. 24. §-ában az is, hogy a perköltséget kifejezetten kihagyja a fellebbezési érték szempontjából figyelembeveendő járulékok közül és hogy

a perköltség kérdésében önállóan fellebbezést csak akkor enged, ha a perköltség maga meghaladja a fellebbezést kizáró értéket. Fellebbezés kizárása: Te. 24. §., Pp. 477. §. 2. bek. és Pp. 11. §. *Munkaügyekben* 300 pengős „fellebbezési értéket” hozott be a 49100/1930. M. E. sz. rend. (Bp. K. 1930. dec. 14-i 286. sz.) A fellebbezés nyilvános előadása: 513. §.

Fellebbezés megengedhetősége a községi bíróság hatásköréből kivett perekben: A Pp. 758. §. 1—6. pontjaiban felsorolt s a községi bíróság hatásköre alól a követelés minőségénél fogva kivett perekben, nemkülönben a pénz fizetése, munka teljesítése vagy ingó dolog iránt indított s a Pp. 758. §. első bekezdése értelmében már az eredetileg érvényesített kereset tárgyának értékére való tekintettel a községi bíróság hatáskörébe nem tartozó perekben — minden esetben van helye fellebbezésnek, tehát akkor is, ha a felperes keresetét az utóbb említett perekben 100 pengőt meg nem haladó értékre, avagy úgy az előbb, mint az utóbb említett perekben csupán a perköltségre szállította le. (A magyar kir. Kúria jogegységi tanácsának 29. számú polgári döntvénye. Pdt. XII. 52.)

Az ipartörvény 176. §-a alapján az iparhatóságtól a járásbíróshoz vitt és 50 K értéket meg nem haladó ügyekben a járásbíróshoz ítélete ellen fellebbezésnek helye nincs. (Bp. tvszék 27. Pf. 1913/1915. Pdt. I. 325.)

Az 1907: XIX. t.-c. 156. §-a értelmében az iparhatóságnál megindított — bár 50 K-t meg nem haladó — ügy, ha a fél az iparhatóság határozatával meg nem elégszik, nem a községi bíróság, hanem a járásbíróshoz tartozik. Ily ügyben a járásbíróshoz ítélete ellen fellebbezésnek és végzése ellen felfolyamodásnak van helye. (Pozsonyi törvényszék Pf. 76/1917. Pdt. III. 65.)

A fellebbezési érték és a járulékok kiszámítása. Abban a kérdésben, hogy a fellebbezés a pertárgy értékére tekintettel, nyilvános előadás útján volt-e elintézhető, a kereset tárgyat képező idegen pénznek az elsőbírói ítélet hozatalát megelőző utolsó tárgyalás idején volt árfolyama irányadó. (1925. dec. 17. P. IV. 4915/1925. Pdt. XI. 3. 1.)

A viszontkereseti összeg ama része, mely a kereseti összegbe beszámíttatott, a fellebbvitel megengedhetősége szempontjából figyelembe nem jöhet. (Temesvári tábla Fs. 103/1914. sz. Pdt. I. 34. sub. II.)

Zálogjog törlése iránti perben a törlési engedély sikertelen beküldésével felmerült költség, mint járulék, a főtárgy értékéhez

hozzá
I. 34.

§-a s
lemb
I. 320

leszá
táma
költs

szóbe
2. be
tani,
alkal
adás
kezik
kama
keres
per
ered
tárgy
magy
vitel
perk
júliu

F

440.
nek
séné
csak
§-ok
forg

tám

hozzá nem számítható. (Temesvári tábla Fs. 15/1914. sz. Pdt. I. 34. sub. I.)

A folyó per költsége nem oly járulék, melyet a Pp. 476. §-a szerint a fellebbvitel megengedhetősége szempontjából figyelembe lehet venni. (Kolozsvári törvényszék Pf. 2251/1915. Pdt. I. 326.)

Habár felperes keresetét 50 K-t meg nem haladó összegre leszállította, a járásbíróság ítéletét fellebbezéssel mégis megtámadhatja, ha ez őt az alperes részére 50 K-t meghaladó per költségekben marasztalta. (Lugosi tvszék 1556/1915. Pdt. I. 328.)

A fellebbezés megengedhetősége (Pp. 476. §.) és az ügynek szóbeli tárgyalás, vagy nyilvános előadásra tűzése (Pp. 513. §. 2. bek.) szempontjából a pertárgy értékét akkép kell kiszámítani, hogy a Pp. 8. §-a vonatkozó intézkedésének megfelelő alkalmazásával a bíróság a járulékokat csak a keresetlevél beadása napján fennállott értékben veheti számításba. Ebből következik, hogy: a) a kereseti követelés után érvényesített folyó kamatot és ehhez hasonló természetű járulékokat is csak a kereset beadásáig lejárt értékben lehet figyelembe venni; b) a per folyama alatt felmerülő perköltség, mint nem anyagi jogi eredetű, de a pervitel következtében keletkező járulék a pertárgy értékének meghatározásánál figyelmen kívül esik. Ez a magyarázat áll helyt abban az esetben is, ha a fél a fellebbvitel alapjául szolgáló határozat meghozatala előtt igényét a perköltségre szállította le. (Bpesti tvszék tanácsvezetőinek 1915. július 21-i elvi megállapodása.)

Fellebbezés a perfelvételi határnap elmulasztása miatt hozott ítélet ellen.

477. §. A perfelvételi határnap elmulasztása miatt a 440. és 441. §. értelmében hozott ítélet ellen fellebbezésnek — amennyiben az ítéletet nem a perköltség viselőinek vagy mennyiségének kérdésében támadják meg — csak azon az alapon van helye, hogy az ítélet a 440—443. §-ok ellenére volt hozva, vagy mulasztás egyébként nem forgott fenn.

Az alperes a törvény szerint ellentmondással megtámadható ítéletet nem fellebbezheti.

Nyilvános előadás: 513. §.

Annak megítélését, vajjon eléggé idejekorán közölték-e alperessel a keresetet arra, hogy a keresetre való nyilatkozás végett a perfelvételre előkészülhessen, a Pp. 179. §-a az elsőfolyamodású bíróság belátására bízta: az elsőbíróságnak a hasznát megtagadó végzése tehát fellebbezési panasz tárgyává nem tehető. (P. VII. 2670. Pdt. VI. 23.)

Felülvizsgálati kérelem az elsőbíróság ítélete ellen.

Ppn. 18. §. Az elsőbíróság ítélete ellen a fellebbezés elhagyásával egyenesen felülvizsgálati kérelmet lehet benyújtani, ha az ügyben a fellebbezési bíróság ítélete ellen felülvizsgálatnak lenne helye.

A fellebbezés elhagyásához az ellentél írásbeli beleegyezése szükséges, amelyet a felülvizsgálati kérelemhez kell csatolni. A felülvizsgálati kérelmet az elsőbíróságnál kell előterjeszteni.

A felülvizsgálati kérelem nem alapulhat az eljárásra vonatkozó valamely szabály megsértésén és sem a felülvizsgálati kérelemben, sem a válasziratban nem lehet az elsőbíróság ítéletében előadott tényállást megtámadni.

A felülvizsgálati bíróság eljárására a polgári perrendtartás IV. címe II. fejezetének rendelkezéseit megelőően alkalmazni kell.

Ha a felülvizsgálati bíróság az ügyet további tárgyalás és ítélethozás végett az alsóbírósághoz visszaküldi, az ügyet az ügyben eljáró elsőbíróság helyett ahhoz a bírósághoz is küldheti, amelynek hatáskörébe a fellebbezés elintézése tartozott volna. Ebben az esetben a fellebbezési bíróság eljárására ugyanazok a szabályok irányadók, mintha a per fellebbezés következtében került volna a fellebbezési bíróság elé. A további eljárásban és határozathozatalban az alsóbíróságok kötelesek alkalmazkodni a felülvizsgálati bíróság álláspontjához.

A fellebbezési bíróság.

478. §. *A fellebbezési bíraskodást a járásbíróságtól fellebbezett perekben a felettes kir. törvényszék, a kir. törvényszéktől fellebbezett perekben pedig a felettes kir. ítélőtábla gyakorolja.*

Az ítélet előtti eljárásban hozott határozatok felülbírlata.

479. §. *A fellebbezés következtében az ítéletet megelőző eljárásban hozott határozatok is felülbírlás alá kerülnek, kivéve, ha ellenük a törvény a fellebbvitelt egyáltalában kizárja, vagy ha külön fellebbvitellel megtámadhatók. (499. §.)*

A fellebbezés határideje.

480. §. *A fellebbezés határideje tizenöt nap.*

Ez a határidő záros és az ítéletnek a 399. §-ban megjelölt közlésétől számítandó. A fellebbezés azonban az ítélet kézbesítése esetében is már az ítélet kihirdetése után benyújtható, illetőleg bejelenthető.

A fellebbezési bíróságnál a gyűjtőszekrénybe tett irat akkor tekinthető beadottnak, amikor az iratot a gyűjtőszekrényből kiveszik. (K. 99. márc. 22. H. 1/99. F. IV. 400.)

A fellebbezési határidőnek az ítélet kihirdetésétől számítására nincs befolyással az, hogy a fél képviselője a kihirdetés közben eltávozván, az ítélet részére kézbesítettett. (B. 98. febr. 17. I. H. 2. T. II. 293.)

A kellő időben nem fellebbezett ítéletre nézve, ha azt a bíróság kijavítja, a fellebbezési jog a kijavítás következtében fel nem éled. (B. 96. febr. 20. I. H. 3. T. I. 84.)

Megengedettnek kell tekinteni, hogy a már beadott, de elkesés okából visszautasított fellebbezésnek az igazolási kérelemhez való csatolásával és erre a fellebbezésre való hivatkozás mellett adassék elő a fellebbezési kérelem. (Gy. 99. szept. 14. H. II. 2. T. IV. 380.)

Nem tekinthető a törvény által kizártnak az, hogy az iga-

zolási kérelemben a fellebbezést tartalmazó s az igazolási kérvényhez csatolt beadványra történjék hivatkozás. (Gy. 99. szept. 14. H. II. 2. T. IV. 380.)

A fellebbezés elmulasztása miatt beadott igazolási kérelem abból az okból, mert abban a fellebbezés ismételve elő nem adatott, vissza nem utasítható akkor, ha a fellebbezés az iratok közt fekszik. (B. 98. ápr. 4. I. H. 8. T. II. 348.)

A fellebbezési határidő elmulasztása miatt kérelmezett igazolásnak hely adandó, ha a bíróság az ítélet kihirdetésére már kitűzött határnapra nézve újabb végzéssel változtatást tett, anélkül, hogy egyidejűleg a már kitűzött határnapot hatályon kívül is helyezte volna. (K. 98. dec. 31. I. H. 32. F. IV. 237.)

Amikor a törvény azt írja elő, hogy a bírói határozatban a felet bizonyos határidő alatt teendő joglépésre figyelemztetni kell és a határozat ily figyelemztetést nem tartalmaz, a határozat közlésétől számítandó határidő folyása meg nem kezdődik. (Pk. V. 7185/1915. Pdt. II. 315.)

Az alsóbírói eljárásban részt nem vett mellékbeavatkozó csak az általa támogatott fél részére nyitva álló határidőn belül élhet — beavatkozással kapcsolatos — fellebbvitellel. (P. IV. 2883/1921. Pdt. VII. 11.)

A nem kellő helyen előterjesztett perorvoslatot kellő időben beadottnak el kell fogadni, ha annak az illetékes helyre áttétele és az annak elfogadása feletti határozathozatal oly késedelmesen történt, hogy ezalatt az igazolási véghatáridő is eltelt. (Rp. IV. 5984/1922. Pdt. VIII. 98.)

Ha új ügyvéd mutatja be meghatalmazását anélkül, hogy a korábbi ügyvéd meghatalmazásának megszűnése bejelentetett volna, az ítélet a két ügyvéd közül bármelyiknek kézbesíthető; ha pedig mindkettőnek kézbesítetett, a fellebbviteli határidő az első kézbesítéstől számítandó. (Pdt. IX. 84.)

Kisajátítási kártalanítási ügyekben az 1912: LIV. t.-c. 4. §-ából megállapíthatólag a Pp. életbeléptetése után is a korábbi eljárási szabályok alkalmazandók, amint hogy a felek részére a jelen esetben a másodbírói határozata is a korábbi eljárási szabályoknak megfelelően az elsőbírói útján kézbesítetett: a korábbi eljárási szabályok (1881: LIX. t.-c. 26. §-a) szerint pedig a másodbírói határozata elleni fellebbezést az elsőbírói határozatnál, mégpedig az 1881: XLI. t.-c. 57. §-a értelmében nyolc nap alatt kellett benyújtani. Kisajátító azonban a részére 1924. május 10-én kikézbesített másodbírói határozat elleni fellebbezést május 17-én a kir. ítéletáblához, tehát nem kellő helyen

adta be, a
késletten
értelmében
Pdt. IX.

Pp. a
lebbezési
írásban

Pp.
lalnía:

1. a
intézik;

2. a

3. a

a felleb
részeben

Hei
szerint

Pp

2. bek.:

amelye

és ha a

sokat,

érvény

történt

sét kiv

iratok

nyes n

költsé

T

követ

A

az ug

adta be, ahonnan az a kir. törvényszékhez csak május 22-én, elkészen érkezett, minélfogva azt az 1881: LIX. t.-c. 27. §-a értelmében hivatalból vissza kellett utasítani. (Pksz. 3545/1924. Pdt. IX. 124.)

A fellebbezés alakja.

Pp. 481. §. 1. bekezdése helyébe Te. 25. §. 1. bek.: *A fellebbezést az elsőbíróságnál ügyvéd által ellenjegyezve, írásban kell benyújtani.*

Pp. 481. §. 2. bek.: *A fellebbezésnek magában kell foglalnia:*

1. az ítélet megjelölését, amely ellen a fellebbezést intézik;

2. a fellebbezés kijelentését;

3. határozott kérelmet, annak a kijelentésével, hogy a fellebbező az ítéletet egész terjedelmében vagy mely részében támadja meg.

Helytelen elnevezés esetében a fellebbvitelt tartalma szerint kell megítélni.

Pp. 481. §-ának utolsó bekezdése helyébe Te. 25. §. 2. bek.: *A fellebbezésben elő kell adni azokat az okokat, amelyek alapján a fél az elsőbíróság ítéletét megtámadja és ha a fél az elsőbíróság előtt fel nem hozott tényállításokat, ténybeli nyilatkozatokat vagy bizonyítékokat akar érvényesíteni, ezeket, vagy pedig ha az elsőbíróság előtt történt bizonyítás felvételének ismétlését vagy kiegészítést kívánja, ebbeli kérelmét is az okok előadásával. Az okiratok közlésére a Pp. 133. §-a nyer alkalmazást. A törvényes rendelkezéseknek meg nem felelő fellebbezésért perköltség nem jár.*

Te. 26. §. A Pp. 482. §-ának 1. bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Azokban a perekben, amelyekben a járásbíróság előtt az ügyvédi képviselő nem kötelező, a járásbíróság ítélete

ellen a fellebbezést az ügyvéd által nem képviselt fél jegyzőkönyvbe is mondhatja.

Pp. 482. §. 2. bek.: A fellebbezés szóbeli előterjesztése esetében a járásbíróság a felet, ha ügyvéd által képviselve nincs, a fellebbezés tekintetében ellátja a szükséges útbaigazítással és hozzá az előbbi §-nak megfelelően a szükséges kérdéseket intézi.

A fellebbezés felterjesztése vagy visszautasítása.

483. §. Ha a fellebbezési határidő valamennyi fél irányában lejárt, vagy ha valamennyi félnek a fellebbezése beérkezett, a fellebbezést haladéktalanul fel kell terjeszteni a fellebbezési bírósághoz. Ha az ítélet a fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható, az alperes fellebbezését beérkezése után kell haladéktalanul a fellebbezési bírósághoz felterjeszteni.

A fellebbezéssel az ügyre vonatkozó iratok is felterjesztendők. Az elsőbíróság előtt a fellebbezési eljárás ideje alatt netalán folytatandó eljárásban szükséges iratok azonban — ha pedig ezeket a fellebbezési eljárásban nem lehet nélkülözni, a szükséges másolatok illetőleg kivonatok — visszatartandók.

Ha az iratok korábbi fellebbezés következtében a felsőbírószághoz már fel vannak terjesztve, ezt a későbbi felterjesztésben meg kell jegyezni.

Te. 27. §. A Pp. 483. §-át a következő rendelkezések egészítik ki:

Ha a fellebbezés elkészett vagy oly ítélet ellen irányul, amely ellen a fellebbező fél fellebbezéssel nem élhet, vagy ha olyan esetben, amikor az ügyvédi képviselőt kötelező, a fellebbezést nem ügyvéd nyújtotta be, az elsőbírószágot az hivatalból visszautasítja.

A fellebbezési bíróság azt a felet, aki a visszautasító

végzés
sal, a
ságban
En
amelyl
beado
határo

48
amen
a törv
dók a
a fele

I. Elj

4
forog
beli
idézi.
felleb
határ
esetb

lően
ban
hogy
előtt
nyild
ezek
az id

végzés ellen nyilvánvalóan alaptalanul él felfolyamodással, a Pp. 544. §-ának megfelelő alkalmazásával pénzbírságban marasztalja.

Érintetlenül marad a Pp. 454. §-ának rendelkezése, amelyhez képest a fellebbezési határidő elmulasztása miatt beadott ígazolási kérelem felett a fellebbezési bíróság határoz.

A fellebbezési eljárás szabályai.

484. §. helyett Ppn. 16. §. *A fellebbezési eljárásra, amennyiben e fejezet rendelkezéseiből más ki nem tűnik, a törvényszéki eljárás szabályai megfelelően alkalmazandók azzal az eltéréssel, hogy a tárgyalási jegyzőkönyvet a felek nem írják alá.*

I. Eljárás a fellebbezés szóbeli tárgyalása esetében.

A tárgyalásra idézés és a fellebbezés visszautasítása.

485. §. *Ha az 512. vagy az 513. §. esetei fenn nem forognak, a fellebbezési tanács elnöke a fellebbezés szóbeli tárgyalásra határnapot tűz és erre a feleket megidézi. A tárgyalási határnapot akként kell kitűzni, hogy a fellebbezésnek az ellenfél részére való kézbesítése és a határnap között mintegy tizenöt nap maradjon. Sürgős esetben ez az időköz megrövidíthető.*

Az idéző végzésre a 142. §. első bekezdése megfelelően alkalmazandó. Ezen felül az idéző végzésnek magában kell foglalnia a felebbező ellenfelének felhívását, hogy amennyiben a szóbeli tárgyaláson az elsőbíróság előtti eljárásban fel nem hozott tényállításokat, ténybeli nyilatkozatokat, vagy bizonyítékokat akar érvényesíteni, ezeket, valamint esetleges csatlakozási kérelmét (493. §.) az idézés kézbesítése és a tárgyalási határnap közötti idő

első felében a 489. §. értelmében ügyvéd által ellenjegyzett előkészítő irattal közölje.

486. §. *Ha a fellebbezés elkésettnek mutatkozik, vagy oly határozat ellen van intézve, mely ellen fellebbvitelnek nincs helye, valamint, ha a fellebbezés a 481. §. 1. és 2. pontjában felsorolt kellékeknek meg nem felel, vagy más nem pótolható hiány miatt visszautasítandónak mutatkozik, az elnök a fellebbezést a fellebbezési tanács elé terjeszti, mely a fellebbezés visszautasítása felől a felek meghallgatása nélkül határoz. Ha a tanács a fellebbezést elfogadja, az idézést a tanács határozatának közlése nélkül az elnök bocsátja ki.*

Az elnök a fellebbvitelt a tanács elé terjesztheti akkor is, ha a fellebbvitel minősége kétséges.

A fellebbezésnek kijavítás végett való visszaadására a 140. §. rendelkezései alkalmazandók.

Rendes perben a fellebbvitel elbírálását nem gátolja az a körülmény, hogy az alsóbírói ítélet nem kézbesítettett annak a nem védekező alperesnek, akivel szemben a kereset elutasított, s akire nézve az indokok sem tartalmaznak olyan kijelentést, mely öreá sérelmes lehetne. (Rp. 290/1919. Pdt. VI. 18.)

487. §. *Az írásban bejelentett fellebbezés első példánya a fellebbezési bíróságnál marad. A fellebbező ellenfelét a fellebbezés másodpéldányán, ha pedig a fellebbezőnek több ellenfele van, ezeket a további példányokon, magát a fellebbezőt pedig felzeten kell a fellebbező fél részéről becsatolt idéző végzés-példányok felhasználásával (134. §. második és utolsó bekezdés) megidézni.*

Ha a fellebbezést szóval jelentették be, a fellebbező ellenfele a jegyzőkönyv másolatán idézendő meg.

A 80. §. esetében a fellebbező pertársait is felzeten kell megidézni a fellebbezési tárgyalásra. — Ugyancsak felzeten kell megidézni a mellékbeavatkozót is, aki az el-

sőbíró
melle

41
ellent
felleb
ügyvé
aki a
elsőbí
véd re
zést a

T
kezés

H
takka
hozott
kokat
valam
felébe
ságho

A
a más
fél va
kézbe

A
láson
csak
tárgy
kívül

M
séből,
hogý
iratna
állítás
kokat

sőbírótság előtti eljárásban a fellebbező vagy ellenfele mellett részt vett.

488. §. A fellebbezési tárgyalásra szóló idézést az ellenfél részére, valamint a többi érdekelt részére, ha a fellebbezési bíróságnál az ügyre nézve már bejelentett ügyvédük nincsen, annak az ügyvédnek kell kézbesíteni, aki a felet az elsőbírótság előtt képviselte. Ha a felet az elsőbírótság előtt ügyvéd nem képviselte, vagy ha az ügyvéd részére a kézbesítés különben nem teljesíthető, az idézést a félnek kell kézbesíteni.

Te. 28. §. A Pp. 489. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Ha a fellebbező fél ellenfele a fellebbezésben előadottakkal szemben védelméül az elsőbírótság előtt fel nem hozott tényállításokat, ténybeli nyilatkozatokat, bizonyítékokat vagy kérelmeket akar érvényesíteni, köteles ezeket, valamint netaláni csatlakozását az idézési időköz első felében ügyvéd által ellenjegyzett, s a fellebbezési bírósághoz benyújtott válasziratban előadni.

A válaszirat első példányát az iratokhoz kell csatolni, a másodpéldányt pedig az ellenfélnek, vagy ha több ellenfél van, ezeknek a további példányokat hivatalból kell kézbesíteni.

Az elkészve benyújtott vagy csak a fellebbezési tárgyaláson pótoltt válasziratban foglalt csatlakozási kérelmet csak abban az esetben lehet figyelembe venni, ha a fél a tárgyaláson valószínűvé teszi, hogy válasziratával hibáján kívül késett.

Magának az előkészítő irat lényegének helyes értelmezéséből, de a 489. §. határozott rendelkezéséből is kétségtelen, hogy a fellebbezési eljárás rendén benyújtott olyan előkészítő iratnak, amely a szóbeli tárgyaláson előadandólag sem új tényállításokat, vagy ténybeli nyilatkozatokat, sem új bizonyítékokat vagy kérelmeket nem foglal magában, hanem csak az

elsőbíróság előtti eljárás, illetőleg pervita anyagával foglalkozik, helye nem lehet és az ilyen felesleges beadvány költségével az ellenfél meg nem terhelhető. (B. 4157/1918. Ptt. I. 165.)

A feleknek az írásbeli fellebbezésben előterjesztett kérelme úgy tekintendő, mintha elő sem adatott volna akkor, ha a fellebbezési tárgyalási jegyzőkönyvben vagy a fellebbezési bíróság ítéletének indokolásában nincs nyoma annak, hogy a kérelem a fellebbezési tárgyaláson előszóval is előadatott. (B. 1897. márc. 19. I. G. 35. T. I. 442.)

Csak a fellebbezés szóbeli tárgyalásán előadott érvelés és kért bizonyításfelvétel vehető figyelembe, az írásos fellebbezésnek elő nem adott tartalma ellenben nem. (B. 97. dec. 3. II. G. 98. T. II. 269.) Azonos: (K. F. I. 64., 148., 301. II. 139.)

A fellebbezés szóbeli tárgyalása esetén a fellebbezési kérelem szóbeli előterjesztése nélkül a fellebbezés joghatállyal nem bír, illetve hatályát veszti, ha szóval elő nem adatik s ezzel együtt hatályát veszti a fellebbezési határidőn túl beadott csatlakozási kérelem is. (B. 1903. febr. 12. I. H. 1. T. VII. 339.)

Ha a fellebbezési tárgyalás elő nem készítése miatt annak elhalasztása válik szükségessé, az erre okot szolgáltató fél a halasztás által az ellenfélnek okozott költség megtérítésében a halasztást megadó végzésben marasztalando. (B. 1895. szept. 27. II. H. 4. T. I. 7.)

Az, hogy a fellebbezésre adott előkészítő irat pusztán jogi fejtegetéseket tartalmaz, nem zárja ki a fellebbezőnek az előkészítő irat költségeiben való marasztalását. (P. V. 1394/1925. Pdt. VII. 7.)

A fellebbezés visszautasítása a tárgyaláson.

490. §. *Ha a fellebbezési tárgyalás alkalmával kiténik, hogy a fellebbezést elkésve jelentették be, vagy oly határozat ellen intézték, amely ellen fellebbvitelnek nincs helye, a fellebbezést a jelenlevő feleknek meghallgatása után végzéssel hivatalból is vissza kell utasítani és a fellebbezőt az okozott költségben el kell marasztalni.*

A fellebbezési tárgyalás felfüggesztése.

491. §. *Ha a fellebbezés részítélet ellen van intézve, valamint ha az elsőbíróság előtt a 409. §. értelmében ki-*

gészítő
is a vé
melked
érkeze
Ha
bbező
nennyi
ott fell
bbezés
ezéséig
Ha
ételet
ellentma
llebbe
intézés
Ha
z elsőb
is kité
A fell
492.
em és c
Te.
övetke
A t
ési kér
lvassa
Te.
ezések
Az
ési hat
lsőbíró
Fabinyi

gészítő tárgyalás van folyamatban, a fellebbezési tárgyalás a végítéletnek, illetőleg a kiegészítő ítéletnek jogerőre emelkedéséig, vagy az ezek ellen benyújtott fellebbezés érkezéséig hivatalból is felfüggeszthető.

Ha a tárgyalás napján a fellebbezési határidő a fellebbező ellenfele vagy a 80. §. értelmében érdekelt valamennyi pertárs részére még le nem járt, avagy a benyújtott fellebbezés még be nem érkezett, a tárgyalást a fellebbezési határidő lejártáig illetőleg a fellebbezés beérkezéséig az érdekelt fél kérelmére el kell halasztani.

Ha pedig az tűnik ki, hogy az elsőbíróság előtt az ítéletet megelőző tárgyalási határnap elmulasztása miatt ellentmondást vagy igazolási kérelmet terjesztettek elő, a fellebbezési tárgyalást az ellentmondás vagy az igazolás intézéséig hivatalból is fel kell függeszteni.

Ha az ellentmondás vagy az igazolás következtében az elsőbírósági ítélet hatályát veszti, a fellebbezést tárgyalás kitűzése nélkül hivatalból vissza kell utasítani.

A fellebbezési kérelem és ellenkérelem felolvasása.

492. §. A fellebbezési tárgyalás a fellebbezési kérelem és ellenkérelem felolvasásával veszi kezdetét.

Te. 29. §. A Pp. 492. §-ának 2. bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

A tárgyaláson még nem jelent fél helyett a fellebbezési kérelmet és ellenkérelmet az elnök vagy az előadó olvassa fel.

Csatlakozás a fellebbezéshez.

Te. 30. §. A Pp. 493. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Az ellenfél csatlakozását a fellebbezéshez a fellebbezési határidőben írásban ügyvéd által ellenjegyezve az elsőbíróságnál is bejelentheti, vagy ha a perben az ügyvédi

képviselőt nem kötelező, a járásbíróságnál jegyzőkönyvbe is mondhatja. A 27. §. a csatlakozásra is megfelelő alkalmazást nyer.

A csatlakozást a fellebbezésről történt lemondás nem gátolja és helye van akkor is, ha a fél az ítélet ellen önálló fellebbezéssel nem élhetne. A csatlakozás elveszti hatályát, ha a bíróság a fellebbezést visszautasítja, vagy ha a fél a fellebbezést visszavonja.

Ha a csatlakozást a fellebbezési határidő alatt jelentették be, amennyiben a csatlakozó fél az ítélet ellen fellebbezéssel élhetne, azt önálló fellebbezésnek kell tekinteni.

A kereset megváltoztatása.

494. §. *A fellebbezési kérelemben, vagy ellenkérelemben a keresetet az ellenfél beleegyezésével sem szabad megváltoztatni. Azt a kérdést, hogy van-e keresetváltoztatás, a 188. §. szerint kell megítélni.*

A fellebbezési eljárásban új kereset — ideértve a viszontkeresetet is — nem indítható.

A Pp. 494. §. második bekezdése értelmében a fellebbezési eljárás során új keresetet előterjeszteni még feltételes is lehet. (K. V. 2323/1926. J. H. I. 15. sz.)

Ha a felperes az elsőbíróságnál kijelentette, hogy most már nem követeli vissza az ingókat, hanem csakis azok értékét, ez a kijelentés a per tárgyaról való oly ügyleti rendelkezés, amelyet felperes utólag vissza nem vonhat s így a 494. §-ban foglalt keresetváltoztatási tilalomnál fogva nem engedhető meg, hogy a felperes a fellebbezési eljárásban újra a kereset eredeti vagylagos kérelmére térhessen vissza. (B. 1528/1920. Ptt. II. 124.)

Oly esetben, midőn az elsőbíróság az új kereset tárgyalását és eldöntését perrendellenesen mellőzte, a fellebbezés folytán a pert az elutasító ítélet megváltoztatásával az elsőbírósághoz további tárgyalás és ítélelhozatal végett vissza kell utasítani. (B. 2816/1917. Ptt. II. 166.)

Beszámításnak a fellebbezési tárgyaláson nincs helye. (B.

3180/19
471. V

A
tése m
pertár
adó. (C
U

alpere
30. P.

A
határo
pesti

A
lebbez
resek

sére k
§-a al

H
változ
támad

A
talaní
nek a

lajdon
nek r

esik,
§-a s

kiterj

eljár

1922.

előte
zésne
mellő

reset

lyam
terje
nyila

3180/1920. Ptt. II. 118.) *Ellenkező:* (K. 1896. I. G. 210. F. II. 471. V. ö. 498. §. — Nyilv. előadás: 519. §.

A fellebbezési eljárásban valorizációs kérelem előterjesztése meg van engedve; a felülvizsgálat szempontjából a felemelt pertárgynak a másodbírói ítélet kihirdetésekor összege irányadó. (K. 1924. szept. 4. P. II. 5319/1923.)

Új alperes perbevonását a fellebbezési bíróság előtt az új alperes beleegyezésével ez a bíróság megengedte. (B. 1924. ápr. 30. P. 11938/1923. PH. VI. 80.)

A kereset felemelésének a felülvizsgálati bíróság feloldó határozatát követő fellebbezési tárgyaláson is helye van. (Buda-pesti tábla 1915. febr. 19. 1914. G. 1139. sz. Pdt. I. 175.)

A nő által a férj szülei ellen indított tartási perben a fellebbezési eljárás során előterjesztett ama kérelem, hogy alperesek a felperes által végzett munkáért járó aratórészt fizetésére köteleztessenek, új kereset jellegével bir, mely a Pp. 494. §-a alapján hivatalból visszautasítandó. (8975/1915. Pdt. II. 316.)

Ha a fellebbezési bíróság azt állapítja meg, hogy keresetváltoztatás nem történt, ez a döntés fellebbvitellel meg nem támadható. (P. VII. 10797/1915. Pdt. II. 352. sub I.)

Akkor, amikor a kereset az adásvételi szerződés hatálytalanítására és az eladás tárgyának birtokára indult, a keresetnek a hatálytalannak vitatott szerződés alapján eszközölt tulajdonjogbekebelezés kitörlésére is kiterjesztése sem a keresetnek megváltoztatása, sem pedig új keresetnek fogalma alá nem esik, hanem csak az 1911: I. t.-c. 188. §-ának 2. pontja és 494. §-a szerint a fellebbezési eljárásban is megengedett kérelemkiterjesztést tartalmaz. (P. V. 4365/1921. Pdt. VII. 88. sub VI.)

A H. T. 77. §-ára fektetett bontókeresettől a fellebbezési eljárásban nem lehet a H. T. 80. §-ára áttérni. (P. III. 2300/1922. Pdt. VIII. 46.)

Fellebbező fél ellenfele által a fellebbezési tárgyaláson előterjesztett keresetfelemelés érdemleges elbírálása a fellebbezésnek a másik fél részéről történt visszavonása okából nem mellőzhető. (P. IV. 2413/1929. Pdt. IX. 112.)

A valorizációs kérelem a Pp. 494. §-ában megengedett keresetfelemelés fogalma alá esik. (P. II. 5319/1923. Pdt. IX. 169.)

Régi rendes perben a letétet kiutaló végzés elleni felfolyamodásban és az elsőbírói ítélet elleni fellebbezésben előterjesztett valorizációs kérelmek, amelyekre az ellenfél nem nyilatkozhatott, figyelembe nem jöhetnek. Az ennek ellenére

valorizáló ítélet az 1881: LIX. t.-c. 39. §-a o) pontjába ütközik. (Rp. II. 5293/1924. Pdt. X. 63.)

Ha a felperes az elsőbírói eljárás rendén valamelyik követelésétől annak külön per útján leendő érvényesítésének fenn tartásával elállott, ennek az igénynek a fellebbezési eljárásban történt újbóli érvényesítése és az elsőbíróság előtt kikapcsolt számadási tételnek a fellebbezési bíróságnál a számadásba való ismételt beillesztése nem egyéb, mint a kereseti követelés összegének a Pp. 188. §. 2. pontjában és a 495. §-ban megengedett felemelése. (P. V. 8563/1928. Pdt. IV. 143. sub I.)

Felperesnek az a ténye, hogy a kamatokat az elsőbíróság előtt még keresetbe nem veszi, irányú kifejezett kijelentés hiányában a kamatokról való végleges lemondásnak nem minősíthető; a Pp. 494. illetve 188. §-ának 2. pontja értelmében pedig megilleti a felperest az a jog, hogy a fellebbezési eljárás során keresetét az eredetileg nem követelt járulékokra is kiterjessze. (P. II. 4411/1927. Pdt. XV. 55.)

A fellebbezési kérelem és az ellenkérelem megváltoztatása.

Te. 31. §. A Pp. 495. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

A fellebbezésben és a válasziratban előterjesztett kérelmeket és ellenkérelmeket a szóbeli tárgyaláson megváltoztatni nem lehet.

Nem tekinthető megváltoztatásnak, ha a fél:

1. a kérelmet vagy ellenkérelmet a főtárgy vagy a járulékok tekintetében felemeli vagy leszállítja,
2. a járadékokra vagy vizontszolgáltatástól nem függő más időszakos szolgáltatásokra vonatkozó fellebbezést azokra a részletekre is kiterjeszti, amelyek a fellebbezés beadása után járnak le,
3. a bér vagy haszonbér iránt indított keresetet azokra a részletekre is kiterjeszti, amelyek a fellebbezés beadása után járnak le,
4. az eredetileg követelt tárgy helyett utóbb beálló változás miatt más tárgyat vagy kárpótlást követel,

5. ha a Pp. 130. §-a alapján kért megállapítás helyett teljesítést vagy teljesítés helyett a Pp. 130. §-a alapján megállapítást követel.

Az 1—5. pontban foglalt bejelentéseket a fél a jegyzőkönyvhöz melléklendő iratba foglalni köteles. Ha a bejelentés kisebb terjedelmű és nem kell arra a távollevő ellenfelet meghallgatni, a bíróság az irat melléklése helyett megengedheti a bejelentésnek jegyzőkönyvbe vételét. Ha az ellenfél a tárgyaláson nincs jelen és meghallgatása szükségesnek mutatkozik, a bíróság a tárgyalást elhalasztja és a jegyzőkönyvhöz mellékelte irat másolatát, amelyet a fél az irattal együtt bemutatni köteles, az ellenfélnek és ha többen vannak, mindegyiküknek kézbesíti.

A fellebbezés visszavonása.

496. §. *A fellebbezést a véghatározatot megelőző tárgyalás befejezéséig vissza lehet vonni.*

A visszavonás a szóbeli tárgyaláson szóval, különben pedig a fellebbezési bíróságnál benyújtandó irattal történik, amelyet a bíróság az ellenféllel közöl.

Visszavonás esetében a bíróság a fellebbezés hatályát végzéssel megszüntnek nyilvánítja s a fellebbezőt az ellenfélnek okozott költség megtérítésében elmarasztalja.

A fellebbező által a fellebbezés visszavonásáról kiállított és az ellenfél által a fellebbezési tárgyaláson bemutatott nyilatkozat nem vehető figyelembe, ha az ellenfél nem mutatja ki, hogy a nyilatkozatnak a perben felhasználására a fellebbező felhatalmazza, a fellebbező pedig a tárgyaláson fellebbezési kérelmét fentartja. (P. 1899. márc. 21. G. 13. T. III. 170.)

A feleknek a fellebbezési eljárásban a per megszüntetése iránt beadott közös kérvénye a keresettől való elállást (187. §.) és az alperesnek ehhez való hozzájárulását jelenti, aminek következtében nem a fellebbezés hatályát, hanem az első bírói ítélet hatályát és a pert kell megszüntnek nyilvánítani. (P. III. 3587/1920. Pdt. VI. 30.)

A felperes által a fellebbezési bíróságnál írásban előterjesztett valorizálási kérelem nem tárgyalható, ha az egyedül fellebbező alperes a fellebbezést a szóbeli tárgyalás előtt vizsgálva. (Psz. 3455/1924. Pdt. IX. 120.)

Előadás.

497. §. helyett Ppn. 17. §. *A kérelmek előterjesztése után a bíróságnak az elnöktől megbízott tagja vagy az elnök előadja a megtámadott ítéletet és az ítéletet megelőző határozatokat indokolásukkal együtt, valamint az elsőbíróság előtt lefolyt tárgyalás és bizonyításfelfétel eredményét, amennyiben az a kérelmek megértéséhez és a megtámadott határozat felülbíráhatásához szükséges. Az elnök — ha az ügyet nem ő adja elő — az előadás helyességére és teljességére felügyelni köteles; szükség esetében az ítéletet, valamint az elsőbírósági eljárás eredményét tanúsító iratokat a bíróság valamelyik tagjával vagy a jegyzőkönyvvezetővel felolvastatja.*

Novumok a fellebbezési tárgyaláson.

Te. 32. §. A Pp. 498. §-ának 1., 2. és 3. bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Az előadó előterjesztése után a felek szóval is indokolhatják kérelmeiket.

A felek a fellebbezési bíróság előtt olyan tényállításokat, ténybeli nyilatkozatokat, bizonyítékokat vagy kérelmeket, amelyeket az elsőbíróság előtt fel nem hoztak vagy nem érvényesítettek, csak abban az esetben hozhatnak fel vagy érvényesíthetnek, ha azokat a fellebbezésben, vagy a válasziratban felhozták vagy érvényesítették. A szóbeli tárgyaláson ily előadások csak akkor pótolhatók, ha azok figyelembevétele nem teszi szükségessé a tárgyalás elhalasztását, vagy ha a fél nyomban valószínűvé teszi, hogy iratában hibáján kívül nem érvényesíthette azo-

kat. Az utólagos előadásokat a jegyzőkönyvhöz mellékelés végett írásban is be kell mutatni.

Pp. 498. §. 4. bekezdése: *Az elsőbíróság előtt tett beismerés, valamint a 377—380. §-ok szerint letett vagy megtagadott eskü a fellebbezési eljárásban is megtartja hatályát. A fellebbezési bíróság a körülmények szerint ítéli meg, hogy mennyiben vehető figyelembe a járásbíróság előtt tett bírói beismerés, ha a jegyzőkönyvbe felvéve nincs.*

Jegyzet: Ilyen esetben sincs tehát előkészítő irat, hanem csak (a Te. 32. §. utolsó monda szerint) különirat.
Közöljük az eddigi bírói gyakorlatot, de felhívjuk a figyelmet, hogy e határozatok részben túlhaladtak a Te. 32. §-a folytán.

Az első fellebbezési tárgyaláson előterjesztett ténybeli előadások, bizonyítékok és kifogások abból az okból, hogy a fél azokkal az ügy elintézésének késleltetését célozza, figyelmen kívül nem hagyhatók és az a körülmény, hogy az első fellebbezési tárgyaláson beszámítási kifogáskép érvényesített ellenkövetelés a kereseti követeléssel összefüggésben nincs és eldöntése a tárgyalás elhalasztását tenné szükségessé, ugyancsak nem vonhatja maga után az ellenkövetelés teljes figyelmen kívül hagyását, hanem csak azt, hogy a bíróság a Pp. 389. §-a értelmében a kereseti követelés felől részítéletet hoz és a beszámítás kérdésében a tárgyalást folytatja. (Bpesti tábla P. IV/7164/1915. Pdt. I. 407. sub II.)

A hagyatéki vagyon, amelynek erejéig a marasztalás kéretik, a fellebbezési eljárásban is megjelölhető és kimutatható. (P. VII. 10697/1915. Pdt. II. 328. sub I.)

Az elsőbírósági eljárás szabálytalansága miatt emelt azokat a panaszokat, hogy az elsőbíróság a másodízben kitűzve volt perfelvételi határnapon a felperes ellenzése dacára érdemleges tárgyalást tartott, mely alkalommal az alperes tanút is kihallgatta, holott arról a felperesek értestive nem voltak; továbbá, hogy a tanúkihallgatás a felperesek képviselőjének el távozása után is folytatott és a távollétében tartott érdemleges tárgyaláson hozott meg az ítélet; tekintettel arra, hogy a Pp. 498. §-a szerint a per a fellebbezési bíróság előtt újból tárgyalandó, mely alkalommal az elsőbíróság előtti eljárás so-

rán megtagadott vagy elmulasztott nyilatkozatok pótolhatóak mint tárgytalanokat a fellebbezési eljárásban figyelmen kívül kell hagyni. (P. VII. 106/1916. Pdt. III. 108.)

Ha a tárgyalási jegyzőkönyv tartalma az ítéletben megállapított tényállás valódiságát fedi, a Pp. 402. §-a értelmében a fél abbéli állításának, hogy az ő nyilatkozata hiányosan lett a jegyzőkönyvre véve — hitelt és ebből folyóan abbéli kérelmének, hogy a felek személyes megkérdezése megismételtessék — helyet adni nem lehet. (Kolozsvári tábla P. I. 1309/1916. Pdt. III. 180.)

Az első fellebbezési tárgyaláson felajánlott bizonyítást nem lehet azzal az indokolással mellőzni, hogy a fél az újonnan bejelentett tanúk kihallgatásával nyilván csak a per elhúzását célozza. (P. IV. 5119/1921. Pdt. VII. 121.)

A Pp. 498. §-a értelmében a félnek joga van ugyan a fellebbezési eljárásban is új bizonyítékokat felhozni; de ha az elsőbírósi eljárás folyamán több érdemleges tárgyalás tartott és így a birtokában volt okirat csatolásához bő alkalma volt, úgy azt legalább az első fellebbezési tárgyaláson már be kell csatolnia; mert különben a Pp. 222. §-ának helyes alkalmazásával tagadhatja meg a fellebbezési bíróság a tárgyalás elhalasztását. (P. IV. 3285/922. Pdt. VIII. 138.)

Az elsőbírósi pernyertes felperesnek az első fellebbezési tárgyaláson, bírói kérdés folytán, tett ama nyilatkozata, hogy további bizonyítékait nem tudja nyomban megjelölni, a Pp. 222. §-a alá nem vonható és a kért elhalasztás e címen meg nem tagadható. (P. V. 22/1922. Pdt. VIII. 140.)

A Pp. 370. §-ának az a szabálya, hogy az egyik fél megkeresése előtt a jelenlevő ellenfelet is kérelemre ki kell hallgatni, a fellebbezési eljárásban is és akkor is alkalmazandó, ha a kihallgatás a bizonyíték kiegészítése végett történik. (P. VII. 6409/1922. Pdt. VIII. 152.)

A Pp. 498. §-a értelmében a felek a fellebbezési bíróság előtt oly tényállításokat és bizonyítékokat is felhozhatnak, amelyeket az elsőbírósi eljárás előtt fel nem hoztak. Következésképpen az első fellebbezési tárgyaláson ajánlott bizonyítás a Pp. 498. és 221—222. §-ainak egybevetett értelme szerint egyáltalán nem mellőzhető abból az okból, hogy az alperes ezt a védekezést az elsőbírósi eljárás előtt hozta fel és hogy az arra ajánlott bizonyítás a tárgyalás elhalasztásával járna és hosszas időt igényelne. (P. VII. 4685/1923. Pdt. IV. 116.)

Ha a felperes által a fellebbezési tárgyaláson előterjeszt-

tett új kérelemmel szemben a tárgyalási jegyzőkönyv szerint az alperes megtette észrevételeit, tehát módja és alkalma volt arra, hogy erre a felperesi kérelemre nyilatkozzék és ha nyilatkozhatása végett szükségét látja, erre a célra a tárgyalás elhalasztását kérhesse, de annak, hogy ilyen kérelmet előterjesztett volna, a tárgyalási jegyzőkönyvben nyoma nincs: alperes sikerrel nem panaszolhatja, hogy nem adatott neki alkalom előkészítő irattal való nyilatkozattételre.

Pergátló körülmények figyelembe vétele.

499. §. Az olyan pergátló körülmények, amelyeket az elsőbíróság a per bármely szakában hivatalból figyelembe venni nem volt köteles, a fellebbezési bíróság előtt csak akkor érvényesíthetők, ha a fél azokat már az elsőbíróság előtt kellő időben érvényesítette.

Az olyan pergátló körülményeket, amelyeket az elsőbíróság a per bármely szakában hivatalból figyelembe venni köteles volt, a fellebbezési bíróság is hivatalból figyelembe köteles venni, még pedig akkor is, ha az elsőbíróságnak ezek felől hozott határozata jogerőre emelkedett.

A fellebbezés érdemének tárgyalása pergátló kifogások alapján meg nem tagadható, de a bíróság elkülönített tárgyalásukat hivatalból is elrendelheti. A pergátló kifogások elvetése ez esetben végzéssel történik, amely ellen külön fellebbezettel nincs helye.

Ha a fellebbezési bíróság helyt ad az alperes azon kifogásának, hogy a felperes a 126. §. értelmében a fellebbezési eljárás költségére nézve biztosítékot nem adott a 182. §. azzal az eltéréssel alkalmazandó, hogy a biztosítás elmulasztása esetében a felperes a fellebbezéstől elállottnak tekintendő.

A fellebbezési bíróság nincs elzárva attól, hogy a pergátló kifogás és az ügy érdeme felől egy határozatban döntsön, sőt arra is fel van jogosítva, hogy a pergátló kifogások és az ügy

érdeme felől együttesen tárgyaljon. (K. jan. 13. I. G. 355/1896. II. F. 169.)

A fellebbezési bíróságnál olyan pergátló körülmény, mely az elsőbírósági eljárásban fenforgott ugyan, de a fellebbezési eljárásban már megszűnt, figyelembe nem vehető. (B. 1905. márc. 16. 1904. H. II. 10. T. IX. 232.)

Felszólalás az eljárás szabálytalansága ellen.

500. §. *A fél az elsőbíróság előtti eljárás szabálytalansága miatt nem szólalhat fel, ha erre vonatkozó joga a 223. §. értelmében már az elsőbíróság előtti eljárásban megszűnt.*

A bizonyítás ismételése.

501. §. *A fellebbezési bíróság elrendelheti, hogy az elsőbírósági eljárásban már felvett bizonyítás, ideértve a félnek eskü alatti kihallgatását is, kiegészítettessék vagy ismételtessék.*

A fellebbezési bíróság az elsőbíróság által eskü alatti kihallgatott félnek ellenfelét is kihallgathatja és megesketheti.

Ha a fél az elsőbíróság előtt az eskü alatti kihallgatásra meg nem jelent vagy az eskü alatti vallomást egészben vagy részben megtagadta, a fellebbezési bíróság a meg nem jelenés vagy a megtagadás okának mérlegelése alapján dönti el, hogy a fél új kihallgatásra bocsátható-e.

Abban az esetben, ha a fellebbezési bíróság az elsőbíróságtól elfogadott bizonyítékokat aggályosaknak és azért el nem fogadhatóknak tartja, kötelező jogszabály, hogy a fellebbezési bíróság az elsőbíróság által kivett bizonyítást a tanúk újból kihallgatásának elrendelésével és foganatosításával ismételje. (B. 1901. ápr. 12. I. G. 10. T. V. 229.)

A fellebbezési bíróság az elsőbíróságtól eskü alatt kihallgatott fél ellenfelét akkor is kihallgathatja és megesketheti, ha az ellenfél az elsőbíróság előtt az eskü alatti vallomása megtételére meg nem jelent meg. (K. 1899. jan. 26. I. G. 198/1898. F. IV. 287.)

A Pp. 501. §. utolsó bekezdése szerint abban az esetben,

ha a fél az elsőbíróság előtt az eskü alatti kihallgatásra meg nem jelent, a fellebbezési bíróság a meg nem jelenés okának mérlegelése alapján dönti el, hogy a fél új kihallgatásra bocsátható-e. Ez a rendelkezés csakis a fél eskü alatti kihallgatására alkalmazható, de nem indokolhatja az elsőbíróság előtt meg nem jelent tanú kihallgatásának mellőzését. (P. IV. 160/1922. Pdt. VIII. 17.)

Az elsőbírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztése vagy az ítélet végrehajthatónak nyilvánítása.

502. §. Ha a fellebbezési tárgyalás folytatását el kell halasztani, a fellebbezési bíróság a 415. és 416. §. értelmében végrehajtható elsőbírósági ítélet végrehajtását a lefolyt tárgyalás eredményéhez képest kérelemre részben vagy egészben felfüggesztheti vagy ha az elsőbíróság a 415. és 416. §. ellenére ítéletét végrehajthatónak nem nyilvánította, ezt végrehajthatónak nyilváníthatja.

A fellebbezési bíróság az elsőbíróság ítéletét azokban a részeiben, amelyek a szóbeli tárgyaláson előadott fellebbezési és csatlakozási kérelmekkel megtámadva nincsenek, kérelemre a fellebbezési tárgyalás folyamában is végrehajthatónak nyilvánítja.

A végrehajthatóság kérdésében a fellebbezési bíróság kérelemre akkor is tárgyal és határoz, ha egyébként a 491. §. értelmében a tárgyalást felfüggeszti vagy elhalasztja.

Az e §. alapján hozott végzések ellen felfolyamodásnak nincs helye.

Ha az ítélet ellen csak a követelésének egy részével elutasított felperes fellebbezett és az ítélet végrehajthatónak ki nem mondatott, amíg a végrehajthatóságot a §. alapján ki nem mondják, elmarasztaló részre nézve végrehajtás el nem rendelhető. (Gy. 1897. jún. 2. 10. polg. hat.)

A Pp. 502. §-a által kizárt felfolyamodást az a körülmény sem teszi megengedetté, hogy felperes ugyanazon végzésnek az eljárás felfüggesztését tárgyazó része ellen az 1380/1915. M. E,

sz. rendelet 5. §-ában megengedett felfolyamodással élt: meg a fellebbezési bíróságnak felfolyamodással meg nem támadhat végzéseivel szemben csak az ítélet, illetve — ami ezzel egy tekintet alá esik — a pert befejező határozat elleni fellebbezés kapcsán lehet orvoslást keresni. (Bpesti tábla P. IV. 4674/1914 Pdt. 178.)

A fellebbezési bíróság határozatának korlátai.

503. §. *A fellebbezési bíróság az elsőbíróság ítéletét csak annyiban változtathatja meg, amennyiben a felek megváltoztatást kérték. A fellebbezési kérelem és ellenkérelem határain belül a fellebbezési bíróság azokban a kérdésekben is határoz, amelyek az elsőbíróság előtt tárgyalva vagy eldöntve nem voltak.*

Az alperes nem fellebbezett amiatt, hogy az elsőbíróság a H. T. 80. §-ának a) pontjára alapított viszontkeresetével utasította s így ennek az ítéletnek az alperest viszontkeresetével elutasító része jogerőre emelkedvén, lényeges eljárási szabálysértést követett meg a másodbíróság azzal, hogy az elsőbíróság ítéletének megváltoztatása mellett azt a bíróságot a viszontkeresetnek érdemi elbírálására utasította. (P. III. 1956/1914. Pdt. 258.)

A házassági perben a gyermekek elhelyezésére és tartására vonatkozó rendelkezést a fellebbezési bíróság hivatalból meg felül nem bírálhatja. (5204/1914. III. Pdt. I. 259. sub I.)

A pergátló kifogások tárgyalásával felmerült költség megterítésének kötelezettsége az ügy végelintézésétől független. Ha azonban az elsőbíróság a pergátló kifogást elvető ítéletnek érvényességét az alperest a költségekben el nem marasztalta és az elsőbíróság ítéletét e hiányossága miatt a felperes fellebbezéssel meg nem támadta, a fellebbezési bíróság e tekintetben a Pp. 503. és 503. §-aira való figyelemmel nem intézkedhetik, hanem a pergátló kifogást elvető ítélet elleni alperesi fellebbezés folytán — csak a fellebbezési (észrevételi) költségben marasztalhatja az alperest. (Kolozsvári tábla P. I. 220/1916. Pdt. II. 28/1916.)

A Pp. 503. §-a nem zárhatja ki, hogy a fellebbezési bíróság — az elsőbírói ítéletben megállapított tényállástól eltérően — oly tényeket állapítson meg, melyek annak a felperes javára szolgálnak, aki sem fellebbezéssel, sem csatlakozással nem élt. (Bpesti tábla P. IV. 14.172/1916. Pdt. II.

Az a körülmény, hogy a felperes a reá nézve sérelmes számadási hibát tartalmazó ítélet ellen nem fellebbezett, csak marasztalási összeg felemelését zárja ki; egyébként azonban alperesi fellebbezés elbírálásánál a számadási hibát a felperes javára helyre kell hozni. (Rp. VIII. 5788/1915. Pdt. II. 318.)

Az a körülmény, hogy felperes a köteles rész iránti perben hozott ítélet ellen fellebbvitellel nem élt, nem zárja ki, hogy ítélet feloldását követő eljárásban a tiszta hagyaték értéke korábbi ítéleti megállapításnál magasabb összegben határozassék meg. (6381/1914. VII. Pdt. II. 355.)

A házasságnak az alperes hibájából való felbontása és a felperes vétkeességének kérdése csak együttesen bírálható el; az elsőbíróság tehát az alperes hibájából való felbontás kérdéséért akkor is felülbírálni köteles, ha az ítéletet csak a felperes szabálytalansága kérdésében támadták meg fellebbvitellel. (Rp. III. 47/1915. Pdt. II. 463.)

A bontóperben a házassági kötelék egységes voltánál fogva Pdt. házasság felbontása kérdésében a kereset és viszontkeresetnek az egységes és együttes elbírálása útján hozható érdemleges ítélet még abban az esetben is, ha az elsőbíróság ítélete ellen csak egyik irányban adatott be a fellebbezés. (Rp. III. 5182/1915. Pdt. II. 464.)

A Pp. 503. §-ában elfoglalt eljárási jogszabályt sérti meg a fellebbezési bíróság, amidőn az elsőbíróság ítéletének azt a rendelkezését, amellyel a per tárgyát képező szóbeli végrendeletnek érvénytelenségét csak a felperesekkel szemben mondotta, az elsőbíróság ítélete e pontban megtámadva nem támadja, hanem megváltoztatja, hogy a végrendeletet egyáltalában, hanem az örökösöknek a perben nem álló törvényes örököseivel szemben is érvénytelennek nyilvánította. (Marosvásárhelyi tábla 85/1916. Pdt. III. 114.)

Az a körülmény, hogy felperes keresetét a fellebbezési eljárásban a töké befizetése folytán a perköltségre leszállította, nem vonhatja maga után a tökére vonatkozó elsőbírósági marasztalás hatályon kívül helyezését, hanem csak az arra, mint tárgytalanra vonatkozó rendelkezés mellőzését. Ha pedig felperes a hatályon kívül helyezést felülvizsgálati kérelemmel megtámadja, ezzel együtt a per- és fellebbezési költségre vonatkozó rendelkezést is megtámadhatja. (P. VI. 409/1917. Pdt. XIII. 51.)

Akkor, midőn az elsőbíróság a vitás követelésnek már úgy alapja, mint egész mennyisége kérdésében határozott, a fellebbezési bíróság egyedül azért, mert álláspontja szerint ítélt do-

log a felperes javára nem forog fenn és így az elsőbíróság a jogalap kérdését a jogszabályok nem helyes alkalmazásával döntötte el, nem jogosult arra, hogy az elbírálás jogi alapjának megjelölésével az ügyet az elsőbírósághoz visszautasítsa, hanem a Pp. 503. §-a értelmében az elsőbíróság által el nem döntött kérdésben is határozni köteles. (P. VII. 4038/1928. Pdt. XIV. 113.)

Ha a felperes a teljesítésre irányuló elsődleges kérelemmel lett egyben másodlagosan kárpótlás iránt is terjeszt elő esetleges kérelmet már a keresetében és a fellebbezési bíróság az elsőbíróságnak az első kérelmet teljesítő döntését elveti, a Pp. 503. §-a értelmében a másodlagos kérelem felett is a fellebbezési bíróság hivatott a döntésre. (P. VI. 2064/1929. Pdt. XV. 110.)

Az elsőbíróság ítéletének feloldása.

504. §. A fellebbezési bíróság az elsőbíróság ítéletét a fellebbezési kérelemmel és ellenkérelemmel megtámadott részében végzéssel feloldja:

1. ha az elsőbíróság nem volt szabályszerűen alakítva, ideértve azt az esetet is, ha a törvényszék előtt a tárgyalásnál jegyzőkönyvvezető nem volt alkalmazva;

2. ha a megtámadott ítélet hozatalában törvénynél fogva kizárt bíró vett részt, kivéve, ha a kizárást sikertelenül kérték;

3. ha a megtámadott ítélet hozatalában olyan bíró vett részt, akit a fél kifogása következtében kizártak;

4. ha az eljárás nyilvánosságára vonatkozó szabályok meg voltak sértve;

5. ha a jegyzőkönyvezésre vonatkozó szabályok megsértésével a jegyzőkönyvbe a felek vagy képviselőik irtak be vagy mondtak be nyilatkozatokat;

6. ha a megtámadott ítélet a perfelvételi határnap elmulasztása alapján volt hozva, holott a törvény értelmében mulasztás nem forgott fenn.

Az 1—3. és az 5. pontok alatt említett hiányokat a fellebbezési bíróság hivatalból veszi figyelembe.

A feloldó végzésben a fellebbezési bíróság az ügyet a hiányok kijelölésével és a szükséges utasítással az első bírósághoz visszautasítja.

Amennyiben az ítélet szerkesztésekor az abban résztvevő tanácsstag még tényleges szolgálatban állott, úgy az a körülmény, hogy ez a bíró az írásbefoglalt ítélet aláírásakor — nyugdíjazás folytán — már állásától fel volt mentve, az eljárás érvényességét nem érinti. (Bpesti tábla G. 240/1914. Pdt. I. 330.)

Az elsőbíróság ítéletének hatályon kívül helyezése.

505. §. *Ha a fellebbezési bíróság a pert pergátló körülmény miatt megszünteti, ítéletében egyszersmind az elsőbíróságnak az ügy érdemében hozott ítéletét a fellebbezési kérelemmel és ellenkérelemmel megtámadott részében hatályon kívül helyezi.*

A fellebbezési bíróság az elsőbíróság ítéletét a fellebbezési kérelemmel és ellenkérelemmel meg nem támadott részében is hivatalból hatályon kívül helyezi, ha az elsőbírósági eljárásban:

1. *valamelyik félnek nem volt perképesége, illetőleg törvényes képviselője mellőzve volt vagy nem igazoltatott;*

2. *vaalmelyik fél helyett harmadik személy meghatalmazás nélkül járt el;*

3. *valamelyik fél ellenfelét előtte tudvalevő tartózkodó helyének elhallgatásával mint ismeretlen tartózkodásut vagy az előtte ismeretes örökösöket, mint ismeretleneket idéztette perbe.*

Az 1—3. pontokban említett hiányok a fellebbezési bíróság előtt történt jóváhagyással is orvosolhatók.

Kiskoru fél által aláírt meghatalmazás alapján eljáró ügyvéd részvételével lefolytatott elsőbírósági eljárás orvosolva van, ha az időközben megkoruvá lett fél a saját kezéhez kézbesített ítélet ellen nem élt fellebbvitellel. (P. VI. 6134/1914. Pdt. I. 278.)

A jogviszony megállapításának szükségessége akkor is hivatalból vizsgálendő, ha alperes a szükségesség fennforgása-

nak kimondását fellebbezésében meg nem támadta. (4206/1914. VI. pt. Pdt. II. 64.)

A Pp. 505. §-a értelmében, ha a szabályszerűen kirendelt ügygondnok a fellebbezési bíróság felhívására kijelentette azt, hogy a per folyamán felhozottakon felül egyéb előadnivalója nincs, ezáltal a perbeidőzés és a képviselő szempontjából az elsőbírósági eljárásban felmerült hiányok pótolttak. (P. IX. 10.765/1916. Pdt. III. 179.)

Az a szabálytalanság, hogy az egyik alperes nem személyesen, hanem ügygondnok útján idéztetett, orvoslást nyer azáltal, hogy ez az alperes a fellebbezési eljárásban ügyvéd útján részt vesz és a többi alperesek védelméhez csatlakozik, ezzel tehát az addigi eljárást jóváhagyja. (P. III. 2443/1921. Pdt. VII. 45. sub. II.)

Ha a törvényes képviselőjének mellőzésével perbevont kis-korú alperes a fellebbezési tárgyalás időpontjában már nagy-korú volt, mint ilyen, a per érdemének tárgyalásába belebocsát-kozott és módjában állott védelmét és bizonyítékait előterjesz-teni és nincs nyoma annak, hogy az elsőbíróság előtt az ő nevé-ben előterjesztett érdemleges védekezést elégtelennek, hibásnak, vagy mulasztásosnak jelezte volna, tehát úgy tekintendő, mint, aki ahhoz utólag hozzájárult, ezzel a pergátló körülmény tárgy-talanná vált. (P. V. 3465/1921. Pdt. VII. 68. sub. III.)

Az ügynek az első bírósághoz visszautasítása.

506. §. *Ha a megtámadott ítélet csak az utódlás kér-dését (465. §.) döntötte el, a fellebbezési bíróság ítéleté-ben az ügyet, ha további tárgyalása szükséges, tárgyalás és ítélethozatal végett az elsőbírósághoz utasítja vissza.*

Ha pedig a megtámadott ítélet az alap és mennyiség szerint vitás követelésnek csupán alapja felől határozott vagy ha a megtámadott ítélet csupán a perújítás kérdését döntötte el, a fellebbezési bíróság az elsőbíróság által el nem döntött kérdésekben is tárgyalhat és határozhat, vagy pedig határozatát az elsőbíróságtól eldöntött kér-désekre szoríthatja és az ügyet, amennyiben szükséges, to-vábbi tárgyalás és ítélethozatal végett az elsőbírósághoz utasíthatja vissza.

Az elsőbíróság visszautasítás esetében a tárgyalás folytatására hivatalból tűz határnapot.

Jóllehet az 506. §. 2. bekezdése megengedi azt, hogy az alap és mennyiség szerint vitás követelésnek csupán az alapja felől döntő elsőbírósági ítélet esetében a fellebbezési bíróság határozatát az elsőbíróságtól eldöntött kérdésekre szoríthassa és az ügyet további tárgyalás és határozathozatal végett az elsőbírósághoz utasíthassa vissza, ennek a törvényszakasznak — a Pp. 484., 498. és 503. §-aiban foglalt szabályokra való figyelemmel eszközölt — helyes értelmezése szerint a fellebbezési bíróság a felfogása szerint az alapot érintő minden kérdést tárgyalni és határozat tárgyává tenni köteles és ha az alperesnek egyik elbírált kifogásával a kereset alapját megdöntöttek nem találta, az alperes védekezése folytán az alap tekintetében fölmerült többi vitás kérdéseknek az eldöntését az elsőbírósághoz vissza nem utasíthatja. Ennek az eljárási szabálynak a megsértését a felülvizsgálati bíróság a Pp. 542. §. értelmében csak kifejezett megtámadás esetében veheti figyelembe. (K. 3112/918. Ptt. I. 11.)

Az 506. §. értelmében az elsőbírósághoz való visszautasításnak csak akkor lehet helye, ha a megtámadott ítélet az utódlás vagy a perújítás kérdésében vagy az alap és mennyiség szerint vitás követelésnek csupán az alapja felől határozott s így ki van zárva az, hogy a fellebbezési bíróság ez eseteken kívül csupán egyes részletkérdésekben határozzon, magának az alapkövetelésnek elbírálását pedig az elsőbírósághoz utalja át. (K. 2578/921. Ptt. III. 59.)

Ha az elsőbíróság a keresetet valamely okból a többi védőeszköz elbírálásának a mellőzésével elutasította, a fellebbezési bíróság, ha az elutasítás alapjául szolgáltat okot helytállónak találja, ennek ítéleti kimondásával az ügyet az elsőbírósághoz további tárgyalás és eldöntés végett rendszerint vissza nem utasíthatja, hanem az összes támadó és védő cselekmények elbírálásával a fellebbezési bírósága köteles érdemben ítélezni. (K. 4619/1922. Ptt. IV. 90.)

A fellebbezési bíróság csak akkor jogosult az ügyet az elsőbírósághoz visszautasítani, ha az elsőbíróság az alap és mennyiség tekintetében vitás követelésnek csupán alapja felől határozott. A kir. járásbíróság azonban a jelen ügyben nem közbenszóló, hanem végítéletet hozott s felperest keresetével elutasította, s eszerint a kár mennyiségének kérdésében a fellebbe-

zési bíróság köteles az eljárást folytatni. (Bpesti tábla P. IV. 5010/1915. Pdt. II. 319.)

A Pp. életbeléptetése előtt hozott ítélet ellen 1915. június 30. napja után beadott perújítási keresetet a tárgyaláson hivatalból vissza kell utasítani, ha a perújító nem mutatja ki, hogy a perújítási okról csak később nyert tudomást vagy csak később jutott abba a helyzetbe, hogy azt érvényesíthesse. Ha az elsőbíróság ennek ellenére a perújítási kereset érdeme tekintetében intézkedik, ítéletét hatályon kívül kell helyezni. (P. IV. 15038/1915. Pdt. II. 421.)

Amikor a másodbíróság a bontókeresetet elutasító ítéletet megváltoztatta, a nőtartás és a vagyoni jogi igények tekintetében nem határozhat, hanem az ügyet ebben a kérdésben leendő határozathozatal végett az elsőbírószághoz visszautasítani köteles. (Bp. III. 4177/1915. Pdt. II. 470.)

Szerződésre alapított kereset felett nincs helye elkülönített végítélet hozatalának, ha a viszontkereset ugyanezen szerződés érvénytelenségének megállapítására irányul. Ily esetben az ügy, együttes elbírálása végett, az elsőbírószághoz visszautasítandó. (P. V. 564/1926. Pdt. XII. 26.)

Ha a követelés mennyiségének megállapítására szolgáló adatok kellően még kiderítve nincsenek és ha a kereseti jog tekintetében a vita alap és mennyiség szerint elkülöníthető, akkor a Pp. 506. §. második bekezdése értelmében a fellebbezési bíróság belátásától függ, hogy a vitás követelésnek csupán az alapja felől határozzon, ebbeli eljárása tehát felülvizsgálattal meg nem támadható. (P. IV. 4089/1927. Pdt. XIII. 42. sub II.)

A felperesség kérdésében a per többi kérdésének eldöntését megelőzően közbenszóló ítélet hozatalára az 1911: I. t.-c. 391. §-a és a per ezen többi kérdéseinek tárgyalása és ítéleti eldöntése végett az ügynek az elsőbírószághoz való visszautasítására az 1911: I. t.-c. 506. §-a nyújtanak törvényes alapot. (P. V. 8680/1927. Pdt. XIII. 84.)

Ha a fellebbezési bíróság ítélete az elsőbírószághoz ítéletének azt a részét, amellyel a felperest új keresetével külön perre utasította, megváltoztatta és az elsőbírószágot az új kereset tárgyalására és további eljárásra utasította: ez a rendelkezés az eljárás folyamában hozott, a tárgyalás előkészítésére vonatkozó oly intézkedés, amely fellebbvitellel meg nem támadható. És ilyen esetben addig, ameddig az új keresetet az elsőbírószághoz nem tárgyalta s abban a részben az ítélet jogerőre nem

emelkedett, illetve az ez ellen benyújtott fellebbezés a fellebbezési bírósághoz be nem érkezik, a fellebbezési bíróság a tárgyalást felfüggesztheti. (P. V. 9260/1927. Pdt. XIII. 87.)

Ha az elsőbíróság helytelenül utasította el a felperest a keresetösségi jog hiánya okából, akkor a Pp. 506. §-a helyt nem foghat, hanem a fellebbezési bíróság a keresetösségi jog kérdésében elfoglalt álláspontjához képest az eljárást maga tartozik folytatni és azokban a kérdésekben is köteles határozni, amelyek az elsőbíróság előtt tárgyalva, vagy eldöntve nem voltak és az elsőbíróság érdemben hozott ítéletét így kell felülbírálni. (Pp. 506. §.) (P. V. 9067/1927. Pdt. XV. 100.)

Oly esetben, midőn az elsőbíróság csak a követelés alapja felett határozott, a fellebbezési bíróságnak, ha a követelés alapját megállapíthatónak találja — jogában áll az ügyet a mennyiség eldöntése végett az elsőbírósághoz visszautasítani. Azonban ekkor a fellebbezési bíróság köteles a követelés alapját teljesen elbírálni úgy, hogy csak a mennyiség eldöntése maradjon hátra. (K. 2658/1921. Ptt. III. 59.)

A §. értelmében a fellebb. bíróság csak az ott egyenként felsorolt esetben van jogosítva határozatát az elsőbíróságtól eldöntött kérdésre szorítani és az ügyet, amennyiben szükséges, az elsőbírósághoz visszautasítani, de nem akkor, ha az elsőbíróság a felperességi jog, az alperesség vagy a tárgyhoz való jogosultság hiányából, elévülés, időelőttiség vagy más hasonló indokból utasította el a felperest keresetével. (K. 1907. jún. 13. I. G. 190/1907. F. XII. 2707. sz.; 1906. márc. 20. I. G. 586/1905. F. XI. 2409. sz.; B. 1899. máj. 21. I. G. 70. T. III. 147. l.; Sz. 95. G. 83. T. III. 55.)

Ily visszautasításnak nincs helye ideiglenes nőtartás iránti perben, ha a fellebbezési bíróság az elsőbíróság ítéletének megváltoztatásával alperes tartási kötelezettségét megállapítandónak találja. (K. 1907. dec. 19. 417/1906. I. F. XIII. 2756.)

Habár az elsőbíróság a felperest kizárólag a keresetösségi jog hiánya miatt utasította el keresetével, miután a felperes fellebbezési kérelmében az alperesnek érdemleges marasztalása iránt is terjesztett elő kérelmet, a fellebbezési bíróság nem sértett meg eljárási szabályt, amikor a felperesnek kereseti jogát érdemlegesen döntötte el. (K. 1900. jan. 9. I. G. 520/99. F. V. 242.)

Ha a fellebbezési bíróság — az elsőbírósággal ellentétben — úgy találja, hogy a megállapítási perre szükség van, köz-

benszóló ítélettel az ügyet további eljárás végett az elsőbírósághoz vissza nem utasíthatja, hanem az ügy érdemében kell határozni. (K. 494/1920. Ptt. I. 200.)

A fellebbezési bíróság ítéletének tényállása.

507. §. *A fellebbezési bíróság ítéletében a tényállás előadásánál az elsőbíróság ítéletére is hivatkozhatik.*

Te. 33. §. A Pp. 507. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

A fellebbezési bíróság azokat az okokat, amelyek a bizonyítás mérlegelésével meggyőződését előidézték, úgyszintén azokat az okokat, amelyek miatt a bizonyítást elégtelennek tartja vagy a féltől ajánlott bizonyítást mellőzte, az ítéletben tüzetesen előadni köteles.

Egyébként, ha a fellebbezési bíróság az elsőbíróság ítéletében foglalt tényállást és indokokat helyeseknek találja, ítéletének indokolásául arra szorítkozhatik, hogy az elsőbíróság ítéletét indokainál fogva helyben hagyja.

A fellebbezési kérelem és ellenkérelem az ítéletben kiteendő. (B. 1898. márc. 11. II. G. 138/1897. T. II. 299.)

Nem képezi lényeges hiányát az ítéletnek az, hogy annak indokolásában a fél ellenkérelme külön kiemelve nincs, ha az indokoknak további tartalmából előtűnik. (K. 1899. márc. 17. I. G. 628. F. IV. 391.)

A fellebbezési bíróság jogszabálysértést követett el, amidőn ítéletében a tényállást az alperesnek olyan szóbeli fellebbezési kérelme alapján állapította meg, mely az írásbeli fellebbezés tartalmától eltér, anélkül, hogy az alperesek ellentétes állításaira nézve netán felhozott adatokat feltűntette, jelentőségeik szerint méltatta és azokat az okokat tüzetesen előadta volna, hogy miért nem fogadta el az alpereseknek írásbeli fellebbezésében foglalt tényállításokat tényállásának alapjául. (K. 1899. jan. 5. I. G. 396/1895. F. IV. 237.)

Szabálytalan a fellebbezési bíróság ítéletének tényállása ha nem ismerteti a fellebbezési tárgyaláson előterjesztett, az ügy eldöntésére és az eljárás menetére befolyással bíró nyilatkozatokat és ha nem tűnik ki belőle, hogy az írásbeli fellebbe-

zésben foglalt új tényállítások szóval előadattak-e. (P. II. 7992/1915. Pdt. II. 148.)

A fellebbezési bíróság ítéletében a fellebbezési kérelmeket és ellenkérelmeket — legalább a tárgyalási jegyzőkönyvre utalással — ismertetni kell; és a kereseti jogalapok halmozottsága esetében azt is kell tartalmaznia, hogy a homályos szövegezésű elsőbírósági ítélet marasztaló rendelkezését melyik jogalapon hagyta helyben? (P. II. 6227/1915. Pdt. II. 149. sub I.)

Lényeges eljárási szabályt sért a fellebbezési bíróság, ha sem ítéletből, sem a tárgyalási jegyzőkönyvből nem tűnik ki, hogy az elsőbírósági eljárásban beszerzett korábbi periratok tartalmát a fellebbezési tárgyaláson ismertették és ha ennek a bizonyítéknak felhasználását minden indokolás nélkül mellőzi. (P. III. 258/1916. Pdt. II. 210.)

Habár a fellebbezési bíróság ítéletében nem ismertette az előtte lefolyt jogvitát, a felülvizsgálati bíróság következtetés útján megállapíthatja, hogy a felek a fellebbezési tárgyaláson mit adtak elő. (Kolozsvári tábla P. II. 1816/1915. Pdt. II. 322.)

A fellebbezési bíróság az által elfogadott elsőbírói tényállásból az elsőbírástól eltérő jogi következtetést vonhat le. (P. IX. 4320/1916. Pdt. 115.)

A per nagyobb terjedelme és a feleknek az okiratok értelmezése körül támadt vitájuk indokoltta teszik, hogy a fellebbezési bíróság ítéletének indokolásában a per anyagát történeti és logikai sorrendben ismertesse, a felek álláspontja közötti ellentéteket megvilágítsa, és döntésének indokait is rendszerezzen és okszerűen adja elő, hogy ily módon a felülvizsgálatra hivatott bíróságnak módjában legyen arról meggyőződni, hogy a bíróság a per egész anyagát figyelembe vette-e, és az eldöntendő kérdést helyesen fogta-e fel vagy sem. (P. IV. 6937/1925. Pdt. XI. 113. sub IV.)

Ha a fellebbezési bíróság az elsőbírósg ítéletében foglalt tényállást helyesnek és teljesnek találja, akkor a tényállás megállapítására vonatkozó törvényes köteletségének eleget tesz már azáltal, hogy ítéletében az elsőbírósg ítéletének tényállására hivatkozik; amidőn tehát a fellebbezési bíróság „az elsőbírósg ítéletében megállapított tényállást az abban helyesen mérlegelt bizonyító adatok alapján döntése alapjául elfogadta” kijelentéssel az elsőbírósg tényállását magáévá teszi, eljárási jogszabályt nem sért. (P. V. 8294/1926. Pdt. XIII. 36.)

A fellebbezési bíróságnak az a végzése, mely szerint ítéletét a felülvizsgálati kérvény beadása után akkép javítja ki,

hogy a helyesbítés a tényállásra, sőt az ítélet rendelkező részére is terjed ki, az ügy érdemére befolyással bíró kiigazító, illetőleg pótitélet természetével bir, ami ellen csak felülvizsgálatnak van helye. (K. 1903. szept. 3. I. H. 15. F. IX. 12.)

Nincs jogszabálysértés a fellebbezési bíróság ítéletének indokolási módjában. Bár a Pp. 401. §-a szerint az ítéletében a megállapított tények is előadandók és a Pp. 270. §-a szerint azon okok is kifejtendők, amelyek miatt a bíróság a fél ajánlotta bizonyítást mellőzte, ez azonban a Pp. 507. §-a értelmében a fellebbezési bíróság részéről az elsőbírósági ítéletre való hivatkozással is történhetik és ennek a kötelezettségnek a fellebbezési bíróság megfelelően eleget tett. (K. II. 1739/1926. J. H. I. 13. sz.)

A per a fellebbezési bíróság előtt a fellebbezési kérelem és ellenkérelem határai közt újból tárgyalandó, minél fogva a fellebbezési bíróság jogszabálysértés nélkül bocsátkozott annak vizsgálatába, hogy az elsőbíróság ítéletében előadott tényállás helyes-e, habár azt a felperesek nem támadták meg. (K. I. 6029/1925. J. H. I. 13. sz.)

A fellebbezés költsége.

508. §. *A sikertelen fellebbezés költségét a fellebbező fél viseli; ha pedig a fellebbezés az elsőbíróság határozatának megváltoztatását eredményezi, a fellebbezési bíróság mind a fellebbezési, mind az elsőbírósági eljárás költségének megtérítése iránt a 424—433. §-ok értelmében intézkedik.*

Az a fél, aki a fellebbezési eljárásban oly új előadás (498. §.) alapján lett nyertes, amelyet a bíróság meggyőződése szerint már az elsőbíróság előtt érvényesíthetett volna, a fellebbezési eljárás egész költségében vagy a költség bizonyos részében marasztalható.

Ha a fellebbezési bíróság az elsőbíróság ítéletét feloldja, vagy az ügyet további tárgyalás és ítélethozatal végett az elsőbírósághoz visszautasítja, a fellebbezési eljárás költségének csak mennyiségét állapítja meg, azt a kérdést pedig, hogy a költséget ki viselje, a feloldás vagy

a visszautasítás következtében hozott újabb határozatban kell eldönteni.

A §. csak a fellebbezési bíróság előtt felhozott új tény, de nem az elsőbíróság előtt felhozott tényre nézve a fellebbezési bíróság előtt felhozott új bizonyíték esetében alkalmazható. (Gy. 1902. febr. 27. K. II. 3. T. VI. 355. Sz. 1897. okt. 19. G. 158. T. II. 874.)

A §. 2. bek. nem alkalmazható akkor, ha a fellebbezés nem új előadás, hanem a bizonyítás ismételése alapján vezetett eredményre. (Sz. 1897. okt. 19. G. 158. T. II. 874.)

A felperesnek a fellebbezési eljárásban felmerült költségében nem marasztalható az ügyvesztes alperes akkor, ha a felperesnek keresetösségi joga a kereset beadása idejében még nem, hanem csakis a fellebbezési eljárás folyama alatt állott be. (K. 1898. jan. 30. I. G. 512. F. 294.)

A fellebbezés sikerre nem vezetvén, a fellebbező a fellebbezési eljárás költségében marasztalando ezen nem változtathat az, hogy az ellenfél a fellebbezési tárgyaláson oly csatlakozási kérelemmel élt, amelynek szintén nem adatott hely. (K. 1898. jún. 23. I. G. 302. F. III. 404.) — *Ellenkező:* A csatlakozási kérelem szintén fellebbviteli jogorvoslat lévén, ha a csatlakozási kérelem sikertelen maradt, a fellebbezési bíróság nem sértett meg jogszabályt az által, hogy a fellebbezési költségben nem marasztalta a szintén sikertelenül fellebbező felet, hanem azt kölcsönösen megszüntette. (1899. szept. 28. I. G. 379. F. V. 52.)

Igényperben a perköltséggel egy tekintet alá eső fellebbezési eljárási költségekre nézve a foglaltató alperessel szemben nemcsak a §., hanem a végrehajtási törvény 98. §-ának rendelkezése is irányadó. (K. 1898. márc. 18. I. G. 58. F. III. 298.)

Szükségtelen költségnek a szóbeli tárgyalás kitűzése iránt előterjesztett kérelem és a megtartott szóbeli tárgyalás költsége, mint amelyhez a félnek törvényben biztosított joga van, nem minősíthető. (B. 1906. nov. 16. II. G. 130., T. XI. 277.)

A kellő időben benyújtott észrevételek által okozott költségről semmi esetben sem áll a bíróságnak jogában azt ítélni, hogy az a jog célirányos érvényesítésére vagy a védelemre szükséges egyáltalán nem volt, hanem azt a munka belbecsének mérlegelése szerint minden esetben a vesztes fél terhére és a költséghez kell számítani. (B. 1900. szept. 6. II. G. 62. T. V. 256.)

Amennyiben az ellenfél kérelme folytán szóbeli tárgyaláson elintézett fellebbezés sikertelen volt, — a fellebbező, bár nyilvános előadást kért, — a szóbeli tárgyalásnál felmerült összes költségeket viselni tartozik. (Gy. 1905. febr. 23. G. II. 12. T. IX. 398.)

Abban a határozatban, mely a hatásköri kifogásnak helytadó alsóbírói bírósági határozatot megváltoztatja, alperest a sikeres fellebbviteli beadvány költségeiben el kell marasztalni. (6407/1914. sz. V. p. t. Pdt. I. 361. sub II.)

A költségére vonatkozó rendelkezés tekintetében a Pp. 508. §-ának pusztá felhívása, külön indokolás nélkül a törvényben megkívánt indokolásul el nem fogadható, mert ez a törvényhely a Pp. 424—433. §-ra is kifejezetten utal. (P. II. 6227/1915. Pdt. II. 149. sub I.)

A sikertelen pergátló kifogással okozott per- és fellebbezési költségben a fellebbezési bíróság az alperest már a pergátló kifogást elvető ítéletben marasztalhatja. (Bpesti tábla P. IV. 4343/1916. Pdt. II. 442. sub II.)

A fellebbezési bíróság a pergátló kifogást elvető ítéletben hivatalból marasztalja az alperest a tárgyalás és fellebbezés költségeiben. (Kolozsvári tábla P. I. 2241/1915. Pdt. III. 15. sub II.)

A fellebbezési bíróság ítéletének előzetes végrehajthatósága.

509. §. *A fellebbezési bíróság a saját marasztaló ítéletét, amennyiben az elsőbírósági ítéletet, habár más indokokból, helybenhagyja, illetőleg ítéletének helybenhagyó részét, továbbá azt az ítéletet, amellyel járulékok nélkül ötezer pengő készpénzt meg nem haladó összegben marasztal, a felülvizsgálati kérelemre tekintet nélkül előzetesen végrehajthatónak nyilvánítja.*

Egyebekben a 415—417. §-ok a fellebbezési bíróság ítéletére is megfelelően alkalmazandók.

Az, hogy a fellebbezési bíróság az ítéletet a §. ellenére „a felülvizsgálati kérelemre való tekintet nélkül” szavak elhagyásával nyilvánította végrehajthatónak: szabályellenes és annak szolgálhat alapjául, hogy felperes az ítéletnek kiegészítését, illetve a végrehajthatóság kimondásának szabályszerű

alakban leendő kijelentését kérje. (B. 1901. ápr. 3. I. G. 4. T. V. 227.)

A Pp. 509. §-a (előzetes végrehajthatóság) a Pp. 9. címében szabályozott váltóperben is alkalmazandó. II. Ha a fellebbezési bíróság a marasztaló elsőbírósági ítéletet helybenhagyja és az alperest a fellebbezési költségben marasztalja, ez az utóbbi rendelkezés is előzetesen végrehajtható. (Bpesti tábla P. I. 5411/1915. Pdt. II. 323.)

A fellebbezési bíróság helybenhagyó ítéletének a Pp. 509. §-án alapuló előzetes végrehajthatósága a főkövetelés mellett megítélt fellebbezési költségre is kiterjed. (P. VII. 4791/1916. Pdt. III. 62. sub V.)

A közkereseti társaság feloszlata iránti keresetnek helyt adó ítéleti rendelkezés lényegileg nem marasztaló, hanem jogváltoztató (konstitutív) s így az ilyen perben a Pp. 509. §-a nem alkalmazható, hanem a felszámolás az ítélet alapján csak ennek jogerőre emelkedése után vihető keresztül. (Bpesti tábla P. II. 10954/1916. Pdt. IV. 96.)

Az előzetes végrehajthatóságot nem zárja ki az, hogy az elsőbíróság csehkoronában, a fellebbezési bíróság pedig nem nagyobb összegű magyar koronában marasztalt. (P. II. 5767/923. Pdt. IX. 182. sub. IV.)

A Pp. 509. §-a nem veszi ki a végrehajthatóság alól az örökösödési perben hozott ítéleteket, az pedig, hogy a marasztalás összegének meghatározásánál a két ítélet eltérő alapon számított s különböző értékek szerint kötelez, nem eredményezheti azt, hogy a peres fél elessék a Pp. 509. §-ában biztosított jogkövetkezménytől, ha annak előfeltételei egyébként fennforognak. (P. II. 3021/1925. Pdt. XI. 31. sub II.)

Ha a telekkönyvi törlés türesét kimondó kötelezés az ítélet szerint annak jogerőre emelkedése után az illetékes telekkönyvi hatóságnál kérhető, akkor a fellebbezési bíróságnak az előzetes végrehajthatóságot kimondó ítéleti rendelkezése csakis a költségekre vonatkozhatik. És hogy ez az ítéleti rendelkezés a Pp. 415. §. utolsó bekezdésében és az 509. §-ban foglalt rendelkezéseknek megfelel-e, ennek elbírálása a végrehajtási eljárás keretébe nem tartozik. (Pk. V. 7092/1928. Pdt. XV. 72.)

A fellebbezési tárgyalás határnapjának elmulasztása.

Te. 34. §. A Pp. 510. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

A kellően értesített feleknek vagy egyiküknek elmaradása a fellebbezés elintézését nem gátolja. A tárgyalásról való elmaradás miatt igazolásnak nincs helye.

Ha a bíróság a fellebbezés elintézhete végett az egyik vagy mind a két félnek vagy ügyvédnek meghallgatását szükségesnek tartja, ebből a célból a tárgyalást elhalaszthatja.

A Pp. 475. §-a a fellebbezési eljárásban azzal a módosítással nyer alkalmazást, hogy az eljárás szünetelése csak akkor áll be, ha a bíróság azt a feleknek kellő időben beadott indokolt közös kérelmére fontos okból megengedi. Ugyanabban az ügyben a bíróság ilyen engedélyt csak egyszer adhat.

Az ítélet közlése.

511. §. *Az ítéletet a feleknek a fellebbezési bíróság kézbesítetteti.*

A fellebbezési bíróság határozatának jogerőre emelkedése után az összes iratokat meg kell küldeni az első bíróságnak.

Ha a fellebbezési tárgyalás elmulasztása miatt igazolási kérelmet adnak elő, az elnök a tárgyalási határnap kitűzésekor az elsőbírósághoz netalán már visszaküldött iratok bekövetelése iránt intézkedik.

II. Eljárás a fellebbezés nyilvános előadása esetében.

A nyilvános előadás esetei.

512. §. *Ha a fél fellebbezésében kijelenti, hogy fellebbezését szóbeli tárgyalás nélkül kívánja elintéztetni, a fellebbezés az ellenféllel a 134. §. második és utolsó bekezdésének megfelelő alkalmazásával oly felhívás mellett közzelendő, hogy ha maga részéről a fellebbezés szóbeli tárgyalását kívánja, ebbeli kérelmét a fellebbezés kézbe-*

sítésétől számítandó nyolc nap alatt a fellebbezési bíróságnál írásban jelentse be, szabadságában áll azonban, ha szóbeli tárgyalást nem kíván, a fellebbezésre ügyvéd által ellenjegyzett észrevételeit ugyane határidő alatt írásban benyújtani.

A szóbeli tárgyalás kérése, valamint az észrevételek két példányban, ha pedig több fellebbező fél külön élt fellebbezéssel, annyi példányban nyújtandók be, hogy a bíróságnak és mindegyik fellebbezőnek egy-egy példány jusson.

Ha több fellebbező közül nem valamennyi kívánja a szóbeli tárgyalás mellőzését, vagy ha több ellenfél közül csupán egy kéri is a szóbeli tárgyalás kitűzését, az ügyet valamennyi érdekelt félre nézve szóbeli tárgyalás alapján kell eldönteni.

Pp. 513. §. 1. bek. A fellebbezést szóbeli tárgyalás kitűzése nélkül kell elintézni, ha az ítélet ellen csupán az 504. §. 1—5. pontjai, vagy az 505. §. alapján fellebbeztek, úgyszintén ha az ítéletet csak a perköltség viselésének vagy mennyiségének kérdésében támadták meg, valamint ha a fellebbezés a perfelvételi tárgyalás elmulasztása alapján vagy a pergátló kifogások tárgyában hozott ítélet ellen történt.

Pp. 513. §. 2. bek. helyébe Te. 35. §. Szóbeli tárgyalás kitűzése nélkül kell továbbá elintézni az elsőbíróság ítélete elleni fellebbezést, ha a fellebbezési érték (24. §.) nem haladja meg a fellebbezésnek szóbeli tárgyalás nélkül nyilvános előadás alapján való elintézésére irányadó értékhatárt. Az érték valószínűvé tételére és megállapítására a Pp. 476. §-át megfelelően kell alkalmazni.

Pp. 513. §. 3. bek. Ezekben az esetekben az ellenfél a fellebbezésről azzal értesítendő, hogy a fellebbezés kézbesítésétől számítandó nyolc nap alatt a fellebbezésre írás-

ban benyújthatja észrevételeit a fellebbezési bíróságnál. Az észrevételek példányainak számára és felszerelésére az előbbi §. alkalmazandó.

Jegyzet. Az itt irányadó fellebbezési érték a Te. 2. §. 5. b) pontja szerint 2000 P. (Azelőtt a pertárgy értéke szerint számítva 100 koronát (Pp. 513. §. 2. bek.) illetve 1600 pengőt (62600/1926. sz. rend.) tett ki.) Ujítás a Pp. 513. §. 2. bek. szemből, hogy nemcsak a járásbíró, hanem a törvényszék ítélete elleni fellebbezés is nyilvános előadás alapján intézendő, ha a fellebbezési érték 2000 P-t meg nem halad. E §. esetekben novumok: 515. §., a csatlakozás ki van zárva: 516—517. §§.; szóbeli tárgyalás: 517. §.

A nyilvános előadás esete nem áll be akkor, ha a fellebbező azt nem kifejezetten, határozottan és feltétlenül kéri, hanem kérelmét esetlegesen tanúkihallgatás és a tárgyalás megtartása iránt terjeszti elő. (N. 1896. jan. 24. G. 27. T. II. 673.)

Ha mind a két fél nyilvános előadást kért, fellebbező fél nem kérheti sikerrel az észrevételekre beadott ellenészrevételeiben a szóbeli tárgyalást s ellenészrevételek adásának nincs is helye. (B. 1898. jún. 16. I. G. 101. T. II. 205.)

A felek felszólalása hiányában sem lehet a szóbeli tárgyalásra tartozó ügyet nyilvános előadás útján elintézni. (K. 1905. febr. 15. I. G. 540/1904. P. T. XLIX. 184.)

Feloldási ok, ha a S. E. 172. §-a (Pp. 512. §.) esetében a fellebbezési bíróság a fellebbezést az ellenféllel nem közli s az ott előírt felhívást ki nem bocsátja, ezzel tehát elzárja őt attól, hogy a fellebbezésre észrevételeit megtehesse, szóbeli tárgyalás kitűzését kérhesse, esetleg a fellebbezéshez csatlakozhassék. (Bpesti tábla P. IV. 7063/1915. Pdt. II. 325.)

Felperes a fellebbezésben akkor is felelhet a kereseti kérelmet, ha a fellebbezésnek, szóbeli tárgyalás mellőzésével nyilvános előadás útján leendő elintézését kéri. (Marosvásárhelyi tábla 433/1915. Pdt. II. 326.)

Azon az alapon, hogy a fellebbező fél nyilvános előadást kért, a már az elsőbírósnál felajánlott tanúkihallgatás elrendelése meg nem tagadható. (P. I. 5406/1921. Pdt. VII. 139.)

Az a panasz, hogy a fellebbezés nem szóbeli tárgyalás, hanem nyilvános előadás útján intéztetett el, alaptalan, ha a félre ebből joghátrány nem hárult és ilyent fel sem hozott. (P. II. 4327/1923. Pdt. IX. 168.)

Ha alperes cég azon az alapon támadta meg fellebbezés-

tében jegyzőkönyvet csak akkor kell felvenni, ha a bíróság ezt szükségesnek tartja.

515. §. *Ha a fellebbezést a bíróság szóbeli tárgyalás nélkül intézi el, a határozathozatalban az elsőbírósági ítéletből, valamint a tárgyalási jegyzőkönyvből és melléleteiből megállapítható tényállás irányadó. Az elsőbíróság előtt nem érvényesített tények és bizonyítékok a fellebbezési eljárásban csak az 513. §. eseteiben és csak annyiban hozhatók fel, amennyiben hivatalból figyelembe veendő körülménynek, vagy annak a megállapítása forog kérdésben, hogy az elsőbíróság az eljárásra vonatkozó valamely szabályt helytelenül alkalmazott vagy mellőzött. Ily tényállítások és bizonyítékok csak a fellebbezésben, vagy az írásbeli észrevételekben adhatók elő és a felek szóbeli előterjesztésében nem pótolhatók.*

A fellebbezés nyilvános előadása esetén, nem állapíthatja meg a fellebbezési bíróság a tényállást olyan adatok alapján, amelyek az elsőbírósági iratokban elő nem fordulnak. (Sz. 1900. jún. 7. G. 81. T. IV. 657.)

A fellebbezési bíró, ha nyilvános előadás alapján dönt, a ténykérdéseket illetően a fellebbezés keretén túl nem terjeszkehetnek. (Gy. 1899. febr. 16. G. II. 3. T. III. 306.)

A fellebbezési bíróság a fellebbezés nyilvános előadásával elintéztett ügyben az elsőbírósági iratokból köteles ugyan a tényállást megállapítani, de a megállapításnál az elsőbírósági iratokban felhozott ténykörülmenyeket szabadon mérlegelhet, azokból az elsőbíróságétól eltérő következtetést vonhat le. (B. 1896. okt. 9. I. G. 188. T. I. 283.)

Ha az alperes csak a pergátló kifogást elvető ítélet elintéztésében tagadja a felperes tényállításait, a fellebbezési bíróság az észrevételekben felajánlott és a pergátló kifogás elbírálása szempontjából lényeges bizonyítás felvételét a Pp. 515. §-a alapján nem mellőzheti. (P. IV. 29/1916. sz. Pdt. III. 181.)

Nyilvános előadás esetében is felhasználhatja a fellebbezési bíróság a más perben hozott jogerős ítéletben megállapított tényállásra vonatkozó hivatalos tudomását.

516. §. Az 513. §. eseteiben az ellenfél a fellebbezéshez egyáltalán nem, az 512. §. eseteiben pedig csak akkor csatlakozhatik, ha egyuttal a maga részéről szóbeli tárgyalás kitűzését kéri.

Ha az ítélet ellen csak a perköltség kérdésében adatott be fellebbezés, ez a meg nem támadott rész jogerőre emelkedésére (Pp. 410. §.) és a végrehajtás elrendelésére (Ppé. 31. és 35. §.) halasztó hatállyal nem bír; mert ily esetben sem csatlakozásnak, sem a fellebbezési kérelem felemelésének helye nincs. (Lugosi törvényszék P. 1846/1915. Pdt. II. 165.)

Járásbíróság mint munkaügyi bíróság ítélete ellen beadott fellebbezéshez az ellenfél nem csatlakozhatik. (P. II. 2903/922. Pdt. VIII. 119.)

517. §. Ha a fellebbezési bíróság az 512. és az 513. §. eseteiben az ügy előadása után a fellebbezés elintéztetése végett bizonyításfelvételt rendel el, vagy ha az első bíróság előtt nem tárgyalt kérdés felől kell határoznia, úgyszintén ha a felek meghallgatását az ügy felderítése végett különben szükségesnek találja, szóbeli tárgyalást tűz ki. Ha az ügy előadásánál mind a két fél jelen van: a bíróság a szóbeli tárgyalást azonnal megnyithatja.

Ha a bíróság az igazolás kérdésében szóbeli tárgyalást tart, a fellebbezést is szóbeli tárgyalás alapján kell elintézni.

A szóbeli tárgyalásra minden tekintetben azok a szabályok alkalmazandók, amelyeket a szóbeli tárgyalás alapján elintézendő fellebbezés esetében kell alkalmazni; az 513. §. eseteiben mindazonáltal a fellebbezési kérelmet sem felemelni, sem megváltoztatni nem lehet és csatlakozásnak nincs helye.

Ha az ügy felderítése további bizonyítást kíván, a fellebbezési bíróság nemcsak jogosult, de köteles a szóbeli tárgyalást rendelni. (K. 1898. febr. 3. I. G. 481/1891. F. III. 254., 1903. jan. 10. I. G. 441/1902. F. VIII. 169.)

A fellebbezési bíróságnak kötelességében áll a kért nyilvános előadás helyett szóbeli tárgyalást elrendelni, ha azt találja,

hogy az a jogalap, amelyen az elsőbíróság felperes követelését megítélte, tarthatatlan, a felperes által keresetében felhozott és a tárgyaláson el nem ejtett helyes jogalapra vonatkozó tényeket pedig az elsőbíróság meg nem állapította. (K. 1902. máj. 5. I. G. 682/1901. F. VII. 458.)

A könyvkivonat a pergátló kifogás kérdésében a Pp. 517. §-a alapján kitűzött szóbeli fellebbezési tárgyaláson pótolható. (Bpesti tábla P. II. 4737/1915. Pdt. I. 270.)

Habár a fellebbező az ügynek nyilvános előadás útján leendő elintézését kérte, a fellebbezési bíróság mégis köteles szóbeli tárgyalást tűzni és a fellebbezésben felhozott új bizonyítást felvenni, amennyiben az a perújítás meg- vagy meg nem engedése kérdésében lényegesnek mutatkozik. (P. V. 3205/1916. Pdt. III. 182.)

Habár a fellebbező felperes elfoglalt elvi álláspontjára tekintettel a fellebbezést nyilvános előadás útján kérte elintéztetni, de emellett elvi álláspontja el nem fogadása esetére bizonyításfelvételt ajánlott, a Pp. 515. és 517. §-ainak helyes értelmezése szerint az ügy érdeme tekintetében lényeges ténykörülményre felajánlott bizonyításfelvételt — mely csak szóbeli tárgyalás tartása mellett foghat helyt — egyedül abból az okból, hogy felperes nyilvános előadást kért, mellőzni nem lehet. (P. I. 7415/1916. sz. Pdt. III. 183.)

A Pp. 517. §-a utolsó bekezdésének a keresetfelemelést korlátozó intézkedése nem vonatkozik arra az esetre, amikor a munkaügyi fellebbezési bíróság a 9180/1920. M. E. sz. rendelet 22. §-a alapján nyilvános előadás helyett szóbeli tárgyalást rendel. (P. II. 440/1929. Pdt. IX. 171.)

518. §. *Ha a megtámadott ítélet csak az alperes pergátló kifogása felől határozott, vagy valamely hivatalból figyelembe veendő pergátló körülmény alapján mondotta ki a per megszüntetését, a fellebbezési bíróság ítéletében az ügyet, ha további tárgyalása szükséges, tárgyalás és ítélethozatal végett az elsőbírósághoz visszautasítja.*

519. §. *Amennyiben az 512—518. §-okból más nem következik, a 486., 487., 488., 490., 491., 494., 500., 503—509., 511. §-okban, a 499. §-nak első, második és negyedik bekezdésében foglalt rendelkezések a nyilvános előadás*

alap,
alka
lebbe
jába
a 48
tek
végr
lebbe
köte

is fel
nyilv
G. 1

eldör
letne
az í
iránt
V. 39

523.

men
rés
a Pp
össz
haj
felü
Pdt.

kere
ítélé

alapján elintézendő fellebbezés esetében is megfelelően alkalmazandók, azonban azzal az eltéréssel, hogy a fellebbezés akkor is visszautasítandó, ha az a 481. §. 3. pontjában foglalt kellékeknek meg nem felel, továbbá, hogy a 486—488. §-okban elrendelt idézés helyett az érdekeltek az 512., illetőleg az 513. §. értelmében értesítendőek, végre, hogy az 506. §. második bekezdése esetében a fellebbezési bíróság az elsőbíróságtól eldöntött kérdésekre köteles szorítkozni.

A tényállás megállapítása a fellebbezési bíróságnak akkor is feladatához tartozik, ha az ügy szóbeli tárgyalás mellőzésével nyilvános előadás alapján intéztetik el. (B. 1896. okt. 15. I. G. 196. T. I. 293.)

Nem bocsátkozhatnak a fellebbezési bíróság a per érdemi eldöntésébe olyan irat alapján, amelyben az, hogy a fél az ítéletnek minő megváltoztatását kéri, nincs előadva, hanem csak az ítélet hatályon kívül helyezésével új tárgyalás rendelése iránti kérelem van előterjesztve. (Ka. 1900. dec. 6. G. 95. T. V. 390.)

Második fejezet.

Felülvizsgálat.

A felülvizsgálat esetei és kizárása.

520. §. A fellebbezési bíróságok ítéletei ellen az 521—523. §-ok korlátai között felülvizsgálatnak van helye.

Ha a lefoglalt készpénzletének a végrehajtás alóli felmentése iránt indított igényper folyamán a letét az alperes részére kiutaltatott s ennek következtében felperes az alperest a Pp. 188. §. 5. pontja (S. E. 31. §. 4. pontja) alapján a felvett összeg visszafizetésében marasztalni kéri: ez már nem végrehajtási igényper s így a két alsóbírói ítélet egybehangzása a felülvizsgálatot nem zárja ki. (Kolozsvári tábla 1914. G. 313. Pdt. II. 531.)

Ha a sommás visszahelyezés kérdésében felülvizsgálati kérelemnek helye volt, akkor az ebben a kérdésben hozott rész-ítélet után fennmaradt kártérítési követelés felett hozott vég-

ítélet ellen is feltétlenül helye van — a kártérítési követelés összegére való tekintet nélkül — felülvizsgálati kérelemnek. (P. III. 934/1922. Pdt. VII. 90.)

Azon az alapon, hogy az ügy nem a bányabíróság, hanem a kir. járásbíróság hatásköréhez tartozik, a fellebbezési bíróság permegszüntető ítélete ellen helye van a felülvizsgálati kérelemnek. (P. V. 4866/1921. Pdt. VII. 107. sub I.)

Igényperben az 1881: LX. t.-c. 97. §-a szerint két egybehangzó ítélet ellen további jogorvoslatnak helye nem lévén, az érdemben felül nem vizsgálható határozat indokolásának a helyességét sem lehet felülbírálni. (Ppé. 56. §. 1914. dec. 29. 1914. G. 284. Pdt. I. 114.)

Végrehajtás-megszüntetési perben a helybenhagyó ítélet ellen további fellebbvitelnek akkor sincs helye, ha az indokolás nem egybehangzó, vagy ha a keresethez más járulékos természetű marasztalási kérelem is kapcsolatotott. (P. 11/1914. V. pt. Pdt. I. 228.)

A Ppé. 56. §-a értelmében az igényperben hozott két egybehangzó ítélet ellen felülvizsgálati kérelemnek helye nincs. (P. II. 6015/1915. sz. Pdt. I. 390.)

Igényperben a fellebbezési bíróság helybenhagyó ítélete ellen felülvizsgálati kérelemnek helye nincs. (Bpesti tábla P. IV. 8682/1915. Pdt. I. 391.)

Ha a zárgondnok fellebbezése folytán a másodbíróság az ő díjait felemelte és ennek folytán az általa letétbe helyezendő készpénzmaradvány összegét leszállította (végr. t. 249. §. és Ppé. 56. §.), ő ez ellen felülvizsgálattal nem élhet. (5156/1914. V. pt. Pdt. I. 310. sub I.)

Lakfelmondás érvényessége iránti perben a másodbíróság ítélete ellen, a Pp. 634. §-a értelmében akkor sincs helye felülvizsgálatnak, ha a fellebbezési bíróság az ügyet — szabályellenesen — nem a Pp. X. fejezetében körülírt eljárás szerint tárgyalta le. (P. VI. 7250/1922. Pdt. VIII. 127.)

Ha az elsőbíróság a végrehajtást korlátozta és a korlátozás után még fennmaradó teljesítés tekintetében másodbíróság a végrehajtást felfüggesztette, a felperes ez ellen felülvizsgálattal nem élhet. (P. V. 377/1922. Pdt. IX. 14. sub II.)

A fellebbezési eljárásban történt keresetváltoztatás meg nem állapítása miatt felülvizsgálati panasznak nincs helye. (P. II. 6449/1923. Pdt. 106. sub III.)

Indokok elleni fellebbvitel.

Fellebbvitelnek van helye az ítéleti indokolás ama része ellen, mely egyedül az alpereseknek — a per tárgyát nem is képező — egymásközi jogviszonyára vonatkozik és a fellebbvitellel élő alperesre esetleg sérelmes lehet. Ily esetben a másodbírói ítélet indokaival együtt a perköltségre vonatkozó rendelkezés is megtámadható. (3874/1914. VII. pt. Pdt. II. 313.)

A pernyertes fél felülvizsgálati kérelemmel élhet a fellebbezési bíróság ítéletében foglalt ténymegállapítás ellen, ha az ő rá nézve netáni perújítás vagy új per esetében a bizonyítási teher szempontjából sérelmes lehet. (Bpesti tábla P. IV. 3223/1916. Pdt. III. 212. sub I.)

Nincs helye fellebbvitelnek az ítélet indokai ellen, ha nem bírnak a keresettel érvényesített jog feletti határozat jellegével és nem lehetnek olyan következményeik, amelyek valamely másik perre kihatóan jogerőre emelkedhetnének. (P. IV. 3190/1921. Pdt. VII. 57. sub I.)

Te. 37. §. A Pp. 521. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

A fellebbezési bíróság ítélete ellen a felperes nem élhet felülvizsgálattal, ha a fellebbezési bíróság ítéletével elutasított követelésnek vagy követelésrésznek — alperes pedig nem élhet felülvizsgálattal, ha a fellebbezési bíróság ítéletével megítélt követelésnek vagy követelésrésznek értéke (felülvizsgálati érték) nem haladja meg a felülvizsgálat kizárására irányadó értékhatárt.

Ez a korlátozás nem terjed ki a kir. ítélőtáblának mint fellebbezési bíróságnak olyan perekben hozott ítéleteire, amelyek tekintet nélkül az értékre, a törvényszék hatáskörébe tartoznak.

Az érték valószínűvé tételére és megállapítására a Pp. 476. §-át megfelelően kell alkalmazni.

A fellebbezési bíróság ítélete ellen a perköltség viselésének vagy mennyiségének kérdésében felülvizsgálatnak csak akkor van helye, ha a felülvizsgálat egyúttal az íté-

letnek egyéb oly része ellen is irányul, amely ellen egy-magában is felülvizsgálatnak van helye.

Te. 144. §. E törvénynek rendelkezései nem érintik a polgári eljárás és az igazságügyi szervezet módosításáról szóló 1925/ VIII. t.-c. 55. és 59. §-ában megjelölt össze-geknek rendelettel megváltoztatására és az ezzel kapcsola-tos rendelkezések megállapítására vonatkozólag foglalt felhatalmazás hatályát.

A felülvizsgálat kizárásra irányadó értékhatárt (37. §.) a kir. ítélőtáblának és a kir. törvényszéknek mint fellebbezési bíróságnak ítéletére vonatkozóan eltérően is lehet megállapítani.

Az igazságügyminiszter az e törvény alapján kibocsátott rendeleteit a szükséghez képest kiegészítheti, módosíthatja és hatályon kívül helyezheti.

A Pp. 521. §-ára vonatkozó igen bőséges bírói gyakorlat a Te. 37. §-a folytán legnagyobb részében tárgytalanná vált. Ezért néhány ma is aktuálisnak látszó határozat közlésére szorítkozunk, melyekben a „pertárgy értéke” helyett a „felülvizsgálati érték”-et kell érteni.

A felülvizsgálati érték. Oly esetben, midőn a másodbírósági ítélet elleni fellebbvitel megengedettsége értéktől függ és a peres ingatlan értéke sem a per során tisztába nem hozatott, sem pedig a fellebbvitellel élő fél az értékbizonylatot felhívás dacára be nem mutatta, azt vissza kell utasítani. (Rp. IX. 1989/1915. Pdt. II. 327.)

Nem zárja ki az újabb felülvizsgálati kérelmet az a körülmény, hogy a felülvizsgálati bíróság feloldó ítélete az ötszáz koronát meghaladó kereseti követelés egy részét jogerősen elbíráltta és ennek folytán a fellebbezési bíróság újabb döntése alá került összeg nem haladta meg az 500 koronát. (Bpesti tábla P. IV. 6918/1915. Pdt. II. 332.)

Habár a korábbi jogszabályok szerint az ügyben felülvizsgálatnak helye volt és a Kúria feloldó végzést hozott, a fellebbezési bíróság újabb ítélete ellen még sincs helye felülvizsgálatnak, ha az érték az időközben keletkezett új jogszabály szerinti felülvizsgálati értékhatárt meg nem haladja. (P. VII. 1807/1923. Pdt. IX. 48.)

felülv
pitja
lebbe
megfe

tott
pontj
ingók
6447/

felleb
IX. 1

a Pp
vizsg
bírói
Pdt.

járás
megh
gálat
helye

kell
kérel

a fel
határ

bírói
megh

kor
(P.

köve
irán

felü
köz

Külföldi pénznem fizetése iránti per tárgyának értékét a felülvizsgálat megengedettsége szempontjából az az összeg állapítja meg, amely a per tárgyának, magyar koronákban, a fellebbezési bíróság ítéletét megelőző utolsó tárgyalás idejében megfelel. (P. IV. 3048/1923. Pdt. IX. 68.)

Ingók kiadása vagy azok értékének megfizetése iránt indított perben az értéket a felülvizsgálat megengedettsége szempontjából nem a keresetlevélben megjelölt érték, hanem az ingóknak a per során emelkedett értéke határozza meg. (P. IV. 6447/1923. Pdt. IX. 69.)

A felülvizsgálat megengedettsége szempontjából az utolsó fellebbezési tárgyaláskori érték irányadó. (P. IV. 366/1924. Pdt. IX. 110. sub. II.)

A fellebbezési eljárásban előterjesztett valorizációs kérelem a Pp. 494. §-a szerint megengedett keresetfelemelés; és a felülvizsgálat megengedettségre a felemelt pertárgynak a másod-bírói ítélet kihirdetésekor összege irányadó. (P. II. 5319/1923. Pdt. IX. 169.)

Ha a felülvizsgálati bíróság közbenszóló ítéletét követő eljárásban a pertárgy értéke a fellebbezési bíróság végítéletének meghozatalakor nem haladja meg az ekkor irányadó felülvizsgálati értékhatárt; e végítélet ellen felülvizsgálati kérelemnek helye nincs. (P. IV. 3650/1924. Pdt. X. 39.)

A felülvizsgálat megengedhetősége kérdésében figyelembe kell venni a fellebbezési eljárásban előterjesztett valorizációs kérelem összegét. (P. IV. 2652/1924. Pdt. X. 41.)

Elfogadandó a felülvizsgálati kérelem, ha a pertárgy értéke a fellebbezési tárgyaláskor meghaladja a felülvizsgálati értékhatárt. (P. VII. 4326/1924. Pdt. X. 42.)

Felülvizsgálatnak helye van, ha a per tárgyának a másod-bírói ítélet kihirdetésekor értéke a felülvizsgálati értékhatárt meghaladja. (P. VII. 2651/1924. Pdt. X. 43.)

Elfogadandó a felülvizsgálati kérelem, ha annak beadásakor meghaladta a pertárgy értéke a felülvizsgálati értékhatárt. (P. IV. 4329/1924. Pdt. X. 44.)

A felülvizsgálati értékhatár szempontjából az érvényesített követelések magyar koronában kifejeződő mindenkori értéke irányadó. (P. IV. 130/1924. Pdt. X. 45.)

Helye van a felülvizsgálatnak, ha a pertárgy értéke a felülvizsgálati értékhatárt a felülvizsgálati tárgyalás napján, köztudomás szerint meghaladja. (P. VII. 4246/1924. Pdt. X. 46.)

Régi rendes perben a fellebbezésben előterjesztett valori-

zálási kérelmet a fellebbezés megengedettséget megállapító értékhatár szempontjából figyelembe kell venni. (Rp. 3860/1925. Pdt. X. 99. sub. I.)

Értékpapírok kiadása iránti per tárgyának értékét a felülvizsgálati bíróság az utolsó fellebbezési tárgyaláson fennállott tőzsdei árjegyzés alapján — a felülvizsgálat megengedettsége kérdésében — magasabb összegben állapíthatja meg annál, amelyet az utolsó fellebbezési tárgyaláson az utóbb felülvizsgálattal elő felperes maga előadott és az alperes nem kifogásolt. (P. IV. 6880/1924. Pdt. XI. 20.)

Ha az ingatlan birtoka iránt indított alapperben a felülvizsgálati kérelem a pertárgy értékére tekintettel visszautasított, az újított perben sincs helye felülvizsgálatnak. (P. V. 1664/1925. Pdt. XI. 87. sub. I.)

Abban az esetben, ha a per tárgyának értéke a pénz értékének változása következtében a per folyamán változik, a felülvizsgálat megengedhetősége szempontjából a per tárgyának az az értéke irányadó, amellyel az a fellebbezési bíróság ítéletének meghozatalakor bírt; és a felülvizsgálati bíróság bizonyítás nélkül, szabadon állapítja meg, hogy az ingatlan értéke a felülvizsgálati értékhatár fölé emelkedett. (P. I. 4597/1925. Pdt. XI. 97. sub. I.)

A váltó alapján kibocsátott fizetési meghagyás ellen benyújtott kifogás folytán indult törvényszéki perben a felülvizsgálat megengedettsége a pertárgy értékétől függ; és az érték megállapításánál a meghagyásnak kifogással meg nem támadott része figyelmen kívül hagyandó. (P. VII. 1224/1926. Pdt. XII. 16.)

Ha az ingatlan birtoka és elvont haszon iránti perben a birtok kérdése jogerős részítélettel már elbíráltatott, az elvont haszon kérdésében használt fellebbvitel megengedettsége szempontjából csak az elvont haszon iránti kereseti kérelem tárgyának értéke irányadó. (P. III. 8127/1926. Pdt. XIII. 57.)

A felülvizsgálat megengedettségre irányadó érték szempontjából, a zárgondnok által felszámított díjak összegéhez hozzá kell adni azt az összeget, amelyben az egyik örökös a zárt kéro és a zárgondnokot, a zár alatt mutatkozó hiány címén, marasztalni kéri. (P. X. 271/1928. Pdt. XIV. 89. sub. II.)

I. A Pp. 521. §. első bekezdésének első tételét módosító 62.600/1926. I. M. számú rendelet 1. §-ának 5. c) pontja és a 2. §. második bekezdése alkalmazása szempontjából nem a pergátló kifogás felett hozott, hanem az érdemleges másodbírói ítélet kihirdetésének napja irányadó, — II. A felülvizsgálat

megengedhetősége szempontjából a járulékok csak akkor jönnek figyelembe, ha a felülvizsgálati értékhatárt önmagukban véve meghaladják. (P. VI. 5340/1929. Pdt. XIV. 131. sub. II.)

Értékhatár a kereset leszállítása vagy felemelése esetében. Nincs helye felülvizsgálatnak, ha felperes keresetét a fellebbezési eljárásban oly összegre szállítja le, mely a felülvizsgálati értékhatárt meg nem haladja. Ha felperes az elsőbírói ítélet elutasító részét fellebbezéssel meg nem támadja, ez a keresetleszállítással egyenlő hatályú. (Bpesti tábla 1914. dec. 12. 1259. Pdt. I. 113.)

Ha felperes az elsőbíróág elutasító részét fellebbezéssel meg nem támadja, ez a kereset leszállításával egyenlő hatályú. (1915. jan. 19. 1914. G. 319. Pdt. I. 155.)

I. A fél nem érvényesíthet a másodbíróág ítélete ellen olyan sérelmet, mely már az elsőbírói ítéletben is fennforgott és azt akkor sem sérelmezte. — II. A másodbíróág határozata a perköltség kérdésében csak akkor támadható meg fellebbezéssel, ha a határozat egyéb része ellen oly fellebbezés használtatik, amelyet a törvény megenged. (3486/1914. VII. p. sz. Pdt. I. 159. sub. I.)

Ha a felperes felülvizsgálati kérelme a teljesen elutasító ítéletnek csak egy része ellen irányul, a pertárgy értékét a felülvizsgálat megengedhetősége szempontjából — kifejezett leszállítás nélkül is — az ekként fenntartott kereseti kérelem határozza meg. (Temesvári tábla 903/1915. Pdt. I. 324.)

Ha az 500 koronát meghaladó összeg iránt indított járásbíróági perben az alperes és felperes felülvizsgálati kérelmében csak 500 koronát meg nem haladó összegre kéri a marasztalás felemelését, ez a kereset leszállításával egyértelmű és így a felülvizsgálati kérelem visszautasítását eredményezi. (Bpesti tábla P. IV. 605/1916. Pdt. II. 330.)

Nincs helye felülvizsgálatnak, ha a felperes az elsőbíróág ítéletének elutasító részében megnyugodván, a per tárgyának fennmaradó értéke a felülvizsgálati értékhatárt el nem éri. (Bpesti tábla P. II. 97/1917. Pdt. III. 185.)

A fellebbezési tárgyaláson — részfizetés folytán — történt leszállítás a felülvizsgálati értékhatárra befolyással van. (Bpesti ítélőtábla P. VIII. 1438/1929. Pdt. XIV. 124.)

Habár a P. 180. §. 1. pontjára alapított pergátló kifogást elvető másodbírói ítélet elleni felülvizsgálati kérelem a pertárgynak a felülvizsgálati értékhatáron alul maradása miatt visszautasított, ez nem zárja ki az érdemleges másodbírói

ítélet elleni felülvizsgálat megengedettséget, ha felperes keresetét az érdemleges fellebbezési tárgyaláson utólag megfelelő összegre felemelte. Ily esetben a felülvizsgálati bíróság hivatalból észlelheti azt, hogy az ügy külön bíróság hatáskörébe tartozik. (P. VI. 7870/1926. Pdt. XIV. 42. sub. I.)

Ha a felperes az elsőbírói ítélet elutasító rendelkezését jogorvoslattal meg nem támadja, ez a felülvizsgálat megengedtsége szempontjából a kereset leszállításának tekintendő. Ugyanezen kérdésben, a kereset és a viszontkereset közül, a nagyobb összeg irányadó; és a járulék (kárkamat) a főköveteléshez hozzá nem adható. (Bpesti tábla P. IX. 2714/1929. Pdt. XIV. 127.)

Érték viszontkereset esetében. Ha felperes az alperesi ellenkövetelést már keresetében beszámítja, a felülvizsgálat megengedhetősége szempontjából a beszámítás után fennmaradó kereseti követelés irányadó. (Bpesti tábla P. IV. 75/1915. Pdt. I. 156.)

A perújítással kapcsolatosan előterjesztett viszontkereset a fellebbvitel megengedhetősége szempontjából az alapperbeli kereset összegéhez hozzá nem adható, hanem a kettő közül a nagyobb értékű irányadó. (Temesvári tábla P. 903/1915. sz. Pdt. I. 378.)

Felülvizsgálat a perköltség kérdésében. Az 1907: XVII. t.-c. 5. §-a szerint a másodbíróság határozata ellen a perköltség kérdésében fellebbvitelnek csak akkor van helye, ha a fellebbvitel egyúttal a határozat egyéb része ellen is irányul. Az a tény, hogy alperes felülvizsgálati kérelmében nyilván ennek a törvényes rendelkezésnek a kijátszása végett a végzésnek kizárólag a perköltségek viselésének kérdésére vonatkozó indokait külön is megtámadja, a felülvizsgálati kérelmet nem teszi megengedetté. (Pp. 521. §.) (1915. jan. 13. 1914. G. 299. Pdt. I. 115.)

Az ügygondnoki díj a perbeli költséggel egy tekintet alá esvén, a másodbíróság határozata ellen pusztán ennek meg nem alapítása miatt beadott fellebbvitelnek helye nincs. (4261/1914. VII. pt. Pdt. I. 160.)

Sem a folyamatban levő per költsége, sem pedig a tőke mellett járulékként érvényesített és önmagában véve 500 koronát meg nem haladó kamat a felülvizsgálat megengedhetősége szempontjából nem jöhet figyelembe. (Debreceni tábla P. I. 2449/1915. Pdt. II. 147.)

Oly esetben, amidőn a másodbírói ítéletnek a per főtár-

gyára vonatkozó rendelkezése ellen az egyik pertárs által használt fellebbvitel a másik pertársra ki nem hat, utóbbi nem élhet oly fellebbvitellel, mely csak a másodbírói ítéletnek a perköltségre vonatkozó része ellen irányul. (Rp. 6135/1914. VI. pt. Pdt. II. 333.)

A másodbírói ítélet ellen az egyik fél által a per főtárgyára nézve beadott fellebbezés visszavonása folytán az ellenfélnek egyedül a perköltség kérdésében beadott fellebbezését vissza kell utasítani. (Rp. V. 6499/1915. Pdt. II. 334.)

Amikor az indokok elleni támadás csak az eljárási költség ellen irányuló felülvizsgálati kérelem támogatását célozza, ily esetben az indokok külön megtámadása a Pp. 521. §-a által kizárt azt a felülvizsgálatot, mely lényegileg csak a per- és fellebbezési költség megszüntetése ellen irányul, nem teszi megengedetté. (Bpesti tábla P. IV. 5323/1916. Pdt. III. 184.)

A perköltség kérdésében felülvizsgálatnak csak akkor van helye, ha az ítéletnek egyéb és olyan része is meg van támadva, amely ellen a felülvizsgálat meg van engedve. (P. V. 1618/1916. Pdt. III. 188. sub. I.)

Zárgondnoki számadás, díj- és költség kérdésében a másodbírói ítélet helybenhagyó része ellen nincs helye felülvizsgálatnak. (P. V. 2189/1921. Pdt. VII. 1. sub. I.)

A fellebbezési bíróság ítélete ellen a perköltség kérdésében felülvizsgálatnak csak akkor van helye, ha az ítélet egyéb része is a törvény által megengedett felülvizsgálattal meg van támadva. (P. IV. 3190/1921. Pdt. VII. 57. sub. II.)

Régi rendes perben, ha az egyik fél a másodbírói ítélet ellen az ügy érdemében fellebbezéssel él, a költségek kérdésében a másik fél is fellebbezhet. (Rp. IV. 5854/1921. Pdt. VII. 59.)

A perköltség kérdésében nincs helye felülvizsgálatnak, ha a felülvizsgálat ezenkívül csak olyan ítéleti rendelkezés ellen irányul, mely a felülvizsgálattal élő félre nézve nem sérelmes. (P. VIII. 2472/1923. Pdt. VIII. 147. sub. I.)

Ha a felperes keresetét a perköltségre leszállította és a fellebbezési bíróság a tárgyalanná vált főkövetelés feletti határozathozatal mellőzésével, egyedül a perköltség kérdésében ítelt, a tárgytalan főkövetelés miatti felülvizsgálati kérelemmel együtt a perköltség miatti felülvizsgálati kérelem is a Pp. 521. §. 2. bek. alapján visszautasítandó. (P. VIII. 5320/1922. Pdt. IX. 43.)

Ha a felperes azt jelentette be, hogy a kereseti követelés engedményezés folytán már nem őt illeti s az elsőbíróság a keresetet emiatt elutasította, a fellebbezési bíróság azonban a

felperes nyilatkozatát a keresettől való elállásnak minősítve, a per főtárgyára nézve a határozathozatalt mellőzi s ítéletében csak a költségekről határoz, az alperes az ítélet egész terjedelme ellen felülvizsgálati kérelemmel élhet, s ez a Pp. 521. §. második bekezdése alapján vissza nem utasítható. (P. IV. 5706/1923. Pdt. IX. 44.)

Ha az alperes amiatt él felülvizsgálattal, mert az első-bírói permegszüntető ítéletet megváltoztató másodbírói ítélet nem intézkedett az ügynek a Pp. 518. §-a értelmében az első-bíróshoz leendő visszautasítása iránt: az 521. §. második bekezdése alapján a költségben történt marasztalást is megtámadhatja. (P. II. 5060/1922. Pdt. IX. 45.)

A fellebbezési bíróság ítélete ellen a perköltség viselésének vagy mennyiségének kérdésében felülvizsgálatnak csak akkor van helye, ha az ítélet egyéb része ellen használt felülvizsgálatot a törvény megengedi. (P. III. 1356/1925. Pdt. XI. 84.)

Az a körülmény, hogy felperes keresetét a fellebbezési eljárásban a tőke kifizetése folytán a perköltségre leszállította, nem vonhatja maga után a tőkére vonatkozó elsőbírói marasztalás hatályon kívül helyezését, hanem csak az arra, mint tárgytalanra vonatkozó rendelkezés mellőzését. Ha pedig felperes a hatályon kívül helyezést felülvizsgálati kérelemmel megtámadja, ezzel együtt a per- és fellebbezési költségre vonatkozó rendelkezést is megtámadhatja. (P. VI. 409/1927. Pdt. XIII. 51. sub. II.)

Ha a nyugdíj felemelése iránti per a felülvizsgálati eljárás során az arányszám megállapítása és a megfelelő nyugdíj fizetése folytán tárgytalanná válván, a felek a pert a főtárgyra nézve megszüntetik, a perköltség kérdését az 1926: XVI. t.-c. 24. §-a értelmében mégis érdemlegesen kell elbírálni, úgy, mint ha a bíróság az ügy érdemében ennek a törvénynek életbelépése előtt alkalmazásban volt jogszabályok alapján határozna. (P. II. 673/1926. Pdt. XIII. 58.)

A felülvizsgálati tárgyaláson is lehet keresetet a perköltségre leszállítani; ily esetben azonban a Pp. 521. §. 2. bekezdésének a visszautasításra vonatkozó rendelkezése alkalmazandó. (P. VII. 3622/1929. Pdt. XV. 43.)

Habár az igényelt ingóknak a felperes által előadott értéket az alperes az elsőbírói eljárás során nem tette vitássá, a felülvizsgálati bíróság, a köztudomás alapján, a felülvizsgálat megengedettsége szempontjából magasabb értéket megállapíthat. (Bpesti tábla P. XIV. 9659/1929. Pdt. XV. 47.)

I.
egyesít
nyelt ir
sében
venni. E
vizsgál
vonatko
lati kér
nek a m
engedet
tást sze
alperes
hozomár
— bár
a végre
meg vol

522
megáll
állapít
ben van
lapit m
Ni
itélete
hatáskö
per tek
tozik.

A
bírószá
leszállít
helye n
A
másodb
Pdt. I.
Ne
amikor
alapítot
Pdt. II.
Ar
tése és

I. Különböző felperesek által indított és a 233. §. alapján egyesített igényperек esetében az egyes felperesek által igényelt ingók értékeit — a felülvizsgálat megengedettsége kérdésében — nem együttesen, hanem külön-külön kell számításba venni. Ha tehát az egyik felperes által igényelt ingók a felülvizsgálati értékhatárt meg nem haladják, az ítéletnek ezekre vonatkozó része ellen sem a felperes, sem az alperes felülvizsgálati kérelemmel nem élhet, még pedig akkor sem, ha az ítéletnek a másik felperesre vonatkozó része a törvény által megengedett felülvizsgálattal meg van támadva. — II. A végrehajtást szenvedő neje által indított igénykeresettel szemben az alperes sikeresen védekezhetik azzal, hogy a férjnek a lefoglalt hozományi haszonélvezeti jogról a házasság fennállása alatt — bár az együttélés megszűnte után — történt lemondásakor a végrehajtható követelésének alapjául szolgált szerződés már meg volt kötve. (P. V. 657/1929. Pdt. XV. 65. sub. I—II.)

522. §. *A fellebbezési bíróságnak az illetékességet megállapító ítélete vagy ítéletének az illetékességet megállapító része ellen felülvizsgálatnak csak abban az esetben van helye, ha a törvény kizárólagos illetékességet állapít meg.*

Nincs helye felülvizsgálatnak a fellebbezési bíróság ítélete ellen azon az alapon, hogy a per a járásbíróság hatáskörébe tartozik, sem pedig azon az alapon, hogy a per tekintettel az értékre, a törvényszék hatáskörébe tartozik.

A kereset nem lévén külön ügybírósághoz vagy valamely bíróság kizárólagos illetékességéhez utasítva, az illetékességet leszállító másodbírói határozat ellen további fellebbvitelnek helye nincs. (212/1914. Pdt. I. 69.)

A Pp. 522. §-a nem zárja ki az illetékességet leszállító másodbírói ítélet felülvizsgálását. (Bpesti tábla P. IV. 6038/1915. Pdt. I. 408. sub. II.)

Nem tartozik a Pp. 522. §-ának szabályai alá az oly eset, amikor a fellebbezési bíróság a tőzsdebíróság kikötött voltára alapított pergátló kifogás tárgyában döntött. (P. IV. 10319/1915. Pdt. II. 493.)

Amikor a vevő a K. T. 348. §-a értelmében a vételár fizetése és ennél kisebb összegű kártérítés iránt keresetet indít, a

könyvkivonati illetékesség, amely az egész keresetre nézve megáll, a Pp. 49. §-a értelmében nem szűnik meg azáltal, hogy alperes a vételárat a kereset beadása után visszafizeti és felperes ennek következtében a keresetet a kárkövetelésre leszállítja. (Bpesti tábla 6. P. 4771/1918. sz.) Ily esetben a pergátló kifogást elvető ítélet elleni felülvizsgálat a Pp. 522. §. 1. bek. értelmében visszautasítatván, az 544. §. alapján pénzbírság szabandó ki. (P. VII. 122/1919. Pdt. V. 62.)

A Pp. 522. §. második bekezdése értelmében azon az alapon sincs helye felülvizsgálatnak, hogy az ügy az értékre való tekintet nélkül a járásbíróóság hatáskörébe tartozik. (P. VII. 631. Pdt. VI. 12. sub. II.)

I. Nincs helye felülvizsgálati kérelemnek azon az alapon, hogy a pertárgy értéke a járásbíróasági értékhatárt meghaladja és hogy a kir. ítélőtábla, mint fellebbezési bíróság helytelenül minősítette az ügyet értékre való tekintet nélkül a járásbíróóság hatáskörébe tartozónak. — II. A törvény által kizárt felülvizsgálati kérelmet akkor is hivatalból vissza kell utasítani és az azt benyújtó felet a költségekben el kell marasztalni, ha a felülvizsgálati tárgyalás kitézetett és megtartatott. (P. III. 3552/1921. Pdt. VII. 85. sub. I—II.)

Azon az alapon, hogy a per a járásbíróóság hatáskörébe tartozik, a fellebbezési bíróság ítélete ellen a Pp. 522. §. 2. bekezdése értelmében felülvizsgálatnak helye nincs, amely szabály alól a törvény kivételt egyáltalán nem, tehát akkor sem enged, ha a pergátló kifogás előterjesztése, tárgyalása vagy eldöntése körül netán valamely eljárási szabálytalanság történt volna. (P. IV. 2145/1922. Pdt. VIII. 94.)

523. §. *A fellebbezési bíróságnak az elsőbíróóság ítéletét helybenhagyó ítélete, vagy ítéletének helybenhagyó része ellen az a fél, aki az elsőbíróóság ítéletét illetőleg ítéletének helybenhagyott részét fellebbezési kérelemmel vagy ellenkérelemmel meg nem támadta, felülvizsgálati kérelemmel nem élhet.*

524. §. *A felülvizsgálat a 479. §. értelmében, azonban az 522. §-ban foglalt korlátozással, az ítélet előtti eljárásban hozott határozatokra is kiterjed.*

A felülv. kérelem visszautasítása: 529. §.

A felülvizsgálati kérelem annyiban, amennyiben az az első-

bíróságnak már jogerőssé vált ítéleti rendelkezése ellen irányul, nem vehető figyelembe. (K. 97. nov. 19. I. G. 289. F. III. 166.)

Az elsőbíróság ítélete szerint még nem jelenés okából marasztalt alperes ezen ítélet ellen fellebbezéssel csak az esetben élhet, ha a 477. §-ban felsorolt esetek fennforognak, ebből következik, hogy ha az elsőbíróság ítéletét nem ezen esetek fennforgása alapján támadta meg, a fellebbezési bíróság ítéletét sem támadhatja meg felülvizsgálati kérelemmel. (K. 97. nov. 10. I. G. 315. F. III. 155.)

Aki az elsőbíróság ítéletét fellebbezéssel még nem támadta, az nem élhet a felülvizsgálati kérelemhez csatlakozási kérelemmel sem. (B. 97. szept. 3. I. G. 125. T. II. 10.); ugyanez áll elsőbírósági részítéletre is. (K. 1907. márc. 14. I. G. 14. F. XII. 2653. sz.)

Ha a fellebbezési bíróság az elsőbíróság ítéletének azt a részét, amellyel a felperest új keresetével külön perre utasította, megváltoztatta és az elsőbíróságot az új kereset tárgyalására és további eljárásra utasította: ez a rendelkezés az eljárás folyamában hozott, a tárgyalás előkészítésére vonatkozó oly intézkedés, amely fellebbvitellel még nem támadható. És ilyen esetben addig, ameddig az új keresetet az elsőbíróság le nem tárgyalta s abban a részben az ítélet jogerőre nem emelkedett, illetve az ez ellen benyújtott fellebbezés a fellebbezési bírósághoz be nem érkezik, a fellebbezési bíróság a tárgyalást felfüggesztheti. (P. V. 9260/1927. Pdt. VIII. 87.)

A felülvizsgálati bíróság.

525. §. *A felülvizsgálati bíráskodást a kir. ítélőtáblának mint fellebbezési bíróságnak ítélete felett a kir. Kuria gyakorolja.*

Te. 38. §. A Pp. 525. §-ának 2. bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

A kir. törvényszéknek, mint fellebbezési bíróságnak ítélete felett, a felülvizsgálati bíráskodást azokban a perekben, amelyekben a felülvizsgálati érték (37. §.) meghaladja a felülvizsgálati bíróság meghatározására irányadó értékhatárt, a kir. Kúria, minden más esetben az illetékes kir. ítélőtábla gyakorolja.

Ter. 2. §. 5. d) pontja: A Pp.-ban értékhatáruul megállapított összegek helyett a következő értékhatárok állapítatnak meg: ... a felülvizsgálati bíróság meghatározása tekintetében a Pp. 525. §-ának 2. bekezdése helyébe lépő Te. 38. §-ában *ötezer pengő*.

Jegyzet. Három újítás van a Te. szerint szemben a Pp. 525. §-ának 2. bekezdésével, amely 1. nem ismerte a felülvizsgálati értéket, 2. a pertárgy értéke, mely itt irányadó volt, 2500 koronát, majd a 62.600/1926. sz. rend. szerint 5000.— P-t tett ki és 3. ez is (vagyis a Kúria felülvizsgálati hatásköre) járásbíró-sági perek közül csak „az értékre tekintet nélkül” járásbíró-sághoz utasított perekre terjedt ki, míg a Te. ezt a megkülönböztetést elejti.

A felülvizsgálati kérelemben történt keresetleszállítás esetében a felülvizsgálati hatáskörre nézve (Pp. 525. §.) a leszállítás után fennmaradó összeg irányadó. (P. IV. 1455/1922. Pdt. VIII. 87.)

A részítelet felülvizsgálata nem tartozik a kir. Kúria hatásköréhez, ha egyrészt a részítelet tárgyaül szolgáló összeg a kir. Kúria hatáskörét megállapító értékhatáron alul marad, másrészt pedig a majdan hozandó végítelet az annak felülvizsgálatakor irányadó új jogszabály értelmében még az egész pertárgy értékére tekintettel sem kerülhet a kir. Kúriához. (P. IV. 4123/1922. Pdt. VIII. 91.)

Abban a kérdésben, hogy felülvizsgálatnak helye van-e az ügy felülvizsgálata a Kúria vagy az ítéletábla hatáskörébe tartozik-e, a járulékok csak akkor jönnek figyelembe, ha a Pp. 525., 529. §-aiban megszabott értékhatárokat, illetve az azok helyett rendeletileg életbelépett új értékhatárokat önmagukban meghaladják. (P. IV. 6914/1922. Pdt. IX. 47.)

A felülvizsgálati kérelem határideje.

526. §. *A felülvizsgálati kérelem határideje tizenöt nap. Ez a határidő záros és az ítélet kézbesítésétől számítandó, a felülvizsgálati kérelmet azonban már az ítélet kihirdetése után be lehet nyújtani.*

Az elsőbírósághoz kellő időben beadott és onnan a fellebbezési bírósághoz a felülvizsgálati határidő lejártá után érkezett

felülvizsgálati kérelem, mint elkésett, visszautasítandó. (B. 96. máj. 7. I. G. 109. T. I. 200.)

A felülvizsgálati kérelem elkésett, ha az az annak beadhatására fennálló határidőnek utolsó napján a jegyzői iroda részére előírt hivatalos óra, de a gyűjtőszekrény tartalmának kivételére megszabott végidőpontnak is letelt után szándékoltatott beadni. (K. 96. ápr. 29. I. G. 11. F. I. 214.)

A felülvizsgálati kérelem érdemi megbírlását az első példány aláírásának hiánya nem akadályozza akkor, ha a harmadik példány alá van írva. (Sz. 1905. jan. 20. 1904. G. 263. T. IX. 662.)

Távirati úton bejelentett felülvizsgálati kérelem el nem fogadható. (K. 1903. szept. 9. I. G. 477. E. F. IX. 17.)

A felülvizsgálati határidő elmulasztása miatt beadott igazolási kérelemben a felülvizsgálati kérelmet is elő kell terjeszteni. Ellen esetben, ha a hiány a tárgyaláson sem pótoltatik, az igazolási kérelem visszautasítandó. (P. I. 924/1922. Pdt. VII. 92.)

A felülvizsgálati kérelem alakja.

527. §. *A felülvizsgálati kérelmet a fellebbezési bíróságnál ügyvéd által ellenjegyezve írásban kell benyújtani.*

A felülvizsgálati kérelemnek magában kell foglalnia:

1. a felülvizgálandó ítélet megjelölését;

2. határozott kérelmet, annak a kijelentésével, hogy a fél az ítéletet egész terjedelmében vagy melyik részében támadja meg;

3. annak a kijelentését, hogy a fél az ítéletet mely alapon támadja meg.

Te. 39. §. A Pp. 527. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

Ha a felülvizsgálati kérelem elkésett, vagy ha a 37. §. szerint felülvizgálatnak helye nincs, vagy ha a felülvizsgálati kérelmet ügyvéd nem ellenjegyezte, a fellebbezési bíróság azt hivatalból visszautasíthatja.

A felülvizsgálati bíróság azt a felet, aki az ily visszautasító végzés ellen nyilvánvalóan alaptalanul él felfolya-

modással, a Pp. 544. §-ának alkalmazásával pénzbírságban marasztalja.

Érintetlenül marad a Pp. 454. §-ának rendelkezése, amelyhez képest a felülvizsgálati határidő elmulasztása miatt beadott igazolási kérelem felett a felülvizsgálati bíróság határoz.

Az a rendelkezés, mely szerint az ügyvéd ellenjegyzése nélkül benyújtott felülvizsgálati kérelem hivatalból visszautasítandó, alkalmazandó akkor is, ha az ügyvéd saját ügyében és személyesen perel. (K. 1904. jún. 30. I. G. 158. F. IX. 468.)

Írónnal ellenjegyzett felülvizsgálati kérelem visszautasítandó. (K. 1905. febr. 28. I. G. 57. U. L. 1905. 12. sz. 8. I.)

A felülvizsgálati kérelmen szükséges ügyvédi ellenjegyzés csak sajátkezűleg történhetvén, azt nem helyettesítheti az ügyvéd nevének és lakásának gépi úton történt nyomása. (K. 99. jan. 26. I. G. 11. F. IV. 292.)

A felülvizsgálati kérelem küllapján az alperes helyes megnevezésének elmulasztása nem oly lényeges kellékhány, amely miatt a felülvizsgálati kérelem visszautasítandó. (Gy. 1900. ápr. 26. G. II. 15. T. IV. 378.)

A felülvizsgálati írásbeli kérelem nem előkészítő irat, hanem alapja a felülvizsgálati eljárásnak, az abban fel nem hozott panasz a tárgyaláson nem érvényesíthető. (K. 1895. május 25. II. G. 17. F. I. 10.)

A felülvizsgálati kérelemben való hivatkozás az elsőbírósági tárgyaláson előadottakra és az elsőbíróság ítéletének indokaira, szabálytalan. (K. 1896. okt. 30. I. G. 307. F. II. 73.)

Erdemben bírálendő meg a felülvizsgálati kérelem, ha nem jelöli ugyan meg szabatosan az állítólag megsértett jogszabályokat, de a támadás alapja a kérelemből kivehető. (B. 1897. okt. 22. I. G. 191. T. II. 52.)

Nem felel meg a felülvizsgálati kérelem, ha abban a szenvedett sérelem mibenléte meg nem jelöltetik. (B. 1897. szept. 17. I. G. 138. T. II. 19.)

Aki a fellebbezési bíróság ítéletében foglalt tényállást helytelen ténybeli következtetés alapján kéri felülvizsgálni, felülvizsgálati kérelmében határozottan meg kell jelölnie azt, hogy a fellebbezési bíróság ítéletében megállapítást nyert tények közül melyeket tart és mi okból olyanoknak, hogy az azokból a fellebbezési bíróság által levont következtetés a megtámadott

és h
hoz
gálat
tesen
miből
1916.

madó
tett
vissza
a biz
alapj
szaka
(P. IV)

5
alkal
esetél
vizsgá

5
tatko
felleb
kérel
kekne
miatt
lülviz
szaut
tároz

4
felül
elnök
mébe
amel

és helytelennek vitatott ténymegállapítást eredményezte; ahhoz pedig, hogy az iratellenesség miatt emelt panasz felülvizsgálat tárgya lehessen, okvetlen megkívántatik, hogy a fél tüzetesen kiemelje azt, hogy a fennforgónak állított iratellenesség miből áll és konkrét alakban miben nyilvánul. (P. IX. 10., 369/1916. Pdt. III. 208.)

Amiatt, hogy a felülvizsgálati kérelemnek a tényállást támadó panasza nem jelöli meg szabatosan az állítólag megsértett jogszabályokat, a felülvizsgálati kérelem nem utasítható vissza, ha a kérelemből kivehető, hogy a felülvizsgálatot kérő a bizonyítékok mérlegelését sérelmezi és ekkép támadásának alapja e részben a Pp. 270. §-ára sarkalik, amennyiben az e szakaszban foglalt eljárási szabályokat véli megsértetteknek. (P. IV. 288/1926. Pdt. XII. 47.)

A felülvizsgálati kérelem felterjesztése.

528. §. *A felülvizsgálati kérelmet a 483. §. megfelelő alkalmazásával és az ügyre vonatkozó iratoknak szükség esetében az elsőbíróságtól való bekövetelése után a felülvizsgálati bírósághoz fel kell terjeszteni.*

A felülvizsgálati kérelem elintézése.

529. §. *Ha a felülvizsgálati kérelem elkészítettnek mutatkozik, vagy oly határozat ellen van intézve, mely ellen fellebbvitelnek nincs helye, valamint ha a felülvizsgálati kérelem az 527. §. 1—3. pontjaiban meghatározott kellékeknek meg nem felel, vagy más nem pótolható hiány miatt visszautasítandónak mutatkozik, az elnök azt a felülvizsgálati tanács elé terjeszti, mely a felülvizsgálat visszautasítása kérdésében a felek meghallgatása nélkül határoz.*

A felülvizsgálati tanács elé terjesztendő továbbá a felülvizsgálati kérelem akkor is, ha a felülvizsgálati tanács elnöke azt találja, hogy a felülvizsgálat az 525. §. értelmében nem annak a bíróságnak a hatáskörébe tartozik, amelyhez az iratokat felterjesztették, ami felett a tanács

szintén a felek meghallgatása nélkül határoz. A kir. ítélőtábla felülvizsgálati tanácsa, ha azt találja, hogy a felülvizsgálat a kir. Kúria hatáskörébe tartozik, az iratokat hivatalból is a kir. Kúriához terjeszti fel. Amiatt, hogy a kir. ítélőtábla felülvizsgálati tanácsa az ügyet felülvizsgálati hatáskörébe tartozónak állapította meg, fellebbevitelnek helye nincs. Ha a kir. Kúria felülvizsgálati tanácsa azt találja, hogy a fellebbezési bíróságtól vagy a kir. ítélőtáblától felterjesztett ügynek felülvizsgálata a kir. ítélőtábla hatáskörébe tartozik, ennek megállapítása után az iratokat az illetékes kir. ítélőtáblához teszi át. A kir. Kúria e megállapítása úgy a kir. ítélőtáblára, mint a felekre kötelező. Ha a kir. Kúria felülvizsgálati tanácsának elnöke vagy felülvizsgálati tanácsa az ügy előadására és tárgyalására határnapot tűzött ki, az ügy felülvizsgálatának a kir. ítélőtáblához való áttétele többé sem nem kérhető, sem el nem rendelhető.

A felülvizsgálat elfogadása esetében az elnök a tanács határozatát nem közli a felekkel.

530. §. Ha az 545. §. esete nem forog fenn, a felülvizsgálati tanács elnöke az ügy előadására és tárgyalására határnapot tűz és erről a feleket a 134. §. második és utolsó bekezdésének megfelelő alkalmazásával értesíti.

A határnapot akként kell kitűzni, hogy az értesítésnek az ellenfél részére való kézbesítése és a határnap között mintegy tizenöt nap maradjon.

Sürgős esetben a tárgyalási időköz megrovidíthető.

A válaszirat és a csatlakozás.

531. §. Az ellenfél a tárgyalási időköz első felében a felülvizsgálati bírósághoz ügyvéde által ellenjegyzett válasziratot nyújthat be, melyben a felülvizsgálati kérelemhez csatlakozhatik. A csatlakozás a perköltség viselésének vagy mennyiségének kérdésére is szorítkozhatik.

A válaszirat első példánya az iratokhoz csatolandó, a másodpéldányt pedig az ellenfélnek és ha több ellenfél van, ezeknek a további példányokat hivatalból kell kézbesíteni.

Az elkésve benyújtott, vagy csak a felülvizsgálati tárgyaláson pótoltt válasziratban foglalt csatlakozási kérelem csak abban az esetben vehető figyelembe, ha a fél a tárgyaláson valószínűvé teszi, hogy válasziratával hibáján kívül késett.

A felülvizsgálati kérelemre válasziratot csak a perben álló fél adhat. (K. 1901. jan. 19. I. G. 554/900. F. VI. 347.)

Elkésetten beadott válaszirat visszautasítandó. (K. 1895. okt. 30. II. G. 47. F. I. 38.); a fv. tárgyaláson beadott akkor is, ha az ellenfél hozzájárul. (K. 1905. nov. 23. G. 255. F. XI. 2311. sz.)

Elkésetten beadott válaszirat esetén a késedelem igazolásának nincs helye akkor, ha abban csatlakozási kérelem nem foglaltatik. (B. 1897. febr. 11. I. G. 292. T. II. 120.)

A csatlakozási kérelemnek, éppen úgy, mint a felülvizsgálati kérelemnek, azt az alapot, melyen az ítélet megtámadtatik, magában kell foglalnia s tartalmának az a része, mely a fellebbezés tartalmára hivatkozik, figyelembe nem jöhet. (K. 1899. ápr. 21. I. G. 29. F. IV. 439.)

Csatlakozási kérelemnek az indokolás ellen is van helye az esetben, ha az indokokban határozat jellegével bíró oly kijelentés foglaltatik, mely az illető peres félre nézve sérelmes lehet. (B. 1902. szept. 30. I. G. 154. T. 1. Sz. 1904. nov. 24. G. 200. T. IX. 700.)

Az a fél, akinek felülvizsgálati kérelmét a felülvizsgálati bíróság azért, mert részéről a fellebbezési bíróság ítélete ellen a további jogorvoslat ki van zárva, előzően már visszautasította, nincs jogosítva az ellenfél részéről beadott felülvizsgálati kérelemhez utólagosan oly kérelemmel csatlakozni, amelynek helytfoghatását a felülvizsgálati bíróság előzően kizártnak kimondotta. (K. 1908. szept. 3. I. G. 104. sz. F. XIV. 18.)

Elkésett válasziratért, mint céltalan beadványért, költség meg nem állapítható. (G. 112/1914. Pdt. I. 39. sub II.)

Ha az elkésett válaszirat csatlakozási kérelmet nem tar-

talmaz, a késedelem vétlenségének igazolása és a válaszirat figyelembevétele ki van zárva. (G. 234/1915. Pdt. I. 162. sub II.)

Ha a csatlakozási kérelem csak az ellenfél felülvizsgálati kérelmének érdemleges elbírálásától feltételezetten terjesztett elő, utóbbinak visszautasítása folytán tehát a csatlakozási kérelem tárgytalanná vált, a csatlakozási kérelem költségei az ellenfelet nem terhelhetik. (Bpesti tábla P. IV. 6150/1915. Pdt. II 296.)

Az elkészett, de csatlakozást nem tartalmazó, válaszirat nem jöhet figyelembe. Ezt a felülvizsgálati bíróság — kifejezett visszutasító rendelkezés nélkül — csak az indokokban mondja ki. (P. II. 3807/1915. Pdt. II. 357.)

Elkészett válaszirat hivatalból visszautasítandó akkor is, ha csatlakozást nem tartalmaz. (P. I. 6637/1916. Pdt. III. 210.)

Kifejezett csatlakozás nélkül nem vehető figyelembe a válasziratban előterjesztett és az alsóbíróági költség felemelésére irányuló kérelem. A csatlakozást tartalmazó válaszirat beadásának elmulasztása okául felhozott körülmény valóként elfogadandó, ha az ellenfél azt nem vonja kétségbe. (P. IV. 4176/1923. Pdt. IX. 103. sub I.)

Az, hogy az egyik fél maga is felülvizsgálati kérelemmel élt, nem zárja ki, hogy ugyanő az ellenfél felülvizsgálati kérelméhez csatlakozzék. (P. IV. 6756/1923. Pdt. IX. 114.)

A válasziratban előterjesztett az a kérelem, hogy a fellebbezési költség a pertárgy értékének időközi emelkedésére való tekintettel felemeltessék, csak kifejezett csatlakozás esetében jöhet figyelembe. (P. IV. 498/1924. Pdt. IX. 115.)

Habár a felperesek válasziratukat az idézési időköz első felén túl elkéshten adták be, az ebben előterjesztett csatlakozási kérelmet figyelembe kell venni, ha a felperesek a tárgyaláson bemutatott póstai feladóvevénnyel igazolták, hogy a válasziratot a tárgyalási időköz első felében adták póstára. (P. II. 6051/1923. Pdt. IX. 163.)

Az a körülmény, hogy a tárgyalási időközök első felének a kiszakítása körül tévedés történt, a válaszirat elkészettségének alapos mentségeül el nem fogadható. (P. VII. 3452/1924. Pdt. X. 49.)

Ha a felülvizsgálattal élő fél ellenfele részére megállapított alsóbíróági eljárási költségek felemelése iránt a válasziratban csatlakozási kérelemmel nem él, ennek hiányában az ugyanott előterjesztett az a panasza, hogy ezek a költségek

alacsonyok, figyelembe nem jöhet. (P. IV. 3449/1924. Pdt. X. 55. sub III.)

A felülvizsgálati kérelemnek elkészttsége miatti visszautasítása esetében az azzal szándékolt jogorvoslat csatlakozásként érvényesíthető. Felülvizsgálati kérelem másodpéldányának kézbesítése nélkül történt idézés a válaszirati határidő folyását meg nem indíthatja. (P. IV. 3677/1924. Pdt. X. 89. sub I.—II.)

Ha az elutasítás alapjául szolgáló tényállás jogszabálysértés nélkül történt megállapítása folyamánaképpen további elutasítási okok alapjául szolgálható körülmények kiderítése nem szükséges: akkor nem kell méltatás tárgyává tenni az alperesnek azt a csatlakozási kérelmét, amely nem támadja meg a fellebbezési bíróság ítéletét, hanem a tényállásnak olyan körülményekre vonatkozó kiegészítését célozza, amelyek szintén megokolják a felperes keresetének elutasítását. (P. IV. 1166/1925. Pdt. XI. 14.)

Ha a pernyertes alperes a jogviszony hiányára alapított kifogását a fellebbezési bíróság ítéletében történt elutasítás ellenére a válasziratában fenntartja, azt csatlakozásnak kell tekinteni. (P. IV. 2858/1924. Pdt. XI. 53.)

Csatlakozás a Pp. 531. §-a értelmében csak elbírálható felülvizsgálati kérelemnek a létezése esetében lehetséges, ilyen pedig a felülvizsgálati kérelemnek hivatalból történt visszautasítása esetében nincsen. (P. VII. 1224/1926. Pdt. XII. 16.)

Ha az alperesek között nem áll fenn egységes pertársaság és csak az egyik alperes él felülvizsgálati kérelemmel: az ezzel szemben beadott csatlakozással a felperes a másodbírói ítéletnek a másik alperesre vonatkozó részét meg nem támadhatja. (P. IV. 1923/1926. Pdt. XII. 49.)

Nincs helye annak, hogy egyik (végrehajtható) alperes a felperes (igénylő) felülvizsgálati kérelméhez nem saját érdekében, hanem a felperes érdekében és a többi alperesek hátrányára csatlakozzék. (P. V. 5941/1926. Pdt. XIII. 24. sub II.)

A felülvizsgálati kérelemnek elkészttség miatti visszautasítása esetében a csatlakozás hatályát veszti. (P. VI. 3615/1926. Pdt. XIII. 52. sub II.)

A felülvizsgálati kérelem visszautasítása iránti kérelem csatlakozásnak nem minősíthető. (P. IV. 3652/1927. Pdt. XIII. 81. sub I.)

A pernyertes fél a felülvizsgálathoz csatlakozhatik a rendelkezésszerű indok kihagyása végett, amely a perben eldön-

tendő kérdések szempontjából az ügy lényegéhez nem tartozik. (P. V. 2747/1927. Pdt. XIII. 93. sub II.)

A kir. Kúria Jogegységi Tanácsának 36. számú polgári döntvényei: Az ellenfél felülvizsgálati kérelméhez az a fél is csatlakozhatik, aki a fellebbezési bíróság ítélete ellen maga is felülvizsgálati kérelemmel élt. (Pdt. XIII. 107.)

Amikor az igénylő felperes a törvény által megengedett felülvizsgálati kérelemmel élt, akkor az alperes felülvizsgálati kérelmének a perköltségre vonatkozó részét — csatlakozási jogára való tekintettel — abban az esetben is érdemlegesen el kell bírálni, ha az alperesi felülvizsgálati kérelemnek a fő tárgyra vonatkozó része, mint két egybehangzó ítélet ellen irányuló, visszautasított. (P. V. 657/1929. Pdt. XV. 65. sub III.)

A felülvizsgálati tárgyalás.

532. §. *A felülvizsgálati tárgyalás az előadó előterjesztésével veszi kezdetét. Az előterjesztésbe felveendő k a felek kérelme, indokaik ismertetésével, valamint az ügy állása, amennyiben ez a felek kérelmeinek megérthetőségéhez és a megtámadott ítélet felülbírlásához szükséges. Az eljárásra vonatkozó adatokat csak annyiban kell ismertetni, amennyiben az eljárás a felülvizsgálati vagy csatlakozási kérelemben kifejezetten meg van támadva, vagy amennyiben ez a hivatalból figyelembe veendő körülmények (540. §.) megítélhetése végett szükséges.*

Az előadó előterjesztése után a felek szóval is indokolhatják kérelmeiket.

A felülvizsgálati kérelemmel élő fél abbéli kérelmének, hogy az ő vallása szerint ünnepnapra kitűzött felülvizsgálati tárgyalási határnap, miután személyesen kíván megjelenni, elhalasztassék, hely nem adható. (K. 1900. márc. 29. I. G. 109/2. F. V. 352.)

533. §. *Az iratokban előterjesztett felülvizsgálati és csatlakozási kérelmeket sem megváltoztatni, sem pedig a kérelem tárgyát fellebb emelni nem lehet.*

Jegyzet. A felülv. tárgyaláson is elő lehet terjeszteni az aranyban teljesítendő pénztartozás leszállítása iránti kérelmet

950/923. M. E. sz. r. 5. §. (I. K. XXXII. 209.) — Kártérítés érvényesítése csak a fellebb. eljárásban: 389., 415. §§.

A felülvizsgálati kérelemben foglalt támadási alap a szóbeli tárgyaláson ki nem terjeszthető. (B. 1900. jan. 25. II. G. III. T. IV. 160.)

A felülvizsgálati eljárásban, a szóbeli tárgyaláson a felek kérelmeiket csupán a már írásban beadott felülvizsgálati kérelem keretén belül felhozott panaszpontokra kiterjedőleg indokolhatják. (K. 1897. márc. 26. I. G. 44. F. II. 289.)

A felülvizsgálati kérelem visszautasítása a tárgyaláson is kérhető. (Gy. 1897. ápr. 29. G. II. 23. T. II. 503.)

A felülvizsgálati eljárásban a kereseti követelés a pénzértékesülőknek címén fel nem emelhető. (K. 4182/1922. Pdt. VIII. 85. l.)

A felülvizsgálati eljárásban is figyelembe vehetők a felek által közösen előadott tényállítások és kérelmek. (B. 3704/915. Pdt. IV. 6. l.)

A teljesítés iránti perben a felperes a kártérítés iránti kérelemre a felülvizsgálati tárgyaláson is áttérhet és azt a felülvizsgálati bíróság úgy az alap, mint a mennyiség kérdésében érdemlegesen elbírálhatja. (K. 2805/1921. Pdt. VII. 137. l.)

Ha a vevő a vételi ügylet teljesítését követelte és ezzel a kérelmével a fellebbezési bíróság elutasította, a felülvizsgálati eljárásban nem követelheti a nemteljesítés miatti kár megtérítését. (K. 1925. jan. 25. P. VII. 2394/1925. sz.)

A valorizálás iránt sem az első-, sem a másodbíróságnál, hanem csak a felülvizsgálati bíróságnál előterjesztett kérelem nem teljesíthető, mivel a felülvizsgálati eljárásban az alperes marasztalására vonatkozó új kérelmet előterjeszteni nem lehet. (K. 1924. jún. 4. P. VII. 5627/1924.) *Ellenkező:* l. az 535. §. a.

A felülvizsgálati eljárásban iránnyadó tényállás.

534. §. *A felülvizsgálati bíróság a fellebbezési bíróság ítéletét az abban előadott tényállás alapján vizsgálja felül.*

A fellebbezési bíróság ítéletében előadott tényállás megtámadása csak akkor vehető figyelembe, ha a megtámadást a fél a felülvizsgálati kérelemben, illetőleg a válasziratban kifejezetten érvényesítette. Az ítéletben elő-

adott tényállással szemben bizonyítékul csak a tárgyalási jegyzőkönyv és mellékletei használhatók fel. (402. §.)

Tényállítás valóságának vagy valótlanságának megállapítását csak azon az alapon lehet felülvizsgálni, hogy a megállapítás jogszabály helytelen alkalmazásával vagy mellőzésével vagy nyilvánvalólag helytelen ténybeli következtetéssel történt, vagy hogy az iratok tartalmával ellentétben áll.

Tényállást az 535. é. sz. 537. §. esetén kívül a felülvizsgálati bíróság a bizonyítás mérlegelése vagy tárgyalás alapján meg nem állapíthat.

Te. 40. §. A Pp. 534. §-ának utolsó bekezdését a következő rendelkezés egészíti ki:

Olyan tényállítást valóságát vagy valótlanágát, amelyre vonatkozólag a fellebbezési bíróság ítélete ténymegállapítást nem tartalmaz, a felülvizsgálati bíróság a P. 535. és 537. §-ának esetén kívül is megállapíthatja, ha ezt a bizonyításnak közvetlen észlelése nélkül az iratok alapján a bizonyítás mérlegelésével vagy a feleknek teljesen egybehangzó előadása alapján megteheti.

Ha a fellebbezési bíróság ítéletében a tényállás szabályszerűen lett megállapítva, a felülvizsgálati bíróság az ügyet csak ezen tényállás alapján bírálhatja el. (K. 1664/1920. Ptt. II. 25.)

A tényállást a tárgyalási jegyzőkönyv adatai és iratok alapján a felülvizsgálati bíróság kiegészítheti és kiigazíthatja. (B. 96. febr. 17. I. G. 295/97. T. II. 124.; Gy. 98. jan. 13. G. II. 83/97. T. II. 508.; Sz. 98. jan. 30. G. 95. T. II. 867.)

Habár a fellebbezési bíróság ítéletében nem ismertette az előtte lefolyt jogvitát, a felülvizsgálati bíróság következtetés útján megállapíthatja, hogy a felek a fellebbezési tárgyaláson mit adtak elő. (Kolozsvári tábla P. II. 1816. Pdt. II. 322.)

Az új bizonyítékra fektetett perújítás alapja az, hogy a perújító fél olyan új bizonyítékot tartozik előterjeszteni, amely az alapperbeli tényállást olyképp változtathatja meg, hogy a megváltozott tényállás alapján az alapperbeli jogi döntés fenn nem tartható; az a kérdés, hogy az új bizonyíték tényleg meg-

változtathatja-e az alapperbeli tényállást, mint az érdemre vonatkozó kérdés, nem vonható a felülvizsgálat körébe; a felülvizsgálat tárgya érészben csak az lehet, hogy ha az új bizonyíték megváltoztatja az alapperbeli tényállást, akkor meg kell-e változtatnia az alapperbeli jogi döntésnek is, vagy nem. (P. VI. 5461/1916. Pdt. III. 74.)

A felülvizsgálati kérelemben a fellebbezési bíróság ítéletében foglalt tényállás megtámadva lévén, erre nézve szükséges, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölje a fél azt, hogy szerinte a fellebbezési bíróság a tényállás megállapításánál minő jogszabályt sértett meg; a tényállásra nézve tehát a felülvizsgálati kérelemben csak általánosságban tett panasz tekintetbe nem vehető. (K. 99. márc. 6. I. G. IV. F. IV. 360.)

Ha a fél a fellebbezési bíróság első ítéletében megállapított tényállást meg nem támadta és a felülvizsgálati bíróság ezt a tényállást a feloldó végzés alapjául elfogadta, a fél a fellebbezési bíróság második ítéletében újból megállapított ugyanazt a tényállást már nem támadhatja meg. (K. 2236/1917. Pdt. IV. 15. l.)

Az a panasz, hogy a fellebbezési bíróság elnöke a külön iratnak a jegyzőkönyvhöz csatolását és lényeges nyilatkozatok jegyzőkönyvbevételét megtagadta, csak akkor vehető figyelembe, ha azt a tárgyalási jegyzőkönyv és mellékletei bizonyítják. (B. 1903. jún. 5. I. G. 65. T. VII. 73.)

A beismerés jegyzőkönyvbe nem vételére vonatkozó panasz nem vehető figyelembe, ha az ellenfél azt külön irattal nem állapíttatta meg. (B. 1903. szept. 11. I. G. 111. T. VIII. 123.)

Ha a tárgyalási jegyzőkönyvhöz csatolt levélre vezetett fellebbezések szerint tanúk vannak a bizonyítandó tényre nézve megnevezve, ez a bizonyítás felajánlásának megtörténte nézve a Pp. 534. §-a értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítékul szolgál. (P. V. 104/1916. Pdt. II. 528.)

A külső tényekből a *felek akaratára levonható* következtetés nem a szorosan vett ténymegállapításnak, hanem a felülvizsgálati eljárásban is helytfogható megítélésének körébe tartozik. (Bpesti tábla 1915. febr. 11. 1914. G. 1040. sz. Pdt. I. 165. sub. I.)

Amidőn a bíróság a végrendelet értelmezésével és a jogszabályok alkalmazásával állapítja meg azt, hogy a végrendeleti juttatás minő vagyontárgyra vonatkozik, ez nem ténymegállapítás és így szabadon felülvizsgálható. (P. I. 10558/1915. Pdt. II. 338.)

A következtetés arra, hogy *valamely tény más bizonyított tény alapján valószínű-e*, a Pp. 534. §-ának 3. bekezdése értelmében a felülvizsgálat körébe tartozik; de az, hogy az ily valószínűsítő adat alapján a Pp. 371. §-nak megfelelően esküre bocsátott perfél vallomásaival mi veendő bizonyítotttnak, a mérlegelés köréhez tartozik és felül nem vizsgálható. (P. VIII. 935/1916. Pdt. II. 339.)

Az, hogy a *házastól akarata*, a megállapított tényekből következtetve, a házassági életközösség visszaállítására irányult-e, felülvizsgálat alá esik. (P. III. 1656/1917. Pdt. III. 227. sub. I.)

A *felek akaratának* az ügyletkötés céljának az okirati értelmezése útján való megállapítása szabadon felülvizsgálható. (P. III. 1914/1923. Pdt. X. 16. sub. III.)

Nem tartozik a ténymegállapítás körébe, hogy a balesetet a *sérültnek gondatlansága* okozta; mert az a kérdés, hogy valamely baleset a sérültnek hibájára vezethető-e vissza, nem ténykérdés; és a ténykérdés körébe csak azok az adatok tartoznak, melyekre ez a következtetés alapítva van. (P. VI. 3428/1916. Pdt. III. 216.)

Felülvizsgálat alá esik annak a megállapítása, hogy a fél a jogügyletet *kényszer* hatása alatt kötötte. (1914. dec. 1. 1914. G. 156. Pdt. I. 54.)

A megállapított tényekből a *tévedés* fennforgására és a *jó- vagy rosszhiszeműségre* való következtetés a felülvizsgálat körébe tartozik. (1915. febr. 12. 1914. G. 298. Pdt. I. 166.)

Azt a kérdést, hogy valaki saját ügyeinek ellátására az alkohol okozta *elmeengeneség* miatt képtelen, vagy azt, hogy valaki „*tékozló*”, a bíróság a tényállás alapján, — csakis jogi következtetés útján — döntheti el, miért is ezek a kérdések felülvizsgálható anyagjogi kérdésekként jelentkeznek. (P. 5366/1916. Pdt. III. 217.)

A tényállásból jogi következtetés útján a fellebbezési bírósággal egyértelműleg a kir. Kúria is elfogadja azt a ténybeli megállapítást, hogy az A) alatti kötelezvényben foglalt kölcsönügylet nem *szinlett*, hanem az valóssággal megkötöttet. (G. 186/1914. Pdt. I. 56.)

A *tartás összege* oly ténykérdés, mely csak eljárási jogszabály sértése miatt támadható meg. (G. 231/1914. Pdt. I. 57. sub. II.)

Az a kérdés, hogy a *tartás* a törvénytelen gyermek *hány éves koráig* ítélendő meg? a felülvizsgálat körébe tartozik.

(Bpesti tábla 1915. febr. 19. 1914. G. 1236. sz. és 1915. márc. 2. 1914. G. 1050. Pdt. I. 167.)

Ha a fellebbezési bíróság minden valószínűsítő körülmény fennforgása nélkül és az ellenfél beleegyezése nélkül esküre bocsátotta a bizonyító felet és az ő vallomása alapján állapítja meg a tényállást, ez — a Pp. 371. §-ában foglalt jogszabály megsértése folytán — nem irányadó és ily esetben a felülvizsgálati bíróság maga állapítja meg a bizonyítani kívánt tényállítást valótlanságát. (Bpesti tábla P. IV. 264/1917. Pdt. III. 222.)

Az, hogy a kiskorú felperes gyámjaként fellépett személy gyámi minősége a perben kimutatva nincs, a felülvizsgálati eljárásban is hivatalból észlelendő. (1905. jan. 19. I. G. 474/904. F. X. 198.)

A felperességnek, vagyis a keresetileg érvényesített követeléshez való jogosultságnak a kérdése az anyagi jog körébe vág, már pedig a bíróságnak az anyagi jogi szabályát akkor is alkalmaznia kell, ha a fél, akinek a perbeli álláspontját megalapítja, arra egyáltalán nem, vagy csak hiányosan, avagy hibásan hivatkozott is. (P. V. 1537/1919. Pdt. V. 89. sub II.)

Okszerűtlen a mérlegelés, ha a fellebbezési bíróság a bizonyítandó tényállítást valószínűsítő tanú vallomása alapján állapítja meg, aki csak a bizonyító fél egyoldalú nyilatkozatát támasztja. Ily esetben a felülvizsgálati bíróság maga állapítja meg a tényállás valótlanságát. (Bpesti tábla: G. 1483/1914. Pdt. I. 169.)

Nem lehet szó helytelen ténybeli következtetésről, ha a panaszolt tény a bíróság nem más tényekből vont következtetés, hanem a szakértőknek szabadon mérlegelhetett és ennek eredményében meggyőző bizonyítékként elfogadott véleménye alapján állapította meg. (P. VI. 7645/1916. Pdt. III. 226.)

Annak megállapítása, hogy ismeri-e a köztudomást a bíróság, annak a bíróságnak szabad belátására tartozik, amelyik előtt a köztudomás, mint a bizonyítást feleslegessé tevő körülmény felhozott, amiből következik, hogy a bírói szabad belátás körébe tartozó ismeretesség kérdése felülvizsgálat alá nem vonható. (P. IV. 543/1917. Pdt. III. 218.)

A köztudomásra alapított tényállás felülvizsgálat alá esik és a felülvizsgálati bíróság nem tartozik azt köztudomásúnak elfogadni, amit a fellebbezési bíróság annak nyilvánított. (P. II. 70/1916. Pdt. III. 220.)

Nyilvánvalóan helytelen a ténybeli következtetés, ha a bíróság a megállapított tényből nem vonja le a köztudomás szerint folyó ténybeli következményeket. (Budapesti tábla. P. II. 7964/1916. Pdt. III. 221. sub I.)

A ténymegállapítás iratellenes volta megállapítható, ha valamely tényállításra nézve az ítélet azt jelenti ki, hogy arra adat nincs, bár arra nézve tanúvallomás van a jegyzőkönyvben felvéve. (Budapesti tábla. P. II. 491/1922. Pdt. V. 5.)

Iratellenes a tényállás, ha az az elfogadott szakértői vélemény és a jogerős büntető ítélet tartalmával ellenkezik. A felülvizsgálati bíróság ehelyett maga állapítja meg ezen okiratokból a tényállást. (P. VII. 6339/1923. Pdt. IX. 132.)

Nem lehet szó helytelen ténybeli következtetésekről, ha a bíróság a perdőntő tényeket nem ténybeli következtetésekből, hanem a bizonyítás adatainak a mérlegelése alapján állapította meg. (K. 4626/1916. Pdt. III. 297.)

Arra nézve, hogy a tanúvallomások erejét mennyiben csökkentik azoknak a vitatott tény egyes mozzanataira nézve való ellentéte: A bíróságnak a szabad mérlegelés körében megalkotott meggyőződése az irányadó. (P. IV. 4498/1917. Pdt. IV. 158.)

Az iratok alapján a felülvizsgálati eljárásban megengedett ténymegállapítás csak ott foghat helyet, ahol a fellebbezési bíróság ítéleti tényállásának csupán kiigazításáról, vagy kiegészítéséről van szó, de az a dolog természete szerint is ki van zárva, hogy a felülvizsgálati bíróság az iratok alapján maga állapítsa meg teljesen és önállóan, hogy a felek a fellebbezési szóbeli tárgyaláson mily előterjesztéseket tettek és a fellebbezési bíróság, ítéletének meghozatalánál, mely tényállásból indult ki. (P. III. 5766/1917. Pdt. IV. 160.)

Új tényállítás és bizonyíték előadása.

535. §. Az első vagy a fellebbezési bíróság előtt nem érvényesített tényeket és bizonyítékokat a felülvizsgálati eljárásban csak annyiban lehet felhozni, amennyiben az 540. §. szerint hivatalból figyelembe veendő körülménynek, vagy annak a megállapítása forog kérdésben, hogy a fellebbezési bíróság az eljárásra vonatkozó szabályt helytelenül alkalmazott vagy mellőzött.

Ily tényállításokat és bizonyítékokat a felülvizsgálati

kérel
szóba
ha a
érvé
hoz

csato
gyer
való
fizet
l. 17

és bi
figye

bíró
mók

hogy
zott
váb
lemb
nem

megs
ban

tött,
tett
tésre
rés
915.

latta
1915.

bezés
hatja
hovát
a fel

kérelemben illetőleg a válasziratban kell érvényesíteni. A szóbeli tárgyaláson ily előadások csak akkor pótolhatók, ha a fél valószínűvé teszi, hogy iratában hibáján kívül nem érvényesíthette azokat. Az utólagos előadások az iratokhoz mellékelés végett írásban is bemutatandók.

Alperes a másodbírói ítélet ellen irányuló fellebbezéséhez csatolt rendőrhatalósági bizonyítvánnyal igazolta, hogy a kiskorú gyermekek az ő gondozása alatt állanak. Erre a körülményre való tekintettel a kir. Kúria az ideiglenes gyermektartási díj fizetésének kezdőpontját megváltoztatta. (P. III. 5472/1914. Pdt. I. 172.)

A házassági perben a fellebbezésben felhozott új tények és bizonyítékok csak a házasság fenntartása érdekében vehetők figyelembe. (P. III. 5182/1914. Pdt. I. 173.)

A bontóperben a házasság fenntartása érdekében a másodbírói ítélet elleni fellebbviteli beadványban felhozott novumok is figyelembe veendők. (Rp. III. 32. Pdt. I. 257/1915.)

Az ítéleti tényállásban foglalt ama bírósági kijelentésből, hogy a fél a fellebbezési eljárásban új bizonyítékokat nem hozott fel, az is következik, hogy az ügy érdemére vonatkozó további bizonyítékok, melyeket a fél csak a felülvizsgálati kérelemben érvényesített, a Pp. 535. §-a értelmében figyelembe nem jöhetnek. (Bpesti tábla. P. IV. 7518/1915. Pdt. I. 374.)

Az, hogy a perfüggőség a másodbírói ítélet hozatala után megszűnt, a Pp. 535. §-a értelmében a felülvizsgálati eljárásban figyelembe nem jöhet. (P. II. 6458/1915. Pdt. I. 401.)

Mínthogy a fellebbezési bíróság oly tényállás alapján döntött, amely tényállás a feleknek a felülvizsgálati eljárás során tett egybehangzó előadásának meg nem felel, az ügy végeldöntésre nem lévén alkalmas, a Pp. 543. §-a alapján a rendelkező rész értelmében kellett határozni. (Bpesti tábla: P. IV. 10.760/915. Pdt. II. 347.)

A felülvizsgálati kérelemhez csatolt okirat a felülvizsgálattal élő fél ellenében bizonyítékkul elfogadható. (Bpesti tábla 1915. február 20. G. 1518/1914. Pdt. II. 348.)

Tékozlás miatti gondnokság alá helyezési perben a fellebbezési bíróság a tényállás kiderítése végett hivatalból kívánhatja, hogy az alperes a rövid időközökben felvett adóságok hováfordításáról felvilágosítást adjon. De az alperes által csak a felülvizsgálati tárgyaláson felhozott az az új tényállítás, hogy

időközben adósságait kifizette, a Pp. 535. §-a értelmében a gondnokság alá helyezési perben sem jöhet figyelembe, hanem csak a gondnokság megszüntetése iránti kereset alapjául szolgálhat. (P. III. 535/1921. Pdt. VI. 57.)

Házassági bontóperben a felülvizsgálati kérelemben felhozott, de az első- és fellebbezési bíróság előtt nem érvényesített tények és bizonyítékok a Pp. 535. §-a értelmében a házasság fenntartása érdekében sem vehetők figyelembe. (P. III. 2013/1922. Pdt. VIII. 134.)

Békeszerződésen alapuló felfüggesztés megszüntetése. Valorizálási kérelem a felülvizsgálati tárgyaláson is előterjeszthető, amennyiben az nem haladja meg az idegen valuta fizetése iránt az alsóbírói eljárásban támasztott keresetet. (P. VII. 6939/1923. Pdt. IX. 132. sub. I—II.)

A keresetösségi jog kérdése a per bármelyik szakában hivatalból is figyelembe veendő. Ily kifogás tehát, habár az alperes azt csak a felülvizsgálati tárgyaláson terjesztette elő, elkésztetnek nem tekinthető. (P. VII. 7227/1924. Pdt. X. 107.)

Ha a fellebbezési bíróság a kereseti kérelmen túlterjeszkedett, ezt a szabálytalanságot nem orvosolhatja az, hogy a felperes a felülvizsgálati eljárásban — tehát a P. 535. §-a szerint elkésztetten — a másodbírói ítélet rendelkezésének megfelelően kérelmet terjeszt elő. (P. III. 5155/1924. Pdt. XI. 36.)

Felszólalás az eljárás szabálytalansága ellen.

536. §. *A fél a fellebbezési eljárás szabálytalansága miatt nem szólalhat fel, ha erre vonatkozó joga a 223. §. értelmében már a fellebbezési eljárásban megszűnt.*

Az a szabálytalanság, hogy a fellebbezési bíróság a felperes egyoldalú írásbeli kérelmére, az alperes meghallgatása nélkül tanúkihallgatást rendelt el, az ügy eldöntésére nincs befolyással: mert a fellebbezési bíróság a bizonyításfelvételt elrendelő végzést a következő szóbeli tárgyaláson kifejezetten fenntartotta és a bíróság végzéseiről kellően értesített alperesnek módjában állott a tanúk kihallgatásánál jelen lenni s hozzájuk kérdéseket intézni. (B. 7437/1916. Pdt. IV. 36. l.)

Lényeges eljárási szabályt sért a fellebbezési bíróság, ha sem ítéletéből, sem a tárgyalási jegyzőkönyvből nem tűnik ki, hogy az elsőbírósági eljárásban beszerzett korábbi periratok tartalmát a fellebbezési tárgyaláson ismertették és ha ennek

a bizonyítéknak felhasználását minden indokolás nélkül mellőzi. (K. 258/1916. Pdt. II. 155. l.)

Ha a fél a fellebbezési eljárásban fel nem szólalt az iránt, hogy az elsőbíróság a szakértők kihallgatását elrendelte ugyan, de nem foganasította, felszólalhatási joga megszűnt. (K. 1901. nov. 19. I. G. 389. F. VII. 143.); arra nézve is, hogy más bírói tagok előtti tanácsban nem ismételték a tárgyalást. (K. 1905. nov. 23. I. G. 266. F. XI. 2312. sz.)

Ha a fél a szakértők érdekeltisége miatt sem a szemle alkalomával, sem azelőtt fel nem szólalt, az érdekeltiségre vonatkozó felülvizsgálati panasz nem jöhet figyelembe. (Bpesti tábla P. IV. 627/1915. Pdt. II. 98.)

A felperes felülvizsgálati kérelmében lényegileg amiatt panaszskodik, hogy miután az ő anyanyelve a német, és csak törve beszéli a magyar nyelvet s ennek következtében a kifejezéseket összetévesztvén, nem az vétetett jegyzőkönyvbe, amit tulajdonképpen mondani akart. Ez a panasz azonban már azért sem jöhetett figyelembe, mert a Pp. 536. §-a értelmében a fél az eljárás szabálytalansága miatt a felülvizsgálati eljárás rendén nem szólalhat fel, ha erre vonatkozó joga a Pp. 223. §-a értelmében már megszűnt. Márpedig az iratoknál semmi nyoma sincs annak, hogy ezen állítólagos szabálytalanság ellen a felperes a fellebbezési bíróság előtt felszólalt volna, ennél fogva felszólalási joga már megszűnt, azt e helyütt többé sikerrel nem gyakorolhatja. (Bpesti tábla P. IV. 8502/1915. Pdt. II. 351.)

A tárgyalási jegyzőkönyv és annak mellékletei nem tartalmaznak adatot arra vonatkozólag, hogy alperes a valóság esetén kétségkívül alaki jogszabálysértést képező szabálytalanságot panasz tárgyává tette volna, már pedig a Pp. 536. §-ában foglalt rendelkezés szerint a fél a fellebbezési eljárás szabálytalansága miatt nem szólalhat fel, ha erre vonatkozó joga már a fellebbezési eljárásban megszűnt. (P. VII. 10.797/1915. Pdt. II. 352. sub. II.)

A Pp. 536. §-a értelmében nem vehető figyelembe az a felülvizsgálati panasz, hogy a felperesi pertársaság anyagi előfeltételei (Pp. 77. §.) nem forognak fenn, hogy keresetváltoztatás történt, hogy a megváltozott kereset érthetetlen és jogilag meg nem valósítható: ha az alperes a panaszolt jogszabálysértések miatt a fellebbezési eljárásban fel nem szólalt. (P. I. 9811/1915. Pdt. II. 353.)

A felülvizsgálati tárgyaláson is helye van a tényállás kiderítésének abban az irányban, hogy az elhalt felperes hagyat-

téka bíróilag átadatott-e s így az alperes fizetésre, avagy csak letétbe helyezése kötelezhető-e. (P. IV. 3327/1923. Pdt. IX. 138.)

Az a felülvizsgálati panasz, hogy az elsőbíróság előtti eljárásban kihallgatott tanuknak vallomásai nem a valóságnak megfelelően vétettek jegyzőkönyvbe, figyelembe nem vehető, mert a jegyzőkönyv közokiratot képez, s az ez irányban netán fennforgó sérelem a fellebbezési eljárásban lett volna orvoslandó. (K. 99. márc. 17. I. G. 634/98. F. IV. 393.)

Bizonyításfelvétel a felülvizsgálati eljárásban.

537. §. Az 535. §. esetében megengedett bizonyításfelvételt a felülvizsgálati bíróság megkeresett vagy kiküldött bíróra is bízhatja és amennyiben szükségesnek mutatkozik, az alsóbíróságokat nyilatkozattételre felhívhatja.

Ugyanígy történhetik a bizonyításfelvétel az igazolás kérdésében, vagy az eljárás félbeszakadása, felfüggesztése vagy ezek megszűnése kérdésében.

A felülvizsgálati kérelem alapos elbírálása céljából a kir. Kúria a Pp. 535. és 537. §-ai alapján elrendeli a bizonyításfelvételt arra nézve, hogy .....; és ebből a célból, minthogy az a tárgyalási jegyzőkönyvből és mellékleteiből ki nem tűnik, a ...-i törvényszéket, mint fellebbezési bíróságot nyilatkozattételre felhívja azzal, hogy e tekintetben nyilatkozatát az ezenel visszaküldött periratokkal együtt közvetlenül ide haladéktalanul terjessze fel. (P. V. 269/1916. Pdt. II. 349.)

A felülvizsgálati tárgyalásról elmaradás.

538. §. A kellően értesített feleknek vagy egyiküknek elmaradása a felülvizsgálat elintézését nem gátolja.

A tárgyalásról való elmaradás miatt igazolásnak nincs helye.

Te. 41. §. A Pp. 538. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

A felek kölcsönös megegyezése alapján a felülvizsgálati eljárás szünetelésének (Pp. 475. §.) nincs helye.

539. §. *Ha a szóbeli tárgyaláson csupán az egyik fél jelenik meg és az 535. §. értelmében utólagosan érvényesíthető tényeket vagy bizonyítékokat ad elő, a bíróság, ha fontosaknak ítéli azokat a felülvizsgálati kérelem elintézésére, a tárgyalást elhalasztja. A meg nem jelent fél a kitűzött határrnapról az utólagos előadást tartalmazó irat másolatának közlésével hivatalból értesítetik. Ezt a másolatot a félnek huszonnégy óra alatt pótolni kell.*

Ez a §. a válaszirat benyújtásának hibán kívül történt elmulasztása esetében is alkalmazandó.

Pergátló körülmény figyelembevétele a felülvizsgálati eljárásban.

540. §. *A 180. §. 1. és 2. pontjában említett pergátló körülményt, valamint az 522. §. második bekezdésének korlátai közt a hatáskör hiányát, úgyszintén az 505. §. 1—3. pontjaiban említett hiányokat, továbbá azt a körülményt, hogy a fellebbezési bíróság előtti eljárásban az 504. §. 1—3. és 5. pontjaiban felsorolt esetek valamelyike fordult elő, a felülvizsgálati bíróság hivatalból veszi figyelembe, még pedig akkor is, ha a fellebbezési bíróságnak ezek felől hozott határozata jogerőre emelkedett.*

A felsőbíróság a polgári perút kérdését a hatásköri kifogás jogerős elvetése után is hivatalból vizsgálja. (4626/1914. VII. p. Pdt. I. 272. sub. II.)

Abban a határozatban, mely a hatásköri kifogásnak helytadó alsóbíróági határozatot megváltoztatja, alperest a sikeres fellebbviteli beadvány költségeiben el kell marasztalni. (6407/1914. V. p. Pdt. I. 361. sub. II.)

A Pp. 505. §. 1—3. pontjaiban felsorolt hiányok a felülvizsgálati eljárásban is pótolhatók. Ha tehát a kiskorúak törvényes képviselője mellőztetett, a hiány pótlására és az addigi cselekmények jóváhagyására alkalmat kell adni. Ily esetben a másodbírói ítélet feloldásának és a törvényes képviselő személyének közlése véget a gyámhatósághoz intézendő megkeresésnek van helye. (Kolozsvári tábla P. II. 2485/1915. Pdt. II. 118.)

A Pp. 540. §-a csak az eljárásra vonatkozó, tehát a per-

jogi természetű alaki szabályok hivatalból figyelembe vételét szabályozza: de nem zárja ki a felülvizsgálati eljárásból a megállapítási kereset (Pp. 130. §.) szükségességének — mint közjogi jellegű kérdésnek — hivatalból vizsgálatát. (P. IX. 217/1916. Pdt. II. 354.)

A perbevont kiskorú törvényes képviselőjének mellőzése a Pp. 180. §-ának 5. pontja és 505. §-a szerint oly pergátló körülmény, amelyet a felülvizsgálati bíróság az 540. §. értelmében hivatalból köteles figyelembe venni; amiért is a kir. Kúria a Pp. 182. §-ának 1. pontja és 75. §-ának harmadik bekezdésében foglaltak értelmében a fellebbezési bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a pert megszüntette. (P. III. 1993/1921. Pdt. VII. 19.)

Habár a fellebbezési bíróság helytelenül állapította meg a hivatalból észlelendő pergátló körülmény fennforgását, mégis el kell utasítani a permegszüntető ítélet elleni felülvizsgálati kérelmet, ha a kereset nyilvánvalóan alaptalan és így az ügynek a fellebbezési bírósághoz visszautasítása teljesen céltalan volna. (P. IV. 3464/1922. Pdt. VIII. 54.)

Két pergátló körülményt a felülvizsgálati bíróság nem köteles ugyanabban a határozatban végleg eldönteni. (P. IV. 115/1927. Pdt. XII. 87.)

A csak egységesen elbírálható pergátló kifogás kérdését a felülvizsgálati bíróság azzal a felperestárssal szemben is eldöntheti, akivel szemben a fellebbezési bíróság az elsőbíróság határozatát — tévesen — érintetlenül hagyta. (P. V. 8938/1926. Pdt. XIV. 20.)

Habár a Pp. 180. §. 1. pontjára alapított pergátló kifogást elvető másodbírói ítélet elleni felülvizsgálati kérelem a pertárgynak a felülvizsgálati értékhatáron alul maradása miatt visszautasított, ez nem zárja ki az érdemleges másodbírói ítélet elleni felülvizsgálat megengedettséget, ha felperes keresetét az érdemleges fellebbezési tárgyaláson utólag megfelelő összegre felemelte. Ily esetben a felülvizsgálati bíróság hivatalból észlelheti azt, hogy az ügy külön bíróság hatáskörébe tartozik. (P. VI. 7870/1926. Pdt. XIV. 42.)

A felülvizsgálat köre.

541. §. *A felülvizsgálati bíróság az ítéletet csak annyiban vizsgálhatja felül, amennyiben az a felülvizsgálati, illetőleg a csatlakozási kérelemmel meg van támadva.*

Ha az 505. §. 1—3. pontjaiban említett esetek valamelyike a fellebbezési bíróság előtti eljárásban fordult elő, a felülvizsgálati bíróság a felülvizsgálati, illetőleg a csatlakozási kérelem korlátaira tekintet nélkül jár el.

542. §. *A felülvizsgálati bíróság csupán az eljárásra vonatkozó valamely szabály megsértését az 540. §. esetein kívül csak annyiban veheti figyelembe, amennyiben az ítéletet ezen az alapon a felülvizsgálati, illetőleg a csatlakozási kérelemben kifejezetten megtámadták.*

Ha az ítélet csupán azon az alapon van megtámadva, hogy a fellebbezési bíróság eljárásában az 504. §-ban vagy az 505. §. 1—3. pontjaiban említett valamelyik eset fordult elő, vagy hogy a fellebbezési bíróság az 503—506. és 518. §-ok ellenére határozott, vagy valamely pergátló kifogásnak helyt nem adott, a felülvizsgálati bíróság határozatában csak a felek által felhozott felülvizsgálati alapra szorítkozik, az 505. §. 1—3. pontjaiban említett esetek fennforgását azonban akkor is figyelembe veszi, ha azokat fel nem hozták.

Te. 42. §. *A Pp. 542. §-ának utolsó bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:*

A felülvizsgálati bíróság a felülvizsgálati, illetőleg a csatlakozási kérelem indokai és különösen a felhozott jogszabály iránt határozatának indokolásában a szükséghez képest nyilatkozik.

Az a panasz, hogy a fellebbezési bíróság a tanács tagjain beállott változás dacára a tárgyalást nem ismételte, a felülvizsgálati tárgyaláson visszavonatván, tárgytalanná vált. (Bpesti tábla P. IV. 9068/1915. sz. Pdt. III. 105.)

A házasságbontó ok elenyészésének kérdése hivatalból vizsgálendő. Habár tehát az alperes írásbeli felülvizsgálati kérelmében nem emelt amiatt panaszt, hogy a felperes kereseti jogának elenyészésére alapított kifogás nem vétetett figyelembe és ezért csak a felülvizsgálati tárgyaláson tett szóbeli előterjesztést, a

felülvizsgálati bíróságnak e kérdést érdemlegesen el kell bírálania. (P. 3444/1917. Pdt. III. 209.)

A kir. Kúria a fellebbezési bíróság ítélete felülvizsgálhatóságának a Pp. 541. §. 1. bekezdése, illetve az 547. §-nál fogva alkalmazható 503. §. első mondata által megvont keretén belül annak az eldöntésére szorítkozott, fennforognak-e olyan okok, melyek a megtámadott ítéletnek a Pp. 543. §. második bekezdése alapján való feloldását eredményezhetik? (P. IX. 841/1910. Pdt. IV. 35.)

Habár a fellebbezési bíróság a jogviszony fenn nem állásának megállapítása iránti keresetet egyedül a szükségesség fenn nem forgása miatt utasította el és a jogviszony fennállásának kérdését el nem bírálta, a felülvizsgálati bíróság nincs elzárva az utóbbi kérdés érdemleges elbírálásától. (P. V. 1255/1918. Pdt. IV. 212. sub. II.)

Az ingatlanra vonatkozó tulajdonközösségnek bírói árverés útján való megszüntetése iránt a kiskorú fél nevében indított pert azon az alapon, hogy a gyámhatóság a közösség megszüntetéséhez hozzá nem járult, a gyámi törvény 35. §-a és 20. §. d) pontja, valamint a Pp. 75. §-a értelmében a felülvizsgálati eljárásban is hivatalból meg kell szüntetni. (P. V. 1176/1921. Pdt. VII. 16.)

Ha az alperesek felülvizsgálati kérelmükben a fellebbezési bíróság ítéletének egészben való megváltoztatását kérték, e kérelmükben, habár a viszontkeresetüket elutasító rész megváltoztatása iránt kifejezett kérelmet elő nem terjesztettek, ez is bennfoglaltnak tekintendő. (P. VI. 4003/1921. Pdt. VII. 93.)

A teljesítés iránti perben a felperes a kártérítés iránti kérelemre a felülvizsgálati tárgyaláson is áttérhet és azt a felülvizsgálati bíróság úgy az alap-, mint a mennyiség kérdésében érdemlegesen elbíráhatja. (P. II. 2805/1921. Pdt. VII. 137.)

A felülvizsgálati bírósági feloldó határozatában megállapított felülvizsgálati költséget utóbb a fellebbezési bírósági újabb ítélete ellen felülvizsgálati kérelem folytán, a korona időközi romlása alapján, fel lehet emelni. (P. IV. 5065/1924. Pdt. X. 62.)

A tulajdonjog meg nem ítélese esetére támasztott az a viszontkereset, hogy a felperes az árverési vételárra fizetett összegek valorizált értékében marasztaltassék, nem keresetváltoztatás, illetve új viszontkereset, hanem a már támasztott viszontkeresetnek, az árverési vétel hatálytalansága esetére, az előbbi állapot helyreállítása iránti kiterjesztése. Ha ennek érdemében a fellebbezési bíróság nem döntött, de a megállapí-

tott tényállás az ügynek e részében való eldöntésére is alkalmas, nincs akadálya annak, hogy az alperesnek ez az igénye a felülvizsgálati bíróság által érdemben elbíráltassék. (P. V. 8967/1927. Pdt. XIV. 47.)

A felülvizsgálati bíróság határozata.

543. §. *Ha az ügy a fellebbezési bíróság ítéletében megállapított, vagy a felülvizsgálati eljárásban az 534—537. §-ok értelmében megállapítható tényállás alapján eldöntésre alkalmas, a felülvizsgálati bíróság magában az ügy érdemében ítél, vagy pedig a fellebbezési bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésével, annak helyébe a megfelelő határozatot hozza. E részben a bíróság a felek kérelméhez nincs kötve.*

Amennyiben a felülvizsgálati bíróság az előbbi bekezdés értelmében nem határozhat, a fellebbezési bíróság ítéletét és eljárását egészben vagy részben feloldja és a fellebbezési bíróságot további eljárásra és újabb határozathozatalra utasítja.

A fellebbezési bíróság az új eljárásban és határozathozatalban alkalmazkodni köteles a felülvizsgálati bíróság álláspontjához.

A perköltség kérdésében az 508. §. alkalmazandó. Ha a fellebbezési bíróság ítélete a perköltség viselésének vagy mennyiségének kérdésében is meg van támadva, a felülvizsgálati bíróság ezekben a kérdésekben a 424—434. §-ok szabályai szerint jár el.

Te. 43. §. A Pp. 543. §-ának 2. bekezdését a következő rendelkezés egészíti ki:

Az utasítás nem terjedhet ki arra, hogy a fellebbezési bíróság a bizonyítást miképpen mérlegelje.

A felülvizsgálat az elsőfokú bíróságnak a fellebbezési bíróság ítéletével meghaladottá vált ítéletére ki nem terjeszthető. (B. 1901. jan. 21. I. G. 262/1900. T. V. 208.)

Habár a fellebbezési bíróság felperest keresetével csak ez-

úttal utasította el, nincs akadály az ellen, hogy a felülvizsgálati bíróság a felperest felülvizsgálati kérelme következtében a keresetével jogalap hiányából s így keresetével véglegesen utasítsa el. (K. 1904. jan. 16. I. G. 487. F. IV. 252.)

Ha a fellebbezési bíróság a felperest egyedül az ítélt dolog alapján utasította el keresetével s a felülvizsgálati bíróság úgy találja, hogy a keresetnek más jogalapja lévén, ítélt dolog esete nem forog fenn, a fellebbezési bíróságot ítéletének feloldásával a pernek az újabb jogalapon eldöntésére utasítja. (B. 1903. febr. 19. I. G. 345/1902. T. VII. 233.)

A fellebbezési bíróság a felülvizsgálati bíróság azon utasításainak, hogy a felperes felet valamely körülményre hallgassa meg, eleget tenni tartozik. (B. 97. dec. 29. I. G. 250. T. II. 91.)

A felülvizsgálati bíróság részéről az ítélet feloldása esetében elfoglalt és az alsóbíróságra kötelező álláspontnak az ítélt dologgal egyenlő jogi hatály nem tulajdonítható. (B. 1901. márc. 21. I. G. 322/1900. T. V. 75.)

A fellebbezési bíróság ítélete a felülvizsgálati bíróság által a tényállás szabályszerű megállapítása végett feloldatván, a fellebbezési bíróság nincs elzárva attól, hogy a felülvizsgálati bíróság által elfoglalt állásponthoz alkalmazkodva, az erre vonatkozó tényállást új bizonyítási eljárás mellőzésével a már meglevő bizonyítási anyagból állapítsa meg. (K. 1900. jan. 12. I. G. 533/99. és 1900. okt. 26. I. G. 356. F. VI. 165.)

A felülvizsgálati bíróságnak feloldó határozata következtében perjogi tekintetben a per ismét abba az állapotba jutván, amelyben a fellebbezési bíróság feloldott ítéletének meghozatala előtt volt, a feloldó végzés alapján folytatott eljárásban a felek új tényállításokat tehetnek és új bizonyítékokkal élhetnek. (B. 97. okt. 22. II. G. 87. T. II. 259.)

A fellebbezési bíróság korábbi ítélete a Kúriának határozatával egész terjedelmében oldatván fel, az alperes nem volt elzárva attól, hogy a feloldó határozatban elfoglalt jogi álláspontnak alkalmazását kizáró új tényállást a feloldás után megtartott újabb tárgyaláson előterjesszen s a fellebbezési bíróság által megállapíttasson, de ugyanezen kérdések újabb elbírálása a tényállásnak változatlansága miatt helyt nem foghat. (K. VII. 3461/1926. J. H. I. 9. sz.)

A fellebbezési bíróság, ítéletének a Kúria részéről történt feloldása után, az újabb ítéletnek alapul szolgáló tényállást a maga egészében a per összes anyagának méltatásával állapítván

meg,
nem l

bírósa
utasít
foglal
össze
állap

mond
vizsg
pítási
irány
jogsz
VI. 2

utasi
közbe
arán

gyal
a pe
ban
ez a
hagy

ság
tárg
lati
már

bizo
vizi
lát

ség
167
sít
mé
ne
vis
I.

meg, a már feloldott ítéletben foglalt ténybeli megállapítások nem kötelezők. (K. 99. okt. 3. I. G. 309. F. V. 66.)

A fellebbezési bíróság, amennyiben ítélete a felülvizsgálati bíróság által feloldván, újabb eljárásra és ítélet hozatalára utasított, újabb ítéletében nincs kötvé az előbbi ítéletben elfoglalt álláspontjához s a tényállást meggyőződése szerint az összes bizonyítékok alapján, előbbi megállapításaitól függetlenül állapíthatja meg. (K. 97. jan. 29. I. G. 420/96. F. II. 193.)

A fellebbezési bíróság a felülvizsgálati bíróság részéről kimondott feloldás után nem változtathatja meg ítéletének felülvizsgálati kérelemmel meg nem támadott azokat a ténymegállapításait, amelyek figyelembevételével a felülvizsgálati bíróság az irányadóul szolgáló s a fellebbezési bíróság részéről követendő jogszabályokat megállapította. (D. 1902. jan. 12. I. G. 78. T. VI. 288.)

A felülvizsgálati bíróság, amidőn a fellebbezési bíróság elutasító ítéletét megváltoztatja és a kártérítési kötelezettséget közbenszóló ítélettel megállapítja, a kár megosztása és ennek aránya iránt is intézkedhetik. (B. 3988/1915. Pdt. II. 221.)

Ha a feloldó határozat következtében megtartott újabb tárgyalás alapján megállapított tényállás olyan világításba helyezi a peres felek közötti jogviszonyt, melyben a feloldó határozatban döntőnek kijelentett tény minden jelentőségét elvesztette, ez a lényeges változás az ítélet hozatalánál figyelmen kívül nem hagyható. (B. 98. márc. 10. I. G. 20. T. II. 138.)

A jogi álláspontot nem tartozik követni a fellebbezési bíróság akkor, ha a feloldás következtében fogantatosított újabb tárgyaláson olyan tényállást állapít meg, amelyre a felülvizsgálati bíróság jogi álláspontja már nem alkalmazható. (B. 1901. márc. 21. I. G. 322/1900. T. V. 75.)

A feloldás következtében folytatott eljárásban felhozott új bizonyíték nem mellőzhető azon az alapon, hogy az a felülvizsgálati bíróság feloldó végzésében elfoglalt jogi álláspont korlátain kívül esik. (B. 1901. máj. 9. I. G. 30. T. V. 103.)

Ha a fellebbezési bíróság az alperes kártérítési kötelezettségét megállapította és a mennyiség kérdésében az ügyet a S. E. 167. §-a (Pp. 506. §-a) értelmében az elsőbírósághoz visszautasította, a harmadbíróság pedig az alperest felülvizsgálati kérelmével elutasítja, akkor a felülvizsgálati költségben az alperest nem marasztalja, hanem azt csak megállapítja, mert a költség viselésének kérdése a végítéletre tartozik. (1914. G. 112. Pdt. I. 38.)

Kártérítés kötelezettséget megállapító (közbenszóló) ítélet elleni alperesi felülvizsgálati kérelem sikertelensége esetében a felülvizsgálati költség viselésének kérdése a végítéletre hagyandó. (1919. szept. 10., 1919. G. 155. Pdt.)

Az, hogy az elsőbíróságnak szóval kihirdetett és nem vitás tartalmú ítélete írásba foglalva és indokolva nem lett, a fellebbezési bíróság ítéletének feloldására nem szolgálhat okul. (Kolozsvári tábla P. II. 1922/1915. Pdt. I. 416.)

A bírói ítélet nem róhatja ki oly kötelezettség teljesítését, amely az ítélet hozatala idejében már teljesítve volt. Az ennek ellenére hozott marasztaló ítéletet a fellebbviteli bíróság hatályon kívül helyezi. (1914. G. 320. Pdt. II. 80. sub. I.)

Ha a csatlakozási kérelem csak az ellenfél felülvizsgálati kérelmének érdemleges elbírálásától feltételezetten terjesztetett elő, az utóbbinak visszautasítása folytán tehát a csatlakozási kérelem tárgytalanná vált, a csatlakozási kérelem költségei az ellenfelet nem terhelhetik. (Bpesti tábla P. IV. 6510/1915. Pdt. II. 296.)

A felülvizsgálati bíróság, amidőn a fellebbezési bíróság elutasító ítéletét megváltoztatja és a kártérítési kötelezettséget közbenszóló ítélettel megállapítja, a kár megosztása és ennek aránya iránt is intézkedhetik. (Bpesti tábla [P. IV. 3988/1915. Pdt. II. 320.]

A per főtárgya tekintetében sikertelen felülvizsgálattal élő fél az ellenfélnek a felülvizsgálati tárgyaláson való megjelenésével felmerült költségeiben akkor is marasztalandó, ha az utóbbinak egyedül a fellebbezési költség mennyisége miatt beadott felülvizsgálati kérelme sikerre nem vezetett. (P. II. 3807/1915. Pdt. II. 357. sub. II.)

A fellebbezési bíróság ítéletét hatályon kívül kell helyezni, ha a perújítási kereset visszautasítása helyett annak helyt adott. (Marosvásárhelyi tábla P. 1352/1915. Pdt. II. 419.)

Ha a felülvizsgálati bíróság — az alsóbíróságokkal ellentétben — a perújítást megengedi, a fellebbezési bíróság ítéletét megváltoztatja, ennek a per- és fellebbezési költségek viseléséről rendelkező részét hatályon kívül helyezi és az elsőbíróságot arra utasítja, hogy a perújítási keresetnek az érdemében, valamint az összes perbeli költségek viselésének a kérdésében is határozzon. (P. II. 7894/1915. Pdt. II. 424.)

A pergátló kifogást elvető ítélet elleni sikertelen felülvizsgálati kérelemmel okozott költségben az alperest már a fe-

lülvizs
(P. V.)

félnek

nak a

len vo

A

síthatj

megne

S

vizsgá

vános

IV. 9.

A

sának

alkalm

annak

melyek

dése a

Pdt. I

H

folyóar

mint t

ság az

viszont

idevon

hanem

és fell

Pdt. V

A

végzés

dás fo

nem g

folytár

szüksé

A

állásp

utáni

fejezet

nyoka

tartha

M

lülvizsgálati kérelmet elutasító ítéletben el lehet marasztalni. (P. VII. 641/1916. Pdt. II. 441. sub. II.)

Megszüntetése a felülvizsgálati költségnek, ha az egyik félnek a fő tárgyra vonatkozó felülvizsgálati kérelme és a másiknak a perköltség mennyiségére vonatkozó csatlakozása sikertelen volt. (Rp. I. 385/1916. Pdt. III. 25. sub. III.)

A felülvizsgálati bíróság feloldó végzésében egyenesen utasíthatja a fellebbezési bíróságot szakértők meghallgatására és megnevezett tanuk kihallgatására. (P. IV. 746/1916. Pdt. IV. 6.)

Szabálytalan a fellebbezési bíróság eljárása, ha a felülvizsgálati bíróság feloldó határozatának kézbesítése nélkül nyilvános előadás útján, új ítéletet hoz. (P. III. 8103/1916. Pdt. IV. 9.)

A kir. Kúria a fellebbezési bíróság ítélete felülvizsgálhatóságának a Pp. 541. §. 1. bekezdése, illetve az 547. §-nál fogva alkalmazható 503. §. első mondata által megvont keretén belül annak az eldöntésére szorítkozott, fennforognak-e olyan okok, melyek a megtámadott ítéletnek a Pp. 543. §. második bekezdése alapján való feloldását eredményezhetik? (P. IX. 841/1916. Pdt. IV. 35.)

Ha a fellebbezési bíróság a keresetet elutasította s ebből folyóan a csupán esetlegesen előterjesztett viszontkeresetnek, mint tárgytalannak elbírálását mellőzte, a felülvizsgálati bíróság azonban a keresetnek helyt ad és ennek következtében a viszontkereset érdemleges elbírálása végett a másodbírói ítélet idevonatkozó részét feloldja: ez a kúriai ítélet nem végítélet, hanem részítélet (388. §.), amelyben (424. §.) nem kell a per- és fellebbviteli költség viselése felett határozni. (P. V. 3718/1921. Pdt. VII. 66. sub. I.)

Az a körülmény, hogy mindkét alsóbíróság ítélet helyett végzés alakjában határozott, a kérdésnek a beadott felfolyamodás folytán ugyancsak végzéssel való érdemleges elbírálását nem gátolja, ha az evégből szükséges tényállás vitatlansága folytán, az elbírálandó kérdésben további tárgyalásra nincs szükség. (P. IV. 1203/1921. Pdt. VII. 120.)

A felülvizsgálati bíróság feloldó végzésében elfoglalt jogi álláspont többé nem irányadó, ha az az annak meghozatala utáni időben érvényre lépett rendelet folytán keletkezett s kifejezetten a per tárgyaül szolgáló ügylethez hasonló jogviszonyokat szabályozó tételes jogszabálynál fogva többé fenn nem tartható. (P. IV. 5944/921. Pdt. VIII. 55.)

Mínthogy a perújító felperes által most érvényesített bizo-

nyiték alkalmas lehetett arra, hogy létezése esetében az alperben használva a felperesre nézve kedvezőbb ítéletet eredményezzen, a kir. Kúria a fellebbezési bíróság ítéletét megváltoztatta, a perújításnak a Pp. 563. §. 11. pontja értelmében helyt adott és a Pp. 543., 547. és 505. §-ának 2. bekezdése értelmében a fellebbezési bíróságot további tárgyalásra és az ügy érdemében leendő határozat hozatalára utasította. Nem volt teljesíthető azonban felperesnek az a további felülvizsgálati kérelme, hogy a kir. Kúria most már az ügy érdemében is határozzon, mert a fellebbezési bíróság érdemi határozatának hiányában ennek a fentebb felhívott eljárási szabályokra való tekintettel sem lehet helye. (P. III. 7704/1922. Pdt. VIII. 73. sub. II.)

Az a kérdés, hogy a szövetkezeti közgyűlés összehívása alapszabályszerű volt-e, valamennyi felperesre nézve csak egységesen bírálható el. Ennélfogva, habár a keresetet érdemlegesen, míg a másik felperesre nézve a tárgyalást a Pp. 234. §-a alapján felfüggesztette: a felülvizsgálati bíróságnak a közgyűlési határozatot a fenti okból megsemmisítő ítélete mégis, a pert teljesen befejezve, mindegyik felperesre nézve egységesen rendelkezik. (Pdt. IX. 75.)

A felek közti jogvitát a felülvizsgálati bíróság feloldó végzésében e tekintetben elfoglalt jogi álláspont a felekre kötelezően eldönti. (P. VII. 6342/1923. Pdt. IX. 119.)

A Pp. 406. §-a értelmében a bíróság csak kihirdetett ítéletében foglalt határozatához van kötve abban a perben, amelyben azt hozta s így a feloldó végzésben elfoglalt álláspont a Kúriára nem kötelező. (P. VII. 2763/1924. Pdt. IX. 170.)

A felülvizsgálati bíróság feloldó végzése után a fellebbezési bíróság nincs elzárva attól, hogy az újabb eljárásban felhozott döntő tényekre bizonyítékokat felvegyen és azokat az ítélet hozatalnál figyelembe vegye. (P. IV. 4350/1924. Pdt. X. 80.)

Ha az elsőbíróság a Pp. 389. §-ának helytelen alkalmazásával részítéletet hozott, viszont a fellebbezési bíróság ugyan csak az ellenkövetelés elbírálása nélkül, más okból, de anyagi jogszabály megsértésével, utasította el a keresetet: mindkét alsóbírósági ítélet hatályon kívül helyezésével az elsőbíróság az ügy egységes elbírálására utasítandó. (P. II. 1175/1925. Pdt. XI. 37. sub. II.)

A Pp. 543. §-a értelmében a fellebbezési bíróság valamely tanuvallomás mellőzésére vagy elfogadására indokult ismételt nem hozhatja fel azokat az érveket, amelyekről a kir. Kúria

körülm
Ez azo
okszer
sem, h
1925. P

A
céljáb
lorizác
5644/19

Eg
vizsgál
élt felt
rendelh
gesen l
eljárás
pesti k

A
bíróság
1927. P

Pénzb

54

két eg
relmév
kérelem
négyesz
a konc
rasztal
taland
ítélet
vény s

A
kérelm
seti jo
a fél
kérelem

körülményes indokolással megállapította, hogy okszerűtlenek. Ez azonban nem zárja el a fellebbezési bíróságot attól, hogy az okszerűtlen indokolást okszerűvel helyettesítse, tehát attól sem, hogy a korábbi tényállást újból megállapítsa. (P. I. 1705/1925. Pdt. XI. 44. sub. I.)

A valorizáció előfeltételéül szolgáló tényállás tisztázása céljából hozott feloldó végzésben a felülvizsgálati bíróság a valorizáció százalékos mérvét előre meghatározhatja. (P. VII. 5644/1925. Pdt. XI. 128.)

Egyik alperes törvényes képviselőjének hiányát a felülvizsgálati bíróság hivatalból észleli, habár csak a másik alperes élt felülvizsgálattal. E hiány pótlását a felülvizsgálati bíróság is rendelheti; és ha az ügyet az alperesekre nézve csak egységesen lehet elbírálni, a fellebbezési bíróság ítéletét — további eljárás végett — egész terjedelmében fel kell oldani. (Budapesti kir. Tábla: P. V. 9291/1927. Pdt. XIV. 62.)

A Pp. 234. §-a a felülvizsgálati eljárásban a fellebbezési bíróság ítéleteinek feloldása nélkül is alkalmazható. (P. I. 7187/1927. Pdt. 66. sub. II.)

Pénzbírság konok perlekedés és kizárt felülvizsgálati kérelem benyújtása miatt.

544. §. A felülvizsgálati bíróság, ha azt a felet, aki két egyenlő ítélet ellen felülvizsgálati kérelemmel élt, kérelmével elutasítja és azt találja, hogy a felülvizsgálati kérelem nyilván alaptalan volt, őt mint konok perlekedőt négyszáz pengőig terjedhető és a per körülményeihez és a konokság mértékéhez képest kiszabandó bírságban marasztalja. Négyszáz pengőig terjedhető bírságban marasztalandó az is, aki felülvizsgálati kérelmet nyújt be oly ítélet ellen, amely ellen a felülvizsgálati kérelem a törvény szerint kétségtelenül ki van zárva.

A bírságért a felelősség elsősorban a felülvizsgálati kérelmet ellenjegyző ügyvédet terheli, akinek visszkeregeti joga saját fele ellen csak abban az esetben van, ha a félnek külön írásbeli utasítására élt a felülvizsgálati kérelemmel.

Pénzbírság kiszabása (Pp. 544. §.) mellőzendő, ha a felülvizsgálat megengedettsége kérdésében a bírói gyakorlat nem egyöntetű. (Bpesti kir. tábla P. IV. 1646/1915. Pdt. II. 331. sub. II.)

Közös felülvizsgálati kérelem esetén is mindegyik pertárs ellen külön-külön szabandó ki a Pp. 544. §-án alapuló pénzbírság. (P. IV. 841/1922. Pdt. VIII. 4. sub. II.)

Két egybehangzó ítélet elleni alaptalan felülvizsgálati kérelemre a Pp. 544. §-a alkalmazandó, ha az kizárólag a bizonyítékok mérlegelése ellen irányul. (P. VII. 6108/1922. Pdt. VIII. 132.)

Alkalmazandó a Pp. 544. §-a, ha a felülvizsgálati kérelem a bírói gyakorlatban általánosan elfogadott jogszabályok ellen harcol. (P. V. 5088/922. Pdt. VIII. 88.)

A Pp. 544. §-ának alkalmazását indokolja az a körülmény, hogy a felülvizsgálati kérelem valótlan állításokra van alapítva. (P. V. 7321/1923. Pdt. IX. 156.)

Alkalmazandó a Pp. 544. §-a, ha minden egyes felülvizsgálati kérelem és támadás a világosan és félre nem ismerhetően rendelkező szerződések, valamint egyéb okiratok tartalmával ellenkezik. (P. VI. 5644/1925. Pdt. XI. 128.)

A felülvizsgálati kérelem nyilvános előadása.

545. §. *Ha a kir. törvényszéknek mint fellebbezési bíróságnak ítéletét támadják meg és a felülvizsgálati érték négyezer pengőt meg nem halad, a felülvizsgálati bíróság a felülvizsgálati kérelem felől szóbeli tárgyalás nélkül nyilvános előadás alapján határoz. Az érték valószínűvé tételeire és megállapítására a 476. §. megfelelően alkalmazandó.*

A felülvizsgálati tanács elnöke a felülvizsgálati kérelmet az ellenféllel közli és értesíti őt, hogy a kérelem kézbesítésétől számított nyolc nap alatt a felülvizsgálati bírósághoz ügyvéd által ellenjegyzett válasziratot nyújthat be.

Az ellenfél a felülvizsgálati kérelemhez nem csatkozhatik. A nyilvános előadás idejéről a felek csak az

514. §. szerint kifüggesztés útján értesítendők. A feleknek felszólalási joguk (502. §.) nincs.

Te. 44. §. A Pp. 545. §-ának 1. bekezdésében a per tárgyanak értéke helyett a felülvizsgálati értéket (37. §.) kell érteni.

Amennyiben a Pp. 545. §-ának esete nem forog fenn, a pergátio kifogás tárgyában hozott másodbírói ítélet elleni felülvizsgálati kérelem szobeli tárgyaláson intézendő el. (Bpesti kir. tábla P. II. 5399/1917. Pdt. IV. 31. sub. I.)

Az iratok visszaküldése.

546. §. A felülvizsgálati kérelem elintézése után a felülvizsgálati bíróság az iratokat — a határozatnak az iratokhoz csatolandó, valamint a felek részére szóló kiadmányaival együtt — a fellebbezési bíróságnak, ez a bíróság pedig, ha további eljárásra nincs utasítva, az elsőbíróságnak megküldi.

A határozat kiadmányát a feleknek az elsőbíróság, ha pedig a fellebbezési bíróság további eljárásra van utasítva, a fellebbezési bíróság kézbesítetteti.

Jegyzet. Végrehajtás kérése az iratok visszaérkezése előtt. Ppé. 35. §.

A fellebbezési eljárás szabályainak alkalmazása.

547. §. Amennyiben ebből a fejezetből más nem következik, a felülvizsgálati eljárásban a fellebbezési eljárásra megállapított szabályok megfelelően alkalmazandók.

A keresetnek a felülvizsgálati eljárásban történt visszavonása a per megszüntetését és az alsóbírói ítéletek hatályon kívül helyezését eredményezi, ha az alperes, bár a visszavonásról a válaszirattal értesítettett, ez ellen nem tiltakozott és a felülvizsgálati tárgyaláson, kellő idézés dacára, meg nem jelent. (P. III. 2706/1921. Pdt. VII. 25. sub. II.)

Habár a fellebbezési bíróság csak a szerződés hatálytalanságának kérdésében ítélt, de a tulajdonjog és a birtok iránti kereseti kérelmeket, téves jogi álláspontjánál fogva, érdemle-

sen el nem bírálta, a felülvizsgálati bíróság a Pp. 503., 543., 547. §-ai alapján ezekben a kérdésekben is érdemlegesen határozhat, ha ehhez szükséges tényállás meg van állapítva, vagy általa a Pp. 534. §. értelmében megállapítható. (P. V. 3465/1921. Pdt. VII. 68. sub. VIII.)

Minthogy a perújító felperes által most érvényesített bizonyíték alkalmas lehetett arra, hogy létezése esetében az alperesben használva a felperesre nézve kedvezőbb ítéletet eredményezzen, a kir. Kúria a fellebbezési bíróság ítéletét megváltoztatta, a perújításnak a Pp. 563. §. 11. pontja értelmében helyt adott és a Pp. 543., 547. és 505. §-ának 2. bekezdése értelmében fellebbezési bíróságot további tárgyalásra és az ügy érdemében leendő határozat hozatalára utasította. Nem volt teljesíthető azonban felperesnek az a további felülvizsgálati kérdés, hogy a kir. Kúria most már az ügy érdemében is határozzon, mert a fellebbezési bíróság érdemi határozatának hiányában ennek a fentebb felhívott eljárási szabályokra való tekintettel sem lehet helye. (P. III. 7704/1922. Pdt. VIII. 73. sub. II.)

Harmadik fejezet.

Felfolyamodás.

A felfolyamodás esetei.

548. §. Végzések ellen, amennyiben a törvény kivételt nem tesz, felfolyamodásnak van helye.

Végzésnek az indokolásban foglalt kijelentései ellen csak akkor és csak annyiban lehet felfolyamodásnak helye, ha és amennyiben az indokolások rendelkezés jellegű kijelentéseket tartalmaznak. (K. V. 9410/1926. J. H. I. 11. sz.)

549. §. Az eljárás folyamában hozott végzések ellen felfolyamodásnak csak a törvényben meghatározott esetekben van helye.

Eljárás folyamán hozott végzések és így felfolyamodással meg nem támadhatók:

- a) a perbehívási kérelemnek helyt adó végzés (P. II. 9297/1915.),
- b) az a végzés mellyel a bíróság a szakértői bizonyítást

költségelőleg letétbe helyezésétől teszi függővé, még pedig sem a letétbe helyezési kötelezettség sem az előleg összege kérdésében (Budapesti kir. Tábla: P. IV. 11.885/1915.),

c) fellebbvitelt elfogadó és felterjesztő végzés, még pedig a telekkönyvi eljárásban is. (P. V. 8087/1915., Bpesti Tábla: P. IV. 3536/1916.) (Pdt. II. 364.)

Egyedül a csődeljárás folyamán felmerült fedezetlen tömeggondnoki számadási túlkiadások viselése és mennyisége kérdésében felfolyamodásnak helye nincs. (Pk. IV. 1611/1915.)

Halasztási költségben végrehajtás terhe alatt marasztaló végzés ellen felfolyamodásnak van helye. (Nagyváradai tábla P. I. 1974/1915. Pdt. II. 135. sub. I.)

A Pp. 222. §-ában előírt pénzbírságnak külön végzésben való kiszabása esetében a végzés ellen felfolyamodásnak van helye. (Bpesti tábla P. II. 117/1917. Pdt. III. 67. sub. I.)

Ha a bíróság a zárgondnok elleni kártérítési követelés felett a határozathozatalt, mint a perenkívüli végrehajtási eljárásra nem tartozót, mellőzi, ez nem ítéletnek, hanem a keresetet visszautasító végzésnek tekintendő; ily határozat ellen tehát, habár ítélet alakjában hozatott, mégis csak 8 nap alatt beadható felfolyamodásnak van helye. (P. V. 7097/1916. Pdt. III. 89. sub. II.)

Amiatt, hogy a végrehajtásnak a Pp. 459. §-ában megengedett felfüggesztése megtagadott, nincs helye felfolyamodásnak, ha a felfüggesztés megtagadása oly végzés indokaiban mondatott ki, amely végzésben más tárgyú rendelkezés elleni felfolyamodás visszautasított. (Pksz. 4553/1925. Pdt. XI. 7.)

A hitbizományi eljárás során felmerült ügyvédi díjak megállapítása nem hitbizományi ügy, ily végzés ellen tehát csak egyfokú felfolyamodás használható. (Pk. I. 270/1926. Pdt. XII. 31.)

A felfolyamodás bírósága.

550. §. *A felfolyamodás felett, amennyiben a törvény kivételt nem tesz, a közvetlen felsőbíróság határoz.*

Azokban az ügyekben, amelyekben a törvényszék letétét az 525. §. szerint a kir. Kúria vizsgálja felül, a törvényszék végzése ellen használt felfolyamodás felett is a kir. Kúria határoz, kivéve, ha a törvény kifejezetten egyfokú felfolyamodást enged.

Az 529. §-nak második bekezdése felfolyamodás esetében is megfelelően alkalmazandó.

Perenkívüli bírói letétbe helyezett összegnek letétként elfogadása és kiutalása tárgyában hozott végzés ellen beadott felfolyamodás felett a közvetlen felsőbbíróság határoz. (Pk. V. 11027/1915. Pdt. II. 366.)

A járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság által, a korábbi eljárási szabályok szerint, jegyzőkönyvi tárgyalás alapján elintézendő ügyekben az ügyvédi képviselőt kötelező; és ilyen — még a Pp. életbelépte előtt folyamatba tett — ügyekben a másodbíráskodást a kir. ítélőtábla gyakorolja. (Pk. V. 1755/1916. Pdt. II. 50.)

A különböző fokú bíróságok megvizsgálása alá tartozó végzések ellen egy beadványban előterjesztett felfolyamodást vizsgálja kell utasítani. (Pk. V. 7661/1916. Pdt. III. 93.)

A másodbíróági vagy harmadbíróági végzés elleni felfolyamodás.

551. §. *Annak a bíróságnak végzése ellen, mely az ügyben mint fellebbezési vagy felülvizsgálati bíróság végleg határoz, felfolyamodásnak illetőleg további felfolyamodásnak nincs helye, kivéve ha a törvény kifejezetten egyfokú felfolyamodást enged.*

Ezen az eseten kívül a másodbíróáságnak megváltoztató végzése ellen, amennyiben az a törvény szerint felfolyamodással egyáltalában megtámadható, további felfolyamodásnak van helye, kivéve, ha a törvény kifejezetten egyfokú felfolyamodást enged.

A felfolyamodás határideje.

552. §. *A felfolyamodás határideje nyolc nap.*

A felfolyamodási határidő záros és a végzés kihirdetésétől, azon fél részére pedig, akinek a végzés kézbesítendő, a kézbesítéstől számítandó.

Ha a bíróság végzés helyett szabálytalanul ítélettel határoz és ezzel a felet a fellebbvitel határidejére nézve megte-

veszt
tizen
nem

term
az el
ból a
vedől
— el

közö
felfol

roz é
veszt
tizen
vissza

ban l
ki ne
tekin
8681/
bezés

alatt
kell
zés e
a kib

bírósa
zott l
időn
táridő
elkés
utasít

tal tő
beado
a felf

Fa

veszti, a felfolyamodásnak tekintendő és nyolc napon túl, de tizenöt napon belül beadott fellebbezés elkésettség okából vissza nem utasítható. (K. 1014/1916. Pdt. II. 357. I.)

A vagyonfelügyelő értesítése a kényszeregyezségi eljárás természeténél fogva mellőzhető nem volt, a vagyonfelügyelőnek az elsőbíróság végzése ellen használt felfolyamodását tehát abból az okból, mert azt a jelzett végzésnek a végrehajtást szenvedők részére történt kézbesítését követő 9-ik napon adta be, — elkésettnak tekinteni nem lehet. (K. 826/1927. J. H. I. 12. sz.)

A csődtörvény 9. §-ának a határidők kezdőpontjára vonatkozó intézkedése a kivételes biztosítást elrendelő végzés elleni felfolyamodásra is alkalmazandó. (Pk. V. 2172/1915. Pdt. II. 376.)

Ha a bíróság végzés helyett szabálytalanul ítélettel határoz és ezzel a fellebbvitel határidejére nézve megteveszti, a felfolyamodásnak tekintendő és nyolc napon túl, de tizenöt napon belül beadott fellebbezés elkésettség okából vissza nem utasítható. (Bp. III. 1014/1916. Pdt. II. 476.)

Az érdekelt felekkel nem kihirdetés útján, hanem írásban közlendő határozatok, addig, míg azok kézbesítés végett ki nem adatnak, az érdekelt felekkel szemben nem létezőknek tekintendők és felfolyamodással meg nem támadhatók. (Pk. V. 8681/1915. Pdt. III. 32. sub. I., II.)

Felfolyamodás a halasztási költségben marasztaló fellebbezési bírósági végzés ellen. (P. IV. 259/1916. Pdt. III. 61.)

Pénzbírságnak az ítéletben történt kiszabása ellen 15 nap alatt beadható felfolyamodásnak van helye, melyet végzéssel kell elintézni. (P. VII. 4791/1916. Pdt. III. 62. sub. IV.)

Kihirdetés útján a Pp. 420. §-ának megfelelően közölt végzés elleni felfolyamodás határideje nem a kézbesítéstől, hanem a kihirdetéstől számítandó. (P. IV. 352/1920. Pdt. VI. 3.)

Ha a szegénységi jog megadása kérdésében a fellebbezési bíróság ítéletével egyidejűleg ugyan, de külön végzésben hozott határozatot, ez ellen tehát a Pp. 552. §-ában meghatározott időn belül van felfolyamodásnak helye: az ezen nyolc napi határidő eltelte után csupán a felülvizsgálati kérelemben, tehát elkésetten előterjesztett felfolyamodást hivatalból vissza kell utasítani. (P. VI. 2482/1922. Pdt. VIII. 85.)

A felfolyamodásnak mint elkésettnak a harmadbíróság által történt visszautasítása után a harmadbíróságnál közvetlenül beadott kérvény folytán eszközölt vizsgálatból kiderülvén, hogy a felfolyamodás kellő időben volt beadva, a harmadbíróság sa-

ját visszautasító végzését hatályon kívül helyezi. (Pk. V. 4258/1927. Pdt. XIV. 39. sub. I.)

Ha a Pp. 420. §. 1. bek. értelmében mindkét fél előtt kihirdetett végzés utóbb — feleslegesen — kézbesítettett, a kézbesítéstől számított nyolc napon belül beadott felfolyamodás nem késett el. (Bpesti ítélőtábla P. XI. 4046/1924. Pdt. XIV. 116. sub. I.)

A felfolyamodási eljárás.

553. §. *A felfolyamodást annál a bíróságnál kell benyújtani, mely a megtámadott végzést első folyamodásban hozta.*

Ha a végzést a fellebbezési bíróság a fellebbezési eljárásban hozta, a felfolyamodást a fellebbezési bíróságnál kell benyújtani.

Amennyiben a végzésnek alapul szolgáló eljárásban az ügyvédi képviselet nem volt kötelező, a felfolyamodás ügyvédi képviselet nélkül benyújtható vagy jegyzőkönyvbe mondható.

A felfolyamodás perorvoslatát szabályozó 548—526. §. észrevételek beadhatására jogi alapot nem nyújtanak; az ennek ellenére beadott észrevétel figyelmen kívül marad. (K. 726/922. Ptt. IV. 7.)

A törvényszék mint fellebbezési bíróság végzése elleni felfolyamodás a Pp. 96. és 553. §-a értelmében csak ügyvéd útján nyújtható be. (Nagyváradai tábla P. I. 1368/1915. P. 313.)

A különböző fokú bíróságok által hozott végzések ellen egy beadványban előterjesztett jogorvoslat, mint szabálytalan, figyelembe nem vehető és így visszautasítandó. (Pk. V. 3257/1915. Pdt. II. 374.)

A kir. ítélőtábla által a Pp. 64. §-a szerint valamely bíró kizárása kérdésében első folyamodásban hozott végzés elleni felfolyamodást a Pp. 553. §-a szerint a kir. ítélőtáblánál kell beadni. Az ennek ellenére a kir. törvényszéknél beadott és onnan a kir. ítélőtáblához a felfolyamodási határidő lejártá után érkezett felfolyamodást a kir. Kúria hivatalból visszautasítja. (Pk. VI. 9497/915. Pdt. II. 377.)

Ügyvédi panaszügyben a panaszos az elsőbírósági végzés

elleni
mondh

A
ságnál
késett
nyitás
másod
landó
dásnah
rási k
IV. 36

A
nál be
tozik.

A
szakér
gyában
553. §.
let és
esetbe
Ellenk
XIV. 8

H
nem k
határid
nem a

A
ellenér
felteje
V. 297

53
is ala

F
rendel
körülm
I. 353.

T
tolt új
lembe

H
okmán

elleni felfolyamodást ügyvédi képviselő nélkül jegyzőkönyvbe mondhatja. (Bpesti tábla P. 4846/1916. Pdt. II. 381.)

A Pp. 553. §-ának első bekezdése ellenére a másodbíró-ságnál benyújtott és onnan az elsőbíró-sághoz áttett, de oda el-késetten érkezett felfolyamodást vissza kell utasítani. A csöd-nyitás iránti perenkívüli eljárásban is alkalmazandó Pp. 521. §. második bekezdésére és 551. §. első bekezdésére alapított ál-landó bírói gyakorlat szerint nincs helye az olyan felfolyamo-dásnak, amely a másodbíró-ság végzése ellen, egyedül az eljá-rási költség viselése vagy mennyisége kérdésében irányul. (Pk. IV. 3657/1921. Pdt. VII. 20. sub. I., II.)

Az elsőbíró-ságnál beadandó, de tévesen a másodbíró-ság-nál beadott felfolyamodást utóbbi az elsőbíró-sághoz átteni tar-tozik. (Pk. V. 278/1926. Pdt. XII. 37.)

A perben alkalmazott szakértő az általa előterjesztett szakértői vélemény díjainak és költségeinek megállapítása tár-gyában hozott végzés ellen irányuló felfolyamodását a Pp. 553. §-ának harmadik bekezdése értelmében ügyvédi képviselőt és ellenjegyzést nélkül is benyújthatja ugyan, de ebben az esetben azt a Pp. 317. §-ának megfelelőleg köteles kiállítani. Ellenkező esetben a felfolyamodást vissza kell utasítani. (P. XIV. 8601/1929. Pdt. XV. 20.)

Ha a fél a Pp. 553. §-a világos rendelkezéseivel szemben nem kellő helyen adja be a felfolyamodást, a felfolyamodási határidő elmulasztása miatti igazolásnak tévedés címén hely nem adható. (Pk. V. 1390/1929. Pdt. XV. 53.)

A felfolyamodási bíróság végzése ellen — a Pp. 553. §-a ellenére — ennél a bíróságnál beadott és a harmadbíró-sághoz felterjesztett végzést mint elkésettét vissza kell utasítani. (Pk. V. 297/1929. Pdt. XIV. 133.)

554. §. A felfolyamodás új tényekre és bizonyítékokra is alapítható.

Felfolyamodásban bejelentett tanú kihallgatása el nem rendelhető, ha a felfolyamodó nem jelenti be, hogy a tanút mily körülményekre kívánja kihallgattatni. (Pk. V. 1846/1915. Pdt. I. 353. sub. II.)

Telekkönyvi kérvényi eljárásban a felfolyamodáshoz csa-tolt új okirat a telekkönyvi rdts. 142. §-a értelmében figye-lembe nem jöhet. (Pk. VI. 6316/1915. Pdt. II. 133. sub. II.)

Ha a felfolyamodás a benne előadott új tények és csatolt okmányok alapján sem vezethet sikerre, az az ellenfélnek a

novumokra való meghallgatása nélkül is elintézhető. (Bpesti tábla P. 4846/1915. Pdt. II. 381. sub. II.)

Ha a felperes biztosítási végrehajtás iránti kérelmét felfolyamodásban nemcsak a Pp. eredetileg felhozott 50. §-ára, hanem a közte és az alperes közt létrejött közjegyzői okiratra is alapítja, ez a kérelemnek oly kibővítése, amely a felfolyamodásnál nincsen megengedve. (P. 1461/920. Pdt. VI. 63.)

555. §. Az a bíróság, amely a megtámadott végzést hozta, amennyiben ahhoz kötve nincsen, a felfolyamodásnak maga is eleget tehet, különben pedig a felfolyamodást az elintézéséhez szükséges iratokkal felszerelve és ha szükséges, felvilágosító jelentés kapcsában, a felfolyamodási bírósághoz haladéktalanul felterjeszti.

Az alsóbíróági eljárásban nem nélkülözhető iratokat másolatban, illetőleg kivonatban vissza kell tartani.

Te. 45. §. A Pp. 555. §-át a következő rendelkezések egészítik ki:

Ha a felfolyamodás elkésett vagy oly végzés ellen irányul, amely ellen felfolyamodásnak nincs helye, az a bíróság, amely a megtámadott végzést hozta, a felfolyamodást hivatalból visszautasítja.

A felfolyamodási bíróság azt a felet, aki az ilyen visszautasító végzés ellen nyilvánvalóan alaptalanul él felfolyamodással, a Pp. 544. §-ának megfelelő alkalmazásával pénzbírságban marasztalja.

Érintetlenül marad a Pp. 545. §-ának rendelkezése, amelyhez képest a felfolyamodási határidő elmulasztása miatt beadott igazolási kérelem felett nem az 1. bekezdésben említett bíróság, hanem a felfolyamodási bíróság határoz.

Amikor valamely másodbíróági végzés ellen a felfolyamodás a törvény által ki van zárva, a másodbíróság a felfolyamodás folytán nem alkalmazhatja, a Pp. 555. §-ának azt a rendelkezését, mely szerint a felfolyamodásnak maga is eleget tehet, hanem a felfolyamodást a harmadbírósághoz felterjeszteni kö-

teles. P.
ezt a h
folyam
3065/19

55
esetek
Pe
delő u
folyam
lasztó
kezik.
A
nyujto
esetén
pedig
zés fo

55
nélkül
beli r
esetek
mond
A
zandó
A
rends
ellenté
A
ellenté
(Pk. Y
F
helye.
C

teles. Ha ennek ellenére saját végzését hatályon kívül helyezi, ezt a hatályon kívül helyező végzést, az ez ellen beadott felfolyamodás folytán, a harmadbíróság hatálytalanítja. (P. V. 3065/1927. Pdt. XII. 57.)

A felfolyamodás halasztó hatálya.

556. §. *A felfolyamodásnak az e törvényben megjelölt eseteken kívül nincs halasztó hatálya.*

Pénzbeli marasztalást tartalmazó vagy elzárást rendelő végzés ellen, továbbá oly végzés ellen intézett felfolyamodásnak, amellyel bírói letétet utalványoznak, halasztó hatálya van, kivéve, ha a törvény másként rendelkezik.

A bíróság a saját végzésének foganatosítását a benyújtott felfolyamodás elintézéséig az előbbi bekezdés esetén kívül is felfüggesztheti, a felfolyamodási bíróság pedig a felfolyamodás elintézése előtt a megtámadott végzés foganatosítását betilthatja.

A felfolyamodás elintézése.

557. §. *A felfolyamodást az ellenfél meghallgatása nélkül is el lehet intézni. Ha a felfolyamodási bíróság írásbeli meghallgatást rendel el, a nyilatkozat azokban az esetekben, amelyekben a felfolyamodás jegyzőkönyvbe mondása meg van engedve, jegyzőkönyvbe mondható.*

Az 553. §. utolsó bekezdése megfelelően alkalmazandó.

A felfolyamodásra észrevételező irat beadása a perrendben rendszeresítve nincs. Ezért ennek költségével a felfolyamodó ellenfél nem terhelhető. (B. 2479/1924. Ptt. V. 56.)

A felfolyamodási eljárásban a fellebbviteli beadványra az ellenfél a felfolyamodó terhére észrevételeket be nem adhat. (Pk. V. 4061/1916. Pdt. IV. 67. sub III.)

Felfolyamodással szemben észrevételek beadásának nincs helye. (Pk. V. 1295/1922. Pdt. V. 55. sub II.)

Csupán megállapítása a biztosítási végrehajtási kérelmet

elutasító végzés elleni sikeres felfolyamodás költségeinek. — Eszrevételeknek a felfolyamodási eljárásban nincs helyük. (Pk. V. 2014/1922. Pdt. VIII. 80.)

Ha a fellebbezési bíróság ítélet helyett tévesen végzés alakjában határozott, a felfolyamodást mint felülvizsgálati kérelmet kell elintézni. (P. VII. 7229/1922. Pdt. VIII. 143. sub I.)

Ha a felfolyamodással megtámadott határozat az ellenféllel nem közöltetett, a felfolyamodás felterjesztéséről sem kell az ellenfelet értesíteni. (Központi járásbíróági megállapodás.)

558. §. *A felfolyamodási bíróság hivatalból vizsgálja, hogy a felfolyamodásnak egyáltalában helye van-e és hogy kellő határidőben és alakban lett-e benyújtva.*

559. §. *Ha a bíróság a felfolyamodásnak helyt ad, a határozata következtében szükséges intézkedések megtételét annak a bíróságnak hagyhatja meg, amely a megtámadott végzést hozta.*

Ha a szakértőnek a díjak felemelése iránti felfolyamodása sikerre vezet, a díjak előlegezésére kötelezett peres fél a felfolyamodási költség előlegezésére is kötelezendő. (Bpesti tábla 9523/1914. sz. Pdt. I. 118.)

A jelzálogos hitelezőnek nincs felfolyamodási joguk a telekkönyvi hatóságnak az ellen a rendelkezése ellen, amellyel a tulajdonjogra vonatkozó bejegyzést, vagy a bejegyzés kiigazítását rendelte el a telekkönyvi hatóság; mert a jelzálogos hitelező zálogjogára semmi irányban nincs kihatása annak a körülménynek, amely a tulajdonjogban való változásnak telekkönyvi keresztülvitele következtében áll elő. (Pk. V. 5819/915. Pdt. II. 383. sub I.)

A jelzálogos hitelező abban a kérdésben, hogy az ő kiégitése után fennmaradó vételármaradvány hogyan osztható fel, érdekelve nem lévén, felfolyamodását vissza kell utasítani. (Pk. V. 4430/1915. Pdt. II. 384.)

Ha a birtokrendező per folyamán hatályba lépett új eljárási szabályok szerint ügygondnok kirendelésének helye nincs, az addigi ügygondnok az új eljárás folyamán hozott határozatok ellen jogorvoslattal nem élhet. (Rp. III. 5369/1915. Pdt. II. 385.)

A törvényszék irodáját kezelő segédhivatali tisztviselőnek a Tüs. 125. §-án s illetve a törvénykezési illetékről szóló

1914:
róság
(Bpes

a bír
tel ha
rült v
nak a
azt a
eldön

delő
felfol
felfol

folyan
lozsva

res f
talni.

folyan
Pdt.

eluta
kell
nie.

felfol
1925.

intéz
tolar
kiad
amel

részé
lenér

1914: XLIII. t.-c. 25., 48. és 41. §-ain alapuló felhívása nem bírósági végzés; az ellen tehát felfolyamodásnak helye nincs. (Bpesti tábla P. IV. 7872/1916. Pdt. III. 116.)

A fellebbvitel szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a bíróság olyan kérdésben, amely végzéssel döntendő el, ítélettel határoz abból az okból, mert az egyidejűleg döntés alá került valamely más kérdés a törvény értelmében ítélethozatalnak a tárgya, a bíróság pedig együttesen ítéletben oldja meg azt a kérdést, amely egyébként végzéssel és külön lett volna eldöntendő. (P. V. 3845/1916. Pdt. III. 174.)

A telekkönyvi hatóságnak a zálogjog előjegyzését elrendelő végzése ellen az egyik előjegyzést szenvedő által beadott felfolyamodás nem hat ki arra az előjegyzést szenvedőre, aki felfolyamodással nem él. (Pk. V. 6316/1915. Pdt. II. 133. sub I.)

A Ppé. 18. §-a szerinti eljárásban az ügyvéd sikeres felfolyamodásnak költsége a megbízó ellen megállapítandó. (Kolozsvári tábla P. I. 2500/1915. II. 175. sub III.)

A telekkönyvi felszólalási eljárásban a kérelmezőt a sikeres felszólalás és felfolyamodás költségeiben el kell marasztalni. (Kolozsvári tábla P. I. 874/1915. Pdt. II. 297. sub II.)

Perenkívüli telekkönyvi ügyekben az ellenérdekű fél a felfolyamodás költségében nem marasztalható. (Pk. V. 607/1915. Pdt. II. 380.)

Ha az elsőbíróság a kielégítési végrehajtás iránti kéreimet elutasította és a másodbíróság azt teljesítendőnek találja, neki kell a végrehajtás elrendelése érdemében közvetlenül intézkednie. (Pk. V. 6705/1921. Pdt. VII. 18.)

Biztosítási végrehajtást megtagadó végzés elleni sikeres felfolyamodás költségeinek csupán megállapítása. (Pk. V. 6433/1925. Pdt. XI. 81.)

Az iratok visszaküldése.

560. §. *A felfolyamodási bíróság a felfolyamodás elintézése után az iratokat a határozatnak az iratokhoz csatolandó, valamint a felek és az érdekeltek részére szóló kiadmányaival együtt annak a bíróságnak küldi meg, amely a megtámadott végzést elsőfolyamodásban hozta.*

Ha a másodbíróság az ő végzését s annak az érdekeltek részére szóló kiadmányait a Pp. 560. §-ának rendelkezése ellenére nem küldötte meg az elsőbíróságnak, hanem végzését a

feleknek közvetlenül maga kézbesítette s ezzel a szabálytalan intézkedésével alkalmat szolgáltatott arra, hogy a zárlatot kérő felfolyamodást, a Pp. 553. §-ának ellenére közvetlenül a másod-bíróságnál adta be: a felfolyamodást, mint illetéktelen helyen beadottat, visszautasítani nem lehet. (Pk. V. 8064/1925. Pdt. XII. 38.)

A felfolyamodási bíróság jogi álláspontja az alsóbíróságra nem kötelező. (Pk. V. 9422/1927. Pdt. XIV. 35.)

Felfolyamodás az elnök, a kiküldött, vagy a megkeresett bíró végzése ellen.

561. §. Az 548—560. §-ok az elnök végzéseire, valamint azokban az esetekben is megfelelően alkalmazandók, amelyekben a törvény a kiküldött vagy a megkeresett bíró végzése ellen felfolyamodást enged.

A kiküldött bíró végzése elleni felfolyamodást a kiküldő bíróságnál kell előterjesztteni és ez a bíróság a felfolyamodásnak maga is eleget tehet.

Az előterjesztés.

562. §. A kiküldött bíró eljárása és határozatai ellen, amennyiben a törvény másként nem rendelkezik, a perbíróságnál előterjesztést lehet tenni.

A jegyzőkönyvvezető és a bírósági iroda intézkedéseinek megváltoztatását a tanács elnökétől lehet kérni. Ha az elnök az előterjesztést teljesíthetőnek nem találja, a bíróság elé terjeszti.

Ha a bíróság a sérelmes eljárás alapján már vissza nem vonható határozatot hozott, előterjesztéssel nem lehet élni és a sérelem csak a határozat ellen megengedett felbbitellel orvosolható.

Az előterjesztés szóval is megtehető és az ellenfél meghallgatása nélkül is elintézhető. A netán szükséges felvilágosításokat hivatalból kell beszerezni.

kező
píto
bíró
(Te.
mind
nyos
illet
rend
sét c
lebbe
tozó
zését

5
perüj

1
2

bíró
lemm
nyesi

3
a fél

4
volt,

5
hatal

6
kodó

dású
lenek

7

ÖTÖDIK CIM.

Perújítás.

A Te. (46—48. §§.) a perújítás tekintetében a következő újításokat tartalmazza: 1. A Pp. 563. §. 12. pontjára alapított perújítás körét a Te. 32. §-a értelmében a fellebbezési bíróság által mellőzött tényekre és bizonyítékokra is *kiterjeszti* (Te. 46. §. Pp. 563. §. 12.); — 2. kimondja, hogy a perújítást mindig az elsőbíróságnál kell megindítani, mely azt csak bizonyos esetekben terjeszti fel elintézés végett a fellebbezési, illetve felülvizsgálati bírósághoz. (Te. 47. §. Pp. 566. §.) Ez a rendelkezés éppen úgy a fellebbviteli bíróságok tehermentesítését célozza, mint az a 3. újítás is, hogy bizonyos esetekben a fellebbezési, illetve felülvizsgálati bíróság a saját hatáskörébe tartozó perújítási ok eldöntése után az ügy tárgyalását és elintézését az elsőbírósághoz utasítja (Te. 48. §. Pp. 573. §.) —

A perújítás esetei.

563. §. A jogerős végítélet, ideértve a részítéletet is, perújítási keresettel megtámadható;

1. ha az ítélő bíróság nem volt szabályszerűen alakítva;
2. ha az ítélet hozatalában törvénynél fogva kizárt bíró vett részt, feltéve, hogy ez az akadály kizárási kérelemmel vagy fellebbvitellel sikertelenül nem volt érvényesítve;

3. ha az ítélet hozatalában oly bíró vett részt, akit a fél kifogása következtében kizártak;

4. ha olyan fél, akinek perbeli cselekvőképessége nem volt, az eljárásban nem törvényes képviselő által vett részt;

5. ha valamelyik fél nevében harmadik személy meghatalmazás nélkül járt el;

6. ha valamelyik fél ellenfelét előtte tudvalevő tartózkodó helyének elhallgatásával, mint ismeretlen tartózkodását, vagy az előtte ismeretes örökösöket, mint ismeretleneket idézte perbe;

7. ha az ítélet hozatalában oly bíró vett részt, aki a

perben hivatali kötelességét valamelyik féllel szemben büntető törvénybe ütköző módon megszegte;

8. ha a fél az ellenfélnek vagy másoknak büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt lett pervesztessé;

9. ha az ítélet alapjául szolgáltatott büntető bírósági ítélet hatályát megszüntette a büntető bíróságnak jogerőre emelkedett más ítélete;

10. ha a fél az ügyben korábban hozott jogerős ítéletet mutat fel, amelyet az alapperben nem használt;

11. ha a fél az alapperben előadott vagy elő nem adott tényre vonatkozó oly bizonyítékot, úgyszintén, ha olyan jogerős bírói vagy közigazgatási határozatot vagy egyességet hoz fel, amelyet az alapperben nem használt és amely részére az ügy érdemében kedvezőbb határozatot eredményezhetett volna;

12. ha a fél oly tényeket vagy bizonyítékokat hoz fel, amelyeket a bíróság a 222. §. értelmében, vagy a bizonyításfelvételre engedett idő sikertelen letelte miatt (275., 283. és 293. §§.) mellőzött, amennyiben azok részére az ügy érdemében kedvezőbb határozatot eredményezhettek volna.

Az elismerés, vagy a lemondás alapján hozott ítélet (390. §.) perújítási keresettel csak az 1—11. pont alapján támadható meg és pedig a 11. pont alapján csak akkor, ha a fél a határozatot, az egyességet vagy a bizonyítékot az alapperben nem használhatta.

A bírói egyesség az előbbi bekezdés megfelelő alkalmazásával perújítási keresettel szintén megtámadható.

Te. 46. §. A Pp. 563. §-a 12. pontjának megfelelő perújítási keresettel a fél akkor is élhet, ha a fellebbezési bíróság a 32. §. értelmében mellőzött olyan tényeket vagy bizonyítékokat, amelyek részére az ügy érdemében kedvezőbb határozatot eredményezhettek volna,

ból
újítá
hette

az a

akko
bíró
eljár
nyez

ha a
értel

ján p
részé
bizon
nem

az ör
Pdt.

folya
(5680

újítás
VIII.

tűrés
újítá

vitán
pítő
perúj
setév
nem

564. §. Az 563. §. 1. és 3. pontjai alatt felsorolt okokból perújításnak csak akkor van helye, ha a fél a perújítási okot fellebbvitellel hibáján kívül nem érvényesíthette.

Az 563. §. 4., 5. és 6. pontja alatt felsorolt esetekben az a fél, aki az eljárást jóváhagyta, perújítást nem kérhet.

Az 563. §. 7. és 8. pontja alapján perújításnak csak akkor van helye, ha a büntetendő cselekményt a büntető bíróság jogerős ítélete megállapította, vagy ha a büntető eljárás más okból nem indítható meg, vagy nem eredményezett elítélést, mint a bizonyítékok hiánya okából.

Az 563. §. 11. pontja alapján nincs perújításnak helye, ha a bizonyítandó ténykörülmeny a 377., 378., 380. §-ok értelmében letett esküvel vagy fogadással volt eldöntve.

Ha valamelyik fél az 563. §. 11. vagy 12. pontja alapján perújítást kért, a 11. pont alapján a felek bármelyike részéről csak akkor van perújításnak helye, ha a fél a bizonyítékokat sem az alapperben, sem az újított perben nem használhatta.

Az örökhatályúval szemben hozott marasztaló határozat ellen az örökösök bármelyike perújítással élhet. (Bp. IV. 10959/1915. Pdt. II. 397.)

A perújítás akkor is az alapperbeli ellenfél ellen teendő folyamatba, ha ez a per tárgya felett már nem rendelkezik. (5680/1914. I. pt. Pdt. II. 400.)

Bírói egyesség ellen az egyik pertárs által használt perújítás a másik pertársra ki nem hat. (P. VI. 5269/1922. Pdt. VIII. 142.)

Az az alperes, aki pertársával szemben teljesítésre vagy tülésre nem köteleztetett, pertársával szemben a pert meg nem újíthatja. (P. V. 2177/1923. Pdt. IX. 19.)

Ha a követelés alapja és mennyisége szerint elkülöníthető vitánál a bíróság az alap fennállását közbenszóló ítélettel állapította meg és valamelyik fél a jogalap kérdésére vonatkozó perújítási ok alapján kívánja a pert megújítani, perújítási keresetével a közbenszóló ítéletet önállóan nem támadhatja meg, hanem a Pp. 565. §-a szerint a végítélet (részítélet) ellen érvénye-

sített perújítás keretében kell a közbenszóló ítéletet megtámadnia. Ehhez képest a perújításnak a Pp. 567. §-ában megállapított határidőit az alappert befejező végítélet (részítélet) jogerőre emelkedésétől kell a törvény (Pp. 410. §.) értelmében számítani. (A Kúria jogegységi tanácsának 37. sz. polgári döntvénye, Pdt. XIV. 69.)

Perújításnak a törvénytelen származás megállapítása iránti perben is helye van. (Rp. III. 107/1925. Pdt. I. 283.)

A perújításnak előfeltétele az, hogy az alapperbeli ítélet még hatályában fennálljon; és ez mint perelőfeltétel, oly jogkérdés, mely a felek kérelme nélkül is hivatalból vizsgálendő. (P. V. 1613/1924. Pdt. IX. 184.)

Habár a kiskorú nevében a törvényes képviselő által kiállított perviteli meghatalmazás a fél nagykorúvá válta folytán nem szűnik meg (106. §.), az utóbbitól újabb meghatalmazást nem nyert ügyvéd által kötött bírói egyesség ellen, mégis hely adandó a perújításnak azon az alapon, hogy a fél nagykorúvá váltáról (férjhezmeneteléről) az ellenfél tudomással bírt és így az egyesség nem érvényes. (P. I. 5441/1921. Pdt. VII. 136.)

A Pp. 563. §. 5. pontja, illetve a 784. §. 8. pontja alapján csak az a fél léphet fel keresettel, akinek nevében valaki meghatalmazás nélkül eljár. Ellenben az ellenfél ily alapon fel nem léphet. (P. VI. 7574/1922. Pdt. VIII. 123.)

Perújításnak helye van a követelés megszűnésére nézve felhozott új bizonyíték alapján. (K. 1905. febr. 15. G. 763/1904. Dt. IV. f. II. 226. sz. 328. l.)

Az ajándékozási szerződés eredeti érvénytelenségére alapított keresettel elutasított felperes az újított perben keresetét — másodsorban — az alperes vastag hálátlanságára alapíthatja. (Rp. III. 597/1916. Pdt. II. 417.)

Allandó bírói joggyakorlat alapján jogszabály, hogy a perújító és az újított perben pernyertessé vált fél az alapperbeli *költségek viselése* alól csak abban az esetben mentesül, ha oly új bizonyíték alapján válik nyertessé, amely bizonyítékot az alapperben nem használhatott. (1915. jan. 21. G. 303/1915. Pdt. II. 425.)

Perújításnak a mulasztásos ítélet ellen is helye van. A perújító fél perújítási keresetének megalapítása végett még a felbbezési tárgyaláson is hozhat fel olyan perújítási okot, amelyet a perújítási keresetlevélben, illetve az elsőbíróóság előtti eljárás során elő nem adott. (P. V. 6100/1917. Pdt. IV. 102.)

Perújítás alapjául szolgálhat az az új tényállítás, hogy az okirat az abban foglalt megállapodásra vonatkozó tárgyalással egyidejű, a nyilatkozat szövegével ellentétben nem álló és annak kiegészítéseként tekinthető szóbeli megállapodásban foglalt feltétellel jött létre. (P. IV. 8556/1927. Pdt. XIII. 91. sub. II.)

Annak a panasznak figyelembevételét, amelyben a perújítók azt vitatják, hogy az alapperbeli fellebbezési bírósági ítéletben foglalt ténymegállapítás megjelölt részében az ott felvett bizonyító adatok jogszabályellenes mérlegelésének eredménye, kizárja a perújítási eljárásnak az a korlátja, amely az alapperbeli ténymegállapítást csak a perújítás során szolgáltatott ugyanazon tényre vonatkozó új bizonyítékok mérlegelése kapcsán engedi meg vizsgálat alá venni. (P. VI. 6074/1927. Pdt. XV. 62.)

A perújítás megengedhetősége szempontjából az a tanú is, aki az alapperben már ki volt hallgatva, új bizonyítéknak tekintendő akkor, ha az újított perben más ténykörülményekre hívták fel. (K. 98. május 10. I. G. 77. F. III. 363.)

Ha a felperes az alapperben nem kérte mindkét fél eskü alatti kihallgatását, hanem csak a kiskorú felperes törvényes képviselőjének a bizonyíték kiegészítése végett leendő kihallgatását és ezt a bíróság mellőzte; ellenben perújítási keresetében felperes az ő törvényes képviselőjét tanúként és mindkét felet eskü alatt kéri kihallgatni: a perújításnak — az alapperben nem használt bizonyíték alapján — helyt kell adni. (Temesvári tábla Fs. 26/1914. Pdt. I. 9.)

Az alapperben kivett szakértői vélemény revíziójának célzata kívül esik a perújítás keretén. — A bírói szemlének más, mint a már eljáró szakértők közbenjöttével való ismételése, midőn a szemle tárgya nem változik, új bizonyítékot nem képezhet, mert a szakértői lelet nem a közreműködő személyek egyéni tekintélyéből, hanem szakképzettségükön és a tárgy tüzetes megvizsgálásán alapuló objektív tudásukból meríti meggyőző erejét.

Az igazságügyi orvosi tanács felülvéleményét pedig a bíróság, ha szükségesnek látja, hivatalból kéri ki; a peres félnek ily irányú indítványa tehát nem tekinthető valamely bizonyíték előterjesztésének és annak hiánya nem képez mulasztást, mely perújítással orvosolható volna. (K. 1901. márc. 28. 837/1900. M. XIII. 460.)

Az alperes által az alapperben nem érvényesített új követelés az újított perben kifogás útján csak úgy érvényesíthető, ha az a felperes követelésével azonos jogalaphoz származik és

ha az az alperes előadása szerint már le is járt. (1082/1915. Pdt. II. 411.)

A kereset ténybeli és jogi alapjának megváltoztatása a perújítás fogalmával ellenkezik, miután ítelt dolog esete csak ugyanazon kereseti tény és jogalap mellett keletkezik, az alapkeresettől eltérő más alapon nem perújításnak, hanem új keresetnek lévén helye. (P. II. 4888/1921. Pdt. VII. 142.)

Ha az alapperbeli fellebbezési bírósági ítélet hozatala után, de annak jogerőre emelkedése előtt kötött perenkivüli egyesség ezt az ítéletet hatályon kívül helyezte s így ez jogerőre nem emelkedhetett, ellene perújításnak helye nincs. (P. II. 5421/1921. Pdt. VIII. 53.)

Ha a bíróság egyszer már döntött a felett a kérdés felett, hogy a szerződés valamely pontjának mi a valódi értelme, úgy annak újabb értelmezésére az újított perben visszatérni csak akkor lehet, ha oly tények állapíttatnak meg, amelyek alkalmassak arra, hogy a feleknek a szerződése tartalmától eltérő meg-egyezésére volna jogi következtetés vonható. (K. 1904. szept. 29. I. G. 440. F. X. 44.)

Az a körülmény, hogy a bíróság az alapperbeli jogi állásponttól eltérően, utóbb más perekben más jogi álláspontra helyezkedett, perújítás alapjául nem szolgálhat. (P. I. 1079/1915. Pdt. II. 415.)

Az, hogy az alapperbeli ítélet meghozatala után a törvényhozás a korona értékcsökkenéséből eredő kárnak lehetőség szerinti elhárítása, a kár megosztása, illetve annak melyik fél által leendő viselése tárgyában egyes esetekre nézve tételeken intézkedett, továbbá az a körülmény, hogy a bíróságok az eset körülményei szerint az adóst a korona értékcsökkenéséből származó kárnak megszüntetése okából a hitelezővel szemben a pénzérték különbözetének megfizetésére kötelezik, perújítás alapjául nem szolgálhat. (P. V. 5303/1924. Pdt. XI. 73.)

Akkor is, ha a perújítás meg nem jelenés miatt hozott ítélet ellen használtatik, a perújítással élő alapperbeli alperes köteles az alapperben nem használt olyan bizonyítékot felhozni, amely alkalmas az alapperben megállapított tényállásnak megdöntésére, következésképp a perújító alperes pusztá tagadásával nem szoríthatja a felperest követelése jogosságának kimutatására. (K. 99. nov. 20. I. G. 424. F. V. 171.)

Mínthogy az alapperben az alperesnek mind ama védekezése, melyet a jogerős közbenszóló ítélet hozatala után a követelés alapjának a kérdésében felhozott, a közbenszóló ítélet

anyag
alapp
kivül
12. p
gálha
befeje
oly t
magá
Pdt.

telés
is jel
XIV.

pon
az ü
téve,

zése,
telés
anya
alapp
kivül
12. p
gálha

után.

tási
indi
bíró
1—7
e p
az i

anyagi jogerejénél fogva, figyelmen kívül volt hagyandó: az alapperben ekként elkésetten felhozott és ezért ott figyelmen kívül hagyott tények és bizonyítékok a Pp. 563. §-ának 11. és 12. pontja értelmében a végítélet elleni perújítás alapjául szolgálhatnak. (P. IV. 6512/1924. Pdt. XI. 3.)

A Pp. életbeléptetése előtt fennállott szabályok szerint befejezett perben tett elismerés hatálya az újított perben csak oly tényállással dönthető meg, amely mellett az az általános magánjogi elvek szerint válik hatálytalanná. (Rp. VIII. 5556/915. Pdt. II. 414.)

Az a bírói egyezség, mely szerint felperes a kereseti követeléstől eláll, nemcsak a keresettől, hanem a jogtól való elállást is jelenti és csak perújítással orvosolható. (P. V. 6852/1926. Pdt. XIV. 38.)

565. §. *A jogerőre emelkedett végítélet azon az alapon is megtámadható, hogy a perújítási okok vaalmelyike az ügyben előbb hozott határozat ellen forog fenn, feltéve, hogy a végítélet ezen a határozaton alapszik.*

Minthogy az alapperben az alperesnek mindama védekezése, melyet a jogerős közbenszóló ítélet hozatala után, a követelés alapjának a kérdésében felhozott, a közbenszóló ítélet anyagi jogerejénél fogva, figyelmen kívül volt hagyandó: az alapperben ekként elkésetten felhozott és ezért ott figyelmen kívül hagyott tények és bizonyítékok a Pp. 563. §-ának 11. és 12. pontja értelmében a végítélet elleni perújítás alapjául szolgálhatnak. (K. 1925. jún. 3. P. IV. 6512/1924. sz.)

L. a 37. sz. polg. jogegységi döntvényt is a Pp. 563. §-a után.

A perújítás bírósága.

Pp. 566. §. 1. és 2. bek. helyébe Te. 47. §-a: *A perújítási keresetet az ügyben eljáró elsőbíróság előtt kell megindítani. Ha azonban a fellebbezési vagy a felülvizsgálati bíróság végítéletét vagy határozatát a Pp. 563. §-ának 1—7. pontjainak valamelyike alapján támadják meg vagy e pontok alapján is megtámadják, a perújítási keresetet az ügyben eljáró elsőbíróságnál kell beadni, amely azt az*

iratokkal felszerelve a fellebbezési, illetőleg a felülvizsgálati bírósághoz terjeszti fel elintézés végett.

Pp. 566. §. 3. bek. *Az ebben a §-ban megállapított illetékesség kizárólagos.*

Pp. 566. §. 4. bek. *Ez a §. a bírói egyezség elleni perújításra megfelelően alkalmazandó.*

Az illetéktelen bírósághoz kellő időben beadott és visszatartott perújítási kereset nem tekinthető elkészítettnek, ha a Pp. 184. §-ában megszabott 30 napon belül az illetékes bírósághoz újból beadatik.

A bírói egyezség, amely ítélet hatályával bír (Pp. 423. §.), csakis perújítási keresettel támadható meg és nem vonható a magánjogi egyezség szabályai alá. (P. V. 6065/1926. Pdt. XIII. 10. sub II.).

A perújítás határideje.

567. §. *A perújítás határideje hat hónap. Ez a határidő záros és az alapperben, illetőleg az újított perben hozott végítélet jogerőre emelkedésének, illetőleg az egyezség megkötésének napjától számítandó, ha pedig a fél a perújítási okról csak később nyert tudomást vagy pedig csak később jutott abba a helyzetbe, hogy azt érvényesíthesse, attól a naptól, amelyen tudomást nyert róla vagy pedig érvényesíthette volna.*

Az 563. §. 4., 5. és 6. pontjában foglalt eseteket kivéve, perújításnak öt évvel az alapperben, illetőleg az újított perben hozott végítélet jogerőre emelkedése vagy az egyezség megkötése után nincs helye.

Egyedül az a körülmény, hogy a perújító fél a tanúk lakását nem tudta felfedezni, nem szolgálhat a perújítási határidő kitolásának alapjául. (P. VIII. 535/1917. Pdt. IV. 14. sub. I.)

Ha a perújítási kereset kellő időben beadatott, ennek a hatályát nem szünteti meg az a körülmény, hogy az újított per 6 hónapnál tovább szünetel. (Bpesti tábla 4/P. 7122/1917. Pdt. IV. 99. sub. I.)

A Pp. 567. §. 1. bek. szerinti 6 havi perújítási határidő elmulasztása miatt igazolásnak van helye. Ily esetben az igazolási véghatáridő a felelbezési bíróság jogerős alapperbeli ítéletének kézbesítésétől számított 1 év és 15 nap eltelte előtt le nem jár. (P. V. 1034/1919. Pdt. VI. 1.)

Ha a követelés alapja és mennyisége szerint elkülöníthető vitánál a bíróság az alap fennállását közbenszóló ítélettel állapította meg és valamelyik fél a jogalap kérdésére vonatkozó perújítási ok alapján kívánja a pert megújítani: perújítási keresetével a közbenszóló ítéletet önállóan nem támadhatja meg, hanem a Pp. 565. §-a szerint a végítélet (részítélet) ellen érvényesített perújítás keretében kell a közbenszóló ítéletet megtámadnia. Ehhez képest a perújításnak a Pp. 567. §-ában megállapított határidőit az allappert befejező végítélet (részítélet) jogerőre emelkedésétől kell a törvény (Pp. 410. §-a) értelmében számítani. (A kir. Kúria jogegységi tanácsának 37. sz. p. döntvénye Pdt. XIV. 69.)

A perújítás szabályai.

568. §. Amennyiben ebből a cimből más nem következik, a perújításra azok a szabályok alkalmazandók, amelyek a per megindítására és a további eljárásra irányadók.

A perújítási keresetlevél.

569. §. A perújítási keresetlevélnek magában kell foglalnia a megtámadott ítélet megjelölését és a perújítás kijelentését.

Ezenfelül a keresetlevélben a szóbeli tárgyalás előkészítése céljából előadandók azok a tények, amelyek a perújítás záros határidejének megtartását igazolják, valószínűvé tételük eszközeivel, továbbá közlendő a perújítási ok, a határozott kérelem, mind a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezése, mind pedig a hozandó új ítélet tekintetében, a kereset megalapítására szolgáló tényekkel és bizonyítékokkal együtt.

Meghalt ügyvéd irodájában kézbesített és ekként jogerőre nem emelkedett ítélet ellen beadott perújítási keresetet, mint fellebbezést kell elbírálni. (K. 4673/923.)

A perújítási eljárás.

570. §. Az idézés perfelvételre és egyúttal a perújítási kereset érdemleges tárgyalására történik. A kir. törvényszékek és a felsőbíróóságok előtt a határnapot akként kell kitűzni, hogy az idéző végzés kézbesítése és a határnap között mintegy harminc nap maradjon. Sürgős esetben ez az időköz megrövidíthető.

A szóbeli tárgyalás előkészítése, melyre egyebekben a 194—205. §-ok megfelelően alkalmazandók, ebben az idézési időközben történik.

A felek képviselőit azok a szabályok alkalmazzandók, amelyek az alapperben az illető bíróság előtti eljárásban irányadók.

Ha a perújítási keresetet a felülvizsgálati bíróság előtt indítják meg, az 537. §. alkalmazandó.

Jegyzet. A perújító fél mulasztása: 439. §.; az ellenfél mulasztása: 440., 460., 477. §§.

A perújítási kereset visszautasítása.

571. §. A bíróság azt a perújítási keresetet, amelyet az 567. §-ban megállapított öt évi határidőn túl vagy nem az illetékes bíróság előtt indítanak, a 455. §. megfelelő alkalmazásával tárgyalás kitűzése nélkül végzéssel hivatalból visszautasítja.

Ha pedig a szóbeli tárgyaláson tűnik ki, hogy a perújítási kereset nem volt törvényes időben megindítva, vagy hogy törvényes feltételei hiányoztak, a perújítási keresetet hivatalból ítélettel kell visszautasítani.

Azokat a tényeket, amelyek a perújítás záros határidejének megtartását igazolják, elég valószínűvé tenni.

Mint kiskoru gyermekei gyámja nem élhet perújítással az a fél, aki az alappert csak saját személyében folytatta. (Bpesti tábla P. IV. 3713/1915. Pdt. II. 398.)

Ha a gyámhatóság a kiskoru nevében kötött birói egyezséget nem hagyta jóvá, azt nem kell perújítással megtámadni; a perújítási keresetet vissza kell utasítani, az egyezséget nem létezőnek tekinteni s az alappert tovább folytatni. (P. I. 44/921. Pdt. VII. 136. sub. I—II.)

A peres ügy újból tárgyalása.

572. §. *A peres ügy, amennyiben ez a perújítás oka következtében szükséges, újból és a perújítás kérdésével rendszerint együtt tárgyalandó.*

A bíróság azonban elrendelheti a perújítás kérdésének előzetes tárgyalását és eldöntését. Ha a bíróság ilyenkor a perújításnak helyt ad, közbenszóló ítélettel határoz és a peres ügy tárgyalását csak a perújításnak helyadó ítélet jogerőre emelkedése után folytathatja. (506. §.)

A perújító fél kérelmére a bíróság az újított perben hozandó végítéletben az alapper költségének és az alapperben hozott ítéletből származott esetleges kárnak megtérítése felől is határoz.

Ha a perújítás sikere az előterjesztett adatokból valószínűnek mutatkozik, a bíróság az alapperbeli ítélet vagy egyezség végrehajtását az ellenfél meghallgatása nélkül is felfüggesztheti. A bíróság a felfüggesztés tárgyában hozott határozatát kérelemre visszavonhatja. A végrehajtás felfüggesztése vagy a felfüggesztés visszavonása tárgyában hozott végzés ellen külön fellebbezettel nincs helye.

Az alperes által az alapperben nem érvényesített új követelés az újított perben kifogás útján csak úgy érvényesíthető, ha az a felperes követelésével azonos jogalpból származik és ha az az alperes előadása szerint már le is járt. (K. 1082/1915. Pdt. II. 278. I.)

Az újított perben az a bizonyító fél, aki a pert megújította. (D. 97. jún. 28. G. 74. T. II. 377.)

A bíróság az egyik félnek az alapperben eskü alatt való kimondásához az újított perben sincs kötve és az újított perben az ellenfelet hit alatt kihallgathatja. (P. 1900. okt. 30. G. 60. T. V. 533.)

Az újított perben az alapperbelitől eltérő tényállás megállapítása az alapperben alkalmazott jogszabálytól eltérő más jogszabály alkalmazását vonhatja maga után. (K. 98. I. G. 77. F. III. 363.)

Elhalt ügyvéd irodájában kézbesített és ekként jogerőre nem emelkedett ítélet ellen beadott perújítási keresetet, mint fellebbezést kell elbírálni. (P. VII. 4673/1923. Pdt. IX. 126.)

A perújításnak a per főtárgyára nézve való megengedése maga után vonja azt, hogy az újított perben a járulékos követelés jogossága és mennyisége is tárgyalassék: mert az újított perben a perújítási kérelem keretében s annak korlátai között az ügy érdemében mindazok a kifogások felhozhatók, amelyek az alapperben érvényesíthetők lettek volna és e tekintetben csak az az eltérés van, hogy az alapperbeli tényállással szemben a bizonyítás a perújító felet terheli. (P. VII. 8581/1925. Pdt. XI. 56.)

Nincs helye a költségviselés iránti intézkedésnek, ha a felülvizsgálati bíróság a perújítást megengedi s az ügy érdemében nem határoz. Az újító fél nincs teljesen kötve az írásbeli kereset tartalmához, azt a kereset szóbeli előadásakor kiegészítheti és módosíthatja s ugyanakkor újabb tényeket és bizonyítékokat is felhozhat. Nem a perújítás megengedésének, hanem az érdemi döntésnek keretébe tartozik, hogy az új bizonyítékok az alapperbeli bizonyítékok és egyéb adatok egybevetésével valóban alkalmasak-e a kedvezőbb eredmény előidézésére. (P. VI. 1133/1928. Pdt. XIII. 105. sub. I—II—III.)

Újított perben az alapper bíróságának illetékesége sohasem vizsgálható. (K. 94. szept. 14. 4366. M. VII. 382.)

Allandó bírói joggyakorlat alapján jogszabály, hogy a perújító és az újított perben pernyertessé vált fél az alapperbeli költségek viselése alól csak abban az esetben mentesül, ha oly új bizonyíték alapján válik nyertessé, amely bizonyítékot az alapperben nem használhatott. (K. 303/915. G. Pdt. 292. I.)

573. §. *A fellebbezési vagy a felülvizsgálati bíróság előtt az alapper új tárgyalására illetőleg előadására, valamint az alapperben hozandó határozatra a fellebbezési illetőleg a felülvizsgálati eljárás szabályai irányadók.*

(Ha a felülvizsgálati bíróság előtt megindított perújítási keresetben oly perújítási okot is érvényesítenek, amelyet önállóan a fellebbezési bíróság előtt kellett volna érvényesíteni, a felülvizsgálati bíróság ennek tárgyalását és eldöntését a saját hatáskörébe tartozó perújítási ok (566. §.) eldöntése után a fellebbezési bírósághoz utasítja.)

Te. 48. §. A Pp. 573. §-ának második bekezdése helyébe helyébe a következő rendelkezés lép:

Ha a fellebbezési vagy a felülvizsgálati bíróság elintézése alá tartozó perújítási keresetben a Pp. 563. §-ának 8—12. pontjában megjelölt valamely perújítási okot is érvényesítenek, a fellebbezési, illetőleg a felülvizsgálati bíróság a saját hatáskörébe tartozó perújítási ok (47. §.) eldöntése után az ügy tárgyalását és elintézését az elsőbírósághoz utasítja.

574. §. *A perújítás kérdésében és a peres ügyben hozott határozatok ellen fellebbvitelnek annyiban van helye, amennyiben az illető bíróság határozata az alapperben fellebbvitellel megtámadható volt.*

Ha a felek az alapperben nem a szolgáló telek értékére, hanem a kút értékére vagy minden közelebbi meghatározás nélkül „a pertárgy értékére” nézve nyilatkoztak, az újított perben a felülvizsgálattal élő fél nincs attól elzárva, hogy a szolgáló teleknek 400 koronát meghaladó értékét a felülvizsgálati eljárás során is igazolhassa. Fellebbvitel megengedhetősége az újított perben. (Bpesti tábla 1914. dec. 15. 1914. G. 774. Pdt. I. 51.)

Ha az alapperben a bíróság az ítéletet felülvizsgálati kérelem folytán érdemlegesen elbírált, akkor a felülvizsgálat, tekintet nélkül a pertárgy értékére, az újított perben is elfogadandó. (P. III. 4835/1923. Pdt. IX. sub. II.)

A Pp. 574. §-a nem jelenti azt, hogy a közbeeső jogorvoslat elmulasztása miatt az alapperben ugyan kizárt, de a teljes perérték szerint megengedett jogorvoslatnak a teljes értékre vonatkozó újított perben helye nem volna. A fellebbezéshez történt csatlakozásnak az alapperben történt visszautasítása, mint jogi döntés, perújítással meg nem támadható. (Bpesti tábla P. VII. 2372/1929. Pdt. XIV. 95.)

A fellebbezési bíróságnak újított perbeli végzése ellen nincs helye további felfolyamodásnak, ha az alapperben végleg határozó bíróság volt, kivéve, ha a törvény kifejezetten egyfokú felfolyamodást enged. (B. 14569/1925.)

HATODIK CIM.

Eljárás a sommás visszahelyezési és a sommás határperekben.

575. §. A sommás visszahelyezési perekben a járásbírósi eljárás szabályai az 576—581. §-okban meghatározott eltérésekkel alkalmazandók.

576. §. A sommás visszahelyezési keresettel építmény lerontása — ide nem értve a kerítések eltávolítását — nem követelhető.

577. §. A bíróság a körülményekhez képest a hely színe nére tűzheti ki a tárgyalási határnapot.

Jegyzet. L. a 143. §-t.

578. §. Az eljárás a büntető eljárásra tartozó kérdések eldöntéséig (234. §.) fel nem függeszthető.

579. §. Ha a felperes keresetével a birtokháborításból származó kártérítési követelését is érvényesítette, vagy a felek bármelyike a jog iránt indított keresetet és e kérdések eldöntése miatt a tárgyalást el kell halasztani, a bíróság a visszahelyezésnek, illetőleg a háborítás megszüntetésének kérdésében a felperes kérelmére részíteleket köteles hozni. A visszahelyezés és a háborítás megszüntetése valamint esetleg a kártérítés iránt hozott részítelek a jog iránt hozott ítéletben fenntartható, korlátozható vagy hatályon kívül helyezhető.

Az alperes a részítelek teljesítéséből vagy végrehajtásából származott kárának megtérítését a folyamatban levő perben még a fellebbezési bíróság előtt is kérheti.

A sommás visszahelyezési pert nem zárja ki az a körülmény, hogy a cselekmény büntető (mezőrendőri) úton is megtorolható. (P. II. 668/1919. Pdt. VII. 39.)

Az a kifogás, hogy az alperes az ingatlant csupán tetszésétől függő visszavonásig adta a felperes használatába, a sommás visszahelyezési keresettel szemben sikerrel felhozható. (P. II. 10037/1915. Pdt. II. 447.)

A sommás visszahelyezési per az ugyanazon ingatlan birtoka iránt indított jogperrel a Pp. 233. §-a alapján egyesíthető és közös ítéletben eldönthető. (P. III. 788/1922. Pdt. VII. 106.)

A sommás visszahelyezési perben a jog iránti per viszontkeresetileg érvényesíthető ugyan, de csak abban az esetben, amennyiben a pertárgy értéke a kir. járásbíróságok hatáskörét meg nem haladja. (P. IX. 961/1922. Pdt. VIII. 24.)

580. §. *Ha a bíróság a visszahelyezésnek vagy a háborítás megszüntetésének kérdésében a tárgyalást elhalasztja, bármelyik fél kérelmére azonnal foganasítható ideiglenes intézkedéseket tehet a birtokállapot oltalmára.*

A bíróság a birtokállapot megháborítását már ideiglenes intézkedésében is végrehajtás terhe alatt eltilthatja.

581. §. *Az ítéletben az alperesnek a birtokba való visszahelyezésre és a birtokháborítás megszüntetésére vonatkozó intézkedések haladéktalan teljesítését kell meghagyni. A bíróság az ítéletet ebben a részben a jogerőre tekintet nélkül végrehajthatónak nyilvánítja, sőt a körülmények szerint azonnal végrehajtja.*

Az ítéletnek a kártérítésben és a perköltségben marasztaló részére nézve mind a teljesítési határidő, mind az ítélet végrehajthatósága tekintetében az általános szabályok alkalmazandók.

Az ítélet ellen a visszahelyezés és a birtokháborítás megszüntetése kérdésében perújításnak nincsen helye.

582. §. *Az 575—581. §-okat a sommás határperekben azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a bíróság az ítélet meghozatala alkalmával a szükséges határkitűzést azonnal foganasíthatja.*

A végrehajtás elrendelésének teljesen egyezőnek kell lenni az elrendelés alapjául szolgáló ítélet rendelkezésének tartalmával, az ingatlan birtokának háborításától eltöltő ítélet alapján tehát a végrehajtás az épület kiürítésére el nem rendelhető. (P. V. 1402/1928. Pdt. XIV. 46.)

A határper célja a szomszédos birtokosok, illetve tulajdonosok közti határ bizonytalanságának megszüntetésére és ennek eredményében a végleges helyes határ megállapítására irányult és így az azt befejező ítélet vagy egyezség nem ideiglenes állapotot teremt. (P. I. 2336/1923. Pdt. X. 11. sub. I.)

HETEDIK CIM.

A bányaügyekben való bíráskodás.

583. §. Bányaügyekben az elsőfokú bíráskodást a bányaügyekben bírói hatósággal felruházott törvényszékek és a székhelyükön levő, kerületükbe tartozó járásbíró-ságok gyakorolják. Több ilyen járásbíró-ság közül az igazságügyminiszter által kijelölt járásbíró-ság gyakorolja a bányabírói hatóságot.

A bányabírói hatóságot ezidőszerint Magyarország egész területére a pestvidéki kir. törvényszék és a pestvidéki kir. j. bíró-ság gyakorolja. (11719/1922. I. M. sz. r. I. K. XXXI. 143.)

584. §. A bányabírói törvényszéki hatáskör — tekintet nélkül a per tárgyának értékére — kiterjed:

1. a bányajogosítványok szerzése vagy fennállása tekintetében felmerülő s a bányatörvény alapján eldöntendő magánjogi vitás kérdések tárgyában indított perekre;

2. a bányatulajdon tárgyaira vonatkozó tulajdon és más dologi jog vagy dologi teher érvényesítését vagy az említett tárgyaknak ezek alól mentességét, valamint a tulajdonosok közötti osztályt és a telekkönyvi kitörlést tárgyazó perekre;

3. a bányatulajdon tárgyainak használása iránt kelet-

kezett perekre, ide nem értve azokat, amelyek egyedül a künnfekvő alkotórészeknek a bányászati üzemmel össze nem függő használatát tárgyzazzák;

4. a bányatulajdon tárgyaira vonatkozó birtok- és határperekre, ide nem értve a sommás (rövid útú) visszahelyezési és ugyanilyen határpereket;

5. a bányavizek használása iránt indított perekre;

6. a bányavállalkozóknak egymás között, úgyszintén a bányavállalkozók és más ingatlanok tulajdonosai vagy birtokosai között a bányatörvényben szabályozott viszonyaik alapján keletkezett perekre;

7. a közös bányamivelés iránt létrejött társasági szerződésekből az üzem, a használás vagy az értékesítés tárgyában keletkezett perekre;

8. a bányatársulatok és tagjaik közt a bányatörvényben szabályozott viszonyaik alapján keletkezett perekre;

9. a bányavállalkozók és tisztjeik vagy meghatalmazottjaik közt a bányatulajdon tárgyai üzemének kezelése és az erre vonatkozó számvitel tekintetében keletkezett perekre.

A bányabírószági hatóságot gyakorló járásbíróságok (583. §.) hatáskörébe tartoznak a sommás (rövid útú) visszahelyezési és határperek. Ezeknek a pereknek ellátására a törvényszék egyik birói tagját rendeli ki a járásbíró-sághoz. Az ilyen kirendelt bíró egyebekben a törvényszék kötelékében marad.

586. §. Az 584. §. 1. pontjában említett perek kizárólag annak a helynek a bírósága előtt indítandók meg, ahol az az ingatlan fekszik, amelyre a jogosítvány vonatkozik, a 3. és az 5. pont alatt említett perek pedig kizárólag annak a bíróságnak illetékességéhez tartoznak, amelynek területén az ingatlan fekszik.

Ha az ingatlan több bíróság területén fekszik, a per e bíróságok bármelyike előtt megindítható.

Jegyzet. A 2. és a 4. p.-ban felsorolt perekre az ingatlan fekvésének illetékességét a 39. és a 40. §. határozza meg; a többi, a 6—9. p.-ban felsorolt perek a rendes illetékességi szabályok alá esnek.

587. §. *Amennyiben az 583—586. §-okból más nem következik, ez a törvény a bányauigyekben való bíraskodásra is alkalmazandó.*

A sommás (rövid útú) visszahelyezési és határperrel a jog iránti kereset össze nem köthető.

NYOLCADIK CIM.

Fizetési meghagyásos eljárás.

I. *Mi.* Midőn törvényhozásunk az 1893: XIX. törvénycikkkel a fizetési meghagyásos eljárást nálunk meghonosította, ezzel azt akarta elérni, hogy a nem vitás követelések behajtása könnyű eljárást egyszerűbbé, olcsóbbá tegye.

Az 1893: XIX. törvénycikknek azonban ezt a célt nem sikerült teljesen elérnie. Az ezzel a törvénnyel létesített fizetési meghagyás intézménye nem valósította meg egészen a hozzá fűzött várakozásokat. A felek azt aránylag csekély mértékben veszik igénybe, aminek az 1893: XIX. t.-c. egyéb fogyatkozásain kívül főoka az, hogy az ellentmondást a törvény szerfölött megkönnyítette és így az a helytelen következmény állott be, hogy a fizetési meghagyások nagy részét ellentmondással támadják meg.

A Pp. ebből az okból — habár az adósnak védelmét teljes mértékben biztosítja — az 1893: XIX. t.-c. több részletét, amelyek az ellentmondásnak túlságosan kedveztek, módosítja s az eljárást egyszerűsíti azzal, hogy az adós ellentmondása következtében a bíróság hivatalból tűz határnapot a tárgyalásra.

II. Még tovább megy és a járásbíróságok tehermentesítése érdekében különösen kedvezményezi a *fizetési meghagyást* a Te., amelynek ezt az eljárást lényegesen módosító rendelkezéseit (Te. 49—53. §§.) indokolásukkal együtt a Pp. 588., 590., 591., 595—601., 603—604. és 612. §-ainál közöljük. A leglényegesebb újítás az, hogy 400 pengőig terjedő követelésnek a járásbíróság előtti érvényesítésénél a fizetési meghagyás köte-

lező (Te. 49. §.) és hogy a végrehajtást elrendelő végzés kézbesítésétől számított 15 napon belüli ellentmondás lehetőségét, amelyet a Pp. 598. §-a megengedett, a Te. 52. §-a eltörli.

III. A Te. 49—52. §-ára vonatkozó életbeléptető és átmeneti rendelkezéseket l. a Ter. 12. §-ában a Pp. 605. §-a után.

A fizetési meghagyás esetei.

588. §. *Fizetési meghagyás útján érvényesíthetők azok a követelések, amelyek készpénzfizetésre vagy helyettesíthető dolgok, avagy értékpapirosok szolgáltatására irányulnak, ha per esetére a bíróság hatáskörébe tartoznak.*

Te. 49. §. A Pp. 588. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

Ha a követelés négyszáz pengőt meg nem haladó készpénz fizetésére irányul és fizetési meghagyás útján érvényesíthető, a követelést csak fizetési meghagyás útján lehet érvényesíteni. Ilyen esetben a beadott keresetlevelet is fizetési meghagyás iránti kérelemnek kell tekinteni.

Az előbbi bekezdés nem nyer alkalmazást, ha az adós, és ha többen vannak, valamennyi adós nem lakik vagy nem tartózkodik a követelésre per esetében illetékes bíróság területén vagy székhelyén; ilyen esetben tehát, ha a hitelező keresetlevelet adott be, a keresetlevél elintézésére vonatkozó általános szabályok szerint kell eljárni és a perre vonatkozó illetékesség érintetlenül marad.

Az 1. bekezdés nem nyer továbbá alkalmazást, ha a felperes váltón, csekken, kereskedelmi utalványon vagy kötelező jegyen alapuló követelését a Pp. 606. és 610. §-a értelmében meghagyásos eljárás útján érvényesíti.

A fizetési meghagyás illetékes bírósága.

589. §. *Fizetési meghagyás kibocsátására az a bíróság illetékes, amely a követelésre nézve per esetében illetékes lenne, feltéve, hogy a fizetési meghagyás az adósnak a bíróság területén vagy székhelyén kézbesíthető.*

A fizetési meghagyási kérelem.

590. §. *Fizetési meghagyás kibocsátása szóval vagy írásban kérhető.*

A kérelemnek magában kell foglalnia:

1. *a felek megjelölését nevük, állásuk vagy foglalkozásuk, lakásuk és esetleg tartózkodási helyük szerint;*

2. *azoknak a tényeknek a megjelölését, amelyekből a hitelező követelését származtatja; ha a követelésről okirat van kiállítva, erre hivatkozni kell; ha a törvény a hatáskört vagy az illetékességet okiratra alapítja, az okiratot eredetiben vagy hiteles másolatban (kivonatban) be kell mutatni;*

3. *a követelés tárgyának és mennyiségének, valamint járulékeinak határozott előadását; ha a követelés több tételből áll, mindegyik tételt alapja, tárgya és mennyisége szerint elő kell adni;*

4. *a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet.*

Az írásban előterjesztett kérelemben meg kell jelölni a bíróságot is.

Ha a követelés nem készpénzre irányul, a hitelezőnek meg kell határoznia azt a pénzösszeget, amelyet a teljesítés helyett elfogadni kész.

A kérelem ugyanazon adós ellen több követelés tekintetében és több adós ellen ugyanazon követelés tekintetében együtt terjeszthető elő. Az utóbbi esetben elő kell adni, hogy a tartozás az adóstársakat minő arányban vagy minő összegben terheli. Ha az adóstársak egyetemleges kötelezettek, ezt külön ki kell fejezni.

A fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem előterjesztése a kereset beadásának hatályával bir. A fizetési meghagyás kibocsátása iránt írásban beadott kérelemhez csatolni kell az 592. §-ban meghatározott szöveggel kiállított fizetési meghagyásnak annyi példányát, ahány példányban a meghagyás kézbesítendő. Ha a fél a szükséges példányokat nem csatolja, azokat hivatalból kell elkészíteni.

Te. 50. §. A Pp. 590. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

A fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet három példányban és ha több adós van, annyi további példányban kell beadni, hogy mindegyik adósnak és a hitelezőnek egy-egy példány jusson. A kérvény minden egyes példányához mellékelni kell a fizetési meghagyás kiadmánytervezetének egy-egy példányát; a kiadmány tervezetét erre a célra szolgáló hivatalos úrlapon kell kiállítani.

A kérelem elintézése.

591. §. A bíróság a kérelmet az ellenfél meghallgatása nélkül intézi el.

A kérelmet vissza kell utasítani: ha a fizetési meghagyás kibocsátásának az 588. §-ban előadott esete fenn nem forog, ha a kérelemből kitűnik, hogy a bíróság nem illetékes, vagy hivatalból figyelembe veendő más pergátló körülmény vagy hiány forog fenn (141. §.), ha a kérelem az 590. §. kellékeinek meg nem felel, vagy ha a kérelem tartalmából az tűnik ki, hogy a követelés alaptalan, bírói úton nem érvényesíthető, még le nem járt, vagy érvényesítése még nem teljesített vizontszolgáltatástól függ.

(Visszautasítandó a kérelem abban az esetben is, ha a visszautasítás oka a követelésnek vagy járulékainak csak egy részére vagy egy adóstársra nézve forog fenn. Egy kérelemben összefoglalt több követelést azonban az elintézésnél elkülönítve kell megbírálni.)

A szóval előadott kérelmet visszautasító végzés nyomban kihirdetendő és írásban csak kérelemre adandó ki.

A visszautasító végzés ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye.

(A kérelmet hiánypótlás végett nem lehet visszaadni.)

Te. 51. §. A Pp. 591. §. 3. bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Ha a visszautasítás oka a követelésnek vagy járulékaiknak csak egy részére vagy egy adóstársra nézve forog fenn, a kérelmet keresetlevélnek kell tekinteni és a Pp. 140—142. §-ai szerint kell elintézni. Ha a fél a szükséges példányt be nem nyújtotta (50. §.), azt a félnek vissza kell adni a hiányzó példányoknak és az idéző végzés példányainak (Pp. 134. §. 2. bek.) csatolása végett.

A Pp. 591. §-ának utolsó bekezdése hatályát veszti.

A meghagyás kibocsátása.

592. §. *Ha a kérelem teljesítése akadályba nem ütközik, a bíróság fizetési meghagyást bocsát ki, amely feliratában ilyennek nevezendő és magában foglalja:*

1. a név, állás vagy foglalkozás és lakhely szerint megjelölendő adóshoz intézett azt a meghagyást, hogy a hasonló módon megjelölt hitelező követelését — mely utóbbinak alapja is megjelölendő — járulékaival, ideértve a szám szerint megállapított költséget is, a meghagyás kézbesítésétől számítandó tizenöt nap alatt végrehajtás terhével elégítse ki;

2. az adóshoz intézett azt a figyelmeztetést, hogy a fizetési meghagyást, ha a követelést alaptalannak tartja, fellebbevitel kizárásával, csak a fizetési meghagyást kibocsátó járásbíróságnál szóval vagy írásban előterjeszthető ellentmondással támadhatja meg, amelyet azonban indokolnia nem kell;

3. azt a figyelmeztetést, hogy ha az adós az ellentmondást a fizetési meghagyás kézbesítésétől számítandó tizenöt nap alatt elő nem terjeszti, ez a határidő után beadott ellentmondás a végrehajtás elrendelését és fogantatását meg nem akadályozza.

Ha a követelés nem készpénzre irányul: a fizetési meghagyásban különösen megemlítendő, hogy az adós kötelezettségét annak a pénzösszegnek a fizetésével is teljesít-

heti, melyet a hitelező a követelt dolog vagy értékpapiros helyett elfogadni késznek nyilatkozott.

593. §. A hitelezőnek ugyanazon adós elleni több követelése iránt egy fizetési meghagyás bocsátható ki, de abban minden egyes követelés járulékaival tételenként külön sorolandó fel. Ha a hitelező a követeléseket az 590. §. utolsóelőtti bekezdése szerint egy kérelembe foglalta: a költség az egyes követelések összege után külön állapítandó meg.

Több adós ellen egy fizetési meghagyás csak abban az esetben bocsátható ki, ha a követelés az adósokat közösen terhel. Ebben az esetben a fizetési meghagyásban ki kell tenni, hogy a követelés és járuléka az adóstársakat egyetemlegesen, illetőleg minő arányban vagy egyenkint minő összegben terhelik.

A meghagyás kézbesítése.

594. §. A fizetési meghagyás az adósnak, illetőleg az adósoknak hatályosan csak a meghagyást kibocsátó járásbíróság területén vagy székhelyén kézbesíthető.

A kézbesítés az adós részére azon szabályok szerint történik, amelyek szerint az idézéssel ellátott keresetlevél az alperesnek kézbesítendő, hirdetmény útján azonban nem teljesíthető.

A fizetési meghagyásnak az adós kezéhez szabály szerint történt kézbesítése az idézéssel ellátott keresetlevél kézbesítésének hatályával bír.

Ter. 12. §. A fizetési meghagyás tartamát, különösen az abban foglalt figyelmeztetést a kézbesítés alkalmával szóval magyarázza meg a kézbesítő az irat átvevőjének minden esetben, tehát akkor is, ha az irat átvevője olvasni tud. A megmagyarázás megtörténtét a kézbesítési végkönyven tanúsítani kell.

Az ellentmondás.

595. §. A fizetési meghagyásnak az adós *ellentmondhat*. Az *ellentmondást indokolni nem szükséges*. Az *ellentmondást előszóval, vagy írásban annál a bíróságnál kell előterjeszteni, mely a fizetési meghagyást kibocsátotta*.

A fizetési meghagyásnak az adós részéről bármely *elnevezés alatt előterjesztett megtámadása ellentmondásnak tekintendő*.

Te. 52. §. A Pp. 595. §-át a következő rendelkezések egészítik ki:

Az *ellentmondást a fizetési meghagyásnak kézbesítésétől számított tizenöt nap alatt a fizetési meghagyást kibocsátó járásbíróságnál szóval vagy írásban kell előterjeszteni*. Ez a tizenöt napos határidő *záros, a lejártá utáni előterjesztett ellentmondást vissza kell utasítani*. Az *ellentmondási határidő lejártával az ellentmondással meg nem támadott fizetési meghagyásnak olyan hatálya van, mint a jogerős ítéletnek, ellene az általános szabályok szerint perújításnak van helye*.

Ha a követelésre tekintettel a járásbírósági eljárásban az ügyvédi képviselőt kötelező, az *ellentmondásnak is ügyvéd ellenjegyzésével kell ellátva lennie*. Erre az adós a fizetési meghagyásban figyelmeztetni kell.

Ha az *ellentmondást ügyvéd ellenjegyzzi, abban az ellentmondó fél minden olyan tényállítást, bizonyítékot és kérelmet köteles közölni, amelyet a szóbeli tárgyaláson előterjeszteni fog*. Az *ellentmondásnak előkészítő tartalma és az előkészítési kötelesség elmulasztására a Pp. 203. §-a nyer alkalmazást*.

A Pp. 597. és 598. §-a, 600. §-ának 1. bekezdése, 603. §-ának 3. bekezdése és 604. §-a hatályát veszti. Több adóstárs ellen kibocsátott fizetési meghagyás esetében a Pp. 596. §-ának 2. bekezdése és 599. §-ának utolsó be-

kezdése csak a Pp. 80. §-ának esetében nyer alkalmazást; a Pp. 601. §-a első bekezdésének 2. pontja pedig csak abban az esetben nyer alkalmazást, ha az ügyvédi képviselő nem kötelező.

A meghagyás végrehajtása.

596. §. *Ha az adós a fizetési meghagyásnak a kézbesítéstől számított tizenöt nap alatt ellent nem mondott: a hitelező kérelmére a fizetési meghagyás alapján kielégítési végrehajtásnak van helye.*

Több adóstárs ellen kibocsátott fizetési meghagyás alapján a végrehajtás csak akkor rendelhető el, ha a fizetési meghagyás valamennyi adós részére kézbesítettett és a tizenöt napi határidő alatt egyik adós sem mondott ellent.

Helyettesíthető dolgok vagy értékpapirosok iránti ügyekben az adós a végrehajtási eljárás folyamán is jogosítva van kötelezettségét azzal teljesíteni, hogy a fizetési meghagyásban egyenértékű megjelölt készpénzösszeget és a felmerült költséget megfizeti.

Te. 52. §. utolsó bek.: Több adóstárs ellen kibocsátott fizetési meghagyás esetében a Pp. 596. §-ának 2. bekezdése és 599. §-ának utolsó bekezdése csak a Pp. 80. §-ának esetében nyer alkalmazást.

597. §. Hatályon kívül helyezte a Te. 52. §-ának utolsó bekezdése.

598. §. Hatályon kívül helyezte a Te. 52. §-ának utolsó bekezdése.

Részleges ellentmondás.

599. §. *A követelés vagy járulékal vagy egy részük ellen előterjesztett ellentmondással az egész fizetési meghagyás van megtámadva.*

Ha azonban a fizetési meghagyás több önálló követe-

lés iránt volt kibocsátva és az adós kifejezetten csak a követelések egynemelyikének mondott ellent: az ellentmondás a fizetési meghagyást a többi követelés tekintetében nem érinti.

Több adóstárs közül az egyik adóstárs ellentmondása a többi adóstárs javára is szolgál.

Te. 52. §. utolsó bek.: Több adóstárs ellen kibocsátott fizetési meghagyás esetében a Pp. 596. §-ának 2. bekezdése és 599. §-ának utolsó bekezdése csak a Pp. 80. §-ának esetében nyer alkalmazást.

A fizetési meghagyási kérelem magánjogi hatálya.

600. §. 1. bek. Hatályon kívül helyezte a Te. 52. §-ának utolsó bekezdése.

600. §. 2. bek. A fizetési meghagyás iránt előterjesztett kérelem visszautasítása esetében (591. §.) a magánjogi hatály fennmarad, ha a hitelező a visszautasító végzés jogerőre emelkedésétől számított harminc nap alatt a követelés iránt keresetet ad be vagy fizetési meghagyás kibocsátása iránt szabályszerű új kérelmet terjeszt elő.

Képviselői.

601. §. A fizetési meghagyásos eljárásban a felek képviselőit a járásbírói eljárásban érvényes szabályok a következő eltérésekkel alkalmazandók:

1. az ügyvéd a fizetési meghagyás iránti kérelem előterjesztésénél és az ellentmondásnál meghatalmazást igazolni nem köteles;

2. ellentmondásra feljogosítottak tekintendő minden önálló személy, aki a fizetési meghagyást felmutatja vagy az írásban benyújtott ellentmondáshoz csatolja.

A 2. pont esetében az idéző végzést (603. §.) magának az adóssnak kell kézbesíteni.

Az, aki fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérel-

met vagy ellentmondást meghatalmazás nélkül terjesztett elő s cselekményéhez a fél utólag sem járul hozzá, a felmerült költségért és kárért felelős.

Te. 52. §. utolsó bek.: A Pp. 601. §-a első bekezdésének 2. pontja csak abban az esetben nyer alkalmazást, ha az ügyvédi képviselet nem kötelező.

A meghagyás iránti kérelem és ellentmondás alakja.

602. §. *(A fizetési meghagyás iránti kérelmet és) az ellentmondást csak egy példányban felzet nélkül kell beadni és az ellentféllel nem kell közölni; a kérelem vagy az ellentmondás szóbeli előterjesztése esetében pedig jegyzőkönyvet nem kell felvenni.*

Ha (a hitelező a kérelmet vagy) az adós az ellentmondást a megfelelő számú példányban adja be, azt az ellentféllel közölni kell.

Jegyzet. A zárójelbe tett szöveg tárgytalanná vált a Te. 50. §-a folytán, melyet a Pp. 590. §-ánál közlünk, továbbá a Te. 52. §-a következtében, melyet a Pp. 595. §-ánál közlünk. Helyesebb lett volna ezt a Te.-ben világosan megmondani és illetve ezzel kapcsolatban a Pp. 602. §-át hatályon kívül helyezni.

Az ellentmondásra keletkezett per.

603. §. *Ha az adós a fizetési meghagyást kellő időben ellentmondással támadta meg, a fizetési meghagyást kibocsátó bíróság a fizetési meghagyás kézbesítésével megindítottnak tekintendő pernek a járásbíróági eljárás szerinti felvételére és érdemleges tárgyalására hatánapot tűz.*

Az ellentmondásra keletkezett perben a tárgyalás elmulasztása miatt ellentmondásnak (460. §.) nincs helye.

(Mielőtt a fizetési meghagyást az adósnak és ha a fizetési meghagyás több adóstárs ellen bocsátott ki, valamennyi adóstársnak kézbesítették, a felperes is kérheti, hogy a bíróság a perfelvételre és tárgyalásra hatánapot tűzzön ki.)

Ha a per fizetési meghagyás esetén kívül a községi bíróság hatáskörébe tartoznék és tárgyának értéke kétszáz pengőt nem halad meg, az ítéletnek csak a rendelkező részét és rövid indokolását kell a tárgyalási jegyzőkönyvbe feljegyezni.

Te. 52. §. utolsó bek.: A Pp. 603. §-ának 3. bekezdése hatályát veszti. (L. fentebb zárójelben).

Jegyzet. A Pp. 603. §-ának utolsó bekezdésében szereplő értékhatárt 50 koronáról 100 pengőre emelték fel (62600/1926. sz. rend.), most pedig 200 pengőben állapította meg a Ter. 2. §. 7. pontja.

604. §. Hatályon kívül helyezte a Te. 52. §-ának utolsó bekezdése.

A perköltség.

605. §. *Az ellentmondásra keletkezett perben a bíróság a fizetési meghagyás kéréséből és az ellentmondásból fölmerült költség megtérítése felől is határoz.*

Ha a fizetési meghagyás hatályát veszti: ellenfelétől költségének megtérítését egyik fél sem követelheti.

Az 50 K összeget vagy értéket meg nem haladó fizetési meghagyásos ügyekben, ügyvédi képviselet esetében, a kérelmekért és ellentmondásokért, a bélyegköltségen és pótdíjon felül a követelés összegével arányban álló munkadíj is az ellenfél terhére megállapítandó. (Pestvidéki törvényszék 1915. június 14-én hozott 1. sz. t. ü. megállapodása.)

A Pp. 758. §-a szerint a községi bíróság (békebíró) hatáskörébe tartozó, de az idézett §. utolsó bekezdése alapján fizetési meghagyásos eljárás szerint a kir. járásbíróság előtt folyamatba tett ügyekben és az ily ügyektől a Pp. 603. §-a szerint keletkezett perekben — valamint a Pp. 758. §-a alapján a községi bíróság előtt megindított, de a Pp. 759., 761., 763. és 765. §-ai értelmében a kir. járásbíróság elé került perekben — úgyszintén a Pp. 758. §-ának utolsóelőtti bekezdése szerint a járásbíróság előtt indított perekben a költséget viselő ellenfél terhére ügyvédi munkadíj megállapításának van helye. A kir. Kúria jogegységi tanácsának 12. sz. polgári döntvénye. (Grill Dt. XVII. 1055. sz.)

Ter. 11. §. A Te. 49—52. §-ait nem kell alkalmazni, ha a keresetlevelet, illetőleg a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet a Te. életbelépése előtt adták be. Ha azonban a bíróság a fizetési meghagyást a Te. életbelépte után bocsátja ki olyan követelés tekintetében, amelyre nézve a Te. 52. §-a értelmében az ellentmondást ügyvéd ellenjegyzésével ellátva kell beadni, ebben az esetben az ellentmondásnak ügyvéd ellenjegyzésével kell ellátva lennie és az adóst erre a fizetési meghagyásban figyelmeztetni kell akkor is, ha a fizetési meghagyás iránti kérelmet a Te. életbelépése előtt adták be.

KILENCEDIK CIM.

Meghagyás váltó, kereskedelmi utalvány, kötelező-jegy és csekk alapján.

Váltókereset vagy visszkereset érvényesítése meghagyás útján.

606. §. A felperes fizetési vagy biztosítási váltókeresetét vagy visszkeresetét meghagyásos eljárás útján érvényesítheti, ha a kereset megalapításához a váltótörvény szerint szükséges okiratokat eredetiben becsatolja.

A kereset megalapításához netalán szükséges egyéb ténykörülményeket eredetiben vagy hitelesített másolatban (kivonatban) csatolandó közokirattal vagy a 317. § szerint kiállított magánokirattal kell igazolni.

A keresetlevél kellékei.

607. §. A keresetlevélben az alperes ellen a számszerűleg kiteendő követelés és járulékaik erejéig fizetési illetőleg biztosítási meghagyás kibocsátását kell kérni.

A keresetlevélhez csatolni kell a 609. §-ban meghatá-

rozott szöveggel kiállított meghagyásnak annyi példányát,
ahány példányban a meghagyás kézbesítendő.

A keresetlevél elintézése.

608. §. A meghagyást az elnök bocsátja ki.

Ha az elnök azt találja, hogy a meghagyás a kereseti kérelem értelmében nem bocsátható ki, az ügyet a tanács elé terjeszti.

A meghagyás kibocsátását meg kell tagadni, ha a keresetlevél a 606. és a 607. §. kellékeinek meg nem felel, ha a követelést bizonyító okiratok aggályosak, vagy ha a kereset elévültnek mutatkozik, kivéve, ha a felperes az elévülés megszakítását vagy nyugvását közokirattal igazolja.

A meghagyás kibocsátását akkor is meg kell tagadni, ha a megtagadás oka a követelésnek vagy járulékaiknak csak egy részére nézve forog fenn. Egy keresetlevélbe összefoglalt több önálló követelést azonban az elintézésnél elkülönítve kell megítélni.

Több külön váltókötelezett közül a meghagyás egyesek ellen kibocsátható, mások ellen pedig megtagadható.

Ha a tanács a meghagyás kibocsátásának helyét nem látja, a keresetlevelet idéző végzéssel kell elintézni. Egyebekben a keresetlevél elintézésére a 140. és a 141. §. alkalmazandó.

Ha a felperes a meghagyás kibocsátásához szükséges példányokat nem csatolta (607. §.), azokat hivatalból kell elkészíteni.

A meghagyás tartalma és alakja.

609. §. A fizetési meghagyásban a bíróság az alperesnek meghagyja, hogy a szám szerint kiteendő váltóösszeget illetőleg visszkereseti összeget és járulékait, valamint

a bíróság által megállapított perköltséget a fizetési meghagyás kézbesítésétől számítandó három nap alatt végrehajtás terhével fizesse meg a felperesnek vagy pedig kifogásait ugyanez idő alatt a bíróságnál adja elő.

A biztosítási meghagyásban a bíróság hasonló módon meghagyja az alperesnek, hogy a váltótörvény értelmében nyújtandó biztosításnak a meghagyásban szám szerint kiírt összegét a bíróságnál készpénzben tegye le, a megállapított perköltséget pedig a felperesnek fizesse meg.

A fizetési és a biztosítási meghagyást csak kifogással lehet megtámadni. Erre az alperest a meghagyásban figyelmeztetni kell.

A fizetési illetőleg biztosítási meghagyást feliratában ilyennek kell nevezni és ki kell tüntetni, hogy váltó alapján bocsátották ki.

A meghagyás kézbesítése.

610. §. A meghagyást az alperesnek ugyanazon szabályok szerint kell kézbesíteni, mint a keresetlevélre hozott idéző végzést.

A meghagyás az alperesnek hirdetmény útján nem kézbesíthető. Ha már a keresetlevél elintézésekor kiténik, hogy a kézbesítés csak ilyképen történhetnék, a meghagyás kibocsátását meg kell tagadni (608. §.); ha pedig a meghagyás kibocsátása után tűnik ki, hogy az másként nem kézbesíthető, a meghagyás hatálytalanná válik és a keresetlevelet a felperes kérelmére az általános szabályok szerint idézéssel kell elintézni.

A felperesnek a meghagyást a keresetlevél első példányán az eredeti okiratok visszaadásával kell kézbesíteni.

Felperes a váltófizetési meghagyás ellen a perköltség kérdésében felfolyamodással élhet. (Bpesti tábla P. I. 13805/1915. Pdt. II. 146.)

A kifogás.

611. §. Az alperesnek a meghagyás ellen kifogását a meghagyásban kitett háromnapos záros határidő alatt kell előadnia. Ha azonban a meghagyást az alperesnek a bíróság székhelyén kívül kézbesítették és az alperes kifogását postán küldi be, a postai szállításra szükséges idő a háromnapos határidőbe nem számítandó be.

A csőd alatt álló váltóadós saját személyében perelhető, ha felperes nem a csődtömegből kéri a kielégítést. Ily esetben a sommás végzés a csődtömeghez tartozó vagyon tekintetében nem joghatályos és a tömeggondnok a közadósnak nem törvényszerinti képviselője, őt tehát a sommás végzés elleni kifogások beadásának joga meg nem illeti. (1344/1915. Pdt. I. 338.)

612. §. A kifogásnak magában kell foglalnia:

1. a meghagyás megjelölését;
2. annak a kifejezését, hogy az alperes a meghagyást megtámadja.

A kifogás ezenfelül a törvényszéki eljárásban a tárgyalás előkészítésére is szolgáljon.

Az adós részéről a meghagyásnak bármely elnevezés alatt előterjesztett megtámadását kifogásnak kell tekinteni.

Te. 53. §. A Pp. 612. §-ának 2. bekezdését a következő rendelkezés egészíti ki:

A kifogásnak a járásbíróági eljárásban is a tárgyalás előkészítésére kell szolgálnia abban az esetben, ha a kifogást ügyvéd ellenjegyzí.

613. §. A kifogást a meghagyást kibocsátó bíróságnál két példányban egy felzettel, és ha a felperesek értesítése végett több példány volna szükséges, a további példányokkal kell benyújtani.

Járásbíróságnál az alperes szóval is előadhatja kifogását.

A kifogás ügyvédi képviselet nélkül nyújtható be. (94. §.).

Ha az alperes kifogását nem a bíróság székhelyén lakó ügyvéd által adja elő és maga sem lakik a bíróság székhelyén, kifogásában a 155. §-ban megállapított következmények terhe alatt a bíróság székhelyén lakó kézbesítési megbízottat köteles megnevezni.

614. §. A 611. §-ban megszabott határidő lejártával kifogással meg nem támadott meghagyásnak olyan hatálya van, mint a jogerős ítéletnek és ellene az általános szabályok szerint perújításnak van helye.

A kifogásra keletkezett per.

615. §. Az elkésve benyújtott vagy előadott kifogást, valamint az oly kifogást, mely a 612. §. 1. és 2. pontjában megállapított kellékeknek meg nem felel, a bíróság hivatalból visszautasítja.

Ha visszautasítás esete nem forog fenn, az elnök a per felvételére és az ügy tárgyalására határnapot tűz és arra a felperest a kifogás másod-, illetőleg további példányán, szóbeli előadás esetében a jegyzőkönyv másolatán, az alperest pedig felzeten megidézi.

A határnapot akként kell kitűzni, hogy az alperesnek a megjelenésre, ha a bíróság székhelyén lakik vagy tartózkodik, az idéző végzés kézbesítésétől legalább huszon-négy órai, ha pedig a bíróság székhelyén kívül lakik vagy tartózkodik, elegendő idő maradjon.

A váltói úton marasztalt alperes köztörvényi keresetet a visszafizetés iránt csak oly ügydöntő kifogás vagy tényállás alapján indíthat, melyet a váltóperben nem érvényesíthetett volna. (3852/1914. IX. p. Pdt. I. 239.)

A váltómeghagyás elleni kifogás folytán keletkezett perben is helye van a kereset felemelésének. (Bpesti tábla P. I. 11520/1915. Pdt. II. 448.)

616. §. *Ha az alperes a követelés vagy járulékei vagy egy részük ellen tesz kifogást, az egész meghagyás meg van támadva.*

Ha azonban a meghagyás több önálló követelésre nézve volt kibocsátva és az alperes kifejezetten csak a követelések egynémelyike ellen tesz kifogást, a kifogás a meghagyást a többi követelés tekintetében nem érinti.

Több alperes közül ugyanazon meghagyás ellen egy alperes részéről tett kifogás a többi javára csak akkor szolgál, ha a kereset ellenük ugyanannak a váltónyilatkozatnak az alapján mint örökösársak, vagy társasági tagok ellen irányul.

A váltókövetelés egy részlete iránt indított perben az aláírás hamisságára alapított elutasító ítélet a még nem érvényesített részletekre nézve res judicatát nem teremt. Ily perben tehát helye van az egész követelés fenn nem állásának megállapítása iránti viszontkeresetnek. (Bpesti tábla P. IV. 16/1915. Pdt. I. 400.)

617. §. *Pergátló kifogás alapján a perbebocsátkozást és az érdemben tárgyalást nem lehet megtagadni. A bíróság azonban a pergátló kifogás elkülönített tárgyalását hivatalból is elrendelheti.*

Az alperes perbebocsátkozása után az érdemleges tárgyalást a törvényszéki eljárásban is folytatólag meg kell tartani.

618. §. *A bíróság a meghagyást, amennyiben azt az alperes ellenkérelmében (185. §.) meg nem támadta, a felperes kérelmére részítélettel, ily kérelem hiányában pedig a végítéletben fennállónak nyilvánítja.*

A marasztaló ítéletben a kötelezettség teljesítésére három napi határidőt kell tűzni.

A meg nem jelenés alapján hozott ítéletet ellentmondással nem lehet megtámadni.

619
kezik, a
vényiszé
rás szá

Megha

620

járás ú
vábbá
XXXVI
delmi t
esetben
követel
vagy k
okirato
A
csekk,
bocsátó
azzal a
nem ké
azt a p
hogy e
megem
pénzös
res a
készne
A
kalmaz
Cs
§-ai al
set tar
rásra.
zett kö

619. §. Amennyiben ebből a címből más nem következik, a meghagyásos eljárásban a törvényszék előtt a törvényszéki, a járásbíróság előtt pedig a járásbírószági eljárás szabályai irányadók.

Meghagyás csekk, kereskedelmi utalvány, kötelező-jegy alapján.

620. §. A hitelező az e cím szerinti meghagyásos eljárás útján érvényesítheti követelését csekk alapján, továbbá — ha az adós bejegyzett kereskedő — az 1875: XXXVII. t.-c. 291. és 294. §-ában meghatározott kereskedelmi utalvány vagy kötelezőjegy alapján is, valamennyi esetben feltéve, hogy a hitelező eredetiben becsatolja a követelését megalapító csekket, kereskedelmi utalványt vagy kötelezőjegyet, valamint a szükséges óvást és egyéb okiratokat.

A fizetési meghagyás feliratában ki kell tüntetni, hogy csekk, kereskedelmi utalvány vagy kötelezőjegy alapján bocsátott ki. Egyebekben az eljárásra az 606—619. §-ok azzal a kiegészítéssel alkalmazandók, hogy ha a követelés nem készpénzre irányul, a felperesnek meg kell határoznia azt a pénzösszeget, amelyet teljesítésül elfogadni kész és hogy ebben az esetben a fizetési meghagyásban különösen megemlítendő, hogy az alperes kötelezettségét annak a pénzösszegnek a fizetésével is teljesítheti, melyet a felperes a követelt dolog vagy értékpapír helyett elfogadni késznek nyilatkozott.

Az 596. §. utolsó bekezdése ebben az eljárásban is alkalmazandó.

Csekkből kifolyólag egyedül az 1908: LVIII. t.-c. 16., 17. §-ai alapján a kibocsátó vagy forgató ellen indított visszkereset tartozik a Pp. 620. §-ában szabályozott meghagyásos eljárásra. A Pp. 620. §-a szerinti meghagyásos eljárásra a bejegyzett közkereseti társaság tagja által saját nevében kiállított kö-

telezőjegy is alkalmas. Ily meghagyás kibocsátásához óvásfelvétel kimutatása nem szükséges. És ha a kötelezőjegy idegen pénznemről (cseh koronáról) szól, a keresetlevélben nem szükséges annak a pénzüsszegnek megjelölése, melyet a felperes teljesítésül elfogadni kész. (P. VII. 3682/922. Pdt. VIII. 69.)

TIZEDIK CIM.

Eljárás a bérleti viszonyok megszüntetése tárgyában.

Jegyzet. Míg a lakásrendelet hatályban van, az eljárásra ennek a szabályai irányadók (l. e kötet végén).

A bérlet bírói felmondása.

621. §. Lakás, más helyiség vagy terület bérletét mind a bérbeadó, mind a bérlő a bérlet tárgyának fekvése szerint illetékes járásbíróság útján felmondhatja.

A felmondást írásban (134. §.) vagy szóval (135. §.) lehet előterjeszteni, csatolni kell hozzá a felmondásnak, valamint a közlő végzésnek a 624. §. szerinti szöveggel kiállított annyi példányát, ahány félnek az kézbesítendő.

Ha a felmondó fél a szükséges példányokat nem csatolja, azokat hivatalból kell elkészíteni.

A felmondás tartalma.

622. §. A felmondásnak magában kell foglalnia:

1. a felek megjelölését nevük, állásuk vagy foglalkozásuk és lakásuk szerint;

2. a bérlet tárgyának a megjelölését;

3. a felmondás kijelentését annak az időpontnak tüzetes megjelölésével, amelyben a bérleti viszonynak a felmondás következtében meg kell szünnie;

4. ha a bérlet tárgyának kiüritésére nézve a szerződésben külön megállapodás van, a szerződés ebbeli rendelkezésének az előadását;

5. ha a fél, akinek a felmondás kézbesítendő, nem tartózkodik a járásbíróság területén vagy székhelyén, annak a személynek a nevét, lakását, állását vagy foglalkozását, akinek a kezéhez a kézbesítés történjék, illetőleg azt a kérelmet, hogy részére ügygondnok neveztessek (625. §.);

6. ha a felmondó fél nem tartózkodik a járásbíróság területén vagy székhelyén, a járásbíróság területén vagy székhelyén tartózkodó kézbesítési megbízott megjelölését neve, lakása és foglalkozása szerint.

Ha a felmondás többek részéről történik, ezeknek közös meghatalmazott által kell magukat képviseltetniök.

A felmondás elintézése.

623. §. A felmondást hivatalból vissza kell utasítani:

1. ha a bíróság a 621. §. értelmében az eljárásra nem illetékes;

2. ha az írásbeli felmondást nem a 134. §-ban megszabott alakban adták be;

3. ha a felmondás a 622. §-ban megszabott kellékeknek meg nem felel;

4. ha a felmondásban felhozottakból kitűnik, hogy a felmondást nyilván a felmondási határidő lejártá után terjesztették elő.

A felmondást hiánypótlás végett nem lehet visszaadni.

624. §. Ha visszautasítás esete nem forog fenn, a bíróság a felmondás egyik példányát, vagy a szóval előterjesztett felmondásról készített jegyzőkönyv másolatát oly figyelmeztetéssel közli az ellenféllel, hogy ha a felmondás ellen kifogása van, azt a felmondás kézbesítésétől számítandó nyolc nap alatt a felmondást közlő bíróságnál terjessze elő, mert ellenkező esetben a felmondás alapján végrehajtásnak lesz helye. (628. §.)

A felmondást közlő végzésben a kiköltözés napjául

megjelölendő az a nap, amelyen a kiköltözést meg kell kezdeni. A közlésben a kiköltözés teljesítésének határidejét szabatosan meg kell határozni a felmondásban előadott szerződéses megállapodás (622. §. 4. pont), ily előadás hiányában az e részben fennálló szabályrendelet, helyi szokás vagy törvény alapján; ha pedig a teljesítési határidő ezen az alapon meg nem állapítható, a közlésbe azt kell felvenni, hogy a kiköltözésnek a bérleti idő utolsó napját követő napon délelőtt tizenkét óráig meg kell történnie.

A felmondás kézbesítése.

625. §. A felmondás csak az illetékes járásbiróság területén vagy székhelyén kézbesítendő.

A kézbesítés a felmondást szenvedő fél részére annak a személynek a kezéhez is történhetik, aki a bérlet tárgyának kezelésével vagy őrzésével meg van bízva. Ha a kézbesítés ily módon sem történhetik meg, a felmondás a hirdetményi kézbesítés mellőzésével a bíróság részéről kinevezett ügygondnok kezéhez kézbesítendő és erről az a fél, aki ellen a felmondás intézve van, lakhelyére címzett ajánlott levélben posta útján értesítendő.

A felmondást szenvedő részére teljesítendő kézbesítésre egyebekben azokat a szabályokat kell alkalmazni, amelyek szerint az idézéssel ellátott keresetlevél az alperesnek kézbesítendő.

626. §. Ha a felmondás kézbesítése a felmondást szenvedő részére csak a szerződésben megállapított, ilyennek hiányában pedig az e részben irányadó szabályrendelet, helyi szokás vagy törvény által megállapított felmondási határidő lejártá után történt: a felmondásnak csak akkor van hatálya, ha emiatt az a fél, aki ellen a felmondás intézve van, a megszabott határidőben (624. §. első bekezdése) kifogást nem terjeszt elő.

A felhívás.

627. §. Ha a bérleti viszony a 621. §-ban említett tárgyakra nézve a szerződés értelmében a kikötött idő lejártá után felmondás nélkül megszűnik, vagy ha a felmondás nem a bíróság, vagy pedig a 637. §. értelmében a közjegyző útján történt, mind a bérbeadó, mind a bérlő a 621. §-ban megjelölt bíróság útján felhívhatja ellenfelét, hogy a kitűzött idő lejártával a bérlet tárgyát adja át, illetőleg vegye át.

Ha a bérleti idő hat hónapnál hosszabb időre terjed, a felhívás csak a bérleti idő utolsó hat hónapján belül adható elő.

Az ilyen felhívásra a 621—625. §-okban foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók.

Végrehajtás a felmondás vagy a felhívás alapján.

628. §. Ha a felmondás (621. §.) vagy a felhívás (627. §.) ellen kellő határidő alatt kifogást nem terjesztettek elő, és ha a kiköltözést a közlésben megszabott határidő alatt (624. §. második bekezdés) nem teljesítik, a 621. §-ban megjelölt járásbíróság a fél kérelmére a bérlet tárgyának visszabocsátása, illetőleg átvétele iránt a végrehajtást rendeli el. Az egyik fél részéről történt felmondás (621. §.) vagy felhívás (627. §.) alapján a végrehajtás elrendelését a másik fél is kérheti.

A végrehajtást elrendelő végzésben a bérlettárgy kiűritésének határidejét a 624. §. második bekezdésének alkalmazásával kell megállapítani, amennyiben pedig a végrehajtást elrendelő végzés meghozatalakor a bérlettárgy kiűritésének határideje egészen lejárt, a bérlettárgy azonnali kiűritését kell elrendelni.

Kifogás a felmondás vagy a felhívás ellen.

629. §. A felmondás (621. §.) vagy a felhívás (627. §.) ellen csak kifogásnak van helye.

Az ellenfél részéről bármely elnevezés alatt előterjesztett oly nyilatkozat, amely szerint a felmondást vagy felhívást el nem fogadja, kifogásnak tekintendő.

A kifogást a bíróságnál írásban (134. §.) vagy szóval (135. §.) lehet előterjeszteni.

A kifogás egyúttal a szóbeli tárgyalás előkészítéséül is szolgáljon.

Több ellenfél közül az egyik részéről előterjesztett kifogás a többi javára is szolgál.

630. §. *Az elkésett kifogás hivatalból visszautasítandó. A kifogás elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.*

A kifogásra keletkezett per.

631. §. *Ha ki nem tűnik, hogy a kifogás elkésett, a bíróság a per felvételére és érdemleges tárgyalására határnapot tűz ki.*

A perben a felmondó, illetőleg a felhívó fél felperesnek tekintendő.

Az érdemleges tárgyalás és az ítélet csak a felmondás, illetőleg a felhívás érvényességének vagy érvénytelenségének kérdésére, valamint az alperesnek a felmondásból vagy a bérlet idejének lejártából folyó arra a kötelezettségére terjedhet ki, hogy a bérlet tárgyát átadni, illetőleg átvenni köteles-e.

A 627. §. esetében a tárgyalás és az ítélet a felmondás érvényességére is kiterjedhet, kivéve, ha a felhívást a lakbérleti szabályokban a felmondás érvényességének megállapítását célzó kereset megindítására megszabott határidő letelte után terjesztették elő.

Az a bizonyítás, amelynek felvétele miatt az ítéletet előreláthatólag nem lehetne meghozni, az ellenfél kérelmére mellőzhető.

632. §. *A marasztaló ítéletben a bérlet lejártával való teljesítésre a határidőt a 624. §. értelmében szabatosan*

meg kell állapítani. Ha azonban az ítélet meghozatalának idejében ez a teljesítési határidő annak lejártja miatt már nem alkalmazható, az alperesnek az azonnali teljesítést kell meghagyni.

A marasztaló ítélet a jogerőre emelkedésre való tekintet nélkül végrehajthatónak nyilvánítandó.

A felmondás vagy a felhívás és kifogás költségét a per költségéhez kell számítani.

Az ítélet alapján bármelyik fél kérheti a végrehajtás elrendelését (628. §. első bekezdés).

A Pp. 632. és 638. §-ai értelmében a felmondás érvényességét kimondó ítélet alapján is bármelyik fél kérheti a bérlet-tárgy kiürítése iránt a végrehajtás elrendelését, az a körülmény tehát, hogy a bíróság a kiürítésre vonatkozó módozatokat az ítéletben a 632. §. ellenére meg nem állapította és az ítélet a kiürítésre vonatkozó kifejezett kötelezést nem tartalmaz, a végrehajtási kérvény elutasításának alapjául nem szolgálhat. (Bpesti tábla 14500/1915. Pdt. II. 451.)

633. §. Ha a felmondó fél a tárgyaláson meg nem jelenik, a bíróság kérelemre a felmondást végzéssel hatálytalannak nyilvánítja.

Az ellenfél a megjelenésének elmulasztása alapján hozott ítéletet ellentmondással nem támadhatja meg.

Az igazolási kérelmet csak az elmulasztott határnap-tól vagy határidőtől számítandó nyolc nap alatt lehet előterjeszteni.

634. §. A fellebbezés határideje nyolc nap.

A fellebbezést szóbeli tárgyalás kitűzése nélkül az 513. §. eseteire megállapított szabályok szerint kell elintézni.

A fellebbezési bíróság ítélete ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Ugy a 2222/1923. sz. rendelet 80. §-a, mint a 3333/1924. sz. rendelet 74. §-a szerint a bíróság a bérletfelmondási ügyek-

ben a polgári perrendtartásnak a bérleti viszonyok megszüntetésére vonatkozó rendelkezései értelmében jár el; a Pp. 634. §-ának harmadik bekezdése szerint pedig az ilyen ügyekben a fellebbezési bíróság ítélete ellen felülvizsgálatnak helye nincs, amiből a Pp. 551. §-ának első bekezdése értelmében az is következik, hogy az ilyen ügyekben a kir. törvényszék, mint felfolyamodási bíróság végzését sem lehet további felfolyamodással megátadni. (Pksz. 3424/1924. Pdt. IX. 134.)

635. §. *Az e címbe szabályozott eljárás alá tartozó ügyekben perújításnak helye nincs.*

Az a fél, aki az e címbe megállapított eljárásban jog-sérelmet szenvedett, követelését — amennyiben az nem a bérlet tárgyának átadására vagy átvételére irányul — a törvény rendes útján érvényesítheti.

Bár a bérleti szerződés a házgondnokkal jött létre, a lakás átadása iránti kereset nem a házgondnok, hanem a háztulajdonos ellen indítandó. (Bpesti tábla P. IV. 14338/1915. Pdt. II. 452.)

Habár a fővárosi lakbérleti szabályok 38. §-a szerint a bérlet a házkezelőnek felmondható és habár a bírói felmondás neki a Pp. 625. §-a értelmében kézbesíthető: a felmondás érvényessége iránti per azonban nem ellene, hanem csak a bérbeadó ellen indítható. (Bpesti törvényszék P. 4227/1915. Pdt. II. 486.)

Ervényes jogcím nélkül birtokolt házrész birtokba bocsátása iránti kereset nem tartozik sem a lakásrendeletben, sem a Pp. X. címében szabályozott külön eljárásra. (P. VI. 2490/1927. Pdt. XIV. 18.)

A lakfelmondási peres eljárásban már felhozott és ott elbírált tények a rendes út perben a kárkövetelés szempontjából újból elbírálhatók. A felmondási perben ugyanis az eljárás csak a bérlet tárgyának átadására szorítkozik (Pp. 631. §-a), tehát az ítélet is csak annyiban jogerős, amennyiben az átadási kötelezettségről döntött (Pp. 411. §-a). A Pp. 635. §-án alapuló rendes út perben csak az átadás és átvétel kérdése van elvonva az újabb vitatás alól, egyébként azonban az említett (Pp. X. címe szerinti) eljárásban hozott ítélet éppen nem ítélt dolog és így a rendes út perben minden más kérdés, például a kártérítés kérdése is, az előbbi döntéstől függetlenül, szabadon érvényesíthető és elbírálható. (P. VI. 596/1928. Pdt. XV. 32.)

A lakfelmondási eljárásból származott perben sérelmet

szenvedő fél által indított kártérítési perben a szerződésszegés kérdése az előző pertől függetlenül bírálendő el. (1914. nov. 25. G. 150/1914. Pdt. I. 87.)

A Pp. 635. §-a 2. bekezdése alapján indított kártérítési kereset sikerességének előfeltétele az, hogy a bérbeadó jogtalanul szüntette meg időelőtti a bérleti viszonyt. Ez a kérdés itt újból és önállóan elbírálandó. (Bpesti tábla P. 417/1918. Pdt. VI. 61.)

636. §. Amennyiben a 621—635. §-ok eltérően nem rendelkeznek, az e címben szabályozott eljárás alá tartozó ügyekben a járásbíróági eljárásra vonatkozó szabályok alkalmazandók.

A közjegyzői felmondás vagy felhívás.

637. §. A felmondásnak és a felhívásnak ugyanaz a hatálya van, mint a bíróság útján történt felmondásnak, vagy felhívásnak, ha:

1. az annak a kir. közjegyzőnek az útján történik, akinek közjegyzői területén a bérlet tárgya fekszik;

2. a felmondás és az értesítvény (1874: XXXV. t.-c. 98., 99., 101. és 103. §§.) a 622. §. kellékeinek megfelelő, valamint azt a figyelmeztetést is magában foglalja, hogy a fél, akinek az értesítés szól, a felmondás vagy a felhívás ellen netáni kifogását az értesítvény közlésétől számított nyolc nap alatt a 621. §. értelmében megnevezett járásbírósnál terjessze elő, mert ellenesetben a felmondás, illetőleg a felhívás alapján végrehajtásnak lesz helye (628. §.);

3. az értesítvényben a költözködési idő a 624. §-ban megállapított módon szabatosan meg van jelölve.

Az értesítvény közlésére (1874: XXXV. t.-c. 99. §.) a 625. §. második bekezdése megfelelően alkalmazandó. Az 1874: XXXV. t.-c. 101. §-a esetében a kir. közjegyző az értesítvényt a 621. §. szerint illetékes járásbírósnak mutatja be, mely az a 625. §. szabályai szerint kézbesíti.

Egyebekben az eljárásra a 622—624. és a 626—636. §-ok alkalmazandók.

Az eljárás szabályainak kiterjesztése.

638. §. A 621., a 625. és a 631—636. §-ok rendelkezései megfelelően alkalmazandók azokban a perekben, amelyekben a fél a magánúton, illetőleg az előbbi §. esetén kívül közjegyző útján történt felmondás vagy felhívás érvényességének vagy érvénytelenségének kimondása iránt keresetet indít.

Megfelelően alkalmazandók a 625. és a 631—636. §-ok rendelkezései azokban a perekben is, amelyekben a fél a keresetet a 621. §-ban megjelölt bíróság előtt a kikötött bérleti idő letelte alapján, vagy magánúton, avagy az előbbi §. esetén kívül közjegyző útján történt felmondás alapján közvetlenül a bérlet tárgyának visszaszabocsátása, illetőleg átvétele iránt indítja és kifejezetten kéri, hogy az ügy e cím szabályai szerint intéztessék el.

Ez a §. nem érinti a lakbérleti szabályoknak azt a rendelkezését, amely az ily kereset beadására határidőt szab.

TIZENEGYEDIK CIM.

Eljárás a házassági ügyekben.

A Te. (54—57. §§.) a következő újításokat hozza be a házassági perekben: 1. A Pp. 643. §-ában előírt különös meghatalmazás hitelesítését kívánja meg (Te. 54. §. Pp. 643. §.) — 2. Kibővíti a kir. ügyész jogkörét (Te. 55. §. Pp. 644. §. 3. bek.) — 3. Feléleszti a házasságvédői intézményt. (L. u. ott.). — 4. Hűtlen elhagyás esetében az elhagyásról és tartamáról közjegyzői tanúsítványt kell bemutatni. (Te. 56. §. Pp. 648. §.) — 5. Házassági perekben a tárgyalás és a határozatok kihirdetése ezen túl nem nyilvános (Te. 57. §. Pp. 663. §.)

Ezen új rendelkezések indokolását a Pp. most idézett §-ainál közöljük. Életbelépésükre és az átmeneti intézkedésekre l. Ter. 13., 14. §.

Első fejezet.

Illetékesség a házassági perben.

639. §. *Ha mind a két fél vagy egyikük magyar állampolgár és e törvény hatályosságának területén van községi illetősége, a házasság semmisségének kimondását, megtámadását, felbontását és az ágytól és asztaltól való elválást tárgyazó perekben az illetékességet a házasfelek utolsó közös lakhelye alapítja meg. Ha ez a lakhely nem e törvény hatályosságának területén volt, úgy kell a házasfeleket tekinteni, mintha Budapest IV. kerületében laktának.*

A magyar bíróságnak az előbbi bekezdésben megállapított illetékességét nem érinti az, hogy az egyik házastfél a bontó okul szolgáló tény elkövetése után vagy az előtt vesztette el a magyar állampolgárságot vagy e törvény hatályosságának területén a községi illetőséget.

Az e §-ban megállapított illetékesség kizárólagos.

Jegyzet. Utolsó közös lakhely ugyanaz, mint az utolsó együttlakás helye. E törvény hatályosságának területe a magyar állam területe. Ez a bíróság illetékes az 1894: XXXI. t.-c. 141. és 142. §-a alapján előterjesztett kérelemre is: Ppé. 28. §. L. a hágai egyezm. I. cikkét.

Hatályos, és a kir. Kúria által érdemlegesen felülvizsgálható a kir. ítélőtáblának a magyar honosok házassági perében hozott ítélete, amely az ítélőtáblának az idegen uralom tényleges igazgatása alá kerülése után, de az elszakadást kimondó békeszerződés életbelépése előtt keletkezett. (K. 1924. jún. 3. Rp. III. 4367/1923. sz.)

A házasság felbontása és az ugyane házasság tartama alatt született gyermek törvénytelenítése iránti kérelmet egy keresetben lehet előterjesztteni. (Bpesti tábla P. III. 4156/1916. Pdt. II. 455.)

A férj szolgálati állomáshelye nem szükségképpen azonos a házasfelek utolsó közös lakhelyével. (P. III. 6893/1924. Pdt. XI. 58.)

Kétség esetében hivatalból vizsgálja a felülvizsgálati bíró-

ság a házaspár állampolgárságát abból a szempontból, hogy a bontóper elbírálásánál minő jogszabályokat kell alkalmazni. (P. III. 2629/1925. Pdt. XI. 116. sub I.)

640. §. Az e törvény hatályosságának területén közséگی illetőséggel bíró magyar nő, ha oly férfival kötött e törvény hatályosságának területén házasságot, aki nem magyar állampolgár, vagy akinek e területen közséگی illetősége nincs, és férjét a házasság megkötése után e törvény hatályosságának területén kívül nem követte, a házasság semmisségének kimondása vagy megtámadása végett annál a belföldi bíróságnál indíthat pert, amelynek területén a nő a házasság megkötése előtt utoljára lakott. Ha a nőnek e törvény hatályosságának területén ilyen lakhelye nem volt, úgy kell őt tekinteni, mintha utoljára Budapest IV. kerületében lakott volna.

Az e §-ban megállapított illetékesség kizárólagos.

641. §. Külföldiek házassági pereiben, amennyiben azokban magyar bíróság eljárhat (1894: XXXI. t.-c. 116. §.), a házaspár közös lakhelyének, ha pedig a házaspáraknak lakhelye saját hazai törvényeik szerint nem ugyanaz, az alperes lakhelyének bírósága illetékes.

Elhagyás esetében és abban az esetben, ha a lakhely megváltoztatása akkor történt, mikor már a házasság felbontásának vagy az ágytól és asztaltól való elválásnak oka fennforgott, a pert az utolsó közös lakhely bírósága előtt is meg lehet indítani.

Ha a külföldi házaspár valamelyikének korábbi házassága meg nem szűnt vagy érvénytelenné nyilvánítva nincs és a korábbi házastárs magyar állampolgár és e törvény hatályosságának területén van közséگی illetősége, a későbbi házasság semmisségének kimondását tárgyzó per a későbbi házaspár bármelyikének e törvény hatályosságának területén lévő lakhelye szerint illetékes bíróságnál

az
ind

rén
ház
köv
ben
tetn
után
191

Há

cin
áll

vag
kap
set

dé
zá
ke

cil

re

bí
31
já

az 1894: XXXI. t.-c. 116. §-ának esetén kívül is megindítható.

Az e §-ban megállapított illetékesség kizárólagos.

L. a hágai egyezmény 5. cikkének 2. pontját és 7. cikkét.

Amennyiben a magyar bíróság a peres felek házassági perének elbírására illetékességgel nem bír, ugyanezen bíróság a házassági perrel kapcsolatban érvényesített házassági vagyoni jogi követelések elbírálására sem illetékes. — Felperes a perköltségben nem marasztalható, ha a bontópert azért kellett megszüntetni, mert az alperes a helyesen megindított kereset beadása után szerezte meg az osztrák állampolgárságot. (Rp. III. 6224/1915. Pdt. II. 469.)

Házassági perben a törvényszéki eljárás alkalmazása.

642. §. A házassági perekben, amennyiben ebből a cimből más nem következik, a törvényszéki eljárásra megállapított szabályok alkalmazandók.

Megtámadó, bontó vagy valókeresettel semmisségi vagy a 686. §-ban említett keresetet nem lehet sem összekapcsolni, sem ezek tárgyalásának folyamán vizontkeresettel vagy új keresettel (189. §.) érvényesíteni.

Képviselet. Perképesség.

643. §. A házastelek vagy törvényes képviselőik ügyvédének a házassági per vitelére szóló különös meghatalmazást kell felmutatni. Különös meghatalmazás szükséges a kereset vagy a vizontkereset támasztásához is.

A házastelek perképességére az 1894: XXXI. törvény-cikk rendelkezései irányadók.

Te. 54. §. A Pp. 643. §-ának 1. bekezdését a következő rendelkezés egészíti ki:

A meghatalmazáson az aláírásnak vagy kézjegynek bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesítve kell lennie, (Pp. 317. §-a 1. bekezdésének 3. pontja) ha azonban a házasság bírósága vagy közjegyző székhelyén kívül lakik, alá-

írását vagy kézjegyét a községi előjáróság is hitelesítheti, az e törvény hatályosságának területén kívül kiállított meghatalmazáson pedig az aláírásnak vagy kézjegynek magyar külképviseleti hatóság hitelesítésével kell ellátva lennie.

Perképesség házassági perben. — Cselekvőképességében korlátolt házastárs (1894. évi XXXI. t.-c. 128. §.) a semmiségi (1894. XXXI. t.-c. 48. §.), a megtámadási (1894. évi XXXI. t.-c. 69. §.) és a házasság felbontása végett indított perben (1894. évi XXXI. t.-c. 86. §.) perképes.

A fejlett korát elért kiskorú házastárs a házasságot megtámadó perben perképes. (1894. évi XXXI. t.-c. 50. §. b) p.)

Cselekvőképtelen házastársakra (1894. évi XXXI. t.-c. 127. §.) a törvényes képviselőt szabályai alkalmazandók. (1894. évi XXXI. t.-c. 48., 59., 87., 129., 131. §§)

A kir. ügyész részvétele.

644. §. Házassági perekben a kir. ügyész (főügyész, a kir. Kúria előtt a koronaügyész) abban az esetben is részt vehet, ha a törvény szerint félként fel nem léphet.

Evégből a kir. ügyészt minden határonapról hivatalból értesíteni és a feleknek kézbesítendő iratokat és határozatokat vele is közölni kell. Az értesítés és a közlés módját rendelet szabályozza.

(Jogában áll az iratokat megtekinteni, valamint fellebbvitellel élni.)

Semmisségi perekben a kir. ügyész abban az esetben is a fél jogait gyakorolja és mind a házasság érvényessége, mind érvénytelensége érdekében felléphet, ha a kérészet nem ő indította.

Ha a kir. ügyész lép fel telperesként, pervesztése esete az államkincstárt kell a perköltségben elmarasztalni.

Te. 55. §. A Pp. 644. §-ának 3. bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

Jogában áll az iratokat megtekinteni, a hozandó hatá-

rozatra nézve indítványt tenni és a házasság fenntartása érdekében tényeket és bizonyítékokat felhozni, valamint fellebbvitellel élni.

A Pp. 644. §-át a következő rendelkezések egészítik ki:

Megtámadó-, bontó- és válóperekben a bíróság a keresetlevél elintézésekor a székhelyén lakó ügyvédek közül házasságvédőt rendel ki, aki a kir. ügyésznek a házasság fenntartása érdekében tények és bizonyítékok kinyomozásában segítségére van. Evégből jogában van az iratokat megtekinteni és a tárgyaláson, amelynek határnapjáról őt is értesíteni kell, megjelenni és felszólalni. Az ítélet ellen fellebbvitellel nem élhet.

A házasságvédő költségeiben a pervesztes felet marasztalni kell. A költségeket felperes előlegezni köteles. A szegénységi jogon pereskedő fél fel van mentve e költségek előlegezése alól.

Ter. 14. §. Az ügyvédi kamara minden év végén a következő évre a területén levő törvényszékek részére jegyzéket készít a törvényszék székhelyén lakó azokról az ügyvédekről, akik a házasságvédő tisztjének ellátására késznek nyilatkoznak. A bíróság a Te. 55. §-a értelmében a házasságvédőt lehetőleg ezek közül rendeli ki.

A házasságvédő a házasság fenntartása érdekében felhozható tényeket és bizonyítékokat kinyomozza, a tárgyaláson előadja és a szükséghez képest a kir. ügyészt is tájékoztatja. Ha a tárgyaláson a kir. ügyész és a házasságvédő együttesen jelennek meg, a házasságvédő a kir. ügyészt eljárásában támogatja.

A Te. életbelépése előtt megindított házassági perekben házasságvédőt csak akkor kell kirendelni, ha a kir. ügyész eziránt kérelmet terjeszt elő.

Az előzetes békéltetés.

645. §. Bontó és váló kereset benyújtása előtt a fél a perre illetékes törvényszéknél békéltetést kérhet.

Az előzetes békéltetésnek nincs helye, ha a bontó vagy a váló keresetet az elmebeteg házastárs nevében törvényes képviselője indítja (1894: XXXI. t.-c. 87. §.), vagy ha az ellenfél elmebeteg vagy tartózkodási helye ismeretlen.

A kérelem előterjesztése az 1894: XXXI. t.-c. 83. és 105. §-ában a bontó és a váló kereset megindítására megállapított határidőt nyitva tartja.

A kérelem következtében az elnök vagy az általa megbízott bíró a békéltetésre határnapot tűz és erre a házasságleket oly meghagyással idézi meg, hogy személyesen kell megjelenniök.

Az idézést mindegyik házassáfélnek saját kezéhez kell kézbesíteni, ha pedig az átvételt megtagadja, nála kell hagyni.

A békéltetés fontos okból megkeresés útján is történhetik.

Ha a felek valamelyike betegség vagy más fontos ok miatt nem jelenhetik meg a bíróság előtt, a feleket külön is meg lehet hallgatni alkalmas helyen, esetleg megkeresés útján.

646. §. A békéltetéskor csak a házassáfelek lehetnek jelen. Ez a rendelkezés a felek biztonságára szükséges intézkedéseket nem zárja ki.

Ha a felek meghallgatása után alapos kilátás van arra, hogy a békéltetés ismételt megkísérlése sikerre fog vezetni, a bíró új határnapot tűzhet ki a békéltetésre.

A határnapon meg nem jelent kérelmező a békéltető bírónál a határnaptól számított tizenöt nap alatt új határnap kitűzését kérheti. E határidő sikertelen lejártával, úgy-

szintén, ha a kérelmező az új határnapon sem jelenik meg, a békéltetés kérése meg nem történtnek tekintendő.

Ha pedig a határnapon csupán a kérelmező jelenik meg, a békéltetés nem sikerültnek tekintendő.

Nem sikerültnek tekintendő a békéltetés akkor is, ha az ellenfél megidézése két ízben volt sikertelenül megkísérelve.

A békéltetésre kitűzött határnap elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

647. §. Ha a békéltetés nem sikerül, a bíró ezt végzéssel megállapítja.

Ha a kérelmező keresetét a végzés kézhezvételének napjától számított harminc nap alatt nem indítja meg, a békéltetés kérése meg nem történtnek tekintendő. Erre a következményre a bíróság a kérelmezőt a végzésben figyelmeztetni köteles.

Az ellen a végzés ellen, amely a békéltetés nem sikerültét megállapítja, felfolyamodásnak nincs helye.

Az életközösség visszaállítására kötelezés.

648. §. Az 1894: XXXI. t.-c. 77. §-ának a) pontja esetében a házassági életközösséget megbontó házastfélnek a házassági életközösség visszaállítására való kötelezését annál a bíróságnál kell kérni, mely a házassági perre illetékes.

A kérelem előterjesztésére az elhagyott házastárs, az 1894: XXXI. t.-c. 87. §-ának esetében pedig a törvényes képviselő van jogosítva.

(A kérelemben elő kell adni és valószínűvé kell tenni az elhagyásra és az elhagyás tartamára vonatkozó adatokat.)

Ha a bíróság a beterjesztett adatokat elégségeseknek találja, végzéssel meghagyja az elhagyó házastfélnek, hogy a házassági életközösséget a végzésben kiszabott határidő

alatt állítsa vissza, mert ellenkező esetben a bíróság a folyamodó keresete következtében a házasság felbontása felől fog határozni.

A házassági életközösség visszaállítására rendszerint a végzés kézbesítésétől számított harminc napnál nem hosszabb határidőt kell szabni; a határidő azonban kilencven napig terjedhet, ha ez az elhagyó házastfél tartózkodása helyének távolsága vagy egyéb körülmények miatt célszerűnek mutatkozik.

A végzést az elhagyó házastfélnek akként kell kézbesíteni, mint a keresetre hozott idéző végzést az alperesnek, hirdetményi kézbesítésnek azonban nincs helye.

Az ellen a végzés ellen, amely az életközösség visszaállítását meghagyja, felfolyamodásnak nincs helye.

Te. 56. §. A Pp. 648. §-ának 3. bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

A kérelemben elő kell adni az elhagyásra és az elhagyás tartamára vonatkozó adatokat és bizonyítékokat. Ez utóbbiak tekintetében kir. közjegyző részéről felvett tanusítványt kell bemutatni. A kir. közjegyző e tanusítvány kiállítása végett a fél által megnevezett tanúkat az előleges bizonyításfelvétel szabályai szerint hallgatja ki és esketi meg.

A Te. 21. §. utolsó bekezdését ebben az esetben is alkalmazni kell.

Te. 21. §. utolsó bek.: *Ha fél szegénységi jogban részesül, egyelőre a kir. közjegyző díjának fizetése alól is fel van mentve.*

Ter. 13. §. 3. bek.: *A Te. 56. §-át nem kell alkalmazni, ha a házastfél a házassági életközösség visszaállítása iránti kérelmét (Pp. 648. §.) a Te. életbelépése előtt adta be.*

Az 1894: XXXI. t.-c. 77. §-a értelmében kibocsátott felhívás alapjául szolgáló helyhatósági bizonyítvánnyal szemben az

alperes a bontóperben tanúkkal bizonyíthatja, hogy a különélés megkezdésétől az életközösség helyreállítását célzó kérvény beadásáig a hat havi időköz le nem telt. (Rp. III. 1612/1915. Pdt. II. 456.)

Az a bíróság, mely az életközösség helyreállítására irányuló felhívást kibocsátotta és erre akkor illetékes volt, a bontó perre is — a Pp. 639. §-ában foglalt eltérő rendelkezés dacára — illetékes marad. (Temesvári tábla P. 1440/1915. Pdt. II. 457.)

649. §. Az 1894: XXXI. t.-c. 77. §-ának b) pontjában említett hirdetmény kibocsátását a házassági perre illetékes bíróságnál kell kérni.

A kérelem előterjesztésére az elhagyott házastárs, illetőleg az 1894: XXXI. t.-c. 87. §-ának esetében a törvényes képviselő van jogosítva.

A kérelemben elő kell adni és valószínűvé kell tenni azokat az adatokat, amelyek az elhagyásra és a távollevő házastársnak utolsó ismert tartózkodási helyére vonatkoznak, továbbá azt, hogy az elhagyó házastárs tartózkodási helye legalább egy év óta ismeretlen.

Ha a bíróság a beterjesztett adatokat elégségeseknek találja, a távollevő házastfél részére ügygondnokot rendel és egyszersmind hirdetményt bocsát ki, melyben a távollevőt felhívja, hogy a házassági életközösséget egy év alatt állítsa vissza, mert ellenkező esetben a folyamodó kérésére következtében a bíróság a házasság felbontása felől fog határozni, továbbá, hogy tartózkodási helyéről a bíróságot értesítse, mert ellenkező esetben a megindítandó bontó perben — új hirdetményi megidőzés mellőzésével — a kinevezett ügygondnok fogja őt képviselni.

A hirdetmény a törvényszéknél kiüggesztendő és a hivatalos hirdalaphoz kétszer közzeendő. A bíróság a körülményekhez képest elrendelheti, hogy a hirdetmény kivonatban más, esetleg külföldi hirdalaphoz és a hirdetményi határidő alatt ismételve is közzététessék.

A hirdetményi határidő a hirdetménynek a hivatalos hirdalában történt másodszori beiktatását követő naptól számítható.

Az ügygondnokot az elintézésről a kérvény másodpéldányán, a kérelmezőt pedig felzelen kell értesíteni.

A végzés ellen, amely a hirdetmény kibocsátását elrendeli, felfolyamodásnak nincs helye.

A semmisségi kereset.

650. §. A semmisségi keresetet a házasság ellen, ha pedig a házasság cselekvőképtelen (1894: XXXI. t.-c. 127. §.), törvényes képviselője ellen, a kir. ügyésznek vagy harmadik személynek pedig mind a két házasság, illetőleg a törvényes képviselő ellen kell indítani. A per megindításáról a bíróság a házasságból származott gyermekeket, ha pedig a gyermekek törvényes képviselőre szorulnak, illetékes gyámhatóságukat értesíti.

Az első bekezdés abban az esetben is megfelelően alkalmazandó, ha a kir. ügyész az 1894. évi XXXI. t.-c. 56. §-ának a) pontja értelmében vagy a gyámhatóság ugyane §. b) pontja értelmében megtámadó keresetet indít. Ha azonban az utóbbi esetben a cselekvőképtelen házasság törvényes képviselője érdekelt volna, a keresetet helyette a bíróság megkeresésére a gyámhatóság részéről kinevezendő gondnok ellen kell intézni.

A bontó- és váló kereset.

651. §. Ha a felperes a bontó- vagy válókeresetet hűtlen elhagyásra alapítja, a 648., illetőleg a 649. §-ban megszabott eljárás lefolyását már a keresetlevélben igazolni kell.

Bontó- és válóperben a keresetlevélben meg kell említeni azt is, hogy az előzetes békeltető kísérlet megtörtént,

vagy
nincs
A
kell a
válópe
születe
kat is
Ha a
bizony

65
utasít
eltérés
A
a felp
jogosi
és a t
történ
A
t.-c. a
végzés
§. érte
nak, k
déséte
nál b

A
madó
tett, a
tása e
Pdt. V
A
lek e
fél a
igazol

vagy hogy annak a 645. §. második bekezdése alapján nincs helye.

A tárgyalás előkészítése végett a keresetlevélben elő kell adni különösen a házasság megkötésére, bontó- és válóperben pedig a házasságból származott gyermekek születésére és netaláni elhalálozására vonatkozó adatokat is és mellékelni kell az ezeket igazoló okiratokat. Ha a fél ezeket az okiratokat meg nem szeresheti, egyéb bizonyítékait kell megjelölnie.

A keresetlevél elintézése.

652. §. A keresetlevél hiányainak pótlására és visszautasítására a 140. és a 141. §. rendelkezései a következő eltéréssel alkalmazandók.

A bíróság a keresetlevelet akkor is visszautasítja, ha a felperes a kereset előterjesztésére nyilvánvalóan nincs jogosítva, továbbá ha a kereset hűtlen elhagyáson alapul és a 648., illetőleg a 649. §-ban megszabott eljárás nem történt meg.

A bíróság illetéktelensége esetében, ha az 1894: XXXI. t.-c. a kereset megindítására határidőt szab, a visszautasító végzésben figyelmeztetni kell a felperest arra, hogy a 184. §. értelmében a perindítás magánjogi hatályai fennmaradnak, ha keresetét a visszautasító végzés jogerőre emelkedésétől számított harminc nap alatt az illetékes bíróságnál benyújtja.

Amennyiben ugyanabban a perben a házasságot megtámadó és a házasság felbontása iránti kereset is előterjesztett, a bontási keresetet csak a megtámadási kereset elutasítása esetében lehet érdemlegesen elbírálni. (P. III. 2503/1922. Pdt. VIII. 45.)

Azt, hogy a felek kibékülése nem jött létre és hogy a felek egymástól különváltan élnek, a házasság felbontását kérő fél a H. T. 100. §. alapján előterjesztett beadványában köteles igazolni. De ha a hiánypótlást elrendelő végzésben a bíróság

nem jelölte meg az időt, amely alatt a felperes a kiegészített kérvényt benyújtja, nem találhat alkalmazást a Pp. 141. §-ában foglalt az a rendelkezés, hogy az egyébként a jognak a fenn tartására alkalmas, de alaki hiány miatt pótlás végett visszaadott kérvény figyelembe ne vétessék azért, mert a kiegészített kérvény az eredetileg megállapított határidő letelte után érkezett be. (P. III. 6151/1927. Pdt. XIV. 8.)

653. §. *Ha az 1894: XXXI. t.-c. 8. §-a ellenére kötött házasság megtámadása végett a keresetet nem a gyámhatóság indítja meg, a kereset egy példányát az illetékes gyámhatóságnak meg kell küldeni.*

A törvényes képviselő vagy a szülő által beadott keresetre az eljárást csak abban az esetben lehet folytatni, ha a gyámhatóság az 1894: XXXI. t.-c. 59. §-ában megállapított három hónap alatt a törvényszéket arról értesíti, hogy a megtámadást magáévá teszi.

Előzetes békeltetés a keresetlevél beadása után.

654. §. *Ha a bontó vagy a válóperben a keresetlevél beadása előtt a békeltetés még meg nem kíséreltetett, vagy ha a sikertelen békeltetési kísérlet óta több mint harminc nap telt el (647. §.), az elnök vagy az általa megbízott bíró — ha a 645. §. második bekezdésének esete nem forog fenn — a keresetlevél elintézése nélkül előzetes békeltetést rendel.*

Mellőzhető az előzetes békeltetés, ha az ellenfél külföldön tartózkodik, vagy ha az előzetes békeltetési kísérlet különben nagy nehézségbe ütközik.

Egyebekben a békeltetésre a 645. és a 646. §. megfelelően alkalmazandó.

Az, hogy a békeltetés nem történt meg, vagy nem az illetékes bíróság által történt, az eljárás folytatását nem akadályozza.

Eg
tása i
alkalm

Gondn

A

71

zárólag

gondn

Belföl

tékess

irány

El

siketné

évi XL

amely

helye

Ke

71

nem t

pont)

alá he

rekig

törvén

tel ké

7

orvos

E

alkal

Fab

Egyebekben az eljárásra a kiskorúság meghosszabbítása iránti eljárás szabályai (704—716. §§.) megfelelően alkalmazandók.

Második fejezet.

Gondnokság alá helyezés és gondnokság megszüntése iránti eljárás.

A gondnokság alá helyezésre illetékes bíróság.

718. §. Nagykorúnak gondnokság alá helyezésére kizárólag az a törvényszék illetékes, amelynek területén a gondnokság alá helyezendő általános illetékessége van. Belföldiek tekintetében, akiknek belföldön általános illetékességük nincs, az utolsó belföldi általános illetékesség irányadó.

Elmebeteg vagy magát jelekkel megértetni nem tudó siketnéma kiskorúnak gondnokság alá helyezésére (1885. évi XI. t.-c. 1. §.) kizárólag az a törvényszék illetékes, amelynek területén a kiskorú gyámhatóságának székhelye van.

Kérelem (1877: XX. t.-c. 28. §. a) p. alapján) előterjesztésére jogosultság.

719. §. Elmebeteg, vagy magát jelekkel megértetni nem tudó siketnéma nagykorúnak (1877: XX. t.-c. 28. §. a) pont) vagy kiskorúnak (1885: VI. t.-c. 1. §.) gondnokság alá helyezését az egyenes ágbeli rokonok, az unokatestvérekig bezárólag az oldalrokonok, a házastárs, illetőleg törvényes képviselőjük, végre az árvaszéki ügyész keresettel kérhetik.

A gondnoksági eljárás.

720. §. A bíróság az eljárás megindítását hatósági orvosi bizonyítvány felmutatásától teheti függővé.

Egyebekben az eljárásra a 704—716. §-ok megfelelően alkalmazandók.

A törvényszéki orvosszakértő véleménye alperest a gondnokság alá helyezési perben elmegyengének jelentette ki. A fellebbezési bíróság a jelenlevő alperes meghallgatása alapján megállapítja, hogy alperes írni, számolni tud, iskolázottságának és társadalmi fokának megfelelő ismeretkörrel bír, a pénzemeket azonnal felismeri, helyi és időbeli tájékozottsága megfelelő s a katonaságnál is mint szolgálatra alkalmas egyén tartatott nyilván. Ennek alapján elutasítja a gondnokság alá helyezés iránti kérelmet. Kúria helybenhagyja az ítéletet, mert:

a bíróság által megállapított tárgyi és közvetlen észleleti adatokkal is ellentétesnek talált törvényszéki szakértői véleménynek a Pp. 270. §-ában meghatározott szabad mérlegelésből folyó, indokolási kötelesség betartásával megokoltan történt mellőzése az alaki jogszabály helyes alkalmazásával történt. (K. III. 6877/1926. J. H. I. 10. sz.) L. a 270. §. kapcsán közölt határozatokat is.

Elmebetegség miatti gondnokság alá helyezés iránti eljárásban, ellenőrző szakértő orvos kirendelése nincs kizárva. Az elmebetegséget megállapító orvosszakértői vélemény helyességének támogatására az alperes személyes beadványának tartalma is felhasználható. (Rp. VIII. 8180/1915. Pdt. II. 480.)

Tékozlás miatti gondnokság alá helyezési perben a fellebbezési bíróság a tényállás kiderítése végett hivatalból kívánhatja, hogy az alperes rövid időközökben felvett adósságok hováfordításáról felvilágosítást adjon. De az alperes által csak a felülvizsgálati tárgyaláson felhozott az az új tényállítás, hogy időközben adósságát kilizette, a Pp. 535. §-a értelmében a gondnokság alá helyezési perben sem jöhet figyelembe, hanem csak a gondnokság megszüntetése iránti kereset alapjául szolgálhat. (P. III. 535/1921. Pdt. VI. 57.)

A gondnokság alá helyezési perben, amikor a különös szakértői ismereteket igénylő perdöntő kérdésben, hogy alperes elmebeteg, elmegyenge-e, avagy nem? az alperest megvizsgált orvosszakértők lelete és arra alapított véleménye között lényeges ellentét van, az igazságügyi orvosi tanács felülvéleményének megszerzése nem mellőzhető. (P. III. 6893/1922. Pdt. VIII. 106.)

A gy. t. 28. §. c) pontja és az 1885: VI. t.-c. 4. §-a alapján indított keresetben elő kell adni a gondnokság alá helyezés jogi lehetőségét megadó körülményeket és fel kell sorolni az erre alkalmas bizonyítékokat; azt azonban, hogy az alperes gondnokság alá helyezésének törvényes feltétele tényleg és jogilag

valóján
kell k

Gond

71

1877:

a gon

egyen

nyes

tében

7

§. ala

helye

írásb

általa

azona

Az in

tett a

ban

általa

I

kétsé

zésse

utasi

§. m

t.-c.

gon

első

710-

nek

t.-c.

valójában fennforog-e, nem a keresetben, hanem a tárgyaláson kell kimutatni. (P. III. 9118/1927. Pdt. XIII. 98.)

Gondnokság alá helyezés az 1877: XX. t.-c. 28. §-ának b) és c) pontja alapján.

721. §. Nagykorúnak gondnokság alá helyezését az 1877: XX. t.-c. 28. §-ának b) és c) pontja alapján maga a gondnokság alá helyezendő kérvénnyel, továbbá az ő egyenes ágbeli rokonai, házastársa, illetőleg ezek törvényes képviselője, valamint az 1885: VI. t.-c. 4. §-ának esetében az árvaszéki ügyész keresettel kérheti.

722. §. Ha valaki a gondnokság alá helyezést az előbbi §. alapján önmaga ellen kéri, kérelmét a gondnokság alá helyezés törvényes okának megjelölésével szóval vagy írásban adhatja elő. A szóbeli kérelmet az elnök vagy az általa megbízott bíró előtt, szükség esetében a személyazonosság igazolásával, jegyzőkönyvbe kell mondani. Az írásbeli kérvényt bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesített aláírással kell ellátni, vagy e végre közjegyzői okiratban különösen és határozottan felhatalmazott megbízott által kell előterjeszteni.

Ha a személyazonosság vagy a meghatalmazás iránt kétség nincs, a bíróság a gondnokság alá helyezést végzéssel elrendeli, ellenkező esetben a kérelmet visszautasítja.

A gondnokság alá helyezés elrendelése esetében a 713. §. megfelelően alkalmazandó.

723. §. Ha a gondnokság alá helyezést az 1877: XX. t.-c. 28. §-ának b) vagy c) pontja alapján nem maga a gondnokság alá helyezendő kéri, a 704., a 705. §., a 706. §. első bekezdése, a 707. §., a 708. §. első bekezdése és a 710—716. §-ok a következő eltérésekkel alkalmazandók.

A gondnokság alá helyezendőt ügygondnok nevezésének mellőzésével kell az eljárásba idézni, az 1877: XX. t.-c. 28. §-ának b) pontja esetében azonban a bíróság a

gondnokság alá helyezendőnek képviselőjére a szükséghez képest ügygondnokot nevezhet.

Az eljárás megindításáról az árvaszéki ügyész is értesíteni kell. Egyebekben az eljárás az árvaszéki ügyész közbenjárta nélkül folyik, fennmaradván neki az 1885: VI. t.-c. 4. §-ának esetében a beavatkozási joga. (704. §.)

Ugyanezeket a szabályokat kell alkalmazni az eljárásra abban az esetben is, ha a gondnokság alá helyezendő kérelmére elrendelt gondnokság alá helyezést a kérelemre jogosítottak valamelyike saját kérelmére is elrendeltnek kéri kimondani.

724. §. Az 1885: VI. t.-c. 5—9. §.-ai érintetlenül maradnak.

A gondnokság megszüntetése.

725. §. A gondnokság megszüntetésére kizárólag az a törvényszék illetékes, amely a gondnokság alá helyezést elrendelte.

726. §. A gondnokság alá helyezés megszüntetésére a gondnokság alá helyezett kiskorúsága idejében a 717. §. második, harmadik és negyedik bekezdése megfelelően alkalmazandó.

727. §. Ha a gondnokolt nagykorú, a gondnokság megszüntetését a gondnokolt vagy gondnoka, az 1877: XX. t.-c. 28. §-ának a) pontja esetében, valamint az 1885: VI. t.-c. 1. §-ának esetében pedig ezeken kívül az árvaszéki ügyész is kérheti.

728. §. Ha a gondnokság alá helyezés a 722. §. értelmében csupán a gondnokolt kérelmére rendeltetett el, a gondnokság megszüntetését csupán a gondnokolt kérheti. A megszüntetés a gondnokolt egyszerű kérelmére végzésel elrendelendő. A kérelemre a 722. §. megfelelően alkalmazandó. A megszüntetést elrendelő végzés a kérelmezőn kívül a gondnoknak és az árvaszéki ügyésznek is kézbesi-

tendő. A végzés ellen használt felfolyamodásnak halasztó hatálya van.

Ama végzés ellen, mellyel a bíróság a Pp. 728. §-a értelmében a gondnokolt kérelmére elrendelt gondnokságot megszünteti, érdemleges okból felfolyamodásnak nincs helye. (Bpesti tábla P. III. 3645/1917. Pdt. III. 137.)

729. §. *Az előbbi §. esetén kívül a megszüntetési eljárásba a gondnok, a gondnokolt, továbbá az a fél, aki a gondnokság alá helyezést kérte, ha a fél fel nem található, vagy belföldön nem lakik, az árvaszéki ügyész, ha pedig a gondnokság alá helyezés elmebeteg vagy magát jelekkel megértetni nem tudó siketnéma ellen rendeltetett el, mindenesetre az árvaszéki ügyész is beidézendő, fennmaradván a gondnokság alá helyezés kérésére jogosítottaknak a 704. §. utolsó bekezdése értelmében a beavatkozás joga.*

A gondnokság megszüntetése az ítélet jogerőre emelkedését követő napon lép hatályba.

Egyebekben az eljárásra a 704—712. §-ok, a 713. §. első bekezdése és a 714—716. §-ok megfelelően alkalmazandók.

Külföldi felperes gondnokságának megszüntetése iránti kereset — Magyarországon általános hatáskörrel bíró gondnok hiányában — a magyarországi vagyona korlátozott hatáskörrel bíró gondnok ellen indítható; de ha a felperes a per folyamán visszahonosíttatik, a felperest fel kell hívni, hogy általános hatáskörű gondnokának kirendelése iránt az illetékes gyámhatóságához folyamodva, annak személyét a bíróságnak bejelentse és ennek perbeidéztetésével az eljárást folytassa. (P. III. 5360/1927. Pdt. XIII. 94.)

Harmadik fejezet.

Az atyai hatalom gyakorlatának megszüntetését megtámadó eljárás.

730. §. *Az atyai hatalom gyakorlatának megszüntetését kimondó gyámhatósági határozat érvénytelenítésére*

(1877: XX. t.-c. 22. §.) kizárólag az a törvényszék illetékes, amelynek területén az elsőfokban eljáró gyámhatóság-nak székhelye van.

731. §. Az eljárásra a 704—708., 710., 714. és 716. §-okat megfelelően kell alkalmazni.

Az eljárásban a felperes, az árvaszéki ügyész és a gyám vesz részt.

A bíróság a keresetet akkor is hivatalból visszautasítja, ha azt az 1877: XX. t.-c. 22. §-ában meghatározott három hónapi határidő eltelte után terjesztették elő.

Az árvaszék a keresetlevél vétele után a gyámhatósági eljárás iratait a bírósághoz átteszi, mely azokat a kiküldött vagy a megkeresett bírónak kiadja.

A törvényszék a jogerőre emelkedett ítéletet a gyámhatósági iratok visszaküldése mellett az árvaszékkal közli.

A jogerős ítélet ellen perújításnak van helye.

TIZENNEGYEDIK CIM.

Holtnaknyilvánítási eljárás.

Nemzetközi megállapodás 789. §.

Háborúban elhaltak holtnaknyilvánítása: 28000/1919., 27613/1920., 30000/1920., 63848/1922., 44200/1925. I. M. sz. r. (I. K. XXVIII. 382., XXIX. 507., XXXI. 211., 624. XXXIV. 152.

A holtnaknyilvánítás kérésére jogosultság.

732. §. *Eltűnt egyén holtnaknyilvánítását a házastárs, az örökös és ezeken kívül mindenki kérheti, ki az eltűnt halálának megállapításában jogilag érdekelve van.*

Eltűnt külföldi honosnak a magyar állam területén levő ingatlan vagyonára megnyíló örökösödés céljából való holtnak nyilvánítása a magyar bíróság hatáskörébe tartozik; és ily esetben a magyar törvény rendelkezései alkalmazandók, nem pedig a holtta nyilvánítandó külföldinek saját állami törvénye. (K. 6268/1916. Pdt. III. 75.)

Ha az eltűnt egyén házasságon kívül született és ha az ő vélelmezett halálának időpontja megelőzte az anyja elhalálozását, az utóbbival vérségi kapcsolatban álló személy az eltűntnek holttanvilvánítását kérheti. (3502/1914. sz. III. p. Pdt. I. 200.)

A csödtörvény 4. §-a szerint a tömeggondnoknak joga van az örökség birtokbavétele végett a közadós nevében a holttanvilvánítási eljárást folyamatba tenni. (Kolozsvári tábla 1819/1915. Pdt. I. 406.)

A holtanakvilvánítás esetei.

733. §. Az ebben a címben szabályozott eljárás szerint a bíróság azt, aki eltűnt és emiatt halálát bizonyítani nem lehet, holtanak nyilvánítja:

1. ha születése óta harminc év eltelt és annak az évnek végétől számítva, amelyben hír szerint még életben volt, tíz év óta hire veszett;

2. ha születése óta hetven év eltelt és annak az évnek végétől számítva, amelyben hír szerint még életben volt, öt év óta hire veszett;

3. ha háborúban vett részt és annak folyamán tűnt el, azóta hire veszett és annak az évnek végétől számítva, amelyben a háború bevégeződött, három év eltelt;

4. ha hajótörést szenvedett, azóta hire veszett és a hajótöréstől számítva három év eltelt; vagy

5. ha egyéb körülmények között életveszélyben forgott, azóta hire veszett és az életveszélyt előidéző körülmény megszűntétől három év eltelt.

Tengeri hajó törése vélelmezhető, ha a hajónak egy év óta nyoma veszett, annak az évnek a végétől számítva, amelyben hír szerint a hajó még megvolt. A hajótörés napjául ez egy évi határidő utolsó napját kell tekinteni.

Ha az életveszélyt előidéző körülmény megszűnését megállapítani nem lehet: az 5. pontban említett három évi határidőt attól az időponttól kell számítani, amelyben az

életveszélyt előidéző helyzetnek a körülmények szerint megszűnnie kellett volna.

A halál időpontjának megállapítása.

734. §. *Holtaknyilváníti esetében a bíróság azt az időpontot állapítja meg a halál idejéül, amelyben a halál beállta a holtaknyilváníti eljárás adatai szerint valószínű.*

Ily adatok hiányában a halál idejéül az előbbi szakasz 1. és 2. pontja esetében a holtaknyilváníthatás idejének beálltát követő napot, a 3. pont esetében annak az évnek végét, amelyben a háború bevégeződött, a 4. pont esetében a hajótörés idejét, az 5. pont esetében pedig azt az időt kell megállapítani, midőn az életveszélyt előidéző körülmény megszűnt.

Ha a halál idejének csupán a napja van megállapítva: a napnak a végét kell a halál beálltának időpontjául tekinteni.

Holtaknyilváníti esetében az a vélelem, hogy a holtaknyilvánított meghalt abban az időpontban, amely elhalálozásának idejéül a holtaknyilváníti ítéletben meg van állapítva.

A holtaknyilváníti eljárásra illetékes törvényszék.

735. §. *Az eljárásra kizárólag az a törvényszék illetékes, amelynek területén az eltűntnek utolsó általános illetékessége volt. Olyan belföldiek tekintetében, akiknek utolsó kimutatható általános illetékességük külföldön volt, az utolsó belföldi általános illetékesség irányadó.*

Oly külföldinek holtaknyilváníti, akinek Magyarországon ingatlana van, a magyar bíróság hatáskörébe tartozik és a magyar törvény szerint eszközrendő. (Rpk. III. 6268/1916. Pdt. III. 75.)

A holtnaknyilvánítási kérelem és elintézése.

736. §. A kérvényben valószínűvé kell tenni a kérelmezési jogosultságot és a holtnaknyilvánítási kérelem alapjául szolgáló tényeket.

Ha a bíróság a beterjesztett adatokat az eljárás megindítására elégségeseknek találja, az eltűnt részére ügygondnokot rendel és egyszersmind hirdetményt bocsát ki, melyben az eltűntet és mindazokat, akiknek életbelétéről tudomásuk van, felhívja, hogy a bíróságot vagy az ügygondnokot az eltűnt életbenlétéről értesítsék, minthogy ellenkező esetben az eltűntet a hirdetményi határidő letelte után bíróilag holtnak fogja nyilvánítani.

A hirdetményt a törvényszéknél ki kell függeszteni, a kérelmezőnek pedig a hivatalos hirdlapba egyszer be kell iktatnia. A bíróság hivatalból is elrendelheti, hogy a hirdetmény más, esetleg külföldi hirdlapokban és a hirdetményi határidő alatt ismételve is közzététessék.

A hirdetményi határidő egy év, amely a hirdetménynek a hivatalos lapban történt (harmadszori) beiktatását követő naptól számítandó.

Az ügygondnokot az elintézésről a kérvény másodpéldányán, a kérelmezőt pedig felzeten kell értesíteni. Ha az eltűntnek a gyámhatóság által kinevezett gondnoka van, az elintézésről az is felzeten értesítendő.

A hirdetményt csak egyszer kell közzétenni: 1977/1921. M. E. sz. r. (I. K. XXX. 137.) (Ppn. 41. §.)

A holtnaknyilvánítási eljárás.

737. §. A bíróság az eltűnt életbenlétéről hozzá beérkezett tudósításokról az ügygondnokot hivatalból értesíti, az ügygondnok pedig az eltűnt életbenlétéről egyébként tudomására jutott adatokat a bíróságnak haladéktalanul bejelenteni köteles.

738. §. A hirdetmény határidő letelte után a kérelmező, ha a hirdetmény szabályszerű közzétételét igazolja, szóbeli tárgyalás kitűzését kérheti.

739. §. A holtnaknyilváníttás kérésére jogosítottak bármelyike az eljáráshoz csatlakozhatnak és azt folytathatja.

740. §. Az elnök gondoskodni köteles arról, hogy az eltűnt életbenlétéről a bírósághoz beérkezett értesítések a szóbeli tárgyaláson teljesen előadassanak, szükség esetében azokat a bíróság valamelyik tagjával vagy a jegyző-könyvvizsgálóval felolvastatja.

A bíróság azokat a tényeket, amelyekből az eltűnt életbenléte következtethető, hivatalból is figyelembe veszi és ezek felderítése végett hivatalból tudakozódhatnak és bizonyításfelvételt rendelhet el. Az ily tények és bizonyítékok felől a feleket a határozathozatal előtt meg kell hallgatni.

Azok a szabályok, amelyek a tényállításokra vagy az okiratokra teendő nyilatkozatok elmulasztásának, továbbá a bíróság előtti elismerésnek vagy beismerésnek következményeit megállapítják, az ügygondnok nyilatkozataira vagy mulasztásaira nem alkalmazhatók.

A tanúknak vagy a szakértőknek, valamint az ellenfélnek esküjét a felek el nem engedhetik.

A félnek eskü alatti kihallgatása csak más bizonyíték kiegészítéséül rendelhető el. Egyezségi eskünek, valamint a felek által megállapított eskünek (377. §.) a holtnaknyilváníttási eljárásban nincs helye.

741. §. Ha a tárgyalási határnapon a kérelmező nem jelenik meg, vagy a megjelent kérelmező a tárgyalást nem kívánja, a bíróság az eljárást végzéssel megszüntetnek mondja ki, kivéve, ha a kérelmet az eljárás megindítására szintén jogosított felek (732. §.) valamelyike magaévá teszi.

Az eljárás megszüntetését kimondó végzés hatályát veszti, ha a meg nem jelent kérelmező, illetőleg csatlakozó (739. §.) a végzés kézbesítésétől számított tizenöt napi záros határidő alatt új tárgyalási határnap kitűzését kéri.

Az a fél, aki e §. értelmében új tárgyalási határnap kitűzését kérte, további határnap elmulasztása esetén ily kérelemmel már nem élhet, mulasztását azonban igazolással orvosolhatja.

Ha az ügygondnok a tárgyalási határnapot elmulasztja, a bíróság a tárgyalást új határnap kitűzésével hivatalból elhalasztja. Szükség esetében a bíróság a hanyag ügygondnokot elmozdítja és helyette mást nevez ki.

A 439., a 440. és a 443. §., a 445. §. első bekezdése, valamint a 446. §. első és harmadik bekezdése nem alkalmazhatók, a 442. §. pedig olyképen nyer alkalmazást, hogy az új tárgyalási határnapot kitűző határozat ellen nincs felfolyamodásnak helye. A 445. §. 2—7. bekezdése a 740. §-nak megfelelően alkalmazandó.

Az eljárás költsége.

742. §. Az eljárás költségét, ideértve az ügygondnok díját és költségét is, minden esetben a kérelmező viseli. Holtnaknyilvánítás esetében a kérelmező a szükséges költség megtérítését az eltűnt hagyatékából követelheti.

Az ítélet.

743. §. A bíróság a holtnaknyilvánítás kérdésében ítélettel határoz.

A holtnaknyilvánító ítéletben azt a napot, és a lehetőséghez képest a napnak azt az időpontját, amely az eltűnt halála idejének vélelmezendő, tüzetesen meg kell állapítani,

A fellebbezési eljárás.

744. §. A fellebbezési eljárásban az 512. §. nem alkalmazható, az 513. §. eseteire megállapított szabályok szerint pedig csak akkor kell a fellebbezést elintézni, ha az a pergátló kifogások tárgyában hozott ítélet ellenadták be, vagy ha az ítéletet csak a perköltség viselésének vagy mennyiségének kérdésében támadták meg. Ezeken az eseteken kívül az ügy a fellebbezési bíróság előtt a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira való tekintet nélkül újból tárgyalandó.

A 222. §., valamint a 275., a 283. és a 293. §-nak az a rendelkezése, mely szerint a bíróság bizonyítékot elkésés okából mellőzhet, a fellebbezési eljárásban nem alkalmazható.

A kellően megidézett feleknek vagy az ügygondnoknak a fellebbezési tárgyalásról való elmaradása a fellebbezés elintézését nem gátolja.

A mulasztó félnek fellebbezési vagy csatlakozási kérelmét a fellebbezésből vagy az előkészítő iratból a jegyzőkönyvvezető vagy a bíróságok valamelyik tagja olvassa fel.

A 740. §. a fellebbezési eljárásban is megfelelően alkalmazandó.

A felülvizsgálati eljárás.

745. §. A felülvizsgálati eljárásban az 544. §. nem alkalmazható.

A perújítás; új kérelem.

746. §. Az ítélet ellen az 563. §. 1—11. pontja alapján perújításnak van helye.

A kérelem elutasítása esetében a holtaknyilváníti kérelem perújítás nélkül is ismételtethető, ha a korábbi ítéletben el nem döntött új tényekre alapítatik,

A holtnaknyilvánítás nem zárja ki annak a bizonyítását, hogy az eltűnt előbb vagy később halt meg, vagy hogy még életben van. Ennek megállapítása iránt mind az eltűnt, mind bármely érdekelt a kérelmező vagy jogutódai ellen keresetet is indíthat.

A holtnaknyilvánítási eljárásra az általános szabályok alkalmazása.

747. §. Amennyiben ebből a címből más nem következik, a holtnaknyilvánítási eljárásra a törvényszéki eljárás szabályai alkalmazandók.

Az elhalálozás tényének bizonyítása.

748. §. A 732. és a 735—747. §-ok az alább következő eltérésekkel abban az esetben is megfelelően alkalmazandók, ha valamely egyén elhalálozásának tényét, amely közokirattal nem igazolható, más módon akarják bebizonyítani.

A hirdetménybe a halál idejére és helyére nézve a kérvényben foglalt előadást fel kell venni.

A hirdetményi határidőt a bíróság három hónapra lezállíthatja.

Az ítéletben az elhalálozás idejét (743. §.) vagy ha az meg nem állapítható, azt a napot, amelyen az eltűnt már kétségtelenül nem élt, ki kell tenni.

TIZENÖTÖDIK CIM.

Okiratok megsemmisítése iránti eljárás.

749. §. Az elveszett okirat megsemmisítését az okirat utolsó birtokosa vagy az kérheti, aki az okiratból jogot érvényesíthet.

Az okirat megsemmisítését annál a kir. járásbíróságnál kell kérni, amelynek területén az okiratban kikötött

teljesítési hely vagy az okirat kiállítójának általános illetékessége van, ily illetékesség hiányában pedig annál a járásbírósnál, amelynek területén a kiállítónak az okirat kiállításakor általános illetékessége volt.

A kérvényben a folyamodónak elő kell adnia az okirat kiállítójának nevét, állását, vagy foglalkozását és lakását, valamint be kell mutatnia az okirat másolatát vagy pedig elő kell adnia lényeges tartalmát és mindazt, ami az okirat felismerhetéséhez szükséges. A folyamodó továbbá a szükséghez képest azt a körülményt, hogy az okirat birtokában volt, vagy hogy az okirattól jogot érvényesíthet és hogy az okirat elveszett vagy megsemmisült, a lehetőség szerint valószínűvé tenni köteles.

Ha a bíróság az előterjesztett adatokat elegendőnek nem találja, a kérvényt hiánypótlás végett visszaadhatja vagy a folyamodót közvetlenül vagy megkeresett bíró útján meghallgathatja.

A kérvényhez csatolni kell továbbá a 750. §-ban meghatározott szöveggel kiállított hirdetményt a szükséges példányokban. Ha a folyamodó a szükséges példányokat nem csatolja, hivatalból kell azokat elkészíteni.

Jegyzet. Általános illetékesség: 19—25. §§. A közforgalom tárgyát képező értékpapírokra nézve l. az 1881: XXXIII. t.-c.-et, s a 46040/87. sz. r., a váltókra az 1876: XXVII. t.-c. 77—80., a kereskedelmi utalványokra az 1875: XXXVII. t.-c. 298., a közraktári jegyre 452. §-át, a zálogintézeti jegyre nézve az 1881: XIV. t.-c. 14., a postatakarékpénztári betéti könyvecskére nézve az 1885: IX. t.-c. 21., a magyar földhitelintézetre nézve az 1871. évi XXXIV. t.-c. 2., a kisbirtokosok földhitelintézetére nézve az 1879: XXXIX. t.-c. 2., a magyar földhitelintézetek orsz. szövetségére nézve az 1911: XV. t.-c. 3. §-át, a Magyar Nemzeti Bankra nézve az 1924: V. t.-c. alapszab. 119. c., a csekkre az 1908: LVIII. t.-c. 20. §-t. L. a Ppé. 5. §-át is.

A Magyar Nemzeti Bank értékpapírjainak megsemmisítése: 1924: V. t.-c. alapszab. 119. c.; bankjegyek megsemmisítése: alapszab. 93. c.

A részletív nem képezvén értékpapírt, hanem csak érték-papiroknak részletfizetés mellett eladásáról kiállított okiratot: megsemmisítésére az 1881: XXXIII. t.-c. rendelkezései nem alkalmazhatók. (B. 92. márc. 17. 929. M. III. 204.)

750. §. *Ha a bíróság nem illetékes vagy ha a kérvény hiányai nem pótolhatók, úgyszintén, ha a folyamodó a pótlás végett visszaadott kérvényt újból hiányosan adja be, azt vissza kell utasítani.*

Ha az előbbi bekezdésben említett esetek egyike sem forog fenn, a bíróság hirdetményt bocsát ki, amelyben az okirat lényeges tartalmának és az okirat felismerhetéséhez szükséges adatoknak közlésével az okirat birtokosát felhívja, hogy az okiratot a bíróságnál a hirdetménynek a hivatalos hirdalban történt beiktatását követő naptól számítandó egy év alatt mutassa be, minthogy ellenkező esetben a bíróság az okiratot a hirdetményi határidő letelte után semmisnek fogja nyilvánítani.

A hirdetményt a bíróságnál ki kell függeszteni és a folyamodónak a hivatalos hirdalpa e g y s z e r be kell iktatnia. A bíróság hivatalból is elrendelheti, hogy a hirdetmény más, esetleg külföldi hirdalokban és a hirdetményi határidő alatt ismételve is közzététessék.

A bíróság a hirdetmény kibocsátásáról értesíti a folyamodót, az okirat kiállítóját vagy jogutódait és azokat, akik érdekelteknek mutatkoznak.

751. §. *Az okirat megsemmisítését kérő fél kérelmére a bíróság a hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg vagy az eljárás folyamán meghagyja az adósnak, hogy az okiratra további bírói rendeletig ne teljesítsen és az arra alkalmas esetekben egyúttal figyelmezteti, hogy kötelezettségének bírói letétbe helyezéssel eleget tehet.*

A végzés ellen, amennyiben a kérelmet nem teljesíti, felfolyamodásnak van helye.

752. §. *Ha a hirdetményben kitűzött határidő alatt az okiratot bemutatják, a bíróság a megsemmisítési eljárást végzéssel megszünteti és egyúttal az előbbi §. alapján esetleg tett intézkedést hatályon kívül helyezi.*

A végzést közölni kell a 750. §. utolsó bekezdésében említett személyekkel, valamint azokkal is, akik netalán az okiratra a bíróságnál igényt jelentettek be.

753. §. *Ha a hirdetményben kitűzött határidő alatt az okiratot nem mutatják be, a bíróság az okiratot a folyamodó fél kérelmére végzéssel semmisnek nyilvánítja.*

A végzést az előbbi §. második bekezdésében említett személyekkel közölni kell és a bíróságnál ki kell függeszteni.

754. §. *Amennyiben ebből a cimből más nem következik, az okirat megsemmisítése iránti eljárásban a járás-bírósági eljárás szabályait kell alkalmazni.*

TIZENHATODIK CIM.

Községi bíraskodás.

A községi bíraskodást gyakorló közegek.

755. §. *A községi bíraskodást gyakorolják:*

1. törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városokban a közgyűlés által erre a célra rendelt egy vagy több közigazgatási tisztviselő;

2. nagyközségekben a bíró a tanács egy tagjával és a jegyzővel vagy helyettesével;

3. kisközségekben a bíró az elüljáróság két tagjával;

4. Budapest székesfőváros kerületeiben a kerületi városbíró (1893: XXXIII. t.-c. 22. §.);

Kisközségekben az írásbeli teendőket, ha az elüljáróságnak erre alkalmas más tagja nincs, a körjegyző vagy

helyettese, avagy erre a célra az elüljáróság által meghívott alkalmas községi lakos végzi. Ha a jegyzőkönyvet a körjegyző vezeti, a 3. pontban meghatározott elüljárósági tagok egyike a körjegyző legyen.

Törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú város több kerületre is felosztható.

A békebíró.

756. §. A belügyminiszter a községi bíraskodás gyakorlására békebíróként nevezhet ki, ha eziránt a törvényhatósági joggal felruházott város közvetlenül, a rendezett tanácsú város képviselőtestülete és a községnek vagy az egy körjegyzőségben szövetkezett több kisközségnek elüljárósága a közigazgatási bizottság útján folyamodik, — és oly egyént, ki megfelelő értelmi és erkölcsi kellékekkel bír és a tiszttétvételére késznek nyilatkozik, javaslatba hoz.

Egy körjegyzőségbe szövetkezett több kisközség területére egy békebíró nevezhető ki.

A békebíró működésének területén a 755. §-ban említett községi bíróság csak helyettesítés esetében járhat el.

757. §. Békebíróvá nem nevezhető ki:

1. állami tisztviselő;
2. községi és körjegyző;
3. ügyvédek lajstromába bevezetett ügyvéd és az ügyvédjelölt;
4. a kir. körjegyző;
5. a fegyveres erőnek, vagy a csendőrségnek tényleges állományához tartozó tagja;
6. egyházközségben alkalmazásban lévő lelkész és segédlelkész, továbbá szerzetes és a néptanító.

A községi bíróság hatásköre.

758. §. A községi bíróság (békebíró) hatáskörébe tartoznak pénz fizetése, munka teljesítése, vagy ingó dolog

íránti perek, ha a per tárgyának értéke száz pengőt, az egyesületi tagsági díjak és egyéb egyesületi tagsági hozzájárulások íránti perekben azonban csak öt pengőt meg nem halad.

Nem tartoznak a községi bíróság hatáskörébe:

1. azok a perek, amelyek tekintet nélkül az értékre, a törvényszék hatáskörébe vannak utalva, valamint azok a perek, amelyekben a törvény kizárólagos illetékességet állapít meg;

2. örökösödési, közszerzeményi és özvegyi jogot tárgyzó perek;

3. részvénytársasági vagy szövetkezeti viszonyból származó perek;

4. a váltótörvény alapján indítható keresetek, továbbá kereskedelmi utalványból, kötelezőjegyből vagy csekkből, közraktári jegyből vagy egy részből, valamint a hátrattal átruházható egyéb papirosból származó keresetek;

5. a szabadalomnak, a védjegynek, valamint az ipari mintának törvényes oltalmára fennálló szabályok megsértéséből származó kártérítési perek;

6. azok a perek, amelyeket külön törvény a községi bíróság hatásköréből kivesz vagy a járásbíróság hatáskörébe utasít.

Ha az illetékes községi bíróság az 59—62. §-okban foglalt valamely ok miatt nem járhat el, a pert a járásbíróság előtt kell megindítani.

A jelen §. nem zárja ki, hogy a felperes követelését a járásbíróság előtt fizetési meghagyás útján érvényesíthesse.

Jegyzet. Érték: eredetileg 50 korona volt, de ezt a 62600/1926. sz. rend. és a Te. 2. §. 8. pontja 100 P-re (illetve 5 P-re) felemelte. A járásbíróság hatáskörébe külön törvénnyel utasított pereket az 1. §. k) pontjának jegyzete sorolja fel.

A községi bíróság és a járásbíróság között felmerülő hatásköri összeütközést nem a törvényszék, hanem a hatásköri

bíróság dönti el. (Hatásköri bíróság: Hb.) (Hb. 2/1915. Pdt. II. 359.)

A Pp. 758. §-a szerint a községi bíróság (békebíró) hatáskörébe tartozó, de az idézett §. utolsó bekezdése alapján fizetési meghagyásos eljárás szerint a kir. Járásbíróság előtt folyamatba tett ügyekben és az ily ügyekből a Pp. 603. §-a szerint keletkezett perekben, — valamint a Pp. 758. §-a alapján a községi bíróság előtt megindított, de a Pp. 759., 761., 763. és 765. §-ai értelmében a kir. járásbíróság elé került perekben, úgyszintén a Pp. 758. §-ának utolsóelőtti bekezdése szerint a járásbíróság előtt indított perekben a költséget viselő ellenfél terhére ügyvédi munkadíj megállapításának helye van. A kir. Kúria jogegységi tanácsának 12. sz. polgári döntvénye. (Grill Dtár XVII. 1055.).

759. §. *Ha a községi bíróság hatáskörének hiányát kimondta, a rendes bíróság abból az okból, hogy a per a községi bíróság hatáskörébe tartozik, a pert hatásköréből el nem utasíthatja.*

A bíróság azt a körülményt, hogy a per a községi bíróság hatáskörébe tartozik, az alperes perbeocsátkozása után nem veheti figyelembe.

A bíróság határozata azon az alapon, hogy az ügy a községi bíróság hatáskörébe tartozik, felebbvitellel meg nem támadható.

A községi bíróság illetékessége.

760. §. *A községi bíróság illetékességét a 19—26., 28., 29., 31. és 37. §-ok határozzák meg.*

A községi bíróság idézvénnyel a panaszlottnak minden esetben csak az eljáró községi bíróság területén vagy székhelyén kézbesíthető.

761. §. *Ha a községi bíróság az előtte megindított eljárást harminc nap alatt nem fejezi be és a panaszló ettől az eljárástól, az ítélet kihirdetése, illetőleg az egyesítés megkötése előtt elállását bejelenti, követelését a kir. járásbíróság előtt érvényesítheti.*

Költség. A végrehajtás elrendelése.

762. §. A községi bíróság a képviseltetés következtében felmerült költségtöbbletet az ellenfél terhére meg nem ítélteti.

Az ítélet végrehajtását az ítéletben kell elrendelni. A végrehajtás a községek behajtásának módjára történik.

Jegyzet. A községek behajtását az 1923: VII. t.-c. szabályozza.

A községi bírósági ítéletnek végrehajtásából keletkező igényper elbírálása nem a községi bíróság, hanem a járásbíróság hatáskörébe tartozik. (Hatásköri bíróság hb. 2 Pdt. II. 359/1915.)

Az ügynek a járásbíróság elé vitele.

763. §. A községi bíróság határozatával eldöntött ügyet a meg nem elégedő fél a határozat közlésétől számítandó tizenöt nap alatt a járásbíróság elé viheti.

A községi bíróság határozatának bármily elnevezés alatt előterjesztett megtámadását a járásbíróság elé vitelnek kell tekinteni.

Az erre vonatkozó bejelentést szóval vagy írásban az eljáró községi bíróságnál kell megtenni, amely a jegyzőkönyvet legfőlebb nyolc nap alatt ahhoz a járásbírósághoz küldi, amelynek kerületébe tartozik.

Ha az ügyet a járásbíróság elé vitték, a végrehajtás foganatosítása csak a követelés biztosításáig terjedhet és ezért — a végrehajtási törvényben szabályozott előzetes árverés eseteit kivéve, — árverés el nem rendelhető és nem foganatosítható, a lefoglalt követelés a végrehajtatóra át nem ruházható, készpénz nem utalványozható és a marasztalás tárgya a végrehajtatonak át nem adható.

A végrehajtás foganatosításáról szóló jegyzőkönyvet pótlólag a járásbírósághoz szintén át kell tenni.

A járásbíróság a községi bíróság jegyzőkönyvének

vétele után a feleket a per felvételére és az ügy tárgyalására hivatalból idézi meg.

Eljárás a járásbíróság elé vitt ügyekben.

764. §. Az előbbi §. értelmében a községi bíróságtól a járásbíróság elé vitt azokban az ügyekben, amelyek a 758. §. szerint a községi bíróság hatáskörébe tartoznak, a járásbírószági eljárás szabályait a következő eltérésekkel kell alkalmazni:

1. ha a kitűzött tárgyalásra a felek valamelyike meg nem jelent, a mulasztás következményeire a 445. §-t kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy az ügy eldöntésében a községi bíróság előtti jegyzőkönyv tartalmát figyelembe kell venni;

2. az ítélet ellen ellentmondásnak nincs helye.

A járásbíróság a per eredményéhez képest a községi bíróság előtt felmerült és itt megállapítható költség viseléséről is határoz.

Az ítéletnek csak rendelkező részét és rövid indoklását kell a tárgyalási jegyzőkönyvbe feljegyezni.

A végrehajtás tárgyában akkor is a járásbírószág intézkedik, ha a községi bíróság a végrehajtást már fogantositotta.

A második és a harmadik bekezdés abban az esetben is alkalmazandó, ha a felperes követelését a 761. §. alapján a járásbírószág előtt érvényesíti.

Kereset a községi bíróság ítélete ellen.

765. §. Az 563. és az 564. §. megfelelő alkalmazásával a községi bíróság ítéletét és az előtte kötött egyességet az 567. §-ban megjelölt határidő alatt keresettel meg lehet támadni.

A keresetet annál a járásbírószágnál kell megindítani,

amelynek kerületében az ügyben eljáró községi bíróság van.

Az eljárásra a járásbíróági eljárás szabályait kell alkalmazni. A tárgyalást és a határozathozatalt, amennyiben a megtámadás oka következtében szükséges, a községi bíróság előtt megindított panasz tárgyára is ki kell terjeszteni.

A községi bíráskodás eljárási szabályai.

766. §. *A belügyminiszter és az igazságügyminiszter felhatalmaztatnak, hogy a jelen törvény korlátai között a községi bíráskodásra vonatkozó eljárási szabályokat rendeleti úton megállapítsák és ezt a rendeletüket a felmerülő szükséghez képest módosíthassák és kiegészíthessék.*

TIZENHETEDIK CIM.

Választott bíróság.

A választott-bíróági szerződés.

767. §. *A választott-bíróági szerződés csak úgy érvényes, ha írásba van foglalva, ha meghatározott vitás ügyre, vagy valamely meghatározott jogviszonyból jövőre keletkezhető vitás ügyekre vonatkozik és ha a felek a szerződés tárgyról szabadon rendelkezhetnek.*

Választottbíróági szerződést lehet kötni az olyan vitás ügyre vonatkozólag is, amely egyébként törvéynél fogva a tőzsdebíróság elé tartoznék, de ez esetben is a 787. §-ban megjelölt rendes bíróság alatt az a kir. törvényszék vagy kir. járásbíróság értendő, amely illetékes volna akkor, ha az ügyben sem a tőzsdebíróságnak, sem külön szerződés alapján a választottbíróságnak nem volna eljárási jogosultsága. (P. IV. 5743/1918. és P. IV. 353/1919. Pjt. I. 1. sz.)

A választottbíróági alávetést és a választottbíróság alakítására vonatkozó szerződéses jogokat bármelyik fél az ő jog-

utódjára átruházhatja. A Pp. 767. §. ama rendelkezése, hogy a választottbíróság kikötése csak úgy érvényes, ha a felek a szerződés tárgyról szabadon rendelkezhetnek, feltételezi a feleknek a szerződés tárgyára vonatkozó cselekvőképeségét és az ennek feltételét tevő jogképeséget is, vagyis jogi személynél azoknak a tényeknek beálltát, amelyek bekövetkezése előtt az létezőnek nem tekinthető; de a választottbírószági alávétésnek a még be nem jegyzett részvénytársaságra átruházása folytán is sikeresen emelheti ez a rt. a Pp. 180. §. 4. pontján alapuló pergátló kifogást, ha a cégjegyzékbe bevezetés és a kihirdetés a perindításig megtörtént. (P. VI. 8404/1926. Pdt. XII. 96.)

Nincs tételes törvény, vagy törvényerejű jogszabály, mely a magyar állampolgárt eltiltaná attól, hogy külföldivel választott bírószági szerződést köthessen. Ily tiltó rendelkezés hiányában pedig a magyar állampolgár és a külföldi között létrejött választottbírószági szerződést, ha az a jogügylet érvényességére vonatkozó általános és a választott bírószági szerződésekre meg szabott különleges (Pp. 767. §.) követelményeknek egyébként teljesen megfelel, érvényesnek kell tekinteni akkor is, ha viszonyosság hiányában vagy fennálló államszerződésnél fogva a választott bírószági ítélete a külföldi hazájában végre nem hajtható. (P. I. 1663/1921. Pdt. VI. 67.)

A cégvezető főnökének külön felhatalmazása nélkül is cégvezetői jogosítványából folyóan feljogosítottanak tekintendő választottbírószági szerződést a főnöke nevében megkötni. (P. IV. 1842/1925. Ptj. 1926. 8.)

Ha a választottbírószági hatáskör csak a nyugdíjra jogosultaknak a nyugdíjallappal szemben támasztható igényeire nézve kötöttet ki, ez a kikötés nem terjed ki a munkaadó alperesnek saját személyében vállalt fizetési kötelezettségéből származtatott felperesi nyugdíjkövetelésre. (P. II. 7602/1928. Pdt. XIV. 108.)

Miután a nyugdíjpénztári alapszabályokban a választottbírószág hatásköre a nyugdíjpénztár és annak tagjai közötti vitás ügyben kötöttet ki, a nyugdíjpénztárt létesítő vállalat, bár az általa alkalmazott nyugdíjáért egyetemlegesen felelős is, ellene a nyugdíj fizetése iránt indított per elbírálása nem a választottbírószág, hanem a rendes, adott esetben a munkaügyi bíróság hatáskörébe tartozik. Eszerint a választottbírószági szerződés ki terjesztően nem magyarázható. (P. II. 6520/1925. Ker. Jog 1928. 32.)

Ha az egyik pertárs nem fellebbezett az érvénytelenítési perben, ez nem zárja ki a másik pertárs fellebbezési jogát,

azonban a pertársak anyagi jogi tekintetben csak egységesen járhatnak el. Ugyanis az egységes választottbíróági szerződést csak az abban részes összes felek jogosultak közös megegyezéssel hatályon kívül helyezni vagy megváltoztatni, miként ez így van általában kétoldalú szerződéseknél. Egy létező választottbíróági szerződés az egyik pertárs által egy másik szerződéssel nem helyezhető hatályon kívül az összes többi felek beleegyezése nélkül. (P. IV. 2553/1926. Pjt. 1927. 57.)

Oly esetben, ha a választott bíróági eljárás nem valamely meghatározott jogviszonyból jövőre keletkezhető, hanem határozottan megjelölt vitás ügyekre kötött ki, a Pp. 767. §-a értelmében ez a kikötés nem terjeszthető ki a szerződésben szabatosan meg nem jelölt olyan vitás ügyekre is, amelyek a szerződő felek közt fennálló jogviszony keretében csak *következtetés* útján hozhatók kapcsolatba a szerződésben kifejezetten meghatározott vitás ügyekkel. (P. IV. 1569/1922. Pdt. VIII. 44.)

Ha a tőzsdebíróság hatásköre az okiratban szabályozott jogviszonyból származó vitás kérdésekre általánosságban kikötött, az a kereset, mely annak a megállapítására irányul, hogy a már megszüntetett jogviszony végleges lebonyolítása szabályszerűen és joghatályosan történt, szintén a tőzsdebíróság hatáskörébe tartozik. (Pksz. 3547/1924.)

Az a fél, aki a megbízottja által kiállított kötlevelet elfogadta, nem hozhatja fel sikerrel azt, hogy megbízottját a budapesti áru- és értéktőzsde választottbírósága illetékességének kikötésére fel nem hatalmazta. (P. VII. 6521/1922. Pdt. VIII. 151.)

A választott bíróági kikötésre alapított pergátló kifogás (Pp. 180. §. 4. p.) azzal a félle szemben is sikerrel hozható fel, aki a kikötést tartalmazó szerződést alá nem írta, de a rendes bíróságnál folyamatba tett keresetbe ezt a szerződést mellékelte és keresetét erre a szerződésre alapította. A választott bíróági szerződés a Pp. 767. §-a értelmében érvényes, ha a választott bíróság a főszerződésből keletkező nézeteltérésekre egész általánosságban kötött ki. (Bpesti tábla P. II. 8772/1915. Pdt. II. 482.)

Ha a rabbi írásbeli határozata úgy szól, hogy „az egyik fél felhívására a másik fél választott bíróság elé fog járulni” és ha mindkét fél aláírta azt a záradékot, amely szerint ezt a határozatot kötelezőnek elfogadja, ez választott bíróági szerződésnek tekintendő. (IV. 5479/1923. Pdt. IX. 26.)

A választottbíróági szerződés érvényéhez a Pp. 767. §-ában előszabott alakszerűség szempontjából mindegy, hogy a felek

ugya
válas
nyét
ték
1928.

értel
szerz
hatja

szake
sára

ingók
a bír
nem
körök
V. 96

felme
dönt
ahho
vetlen
ténye
nem

bíró
mily
tartá

tekin
kost
nál é
szeri
külön
sitva

csak
nek
egyél
tottr
geke

ugyanazon vagy külön-külön okiratban vetik magukat alá a választottbírósnak és így a választottbíróági szerződés érvényét nem érinti az, hogy a felek levélváltás alakjában értesítettek egymást erre vonatkozó megállapodásukról. (P. IV. 4143/1928. J. H. 1371.)

A K. T. 481. §-nak a bírói gyakorlatban elfogadott helyes értelme az, hogy a *kármegállapítás módját* a felek a biztosítási szerződésben kölcsönösen kötelező hatállyal előre meghatározzhatják. (K. 385/1900. sz., Nyári.)

A felek részéről perenkívül előre kölcsönösen kijelölt szakértő véleménye mellett a perben szakértők meghallgatására szükség nincs. (Pécsi tábla G. 53/1900., Térfi V. 532.)

Ha a szerződésben a felek megegyeztek abban, hogy az *ingók értékét* a felek által kijelölt szakértők állapítsák meg, a bíróság nemcsak a per során meghallgatott szakértőknek, hanem a perenkívül eljáró szakértőknek véleményét is mérlegelése körébe tartozik vonni; azonban ezt is szabadon mérlegeli. (P. V. 962/1918., Pdt. IV. 198.)

Ha a felek az *áru mennyisége és minősége* tekintetében felterjedő vitákra nézve az általuk választandó bizottság döntését előre is kötelezőnek elismerték, egyik félnek sincs joga ahhoz, hogy ily bizottság eljárásának igénybevétele nélkül közvetlenül bírói szemle útján állapíttassa meg a vitássá válható tényeket. Ily esetben tehát a bírói szemle költsége az ellenfelet nem terheli. (P. VII. 6499/1922., Pdt. IX. 10.)

A felek között létrejött okirat nem tartalmaz választottbíróság kikötését, hanem a felek olyan megállapodását, hogy milyen módon állapíttassék meg a *lónak egészségi állapota tartásának minősége*. (Bpesti tábla 1902. I. G. 86., Térfi VI. 31.)

A *kárbiztosítási szerződés folytán igényelhető kárösszeg* tekintetében a biztosító-intézettel való megállapodásnak a birtokost kötelező hatállyal való létrehozása, — az ügy fontosságánál és rendkívüliségénél fogva — a gazdaság folytatásával rendszerint járó teendőnek nem tekinthető; ennél fogva a gazdaságtól külön felhatalmazás nélkül ily megállapodásra nincs feljogosítva. (P. IV. 4491/1916., Hdt. XI. 66.)

A *szakbizottsági becslés* kikötésére vonatkozó feltételek csak abban az esetben joghatályosak, ha a biztosítási szerződésnek a szakbizottsági becslés igénybevételének esetére vonatkozó egyéb feltételei is úgy a biztosító társaságra, mint a biztosítottra egyenlő jogokat állapítanak meg és egyenlő kötelezettségeket rónak. Ez az eset azonban nem forog fenn, ha a kikötés

a biztosító társaságnak a *kárfelvétel* felülvizsgálatára és helyreigazítására is jogot ad, vagyis ha a biztosított a kárbecslő által megállapított kárösszeget el is fogadja kártérítésül, ezt az összeget a biztosító társaság a maga részéről elfogadni még kötelezve nincs és ha a kárfelvételt a biztosított hátrányára megváltoztatja, az eredménnyel meg nem elégedő biztosítottat — bár ez a kárbecslést elfogadta — az esetleg reánézve hátrányosan alakítható szakbizottság becslésének igénybevételére kényszeríti. (P. IV. 5400/1915., Hdt. X. 123.)

Hatálytalan a szakbizottsági kikötés, ha a biztosító társaság kárbecslője által megállapított *kárösszeg* a biztosító társaság jóváhagyásától függött. (P. IV. 6506/1915., Hdt. X. 124.)

A Kt. 481. §-nak a bírói gyakorlatban elfogadott értelme szerint a felek a kármegállapítás módját a biztosítási szerződésben kölcsönösen kötelező joghatállyal előre meghatározhatták, de az eziránti megállapodás csak akkor érvényes, ha mindkét fél joga egyenlően biztosítva van; ellenkező esetben az erre vonatkozó kikötésnek, minthogy az egyenlő jogok elvét sérti, joghatálya nincs és ily kikötés a kárnak más törvényes módon való megállapítását ki nem zárja. (E. H. 1916. évi október hó 11-én Rp. IV. 2059/1916. Pjt. IV. 672.)

A becslés a szakértői bizottság tagjainak véleményei különbözőségénél fogva az érték megállapítására nézve nem volt elfogadható. (Szegedi tábla 1900. G. 190., Térfi V. 608.)

Ha az építető és az építési vállalkozó a megalakított szakértőbizottság határozatának magukat mindenben alávetették és nem lett kikötve, hogy abban az esetben, ha a szakértők nem jutnának egyhangú megállapodásra, a többség határozata a feleket ne kötelezze, akkor egyhangú határozat hiányában a többség határozata az irányadó és az egyhangúság hiánya nem szolgálhat alapul arra, hogy a bíróság utóbb a perben új szakértői bizonyítást rendeljen el. (P. VII. 433/1917., Pdt. III. 140.)

Habár a feltételek szerint a biztosított által előlegezendő becslési költséget a társaság kiküldöttje állapítja meg, ezzel csak arra van jogosítva, hogy a szakbizottsági eljárás költségének fedezésére a biztosítottól a káreset körülményeinek megfelelő arányos előlegösszegnek letételét követelhesse. Ebből folyólag, ha alperes kiküldöttje útján nem megfelelő, hanem aránytalanul magas előlegösszeget követelt, ez a meghatározás a biztosítottat nem kötelezi. (Bpesti tábla 1903/II. G. 81., Grill, Ker. jogi dtár. 1118.)

A szerződő felek nincsenek ugyan törvény által elzárva

attól, h
állapítá
állapota
betegsége,
sege, h
alapítja
fél nin
bizottsá
Térfi X
Sz
ság elm
lán nei
dására
A
tűzésév
résztve
termés
kizárás
tése v
tekinte
részére
kártér
17-én,
A
az üg
kötésn
kérdés
J
ban a
denne
déseki
A
járásr
a vál
tekk
VII. 3
rende
§-a
megá
ha a

attól, hogy a loavató bizottságra bizzák annak szakértő megállapítását, hogy *a tartásra kivett ló mily állapotban van és állapota szerint a katonai szolgálatra alkalmas-e és hogy a ló betegségéért ki okozható*, ámde a loavató bizottságnak kötele-sége, hogy azokat a ténybeli adatokat, melyekre véleményét alapítja, tüzetesen felsorolja s amennyiben ezt elmulasztja, a fél nincs elzárva attól, hogy az eljárás folyamán a loavató bizottság tévedését kimutathassa. (Bpesti tábla I. G. 177., Térfi X. 75.)

Szabálytalan és nem kötelező a szakbecsű, ha a szakbizottság elnöke a tűzkárt szenvedett megbecsülendő árukat egyáltalán nem látta, hanem véleményét csak szakértőtársának bemon-dására alapította. (P. IV. 589/1913., Hdt. VIII. 41.)

A „Magyar Tudományos Akadémia” által jutalomdíj ki-tűzésével hirdetett pályázatra való felhívás folytán az abban résztvevő fél és az Akadémia között keletkezett jogviszony oly természetű, hogy a pályázat sorsa felett minden más tényező kizárásával dönteni az Akadémia van hivatva. Ugyanezért dön-tése végérvényesnek és ebből kifolyólag megtámadhatatlannak tekintendő, amiből önként következik, hogy a pályázó sem a részére oda nem ítélt jutalomdíj kiszolgáltatását, sem egyéb kártérítést követelni nem jogosult. (E. H. 1913. évi jún. hó 17-én, 4878/1912. P. Ptjt. III. 459.)

A tőzsdebíróság törvényszerűen kikötött hatásköre kiterjed az ügylet kiegészítését és biztosítását tartalmazó és új ügylet-kötésnek nem minősíthető utólagos megállapodásból eredő peres kérdésre is. (P. VII. 3448/1925. Ptjt. 20. és Pdt. XI. 19.)

Joghatályos a tőzsdebírósági alávetés, amely általánosság-ban a felek egész üzleti összeköttetésére vonatkozóan és min-dennemű megbízásból származó ügyletekből keletkező vitás kér-désekben történt. (P. VII. 7206/1923. Pdt. IX. 92.)

A Pp. IX. címében a váltóra vonatkozó meghagyásos el-járásnak a tőzsdei választottbírósnál helye nem lehet. A felek a választottbírósági kikötést nem vonatkoztathatták az ügyle-tekkel kapcsolatban adott fedezeti váltók érvényesítésére. (P. VII. 5737/1928.)

Az 1881. LIX. t.-c. 94. §-ának *b), c), d)* pontjaiban foglalt rendelkezések az ezen §-ban említett — ezidőszert a Ppé. 24. §-a értelmében fenntartott — külön bíróságok hatáskörének megállapítása tekintetében abban az esetben is alkalmazandók, ha az e szakaszban említett valamely kereskedelmi ügyletre

nézve csak az alperesként perbevont fél vetette alá magát írásban ily kivételes bíróságnak. (E. H. IV. 696. sz. T. H. 53. sz.)

Ha a tőzsdebíróági eljárásra vonatkozó kikötést tartalmazó okiratot csupán az egyik szerződő fél írta alá, ezt a szerződő felet a másik fél a rendes bíróság előtt is perelheti. (E. H. IV. 697. sz. P. IV. 8928/1915.)

Ambár a kir. Kúriának 53. sz. teljes ülésén hozott polgári döntvénye értelmében a tőzsdei választottbíróság hatáskörének 1881: LIX. t.-c. 94. §. b) pontja alapján kikötése hatályos akkor is, ha csak az alperesként perbevont fél vetette magát írásban alá a tőzsdei választottbíróságnak; mégis ez az egyoldalú alávetés csak akkor kötelező, ha a felperesként fellépő fél az alperesként perbevont felet ez utóbbinak alávetése folytán a tőzsdei választottbíróság előtt perli, ellenben egyedül az alperes alávetése esetében az 53. sz. t. ü. döntvény nem alkalmazható, ha a felperes, aki magát a tőzsdei választottbíróság hatáskörének írásban alá nem vetette, a rendes bíróság előtt indította meg a pert. (P. IV. 3923/1921. Pdt. VII. 102.)

A bíróság megalakulása.

768. §. *Ha a választott-bíróági szerződésben a választott bíró vagy a választott bíróság tagjai megnevezve nincsenek és a választott bíróság alakítására a szerződés másként nem intézkedik, mindegyik fél egy-egy bírót választ. Pertársak együttesen választanak, ha a választandó személyben nem egyeznek meg, szavazatuk többsége, többség hiányában pedig sorshuzás dönt.*

V. ö. 784. §. 2. p.

769. §. *Ha a felek a választás módjában megállapodnak, a bírák választását nevük, állásuk vagy foglalkozásuk és lakásuk megjelölésével, valamint a bíráskodásnak a választott bírák részéről történt elfogadását írásba kell foglalni.*

V. ö. 784. §. 2. p.

Érvényes az a kikötés, mely szerint a bírák jogászörökből nem választhatók, mert a választási jogból következik, hogy

a felek
zós me
XXI. 1

A
jogukb
ságra k
tés, ille
járását
IV. 459

A
társpér
választ
bányah
bíróság
kítás n

Ha
meg a
a felhí
nem sz
(P. IV.

A
személy
bíróság
még ab
a bírás
IV. 371

77
felhiva
jogát
szersm
kell.

A
a rész
sát és
ellenfe

A
lése k

V.

a felek bizonyos osztályhoz tartozó egyéneket a bíróságból közös megegyezéssel már eleve is kizárhatnak. (2178/1913. Grecsák XXI. 1058. sz.)

A feleknek a választott bírák kijelölését és kinevezését jogukban áll más harmadik személyre, avagy valamely hatóságra bízni és így nincsenek elzárva attól sem, hogy a kijelentés, illetve kinevezés végett bármelyik kir. járásbíróság közbenjárását magukra nézve szerződésileg kötelezően kikössék. (P. IV. 4598/1923. Pdt. IX. 62.)

A társládai alapszabályoknak az a rendelkezése, hogy a társpénztári tagnak nyugbérjogosultsága felett a társpénztári választmány dönt s ennek határozata ellen fellebbevitel útján a bányahatóságnál kereshető orvoslás, nem felel meg a választott-bíróságra nézve a Pp. 768. és következő §-aiban előírt megalakítás módjának. (P. V. 5864/1916. Pdt. III. 23.)

Ha a felek önként (Pp. 769. §.) felhívás nélkül állapotodnak meg a bíróválasztás módjában és a bírák személyében, akkor a felhívás alakszerűségei (770. §.) nem alkalmazandók, vagyis nem szükséges közjegyzői vagy járásbíróági felhívás intézése. (P. IV. 3714/1926.)

A választottbíróság alakítása elleni kifogást, pl. a bírák személyében való tévedés kifogását kizárja az, ha a választott-bíróság megalakulási jegyzőkönyvét a felek és a bírák aláírják még abban az esetben is, ha előzetesen a bírák választása és a bíraskodás elfogadása nem foglaltatott előzetes írásba. (P. IV. 3714/1926.)

770. §. Mindegyik fél felhívhatja ellenfelét, hogy a felhívás vételétől számítandó tizenöt nap alatt választójogát gyakorolja. A felhívó félnek a felhívásban egy-szersmind az őt megillető választójogot is gyakorolnia kell.

A választójog gyakorlása akként történik, hogy a fél a részéről választott bíró nevét, állását vagy foglalkozását és lakását, valamint a bíró elfogadó nyilatkozatát az ellenféllel közli.

Az ellenfél felhívása, valamint a bíróválasztás közlése kir. közjegyző, vagy járásbíróság útján történik.

V. ö. 770., 772. §§. 784. §. 2. p.

771. §. *Ha az a választott bíró, aki nem a szerződésben lett megnevezve, meghal vagy a bíráskodást más oknál fogva nem gyakorolhatja, vagy elvállalt kötelezettségének teljesítését megtagadja, a fél választójogát újból gyakorolja és e jogának gyakorlására felhívható. (770. §.)*

V. ö. 784. §. 2. p.

772. §. *Ha a 770. §. értelmében bíróválasztásra felhívott fél a felhívásnak eleget nem tesz, a felhívó fél a választott-bírósági szerződéstől elállhat, vagy pedig a rendes bíróságnál kérheti a választott bírónak ellenfele helyett leendő kinevezését. A bíróság a kérelem felől az ellenfél meghallgatása nélkül határozhat.*

Ez a §. abban az esetben is alkalmazandó, ha a fél, aki választójogát már gyakorolta, felhívásra oly bírót választ, aki a 774. §. értelmében kizáratik, vagy elvállalt kötelezettségének teljesítését megtagadja.

Hogy a választott bíró megnevezésére irányuló felhívás a Pp. 770. §-a értelmében kir. közjegyző útján történt, annak már magából a felhívó levélből vagy annak borítékából vagy a kísérő iratból kell kitűnnie, amit a felhívott fél a kezéhez kap: mert csak ez esetben győződhetik meg a felhívott kétségtelenül arról, hogy perendszerű és a Pp. 784. §-ának 2. pontja alá nem vonható felhívásról van szó, amelyre a Pp. 772. §-ában foglalt jogkövetkezmények terhével a Pp. 770. §-a értelmében választott bíróját a felhívott fél is közölni köteles. A tértivevény adatai, amelyet a címzett csak aláír s rendszerint el sem olvas, a felhívás minőségének külsőleg való feltüntetésére nem alkalmasak; mert ezekből is csak az állapítható meg, hogy a felhívó levelet a borítékban a kir. közjegyző adta postára, ami pedig a 770. §-ban előírt azzal a követelménnyel, hogy a felhívás kir. közjegyző útján történjék, nem egyértelmű. (Bpesti tábla P. II. 6312/1926. Pdt. XII. 30.)

A választás foganatosításának a Pp. 769. §-ában megállapított írásbafoglalását pótolja a választottbíróság megalakulási jegyzőkönyvének a felek részéről történt aláírása. Egyébként a választottbíróságnak a Pp. 770. §-ában jelzett felhívási eljárás-

sal k
769. §

zést
táma

előtt
kétes.
sítésé
3377/

rende
válas
jogos
pul a

tott k
des k
zötti
mint
XV.

csak
A m
írásb

zölte
két

tás
vagy
moly
s z á
Az
hely

sal kezdeményezett megalakulása esetében nem is irányadó a 769. §. rendelkezése. (P. IV. 3714/1926. Ker. Jog 1927. 3.)

A választott bírót a Pp. 772. §-a értelmében kinevező végzést az általános szabályok szerint felfolyamodással meg lehet támadni. (P. k. 3377/1924. Pdt. IX. 121.)

A Pp. 772. §. szerinti bírókinevezési kérvény elintézése előtt szükség esetében az ellenfelet meg kell hallgatni, ha pl. kétes, hogy a járásbíróság felhívó végzésében a felhívás teljesítésének lényeges módozatai nem voltak meghatározva. (Psz. 3377/1924. Pdt. IX. 121.)

Ha a választott bírósági szerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, hogy a fél helyett a választottbíró is kérhesse a választottbíróság elnökének kinevezését, az általa, mint arra nem jogosult részéről előterjesztett kérelem nem szolgálhatott alapul a bírói eljárás megindításának. (Pk. IV. 3/1926. Ptjt. 1926. 8.)

Joghatályos az a megállapodás, hogy amennyiben a választott bírák az elnök személyében meg nem egyeznek, azt a rendes bíróság nevezze ki. Ipari munkaadó és munkavállaló közötti szerződés esetében rendes bíróság a királyi járásbíróság, mint munkaügyi bíróság. (Bpesti tvszék: Pf. 23059/1929. Pdt. XV. 136.)

A választott bíró kötelessége a bíráskodásra.

773. §. *A választott bíró a bíráskodás elvállalására csak saját írásbeli nyilatkozata alapján kötelezhető. A megnevezését vagy választását tartalmazó irat aláírása írásbeli elfogadásnak tekintetik.*

Mihelyt az elfogadó nyilatkozatot az ellenféllel közölték, a választott bíró alapos ok hiányában csak mind a két fél beleegyezésével léphet vissza.

Azt a választott bírót, aki alapos ok nélkül a választás elfogadásából folyó kötelezettségének eleget nem tesz vagy teljesítésével késedelmeskedik, a rendes bíróság bármilyik fél kérelmére az ő meghallgatása után nyolcszáz pengőig terjedhető pénzbürségben marasztalja. Az e kérdésben hozott végzés ellen felfolyamodásnak van helye.

Ezenfelül az ilyen választott bíró az okozott költséget és kárt mindegyik félnek megtéríteni köteles.

A választott bíró kizárása.

Ppn. 20. §. Tényleges szolgálatot teljesítő ítélőbíró vagy ügyész választott bíróságnak sem elnöke, sem tagja, sem jegyzőkönyvvezetője nem lehet, kivéve, ha jogszabály rendeli vagy ha a felek a jelen törvény életbelépése előtt kötöttek ítélőbíró vagy ügyész bíráskodását kikötő olyan választott-bírósági szerződést, amelyben a személy megnevezését igazságügyi hatóságra vagy vezetőjére bízták.

Az előbbi bekezdés rendelkezései ellenére kötött választott-bírósági szerződés vagy az előbbi bekezdés rendelkezései ellenére a jelen törvény életbelépése után hozott választott-bírósági ítélet semmis.

Nem nyer alkalmazást ez a §. azokban az ügyekben, amelyekben a választott bíróság a jelen törvény életbelépése előtt már megalakult és azt a jelen törvény életbelépésétől harminc nap alatt a rendes bíróságnak (Pp. 787. §.) bejelentette.

774. §. Az 59. és a 61. §-ban említett okokból a választott bíró is kizárható. Kizárhatók továbbá a nők, kiskorúak, gondnokság vagy csőd alatt állók, vakok, siketek és némák, valamint hivatalvesztésre vagy politikai jogok gyakorlásának felfüggesztésére ítélték mellékbüntetésük ideje alatt.

Az a fél, aki maga vagy ellenfelével egyetértve választotta a bírót, a bíró kizárását csak abban az esetben kérheti, ha a kizárás oka csak a választás után keletkezett vagy jutott tudomására.

A kizárási kérelem a rendes bíróság előtt érvényesíthető; a bíróság a kérelem felett, szóbeli tárgyalás alap-

ján, szükség esetében a kizárandó bíró meghallgatása után határoz. A végzés ellen felfolyamodásnak van helye.

Az 1925: VIII. t.-c. 20. §-a szerint a tényleges szolgálatot teljesítő ítélőbíró vagy ügyész a választottbírósnak sem elnöke, sem tagja, sem jegyzőkönyvvezetője — az ott megjelölt kivételtől eltekintve — nem lehet és az ezen rendelkezés ellenére kötött választottbírósnál szerződés és a hozott választottbírósnál ítélet semmis. És egymagában az a körülmény, hogy a bíró a választottbírósnál eljárás folyamán nyugalomba vonult, a szerződés érvénytelenségét meg nem szüntette. (P. IV. 8603/1928. Pdt. XIV. 99.)

A választottbíró személye ellen a Pp. 59. és 61. §-ai alapján emelhető kizárási kérelmet általában véve a választottbírói eljárás rendén kell érvényesíteni és ettől eltérésnek csak akkor van helye, ha a fél kimutatja, hogy a kizárást a választottbírói ítélet meghozatala előtt hibáján kívül nem eszközölhette ki. Indokokból: Megállapított, hogy a felperes képviselője arról a viszonyról, amelyben dr. M. J. választottbíró az alperes képviselőjével állt, az utolsó választottbírói tárgyalást megelőző tárgyaláson értesült és ennek dacára dr. M. J. ellen kizárási kérelmet mégsem terjesztett elő. Minthogy pedig a felperes képviselőjének tudomása a felperes tudomásával egy tekintet alá esik, amennyiben felperes kizárási indítványával a választottbírói eljárás rendén nem élt, azzal most már nyilván elkésztett és ez alapon a választottbírói ítélet érvénytelenítését nem kérheti. (P. IV. 1842/1925., Pjt. 1926. 8.)

A szerződés hatályvesztése.

775. §. *A választott-bírósnál szerződés, amennyiben az illető esetre vonatkozólag másként nem intézkedik, hatályát veszti:*

1. ha a szerződésben megnevezett választott bírák valamelyike a bíráskodást el nem vállalja, meghalt vagy a bíráskodást más oknál fogva nem gyakorolhatja, vagy pedig elvállalt kötelezettsége teljesítését megtagadja;

2. ha a választott bíróság ítéletéhez megkívánt többség, ha pedig a választott bíróság két tagból áll, egyhangúság nem jön létre;

3. a 772. és a 780. §. eseteiben.

A 2. és a 3. pont eseteiben az olyan választottbíró-sági szerződés, amelyet meghatározott jogviszonyból jövőre keletkező ügyekre kötöttek, csak a fenforgó ügyre nézve válik hatálytalanná.

Az anyagi jog szabályai értelmében csak bírói ítélettel, tehát nem perenkívüli, hanem peres eljárás útján állapítható meg az, hogy a választottbíró-sági szerződés hatályát veszítette-e annak folytán, hogy a választottbírák az általuk közös egyetértéssel kijelölendő elnök személyére nézve nem tudtak meg egyezni. (P. IV. 98/1921. Ptjt. II. 42.)

A választottbíró-sági szerződésben megnevezett bíró tiszt-sége gyakorlásának megtagadása esetében a választottbíró-sági szerződés hatályát veszti. (Pp. 775. §. 1. és 784. §. 1. pont. P. IV. 4587/1922., Ptjt. V. 91. 44. sz.)

A választott bíró-sági eljárás.

776. §. *A felek eltérő megállapodásának hiányában a választott bíróság az eljárás módját saját belátása szerint határozza meg, köteles azonban a feleket meghallgatni, illetőleg nekik előterjesztéseik megtételére alkalmat adni és az ügy állását kideríteni.*

Ügyvédi képviselőnek ebben az eljárásban is helye van.

A választott bíróság eljárásáról jegyzőkönyvet készít.

Ha a felek a választott bíróság tagjainak díjazását közösen nem állapították meg, a díjakat a választott bíróság állapítja meg. A megállapítás ellen fellebbezésnek van helye ahhoz a bírósághoz, amely választott-bíró-sági szerződés esetén kívül mint fellebbezési bíróság járna el.

A Pp. 84. §-a szerinti mellékbeavatkozásnak választott-bíró-sági eljárásban nemcsak a választottbíró-sági szerződést aláírt felek között van helye, hanem a választottbíró-sági szerződésen kívül eső egyik fél jogutódjának mellékbeavatkozó-ként beavatkozni joga van. (Bpesti tábla 4. P. 6745/1920., Ptjt. III. 1.)

Ha a felek az eljárás módja tekintetében a választottbí-

róságot semmi irányban nem kötötték meg, az ügy állása kiderítésének módja és mértéke tekintetében a választottbírószabadság szabad belátása az irányadó és merőben szabad belátásától függ az, hogy a kiderítés végett minő eszközöket használ fel. A választottbírószabadság ebből folyóan nincs kötve a felek által felhozott bizonyítékokhoz sem; mindössze az a kötelessége, hogy a feleket hallgassa meg és előterjesztéseik megtételére nekik alkalmat adjon. Ennek a kötelezettségének pedig a választottbírószabadság meg is felelt. (P. IV. 1842/1925., Pjt. 1926. 8.)

A Pp. 776. §-nak utolsó bekezdése alapján a választottbírószabadság tagjainak díjai megállapítása elleni felfolyamodás beadható akár ahhoz a bírósághoz, amely választottbírószabadsági szerződés esetén kívül, mint fellebbezési bíróság járna el, akár az elsőfokú rendes bírósághoz. — A felfolyamodás csak választottbírószabadság által eszközölt díjmegállapítás ellen irányulhat, ellenben nincs helye felfolyamodásnak akkor, ha a díjazást a felek maguk állapították meg, illetőleg ajánlották fel és a választottbírószabadság a feleknek azt a megállapodását csak belefoglalta az ítéletbe. (Bpesti tábla 4. P. 6745/1920., Pjt. III. 1.)

A választottbírószabadság az ügyvéd díjait saját felével szemben megállapíthatja. (K. 1921. nov. 9. P. VI. 3664.) Téves.

777. §. *Tanúkat és szakértőket a választott bíróság csak akkor hallgathat ki, ha előtte megjelennek, azonban sem ezeket, sem a feleket meg nem esketheti.*

A választott bíróság kényszereszközt el nem rendelhet és bírságot ki nem szabhat.

778. §. *Ha a választott bíróság valamely bírósági cselekményt, amelyet maga nem foganatosíthat, szükségesnek ítél, evégett az illetékes (14. §.) járásbírószabadsághoz fordul. A járásbírószabadság a tanú vagy a szakértő kihallgatása, valamint a szemle foganatosítása körül a perbírószabadságot megillető intézkedésekre is jogosítva van.*

779. §. *A választott bíróság az eljárást folytathatja és ítélettel befejezheti, habár valamelyik fél azt állítja is, hogy a választott-bírószabadsági szerződés érvénytelen, vagy nem az eldöntendő ügyre vonatkozólag volt kötve, vagy hogy a bíróság valamelyik tagja az ügyben el nem járhat, —*

feltéve, hogy ezek a körülmények még jogerős bírói határozattal megállapítva nincsenek.

A választott bíróság késedelmessége.

780. §. *Ha a választott bíróság az ügy eldöntésével bármely okból késedelmeskedik, a rendes bíróság bármelyik fél kérelmére az ítélet meghozatalára megfelelő határidőt tűz ki, amelynek sikertelen leteltével a választott-bírósági szerződés a fentforgó esetben hatályát veszti.*

A bíróság a kérelem felől szóbeli tárgyalás és szükség esetében a választott bíróság tagjainak meghallgatása után végzéssel határoz. A végzés ellen felfolyamodásnak van helye.

Ez a §. a 773. §. alkalmazását nem zárja ki.

A felek a választottbírósági szerződésben megállapították, hogy a választottbíróság az ítéletet a megalakulástól számított nyolc nap alatt köteles meghozni. A választottbíróság ítélete, amelyet e határidő eltelte után hozott, még sem érvényteleníthető, minthogy nem volt kikötve, hogy a határidő elmulásának a választottbírósági szerződés hatályvesztése a jogkövetkezménye. (Legfeljebb a választottbírák kártérítési kötelezettséggel tartoznak.) Ha a határidő elmulásának ily jogkövetkezménye köttetett volna is ki, minthogy a peres felek az ügy tárgyalásába minden kifogás nélkül bocsátkoztak, ezáltal a felek a határidő kikötéstől egyértelműen elállottak és a választottbírósági szerződést továbbra is hatályban fenntartották. (IV. 5998/1925. Ptjt. 53.)

A választott bíróság határozata.

781. §. *A választott bíróság, ha kettőnél több tagból áll és ha a szerződés másként nem intézkedik, a szavazatok általános többségével határoz.*

Ha a határozathozatalban a megkívánt többség, két tagból álló választott bíróságnál pedig az egyhangúság nem jön létre, a választott bíróság erről a feleket értesíteni köteles.

Ha a két tagból álló választottbíróság eljárása — az egy-

hanguság létre nem jötte folytán — sikertelen maradt, akkor a választottbíróóság előtti eljárással felmerült költség a jog célirányos érvényesítésével felmerült költségnek nem tekinthető és ezzel a költséggel az utóbb a rendes bíróságnál vesztetes alperes a Pp. 425. §-a értelmében a pervesztessége ellenére sem terhelhető. (P. IV. 2303/1917. Pdt. IV. 100.)

782. §. *A választott bíróság ítéletét indokolni köteles, kivéve, ha a szerződés másként intézkedik.*

Az ítéletet kelettel el kell látni és a választottbíróóság minden tagjának alá kell írnia. Hasonlóképpen kell aláírni a rendes bírósághoz intézett megkeresést, valamint a felek részéről a választott bíróság előtt kötött egyezséget is.

A választott bíróság az ítéletnek, valamint az egyezségnek a bíróság minden tagja által aláírt kiadmányát az előtte jelen levő feleknek kézbesíti és átvételét az eredetin elismerteti.

A választott bíróság az eredeti ítéletet vagy egyességet a rendes bíróságnál letenni köteles. Ha a választott bíróság az ítélet vagy az egyesség kiadmányát a harmadik bekezdés szerint nem kézbesítette, egyúttal a kiadmányt is köteles a bíróságnak bemutatni, mely ezt ugyanazon szabályok szerint kézbesített, mint az idézéssel el látott keresetlevelet az alperesnek.

A választott-bíróóság abban az esetben, ha nem jogi képzettségű tagokból alakítottatott meg, eleget tett indokolási kötelezettségének azzal, ha meggyőződésének okait ítéletében főbb vonásokban feltárja. (P. IV. 6063/1925., Ptjt. 1927. 1.)

A választottbíróósági ítélet a fél helyett ügyvédjének kezéhez joghatályosan kézbesíthető, minthogy a Pp. 776. §. értelmében a választottbíróósági eljárásban is helye van az ügyvédi képviseletnek és valamely eltérő vagy megszorító rendelkezés hiányában az ilyen képviselet a rendes bírói eljárásban való ügyvédi képviselettel azonos hatályú. (Bpesti tábla 4. P. 6738/1921. Ptjt. III. 68.)

A Pp. 784. §-a nem nyújt módot arra, hogy a választott-bíróóság ítéletének érvénytelenítésére az ítélet kézbesítése kö-

rüli esetleges szabálytalanságot is kereseti alapul lehessen felhasználni. (P. VII. 7562/1916. Ptjt. II. 29.)

783. §. *A választott-bírósági ítéletnek és egyezségnek hatálya ugyanaz, mint a jogerős bírói ítéletnek.*

Felperes az üzletátruházási törvény alapján alperes ellen oly követelést érvényesít, amelyet a választottbíróság már jogerősen megítélt az üzletátruházóval szemben. Alperes kifogásolja a jogelődjével szemben a választottbíróság által megítélt kamatok nagyságát. Ezen kifogás nem volt figyelembe vehető, mert az üzletátruházót terhelő tartozás a vele szemben megállapított terjedelemben hárul az üzletvevőre, külön saját ellenigény hiányában; tehát a választottbírósági ítéletben az üzletátruházóval szemben megállapított kamatfizetési kötelezettséget az üzletátvevő az ellene folyó perben nem teheti vitássá. (P. IV. 4645/1928. J. H. 524.)

Kereset a választott bíróság ítéletének érvénytelenítése iránt.

784. §. *A választott bíróság ítéletét keresettel érvényteleníteni lehet a rendes bíróság előtt:*

1. *ha választott-bírósági szerződés nem volt, vagy ha nem érvényesen vagy nem az eldöntött ügyre vonatkozólag lett kötve, valamint ha az ítélet hozatala előtt hatályát veszítette;*

2. *ha a szerződésnek vagy a törvénynek a választott bíróság alakítására vagy a határozathozatalra vonatkozó rendelete meg lett sértve;*

3. *ha az ítélet hozatalában oly bíró vett részt, akit a rendes bíróságnak jogerős végzése kizárt, vagy akinek ily kizárását a fél a választott-bírósági ítélet meghozatala előtt hibáján kívül nem eszközölhetette ki;*

4. *ha a fél meghallgatását a 776. §. ellenére mellőzték;*

5. *ha az ítélet a felek kérelmén túlterjeszkedik vagy a 782. §. ellenére nincs indokolva;*

6. *ha a 782. §-nak az ítélet eredetijének aláírására vonatkozó szabályait meg nem tartották;*

7. ha az ítélet a törvény szerint meg nem engedett cselekményre kötelez vagy rendelkező részében érthetetlen;

8. azokban az esetekben, amelyekben az 563. §. 4., 5., 7., 8. és 9. pontja alapján perújításnak van helye.

A választott bíróság előtt kötött egyezség a rendes bíróság előtt keresettel megtámadható e §. 7. és 8. pontja alapján.

Az érvénytelenítési keresetről való lemondáshoz nem szükséges a Pp. 410. §-ban megszabott alakszerűség betartása és a lemondás konkludens tényekkel is történhetik. (P. IV. 353/1919., Pjt. 1920. 4.)

A Pp. 784. §-a szerinti érvénytelenítési keresettel a választottbíróság ítélete alapján fizetett marasztalási összeg viszszaíratlanul köteles a kereset is összeköthető. (P. IV. 4587/1922., Pdt. VIII. 122.)

Választottbírósági ítélet érvénytelenítésére irányuló per tárgyának értékeül az ilyen ítéletben döntés, illetőleg rendelkezés alá vont követelések, illetve tartozások összege tekintendők. (P. IV. 1754/1921., Pjt. III. 47.)

A választottbíróság ítélete anyagi jogszabály sérelme okából nem támadható meg, minthogy a Pp. 784. §-ában felsorolt megtámadási okok között ezen ok felsorolva nincs. (P. IV. 3714/1926. Ker. Jog 1927. 3.)

A Pp. 784. §. 1. pontja alá eső érvénytelenítési ok fennforog, ha a szerződésben megnevezett választottbíró lemondása folytán a rendes bíróság más választottbíró nevezett, akinek részvételével a választottbíróság ítéletet is hozott, utóbb azonban a felsőbbbíróság a rendes bíróság végzését megváltoztatta s a bírókievezés iránti kérelmet elutasította. (P. IV. 4587/1922. Pdt. VIII. 122.)

Ad 784. §. 2. pont. Nevezetes ebben a pontban az, hogy csak a bíróság megalakítására (768—772. §§.), vagy a határozathozatalra (781. §.) vonatkozó szerződési vagy törvényi rendelkezés megsértése érvénytelenítési ok, ellenben nincs helye érvénytelenítésnek azon a címen, hogy a választottbíróság megsértette azt az eljárási szabályt, amelyet akár a felek szerződése, akár a törvény előírt. Eljárási szabály megsértése címen tehát csak akkor van érvénytelenítési keresetnek helye, ha nem

a felek által, hanem a Pp.-ban előírt olyan szabály sértetett meg, amelynek megsértése a 784. §. 3—8. pontjainak valamelyikében érvénytelenítési okul külön el van ismervé.

Választottbíróság ítélete megsemmisítettett, mert az egyik bíró elnökválasztási jogát nem személyesen, hanem közjegyzőileg meghatalmazott bírótársa útján gyakorolta. (K. 106/1907.)

A választottbíróság megalakításának törvényszerűségét nem lehet abból az okból hatályosan kétségbe vonni, hogy tagjai közül kettő ügyésze, igazgatósági tagja és részvényese oly részvénytársaságoknak, amelyek állítólag kötelezettségben vannak az iránt, hogy az alperes részvénytársaság felszámolása fedezet híján meg ne hiúsuljon. (P. VII. 7562/1916. Ptjt. II. 29.)

A választottbírósági eljárás érvényességét nem érinti az a körülmény, hogy a választottbíró, akinek megválasztása épen az ő különleges szakismeretére tekintettel történt, ezt a szakismeretet az ő bírói indítványának (votumának) indokolásánál felhasználta; mert oly esetben, amikor a választottbíróságban nem jogásztalok, hanem a vitás kérdések tekintetében szakismeretekkel bíró egyének választatnak bírakká, nincs kizárva, hogy ezek szaktudásuk alapján külön szakértők meghallgatása nélkül döntsenek a per érdemében. (P. IV. 4601/1923., Pdt. IX. 82.)

Ad 784. §. 3. pont.

Amennyiben a fél a választáskor tudta, hogy a választottbíró egyik hitelezőjének jogtanácsosa, személye ellen azután sem emelt kifogást, amikor hitelezője általa pert tett folyamatba, majd végrehajtást vezetett ellene és letiltotta a választottbíróság előtt érvényesített követelését, az adott esetben oly kizárási ok (Pp. 784. §. 3. p.) fennforgásáról nem lehet szó, amelyet a választottbírósági ítélet meghozatala előtt hibáján kívül nem érvényesíthetett volna. (P. IV. 4984/1928. J. H. 716.)

Ad 784. §. 4. pont.

Ha a felek a választottbírósági szerződésben az eljárás módját nem határozták meg, a választottbíróság a felek meghallgatása tekintetében sem volt kötve a Pp.-nak idevonatkozó intézkedéseihez, hanem e részben csupán a Pp. 776. §-ában előírt az a köteletség terhelte, hogy a feleket meghallgassa és ezzel nekik előterjesztéseik és kérelmeik előadására módot nyújtson. A választottbíróság ennek a köteletségének megfelelt, amennyiben a feleket és képviselőiket ismételtelen is meghallgatta. Nem döntő jelentőségű, hogy a meghallgatás mily sorrendben történt és hogy az egyik felet a bíróság többször hallgatta meg, mint a másikat. S így nem vonható a lényeges eljárási szabály meg-

sértés
az ité
(P. IV

bálya
tudom
szerin
jelent
hatál

bírósa
a vá
szerz
talma
aktiv
tet a
elszá
rűség
bírósa
kitűn
tekin
sem,
a ha
helye
lásár
zéssel
hatá

nem
313/

mén
tend
szer
rész
8820

csak
bíró
kör
a fo

sértésének tekintete alá az, hogy a választottbíróság közvetlenül az ítélet meghozatala előtt újból csak az alperest hálhatta meg. (P. IV. 6063/1925. Pjt. 1927. 1.)

A választottbíróság a feleknek a törvényszéki eljárás szabályainak alkalmazására vonatkozó megegyezését azzal vette tudomásul, hogy határozatát legjobb tudomása és lelkiismerete szerint semmihez sem kötve fogja meghozni. Azonban ezen kijelentésnek a törvény kötelező rendelkezésével szemben joghatálya nincsen. (IV. 2553/1926. Pjt. 57.)

Ad 784. §. 5. pont.

Alkalmi egyesület tagjai közötti elszámolás a választottbíróság döntése, illetve rendezési tárgyat képezvén, az, hogy a választottbíróság annélkül, hogy az ítélet választottbíróági szerződést alá nem írt harmadik társra nézve rendelkezést tartalmazna, a felek által előadottak alapján a harmadik társnak aktív és passzív érdekeltségére vonatkozó tételeket is feltüntet az ítéletben, — ez nyilvánvalóan csak a peres felek közötti elszámolás megejtése és egymás közti megtérítés összegezésére megállapítása céljából történt, ezzel tehát a választottbíróság ítélete a szerződésen, illetőleg a peres feleknek abból kitűnő kérelmén túl nem terjeszkedett. (Pp. 784. 5. p.) Nem tekinthető ily túlterjeszkedésnek az ítélet az a rendelkezése sem, amely szerint a vál.-bíróság az ítéletben jelzett összegnek a harmadik társ részére való megtérítésére, illetve utóbb a helyett a még hátralévő terhek rendezéséhez való felhasználására egyedül a felperest kötelezte, mert azok a rendelkezések is csak a feleknek egymás közötti viszonyában bírnak hatállyal. (P. IV. 1754/1921., Pjt. III. 47.)

A kérelmen való túlterjeszkedés (Pp. 784. §. 5. p.) miatt nem panaszkodhatik az a fél, akire az nem sérelmes. (P. IV. 313/1925. Pdt. XI. 18.)

Ha a választottbíróság ítéletének egy része a felek kérelmén túlterjeszkedik, az ítélet csak azon része érvénytelenítendő, amely része a felek kérelmén való túlterjeszkedés ok-szerűen vonatkozik és nem vonhatja maga után az ítélet azon része érvénytelenítését, amely ama döntéstől független. (IV. 8820/1926. Polgári Jog. 87. lap.)

Ha a választottbíróság ítéletének rendelkező részében csak azt a kérdést döntötte el, amely a c.-ban a választottbíróság elé tartozónak volt megjelölve, ezzel szemben az a körülmény, hogy a választottbíróság ítéletének indokolásában a felek egész üzleti összeköttetésére kitér és ennek kereté-

ben érintőleg a c.-ban meg nem említett és a választottbíró-ság ítéletében el nem döntött kérdésekkel is foglalkozott, a választottbíró-ság ítéletének érvénytelenítésére okul nem szolgálhat. (784. §. 5. p.) (P. IV. 4349/1928. Pdt. XIV. 115.)

Ad 784. §. 6. pont. Lásd a 782. §-t a hozzáfűzött jegyzetekkel és határozatokkal. Az én nézetem szerint ez a pont csak arra az esetre vonatkozik, ha a választottbíró-sági ítélet vagy egyezség külsőleg szabályosan aláírtnak jelentkezik, de pl. az egyik vagy másik aláírás hamis, amikor is a kifelé kifogástalan-nak mutakozó ítélet csak érvénytelenítési kereset útján tehető félre. Ha azonban magából az ítéletből kitűnik, hogy egyáltalában nincs rajta, vagy nem kellő számban van aláírás, akkor az ilyen ítélet véleményem szerint existenciális kellék hiányában érvénytelenítés nélkül is nemlétezőnek tekintendő.

Ad 784. §. 7. pont.

A Pp. 784. §. 7. pontja szempontjából, a választottbíró-ságnak pénzfizetésre, tehát a törvény szerint megengedett cselekményre kötelező ítéletét nem teszi érvénytelenné az a körülmény, hogy az ügylet a láncolatlan kereskedés vagy a maximális árak tekintetében felállított tiltó szabályokba ütközött, illetve a kártérítés a maximális ár figyelmen kívül hagyásával ítéltetett meg. (P. IV. 5318/1922. Pdt. VIII. 124.)

Az, hogy a választottbíró-ság ítéletének az eladott borra vonatkozó kötlevel utólagos felmutatására kötelező rendelkezésének végrehajtása esetleg akadályokba ütközik, nem jelenti az ítélet rendelkezésének érthetlenségét és a Pp. 784. §. 7. pontja alapján e címen az ítélet érvénytelenítésére okul nem szolgálhat. (P. IV. 1754/1921., Pjt. III. 47.)

Ad 784. §. 8. pont.

A Pp. 784. §. 8. pontja alapján keresettel csak az a fél léphet fel, akinek nevében valaki meghatalmazás nélkül eljár, de nem az ellenfél. (P. VI. 7574/922. Pdt. VIII. 123.)

A Pp. 110. §. utolsó bekezdése szerinti jóváhagyást jelenti az, hogy az ügyvéddel együtt a tárgyalásban a fél személyesen is részt vesz. (L. u. ott.)

Büntetőtörvénybe ütköző cselekmény okából a választottbíró-sági ítélet nem érvényteleníthető, ha a büntetőbíró-ság a bizonyítékok hiánya miatt utasította el a vizsgálat elrendelése iránti indítványt. (P. IV. 3136/1923. Pdt. IX. 148.)

Ad 784. §. 2. bek. (választottbíró-sági egyezség érvénytelenítése).

A választottbíró-sági egyezség érvénytelenítése iránti per-

ben az anyagi jogszabályok értelmében tévedés alapján támadtatván az meg, a kereset elutasított azon az alapon, hogy az egyezségi nyilatkozat megtételénél lényeges tévedés nem forgott fenn. (P. IV. 1073/1926. Pdt. 1928/73.)

Az egyezség már fogalmilag valamely vitás vagy egyébként bizonytalan jogviszonynak megállapodásszerű új rendezését jelenti, miből folyóan az egyezség érvénye szempontjából nem döntő, hogy oly körülményre vonatkozó tévedés állott fenn, melyre éppen a vita vagy bizonytalanság kiterjedt. Ez okból az egyezség hatálytalanítása iránti kereset elutasítandó. [P. II. 1391/1928. (I. H. 601.) és P. II. 4291/1928. (I. H. 194.)]

A választottbírótság előtt kötött egyezség a Pp. 784. §-ban felsorolt okokon kívül az anyagi jogszabályok értelmében tévedés alapján szintén megtámadható, ha a tévedés lényeges volt. (P. IV. 1073/1926.)

785. §. *A választott bíróság ítéletének az előbbi §. 3., 4., 5. és 8. pontja alapján, valamint a választott bíróság előtt kötött egyezségnek az előbbi §. 8. pontja alapján való érvénytelenítése iránt a pert kilencven nap alatt kell megindítani. Ez a határidő záros és az ítélet, illetőleg az egyezség kiadmányának kézbesítésétől, ha pedig a fél az érvénytelenítő okról csak később szerzett tudomást, vagy csak később jutott oly helyzetbe, hogy azt érvényesíthesse, attól a naptól számítandó, amelyen tudomást szerzett róla, illetőleg érvényesíthette.*

A Pp. 784. §. egyes pontjain nyugvó támadások alaposága csak a kellő időben felhozott tényalappal kapcsolatban kerülhet érdemi elbírálás alá, míg a Pp. 785. §-ban megszabott záros határidő elteltével — bár a 784. §-nak már érvényesített pontja megalapozására is — felhozott, de az eredetitől független új tényalap nem vehető figyelembe. (P. IV. 313/1925. Pdt. XI. 18. sub. III.)

A 784. §. 8. pontja esetében az érvénytelenítési keresetet a 785. §-ban előírt 90 napos határidő alatt kell megindítani, de a határidő nem az ítélet vagy egyezség kiadmányának kézbesítésétől, hanem a büntető bíróság határozatának jogerőre emelkedésétől számítandó, mivel a fél csak akkor van abban a helyzetben, hogy az érvénytelenítő okot érvényteleníthesse. (P. IV. 313/1923., Pdt. IX. 148.)

786. §. Ha a fél a választott bíróság ítéletének vagy az előtte kötött egyezségnek érvénytelenítése iránt a rendes bíróság előtt keresetet indított, a rendes bíróság a választott-bírósági ítélet vagy egyezség végrehajtásának ideiglenes felfüggesztését kérelemre az ellenfél meghallgatása nélkül is elrendelheti, ha az előterjesztett adatokból a kereset sikere valószínűnek mutatkozik. A bíróság a felfüggesztés tárgyában hozott határozatát kérelemre visszavonhatja.

A végrehajtás felfüggesztése vagy a felfüggesztés visszavonása tárgyában hozott végzés ellen külön fellebbevitelnek nincs helye.

Ha a választottbírósági ítélet végrehajtását a rendes bíróság a Pp. 786. §. 1. bek. alapján felfüggesztette, e felfüggesztés tartama alatt a kielégítési végrehajtás el nem rendelhető. De biztosítási végrehajtást sem lehet elrendelni; mert a Ppé. 50. §-a szerint ennek előfeltétele a kereset előterjesztése, már pedig a választottbírósági eljárás megindítása nem bír a keresetindítás hatályával, a Ppé. 51. §-ában említett halasztó hatályú fellebbezés pedig a választottbírósági ítélet esetében szükségképen hiányzik. (Bp. tábla P. 6241/1921. augusztus 8. Pdt. IX. 88. és 4. B. 6738/1921.)

A választottbírósági ítélet végrehajtásának a Pp. 786. §. 1. bekezdése alapján történt felfüggesztését nemcsak az elrendelő, hanem az ügynek egész terjedelmében való felülbírlására hivatott fellebbezési bíróság is visszavonhatja. (P. IV. 4999/1923.)

A rendes bíróság.

787. §. Az ebben a címben említett rendes bíróság alatt azt a bíróságot kell érteni, mely az ügyre választottbírósági szerződés esetén kívül hatáskörrel és illetékességgel bírna. Ugyanez a bíróság illetékes a választottbírósági ítélet vagy egyezség alapján a végrehajtás elrendelésére is.

Ha ehhez képest több bíróság volna illetékes, az lesz és marad illetékes, amelyhez valamelyik fél vagy a választott bíróság először fordult.

Választottbíróvási szerződést lehet kötni az olyan vitás ügyre vonatkozólag is, amely egyébként törvénynél fogva a tőzsdebíróvási elv tartozik, de ez esetben is a 787. §-ban megjelölt rendes bíróság alatt az a kir. törvényszék vagy kir. járásbíróvási értendő, amely illetékes volna akkor, ha az ügyben sem a tőzsdebíróvási sem külön szerződés alapján a választottbíróvási sem volna eljárás jogosultása. (P. IV. 5743/1918. és P. IV. 353/1919., Ptjt. I. 1.)

Választottbíróvási ítélet érvénytelenítése iránti kereset akkor sem tartozik a tőzsdebíróvási hatáskörébe, ha a főügy választottbíróvási szerződés nemlétében a tőzsdebíróvásihoz tartozott volna. A kereset a rendes bíróságnál indítandó. (Bpesti tábla P. 7902/1921., Pdt. IX. 89.)

A feleknek a választott bírák kijelölését és kinevezését jogukban áll más harmadik személyre, avagy valamely hatóságra bízni és így nincsenek elzárva attól sem, hogy a kijelölés, illetve kinevezés végett bármelyik kir. járásbíróvási közbenjárását magukra nézve szerződésileg kötelezően kikössék. (K. 1923. nov. P. IV. 4598.)

Végintézkedésben vagy más módon rendelt választott bíróság.

788. §. *Ennek a címnek szabályai, eltérő törvényes rendelkezés hiányában, azokra a választott bíróságokra is alkalmazandók, amelyeket végintézkedésekben vagy más törvényesen megengedett módon rendelnek.*

Külön szabályozott választott bíróságok: mérnöki kamara választott bírósága: 1923: XVII. t.-c. 34. §., választott bíróság a tisztességtelen versenyről szóló tv-ben 1923: V. t.-c. 44. §., 23.900/1924. I. M. sz. r. (I. K. XXXIII. 96.)

A m. Nemzeti Bank s a kormány közti ügyben 1924: V. t.-c.; 1925: XXXII. t.-c.; alapszab. 47. c.; déli vasúti viták ügyében: 1923: XXXVI. t.-c.; megegyezés 45. c. (8) bek. 50. c.; postai szavatosság kérdésében 1925: XXXVI. t.-c. 10. c.; a Pénzügyi Központ mellett alakított döntőbizottság a hivatali járandóságból való kielégítés tekintetében: 1918: XXII. t.-c. 9. §.

Az izraelita templom-egyletnek a templomszék vételéből származó vitás kérdések elintézésére választott bíróságot kijelölő alapszabályai az írásbeli választottbíróvási szerződést pótolják. (Semmitőszék 2338/1879., Grill VI. 1533.)

A magyar lovaregylet által megállapított fogadási szabá-

lyoknak nincs olyan általános érvényük, hogy azokban kijelölt választottbíróság helyett a rendes bíróság nem lenne igénybevehető. (Bpesti tábla 1900. I. G. 183. Grill VI. 72.)

Az Országos Színész-Egyesület színházi fegyelmi bírósága ama határozatát, amelyben büntetésül vagyoni hátrány rovatik ki, az 1881: LIX. t.-c. 77. §-ában előforduló joghasonlatosságnál fogva a rendes bíróság csak alaki sérelem szempontjából bírálhatja felül. (214/1899. Grill VI. 1543. és Mjogi dt. 1910. 137.)

A társládai alapszabályoknak az a rendelkezése, hogy a társpénztári tagnak nyugbérjogosultsága felett a társpénztári választmány dönt s ennek határozata ellen fellebbezést útján a bányahatóságnál kereshető orvoslás, nem felel meg a választottbíróságra nézve a Pp. 768. és következő §-aiban előírt megalkítás módjának. (P. V. 5864/1916., Pdt. III. 23.)

Választottbírósági szerződés nem jön létre, ha a kikötés az egyület alapszabályaiban bennfoglaltatik ugyan, a tag azonban az alapszabályokat alá nem írta és az általa aláírt taggyűjtő ív az alapszabályokra való utalást nem tartalmaz. (Kolozsvári tábla 2551/1914. Pdt. II. 484.)

A választottbíráskodás nemzetközi vonatkozásai.

Nincs tételes törvény vagy törvényerejű jogszabály, amely a magyar állampolgárt eltiltaná attól, hogy külföldivel választottbírósági szerződést köthessen. Ily tiltó rendelkezés hiányában pedig a magyar állampolgár és a külföldi között létrejött választottbírósági szerződést, ha az a jogügyletek érvényességére vonatkozó általános és a választottbírósági szerződésekre megszabott különleges (Pp. 767. §.) követelményeknek egyébként megfelel, érvényesnek kell tekinteni akkor is, ha a viszonyosság hiányában, vagy fennálló államszerződésnél fogva a választottbíróság ítélete a külföldi hazájában végre nem hajtható. (P. I. 1663/1921. Pdt. VI. 67. és Ptjt. II. 97.)

Az 1914: XLII. t.-c.-be becikkelyezett jogsegélyegyezmény Német-Austriával most is fennáll. Az osztrák tőzsdebírósági alávetés nálunk is érvényes és semmiféle vonatkozásban nem esik a Pp. 45. §. alá. (P. IV. 527. és 535/1922., Pdt. VII. 103.)

Külföldön lakó választottbírósági tagokból alakult, illetve külföldön székelő választott bíróság ítélete a belföldi félre nézve is kötelező hatályú, ha a másik fél külföldi és ha a választott bíróság államában előírt szabályok be lettek tartva. (Bpesti törvényesék P. IV. 9695/1915. Pdt. II. 449.)

A külföldön hozandó választottbírósági ítéletnek a Pp. 414.

§-a ér
külföld
8496/19

M
választ
hiányá
ismerh
pergát
ságot
nyesít
marad

7
szent
gyar

A
delke
és a
zást.

7
sereg
kelés
P
get, c
lést)

7
hajtha
dig b
tizenk
meg.
ronát
napi

het e

§-a értelmében Magyarországon való végrehajthatatlansága a külföldi választottbíróági szerződés érvényét nem érinti. (P. II. 8496/1926.)

Miután a felek által kikötött prágai áru- és értéktőzsde választottbíróága, illetve viszonyosság és nemzetközi szerződés hiányában a Pp. 414. §-a értelmében nálunk érvényesnek el nem ismerhető, ennél fogva a rendes bíróságnál alperes által emelt pergátló kifogást el kellett utasítani és a belföldi rendes bíróságot illetékesnek tekinteni, minthogy különben a perrel érvényesített jogigény állami támogatás, illetve végrehajtás nélkül maradna. (P. IV. 4109/1926. Ker. Jog 1927., 15. sz.)

TIZENNYOLCADIK CIM.

Záró határozatok.

789. §. *Belföld alatt ebben a törvényben a magyar szent korona összes országait, belföldi alatt pedig a magyar állampolgárt kell érteni.* *belföldön született jog nem érti is.*

Amennyiben nemzetközi megállapodás másként rendelkezik, a tizenegyedik, a tizenkettedik, a tizenharmadik és a tizennegyedik cím szabályai nem nyernek alkalmazást.

790. §. *Ebben a törvényben a „katonai” szó (a hadsereg, a haditengerészetre), a honvédségre, (a népfőlkelésre) és a csendőrségre vonatkozik.*

Fegyveres erő (1889: VI. t.-c. 2. §.) alatt (a hadsereget, a haditengerészetet), a honvédséget (és a népfőlkélést) kell érteni.

791. §. (Az e törvény alapján kiszabott pénzbüntetést behajthatatlansága esetében elzárásra kell átváltoztatni, [még pedig hatszáz koronát felül nem haladó pénzbüntetés helyett tizenkét óránál hosszabb ideig tartó elzárás nem állapítható meg. Ha a pénzbüntetés hatszáz koronát meghalad, hatszáz koronától tizenkétezer koronáig terjedhető összeg helyett egy-egy napi elzárás állapítható meg]).

Az e törvény alapján kiszabott pénzbírságot nem lehet elzárásra átváltoztatni.

Egyebekben a pénzbüntetés és pénzbírság kiszabásának módjára behajtására és hováfordítására, amennyiben ez a törvény másként nem rendelkezik, ugyanazok a szabályok alkalmazandók, amelyek a bíróság által a bünvádi perrendtartás alapján kiszabott pénzbüntetésre és pénzbírságra fennállanak.

Jegyzet. A 791. §. 1. bekezdését hatályon kívül helyezte az 1928: X. t.-c. 22. §-a (II. Bn.) Pénzbírság és pénzbüntetés összege és átváltoztatása: 5340/1924. M. E. és 63.800/1926. I. M. sz. r. (I. K. XXXIII. 158., XXXV. 210.) 1928: X. t.-c. 10. §. Pénzbírság és pénzbüntetés átértékelése: 1926: VIII. t.-c. 1928: X. t.-c. 15. §.

792. §. E törvény életbelépésének idejéről és az átmeneti intézkedésekről külön törvény rendelkezik.

Ez a törvény az 1912: LIV. t.-c. (= Pp.), a Pp.-nek 1915. január 1-én való életbelépését azonban az 1914: XXXIV. t.-c. 1. §-a mondta ki.

1912: LIV. törvénycikk

a polgári perrendtartásról szóló 1911: I. t.-c. életbeléptetéséről.

ELSŐ CIM.

Életbeléptető rendelkezések.

1. §. helyett: 1914: XXXIV. t.-c. (a polgári perrendtartásról szóló 1911: I. törvénycikk életbelépésének meghatározásáról) 1. §. A polgári perrendtartásról szóló 1911: I. törvénycikk 1915. évi január hó 1. napján lép életbe.

2. §. A polgári perrendtartásnak és a jelen törvénynek hatálya kiterjed a magyar állam egész területére. (Horvát-Szlavonorságokat kivéve.)

3. §. A polgári perrendtartás életbelépésével hatályukat veszítik mindazok a jogszabályok, amelyek a polgári perrendtartásban vagy a jelen törvényben szabályozott kérdésekre vonatkoznak.

Különösen hatályukat veszítik:

a polgári törvénykezési rendtartásról szóló 1868: LIV. t.-c. és a módosításról szóló 1881: LIX. t.-c., kivéve az utóbbinak 94—99. §-ait (24. §.);

a vaspályák által okozott halál vagy testi sértés iránti felelősségről szóló 1874: XVIII. t.-c. 7. és 8. §-a;

a kisebb polgári peres ügyekben való eljárásról szóló 1877: XXII. t.-c.;

a sommás eljárásról szóló 1893: XVIII. t.-c.;

a fizetési meghagyásról szóló 1893: XIX. t.-c.;

a polgári törvénykezési rendtartásnak és a sommás eljárásról szóló 1893: XVIII. törvényeknek módosításáról szóló 1907: XVII. t.-c.;

az egyes igazságügyi szervezeti és eljárási szabályok módosításáról szóló 1912: VII. t.-c. III. és IV. fejezete;

a kereskedelmi és váltóügyekben, a kiskorúság meghosszabbítása, az atyai hatalom gyakorlásának megszüntetése és a gondnokság alá helyezés kérdésében, a szerzői jogot tárgyzó ügyekben, valamint a lakbérfelmondás és lakáskiürítés iránti ügyekben követendő eljárás tárgyában kibocsátott rendeletek.

4. §. Hatályban maradnak azok az eljárási szabályok, amelyek valamely, a magyar szent korona országainak egész területére hatályos törvényben vannak megállapítva. Különösen hatályban maradnak:

a magyar szent korona országáiban levő vasutak és csatornák összpontosított telekkönyvezéséről szóló 1868: I. t.-c. és a módosításáról szóló 1881: LXI. t.-c.;

a záloglevelek biztosításáról szóló 1876: XXXVI. t.-c.;

a kereskedelmi törvénynek (1875: XXXVII. t.-c.) azok a rendelkezései, amelyek szerint a fél előleges bírói szemlét és szakértői meghallgatást kérhet (347., 371., 409. és 481. §-ok);

a kisajátításról szóló 1881: XLI. t.-c. és a kiegészítéséről szóló 1898: VII. t.-c.;

a szerzői jogról szóló 1884: XVI. t.-c.;

a magyar főudvarnagyi bíráskodásról szóló 1909: XVI. t.-c. és

az osztrák-magyar bankra fennálló külön szabályok.

5. §. Hatályban maradnak a közforgalom tárgyát képező értékpapírok (1881: XXXIII. t.-c.), a kereskedelmi utalványok és a közraktári jegyek (1875: XXXVII. t.-c. 298., 452. §.), a váltók (1876: XXVII. t.-c. 77—80. §§.), valamint a zálogjegyek (1881: XIV. t.-c. 14. §.), a postatakarékpénztári betétkönyv (1885: IX. t.-c. 21. §.), valamint a magyar földhitelintézet, a kisbirtokosok országos földhitelintézete, a magyar földhitelintézet országos szövetsége és az osztrák-magyar bank okiratainak (1877: XXVI. t.-c.-hez csatolt alapszabályok 99. cikke) és a

csekknek (1908: LVIII. t.-c. 20., 21. §.) bírói megsemmisítésére vonatkozó törvényes rendelkezések.

Az 1876: XXVII. t.-c. 77. §-ában és az 1908: LVIII. t.-c. 20. §-ában említett bíróság alatt ezentúl is a törvényszéket kell érteni.

Amennyiben a polgári perrendtartás vagy a jelen törvény rendelkezéseivel nem ellenkeznek, hatályban maradnak azok a szabályok, amelyek a polgári perrendtartás hatályosságának területén kívül levő bírói hatóságoktól származó megkeresésekre vagy a polgári perrendtartás hatályosságának területén kívül teljesítendő megkeresésekre vonatkoznak. (105. §.)

6. §. Hatályban maradnak:

a birtokrendezési, különösen az úrbéri elkülönítési, arányosítási, tagosítási, legelőfelosztási és hasonló természetű ügyekben fennálló szabályok;

a házközösségi intézmény megszüntetéséről szóló törvények (1885: XXIV. t.-c. és az 1898: XII. t.-c.);

a törvényhatóságokról szóló 1886: XXI. t.-c. 86., 87. §-a, valamint a községekről szóló 1886: XXII. t.-c. 86., 87. és 144. §-a és a Budapest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendelkezéséről szóló 1872: XXXVI. t.-c. 115. és 116. §-a;

az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. t.-c. az 1912: VII. t.-c. VI. fejezetében és a jelen törvény 27. §-ában tett módosítással;

az 1868: LIV. t.-c. alapján a hitbizományi ügyekben követendő eljárás szabályozása tárgyában, valamint az 1881: LIX. t.-c. 109. §-a alapján a katolikus főpapok hagyatéki ügyében, továbbá az 1879: XXXIV. t.-c. 28. §-a alapján a kereskedelmi bíróságok hatáskörébe utalt vétségek eseteiben követendő eljárás tárgyában kibocsátott rendeletek, még pedig azzal a hozzáadással, hogy ezek a rendeletek a törvényhozás rendelkezéséig a szükséghez képest ideiglenesen módosíthatók és kiegészíthetők.

7. §. Hatályban maradnak a külön törvényeknek azok a rendelkezései, amelyek egyes ügyeket a pertárgy értékére tekintet nélkül a kir. járásbíróóságok hatáskörébe utalnak, továbbá, amelyek szerint a Pp. 2. §-ában fel nem sorolt egyes ügyek a kir. törvényszék vagy a budapesti kir. törvényszék hatáskörébe tartoznak.

Azok az ügyek, amelyeket külön törvény a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék hatáskörébe utal, ezentúl a budapesti kir. törvényszék hatáskörébe tartoznak.

Hatályban maradnak a külön törvényeknek azok a rendelkezései is, amelyek egyes ügyekre külön illetékességi szabályokat tartalmaznak.

8. §. Azok a jogszabályok, amelyek szerint magánjogi követelés felől a büntetőbíróóság határozhat, vagy amelyek szerint a magánjogi követelés érvényesítése külön bíróság vagy közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva, érintetlenül maradnak.

Érintetlenül maradnak továbbá azok a jogszabályok, amelyek szerint a polgári pert más hatósági eljárásnak kell megelőznie.

9. §. Ahol korábbi jogszabály a 3. §. szerint hatályon kívül helyezett törvény vagy más jogszabály rendelkezésére hivatkozik, ehelyett ezentúl a polgári perrendtartásnak és a jelen törvénynek megfelelő rendelkezését kell érteni. Ehhez képest nevezetesen sommás eljárás vagy a járásbíróáságnál alkalmazott jegyzőkönyvi eljárás helyett ezentúl a polgári perrendtartásban szabályozott járásbíróasági eljárást, rendes eljárás vagy a törvénytől elkülönült alkalmazott jegyzőkönyvi eljárás helyett pedig ezentúl a polgári perrendtartásban szabályozott törvényszéki eljárást kell érteni.

Amennyiben a 4., az 5. és a 6. §. alá nem eső korábbi jogszabállyal megállapított eljárásban különös szabályozás hiányában a 3. §-ban hatályon kívül helyezett valamely jogszabályt alkalmaztak, ezentúl a polgári perrendtartás megfelelő szabályai lesznek irányadók.

10. §. A görög-keleti vallásúak ügyében hozott 1868: IX. t.-c. 8. §-ának, valamint a görög-keleti hitközségekben a templomok, az azokhoz tartozó egyházi vagy alapítványi javak és iskolák iránt felmerülő vitás kérdések elintézéséről szóló 1881: XXV. t.-c. 1. §-ának a kiküldött bíróságra, az eljárás helyg- és illetékmentességére és a soron kívüli elintézésre vonatkozó rendelkezései hatályban maradnak. Egyebekben ezekre a perekre a polgári perrendtartás hatályosságának területén a polgári perrendtartásnak a törvényszéki eljárásra vonatkozó rendelkezéseit azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy perújításnak a Pp. 563. §-ának 11. pontja alapján nincs helye.

11. §. Az elsőfolyamodású bíróságok rendezéséről szóló 1871: XXXI. t.-c. 24. §-ának második és harmadik bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

A telekkönyvi hatóságot a kir. járásbíróóságok gyakorolják. Az igazságügyminiszter rendelettel megállapíthatja, hogy

valamely járásbíróóság telekkönyvi hatósága ugyanazon törvénytörvénysszék kerületébe tartozó egy vagy több járásbíróóság területére is kiterjedjen.

Ez a §. a bányatelekkönyvi hatóságra fennálló szabályokat nem érinti.

12. §. Azokban a perekben, amelyek eddig a telekkönyvi hatóság hatáskörébe tartoztak — ideértve az 1881: LX. t.-c. 168. §-ában szabályozott pereket is, — a hatáskörre és az illetékes-ségre, valamint az eljárásra is a polgári perrendtartás rendelkezései alkalmazandók.

A Pp. 39. §-a a telekkönyvi kiigazítási perekre is kiterjed.

A telekkönyvi kitörölés, a telekkönyv kiigazítása és ingatlanra vonatkozó tulajdonközösség megszüntetése iránti perekben a keresetet — a tárgyaláson indított új kereset, illetőleg viszontkereset (Pp. 189. §.) kivételével — a telekkönyvi hatóságnál kell előterjeszteni (Pp. 134., 135. §.) A telekkönyvi hatóság a feljegyzés iránt határoz és a keresetlevelet a hiteles telekkönyvi kivonattal a keresetlevélben megjelölt bírósághoz teszi át. A perbíróóság a telekkönyvi adatokat hivatalból veszi figyelembe.

A telekkönyvi kitörölés és a telekkönyv kiigazítása iránti perekben a perbíróóság a jogerős ítéletet vagy az ily hatályú bírói egységet hivatalból teszi át a telekkönyvi hatósághoz, amely a megfelelő bejegyzés iránt, illetőleg a feljegyzés törölése iránt hivatalból intézkedik. Az áttétel elmarad, ha az ítéletben vagy az egységben kötelezett telekkönyvi szolgáltatás érvényesítése feltételtől vagy még nem teljesített ellenszolgáltatástól függ vagy ha a pernyertes fél az áttétel mellőzését kérte.

Egyebekben az ezekre a perekre fennálló külön szabályok érintetlenül maradnak.

Te. 135. §. A Ppé. 12. §-át a következő rendelkezések egészítik ki: A felperes köteles a keresetlevélnek mellékelésével felszerelt bélyegmentes példányt a telekkönyvi hatóság irattára részére csatolni.

Ppé. 13. §. A perenkívüli telekkönyvi ügyekben a járásbíróósági végzés ellen használt felfolyamodás felett a kir. törvénytörvénysszék, a másodbíróósági végzés ellen használt felfolyamodás felett pedig — amennyiben ennek helye van — a kir. Kúria határoz.

A perenkívüli telekkönyvi ügyekre fennálló külön szabályok egyebekben érintetlenül maradnak.

14. §. Az 1871: XXXI. t.-c. 28. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a bírói letétek kezelését és őrzését, különösen a bírói letétek elfogadását, kamatozását, kiutalását, kifizetésének és elszámolásának módját, elévülését és a nem készpénzbeli letétek értékesítését a pénzügyi és a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértve rendeleti úton szabályozza.

15. §. A Magyar földhitelintézettről szóló 1871: XXXIV. t.-c. 5. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

A földhitelintézet követelését abban az esetben, ha a törvény az illetékességet kizárólag meg nem állapítja, az előtt a bíróság előtt is érvényesítheti, amely az 1871: XXXIV. t.-c. rendelkezéseinek megfelelően kiállított adóssági kötvényben ki van jelölve.

Egyebekben a magyar földhitelintézetre, a kisbirtokosok országos földhitelintézetére és a magyar földhitelintézetek országos szövetségére fennálló külön szabályok a 7. §. második bekezdésében jelzett módosítással hatályban maradnak.

16. §. Az ügyvédi rendtartásról szóló 1874: XXIV. t.-c. 39. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

Aki nem ügyvéd és anélkül, hogy erre jogosítva volna, úgyszintén az is, aki jogosultsága korlátainak túllépésével üzletszerűen vagy díjért bíróság vagy hatóság előtt feleket képvisel, részükre beadványokat szerkeszt, vagy erre ajánkozik, valamint az, aki az ügyvédség gyakorlására való jogát színleli, kihágást követ el és kétszáznegyven pengőig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében két hónapig terjedhető elzárással és kétszáznegyven pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A vád képviselétét pótmagánvádlóként annak az ügyvédi kamarának az ügyésze is átveheti, amelynek területén a kihágást elkövették.

17. §. Az ügyvédi rendtartásról szóló 1874: XXXIV. t.-c. 56., 58. és 59. §-a hatályon kívül helyeztetik.

Az 1874: XXXIV. t.-c. 62. §-a, amennyiben polgári peres ügyekben a meghatalmazás hatályát az ellenféllel szemben szabályozza, hatályát veszti.

Az 1874: XXXIV. t.-c. 66. §-ában említett fellebbezés helyett a polgári perrendtartás szerinti felfolyamodást kell érteni

azzal, hogy felfolyamodásnak a másodbírótság helybenhagyó végzése ellen is helye van.

Az 1874: XXXIV. t.-c. 78. §-ában a polgári törvénykezési rendtartás 56. §-a helyett a bűnvádi perrendtartás 64. §-át kell érteni.

Az 1874: XXXIV. t.-c. hatályban levő rendelkezései, amennyiben a polgári perrendtartás és a jelen törvény másként nem rendelkezik, továbbá az ügyvédi rendtartásról szóló 1874: XXXIV. t.-cikket módosító 1907. évi XXIV. t.-c. érintetlenül maradnak.

Az 1874: XXXIV. t.-c. némely intézkedéseinek módosításáról szóló 1887: XXVIII. t.-c. rendelkezései, amennyiben a bűnvádi perrendtartás és a polgári perrendtartás az ügyvéd megbüntetéséről nem rendelkeznek, hatályban maradnak.

18. §. Az ügyvéd polgári peres és perenkívüli ügyekben — ideértve a végrehajtási ügyeket is — az ügy folyama alatt vagy befejezése után kérheti, hogy fölmerült díját és kiadását saját felével szemben a bíróság állapítsa meg. A kérelmet a költségjegyzék bemutatásával annál a bíróságnál kell előadni, amely az ügyben első fokban eljár vagy eljár; végrehajtási ügyben a kérelmet annál a bíróságnál kell előterjeszteni, amely a végrehajtás elrendelésének kérdésében első fokban határozott. A bíróság a kérelem felől szóbeli tárgyalás nélkül (Pp. 254. §.) határozhat.

A fél szintén kérheti az előbbi bekezdésben megjelölt bíróságnál, hogy az ügyvéd fölmerült díját, valamint kiadását megállapítsa. Ha a fél az ügyvéd költségjegyzékét nem csatolja, a bíróság a kérelem következtében az ügyvédnek a költségjegyzék bemutatására megfelelő határidőt tűz (Pp. 450. §.). Ha az ügyvéd a költségjegyzéket a határidő alatt be nem mutatja, a bíróság a megállapításban csak az előtte lefolyt eljárásból ismert, valamint a fél által előterjesztett adatokra szorítkozik. Ha a fél vagy az ügyvéd a költségjegyzéket bemutatja, az előbbi bekezdés alkalmazandó.

A fél akkor is személyesen járhat el vagy a Pp. 95. §-ának 1—4. pontjaiban meghatározott meghatalmazott által képviselheti magát, ha az ügyben az ügyvédi képviselést kötelező volna.

A megállapításban a fél külön utasításának hiányában is figyelembe kell venni, hogy az ügyvéd cselekménye vagy eljárása a fél érdekében indokolt volt-e és hogy azt a rendes ügy-

véd
lapítá
vagy
az ah
időt

szolg
vonja
eljár
adás

felső

ban
a fé
díj é
hely
ered

ben
talás
teles
ségr

ben,
közl
telje

ran
(Bp
létr

73

kör
tője
azo
am
ság
jöt
me

véd gondosságával teljesíteni kellett-e, ezenfelül a díj megállapításában figyelembe kell venni az ügy tárgyának értékét vagy egyéb jelentőségét, továbbá az ügy helyes ellátására és az ahhoz szükséges előtanulmányokra és eljárásokra megkívánt időt és szellemi munkát is.

Ha a fél a költségjegyzék valamely tételének alapjául szolgáló cselekmény vagy egyéb tény megtörténtét kétségbe vonja, a bíróság, amennyiben megtörténtüket az előtte lefolyt eljárásból nem állapíthatja meg, az illető tétel díjának és kiadásának a megállapítását mellőzi.

A megállapítás tárgyában hozott végzés ellen a közvetlen felsőbbíráshoz egyfokú felfolyamodásnak van helye.

Ha az ügyvédi díj vagy kiadás iránt per vagy a jelen §-ban szabályozott eljárás van folyamatban, az ügyvéd jogosult a fél részére az illető ügyben behajtott pénz a felszámított díj és kiadás erejéig a félnek való kiadás helyett bírói letétbe helyezni. A letétel költségét a per vagy a megállapító eljárás eredményéhez képest a fél vagy az ügyvéd viseli.

A fél a perköltséget vagy más eljárási költséget, amelyben az ellenfél részére marasztalták, ha az ellenfelet a marasztaláskor ügyvéd képviseli, ennek az ügyvédnek kezéhez köteles fizetni. Harmadik személyek igényeivel szemben ily költségre ennek az ügyvédnek elsőbbségi joga van.

Az ügyvéd járandósága saját fele irányában nem az ítéletben, hanem külön végzéssel állapítandó meg, mely a féllel is közlendő. (Bpesti közp. járásbíróság 1915. febr. 6-án tartott teljes ülésén létrejött megállapodás. Pdt. I. 89. sub 4.)

A Ppé. 18. §-a a bíró belátására bizza, hogy az ügyvéd járandóságát a fél meghallgatásával vagy anélkül állapítja meg. (Bpesti közp. kir. járásbíróság 1915. márc. 13-án tartott ülésén létrejött megállapodás. Pdt. I. 218. sub 1.)

19. §. A közegészségügy rendezéséről szóló 1876: XIV. t.-c. 73. és 74. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Az állami vagy a magánelmeógyógyintézetbe vagy valamely kórházba érkező személyt mint elmebeteget az intézet igazgatója csak ideiglenesen fogadhatja be és arról érkezése után azonnal jelentést köteles tenni annak a kir. járásbírósnak, amelynek területén az intézet vagy a kórház van. A járásbíróság a bejelentett személy elmeállapotát szakértő orvos közbenjöttével a helyszínén a jelentés beérkezése után haladéktalanul megvizsgálja. Állami elmeógyógyintézetben, valamint állami vagy

más kózkórházban elhelyezett elmebetegnek megvizsgálásánál szakértőül az elmeógyógyintézet vagy az elmebetegosztály vezetőjét vagy valamely orvosát lehet alkalmazni.

A bejelentett személy vagy bármelyik hozzátartozója (Pp. 719. §.) saját költségén ellenőrző szakértő közreműködését veheti igénybe, aki a szemlén jelen lehet és arra, valamint a véleményre vonatkozó észrevételeit a szemle foganatosításakor előadhatja. Azon a címen, hogy ellenőrző szakértő közreműködését kívánják igénybe venni, a szemle határnapját elhalasztani nem szabad.

A bíróság nyomban a szemle befejeztével végzéssel határoz abban a kérdésben, hogy a befogadott személy az intézetbe felvehető-e vagy nem. Ha nyomban meg nem állapítható, hogy a befogadott személy elmebeteg-e vagy nem, elmeállapotának megfigyelése végett megfelelő határidőt kell kitűzni, amely a szakértő indokolt előterjesztésére meghosszabbítható. A szakértő ebben az esetben a határidő leteltével a megfigyelés eredményéről a bíróságnak újabb jelentést tesz, amelynek alapján a bíróság — esetleg a szemle ismételése után — az intézetbe felvétel kérdésében határoz. A bíróság a felvettelt megtagadó határozatában arról is intézkedik, hogy e határozat jogerőre emelkedéséig a befogadott személy az intézetben maradhat-e vagy nem.

A bíróság a határozatot hivatalból kézbesíteti az intézetbe felvettelt kérelmező magánfélnek, az intézet vagy a kórház igazgatójának és a gondnokság alá helyezés iránti eljárás esetleges megindítása céljából az illetékes árvaszéknek, végül a Pp. 719. §-ában meghatározott hozzátartozók közül azoknak, akiknek neve és lakása a bíróság előtt ismeretes.

A végzés ellen a közvetlen felsőbbírósághoz egyfokú fellebbezésnek van helye.

20. §. Ha abban a kérdésben, hogy az intézetbe felvett személy elmebeteg-e, vagy hogy meggyógyult-e, az igazgató és a törvényes képviselő vagy a hozzátartozó között (Pp. 719. §.) véleményeltérés merül fel, az elbocsátás tárgyában a törvényes képviselő vagy a hozzátartozó kérelmére vagy az igazgató előterjesztésére az előbbi §-ban megjelölt bíróság határoz.

A bíróságnak erre az eljárásra az előbbi §. rendelkezései megfelelően alkalmazandók, azzal az eltéréssel, hogy az intézet igazgatóját vagy orvosát a bíróság szakértőül nem alkalmazhatja.

Te. 136. §. Az 1912: LIV. t.-c. 20. §-át a következő rendelkezések egészítik ki:

Ha a bíróságnak abban a kérdésben kell határoznia, hogy valakit elmeógyógyintézetbe vagy kórházi elmebeteg-osztályba fel lehet-e venni vagy onnan el kell-e bocsátani, az eljárásnak költsége felől a Pp. rendelkezéseinek és a betegápolási költségek viselésére vonatkozó szabályoknak megfelelő alkalmazásával hoz marasztaló határozatot.

A népjóléti miniszter az igazságügyminiszterrel egyet-értve rendelettel szabályozhatja azt, hogy mennyiben jár díjazás az elmeógyógyintézeti vagy közkórházi vezetőnek vagy orvosnak, akit a bíróság az e §. alá eső eljárásban annál az intézetnél vagy kórháznál tartott szakértői szemle során alkalmazott elmeorvosszakértőnek, amelynél vezető-ként vagy orvosként alkalmazva van.

Magányógyintézetbe való felvétel vagy onnan el-bocsátás ügyében folytatott eljárásnál az ápolási díj fize-tésére kötelezett helyett az intézet fenntartóját is lehet az eljárás költségeinek előlegezésében marasztalni. Érintetle-nül marad az intézet fenntartójának az a joga, hogy az ápolási díj viselésére kötelezettől e költség megtérítését követelhesse.

21. §. A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877: XX. t.-c. 11. §-ának utolsó és utolsóelőtti bekezdése hatá-lyát veszti.

Az 1877: XX. t.-c. 13. §-ának harmadik és negyedik bekez-dése helyébe a következő rendelkezés lép:

Te. 137. §. Törvényes kiskorú gyermek elhelyezésének és tartásának kérdésében a gyámhatóság határoz. Ez azon-ban nem zárja ki azt, hogy a házassági per folyamán (Pp. 674. §.) a házassági per bírósága szükség esetében ideigle-nesen határozzon ebben a kérdésben, ha a gyámhatóság nem határozott. A felbontó vagy ágytól és asztaltól el-választó ítéletben a házassági per bírósága szükség eseté-

ben akkor is határoz a gyermek elhelyezésének és tartásának kérdésében, ha a gyámhatóság már határozott. (1894. évi XXXI. t.-c. 95. és 105. §-a.)

Ter. 37. §. A Te. 137. §-a nem nyer alkalmazást azokban az ügyekben, melyekben az eljárás a Te. életbelépte (1931. január 1.) előtt a bíróság előtt már megindult, kivéve, ha a jogosult az ügynek a gyámhatósághoz való átételét kéri.

22. §. Az 1877: XX. t.-c. 124—126. §-ában említett felhívási kereset helyett a Pp. 130. §-ának második bekezdésében szabályozott keresetet kell érteni.

Ha a keresetre a gyám vagy gondnok számadását a bíróságnak bemutatja: a bíróság a pert végzéssel megszünteti, az alperest a per költségében marasztalja és a számadást a gyámhatósághoz átteszi.

Ppé. 23. §. Az 1881: XVII. t.-c. (csődtörvény) első részének III. fejezetében szabályozott megtámadási pereket a polgári perrendtartás szerint illetékes bíróság előtt vagy az előtt a bíróság előtt is meg lehet indítani, amely a csődnyitást elrendelte és ha a per, tekintettel az értékre, nem tartozik ennek a hatáskörébe, az előtt a járásbíróság előtt, amelynek területén a csődnyitást elrendelő bíróságnak székhelye van. Az 1881: XVII. t.-c. 36. §-a hatályát veszti.

Az 1881: XVII. t.-c. 145. §-ának első bekezdésében említett kereskedelmi eljárás szabályai helyett a polgári perrendtartás szabályai értendők, utolsó bekezdése helyébe pedig a következő rendelkezés lép: A követelés valódisága és osztályozása iránti perre a csődbíróság, és ha a per — tárgyának értékére tekintettel — a járásbíróság hatáskörébe tartozik, kizárólag az a járásbíróság illetékes, amelynek területén a csődnyitást elrendelő bíróságnak a székhelye van. Ugyanezeknél a bíróságoknál kell folytatni az eljárást abban az esetben, amelyben az 1881. évi XVII. t.-c. 10. §-a a per folytatását a csődbírósághoz utasítja. A Pp. 392. §-a ilyen esetben megfelelően alkalmazandó.

Az 1881: XVII. t.-c. 152. §-ának első bekezdése akkép módosíttatik, hogy a tömeg hitelezőinek, továbbá azoknak, akiket visszakövetelési vagy külön kielégítési jog illet, a tömeggondnok elleni pereiben az illetékességre a jelen §. első bekezdésének rendelkezései alkalmazandók.

Az 1881: XVII. t.-c. 163. §-a második és harmadik bekez-

désér
lason
bizto
adott
csődt
fogás
vatal
tartá

term
t.-c.)
rende
sításs
bekez

esetét
5. és
séget
Erre

enged
tőzsd
hassc

176.
alatt
kell

róság
amel
helye

kimo
hián

ben

§-a

désének helyébe a következő rendelkezés lép: Ha a tárgyaláson a számadások rendezése békés úton nem sikerül, a csödbiztos a számadás elleni kifogásokat, valamint a kifogásokra adott nyilatkozatokat jegyzőkönyvbe veszi és az iratokat a csödbíróságnak bemutatja. A csödbíróság a számadót és a kifogástevőt a per felvételére és az érdemleges tárgyalásra hivatalból megidézi. Egyebekben az eljárásra a polgári perrendtartás szabályai nyernek alkalmazást.

24. §. A budapesti áru- és értéktőzsde, valamint a vidéki termény- és gabonacsarnokok külön bíróságaira nézve (1870: II. t.-c.) az 1881: LIX. t.-c. 94—99. §-ai a törvényhozás további rendelkezéséig ideiglenesen hatályban maradnak, azzal a módosítással, hogy az 1881: LIX. t.-c. 97. §-ának utolsóelőtti és utolsó bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Perújításnak helye nincs. A Pp. 563. §-ának 4—9. pontjai esetében azonban a külön bíróság ítéletét, a Pp. 563. §-ának 4., 5. és 8. pontja alapján pedig a külön bíróság előtt kötött egyezséget a rendes bíróság előtt keresettel érvényteleníteni lehet. Erre a perre a Pp. 785. és 786. §-a megfelelően alkalmazandó.

Bírói gyakorlat. L. a Pp. 180. §. 4. pontjánál és 767. §-ánál 25. §. Az igazságügyi és a kereskedelemügyi miniszter megengedhetik, hogy az előbbi §. első bekezdésében nem említett tőzsde vagy termény- és gabonacsarnok külön bíróságot állíthasson fel.

Az ily külön bíróságra az előbbi §. nyer alkalmazást.

26. §. Az 1884: XVII. törvénycikkben foglalt ipartörvény 176. §-ának második bekezdésében a „törvény rendes útja” alatt, tekintet nélkül a per tárgyának értékére a járásbíróságot kell érteni.

Az iparhatóságtól, illetőleg a békeltető-bizottságtól a bíróság elé vitt ügyekben kizárólag az a járásbíróság illetékes, amelynek területén az iparhatóság vagy az ipartestület székhelye van.

Ha az iparhatóság vagy a békeltető-bizottság jogerősen kimondta hatáskörének hiányát, a bíróság a megelőző eljárás hiánya (Pp. 186. §. 2. p.) miatt nem tagadhatja meg az eljárást.

A bíróság elé vitt ügyekben követendő eljárást egyebekben a igazságügyminiszter rendelettel szabályozza.

27. §. Az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. t.-c. 42. §-a második bekezdésének helyébe a következő rendelkezés lép:

Ha az érdekeltek becslést nem kívánnak, ingatlan értéket

hatósági adó- és becslési bizonyítvánnyal igazolt becsérték alapján kell megállapítani.

Az 1894: XVI. t.-c. 124. §-a hetedik bekezdésének helyébe a következő rendelkezés lép:

A felfolyamodás felett másodfokban a kir. törvényszék, harmadfokban a kir. Kúria határoz.

28. §. A házassági jogról szóló 1894: XXXI. t.-c. 41. §-a alapján az ágytól és asztaltól elválasztó ítéletnek felbontó ítéletté változtatása irán és az 1894: XXXI. t.-c. 142. §-a alapján a felbontó ítélet hatályának kiterjesztése iránt előterjesztett kérelemre a Pp. 683. §-át kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a keresetet a Pp. 639. §-a szerint illetékes bíróságnál kell megindítani.

29. §. A majorsági zsellérbirtokról és az ehhez hasonló természetű birtokokról szóló 1896: XXVI. t.-c. 14. §-a második bekezdésének helyébe a következő rendelkezés lép:

A kereset a kir. járásbírók hatáskörébe és kizárólag annak a járásbírósnak az illetékességéhez tartozik, amelynek területén az ingatlan fekszik.

Az 1896: XXV. t.-c. 16—34. §-ai hatályukat veszítik és az igazságügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a megváltási eljárást rendelettel szabályozza.

30. §. E §. helyett a Ppn. 21. §-a irányadó.

MÁSODIK CIM.

Végrehajtási eljárási rendelkezések. (31—58. §§.)

Ezeket itt nem közöljük.

HARMADIK CIM.

Atmeneti rendelkezések. (59—69. §§.)

Ezeket sem közöljük, mert — egészen szörványos kivételek lehetőségéről nem tekintve — aktualitással már nem bírnak.

NEGYEDIK CIM.

A kir. Kúria döntvényei.

70. §. Az igazságszolgáltatás egyöntetűségének megóvása végett a vitás elvi kérdést a kir. Kúriának erre a célra alakított tanácsa (jogegységi tanács) dönti el:

1. ha a kir. Kúria valamelyik tanácsa elvi kérdésben el kíván térni a kir. Kúriának ugyanazt az elvi kérdést eldöntő oly

határozatától, mely a hivatalos gyűjteménybe (78. §.) fel van véve;

2. ha a kir. Kúria ellentétes elvi alapon nyugvó határozatokat hozott, vagy ha a kir. ítélőtáblák, a kir. törvényszékek, vagy a kir. járásbíróságok elvi kérdésben ellentétes gyakorlatot folytatnak, és a kir. Kúria elnöke vagy az igazságügyminiszter a vitás elvi kérdés egyöntetű eldöntésének biztosítását jövőre szükségesnek tartja.

A kir. Kúrián ily elvi kérdések eldöntésére évenként négy tanácsot kell alakítani, még pedig:

közpolgári ügyekben,
telekkönyvi, urbéri és birtokrendezési ügyekben,
váltó-, kereskedelmi- és csődügyekben,
bűnvádi ügyekben.

Minden egyik tanács a kir. Kúria elnökének, másodelnökének vagy helyettesüknek elnöklete alatt — az elnökön kívül — tíz tagból áll. Tagjai a kir. Kúria tanácselnökei közül és bírái közül azok, akiket a kir. Kúria elnöke, a másodelnök, a tanácselnökök és a tanácsvezetők előzetes meghallgatásával az illető tanácsba beoszt. A tanácsokba a szükséghez képest ugyanily módon pótagok is beoszthatók.

Bűnvádi ügyben a jogegység érdekében használt perorvoslatot a kir. Kúriának a jelen §. értelmében alakított tanácsa intézi el. Egyebekben az 1896: XXXIII. törvénycikknek a jogegység érdekében használható perorvoslatra vonatkozó rendelkezései érintetlenül maradnak.

Te. 128. §. Az 1912: LIV. t.-c. 70. §-a 1. bekezdésének 1. és 2. pontjában felhozott eseteken felül a kir. Kúriának jogegységi tanácsa dönti el a vitás elvi kérdést akkor is, ha:

1. a kir. Kúria valamelyik tanácsa elvi kérdésben eltérni kíván a kir. Kúriának korábban hozott ugyanazt az elvi kérdést eldöntő, de a hivatalos gyűjteménybe fel nem vett határozatától és határozatának meghozatala előtt az elvi kérdésnek jogegységi határozattal való eldöntését szükségesnek tartja,

2. akár a kir. Kúria, akár valamely más rendes bíróság (1928: XLIII. t.-c. 2. §.) elvi kérdésben valamely más

korábban hozott jogerős rendes bírósági határozattól eltérő jogerős határozatot hozott, és a kir. Kúria elnöke vagy az igazságügyminiszter a vitás elvi kérdés egyöntetű eldöntésének biztosítását jövőre szükségesnek tartja.

71. §. A kir. Kúria teljes ülésében kell eldönteni a vitás elvi kérdést:

1. ha a kir. Kúria valamelyik tanácsa elvi kérdésben el kíván térni a kir. Kúriának az előbbi §. értelmében a jogegység megővésére hozott határozatától (jogegységi határozatától) vagy a kir. Kúriának teljes ülésében hozott határozatától;

2. ha a kir. Kúria elnöke vagy az igazságügyminiszter a kir. Kúria jogegységi vagy teljes ülési határozatának megváltoztatását szükségesnek tartja.

A teljes ülés polgári jogi természetű vitás elvi kérdés esetében a polgári tanácsok tagjaiból, büntetőjogi természetű vitás elvi kérdés esetében a büntető tanácsok tagjaiból, ha pedig a felmerült vitás elvi kérdés nem csupán polgári jogi vagy nem csupán büntetőjogi természetű, a vegyes teljes ülés a kir. Kúria polgári és büntető összes tanácsainak tagjaiból alakul.

72. §. Ha a kir. Kúria valamelyik tanácsa elvi kérdésben el kíván térni a kir. Kúriának a hivatalos gyűjtem.-ben (78. §.) felvett, a 70. §. alapján hozott jogegységi vagy pedig teljes ülési határozatától, az illető tanács elnöke köteles az ügy elintézését felfüggeszteni, az elvi kérdést szövegeztetni és a kir. Kúria elnökének bemutatni.

Te. 129. §. Az 1912: LIV. t.-c. 72. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

A kir. Kúria tanácsának elnöke felfüggesztheti az ügy elintézését akkor is, ha a kir. Kúria tanácsa elvi kérdésben eltérni kíván a kir. Kúria ugyanazon vagy más tanácsának határozatától, habár az nincs is a hivatalos gyűjteménybe felvéve.

73. §. A kir. Kúria elnöke, ha olyan esetről nyer tudomást, amelyben az elvi kérdés eldöntésének helye van (70., 71. §.), a 70. §. esetében az e §. szerint alakított megfelelő tanácsot, a 71. §. esetében pedig a teljes ülést késedelem nélkül egybehívja.

74. §. A jogegységi tanács csak akkor határozatképes, ha

az elnökön kívül tíz tag jelen van, a teljes ülés csak akkor határozatképes, ha tagjainak legalább kétharmada jelen van.

Előbb a bírák, azután pedig a tanácselnökök szavaznak; a szavazást a rangban legifjabb kezdi; az elnök utoljára szavaz.

A jogegységi tanács és a teljes ülés határozatát a jelenlevők szavazatának többségével hozza. Teljes ülésben a szavazatok egyenlősége esetében az a javaslat emelkedik határozattá, amelyhez szavazatával az elnök járult.

Teljes ülési határozat megváltoztatásához a teljes ülés jelenlevő tagjai kétharmad részének szavazata szükséges.

A jogegységi tanács valamint a teljes ülés elé terjesztett minden kérdésben a koronaügyészt vagy helyettesét meg kell hallgatni.

75. §. A kir. Kúriának jogegységi (70. §.), valamint teljes ülési határozatát a bíróságok mindaddig követni kötelesek, amíg azt a kir. Kúria teljes ülése meg nem változtatja.

A jogegységi és a teljes ülési határozat kötelező hatálya a hivatalos lapban közzétételének napjától számított tizenötödik nappal kezdődik.

76. §. Bármelyik kir. ítélőtábla teljes ülése a jelenlevők szavazatának legalább kétharmadrészével hozott határozat alapján a kir. Kúria jogegységi vagy teljes ülési határozatának megváltoztatása céljából indokolt felterjesztést tehet, mely esetben a kérdést a kir. Kúria megfelelő teljes ülése újból eldönti.

Az ügy elintézését azonban ebből az okból nem szabad felfüggeszteni.

77. §. Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a kir. Kúria jogegységi és teljes ülési határozatai hozatalának részletes szabályait, nevezetesen az elvi jelentőségű határozatok előkészítését, nyilvántartását és közlését, a jogegységi tanács és a teljes ülés összehívását, alakulását és eljárását, a koronaügyész meghallgatásának módját, a határozathozatalt, a határozat hitelesítését, a határozatok könyvének vezetését és a határozatok közzétételét rendeleti úton szabályozza.

Az 1881: LIX. t.-c. 4. §-a, az 1907: XVIII. t.-c. 3. §-a és az 1890: XXV. t.-c. 13. §-ának utolsó bekezdése hatályukat veszti.

78. §. A kir. Kúria teljes ülési határozataiból, jogegységi határozataiból és egyéb elvi határozataiból hivatalos gyűjteményt kell készíteni, illetőleg büntető ügyekben az 1907: XVIII. t.-c. 4. §-a alapján készített hivatalos gyűjteményt folytatni.

A gyűjteménybe felveendő elvi határozatokat bizottság választja ki.

A polgári jogi bizottság elnöke a kir. Kúria polgári szakosztályának vezetője, tagjai a kir. Kúria polgári tanácsainak vezetői és a koronaügyész vagy helyettese; a büntetőjogi bizottság elnöke a kir. Kúria büntető szakosztályának vezetője, tagjai pedig a kir. Kúria büntető tanácsainak vezetői és a koronaügyész vagy helyettese.

A gyűjteményt mint a kir. Kúriának hivatalos kiadványát az igazságügyminiszter teszi közzé.

A kiválasztásnál és a közzétételnél követendő eljárást az igazságügyminiszter rendelettel szabályozza.

Jegyzet. E rendelet az 59200/1912. I. M. sz. r. (I. K. XXI. 411.)

79. §. Az 1890: XXV. t.-c. 13. §-a és az 1907: XVIII. t.-c. 3. és 4. §-a hatályukat veszítik.

ÖTÖDIK CIM.

A bírói és ügyészi szervezetet módosító és kiegészítő rendelkezések.

80. §. Amennyiben törvény másként nem rendelkezik, a kir. ítélőtábla polgári ügyekben az elnökön kívül két bíróból alakult tanácsban határoz. Ha a kir. ítélőtábla a polgári perrendtartásban nem szabályozott polgári ügyekben mint fellebbezési bíróság határoz, tanácsának alakulására a Pp. 55. §-át kell alkalmazni. A kir. törvényszék és a kir. Kúria tanácsának alakulására a polgári perrendtartásban nem szabályozott polgári ügyekben is a Pp. 55. §-a alkalmazandó.

81. §. A kir. törvényszéknél tanácselnöki állások szervezhetnek.

Jegyzet. A 2. bek. a bírói status következtében hatályát veszítette.

82. §. A törvényszék tanácsában a törvényszék elnöke, tanácselnöke vagy az igazságügyminiszter részéről tanácsvezetés jogával felruházott bíró elnököljön.

83. §. A kir. törvényszéknél, vagy kir. járásbírósnál alkalmazott ítélőbíró a polgári perrendtartás életbelépését megelőző és követő egy-egy összesen tehát két évi időtartamon belül más bírósághoz áthelyezhető. A bíró köteles áthelyezésének a hivatalos lapban közzétételétől számított tizenöt nap alatt nyilatkozni, ha az áthelyezést nem fogadja el. Aki az át-

helyezést nem fogadja el, állásáról lemondottnak tekintendő, de ez a rendelkezés az 1885: XI. t.-c.-nek a nyugdíjazásra, illetőleg a végkielégítésre vonatkozó rendelkezését nem érinti.

Az áthelyezés kérdésében az illető ítélőbíró valamennyi felügyeleti hatóságát meg kell hallgatni.

Ugyanazt az ítélőbíró e §. alapján csak egyszer szabad áthelyezni.

Az e §. alapján áthelyezett ítélőbírónak szabályszerű költözködési költségét meg kell téríteni.

84. §. E törvény életbelépésének napján a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék működése megszűnik és a budapesti kir. törvényszéknél kereskedelmi szakosztály állítatik fel.

A kir. kereskedelmi és váltótörvényszék elnöki állásának megszűnése következtében a kir. Kúria rendes bíráinak létszáma (1895: XLIV. t.-c. 3. §.) hatvanötre leszállítatik.

E törvényszék személyzete — ideértve az állandó szakértőket és tolmácsokat is — a Budapesten székelő bíróságok valamelyikéhez megfelelő állásra helyeztetik át.

A budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszéknél e törvény életbelépésének napján folyamatban levő ügyek elintézése a budapesti kir. törvényszék hatáskörébe és illetékességéhez fog tartozni. A kir. kereskedelmi és váltótörvényszék megszűnése következtében szükséges egyéb szervezeti és más átmeneti intézkedéseket az igazságügyminiszter rendelettel alapítja meg.

85. §. A budapesti kir. törvényszéknél másodelnöki állás rendszeresített. (A másodelnök az állami tisztviselők VI. fizetési osztályába tartozik és az összlétszám szempontjából az 1891: XVII. t.-c. 50. §-ának 3. pontjában felsoroltak közé soroltatik.)

A másodelnök az 1891: XVII. t.-c. 26. és 27. §-a értelmében kúriai bírói címmel és jelleggel kinevezhető vagy felruházható. Az ily másodelnök az 1891: XVII. t.-c. 28. §-ában és az 1912: VII. t.-c. 11. §-ában említett elnökök számába nem számíttatik.)

Ut. bek. helyett: Ppn. 32. §. A kir. törvényszék elnökét a budapesti kir., a budapesti kir. büntető és pestvidéki kir. törvényszéknél a másodelnök helyettesíti; a többi törvényszék elnökének helyettesét pedig a törvényszéknél alkalmazott ítélőbírák közül az év elején az év tartamára az ítélőtábla elnöke jelöli ki. Az 1891: XVII. t.-c. 29. §-ának 2. bekezdése és az

1887: XXX. t.-c. 14. §-ának a helyettesítésre vonatkozó rendelkezése hatályát veszti.

86. §. Az albirói intézmény megszűnésével jelentőségét veszítette.

87. Az igazságügyminiszter a járásbíróági területnek két vagy több körre felosztását rendelheti el.

Mindegyik kör főhelyén a járásbíróság egyik bírói tagja az előre meghatározott és közzétett időben törvéynapokat tart.

A törvéynapon teljesítendő bírói cselekményeket az igazságügyminiszter rendelettel állapítja meg.

A törvéynapok céljára szükséges helyiségről, világításról és fűtésről a község gondoskodik.

Jegyzet. A körökre felosztás eddig nem történt meg.

88. §. Az ítélőbírának a bíróságnál folyamatban levő ügyekben a felektől, képviselőiktől, vagy harmadik személytől magánértesítést (információt) elfogadniok nem szabad.

Jegyzet. Ugyanez áll az O. F. B. tagjaira is: 1920: XXXVI. t.-c. 10. §.

HATODIK CIM.

Vegyes rendelkezések.

89. §. A Pp. 35. és 43. §-a szempontjából a pestvidéki járásbíróság székhelye a pestvidéki törvényszék területén levőnek, a jelen törvény 23. §-ának szempontjából pedig a pestvidéki törvényszék székhelye a pestvidéki járásbíróság területén levőnek tekintendő.

90. §. A polgári perrendtartás értelmében haszonbérleti szerződésnek kell tekinteni azt a szerződést is, amelynél a haszonbér a haszonbérelt tárgy hozadékának meghatározott hányadrészeben áll (feles bérlet).

91. §. Birtokrendezési és hasonló természetű ügyekben, ki-sajátítási ügyekben, valamint oly perenkívüli ügyekben, amelyeknek befejezése hosszabb időt vesz igénybe, az a felsőbíró-ság, amely az eljáró bíróságot a Pp. 68. §-a értelmében kijelölte, az eljárás folytatását hivatalból is a különben illetékes bírósághoz utasíthatja, ha az idézett §-ban megjelölt okok megszüntek és nem mutatkozik célszerűnek, hogy továbbra is a kijelölt bíróság járjon el.

Eg-
alkalma

92.
zonyító
lönösen
érdekéb
ily jogv
széről f

93.
ügyvéd
semmi m

94.
támadás
zései sz
mindenk

95.
hamis v
megállap

Jeg-
226. §§.
96.

forog fe
házzal b

1.
zárásával
ben köz

2. l
ság előtt
támadás
helyezés
elme gyó
vagy on
iratot, a
vagy ré

Hog
általáno

Ez
tudomár
ványban
zétételbe

97.

Egyebekben a Pp. 53. §-a ebben az esetben is megfelelően alkalmazandó.

92. §. A Pp. 325. §-ában említett kötelesség alapján a bizonyító fél kérelmére az ellenfél a birtokában levő okiratot különösen akkor köteles felmutatni, ha az okirat a bizonyító téli érdekében van kiállítva vagy őt illető jogviszonyt tanúsít vagy ily jogviszony iránt az ő részéről vagy az ő érdekében más részéről folytatott tárgyalásra vonatkozik.

93. §. A fizetési meghagyás iránti eljárásban, ha a felei ügyvéd nem képviseli, a bélyegköltségen és a postadíjon felül semmi más költség vagy díj fel nem számítható.

94. §. A férj részéről a gyermek törvényességének megtámadása iránt a polgári perrendtartás XII. címének rendelkezései szerint folyamatba tett perben keletkezett jogerős ítélet mindenkivel szemben hatályos.

95. §. Az eskü alatt kihallgatott félnek (Pp. 368—376. §§.) hamis vallomására a büntető törvényben a hamis tanúzásra megállapított szabályok alkalmazandók.

Jegyzet. Hamis tanúzás: 1878: V. t.-c. 213—218., 221—226. §§.

96. §. Amennyiben súlyosabban büntetendő cselekmény nem forog fenn, vétséget követ el és három hónapig terjedhető fogházzal büntetendő az is, aki a hatóság engedelme nélkül:

1. polgári vagy fegyelmi bíróság előtt a nyilvánosság kizárásával tartott tárgyalást bármely módon, egészen vagy részben közzétesz;

2. bűnvádi vagy fegyelmi ügyben, továbbá a polgári bíróság előtt megindított házassági, születés törvényességének megtámadása iránti, kiskorúság meghosszabbítása, gondnokság alá helyezés és az atyai hatalom gyakorlatának megszüntetése, elmeógyógyintézetbe vagy kórházi elmebetegosztályba felvétele vagy onnan elbocsátás iránti ügyben beadványt vagy hatósági iratot, amelyet a hatóság nyilvánosságra nem hozott, egészen vagy részben közzétesz.

Hogy az engedelem megadására mely hatóság hivatott, azt általános rendelettel az igazságügyminiszter határozza meg.

Ez a §. a határozatoknak jogi szaklapban, jogi vagy más tudományos gyűjteményben vagy hasonló célú más nyomtatványban közzétételre nem alkalmazható, feltéve, hogy a közzétételben a felek neve kezdőbetűikkel sincs felismerhetővé téve.

97. §. helyett Ppn. 46. §. Az 1912: LIV. t.-c. 97. §-a és az

1914: XXXV. t.-c. 2. §-a hatályát veszti; mihezképest az ügyvédjelölt helyettesítő jogköre tekintetében az 1874: XXXIV. t.-c. 16. §-a társasbíróság előtti képviselőre is irányadó.

98. §. A hitbizomány felett a felügyeletet az a törvényszék gyakorolja, melynek területén a jószág feje fekszik. Ha az illetékességet ezen az alapon nem lehet megállapítani, az illetékes törvényszéket az igazságügyminiszter jelöli ki.

Az a törvényszék, amely a felügyelet gyakorlására hivatva van, a hitbizományi perenkívüli ügyekben is illetékes.

99. §. A kir. közjegyző székhelyén kívül eső járásbíróságok területén a névaláírás (kézjegy) valódiságát, a fél által felmutatott okirat másolatát, valamint a kereskedelmi könyvek kivonatát a járásbíróság is hitelesítheti, amely ebben az eddigi szabályok helyett a közjegyzőkre fennálló szabályok szerint jár el.

A bíróságnál levő okirat másolatának hitelesítéséről a bírói ügyviteli szabályok rendelkeznek.

100. §. A közhatóságok és hiteles helyek kötelesek, akár a felek kérelmére, akár a bíróságok megkeresésére, a gondviselésük alatt levő okiratokról a hiteles kiadványt kiszolgáltatni.

A kiadvány megtagadása esetében a fél panaszával ahhoz a kir. törvényszékhez fordulhat orvoslásért, amelynek területén a közhatóság vagy a hiteles hely van.

Ha a hiteles hely kiszolgáltatási kötelességének nem tesz eleget, ez a törvényszék reá 200 pengő pénzbírságot szab, amelynek behajtására és hovaforditására a Pp. 791. §-át kell alkalmazni.

101. §. Az ország területén hatályban levő vagy hatályban volt törvényről vagy más írott jogszabályról az igazságügyminiszter ad külföldi használatra bizonyítványt.

Az igazságügyminiszter arról is adhat ilyen bizonyítványt, hogy bizonyos jogviszonyra nézve törvény vagy más írott jogszabály az ország területén hatályban nincsen.

A bizonyítványban a törvény vonatkozó szabályait vagy más jogszabályt szószerint idézni és értelmezését vagy a jogesetre alkalmazhatóságát mellőzni kell.

102. §. A törvényhatóságok és a rendezett tanácsú városok szabályrendelettel megállapított lakbérleti szabályait, amennyiben azokat a belügyi és az igazságügyi miniszter jóváhagyták és a hivatalos lapban közzétették, a lakbérleti ügyek eldöntésénél a bíróságoknak alkalmazniuk kell.

Te. 138. §. A törvényhatóságok és a megyei városok akár a lakbérleti szabályokkal kapcsolatban, akár külön szabályrendelettel szabályozhatják a házfelügyelőknek, a segédházfelügyelőknek, valamint a lakók közös használatára rendelt és egyéb központi berendezések kezelőinek a háztulajdonossal (bérbeadóval) és egymással szemben fennálló szolgálati jogviszonyát, továbbá jogállását a közhatalóságokkal és a ház lakóival szemben. Az ily szabályrendeletet, amennyiben azt az igazságügyminiszter, a belügyminiszter s a népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyása után az önkormányzati testület a Budapesti Közlönyben közzétette, a bíróságoknak alkalmazniok kell.

Ez előbbi bekezdésben meghatározott tárgyban e törvény életbelépése előtt alkotott szabályrendeleteket, ha a jóváhagyás és a kihirdetés tekintetében az előbbi bekezdésben megszabott kellékeknek megfelelnek, a bíróságoknak szintén alkalmazniok kell.

103. §. A bírói ügyviteli szabályokat az igazságügyminiszter rendeleti úton állapítja meg.

104. §. Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a kereskedelmi és váltóügyekben követendő perenkívüli eljárást, továbbá a bányáügyekben követendő perenkívüli és végrehajtási eljárást, valamint a szerzői jogról szóló 1884: XVI. t.-c. értelmében követendő eljárást, az önkéntes bírói becslést és az igazságügyi orvosi tanács igénybevételét polgári ügyekben rendelettel szabályozza, hogy a tanuk és a szakértők díját és az ügyvédi díjszabást, úgyszintén a bíróságnál meghatározott öltöny viselését rendelettel megállapítsa, végre, hogy a polgári perrendtartás és a jelen törvény alapján kibocsátandó rendeleteit a szükséghez képest módosíthassa és kiegészíthesse.

Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik továbbá hogy az ingatlan értékének megállapítására szolgáló becslést és a hatósági adó- és becslési bizonyítvány kiállítását a belügyminiszterrel és a pénzügyminiszterrel egyetértve rendelettel szabályozza.

Az igazságügyminiszter arra is felhatalmaztatik, hogy a végrehajtási eljárásnak az 1881: LX. törvénycikkben, az 1908:

XLI. törvénycikkben, az 1912: VII. törvénycikkben és a jelen törvény második címében megállapított szabályait egységes szerkezetbe foglalja össze. Az egységes szerkezetet az országgyűlésnek be kell mutatni.

105. §. Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a polgári perrendtartás hatályosságának területén kívül levő bírói hatóságoktól származó megkeresésekre és a polgári perrendtartás hatályosságának területén kívül teljesítendő megkeresésekre nézve az 5. §. utolsó bekezdésével fenntartott szabályokat rendeleti úton módosíthassa, kiegészíthesse, és hogy új ilyen szabályokat állapíthasson meg, amennyiben az említett szabályok nincsenek törvénnyel megállapítva.

A 2. bek. Horvát-Szlavonországokra és Boszniára vonatkozóan, tárgytalan.

106. §. A bíróság a polgári perrendtartás hatályosságának területén kívül levő bírói vagy más hatósággal szemben felmerült hatásköri összeütközésről jelentést tesz az igazságügyminiszternek. Addig, míg az igazságügyminiszternek az összeütközést elintéző nyilatkozata meg nem érkezik, a bíróság azokra az intézkedésekre szorítkozik, amelyek a közérdek megóvása vagy a felek magánérdekeinek vagy az eljárás céljának biztosítása végett szükségesnek mutatkoznak.

Az igazságügyminiszter nyilatkozata a bíróságra kötelező.

107. §. A Fiuméről szóló e §. tárgytalan.

108. §. Ez a törvény a polgári perrendtartással egyidejűleg lép életbe, az igazságügyminiszter azonban felhatalmaztatik, hogy a törvény egyes rendelkezéseit korábban is életbeléptethesse és az életbeléptetés céljából előzetesen szükséges szervezeti és egyéb intézkedéseket a törvény életbelépése előtt is megtehesse.

109. §. Ennek a törvénynek végrehajtásával az igazságügyi, a belügyi, a pénzügyi és a kereskedelemügyi miniszter bízatik meg.

1925: VIII. törvénycikk a polgári eljárás és az igazságügyi szervezet módosításáról. (Ppn.)

I. peres eljárási rendelkezések. *)

II. Végrehajtási eljárási rendelkezések (23—29. §§.). Eze-
ket nem közöljük.

III. Igazságügyi szervezeti rendelkezések

Járásbíróság felügyelete és szervezése.

30. §. Amelyik járásbírósnál elnök van, a felügyelet és
a vezetés az elnököt illeti.

Az elnököt az alelnök helyettesíti. Ha a járásbírósnál
több alelnök van, az az alelnök, ha pedig nincs alelnök, az a
járásbíró helyettesíti az elnököt, akit a járásbírósnál alkalm-
zottak közül évenként a naptári év tartamára a kir. ítélőtábla
elnöke kijelölt.

Ha a járásbírósnál nincs elnök, a felügyeletre és a veze-
tésre az 1891: XVII. t.-c. 34. §-ának 2. bekezdése és az 1912: VII.
t.-c. 12. §-a, a helyettesítésre pedig a jelen §. második bekez-
dése nyer alkalmazást.

Összeférhetetlenség. Együttalkalmazás.

31. §. Az 1891: XVII. t.-c. 39. §-a a következő mondattal
egészítették ki:

A jelen törvény IV. fejezetének a bírósági hivatalnokokra
vonatkozó rendelkezései a kezelőkre, a kezelőnőkre és a díjno-
kokra is kiterjednek; az igazságügyminiszter azonban a meg-
állapított korlátozások alól reájuk nézve indokolt esetben fel-
mentést adhat.

Az 1891: XVII. t.-c. 41. §-ának 1. és 4. pontja helyébe a
következő rendelkezések lépnek:

1. házastársak, fel- vagy lemenőágban rokonok és sógorok;
4. házastársnak testvére vagy testvérnek házastársa.

Törvényszéki elnök helyettesítése.

32. §. Az 1912: LIV. t.-c. 85. §-ának utolsó bekezdése he-
lyébe a következő rendelkezés lép:

*) A Ppn.-nek peres eljárási rendelkezéseit (I.) a Pp. vo-
natkozó §-ai kapcsán közöljük.

A kir. törvényszék elnökét a budapesti kir., a budapesti kir. büntető- és a pestvidéki kir. törvényszéknél a másodelnök helyettesíti; a többi törvényszék elnökének helyettesét pedig a törvényszéknél alkalmazott ítélőbírák közül az év elején az év tartamára az ítélőtábla elnöke jelöli ki. Az 1891: XVII. t.-c. 29. §-ának 2. bekezdése és az 1887: XXX. t.-c. 14. §-ának a helyettesítésre vonatkozó rendelkezés hatályát veszti.

Bíróság hatóságának kiterjesztése.

33. §. Ha az ország határának megváltozása vagy más rendkívüli esemény következtében szükséges, az igazságügyminiszter bármely bíróság területére vagy területének egy részére hasonló hatáskörű szomszédos bíróságok bármelyikének bírói hatóságát kiterjesztheti s a szükséghez képest ideiglenesen kir. járásbíró-sági, kir. törvényszéki vagy kir. ügyész-ségi kirendeltséget állíthat fel. Itélőbírót a kirendeltséghez csak beleegyezésével lehet kirendelni.

Az igazságügyminiszter rendelettel állapítja meg, hogy a kirendeltség milyen bírói cselekményeket teljesítsen, valamint megállapítja azokat az intézkedéseket is, amelyek szükségesek arra az esetre, ha a bírói hatóság ideiglenes kiterjesztésének oka megszűnik.

Jegyzet. Bírói hatóság kiterjesztése: 34.500/1920., 45.200/1921. I. M. sz. r. (I. K. XXIX. 722. XXX. 641.), 7532/1921., 61.299/1921., 31.268/1923., 13.978/1924. I. M. sz. r. (I. K. XXX. 910., XXXII. 315., XXXIII. 124.) Kirendeltségek: törvényszéki Baján (44.100/1922., 35.400/1923. I. K. XXXI. 462., XXXII. 299.); járásbíró-sági: Vásárosnaményben (49.451/1921. I. K. XXX. 677.) Putnokon (57.525/1921. I. K. XXX. 828.), Komáromban (14.600/1925. I. M. (I. K. XXXIV. 29.)

Bírói képesítés.

34. §. Az 1912: VII. t.-c. 1. §-ának második bekezdése hatályát veszti, mihez képest bírói és ügyészi hivatalra kinevezéshez a gyakorlati képesítő vizsga után további gyakorlat kimutatása nem szükséges.

Itélőbírák áthelyezése és kirendelése.

35. §. Olyan kir. bírósághoz, amelynek munkája rendkívüli viszonyok folytán felszaporodott, a munkateher helyes megosztása érdekében az igazságügyminiszter ugyanolyan folyamodású

vagy felsőbb folyamodású bíróságtól bármely ítélőbírót beleegyezésével határozott időtartamra is áthelyezhet vagy kirendelhet.

Az áthelyezett vagy kirendelt ítélőbíró az illető bíróságnál felmerülő mindennemű ítélőbírói munkára alkalmazható.

Illetékesség fegyelmi eljárásban.

36. §. Ha az eljárásnak az 1871: VIII. törvénycikk értelmében illetékes fegyelmi bíróságnál megindítása vagy folytatása az ország határának megváltoztatása vagy más rendkívüli esemény következtében nem lehetséges, az eljárásra a hasonló hatáskörű az a fegyelmi bíróság is illetékes, amelyet az igazságügyminiszter kijelöl.

Ha a különben illetékes bíróság eljárásának akadályai elhárul, az elsőfokú fegyelmi tárgyalás elrendelése előtt előterjesztett indítvány alapján az előbbi bekezdés értelmében illetékes fegyelmi bíróság az ügyet a rendes szabályok szerint illetékesnek engedi át.

Jegyzet. Fegyelmi bíróság kivételes illetékessége. 1180/1923. M. E. sz. r. (I. K. XXXII. 45.)

Végrehajtó díja.

37. §. Az igazságügyminiszter a kir. bírósági végrehajtót megillető díjakat — a szükséghez képest a törvény rendelkezéseitől eltérően is — rendelettel szabályozhatja s e rendeletét kiegészítheti, módosíthatja és hatályon kívül helyezheti.

Ügyvédi képesítés.

38. §. Az 1912: VII. t.-c. 2. §-ának második és harmadik bekezdése hatályát veszti, mihez képest az ügyvédek lajstromához való felvételhez a gyakorlati képesítő vizsga után további gyakorlat kimutatása nem szükséges.

Távollevő ügyvédek és ügyvédjelöltek elleni felügyeleti vagy fegyelmi eljárás.

39. §. Az ügyvédi kamaránál bejelentett, lakóhelyétől állandóan távollevő ügyvéd vagy ügyvédjelölt ellen felmerülő felügyeleti vagy fegyelmi eljárást a távollevő részére a kamara által kirendelt ügygondnok útján kell lefolytatni.

A részletes szabályokat az igazságügyminiszter állapítja meg.

Jegyzet. Részletes szabályok: 25.700/1925. I. M. sz. r. 7. §. (I. K. 68.)

Az ügyvédi kamara választmánya.

40. §. Az ügyvédi rendtartásról szóló 1874: XXXIV. t.-c. 22. §-a és az ezt módosító 1907: XXIV. t.-c. 2. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

Mindegyik ügyvédi kamara választmányt választ három évre.

A budapesti ügyvédi kamara választmányát alkotják: a kamara elnöke mint a választmány elnöke, két elnökhelyettes, egy főtitkár, két titkár, egy pénztárnok, egy pénztárnokhelyettes, három ügyész és negyvennyolc választmányi tag. A választmányi tagoknak legalább kétharmadát a Budapesten lakó ügyvédek sorából kell választani.

A vidéki kamarák választmányát alkotják: a kamara elnöke, mint a választmány elnöke, elnökhelyettes, titkár, pénztáros, ügyész, tizenkét választmányi tag és hat póttag. A rendes tagok közül legalább hatnak, a póttagok közül legalább kettőnek, a kamara székhelyén kell laknia. A titkárt, az ügyészt és a pénztárost lehetőleg a kamara székhelyén lakó tagok közül kell választani.

A közjegyzői kamara.

41. §. A kir. közjegyzőkről szóló 1874: XXXV. t.-c. 28. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

A budapesti közjegyzői kamara az elnökből, elnökhelyettesből, a titkárból, hat rendes- és két póttagból áll. A határozathozatalhoz az elnökön vagy elnökhelyettesen felül legalább négy tag jelenléte szükséges.

A vidéki közjegyzői kamarák egy elnökből, négy rendes- és két póttagból állanak. Határozathozatalhoz az elnökön felül legalább két tag jelenléte szükséges.

A kamara ügyvitele szerint szükséges tisztviselői munkát is ezek a tagok végzik.

42. §. Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a kir. közjegyzők és közjegyzői kamarák régi iratainak és kezelési könyveinek megőrzését, illetőleg kiselejtezését rendelettel szabályozhassa és a rendeletben egyes iratnemekre vagy könyvekre a rendes elévülési határidőnél rövidebb selejtezési határidőt állapíthasson meg.

Selejtezés tárgyai nem lehetnek:

a) a kir. közjegyzőknél:

1. a szerződések,

2. a végrendeletek és halálesetre szóló más intézkedések,
3. az ügykönyvek és az ezekre vonatkozó mutatók,
4. a végrendelkezőkre vonatkozó mutatók,
5. a letéti könyvek;

b) a közjegyzői kamaráknál:

1. az iktatókönyvek és ezekre vonatkozó mutatók,
2. a kamarai közgyűlésekről és ülésekről készült jegyzőkönyvek,
3. a kir. közjegyzők, közjegyzőhelyettesek és közjegyző-jelöltek névkönyvei,

4. az összesített ügyforgalmi kimutatások;

c) általában

oly iratok, amelyeknek irodalmi, tudományos vagy történeti értékük van.

Ezeknek az iratoknak és könyveknek az iratok kiállításáról, illetőleg a könyvek lezárásától számított harmincöt év eltelte után való megőrzéséről az igazságügyminiszter intézkedik.

Egységes bírói és ügyvédi vizsga.

43. §. Az egységes bírói és ügyvédi vizsgáról szóló 1913: LIII. t.-c. 3. §-a akképen módosul, hogy az egységes bírói és ügyvédi vizsgára bocsátáshoz megkívánt joggyakorlat vagy tanári működés ideje négy év.

Az 1913: LIII. t.-c. 4. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

A négy évi joggyakorlat idejéből legalább három évet kir. bíróságnál (rendes bíróságnál) vagy ügyvédnél vagy a kir. kincstár, vagy a közalapítványok perbeli képviselőjére rendelt hivatalnál kell, a többi időt pedig kir. bíróságnál, kir. ügyészségnél, ügyvédnél, a kir. kincstár és a közalapítványok perbeli képviselőjére rendelt hivatalnál kir. közjegyzőnél, az igazságügyminisztérium foglalmazó szakában vagy a következő bekezdésben meghatározott korlátozással az ott említett helyeken is, lehet töltöni.

„Aki a jogtudori oklevél megszerzése után valamely külön bíróságnál, a m. kir. közigazgatási bíróságnál, pénzügyi vagy más közigazgatási hatóságnál foglalmazó szakban szolgált, vagy olyan nagyobb városi vagy közlekedési vállalatnál vagy pénzintézetnél volt alkalmazva, ahol a joggyakorlat szempontjából értékes ismereteket szerezhettek, annak joggyakorlati idejébe összesen egy év tartamáig e szolgálatának vagy alkalmazásának idejét is be kell számítani. Ha a bírósági joggyakornok a kir. ítélőtábla elnökének engedelmével tölti joggyakorlati idejét

valamely gyári vagy közlekedési vállalatnál vagy pénzügyintézetnél, vagy ha az, aki joggyakorlati idejének egy részét ily vállalatnál vagy pénzügyintézetnél kívánja eltölteni, itt nyert alkalmazását az ennek helye szerint illetékes ügyvédi kamarának előzetes hozzájárulásával foglalja el, az ily alkalmazásban töltött időt egy év tartamáig minden esetben be kell számítani.

44. §. A háború ideje alatt teljesített katonai szolgálat vagy ezzel egy tekintet alá eső állapot tartamának a joggyakorlat, a jogtanári működés és a közjegyzőhelyettesi működéshez szükséges gyakorlat idejébe beszámítását az igazságügyminiszter rendelettel szabályozza.

45. §. Az egységes bírói és ügyvédi vizsgára jelentkező kérheti, hogy az egységes bírói és ügyvédi vizsgát megosztva, két részben tehesse le. A megosztott vizsga részletes szabályait az igazságügyminiszter állapítja meg.

Ppn. IV. Vegyes rendelkezések.

Az ügyvéd helyettesítése.

46. §. Az 1912: LIV. t.-c. 97. §-a és az 1914: XXXV. t.-c. 2. §-a hatályát veszti; mihez képest az ügyvédjelölt helyettesítő jogköre tekintetében az 1874: XXXIV. t.-c. 16. §-a társasbíróság előtti képviselőre is irányadó.

Perenkívüli eskü.

47. §. Ha valakinek abból a célból, hogy akár ő maga, akár más személy külföldön valamely jogát érvényesítse vagy megővje, vagy valamely jogi kedvezményt szerezzen, esküt vagy eskü helyett ünnepélyes fogadást kell letennie, az ilyen perenkívüli esküt (fogadást) a járásbíróság előtt teheti le.

Az eskü (fogadás) letételénél követendő eljárást az igazságügyminiszter rendelettel szabályozza.

Az e szakasz értelmében letett esküt (fogadást) az 1878: V. t.-c. (Btk.) XII. fejezetének alkalmazása szempontjából mindig olyannak kell tekinteni, mint amelyet polgári ügyben tettek.

Te. 139. §. Az 1925: VIII. t.-c. 47. §-a úgy módosul, hogy az ott szabályozott esküt (fogadalmat) kir. közjegyző előtt kell letenni.

Zárlati rendelkezések.

48. §. A volt udvari kincstári, a királyi magán- (udvartartási) és a családi alapítványi vagyona fennálló bírói zárlat a minisztérium rendelkezéséig fennmarad.

A zárlat tekintetében szükséges bírói intézkedések a főudvarnagyi bíróság elnökének, mint egyes bírónak hatáskörébe tartoznak.

A zárlatra az általános szabályokat kell alkalmazni.

A netán szükséges részletes szabályokat az igazságügy-miniszter rendelettel állapítja meg.

Koronajóságok felügyelete.

49. §. Az államfő használatára rendelt koronajóságok állaga felett a felügyeletet a főudvarnagyi bíróság elnöke gyakorolja.

A felügyelet részletes szabályait a minisztérium rendelettel állapítja meg.

Hivatalos hirdetmények.

50. §. Hivatalos hirdetményt a Budapesti Közlönyben vagy más időszaki lapban általában egyszer kell közzétenni akkor is, ha a jogszabály többszöri közzétételt rendel.

Hirdetménynek közzététele a Budapesti Közlönyben úgy is történhetik, hogy a főlap csak a hirdetmény kivonatát tartalmazza s a hirdetmény szövege a Budapesti Közlöny Hivatalos Ertesítőjében, mint mellékletben jeleni meg.

Részvénytársaságok és szervezetek hirdetményeinek a Budapesti Közlöny Hivatalos Ertesítőjében közzététele pótolja a közzétételnek az alapszabályokban meghatározott más módját abban az esetben, ha a közzététel az alapszabályokban meghatározott módon nem lehetséges.

Értékpapírok megsemmisítése.

51. §. A közforgalom tárgyát képező értékpapírok bírói megsemmisítéséről és elévüléséről szóló 1881: XXXIII. t.-c. 9., 10., 18. és 19. §-ában említett hirdetményeket — a bíróságnál történő kifüggesztésen felül — a hivatalos lapban csak egyszer kell beiktatni. Indokolt esetben azonban, amennyiben a további közzététel nem jár az értékpapír értékével arányban nem álló költséggel, a bíróság hivatalból is elrendelheti, hogy a hirdetmény más, esetleg külföldi hírlapban és a hirdetményi határidő alatt ismételve is közzététessék.

Az 1881: XXXIII. t.-c. 23. §-ában meghatározott felfolyamodási határidő a megsemmisítő hirdetménynek a hivatalos lapban megjelent közzétételétől számít.

52. §. A kereskedelmi törvény 243. §-át módosítja.

53. §. A váltótörvény 42., 44., 85., 86. §-ait módosítja.

Rendeleti szabályozásra felhatalmazás.

54. §. Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik, hogy az el-tartásra jogosult családtagok és a házasságon kívül született gyermekek fokozottabb magánjogi védelmére irányuló ideigle-nes intézkedéseket, a házasságon kívüli gyermek atyai elismeré-sének megállapítására irányuló bírói nem peres eljárást, a hábo-rúban eltűntek holtánnyilváníását, a munkaügyi bíráskodást, a hazaárulók vagyona-ra vonatkozólag a hitelezőket és más igénylőket illető jogok érvényesítésére irányuló eljárást, továbbá az ideiglenes biztosítási intézkedéseket, végül egyes különleges bírói eljárásokban külön eljárási költség fizetését és felhaszná-lását rendelettel szabályozza.

Az igazságügyminiszter rendelettel intézkedik a különleges eljárási szabályok megállapítása, valamint a bírói eljárás fel-függesztése tárgyában eddig kiadott rendeletek fenntartása, kie-gészítése, módosítása vagy hatályon kívül helyezése iránt.

55. §. Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a pol-gári perrendtartásról szóló 1911: I. törvénycikkben a járásbíró-ság hatásköre, a fellebbvitel tekintetében és egyes más vonatko-zásban értékhatarul megállapított összegeket, továbbá a végre-hajtási eljárásról szóló 1881: LX. törvénycikkben és a módosi-tása és kiegészítése tárgyában alkotott 1908: XLI. törvénycikk-ben, valamint az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. törvény-cikkben meghatározott összegeket a törvényhozás rendelkezéséig rendelettel megváltoztassa és az ezzel kapcsolatos rendelkezé-seket megállapítsa.

56. §. A belügyi-, a földmívelésügyi- és az igazságügyi miniszterek felhatalmaztatnak, hogy a gazdasági munkaviszony-ból felmerülő ügyekben a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó eljárás szabályozásáról szóló 1923: XXIV. t.-c. 1. §-ában megállapított értékhatar megváltoztassák.

57. §. Ahol valamely törvényben vagy más jogszabályban a jelen törvénnyel módosított vagy kiegészített törvényes ren-delkezésre van hivatkozás, ehelyett a jelen törvénnyel módosi-tott vagy kiegészített rendelkezést kell alkalmazni.

58. §. Érintetlenül maradnak azok a jogszabályok, amelyek szerint a hazaárulók vagyoni felelősségéről szóló 1915: XVIII. t.-c. 2. §-ában említett pereket, továbbá a fennálló jogszabályok értelmében ülnökök közreműködésével elintézendő ügyeket az elsőfokú bíróságnál is tanácsban kell elintézni.

59. §. A minisztérium és az illetékes miniszter az ebben

törvén-
eteit a
yon k
60.
miniszte
Fel
egyes r
E
tom év
Az
szabály
alapján
vesztő
szabály
Je
1925. I.

1928: 1
egy

1.
sitásár
tálya,
peres ü
törvény
további
31-ig).

A
hatálya
t.-c. 54

Je
zett 14
2.

a kir.
polgár
tekinte
rendel
1911: I
szerint
3.

május

törvényben kapott felhatalmazás alapján kibocsátott rendeleteit a szükséghez képest kiegészítheti, módosíthatja és hatályaon kívül is helyezheti.

60. §. E törvény életbelépésének napját az igazságügy-miniszter rendelettel állapítja meg.

Felhatalmaztatik az igazságügyminiszter, hogy a törvény egyes rendelkezéseit külön is életbeléptethesse.

E törvény 1. §-ának hatálya életbelépésétől számított három év elteltével megszűnik.

Az e törvény következtében netalán szükséges átmeneti szabályokat, valamint a háború esetére szóló kivételes hatalom alapján kibocsátott és e törvény következtében hatályukat veszítő rendelkezések tekintetében esetleg szükséges átmeneti szabályokat rendelettel az igazságügyminiszter állapítja meg.

Jegyzet. Életbelépett 1925. jún. 1. (23.700/1925. és 25.800/1925. I. M. sz. r., I. K. 68.)

1928: XXII. t.-c. a polgári ügyekben a törvényszéki egyesbíráskodás hatályának meghosszabbításáról.

1. §. A polgári eljárás és az igazságügyi szervezet módosításáról szóló 1925: VIII. t.-c. 1. §-a ama rendelkezésének hatálya, amely szerint a kir. törvényszék polgári peres és nem peres ügyekben elsőfokban mint egyesbíráóság jár el, az idézett törvénycikk 60. §-ában megszabott három év elteltétől számított további három évre meghosszabbítatik (vagyis 1931. május 31-ig).

A kir. járásbíráóság tekintetében az 1925: VIII. t.-c. 1. §-a hatályának megszűntével a polgári perrendtartásról szóló 1911: I. t.-c. 54. §-ának hatálya helyreáll.

Jegyzet. Az 1. §. 1. bekezdését módosítja a Te. alább idézett 140. §-a.

2. §. Felhatalmaztatik a m. kir. igazságügyminiszter, hogy a kir. törvényszék, mint elsőfokú bíróság hatáskörébe tartozó polgári ügyek, vagy ez ügyek egyes, megjelölt része (csoportja) tekintetében az előbbi §-ban említett három év eltelte előtt is rendelettel visszaállíthassa a polgári perrendtartásról szóló 1911: I. t.-c. 55. §-a ama rendelkezésének a hatályát, amely szerint a kir. törvényszék elsőfokban tanácsban határoz.

3. §. Ez a törvény kihirdetésének napján lép életbe. (1928. május 31-én.)

*A m. kir. igazságügyminiszternek 46.000/1930. I. M. sz. rendelete
a törvényszéki társasbíráskodásnak némely ügyekben való
visszaállításáról.*

A törvényszéki egyesbíráskodás hatályát polgári ügyekben meghosszabbító 1928: XXII. t.-c. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján, melyet a törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930. évi XXXIV. t.-c. 140. §-ának 2. bekezdése érintetlenül hagyott, a következőket rendelem:

1. §. A polgári perrendtartásról szóló 1911: I. t.-c. 55. §-a ama rendelkezésének a hatályát, amely szerint a kir. törvényszék elsőfokban tanácsban határoz, visszaállítom:

1. rendes bíróság tagjának kizárása iránt folyó ügyben (1911: I. t.-c. 64. §., ide nem értve a jegyzőkönyvvezető kizárása iránti ügyeket) — továbbá a bíróság kijelölésének kérdésében (1911: I. t.-c. 68. §.)

2. egyesbíró eljárása, illetőleg intézkedése vagy határozata ellen használt előterjesztés tárgyában,

3. csődtömeggondnoknak vagy csődtömeggondnokhelyettesnek kinevezése, a csődtömeggondnok vagy helyettesének elmozdítása tárgyában, valamint a kényszeregyességi ügyekben a vagyonfelügyelő kinevezése és elmozdítása tárgyában,

4. az 1908: XXXIX. törvénycikkben szabályozott birtokrendezési ügyekben,

5. hitbizományi viszonyból eredő perekben, perenkívül pedig

- a) hitbizományalapítás visszavonása,
- b) hitbizományi vagyon állagának megváltoztatása, megterhelése,
- c) hitbizományi zárlat elrendelése és ennek megszüntetése,
- d) hitbizományi utód hiányában a hitbizomány feloldása,
- e) a hitbizomány elenyészése,
- f) a hitbizományi birtokos halála után felvett leltár, valamint a hitbizományi vagyonnak az elhalt hitbizományi birtokos szabad vagyonától való elkülönítése tárgyában.
- g) Tanácsban határoz végül a kir. törvényszék a hitbizomány feletti felügyelet körében az igazságügyminiszterhez teendő véleményes jelentés tárgyában is.

2. §. Ez a rendelet 1931. évi január hó 1. napján lép életbe. (1930. dec. 12. Bp. K. 286. sz.)

1930: 1

A
közö SII.
zöljük.III.
zöljük.Ha
sítése.12
és 2. pjoggy
is, ha:

1.

térni k

elvi ké

vett h

elvi k

szüksé

2.

ság (1

korább

térő j

vagy c

eldönt

12
delkezA
ügy el

désber

Fabi

1930: XXXIV. t.-c. a törvénykezés egyszerűsítéséről.

Első fejezet.

A Te.-nek peres eljárási rendelkezéseit a Pp. vonatkozó §-ai kapcsán közöljük.

II. Végrehajtási eljárás. (58—90. §§.) Ezt a részt nem közöljük.

III. Telekkönyvi ügyek. (91—100. §§.) Ezt a részt nem közöljük.

Harmadik fejezet. A büntető igazságszolgáltatás egyszerűsítése. (101—127. §§.) Ezt a fejezetet nem közöljük.

Negyedik fejezet.

Vegyes rendelkezések.

128. §. Az 1912: LIV. t.-c. 70. §-a 1. bekezdésének 1. és 2. pontjában felhozott eseteken felül a kir. Kurianak jogegységi tanácsa dönti el a vitás elvi kérdést akkor is, ha:

1. a kir. Kuria valamelyik tanácsa elvi kérdésben eltérni kíván a kir. Kurianak korábban hozott ugyanazt az elvi kérdést eldöntő, de a hivatalos gyűjteménybe fel nem vett határozatától és határozatának meghozatala előtt az elvi kérdésnek jogegységi határozattal való eldöntését szükségesnek tartja,

2. akár a kir. Kuria, akár valamely más rendes bíróság (1928: XLIII. t.-c. 2. §.) elvi kérdésben valamely más korábban hozott jogerős rendes bírósági határozattól eltérő jogerős határozatot hozott és a kir. Kuria elnöke vagy az igazságügyminiszter a vitás elvi kérdés egyöntetű eldöntésének biztosítását jövőre szükségesnek látja.

129. §. Az 1912: LIV. t.-c. 72. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

A kir. Kuria tanácsának elnöke felfüggesztheti az ügy elintézését akkor is, ha a kir. Kuria tanácsa elvi kérdésben eltérni kíván a kir. Kuria ugyanazon vagy más

tanácsának határozatától, habár az nincs is a hivatalos gyűjteménybe felvéve.

130. §. Az igazságügyminiszter a kir. törvényszékek és a kir. járásbíróságok törvénykezési szünetidejét rendeltel szabályozhatja.

131. §. Az ügyvédi rendtartást tárgyzó 1874: XXXIV. t.-c. 38. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

Az az ügyvéd, aki az ügyvédek lajstromába való felvétel előtt ítélőbíró, kir. ügyész vagy más köztisztviselő volt, hivatali működésének megszűntétől számított három éven át nem képviselhet feleket az előtt a bíróság vagy hatóság előtt, amelynél mint bíró vagy tisztviselő működött, illetőleg, amely bíróság mellé van rendelve az a kir. ügyészség, amelynek tagja volt.

132. §. A váltótörvény (1876: XXVII. t.-c.) 98. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Váltóóvást közjegyző vagy járásbíróság vehet fel.

Közjegyző csak székhelyén, továbbá a székhelyén levő járásbíróság területén vehet fel óvást. Főnökének vagyoni felelőssége mellett a közjegyzőt közjegyzőhelyettes vagy közjegyzőjelölt helyettesítheti.

Az olyan járásbíróság, amelynek székhelye közjegyzői székhely, óvást csak azokban az esetekben vegyen fel, amelyekben az erre vonatkozó törvények szerint közjegyző helyett eljárhat. Óvást nemcsak a járásbíróság bírása, hanem fogalmazó személyzetének tagja is felvehet.

133. §. Az 1881: XLI. t.-c. 46. §-át a következő rendelkezések egészítik ki:

Ha az idézés a kisajátítási összeírásban megnevezett valamelyik tulajdonos részére vagy valamelyik telekkönyvileg egyébként érdekelt fél részére akár azért, mert meghalt, akár pedig bármi más okból nem kézbesíthető — elhalálozás esetében az illetőnek az örökösösei részére — a kézbesíthetatlenség egyéb eseteiben pedig magának az illetőnek részére ügygondnokul ki kell rendelni az 1881:

XLI. t.
vagy is
vezetti

Az
járás t
illetőle
igazolt
lép.

Az
ben üg
műkre
az érte
besitet

U
t.-c. 46
nítási
vagy a
tároza

13
t.-c. 7
T

végzés
után a
az átl
értésit
rangsa

A
t.-c. 6
XXXI
sora a
rangh

1
delke
A
felsze
irattá

XLI. t.-c. 46. §-ának 1. bekezdése értelmében a távollévők vagy ismeretlen tartózkodásuak számára hivatalból kinevezett gondnokot.

Az ekként kirendelt ügygondnok a kártalanítási eljárás további folyamán mindaddig képviseli az illető felet, illetőleg annak örököseit, míg az illető fél vagy kellően igazolt örököse nem jelentkezik és az eljárásba be nem lép.

Azokat, akiknek képviselőtére az 1. bekezdés értelmében ügygondnokot rendeltek, erről utolsó ismert lakáscímükre postán küldött ajánlott levélben kell értesíteni; ezt az értesítést a postára adást követő második napon kézbesítettnek kell tekinteni.

Ugyanigy kell eljárni akkor is, ha nem az 1881: XLI. t.-c. 46. §-a szerint kibocsátott idézést, hanem a kártalanítási eljárás további folyamán hozott valamely végzés vagy az 55. §. szerint hozott érdemleges kártalanítási határozatot nem lehet kézbesíteni.

134. §. Az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. t.-c. 75. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

Telekkönyvezett ingatlanról rendelkező hagyatékadó végzést (hagyatéki bizonyítványt) jogerőre emelkedése után át kell tenni a telekkönyvi hatósághoz s amennyiben az áttételig az öröklési illeték kiszabásáról a bíróság értesítést nem kap, a telekkönyvben az öröklési illeték rangsorát fel kell jegyezni.

A vagyonátruházási illetékről szóló 1920: XXXIV. t.-c. 65. §-ának 2. bekezdése hatályát veszti. Az 1920: XXXIV. t.-c. 23. §-ának 4. bekezdésében a bejegyzés rangsora alatt — ha rangsorfeljegyzés történt — a feljegyzés ranghelyét kell érteni.

135. §. Az 1912: LIV. t.-c. 12. §-át a következő rendelkezés egészíti ki:

A felperes köteles a keresetlevélnek mellékleteivel felszerelt bélyegmentes példányát a telekkönyvi hatóság irattára részére csatolni.

136. §. Az 1912: LIV. t.-c. 20. §-át a következő rendelkezések egészítik ki:

Ha a bíróságnak abban a kérdésben kell határoznia, hogy valakit elmeógyógyintézetbe vagy kórházi elmebetegosztályba fel lehet-e venni vagy onnan el kell-e bocsátani, az eljárásnak költsége felől a Pp. rendelkezéseinek és a betgápolási költségek viselésére vonatkozó szabályoknak megfelelő alkalmazásával hoz marasztaló határozatot.

A népjóléti miniszter az igazságügyminiszterrel egyetértve rendelettel szabályozhatja azt, hogy mennyiben jár díjazás az elmeógyógyintézeti vagy közkórházi vezetőnek vagy orvosnak, akit a bíróság az e §. alá eső eljárásban annál az intézetnél vagy kórháznál tartott szakértői szemle során alkalmazott elmeorvosszakértőnek, amelynél vezetőként vagy orvosként alkalmazva van.

Magángyógyintézetbe való felvétel vagy onnan elbocsátás ügyében folytatott eljárásnál az ápolási díj fizetésére kötelezett helyett az intézet fenntartóját is lehet az eljárás költségeinek előlegezésében marasztalni. Érintetlenül marad az intézet fenntartójának az a joga, hogy az ápolási díj viselésére kötelezettől e költség megtérítését követelhesse.

137. §. Az 1912: LIV. t.-c. 21. §-ának utolsó bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

Törvényes kiskorú gyermek elhelyezésének és tartásának kérdésében a gyámhatóság határoz. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a házassági per folyamán (Pp. 674. §.) a házassági per bírósága szükség esetében ideiglenesen határozzon ebben a kérdésben, ha a gyámhatóság nem határozott. A felbontó vagy ágytól és asztaltól elválasztó ítéletben a házassági per bírósága szükség esetében akkor is határoz a gyermek elhelyezésének és tartásának kérdésében, ha a gyámhatóság már határozott (1894: XXXI. t.-c. 95. és 105. §-a).

138. §. A törvényhatóságok és a megyei városok akár a lakbérleti szabályokkal kapcsolatban, akár külön szabályrendelettel szabályozhatják a háztelülgyelőknek, a se-

gédházfelügyelőknek, valamint lakók közös használatára rendelt és egyéb központi berendezések kezelőinek a háztulajdonossal (bérbeadóval) és egymással szemben fennálló szolgálati jogviszonyát, továbbá jogállását a közhatalóságokkal és a ház lakóival szemben. Az ily szabályrendeletet, amennyiben azt az igazságügyminiszter, a belügyminiszter s a népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyása után az önkormányzati testület a Budapesti Közlönyben közzétette, a bíróságoknak alkalmazniok kell.

Ez előbbi bekezdésben meghatározott tárgyban e törvény életbelépése előtt alkotott szabályrendeleteket, ha a jóváhagyás és a kihirdetés tekintetében az előbbi bekezdésben megszabott kellékeknek megfelelnek, a bíróságoknak szintén alkalmazniok kell.

139. §. Az 1925: VIII. t.-c. 47. §-a úgy módosul, hogy az ott szabályozott esküt (fogadalmat) kir. közjegyző előtt kell letenni.

140. §. A polgári ügyekben a törvényszéki egyesbíráskodás hatályának meghosszabbításáról szóló 1928: XXII. t.-c. 1. §-ának 1. bekezdése úgy módosul, hogy a polgári eljárás és az igazságügyi szervezet módosításáról szóló 1925: VIII. t.-c. 1. §-a ama rendelkezésének hatálya, amely szerint a kir. törvényszék polgári peres és nem peres ügyekben elsőfokon mint egyesbíró jár el, a törvényhozás további rendelkezéséig fennmarad.

Egyébként az 1928: XXII. t.-c. 1. §-ának 2. bekezdése és 2. §-a érintetlenül marad.

141. §. A kir. bíróságok és ügyészségek tagjainak az igazságügyminiszteriumban való ideiglenes alkalmazhatásáról szóló 1899: XLVIII. törvénycikknek az 1925: XXXIII. törvénycikk értelmében 1930. évi december hó 31. napján lejáró hatálya 1935. évi december hó 31. napjáig meghosszabbodik.

142. §. Minden ügyvédi meghatalmazáson a rendes okirati illeték mellett a forgalomban lévő kincstári bélye-

gektől elütő külön bélyeggel ügyvédi jóléti hozzájárulást kell leróni. Ennek költségét az ügyvéd saját felének terhére fel nem számíthatja és ez a pervesztes fél terhére sem állapítható meg. E hozzájárulásból befolyó jövedelmet az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézei az 1908: XL. törvénycikkben meghatározott ellátások kiegészítésére és egyéb segélyezési célokra fordítja.

Az ügyvédi jóléti hozzájárulás összegét, valamint lerovásának és kezelésének részletes szabályait az igazságügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértve rendelettel állapítja meg. A jóléti hozzájárulás a meghatalmazásokra megszabott okirati illeték egynegyed részénél nagyobb összegben nem állapítható meg.

143. §. Ahol valamely törvényben vagy más jogszabályban az ezzel a törvénnyel módosított vagy kiegészített törvényes rendelkezésre van hivatkozás, helyett a jelen törvénnyel módosított vagy kiegészített rendelkezést kell érteni.

144. §. E törvénynek rendelkezései nem érintik a polgári eljárás és az igazságügyi szervezet módosításáról szóló 1925: VIII. t.-c. 55. és 59. §-ában megjelölt összegeknek rendelettel megváltoztatására és az ezzel kapcsolatos rendelkezések megállapítására vonatkozólag foglalt felhatalmazás hatályát.

A felülvizsgálat kizárására irányadó értékhatárt (37. §.) a kir. ítélőtáblának és a kir. törvényszéknek mint fellegbezési bíróságnak ítéletére vonatkozóan eltérően is lehet megállapítani.

Az igazságügyminiszter az e törvény alapján kibocsátott rendeleteit a szükséghez képest kiegészítheti, módosíthatja és hatályon kívül helyezheti.

Az ebben a törvényben foglalt értékhatárokat az igazságügyminiszter rendelettel leszállíthatja és a törvényben meghatározott mértékig újból felemelheti.

A törvény kihirdetésétől számított 5 év eltelte után az igazságügyminiszter az értékhatárokat rendelettel nem módosíthatja.

145. §. Az igazságügyminiszter a polgári peres eljárásnak a polgári perrendtartásról szóló 1911: I. törvénycikkben, a polgári eljárás és az igazságügyi szervezet módosításáról szóló 1925: VIII. törvénycikknek a peres eljárási rendelkezéseket tartalmazó I. címében, továbbá a törvénykezés egyszerűsítéséről szóló ebben a törvényben, valamint az ezeket módosító és kiegészítő, törvényes felhatalmazás alapján kibocsátott rendeletekben foglalt szabályait egységes szerkezetbe foglalhatja össze, úgy, hogy az a jogszabályokat csupán hatályban lévő tartalmukkal tüntesse fel.

Az egységes szerkezet kibocsátása előtt a kir. Kuria teljes ülésben határoz a felett, hogy az megfelel-e a törvényes rendelkezéseknek. Az egységes szerkezetet az országgyűlésnek be kell mutatni.

Az 1912: LIV. t.-c. 104. §-ának utolsó bekezdése alapján a végrehajtási eljárás szabályairól készitendő egységes szerkezetre is az előbbi bekezdések nyerne alkalmazást.

146. §. Ha a jelzálogjoggal terhelt ingatlan elárvereztetése esetében becsértékül és kikiáltási árul törvény értelmében a hitelező intézet által alapszabályszerűen megállapított érték szolgál, az egyes jelzálogtárgyak tekintetében ily módon megállapított értékek aránya irányadó az intézet javára bekebelezett egyetemleges jelzálogjog terhének a többi telekkönyvi érdekeltek egymásközötti viszonyában való megoszlására (1927: XXXV. t.-c. 57. §.) is.

147. §. E törvény életbelépésének napját az igazságügyminiszter rendelettel állapítja meg.

Az igazságügyminiszter a törvény egyes rendelkezéseit külön is életbeléptetheti.

Az e törvény következtében szükséges átmeneti, valamint a törvény végrehajtására vonatkozó szabályokat az igazságügyminiszter állapítja meg.

A m. kir. igazságügyminiszternek 49000/1930. sz. rendelete.
*a törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930: XXXIV. törvény-
 cikk életbeléptetése, valamint az arra vonatkozó átmeneti és
 végrehajtási szabályok tárgyában. (Rövidítve: Ter.)*

A törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930: XXXIV. t.-c.
 (rövidítve: Te.) 98., 144. és 147. §-ában foglalt felhatalmazások
 alapján a következőket rendelem:

I. A Te. életbelépésének ideje.

1. §. A törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930: XXXIV.
 törvénycikk — kivéve annak 99. és 142. §-át — 1931. év január
 hó 1. napján lép életbe. Rendelkezéseit, amennyiben ez a ren-
 delet másképpen nem rendelkezik, a már folyamatban levő
 ügyekben is alkalmazni kell.

A Te. 99. és 142. §-ának életbelépéséről és végrehajtásá-
 ról külön rendelet fog intézkedni.

II. Polgári peres eljárás.

Értékhatárok a polgári perben.

2. §. A polgári perrendtartásról szóló 1911: I. törvény-
 cikkben (Pp.) értékhatarul megállapított összegek helyett a
 következő értékhatárok állapíttatnak meg:

1. a járásbírótság hatásköre tekintetében a Pp. 1. §-ának
 1. pontjában és 5. §-ának utolsó bekezdésében háromezer pengő;

2. a részletügyletből eredő követelésre nézve az alávétésen
 alapuló illetékesség tekintetében a Pp. 45. §-ának utolsó be-
 kezdésében ezer pengő;

3. a járásbírótság előtti kötelező ügyvédi képviselet tekin-
 tetében a Pp. 94. §-ának 2. bekezdésében ezer pengő;

4. a hirdetményi kézbesítés esetében a hirdetés közzététele
 tekintetében a Pp. 176. §-ában ezer pengő;

5. a fellebbvitel körében:

a) a fellebbezés korlátozása tekintetében a Pp. 476. §-ának
 2. és 3. bekezdése helyébe lépett Te. 24. §-ában kétszáz pengő;

b) a fellebbezésnek szóbeli tárgyalás nélkül nyilvános elő-
 adás alapján elintézése tekintetében a Pp. 513. §-ának 2. be-
 kezdése helyébe lépett Te. 35. §-ában kétezer pengő;

c) a felülvizsgálat korlátozása tekintetében a Pp. 521. §-a
 helyébe lépett Te. 37. §-ában a kir. törvényszék mint fellebbe-

zési bíróság ítélete tekintetében kétezer pengő és a kir. ítélőtábla ítélete tekintetében ötezer pengő;

d) a felülvizsgálati bíróság meghatározása tekintetében a Pp. 525. §-ának 2. bekezdése helyébe lépő Te. 38. §-ában ötezer pengő;

e) a felülvizsgálati kérelemnek szóbeli tárgyalás nélkül nyilvános előadás alapján elintézése tekintetében a Pp. 545. §-ának 1. bekezdésében, illetőleg a Te. 44. §-ában négyezer pengő;

f) a házassági perben érvényesített vagyonjogi keresetnél a fellebbezés korlátozása tekintetében a Pp. 691. §-ának 1. bekezdésében ezer pengő;

g) a házassági perben érvényesített vagyonjogi keresetnél a felülvizsgálat korlátozása tekintetében a Pp. 691. §-ának 2. bekezdésében ötezer pengő;

6. az ítélet fellebbvitelre tekintet nélkül végrehajthatósága szempontjából:

a) a Pp. 415. §-ának 4. pontjában háromszáz pengő;

b) a Pp. 509. §-ában ötezer pengő;

7. a fizetési meghagyásból származó perben az ítéletnek a tárgyalási jegyzőkönyvbe felvétele tekintetében a Pp. 603. §-ának utolsó bekezdésében kétszáz pengő;

8. a községi bíróság hatásköre tekintetében a Pp. 758. §-ában száz pengő, az egyesületi tagsági díjak és egyéb egyesületi tagsági hozzájárulások iránti perekben azonban csak öt pengő.

3. §. Az előbbi §-ban megállapított értékhatárok a folyamatban levő perekben is irányadók, amennyiben az alábbi bekezdések másképen nem rendelkeznek.

A 2. §. 1. pontjában megállapított érték nem irányadó a folyamatban levő azokban a perekben, amelyekben a keresetlevelet a Te. életbelépte előtt a törvényszéknél adták be, ellenben irányadó a folyamatban levő azokban a perekben, amelyekben a keresetlevelet a Te. életbelépte előtt a járásbírósnál adták be.

A 2. §. 2. és 4. pontjában megállapított értékhatárok nem irányadók azokban a perekben, amelyekben a keresetlevelet a Te. életbelépése előtt adták be.

A Te. 24. és 35. §-ában, valamint az e rendelet 2. §. 5. a), b) és f) pontjában a fellebbvitel korlátozása tekintetében megállapított értékhatárok nem irányadók a folyamatban levő azokban a perekben, amelyekben az elsőbíróság, a Te. 37., 38. és 44. §-ában, valamint az e rendelet 2. §. 5. c), d) és g) pontjában

megállapított értékhatárok pedig nem irányadók a folyamatban levő azokban a perekben, amelyekben a fellebbezési bíróság ítéletét Te. életbelépte előtt hirdette ki.

A Te. életbeléptekor akár a kir. törvényszék, mint első-bíróság előtt, akár a kir. ítélőtábla, mint fellebbezési bíróság előtt folyamatban levő perekben a kir. ítélőtáblának mint fellebbezési bíróságnak ítélete ellen nincs helye felülvizsgálatnak, ha a felülvizsgálati érték (Te. 37. §.) ötezer pengőt meg nem halad, kivéve, ha a per értékre tekintet nélkül tartozik a törvényszék hatáskörébe. Ha azonban a bíróság ítéletét a felülvizsgálati bíróság feloldó végzésének következtében hozta, az ítélet ellen értékre tekintet nélkül van helye fellebbvitelnek az ügyben előbb eljáró fellebbviteli bíróságokhoz.

A 2. §. 6. pontjában megállapított értékhatárok a Te. életbelépte előtt megindított perekben is irányadók ugyan, a Te. életbelépte előtt meghozott ítéletnek a végrehajthatóság kimondásával kiegészítését azonban nem lehet kérni abban az esetben, ha a bíróságnak az ítéletet a meghozatalakor fennálló jogszabályok értelmében nem kellett fellebbvitelre tekintet nélkül végrehajthatónak nyilvánítania.

A második bekezdést megfelelően kell alkalmazni a Te. életbeléptekor folyamatban levő osztálperekben és örökösödési jogot tárgyazó perekben a Te. 4. §-a szerinti értékmegállapítás tárgyában is.

Szegénységi jog.

4. §. A Te. 8. §-ában a szegénységi jogban részesülő félnek ellenfelét az illetékmentesség tekintetében megillető jog nem mentesíti őt annak az illetéknek lerovása alól, amelyet a Te. életbelépése előtt kellett lerónia.

Az iratok áttétele a hatáskörrel bíró és illetékes bírósághoz.

5. §. A Te. 12. §-ának alkalmazásában felperes azt a kérelmét, hogy keresetlevelet meghatározott bírósághoz tegyék át, abban az esetben, ha a Te. életbelépésének napján az erre a kérelemre megszabott tizenöt napos határidő még nem telt le, a Te. életbelépésének napját követő tizenöt nap alatt terjesztheti elő.

Előkészítő iratok a járásbírói eljárásban.

6. §. Ha a járásbírói eljárásban a bíró a Te. életbelépése előtt az 1925: VIII. t.-c. (Ppn.) 5. §-ának 1. bekezdése értelmében előkészítő iratok közlését rendelte el, e határozat

érvény
körül
készít

7
Ppn.
tanú
§-ána
határ
szolg
főls
helye
megk

jogor
keze
ebbe
lésse
terje
vissz
beke

szób
alat
ítél
táb

vizs
tás
ren
kez
ha
a p

tot

értvényességét és az előkészítő iratok közlését nem érinti az a körülmény, hogy a Te. 15. §-a értelmében az illető perben előkészítő iratok közlését elrendelni nem lehet.

Tanukihallgatás kiküldetés útján.

7. §. A Te. 17. §-a nem érinti a Pp. 289. §-ának és a Ppn. 10. §-ának azokat a rendelkezéseit, hogy mikor lehet a tanú kihallgatását kiküldetés útján fogánatosítani. A Te. 17. §-ának az a rendelkezése, amely szerint a tanút az ott meghatározott perekben rendszerint lakóhelyén kell kihallgatni, nem szolgálhat okul arra, hogy a bíró a lakóhelyén kihallgatással fölösleges kiküldetési költségeket okozzon és csakis a tanú lakóhelye szerint illetékes járásbírósnak vagy községi bíróságnak megkeresését teszi lehetővé az ott meghatározott esetekben.

Szakértő kirendelése szegénységi joron folyó perben.

8. §. Ha a bíróság a Te. életbelépte előtt szegénységi joron folyó perben egy vagy több szakértőt kinevezett, e rendelkezésének hatályát a Te. 19. §-a nem érinti. A bíróság azonban ebben az esetben, ha az célszerűnek mutatkozik és költségkíméléssel jár, a szakértő meghallgatása, illetőleg véleményének előterjesztése előtt a szakértő kinevezésére vonatkozó végzését visszavonhatja vagy megváltoztathatja és a Te. 19. §-ának 1. bekezdése értelmében új határozatot hozhat.

A kihirdetett ítélet írásba foglalása.

9. §. A Ppn. 11. §-a szerint az olyan ítéletet, amelyet szóbeli tárgyaláson hirdetnek ki, a kihirdetést követő nyolc nap alatt kell teljesen írásba foglalni. Az írásba foglalás napját az ítélet fogalmazványán és a tárgyalási napló „Észrevételek” rovatában föl kell jegyezni.

Fellebbezés, felülvizsgálat, felfolyamodás, perújítás.

10. §. A Te.-nek a fellebbezésre (24—36. §.), a felülvizsgálatra (37—44. §.), a felfolyamodásra (45. §.) és a perújításra (46—48. §.) vonatkozó rendelkezéseit — amennyiben e rendelet 2. és 3. §-a nem rendelkezik — a következő két bekezdésben foglalt kivételekkel abban az esetben kell alkalmazni, ha a fellebbezést, a felülvizsgálatot, a felfolyamodást, illetőleg a perújítást a Te. életbelépése után adják be.

A Te. életbelépése előtt beadott fellebbezést, felülvizsgálatot, felfolyamodást, illetőleg perújítási keresetet a Te. életbe-

lépése után nem lehet visszautasítani abból az okból, hogy a bíróságnak az előbbi szabályok szerint nem volt hatásköre, ha az új szabályok szerint a bíróság hatásköre megállapítható.

A felülvizsgálati eljárásban a törvény életbelépése után a Te. 40—43. §-ait abban az esetben is alkalmazni kell, ha a felülvizsgálati kérelmet e törvény életbelépése előtt adták be.

Fizetési meghagyásos eljárás.

11. §. A Te. 49—52. §-ait nem kell alkalmazni, ha a keresetlevelet, illetőleg a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet a Te. életbelépése előtt adták be. Ha azonban a bíróság a fizetési meghagyást a Te. életbelépte után bocsátja ki olyan követelés tekintetében, amelyre nézve a Te. 52. §-a értelmében az ellentmondást ügyvéd ellenjegyzésével ellátva kell beadni, ebben az esetben az ellentmondásnak ügyvéd ellenjegyzésével kell ellátva lennie és az adóst erre a fizetési meghagyásban figyelmeztetni kell akkor is, ha a fizetési meghagyás iránti kérelmet a Te. életbelépése előtt adták be.

12. §. A fizetési meghagyás tartalmát, különösen az abban foglalt figyelmeztetést a kézbesítés alkalmával szóval magyarázza meg a kézbesítő az irat átvevőjének minden esetben, tehát akkor is, ha az irat átvevője olvasni tud. A megmagyarázás megtörténtét a kézbesítési vévényen tanúsítani kell.

Eljárás házassági perekben.

13. §. A Te. 54—56. §-ait csak azokban a perekben kell alkalmazni, amelyekben a keresetlevelet a Te. életbelépése után adták be.

A Te. 55. §-nak a Pp. 644. §. 3. bekezdésének helyébe lépő rendelkezését a folyamatban levő perekben is alkalmazni kell.

A Te. 56. §-át nem kell alkalmazni, ha a házasság felbontásának jogi életközösség visszaállítása iránti kérelmét (Pp. 648. §.) a Te. életbelépése előtt adta be.

A Te. 57. §-nak a nyilvánosságra vonatkozó rendelkezését a törvény életbelépése előtt indított perekben is alkalmazni kell ha a tárgyalást a törvény életbelépése után nyitják meg.

Házasságvédő.

14. §. Az ügyvédi kamara minden év végén a következő évre a területén levő törvényszékek részére jegyzéket készít a törvényszék székhelyén lakó azokról az ügyvédekéről, akik a házasságvédő tisztjének ellátására késznek nyilatkoznak. A bírósá-

ag a Te. 55. §-a értelmében a házasságvédőt ezek közül rendel ki.

A házasságvédő a házasság fenntartása érdekében felhozandó tényeket és bizonyítékokat kinyomozza, a tárgyaláson előadja és a szükséghez képest a kir. ügyészt is tájékoztatja. Ha a tárgyaláson a kir. ügyész és a házasságvédő együttesen jelennek meg, a házasságvédő a kir. ügyészt eljárásában támogatja.

A Te. életbelépése előtt megindított házassági perekben házasságvédőt csak akkor kell kirendelni, ha a kir. ügyész ez iránt kérelmet terjeszt elő.

III. Végrehajtási eljárás. (15—28. §§.)

IV. Telekkönyvi ügyek. (29—34. §§.)

V. A büntető igazságszolgáltatás egyszerűsítése. (35. §.)

VI. Vegyes rendelkezések.

Közhivatalnoki pályáról átlépett ügyvéd képviselőének korlátozása.

36. §. A törvény 131. §-a nem vonatkozik azokra, akiknek az ügyvédi kamarába bejegyzése a törvény életbelépése előtt előterjesztett kérelme alapján történt.

Törvényes kiskorú gyermek elhelyezése és tartása.

37. §. A Te. 137. §-a nem nyer alkalmazást azokban az ügyekben, melyekben az eljárás a Te. életbelépte előtt a bíróság előtt már megindult, kivéve, ha a jogosult az ügynek a gyámhatósághoz való áttételét kéri.

E rendelet életbelépésének ideje.

38. §. Ez a rendelet 1931. évi január hó 1. napjával lép életbe.

Életbelépésével elveszti hatályát a polgári eljárásban irányadó értékhatárok pengőértékben megállapítása tárgyában kiadott 62600/1926. I. M. számú rendelet 1. §-ának 1. pontja és minden más olyan jogszabály, mely e rendelettel ellenkezik.

Jegyzet: Miután az eddigi értékhatárok átmenetileg a Ter. életbelépése után is jelentőséggel bírnak, szükségesnek tartjuk az erre vonatkozó rendelet közlését.

A m. kir. igazságügyminiszternek 62.600/1926. I. M. számú rendelete a polgári eljárásban irányadó értékhatároknak pengőértékben megállapításáról.

A polgári eljárás és az igazságügyi szervezet módosításá-

ról szóló 1925. VIII. t.-c. (Ppn.) 55. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

Polgári peres eljárási rendelkezések.

1. §. A polgári perrendtartásról szóló 1911. I. törvénycikkben (Pp.) értékhatarúl megállapított összegek helyett a következő értékhatarok állapítottnak meg:

1. a járásbíróóság hatásköre tekintetében a Pp. 1. §-ának 1. pontjában és 5. §-ának utolsó bekezdésében kétezer pengő;

2. a részletügyleiből eredő követelésre nézve az alávetésen alapuló illetékesség tekintetében a Pp. 45. §-ának utolsó bekezdésében ötszáz pengő;

3. a járásbíróóság előtti kötelező ügyvédi képviselő tekintetében a Pp. 94. §-ának 2. bekezdésében ezer pengő;

4. a hirdetményi kézbesítés esetében a hirdetés közzététele tekintetében a Pp. 176. §-ában ötszáz pengő;

5. a fellebbvitel körében:

a) a fellebbezés korlátozása tekintetében a Pp. 476. §-ának 2. és 3. bekezdésében száz pengő;

b) a fellebbezésnek szóbeli tárgyalás alapján elintézése tekintetében a Pp. 513. §-ának 2. bekezdésében ezerhatszáz pengő;

c) a felülvizsgálat korlátozása tekintetében a Pp. 521. §-ának 1. bekezdésében megállapított ötszáz korona helyett ezerhatszáz pengő és az ugyanott megállapított száz korona helyett ötszáz pengő;

d) a felülvizsgálati bíróság meghatározása tekintetében a Pp. 525. §-ának 2. bekezdésében ötezer pengő;

e) a felülvizsgálati kérelemnek szóbeli tárgyalás nélkül nyilvános előadás alapján elintézése tekintetében a Pp. 545. §-ának 1. bekezdésében négyezer pengő;

f) a házassági perben érvényesített vagyoni jogi keresetnél a fellebbezés korlátozása tekintetében a Pp. 691. §-ának 1. bekezdésében ezerhatszáz pengő;

g) a házassági perben érvényesített vagyoni jogi keresetnél a felülvizsgálat korlátozása tekintetében a Pp. 691. §-nak 2. bekezdésében ötezer pengő;

6. az ítélet fellebbvitelre tekintet nélkül végrehajthatósága szempontjából:

a) a Pp. 415. §-ának 4. pontjában kétszáz pengő;

b) a Pp. 509. §-ában kétezer pengő;

7. a fizetési meghagyásból származó perben az ítéletnek a

tárgyalás
§-ának 1.
8.

§-ában
sületi tá
pengő.

2.
matban
kezdésel

Az
kintetéb
ban leve

tét e re
d), e) é

tott ért
amelyek
előtt hi

Az
nél min

zési bír
mint fe

vizsgál
hatszáz
kintet r

Ha
zésének
tet nél

fellebbv
Az

jelen r
adók;

végreh
het kér
hozatal

lebbvit
Az

irányad
a kere
adták
rekben
előtt a

3.

tárgyalási jegyzőkönyvbe felvétele tekintetében a Pp. 603. §-ának utolsó bekezdésében száz pengő;

8. a községi bíróság hatásköre tekintetében a Pp. 758. §-ában száz pengő, az egyesületi tagsági díjak és egyéb egyesületi tagsági hozzájárulások iránti perekben azonban csak öt pengő.

2. §. Az előbbi §-ban megállapított értékhatárok a folyamatban levő perekben is irányadók, amennyiben az alábbi bekezdések másképpen nem rendelkeznek.

Az előbbi §. 5. a) pontjában a fellebbezés korlátozása tekintetében megállapított értékhatár nem irányadó a folyamatban levő azokban a perekben, amelyekben az elsőbíróság ítéletét e rendelet életbelépte előtt hirdette ki, az előbbi §. 5. c), d), e) és g) pontjában a felülvizsgálat tekintetében megállapított értékhatárok pedig nem irányadók azokban a perekben, amelyekben a fellebbezési bíróság ítéletét e rendelet életbelépte előtt hirdették ki.

Az 1925. évi június hó 1. napján akár a kir. törvényszéknél mint elsőbíróságnál, akár a kir. ítélőtáblán mint fellebbezési bíróságnál folyamatban volt perekben a kir. ítélőtáblának, mint fellebbezési bíróságnak ítélete ellen nincs helye felülvizsgálatnak, ha a per tárgyának értéket járulékok nélkül ezerhatszáz pengőt meg nem halad, kivéve, ha a per értékére tekintet nélkül tartozik a törvényszék hatáskörébe.

Ha a bíróság ítéletét a felülvizsgálati bíróság feloldó végzésének következtében hozta, az ítélet ellen értékre tekintet nélkül van helye fellebbvitelnek az ügyben előbb eljárt fellebbviteli bíróságokhoz.

Az előbbi §. 6. pontjában megállapított értékhatárok a jelen rendelet életbelépte előtt megindított perekben is irányadók; az e rendelet életbelépte előtt meghozott ítéletnek a végrehajthatóság kimondásával kiegészítését azonban nem lehet kérni abban az esetben, ha a bíróságnak az ítéletet a meghozatalkor fennálló jogszabályok értelmében nem kellett fellebbvitelre tekintet nélkül végrehajthatónak nyilvánítani.

Az előbbi §. 8. pontjában meghatározott értékhatár nem irányadó a folyamatban levő azokban a perekben, amelyekben a keresetlevelet e rendelet életbelépte előtt a járásbíróságnál adták be, ellenben irányadó a folyamatban levő azokban a perekben, amelyekben a keresetlevelet a rendelet életbelépte előtt a községi bíróságnál adták be.

3. §. A törvényszék előtt a polgári perrendtartás életbe-

lépte előtt folyamatba tett polgári ügyekben (Ppn. 21. §.) a törvényszéknek pénz fizetése, munka teljesítése vagy ingó dolog iránt indított perekben hozott ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, ha a per tárgyának értéke százhatvan pengőt meg nem halad. Ez a korlátozás a Pp. 758. §-ában felsorolt perekben hozott ítéletekre nem terjed ki.

Az 1. bekezdésben meghatározott ügyekben a kir. ítélőtáblának ítélete ellen nincs helye további fellebbezésnek, ha a per tárgyának értéke ezerhatszáz pengőt meg nem halad, a Pp. 758. §-ának 3. és 5. pontjában felsorolt esetekben pedig akkor, ha a per tárgyának értéke százhatvan pengőt meg nem halad.

Az 1. bekezdésben megállapított értékhatár nem irányadó azokban a perekben, amelyekben a kir. törvényszék, a 2. bekezdésben megállapított értékhatárok nem irányadók azokban a perekben, amelyekben a kir. ítélőtábla 1925. évi június hó 1. napja előtt már ítéletet hozott.

A 4. és az 5. §. a végrehajtási eljárásra, a 6. §. az örökösödési eljárásra vonatkozik.

7. §. Ez a rendelet 1927. évi január hó 1. napján lép életbe. Életbeléptetésével hatályát veszti:

a 25.800/1925. I. M. számú rendelet a polgári eljárásban irányadó értékhatárok megállapítása tárgyában (I. K. XXXIV. évf. 71. lap) és

a 6400/1926. I. M. számú rendelet a polgári peres eljárásban irányadó egyes értékhatárok újabb megállapítása tárgyában (I. K. XXXV. évf. 52. lap). (1926. dec. 16. 62600/1926. I. M. sz.)

A külön eljárási költség címén fizetendő összegeknek pengőértékben megállapítása.

A polgári eljárás és igazságügyi szervezet módosításáról szóló 1925: VIII. t.-c. 54. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. A pengőérték megállapításáról és az ezzel összefüggő rendelkezéseiről szóló 1925: XXXV. t.-c. 20. §-ának 2. bekezdéséhez képest a külön eljárási költség címén fizetendő összegek a következők:

1. a bírósági és a kir. ügyészégi iratok másolatának elkészítéséért fizetendő költség tárgyában 30.599/1925. I. M. szám alatt kiadott rendelet (I. Igazságügyi Közlöny XXXIV. évf.

84. 1.
0.80 p
2.
séért
M. sz.
évf. 8
pengő
3
röl 30
XXXI
pített
állapít
és 9. p
4
tárgyá
Közlö
sében
lér p.
5
45.700
Közlö
megál
állapít
és 3.
(80 f.
2
tárgy
ságu
dése
holdr
letig
fillér.
lyébe
letig
azon
rendo

84. 1. l. alább) 1. §-ában meghatározott 10.000 korona helyett 0.80 pengő (80 fillér p. é.);

2. a külföldön használandó iratok és okiratok hitelesítésért külön eljárási költség fizetése tárgyában 30.600/1925. I. M. sz. alatt kiadott rendelet (I. Igazságügyi Közlöny XXXIV. évf. 84. l.) 1. §-ában meghatározott 50.000 korona helyett 4 pengő;

3. a hitbizományi ügyekben külön eljárási költség fizetéséről 30.800/1925. I. M. sz. alatt kiadott (I. Igazságügyi Közlöny XXXIV. évf. 133. l.) rendelet 2. §-ának 7. pontjában megállapított 100 millió korona helyett 8000 pengő, az ugyanott megállapított 10 millió korona helyett 800 pengő, ugyanazon §. 8. és 9. pontjában megállapított 50 millió korona helyett 4000 pengő.

4. a telekkönyvi másolatokért másolási költség fizetése tárgyában 31.200/1925. I. M. szám alatt kiadott (I. Igazságügyi Közlöny XXXIV. évf. 86. l.) rendelet 1. §-ának első bekezdésében megállapított 10.000 korona helyett 0.80 pengő (80 fillér p. é.);

5. a cégügyekben külön eljárási költség fizetése tárgyában 45.700/1925. I. M. szám alatt kiadott rendelet (I. Igazságügyi Közlöny XXXIV. évf. 157. l.) 1. §-ának második bekezdésében megállapított 100.000 korona helyett 8 pengő, az ugyanott megállapított 50.000 korona helyett 4 pengő, az idézett rendelet 2. és 3. §-ában megállapított 10.000 korona helyett 0.80 pengő (80 fillér p. é.)

2. §. A telekkönyvi másolatokért másolási költség fizetése tárgyában 31.200/1925. I. M. szám alatt kiadott rendelet (I. Igazságügyi Közlöny XXXIV. évf. 86. l.) 2. §-ának harmadik bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„A másolási költség összege 10 holdrészletig 3 pengő, 25 holdrészletig 4 pengő, 50 holdrészletig 5 pengő, 100 holdrészletig 6 pengő, ezen felül minden további holdrészlet után 4 fillér.”

Ugyanazon §. ötödik bekezdésének második mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A másolási költség összege 10 részletig 6 pengő, 25 részletig 8 pengő, 50 részletig 10 pengő, 100 részletig 12 pengő azon felül minden további részlet után 8 fillér.

Ugyanazon §. hatodik bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„A budapesti központi telekkönyvi hivatalnál vezetett

vasuti és csatorna-térképek egy-egy szelvényének másolásáért 1. pengőt kell fizetni."

3. §. Ez a rendelet az 1927. évi január hó 1. napján lép életbe.

Az életbelépés napja előtt megrendelt képmásolatokért a korábbi jogszabályban meghatározott összeget kell pengőértékre átszámítva fizetni. (62.996/926. I. M. sz. r.)

Bíróági és ügyészségi iratok másolatainak elkészítéséért fizetendő költség. A polgári eljárás és az igazságügyi szervezet módosításáról szóló 1925: VIII. t.-c. 54. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. Bíróági és kir. ügyészségi irat másolatáért, ha azt bíróság vagy kir. ügyészség készíti el, a bélyegjegyekben lerovandó illetékeken felül másolási költség fejében az irat minden lemásolandó oldala után 10.000 koronát kell fizetni. Megkezdett oldal egésznek számít.

A szegénységi jog a felet a másolási költség fizetése alól nem menti fel.

Hivatalból elkészített másolatért, valamint ha a másolatot közhatóság rendeli meg és a másolási költséget a felekre áthárítani nem lehet, másolási költség szedésének nincs helye.

Nincs helye másolási költség szedésének akkor sem, ha a másolatot nemzetközi viszonyosság alapján külföldi hatóság megkeresésére kell kiszolgáltatni.

2. §. A másolatokat a bíróság (kir. ügyészség) vezetője által kijelölt irodában kell megrendelni. Ugyanott lehet az elkészült másolatokat áavenni.

Az iroda vezetője a megrendelésekről a mintának megfelelő megrendelőkönyvet vezet.

3. §. A másolási költséget a megrendelés alkalmával kell lefizetni. Erről az összegről hivatalos nyugta adandó.

A befolyt összegeket a bíróság (kir. ügyészség) vezetője naponkint átveszi és az átvételt a megrendelőkönyv aláírásával igazolja.

4. §. A másolási költség címen befolyó összegek kezeléséről és elszámolásáról külön rendelet fog intézkedni.

5. §. Ez a rendelet az 1925. évi július hó 1. napján lép életbe. (30.599/925. I. M. sz. r.)

A m. kir. igazságügyminiszternek 49100/1930. I. M. számú rendelete a munkaügyi bírászkodás szabályainak módosítása tárgyában.')

A polgári eljárás és az igazságügyi szervezet módosításáról szóló 1925: VIII. t.-c. 54. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. A munkaügyi bírászkodás körében meghatározott értékhatároknak pengőértékben megállapítása tárgyában 62.999/1926. I. M. szám alatt kiadott rendelet (I. K. XXXV. 210. l.) 1. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

A munkaügyi bíróság ítélet ellen, ha a fellebbezési érték (1930: XXXIV. t.-c. 24. §.) kétszáz pengőt meg nem halad, akkor sincs helye fellebbezésnek, ha a bíróság az ítéletet ülnökök közreműködésével hozta. Ez a rendelkezés nem nyer alkalmazást, ha a munkaügyi bíróság ítéletét a rendelet életbelépése (1931. január 1.) előtt hirdette ki.

2. §. A Te. 49. §-a a munkaügyi bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben nem nyer alkalmazást.

3. §. Ez a rendelet 1931. évi január hó 1. napján lép életbe.

A gazdasági munkaviszonyból származó kártérítési ügyekben irányadó értékhatárnak pengőértékben megállapítása.

A polgári eljárás és az igazságügyi szervezet módosításáról szóló 1925: VIII. t.-c. 56. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeljük:

1. §. A gazdasági munkaviszonyból felmerülő ügyekben a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó eljárás szabályozásáról szóló 1923: XXIV. t.-c. 1. §-ában megjelölt értékhatár nyolcvan pengőben állapittatik meg.

2. §. Ez a rendelet az 1927. évi január hó 1. napján lép életbe, életbelépésével a gazdasági munkaviszonyból felmerülő kártérítési ügyekben irányadó értékhatár megváltoztatásáról 25.750/1925. I. M. szám alatt kiadott (a Magyarországi Rendeletek Tára 1925. évf. 478. lapján közölt) rendelet hatályát veszti, 2. §-ának 2. bekezdését azonban az 1925. évi június hó 1. napján folyamatban volt ügyekben ezután is alkalmazni kell. (62998/926. I. M. sz., B. M., F. M. és I. M. rend. 1926. dec. 17.)

*) A munkaügyi bíróság eljárási rendeletét alább a jelen módosítás szerint egész terjedelmében közöljük.

Külön bíróságok és külön eljárások.

Főudvarnagyi bíróság. A magyar főudvarnagyi bíraskodásról szóló 1909. XVI. t.-c. Budapesten a magyar állam egész területére kiterjedő hatáskörrel magyar F.-ot állított fel, amely hármas tanácsban határoz. Elnökét kinevezi a király a magyar miniszterelnök ellenjegyzésével a bírói hivatal viselésére képesített magyar állampolgárok közül; ugyancsak a király nevezi ki két ülnökét és helyettesüket az ítélőbírák (1927. XL. t.-c. 13. §.) közül ez alkalmazásuk tartamára. A F. nyelve a magyar, ítélt a király nevében, fellebbviteli bíróságai: a budapesti ítélőtábla, s a Kúria; némi eltéréssel a budapesti törvényszékre fennálló rendes eljárás szabályai szerint jár el, előtte ügyvédi képviselőnek helye van.

Hatósága kiterjed: 1. a kir. ház tagjaira, 2. azokra, akikre eddig legfelsőbb intézkedések a főudvarnagyi hivatal bírói hatóságát kiterjesztették, 3. területenkívüliséget élvező személyekre, ha magukat a F.-nak alávetik. E személyek ellen indított nem minden per tartozik azonban a F. elé, nevezetesen ingatlanra vonatkozó dologi perek, bérleti, haszonbérleti, bányabíróági, gyári, kereskedelmi, ipari telepükből, gazdaságokból származó perek stb. a rendes bíróságok hatáskörébe tartoznak, viszont a kir. ház tagjainak egymásközi magánjogi pereit és az ő személyállapotukat tárgyzó pereket a király dönti el v. eldöntésüket választott bíróságra bizza.

A F. elnöke, mint egyes bíró intézi — ha a király magának fenn nem tartja — a királyi ház tagjainak hitbizománya feletti felügyeletet, egyéb nem peres ügyeiket, a csődügyeket is, ellenük vagy lakásukban végrehajtás foganatosítását, halálos ítélet felvételét, leltározást stb., de a királyi ház tagja ellen ingóra irányuló foglalás iránti kérelem esetében az intézkedést a király magának tartja fenn; telekkönyvi s némely más ügy azonban a rendes bíróság elé tartozik. A F. hatósága alá tartozó személyekkel szemben (ilyenek pl. a Braganzai, Liechtenstein, Szász-Coburg-, Gotha, Württemberg hercegi családok egyes tagjai stb.) vagy lakásukon bárkivel szemben bírói kézbesítést vagy más hivatalos cselekményt szintén a F. elnöke, mint egyes bíró útján kell foganatosítani, akinek most elszórt perenkívüli intézkedései ellen fellebbvitel nincs.

A F.-nak és elnökének, mint egyes bírónak ügyviteli szabályait az 1909. évi június 10-én kelt legfelsőbb elhatározással a király állapította meg.

hatás
intézk
gán
bírói
az áll
felügy

K. 67
9576/5

A

szen
tosítá
székh
sítási

munka

egyes

Felsőb

külön

másfel

segély

tár, m

mint a

szülés

toznak

vetlen

nak az

gyában

osztály

A

mely i

letével

egy ül

ügyekb

az ötta

róságol

ügymín

ügymín

rende

I. M.

XXXIII

A

A főudvarnagyi bíróság elnökének, mint egyes bírónak hatáskörébe tartoznak a már előadottakon felül azok a bírói intézkedések is, amelyek a volt udvari, kincstári, a király magán (udvartartási) és a családi alapítványi vagyonra fennálló bírói zárlat tekintetében szükségesek; továbbá ő gyakorolja az államfő használatára rendelt koronajóságok állaga felett a felügyeletet (1925. VIII. t.-c. 48., 49. §§., 8760/1920. M. E. sz. r.)

E bíróság előtt szegénységi jog: 9100/1917. I. M. sz. r. (I. K. 67.); az elnök jogosultsága alá tartozó épületek és lakások: 9576/911. I. M. sz. r. (I. K. 177.).

A munkásbiztosítási bíráskodást az 1921. XXXI. t.-c. egészen újra szervezte. Munkásbalesetbiztosítási és betegségbiztosítási ügyekben elsőfokon a kerületi munkásbiztosító pénztár székhelye szerint illetékes kir. járásbíróság, mint munkásbiztosítási bíróság jár el, Budapesten pedig külön szervezett kir. munkásbiztosítási bíróság működik. A bíráskodást felső fokozatú egyes ügyekben pedig közvetlenül, a kir. Munkásbiztosítási Felsőbíróság gyakorolja. E bíróságok hatáskörébe tartoznak különösen azok a perek, amelyeknek tárgya egyfelől a pénztár, másfelől a biztosított vagy hozzátartozója között felmerült segélyezési vagy kártalanítási igény, továbbá egyfelől a pénztár, másfelől a munkaadó között vitás biztosítási járulék, valamint azok a perek is, amelyek a pénztár és pénztári orvosok, szülésznők, stb. között e viszonyból keletkeznek stb. Ide tartoznak a munkásbiztosítási kihágások is. A Felsőbíróság közvetlen hatáskörébe tartozik az eljárás az Országos Pénztárnak azok ellen a határozatai ellen irányuló fellebbezések tárgyában, amelyekkel a Pénztár az egyes üzemeket veszélyességi osztályba és arányszám alá sorozza.

Az elsőbíróság rendszerint egyesbírásgként jár el, némi ügyekben háromtagú tanácsban, amelyben a bíró elnökletével a munkaadók és a biztosítottak közül választott egy-egy ülnök vesz részt. A Felsőbíróság a tanácstól fellebbezett ügyekben öttagú, a többi ügyben háromtagú tanácsban jár el, az öttagú tanácsban három bíró és két ülnök vesz részt. A bíróságok fogalmazó és segédhivatali személyzetét az igazságügyminiszter nevezi ki. Felügyeleti hatóságuk is az igazságügyminiszter. Eljárásukat és határozataik végrehajtását külön rendeletek szabályozzák (44.200/1921. I. M. sz. r. 35.000/924. I. M. sz. r., 66.000/1921. I. M. sz. r. (I. K. XXX. 597., 871., XXXIII. 155.)) A tv. és az eljárási rendeleteket alább közöljük.

A kereskedelmi és iparkamarai választott bíróság a tiszt-

tességtelen verseny kérdésében felmerült viták felett dönt, de hatásköre csak a törvénybe ütköző eljárás abbanahagyására irányuló keresetekre, ellenben kártérítési keresetekre nem terjed ki: ítélete ellen három nap alatt felfolyamodásnak van helye az ítéletáblához. Eljárását rendelet szabályozza. (1923: V. t.-c. 43., 44. §., 23.900/1924. M. E. sz. r. I. K. XXXIII. 96.; e §-okat és a rendeletet alább egész terjedelmében közöljük.

A *szabadalmi bíróság*. E bíróságot a találmányi szabadalmakról szóló 1895: XXXVII. t.-c. egyes rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről alkotott 1920: XXXV. t.-c. a korábbi szabadalmi hivatal, a Szabadalmi Felsőbíróságot pedig a korábbi Szabadalmi Tanács helyébe állította fel. Az iparilag értékesíthető új találmányok szabadalmazása körében felmerülhet vitás ügyekben járnak el, a szabadalmi bíróság rendszerint hármas, egyes ügyekben ötös, a felsőbíróság ötös tanácsban. A tanácsban műszaki képesítésű ülnökök is részt vesznek. A bírói status-törvényt (1920: XX. t.-c.) a szabadalmi bíróság elnökeinek, al-elnökeinek és bíráinak illetményeire egyes eltérésekkel az 1921. évi XXIV. t.-c. terjesztette ki. A szabadalmi bíróság ügyviteli szabályai: 81588/1914. K. M. és 34.549/1915. K. M. eln. sz. rend. Az 1927: XX. t.-c. a Szabadalmi Felsőbíróságot (1928. július 1-ével) megszüntette és hatáskörét a kir. Kúriára ruházta át, amelynek szabadalmi ügyekben irányadó eljárási és ügyviteli szabályait a 36.243/1928. I. M. sz. rendelet (I. K. XXXVII. 99.) az ülnökök díjazását pedig a 42.302/1929. I. M. sz. rendelet (I. K. XXXVIII. 126.) állapítja meg.

Az *Országos Földbirtokrendező Bíróság* hivatása a földbirtok helyesebb megoszlását az ország egyetemes érdeke szerint szabályozó állami tevékenység irányítása. Határoz különösen az államot illető elővásárlási jog, az államot illető megváltási jog és a juttatás kérdésében. Az igazságügyminiszter felügyelete alatt működik. Tanácsban határoz. (1920: XXXVI. t.-c., 1924: VII. t.-c., 1925: XV. t.-c., 1928: XLI. t.-c.; 5500/1924. M. E. (I. K. 140.), 3200/1925. M. E. (I. K. 66.), 5751/1922. M. E. (I. K. 248.) a közigazgatási bizottság gazdasági albizottságának és másodfokon az O. F. B.-nak hatásköréről a mezőgazdasági kishaszonbérletek kivételes meghosszabbítása és a legelőterületek biztosítása kérdésében. Kiegészíti 5600/1923. M. E. (I. K. 296.), 57.000/1924. I. M. sz. r. (I. K. 225.) a földbirtokrendezési ügyekre vonatkozó főfelügyeleti jog gyakorlásáról.

A *munkaügyi bírósághoz* tartoznak mindazok a perek, amelyek az ipari munkaadó (iparos és kereskedő) és a vele magán-

jogi szerződés alapján szolgálati viszonyban álló munkavállaló (iparos és kereskedősegéd, tanonc, gyári munkás, ipari és kereskedelmi vállalat tisztviselője stb.) közt merülnek fel. Az ipartestület békéltető bizottságának hatásköre azonban — e testület tagjai s alkalmazottai tekintetében — megmaradt, de csak addig lehet idefordulni, míg a felek valamelyike az ügyet a munkaügyi bíróság (községi bíróság) előtt meg nem indította.

Munkaügyi bíróság a kir. járásbíróság, amely rendszerint a munkaadók és munkavállalók sorából kijelölt egy-egy ülnök részvételével háromtagú tanácsban határoz, kivéve, ha a felek ülnök alkalmazását egyértelműen nem kívánják, vagy ha az ülnökök valamelyike nem jelenik meg. Eljárása általában olyan, mint a járásbíróságé. Ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, ha a per tárgyának értéke százhatvan pengőt nem halad meg: a további fellebbevitelre az általános szabályok irányadók. (9180/1920. M. E. sz. r., 25.900/1925. I. M. sz. r.); (I. K. XXXIV. 71.); 62.999/1926. I. M. sz. r. (A 9180/1920. és a 62.999/1926. rendeletet l. alább.)

A **tőzsdebíróság** a budapesti áru- és értéktőzsdén a tőzsde-tanácsosok sorából alakul és ítél a tőzsdén kötött kereskedelmi ügyletből felmerült peres kérdésekben, továbbá a törvényben meghatározott olyan kereskedelmi peres kérdésekben, amelyekre nézve a felek (némely ügyekben kereskedő és nem kereskedő) magukat ennek a bíróságnak alávetették. Ítélete ellen csak alaki sérelmek miatt (pl. hogy az idézés nem volt szabályos, a fél törvényes képviselőjét: a kiskorú gyámját mellőzték, érdekelt bíró járt el) van helye felfolyamodásnak a kir. ítélőtáblához. A tőzsdebíróság ítéletének végrehajtása iránti kérvényt ennél a bíróságnál kell beadni, de onnan felszerelve a rendes bírósághoz teszik át, amely bíróság határoz a végrehajtás elrendelése tárgyában. (1870: II. t.-c.; 1881: LIX. t.-c. 94—99. §§.; Ppé. 24. §., l. hátrább.) A tőzsdebíróság a kir. ítélőtáblai elnök felügyelete s a miniszter főfelügyelete alatt áll. (1891: XVII. t.-c. 1., 2. §§.) Az igazságügyminiszter és a kereskedelemügyi miniszter megengedhetik, hogy az előbb említettek felül más tőzsde vagy termény- és gabonacsarnok is állíthasson fel külön bíróságot. (1912: LIV. t.-c. 25. §.) Ez új szabály óta a szegedi Lloyd társulatnak, szombathelyi kereskedők társulata áru-, termény- és értéksarnokának, a budapesti nemesfém- és drágakő csarnokának van ilyen külön bírósága. (T. 325/32. és T. 325/34. I. M. sz. r., 13.977/1923. (I. K. 82.) 16.562/1925. (I. K. 38.)

A tőzsdebíróságról szóló törvényi rendelkezéseket a Ppé.

24. §-a kapcsán, a budapesti áru- és értéktőzsde választott bíróságának eljárási szabályzatát pedig alább egész terjedelmében közöljük.

A **közigazgatási bíróság** a törvényben tüzetesen felsorolt községi, törvényhatósági, közegészségügyi, vasúti, adó-ügyekben, hivatalnoki illetménykérdésekben és más közigazgatási ügyekben hozott közigazgatási (pl. miniszteri) határozat vagy intézkedés ellen beadott panaszok tárgyában utolsó fokban határoz, továbbá olyan intézkedések elleni panaszok tárgyában is, amelyekkel a kormány a törvényhatóság (vármegye, város) autonómiáját sérti. Székhelye: Budapest, elnökei és bírái a Kúria elnökével és bíráival vannak egy rangban. (1896: XXVI. t.-c.; 1907: LX. t.-c.)

Külön bíróságok még: 1920: X. t.-c. (a miniszterek felelősségrevonásáról) 15. §-a, az 1848: III. t.-c. 34. §. 1926: XXII. t.-c. 49. §-a értelmében a magánjogi igény felett döntő bíróság.

Az elektromos áram szolgáltatásáért járó áramárak megváltoztatása kérdésében döntő bizottság: 6895/1919. M. E. (I. K. 426.) 4540/1920. M. E. (I. K. 379.)

Az ú. n. tanácsköztársaság tényeiből felmerülő vitás ügyekben ítélező kerületi gazdasági bíróságok. 8759/1920. M. E. (I. K. 621.), 5560/1922. M. E. (I. K. 359.), 3513/1923. M. E. (I. K. 210.) Ellenben a központi gazdasági bíróságot megszüntette és hatáskörét a Kúriára ruházta át a 3048/1924. M. E. (I. K. 79.) 1923: XXV. t.-c. a gazdasági munkabér-megállapító bizottságokról.

A közszolgálati alkalmazottak és nyugdíjasok hivatali járandóságait terhelő tartozások rendezése körében felmerülő vitás kérdések eldöntésére hivatott döntőbizottság: az 1918: XXII. t.-c. alapján kibocsátott 86.402/1924. P. M., I. M. (Bp. K. 145. sz.) és 66.810/1925. P. M., I. M. (Bp. K. 173.) sz. r.

A magánalkalmazottak nyugdíjának, özvegyeik és árváik ellátási járandóságának átértékeléséről szóló törvény alapján arányszámot megállapító kúriai külön bíróság. (1926: XVI. t.-c. 8. §.; 39.800/1926. I. M. sz. r., l. alább.)

Vegyes bíróságok

a következő ügyekre vannak szervezve:

A mezőgazdasági haszonbérletekről. 6140/1923. M. E. (I. K. 335.) 3000. és 3400/1925. M. E. (I. K. 63. és 83.)

A fakihasználási jogok átruházása, a fatermékek értékesítése és az erdei mellékhasználatok gyakorlása tárgyában létrejött jogügyletekre 8418/1924. M. E. (I. K. 239.) a 3920/1920.

M. E. (I. K. 339.) 6195/1920. M. E. (I. K. 498.) 109.991/1921. M. E. (I. K. 869.)

Az ásványszén kiaknázási jogáért és a vele kapcsolatos használati jogokért a földtulajdonos részére járó ellenszolgáltatások tárgyában: 760/1921. M. E. (I. K. 57.)

A halászati jogok haszonbérletével kapcsolatos rendelkezésekről. 9291/1921. M. E. (I. K. 781.) 8722/1922. M. E. (I. K. 575.)

Az ipari és egyéb vállalatok és általában a hasznóhajtó dolgok haszonbérének vagy bérének kivételes felemeléséről 6725/1921. M. E. (I. K. 593.), 3120/1923. M. E. (I. K. 203.)

A gyógyfürdővállalatok, a hozzájuk tartozó ingatlanok, továbbá közfürdők, ásványvízforrások vagy ásványvizet szolgáltató más telpék tekintetében fennálló vételi jogok és bérletek tekintetében. 770/1921. M. E. (I. K. 63.), 7483/1921. M. E. (I. K. 674.)

A gyógyszerárak haszonbérének kivételes felemelése és a haszonbérlet részéről átvett gyógyszerári készletek visszaszolgáltatása tárgyában. 1903/1921. M. E. (I. K. 109.), 2662/1922. M. E. (I. K. 61.), 1752/1923. M. E. (I. K. 206.)

A vegyes bíróságok alakításáról általában: 8480/1920. M. E. (I. K. 607.)

Nemzetközi választott bíróságok.

1926: I. t.-c. az állandó nemzetközi bíróság szabályzatáról, 1923: XIV. t.-c. a Dunaegyezményről, 1924: VIII. t.-c. a francia hitelezőkről, 1922: XV. és 1925: XXXVI. t.-c. a postaegyezményekről, 1921: XXXIII. t.-c. a Békeszerződésben szabályozott vegyes döntőbíróóságokról.

1914: XXVIII. és 1925: XXV. t.-c. a Svájccal, 1923: XXXI. t.-c. az Ausztriával, 1924: XXII. t.-c. a Cseh-szlovákiával kötött egyezményekről, 1916: II. t.-c. az amerikai Egyesült Államok vagy állampolgárai által támasztható kárigények elbírálására vonatkozó megállapodásról stb.

9180/1920. M. E. sz. rendelet, a munkaügyi bíraskodásról.¹⁾

A munkaügyi bíróság hatásköre és szervezete.

1. §. A jelen rendeletben szabályozott eljárás (munkaügyi bíraskodás) alá és a kir. járásbíróágnak mint munkaügyi bíróságnak.

¹⁾ A 25.900/1925., 62.999/1926. és 49.100/1930. I. M. sz. rendelettel módosított szöveg

ságnak hatáskörébe tartoznak — tekintet nélkül tárgyuk értékére — a 3. §. utolsó bekezdésében meghatározott kivétellel mindazok a perek, amelyek az ipari munkaadó (iparos és kereskedő) és a vele magánjogi szerződés alapján szolgálati viszonyban álló munkavállaló (iparos- és kereskedősegéd, tanonc, gyári munkás, ipari és kereskedelmi vállalat tisztviselője stb.) közt, úgyszintén ugyanegy üzemben szolgálati jogviszonyban álló ipari munkavállalók között a szolgálati szerződésből merülnek fel, — ideértve a szerződésszerű teljesítés elmulasztásából és a szolgálati viszony időelőtti megszűnéséből keletkező, valamint a munka tárgyain vagy eszközein okozott kár megtérítése végett indított pereket is.

A munkaügyi bíráskodás kiterjed azokra a perekre is, amelyek egyfelől az ipari munkaadók vagy munkavállalók közt, másfelől a másik szerződő féllel a szolgálati szerződés alapján egyetemleges kötelezettségben álló személy közt, vagy pedig egyfelől a munkaadó vagy a munkavállaló közt, másfelől a másik szerződő félnek jogutóda közt merülnek fel.

A munkaügyi bíráskodást Budapest egész területére nézve a budapesti központi kir. járásbíróság gyakorolja.

2. §. A jelen rendelet alkalmazásában ipari munkaadók és munkavállalók alatt azokat a munkaadókat és munkavállalókat kell érteni, akik a következő iparágakhoz tartozó ipari üzemek és vállalatok valamelyikében működnek; úgymint:

az ipartörvény (1884: XVII. törvénycikk) alá eső ipari és kereskedelmi vállalatokban;

az ipartörvény 183. §-ának a) pontjában említett termelési ágak valamelyikével kapcsolatos mellékipari üzemekben — ideértve az erdei fakitermelő, kőfejtő és egyéb efajta vállalatokat is;

a háziiparban;

a bányatörvény alá eső vállalatok (bányák, kohók és bányászati segédművek);

a királyi kisebb haszonvételek sorába tartozó malomüzemekben;

a katonai intézetekben és üzlettelepeken;

a vasúti, továbbá a hajózási vállalatokban;

a belvizeken rendes átjárókat (kompok, révek) fenntartó és fauszató vállalatokban;

a házalókereskedésben és a vándoriparban;

az ipartörvény alá nem tartozó, de iparszerűleg, illetőleg vállalkozásszerűleg üzemelő kereseti foglalkozásokban (műszaki és

ügyn
intéz

dele
köré
kiad
ipari
váll
jeszt

mun
dás

össz
és k
zott

nák,

alka

sok,
szel
vasu
szer
maz

kel
kik
mun

saj
és
kás
s m
kás
egy
nal

vis
a r
ren

ügynöki irodákban, színházaknál, gyógyszerárakban, gyógyintézetekben).

Az igazságügyminiszter a munkaügyi bíraskodást a kereskedelemügyi miniszterrel — és amennyiben más miniszter ügykörét is érinti, az illető érdekelt miniszterrel is — egyetértve kiadandó külön rendelettel az előbbi bekezdésben nem említett ipari üzemekben és vállalatokban működő munkaadók és munkavállalók szolgálati jogviszonyából felmerülő perekre is kiterjesztheti.

3. §. A jelen rendelet alkalmazásában nem tekinthetők ipari munkavállalóknak és így nem tartoznak munkaügyi bíraskodás alá:

az állami egyedárusági, valamint az állami egyedárusággal összekötött vállalatokban, úgyszintén az állami, törvényhatósági és községi üzemekben működő közszolgálati és egyéb alkalmazottak,

a katonai intézetekben és üzlettelepeknél alkalmazott katonák, katonai tisztviselők, altisztek és szolgák, a színházaknál működő színészek és a gyógyintézetekben alkalmazott orvosok,

a gazdatisztek, gazdasági cselédek, mezőgazdasági munkások, gazdasági segédmunkások és napszámosok, dohánykertészek, erdőmunkások és napszámosok, a vízmunkálatok, út- vagy vasútépítésnél föld- vagy azzal kapcsolatos munka teljesítésére szerződött munkások és napszámosok, végül a háztartási alkalmazottak (házi cselédek).

4. §. A jelen rendelet alkalmazásában munkavállalóknak kell tekinteni a gyakornokokat és általában mindazokat is, akik kiképeztetésük ideje alatt díjazást egyáltalában nem vagy a munkájuknak megfelelőnél csekélyebbet kapnak.

Munkavállalóknak kell tekinteni általában azokat is, akik saját műhelyükben vagy lakásukon más iparűzők megbízásából és azok számlájára ipari munkával foglalkoznak (otthoni munkások), még ha a nyers- és segédanyagokat maguk szerzik is be s mellékesen saját számlájukra is dolgoznak. Ha az otthoni munkás üzemének terjedelme, alkalmazott munkásainak száma vagy egyéb körülmények indokolják, az otthoni munkást munkaadónak kell tekinteni.

5. §. A munkaügyi bíróságnál előterjesztett keresetlevél visszautasításának nincs helye azon az alapon, hogy az ügy nem a munkaügyi bíróságnak hatáskörébe, hanem a járásbíróságnak rendes hatáskörébe tartozik. A járásbíróság a nála tévesen, mint

munkaügyi bíróságnál előterjesztett keresetlevél tárgyában az általános szabályok szerint jár el.

A járásbíróság sem utasíthatja vissza hatáskör hiányából azt a keresetlevelet, amelynek elbírálása munkaügyi bírósági hatáskörbe tartozik. Az így előterjesztett keresetlevél tárgyában a járásbíróság a munkaügyi bíróságra irányadó jogszabályok szerint jár el.

Ha Budapesten az előbbi bekezdésnek megfelelően a központi kir. járásbírószágnál, mint munkaügyi bíróságnál terjesztettnek elő olyan keresetlevelet, amely nem a munkaügyi bíróságnak hatáskörébe, hanem az I—III. ker. kir. járásbírószágnak rendes hatáskörébe és illetékessége alá tartozik, vagy az I—III. ker. kir. járásbírószágnál terjesztettnek elő olyan keresetlevelet, mely a budapesti kir. központi járásbíróság, mint munkaügyi bíróság hatáskörébe tartozik, az ilyen keresetlevelet visszautasítás mellőzésével hivatalból kell áttenni az illetékes I—III. ker. kir. járásbírószághoz, mint munkaügyi bírósághoz.

A bíróság határozata azon az alapon, hogy az ügy a munkaügyi bíróság vagy a rendes bíróság hatáskörébe tartozik, fellebbezéssel meg nem támadható és hivatalból sem vizsgálható felül.

6. §. Amennyiben az 1. §-ban megjelölt per az általános szabályok szerint a községi bíróság hatáskörébe tartoznék, felperes a pert a községi bíróság előtt is megindíthatja. Egyebekben az eljárásra és az ügynek a munkaügyi bíróság elé vitele a községi bíráskodásra vonatkozó jogszabályok azzal az eltéréssel alkalmazandók, hogy az e jogszabályokban említett járásbírószág alatt a munkaügyi bíróságot kell érteni.

7. §. Azok az iparosok, akik valamely ipartestületnek tagjai, úgyszintén az ezeknél alkalmazott segédek és tanoncok az 1. §. alá eső követeléseiket az illető ipartestület békéltető bizottsága elé (1884: XVII. t.-c. 141. §.) vihetik mindaddig, amíg egyikük a követelés tárgyában a keresetet a munkaügyi bíróságnál vagy a községi bíróságnál (6. §.) elő nem terjesztette.

Az ipartestület békéltető bizottságának jogerős határozata, valamint az előtte megkötött egyezségről felvett jegyzőkönyv végrehajtható közokirat, amelynek alapján a végrehajtást az iparhatóság rendeli el és az közigazgatási úton a közadók behajtásának módjára történik.

Az ipartestület békéltető bizottságának határozatával eldöntött ügyet a meg nem elégedő fél a határozat közlésétől számítandó nyolc nap alatt a munkaügyi bíróság elé viheti. A nyolc napi záros határidő elmulasztása miatt igazolásnak

van h
zéssel

az üg

biztos
ítélőb
soráb
gyal
bírósa
ügyi
ítélőb
tási b

— és
többi
ben e
rende
sével
ügyi
egész

minis
minis
terrel
is, an
adók;
többi
zékbe
ben j
sokat
zékbe
alaps
lehet
tevék
kök
kelt

a mu
képes
amely
menn

van helye. Az 1911: I. t.-c. 763. és 764. §-ában foglalt rendelkezéseket megfelelően kell alkalmazni.

Az 1884: XVII. t.-c. 141. §-ának 5. és 6. bekezdése ezekben az ügyekben nem nyer alkalmazást.

8. §. Az a kir. járásbíróság, amelynek székhelyén munkásbiztosítási bíróság van, mint munkaügyi bíróság a járásbíróság ítélőbírójának elnöklete alatt a munkaadók és a munkavállalók sorából kijelölt ülnökökből alakult három tagú tanácsban tárgyal és határoz; egyébként a kir. járásbíróság, mint munkaügyi bíróság egyesbíróságként jár el. Az ülnökökkel alakuló munkaügyi bíróság elnöke a járásbírósnak lehetőleg ugyanaz az ítélőbírója legyen, aki a járásbírósnak, mint munkásbiztosítási bíróságnak is elnöke.

Az igazságügyminiszter a kereskedelemügyi miniszterrel — és amennyiben más miniszterek ügykörét is érinti, az illető többi érdekelt miniszterrel is — egyetértve az előbbi bekezdésben említett helyeken kívül levő járásbíróságokra nézve is elrendelheti, hogy a munkaügyi bíróságot ülnökök közreműködésével kell megalakítani, úgyszintén az ülnökökkel alakult munkaügyi bíróság hatóságát egy vagy több szomszédos járásbíróság egész területére vagy területének egy részére kiterjesztheti.

9. §. Az ülnökök kijelölésének módját a kereskedelemügyi miniszter az igazságügyminiszterrel — és amennyiben más miniszterek ügykörét is érinti, az illető többi érdekelt miniszterrel is — egyetértve külön rendelettel szabályozhatja. Addig is, amíg ez a szabályozás megtörténik, az ülnököket a munkaadóknak és a munkavállalóknak a keresked. miniszter által a többi érdekelt miniszterrel egyetértve e célból összeállított jegyzékbe felvett egyesületei és testületei a jelen rendelet értelmében jelölik ki. A jegyzéket, valamint az abban beálló változásokat időnkint a Budapesti Közlönyben közzé kell tenni. A jegyzékbe csak törvény alapján vagy kormányhatósági megerősített alapszabályok alapján működő oly egyesületeket és testületeket lehet fölvenni, amelyek hatósági vagy közérdekű gazdasági tevékenységet fejtenek ki. A jelen rendelet életbelépésekor ülnökök kijelölésére jogosult egyesületeket és testületeket a mellékelt jegyzék tünteti föl.

A jegyzékbe felvett egyesületek és testületek mindegyike a munkaügyi bírósághoz négy, a lakosság és az ügyek számához képest esetleg több ülnököt jelöl ki; még pedig közülük azok, amelyeknek az egész országra kiterjedő szervezete van, valamennyi munkaügyi bírósághoz, amely ülnökök közreműködésé-

vel jár el; amelyeknek pedig csupán helyi szervezete van, az ülnökök közreműködésével eljáró ahhoz a munkaügyi bírósághoz, amelynek területén székhelye van.

Az ülnökök kijelölését a jelen rendelet életbelépésétől, ülnökök közreműködésével eljáró újabb munkaügyi bíróság szervezése, valamint új egyesületnek vagy testületnek a jelen §-ban említett jegyzékbe felvétele esetében az illető rendelet életbelépésétől számított 15 napon belül kell annak a járásbírósnak vezetőjénél bejelenteni, amely ülnökök közreműködésével eljáró munkaügyi bíróság. A bejelentésnek tartalmaznia kell a kijelölt ülnök nevét, foglalkozását, szakmáját, nyelvismeretét, lakóhelyét és közelebbi lakáscímét; ha az ülnöknek telefonállomása van, a telefonállomás számát; továbbá, ha az ülnök valamely munkaadónál van alkalmazásban, a munkaadó nevét, foglalkozását, lakóhelyét, közelebbi lakáscímét és telefonállomásának számát is.

Ha a kijelölt ülnökök száma halál vagy más körülmény folytán csökken és a megürült helyek betöltése a munkaügyi bíróság zavartalan működése érdekében szükséges, általában, ha az ülnökök számának felemelése válik szükségessé, a kijelölő egyesület vagy testület a járásbírósnak vezetőjének felhívására az ülnöki jegyzéket új tagokkal egészíti ki.

10. §. Az ülnökök kijelölésére jogosult egyesület és testület a kijelölést nemcsak közvetlenül gyakorolhatja, hanem azt valamely helyi csoportjára vagy bizottságára is bízhatja. Ha az egyesület vagy testület, illetőleg annak helyi csoportja vagy bizottsága az ülnököket a megszabott időben be nem jelenti, a kereskedelemügyi miniszter a járásbírósnak vezetőjének jelentése alapján az illető egyesületet vagy testületet, illetőleg annak helyi csoportját vagy bizottságát a jegyzékből egyszersmindenkorra vagy meghatározott időre törölheti.

11. §. Ülnökkül csak a férfinemhez tartozó olyan önjögű, feddhetetlen életű magyar állampolgár jelölhető ki, aki életének huszonhatodik évét betöltötte, az illető járásbírósnak székhelyén lakik és szakmájában legalább három év óta működik.

A kijelölt egyén az ülnöki tisztet elfogadni köteles; fontos okból azonban felmentését kérheti a munkaügyi bíróság elnökeitől, kinek e tárgyban hozott végzése ellen felfolyamodásnak van helye.

12. §. Az ülnökök ebben a minőségükben közhivatalnokok; legkésőbb működésük megkezdésekor a munkaügyi bíróság elnöke előtt fogadalmat tesznek arra, hogy a tisztükkel járó köte-

lességeket híven, pontosan és részrehajlás nélkül fogják teljesíteni és a hivatali, az üzleti és az üzemi titkot megőrzik.

Az ülnökök az őket kijelölő egyesület vagy testület kiküldése (18. §.) alapján, illetőleg az elnök meghívására megjelenni és a munkaügyi bíróság tárgyalásán résztvenni kötelesek. Azt az ülnököt, aki az eljárás rendjét zavarja, vagy pedig kötelességeit egyébként megszegi, úgyszintén különösen azt, aki a tárgyaláson szabályszerű megidézés dacára egyáltalán nem vagy késedelmesen jelenik meg és ezzel a tárgyalás elhalasztására ad okot, az elnök négyszáz pengőig terjedhető pénzbírsággal sújthatja s az okozott költségben is marasztalhatja. Ismétlés esetében ezenfelül a kifogás alá eső ülnök nevét a kiszabott pénzbírság okának megemlékezésével közölni kell az öt kijelölő egyesülettel vagy testülettel, amely köteles más ülnök kijelöléséről gondoskodni (11. §.). Az 1911: I. t.-c. 297. §-a megfelelően alkalmazandó. A pénzbírságban marasztaló határozat ellen közlésétől három nap alatt egyfokú halasztó hatályú felfolyamodásnak van helye a kir. törvényszékhez.

Az ülnökök állása tiszteletbeli; a munkavállaló ülnök azonban az időmulasztása folytán szenvedett kára fejében külön-külön minden ügyben mindegyik tárgyalásért 20 korona díjazásban részesül, amelyet neki az e célra előlegezett összegből (17. §.) a tárgyalás befejezése után azonnal ki kell fizetni.

Az ülnök részére az időmulasztásért járó kárpótlást az igazságügyminiszter a kereskedelemügyi miniszterrel és a többi érdekelt miniszterrel egyetértve a szükséghez képest az előbbi bekezdéstől eltérően szabályozhatja.

13. §. Az ülnökök együttalkalmazását és egyes ügyekben való közreműködését kizáró körülmények tekintetében az 1911: I. törvénycikk rendelkezései irányadók. Az ülnökök kizárása felől az elnök határoz.

14. §. Ha a munkavállalók köréből kijelölt ülnök munkaadója előtt igazolja, hogy ülnöki minőségben tárgyalásra megidézték, a munkaadó nem akadályozhatja őt meg abban, hogy ülnöki tisztségének eleget tehessen.

Az a munkaadó, aki alkalmazottját ülnöki tisztségének teljesítésében kellő indok nélkül megakadályozza, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és négyszáz pengőig, ismétlés esetében pedig nyolcszáz pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A munkaügyi bíróság eljárása.

15. §. A munkaügyi bíróság előtti eljárásban általában a polgári peres eljárásnak a járásbíróági eljárásra vonatkozó szabályai nyerne alkalmazást a jelen rendeletben megállapított eltérésekkel.

Idézősek kibocsátásához és a tárgyaláson kívül teljesítendő más bírói cselekményekhez ülnökök közreműködése abban az esetben sem szükséges, ha a munkaügyi bíróságnak egyébként ülnökök közreműködésével kell eljárnia.

16. §. Az első tárgyalásra az elnök az ülnököket oly helyeken sem idézi meg, ahol a munkaügyi bíróság ülnökök közreműködésével jár el.

Az elnök mint egyesbíró intézi el a pert mulasztás, elismerés, elállás vagy lemondás esetében, valamint akkor is, ha pergátló körülmény folytán a pert meg kell szüntetni.

A jogvitának vagy egyes vitás kérdéseknek egység útján elintézését minden esetben meg kell kísérelni és ezt a per folyamán több ízben is meg lehet ismételni.

17. §. Ha a munkaügyi bíróság előtt indított per az előbbi §. értelmében befejezést nem nyert, vagy ha a pergátló kifogást az elnök elveti, az elnök meghallgatja a feleket, hogy ülnökök alkalmazását kívánják-e vagy sem. Ha a felek egyértelműen kijelentik, hogy ülnökök alkalmazását nem kívánják, az elnök az ügyet mint egyesbíró nyomban folytatólagosan tárgyalja. A feleknek azt a nyilatkozatát, hogy ülnökök alkalmazását nem kívánják, jegyzőkönyvbe kell foglalni.

Ha az előbbi bekezdésben említett eset nem forog fenn, az elnök a felperest, vagy ha az ülnökök alkalmazását csak az alperes kívánta, az alperest felhívja, hogy 20 K ülnöki díjat nyomban vagy meghatározott idő alatt a járásbíróág vezetőjénél fizessen le, mert különben az ülnökök megidézését mellőzi. Újabb tárgyalás esetében újabb ülnöki díj jár, amelyet ugyanilyen következmény terhével kell előlegezni. Az ülnöki díj befizetett összegét a perköltséghez kell számítani. Az ülnöki díj a bírósági irodaátalányból nem előlegezhető.

18. §. Ha az előbbi §. értelmében ülnökök alkalmazása szükséges, a munkaügyi bíróság elnöke az ügy folytatólagos tárgyalására lehetőleg 15 napnál nem hosszabb időre eső határnapot tűz ki, amelyre az ülnöki díj lefizetése után az illetékes egyesületnek vagy testületnek egyidejű értesítésével egy munkaadót és egy munkavállalót hív meg a bírósághoz kijelölt ama

ülönkök sorából, akik a feleknek a tárgyaláson bejelentett szakmájába vagy az azzal rokon szakmába vágó foglalkozást üznek. Az elnök — ha késedelemmel nem jár — közvetlenül az egyesületet vagy testületet hívja fel az illető szakmába tartozó ülnököknek a kitűzött tárgyalásra kiküldése iránt; ilyen esetben az ülnököknek személy szerint megidézése nem szükséges.

Ha a kitűzött határnapon a szabályszerűen megidézett, illetőleg az egyesület vagy testület részéről kiküldött ülnökök valamelyike meg nem jelenik, az elnök az ügyben az ülnökök közreműködésének mellőzésével mint egyesbíró járhat el és határozhat.

Egyesbíróként jár el és határoz a munkaügyi bíróság elnöke akkor is, ha a kötelezett az ülnöki költség fedezetére meg-szabott összeget a kitűzött határidőben le nem fizeti.

A jelen §. szerint ülnökök közreműködésével megtartandó tárgyalások kitűzésénél azt a szempontot kell szem előtt tartani, hogy ugyanegy szakma körében keletkezett perek ugyanazon a napon legyenek tárgyalhatók s ekkép az ülnökök ugyanazon a napon a szakmájuk körébe eső több ügy tárgyalásában is vehessenek részt.

19. §. A tárgyalást az elnök vezeti. A bíróság tagjait a perrendtartás szerint megillető kérdezői jog az ülnököket is megilleti.

A tárgyalási jegyzőkönyvbe az ülnökök nevét is fel kell jegyezni. Jegyzőkönyvvezetőt lehetőleg alkalmazni kell.

20. §. Az ülnökökkel eljáró munkaügyi bíróság szavazat-többséggel határoz. Határozatának meghozatalánál az ügy meg-vitatása után szavazás előtt a bíróság elnöke ismerteti az ügy állását, saját véleményét előre nyilvánítja és indokolja. Egye-bekben a határozathozatalnál a törvényszéki ügyviteli szabá-lyoknak megfelelő rendelkezéseit kell alkalmazni azzal a kiegészítéssel, hogy a többség határozatától eltérő külön véleményét az ülnök is jogosult beadni.

A határozatot a tárgyalás napján kell kihirdetni; a kihir-de-tést elhalasztani nem szabad. A határozatot az elnök írja alá.

21. §. Azokon az ítéleteken felül, amelyeket a polgári peres eljárás általános szabályai szerint tekintet nélkül a fellebb-vitelre végrehajthatóknak kell nyilvánítani, ugyanígy végrehajt-hatónak kell nyilvánítani a munkaügyi bíróságnak olyan ítéle-tét is, amely a szolgálati viszony megkezdése vagy folytatása tárgyában felmerült vitát dönti el, vagy amely a munkaadót a

munkavállaló szolgálati könyvének (működési bizonyítványának) kiadására kötelezi.

A végrehajtást a munkaügyi bíróságnak ülnökök közreműködésével hozott ítélete alapján is az általános szabályok szerint ülnökök közreműködése nélkül kell elrendelni. Ugyanez áll a végrehajtási eljárás során felmerülő egyéb bírói cselekményekre is.

Ha a munkaügyi bíróság a munkaadót a szolgálati viszonyból folyó járandóság (felmondási időre járó munkabér, végkielégítés stb.) fizetésére kötelezi, ítéletét az utoljára élvezett egy hónapi járandóság, de *háromszáz pengőt* meg nem haladó összeg erejéig fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatónak kell nyilvánítani.

Fellebbvitel.

22. §. (A munkaügyi bíróságnak ülnökök közreműködésével hozott ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, ha a per tárgyának értéke *százhatvan pengőt* meg nem halad.)

A munkaügyi bíróságnak ítélete ellen beadott fellebbezés tárgyában a törvényszék tanácsa ülnökök közreműködése nélkül nyilvános eljárást alapján határoz; ha azonban szükségesnek látja, szóbeli tárgyalást rendelhet.

Egyebekben a fellebbviteli eljárásra a polgári peres eljárás szabályai irányadók.

49.100/1930. I. M. sz. rend. 1. §. A 22. §. 1. bekezdése helyébe: A munkaügyi bíróság ítélete ellen, ha a fellebbezési érték (1930: XXXIV. t.-c. 24. §.) *kétszáz pengőt* meg nem halad, akkor sincs helye fellebbezésnek, ha a munkaügyi bíróság ítéletét ülnökök közreműködése nélkül hozta. Ez a rendelkezés nem nyer alkalmazást, ha a munkaügyi bíróság ítéletét e rendelet életbe lépése (1931. január 1.) előtt hirdette ki. — 2. §. A Te. 49. §-a a munkaügyi bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben nem nyer alkalmazást.

Vegyes- és záró rendelkezések.

23. §. A jelen rendelet alá nem eső munkaadók és munkavállalók szolgálati jogviszonyából felmerülő perekben az 1918. évi október hó 31. napján érvényben volt eddigi törvényes jogszabályok értelmében hivatott hatóságok az erre nézve irányadó eljárási szabályok szerint járnak el.

24. §. Nem tartozik a munkaügyi bíróság hatáskörébe a munkavállaló részére a szolgálati viszonnal kapcsolatban ellen-

érték
lakás
tása

életb

a kö
tási
hatá
köri

ban
rói h
külön
eljár
zés e

t.-c.
kat a
bíró
ion b
rülne

törvé
róság
kinte
bíró
bíró
zett

tésér
rend
1120
kezil

érték (bér) fejében vagy enélkül használatra átengedett lakás, lakásrész, szoba vagy egyéb helyiség kiürítése vagy visszabocsátása tárgyában felmerülő vitás kérdések elbírálása.

25. §. Ez a rendelet 1920. évi november hó 1. napján lép életbe.

1907: LXI. t.-c. a hatásköri bíróságról. *)

I. Fejezet.

Szervezet.

1. §. *A rendes bíróság és a közigazgatási bíróság vagy a közigazgatási hatóság között, úgyszintén a közigazgatási bíróság és a közigazgatási hatóság között felmerült hatásköri összeütközések elintézésére Budapesten hatásköri bíróság állítottatik fel.*

1928: XLIII. t.-c. 1. §. A hatásköri bíróság intéz el általában minden olyan hatásköri összeütközést, amely egyfelől bírói hatóság, másfelől közigazgatási hatóság között vagy pedig különböző bírói hatóságok között merül fel, amennyiben az eljárást szabályozó vagy más törvény a hatásköri összeütközés elintézésére más bírói hatóságot ki nem jelöl.

Ehhez képest a hatásköri bíróság intézi el az 1907: LXI. t.-c. 1. §-ában megjelölt hatásköri összeütközéseken felül azokat a hatásköri összeütközéseket is, amelyek egyfelől a rendes bíróság vagy a közigazgatási bíróság, másfelől valamelyik külön bíróság között vagy amelyek külön bíróságok között merülnek fel.

1928: XLIII. t.-c. 2. §. Az 1907: LXI. törvénycikk és a jelen törvény alkalmazásában a rendes bíróságokkal (kir. járásbíró, kir. törvényszék, kir. ítélőtábla, m. kir. Kúria) egy tekintet alá esik az a bírói jellegű más hatóság is, amely rendes bíróság körében van szervezve, vagy amelynek fellebbviteli bírósága rendes bíróság vagy rendes bíróság körében szervezett külön bíróság.

*) Kiegészítve a hatásköri bíróság hatáskörének kiterjesztéséről és szervezetének módosításáról szóló 1928: XLIII. t.-c. rendelkezéseivel, amely utóbbinak végrehajtása tárgyában az 1120/1929. M. E. sz. rendelet (I. K. XXXVIII. 33. l.) rendelkezik.

A jelen törvény alkalmazásában külön bíróságok: a honvédbíróságok, a munkásbiztosítási bíróságok, még ha valamely rendes bíróság (járásbíróság) keretében vannak is szervezve, az Országos Földbirtokrendező Bíróság és ezeken felül minden olyan bírói jelleggel szervezett hatóság, amely nem esik az előbbi bekezdés értelmében rendes bíróságokkal egy tekintet alá.

1928: XLIII. t.-c. 3. §. Azokat a hatásköri összeütközéseket, amelyek egyfelől a rendes bíróság, másfelől a 2. §. első bekezdése értelmében a rendes bírósággal egy tekintet alá eső hatóság között, vagy amelyek a rendes bírósággal egy tekintet alá eső ilyen hatóságok között merülnek fel, a hatásköri összeütközésben érdekelt hatóságok (bíróságok) felett álló legközelebbi közös felsőbíróság az 1896: XXXIII. t.-c. 28., illetőleg az 1911: I. t.-c. 51. és 53. §-ának megfelelő alkalmazásával intézi el.

Ha az ügynek akár hatásköri vonatkozásában, akár érdemében a kir. Kúria határozott, a kir. Kúriának ez a határozata a hatáskör kérdésében a rendes bíróságokkal egy tekintet alá eső hatóságokkal szemben is irányadó.

Ugyanez áll megfelelően és kölcsönösen a kir. Kúria körében szervezett külön bíróság és a kir. Kúria mint rendes bíróság egymásközi viszonyában is arra az esetre, ha bármelyikük az ügyben hatáskörét már megállapította, vagy az ügynek érdemében már döntött. Ha az ebben a bekezdésben említett bíróságok (tanácsok) valamelyike az ügyben hatáskörét nem állapította meg, a később eljáró bíróság (tanács) az ügy érdemében eljárni köteles, kivéve, ha úgy találja, hogy az ügy egyáltalában nem tartozik a kir. Kúria hatáskörébe. Ez a rendelkezés az 1912: LIV. t.-c. 70—79. §-aiban foglalt rendelkezéseket nem érinti.

2. §. A hatásköri bíróság elnöke háromévenként váltakozva, a m. kir. Kúriának és a m. kir. közigazgatási bíróságnak az elnöke. Az elnöki tisztelet az első három évben a m. kir. Kúria elnöke viseli.

A hatásköri bíróság elnöki tisztségében a m. kir. Kúria elnökét a m. kir. Kúria másodelnöke, a m. kir. közigazgatási bíróság elnökét a m. kir. közigazgatási bíróság másodelnöke helyettesíti. A másodelnök akadályoztatása esetében a helytestet a rangsor szerint a hatásköri bíróság

elnöke jelöli ki a hatásköri bíróságnak a vezetése alatt álló bírósághoz tartozó tagjai sorából.

3. §. A hatásköri bíróság tagjai: az elnökön kívül a m. kir. Kúriának és a m. kir. közigazgatási bíróságnak nyolc-nyolc ítélőbirája (tanácselnök, kúriai bíró, közigazgatási bíró).

Az ítélőbirákat a m. kir. Kúria és a m. kir. közigazgatási bíróság teljes ülésben saját tagjai sorából három év tartamára titkos szavazással választja.

A tagokat akként kell megválasztani, hogy a hatásköri bíróságban a m. kir. Kúriának mind polgári, mind büntető osztálya és a m. kir. közigazgatási bíróságnak mind általános közigazgatási, mind pénzügyi osztálya képviselve legyen.

A megválasztott a megválasztást elfogadni köteles és a hatásköri bírósági tagságról nem mondhat le. A megválasztott nem lehet tovább tagja a hatásköri bíróságnak, mint ameddig tagja az őt megválasztó bíróságnak. Annak a tagnak a helyébe, akinek tagsága a három év letelte előtt megszűnik, és a szükséghez képest annak a tagnak a helyébe, aki a működésben előreláthatólag huzamosabb időn át akadályozva van, a három év hátralévő tartamára új tagot kell választani.

4. §. A hatásköri bíróság az elnökön kívül hat tagból alakult tanácsban határoz.

A tanács elnöke: a hatásköri bíróság elnöke vagy helyettese, vagy a hatásköri bíróság elnöke részéről a vezetése alatt álló bírósághoz tartozó tagok sorából a rangsor szerint kijelölt ítélőbíró.

A tanács három tagjának a m. kir. Kúria, három tagjának a m. kir. közigazgatási bíróság ítélőbirájának kell lennie.

1928: XLIII. t.-c. 5. §. Azokban a hatásköri összeütközési esetekben, amelyekben egyik részen a honvédbíróságokat, az

Országos Földbirtokrendező Bíróságot, illetőleg a munkásbiztosítási bíróságokat érinti az összeütközés, a hatásköri bíróság eljáró tanácsában aszerint, amint az összeütközés a rendes bírósággal, vagy más hatósággal szemben történt, a közigazgatási bíróságnak, illetőleg a kir. Kúriának egyik ítélőbírája helyett a legfelsőbb honvédtörvényszéknek, az Országos Földbirtokrendező Bíróságnak, illetőleg a Munkásbiztosítási elsőbíróságnak egy tagja vesz részt.

Ezt a tagot és két helyettesét a legfelsőbb honvédtörvényszék, az Országos Földbirtokrendező Bíróság, illetőleg a Munkásbiztosítási Felsőbíróság teljes ülésében a saját tagjai sorából a hatásköri bíróság többi tagja megbízásának tartamára titkos szavazással választja. A választott a megbízást elfogadni köteles és a hatásköri bírósági tagságról nem mondhat le. A megválasztott nem lehet tovább tagja a hatásköri bíróságnak, mint ameddig tagja az öt megválasztó bíróságnak.

Ha a hatásköri összeütközés két olyan külön bíróság között történt, amelyek egy-egy tagja a jelen §. szerint a hatásköri bíróság eljáró tanácsában résztvesz, úgy az egyik külön bíróság tagja a kir. Kúria, a másik külön bíróság tagja pedig a kir. közigazgatási bíróság bírása helyett vesz részt a hatásköri bíróság tanácsában.

5. §. Az 1869: IV. t.-c. 19. és 22. §-a a hatásköri bíróságra is kiterjed.

Az együtt alkalmazást kizáró rokonsági és sógorsági viszonyok tekintetében az 1891: XVII. t.-c. 41. §-ának rendelkezéseit a hatásköri bíróság tagjaira is alkalmazni kell. Az ily viszonyban levők közül az alsóbb állású tag. egyenlő állásuak közül a későbbben kinevezett tag helyébe kell új tagot választani.

Arra nézve, hogy a hatásköri bíróság tagja érdekelt-ség okából mely ügy elintézésében nem vehet részt, a polgári törvénykezési rendtartás*) szabályait kell alkalmazni. Az érdekeltség felett szükség esetében a hatásköri bíróság határoz.

6. §. Ügyrendjét a hatásköri bíróság teljes ülésében a minisztérium jóváhagyásával állapítja meg. Az ügyrendre

nézve a m. kir. Kúria elnökét és a m. kir. közigazgatási bíróság elnökét, amikor bármelyikük a hatásköri bíróságnak nem elnöke, előzetesen meg kell hallgatni.

A jegyző és ügykezelési munka végzését az ügyrend határozza meg.

II. Fejezet.

Eljárás.

7. §. A törvény értelmében hatásköri összeütközés esete akkor merül fel:

1. ha mind a rendes bíróság, mind a közigazgatási bíróság vagy közigazgatási hatóság, úgyszintén ha mind a közigazgatási bíróság, mind a közigazgatási hatóság, melyek közül az egyiknek hatáskörébe tartozik az eljárás, ugyanarra az ügyre nézve jogerősen kimondták, hogy az eljárás hatáskörükhöz nem tartozik;

2. ha a rendes bíróság és a közigazgatási bíróság, vagy a közigazgatási hatóság ugyanarra az ügyre nézve jogerősen kimondták, hogy az eljárás hatáskörükhöz tartozik;

3. ha a rendes bíróság — akár nem jogerősen, akár jogerősen — és a közigazgatási bíróság ugyanannak az ügynek érdemében határozott;

4. ha a rendes bíróság nem jogerősen és a közigazgatási hatóság — akár nem jogerősen, akár jogerősen — ugyanannak az ügynek az érdemében határozott;

5. ha a fentemlített bírói vagy közigazgatási hatóságok egyike hatáskörét a 2. p. értelmében megállapította, másika pedig a 3. vagy a 4. p. értelmében ugyanannak az ügynek érdemében határozott.

A rendes bíróság és a közigazgatási bíróság érdemi határozatának jogerőre emelkedése után azon az alapon, hogy az ügy a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik,

eljárásnak nincs helye és a bíróság jogerős érdemi határozata a közigazgatási hatósággal szemben irányadó.

A közigazgatási bíróság és a közigazgatási hatóság között a 2. pontnak megfelelő esetben fölmerült hatásköri összeütközésre nézve az eljárás tekintetében a m. kir. közigazgatási bíróságról szóló törvény rendelkezései érintetlenül maradnak.

1928: LXIII. t.-c. 4. §. Az 1. §-ban meghatározott hatásköri összeütközések eseteiben az eljárásra az 1907: LXI. t.-c. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni, kivéve a 7. §. utolsó bekezdést, amey továbbra is csak az ott megjelölt hatásköri összeütközés tekintetében marad irányadó.

Ha a hatásköri bíróság úgy határoz, hogy az ügy külön bíróság hatáskörébe tartozik, határozatában ezt a külön bíróságot megnevezi.

A külön bíróság érdemi határozatának jogerőre emelkedése után azon az alapon, hogy az ügy a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, eljárásnak nincs helye és a külön bíróság jogerős érdemi határozata a közigazgatási hatósággal szemben irányadó.

8. §. Az a bírói vagy közigazgatási hatóság, amelynek határozata következtében a hatásköri összeütközés fölmerült, hivatalból haladéktalanul, legkésőbb 15 nap alatt köteles a fölmerült összeütközési esetre vonatkozó összes iratokat — ideértve az ügyben eljáró másik közigazgatási vagy bírói hatóságnak szükség esetében beszerzendő iratait is — közvetlenül a hatásköri bírósághoz felterjeszteni.

9. §. A felterjesztő bírói vagy közigazgatási hatóság a hatásköri összeütközés felmerültéről az ügyben eljáró másik közigazgatási vagy bírói hatóságot nyomban értesíteni köteles.

A hatásköri összeütközés felmerültét a rendes bíróság az igazságügyminiszternek, a közigazgatási hatóság annak a miniszternek, akinek ügykörébe az összeütközésre alkalmat adó ügy tartozik, a tényállás közlésével haladéktalanul

talánul tudomására juttatja. Ugyanennek a miniszternek hozza tudomására a közigazgatási bíróság a rendes bírósággal szemben felmerült hatásköri összeütközés esetét.

10. §. A felmerült hatásköri összeütközés az eljárás folytatását és az érdemi határozat jogerőre emelkedését felfüggeszti, a halasztathatalanul szükséges intézkedések megtételét azonban nem zárja ki.

Amennyiben a hatásköri összeütközés felmerülte idején végrehajtás elrendelésének vagy folytatásának lehet helye, a végrehajtás a hatásköri összeütközés elintézéséig a biztosító intézkedések foganatosításán túl nem terjedhet, kivéve, ha a végrehajtás elhalasztásából helyrehozhatatlan kár származnék.

11. §. A hatásköri bíróság elnöke az iratok beérkezése után az ügynek előadót rendel.

Ha az ügy felszerelésének, nevezetesen a felek vagy az ügy megjelölésének, vagy a szükséges iratoknak hiánya miatt tárgyalásra nem alkalmas: az elnök az előadóval együtt a hiányok pótlásáról gondoskodik és a tárgyalásra a hiányok pótlása után tűzhet határnapot. Ha pótlásra nincs szükség, a tárgyalásra nyomban kell határnapot kitűzni.

A tárgyalás határnapjáról a felet és ha a felet az ügyben ügyvéd képviselte, a képviselőt értesíteni kell.

A tárgyalás határnapjáról továbbá értesíteni kell azt a minisztert, akinek ügykörébe tartozik az az ügy, amelyből az összeütközés felmerült. Ha a hatásköri összeütközés rendes bírósággal szemben merült fel, az igazságügyminisztert, bűnvádi ügyben pedig ezenfelül a koronaügyészt is értesíteni kell.

A határnapot akként kell kitűzni, hogy az értesítés kézhezvétele és a határnap között rendszerint harminc nap maradjon.

1928: XLIII. t.-c. 6. §. Ha a hatásköri összeütközés honvéd-bírószággal szemben merült fel, a hatásköri bírósági tárgyalás határnapjáról a koronaügyészen felül a honvédügyészt is értesíteni kell. A honvédkoronaügyész ilyen esetekben a hatásköri bíróság előtti eljárásban ugyanazokat a jogokat gyakorolja, amelyek az 1907: LXI. törvénycikk értelmében a koronaügyészt megilletik.

12. §. Az ügyfelek, valamint az érdekelt miniszter, bűnvádi ügyben a koronaügyész is, a tárgyalási időköz első felében a hatáskör kérdésében a hatásköri bírósághoz írásbeli nyilatkozatot adhatnak be.

A nyilatkozatot indokolással ellátva, annyi példányban kell beadni, hogy a hatásköri bíróságnak és a felek mindegyikének egy-egy példány jusson.

A nyilatkozat másod- és további példányait az ügybeli ellenfelekkel közölni kell.

Az ügy iratait a nyilatkozat beadására jogosultak az ügyrendben meghatározott időben és helyen megtekinthetik.

13. §. A nyilatkozatot a félnek ügyvédi képviselettel kell benyújtani. Az ügyvéd köteles a polgári peres ügyekre fennálló szabályoknak megfelelő alakban kiállított meghatalmazását a nyilatkozathoz csatolni és a nyilatkozatot ellenjegyzéssel ellátni. Az e szabályoknak meg nem felelő nyilatkozatot az elnök az előadóval együtt hivatalból visszautasítja.

A bírói vagy ügyészi minőségben alkalmazott államhivatalnok, a királyi közjegyző, az egyetemi vagy jogakadémiai tanár, az, akinek bírói hivatalra vagy ügyvédségre minősítő oklevele van és a jogtudor saját ügyében vagy atyai hatalma alatt álló kiskorú gyermeke, gyámoltja vagy gondnokoltja ügyében, továbbá mint nejeének meghatalmazottja, ügyvédi képviseletre nem szorul.

A királyi kincstár és a közalapítványok képviselőtere,

valamint a vádhatóság képviselőjére vonatkozó szabályokat ez a §. nem érinti.

14. §. A tárgyalásra, amennyiben a jelen törvényből más nem következik, a m. kir. közigazgatási bíróságról szóló törvény rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

15. §. A fél a tárgyaláson — a 13. §. második és harmadik bekezdésének esetét kivéve — csak ügyvédi képviselőkkel jelenhetik meg.

A miniszter, ha nem fél, de mint hatóság a közérdeket képviseli, a tárgyaláson közhivatalnokkal képviselheti magát.

16. §. A nyilatkozat (12. §.) elmaradása, úgyszintén a kellően értesített félnek, a miniszteri képviselőnek, vagy a koronaügyésznek a tárgyaláson meg nem jelenése a tárgyalás megtartását és a határozat meghozatalát nem gátolja.

17. §. A tárgyalás az előadó előterjesztésével kezdődik.

Az előadó előterjesztése után a felek (15. §.), a miniszteri képviselő és a koronaügyész felszólalhatnak.

A tárgyalásról jegyzőkönyvet kell felvenni.

18. §. Ha a hatásköri bíróság az eljárásban oly lényeges hiányt tapasztal, amely a szóbeli tárgyaláson nem pótolható, úgyszintén ha a hatásköri kérdés elintézésére döntő tényállás sem az iratok alapján, sem a jelenlevők meghallgatásával nem deríthető ki: a hatásköri bíróság a hiányok pótlása vagy a tényállás kiderítése iránt valamely alsóbbfokú birói vagy közigazgatási hatóság útján intézkedik.

19. §. A hatásköri bíróság csak a felől határoz, hogy az ügyben az eljárás a rendes bíróság, a közigazgatási bíróság vagy a közigazgatási hatóság körébe tartozik, vagy

hogy az ügy az eljáró hatóságok egyikének a hatáskörébe sem tartozik, vagy hogy hatásköri összeütközés esete nem merült fel.

Arra, hogy a bírói vagy közigazgatási úton melyik bírói vagy közigazgatási hatóságnak kell eljárnia, a hatásköri bíróság határozata nem terjeszkedhetik ki.

A hatásköri bíróság határozata végérvényes és az azal eldöntött ügyben mind a rendes és a közigazgatási bíróságot, mind a közigazgatási hatóságot kötelezi.

1928: XLIII. t.-c. 4. §-ának 2. bekezdése: Ha a hatásköri bíróság úgy határoz, hogy az ügy külön bíróság hatáskörébe tartozik, határozatában ezt a külön bíróságot megnevezi.

20. §. A hatásköri bíróság határozatát Ő felsége a király nevében hozza.

A határozatot indokolni kell.

A határozatot a tárgyalás határnapján, esetleg azonnal kitűzendő más határnapon kell kihirdetni. A kihirdetés nyolc napnál hosszabb időre el nem halasztható.

21. §. A hatásköri bíróság határozatát a feleknek, az érdekelt minisztereknek, bünvádi ügyben a koronaügyésznek is és az ügyben eljáró hatóságoknak kézbesítetteti.

A hatásköri bíróság az iratokat a felterjesztő hatóságnak küldi vissza.

22. §. Az eljárás bélyeg- és illetékmentes.

23. §. Az eljárás költségének viseléséről, vagy a költség kölcsönös megszüntetéséről a hatásköri bíróság az eset minőségéhez képest saját belátása szerint határoz.

Az ügyvédi képvisellel okozott költségben az ellenfél nem marasztalható.

24. §. A hatásköri bíróság költségben maarsztaló határozata végrehajtásának elrendelését a végrehajtható vagy a végrehajtást szenvedő lakhelye szerint illetékes királyi járásbírósnál lehet kérni.

25. §. A fél az ügyben felmerült hatásköri összeütközés esetét (7. §.) a hatásköri bíróságnál közvetlenül bejelentheti (13. §.). A hatásköri bíróság elnöke az ügy előadójával együtt a bejelentés vétele után a vonatkozó iratokat beszerzi. Az eljárásra a 11—24. §§. alkalmazandók.

26. §. Ha oly ügyben, amelyben csak a fél fellépése (keresete, kérelme, magánindítványa stb.) alapján lehet eljárásnak helye, a felek egyértelműen kijelentik, hogy az ügyükben felmerült hatásköri összeütközés esetének elintézését nem kívánják, a 7. §. 1. pontja esetében az iratok felterjesztése, ha pedig az iratokat már felterjesztették, az összeütközés elintézése elmarad. A hatásköri bíróság előtt történő ily kijelentésre a 13. §. alkalmazandó.

Az összeütközés esetének hatásköri bírósági elintézése akkor is elmarad, ha a hatásköri összeütközés a fennálló törvényes intézkedéseknek megfelelő közigazgatási intézkedés következtében megszűnik.

A hatásköri bíróság e §. esetében az iratokat elintézetlenül visszaküldi a felterjesztő hatósághoz.

III. FEJEZET.

Átmeneti és életbeléptető rendelkezések.

27. §. Ennek a törvénynek a rendelkezéseit a folyamatra lévő összeütközési esetekre is alkalmazni kell.

28. §. Fiuméra vonatkozóan, tárgytalan.

29. §. Az 1896: IV. t.-c. 25. §-ának első bekezdése és az 1879: XXXI. t.-c. 134. §-a hatályát veszti.

Egyebekben az 1896. évi XXVI. t.-c. 159. §-a hatályát veszti.

Jegyzet. A második bekezdés 1. és 2. mondata Horvát-Szlavonorságokra vonatkozóan, ma már tárgytalan.

30. §. *E törvény életbeléptetésének napját a minisztérium határozza meg. Végrehajtásával a minisztérium bizon-
tosítja meg.*

Életbelépett 1908. május 1. (1201. sz. M. E. rend.)

II. A hatásköri bíróság teljes ülési határozatai.

7. §. Ha bármelyik bíróság vagy közigazgatási hatóság elvi kérdésben a hatásköri bíróság valamely határozatával ellentétes gyakorlatot folytat, vagy ha a hatásköri bíróság tanácsának többsége a hatásköri bíróságnak más hasonló ügyben hozott határozatától el kíván térni és a vitás elvi kérdés egyöntetű eldöntésének biztosítása szükségesnek mutatkozik, a m. kir. Kúria elnöke, a m. kir. közigazgatási bíróság elnöke vagy a m. kir. igazságügyminiszter a hatásköri bíróságnál teljes ülési határozat hozatalát kezdeményezheti. Ez a jog a legfelsőbb fokon eljáró külön bíróságok (2. §. második bekezdése) elnökeit is megilleti, ha az elvi kérdés az elnökségük vagy felügyeletük alatt álló bíróság előtt merült fel.

Az első bekezdésben foglaltak szerint lehet eljárni akkor is, ha a hatásköri bíróság teljes ülési határozatának megváltoztatása mutatkozik szükségesnek.

8. §. A hatásköri bíróság teljes ülésének tagjai: a hatásköri bíróság elnöke, az elnök helyettese és a hatásköri bíróság valamennyi tagja (1907: LXI. t.-c. 3. §.).

A hatásköri bíróság teljes ülésében valahányszor olyan elvi kérdés kerül döntés alá, amely a honvédbíróságok, az Országos Földbirtokrendező Bíróság, illetőleg a munkásbiztosítási bíróságok hatáskörét érinti, a legfelsőbb honvédtörvényszéknek, az Országos Földbirtokrendező Bíróságnak, illetőleg a Munkásbiztosítási Felsőbíróságnak a hatásköri bíróságba megválasztott rendes tagja és helyettesei is résztvesznek.

9. §. A teljes ülés csak akkor határozatképes, ha tagjainak legalább kétharmada jelen van.

A 8. §. második bekezdésében meghatározott esetben a teljes ülés határozatképes, ha a teljes ülésen a hatásköri bíróság tagjai kétharmadának sorában a legfelsőbb honvédtörvényszéknek, az Országos Földbirtokrendező Bíróságnak, illetőleg a Munkásbiztosítási Felsőbíróságnak legalább egy-egy tagja jelen van.

A teljes ülés határozatát a jelenlevők szavazatának kétharmad többségével hozza.

A hatásköri bíróság teljes ülése elé terjesztett minden kérdésben a koronaügyészt, a honvédbíróságok hatáskörét érintő elvi kérdésekben ezenfelül a honvédkoronaügyészet, az Országos Földbirtokrendező Bíróság, illetőleg a Munkásbiztosítási Felsőbíróság hatáskörét érintő elvi kérdésekben pedig a kir. koronaügyészen felül az érdekelt bíróságok elnökeit is meg kell hallgatni.

10. §. A hatásköri bíróságnak teljes ülési határozatait a bíróságok és közigazgatási hatóságok mindaddig követni kötelesek, amíg azokat a hatásköri bíróság teljes ülése ineg nem változtatja.

A teljes ülési határozat kötelező hatálya a hivatalos lapban történt közzétételének napjától számított tizenötödik nappal kezdődik.

A hatásköri bíróság teljes ülési határozataira vonatkozó részletes szabályokat a bíróság ügyrendje (1907: LXI. t.-c.) alapítja meg.

11. §. A m. kir. igazságügyminiszter a hatásköri bíróság elnökének előterjesztésére a kir. ítéldbírák és ügyészek I. vagy II. fizetési csoportjába tartozó bármely ítéldbíró belegegyezésével berendelhet tanácsjegyzői szolgálatra a hatásköri bírósághoz.

A berendelés a hatásköri bíróság tagjai megbízásának tartamára szól, de meghosszabbítható.

12. §. Ennek a törvénynek életbelépését követő hó első napjától a hatásköri bíróság elnökét évi 1500 pengő, tagjait egyenként évi 1000 pengő, jegyzőjét pedig évi 600 pengő tiszteletdíj illeti.

A legfelsőbb honvédtörvényszék, az Országos Földbirtokrendező Bíróság és a Munkásbiztosítási Felsőbíróság részéről a hatásköri bíróság tanácsába megválasztott tagok ülésnaponként 10 pengő ülésdíjban részesülnek.

A részleteket a minisztérium rendelettel állapítja meg.

13. §. A honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXIII. t.-c. 40. §-a második bekezdésének helyébe a következő rendelkezés lép:

Ha a legfelsőbb honvédtörvényszék a polgári büntetőbíróság nézetében nem osztozik, az ügyet a hatásköri bíróság elé terjeszti. Ebben az esetben az ügyet a legfelsőbb honvédtörvényszék és a polgári büntető bíróság között felmerült hatásköri összeütközésként kell elbírálni.

14. §. Az 1921: XXXI. t.-c. 18. és az 1924: VII. t.-c. 26. §-a hatályát veszti.

15. §. Ez a törvény kihirdetésének napján lép életbe. Rendelkezéseit a folyamatban levő hatásköri összeütközési esetekre is alkalmazni kell. Ezt a törvényt a minisztérium hajtja végre.

A békeszerződéssel kapcsolatos, polgári eljárást érintő rendelkezések.

A trianoni békeszerződés (1921: XXXIII. t.-c.) életbelépett 1921. július 26-án (7200/1921. M. E. sz. rendelet), kivéve Portugáliát, amellyel szemben 1923. okt. 10. (8618/923. M. E. I. K. XXXII. 515.) és Kína, amellyel szemben 1926. okt. 1. (5790/927. M. E. I. K. XXXVI. 72.) lépett életbe.

Az Amerikai Egyesült Államokkal kötött békeszerződést az 1921: XLVIII. t.-c. cikkelyezi be. Életbelépett 1921. dec. 17. (11017/921. M. E. Bp. K. 294.)

A m. kir. minisztériumnak 8.300/1923. M. E. sz. rendelete, polgári és büntető ügyekben a m. kir. bíróságok és ügyészségek hatáskörének és illetékességének a trianoni békeszerződéssel összefüggő szabályairól.

Az 1921: XXXIII. törvénycikkbe iktatott trianoni békeszerződés 77. és 178. cikkével kapcsolatos eljárási szabályokat a m. kir. bíróságoknál (ügyészségeknél) folyamatban lévő polgári és büntető ügyekben a m. kir. minisztérium az idézett törvénycikk 2. §-ában és az 1922: XVII. törvénycikk 6. §-ának 3. bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőkben állapítja meg:

I. Bevezető rendelkezés.

1. §. A jelen rendelet azokra a polgári peres és nem peres ügyekre, valamint azokra a büntető ügyekre terjed ki, amelyekben a békeszerződés rendelkezései értelmében külföldi állampolgárrá vált személy van félként érdekelve, vagy amely ügyek a békeszerződés alapján Magyarországtól elszakított területekkel állanak összefüggésben, különösen akkor, ha a bíróság (ügyészség) illetékességét az eljárás tárgyát tevő ingó vagy ingatlan dolog fekvése, az eljárásban érdekelt fél lakó- vagy tartózkodóhelye, a teljesítés (fizetés) helye vagy a bűncselekmény elkövetésének helye állapította meg.

II. Polgári ügyekre vonatkozó rendelkezések.

1. Az eljárás megszüntetése a m. kir. bíróságnál folyamatban lévő polgári ügyben.

2. §. Az elsőfokú bíróságnál folyamatban lévő polgári ügyben valamennyi félnek (érdekeltnek) hozzájárulásával a bíróság az eljárás bármely szakában kérelemre megszünteti az eljárást, ha a békeszerződésnek a jelen rendelet 1. §-ában említett rendelkezései folytán a bíróság illetékességét megalapító ok megszünt.

Bármelyik fél kérelmére — a többiek hozzájárulása nélkül is — meg kell szüntetni az eljárást akkor, ha nincs az eljárásra illetékes belföldi bíróság. A felperes a per megszüntetését a jelen rendelet alapján az első bekezdés esetében az alperes hozzájárulása nélkül is kérheti.

Az eljárás megszüntetése iránt előterjesztett kérelmet (hozzájárulást) nem lehet visszavonni.

Nincs helye az eljárás megszüntetésének annál a bíróságnál, amely a belföldi bíróság számára fenntartott hatáskörben, különösen a fél magyar állampolgársága alapján jár el.

3. §. A bíróság a 2. §. negyedik bekezdésében foglalt korlátozással az eljárás bármely szakában hivatalból megszünteti az eljárást olyan esetben:

1. ahol a törvény kizárólagos illetékességet állapít meg és az 1921. évi július hó 26. napja után az eljárásra ezen az alapon nem lett volna illetékes a belföldi bíróság;

2. ahol a békeszerződés rendelkezései értelmében külföldi állampolgárrá vált egyén személyállapotát tárgyzó és a belföldi bíróságok hatáskörébe nem tartozó eljárásról vagy általában olyan ügyről van szó, amelyben a fennálló jogszabályok szerint belföldi bíróság nem járhat el. (4. §.)

Az 1. pontban foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából a polgári perrendtartásról szóló 1911: I. t.-c. 33. §-ában megjelölt esetekben azt a bíróságot kell az illetékes bíróságnak tekinteni, amelynek területén a cég székhelye van.

A belföldi bíróság előtt nincs helye perújításnak, ha az 1. és a 2. pontban foglalt rendelkezések alkalmazásával az eljárást az alapperben meg kellene szüntetni.

4. §. Örökösödési és csődügyekben az eljárást akkor kell megszüntetni, ha nincs olyan hagyatéki vagy csődvagyon, melyre nézve az eljárás az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. t.-c. 8. §-ában, illetőleg a csődtörvényt tartalmazó 1881: XVII. t.-c.

73. és 75. §-ában foglalt szabályok alapján a belföldi bíróság hatáskörébe tartozik. E részben a külföldi államokkal fennálló viszonyosság felől az igazságügyminiszter nyilatkozata a bíróságokra kötelező. E nyilatkozatot kétség esetében hivatalból kell kikérni.

Ha az első bekezdés alapján a belföldi bíróság a hagyatéki vagy a csődvagyonnak csak egy részére folytathat eljárást, az 5. §. irányadó.

5. §. A bíróság az eljárást az ügy tárgyának csak arra a részére és az egy eljárásba egyesített több ügy közül csak abban az ügyben szünteti meg, amelyre nézve az eljárás megszüntetésének a 2., a 3. vagy a 4. §-ban meghatározott valamelyik oka fennáll.

6. §. A bíróság az eljárás megszüntetésének kérdésében az ügy érdemétől elkülönítve rendszerint a felek meghallgatása után végzéssel határoz.

A bíróság mellőzheti a felek meghallgatását, ha az eljárás megszüntetését valamennyien kérték, vagy ha az eljárást hivatalból a 3. §-ban foglalt valamely ok miatt kell megszüntetni. Mellőzhető annak a félnek meghallgatása is, akinek részére az idézést külföldön kellene kézbesíteni, belföldön pedig meghatalmazottja nincs.

A szabályszerű idézés ellenére meg nem jelent felet úgy kell tekinteni, mint aki az eljárás megszüntetéséhez hozzájárul.

A felek meghallgatására kitűzött határnap elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

Ebben az eljárásban a felek személyesen, vagy ügyvéd által vagy az 1911. I. t.-c. 95. §-ában megjelölt meghatalmazott által képviselve járhatnak el.

Ha a félnek a megelőző eljárásban olyan meghatalmazottja volt, akinek az idézést külföldön kellene kézbesíteni, a bíróság magának a félnek kezéhez kézbesített, hacsak belföldön lakó meghatalmazottat nem választ. Ez a szabály nem érinti az eljárás folytatása esetében a kötelező ügyvédi képviselőre vonatkozó törvényes rendelkezéseket.

7. §. Az eljárást megszüntető határozatban a perköltség megtérítéséről intézkedésnek nincs helye. Annak a költségnek megfizetésében azonban, amelyet az eljárási szabályok szerint valamelyik félnek előlegeznie kell, a bíróság az előlegezésre köteles felet elmarasztalja.

Az ügyvéd díjának és kiadásának saját felével szemben

megállapítására a polgári perrendtartás (1911: I. t.-c.) életbeléptető 1912: LIV. t.-c. 18. §-ában foglalt szabályok irányadók.

8. §. Az eljárást megszüntető határozat ellen nincs helye fellebbevitelnek.

Az eljárás folytatását elrendelő határozat ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye a közvetlen felsőbírószághoz; a határozat jogerőre emelkedése előtt az ügy érdemében az eljárást nem lehet folytatni.

9. §. Az 1—8. §-ban foglalt szabályokat a fellebbeviteli bíróság megfelelően alkalmazza azzal az eltéréssel, hogy amennyiben a felek meghallgatása válik szükségessé, azzal az elsőfokon eljáró bíróságot vagy pedig a felek (vagy meghatalmazottaik) lakóhelye alapján alkalmasnak mutatkozó más elsőfokú bíróságot bízhatja meg.

2. Megszűnt magyar bíróság előtt indított eljárás folytatása polgári ügyben.

10. §. Ha az eljárást olyan magyar bíróság előtt indították, amelynek székhelye Magyarországnak a békeszerződéssel megállapított területén kívül volt, az eljárás folytatására az a belföldi bíróság van hivatva, amely az eljárás átvételének időpontjában illetékes.

A fellebbeviteli bíróság illetékessége az elsőfokú bíróság után igazodik.

Több egyenlően illetékes bíróság közül szabadon választhat az, aki az eljárás megindításának kérelmezésére jogosult.

Ha a per belföldi bíróságnál megindítható, a bíróság illetékességének megalapítására szolgáló ténykörülmények azonban hiányoznak, az ügyben illetékes bíróságot az a kir. ítélőtábla jelöli ki, amely az eljárást megkezdő magyar bíróságnak felsőbírószága volt, ha pedig ilyen belföldi ítélőtábla nincs, a kijelölésre a budapesti kir. ítélőtábla van hivatva.

11. §. A megelőző eljárásban magyar bíróságnál történt cselekmények az eljárást folytató bíróságnál is megtartják hatályukat.

A bíróság a körülmények mérlegelésével belátása szerint határoz abban a kérdésben, milyen joghatályt tulajdonít a fél olyan cselekményének és mulasztásának és mennyiben veszi figyelembe a megelőző eljárásnak azt a részét, amely az ellenséges megszállás után, különösen akkor történt, amikor a bíróság megszünt magyar bíróságként működni. Ilyen bíróság határozatát azonban a jelen rendelet alkalmazása szempontjából nem lehet

érvényesnek tekinteni akkor sem, ha jogerőre emelkedett (14. §. harmadik bekezdése).

Az elmulasztott határnap vagy határidő helyett — ideértve a fellebbviteli határidőt is — a bíróság igazolás nélkül is megfelelő új határnapot vagy határidőt tűz, ha feltehető, hogy a fél mulasztását a háborúval, vagy a megszállással kapcsolatos rendkívüli körülmény okozta.

12. §. Az eljárást folytató bíróság az eljárást befejező határozatában a megelőző eljárásban felmerült költség megtérítéséről is intézkedik.

Az eljárás folytatása végett kitűzött határnapra szóló idézés vagy az eljárás folytatását célzó egyéb határozat kézbesítésére nézve a 6. §. utolsó bekezdése nyer alkalmazást.

13. §. A kizárólagos illetékesség alapján, vagy a belföldi bíróság számára fenntartott hatáskörben, különösen a fél magyar állampolgársága alapján eljáró belföldi bíróság előtt az eljárás megindítását vagy az eljárás folytatását és befejezését nem akadályozza az, hogy Magyarországnak a békeszerződéssel megállapított területén kívül működő külföldi bíróság ugyanebben az ügyben eljárást folytat (perfüggőség) vagy ítéletet hozott.

Egyéb ügyekben az általános jogszabályok irányadók.

Az első bekezdés alá eső peres ügyben az illetékes belföldi bíróság (10. §.) előtt helye van perújításnak is, habár az alapperben olyan magyar bíróság ítélkezett, amelynek székhelye Magyarországnak a békeszerződéssel megállapított területén kívül volt. Más ügyben a perújítás a belföldi bíróság előtt a felek hozzájárulásától függ.

14. §. Ha az 1918. évi november hó 3. napja előtt kelt és jogorvoslattal meg nem támadott jogerős ítéletet vagy egyéb bírói határozatot olyan magyar bíróság hozta, amelynek székhelye Magyarországnak a békeszerződéssel megállapított területén kívül volt, a kielégítési végrehajtás elrendelése felől — ideértve a folytatólagos végrehajtást is — az a bíróság határoz, amely a végrehajtási eljárásról szóló 1881: LX. t.-c. 18. §-a szerint a végrehajtás foganatosítására illetékes. Ez a bíróság hivatott eljárni a végrehajtás megszüntetése, korlátozása, vagy felfüggesztése iránt indított kereset vagy kérelem tárgyában is.

Az első bekezdés alkalmazást nyer az említett időpont után, de az ellenséges megszállás előtt hozott magyar bírói ítéletre és egyéb határozatra is.

Kétség esetében a végrehajtás elrendelését kérő felet terhelí annak a bizonyítása, hogy az ítélet vagy más bírói határozat

kelet
száll
a fél
ját t
tároz

tároz
val
(hatá
szav
fordí

illeté
vége
nak-c

M. E
565.

székh
terül
ha a
ben,
1921.
belfö
gár
ügyre
szeri

dönt
dásá
eljár
bíró

ban
kir. l
szün
kezel
mény

keletkezésekor a bíróság székhelye nem volt ellenséges megszállás alatt. Nincs akadálya a végrehajtás elrendelésének, ha a fél által bemutatott adatokból, különösen a végrehajtás alapját tevő határozatnak kiadmányából megállapítható, hogy a határozat a magyar állam szerveként eljáró bíróságtól származik.

A végrehajtási kérvény első példányát a bírói ítélet (határozat) kiadmányával és az illető bíróság olyan tanusítványával kell felszerelni, amelyben igazolva van, hogy az ítéletet (határozatot) jogorvoslattal nem támadták meg, vagy azt vizsgálva az illető bíróság nem magyar nyelvű tanusítványt hiteles magyar fordítással ellátva kell bemutatni.

A végrehajtás elrendelése előtt az első bekezdés alapján illetékes bíróság a feleket meghallgathatja annak megállapítása végett, vajjon a végrehajtás elrendelésének feltételei megvannak-e.

Nincs helye a végrehajtás elrendelésének, ha a 9590/1922. M. E. számú rendelet (Igazságügyi Közlöny XXXI. évf. 11. sz. 565. l.) akadályozza.

15. §. Ha az ügyben olyan elsőbíróság járt el, amelynek székhelye Magyarországnak a békeszerződéssel megállapított területén kívül volt, a fellebbviteli bíróság csak akkor határoz, ha azt valamennyi fél (érdekelt) kívánja, továbbá olyan esetben, ahol a törvény kizárólagos illetékességet állapít meg és az 1921. évi július hó 26. napja után az eljárásra ezen az alapon belföldi bíróság lett volna illetékes, vagy ha magyar állampolgár személyállapotát tárgyzó kérdéssről, vagy általában olyan ügyről van szó, amelyben az eljárás a fennálló jogszabályok szerint belföldi bíróság számára van fenntartva.

Ha a fellebbviteli bíróság határozatával közbenszóló kérdést dönt el, különösen akkor, ha az elsőbíróság határozatának feloldásával további eljárást és újabb határozathozatalt rendel, az eljárás folytatása végett az iratokat a 10. §. szerint illetékes bíróságnak küldi meg.

A III. 16—21. §-ok büntető ügyekre vonatkoznak.

IV. Vegyes rendelkezések.

21. §. A jelen rendeletet megfelelően alkalmazni kell azokban a polgári és büntető ügyekben is, amelyekben az eljáró m. kir. bíróság (ügyészség) hatáskörének vagy illetékességének megszűnését (1. §.) az 1921. évi július hó 26. napja után bekövetkezett határmegállapítás, vagy határrendező nemzetközi egyezmény okozta.

Ha a jelen rendelet alapján megszüntetett eljárás folytatására újabb határmegállapítás folytán a belföldi bíróság ismét illetékessé válik, a 23. §. második bekezdése szerint kell eljárni.

Ha a jelen rendelet alkalmazása szempontjából az országos határ tekintetében kétség merül fel, a bíróság (ügyészség) az igazságügyminiszterhez fordul.

22. §. A jelen rendelettel kapcsolatos ügyviteli szabályokat külön rendelet állapítja meg.

A jelen rendelet alapján befejezett ügyek iratainak külföldi hatóság (bíróság) vagy külföldi állam részére átengedése tárgyában az igazságügyminiszter határoz.

A belföldi bíróság (ügyészség) előtti eljárás megszüntetésére és az iratok átengedésére vonatkozó kérelemnek kell tekinteni azt is, ha a fél az eljárás megindítását vagy folytatását külföldi bíróság előtt szorgalmazza.

23. §. A jelen rendelet azokban a polgári peres és nem peres ügyekben is alkalmazást nyer, amelyekben a bíróság az eljárást figyelemmel a békeszerződésnek a jelen rendelet 1. §-ában említett rendelkezéseire már felfüggesztette, félbeszakította vagy megszüntette.

Ha a jelen rendelet alapján az eljárás megszüntetésének nem lett volna helye, a felfüggesztő, félbeszakító vagy megszüntető bírói határozat hatályon kívül helyezésével az eljárás folytatását célzó határozatot kell hozni, amelynek kézbesítésére a 6. §. utolsó bekezdése nyer alkalmazást.

Jegyzet. A 23. §. 3. bekezdése és a 24. §. büntető ügyre vonatkozik.

25. §. A beadványnak vagy a szóval előterjesztett kérelemről készült jegyzőkönyvnek felterjesztésével az igazságügyminiszterhez jelentést kell tenni, ha a fél valamely ügy iratainak külföldről megszerzését kívánja avégből, hogy az eljárást a belföldi bíróság folytassa.

26. §. Ha a fellebbviteli bíróságnak az ügyiratokat az eljárási szabályok szerint olyan alsóbírósághoz kellene megküldenie, amelynek székhelye most már Magyarországnak a békeszerződéssel megállapított területén kívül van, a fellebbviteli bíróság az iratokat a 10. és a 18. §. szerint illetékes alsóbírósághoz továbbítja, illetékességi ok hiánya esetében pedig a bíróságot kijelöli.

27. §. Belföldi bíróság Magyarországnak a békeszerződéssel megállapított területén kívül fekvő ingatlanra még abban az esetben sem tehet intézkedést, ha az ingatlanról vezetett telek-

iegyzőkönyv vagy telekkönyvi betét ezidőszerint még magyar telekkönyvi hatóság őrzetében van.

28. §. Amennyiben a békeszerződés 77. és 178. cikkei alá eső ügyiratok kölcsönös átengedése tárgyában külföldi államokkal keletkező nemzetközi egyezmény vagy megállapodás más-képen intézkedik, a jelen rendelet nem nyer alkalmazást.

29. §. A jelen rendelet nem érinti a békeszerződéssel kapcsolatosan a m. kir. bíróságok hatáskörére, illetékességére és eljárására vonatkozólag fennálló rendeleteket, különösen:

1. az 1920. évi április hó 22-én 3330/1920. M. E. szám alatt kelt (az I. K. XXIX. évf. 4. sz. a 286. l. megjelent) rendeletet a megszállott területen levő telekkönyvi hatóságoknak meg nem szállott területén fekvő ingatlanokra vonatkozó telekkönyvi beadványokról;

2. egyes kir. bíróságok hatóságának az eljárásban akadályozott bíróságok területére kiterjesztéséről és kir. bírósági ki-rendeltségek felállításáról 1920. évi augusztus hó 10-én 9360/1920. M. E. szám alatt kelt (az I. K. XXIX. évf. 8. sz. az 506. l.) rendeletben nyert felhatalmazás alapján kibocsátott következő rendeleteket:

az 1920. évi november hó 22-én 34.500/1920. I. M. szám alatt kibocsátott (az I. K. XXIX. évf. 11. sz. a 722. l. megjelent) rendeletet, valamint ennek a rendeletnek módosítása tárgyában 1921. évi augusztus hó 30-án 45.200/1921. I. M. szám alatt kibocsátott (az I. K. XXX. évf. 8. sz. a 641. l.) rendeletet;

az 1921. évi szeptember hó 29-én 49.451/1921. I. M. szám alatt kibocsátott (az I. K. XXX. évf. 9. sz. a 677. l.),

az 1921. évi november hó 5-én 57.525/1921. I. M. szám alatt kibocsátott (az I. K. XXX. évf. 11. sz. a 828. l.) és

az 1922. évi augusztus hó 30-án 44.100/1922. I. M. szám alatt kibocsátott (az I. K. XXXI. évf. 8. sz. a 462. l.) és ennek módosítása tárgyában az 1923. évi július hó 16-án 35.400/1923. I. M. szám alatt kibocsátott (az I. K. XXXI. évf. 7. sz. a 299. l.) rendeletet;¹⁾

3. Magyarországtól a trianoni békeszerződés alapján elszakított területen működő bíróságoknak személyi állapotot tárgyzó ügyekben hozott határozatai tárgyában 1921. évi november

¹⁾ Érintetlenül maradnak az I. K. XXX. évf. 12. sz. a 910. l. 7532/1921. I. M. és 61.299/1921. I. M. sz. a., a XXXI. évf. 4. sz., a 150. l. 5981/1921. I. M. sz. a., valamint az I. K. XXXIII. évf. 7. sz. a 315. l. 31268/1923. I. M. sz. a megjelent közlemények.

hó 18-án 9874/1921. M. E. szám alatt kibocsátott (az I. K. XXX. évfolyamának 11. számában a 776. l.) rendeletet;

4. a budapesti kir. törvényszék kivételes cégbíróági illetékességének megszüntetése tárgyában 1922. évi március hó 20-án 2781/1922. M. E. szám alatt kibocsátott (az I. K. XXXI. évf. 3. sz. a 69. l.) rendeletet, végül

5. a trianoni békeszerződéssel összefüggő egyes pénzkövetelések bírói érvényesítésének felfüggesztése tárgyában 1922. évi november hó 29-én 9590/1923. M. E. szám alatt kibocsátott (az I. K. XXX. évf. 11. sz. az 565. l.) rendeletet.

30. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1923. dec. 1.) lép életbe. (8300/923. M. E. sz. r.).

Magyarországtól a trianoni békeszerződés alapján elszakított területen működött bíróságoknak személyi állapotot tárgyzó ügyekben hozott határozatai.

A m. kir. minisztérium ideiglenesen addig, amíg az idegen katonai megszállással érintett magánjogi viszonyokat törvény nem rendezi, az 1920. VI. t.-c. 1. §-ában nyert felhatalmazás alapján ideiglenesen a következőket rendeli:

1. Volt magyar állampolgárok személyi állapotát tárgyzó ügyekben hozott bírói határozatok.

1. §. Azokat a jogerős bírói határozatokat, amelyeket Magyarországtól a trianoni békeszerződés alapján elszakított területen nem magyar bíróságok az 1918. évi okt. hó 31. napjától a trianoni békeszerződés életbelépéséig (1921. évi július hó 26. napjáig) terjedő időben hoztak, olyan magyar állampolgároknak személyi állapotát tárgyzó ügyekben (házassági és gyermek törvényességének megtámadása iránti pereiben, valamint a kiskorúság meghosszabbítása és a meghosszabbítás megszüntetése, gondnokság alá helyezés és a gondnokság megszüntetése, végül az atyai hatalom gyakorlatának megszüntetése tárgyában), akik melyikében új állampolgárságot szereztek, nem lehet a személyi állapotról rendelkező részükben abból az okból érvényteleneknek tekinteni, hogy a határozatot nem magyar bíróság hozta.

II. Magyar állampolgárok házassági perében hozott bírói határozatok.

2. §. Ha az 1. §-ban említett területen működő nem magyar bíróság az 1. §-ban említett időben jogerőre emelkedett ítélettel érvénytelennek nyilvánította vagy felbontotta olyan

magyar állampolgár házasságát, aki a trianoni békeszerződés alapján az ott említett államok valamelyikében nem szerzett új állampolgárságot, az ilyen magyar állampolgár az erre illetékes (3. §.) magyar bíróságnál az alábbi §-okban szabályozott eljárást szerint kérheti, hogy a bíróság házasságát érvénytelennek vagy felbontottnak nyilvánítsa.

3. §. A kérelmet annál a kir. törvényszéknél kell előterjeszteni, amelynek területén a kérelmező félnek lakóhelye vagy ha Magyarországon lakóhelye nincs, tartózkodó helye van.

4. §. A kérelmet a folyamodó írásban nyújthatja be, vagy az erre kiküldött bíró előtt jegyzőkönyvbe mondhatja.

A beadványhoz, illetőleg a jegyzőkönyvhöz a nem magyar bíróságnak a házasságot érvénytelennek kimondó vagy felbontó jogerős határozatát csatolni kell, amelyet a kérelmező fél hiteles magyar fordítással köteles szükség esetében felszerelni.

5. §. Ha a kérelmet személyesen, szóval vagy pedig bírólal vagy közjegyzőileg hitelesített iratban mind a két házaspár terjesztette elő, a bíróság tárgyalás nélkül is határozhat, különben a kérelemre tárgyalási határnapot tűz ki és arra a kérelmezőt és Magyarországon lakó vagy tartózkodó házastársát megidézi. Hirdetményi kézbesítésnek és ügygondnok kirendelésének nincs helye.

A kérelmezőnek Magyarországon kívül lakó vagy tartózkodó házastársát nem kell megidézni, hanem őt, amennyiben lehetséges, a tárgyalási határnapról ajánlott levélben kell értesíteni.

A bíróság a megjelent fél kérelmére az ügyben tárgyal. Ha a felek egyike sem jelenik meg vagy a megjelent fél a kérelem teljesítését nem kívánja, a bíróság az eljárást megszünteti.

A bíróság csak azt vizsgálhatja, hogy a 4. §. értelmében bemutatott határozat olyan érvénytelenségi vagy bontóokra van-e alapítva, amelyet a házassági jogról szóló 1894: XXXI. törvény-cikk szintén annak ismer el.

6. §. A bíróság, ha a kérelemnek helyt ad, a házasságot a 4. §. értelmében bemutatott határozatában megállapított okból ítélettel érvénytelennek s illetőleg a bemutatott határozat jogerőre emelkedésének napjával kezdődő hatállyal felbontottnak nyilvánítja. Az ítéletet meghozatala után azonnal ki kell hirdetni; az ítélet kihirdetésével azonnal jogerőre emelkedik. Az ítéletet mind a két félnek lehetőséghez képest kézbesíteni kell.

Ha a házasság Magyarországon vezetett anyakönyvben van bejegyezve, a bíróság az érvénytelenné nyilvánításnak vagy a

felbontásnak anyakönyvi feljegyzéséről is intézkedik.

A házassági viszonnal kapcsolatos jogkövetkezmények megszabását a felek bármelyike a házassági perre illetékes magyar bíróság előtt keresettel érvényesítheti.

7. §. Ha a bíróság a kérelmet nem teljesíti, azt végzéssel elutasítja.

Az elutasító végzés ellen egyfoku felfolyamodásnak van helye a m. kir. Kúriához.

8. §. Házassági per megindítását Magyarországon a jelen rendelet alapján előterjesztett kérelem elutasítása nem akadályozza.

Amíg a jelen rendelet értelmében folyamatba tett eljárás jogerősen befejezve nincs, Magyarországon házassági pert indítani nem lehet. Ha Magyarországon indított házassági perben megállapítást nyer, hogy a jelen rendelet értelmében előterjesztett kérelem alapján is van eljárás folyamatban, a bíróság a házassági perben az eljárást felfüggeszti és folytatását csak akkor rendeli el, ha a jelen rendelet értelmében előterjesztett kérelmet jogerősen elutasították vagy az eljárást jogerősen megszüntették.

Magyarországon indított házassági per jogerős befejezése után a jelen rendeletben szabályozott eljárásnak nincs helye.

9. §. A jelen rendeletben szabályozott eljárásban a felek személyesen vagy ügyvéd által képviselve járhatnak el.

Az ellenfelet nem lehet költség fizetésére kötelezni.

III. Záró rendelkezések.

10. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1921. nov. 22.) lép életbe. (9874/921. M. E.)

A közölt törvényszakaszok időrendes mutatója.

1874: XXXIV. t.-c. 41., 42. §§.

119.; 43. §. 118.

1881: XVII. t.-c. 9—10. §§. 463.

1907: LXI. t.-c. 1—30. §§. 771—
782.

1909: XVI. t.-c. 12. §. 172.

1912: LIV. t.-c. Ppé. 704—726.

1914: XXXIV. t.-c. 1. §. 704.

1925: VIII. t.-c. Ppn. 1—3. §§.

72.; 4. §. 221.; 5. §. 225.;

6. §. 247.; 7. §. 251.; 8. §.

253.; 10. §. 301.; 11. §. 390.;

12. §. 391.; 13. §. 400.; 14. §.

417.; 15. §. 444.; 16. §. 477.;

17. §. 486.; 18. §. 472.; 19. §.

625.; 20. §. 688.; 30., 31. §§.

727.; 32—35. §§. 728.; 36—

39. §§. 729.; 40—42. §§. 730.;

43. §. 731.; 44—48. §§. 732.;

49—53. §§. 733.; 54—59. §§.

734.; 60. §. 735.

1928: XXII. t.-c. 1—3. §§. 735.

1928: XLIII. t.-c. 1., 2. §§. 771.;

3. §. 772.; 4. §. 776.; 5. §.

773.; 6. §. 777.; 7—9. §§.

782.; 10—14. §§. 783.; 15. §.

784.

1930: XXXIV. t.-c. Te. 1. §. 9.;

2. §. 13.; 3. §. 25.; 4. §. 27.;

5. §. 58.; 6. §. 78.; 7. §. 79.;

8. §. 125.; 9. §. 127.; 10. §.

155.; 11. §. 156.; 12. §. 202.;

13. §. 219.; 14. §. 221.; 15.

§. 225.; 16. §. 246.; 17. §.

302.; 18. §. 319.; 19. §. 372.;

20. §. 352.; 21. §. 370.; 22.

§. 392.; 23. §. 421.; 24. §.

468.; 25. és 26. §§. 475.; 27.

§. 476.; 28. §. 479.; 29. és 30.

§§. 481.; 31. §. 484.; 32. §.

486.; 33. §. 500.; 34. §. 505.;

35. §. 507.; 36. §. 509.; 37. §.

515.; 38. §. 525.; 39. §. 527.;

40. §. 536.; 41. §. 544.; 42.

§. 547.; 43. §. 549.; 44. §.

557.; 45. §. 564.; 46. §. 570.;

47. §. 575.; 48. §. 581.; 49.

§. 587.; 50. §. 589.; 51. §.

589.; 52. §. 592.; 53. §. 600.;

54. §. 615.; 55. §. 616.; 56.

§. 620.; 57. §. 628.; 128. §.

717.; 129. §. 718.; 130—133.

§§. 738.; 134. §. 739.; 135.

§. 708.; 136. §. 713.; 137. §.

713.; 138. §. 725.; 139. §.

732.; 140—142. §§. 741.; 143.

144. §§. 516., 742.; 145—

147. §§. 743.

A közzolt rendeleteknek és egyes egyéb jogszabályoknak számsoros mutatója.

130/919. I. M. 93.	28702/886. I. M. 153.
T. 196/2/904. I. M. 343.	30567/97. I. M. 164.
3838/908. I. M. 153.	30599/925. I. M. 1—5. §§. 754.
7922/885. I. M. 92.	38990/900. I. M. 354.
8300/923. M. E. 1. §. 784.; 2—4.	40662/886. I. M. 153.
§§. 785.; 5—7. §§. 786.; 8—	42100/914. I. M. Jüsz. 39. §. 155.
11. §§. 787.; 12—14. §§. 788.;	160. §. 151.
15., 21. §§. 789.; 22., 23.,	42563/3/894. I. M. 164.
25—27. §§. 790.; 28., 29. §§.	45876/893. I. M. 353.
791.; 30. §. 792.	46000/930. I. M. 1—2. §§. 736.
9180/920. M. E. 1. §. 761.; 2. §.	46681/918. I. M. 304.
762.; 3—5. §§. 763.; 6., 7. §§.	49000/930. I. M. Ter. 1., 2. §§.
764.; 8., 9. §§. 765.; 10—12.	744.; 3., 6. §§. 746.; 7—10.
§§. 766. 13., 14., §§. 767.;	§§. 747.; 11—14. §§. 748.;
15—18. §§. 768.; 19—21. §§.	36—38. §§. 749.
769.; 22—24. §§. 770.; 25. §.	49100/930. I. M. 1—3. §§. 755.
771.	62600/926. I. M. 1. §. 750.; 2. §.
11579/888. I. M. 164.	751.; 3., 7. §§. 752.
11719/922. I. M. 584.	62996/926. I. M. 1—5. §§. 754.
12430/891. I. M. 153.	62998/926. I. M. 1., 2. §§. 755.
23224/923. I. M. 93.	72500/914. I. M. 128.
25744/925. I. M. 173.	75101/899. I. M. 93.

BETŰSOROS TÁRGYMUTATÓ.

A szám minden hozzátétel nélkül a Pp. §-át, az l. jellel megjelölt szám a lapot jelzi; ha a szám nem a Pp. §-át jelzi, ez az illető törvény rövidített jelzésével van megjelölve.

A

- Adósnak a perből elbocsátása 92.
- Aggályossága bírónak 61., 62.
- Alkuszok naplói és kötjegyei 322.
- Alperesség gyermek törvényességének megtámadása iránti perben 697.
- semmiségi és megtámadó perben 650.
- Atyai hatalom gyakorlatának megszüntetését megtámadó eljárás, l. Kiskorúság meghosszabbítása a. is 730
- Auctoris nominatio 93.
- Ágostai evangélikus egyház képviselője 95. l.
- Ágy- és asztaltól különélés 628. l.
- Államvasutak képviselője 92. l.
- Arvaszék képviselője 94. l.
- közreműködése az atyai hatalom stb. eljárásban 731.
- — kiskorúság meghosszabbítási eljárásban 799.
- Áthelyezése bírónak 83.

B

- Bányabírói hatáskör 584., 585.
- Bányabíróságok 3., 583.
- Bányatársulat képviselője 91. l.
- Bányaügyekben illetékesség 586.
- való bíráskodás 583—587.
- Beadványok 129—139.
- alakja 136—138.
- példányai 137.
- Beavatkozás 82—88., 704., 720., 723., 729., 731.
- Beismerés 263—266.
- vagy tagadás 264., 266.
- Belföld, belföldi 798.
- Beszámítási kifogás esetében részitélet 389.
- Békebíró 756., 757.
- Békeszerződéssel elszakított bíróságoknak személyi állapotot tárgyzó ügyekben hozott határozatai 792. l.
- kapcsolatos eljárást érintő rendelkezések 784. l.
- összefüggő hatásköri és illetékességi szabályok 784. l.

- Békeltetés, előzetes házassági perben 645—647., 654., 667., 685.
- per folyamán, házassági perben 668.
- Bérlet bírói felmondása, 1. Felmondás alatt.
- tárgya iránti kereset 637.
- Bérletfelmondási eljárás 604.
- Bérleti viszonyok megszüntetése tárgyában eljárás 621—638.
- — — — — terjedelme 631.
- — — — — ellentmondás kizárása 633.
- — — — — fellebbezés 634.
- — — — — igazolás 633.
- — — — — ítélet 632.
- — — — — mulasztás 633.
- — — — — perköltség 632.
- — — — — perújítás 635.
- — — — — teljesítési határidő 632.
- Bíró áthelyezése és kirendelése Ppn. 35. §.; 728. l.
- Bírói egyesség 423.
- — alapján végrehajtás, ha a felek a tudomásulvevő végzés ellen felfolyamódással éltek Te. 23. §.; 421. l.
- felmondása bérletnek, 1. Felmondás alatt.
- hatalom Te. 1. §.; 9. l.
- határozatok 387—423.
- hatáskör, 1. Hatáskör 1—12. §§.; Te. 2. §.
- hatóság kiterjesztése Ppn. 33. §.; 728. l.
- illetékesség, 1. Illetékesség 19—53. §§.; Te. 2. §.
- képesítés Ppn. 34. §. 728. l.
- letétek szabályai Ppé. 15. §.
- Bíróküldés 51—53., 68.
- perenkívüli ügyekben Ppé. 91. §.
- Bírónak stb. költségben marasztalása 435.
- Bíróság általános hatásköre 11. l.
- tagjainak az Igazságügyminiszteriumban való alkalmazhatósága Te. 141. §.; 741. l.
- Bírósághoz törvénnyel utasított ügyek 180. és 184. l.
- Bírósági személyek kizárása 59—69., Te. 6. §.; 78. l.; Te. 7. §.; 79. l.
- Bíróságok 1—69. §§.
- belső szervezete 56—58., Ppn. 1., Ppé. 10—88.
- Bizonyítás 263—285.
- előleges 381—386.
- felvétele 274., 276., 279., 280.
- — eredményének előadása 285.
- — fellebbezési eljárásban 501., 517.
- — felülvizsgálati eljárásban 537.
- — kiküldött bíró előtt 275., 277., 281., 282.
- — külföldön 283., 284.
- — megkeresett bíró előtt 275., 278., 279., 280., 281., 282.
- felvételre észrevételek 285.
- házassági előkészítő eljárásban 658.
- ismételése vagy kiegészítése fellebbezési eljárásban 501.
- következtetéssel 223.
- közokirattal szemben 316.
- mérlegelése végett halasztás 275.
- szorgos méltatása 270.

Bizo
— k
— 3
— t
2
Bizo
Bizo
— e
— m
— m
— v
Bont
la
Buda
tő
8
Cégv
Csat
5
— fe
5
— h
b
Csek
— v
Csél
— h
Csöd
Csöd
Dijk
Dönt
Egye
s
9
Egye

- Bizonyítása jogszabálynak 268.
- kárnak stb. 271.
- okirat valódiságának 335—338.
- tárgyalási alakszerűségnek 249.

Bizonyítási teher 270.

Biztosíték 124—128.

— esetei 124—125.

— mennyisége 126.

— módja 127.

— visszaadása 128.

Bontó ítéletté változtatása elválasztó ítéletnek 633., 684.

Budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék megszűnése Ppé. 84.

C

Cégvezető képviseleti joga 89. l.

Csatlakozás fellebbezéshez 493., 516., Te. 30. §.; 481. l.

— felülvizsgálati kérelemhez 531.

— holtnaknyilvánítási eljárásban 739.

Csekk alapján meghagyás 620.

— visszkereset illetékessége 30.

Cselekvőképeség 70—76.

— házassági perben 643.

Csödmegtámadási perek Ppé. 23.

Csödtömeg képvisetele 91. l.

D

Díjkitűzés 767., 683. l.

Döntvényjog Ppé. 70—79.

E

Egyenes állami adó és szegénységi jog közötti kapcsolat Te. 9. §.; 127. l.

Egyesbíróság Ppn. 3., 97. és 735. l.

Egyesítése pereknek 233., 642.

Egyesség bírói 423.

— költsége 432.

Egyességi kísérlet, előzetes 139.

— — per folyamán 231.

Egyházak képvisetele 94. l.

Egylet képvisetele 91. l.

Egységes bírói és ügyvédi vizsga

Ppn. 43—45. §§.; 363. l.

Együttalkalmazás Ppn. 31. §.;

731. l.

Elállás a keresettől 186.

— pertől 187.

Elhalasztása fellebbezési tárgyalásnak 491.

— tárgyalásnak 239., 241., 242.

Eljárás atyai hatalom gyakorlata megszüntetésének megtámadása iránt 730., 731.

— bányaiügyekben 583—587.

— bérleti viszonyok megszüntetése tárgyában 621., 638.

— elsőfolyamodású bíróságok

előtt 129—175.

— felfüggesztése, l. Felfüggesztése az eljárásnak.

— félbeszakadása, l. Félbeszakadása az eljárásnak.

— gondnokság alá helyezés

iránt 718—724.

— megszüntetése iránt 725—729.

— gyermek törvényességének megtámadása iránti perekben 696—701.

— házassági perekben 639—686.

— — — érvényesíthető vagyoni jogi keresetekre nézve 687—696.

— házassági ügyekben 639—695.

— holtnaknyilvánítási ügyben

732—748.

- Eljárás kiskorúság meghosszabbítása iránt 702—716.
 — községi bírósági 766.
 — okiratok megsemmisítése iránt 749—754.
 — sommás visszahelyezési és sommás határperekben 575—582.
 — szünetelése 446.
 — — megegyezés alapján 475.
 — — — — a fellebbezési eljárásban Te. 34. §.; 505. l.
 — — — — a felülvizsgálati eljárásban Te. 41. §.; 544. l.
 — választott bírósági 767—789.
 Elkülönített végítélet 387.
 Elkülönítése követeléseknek 232.
 Ellenfél meghallgatása 253., 254.
 Ellenkérelem előadása 185., 254.
 Ellentmondás 460—464., 447. l.
 — fizetési meghagyásnak 595., 598., 599., 600., 602., 604.
 — kizárása bérletmegszüntetési perben 633.
 — — fizetési meghagyásból keletkezett perben 603.
 Elmeógyógyintézetbe felvétel és onnan elbocsátás Ppé. 19., 20.; Te. 136. §., 713. l.
 Elnök 57.
 — helyettesítése Ppn. 32. §.; 721. l.
 Elnapolása határnapnak 238., 240—242.
 Előadástól eltiltás 111.
 Előd megnevezése 93.
 Előkészítés az elnök által 204.
 — érdemleges tárgyalásra 194., 205.
 — fellebbezési tárgyalásra 489.
- Előkészítés járásbíróági eljárásban 205., Ppn. 5.
 — okirattal 201., 202.
 — viszontkeresetre 197.
 Előkészítő eljárás házassági perben 655—661.
 — — jegyzőkönyv 258., 261.
 — — képviselő 257.
 — — kiskorúság meghosszabbítási eljárásban 710.
 — — mulasztás 253.
 — irat közbenszóló kérdésekben 253.
 — iratok 194—198., Ppn. 4.; Te. 14—15. §§.
 — iratok hatálya 203.
 — — közlése 199—200.
 Előzetes békeltetés 645—647., 654., 667., 685.
 — egyességi kísérlet 139.
 — végrehajthatóság 415—417. 502., 509., 632., Ppn. 14.
 Előleges bizonyítás 381—386.
 — — kir. közjegyző útján Te. 21. §., 370. l.
 Előterjesztés 562.
 Eskü alatt kihallgandó személyek 374.
 — alatti kihallgatás 368—376., — — — elrendelése 368.
 — — — házassági és más statusperben 669., 696., 704., 720., 723., 729., 731., 740.
 — — — ismétlése 376.
 — — — kiküldött vagy megkezesett bíró által 375.
 — — — kár stb. mennyiségére nézve 372.
 — — — megeskütése 375.
 — — — okirat birtokára nézve 327.

Eskü alatti kihallgatás sorrendje 369., 370.

— — — szemletárgy birtokáa nézve 342.

— — — vagyon stb. felfedezése nézve 373.

— — — vallomás mérlegelése 376.

Esküje félnek 377—380.

— szakértőnek 357.

— tanúnak 310—312.

Eskürebocsátás sorrendje 371.

Életbelépés 792.

Evangélikus egyház képviselote 95. l.

Erdemleges tárgyalás 206—264., Te. 10. §. 155. l.

— — — előkészítése 194—205.

— tárgyalásra határnap 191., 192., Te. 10. §. 155. l.

Érték 5—8., Te. 3. §. 25. l. Ter. 2. §. 7. l.

Értékhatárok pengőben 749. l.

Értékpapírok megsemmisítése Ppé. 5., Ppn. 51. §., 733. l.

F

Fegyelmi eljárásban illetékesség Ppn. 36. §., 729. l.

„Fegyveres erő” értelme 790.

Felbontó ítéletté változtatása elválasztó ítéletnek Ppé. 28., 716. l.

Feles bérlet Ppé. 90., 722. l.

Fellebbezés 476—519. §§., 468. l.

— alakja 481., 482., Te. 26. §., 475. l.

— bérletmegszüntetési perben 634.

— esetei 476.

— felterjesztése 483.

— holtaknyilvánítási eljárásban 744.

Fellebbezés ítélet előtti határozat ellen 479.

— jegyzőkönyvbe mondása Te. 26. §., 475. l.

— — kézbesítése 511.

— kizárása 476., 477., 479.

— nyilvános előadása 512., 519., Te. 35. §., 507. l.

— — — esetén jegyzőkönyv: Te. 36. §., 509. l.

— perfelvételi határnap elmulasztása miatti ítélet ellen 477.

— perköltség viselésének és mennyiségének kérdésében Te. 24. §., 468. l.

— szóbeli tárgyalása 485—511., Te. 35. §., 507. l.

— tartalma 481., Te. 25. §. 475. l.

— végrehajthatósága 509.

— visszautasítása 486., 490., 491., 519., Te. 27. §. 476. l.

— visszavonása 496.

Fellebbezéshez csatlakozás 493., 516.

Fellebbezési bíróság 478.

— eljárás szabályai Ppn. 16. §., 477. l.

— — szünetelése Te. 34. §., 505. l.

— eljárásban bizonyítás ismétlése 501.

— — feloldás 504.

— — hatályon kívül helyezés 505.

— — pergátló körülmények 499

— — végrehajthatóság kimondása 502.

— — visszautasítás az elsőbíró-sághoz 506.

— — viszontkereset 494.

Fellebbezési eljárás házassági perben 677—679.

— érték 476., Te. 24. §., 468. l.

— határidő 480.

— határozat korlátai 503—506.

— ítélet tartalma 507., Te. 33. §.

— kérelem és ellenkérelem előadása 492., Ppn. 17., Te. 29. §.

— kérelem megváltoztatása 495.

— kérelemben keresetváltoztatás 494., Te. 31. §.

— költség 490., 495., 496., 508., 510.

— tárgyalás elhalasztása 491., Te. 34. §.

— — elmulasztása 510., Te. 34. §.

— — előkészítése 489.

— — felfüggesztése 491.

— — tartalma 498.

— tárgyalási határnap kitűzése 485.

— tárgyaláson előadás 497., Ppn. 17.

— tárgyalásra idéző végzés kézbesítése 488.

— tárgy. idéző végzés tartalma 485.

Fellebbezésről értesítés 487.

Fellebbvitel 476—562.

Felek 70—128.

Felfolyamodás 548—561.

— perújítás esetében 574.

— elintézése 555., 557—560.

— esetei 548.

— örökösödési eljárásban Ppé. 27.

— felterjesztése 555.

— halasztó hatálya 556.

— határidő 552.

Felfolyamodás kiküldött bírósági végzése ellen 561.

— kizárása 549., 551.

— tartalma 554.

— telekkönyvi ügyekben Ppé. 13. §.

— végrehajtási ügyekben Ppé. 40.

— visszautasítása Te. 45. §. 564. l.

— -t visszautasító végzés elleni felfolyamodás Te. 45. §. 564. l.

Felfolyamodási bíróság 550. Felfolyamodásnál képviselő 470—474.

Felfüggesztése az eljárásnak 553.

— fellebbezési tárgyalásnak 491. pernek 234—236.

— végrehajtásnak fizetési meghagyásból keletkezett perben 604.

Felhatalmazás rendeleti szabályozása Ppé. 103., 104., 105., Ppn. 37., 47—49., 54—60.

Felhívás bérlet tárgyának a kiadásra vagy átvételére 627—629., l. Felmondás alatt is.

— közjegyző útján 637., 638.

Felmondás alakja 621.

— alapján végrehajtás

— ellen kifogás 629., 630.

— illetékessége 621.

— kézbesítése 625., 626.

— közjegyző útján 637., 638.

— közlése 624.

— tartalma 622.

— visszaadása 622.

— visszautasítása 623.

Felmondása bérleti viszonyra 621—638.

- tt bíró Feloldása az elsőbíróági ítéletnek 504.
- Ppé. Felperesség gondnokság alá helyezési eljárásban 719., 721.
- en Ppé. — gondnokság megszüntetése iránti eljárásban 727., 728.
5. §. — kiskorúság meghosszabbítási eljárásban 703.
- és elleni — — meghosszabbítása iránti eljárásban 717.
5. §. Felsőbíróság 4.
550. Felszólalás az eljárás szabálytalansága ellen fellebbezési eljárásban 500.
- selet — elmulasztása 223.
- snak — szabálytalanság ellen felülvizsgálati eljárásban 536.
- nak 491 Felülvizsgálat 520., 547.
- ési meg — alapja 534.
- t perben — esetei 520.
- szabá. — hatáskör kérdésében 527.
- 04., 105. — ítélet előtti határozat ellen 524.
- 60. — kizárása 521—523.
- ak a ki- — köre 541—542.
- re 627— — perköltség kérdésében 521., Te. 37.
- att is. Felülvizsgálati bíróság 525., Te. 38.
638. — bírság 544.
30. — eljárás házassági perben 680. 681.
- eljárásban bizonyítás felvétele 537., Te. 40.
- — felek egyező előadása Te. 40. §., 336. l.
- — felszólalás 536.
- — irányadó tényállás 534., 336. l.
- zonynál — — pergátló körülmények 540
- — új előadás 535., Te. 40.
- Felülvizsgálati érték 521., Te. 37. §., 144., 515. l.
- határidő 526.
- határozat 543., Te. 42—43.
- illetékesség kérdésében 522.
- kérelem alakja 527.
- — az elsőbíróság ítélete ellen Ppn. 18. §., 472. l.
- — áttétele 529.
- — elintézése 529., 530.
- — felterjesztése 528.
- kérelem megváltoztatása 533.
- — nyilvános előadása 545.
- — tartalma 527.
- — visszautasítása 539., Te. 39.
- kérelemhez csatlakozás 531., 545.
- költség 543.
- tárgyalás elmulasztása 538.
- tárgyalási időköz 530.
- tárgyaláson előadás 532.
- új előadás 539.
- válaszirat 531.
- Félbeszakadása az eljárásnak 465—470.
- — a perbeli cselekvőképeség elvesztése vagy törvényes képviselő halála stb. okából 466.
- az ügyvéd halála stb. okából 468.
- csőd miatt 467.
- fél halála okából 465—470.
- háború stb. miatt 469.
- Fél halála házassági perben 676
- eskü alatti kihallgatása és esküje, l. Eskü alatt.
- Fizetési meghagyás 588—605.
- — alakja Te. 50. §. 589. l.
- — ellen perújítás Te. 52., 592. l.

Fizetési meghagyás esetei 588.,
Te. 49., 587. l.

— — magánjogi hatályának
fennmaradása 600.

— — megmagyarázása Ter. 12.
591. l.

— — tartalma 592., Te. 50.,
589. l.

— — több adós ellen 593.

— — több követelés iránt 593.

— — végrehajtása 596., Te. 52.,
592. l.

— — kézbesítése 594.

— — költsége 605.

— — meghagyásból keletkező per
603.

— — meghagyási kérelem alakja
590., Te. 50., 589. l.

— — — elintézése 591., Te.
51., 589. l.

— — — tartalma 590., Te. 50.
589. l.

— — — visszaadása 591., Te.
51., 589. l.

— — — visszautasítása 591.,
Te. 51., 589. l.

— — meghagyásnak ellentmondás
595., 599., 602., Te. 52., 592. l.

— — meghagyásos eljárásban ér-
tékhatar Te. 49., 587. l.

— — meghagyásos eljárásban kép-
viselet 601., Te. 52., 592. l.

— — meghagyásra illetékesség 589
Főbeavatkozás 82—83.

Földbirtokrendező Biróság
758. l.

Földvarnagi bíróság 756. l.

G

Gondnokolt képviselte 89. l.

Gondnokság alá helyezési eljá-
rás 718—724.

Gondnokság alá helyezési eljá-
rásban felperesség 710., 721.

— — — illetékesség 718.

— — — orvosi bizonyítvány
720.

— — — ügygondnok 720., 723.,
727.

— — — kérelem 722.

— — — l. Kiskorúság meghosz-
szabbítása.

— — megszüntetése iránti eljárás
725—729.

— — — kérelem 722.

Görög kath. egyház képviselte
94. l.

— — keleti egyház képviselte
94. l.

Gyermekek törvényességének meg-
támadása iránti perek 696—

701.

— — — alperesség 697.

— — — kir. ügyési közremű-
ködés 699.

— — — perbeli cselekvőképes-
ség 698.

Gyermektartási ügyekben hatás-
kör Ppé. 21.

Gyógyintézetbe helyezés Ppé.
19., 20., kiskorúság meghosz-
szabbítása iránti eljárásban

712., Te. 136.

Gyorsírói feljegyzése tárgyalás-
nak 248.

H

Hagyatékek képviselte 90. l.

Halasztás keresetre nyilatkozás
végett, l. Elhalasztás alatt.

Halál bizonyítása 748.

Harmadik személyek részvétele
a perben 82—93.

Hatályon kívül helyezése első-bírói ítéletnek 505.

Hatályukat vesztő jogszabályok Ppé. 3.

Határidő elmulasztása 447.

— kezdete 448.

— meghosszabbítása 456.

— számítása 449., 450.

— teljesítési 397., 418., 618., 632

Határnap 144.

— elnapolása 238., 240—242.

Hatáskör figyelembevétele 10.

Hatáskör bányaugyekben 584., 585.

— életközösség visszaállítására kötelezésre 648., 649.

— hiánya kimondásának hatálya az utóbb eljáró bírósággal szemben 12.

— járásbíróági 1.

— kérdésében fellebbvitel 11.

— — felülvizsgálat 522.

— községi bírósági 758., 759.

— telekkönyvi perekben Ppé. 12

— törvényszéki 2.

— viszontkeresetre 189.

Hatásköri bíróság 771. l.

— szabályok békeszerződéssel összefüggőek 784. l.

Hatáskörre vonatkozó általános jogszabályok 11. l.

Házassági perben elállás a keresettől 666.

— — békeltetés, előzetes 645—647., 654., 667., 685.

— — per folyamán 668.

— — egyesítés 642.

— — eljárás 639—686.

— — előkészítő eljárás 655—661.

— — életközösség visszaállítá-

sára kötelezés 648., 649. Te. 56. 620. l.

Házassági perben érvényesíthető vagyoni jogi keresetek 687—695.

— — fellebbezési eljárás 677—679.

— — felülvizsgálati eljárás 680., 681.

— — fél halála 676.

— — hozott határozatai elszakított bíróságoknak 792. l.

Házassági perben ideiglenes intézkedések 674., 675., Te. 137., 713. l.

— — igazolás 672.

— — illetékesség 639—641.

— — jegyzőkönyv 673.

— — keresetlevél elintézése 652.—654.

— — — tartalma 651.

— — kiskorúak elhelyezése és tartása kérdésében határozat. Te. 137., 713. l.

— — külföldi pernek belföldi folytatása 685.

— — különélés elrendelése 665.

— — megállapítási per házasság létezése stb. iránt 686.

— — meghatalmazás 643. Te. 54. 615. l.

— — mulasztás 672., 678.

— — nyilvánosság kizárása Te. 57. 628. l.

— — officialitás 669., 670.

— — perképesesség 643.

— — perújítás 682.

— — tárgyalás 663—673. Te. 57. 628. l.

— — új ok felhozhatása 667.

— — ügyészi közreműködés

644. Te. 55. 616. l.

Házassági ügyekben eljárás
639—695.
Házasságvédő Te. 55. 616. l.
— jogköre Te. 55. 616. l.
— költségei Te. 55. 616. l.
— költségeinek előlegezése. Te.
55. 616. l.
Házasságvédők jegyzéke Ter. 14.
617. l.
Házfelügyelők ügyeiben eljárás
Te. 138. 725. l.
Hirdetmény házassági életkö-
zösség visszaállítására 649.
— holtaknyilvánítási eljárás-
ban 736.
— kézbesítés 174., 177.
— közzététele Ppn. 50. 733. l.
— okirat megsemmisítési eljá-
rásban 750.
Holtaknyilvánítás esetei 733.
Holtaknyilvánítási eljárás 732
—748.
— eljárásban halál időpontja
734.
— — fellebbezés 744.
— — felülvizsgálat 745.
— — hirdetmény 736.
— — illetékesség 735.
— — ítélet 743.
— — kérelem 732., 736.
— — költség 742.
— — mulasztás 741.
— — perújítás 746.
— — tárgyalás 738—740.
— — ügygondnok 736., 737.,
741., 742.

I

Idézés 140—149.
— egyességi kíséreltre 139.
— mellőzése 149.
— nélkül megjelenés 146.

— perújításra 570.
Idézési időköz 145., 148.
Idézővégzés, fellebbezési tárgya-
lásra 485.
— — felülvizsgálati tárgyalásra
530.
— — tartalma és kézbesítése 142.
Időelőttiség 396.
Időköz, érdemleges tárgyalási
191.
— fellebbezési tárgyalási 485.
— felülvizsgálati tárgyalási 530.
— idézési 148.
— perfelvételi 145.
— váltómeghagyásos eljárásban
625.
Ígazolás 451—459. 447. l.
— bérletmegszüntetési perben
633.
— esetei 451.
— — halasztó hatálya 459.
— — házassági perben 672.
— — kizárása 451., 458.
Ígazolás kizárása bizonyításfel-
vétel elmulasztása miatt 280.
— — eskü alatti kihallgatási
határnap elmulasztása miatt
376.
— — felülvizsgálati tárgyalás
elmulasztása miatt 538.
— — ítélet kihirdetéséről elma-
radás miatt 308.
— — kifogás elmulasztása miatt
630.
— — perfelvételi határnap el-
mulasztása miatt 439.
Ígazolási határidő 452.
— kérelem 452., 453.
— — elintézése 454—457.
Illetékesség 19—53.
— alávetés 45. Te. 11. 273. l.
— atyai hatalom gyakorlatának

megszüntetését megtámadó eljárásban 730.

Illetékesség általános 19—25.

— bányauügyekben 586.

— bérleti perben 41.

— cégbejegyzés alapján 33.

— csekk alapján indított keresetre nézve 30.

— csődmegtámadási perben Ppé. 23.

— dologi jog iránti perben 39.

— dologi teher iránti perben 39., 40.

— fegyelmi eljárásban Ppn. 36. 729. l.

— figyelembevétele 50., 140., 141., 180., 499., 591., 608., 623., 652., 677., 681., 695., 716., 720., 723., 727., 731., 750.

— fizetési meghagyásra 589.

— gazdaság folytatása al. 28.

— gondnokság alá helyezésre 718.

— megszüntetésére 725.

— hagyomány iránti perben 43.

— halálesetre szóló intézkedésből eredő perben 43.

— használatra átbecsátott ingatlan visszaszolgáltatása iránti perben 41.

— haszonbérleti perben 41.

— házasság felbontásából stb. származó vagyonjogi perben 44.

— házassági perekben 639—641

— hitbizományi perben 42.

— holtaknyilvántartásra 735.

— huzamosabb tartózkodásra utaló körülmények között tartózkodás al. 26.

— időpontja 219,

Illetékesség ingatlan fekvése al. 39—41.

— ingóra vonatkozó sommás visszahelyezési perre 38.

— kártérítési perre 29., 37.

— képviselőség alapján 27.

— kijelölés alapján 51—53.

— kérdésében felülvizsgálat 522.

— kir. kincstári stb. 23.

— kiskorúé és gondnokság alatt állóé 22.

— kiskorúság meghosszabbításának megszüntetésére 717.

— — meghosszabbítására 702.

— kizárólagos 30., 33., 35., 39., 42., 43., 83., 139., 382., 413., 566., 586., 621., 639—641., 645., 648., 649., 683., 707., 717., 718., 725., 730., 735., 748., 749.

— községi bírósági 760.

— lakhely alapján 19.

— könyvkivonat al. 32.

— közzintézeteké, társaságoké, egyesületeké, alapítványoké stb. 25., 34.

— közszerzeményi perben 43.

— külföldi ellen 27.

— — — viszonyosság al. 46.

— külföldön alkalmazott magyar állampolgáré 20.

— különös 26.—48.

— orvos díjait és költségeit tárgyzó perben Te. 5. 58. l.

— okirat megsemmisítésére 749.

— örökösödési perben 43.

— özvegyi jogot tárgyzó perben 43.

— perbejelentésre 30.

— részletügyletből származó keresetre nézve 29. 31., 45.

- Illetékesség sommás visszahelyezési perben 38., 39.
- számadási perre 35.
  - személyes jog iránti perben 40.
  - szempontjából hely fogalma 48.
  - szerződés teljesítése a. 29.
  - tartózkodási hely a. 21.
  - társasági és egyesületi tagok perében 34.
  - telekkönyvi előjegyzések igazolását tárgyzó perre 40.
  - telekkönyvi kitörlési perre 39.
  - telekkönyvi perekben Ppé. 12.
  - telki szolgalmat tárgyzó perre 39.
  - telep alapján 28.
  - teljesítési hely a. 29.
  - több egyenlően illetékes bíróság. esetében 47.
  - törvényhatóság és községé stb. 24.
  - ügyvédi díj és költség iránti perre 36.
  - üzlet helye alapján 31.
  - vagyon fekvése a. 27.
  - vagyonkezelésből eredő perre 35.
  - váltókeresetre 30.
  - viszontkereseti 189.
- Illetékességi összeütközés 51—53.
- szabályok, a békeszerződéssel összefüggőek. 784. l.
- Illetékmentesség a szegénnyjogon perlekedő fél ellenfele részére. Te. 8., 125. l., I. Ter. 4., 126. l.
- Indokok jogereje 411.
- Információ eltiltása Ppé. 88.
- Ingatlan stb. visszabocsátása iránti kereset 131.
- Iparhatóságtól járásbíróság elé vitel Ppé. 26., 715. l.
- Iratok előterjesztése 227.
- megtekintése 252.
- Ítélet 387., 417.
- aláírása 403., 440.
  - elismerés alapján 390.
  - holtnaknyilvánítási eljárásban 743.
  - hozatalában résztvevő bíró 392.
  - indokolása 401., 440. Te. 22. 392. l.
  - írásbafoglalása Ppn. 11., 12. Ter. 9. 390. l.
  - — fizetési meghagyásból keletkezett perben 603.
  - tényállás bizonyító ereje 402.
  - jogereje 410—413., Ppn. 13.
  - kézbesítése 399., 440.
  - kiegészítése 409.
  - kihirdetése 398—400.
  - kiigazítása 408.
  - kijavítása 407.
  - korlátai 394., 395.
  - közbenszóló 391., 465.
  - közlése 399.
  - külföldi érvényessége 414.
  - lemondás alapján 390.
  - megtekintése 405.
  - megváltoztatása keresettel 413.
  - részítélet 388—390.
  - tartalma 401.
  - végítélet 387., 390.
  - végrehajthatósága előzetesen, 415—417.
- Ítéletekről jegyzék 404.
- kiadmány 405.

Ítéletekről másolat 405.

Ítéleti határozat kötelező ereje 406.

J

Járadék stb. iránt kereset 131.

Járásbíróság felügyelete Ppn. 30. 727. l.

Járásbírószági eljárás községi bírósági ügyekben 758., 761., 763—765.

— hatáskör 1. Te. 11. §. 156. l.

— váltóóvások felvétele alkalmával Te. 132. §. 738. l.

— — bányaugyekben 584.

— körök Ppé. 87.

Jegyző, önálló működési körrel felruházott 57.

Járulék 8.

Jegyzőkönyv 243., Ppn. 6., 7.

— előkészítő eljárásról 258., 261.

— házassági előkészítő eljárásban 661.

— — perben 673.

— kiküldött vagy megkeresett bíró előtt 251. Ppn. 8.

— mulasztási tárgyalásról 440.

— tárgyalási, l. Tárgyalási jegyzőkönyv.

Jegyzőkönyvvezetés kiküldött vagy megkeresett bíró előtt 251.

Jogegységi döntvény Ppé. 70—79.

— tanácsok Ppé. 70.

Jogerő, alaki 410.

— anyagi 411—413.

Jogsegély 13—18.

K

Katonai büntető bíróságnak alávetett egyének 228. l.

— épületben kézbesítés, szemle 165., 341.

„Katonai” szó értelme 790.

Kereset a tárgyaláson 189.

— bérlet tárgya iránt 638.

— előadása 178.

— halmazat, alanyi 77., 78.

— — tárgyi 132.

— járadék stb. iránt 131.

— ingatlan stb. visszabocsátása iránt 131.

— jegyzőkönyvbe mondása 135.

— megállapítása és számadása 130.

— megváltoztatása 188.

— visszautasítása 141.

— szolgáltatás mennyiségének vagy tartalmának megváltoztatása iránt 413.

Keresetlevél 129—139.

— alakja 134., 135.

— áttétele illetékes bírósághoz. Te. 12. §. 202. l.

— beadása, magánjogi hatályának fenmaradása 184., 186.

— benyújtása hatályának fenmaradása 439.

— és elintézése kiskorúság meghosszabbítási eljárásban 736—738.

— házassági perben 651—654.

— kézbesítése 163.

— kézbesítésének hatályai 147.

— kiigazítása 140.

— meghagyásos váltó 606., 607.

— perújítási 569.

— példányai 137.

— tartalma 129.

Keresetlevélhez okiratok csatolása 133.

Keresetre nyilatkozás végett hasztás 179.

Keresettől elállás 186.

— házassági perben 666.

Keresetváltoztatás 188.

— fellebbezési kérelemben 424.

Kereskedelmi és iparkamarai választott bíróság 757. l.

Kereskedelmi könyv 322., 324.

— meghatalmazott képviseleti joga 89. l.

— társaság képviselte 91. l.

— utalvány alapján meghagyás 620.

Képviselőt előkészítő eljárásban 257.

— felfolyamodásnál 553.

— fizetési meghagyásos eljárásban 601.

— kiskorúság meghosszabbítási eljárásban 705.

Kérdések a tanúhoz 306., 307.

— intézése 225.

Kérelmek alakja 136., 138.

— előadása 220.

— indokolása a fellebbezési tárgyaláson Te. 32. §. 486. l.

Kérvény gondnokság alá helyezésre 722., 728.

— okirat megsemmisítése iránt 749.

Kézbesítés 150—177.

— átvételének megtagadása 166.

— cégvezető részére 153.

— családtag kezéhez 157.

— csendőr részére 164.

— egyesület részére 160.

— ellenfél kezéhez 161.

— esetében pénzbírság 171.

— váltómeghagyása 610.

Kézbesítés fegyveres erő tagja részére 164.

— hatóság részére 160.

— helye 156.

— hibáinak orvoslása 171., 172.

— hirdteményi 174—177.

— intézet részére 160.

— katonai épületben 165.

— kézbesítési megbizottak 155.

— kinek a kezéhez történjék?

153—155., 157., 165.

— közjegyző részére 159.

— község részére 160.

— külföldön 173.

— letétl 157.

— megbizott részére 153.—155.,

160., 162.

— meghatalmazott részére 153.,

154., 160., 162.

— megmagyarázása 168. Ter.

12.

— per vitelére meghatalmazott-

nak 154.

— pénzügyőr részére 164.

— postára feladással 155., 160.

— rendőr részére 164.

— részvénytársaság részére 160.

— személyes átvétele 170.

— szövetkezet részére 160.

— testület részére 160.

— ügygondnoknak 163., 176.

— ügyvéd részére 153., 159.

— üzleti helyiségben 158.

Kézbesítés fellebbezési ítéletnek 511.

— tárgyalásra idézésnek 488.

— felmondásnak 625., 626.

— fizetési meghagyásnak 594.

— ítéletnek 399., 440.

— keresetlevélnek 163.

— mulasztási ítéletnek 440.

Kézbesítési bizonyítvány 167.

Kézbe

— kö

lár

Kifogá

630

— vál

617

Kijelöl

ok

— ill

Kikiál

Kikül

—

375

—

291

Pp

—

561

—

tés

—

331

—

tás

—

—

— ké

Kisajá

no

738

Kiskor

Kiskor

irá

— me

szü

— me

elj

—

709

—

Kézbesítő közegek 151.

— közeg költségben marasztalása 435.

Kifogás felmondás ellen 629., 630.

— váltó meghagyás ellen 611—617. Te. 53.

Kijelölése bíróságnak kizártság okából 68.

— illetékes bíróságnak 51—53.

Kikiáltás 217.

Kiküldött bíró 58.

— — eskü alatti kihallgatás 375.

— — — tanúkihallgatás 89., 291., 302., 309., 313., 314., Ppn. 10.

— — — ellen felfolyamodás 561.

— — — eljárása ellen előterjesztés 562.

— — — előkészítő eljárás 255.

— — — előtt okirat felmutatása 331.

— — — szakértő meghallgatása 351., 356.

— — — jegyzőkönyve 251.

— — — útján szemle 341.

— — — képviselője 92. l.

Kisajátítási ügyekben ügygondnok kirendelése Te. 133. §. 738. l.

Kiskorú képviselője 89. l.

Kiskorúság meghosszabbítása iránti eljárás 702—716.

— meghosszabbításának megszűnése 77.

— meghosszabbítási előkészítő eljárás 710.

— — árvaszéki közreműködés 709.

— — felperesség 203.

Kiskorúság meghosszabbítása gyógyintézetbe helyezés 712.

— — — illetékesség 702.

— — — keresetlevél és elintézése 706., 708.

— — — képviselője 705.

— — — költség 714.

— — — közhirrététel 713.

— — — nyilvánosság kizárása 710.

— — — perújítás 715.

— — — szakértői szemle 711.

— — — személyes meghallgatás 710.

— — — telekkönyvi feljegyzés 713.

— — — ügyészi (árvaszéki) közreműködés 704.

Kizárás felől határozó fórum 64.

— bírónak aggályosság alapján 61—62.

— — — törvénynél fogva 59—60.

— egész bíróságnak 68.

— jegyzőkönyvvezetőnek 69.

— választott bírónak 774.

Kizárási eljárás 63—67. Te.

6. §. 78. l. Te. 7. §. 79. l.

Konok perlekedés bírsága 544.

Költség előkészítés hiánya miatt 203.

— fellebbezési 490., 495., 496.

508., 510.

— felülvizsgálati 543.

— holtaknyilvánítási eljárásban 742.

— községi bírósági eljárásban 762.

— tárgyalás elhalasztása miatt 221.

Költségben marasztalása bírónak stb. 435.

Költsége mellékbeavatkozásnak 433.

- egyességnek 432.
- fizetési meghagyásnak 605.
- kiskorúság meghosszabbítása iránti eljárásnak 714.
- szakértőnek 364.
- szemlének 349.
- ügygondnoknak 434.

Kötelező jegy alapján meghagyás 620.

Követelés felemelése és leszállítása esetében hatáskör 8.

Követelések összefoglalása esetében érték 7.

Közalapítványok képvisellete 93. l.

Közbenszóló ítélet 391., 465.

Közbirtokosság képvisellete 92. l.

Közigazgatási bíróság 760. l.

— hatósághoz törvénnyel utasított ügyek 182. l.

Közjegyző útján előleg bizonyítás Te. 21. 370. l.

— — perenkívüli eskü kivétele Te. 139. 732. l.

— — váltoóvás feltétele Te. 132. 738. l.

Közjegyző útján felhívás és felmondás 637. és 638.

Közjegyzői kamara Ppn. 41., 42. 730. l.

Közjegyzői tanusítvány a házassági életközösség visszaállítására kötelező eljárás során Te. 56. 620. l.

Közkirát 315., 316.

— valódisága 335.

Közös okirát Ppé. 92.

Községek képvisellete 94. l.

Községi bíráskodás 755—766.

— — eljárás 766.

Községi bíróság hatásköre 758., 759.

- bírósági közegek 755—757.
- bíróságoktól járásbíróság elé vitel 758., 761., 763—765.
- illetékesség 760.
- bíráskodásban költség 762.
- bíróságnál békebíró 756.
- végrehajtás 762.

Köztudomás 267.

Közvetlenség 392.

Kúria döntvényei Ppé. 70—79. Te. 128—129.

Külföldi házassági per folytatása belföldön 685.

— ítélet érvényessége 414.

Külön bíróságok és eljárások 756. l.

— eljárási költség 752. l.

Különélés 675., 677., 678., 680.

— elrendelése 665.

L

Lakbérleti szabályok Ppé. 102.

Letéti szabályok Ppé. 15.

M

Magánértesítés eltiltása Ppé. 88.

Magánokirát 317., 318.

— valódisága 336., 337.

Majorsági zsellérbirtok ügyében eljárás Ppé. 29.

Makacsság, l. Mulasztás a.

Másodelnök a budapesti t.-széknél Ppé. 85.

Megállapítási kereset 130., 186., 430.

— per házasság létezése stb. iránt 686.

Meghagyás kibocsátása váltó alapján 608.

— kézbesítése 610.

Megh

6

—

—

— tá

— ta

— vá

— vá

— kő

— já

Megh

25

Megh

— al

— há

54

— hi

— kő

— m

— pe

— te

— vi

Megh

ha

— el

11

Megh

— já

— tö

Megk

ha

30

—

—

Megk

Megta

65

— pe

Mellé

— kő

Mula

757. Meghagyás ellen kifogás 611—
617., Te. 53.
— — pergátló kifogás 617.
— — perújítás 614.
762. — tárgyalási időköz 615.
— tartalma 609.
— váltókereset felszerelése 606.
— váltó, kereskedelmi utalvány,
kötelező jegy és csekk alap-
ján 606—620.
- 79. Meghallgatása feleknek 253.,
254.
Meghatalmazás alakja 102.
— általános 102.
— házassági perben 643. Te.
54.
— hiánya 110.
— korlátozása 105.
— megszűnése 106., 107.
— per vitelére 103.
— terjedelme 104.
— visszavonása 107.
102. Meghatalmazott cselekményének
hatálya 108.
— előadóképességének hiánya
111.
- é. 88. Meghatalmazottak 94—111.
— járásbíróság előtt 94—95.
— többsége 109.
- szék- Megkeresett bíró által tanuki-
hallgatás 289., 291., 302.,
309., 313., 314. Ppn. 10.
186.. — — jegyzőkönyve 251.
— — l. Kiküldött bíró.
- stb. Megkeresés 13—18.
- áltó Megtámadó kereset indítása
650.
— perben officialitás 670.
Mellékbeavatkozás 84—88., 91.
— költsége 433.
Mulasztás 436., 447.
- Mulasztás előkészítő eljárásban
259., 260.
— bérletmegszüntetési perben
633.
— házassági előkészítő eljárás-
ban 661.
— házassági perben 672., 678.
— holtnaknyilvánítási eljárás-
ban 741.
— következményei 436., 437.
— következményei kimondásá-
nak megtagadása 442—444.
Mulasztása érdemleges tárgya-
lásnak 445.
— fellebezési tárgyalásnak 510.
Te. 34.
— felülvizsgálati eljárásnak 538.
— határnapnak 438.
— — mindkét fél részéről 446.
— perfelvételi határnapnak al-
peres részéről 440.
— — — felperes részéről 439.
Mulasztási ítélet indokolása 440.
— — kézbesítése 440.
— tárgyalásról jegyzőkönyv 440.
Munkaügyi bíraskodás 761. l.
— bíraskodásban pengőérték-
határ 755. l.
Munkásbiztosítási bíraskodás
757. l.

N

- Nominatio auctoris 93.
Nyilvános előadása fellebbezés-
nek 512—519.
— — felülvizsgálati kérelemnek
545.
Nyilvánosság 206—208.
— kizárása 207., 208.
— házassági eljárásban Te. 57.
628. l.
— — előkészítő eljárásban 656.

Nyilvánosság kizárása kiskorúság meghosszabbítása iránti eljárásban 710.

Nyilvánosság kizárásával tartott tárgyalás közzététele Ppé. 96.
— — tanácskozáásra és szavazásra 393.

O

Officialitás házassági perben 669., 670.

Okirat aggályos 320.

— aláírásának bizonyítása 338.

— bíróság vagy más hatóság őrzetében 328.

— felmutatása 323—331.

— bizonyítás közjegyzői okirattal 319.

— felmutatási kötelessége tanúnak 308.

— fordítása 332.

— helyszíni megsemlélése 331.

— iratokhoz csatolása 339.

— írásának bizonyítása 338.

— kiadása 328., 329.

— kereskedelmi könyv stb. 322., 324.

— közjegyzői okirat 319.

— közokirat 315., 316.

— kizárólagos bizonyító eszköz 330.

— magánokirat 317., 318.

— másolatának bizonyító ereje 334.

— megtekintése 333.

— törvény hatályosságának területén kívül kiállított 321.

Okiratok 315—339.

— csatolása keresetlevélhez 133.

— közlése 202.

— letétele 201.

Okiratok megsemmisítése iránti eljárás 749—754.

— őrzése a bíróságnál 339.

— valódisága 335—338.

Országos Földbirtokrendező Bíróság 758. 1.

Orvos díjai iránti perben illetékesség. Te. 5.

Orvosi bizonyítvány gondnoksági eljárásban 720.

Osztályperben pertárgy értéke Te. 4.

Ö

Örökösödési eljárásban felfolyamodás Ppé. 27.

— perben perérték Te. 4.

Összeférhetetlenség Ppn. 31.

P

Pengőérték életbeléptetésével kapcsolatos igazságügyi rendelkezések 749. 1.

Pengő értékhatárok Ter. 2. 744. 1.

Per felfüggesztése 234—236.

— megszűnése 446.

— megszüntetése 182.

— — után keresetlevél áttétele illetékes bírósághoz. Te. 12. 202. 1.

— tárgyának értéke 58. Te. 3—4.

Perbebecsátkozás 185.

— megtagadása 439.

Perbe hívás 89—92.

Perbeli biztosíték 124—128.

— lásd a Perköltség a. is.

— cselekvőképesség 71—74.

— — gyermek törvényességének megtagadása iránti perben 698.

- iránti
39. Perbeli jogképesség 70.
Perek egyesítése házassági perben 642.
Perbehívás 446.
Perenkívüli eskü Ppn. 47. Te. 139. 732. l.
Perfeljegyzés Ppé. 12. Te. 135. 708. l.
Perfelvételi caesura 145.
— határnap 441. Te. 10. 156. l.
— — elmulasztása alperes részéről 440.
— — — felperes részéről 439.
— — — miatt hozott ítélet ellen fellebbezés 477.
— időköz 145.
— tárgyalás 178—193.
31. Perfüggség 147.
Pergátló kifogások 180.
— — elintézése 181.
— — tárgyalása házassági perben 604.
— — váltómeghagyásos eljárásban 617.
36. — körülmények fellebbezési eljárásban 499.
— — felülvizsgálati eljárásban 540.
— — hivatalból figyelembevétele 180.
Perindítás hatályai 147.
— hatályainak fennmaradása 439.
— magánjogi hatályának fennmaradása 184., 186.
Perképesség 70—76.
— házassági perekben 643., 616. l.
— hiányának figyelembevétele 75.
Perköltség 424—435.
Perköltség bérletmegszüntetési perben 632.
— biztosíték 124—128. l. Perbeli biztosíték a. is.
— kérdésében felülvizsgálat 521., 531.
— kölcsönös megszüntetése 426.
— lásd Költség. Fellebbezési költség, Felülvizsgálati költség stb. a. is.
— összege 424., 425.
— pertársaké 429.
— —ról határozás helye 424.
— viselése 425., 427., 431.
Perrendtartás alapelvei l. 1.
— életbeléptetése 704. l.
Pertárgy értéke 5—8., Te. 3., 4.
Pertársak 77—81.
— perköltsége 429.
Pertól elállás 187.
Perújítás 563—574.
— alanyi kellékei 571. l.
— atyai hatalom gyakorlatának megszüntetését megtámadó eljárás 731.
— bérletmegszüntetési perben 635.
— bírósága 566. Te. 47. 575. l. 48. 580. l.
— esetei 563—565. Te. 46. 571.
— esetén végrehajtás felfüggesztése 572.
— fellebbezési bíróság által mellőzött bizonyítékok alapján Te. 46. 570. l.
— feltételei 572. l.
— fizetémeghagyás ellen 598.
— határideje 567.
— házassági perben 682.
— holtaknyilvánítási eljárásban 746.
— kérdésében fellebbezítél 574.

Perújítás kiskorúság meghosz-
szabbítása iránti eljárásban
715.
— tárgyalása 572., 573.
— váltómeghagyás ellen 614.
Perújítási keresetlevél 560.
— kereset visszautasítása 571.
Perújításra idézés 570.
Pervezetés 224—237.
Pervitelre való különös felhatal-
mazás 72.
— — — figyelembevétele 75.
Pénzbírság 791.
— felülvizsgálati kérelem vis-
szautasítása esetében 544.
— hirdetményi kézbesítés eseté-
ben 175.
— kézbesítő ellen 171.
— konok perlekedés miatt 544.
— meghatalmazás szinlelése
miatt 111.
— perbeli hazudozás miatt 222.
— rendzavarás miatt 213.
— választott bíró ellen 773.
Pénzbírságra vonatkozó szabá-
lyok 704. l.
Pénzbüntetés 791.
— rendzavarás miatt 210.
— szakértő ellen 357.
— szegénységi jogra vonatkozó
hamis adatbevallás miatt 118.
— szemle megakadályozására
345.
— tanú meg nem jelenése miatt
296., 297.
— tanúvallomás megtagadása
miatt 303.
Pénzbüntetésre vonatkozó sza-
bályok 704. l.
Posta, postatakarékpénztár kép-
viselete 93. l.

R

Rajzok stb. előterjesztése 228.
Református egyház képviselője
95. l.
Rendes bíróság l. Bíróság a.
— — választott bírósági eljá-
rásban 787.
Rendfentartás 209—217.
Rendzavarás miatt letartóztatás
215.
— — pénzbüntetés és pénzbír-
ság 210—214.
Részítélet 388—390.
Részkövetelés perlése esetében
érték 7.
Római kath. egyház képviselője
94. l.

S

Segédházfelügyelők jogviszonyai
Te. 138. 725. l.
Semmisségi kereset indítása 650.
— perben officialitás 669.
Sommás visszahelyezési és som-
más határperek 575—582.
Szabadalmi bíróság 758. l.
Szabadságvesztésre ítélt képvi-
selete 90. l.
Szakértők 350—367.
— esküje 358.
— felmentése 356.
— indítványai 359.
— költsége 364. Te. 19. 342. l.
— költségének előlegezése sze-
gényjogon folyó perben Te.
20. 352 l.
— közös véleménye 362.
— kinevezése 350.
— kizárása 352—353.
— meghallgatása kiküldött v.
megkeresett bíró előtt 351.,
356. Te. 16. 246. l.

Szak

— m

36

— sz

— sz

— ta

— vé

35

— vé

35

Szak

—

— tá

— vé

Szak

Szám

Szeg

—

— z

— T

12

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

Szakértő büntetése 357.

- meghallgatásának ismétlése 363.
- személye 350.
- száma 350. Te. 19. 343. l.
- tanú 366.
- véleményadási kötelessége 354.
- véleménye 361.
- véleménymegtagadási joga 355.

Szakértői szemle 360.

- kiskorúság meghosszabbítási eljárásban 711.
- vélemény felülvizsgálata 367.

Szakértővel iratok közlése 359.

- Számadási kereset 130.

Szegénységi jog 112—123.

- és egyenes állami adó közötti kapcsolat Te. 9.
- hatálya 113., 114., 116., Te. 8.
- kérdésében fellebbvitel 123.
- — határozás 122. Te. 8. 125. l.
- — kérése 115.
- — megszűnése 118.
- — terjedelme 117.
- — utófizetés 119—120.
- — ügyvédi díj közvetlen behajtása 121.
- — ügyvéd-rendelés 116—117.
- — jogon perlő fél ellenfelének illetékmentesség Te. 8. 125. l. Ter. 4.

Személyes meghallgatás házassági előkészítő eljárásban 576

- — perben 671.
- — kiskorúság meghosszabbítása iránti eljárásban 710.
- megjelenés 226., 227.

Személyi állapotot tárgyzó ügyekben hozott határozatai az elszakított bíróságoknak 792. l.

Szemle 345—349.

- ellenzése 344.
- irányára s módjára indítvány 347.
- katonai épületben 341.
- kiküldött bíró útján 341.
- költsége 349.
- meggátolása 342., 345.
- rendelése 340.
- szakértői 360.

Szemletárgy bíróság stb. őrizetében 343.

- birtokára eskü alatti kihallgatás 342.
- felmutatása 345.
- megsemlélése 343.
- rajza vagy fényképe 348.

Szemléhez megjelent személy illetményei 345.

Szóbeli tárgyalás, l. Tárgyalás és Erdemleges tárgyalás alatt

- tárgyalása fellebbezésnek 485—511.
- — házassági pernek 663—673.

Szóbeliség 219.

Szolgálati viszonyból származó követelésekre hatáskör 187. l.

Szünetelése az eljárásnak a felek megegyezése alapján 475.

- Ppn. 15., Te. 34., 41.
- eljárásnak meg nem jelenés alapján 446., Ppn. 15.

T

Tagadás 264., 266.

Tanácsi elintézés a törvényszéken Ppn. 58., 734. l.

- Tanácsok társas bíróságnál 56., Ppn. 1., 2., Ppé. 80.
 Tanúk 286—314.
 Tanú elhozatala 287.
 — elmaradása 296., 297.
 — előállítása 292.
 — figyelmeztetése 305.
 — illetményei 314., Te. 18.
 — megbüntetése 296., 297., 303.
 — megeskete 310—311.
 — megesketésének mellőzése 312
 — megjelölése 286., 288.
 — megidézése 291—295.
 — megidezéséről fellebbvaló értesítése 294.
 — meg nem jelenése 296.
 — okirat-felmutatási kötelessége 308.
 — szakértő 366.
 Tanúhoz intézendő kérdések 306., 307.
 Tanúkép ki nem hallgathatók 298.
 Tanúkihallgatás elrendelése 288.
 — tanú lakásán 290.
 — foganatosítása 304—309., Te. 16., 246. l.
 — költsége 314., Te. 18., 319. l.
 — kiküldött vagy megkeresett bíró által 289., 291., 305., 309., 313., 319., Ppn. 10., Te. 17.
 — költségének előlegezése 295., Te. 17.
 — községi bíróság útján Te. 17., 302. l.
 — szemletárgyra nézve 345.
 Tanúságtétel megtagadása 299—303.
 Tanúvallomás aláírása 309.
 — felolvasása 309.
 Tárgyalás bezárása 237.
 — elhalasztása 239., 241., 242.
 — érdemleges, l. Érdemleges tárgyalás.
 — fellebbezési, l. Fellebbezési tárgyalás 485.
 — gyorsírói feljegyzése 248.
 — helye 143.
 — nélkül elintézhető kérelmek 254.
 — perfelvételi 178—193.
 — szóbelisége 219.
 — vezetése 224.
 Tárgyalási alakszerűség bizonyítása 249.
 — időköz, l. Időköz.
 — jegyzőkönyv 243—252.
 — — alakja 247.
 — — aláírása 247.
 — — gyorsírással 248.
 — — járásbíróági eljárásban 246.
 — — tartalma 243. 244.
 — — tartalmának figyelembevétele 250.
 — — törvényszéki eljárásban 245.
 — — jegyzőkönyvvezető 243.
 — — megtekintése 252.
 Tárgyaláson tolmács 229., 230.
 Társasbíróág Ppn. 2.
 Társzláda képviselte 92. l.
 Távollevő képviselte 90. l.
 — ügyvédek elleni eljárás Ppn. 39.
 Telekkönyvi feljegyzése kiskorúság meghosszabbításának 713.
 — hatóság Ppé. 11—13.
 — ügyekben felfolyamodás Ppé. 13.

Teljesítési határidő 397.

- — bérletmegszüntetés perben 632.
- — váltómeghagyásból keletkező perben 618.
- — végzésben 418.

Teljes-ülési döntvény Ppé. 71—78., Te. 128—129.

Termény- vagy gabonacsarnok bíraskodása Ppé. 25.

Területenkivüliséget élvező személyekre vonatkozó hatáskör 9.

Tényállás felderítése 226—228 — megtámadása 534.

Tényállítások felhozásának helye 221.

Tényleges katonai egyének 228. l.

Tiltott hírközlés Ppé. 96.

Tolmács a tárgyaláson 229., 230.

Törvénybizonyítvány Ppé. 101.

Törvényes képviselő 72—74. — — hiányának figyelembevétele 75.

Törvényesség megtámadása iránti perekben 696—701.

— — perben ítélet hatálya Ppé. 94.

Törvényhatóság képviselője 94. l.

Törvénykezesi szünet Te. 130., 738. l.

Törvénytörvény 146.

Törvényszéki egyesbíraskodás

Ppn. 1., Te. 140., 735. l.

— hatáskör 2., Te. 11., 156. l.

— — bányauügyekben 584.

Tözsdebíraskodás Ppé. 24., 715. l.

Tözsdebíráóság 759. l.

U

Uj kereset a tárgyaláson 189.

— — tárgyalása 190.

Uj tényállás, ténybeli nyilatkozat a fellebbezésben Te. 25., 475. l.

Unitárius egyház képviselője 95. l.

Utólagos előadás mellőzése 222.

Ügyészi (árvaszéki) közreműködés atyai hatalom gyakorlásának megszüntetését megátaladó eljárásban 731.

— — — gondnoksági eljárásban 719., 721., 723., 727., 729.

— — — kiskorúság meghosszabbítása iránti eljárásban 704.

— — (kir.) közreműködés házassági perben 64., Te. 55.

— — — törvényesség megtámadása iránti perben 699.

Ügygondnok gondnoksági eljárásban 720., 723., 727.

— — holtaknyilvánítási eljárásban 736., 737., 741., 742.

— — kisajátítási eljárásban Te. 133., 739. l.

— — — kiskorúság meghosszabbítása iránti eljárásban 704.

— — költségben marasztalása 435.

— — költsége 434., Te. 8., 125. l.

— — jogköre 104.

Ügygondnoknak kézbesítés 163., 176.

Ügyvéd, mint szegényvédő 116., 117.

Ügyvédek 94—111.

- Ügyvédi díj- és költségmeg-
 állapító eljárás Ppé. 18.
 Ügyvédi jóléti hozzájárulás Te.
 142., 742. l.
 — kamara választmánya Ppn.
 40., 730. l.
 — képesítés Ppn. 38., 729. l.
 — képviselő 95., 96.
 — — alól kivételek 97., 98.,
 122., 613., 705.
 — — hiánya 90.
 — — járásbíró előtt 94.
 — — kiskorúság meghosszab-
 bítási stb. eljárásban 705.
 — — korlátozása Te. 131.,
 738. l.
 — — társasbíró előtt 96.
 — — váltóperben 94.
 — rendtartás módosítása Ppé.
 16—18.
 Ügyvédjelölt helyettesítő jog-
 köre Ppn. 46., 732. l.
 Ügyviteli szabályok Ppé. 103.
- V
- Válaszirat, felülvizsgálati 531.
 Választott bíróság 767—789.
 — — alakulása 768—773.
 — — eljárásmodja 776—779.
 — — határozata 780—783.
 — — késedelme 784.
 — — kizárása 774., Ppn. 20.
 — — ítélete végrehajtásának
 felfüggesztése 786.
 — — ítéletének és egyezségé-
 nek érvénytelenítése 784.,
 785.
 — — — hatálya 783.
 — — — rendes bíróság 787.
 — — bírósági szerződés 767.
 — — — alanyai 679. l.
 — — — alakszerűségei 680. l.
- Választott bírósági szerződés
 tárgya 680. l.
 — — szerződés hatályvesztése
 775., 780.
 — (nemzetközi) bíróságok 761. l.
 Váló ítéletnek bontó ítéletté
 változtatása 683., 684.
 Válóperben officialitás 670.
 Váltó alapján meghagyás, l.
 Meghagyásos eljárás váltó
 alatt.
 Váltóóvások felvétele Te. 132.
 §., 738. l.
 Vegyes bíróságok 760. l.
 Védelemként új tények, ténybeli
 nyilatkozatok felhozatala a
 fellebbezési eljárás során
 Te. 28., 479. l.
 Végítélet 387.
 Végrehajtás a községi bírasko-
 dásban 762.
 Végrehajtása Pp.-nak 792.
 Végrehajtási eljárási rendelke-
 zései Ppé-nek Ppé. 31—58.
 — ügyekben felfolyamodás Ppé.
 40.
 Végrehajthatóság, előzetes
 415—417., 502., 509., 632.
 — kimondása a fellebbezési el-
 járásban 502.
 Végrehajthatósága fellebbezési
 ítéletnek 509.
 Végrehajtó díja Ppn. 37. §.,
 729. l.
 Vélelem 272.
 Végzés 418—422.
 — aláírása 422.
 — indokolása 421.
 — jogereje 410., 422.
 — kiadmánya 405., 422.
 — kiegészítése 409., 422.
 — kihirdetése 420.

ödés
 ztése
 761. l.
 téletté
 70.
 ás, l.
 váltó
 e. 132.

Végzés kijavítása 407., 422.
 — kézbesítése 420.
 — kötelező ereje 419.
 — közlése 420.
 — teljesítési határidő 418.
 — visszavonása 419.
 Visszahonosítás 518.
 Visszautasítás 518.
 Vizontkereset 189.
 — fellebbezési eljárásban 494.
 — közlése 197.

Vizontkereset tárgyalása 190.
 — vagyoni jogi házassági perben
 687., 688.

Z

Zárlat, gondnoksági 724.
 — királyi vagyona Ppn. 48.,
 732. l.
 Záró határozatok 789—792.
 Zugirászat Ppé. 16.
 Zsidó hitközség képviselője 95. l.

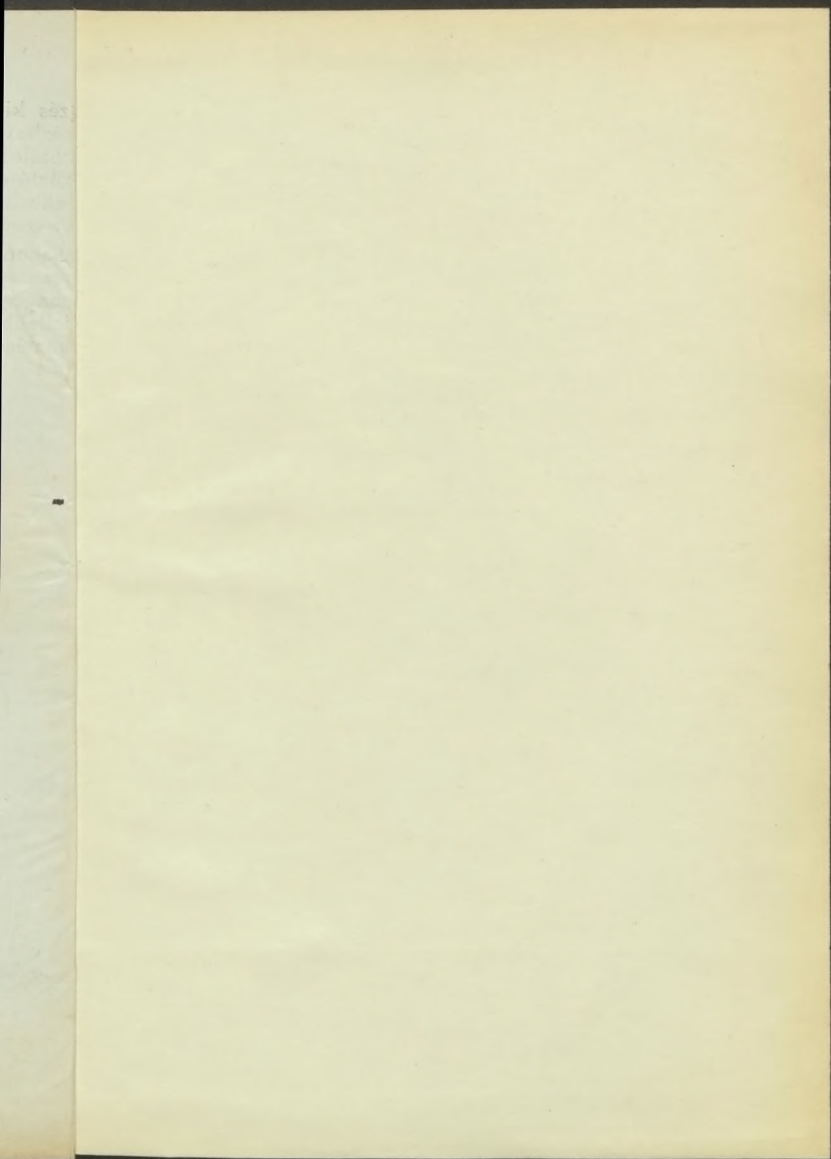

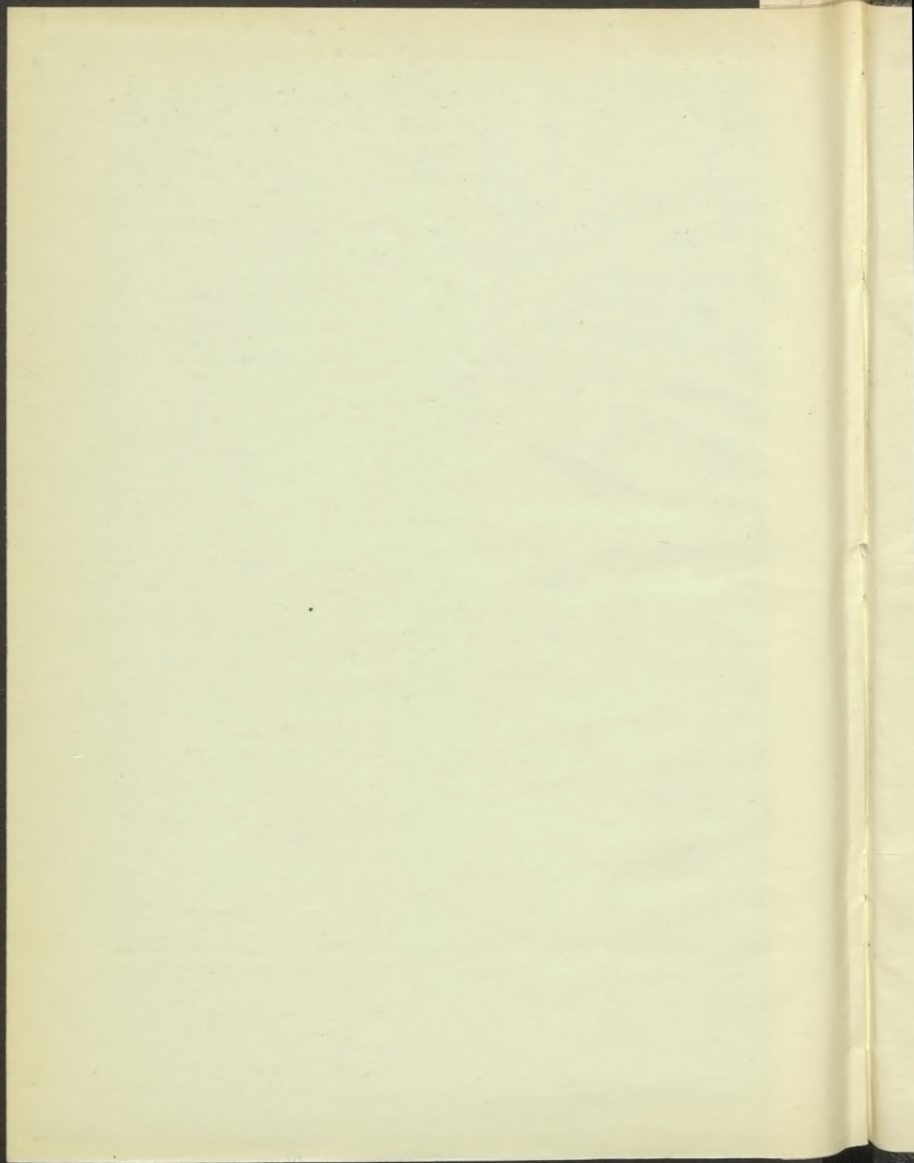
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)

Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)
Van der Waerden, J. H. (1901)

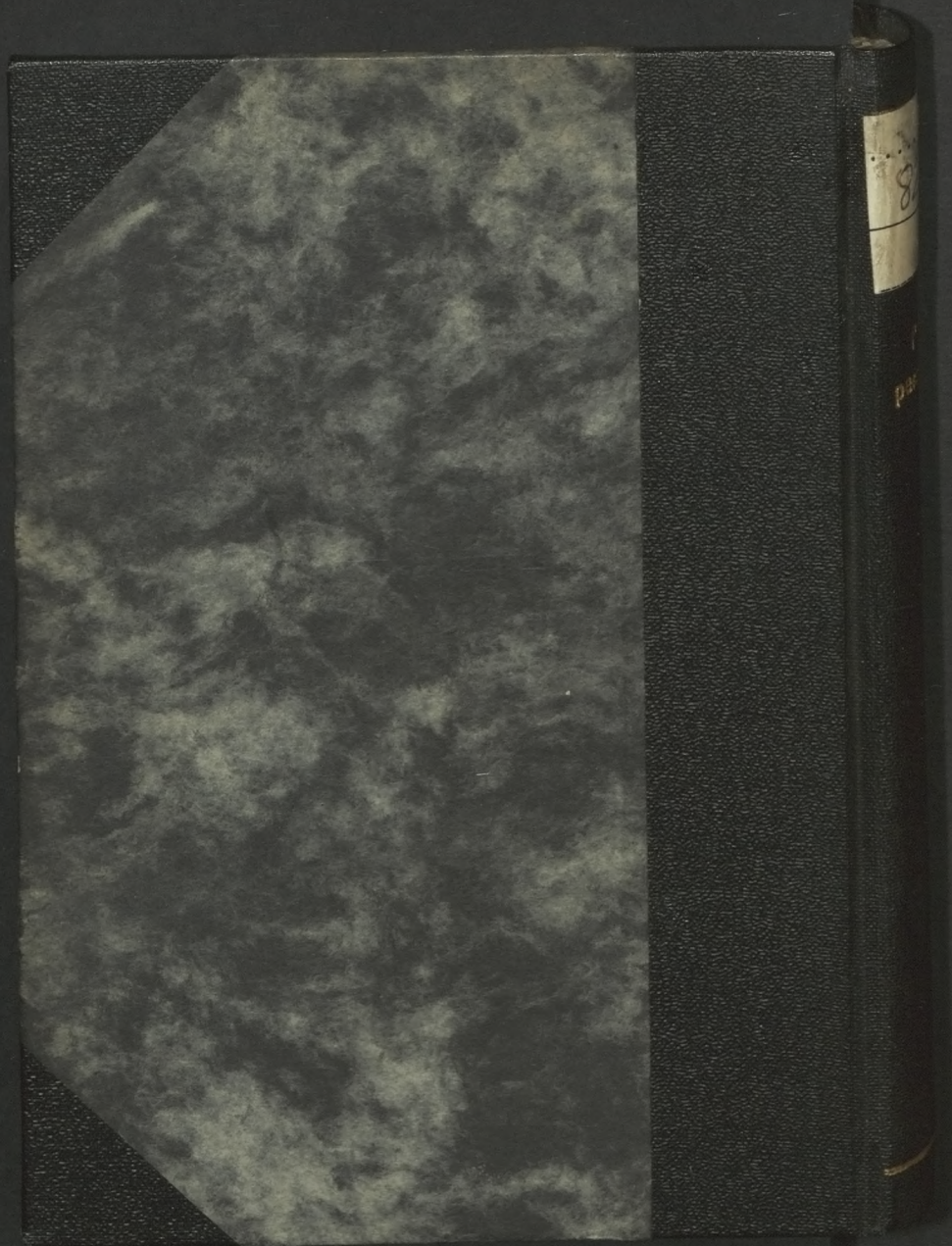

1940 FEB. 1.

82.137

Polgári
perrendtartás

N.M.